

Sir Fred. Evelyn Bart.

f 15

G. 5. 21.

EDOARDI VVOTTO-
NI OXONIENSIS DE
DIFFERENTIIS ANI-
MALIVM LIBRI
DECEM.

AD SERENISS. ANGLIAE REGEM
EDOARDVM VI.

Cum amplissimis indicibus, in quibus primùm authorum nomina, unde quæquæ desumpta sunt, singulis capitibus sunt notata & designata: deinde omnium animalium nomenclaturæ, itémque singulæ eorum partes recensentur, tam græcè, quàm latinè.

LVTETIAE PARISIORVM
APVD VASCOSANVM.

M. D. LII.

Cum priuilegio Regis.

41
W66
1552
SCN4RB

IN LIBRVM DE ANIMALIVM DIFFERENTIIS, Edoardi Vvottoni Oxoniensis præfatio, Ad serenissimum Angliæ regem Edoardum, eius nominis sextum.

QVONIAM uel temeritate quadã inductus, uel ingenij confidentia ad hoc inflammatus uideri possum, Edoarde Rex illustrissime, ut de animalium differentiis scriberem: hac præfatione apud tuam Maiestatem, qua studiorum meorum conatus aduersus illius culpæ iniuriam defenderem, ac tuerer, utendum esse iudicauit. Quod equidem eò libentius faciendum putauit, quod alius nemo occurre-

ret, cui iustius otij mei rationem redderem: quem & natura mihi principem, uitæque rectorem, & uoluntas mearum actionum moderatorem constituerunt. Simulque etiam expetebat animus hoc modo literarum studiosis hominibus cognitum & perspectum esse, primùm quis fuerit huius laboris initio conatus meus: deinde, quæ causæ me huius ingenij tenuitatis non inscium ad hoc opus suscipiendum impulerint: denique quidnam id sit, quod in hac re præstare, & perficere uoluerim. Id uniuersum quicquid sit, si minus, quàm pro dignitate tantæ rei effectum esse uidebitur: spero bonos uiros, non uoluntatem mihi, sed uires defuisse cognituros. Quo nomine maiorem in illis iudiciorum æquitatem mihi promitto, si quid forte in istis uel erratum, uel non satis accurate tractatum inuenerint, rei in qua operam studiùmque posuimus difficultate perspecta, & uoluntate communia studia iuuandi considerata.

Equidem cum ante multos annos, quoscunque nancisci licuit auctores, qua tum legendi & studendi mira auiditate tenebar, antiquissimos optimosque euoluissim, quicunque eam doctrinæ partem scriptis illustrassent, quæ ad rem medicam pertinerent, præclarè quidem omnia à plerisque descripta & exulta animaduerti, eius tamen generis esse uidebantur, quæ lectorem requirerent attentum, literarum meditationi uehementer deditum, in omni scriptorum uarietate uersatum, præstanti quadam memoriæ ui, naturæque bonitate singulari præditum: si cuncta illa parata ac præsentia habere uellet, quæ usui forent, præsertim quæ illa non uno loco, aut intra unius scriptoris operum septa, sed passim & uelut in medio posita, maxime uero in latissimis illis philosophorum & historicorum campis inuenirentur. Hæc res usque adeo animum meum commouit, ut commentarios quosdam subseciuis operis mihi cõficiendos proponerem, quorum ueluti indicio ad auctores ipsos, si usus postulare, in re dubia consilij capiendi gratia facile deduci possem. Qua in re quum diu multùmque laborassem, & non nihil affecutus mihi uide-

P R A E F A T I O.

rer, posteaquam doctissimorum uirorum commentaria Ioānis primūm Ruellij, deinde Georgij Agricolæ amici quōdam & familiaris mei scripta & in lucem edita uidissem : maxima tandem me laboris parte leuatū sanè intelligebam . Nam hic de iis omnibus, quæ intra terræ uiscera nasci, animaque carere natura uoluit, cuiusmodi sunt metallici terrarum lapides, atque id genus alia . Ille de iis quæ super terram aluntur, quales sunt stirpes omnes, deque earum rerū natura uniuersa, (quæ omnem ferè medicam materiam in se complectuntur) ueterum in hoc genere scriptis adiuti, tanta eruditione, iudicio, copia, & orationis luce scripserunt, ut frustra in iis postea operam studiūque ponendum existimauerim . Illam itaque Venerem tam feliciter exorsam, & egregiè perfectam probandam & suspiciendam, non aliqua noua audacia attingendam esse censui . Vnum tamen hoc restare uidebatur, quòd nimirum intellexerim, quæ de natura eorū, quæ in aëre, aut sub aquis uitam agāt, hoc est de animalium generibus uariè & fusè à ueteribus scripta fuere, qui collegerit adhuc extitisse neminem . Quamobrem in huius operis meditationem, si quando per negotia licebat, & quidpiam subseciui temporis incidebat, omni cura & conatu incumbendum esse duxi . Res uerò tandem eò perducta est, ut cū ipse mihi satisfecissem, & hanc studiorum meorum partem eum quem animo finem constitueram assecutam uidissem : uehementer à me contenderint ex amicis doctissimi quidam uiri, quibus labores meos communicaueram, ut quod mihi in hac re studiorum ueluti compendium parassem, id studiosis omnibus publicarem . Hic hæsisse me fateor, mihi que ipse iam omni consilio destitutus uidebar . Nam neque amicorum flagitationi, ne ingratus: neque publico commodo, ne ingratis existimarer, deesse potui . Cum uero mecum cogitarem, quàm ab eo alienum esset uitæ meæ institutum, & omnis studiorum ratio, ut editis aliquando libris iudicium orbis subire uellem, quàm nihil temporis scriptioni, nihil humanioribus literis, quibus styli uirtus dignitasque aliqua parari posset, dedissem : contrà quàm omne tempus in eorum scriptis, qui philosophiam, aut medicinam ingeniorum monumentis græcis aut latinis iuuerunt consumpsissem, nec alium laboris mei finem mihi proposuissem, quàm ut ea solū intelligerem : inclinatam ferè uoluntatem reuocaui, nec illi animi mei inductioni locum dare uolui, senex in eam arenam ut descenderem . Verum enim uero magnæ istæ causæ non erant, erant tamen, sed ad amicorum studia non erant magnæ satis . Itaque quid istuc inquam? Si isthunc animum induxistis uestrum esse utile: nolo reip. ullum cōmodum in me claudier. Ergo ne amicorum uoluntates contemnere tam ardentes, neue publicum commodum morari uideremur, publicāda hæc nostra recepimus, non tamen quoquo modo, sed quæ inter nos conuenerunt, ea si seruarentur. Sunt autem illa huiuscemodi, Ioannes est Mafonus, amicus meus singularis & patronus, uir præter fortunæ splendorem, quo

P R A E F A T I O.

uirtus illum extulit, omnibus cum naturæ, tum industriæ adiuuentis eximiè ornatus. Is tuo iussu ac uoluntate in Galliam proficiscēs, ut apud Henricum regem legatione fungeretur, accepto à me libro, uel extorto potius, pactus est curaturum se, si facta legendi copia excellenti illic doctrina ac iudicio præditis hominibus probaretur, & cum allaturus fructum uideretur, qui hic à plerisque sperabatur, eum ut typographo daret, sin aliter eueniret, mihi meum redderet, ipse ne hoc amplius exposceret. Quibus rebus ad exitum huius cōsilij non omnino temerarij, aut arrogantis adductus sum, habes illustrissime Rex. Quid uerò in hoc genere effecerim, atque utinam aliquid effecissem: sed quid efficere uoleam, nunc accipies. Cùm in animo mihi esset animalium rationem quo potissimum modo dignosci possent, excutere atque explicare: cùm alios nonnullos, tum uel maxime Aristotelem proponēdum putauit, quem in ea re imitaret, scriptorem certè in omni doctrinarum genere excellentem, & propè singularem, quo uel Cicerone teste, nihil acutius, nihil politius. Hoc igitur ceu itinervis duce usus, (explicata tamen prius & declarata ratione qua animalium differentia inueniri possint) initium paulò altius ab ipso Animali repetere institui, & ita repetere, ut si quæ non illius propria, sed superiorum generum communia occurrerint, ea ipsa suo, hoc est primo loco, plana fecerim. Multa enim in pluribus etiam genere diuersis eadem reperiuntur. In sequentibus deinde, si quæ species sub se non multum inter se differētes, sed in eodem genere positas complectebantur: ea ita tractaui, ut communis ipsorum natura postulabat. Post hæc species ipsas ad sua quasque genera reduxi, quæque propria ipsarum essent, easque ab aliis rebus omnibus separarent, ea statim adiunxi. Sic etenim probaturum me omnibus hanc docendi uiam arbitrabar, si ea quæ generis natura ad species pertinebāt, in speciebus nō reperirentur, sed ita orationem formarem, ut neque rebus obscura fieret, neque uerbis superuacaneis redundaret. Iam *ἄλλα* ad marginem & in fine capitum apposui, earum rerum, quas, quòd scitu dignæ erāt, impeditas relinquere consultum non fuit: neque tamen contextui ea inserere uolui, quòd uerebar ne tædium lectori, non uoluptatem essent allatura. Quid, quòd multa ex iis ne inseri quidem possent? nisi forte quibus de rebus uariæ sunt authorum sententiæ, uariæ codicū lectiones, eas res à proposito seric non putes seiungendas. Quid, quòd sæpe sola certorū animalium nomina inueniuntur, sæpe, licet præter nomina uim eorum propriam descriptam uideris, ignorabis tamen, quo pertineant, aut ferātur. Omitto græcæ linguæ phrasēs, quæ subinde tales sunt, ut latina eas lingua non assequatur. Omitto uersiones hominum doctissimorum, in quibus uel primas tenebat Theodorus Gaza, quæ si quando à græcorum authorum mente aberrabant, in uiam ut redirent curauit. Neque uerò unquam cuiusquam errores dissimulandos, sed semper & sine conuitij suspicione prodendos, & sine ostentatione ingenij corrigendos esse iudi-

P R A E F A T I O.

caui . Cum igitur latina græcæ lectionis ope facta tecta præstarentur , si græca ipsa uitio afficiebantur , nec occurreret ulla ratio corrigendi, coniectura apta & idonea utendum censui, quod à nobis factum est, cum in aliis quibusdam , tum etiam in Athenæo & Oribasio , quòd horum authorum exemplaria minus multa suppetebant . Atque ut nostræ coniecturæ intra sententiarum contextum locum habere non debebant : sic si quæ breuiter à nobis ideóque obscure tractata fuere , (quoniam ut breuitatis studiosi fuimus , ita & obscuritatem quantum licuit, uitauimus) eadem fusius & maiore luce ab aliis explicata cognouimus , id indicaui-
 mus in uoluminum marginibus magna diligentia adnotādum . Postremo si quid forte occurrebat , quod uel propter rei obscuritatem intelligi non poterat, uel propter meam inscitiam à me intellectum non erat , id à me non est dissimulatum, sed in marginum quoque spaciis ascriptum, quod alij cum in ea loca inciderint , facilius per otium quid sit , uniuersum poterunt inuestigare. Atque hæc quidem hactenus. Illud ab omnibus uehementer peto, cum plerisque non minor, bonis certe maior etiã existimationis , quàm uitæ cura sit : si quæ sint in hoc opere , cuiusmodi multa esse scio, non ea circumscriptione cõclusa, qua debet : si sermo minus elegans, & politus, si dicendi genus scabrum & inæquabile cuiquam uideatur: ut hanc à me institutam fuisse commentandi rationem perpendat: ut quæ in singulis authoribus repererim, ea uerbis non meis, sed ipsorum reddiderim, si quidem latinè fuissent scripta. Nam è græcis, quæ fuerunt translata, in iis interpretum uerba assumere uolui, ea quæ à græcis non discrepare animaduerti . Neque hic fere quicquã inuenies, quod è meo capite natum statuatur. Veterum scriptorum sententias in unum quasi cumulum coaceruauit, de meo nihil addidi. Atque illis ipsis ueteribus , ne in furti crimen fortè uocarer , singulis sua reddidi , descriptis ad finem huius præfationis non solum authorũ nominibus, unde quæque desumpta sunt, uerum etiam cuique capiti præfixis. Iam ne uniuersa tibi euoluere necesse sit, in aliis studiis occupatissimo, cum pauca fortassis desiderentur, indices quosdam rerum omniũ, qui non modo quid in quoque libro, sed etiam quid in singulis cuiusque libri capitibus tractetur, admoneant, conficiendos, & uniuerso operi præponendos putauit . Quo fiet ut & temporis rationi in his legendis consulatur, & ad id quod quaesierit aliquis, ueluti manu quadam ductus in eo solo legendi laborẽ ponat. Qua in re si unius labor, multorum otio consuluit, non est hoc committendum, ut multorum otium unius laboris conuitium faciat.

Tuæ itaque Maiestati, princeps optime, hoc quicquid est laboris dicere idcirco æquissimum putauit, quando quidem si qui fructus ex his percipi posse uideantur, eorum primitias tibi offerẽdas iure existimauerim, cui uni me meaque dedo, prout omnia debeo . Christus seruet tuam serenitatem diutissime incolumem Londini. XXII. Octobris M. D. LI.

Εἰς τὸν σοφὸν καὶ περιφανῆ

Ἐδουάρδον Ὀθωνόν, τὸν πῶ ποδὶ ζώων βίβλον

συγγραψάντα, ἰακώβω Γωπύλῳ ἰατρῷ.

Ἡ βίβλος ἴνους ἐσὶ; τί δὲ φράσον ἔνδοθι κούθεις;
Ὅν γάρ μοι δοκέεις ἠλέμαζοντι φέρειν.
Ἄνθεσι πάντοδα ποίειν ἐγὼ βίβλος κομώωμαι
εἰμὶ Ἐδουάρδου ἐλλογίμου θυγάτηρ.
Κεῖνος γὰρ σοφὴ τ' ἀρετῇ πεπυκασμένος ἀνὴρ,
ὅν παρὰ πᾶσι χελεποῦ φειδόμενος καμάτον,
Γολλέων τὲ ξυλαθροίθευ, δια μίλιον φιλεργῶς,
Τόξει μὲ ἐκ σελίδων, πᾶσιν ἐϋφρονέων.
Χρηῖμα δὲ τιμαλφείσασον ἐν σήθεσιν ἐμῶσι,
καὶ τοῖς ἀπουναύτοις χρήσιμον ἂν κατέχω.
Τετραπόδων κούδω ὑψιπέτων τε πετηνῶν
καὶ ὑδατοφροφείων ἔνομα τῶν νεπόδων.
Πολλὰ δὲ ναυαλίη εἰκῆ τ' ἐξέμιμνύα δέλτοις,
καὶ πολλοῖς ἀφανῆς φανερόν πεφύεω.
Γάντα δὲ ταῦτα ἔοργε καλὸς καὶ μέγμερος ἦρω
κλήνως Ἰωάννης, κῦδος ἔχων σοφίης.
Ὅντος Ἰωάννης γὰρ ὁ Μασσόνιος φιλόμουσος
ὦν, καὶ αἰχμητῆς, ὄργ' ἀρετῆς ποθέει.
Τῷ, κυδαίνων μουσπολούς κλέος ὅσον ἀνάπῃ
Βρεῖτανίῃ λαμπρῶ τῆ ἰδίῃ πατείδι.
Πολλῆσι χεῖρις δὲ βίβλε ποιηκίμορφε ἀγαυή,
ταῦτα μοι εἰρομνύω σεμνὰ μετρηχολίη.
καὶ γὰρ σὲ τῷ πένξαντι Ἐδουάρδω θεὸς αὐτὸς
δοίη δῶχος ἀεὶ, ταῦτα πρηξαμνύω.
Μασσόνιῳ δὲ ἀπειρέσιον καὶ ἄφθονον αἶνον
προξενέοντι σοφοῖς ὄργα τὰ ἀθάνατα.

PRIVILEGII SENTENTIA.

CAVTVM est auctoritate regia, ne quis alius præter Vascofanum, hos decem libros Edoardi Vvottoni philosophi & medici clarissimi, De differentiis animalium, ante sexennium in hoc Francorum regno imprimat, néue uendat. Qui secus fecerit, libris & pœna in sanctione æstimata, mulctabitur. Datum Lutetiæ Parisiorum IIII Nonas Ianuarij M. D. LII.

Guyot.

SVMMATIM HÆC INSUNT LIBRIS
SINGVLIS, ATQVE EX IIS AV-
THORIBVS EXCERPTA.

In primo libro generatim explicatur, quibus modis constituuntur animalium Differentiæ: & præterea animalium partes recensentur.

ANIMAL quid sit, & quò differat ab iis quæ non sunt animalia. Ex authoribus. Platone in Timæo. Aristotele in historia animalium.

- De partibus animalium. De generatione animalium. De Anima. De sensu & sens. De Iuuent. & senect. De somno & uigil. De Respiratione. Et Plinio. Cap. i. Fol. i
- Quibus modis constitui debeant animalium Differentiæ. Ex Aristotele in histor. animalium. De partib. animalium. De sensu & sens. ca. ii. fo. i. b
- Animalium genera amplissima. Ex Aristotele in historia animalium. cap. iii. fol. 2. b
- De partibus animalium. Authores. Aristoteles in historia animalium. De partb. animalium. Galenus in li. De placitis Hippocratis & Platonis. In Methodo medēdi. De inæquali intemperie. De facultatibus naturalibus. De usu partium. cap. iiii. fol. 3
- De partibus exterioribus dissimilaribus. Author Aristoteles in historia animalium. De partibus animalium. cap. v. ibid.
- De capite & eius partibus. Ex authoribus Aristotele in historia animalium. De partibus animalium. Cicerone De natura Deorum. Cornel. Celso. Plinio. Galeno De ossibus. De Alimētorū facultatibus. De compositione medicamētorū per loca. In Cōmētariis in Aphorismos. Ex libro qui Introductorius inscribitur. Ex Iulio Polluce. cap. vi. fol. 3. b
- De Collo & eius partibus. Ex Aristotele in animalium historia. De partibus animalium. Ex Galeno De Sanitate tuenda. In Anatomicis. De usu partium. De locis affectis. De uerarum sectione. Ex Cornel. Celso. Plinio. & Iulio Polluce. cap. vii. fol. 5
- De Thorace & eius partibus. Authores. Aristoteles in animalium historia. De partibus animalium. De Generatione animalium. Galenus in lib. Anatomicis. De usu partium. In Methodo medendi. De Motu musculorum.

De ossibus. In Commentariis de fracturis. Et iis qui inscribuntur κατ' ἐντέλειον. Hippocrates in Aphorismis. Et Galenus in eundem librum. cap. viii. fol. 5. b

- De Brachiis & eorum partibus. Ex authoribus. Aristotele in historia animalium. De partibus animalium. Galeno de motu musculorum. De ossibus. De usu partium. In Commentario κατ' ἐντέλειον. Ex lib. qui Introductorius inscribitur. Cornel. Celso. Plinio. Festo Pópcio. Iulio Polluce. cap. ix. fol. 6. b
- De Cruribus & eorum partibus. Authores. Aristoteles in historia animalium. De partibus animalium. Galenus De usu partium. De ossibus. In Commentariis κατ' ἐντέλειον. Lib. qui Introductorius inscribitur. Cornel. Celsus. Iulius Pollux. Fest. Pompeius. cap. x. fol. 7
- De Situ partium uario. Authores. Aristoteles in historia animalium. De partibus animalium. De Animalium incessu. De Cælo & mūdo. Plato in Timæo. Corn. Celsus. cap. xi. fo. 7. b
- De Capitis partibus interioribus. s. De Cerebro & eius partibus. Authores. Aristoteles in animalium historia. De partibus animalium. De Somno & Vigil. Galenus in Anatomicis. De neruorum dissectione. De olfactus instrumēto. Lib. Introductorius. Iul. Pollux. ca. xii. fo. 8
- De Oculi partibus interioribus. Authores. Galenus De neruorum dissectione. De usu partium. De Placitis Hippocratis & Platonis. In Methodo medēdi. Author libelli qui De Anatomia oculorum inscribitur, Galeno adscripti. Iul. Pollux. cap. xiii. fol. 8. b
- De Colli & Pectoris partibus interioribus. Ex Authoribus. Aristotele in historia animalium. De partibus animalium. Galeno De usu partium. Iulio Polluce. cap. xiiii. fol. 9. b
- De uisceribus & Septo transuerso. Ex authoribus Aristotele in historia animalium. De partibus animalium. Galeno in Anatomicis. De usu partium. De Temperamētis. De pla-

CAPITA X LIBRORVM

- citis Hippocratis & Platonis . De uenarū sectione . Iul. Polluce . Plinio . cap. xv. fol. 10
- De uentris partibus interioribus . Authores . Aristoteles in animalium historia . De partibus animalium . Cornel. Celsus . Galenus in Anatomicis . De uenarum sectione . De usu partium . De ossibus . In Cōmentariis in libros Aphorism . Iul. Pollux . Plinius . cap. xvi. fol. 11
- De partibus similaribus . Ex Aristotele in historia animalium . De partibus animalium . cap. xvii. fol. 11. b
- De Sanguine . Venis , & Arteriis : & quæ his proportione respōdent . Ex Authoribus . Aristotele in historia animalium . De partibus animalium . Galeno in libris quibus est inscriptio , Quòd animi mores temperaturam corporis sequuntur . An sanguis natura contineatur in uenis . De placitis Hippocratis & Platonis . De uenarum sectione . De fœtus formatione . De usu partium . De Atra bile . c. xviii. f. 12
- De Neruis . Ligamentis . & Tendinibus . Authores . Aristoteles in historia animalium . Galenus . In Methodo medendi . De usu partium . De placitis Hippocratis & Platonis . De Neruorum dissectione . De Motu musculorum . In Anatomic . De ossibus . Plinius . c. xix. f. 12. b
- De Fibris . Ex authoribus . Aristotele in historia animalium . Galeno De temperamentis . cap. xx. fol. 13
- De Ossibus . Authores . Aristoteles in animalium historia . De Generatione animalium . De Partibus animalium . Galenus De Temperamentis . De ossibus . De usu partium . In Anatomicis . De uenarum sectione . De motu musculorum . Lib. Introductorum . Cornel. Celsus . Plinius . Iul. Pollux . cap. xxi. ibid.
- De Chartilagine . Ex authoribus Aristotele in historia animalium . De partibus animalium . Galeno De Temperamentis . Iulio Polluce . cap. xxii. fol. 16
- De Vnguibus . Vngulis . Chelis . Cornibus . & Rotis . Authores . Aristoteles in histor . animalium . De partibus animalium . Plinius . cap. xxiii. fol. 16. b
- De Pilis & cute , & quæ iis proportione respondent . S. Cortice . Squama . Testa . Crusta . Ex authoribus , Aristotele in historia animalium . De partibus animalium . Galeno in Anatomicis . De usu partium . De Temperamentis . In Methodo medendi . In Commentariis in Aphorism . Hippocratis . cap. xxiiii. ibidem
- De Membranis . Ex authoribus . Aristotele in historia animalium . De partibus animalium . Galeno in Anatomicis . De usu partium . De Motu musculorum . De dissectione uulnæ . De Semine . In Commētariis in Aphorism . Hippocratis . Ex lib. Introductor . Corn. Celfo . Plinio . Aetio . Iul. Polluce . cap. xxv. fol. 17
- De Carne . Authores . Aristoteles in historia animalium . Galenus De Temperamentis . De Alimentorum facultatibus . In Anatomicis . Iul. Pollux . c. xxvi. fol. 18.
- De Glandulis . Authores . Galenus in Anatomicis . De usu partium . De femine . De Alimentorum facultatibus . In Commentariis in Aphorism . Hippocratis . De Definitionibus . Plinius . cap. xxvii. fol. 18. b
- De Adipe & Sebo . Authores . Aristoteles in historia animalium . De partibus animalium . Galenus De Alimētorum uiribus . De Temperamentis . De usu partium . De simplicium medicamētorū facultatibus . cap. xxviii. ibid.
- De Medulla . Ex authoribus Aristotele in historia animalium . De partibus animalium . Galeno De Motu musculorum . De Alimentis . Plinio . cap. xxix. fol. 19.
- De Lacte & Coagulo . Authores . Aristoteles in animalium historia . De partibus animalium . De generatione animalium . Galenus De Alimentis . De simplicium medicamentorum facultatibus . De locis affectis . Oribasius . Plinius . cap. xxx. fol. 19. b
- De Semine . Ex Aristotele in animalium historia . cap. xxxi. fol. 20
- De Excrementis . Authores . Aristoteles De partibus animalium . De Generatione animalium . Galenus De Sanitate tuēda . De Naturalibus facultatibus . De locis affectis . De Atra bile . De simplicibus medicamentis . Iul. Pollux . cap. xxxii. ibid.

Liber secundus ea speciatim docet
à quibus colligi debent animalium differentia.

PER quæ inueniri constituique possint animalium differentia, Authores Aristoteles in historia animalium . De partibus animalium . De sensu & sensibus . Galenus De usu partium . cap. xxxiii. fol. 20. b

De Differentiis animalium quæ à partium discrimine oriuntur . Authores . Aristoteles in historia animalium . De partibus animalium . De animalium incessu . Plinius . cap. xxxiiii. fol. 21

De Differentiis quæ ab animalium actionibus oriuntur . ut Loci mutatione . latitatione atq; id

DE DIFFERENT. ANIMALIVM.

- id genus aliis. Author Aristoteles in animalium historia. cap. xxxv. fol. 21. b
- Ab animalium incessu quæ constituantur differentia. Ex Aristotele in animalium historia. & lib. De animalium incessu. ca. xxxvi. fol. 22
- A Generatione quæ oriuntur differentia. Ex authoribus Aristotele in historia animalium. De Generatione animalium. Plinio. cap. xxxvii. fol. 22. b
- A locis in quibus gignuntur animalia, & in quibus degunt, colliguntur differentia. Ex authoribus. Aristotele in historia animalium. De longitudine & breuitate uitæ. Porphyrio. Corn. Celfo. Plinio. cap. xxxviii. fol. 24. b
- De Differentiis sexuum, masculini scilicet & feminini. Ex Aristotele in histor. animalium. De Generatione animalium. & Oppiano De uenatione. cap. xxxix. fol. 25.
- A Viæ ratione diuersa, oriuntur animalium discrimina. Ex Aristotele in animalium historia. cap. xl. fol. 25. b
- De Differentiis quæ à sensibus in animalibus colliguntur. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De partibus animalium. Alexander Aphrodisæus in problemat Plinius. Cicero de Natura Deorum. & in Quæstionibus Academicis. cap. xli. fol. 26. b
- A Respiratione & uoce animalium differentia. Ex Aristotele in histor. animalium. De Generatione animalium. cap. xlii. fol. 27.
- Quæ à Somno & uigilia oriuntur animalium discrimina. aut ab ætate, Iuuenta scilicet & Senectute: aut à uitæ prolixitate & breuitate. Ex Aristotele in animalium historia. De sensu & sensu. De longitudine & breuitate uitæ. cap. xliii. ibidem.
- Differentia quæ à moribus constituuntur. Authores. Aristoteles in historia animalium. Plinius. cap. xliiii. fol. 27. b
- Ab Affectuum quorundam immutatione quæ oriuntur animalium discrimina. Ex Aristotele in historia animalium. cap. xlv. fol. 28. b
- A Valetudine prospera aut aduersa differentia. Author Aristoteles in historia animalium. cap. xlvi. fol. 29.
- Animalium discrimina eò quòd commoda magis minusue aut incommoda nobis sint. Ex authoribus. L. Columella. M. Varrone. Plinio. Galeno De Alimentis. De simplic. medicament. facult. cap. xlvii. ibidem
- Ab alimentis quæ ex animalibus nobis suppeditantur, differentia quibus modis constituuntur. Authores. Galenus De Alimentis. De cibo. bo. malique succi. De tenui uictus ratione. In Methodo medendi. Oribasius. Corn. Celfus. cap. xlviii. fol. 29. b
- Alia quædam ab alimentis quæ nobis præstant animalium discrimina. Ex iisdem authoribus. Et præterea Ex Aristotele in Lib. Meteorolog. Actio. Athenæo. & Plinio. cap. xlix. fol. 30.
- A medicamentis quæ nobis præstant animalia, quibus modis constituuntur animalium differentia. Authores. Galenus De simplic. medic. facultatibus. Dioscorides. Plinius. Oribasius. Aetius. & Aristoteles in historia animalium. cap. l. fol. 31. b

Liber tertius continet animalium sanguine præditorum differentias.

PArtium exteriorum differentia in animalibus sanguine præditis. Authores. Aristoteles in historia animalium. De partibus animalium. De Generatione animalium. Plinius. Ouidius in Metamorph. Salustius. Et ex Theocriti Scholiaste nonnulla. cap. li. fol. 32.

Interiorum partium discrimina in animalibus quæ sanguine prædita sunt. Authores. Aristoteles in historia animalium. De Partibus animalium. De Generatione animalium. De Iuuent. & Senect. De Respiratione. Galenus in Anatomic. De formatione fœtus. De uulua dissectione. Solinus. cap. lii. fol. 34. b.

Similarium partium differentia in animalibus sanguineis. Ex authoribus. Aristotele in animalium historia. De Generatione animalium. Galeno De Temperamentis. Plinio. cap. liii. fol. 36. b

Eorum quæ ad generationem pertinent discrimina in iis quæ sanguine prædita sunt animalibus. Ex Authoribus. Aristotele in historia animalium. De Generatione animalium. Galeno de uenarum & arteriarum dissectione. De uulua dissectione. cap. liiii. fol. 38.

Morum actionumque & affectionum quarundam aliarum differentia. Authores. Aristoteles in historia animalium. De Generatione animalium. Theophrastus De causis stirpium. Lucretius. cap. lv. fol. 39

Eorum quæ in huiusce generis animalibus alimentis aut medicamentis rationem obtinent discrimina. Ex authoribus. Galeno De Ali-

CAPITA X LIBRORVM

- mentis. De cib. bo. malique succi. In Methodo medendi. De simplic. medicament. facultate. Oribasio. cap. lvi. ibid.
- Ex animalium sanguineorum partibus, alimētorum medicaminūmque vires diuersæ. Authores. Galenus De Alimentis. De cib. bo. malique succi. De tenui uictus ratione. De simplic. medic. facultatib. Dioscorides. Plinius. Oribasius. Aetius. Paulus Aegineta. cap. lvii. fol. 39. b
- De Excremētorum quæ in animalibus sanguineis reperiuntur differentiis. Authores. Galenus De simplic. medic. facultatib. De locis affectis. Dioscorides. Plinius. Oribasius. Aetius. cap. lviii. fol. 40. b
- De Lacte & iis quæ ex lacte fiunt. ut Caseo. Butyro. & aliis. Ex authoribus. Galeno De Alimētorum facultat. De cib. bo. malique succi. De Sanitate tuēda. In Methodo medendi. De simplic. medic. Dioscoride. Plinio. Oribasio. Aetio. Paulo Aegineta. Athenęo. Constantino Cæsare. Columella. Hippocrates. cap. lix. fol. 41
- Liber quartus continet Hominis differentias.**
- D**E Homine. Authores. Aristoteles in historia animalium. De partibus animalium. De Generatione animalium. De Iuuentute & Senect. De Memoria & Reminiscētia. De Respiratione. De animalium incessu. De Anima. De Sensu & Sens. Plato. Solinus. Iul. Pollux. Cicero De natura Deorum. De Academicis Quæstionibus. cap. lx. fol. 36. b
- De partibus Hominis exterioribus. Authores. Aristoteles in historia animalium. De partibus animalium. De Generatione animalium. De animalium incessu. De Somno & Vigilia. Galenus De Sanitate tuenda. In arte parua. In Commētariis in sextum librum De morbis uulgaribus. lib. qui Introductorius inscribitur. Et De Definitionibus. Plinius. Solinus. Aetius. Iul. Pollux. cap. lxi. ibidem
- De partibus Hominis interioribus, & similibus. Ex authoribus Aristotele in historia animalium. De partibus animalium. De Generatione animalium. Galeno De Temperamentis. In Anatomicis. De usu partium. De ossibus. De Alimento. facultatib. De sanitate tuenda. Plinio. Theophilo. cap. lxii. fol. 46
- De uoce Hominis & Somno. Authores. Aristoteles in historia animalium. Plin. ca. lxiii. fo. 47
- De Hominis Generatione & Partu: atque de iis quæ ad hæc pertineant. Authores. Aristoteles in historia animalium. In problematis. Galeno De Homine. Plin. Solino. c. lxiii. f. 47. b
- De Hominis Vita, Aetatibus, & Statura. Authores. Aristoteles De Generatione animalium. In problematibus. Mar. Varro. Plinius. Solinus. cap. lxv. fol. 49. b
- Multiformes Hominum effigies. & mira quædam de Hominibus alia. Ex authoribus. Herodoto. Plinio. Solino. Pausania. Aeliano. cap. lxvi. ibid.
- Homini quæ ex Homine aut eius partibus oriuntur commoda. Authores. Dioscorides. Plinius. Galenus De simplic. medic. facultat. Aetius. Solinus. cap. lxvii. fol. 50. b
- Liber quintus continet animalium quadrupedum uiuiperarum differentias.**
- D**E Quadrupedum uiuiperarum partibus exterioribus. Authores. Aristoteles in historia animalium. De partibus animalium. De Generatione animalium. Galenus in Anatomicis. Plinius. cap. lxviii. fol. 52
- Interiorum quarundam partium discrimina in quadrupedibus uiuiperis. Ex Aristotele in historia animalium. De partibus animalium. & Galeno in Anatomicis. cap. lxix. fol. 53. b
- Pilorum colorūmque discrimina & uocum in Quadrupedibus uiuiperis. Ex authoribus. Aristotele in historia animalium. De partibus animalium. Plinio. cap. lxx. fo. 54. b
- De Coitu Partūque & aliis quæ ad generatione pertinet in quadrupedibus uiuiperis. Authores. Aristoteles in historia animalium. De Generatione animalium. Plin. ca. lxxi. ibid.
- De Quadrupedum uictu & etate. Authores. Aristoteles in historia animalium. Plinius. L. Columella. cap. lxxii. fo. 55
- De Quadrupedū ruminatione. Latitatione & aliis quibusdam actionibus affectibusque. Ex Animalium historia Aristotelis. & Plinio. cap. lxxiii. fo. 55
- Alimenta ex quadrupedibus & earum partibus uaria. Authores. Aristoteles in historia animalium. Galenus De Alimentis. De cib. boni malique succi. Oribasius. Plin. ca. lxxiiii. ibid.
- M V L T I F I D A.**
- De Quadrupedibus Multifidis. Et primo De Elephanto. Ex authoribus. Aristotele in histo-

DE DIFFERENT. ANIMALIVM.

- ria animalium. De partibus animalium. De Generatione animalium. Galeno De usu partium. In Anatomic. Plinio. Solino. Dioscoride. Strabone. Pausania. Philostrato. Oppiano De Venatione. Aeliano. c. lxxv. fo. 56. b
- De Simiarum generibus. Ex Aristotele in historia animalium. Plinio. Solino. Galeno in Anatomicis. Oppiano De Venatione. Ouidio in Metamorp. Strabone. Aeliano. Arrhiano in rubri maris navigatione. Diodoro Siculo. cap. lxxvi. fo. 57. b
- De Canibus. Authores. Aristoteles in historia animalium. De Partibus animalium. De Generatione animalium. Galenus in Anatomicis. De simplic. medic. facultatibus. Dioscorides. Alexander Aphrodisæus in problemat. Plinius. Oppianus de pisc. & De uenatione. Iul. Pollux. M. Varro. L. Columella. Gratius poëta. M. Aurelius Olympius. Vergilius in Georgic. cap. lxxvii. fo. 58. b
- De Lapis. Authores. Aristoteles in historia animalium. De partibus animalium. Plinius. Solinus. Oppianus De uenatione. Galenus De cõpositione medic. per loca. Aetius. Gratius. Vergilius in Georg. Iul. Pollux. Aelianus. cap. lxxviii. fo. 62
- De Hyæna & Crocuta. Ex authoribus. Aristotele in historia animalium. Oppiano De Venatione. Plinio. Solino. Galeno De simplic. medic. facultat. Aetio. cap. lxxix. fo. 63
- De Leonibus. Ex authoribus. Aristotele in historia animalium. De partibus animalium. De Generatione animalium. Oppiano De Venatione. Ouidio in Metamorph. Strabone. Herodoto. Solino. Galeno De usu partium. De simplicibus medic. cap. lxxx. fo. 63. b
- De Tigride. Authores. Plinius. Solinus. Oppianus De Venatione. Strabo. Arrhianus. cap. lxxx. fo. 65
- De Panthera. Pardo. & Cepo. Authores. Aristoteles in historia animalium. De partibus animalium. Plinius. Pausanias. Solinus. Oppianus De Venatione. cap. lxxxii. ibid.
- De Vrfo. Ex authoribus. Aristotele in historia animalium. De partibus animalium. Oppiano De Venatione. Ouidio in Metamorph. Plinio. Solino. Galeno De simplic. medic. facultat. Dioscoride. cap. lxxxiii. fo. 65. b
- De Hystrice. Erinaceo, & Scyuro. Authores. Aristoteles in historia animalium. De Generatione animalium. Plinius. Solinus. Plutarchus in libello cui titulus est, Solertiorane sint animalia aquatilia an terrestria. Oppianus De Venatione. Galenus De simpl. medi. facultat. Dioscorides. cap. lxxxiii. fo. 66
- De Vulpe & Leporibus. Authores. Aristoteles in historia animalium. De partibus animalium. De Generatione animalium. Plinius. Oppianus De Venatione. Galenus De simplicibus medicamentis. De Alimentorum facultatibus. De tenui tractus ratione. Aetius. Paulus Aegineta. Dioscorides. Athenæus. M. Varro. Herodotus. Xenophon De Venati. Strabo. Moses in Leuitic. cap. lxxxv. fo. 66. b
- De Viueris. Mustelarum generibus. & De Fele. Authores. Aristoteles in historia animalium. De partibus animalium. De Generatione animalium. Plinius. M. Varro. Strabo. Galenus De simplicibus medicamentorum facultat. Dioscorides. Aetius. Oppianus De Venatione. Aelianus. Ouidius in Metamorph. M. Aurelius. Martialis. cap. lxxxvi. fol. 67. b
- De Mure & Murium generibus. Ex authoribus Aristotele in historia animalium. De partibus animalium. Plinio. Dioscoride. Galeno De Aliment. De simplic. medic. Ouidio in Metamorph. Herodoto. Oppiano De Venatione. M. Varrone. L. Columella. Actio. Nicadro. Aeliano. D. Hieron. ca. lxxxvii. f. 68. b
- De Quadrupedibus aquaticis. Vt De Fibro. Lutra. & quibusdam aliis. Authores. Aristoteles in historia animalium. Plinius. Solinus. Strabo. Dioscorides. Galenus De simplic. medic. Nicander in Theriac. Aelianus. M. Aurelius. cap. lxxxviii. fo. 70
- De Vitulo marino. Authores. Aristoteles in historia animalium. De partibus animalium. Plinius. Dioscorides. Oppianus De pisc. Galenus de simplic. medic. cap. lxxxix. fo. 70. b
- De Talpa & Vespertione. Ex authoribus. Aristotele in historia animalium. De partibus animalium. De animalium incessu. Plinio. Strabone. Iul. Polluce. Herodoto. Ouidio in Metamorph. cap. xc. fo. 71
- De Monstrosis quibusdam aliis animalibus in India aut Aethiopia prognatis. Authores Aristoteles in historia animalium. Plinius. Solinus. Strabo. Aelianus. cap. xci. fo. 71. b

B I S V L C A.

- De Quadrupedibus Bisulcis. & primo De Boue, & Boum generibus. Authores. Aristoteles in historia animalium. De partibus animalium. M. Varro. L. Columella. Palladius. Strabo. Plinius. Solinus. Oppianus De Venatione. Cæsar in Commentariis. Pausanias. Herodotus. Athenæus. Galenus De Alimēt. De fanitate tuēda. De cib. bo. malique succi.

CAPITA X LIBRORVM

- De simplic. medic. facultat. Dioscorides. Paulus Aeginetes. cap. xcii. fol. 72.
- De Ouibus. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De partib. animalium. Plinius. M. Varro. Columella. Palladius. Galenus de Alimentor. facultat. De constitutione artis. De cib. bo. malique succi. De sanitate tuenda. De simplic. medic. Dioscorides. Oribafius. Aetius. Paulus Aeginetes. Michael Sethus. Oppianus De uenat. Herodotus. Athenęus. Aelianus. cap. xciii. fol. 75.
- De Capris. Ex authoribus. Aristotele in historia animalium. M. Varrone. Plinio. Columella. Dioscoride. Palladio. Galeno De alimēt. De tenui uictus ratione. De cib. bo. maliq; succi. De Sanitate tuenda. De simplic. medic. Oribafio. Aetio. Oppiano De uenatione. Herodoto. Aeliano. Ex Lib. Regū. ca. xciii. f. 77. b
- De Ceruis. Authores. Aristoteles in historia animalium. De partib. animalium. Plinius. Solinus. Ouidius in Metamorph. Iul. Pollux. Galenus De alimēt. De tenui uictus ratione. De Sanitate tuenda. De simplic. medic. Dioscorides. Herodotus. Nicander. Pausanias. Strabo. Gratius. Aelianus. cap. xciv. fol. 79. b
- De Tragelapho. Tarando. Ophio. Leucocruta. & Colo. Ex authoribus. Solino. Plinio. Strabone. cap. xcvi. fol. 81.
- De Hippelapho. Hippardio. Hippagro. Hippopotamo. & Eale. Authores. Aristoteles in historia animalium. Plinius. Solinus. Oppianus De uenatione. Herodotus. Pausanias. Dioscorides. cap. xcvi. fol. 81. b
- De Camelo & Camelopardali. Ex authoribus. Aristotele in histor. animalium. De partib. animalium. De Generatione animalium. Plinio. Herodoto. Heliodoro. Strabone. Mose in Leuitico. cap. xcvi. ibidem
- De Suibus. Authores. Aristoteles in historia animalium. Plinius. Ouidius in Metamorph. Galenus in Anatomic. De uteri dissect. De cib. bo. malique succi. De tenui uictus ratione. De Sanitate tuenda. M. Varro. Columella. Palladius. Oribafius. Dioscorides. Aelianus. cap. xcix. fol. 82. b
- Strabo. Aelianus. Cæsar in Commentariis. cap. ci. fol. 87.
- De Asino. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De partib. animalium. De Generat. animalium. M. Varro. Columella. Palladius. Plinius. Galenus De alimēt. facultat. De cib. bo. malique succi. In Methodo medēdi. De simplic. medic. Dioscorides. Absyrtus. Aelianus. Oppianus De uenat. cap. cii. fol. 87.
- De Mulis. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De Generatione animalium. M. Varro. Columella. Palladius. Plinius. cap. ciii. fo. 88. b

Liber sextus continet ea quæ cortice integuntur *φωλιώτα* à Græcis dicta, Quadrupedes scilicet ouiparas, & serpētes.

- D**E Quadrupedibus ouiparis. Author Aristoteles in histor. animalium. De partibus animalium. De animalium incessu. De Generatione animalium. De Respiratiōe. c. ciiii. f. 89. b
- De Crocodilis & Scinco. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De partibus animalium. De animalium incessu. Herodotus. Dioscorides. Plinius. Pausanias. Aelianus. cap. cv. fol. 90.
- De Testudinū generibus. Ex authoribus. Aristotele in histo. animalium. De partibus animalium. De animalium incessu. De Iuuet. & Senect. Plinio. Solino. Strabone. Oppiano De pisc. Paulo Aegineta. Arrhiano. Martiale. c. cvi. fo. 91.
- De Ranarū generibus. Ex authoribus. Aristotele in histor. animalium. De partibus animalium. Plinio. Dioscoride. Nicadro. Galeno De simplic. medicam. Paulo Aegineta. Aetio. Aeliano. cap. cvii. fol. 92. b
- De Lacertis. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De partibus animalium. Plinio. Dioscoride. Strabone. Galeno De simplic. medic. facult. cap. cviii. fo. 93. b
- De Salamandra & Sepe quadrupede. Ex authoribus. Aristotele in histor. animalium. Dioscoride. Plinio. Galeno De Téperamēt. De simplic. medic. Aetio. Nicadro. Lucano. c. cix. f. 94
- De Stellione. Authores. Aristoteles in histor. animalium. Plinius. Nicander. Aetius. Paulus Aegineta. Ouidius in Metamorph. Galenus De simplic. medic. facultat. cap. cx. fol. 94. b
- De Chameleone. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De partibus animalium. Plinius. Solinus. Dioscorides. cap. cxi. fol. 95.

SERPENTES.

- De Solipedibus. Plinio authore. cap. c. fo. 84. b
- De Equo. Authores. Aristoteles in historia animalium. De Generatione animalium. Plinius. Solinus. M. Varro. L. Columella. Palladius. Galenus De usu partium. Absyrtus. Vergilius in Georgic. Oppianus De uenatione. Iul. Pollux. Vegetius De re ueterinaria. Herodotus.
- De Serpētibus. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De partibus animalium. De animalium

DE DIFFERENT. ANIMALIVM.

malium incessu. De Generatione animalium. De lōgitudine & uitæ breuitate. Cornel. Celfus. Plinius. Galenus De Theriaca ad Pisonē. De Aliment. D. Basilius magnus. Oppianus De pisc. Dioscorides, Pausanias. ca. cxii. f. 95. b

De Hydro. & aliis quibusdam serpētibus aquatilibus. Authores. Aristoteles ī histor. animalium. Plinius. Nicander. Aetius. Solinus. Vergilius in Georgic. Dioscorides. Pausanias. Arrhianus. Galenus de Theriaca ad Pisonē. Paulus Aeginetes. Aelianus. cap. cxiii. fol. 97. b

De Serpentibus terrestribus. Et primo de Aspidū generibus. Authores Aristoteles in histor. animalium. Solinus. Aetius. Nicander. Lucanus. Plinius. Strabo. Dioscorides. Galenus De Theriaca ad Pisonem. Paulus Aegineta. cap. cxiiii. fol. 98. b

De Vipera, Dipsade, Ceraсте, & Hammodyte. Authores. Aristoteles in historia animalium. De partib. animalium. De Generatione animalium. Nicander. Aetius. Strabo. Plinius. Solinus. Lucanus. Aelianus. Dioscorides. Galenus de Alimentis. De simplic. medicamēt. De Theriaca ad Pisonem. In Antidotis. Paulus Aeginetes. Suidas. cap. cxv. fol. 99

De Hæmorrhō. Sepedone. Sepe. Cēchri. & Cēchrite. Authores. Nicander. Aetius. Galenus De Theriac. ad Pisonem. Dioscorides. Paulus Aeginetes. Aelianus. Pausanias. Lucanus. cap. cxvi. fol. 100. b

De Basilisco. & aliis quibusdā serpentibus, quorum uenenum remedio caret. Authores. Aristoteles in histor. animalium. Plinius. Solinus. Galenus De Theriac. ad Pisonē. Nicander. Dioscorides. Diodorus Siculus. Aelianus. cap. cxvii. fol. 101. b

De Dracone. Amphibena. & aliis quibusdā serpentibus, quorum morsus minus affert periculi. Authores. Aristoteles in histor. animalium. Plinius. Solinus. Nicander. Pausanias. Strabo. Aetius. Lucanus. Herodotus. Philostratus in uita Apollonii Tyranei. Aelianus. cap. cxviii. fol. 101. b

Liber septimus continet auium differentias.

DE Partibus Auium exterioribus. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De partib. animalium. De incessu animalium. Plinius. cap. cxix. fol. 103.

De Partibus Auium interioribus. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De partibus animalium. De Generatione animalium. De

Respiratione. Galenus De usu partium. cap. cxx. fol. 104

De Coitu Auium, & aliis quæ ad earum generationem pertinent. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De partibus animalium. De Generat. animalium. Plinius. ca. cxxi. f. 105.

De uictu Auium & loci mutatione. Authores. Aristoteles in histor. animalium. & Plinius. cap. cxxii. fol. 106. b

De uocis discriminibus & coloris in Auibus. Ex Aristotele in histor. animalium. Et de partib. animalium. cap. cxxiii. fol. 107. b

Ex ingressu auium & uolatu differentiæ: Atque ex ualetudine moribusque. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De partib. animalium. Plinius. cap. cxxiiii. ibidem.

Eorum quæ in auibus alimenti medicamentue rationem obtinent, discrimina. Ex authoribus Galeno De aliment. De tenui uictus ratione. De cib. bo. malique succi. De Sanitate ruenda. De simplic. medic. De ratione uictus in morb. acutis. In methodo medendi. Dioscoride. Plinio. Paulo Aegineta. c. cxxv. f. 108

F I D I P E D E S.

De auium generibus quæ fissos habent pedes. Et primo de Gallinæo genere. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De partib. animalium. De generatione animalium. Plinius. Columella. M. Varro. Palladius. Dioscorides. Galenus De aliment. De cib. bo. malique succi. De simplic. medic. facultat. Oribasius. Aetius. cap. cxxvi. fol. 109. b

De Gallinis Rusticis. Africanis. Meleagride, & Pauone. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De animalium incessu. M. Varro. Columella. Plinius. Athenæus. Palladius. Oppianus de Venatione. Galenus De aliment. facultat. Aelianus. cap. cxxvii. fol. 112.

De Columbæo genere. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De partibus animalium. De generat. animalium. L. Columella. M. Varro. Palladius. Plinius. Athenæus. Dioscorides. Galenus De tenui uictus ratione. De cib. bo. malique succi. De simplic. medic. De atra bile. cap. cxxviii. fol. 113.

De Palumbe. Oenade. Peliade. & Turture. Ex authoribus Aristotele in histor. animalium. De generatione animalium. Alexandro Myn dio. Athenæo. Dioscoride. Plinio. Galeno. De aliment. De tenui uictus ratione. Oribasio. Aeliano. Martiale. cap. cxxix. fol. 114.

De Phasiana. Tetrace. Erythrotaone. Otide. & Oto. Authores. Aristoteles in histor. anima-

CAPITA X LIBRORVM

- lium . Plinius . Athenęus . Strabo . Galenus
De alimentis . & De tenui uictus ratione .
cap.cxxx. fol.115.
- De Coturnice . Perdice . Galerita , & aliis id ge-
nus quibusdam terrenis grauioribusue . Ex
Authoribus . Aristotele in histor. animaliu.
Plinio . Athenęo . M. Varrone . Ouidio in Me-
tamorph. Solino . Strabone . Dioscoride . Ga-
leno De aliment. De cib. bo. maliq; succi . De
tenui uictus ratione . De simplic. medic. Ori-
basio . Actio . Iul. Polluce . Aeliano . Vergilio
in Georgic. Suida. cap.cxxxi. fol.116.
- De Turdorum Merularumq; generibus , & a-
liis quibusdam que cum iis similitudine qua-
dam iunguntur . Authores . Aristoteles in hi-
stor. animaliu . M. Varro . Columella . Plinius .
Athenęus . Dioscorides . Galenus De alimēt.
De tenui uictus rati . De simplic. medic. Pau-
nias . Aelianus . cap.cxxxii. fol.117. b
- ### AVES CARNIVORAE.
- De Aquilarum generibus . Authores . Aristote-
les in histor. animalium . De Generatione a-
nimalium . Plinius . Aelianus . Galenus De u-
fu partium . De simplic. medic. facultat. Pau-
fanias . cap.c.xxxiii. fol.118. b
- De Accipitrum generibus . Ex Authoribus . Ari-
stotele in histor. animalium . De Partibus ani-
malium . De Generatione animaliu . Ouidio
in Metamorph. Plinio . Strabone . Galeno De
usu partium . De simplic. medic. Oppiano De
uenatione . Columella . cap.cxxxiiii. fol.120.
- De Cuculo . Authores . Aristoteles in histor. ani-
malium . De Generatione animalium . Pli-
nius . cap.cxxxv. fol.121.
- De Nocturnis Auibus , que uniuęues sunt . Au-
thores . Aristoteles in histor. animalium . Pli-
nius . Aristophanes . Ouidius in Metamorph.
Athenęus . Aelianus . cxxxvi. fol.122.
- De Hirundinum generibus . Ex Authoribus . Ari-
stotele in histor. animaliu . De Generatione
animalium . Plinio . Ouidio in Metamorph.
Columella . Vergil. in Georgic. Aeliano . Ga-
leno De simplic. medic. De cōpositione me-
dicamentoru per loca . Paulo Aegineta . Ae-
tio . cap.cxxxvii. fol.123.
- De Coruino genere . f. Coruo . Cornice . & Mo-
nedula . Authores . Aristoteles in historia ani-
malium . De partib. animalium . De Genera-
tione animalium . De admirando auditu . Pli-
nius . Apulcius . Athenęus . Lucretius . Ouidi-
us in Fastis . & in Metamorph. Oppianus de
Venatione Vergilius in Georgic . Cicero de
Diuinatione . e. Hesichius . Suidas . ca.cxxxviii.
- fol.124.
- De Pico Martio . Psittaco . Pica . & quibusdam id
genus aliis . Authores . Aristoteles in histor.
animalium . De partib. animalium . Plinius .
Solinus . Aelianus . Ouidius in Metamorph.
cap.cxxxix. fol.125.
- De aliis quibusdam auibus , quę uictus causa ar-
bores & ligna feriunt contunduntque . Ex A-
ristotele in histor. animalium . Aeliano & Pli-
nio . cap.cxl. fol.126.
- Ανευδοφάλα , id est que spinis uictitat . Ex Aristo-
tele in histor. animalium . Plinio . & Aeliano .
cap.cxli. fol.126. b
- De iis auiculis que maxima ex parte uermiculis
aliisque id genus animalculis uiuunt *σκαλι-
κοφάλα* dicuntur . Ex Authoribus . Aristotele
in histor. animalium . De longitudine & bre-
uitate uite . Plinio . Actio . Athenęo . c. cxlii. ib.
- ### AQUATICAE VOLACES.
- De Auibus que circa aquam uictitat . Primo De
uolacibus . Authores . Aristoteles in historia
animalium . Plinius . Athenęus . Herodotus .
Aetius . Galenus De simplic. medic. Aristo-
phanes . Aelianus . cap.cxl. fol.128.
- De Laro . Charadrio . Fulica . Aethya & Catara-
cta . Ex Authoribus . Aristotele in histor. ani-
malium . De partibus animalium . Plinio . A-
thenęo . Aristophane . Heliodoro . Cicerone
De Diuinatione . Arato . Vergilio . Nicadro .
Lucretio . Ouidio in Metamorph . Suida .
cap.cxl. fol.129. b
- De Elorio . Crece . Ortigometra & Glottide . Au-
thores . Aristoteles in histor. animalium . Pli-
nius . Athenęus . Aristophanes . Herodotus .
Suidas . cap.cxlv. fol.130. b
- De Ardeolaru generibus . De Porphyrione , &
Hęmatopode . Ex Authoribus . Aristotele in
histor. animalium . De animaliu incessu . Pli-
nio . Ouidio in Metamorph . Arato . Athe-
nęo . Aeliano . cap.cxlvi. ibid.
- De Grue . Platea . Ciconia . & Ibide . Authores .
Aristoteles in histor. animalium . Plinius . Ci-
cero De natura Deorum . Aristophanes . Ga-
lenus De Alimēt. facult. Solinus . Strabo . He-
rodotus . Aelian . cap.cxlvii. fol.131
- ### Aquaticę aues grauiores.
- De Aquaticis grauioribus , que omnes palmipe-
des sunt . De Anserum generibus . De Olore
& Onocrotalo . Ex authoribus . Aristotele in
histor. animaliu . Plinio . Columella . M. Var-
rone . Galeno De Aliment. De cib. bo. maliq;
succis . De simpli. medic. Dioscoride . Michae-
le Setho .

CAPITA X LIBRORVM

- le Sethio . Aeliano . Ouidio in Metamorpho.
D . Hieronymo in Sophoniam . Solino .
cap.cxlviii. fo.132.
- De Anantino genere.& aliis quæ Anatis simi-
les sunt.Ex authoribus . Aristotele in histor.
animalium.Plinio . Athenæo.Galeno De ali-
mēt.M.Varrone & Columel.ca.cxliv.f.133.b
- De Coruis aquatilibus . Ex Aristotele in histor.
animalium.& Plinio . c.cl.fol.134.
- De Brintho & Vpupa.Ex authoribus . Aristote-
le in histor.animalium.Plinio.Ouidio in Me-
tamorph.Paufania.Aeliano . cap.cli.ibid.
- De Auibus partim perëgrinis , partim mōstro-
sis . Authores . Aristoteles in histor.animaliū.
Plinius . Solinus . Galenus De locis affectis .
Plutarchus . D Ambrosius in Hexahemer .
Ouidius in Fastis . & in Metamorph . Clau-
dianus . Aelianus . Paufanias . Lactantius .
cap.clii. ibidem.
- De Struthiocamelo . Ex authoribus . Aristotele
in histor.animalium . De partib . animalium .
De Generatione animalium . Diodoro Sicu-
lo . Plinio . Strabone . Galeno De aliment . De
cib.bo.malique succi . Aetio . c.cliii.fo.136.
- Liber octauus continet quæ in sangui-
ne præditis sunt aquatilia : quæ scili-
cet in aqua uictum quærunt & in a-
qua quoque pariunt: uidelicet pisciū
& Cetorum genera.**
- D**E Piscibus & eorum partibus exteriori-
bus . Ex authoribus . Aristotele in historia
animalium . De partibus animalium . De
Generatione animalium . De animalium in-
cessu . De Respiratione . Plinio . Galeno De
usu partium . cap.cliiii.fo.136.b
- De Piscium interioribus partibus . Ex Aristote-
le in histor.animalium . De partibus anima-
lium . De Generatione animalium . De Respi-
ratione . Oppiano De pisc . cap.clv.fo.137.b
- De Sexus discrimine in piscibus . Deq; eorum
coitu & aliis quæ ad generationē pertinent .
Ex Aristotele in histor . animalium . De par-
tibus animalium . De Generatione animalium .
Plinio . Oppiano De piscip . cap.clv.fo.138.b
- De Ratione uictus piscium . Author Aristote-
les in historia animalium . De partibus ani-
malium . cap.clvii.fo.140.
- Quod loca mutant pisces uarie atque latent .
Ex Aristotele in historia animalium . & Pli-
nio . cap.clviii.fo.140.b
- De Coloris mutatione in piscibus uocēque &
somnia . Ex Aristotele in histor . animalium
cap.clix. ibidem.
- De Valerudinis piscium Differentiis , tum ex lo-
cis , tum ex temporibus . Ex authoribus Ari-
stotele in histor . animalium . Columella . &
Plinio . cap.clx.fo.141.
- In Alimenti medicamentique ratione piscium
discrimina . Authores . Galenus Lib . De ali-
ment . De cib.bo.malique succi . In Methodo
medēdi . Oribasius . Paulus Aegineta . Aetius .
Athenæus . cap.clx.fo.141.b
- Chartilaginei Pisces . & Plani .**
- De Chartilagineis piscib . Authores . Aristote-
les in histor.animalium . De partib . anima-
lium . De Generatione animalium . Plinius .
Galenus De aliment . facultatib . De tenui ui-
ctus ratione . De Sanitate tuenda . Athenæus .
cap.clxii. fo.143.
- De Planis piscibus Chartilagineis . Authores .
Aristoteles in histor . animalium . De partib .
animalium . De Generatione animalium . Pli-
nius . Athenæus . Galenus De aliment . De te-
nui uictus ratione . De simplic . medicament .
Oppianus De piscib . Dioscorides . Nicander
in Theriac . Paulus Aeginetes . Aelianus . O-
uidius in Halieuticis . cap.clxiii.fo.144.
- De Chartilagineis oblongis . ut de Galeis ex iis
quæ *γαλεοδαις* dicuntur . Authores . Aristot-
eles in histor . animalium . Plinius . Oppianus
de piscib . Athenæus . Strabo . Galenus . De ali-
mentor . facultat . Oribasius . Theophrastus
in plantarum historia . Paufanias . Aelianus .
Herodotus . Columel . Apuleius . Aufonius .
cap.clxiiii. fo.146.
- De Piscib . Longis . Ex Aristotele in histor . ani-
malium . cap.clxv.fo.147.
- De Murena . Anguilla . & aliis quibusdam lon-
gis . Authores . Aristoteles in histor . anima-
lium . De partib . animalium . De animalium
incessu . Plinius . Athenæus . Ouidius in Ha-
lieutic . Oppianus De piscib . Galenus De Ali-
ment . De cib.bo.malique succi . De tenui ui-
ctus ratione . Columella . Nicander in The-
riac . Macrobius . Oribasius . Aelianus .
cap.clxvi. fo.147.b
- De planis piscib . qui *πλοδαίς* dicuntur , id est
qui passerina sunt specie . Authores . Aristote-
les in histor . animalium . De animalium in-
cessu . Plinius . Columella . Athenæus . Gale-
nus De alimēt . De tenui uictus ratione . De
cib.bo . malique succi . Oribasius . Oppianus
De piscib . Aelianus . Ouidius in Halieutic .
cap.clxvii. fo.150.

SAXATILES.

CAPITA X LIBRORVM

- De piscibus quibusdā litoralibus saxatilibusque.
De Scaro. Ex auth oribus Aristotele in histo.
animaliū. De partib. animalium. Plinio. Gale-
no De aliment. Oribasio. Athenæo. Oppia-
no de piscib. Columella. cap. clxviii. fo. 151.
- De Mullo. Coccyge. & aliis quibusdā similibus.
Authores. Aristoteles in histor. animalium. De
Generatione animalium. Oppianus De piscib.
Athenæus. Plinius. Dioscorides. Ouidius in
Halieutic. Columella. Galenus De aliment.
Oribasius. Strabo. Aelianus. ca. clxix. fo. 151. b
- De Synodôte: Synagri. Charace. Chromi. & Cā-
tharo. Ex authorib. Aristotele in histor. ani-
maliū. Plinio. Athenæo. Galeno De potētis
Naturalib. De alimēt. Oribasio. Oppiano De
pisc. Aeliano. Ouidio ī Halieuti. c. clxx. f. 153. b
- De Anthiarū generibus. Authores. Aristoteles
in histor. animalium. Oppianus De piscib. A-
thenæus. Plinius. Ouidius in Halieutic. Gale-
nus De usu partiū. Oribasius. Paulus Aegine-
ta. Columel. Hesychi°. Aelian°. c. clxxi. f. 154.
- De Lupo & Afellis. Ex authorib. Aristotele in
histor. animalium. Plinio. Columella. Athe-
næo. Oppiano De pisc. Ouidio in Halieutic.
Plutarcho. Galeno De alimēt. De cib. bo. ma-
lique succi. De tenui uict° ratione. Oribasio.
Aeliano. Apuleio ī Apolog. Varrone De lin-
gua Latina. cap. clxxii. fo. 155.
- De Vmbra. & Glauco. Authores. Aristoteles in
histor. animalium. Plinius. Athenæus. Galenus
De aliment. Oribasius. Oppianus De piscib.
Aufonius. Ouidius ī Halieutic. c. clxxiii. f. 156
- De Sparo. & Aurata. Authores. Aristoteles in hi-
stor. animalium. Plinius. Oribasius. Athenæus.
Oppian° De pisc. Columella. c. clxxiiii. f. 156. b
- De Turdo. Merula. & aliis quibusdā saxatilibus.
Authores. Aristoteles in histor. animalium. Ga-
lenus De aliment. De potētis Naturalib. Pli-
nius. Athenæus. Ouidius in Halieutic. Op-
pianus De piscib. Oribasius. Columella. Au-
fonius. cap. clxxv. ibid.
- De Melanuro. Coracino. & aliis quibusdā. Au-
thores. Aristoteles in histor. animalium. Colu-
mella. Plinius. Oppianus De pisc. Athenæus.
Galenus De alimēt. Oribasi°. c. clxxvi. f. 157. b
- De Exocæto & Cordulo. Authores. Aristote-
les in histo. animalium. De partib. animalium.
De Respiratione. Plinius. Athenæus. Oppia-
nus De piscib. cap. clxxvii. fo. 158.
- De Dracone marino. & Scorpione. Authores.
Aristoteles in histor. animalium. Plinius. Op-
pianus De piscib. Aelianus. Dioscorides. A-
thenæus. Galenus De aliment. De tenui ui-
ctus ratione. Oribasius. Paulus Aegineta.
cap. clxxviii. fo. 158. b
- De Mugilum generibus. Authores. Aristoteles
in histor. animalium. De partib. animalium.
De Generatione animalium. De animalium
incessu. Oppianus De piscib. Athenæus. Pli-
nius. Strabo. Oribasius. Galenus De aliment.
De cib. bo. malique succi. Pausanias. Aufo-
nius. cap. clxxix. fo. 159.
- De Dasquillo. Salpa. & quibusdam aliis. Autho-
res. Aristoteles in histor. animalium. Plinius.
Oppianus De piscib. Athenæus. Oribasius.
Columella. cap. clxxx. fo. 160. b
- De Gobione. Authores. Aristoteles in histor. a-
nimalium. Oppianus De piscib. Athenæus.
Ouidius in Halieutic. Galenus De aliment.
De cib. bo. malique succi. Aelianus. Diosco-
rides. Plinius. cap. clxxxi. ibid.
- De Apuarū generibus. & similibus quibusdā a-
liis. Authores. Aristoteles in histo. animalium.
Plinius. Athenæus. Oppianus De pisc. Oriba-
sius. Iul. Pollux. Aelianus. cap. clxxxii. fo. 161.
- De Trichide. Thrissa. & similibus quibusdā a-
liis. Authores. Aristoteles in histo. animalium.
De Generatione animalium. Plinius. Athe-
næus. Oppianus De pisc. Strabo. Apuleius in
Apolog. Columella. Galenus De aliment.
Suidas. cap. clxxxiii. fo. 162.
- De Halecula. Mena. Smaride. & Boce. Autho-
res. Aristoteles in histo. animalium. Plinius.
Athenæus. Columella. Oppianus De piscib.
Dioscorides. Galenus De simplic. medic. O-
ribasius. cap. clxxxiiii. fo. 162. b
- De aliis quibusdam piscibus qui uocales dicun-
tur. Authores. Aristoteles in histor. anima-
lium. Plinius. Pausanias. Athenæus. Strabo.
cap. clxxxv. fo. 163.
- De Thyngo. Thymnide. Pelamide. & huiusce
generis aliis. Ex authorib. Aristotele ī histor.
animalium. Plinio. Athenæo. Oribasio. Op-
piano De pisc. Strabone. Ouidio ī Halieutic.
Galeno De Sanitate tuenda. De aliment. De
cibo. bo. malique succi. De simplic. medica.
Dioscoride. cap. clxxxvi. fo. 163. b
- De Salsamētis. Ex authoribus. Plinio. Columel-
la. Dioscoride. Galeno De aliment. De sim-
plic. medic. Athenæus. Oribasius. Aetius.
cap. clxxxvii. fo. 165. b
- De Sombro. Colia. Amia. & aliis quibusdā qui
sale feruantur. Ex authoribus. Aristotele in
histor. animalium. Plinio. Galeno De alimēt.
Oribasio. Aetio. Athenæo. Oppiano De pi-
scib. Aeliano. Columella. Cornel. Celfo.
cap. clxxxviii. fo. 166. b
- De prægrandibus aliis quibusdam piscib. quo-

DE DIFFERENT. ANIMALIVM.

- rū nonnullos etiā *κρητῶδες*, id est cetaceos uocāt quidā. Ex authorib. Aristotele in histo. animaliu. Strabone. Plinio. Plutarcho. Oppiano De pisc. Athenęo. Oribasio. Aufonio. Dioscoride. Galeno De simpli. medic. Paulo Aegineta. Herodoto. Aeliano. ca. clxxxix. f. 167.
- De aliis quibusdā fluuiatilibus & lacustribus piscib. Ex authoribus. Aristotele in histor. animaliu. De partib. animalium. Plinio. Plutarcho De fluminibus. Aufonio. Aeliano. Athenęo. Oppiano De piscib. cap. cxc. fol. 169.
- De Niloticis piscib. & aliis quibusdā ignotis. Ex authoribus. Aristotele in histor. animaliu. Plinio. Strabone. Athenęo. Oppiano De piscib. Ouidio in Halieutic. Paulo Aegineta. Iul. Polluce. Aeliano. cap. cxc. fo. 170.
- De Piscibus mira. Ex authoribus. Aristotele De Respiratione. Theophrasto De piscibus. Plinio. Athenęo. Columella. Philostrato in uita Apollonij. Aeliano. cap. cxcii. fo. 170. b

C E T E.

- De Cetus. Ex authoribus. Aristotele in histor. animalium. De partib. animalium. De Respiratione. Plinio. Oppiano De piscib. Galeno De Alimēt. De Sanitate tuēda. c. cxciii. f. 171.
- De Delphino & Phocæna. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De partibus animalium. De Generatione animalium. Plinius. Solinus. Oppianus De piscib. Ouidius in Metamorph. Aelianus. cap. cxciiii. fo. 171. b
- De Balena. Orca. & Physetere. Ex authoribus. Plinio. Oppiano De Pisc. Strabone. Festo Pōpeio. Solino. cap. cxcv. fo. 172. b
- De Aliis quibusdā marinis beluis. Ex authorib. Aristotele in histo. animaliu. Plinio. Oppiano De pisc. Ouidio in Metamorpho. Pausania. Aeliano. Vergilio in Aeneide. c. cxcvi. f. 173.
- Liber nonus cōtinet animalium Exanguium Differentias: & priuatim, insectorum.

- D**E Animalibus Exanguibus. Ex Aristotele in histor. animalium. De partib. animalium. De animalium ingressu. & Columella. cap. cxcvii. fo. 173. b
- De insectis & eorum partibus exterioribus. Ex Aristotele in histor. animalium. De partib. animalium. De animalium ingressu. De sensu & sens. Plinio. cap. cxcviii. fol. 175.
- De Partibus Insectorū interioribus. Ex Aristotele in histor. animaliu. De Partibus animalium. De Generatione animalium. & Plinio. cap. cxcix. fol. 175. b
- De Insectorum generatione & interitu. Ex Ari

- stotele in histor. animalium. & De Generatione animalium. cap. cc. fo. 176.
- De Victu Insectorum. Voce. Valetudinēque. & aliis quibusdā affectibus. Ex Aristotele in histor. animalium. & De partib. animalium. cap. cci. fo. 177
- De Insectorum generibus quæ fauos sibi extruunt. ut De Apibus, atque id genus aliis. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De Generatione animalium. Plinius. M. Varro. Columella. Vergilius in Georg. c. ccii. f. 177. b
- Ratio operis & uita Apū. Authores. Aristoteles in histor. animaliu. Plinius. M. Varro. Dioscorides. Columella. cap. cciii. fo. 179.
- De Generatione Apum. Ex Aristotele in histor. animalium. De Generatione animalium & Plinio. cap. cciiii. fo. 180. b
- De Morbis Apum & iis quæ aliās inimica sunt apibus. Ex authoribus Aristotele in histor. animalium. Plinio. Columella. Vergilio in Georgic. cap. ccv. fo. 181.
- De Melle. Ex authoribus. Aristotele in historia animalium. Plinio. Seneca. in Lib. Epistol. Dioscoride. Galeno De Naturalib. potētis. De aliment. De sanitat. tuenda. In Methodo Medendi. De Antidot. M. Varrone. L. Columella. Palladio. cap. ccvi. fo. 181.
- De Cera & Propoli. Ex authorib. Plinio. Dioscoride. & Galeno. De simplic. medic. facultat. cap. ccvii. fo. 183
- De Vespiis. Crabronibus. & Teuthredone. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De Generatione animalium. Plinius. M. Varro. cap. ccviii. fo. 183.
- De Sirene. Bombylio. & Bombycio. Authores Aristoteles in histor. animalium. Nicāder in Theriac. Plinius. c. ccix. fo. 184.
- De Formicis & Scorpionibus. Authores. Aristoteles in historia animalium. De partib. animalium. De Generatione animalium. De sensu & sens. Plinius. Solinus. Galenus De simplic. medic. Nicander. Ouidius in Metamorph. Pausanias. Strabo. Dioscorides. Suidas. Aelianus. cap. ccx. fo. 185
- De Araneis & Phalangis. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De Generatione animalium. Plinius. Ouidius in Metamorph. Aetius. Paulus Aeginetes. Nicander in Theriac. Dioscorides. cap. ccxi. fo. 186.
- De Scolopēdra, & aliis quæ multipeda dicātur. Ex authoribus. Aristotele in historia animaliu. De partibus animaliu. De Respiratione. Nicādro in Theriac. Plinio. Dioscoride. Oppiano. De pisc. Paulo Aegineta. Galeno De

CAPITA X LIBRORVM

- simplic. medic. Aelianus. cap. ccxii. fo. 188*
 De iis quę promuscidem & ueluti aculeum in ore gerūt. Vt de Muscis & Culicibus. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De partib. animalium. De Generatione animalium. Plinius. Columella. Vergilius in Georg. Strabo. Theophrastus in plantarum histor. Suidas. Aristophanes. Aelianus. cap. ccxiii. f. 189
 De Cicadis. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De Respiratione. Plinius. Dioscorides. Galenus De simplic. medic. Athenęus. Aelianus. cap. ccxiiii. fo. 190
 De Locustis. Ex authoribus. Aristotele In historia animalium. De partib. animalium. De Generatione animalium. Plinio. Aeliano. Dioscoride. Mose in Leuitic. cap. ccxv. fo. 190
 De Vaginipennibus, quę gręci *κουλέοπτερες* uocant. Ex Aristotele in histor. animalium. De partib. animalium. De Generatione animalium. de animalium ingressu. De Respiratione. Theophrasto De causis plantarum. Plinio. Dioscoride. Galeno De simplic. medicam. Nicandro. cap. ccxvi. fo. 191
 De Erucis, & iis quę ex iis gignuntur, ut papilionum generibus. Et de pennatis quibusdā aliis quę ex uermibus gignuntur. Ex authoribus Aristotele in histor. animalium. De partib. animalium. De Generatione animalium. Plinio. Ouidio in Metamorphosi. Dioscoride. Nicandro in Theriac. cap. ccxvii. fo. 193
 De Bestiolis quibusdam quę in lignis aut arboribus nascuntur. Authores. Aristoteles in histor. animalium. Theophrastus in Plantarum histor. De causis plantarum. Plinius. Plautus in Cistellaria. Columella. Strabo. Suetonius in Sergio Galba. cap. ccxviii. fo. 193
 De nonnullis quę in aliis stirpibus aut fructibus creantur bestiolis. Authores. Theophrastus in histor. plantarum. De Causis plantarum. Plinius. M. Varro. Palladius. Pausanias. Phociō Grammaticus. cap. ccxix. fo. 194
 De Bestiolis quibusdam quę in igne, niue, aut terra ipsa gignuntur. Ex authoribus. Aristotele in histor. animalium. De animalium incessu. De Generatione animalium. Plinio. Dioscoride. Galeno De simplic. medic. Athenęo. Aeliano. cap. ccxx. fo. 195
 De Bestiolis quibusdam quę intra aut eorum partes generantur. Ex authoribus. Aristotele in histor. animalium. Plinio. Galeno in Cōmentariis in Aphorism. In Methodo medendi. Ex lib. qui Introductorius inscribitur. Actio. Paulo Aegineta. Columella. cap. ccxxi. fo. 195
 De iis quę carnis uiuę humore aluntur. Vt Pulice. Pediculo. Ricino, & similibus. Ex authoribus. Aristotele in histor. animalium. De partibus animalium. De Generatione animalium. Plinio. Q. Sereno. Galeno De compositione medic. per loca. De simplic. medica. Dioscoride. Paulo Aegineta. c. ccxxii. fo. 196
 De Blattis. Authores. Aristoteles in histor. animalium. Plinius. Dioscorides. Galenus De simplic. medic. cap. ccxxiii. fo. 197
- Liber decimus continet Exanguium Aquatiliū Differentias, scilicet Mollium, Crustaceorū, & Testatorū quę Zoophyta appellantur: quę & à nonnullis pisces uocantur.**
- MOLLIA.**
- D**E iis quę Mollia dicuntur. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De partibus animalium. De Generatione animalium. De Respiratione. Galenus De Aliment. De cib. bo. malique succi. Oribasius. Athenęus. cap. ccxxiii. fo. 198
 De Polypo. Ex authoribus. Aristotele in historia animalium. De partibus animalium. De Generatione animalium. Plinio. Oppiano De piscib. & de Venatione. Athenęo. Iul. Polluce. & Oribasio. cap. ccxxv. fo. 199
 De Sepia. Ex Aristotele in histor. animalium. De partibus animalium. De Generatione animalium. Plinio. Athenęo. Dioscoride. Galeno De simplic. medic. facultat. Paul. Aegineta. cap. ccxxvi. fo. 201
 De Lolligine & Lollo. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De partibus animalium. Plinius. Oppianus De pisc. Athenęus. cap. ccxxvii. fo. 202.
 De Lepore marino. Ex authoribus. Dioscoride. Galeno De simplic. medic. facultat. Actio. Plinio. Nicandro in Alexipharmac. Apuleio in Apolog. Athenęo. Aeliano. cap. ccxxviii. fo. 202.
- CRVSTATA.**
- De Crustatis. Ex authoribus. Aristotele in historia animalium. De partibus animalium. De Generatione animalium. De Respiratione. Galeno De Alimēt. Plinio. Athenęo. Oribasio. Actio. cap. ccxxix. fo. 203
 De Locustis. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De partibus animalium. De animalium incessu. De Generatione animalium. Athenęus

DE DIFFERENT. ANIMALIVM.

- Athenæus . Plinius . Oppianus De pisci. cap. ccxxx. fol. 204
 De Astaco siue Cammaro . Ex Aristotele in historia animalium . De partib . animalium. cap. ccxxxii. fol. 205
 De Cancrorum generibus . Authores. Aristoteles in historia animalium. De partib. animalium. De animalium ingressu. Plinius. Oppianus de piscib. Athenæus. Dioscorides. Galenus De cib. bo. malique succi . De simplic. medic. Paulus Aegineta. Aetius. Aelianus. cap. ccxxxii. fol. 205. b
 De Squillarum generibus . Et Cammaro. Leone. & Arcto. Ex authoribus. Aristotele in histor. animalium. De partibus animalium. Plinio. Athenæo. Aeliano. cap. ccxxxiii. fol. 206. b

TESTATA.

- De Testaceis. Authores. Aristoteles in histor. animalium . De partib. animalium. De animalium ingressu . De Generatione animalium. Galenus De Alimentis. De cib. bo. malique succi . De tenui uictus ratione . De sanitate tuenda. Oribasius. Plinius. Athenæus. cap. ccxxxiiii. fol. 207. b
 De Turbinatis. Author Aristoteles in histor. animalium . De partib. animalium. c. ccxxxv . f. 210
 De Cochleis. Ex authoribus. Aristotele in historia animalium. De partibus animalium . De Generatione animalium. Plinio . Dioscoride. Oribasio. Athenæo. M. Varrone . Galeno De cib. bo. malique succi. De Alimēt. De simplic. medic. De compositione medic. per loca. Aetio . Paulo Aegineta. Cornelio. Celso. Cicerone De Diuinatione. Strabone. ca. ccxxxvi. fol. 210.
 De Muricum generibus. ut Purpura . Buccino. & reliquis. Authores . Aristoteles in historia animalium. De Generatione animalium. Plinius. Athenæus. Dioscorides . Strabo . Galenus De Aliment. De cib. bo. malique succi. De simplic. medic. Oribasius. Paulus Aeginetes. Ouidius i Metamorph. ca. ccxxxvii. f. 212
 De Strabelo. & Nerite. Ex authoribus. Aristotele i histor. animalium . De partib. animalium. Plinio. Aeliano & Athenæo. ca. ccxxxviii. f. 213
 De Echinis. Ex authoribus Aristotele in histor. animalium. De partib. animalium. De Generatione animalium. Plinio. Dioscoride. Galeno De Aliment . De simplic. medicamen. cap. ccxxxix. fol. 213
 De Balano. Authores. Aristoteles in histor. animalium. Plinius. Athenæus. Galenus. De Aliment. Oribasius. cap. ccxl. fo. 214.
 De Vnivaluibus. ut De Lepade . & Aure marina. Ex authorib. Aristotele in histor. animalium. De partib. animalium. Athenæo. Oribasio. cap. ccxli. fol. 214
 De Bivaluibus. Et primo De Ostreis. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De Generatione animalium. Plinius. Athenæus. Oribasius. Corn. Celso. Galenus De Aliment. De cib. bo. malique succi. De simplic. medic. Paulus Aegineta. cap. ccxlii. fo. 214. b
 De Chamis seu Conchis. Ex authoribus. Aristotele in historia animalium. Dioscoride . Plinio. Oribasio. Athenæo. Pomponio. Mela. cap. ccxliii. fol. 215
 De Mitulis siue Musculis & Tellinis. Ex authoribus. Aristotele in histor. animalium. De Generatione animalium. Corn. Celso. Plauto. Plinio. Dioscoride. Athenæo. Oribasio. Galeno De simplic. Medic. cap. ccxliv. fol. 215. b
 De Pinna. Ex authoribus. Aristotele in historia animalium . Plinio. Cicerone De natura Deorum. Athenæo . Oribasio . Theophrasto De Lapidibus. Solino. cap. ccxlv. fol. 216
 De Pectūculo. Authores. Aristoteles in histor. animalium. De Generatione animalium . Plinius. Athenæus. Oribasius. ca. ccxlvi. fo. 216. b
 De Dactylis siue unguibus & pernis. Ex authoribus. Aristotele in histor. animalium. Plinio. Athenæo. Oribasio. cap. ccxlvii. fol. 217.
 Z O O P H Y T A.
 De Zoophytis. Et primo De Tethyis Vertibulif ue. Authores. Aristoteles i histor. animalium . De partib. animalium. De Generatione animalium . Athenæus . Oribasius . Plinius . cap. ccxlviii. fol. 217. b
 De Holothurio. Stella. & Pulmone marino. Authores. Aristoteles in histor. animalium . De partib. animalium. Plinius. Dioscorides. Oppianus De pisc. cap. ccxlix. fol. 218
 De Vrtica. Ex authoribus . Aristotele in histor. animalium. De partib. animalium . Plinio. Athenæo. Galeno De simplic. medic. Oribasio. cap. ccl. fol. 218.
 De Spongia. Authores. Aristoteles in histor. animalium. Dioscorides . Plinius . Oppianus De piscib. Galenus De simplic. medic. facultat. Paulus Aegineta. cap. ccli. fol. 218. b
 Epilogus, seu caput ultimum . Ex authoribus. Aristotele in Histor. animalium. Plinio . Alexandro Aphrodisieo in problemat. Iul. Polluce. Galeno De Naturalib. facultat. cap. cclii. fol. 219. b

F I N I S.

LOCORVM, QVAE IN HOC OPERE AB

Edoardo Vuottono uel citantur uel exponuntur, catalogus.

Eliani. 57. h. 55. g. 72. g. 75. b. 77. h. 81. b. g. 88. g. 99. c. 102. f. 115. c. 120. d. e. 129. d. 131. b. 134. d. 150 c. h. 153. a. 155. b. 157. b. 161. a. 167. d. 169. a. b. 170. d. 172. e. h. 195. f. 202. f. 20. b. d.	202. e. 203. b. f. 204. b. h. 205. e. 206. h 208. h. 211. h. 212. c. 213. e. 214. d. 215. e. 216. g. 217. h. 218. b. d. 220. a.	Dionis. 135. h Dioclis. 36. f. 62. g. 153. b. 161. b. 166. f. 199. d Diodori Siculi. 58. g. 101. f. 196. e. 197. f. Dionysij. 89. a Dioscoridis. 20. a. 40. c. g. 41. c. g. 42. c. 43. f. h. 44. a. b. c. d. 56. d. 57. g. 61. g. 69. b. 70. c. 75. c. 77. a. c. 80. f. 84. f. 91. a. b. 93. f. g. h. 94. c. e. 99. g. h. 100. e. 109. f. 111. e. 112. b. 117. d. 124. b. 130. a. 145. a. 152. c. h. 164. h. 166. f. 199. c. 179. e. 182. h. 183. c. d. 187. b. 188. d. h. 189. a. f. 190. f. 192. c. f. h. 195. e. 196. a 197. e. 201. h. 202. b. f. h. 211. f. 112. g. 215. e. h. 216. c. 219. a. c. f. 220. a.
Agatharsidis. 83. e. Acharnis. 160. e Aeschyli. 11. g. e. 133. c Aldi Manutij. 118. g Alex. Aphrodisie. 59. b Alex. Myndij. 77. f. 115. d. 116. a. 125. a. 127. e. 131. a. 133. e D. Ambrosij. 120. e. 159. a. b Amynte. 68. h. 69. h Andre. e. 147. g. 148. a. 206. c Andromachi. 124. b Androstenis. 216. f Antigoni. 128. f. 214. d Antonij Musae. 99. h. 197. e Appellis. 91. c Apicij. 129. b Apollodori. 102. f. 151. a. 185. f. 186. a Apollonidis. 95. d Appionis. 154. h. 163. e Apsyrri. 85. e. 88. g Apuleij. 87. c. 125. a. 129. f. 147. d. 151. g. 156. e. 162. f. 202. g Arati. 124. a. 129. g. h. 130. g. 133. h Aratischoliaste. 124. a Archestratij. 144. e. 146. e. h. 150. e. 153. a. 155. b. 156. c. d. 157. h. 160. f. g. 162. a. 167. d. 168. h. 205. a. Archelai. 50. h. 78. d Aristotelis fol. 4. g. 5. d. 6. a. c. e. g. h. 8. c. 11. a. 13. a. 18. c. 19. c. g. 22. g. 26. f. 27. e. 31. f. 34. e. g. 35. d. 36. h. 38. f. 45. g. 46. a. d. f. 49. d. e. f. 50. b. 52. e. 54. a. 57. c. h. 58. g. 59. c. 63. g. 64. e. 67. a. b. 73. b. d. 79. d. h. 80. b. 81. a. b. 82. b. 84. g. 85. d. g. 86. g. 87. b. c. e. 91. d. g. 2. c. e. 94. a. 95. c. 97. e. 99. d. f. 100. d. e. 101. d. 103. b. 106. g. h. 112. a. g. 114. d. g. 115. h. 116. f. g. 117. g. 118. g. h. 120. d. e. h. 121. e. 123. a. 124. a. b. 126. d. e. 127. e. h. 128. f. 129 d. 130. d. 132. b. c. 133. e. 135. d. 136. a. g. 138. e. 139. g. 140. c. 142. d. 143. a. e. 144 c. g. 145. b. h. 146. a. 147. d. f. g. 148. f. h 150. a. f. 151. a. b. d. e. g. 152. h. 153. a. e. 154. b. e. 155. a. b. d. g. 156. c. 157. e. 158. a. f. g. 159. a. b. e. 160. d. 161. a. f. 162. b. f. 163. e. g. h. 164. a. 165. c. e. 167. a. c. h. 168. d. 169. b. 170. f. 171. e. h. 173. a. e. 175. h. 176. c. 177. d. h. 178. b. c. e. g. 179 d. f. h. 180. d. e. h. 181. d. 184. f. g. h. 185. a c. 187. b. 188. a. 189. a. g. 190. a. g. 191. b. c. e. h. 193. c. 199. d. g. 200. f. 201. b.	Aristotelis interpretis Arabici. 127. e Aristotel. ueteris interpret. 98. d. 112. a. 117. g. 126. e. 151. c. Aristobuli. 162. d Aristophanis. 111. h. 126. e. 130. d. 133. h. 134. d. 158. c. 190. a. 200. e Aristophanis interpretis. 125. c. 131. c. 133. e. 191. f Aristophanis Byzantij. 163. b Arriani. 65. c. 92. d. e. 98. d. f. 130. d. 134. a Aniani. 153. a Artemidori. 102. a. 159. f. 162. b Asclepiadis. 9. g. 124. b Athen. ei. 113. b. 114. d. h. 115. h. 117. f. g. 123 a. 124. h. 126. h. 128. a. 130. d. 131. c. 145 h. 150. a. h. 151. b. c. g. 152. a. e. 153. e. 154 b. c. g. 156. a. c. 157. e. f. 158. b. c. f. 159. a. 160. d. g. 162. f. 163. f. g. 164. e. 165. c. d. e. 167. f. g. h. 169. a. b. 170. b. d. 190. g. 199. d. 201. b. 205. e. 207. b. d. 211. f. h. 212. a. 203. a. c. 214. b. d. e. f. 215. h. 216. b. g. Attali. 164. f Aufonij. 147. a. 156. d. 157. d. 160. c. h. 162 d. 168. d. 169. b. d. e. g.	Dinonis. 135. h Dioclis. 36. f. 62. g. 153. b. 161. b. 166. f. 199. d Diodori Siculi. 58. g. 101. f. 196. e. 197. f. Dionysij. 89. a Dioscoridis. 20. a. 40. c. g. 41. c. g. 42. c. 43. f. h. 44. a. b. c. d. 56. d. 57. g. 61. g. 69. b. 70. c. 75. c. 77. a. c. 80. f. 84. f. 91. a. b. 93. f. g. h. 94. c. e. 99. g. h. 100. e. 109. f. 111. e. 112. b. 117. d. 124. b. 130. a. 145. a. 152. c. h. 164. h. 166. f. 199. c. 179. e. 182. h. 183. c. d. 187. b. 188. d. h. 189. a. f. 190. f. 192. c. f. h. 195. e. 196. a 197. e. 201. h. 202. b. f. h. 211. f. 112. g. 215. e. h. 216. c. 219. a. c. f. 220. a. Diphili. 142. d. 144. c. 145. d. 148. e. 149. a. 150. b. e. 152. b. 154. f. 156. b. e. f. 157. c. e. 160. d. g. 161. b. d. 164. b. f. 165. a. b. d. h. 166. a. b. g. 167. a. 200. h. 201. a. h. 202. d. h. 203. b. 205. a. 215. c. d. 216. f. 218. f. Dorionis. 147. f. 151. a. 154. e. g. 155. h. 156 c. 160. d. 161. f. 162. b. e. 165. a. d. 167. e. 169. g. 170. b.
		E Ennij. 147. d. 151. g. 155. e. 162. f. Epaneti. 115. d Epicharmi. 127. e. 152. f. 153. c. f. 156. b. 158. c. h. 161. c. 220. a. Ephippi. 159. a Erasistrati. 10. b. 18. d. 101. b. e Esaie proph. interp. lat. 82. f Eudemi. 306. f Eudoxi. 50. e. 148. f Euphemi. 50. c. Euphorionis. 219. h Euphranij. 129. f. Eulhydemi. 155. h. 156. c. 159. c. 160. d. 167. e
		Festi. 7. f. 172. b. G Galenij. 5. a. d. 6. c. g. h. 7. a. e. 8. c. f. 9. g. 11. a. 12. f. 15. a. 16. a. b. c. 17. b. 18. c. h. 19. b. f. g. 30. c. 31. f. 44. g. 35. d. 39. g. 38 b. f. 40. c. d. g. 42. c. e. 43. f. 44. a. b. 45. g. 46. c. f. 51. e. 54. a. 55. h. 56. c. 7. b. 61. f. 67. a. 69. g. h. 70. c. 77. a. c. e. g. 80. e 97. e. 98. e. 99. f. h. 100. e. 101. g. 106. g. 109. f. 111. c. e. 112. b. 114. c. d. 115. g. h. 117. d. g. 124. b. 127. h. 128. h. 129. a. 130. a. 131. f. 132. h. 143. e. 145. c. 145. c. h. 148. h. 150. a. c. d. e. f. g. 151. b. 152. c. 153. b. c. 155. d. f. 156. a. h. 157. a. f. 159. h. 160. b. 161. a. 162. g. 164. f. h. 165. b. h. 166. d. f. 167. d. f. 169. c. 182. b. d. g. 183. b. 185. e. 188. b. h. 189. a. 182. e. h. 194. f. 197. a. d. e. 202. a. h. 203. b. 206. f. 209. f. 211. c. h. 213. h. 214. b. 215. b. 220. a.
		A. Democriti. 48. e. 187. a. 195. e.

CATALOGVS.

<p>A. Gellij. 11.g.120.d. Gillij. 63. a. 65.g. 70.h. 75. c.d. 81. b. g. 207.d. Gratij. 60.f.h. 71.h. 87.c. H Hegesandri. 153.b. Heliodori. 82.f.129.d. Hermolai Barbari. 63.a.69.b.70.g.81. a.89.c.91.g.93.g.100.c.d.e.103.a.112 a.113.b.117.g.h.120.e.124. b.136.b. 151.b.153.b.155.b.156. c.f.162.b.163. c.d.165. e.166.f.167.f.184. g.187.f. 188.c.191.e.f.197.c.g.111.h.112. a.213 a.h.216.c.220.a. Herodoti Halicarnassaei. 50.a.64.a.e.91 d.132.b.136.a.168.h.169.b.c. Herodoti Heracleotae. 63.g.81.h.90.h. 213.d. Herophili. 8.f.11.c.46.e. Hesychi. 130.a.134.a.191.f. Hesiodi. 47.g.49.e.81.a.211.h. D. Hieronymi. 69.g. Hippocratis. 6.h.12.b.f.14. b.15.b.43.f. 117.a.182.e.f.192.f.h.193.b. Homeri. 5.d.6.e.11.g.16.a.14.f.49.g. 119.e.121.a.122.h. Horatii Flacci. 108.g.109.f.153.c.163.c. I Io. Claymondi. 75.d.95.f.112. b.130.d. 180.e.181.d. Icesij. 145.c.146.d.148.b.e.156.b.f.158. h.159.c.161.b.h.165.d.166. a.167.a. d.f.215.c. Ionij. 15.b Iphicratis. 75.h. Ischij. 69.h. Isogoni. 49.g.50.c. Iubae. 71.h.100.h.133.c.171.e.215.g. Iulij Caesaris. 75.a.77.a Iulij Pollucis. 4.g.5.a.b.6.c.d.e.h.8.h.9. e.g.11.g.16.a.b.e.18.h.44. h.63.a.67. c.115. h.126.h.128.a.131.f.161.f.151.c. 200.e. Iuuenalis. 129.d.207.d. L Labeonis. 135. Laberij. 155.c. Lactantij. 9.h.134.h.135.a. Leonicensi. 100.e. Leonidis Byzantij. 170.h.171.a.196.b. Licinij Mutiani. 153.c. Lippij. 158.c. T. Liuij. 82.f. Lucani. 97.e.98.e.99.c.100.e.103. a. 18.c.192.h. Lucretij. 9.c.113.b.114.c.124.e.130.b. Lyncei Samij. 162.b. M L. Macri. 147.f.202.h. Magonis. 89.a. Manilij. 134.f.g. Marcelli Virgilij. 191.f.g. Martialis. 68.e.75.d.84.g.92.g.114.h. 115.h.117.a.c.128.b.128.a.129.b.150 a.f.155.b.156.g.153.c.d.205.e.207.d.</p>	<p>Massarij. 145.h.146.a.147.c.d.150.b.151 b.153.d. Massurij. 40.e.120.c. Martionis Smyrnei. 51.d. Megasthenis. 50.a.b.e.58.d.65.c.96.e. 186.b. Menecratis. 177.h. Mnasei Pratenfis. 163.e. Mnesithe Atheniensis. 142. a.168. a. 209.h. Musci. 119.a Mutiani. 214.f. N Neoclis. 93.e. Nicandri. 69.f.h.93. c.f.g.h.98.a. 99.f. 101.b.c.102.g.h.105. a.130.d.146. e. 184.g.h.185.g.186.a. 187.d.g.188.c. 189.a.191.e.192.f.193.c.h.220.a. Nicandri Thatereni. 151.f. Nicandri interpretis. 94.f.100.e. P. Nigidij. 69.a.122.c.135 e.190. a.g. 192.b. Nonij Marcelli. 136.b.163.e. Numenij. 152.f.158.f.58.f.166.f.170.b. 195.f. O Oniscriti. 49.g. Oppiani. 57.h.58.g.65.g.66.e.69.h.70 h.75.b.c.79.d.81.b.97.f.100.d.115. c.136.d.138.e.144.g.145.b.f.146. a. 147. c.d.148.f.149. a. b.149.a. b.d. 130.b.151.e.f.153.c.d.e.154.a.b.d.154. e.155.b.h.156.c.d.h.157.a.b.e.f.158.f. 159. e.160.g.161.h.162. c.163. d.g. 164.e.165.c.e.166. f.167.e.f.h.169. a.b.g.173.a.e.f.188.f.199.g.200.d.h 201. a.202. b.205. a.206.f.218.c.h. 219.f. Oribasij. 109.f.117.g.150.c.153.e.156.b. 161.h.211.f.h.212.g.215.e. Ophelij. 51.d. Ouidij. 7.a.68.h.97.g.109.f.117.g.120. e.122.e.123.a.b.125.b.h.126.a.128.g. 130. b.f.133. d.134. f.135. g.h.136. a. 147.e.f.h.151.a.b.c.f.153. b.g.154.a.b d.g.155. b.e.156.a.b.h. 157. f.158. f. 160.c.163. g.164.e. 165.c.171.f.172. e.173.f.185.h.193.h.200.c. P Palladij. 75.c.83. b.85.a.c.d.86.d.87.h. 112.b.116.a.166.g.183.a.194.h. Pamphili. 165.a.d. Parmenonis Rhodij. 157.h. Pauli Aeginetae. 45.g.69.h.93. h. 99.g. 100.e.127.h.169.c.183.b.191.e. Pausaniae. 50.c.57.h.72.f.75.d.81.a.90. h.98.f.100.h.101.h.103.a.126.a.135. g.160.b.163.e.f.169.a. b.173.d.191. f.211.h. Pelopis. 92.f. Periandri. 98.f.213.c. Phauorini. 162.f. Philostephani Cyrenensis. 163.e. Philostrati. 57.h.88.e.103.a Philotimi. 36.f.142.c.145.h.148.h.166.f</p>	<p>Phocionis. 130.d.195.b. Phomonoos. 119.e. Pictonis. 197.e. Pisandri. Camirei. 135.f. Pithiae. 154.d. Platonis. 1.b.12.f.44.f.145.c. Plauti. 123.a.151.b.194.b.219.g. Plinij. 4.e.f.5. a.d.6. a.c.e.h.11.g.12. f.13. a.16.a.c.d.17.d.16.c.19.e.h.20.a.26 h.34.e.f.37.d.38.b.40.c.g.41.c.d. 42 c.d. 43.f.44.c.45. e.46. a. c. e.48. b. 49. d.f.g. h. 50. d. c.56.d. f.57. a. b. c.f.g. h. 58. g.19. f.61. g. 62. e. g.64. a.b.65.e.f.g.67.a.c.68.a.c. 69.g.h. 70.h.72.a. b.73.b.d.74.c.75. c.f.g. 77.g.78.a.d.79.d.h.80.a. b.d.81.g. h.82.b.83.a.84.b.g.85.e.86.g.87.b. c.88.g.89.c.91.a.d.92.c. e. f.93. d.f. 94.d.96.f.h.97.d.e.f.g.98.b.f.g.99 b.f.100.e. 101.b.f.h.102. h.103. a.b. 105.e.106.b.h.108.f.109.d.f.110. d. g.111. c.d. e. h.112. a. b. d. g.113. b. d. e. 114.f.115.c.a.117.d.e.h.118.c.g.119. e. h.120.d.e.g.h.121.e.122.d. h.123.b.c. h. 124.b. 125.d.e.126.a.c. h.127. e.f. 128.a.d.f.h.129.a.c.d.f.g.130.a.d.131 a.132.d.133.e.135.d.e.h.136.a.138. e. 140.h.142.e.145.f.146.a.147.c.d. f.148.a.149. b.e.150.a.b. c. 150.f.g. 151.b.d.e.g.152.c.h.153.b.c.d.e.h.154. d.h.155.a.b.e.g.156.b.c.f.g.h.157.a.g 158.a.b.c.159.a.160.c.e.161.c.162. a. b. 163.a. c.g.h. 164.a. b.g.165. c.d.e. 166.e.f.g.167.a.e.h. 168.c.d.f.g.169. b.c.171.a.172.a.e.g.h.173. e.f.175.f. 176.a.178.a.b.c.d.f.179.d. g.h.180. d.g.h.181.a.c.g.182.a.h.183.a.b.c.d.e 184.b.d.e.f.h.185.a.c.h.186.e. 187.c. g.188.a.b.c.g.189.d.190.a.f.g.191.b. h.192.a.c.e.f.h.193.a.c.e.g.h.194.c.f. h.195.c.g.197.a.b.c.d.199.b.d.200. a. e. f. g. h. 201.a. b.202. b.f. 203. b. 204. b.h.205.a.e.206.e. h. 207.c.d. 209.b.c.210.a.g.211.f.g.h.212.c.213. a.c.e.f.h.214.b.f.215.a.e.h.216.b.c.g. 217. b.c. d.h.218.a.c. d.g.219. a.d.f. 220.a. Plutarchi 97.g.115.e.131.c. Polemonis. 131.b Polybij. 163.f. Praxagora. 36.f. Praxonij. 44.c. Pseusippi. 152.f.g.163.a.167.g.190.f. Pythagora. 72.a. R Rasij. 114.d. Ruellij. 191.e. Ruffij. 31.f.40.c.78.f. S Santrae. 135.e. Senecae. 153.c.181.f. Sereni. 196.d. Sergij. 214.g. Seruij. 93.g. Sestij. 70.b.86.f.91.c.94.d.</p>
---	---	---

C A T A L O G V S.

<p><i>Sethi.</i> 109.f. <i>Solini.</i> 36.f. 49.d. f. 50.c. 56.h. 57.b. c. f. 58.g. 64.a. 65.g. 72.b. 74.e. 75.c. 91.f. 97.e. 99.c. 101.f. 103.a. 125.g. 126.a. 133.d. 136.a. b. 150.c. 171.e. 172.e. 186.c. 216.g. <i>Sophoclis.</i> 4.h. <i>Sophonis.</i> 145.h. 152.b. <i>Sorani.</i> 196.g. <i>Sornatij.</i> 149.g. <i>Sofrati.</i> 163.h. <i>Statij Sebosi.</i> 149.g. <i>Strabonis.</i> 50.f. 57.h. 58.e. g. 70.h. 87.c. 99.d. 115.e. 122.h. 132.a. 136.d. 146.a. 149.d. 156.b. 164.a. 167.e. f. 168.h. 169.a. b. 172.h. 194.b. 210.f. <i>Suetonij.</i> 129.d. <i>Suide.</i> 121.e. 125.c. 126.h. 130.a. 134.a. 186.h.</p>	<p><i>Theodori Gaxe.</i> 5.a. 6.c. d. h. 38.b. 46.f. 47.a. 54.b. 57.d. 68.e. 75.c. 81.b. b. 84.g. 98.g. 100.e. 103.b. 104.d. 112.a. 114.d. 117.f. g. h. 118.a. g. 120.e. 121.e. 123.a. b. g. 124.b. 126.a. d. e. h. 127.h. 128.a. c. 129.c. d. 130.d. 136.a. b. 137.f. 140.c. f. 147.c. d. 150.a. b. d. 151.b. c. g. 153.c. d. 154.b. 155.b. 156.b. 158.b. c. 156.c. d. 162.a. b. f. 162.g. 163.c. d. h. 165.c. 167.f. 169.a. b. 170.b. 172.e. 173.e. 174.h. 175.g. 179.b. 180.d. 184.g. 185.a. 186.c. 188.a. b. 189.h. 190.a. f. g. 191.a. h. 193.h. 194.e. f. 197.c. g. 199.d. 205.e. 206.h. 207.c. d. 211.f. g. h. 214.d. 216.g. 217.h. 218.c. <i>Theonis interpretis Arati.</i> 130.d. 189.a. <i>Theophanis.</i> 195.d. <i>Theophili.</i> 46.e. <i>Theophrasti.</i> 44.b. 62.g. 89.a. 94.g. 103.b. 120.c. 145.b. 146.e. 170.e. 171.d. 191.h. 194.c. f. 216.e. <i>Theopompi.</i> 124.d. <i>Timæi.</i> 93.e. <i>Trebij Nigri.</i> 125.e. 149.b. d. 152.h. 167.h. 200.c. <i>Trogi.</i> 48.d. 67.c.</p>	<p style="text-align: center;">V</p> <p><i>Valerij Maximi.</i> 120.d. <i>Vegetij.</i> 87.c. <i>Varronis.</i> 49.e. 59.d. e. 60.d. 67.d. 68.e. 70.h. 73.b. g. 75.c. f. 76.e. g. 77.g. 78.e. 79.d. 83.a. b. 84.f. 85.g. 86.a. 89.a. 99.b. 110.h. 111.h. 112.b. c. d. 113.b. c. 117.f. 125.b. 128.a. 132.d. 133.h. 151.b. 156.b. 160.c. 177.h. 178.f. 179.e. 179.e. g. 180.d. 182.a. 184.f. g. 210.f. <i>Virgilij.</i> 76.b. 77.h. 86.d. 93.g. 97.h. 93.b. e. 124.g. 126.h. 129.h. 130.b. 173.a. d. 178.h. 179.a. 180.h. 189.e. 195.c. <i>Vitruvij.</i> 12.f. <i>Vlpiani.</i> 72.g. <i>Vmbrej.</i> 120.c.</p> <p style="text-align: center;">X</p> <p><i>Xenocratis.</i> 50.h. 142.c. f. 143.a. c. 146.d. 148.h. 149.a. 150.e. f. g. 151.g. 152.b. h. 153.b. g. 154.f. h. 155.e. f. 156.a. d. e. f. 157.e. g. 158.b. 160.e. f. 164.e. g. 165.a. d. 166.a. f. g. 167.a. 194.b. 201.a. 210.a. 214.b. 216.h. 218.f.</p> <p style="text-align: center;">Z</p> <p><i>Zenotini.</i> 62.h. <i>Zoroastis.</i> 43.</p>
--	---	---

T

F I N I S

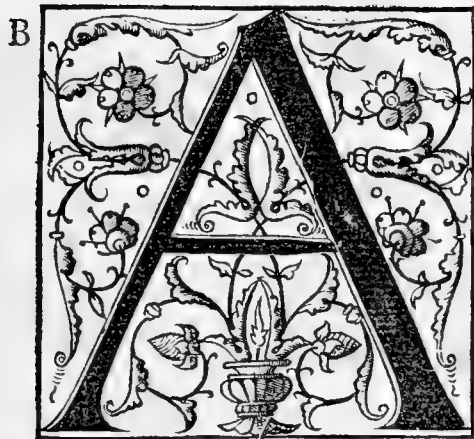
Edoardi Vuottoni Oxoniensis

DE DIFFERENTIIS ANIMALIUM LIBER I.

Ad serenissimum regem Angliæ Edoardum eius nominis sextum.

Animal quid sit, & quo differat ab iis quæ non sunt animalia.

Caput I.

Nimal undique absolutum atq; *ἄνθρωπος*, id est mente præditum esse mundum, cuius circum flexu teguntur cuncta, Plato nobis author est: idemque quatuor in eo animalium genera contineri prodidit. Vnum scilicet deorum cælestium, & igneum hoc quidem atque rotundum: alterum *πτερόν καὶ ἀερόπτερον*, id est uolucres & aëriuagum: *ἕνυδρον*, tertium, hoc est aquatile: quartum *πεζόν καὶ χερσαῖον*, id est terrestre, aut in terra uictitans. Verum cū substantiæ, quæ natura constant, partim ingenitæ immortalesque seculis omnibus à sapiētīe professoribus putentur, partim ortus participes atque interitus intelligantur: nos partem illam nobilem ac diuinam minus cōtemplari propterea possumus, quòd admodum pauca sensui patent, quorū ope de iis, quæ in illis rebus nosse cupimus, facultas nobis cogitandi, indagandique suppeditetur. Reliqua autem illa animantium genera, quæ nos quoque animalia appellamus, quòd eas nobis socias familiarésque habemus, nosse uberius possumus. De harum itaque differentiis differamus, nullum genus pro uiribus omittentes, uel uilius uel nobilius: cum nulla res sit naturæ, quanuis uel uilissima appareat, in qua non mirandum aliquid habeatur. In animantium genere uniuerso, primum genus plantarum est: earumque alia ab alia differt, eò quòd perfectioris uitæ particeps esse uideatur. Vniuersum autem earum genus, si ad cætera respicias, quæ anima uacant, ipsum quasi animal est: at respectu animalis, inanime esse uidetur.

Sed enim digressus hinc ad animalia cōtinuus procedit. Natura enim cōtinue ab inanimatis ad animalia transit, per ea quæ uiuant quidem, sed non sunt animalia: ita ut parum admodum alterum ab altero differre uideatur, propter suam propinquitatem. Viuunt enim principio, & quæ in ouis, & quæ in animalibus gignuntur uita plantæ. adhærendo enim capiunt primum & incrementum & alimentum. Sunt item in mari nonnulla quæ ambigas animal ne sint an planta. Spongiæ enim natura simillima plantis est. Cæterum paruo quodam discrimine subinde alia præ aliis iam adipisci uitam sensumque uidentur. Quin & sentiendi uim ita habent nonnulla, ut

D E D I F F E R E N T I I S

Animal.

leuiter & perobscure sentire uideantur. Quandoquidem itaque anima-
lia ab iis quæ uiuunt tantum, parte animæ sensuali, sentiendiuæ facultate o-
mnino separari constet, eò præcipue quòd sensum habeat, definietur ani-
mal. Erit itaque animal corpus animatum, quod sensu præditum est. Non
tamen in omnibus animalibus par inest sentiendi uis: sed aliis sensus om-
nes, aliis pauciores dedit natura. Sunt enim quinque numero: uis scilicet,
auditus, olfactus, gustus, & tactus. Quorum tactus omnibus animantibus
adeo necessarius censetur, ut nisi hunc habeat sensum, non poterit animal
quæ iuuant, nocentue, hæc quidem uitare, illa uero amplecti. Est uero & gu-
stus tactus quidam, qui & alimenti causa non minus necessarius habetur.
his igitur si priuetur, ut animal seruetur, uiuâtque, minime erit possibile.

περὸ πηξ.

Omnibus itaque quæ animalis nomine censentur, tactus inest & gustus, F
& maxima etiam ex parte olfactus: nisi quod forte imperfectū animal fue-
rit. Horum enim quibusdam solum tactus inest: reliqui autem sensus non
ex necessitate, sed salutis potius gratia dati sunt. Neque enim omnibus ne-
cessario insunt, sed iis tantum quæ locum mutare nata sunt, *περὸ πηξ* uocât:
hoc nanque genus non tangendo solum, sed eminus etiam sentire oportet,
si permanere animal debeat. Quando igitur sentiendi facultate conue-
niunt omnia, quo pacto unumquodque ab alio discrepet, explicandum iam
nobis est.

Quibus modis constitui debeant animalium differentia. Cap. II.

A partibus.

NON sensus solum, sed & alia nōnulla sunt, quæ partim multis, partim G
omnibus animalibus insunt cōmunia: uiuendi nimirum ratio, mo-
res animalium, aliique affectus actionesque, & præterea partes. Actiones
autem & affectus intelligi uolo, incessum, generationem, incrementum,
coitum uenericum, uitamque ac mortem, uigiliam & somnum, respiratio-
nem, iuuentam & senectam, ualetudinem prosperam aduersamue, sexum
masculinum aut fœmineum, atque uocem, & quæcunque id genus alia pos-
sunt generi animalium tribui. Per hæc potissimum & quæcunque huius-
modi alia, differentias animalium constitui dignum est. Quibus de rebus
primum ueluti formula quadam agendum: deinde generatim discussionē
diligentiore differendum censemus. Profecto differentia quæ in partiū,
morum, aliorumque affectuum, & uictuum actionumque ratione uersan- H
tur, colligi debent: partium quidem, eò quòd animalium alia sanguinē ha-
bent, ut homo, equus: alia exanguia sunt, ut apes, uespæ. Item aliis pedes na-
tura dedit, aliis negauit. Et quæ obtinent pedes, aut binos habent, ut homi-
nes atque aues, duo hæc tantummodo genera: aut quaternos, ut lacerti, ut
canes: aut plures, ut centipedes & apes. Per uictus rationem differunt ani-
malia, eò quòd alia carne uescuntur, alia frugibus: alia omnia attingunt, ut
cornices, alia cibo sui generis proprio utuntur, ut apes, melle, & paucis qui-
busdam aliis aluntur. aranei uenatu muscarum uiuunt. Differunt præter-
ca & moribus animantes: aliisq; affectionibus: ut alia fera, alia cicures in-
ueniantur. Atque harum utriusque, aliæ perpetuo cicures, ut homo, mulus:
alia

A uictus rat.

ὄρεσι φάγα.

καρποφάγα.

πεμφάγα.

διόσφορα.

Ab affectibus

A moribus.

D E D I F F E R E N T I I S

uolucres, tum nantes, tum etiam pedestres. Item alia ciuiles, alia inciuiles. E
Ciuiles animan Ciuiles appello animantes, quae labori communicant: id est, quarum opus
tes, πονητικὸς communi efficitur opera, munusque idem omni est, quod non omnibus gre
τα. gregalibus competit. Ciuilis generis est homo, apis, uespa, formica, grus: qua-
rum alia sub duce degunt, ut apes: alia nulli subdita imperio sunt, ut for-
mica. Sunt item tam ex gregalibus quam ex solitariis alia quae sedem nun-
quam mutant, nec peregrinentur: alia quae mutare statuto tempore solcant.
Et alia uim habent uenandi, aut ingenio recondendi sibi dotatae sunt: alia
nec ad uenandum aptae, nec ad recondendum. Item alia domicilia sibi pa-
rant, ut talpa, mus, formica, apis: alia nullis se includere casis patiuntur, ut
plures tam infecti generis, quam quadrupedis. Quinetiam locis discrimen
aliud existit: quippe cum alia caernas subeant, ut lacerti, serpentes: alia F
per summa telluris degant, ut canis, ut equus, ac alia foramina sibi exca-
uant: alia nunquam eo munere funguntur. Et alia noctu sibi uictum qua-
runt, ut noctua, uespertilio: alia interdiu tantum. Item alia mutae omnino
sunt: alia strepitum tantum elidunt: alia uocem etiam formant. Quarum
A strepitu & alia loqui possunt: alia uocem solam nullis exprimendam literis reddunt.
uoce. atque alia loquaces, alia taciturnae: alia oscines, alia non canunt. Alia
praeterea camporum incolae sunt, ut palumbes: alia montis, ut upupa: alia
cum hominibus degere solent, ut columbi. Item alia copia libidinis gau-
dent, ut perdicum genus, & gallinaceorum: alia minus uenere ualent, ut
quae coruinam speciem gerunt: quippe quae raro solcant coire. Adhaec aliis
data est uis dimicandi: aliis ingenium cauendi & cuitandi. Praeterea quae G
natant, alia pedibus carent: & haec aut pinnis natant, ut pisces, aut etiam ab-
que pinnis, sed ita mari utuntur, ut terra serpentes, modoque simili repunt
in humore: aut sua ipsa latitudine natant, ut cartilaginei generis, quae pla-
na sunt, & caudam habent, ut raia, pastinaca: alia uero quae pedes habere
uidentur, ut mollia, tum pedibus ipsis, tum pinnis natant. Quae crusta inte-
cta sunt, suis caudis natant, celerrimeque retrorsum, pinnarum caudae ad-
iunctarum beneficio. Cordulus etiam pedibus natat & cauda. Volucrum
autem aliae penna uolant, ut aquila, accipiter: aliae membrana sicca, ut apes, sca-
rabei: aliae cute, ut uespertilio. Sunt porro quae uel penis uel cute uolant, om-
nia bipeda aut apeda. Angues enim circa Aethiopia tales uolare narratur.

Animalium genera amplissima.

Cap. III.

H

Amplissima uero animalium genera, in quae alia digerantur redigantur
que animalia, quae saltem nominibus distincta reperiuntur, haec sunt,
auis, piscis, cetus: quae quidem omnia habent sanguinem. Et terrestre quod
sanguinem habet & pedibus caret, genus serpentum est. Adhaec genus te-
sta intectum est, ὄστρεα καὶ ἀδάρμων Graeci uocant, & ὄστρεον: nos ostreum siue cocham.
Et crusta inclusum aliud, μαλακίστρεον uocant: nec aliud nomen habet com-
mune, ut locustarum & cancerorum genera. Aliud item μαλάκιον, id est molle,
ut lolligines, sepia. Adde iis insectorum genus, quae omnia genera sangui-
ne carent. Reliquorum animantium genera nulla praeterea ampla nume-
rantur:

A rantur : unum enim quod plura genera contineat nullum est : sed aut simplex est , nullis ipsum specificis euarians discriminibus , ut homo : aut diuidi quidem in alia genera potest , sed nullis nominibus distincta . Quæ enim in genere quadrupede non pennato continentur , sanguinem quidem omnia habent : sed alia animal pariunt , alia ouû : dixerim hæc ζωτόκα , id est ouipara , illa ζωτο'κα , id est uiuipara . Hæc ita impresentiarum formula exposuisse quadam prægustandi gratia placuit . Reliquum iam est ut ad alia trãseamus .

De partibus animalium.

Cap. IIII.

B Ante omnia partes animalium ex quibus constant , explicandæ sunt . A iis enim potissimum , atque in primis , tota quoque ipsa inter se differunt . Sunt porro animalium partes , aut similes , aut organicæ siue instrumentales . Similes Græci *ὁμοιομερῆς* uocant , quòd undique in similes diuidantur particulas , id est quòd omnes earum partes tum sibi mutuo , tum toti similes habeantur : quæ & simplices etiam , & primæ , & incompositæ nonnunquam appellantur : quandoquidem ex illis constitutæ sunt particulae , quæ organicæ siue instrumentales , atque etiam officiales uocantur . Similes autem numerantur hæc , os , cartilago , uena , arteria , neruus , ligamētum , tēdo , membrana , caro , adeps , unguis , cutis : his adduntur humores , ut sanguis , & qui in oculo sunt , cristallinus & uitreus humor . Instrumentales uero partes sunt , quæ aptæ secari in partes , ipsi toti dissimiles sunt : ut manus , non in manus secatur , aut facies in facies , aut pes in pedes : quapropter & dissimiles etiam uocantur . Ex hoc partium genere sunt , quæ non modo partes particulæ ue , græce *μέρη ἢ μόρια* , (pars enim cuiuspiam dicitur quicquid totum complet atque integrat) uerum etiam *μέλη* , id est membra appellantur : uidelicet quæ cum ipsæ totius integritate describantur , habeant tamen in se partes diuersas , ut caput , ut pes , ut manus , ut totum brachium , aut pectus : quippe quæ & ipsæ partes sint totæ , & ex partibus consistunt diuersis dissimilaribusque . Has uero partes totas uoco , & integras : quemadmodum animal aut totum aliud quoduis , unum esse dicitur , & totum quoddam integrumue , eò quòd suis conspiciatur finibus circumscriptum , nec ulla sui parte alij coniunctum : ita & ipsius pars , cuiusmodi est oculus , lingua , nasus , una esse dicitur : totaque & integra , eò quòd appareat suis quibusdam finibus contineri : quòd si non esset ulla ex parte reliquo corpori annexa , sed omnino separata persisteret , tunc sane neque pars , neque membrum diceretur omnino , sed absolute unum & totum integrumque .

De partibus exterioribus dissimilaribus.

Cap. V.

VT uero nummos ad id quod sibi quisque certum exploratumque habeat probare solet , ita & in animalium partibus agendum nobis est . Homo itaque cum sit omnium maxime animalium nobis familiare , & exteriorum partium eius forma per usum quotidianum sit notissima , reliquorum proinde animalium exteriores partes , tam similes , quàm instru-

DE DIFFERENTIIS

mentales ita dignoscendæ sunt, eò quòd humanis partim easdem habent, E partim similes, dissimilésue sint, sed proportione conueniant. At uero interiores contra. sunt enim hominum in primis incertæ atque incognitæ. Quamobrem ad cæterorum animalium parteis, quarum similes sunt humana, referentes eas, contemplari debemus. Hominis autem partes, & si sensu facile percipi possint, describendæ tamen sunt: ut & sensum ratio comitetur, atque etiam ut series commentandi seruetur perpetua, dum ordinem persequimur omnium: quò minus lateant ea quæ non eodem modo quo homines, cætera animalia possident. Partes itaque primum enumerabimus officiales, quæ externæ sunt, utpote quæ sunt per usum quotidianũ præcipue nobis notæ: deinde interiorum ordinem prosequemur: postremo quæ similes sunt, explicare conabimur. F

De capite & eius partibus.

Cap. VI.

Maximæ igitur partes, in quas primas diuiditur corpus, hæ sunt, caput, collũ, thorax, brachium duplex, crus duplex. Caput in animalibus omnibus superiorẽ obtinet situm, corporis sui ratione. Capitis autem pars quæ capillis intecta est, calua appellatur: cuius pars prior sinciput, posterior occiput est. Quod uero inter sinciput & occiput est, *σέφάνω* dicunt, id est coronam. Extremus etiam capillorum ambitus *σέφάνη* uocatur. Caluæ medium illud discrimen & æquamẽtum capillorum, uerticem uocamus, Græci *κερυθλω* dicunt, unde & *δικέρυθοι*, id est biuertices dicti, quibus discrimẽ G illud geminum est: uerum non osse, sed æquamẽto. Faciem partem eam nominamus duntaxat in homine, quæ in priore parte caluæ subiacet. Pars faciei frons, quæ sub sincipite posita, inter id ipsum & oculos est: huic quæ prætenditur cutis, *πρὸς μετωπίδιον* dicitur: in qua ruga, *σολίδια* dictæ. Ab utraque frontis parte, tempora sita sunt. Supercilia sub fronte bipartito distincta. inter ea quod medium est, *μεσσίφρονον*: at eorum partes quæ naribus proximæ sunt, *ὀφρύων κεφαλαί*, id est superciliorum capita dicuntur: & *οὐραί*, id est caudæ, quæ ad tempora accedunt. pilos uero ipsos medici nõnulli *τύλους* uocarunt. Superciliis oculi subiacent duo: quorum partes superius inferiúsque; oculos tegentes, palpebræ appellantur. Pilos, qui extremo palpebrarum ambitui adhærent, cilia nominamus. extremus uero palpebrarum ambitus, unde excrescunt cilia, *παρσός* uocatur. Humor oculi quo uidemus, pars uidelicet illa quæ in medio est, pupilla, quod eam ambit, nigrũ oculi dicitur: quod postremo nigrũ circũdat, cæcidũ oculi uocatur. Pars etiã cõmunis superioris inferiorisq; palpebræ angulus est, quẽ duplicẽ uterq; oculus habet: alterũ iuxta nares, alterum iuxta tempora. Auris pars capitis qua audimus est. huius pars exterior, quæ plana patulæque manet, Latinis auricula, Græcis *πτερόνωμα* est, (quasi alam dixeris aut pinnã) quæ solum cartilagine & cute constat. Qua uero parte sui extrema ab anteriore in posterius uertitur, & quasi reflectitur, *κνρπιδίς* dicitur. sub hoc, quod ueluti dimidiũ circuli est, ad rotũditatẽ uergens, & in mucronẽ exurgens, *ξυσήρ* appellatur. quod uero huius acumini subest concauũ, *κογχίον*. rotũdũ quod in medio est foramen, meatus

A meatus auditorius uocatur. Suprema autem pars pinna dicitur: inferior fibra. Pars illa interior anfractui cochleæ similis, desinit in os quod auriculâ plane imitatur. Partem inter utrunlibet oculum, & aurem, & uerticem positam, tempora appellamus. Item pars faciei inter oculos sita, nasus est: cuius partes concauæ utrinq; positæ, nares dicuntur, græce *μυκτῆρες*, quæ meatum præbent spiritui. his nanque aërem reddimus, & accipimus. Olfactus quoque, id est sensus odoris, hac eadem parte sumministratur. Mobiles esse nares natura uoluit, nec sicut aures sua compage immobiles. Pars nasi chartilaginea quæ nares discriminat, interseptum uocatur: externas uero narium partes, *περύγια*. In utraq; nasi parte, loca illa quæ sub oculis caua cernuntur, priuatim etiâ *κῆλα*, id est caua dicuntur: quæ ex morbo aut aliàs interdum ex cruditate laborantibus facile attolluntur. Quæ uero sub iis inter nasum & aures ueluti margines leuiter eminent, oculisq; ab inferiore parte tutantur, malæ & genæ dicuntur. Sub iis laxiores partes, quæ iratis, aut spiritu à pulmone reuocato compressis ad hoc labiis inflantur, buccæ sunt, hilaritatē risumque indicantes, ut inquit Plinius. Est deinde maxilla duplex: cuius pars prior (quæ scilicet labro subiacet inferiori, atq; in rotundum quoddam acumen tendit) mentum, posterior mandibula est. Labra mox à naso habentur, caro permobilis. Quod supra labra est, & infra nares, *μύσαξ* dicitur, & *ὐπλῆν*, id est mustax. Quod autem sub mento est carneum, *αἰθερεῶν* uocatur. Quod autem intra labra & maxillas describitur, os est, quo scilicet cibus recipitur: cuius partes, palatum, & fauces siue guttur. Fauces autem & guttur appello partem illam oris uniuersam, quæ gulæ prætenditur. Inest & pars sentiens saporem, lingua: cuius pars prior quæ acuta est, *πελλωσίς* dicitur: caro uero qua inferiorem attingit maxillam, *ἑσπλωσίς*. Ea linguæ pars quæ ad fauces est, & quæ (ut nonnullis uidetur) gustus sensum habet acutiorem, *κῆσις* nominatur, & *κεφαλῶν*. utrosque uero linguæ cauos sinus, *χέρᾶμους* uocant. carne rara & fungosa lingua constat: eius pars quædam ligula est, quæ pluribus infra explicabitur. Quod in ore bifidum cernitur, tonsillæ: multifidum uero, gingiuæ appellantur. Carne hæ constant, intusque dentes ossi coherent, utraq; maxilla sexdecim, in homine saltem. primores quaterni lati & acuti, eò quod secant, *τομαῖς* appellantur: ij omnes singulis radicibus innituntur. Hos utrinque sequuntur qui *κυνόδοντες*, id est canini uocantur: quibus singulæ quoque radices insunt, ij partim acuti sunt, partim lati: quippe qui infra latiusculi, supra arctiusculi sunt. ultra hos sunt maxillares, qui & molares dicuntur, quini ab utroque latere: nonnullis uero non quini, sed quaterni seniue oriuntur. Ex his, qui in intimo ore sunt, *σωφρονιστῆρες* appellantur: quibus utrinque iunguntur qui *ὀψιγονοί*, id est ferotini uocantur, post uicesimum demum annum excrescentes: nonnullis etiam senescētibus prodierunt: multis & octogesimo. Molares, qui maxillæ superiori insunt, ternis fere, qui inferiori binis radicibus adhærescunt, nonnullis tamen exceptis, qui supra sæpe cum quaternis, infra cum ternis radicibus deprehenduntur: præsertim duo primi interiores, qui & intimi. Totus uero dentium ordo *φραγμαὸς* dicitur, id est dentium acies. Parte autem oris penitior, parti-

DE DIFFERENTIIS

cula pendet carnea, columella nomine: quæ si immodice humecta intumescat inflammeturque, uua nomine uocatur.

F. Caput, græce κεφαλή dicitur, πόλος, κρανίον, κόγχης, σιαθίον. ποῦτα κώλειαν uocant, à papaueris capite hoc nomen deriuantes. Calua, quæ & caluaria, κρανίον. Sinciput, βροῖσμα, βροῖσμός. Occiput & occipitium, ἰπίον. σφαίρη pro extremo capillorum ambitu, etiam περιθρομος dicitur. Vertex capitis, κορυφή. Orpheus μεσόκρανον uocauit. G. Faciem, & πρῶτον eam partem nominamus, inquit Aristoteles, duntaxat in homine. Nam piscis aut bouis πρῶτον faciémue dicere non solemus, sed πεπομῶ Græci dicunt: ut in auibus ῥάμφορ, & ῥύγχος. πρῶτον in homine, à re ipsa nomen accepisse uideatur: quod enim unus animalium homo erectus est, solus prospicit ante uersus, uocē- que ante uersus mittit. Frons, μέτωπον ἢ μετώπιον. μετέφρον etiam dixere quidam. Tempora, κροταφοί. Supercilia, ὄφρύνες, ἀμαρυγαί, σκυῖα. Oculi, ὀφθαλμοί, ὀμματα. Palpebra, βλέφαρον. Plinius genas dixit. Cilia βλεφαρίδες. Celsus ferè pilos palpebrarum uocauit: eisdem Plinius palpebras dixit. H. Extremum ambitum genæ superioris, inquit Plinius, antiqui cilium uocauerunt, unde & supercilia. τάρσι dicuntur & ἔλκτρα, ἐντρυχόμενα, ὄρχι. Pupilla, κόρη. Nigrum oculi, τὸ μέλαν καὶ ἴρις. Candidum oculi totum (quidam albuginem uocant) τὸ λευκόν: σφειλόνη etiam dicitur & λογάς. Angulus oculi κανθός. Oculorum pars illa, quæ in medio est, quam pupillam uocant, κόρη est, uti modo diximus. Ambiens autem hanc circulus, ἴρις uocatur. Huius uero partes, quæ pupillæ proximæ sunt nigrae, πιασαί. Circulus qui candido proximus est, ἄλως. Quæ ultima pars candidi totius est, περιμένον uocatur. Totus oculorum ambitus, ἴων. Angulorum oculi radices, ἐγκανθίδες, ἢ ἐπικανθίδες. Quarum quæ naso proximæ sunt, ῥανθῆρες dicuntur & πηγαί: quæ uero tempora spectant, περιωπία. Concauæ altitudines quibus oculi continentur, quæ palpebras circundant, κόγχη appellantur, & γλιῶαι à nonnullis. Auris, οὖς, ἀκὴ, ἀκροσμα. Auriculam, Celsus etiam aurem uocat, περιρύωμα, περιρύγιον. Meatus auditorius, ἀκροστικός πόρος. Pinna, ἀντιλόβιον. Fibra λόβος. Aristotelis ætate, inquit Pollux, omnes auriculæ partes præterquã λόβος, id est fibra, nomine carebant: uerum medici postea hæc imposuere uocabula. Auricularum ipsarum exterior ambitus, κελίας, interior uero σκάφορ est. Pars quæ ad tempora uergit, περιρύγιον, inferior autē λόβος. i. fibra uocatur: & interior κυψέλη, unde & aurium foribus idem nomen quod concauū est, ἀστικός, quod ueluti fundamentū est aut pauimentum, κρότων. Ipsius autē cōcaui sinus, quod in ea parte est quæ ad tempora uergit, & ad auris interiora reflectitur, τράγος: opposita uero pars ἀντίτραγος dicitur: sicuti & eius partis, quæ fibra dicta est, quod prominet, περιλόβιον: quod κυψέλη proximū est, πέπιξ: quod super hanc est acutū in superiore fibræ ambitu, ἀντιλόβιον. Eius autē partis quæ τράγος dicebatur, quod tempora spectat ἀκὴ dicitur. Cōcauū uero quod iuxta κυψέλη est, ἐχινίσκος: quod ad foramē est, καμώρος: quod autē intus est, κύαρ uocatur. quod deinde ad auriculæ radicē est fibræ subiectū, μίκων dicitur. Illius autē auriculæ partis, quæ sub eo quod περιρύγιον dictū est, habetur, ἔλιξ: & huic opposita pars ἀντέλιξ: quodq; sub hac est, κόγχη nūciatur. A. Tempora, κροταφοί. nonnulli & κόρρας uocant, & κόρρας. Nasus, ῥίς. Nares, μυκτῆρες, μυξωτῆρες. Totū etiā mēbrū à medicis quādoq; μυκτῆρ uocatur, & μυκτῆρες, & ῥώθωνες. Et nares Sophocles etiā μύξας appellauit. Et foramina ipsa quidā θαλάμους dixere, & ὀχωτύματα. Interseptum, κίων. Quidā uero ita diuidūt. Nasī ea pars quæ superciliis proxime subiacet, ἠθμός, per quem scilicet spiritus transmittitur. media uero χόνδρος, id est cartilago, uocatur. Partes uero quæ utrinque genas spectant ossæ, ῥινόρ ῥάχης, id est nasi spina. At ea quæ nares diuidit, κίων διάφραγμα, σύλις, uel ut aliis placet, quod intus meatus ipsos diuidit, διάφραγμα ῥινόρ uocant, id est septum narium. Quæ uero super eam partem est caro ad labra uergens κίονα, & totam nasi summitatem, σφαιρίον. Quæ autem extrinsecus ex utraq; sphaerij parte sunt, ὑπιῶαι ἢ περιρύγια: intrinsecus autem μύξαι ἢ θαλάμαι: & quod illis tanquam fundamentum subest, λωοί ἢ λωός. Mala & genæ, μῆλα dicuntur, & παρειαί, & γνάθει, uerum παρειαί & γνάθοι buccæ potius dicuntur. Maxilla σιατῶν, γένυς, γαμφύλη. Mētum, γένειον, ὄφυλις. Mandibula, γένυς. Labra, χείλη,

A ueteres comici *καλωνας* uocarunt. *Ανθερεών* etiā *λευκανία* dicitur. C. Os, *σώμα*, à nonnullis etiā *λόγαιον* dicitur, & *μύσας*. Palatū dicitur & cælum oris, *ὑπερώα*, *ἔρανος*, *ἔρανοσικος*. Fauces Celsus lib. 4. Fauces, & spiritum & cibum capiunt, græce *φάρυγξ*, *φαιρύγρον* etiā à quibusdam & *ἰσθμός*, ob loci angustiam. Significat & *φάρυγξ* gulæ summam partem atque initium, sicuti *λάρυγξ* asperæ arteriæ. uerum Plinius partem hanc quam Celsus & Theodorus fauces uocant, guttur appellat: fauces uero summam gulæ partem, sicuti postremam stomachum dixit. Lingua *γλῶττα*, ἢ *γλῶσσα*, à nonnullis *γῆσις* uocatur, aut *πληκτρογῆσις*: & totum membrum significat & membri partem, ut dictum est. Sed quod hic diximus (Pollucis autoritate) gustus sensum acutiorem illi linguæ parti inesse quæ ad fauces est: contra Aristoteles eam, sentiendi istam uim præcipue obtinere scribit, parte sui primore. Nam si interiore tangatur, minus eam sentire existimat. Ligula, à Plinio minor lingua uocatur: Græci *ἐπιγλωττίδα* uocant. Tonsillæ *περίσθμια* & *ἀντιάδες* dicuntur. Galenus *περίσθμια* inflammationem earum, quæ prope tonsillas sunt, partium, & *ἀντιάδες* priuatim tonsillarum ipsarum inflammationem esse ait. At Celsus *ἀντιάδες*, tonsillas, quæ post inflammationes indurere, à Græcis uocari scribit. Tonsillæ in intimo ore quatuor cōspiciūtur: binæ ad linguæ radicem, singulæ utrinque conspicuæ: & binæ penitiores, quas Pollux *μῆλα* uocari tradit. Gingiuæ *ἔλα*: ut uero Polluci placet, carnes quæ dentes continent, quæ quidem externæ sunt, *ἔλα*: quæ uero internæ, *ἔνδα*: & quæ inter dentes ipsos continentur, *ἄρμοι* dicuntur. Dentes, *ὀδόντες*, *τομῆς*. Dentes primores acuti, etiā *διχαστῆρες* dicuntur, & *κτίνες*, & *κλάσινοι*. D. Maxillares, *ρῆμφοιοι*. Molares, *μύλαι*, *ὀψίγονοι* etiā, *κραντῆρες*, & latine genuini. Columella, *κίων*, ἢ *κιονίς*, ἢ *γαργαρέων*. Vna *σαφυλίη*.

De collo & eius partibus.

Cap. VII.

Collum deinde id appellamus quod inter caput & armos humerós ueinteriacet. Quantum uero colli ipsius cartilagineum, priorem obtinens situm, uocem transmittit & halitum, id arteria, & aspera arteria nominatum est. Hæc autem accipiendi reddendique tantummodo spiritus officio fungitur. Nihil enim aliud nec siccum uel humidum pati ipsa uidetur: sed ubi in eam tale quid deerrauerit, tandiu torquetur, dum excutiat quod dilapsum est. At uero quātum interius carneum spinæ præiacet, gula dicitur: qua cibus atque potus deuoratur. Ipsius autem asperæ arteriæ pars summa, quæ uocis instrumētum est primum ac præcipuum, larynx dicitur: apparētque in collo tangenti durum: & inter transglutendum susdeq; moueri cernitur. Ultima autē colli anterioris pars, cui proxime subest iugulum, *ὑποδερίς* dicitur. Pars uero posterior colli, extima ceruix appellata est. Partes thorace tenus dispositæ hæ sunt.

D B. Collum, idem & ceruix, græce *ἀνχλω*, *φάχλος*, (utrunque simul posuit Aristoteles 4. de partibus animalium, *καὶ τὰ πρὸ τῆς καλαμύσης ἀνχίνα καὶ φάχλον*) dicitur & *δερὴ*: hinc ultima colli anterioris pars, *ὑποδερίς* dicta est. Plinius ceruicem à collo distinguit. C. Ceruix, inquit, nulli nisi quibus utraque hæc arteria & gula, cæteris collum, quibus tantum gula. Ceruix flexilis est ad circumspectum. Arteria, & aspera arteria, *ἀρτηρία*, καὶ *τραχηϊα ἀρτηρία*, & *βρόγχος* quoque dicitur. Gula, *σώμαχος*, *οἰσόφωρος*, *λαμῆς*, & *λευκανία*. Homero. stomachum etiā uocant Latini, ut Cicero 2 De natura deorum, & Celsus lib. 4. Plinius tamen stomacho abutitur pro ore uentriculi. Galenus utrunque significare tradit, gulam scilicet & os uentriculi, quod *καρδίαν*, id est cor ueteres nominare solebant. Larynx, *λάρυγξ*, quandoque etiā *φάρυγξ* & *βρόχον κεφαλή*. Extima ceruix, *ἐπωμῆς*: dicitur & hæc colli pars *πέων*. *Ἐπωμῆς* Galeno est musculus superiorem humeri partem occupans, & præterea ea dorsī pars quæ humeri articulo proxima est.

DE DIFFERENTIIS

De Thorace & eius partibus.

Cap. VIII.

E

Thoracem eam partem appellamus, quæ à collo ad pudenda usque trūca pertendit. Finem enim thoracis faciunt partes quæ ostium excrementi tum humidi tum ficci continent. Thorax ipse parte priore posteriorēque constat. In priore huius parte, mox à collo communis colli & pectoris pars, iugulū est, quod ossibus continetur, quæ & iuguli dicuntur, & κλέιδες. Deinde pectus, priorem thoracis obtinet situm: cuius media pars σθῆλαιον uocatur, quasi pectusculum dixeris, & σέρον. Pectus ipsum bipartitum est, in mammam parte sui utraque extuberans. Mammis laxior cōtextus corporis est. Iuncta illis papilla, per quam lac transmissum elicitur. Qui papillas ambit circulus subniger, φῶς dicitur. Quod sub mammillis est, περικάρδιον, ac si præcordia dicas. Communis pars costæ, brachij, & humeri, ala est, quæ F & axilla, & subalis latera. Venter infra pectus est parte corporis priore: totum scilicet quod ab ea parte est, quæ σέρον uocatur, ad pudenda usque, una etiam connumeratis iliis. Huius pars tota exterior musculosa, quæ interna obtegit, abdomen est: cuius ueluti radix umbilicus est. Huic radici pars subiecta in latus utrunque ilia dicitur: quæ autem recte subiungitur, aqualiculus: cuius postremum, pubes est: qua scilicet pili nascuntur. Sed super umbilicum, sub ore uentriculi, hypochondrium est. Cauum autem commune hypochondrij, & ilium cholago est. Pudenda his proxima sunt. Pars fœminæ propria, uterus aut uulua est: maris penis colisue, foras postremo thorace propedens, parte sui prima carne propemodū constans, æquabili facie turbinata: nomen à glande pars hæc mutuata est, glans dicta. Hæc G glandem quæ tegit cutis, ποσθί dicitur: & totum quod ex ea cute glandēque constat, præputium est. Reliqua pars cartilaginea est, & augeri ampliter potest. Huius membri quod minime dependet, ὑπόσημα: foramen uero quæ humor excernitur, ὀνυθῆρα dicitur: & id quo cuticula cum glande adnectitur, κυνόδεσμιον. Quod in inferiore penis parte, futuræ simile est, per scrotum ad podicem usque pertedens, πείλαιον est. Subiacēt membro genitali testes gemini, cute obducti, quod scrotum & scrotum nominamus. Mulieris autem genitale contra quàm uiri formatum est. Cauum enim subditum pubi est, non sicut maris propensum ac prominens: cuius pars interior, loci, & uterus appellatur. Ostium uero & ceruix, matrix est: quæ ab utero effertur, accessum prolifico maris femini præbens, & exitum humido excremento. Fœmoris & imi uentris pars communis est inguen. Pars H item interior fœmoris & natis communis, coles: exterior, subnatale: pars uero excretoria, podex est. Huic quod subditum quasi stragulum est, nates appellant: in quo autem fœmur uersatur, coxa & acetabulum. Thoracis iam partes omnes primores diximus. Dorsum item sub ceruice, sed pone pectus est: cuius pars, quæ collo proxime subiacet, gibba, χελῶνιον: quæ autem utrinque sitæ prominent, scapulæ humerique: summi uertices ἀκρόμια dicuntur. Ab iis in anteriora protendunt κλέιδες, iuguli scilicet ossa, inter quæ iugulum situm est. Quæ uero ab scapulis ad spinam tendunt, ἄμωπλάταις Græci, nostri scoptula uocant: inter quæ μετὰ φρενον situm

A situm est ad medium usque dorsum, ubi septi transversi locus est. Infráque è regione ventris, lumbi habentur, usque ad os sacrum: cui utrinque adiacent clunes, partes quidem carnosæ: & in his, quæ prominent, nates appellantur. Totius uero dorsi media pars superne ad os usque sacrum, spina, & dorsi spina uocatur. Et thoracis quidem partes ita se habent.

- E. Thoracem, *θώρακ* (qui & *ὀγκός* dicitur) totam eam partem corporis quæ à collo ad crura usque pertendit, uocat Aristoteles, & alij quoque. Quanquam medici eam solū partem thoracē dicunt, quæ collo proxima est, & utrinque costis clauditur: priore scilicet parte & posteriore ad spinā usque: inferiore uero ad præcordia terminatur: iugulū, & iugulus (Pli. lib. II. iuguli, nulli præter hominem) *σφαγή*: à nōnullis *θυμὸς*, *κλείδεις* & *κατακλείδεις*. harum pars quæ utrinque scapulis proxima est, *ἐπιμύες*, quæ uero pectori & collo, *παρὰσφαγίς* dicitur: atque hoc loco, quod cauum est, *σφαγή*, id est iugulus, appellatur. Pectus, *σῆθος*, *σέρνον*, pectoris media pars est, à summo ad cartilaginem usque illam, cui nomen est *ἐυφοειδής*: significat & *σέρνον* os ipsum pectoris medium, cui adnectuntur costæ. Mamma *μαστὸς*: dicitur & *πιτθὸς* & *πιτθίον*. Papilla, *θήλη*, *πεκείρδιον*. dicitur & cauum illud quod sub pectore est, carneum molléque ad os ventris: quæ quidem pars & *σφαγή* quoque & *ὑπὸκάρδιον* uocatur. F. Ala & axilla, *μαχάλη*. Latera, *πλευρά*. *πλευρά* uero costæ, id est lateris ossa dicuntur. uenter *γάστρ*, unde *περγάστρ*, id est uentricosus dicitur & *κοιλία*. Abdomen, *ἐπιγάστριον*, quandoque & *ὑπὸχόνδριον* hoc totum significat: & contra, *ἐπιγάστριον* nonnunquam pro *ὑπὸχόνδριω*: quandoque etiam uiscera ipsa hypochondria dicuntur. Umbilicus, *ὀμφαλός*, ἢ *μεσομφάλιον*, concuum illud est, quod in uentris medio est. Qui circa hunc cernitur quasi neruorum quidam contextus, *χασμάων*: medium autem umbilici, *ἀκρόμφαλιον*: quod uero super ipsum est, *ἐπομφάλιον*. At cutis ipsa quæ circa umbilicum est, *γραῖα* uocatur, (quasi uetulam dixeris) eò quòd cum rugas contraxerit, senectam iam aduentare significat. *Παλαγῶν*, *κενοῶν*. *κενοῶνα* uocant, inquit Galenus, locum qui inter coxarum ossa, & costas nothas interiacet, eò quòd sit *κενός*, id est inanis & ossium expers. Aqualiculus, *ἡφρον*. Theodorus hanc partem fumen uocat, atque abdomen & inum uentrē: uerum fumen quid significet, infra explicabitur ex Plinio. *ἡφρον* quod & *ὑπὸγαστρίον* dicitur, ut Pollux auctor est, eam duntaxat partem significat, quæ ab umbilico ad pubem pertingit. Pubes, *ἡβή*, quæ & *ἐφύβασιον*: dicitur & *ἐπίσιον*, uel *ἐπίσιον*. Cholago, *χολάς*. Pudenda, *αἰδοῖον*. Uterus aut uulua, *ὑτέρα*. Penis, *αἰδοῖον*, *καυλός*, *σῆμα*. *αἰδοῖον* Aristoteli penem tantum significat: ut uero Polluci placet, penem continet unā cum scroto & testiculis, *τύλος* etiam à quibusdam uocatur: *καυλός* Aristoteli fere ceruicem significat, uesciæ scilicet, & penis. G. Glans, *βάλλανος*. præputiū, *ἀκροποδία*: uerū Polluci *ἀκροποδία* & *ἀκροπόδιον* significat præputij cuticulæ partem prominentem. *ὑπίσημα* dicitur & *κύσεως* *Ἰάχμηλος*, uiscæ ceruix: *πρόναιον*, *Ἰαμὸς* etiā dicitur & *ὄρρος*: *ταῦρος* quoque à nōnullis. testes, *ὄρχις*, *δίθυμοι*. Scortū & scrotū, *ὄχων*, *ὄχων*, ἢ *ὄχος*, ἢ *ὄχνα*. Loci & uterus, totius nomine pars uocatur, *ὑτέρα* καὶ *ἀδελφίς*: unde fratres uterini *ἀδελφοί* uocantur. Matrix, *μητέρα*.
- D Pudendi muliebris totus ipse sinus *κτῆς* uocatur: & latine (opinor) cunnus. Extremæ eius margines carnosæ *πῆρυνώματα* & *μυρποχλίδεις*, *κρυμνοί*. in harū medio suborta ueluti carūcula, *νύμφη*, *μυρτὸν*, *ἐπιδερὶς*, *κληπρὶς*: uterus etiā matrix dicitur, & *μητέρα* καὶ *γυνή*. H. Inguen *βουβών*. Coles, *πρόναιος*, subnatale *ὑπογλουτίς*, pars scilicet carnea illa, quæ sub natibus deorsum uersus ad fœmur pertēdit. Podex *δεκτύλιος*, *πεκτός*, *ἀργός*, ἢ *σφα*. Nates, *γλουθῶς*, *πυγαί*. Partes carnosæ quæ proxime lumbis, utrinque prominent, *ἰχία* dicuntur, id est clunes. ab his uero partes prominentes, *γλουπί*, & *ἐπίσθονα*, id est nates. *ἰχία* uero dicuntur etiam partes carnosæ ex utroq; sacri ossis latere, uocantur & *σκαιφία*, clunes (uti arbitror) latine. *ἰχίον* itē ligamētū ipsum significat, quo fœmur coxæ dicis acetabulo colligatur. articulus etiā ipse *ἰχίον* nōnūq; appellatur. Coxa & acetabulū, *κοτυληδῶν*: uerū Pollux *κοτύλας* uocari prodit cauas illas ossiū fossulas, in quibus fœmorū capita uersantur, quas & coxas Celsus uocat, & ipsa fœmorū capita, *κοτυληδῶνας*. Dorsum, *νότον*. Scapulæ humerūe, *ὄμος*: scapulas enim uocat Celsus humeri articulos: Theodorus

DE DIFFERENTIIS

uero scapulas uocat, quas Græci ὀμοπλάταις dicūt, & Celsus scoptula, (scoptula operta legunt nonnulli apud Celsum.) A. Humerus etiā in hoc significato pro articulo ipso apud Pliniū cū aliās, tum apertissime lib. 11. sed apud Celsum pro ea brachij parte accipitur, quam lacertum uocamus. ὤμος item apud Aristotelem fere pro humeri articulo accipitur. Lumbi ὀσφύς ἢ ἰξὺς ἢ πῆστμησις. Φόαι dicuntur lumborum musculi interni: qui & νευρομήτραι & ἀλώπεκες etiam à quibusdam uocantur. Quæquam sunt & qui externos spinæ musculos, Φόαι uocent. Clunes ἰχία: quæ & σκαφία uocantur, ut ante dictum est. Harum partes sunt, nates, quas Græci γλόντας uocant & ἐφίθρανα: & ὑπογαστήρις, quæ carnes sunt infra nates, ad fœmora uergentes. Spina ῥάχις, κλόνης γύης. Spinæ partem mediam illam quæ inter metaphrenum & lumbos est, Homerus ἄκνισιν uocauit: uerum ἄκνισις, ut tradit Pollux, proprie in folis quadrupedibus est.

De Brachiis & eorum partibus.

Cap. IX.

Membri uero superioris bipartitam compactiōnem à thorace dependentem, brachium siue ulnam uocamus: cuius partes sunt, scapula, humerúsue, lacertus (qui & humerus Celfo) gibber, cubitus (Celsus brachiū uocat) & manus. Lacertus totius brachij pars maxima est, terminos habens, inferne quidem gibberum, superne autem humeri articulum: gibberum uocamus cui innitimur. est autem ea pars qua totum brachium flectitur. Altera brachij pars non minima, imo secundum lacertum maxima, quam cubitum uocamus, inter gibberū sita est, & articulum, quo cū cubito manus iungitur, κέρπειν Græci uocāt, nos brachiale. Cubiti pars superior, ἰωδιπήχι, inferior, ἀγροδς dicitur. Manus partes, palma, & digiti quinque. In manu prima palmæ pars, quæ ex multis minutisque ossibus constat, κέρπειν græce dicitur: altera quam μετὰ κέρπειον uocant, pars manus lata est, quæ ex rectis quinque ossibus constat ad digitos tendentibus, à quibus digiti oriuntur. Digiti quinque numero: quorum qui maximus est, pollex uocatur, à latere metacarpij adiunctus, breuis crassúsque: huic proximus est index: medius deinde, qui longissimus omnium est: illum sequitur qui medicinæ dicatus est, ταραμίσις dictus: postremus omnium minimus est. Hæret summis digitis unguis. Digiti pars qua inflectitur, nodus siue articulus est: quæ rigida constat, internodium dicitur. Pars interior manus, quæ carnosa est, & scissuris uitæ indicibus distinguitur, uola est. Exterior uero manus pars neruosa est, ὀπιθίναρ à Græcis dicta.

Aliter sentit Galenus ut infra uidebitur in ossibus.

F. Membri superioris. κῶλον Aristoteli & Galeno membra significat exteriora (ni fallor) à thorace separata, & quasi dependentia, ut brachia & crura: uerum, ut sentit Pollux, κῶλον, quod & κῶλυμα dicitur, ex fœmore tantum & crure constat. Brachium βραχίων ἢ χείρ: totum hoc mēbrum Aristoteles βραχίονα, Galenus χείρ uocat, nonnunquam & βραχίονα, Celsus brachium, Theodorus brachium siue ulnam: ita forsitan & Plinius, lib. 11. uni homini ulnæ. Scapula, humerúsue, ὤμος, de quibus supra. Lacertus, hanc partem Aristoteles ἀγκῶνα uocat, Galenus βραχίονα, Celsus humerum: alij lacertum, Theodorus, nisi codices sint mendosi, lacertum agilem. Gibberum, ὀλέκρονον: articulum hunc totum ubi cubitus lacerto iungitur, ἀγκῶνα uocant alij: huius quod ab exteriori parte prominet, ὀλέκρονον. Galenus in ossē, inquit, brachij, quod cubitus appellatur, in extremo eius fine, illo qui cum lacerto iungitur, duo extant tubercula, alterum maius quod & posterius, & inferius est: alterum minus, quod superius est & in parte anteriore. hos processus siue tubercula uulgo κορῶνας uocat: sed proprie illum, qui maior & posterior est, Attici ὀλέκρονον, Hippocrates ἀγκῶνα uocat. hæc Galenus.

Cubitus

- A Cubitus, πῆχυς ἢ ὠλένη. Celsus hanc partem brachium uocat, eodem scilicet cum toto nomine. Manus χεῖρ ἢ ἄκρα χεῖρ. ita enim fere uocat Galenus: nam χεῖρ apud illum totum brachium significat. Nomina ista brachij non inconcinne expressit Ouidius lib. i Metamorph. Laudat digitosque, manusque, Brachiaque & nudos media plus parte lacertos. Palma θῆναρ: partes habet palma (ex Aristotele & Celso) κάρπον & μετακάρπον. Celsus has partes nominibus propriis non appellat, sed tantum primā palmæ partem, & alteram palmæ partem. Tertiā palmæ partē addit Pollux πεκάρπον, quod ante carpū est. G. Digitī, δάκτυλοι. Pollex ἀντιχεῖρ ἢ μέγας. index, λίχνος. medius, μέσος. minimus, μικρός. Nodus siue articulus κόμβος. Internodiū, φάλαγξ ἢ σκηταλῖς. Vola, θῆναρ, ut utrunque significet θῆναρ Aristoteli, totum scilicet & partem: uola etiam pedis pars concava dicitur ex Plinio & Fest. Pōp. Manus partes uarie ab aliis explicantur: nam quibusdam θῆναρ ea pars dicitur carnosā, quæ in parte manus supina iuxta pollicem assurgit, & ad indicem usque: quæ uero illi opposita est in eadem manus parte, ἄπο θῆναρ: pars uero exterior, ὀπιθέναρ: quæ uero pars digitis proxime subest, σῆσις χειρὸς dicitur, à nonnullis hæc pars ὑπιθέναρ uocatur, & σῆσις χειρὸς (quod & ἀνδροῖον quoque dicitur) ea pars nominatur, quæ post cauam manus partē ante metacarpium iacet: concavam uero manus partem κοῖλον χειρὸς uocant: alij κοτύλλω, quæ scilicet inter θῆναρ & σῆσις χειρὸς sita est. Alij uero manum ita diuidunt: Totam uolam, id est partem manus internam, θῆναρ uocant, autoritate freti Hippocratis atque Homeri: externam uero, ὀπιθέναρ, ἢ κίβνας, ἢ πεκάρπια, ἢ πῶρα: partem uero quæ iuxta carpū sita σῆσις χειρὸς dicunt: quæ uero sub digitis, ταιρσόν, κρέτος.
- B

De cruribus & earum partibus.

Cap. X.

- I inferioris autem membri quod κῶλον uocant, bipartita compactio, utrinque à coxa dependens, crus est. Huius quod inter coxam & genu interiacet, fœmur & fœmen. Commune deinde fœmori & tibiæ, quod articulum constituit genu est: cuius pars posterior, poples uocatur. Quod foris orbiculatum adiectum est, contegens eam quæ ad genu est commissuram, patella uocatur & mola: tibia, quod gemino osse subiacet, cuius pars prior quæ carnis expers est, crea, posterior sura appellatur: quæ caro est neruosa. Postremum tibiæ, quod utrinque extat, malleolus geminus in utroque crure est. Quod deinde multiplici osse constat, pes est: cuius pars posterior, calx: prior discreta in digitos quinque est: media, plantæ nomine explicatur. Reliquæ partes ad earum quæ in manu sunt similitudinem instructæ sunt: plantæ scilicet palmæ, digiti digitis, ungues unguibus respondent. Partes exteriores hæ sunt.
- C

- D C. Crus, σκέλος: ita uocatur hoc totum, quod ex fœmore, genu, tibia, malleolis & pede constat. Fœmur fœmen uocat Celsus, μηρός: unde fœmoris internæ partes παραμήρια dicuntur: & quæ inter fœmora sunt μεσομήρια. Genu γένυ. Poples, καμπή, ἢ ἰσνύη, ἢ ἀγκύλη. Patella μύλη: alij ἐπιπυνίδα, ἢ ἐπιγοατίδα dicunt, uocatur & μυλακρίς, ἢ ἐπιμελῖς, ἢ κίχθ ἢ κέγχος. Ἐπιρηνῖς etiam musculum significat qui in genu reperitur. Tibia (crus uocatur à Celso) κνήμη, eodem scilicet cum toto membro nomine. Crea, ἀντικνήμιον. tibiā uocat hanc partē Celsus. Sura, γαστροκνήμια, γαστροκνήμιον: quidā priorē partē κνήμιω, posteriorē ἀντικνήμιον uocāt. Malleolus, σφύρος. ἀσραγάλος quidā uocant, & latine talos. Sunt autē ἀσραγάλοι nō partes illæ extantes, sed qui intus à malleolis occultātur, ut inter ossa dicimus. Pes, πῶς, βάσις. Quod post malleolos & talū est, id totū pes uocatur. Calx πτέρνα. Pedis partes uariè distinguuntur: etenim ut quibusdā placet, prior pedis pars à malleolis ad digitos usque τάρσος uocatur: interiora malleolis ad magnum usque digitum pedibus sese quasi aspicientibus πῆδον: quod sub hoc statim in imi pedis medio habetur, κῆλον ποδός, id est pedis cōcauum dicitur, latine uola. Infimum autem, quo terram

DE DIFFERENTIIS

contingimus & calcamus, *πλάμα* est. Pars uero ea quæ post cauum pedis iuxta digitos **E** attollitur, *πῖδος πεδῖς*, ἢ *πεσῖδος* dicitur. Sequuntur deinde *δάκτυλοι*, id est digiti pedis quinque numero. Alij uero superiorem pedis partem totâ, quæ ante digitos est, quæ scilicet ex neruis & ossibus constat, *πεδίον* uocant: ἢ *ὄρθον*, ἢ *πολύσορον*, cuius priorem partem, quæ digitis proxima est, *τέρσον* uocant: posteriorem pedis partem *πῆρναν*, id est calcem: inferior pars tota, *τλώμα*, id est uestigium, quod scilicet carnosum est & inferius solum attingit. Galenus uero *τάρβον* eam pedis partem uocat, quæ malleolis proxima est: quæ ex septem ossibus constat, uti infra apertius explicabitur: inter ossa & illi manus parti respondet, quæ *καρπὸς* dicitur: *πεδίον* uero, quæ illi proxima est, quæ ex quinque ossibus constructa est: quibus adiunguntur pedis digiti, & metacarpio in manu respondet. Itaque constat à Celso plantam uocari, quæ ex utraque hac parte constat: sicut in manu palmam, quæ & *κάρπον* continet, & *μετακάρπιον*, ut modo dictū est.

De situ partium uario.

Cap. XI.

F

Habet sane homo (sicuti & cætera fere animalia) suas parteis ita dispositas, ut & in eo superius sit & inferius: & prius & posterius: & dextrū & sinistrum. Et dextrum quidem & sinistrum ex similibus fere constat partibus, nisi quòd sinistra omnia imbecilliora. At posteriora prioribus, & superiora inferioribus discrepant: præterquam quòd inferiora similitudinē superiorum præferre ea dixerim ratione, qua uenter imus respondere assolet faciei in corpulentia uel gracilitate: & crura cum brachiis communem incunt rationem. Ita quibus lacerti breues, iis etiã fœmora magna ex parte breuia sunt. Et quibus pedes exigui, iis manus quoque parua habentur.

*De sex istis differentiis situs
plura uideas libro de animalium gressu Aristotelis.*

Partium itaque situs, quemadmodum ad superius & inferius, prius posterius, sinistrum dextrum se habeat, paucis explicandus est: sex nanque **G** hisce differentiis moueri hominem liquido apparet. Superius autem intelligi uolo in animalibus, non ut idem sit quod in orbis uniuersi situ, sed quemadmodum supremam partem in omnibus eam esse dicimus, non animalibus tantum, sed quæcunque uita prædita sunt, per quam cibus recipitur. infimam autem ad quam postremo accedit. Partē quoque priorem eam uoco, in qua sensus præcipue comprehenduntur, & unde sensus emanant exordia: opposita uero illi pars posterior est. Dextrum autem, (quemadmodū & in uniuerso est) unde primus motus orditur. Ergo superiora inferioraque hominem omnium maxime animalium habere ad rationem differentiamque locorum naturalium intelligimus: eius etenim partes tam superiores quàm inferiores, ad situm orbis uniuersi superiorem inferiorē **H** que dispositæ sunt. Itidēque priores posteriorēque, atque etiam dextræ sinistraque habentur: cum cæterorum animalium genus, uel respectu huiusmodi careat, uel confusus habeat. Caput itaque cum in cæteris etiam omnibus animalibus superiorem obtinet situm, corporis sui ratione: at homo potissimum, quoniam solus (ut modo diximus) ad uniuersi orbis habitum institutus est: (solus enim animalium erectus uiuit) idcirco partē etiã istam habet respondentem parti sublimi uniuersi. Caput collum excipit, tum pectus & dorsum: alterum prius, alterum posterius est. Subiacent iis uenter & lumbi, genitale & nates: mox fœmur & tibia: postremo pedes. Crura uero ante flectunt, eodem scilicet quo & incedunt. Calx è tergo **I** positus

A fitus est. Malleoli fitum imitantur aurium: quippe qui latera teneant imi cruris, quomodo aures iunctæ lateribus capitis habentur. Brachia è latere corporis dextro sinistroque dependent, atque se intro flectunt: ita ut homini potissimum crurum & brachiorum deuexa, (*κνρτὰ* Græci uocant) aduersa inter se sint. Et brachiorum prior ea pars sit, quæ à pectore est: posterior uero, quæ ab scapulis: sicuti interior quæ ad latus tendit: exterior quæ ab eo recedit: quod ad omnes articulos pertinere etiam patet. Sensuum autem partes sensorias, oculos dico, nares & linguam, eodem scilicet in priorem partem spectantes habemus. Auditus uero sensoriam partem, id est aures, à latere, eodem in orbe quo oculos. Ita partes exteriores collocatæ atque dispositæ sunt, nominanturque præcipuæ: & cognitæ per usum situmque B euidentiorem habentur.

De partibus interioribus, & primo de capitis partibus. Cap. XII.

Nunc interiorum ordinem persequemur. Primum igitur cerebrum ca- *Cerebrum ἐγ- κέφαλος.*
 pitis priorem obtinet partem: non modo in homine, uerum in cæte-
 ris etiam animalibus, quibus ea pars data est: omnibus autem in iis est, quæ
 sanguinem obtinet, & ob eam rem *αἷμα*, id est sanguinea appellantur: ex
 cæteris fere nullum habet, nisi per proportionem, ut ea quæ *μαλάμα*, id est
 mollia nomine speciali nuncupantur: ipsum ambiunt membranæ duæ quas
μώσας Græci dicunt: altera crassior & solidior, ossi caluæ adhærens, quam
σκληρόν, id est duram uocant: altera *χερόδης* dicta, quæ interior est: & cerebrum *σκληρόν, παρ- χεῖα* etiam dici-
 C ipsum attingens, infirmior & rubicundior. Bipartitum omnium anima-
 lium cerebrum est, postremumque iungitur, quod cerebellum uocatur, quod *παρ- χεῖα, ἢ ἐγχεῖον, ἢ ἐγχεῖον, ἢ ἐγχεῖον*
 spinali medullæ continuum est: duriusculum, hoc est & colore sufflauo. Ce-
 rebrum omnibus priuatum sanguine est, nec uenam intra se ullam conti-
 net: omniumque corporis partium frigidissimum sentitur, uel ad tactum, ait
 Aristoteles, Galenus pernegat: cute tamen frigidius ipsum asserit, quæ o-
 mnium animalis partium, quod ad caloris frigorisque sensum attinet, ueluti
 norma est. Ex cerebro ipso paria neruorum oriuntur septem, quas *συνγλασ- τισ.*
 uocant, qui in secundi arte periti sunt. (iis quæ ad nares feruntur minime cõ-
 numeratis: neque enim hæc neruorum more producuntur, nec extra caluam
 exeunt.) Et primi quidem paris nerui prodeunt, unus dextra, & alter fini-
 D stra, crassitudine notatu digna, & fere omnium neruorum mollissimi. Hi ue-
 luti radices quædam oculorum uidentur: uterque enim ex priore cerebri
 parte prodiens, atque in aduersum sibi oculum subiens, in latum sese explicat:
 ipsumque qui in oculo est, uitreum humorẽ in orbem sphaere modo ambit:
 membranamque (siue tunicam dicere malis) efficit, quæ *ἀμειβλησφοδης* dicitur,
 id est retiformis. Solis hisce neruis antequam in oculos inferantur, sensibili-
 lis quidam meatus inest: unde ipsos quidam non neruos, sed *πέρσες*, id est mea-
 tus appellarunt, alij neruos opticos, quasi dixeris uisuos. Alterum post
 hoc neruorum par est, in musculos qui oculos mouet distributum: purio-
 res multo sunt hi, tenuioresque iis quos modo memorauimus. His adiacet
 tertium par. hos autem neruos molles uocant: molliores enim sunt, tum

DE DIFFERENTIIS

secūdi paris neruis, de quibus modo diximus, tum uero eius quod mox se- **E**
 quetur, quarti, & item aliorum. oritur autem hoc neruorum par, ubi pars
 cerebri anterior cum posteriore connectitur. Quarti uero paris nerui, his
 posterioribus paulo siti sunt, à cerebri basi emergentes. Quinti quoq; paris ner-
 ui proximi iis oriuntur, sed ad capitis latera magis, ad ossa quæ λιθοειδῆ, id est
 lapidea dicuntur, uergentes. Hi uero cum statim bifidi fiant, in ipso scilicet
 per ossa transitu, utrinque deinde prodeunt, altera quidem pars (ἀκουστικόν, id
 est auditorium neruum uocāt) in priorem magis partem ad auditus mea-
 tum: altera in partem magis auersam, in ossis eius quod λιθοειδῆς dicitur, fo-
 ramen quoddam, quod πηλὸν appellatur: id enim ueteres anatomici no-
 men illi indidēre, cum utique penitus anfractum illum perforare non po-
 tuissent, per quem neruus post aures foras emergit. Sextum neruorum par **F**
 à cerebri basi producitur per foramē quoddam, quod ad inferiorem illius
 commissuræ partem, quam λαμβροειδῆ uocāt, à λ literæ similitudine, conspi-
 citur. Nec dum etiam nerui isti duri apparent: prædictis tamē omnibus eò
 duriores sunt, quo iā spinali medullæ sunt propinquiore. hæc nanq; eorū
 qui duri sunt, neruorum, principium est. Vbi autem cerebrum definit, illic
 oritur septimum neruorum par: quòd unà cum sexto pari è caluaria se ex-
 erit. Habet in se cerebrum, plerisque omnibus, cauum quoddam exiguum
 ueluti lacunam λωὸν ab Herophilo dictum, id est torcular. habet & uētri-
 culos (κελιάς uocant) in priore quidem parte, hoc est in cerebro ipso, binos:
 in posteriore uero, quod cerebellum uocatur, unum. Et præterea à priori-
 bus in posteriorem meatus quidam transire cernitur, quem sane quartum **G**
 totius cerebri uentriculum nonnulli anatomici uocant. A prioribus illis
 utrinque exoritur processus quidam oblongus & concavus, in narium usq;
 principium protensus, à uentriculorum illorum natura nihil prope muta-
 tus: olfactus instrumentū primum hoc esse medici tradunt. Et cerebri qui-
 dem partes, & quæ ex his oriuntur, hoc se habere modo cernuntur: quæ
 uero in oculis sunt partes, iam explicandæ à nobis sunt.

Quot quibusq;
 modis à capite
 spergatur ner-
 ui in alias cor-
 poris partes, su-
 sius ostēdit Ga-
 lenus lib. De
 dissect. neruo-
 rum. & lib. 9
 De usu part.
 λωὸν & λη-
 χλωειὸν dicitur

De oculi partibus interioribus.

Cap. XIII.

Molles illi, quos primi paris neruos, & à priore itē cerebri parte oriri
 diximus, cum primum è caluaria egressi ad oculos peruenerint, in
 latum sese (ut modo expositum est) explicātes in orbem sphaeræ modo, ui- **H**
 treum humorem, quem ὑαλοειδῆ uocant, amplectuntur: efficiuntq; mēbra-
 nam illam, siue tunicā, quæ ἀμειβλησσοειδῆς dicitur, eò quòd ἀμειβλήσσω, id est
 reti similis sit. Quæ tamen tunicam membranā uel neq; colore, neq; sub-
 stantia refert penitus: sed si exemptā ab oculo eam seponas, atque in unum
 colligas, apparebit plane ceu cerebri portio quædam. Inseritur autē hæc in
 humorē oculi, qui κρυσταλλοειδῆς dicitur, id est crystallinus aut glacialis, quod
 primum uisus est instrumentum, estq; affectuum crystallini certus ad ce-
 rebrum nuntius. Sunt autem in oculo intus sub tunicis humores orbicula-
 res duo: mollis alter perinde ac uitrum, quod modice solutum ac fufum sit:
 alter ita durus, ut glaciem mediocriter concretam imitetur: nec corporis
 habitu

Ἄραχνοειδῆ
 quosq; hanc uo-
 cat Iulius Pol-
 lux libro 2.

A habitu solum, sed colore etiam tum vitrum tum glaciem referunt: uocanturq; à medicis, hic quidem qui mollior est, *ύαλοειδής*, id est vitreus: ille uero durior, *κρυσταλλοειδής*. Est autē crystallinus, candidus, splendescens, perspicuus, & ut dictum est, duriusculus, figura globuli leuiter cōpressi: at vitreus (qui in hoc à natura institutus est, ut sit crystallino familiare alimentum) liquidus est instar uitri ab igne liquefacti: albi uero coloris tantum habet, quantum si intellexeris exiguum nigrum multo albo permistum, ut sit albedinis perfectio adulterata. Tunicam *ἀμυελευνησοειδῆ* continet alia *χρσοειδής* dicta, (quæ re uera tunica est, & corporibus subiectis operculum) orta à tenuiore cerebri membrana illi cognomine. Vasa hæc plurima, arterias scilicet & uenas in se habere conspicitur, quæ & alimentum *ἀμυελευνησοειδῆ* præ-

B stent: & uincula illi seu sustentacula fiant. Carulea hæc multis in partibus est, tum fusca, tum etiam nigra. Circundat hanc, & tuetur tertia quædam membrana durior, & quæ subiectam sibi tunicam ab ossium duritie tueri possit. A crassiore cerebri membrana hæc producta est, & apud iridis circumlum alteri membranæ inferiori coniuncta. Porro iridis circulus ita se habet. Crystallinus ille humor (quem primum uidendi instrumētum esse diximus) in vitreum humorem inferitur: & medius in ipso, quasi in aqua uehitur, eodem prope modo quo sphaera globusue, cuius dimidiū extra aquā promineat. Hæc humorum connexio in crystallini medio hemisphærio, in utroque humore circulum unum efficit. Locus hic terminus est, finisq; *ἀμυελευνησοειδῆ* tunicæ atque *χρσοειδῆ*: efficitq; eodem loco suum utraque circum-

C lum. Ad eundem hunc circulatorum locum prope accedunt aliunde membranæ præterea duæ, altera *ὀφθαλμική*, finisue est musculorū oculos mouentium, in duriores illam tunicam inserta: altera à membrana caluariā ambiente (*πρωκροειδῆ* Græci uocāt) producta est. Hæc colore alba est, & totum oculum cum ossibus contegit: definit autem ad circulum eundem, ubi & reliquæ oculi membranæ: & ubi nigro oculi iungitur album. Locus hic si probe omnia dissectueris, diligentérque omnia perspexeris, circulos ostendet plures (nempe septem) sibi mutuo coherentes, & crassitudine, & colore uarios: ut appositissime à ueteribus harum rerum peritis, iridis nomen datum illi sit. nonnulli autem & *στέφανον*, id est coronam uocarunt. At tunica illa tertia duriore, quam à crassa cerebri membrana oriri diximus, & quæ

D *χρσοειδῆ* tunicam proxime circundat, ex iridis circulo producit membrana alia, quæ & dura est, ut sit crystallino humori operimentum, & ueluti propugnaculum aduersus ea quæ extrinsecus occursura sint: & prætenuis simul atque alba, ne ullo pacto uisum impediatur: densa adeo ac tenuis, (præsertim in media sui parte) ut non aliter quàm cornu prætenue, & quam accuratissime derasum, splendorē transmittere possit: unde & nomen illi impositum est *κερατοειδής*, id est cornea. Est uero hæc membrana quauis aranea tenuior candidiorq;, & quouis speculo leuior magisq; pellucida pariter ac dura. Quæ proxima illi subest mollis est, uenosa, nigricās, & in medio pertusa. Oritur hæc una cū cornea ex iridis circulis, à tenuiore illa tunica, quæ *χρσοειδής* dicta est: corneamq; sibi uicinam alit, ac eadem ne in crystallinum

DE DIFFERENTIIS

humorem concidat, prohibet. Membrana hæc intus qua uitreo humori E proxima est, asperitatem quãdam habet: extra uero qua corneum attingit, densior est: in medio autem sui qua pupilla est, perforatur. Atque hoc in loco, ubi scilicet foramen est, nulla tunica inter corneam & crySTALLINUM humorem media est: sed ueluti pertenuè admodum & album cornu, splendor internus cum externo cõmunicat, & commiscetur. Cæruleam hanc tunicam in medio perforatam, ab acini uuæ similitudine quadã (quod scilicet intus aspera non aliter sit, foris leuis) *ἐαροειδής* uocant. Cuius substantia, ea parte qua humori crySTALLINO coniungitur, spongix madidæ similis est. Et cornea tunica qua quidem parte unã cum ea qua *ἐαροειδής* dicitur, ab iride exoritur, humori crySTALLINO propinqua est. membranæ enim oculi omnes pariter atque humores, eo in loco cohærent. Exterius uero magis magisque à crySTALLINO abscedit: adeo ut qua pupillæ locus est, plurimũ ab eo distet. Porro hoc ipso interuallo quod est inter humorẽ crySTALLINũ & *ἐαροειδής*, humor quidam prætenuis reperitur & limpidus, ouorum albumini haudquaquam dissimilis, quo unã cum spiritu quodam aereo splendido prohibetur cornea, ne eo in loco crySTALLINUM humorem comprimat aut contingat. Si enim pertundatur pungaturue cornea, confestim & humor ille per uulnus effluere cernitur: oculis que rugosus efficitur, contractus atque laxus. Inter hunc humorem & crySTALLINUM, membranula quædam, in modũ cepæ corticis aut aranæ prætenuis est, quo crySTALLINUS humor ab rhagoide membrana separatur. Quod autem reliquum in oculo est, pupillam ambiens, (exceptis qui oculum mouent musculis) non in homine solum, sed omnibus animalibus quibus oculi duri non sunt, sebi naturam imitatur. Et oculi quidem partes, tot numerantur: quanquam crySTALLINUS humor primum uisus instrumentum est, ut sæpius iam dictũ est: reliquæ uero eius causæ factæ sunt.

ἐαροειδής, uel ἐοροειδής, ut uult Pollux.

E. Nulla tunica, nullam forsitan tunicam conspicuam intellexit Galenus. Nam *ἀραχροειδής* membranula quonammodo prætenditur crySTALLINO humori, statim explicabitur ex eodem Galeno. F. Humor prætenuis, humorem aqueum uocauit hũc Asclepiades: hic in suffusionibus coagulatur. Membranula, hanc membranulam tenuem adeo ut ægre conspici possit, *εκαμυβλητροειδής* natã, non distinxit Pollux (ut arbitror) ab illa, sed quasi eandem membranam duplici nomine insigniuit, ut antea notauimus, scilicet *ἀμυβλητροειδής*, & *ἀραχροειδής*.

H

De colli & pectoris partibus interioribus,

Cap. XIII.

Asperam arteriã Lactantius gurgulionem uocat, & spiritale fistulam.
Larinx, λάρυγξ.

Collum capiti subiacet proximũ, ut ante dictũ est. Intra collũ gula est, cui comes aspera arteria iungitur, priorẽ obtinẽs situm in omnibus iis quæ eam habent: habent autẽ omnia quibus pulmo est. Huius summa pars larinx dicitur, ut ante diximus: in cuius meatu particula quædam linguæ quæ in fistulis est, non absimilis cernitur, cui in uoce formanda primæ partes tribuuntur, nomine *λωπίς* (quasi lingulam dicas) & *λωπία λαίεργος*, id est lingua laringis. Iungitur postremæ linguæ parti minor lingua, quæ *ὠπιλωπίς*, & ligula nominata est, posita inter principia gulæ & laringis, cartilaginea

A laginea, prætenuis, forma hederæ folio per simili: cuius pars latior ad ipsam linguam: mucro uero ad interiores oris partes uergit, uidelicet apta quæ per uices arteriæ foramentum quod ad os spectat, operiat. respirantibus enim erecta est, at deglutientibus prona. Arteria ipsa multis cartilaginibus constat: & altero sui extremo cum lingua ima coniungitur: altero ad pulmonem descendit: tum in utraq; finditur pulmonis partem. esse nanque bipartitus pulmo omnium cõsueuit. Hinc arteriæ partes illæ binæ in multos ueluti ramos sparguntur, *σύνεστας* uocant. Gula ab ore & ipsa dependet, continua tum spinæ tum asperæ arteriæ, nexu fibrarum, & per septum transfuersum descendens, in os uentriculi finit, neruo carneq; cõstans: & pariter distendi in longum latumq; habilis. Quæ intra pectus continetur omnia, *σπίσις* dicuntur. Spatium uero ipsum pectoris totum, *κινὰ θάρακος*.

De uisceribus & septo transfuerso.

Cap. XV.

Sequitur ut de uisceribus doceamus. Naturam habent omnia uiscera, carnem quidem, sed sibi consimilem, cæteris dissimilem. Sunt enim carnosæ generis species plures: primo quidem quæ proprie caro appellatur, deinde cuiusque uiscerum propria substantia est. Eam Erasistratus paræchyma uocauit: quandoquidem posita sit ad meatus uenarum, & intercapedines: proinde quasi fex aquæ profluentis, ita sanguinis per uenas fluentis, uiscera illa, ueluti *πράχθυματα*, id est profusiones consistunt. Sunt autem uiscerum, quædam supra septum transfuersum, quædam infra. Cor situm in pectore est opertum in uolucro pingui & corpulento, quæ uenæ maiori annectitur, & arteriæ quæ aorta nominatur. & cæteris quidem animalibus in medio pectore situm est, homini tantum paulo uergit ad leuam. Extremum eius (*πυθελία* Græci uocant) turbinatur in mucronem curuosum & firmissimum, & omnino parti corporis priori commissum est: at parti sui ampliore superiora corporis spectat, præterquam in piscibus. solis enim iis cordis mucro ad caput spectat. Cordis pars illa amplior qua membranæ connectitur, *κεφαλή* uocatur. Neruulos quosdam suis in cauis continet: sed cor sine osse est omnium quæ nos nouerimus, præterquam maximorum quorundam animalium: ossi tamen quiddam simile omnibus inest: cuius substantia non in omnibus æque dura est. in minutis enim animalibus, ad cartilaginis duritiem prope accedit. quod enim in iis nascitur, non omnino cartilaginis, sed corporis ex neruo & cartilagine conflati naturam habet. In maiusculis perfecta cartilago est: in iis uero quæ grandiora sunt, cartilago ossea est: at in maximis animalibus, os cartilagineum potius dicendum est. Quo namque uastiore corpore fuerit animalis genus, eo propius ad ossis duritiem accedit cartilago illa. In corde, uentriculi siue sinus fere bini inueniuntur, unus in latere cordis dextro, in sinistro alter. Non tamen idem in omnibus est uentriculorum numerus. quibus enim pulmo deest, hæc neq; dextrum cordis uentriculum habent. Inter utrunque cordis uentriculum, medium quoddam est quasi septum. Auriculas item habet cor binas, uentriculis adhærentes, quæ concauæ sunt, & substantia constant cutanea, au-

DE DIFFERENTIIS

riculas eas dixere ueteres, ob similitudinem quandam earum quę in capite E sunt: utrinque enim cordi, sicuti aures capiti adhaerent. Sed de corde hæc nus: reliqua etiam uiscerum iam considerata sunt. Pulmo spirandi officina est, attrahens ac reddens animam: idcirco spongiosus ac fistulis inanibus cauus. Bifidus consuevit esse omnium pulmo, quanquam partium distinctio in omnibus nõ æque cernitur. Est enim hominis pulmo simplicior, atque à singulari arteria partes in utrumque latus duę dependēt: uenę quoque maiori, atque arteriæ, quæ aorta ab Aristotele uocatur, pulmo connectitur. Sub pulmone septum pectoris est, quę præcordia & septũ transuersum appellant: determinat enim hoc à reliquis pulmonem & cor. Costis hoc & hypochondriis & spinæ, parte sui carnosiore, ualidioręque annexum est: parte uero media tenue est, membranęque exilitate contextũ. F

Iecur sub septo positum, à dextro latere est: Lien à læuo in omnibus, quæ membra ista disposita habent per naturam non prodigiose. Iam enim legitimum illum locum in nonnullis quadrupedum, lienem cum iecinore permutasse uisum est. Iecinoris pars, quæ ad septum transuersum & peritonęum est, conuexa uel gibba: quæ autem inferne uentriculum tangit, caua uocatur. In iis animalibus quę lienem habere necesse est, lien ipse quasi iecur adulteratum esse uidetur: adeo ut Plato lienem iecinoris *ἐκμαγεῖον*, id est effigiem dixerit. Quæ autem lienem non habere necesse est, sed exiguus admodum lien ueluti notæ gratia habetur, iis iecur bipartitum aperte est: & pars altera ad dextram, altera (quæ minor est) ad sinistram situm habere solet. Et in nonnullis adeo diuisum patet, ut locis quibusdam lepores bina G iecinora habere uideantur: quemadmodum in genere piscium, tum alij, tũ cartilaginei iecur duplicatum habere uidentur. Fibras habet iecur, *λόβοι*, *ἠπατῖαι* græce uocantur. est enim iecur, aliis multifidum, aliis simplicius.

In iliis, *ἡπατῖς*
λατῶνας.

Iecur magna ex parte maximóq; animalium numero, felle caret: uerum in nonnullis id habere in uesica sibi adnexum cernitur. Quæ enim sanguinem habent animalium, maior pars fel habet, aut iecori aut intestinis annexum: ut piscium plurimi, nec non serpentum maxima pars. Renes post hæc iuxta spinam ipsam adhaerent in iliis: ex uisceribus ij maxime pinguescunt: & quanuis uehementer fuerint pingues, mediis tamen fere aliquid deest. Dexter in omnibus quibus sunt renes animalibus, superiorem obtinet locum, (nonnunquam iecoris fibram aliquã attingens) minúsque pin- H gui obducitur, & squalidior est, quod uel in omnibus æque liquidò manifestatur. Porro à spinæ uasis, arteria scilicet & uena magna, inseruntur in eos haud exiguæ magnitudinis uasa: aliis utrinque singula, aliis quibusdã bina. Figura iis sima fere est, qua parte arteria & uena ipsis inseruntur, & qua se mutuo respiciunt: opposita uero parte, gibba. In omnium fere renibus sinus inest concauus, (quibusdam amplior, ut in maioribus animalibus, quibusdam uero arctior, ut minoribus) corpore quodam membraneo circumdatus. Ex hoc utrinque sinu haud procul à locis quibus inseruntur, quæ diximus uasa, meatus duo insignes concavi atque prælongi, ad uesicam feruntur singuli ex singulis renibus, *ἡπατῖδες* à Græcis dicti. Et de uisceribus

ἡπατῖδες, ἢ *ἡπατῖς*.

A scribing quidem, hoc est de pulmone, corde, iecore, liene & renibus, dictum iam est.

B. Viscera, *σπλάγχνα*. Intercapedines, *θλαλίαι*, uetus Aristotelis interpres uacuitates dixit. C. Cor, *καρδία*. D. Ventriculi siue sinus, *κοιλία*, ἢ *κέλυπι*, tres in maiorū animalium corde esse uentriculos sentit Aristoteles: uerum tertiam illam cauernam partem esse dextri uentriculi asserit Galenus. Auriculæ, *ὄτα*. E. Pulmo, *πνέμων*, ἢ *πλόμων*. Septum pectoris, *φρένες*, ἢ *θλαφράγμα*, præcordia appellantur, quia cordi præ-tenduntur: aliàs præcordia uocamus uno nomine, exta in homine. F. Iecur, *ἥπαρ*. Lien, *ὁ σπλήν*. Conuexa, *κνερτή*. Caua, *σπυή*. G. Fel, *χολή*: nomen hoc commune est, & humori ipsi, & uesiculæ humorem continenti. Renes, *νεφροί*.

De uentris partibus interioribus.

Cap. XVI.

B VENTRICULUM appellamus eam partem, in quam cibus deuoratur: uentriculos sub media pectoris cartilagine, quæ *ξυφοδαις* dicitur: reliqua pars infra sub septo transuerso sita est. fundum habet uentriculus amplio-rem, & in homine certe ad dextram potius inclinatum: pars uero superior, quæ ad gulam tendit, arctior est. In aliis fere animalibus, in anteriora ad hypochondrium tendit uentriculus. huius ostium inferius, quo cibo exitus patet, in intestinum, ad dextram prope iecur situm est: *πύλωρον* hanc partem Græci uocant, quoniam portæ modo in inferiores partes ea quæ excreturi sumus, emittit. Pyloron intestina excipiunt, flexuosis orbibus conuoluta: quorum natura, quatenus intestina sunt, eadem in omnibus animalibus est: magnitudine autem, & anfractuum (quas *ελικας* dicunt) numero, discrimen habetur. In his ab egressu ipso ex pyloro, est quod *εκφυσις δωδεκαδεκτύλος* ab Herophilo (quod duodecim digitorum longitudinē habeat) dictum est. Hoc principium est intestini, prius quàm in anfractus orbésq; conuoluatur. Quod autem sequitur flexuosis orbibus conuolutum, nō ita tamen implicitum, ieiunum intestinum uocatur: cui tale uocabulum est, quia nunquā quod accipit, continet, sed protinus in inferiores partes transmittit. Inde tenuius intestinum est, in sinus uehemēter implicitum: orbis uero eius in dexterio-rem partem conuersi, & è regione dexterio-ri-
C ro, discrimen habetur. In his ab egressu ipso ex pyloro, est quod *εκφυσις δωδεκαδεκτύλος* ab Herophilo (quod duodecim digitorum longitudinē habeat) dictum est. Hoc principium est intestini, prius quàm in anfractus orbésq; conuoluatur. Quod autem sequitur flexuosis orbibus conuolutum, nō ita tamen implicitum, ieiunum intestinum uocatur: cui tale uocabulum est, quia nunquā quod accipit, continet, sed protinus in inferiores partes transmittit. Inde tenuius intestinum est, in sinus uehemēter implicitum: orbis uero eius in dexterio-rem partem conuersi, & è regione dexterio-ri-
D tumidum quoddam existēs. Ad id quod peruium est, *κώλον* appellatum, late fusum atque sinuatum, ab utraque parte huc atque illuc uolutum, magis tamen sinistro-
 rum inferiores inferioresq; partes tenens, contingit iecur, atque uentriculum: deinde cum quibusdam membranulis à sinistro rene uenientibus iungitur: atque hinc dextra recuruatum, ad exitum usque excrementi rectum pertēdit: ideoq; id ibi rectum intestinum nominatur: breue id, corpulentumq;. huius finis est musculus, *σφυγητήρ* Græci dicunt: quo cohibetur alui excrementa, ne inuitis nobis effluant. Contegit uero uniuersa hæc omētum, quod non nisi membrana præpinguis est, Græci *ἐπίπλοον* dicunt. oritur id de medio uentre, statimq; à septo transuerso dependet. Quod autem lactes uocant, membrana & ipsum est duplex pertēdēs continua de intesti-

DE DIFFERENTIIS

nis ipsi ad uenam usque maiorem, quæ in iecinoris porta est, atque illi ad- E
iunctam arteriam, plena uenarum multarum, quibus alimentum iam pro-
be in uentriculo concoctum perfertur ad iecoris portas, Græci πύλας uocant.
Venis ipsi atque arteriis quæ prope iecoris portam in ramos finduntur, sub-
sternitur caro quædam glandulosa πάγκρεας aut χελίκρεας à Græcis nomina-
ta. Vesica ultimo uentris loco, sub ossibus latis, quæ ilium ossa dicuntur, po-
sita est, meatibus annexa illis, qui ἔρηπτες dicti sunt, porrectis à renibus ad
uesicam: & ipsa quidem neruosa, tenuis atq; exanguis est, collum uero habet
carnosum. Genitale huic ceruicæ adnectitur, foramine uno foras di-
recto (quod ἔρηθρα nominari diximus) peruiam, sed quod hoc loco bifariam
diuisum sit: quorum foraminum alterum ad testes, alterum ad uesicam tē-
dit. Testes ex genituali maribus pendent. Atque hæc eodē modo uel in sexu F
fœmineo omnia natura cōformauit, atque disposuit: nulla enim parte in-
teriore sexus inter se differunt, nisi utero: cuius forma qualisnam sit, ex cō-
fectionum descriptione petendum expectandumq; est: situs eius super in-
testina, & infra uesicam est. Ostium autem uteri, quasi ceruix carnosæ ad-
modum, cartilaginea; parti animantium plurimæ acutissimæq; tributum
est, diciturq; μήτρα, id est matrix. Pars uero interior, siue spatium internum,
loci & uterus appellatur in homine: hoc in reliquis animalibus uulua. Pro-
minent utrinque ad superiores eius partes, exortus, alij κρηαίαι dicunt, alij
πλεκτάναι, quasi cornicula dixeris, & flagella cirrosæ. Sed de uteris generū
omnium differendū postea est: neque enim similes dati omnibus sunt, nec
forma simili constituti. Partes animalium dissimilares interiores exterioribus G
resque hunc in modum haberi cognitum est.

B Ventriculus, κελία, ἢ γαστήρ, ἢ ἡ ἄνω κελία: aluum dixit Cic. lib. 2. de natura deorū.
Intestina, ἕντερα, ἔλικας. de his ita prodit Plinius. Ab hoc uentriculo lactes in homine
& oue per quas labitur cibus: in cæteris ilæ à quibus capaciora intestina, hominiq;
flexuosissimis orbibus ad aluum. De intestinis lege Pollucē lib. 2. C Ieiunum insti-
tenum, ἡσισ. Tenuius intestinū, λεπτόν ἕντερον, ἢ ἀπλοῦν. Cæcum, τυφλόν. D κώλον, ἢ
κάτω κελία, νηαίρη Homero: Celsus etiam intestinum plenius uocat, & aluum: & Pli-
nius quoque aluum: & Gellius aluum colon uocari tradit. Rectum intestinum, ἀπλο-
δισμίον, ἢ ἀρ' ἕς. Σφυγηπέρα, σφυγηπέρ, ἢ δακτύλιος, ἢ σεφάνη, ἢ πεκζος. Lactes, μεσαιραῖον, ἢ
μεσεντόριον. hoc Cicero, ni fallor, medium intestinum uocauit. lib. 2. de nat. deorū. La-
ctes Plinio aliud significāt, ut modo dictum est. Vesica, κύστις. Collum uesicæ, χαυλός,
ἢ κύσεως δάχνηλος, uesicæ ceruix. Ostium uteri, ἢ σῶμα ἢ ὑσῆρας. μήτρα, καὶ ὁ χαυλός, καὶ σῶ-
μα ἢ ὑσῆρας, id est ceruix, & ostium uteri, αὐχλὸν ἢ δάχνηλος. Loci & uterus, ὑσῆρα καὶ δε-
λ- H
είς, καὶ γυναικῶν κέλιος.

De partibus similaribus.

Cap. XVII.

Similarium autem alia molles & humide sunt, alia sicce & solide. Mol-
les inquam uel omnino, uel quandiu secundum naturam manent, id est in
sede & cōcoctione naturali, ut sanguis, sanies, adeps, sebum, medulla, semē
genitale, fel, lac, caro, & quæ iis proportione respondent. Non enim omnia
animalia partes has obtinent: sed sunt quæ ad proportionem nonnullarum
ex his constēt. item excrementa omnia similia uidentur: pituitam dico &
bilem, tum flauam, tum etiam atram, & sedimēta alui atque uesicæ. Siccas
ac solidas

A ac solidas intelligi uolo neruum, cutem, membranam, uenam, pilum, os: item & quod uice fungitur ossis: ut spinam, *σπονδυλον* Græci dicunt, & cartilaginem, unguem, cornu: item quæ iis proportione respondent.

De sanguine, uenis atque arteriis: & quæ iis proportione respondent. Cap. XVIII.

E Similarium numero humorem quædam genus unumquodq; animalium continet, quo si aut per uim, aut per naturam ipsam priuetur, in perniciem agatur necesse est: habet etiam diuersum quoddam, id scilicet in quo humor ille cõtineatur. Sunt hæc in aliis sanguis & uena: aliis quod iis proportione respondeat, ut fibra & sanies. Hinc sane animalia alia *σῶμα* dicuntur, id est sanguine prædita & sanguinea, alia *ἀσῶμα*, id est exanguia.

B Et sanguineis quidem omnibus, similarium sanguis potissimum communis est: nec minus communis ea pars est, qua sanguis continetur, quæ uena dicitur: exanguibus autem, proportione illis respondet, sanies & fibra. Cũ itaque natura sanguineæ uenarumq; corporis principiũ esse uideatur, primum de iis differendum est. Sedenim natura uenarum ita se habet. Duæ intra thoracem uenæ continentur: uenarum enim nomine etiam uasa illa pulsantia, quas modo arterias uocamus, à uetustissimis, tum medicis, tum philosophis appellari uideo: altera earũ maior, quàm uenam cauam ob insignem eius cavitatem uocant. Hippocrates *ἡ πρῶτη*, id est iecorariã dixit. Altera minor quàm aortam uocant nōnulli, arteriam medici posteriores:

C eodem etiam nomine uasa singula, quæ pulsus habeant nuncupantes. Sũt etenim arteriæ spirituum semitæ, quarum certe pulsus in cacumine membrorum euidentis est. Vtraque ueluti caudex est, seu truncus omnium quæ per totum corpus sparguntur uasorum: uenarum altera, quam scilicet cauam uocari diximus: altera uero, quæ & arteria dicta est, arteriarum. Neq; uenæ fere deest arteria: & quacunque corporis parte arteriam uideris, eadẽ & uena conspicietur, paucis quibusdam exceptis uenis. Quanquam qui ab arteria oriuntur ramĩ, minores multo sunt, quàm qui à uena maiori profisciscuntur. Sed qui diligētius nosse uelit, quemadmodum uenæ arteriæque inter se habeant, spectare id tum per dissectionem, tum etiam per commentationem, hoc est historiã animalium debet.

D In iis uasis qui continetur humor, qualiscunque is sit, una sanguinis appellatione censetur. Sanguis si integer sit, rubet & dulcis saporis est: falsum nanque sanguinem, sicuti & falsam pituitam, morbosos humores esse perspicuum est. Verũ qui in arteriis reperitur, tenuior simul & calidior, magisq; flauus est, quàm qui in uenis atque purior: ut qui spiritui animali nutrimentum præstet. Et qui in sinistro cordis uentriculo reperitur, fere tenuior est, atq; magis flauus, quàm qui in dextro: quanquam nonnũquam etiam crassior atque atrior, uerum semper calidior. Qui uero in dextro sinu est, eandẽ speciem habet cum eo, qui in iecore, & in omnibus totius corporis uenis reperitur. Solus omnium humorum sparsus per totum corpus animalium sanguis est: effluitq; sanguis quancunque partem incideris carnis uiuæ atque incorruptæ. Venæq;

DE DIFFERENTIIS

ipsæ in prætenues postremo fibras subter totam cutē dispersæ, adeo in angustam subtilitatem tenuantur, ut penetrare sanguis nō possit, aliudue quā exilis humor ab illo, qui cacuminibus innumeris sudor appellatur. Sanguis in primis necessarius communisq; omnibus animalibus sanguineus est. est enim his ultimum alimentum. Atque deficit sanguis quoties cibus nō ingeritur: quoties uero ingeritur, augetur: et si alimenta bona assumuntur, sanguis integer est, si praua uitiosus. Liquidus & calidus semper est, quando in animalis corpore continetur: at ubi effluerit, cōcrescit fere omniū sanguis, nisi fibræ, quibus refertus est, eximantur: si uero fibras detraxeris, sanguis non cogetur. Sanguis incoctus sanies est: incoctus autem, aut quia concoctus nondū est, aut quia in serum degenerauerit. Fit enim per concoctionem ex sanie sanguis. F

A Sanguis, αἷμα. uena, φλέψ: fibræ, ἵνες: sanies, ἵχνη. B Hippocrates in libro Ἐπιδημιῶν 2. ait, Cum nascitur infans cui uena quæ in cubito est, pulsauerit, furiosus ille & iracundus euadet: cui sensim mota fuerit, lætus. Plato etiā in Timæo: cor uero simul & uenarum fontem, & eius sanguinis, qui per omne corpus cū impetu fertur, &c. Celsus quoque in proœmio, Neque quid uenas moueat, inquit, sed quid quæque genera motus significant, &c. Plinius lib. 32. Nullo uino æque uenæ excitantur. & aliis item plerisque locis. Vitruuius lib. 1. rithmos uenarū appellauit. C. Arteria. Quemadmodū à maximis hisce caudicibus exeunt radices atque rami, id est uenæ arteriæq; minores passi per uniuersum sparguntur corpus, accurate docuit Galenus, cum in aliis, tum uero breuissime simul ac apertissime in eo libro, quem de Dissectione uenarū & arteriarum inscripsit. D. Sanguis, αἷμα. E. Sudor, ἰσπῶς. Sanies, ἵχνη, significat etiā id quod in exanguibus uicem sanguinis præstat: sicuti & in quibusdā ἰός, id est uirus. G

De neruis, ligamentis, & tendinibus.

Cap. XIX.

Alias octo & quinquaginta.

Neruum mox ordinē persequemur. His ceu canalibus quibusdā trās mittitur sensus, & motus à cerebro in uniuersas animalis partes. Aut enim à cerebro manifeste oriuntur, aut per mediā dorsi medullam transmittuntur: ex qua prodeunt circiter sexaginta. Nullus à cerebro aut spinali medulla producitur neruus, ἀξὺνῆς, id est non coniugatus, sed semper alter ad dextram, ad sinistram alter: eadē prorsus utrinque magnitudine, situm obtinent. Nerui omnes sua substātia cerebro sunt duriores: uerum qui sensum oculis præstant, densiores omnino conspiciuntur, haud magnopere tamen duriores: atque hi omnium soli sensibiles meatus in se habere cernuntur. H Sunt nerui alij molles, alij duriores: molles nerui, sensus sunt instrumenta, quemadmodum duri, motionis. Ex parte cerebri posteriore mollis neruus penitus nullus producitur: ex anteriore autem duos quosdam neruos oriri fuit necesse: in quibus, opinor, sunt ij quibus oculi mouentur. Quicumque uero neruorum molliores sunt, ij nihil à medulla spinali differre uidebuntur, quod scilicet ad mollitiem attinet. Nerui non solidantur incisi: mirūmq; uulneratis summus dolor, præfectis nullus. E neruorum genere censentur ligamenta & tendines: ligamentum proprie & non communiter appellatum corpus est neruosum, album, exangue, solidum, sine sensu, similiterque neruo concauitatis expers: ex osse quidem omnino ortum

Atum habens: insertum autem in os aut musculum: ut scilicet os ossi, aut musculum ossi coniungat, & tanquam uinculū contineat. Musculorum *αφροδρωσεις* tendines nominantur, in quos scilicet musculi desinunt: mista autē eorū natura est, & media inter ligamentū & neruum. Horū quidam adeo efficiuntur tenues, ut mēbranę potius uideantur. Facile autē dignoscuntur: nā si hos clara luce penitius inspicias, fibras quasdā intercurrētes ostendēt.

G Neruus, *νευρον*. horum sectionem in uniuersa corporis membra ostendit accuratissime Galenus lib. de usu partium, & de neruorum dissectione. Notat Aristoteles ē cerebro exoriri meatus duos neruosos ualidos, qui per ipsas oculorum sedes, pertendentes in superiores *χελιδωντας* finiunt: cum alioqui sentiat neruorū originem à corde, non à cerebro duci. **H** Ligamentum, *συνδεσμος*: hæc uel neruorum nomine uocant Aristoteles & Plinius. Sunt & alij ligamentorum usus, ut uidere est apud Galenum libro Anatomices primo. **A** Tendines, *τμονεις, ή αφροδρωσεις*, tendones.

De fibris.

Cap. XX.

Fibræ inter neruum & uenam suam habent naturam: & nonnullæ humorem, sanie appellatum continent. tendunt à neruis ad uenas, ac inde ad neruos. In corde item fibræ sunt, quales in musculis cernimus, quibus caro circumhæret: cæterum non est idem fibrarum genus, sed quæ in musculis habentur, neruorum ac ligamentorū sunt particulæ. Cordis propria quædam est fibrarum species, æque scilicet ac uenarum tunicæ atque arteriarum: itēque intestinorum, uentriculi, uteri, & uesicæ utriusque: licet enim in iis membris, propriam quandam uidere carnem suis ipsorum *Fibræ, υντες.*
C fibris circunnascentem. Aliud item genus fibrarum est, quod consistere in sanguine solet, quanquam non cuiusque animalis: spissari autem sanguis non potest, si id genus fibrarum detrahatur, ut dictum est: spissatur uero si non detrahatur. Genus id ergo fibrarum, tametsi maiore ex parte in sanguine animalium inest, tamen cerui, procis & bubali, & aliorum quorundam sanguini deest: quocirca eorum sanguis nō similiter atque cæterorum concrefcit, sed ceruorum perinde ut leporū solet spissari: uidelicet non coitu firmiore, ut cæterorū, sed fluido, quale lac est quod iniecto coagulo coiuerit. Sanguis, uena, arteria, neruus, ligamentū, tēdo & fibra, ita se habēt.

De ossibus.

Cap. XXI.

Ossa omnium animalis partium sunt durissima, maximēq; terrestria. *Oss, οσσω.*
Hæc tanquam fundamentum quoddam ad uniuersi corporis molem sustentandam subiiciuntur: iis nanque membra omnia firmantur: magnitudinis quoque animalium meta atque terminus iis describitur. Ossium quædam grandia & ampliter concaua sunt ac medullosa: quædam minora, solida, ac sine medulla. In iis quæ imbecilliora sunt animalibus, ossa sunt laxiora ac caua magis: fortioribus uero densiora ac conferta magis: ac proinde canis, lupus, panthera, reliquaque omnia, quę musculis ac neruis sunt robustioribus, densiorem multo ac duriozem habēt ossium compaginem, quàm oues, capræ, & id genus alia: quin & leo qui omnium est ferocissimus, ossa in cæteris quidem membris omnia habet medullæ expertia: in scæmoribus uero & si quis alius id genus artus, admodum exiguam ac te-

DE DIFFERENTIIS

nuem . hominis uero ossa, quæ in ipso uel maxima sunt, caua & laxa inueniuntur : ut qui leone musculos habeat longe imbecilliores. Atque hæc quidem in omni animalium genere adeo seruat natura, ut nō modo gressibile nullum, sed ne uolucres quidem aut aquatiles aliter habeat. quandoquidem aquilis dēsissima ac durissima sunt ossa: deinceps & accipitrum ferocioribus, circo, palumbario & similibus: gallinaceo uero, anatibus atque anseribus, laxa simul ac caua, leuisq; ossium est substantia. Ossa uni tanquā principio sunt connexa, & omnia inter se aptata, unam continuāt seriem, modo uenarum: nec est ullum os, (quod effatu dignum sit) quod seorsum ipsum per se maneat. Initiū uero omnibus spina est: quæ compacta ex uertebis, à capite ad coxas porrigitur. Extat huic continuum capitis os rarum & rotūdum, summis superimpositum uertebis: quod calua dicitur & cal-

Septem numerantur in libro, qui à Σεργώ γὰ̄ inscribitur: περὶ ἰατρικῆς ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιπέδῳ ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιπέδῳ.

cunt, ut canis: aliis compacto, ut homini. sex enim numerantur caluariæ ossa, excepto etiam illo quod à cunei similitudine *σφλωοειδές* dicitur. Sunt autē hæc ab exterioribus partibus dura, ab interioribus, quibus inter se connectuntur, mollia. Caluariæ pars serrata, futuræ nomine significatur. Inueniuntur autem futuræ in plerisque quinque: prima ad sinciput, *σεφαιαῖα* dicta: altera per uerticem, *οβολιαῖα*: tertia per occipitium, *λαβδδδδης*: quæ magna ex parte coniunguntur. Duæ quas *κροβῶταις* nomināt, in utroque temporum singulæ: hæc super aures, tempora à superiore capitis parte discernunt. quæ *λαμδδδδης* dicitur, ad inferiora per uerticem tendens, occipitium à summo capite diducit. *οβολιαῖα* uero ab eodem uertice per medium caput ad frontem procedit: eaque modo sub imo capillo definit, modo frontem ipsam secans, inter supercilia finitur. Os deinde est, cuius posterior pars cum caluariæ osse, quod iuxta aurem habetur, anterior cum parte supercilij extrema ad paruum oculi angulum coniungitur: iugale appellari potest, Græci *ξυγείδης* dicunt. Inter caluariam, & ea quæ superiorē maxillam constituunt, os est quod à cunei similitudine *σφλωοειδές* uocatur, & ueluti cuneus inseritur . hoc si inter superioris maxillæ ossa numerabimus, quindecim numero erunt: uel ut aliis placet, octo: inter quæ cēsantur, & genarum & narium ossa. Duodecim faciei ossa numerant alij. Maxillæ inferioris nō est os simplex: in summo nanque menti acumine, si coquitur, laxatur. Maxillis dentium genus inhæret, os partim cauum, partim solidū & adeo firmum, ut solum inter ossa ferri aciem respuat: neque eandem penitus naturam quam cætera ossa habet. Cætera nanq; in prima corporis constitutione omnia gignuntur, neque est quod post oriatur: at dentes post enascuntur. quo fit, ut cum deciderint, denuo possint oriri: soli q; dentes inter ossa,

tota

A tota uita crescunt. Dētes omnes in suorum ossium concavis infiguntur. Et ossa ipsa quibus continentur dentes, *φάτνια*: quæ subeunt foramina, *κόθεια* dicuntur. & capitis ossa ita se habent. Spina longitudinē & rectitudinem continet animalium: hæc ex uertebriis quatuor & uiginti constat (excepto osse sacro) in homine scilicet: nā in reliquis, ex pluribus compacta est. Harū tota compago in ceruicis uertebriis, & dorfi, & lumborū, & os sacrum (quod & os latum uocatur à nōnullis) diuiditur. Dorfi eam partem intelligimus, cui cum pectore est æqualis lōgitudō: quod subest reliquum, lumbi appellantur: quorum pars ultima sacro osse finitur, in homine inquam. homo enim cauda uacat. In collo septē uertebriæ sunt: duodecim ad costas, ad lūbos quinque. Earum quæ in collo sunt, supremæ uertebriæ in utroque eius

B latere sinus inest, in quos ingredi conspiciuntur processus ossis caluæ sub inferiore cerebelli parte egressi, quæ *κερῶται* dicuntur. Ex secunda colli uertebra sursum uersus, in primæ uertebriæ sinus quosdam (quos ab oculorū sinus similitudine *γλωφιδεῖς* appellant) prioribus minores, processus duo inferuntur, qui à figura turbinata *πυλωφιδεῖς* dicuntur: Hippocrates à figuræ similitudine *ὀδοντιδεῖς* uocauit: & totam quoque uertebra *ὀδοντα*, id est dentem inde nominauit. Ultima uero colli uertebra *ἄτλας* uocatur. Sub atlante proxima, & prima dorfi uertebra *λοφία* dicitur: & quæ illi subest, *μαιχαλίστηρ*: quæ deinde sequuntur, *πλευρίται*. Duodecima uero dorfi uertebra, *διφρασίτηρ*. E lumborum uertebriis, prima *κεφελῆτις* dicitur: postrema *ἀσφαλιῆτις*. Os sacrum ex tribus particulis tanquam ex propriis quibusdam uertebriis compactum est: quarum extremæ os aliud quartum quod coccix nominatur, additum est: cuius pars quæ podici proxima inflectitur, *κερυφῆ* uocatur. Uertebriæ omnes breues teretesq; sunt: processus tamen quosdā exigunt, *ἀκροφύσεις* Græci uocant. Ex mediis enim omnium (præter primā) partibus postremis, exeunt ossei quidam processus: qui tanquam uallū spinam ab ea parte defendunt, *ἔκαστα* Græcis nomen est. Sunt & ab utroque uertebriarum latere processus: & à superiore etiam parte atq; inferiore omnibus, exceptis tribus summis. Omnium spinæ ossium, infimum (quod os sacrum dicitur) maximum est, quod ueluti fundamentum quoddam omnes sustinet uertebriis. Secundum uero locū in magnitudine occupat, quæ illi proxima uertebra est: quæ inter eius quæ in lūbis sunt, quinta numeratur. Reliquæ uero, quò longius ab infima recedunt, eò etiā fere magnitudine deficient. Primæ itaque ceruicis uertebriæ, minimæ sunt omnium, & ob foraminis amplitudinē tenues: uertebriæ nanq; omnes foramine medio sibi iunguntur, quod *σπυλω* dicitur, quo spinæ medulla à cerebro descendit. Rursus à ceruice duo lata ossa utrinque ad scapulas tēdunt: nostri scapula, *ὤμοπλάταις* Græci nominant: ea summis uerticibus, qui ad scapulas sunt, sinuata, ab iis triangula, paulatimq; lateſcentia ad spinam tendunt. Hæc parte sui posteriore cartilaginosa sunt, sed in imo maxime: ibiq; ualidis musculis neruisq; conſtricta sunt, nulliq; nisi in summo, ossi cohærescunt. Inæqualia undiq; sunt hæc ossa, atq; omni ex parte dissimilia: gibba quidē exterior ex parte, intrinsecus sima: & summa in parte crassa, in imo uero tenuia sunt:

Spina, ῥάχης, γῆς. Uertebriæ πωπιδύλαι, ἢ κύβοι.

Lūbi, ὀσφύς.

Prima dorfi uertebriæ, λοφία, ἢ λοφία, ἢ λοφία. Os sacrum, ὀδοντα.

Coccix, ἢ πωπιδύλαιον, ἢ ἀρῆστυμίον.

σπυλω, ἢ ἰδρῶστυμίον, ἢ κερῶται.

DE DIFFERENTIIS

*Humeri artic.
ε' κειτ' ὤμιον
ἄρ' ὄρον,*

paulatimque pleniora euadunt, donec ad eam partem peruenerint, quam E
scoptuli ceruicem nominant. Is in extremo in acetabulum desinēs (ut mo-
do diximus) eius ossis caput in se excipit, qui humerus dicitur, efficitque
humeri arti culum. In utriusque scoptulorum parte gibba, ἑάχης, id est spi-
na huic parti propria addita à natura est: quæ paulatim superiore sui parte,
qua scoptulorū ceruicē attingit, altius sese attollens, ossi alligatur, quod iu-
gulū dicitur: idq; efficit hic ossium nexus, quod ἀκράμιον à Græcis uocatur:
quòd simul esset & humeri articulo operimentū, ac propugnaculū: & pro-
hiberet, ne humeri ossis caput sursum uersus, articulo excederet. Est & in
scoptulo utroq;, in inferiore capitis eius parte exiguus acutusq; processus:
qui cum anchoræ aut coruini rostri similitudinē referat, ἀγκυροειδής à nōnul-
lis, ab aliis κερκιδής nuncupatur: quandoquidem extrema eius pars uti cor- F
uinum rostrum extenditur. Hæc ossa in hominibus quidem longius distāt
à pectoris ossibus, & huic parti quasi innatant. Quin & humerorum arti-
culi à reliquis pectoris ossibus altius prominent: at in quadrupedibus, sco-
ptula reliquis pectoris ossibus fere coniuncta sunt: ac proinde homini soli
sunt humeri, cæteris armi. Lato huic scapularum ossi, quā desinit pars illa,
quam ἑάχης, id est spinam uocauimus, adnectitur iugulum, non inter duris-
sima ossa numerandum: (fistulosum enim est) altero eius capite in eo quod
posui, altero in exiguo sinu ossis pectoralis (quod σδόνον dicitur) infidet. Pars
eius inferior qua pectoris ossi alligatur, crassior cæteris rotundiorque est:
quæ huic succedit, longe gracilior: procedens uero, quo propius lato scapu-
larum ossi sit, eo plenius latiūsque & in exteriora curuatum est. Costæ ab G
utroque latere sunt duodenæ: rarissime nanque decimatertia costa in ho-
mine uisitur, atque hoc rarius undecim tantum. Hæ primis partibus rotun-
dæ & leniter quasi capitulata, uertebrarum trāsuerfis processibus, ibi quo-
que paulum insinuatim inhaerent. Inde patescunt, & in exteriorem partem
recurrente, paulatim in cartilaginem degenerant: eaque parte rursus in in-
teriora leniter flexæ, committuntur: septem quidem cū osse pectoris, quod
σδόνον dicitur: octaua uero cum cartilaginis radice, quæ ἐνφοδής uocatur. re-
liquæ autem quatuor in pectoris latera ad septum trāsuerfum desinunt,
quæ cæteris etiam breuiores sunt. Quinque istæ postremæ nothæ appel-
lantur, suntque cartilagineæ omnes: atque adeo ipsarum finis, exquisita car-
tilago est. Costis non una est, simplexque figura. nam in prioribus illis H
quicquid cum pectoris osse committitur: non os est, sed in cartilaginē de-
generat: & suprema costa, ea parte conspicitur maxima, qua spinæ adnecti-
tur: reliquæ in medio, & ubi ad pectoris latus accesserint, latiores sunt, quæ
earum partes πλάται dicuntur: angustiores autem, qua spinæ coniungūtur,
& κωπία uocantur. Pectoris os, σδόνον à Græcis nominatum, à iugulo statim
incipit, & per medium pectoris protensum ad præcordia ipsa molli carti-
lagine terminatur: (quæ quidem cartilago triangula est, & à nonnullis ἐι-
φοδής appellatur.) non unum os hoc est, sed ex pluribus ossibus constat: sunt
autem numero septem, sicuti costæ utrinque septenæ, quæ cum ipsis alli-
gantur. Brachij ossa sunt, primum humerus: hic extremis utrinque capi-
tibus

A tibus tumidus: mollis, sine medulla, cartilaginofus: medius, teres, durus, medullosus, & in priorem, & exteriorem partem leniter gibbus. maximū omnium hoc os est, fœmore excepto. Summa eius pars grandiusculum habet caput, & in eo tuberculum quoddam adnatum rotundum, quod scapularum ossi inferitur: pars autem inferior in tubercula duo definit inæqualia, inter quæ sinus est: circa hunc cubitus mouetur. constat hic ex ossibus duobus. Radius quæ κερκ'δε appellat, superior minorque, rotundo & leniter cauo capite, exiguum humeri tuberculum recipit. Cubitus alterum os dicitur, eodem scilicet quo totum nomine, inferior maiorque. In huius fine extremo, ubi scilicet cum humeri ossè committitur, duo inueniuntur tubercula: alterum maius, & in parte cubiti posteriore inferioreque: alterū

B minus, & in parte anteriore superiorque: & communi quidem nomine κερδνας uocant, & κερωά: proprie uero maiorem illum & posteriorem Attici ἀλέκρενον dicunt, Hippocrates ἀσκωνα. Radius supra infraque ualidis ligamentis cubito alligatur: media inter se omnino dehiscunt. Radius superiore parte tenuior est, cubitus plenior: uerum cū rursus ad manū coeunt, modo crassitudinis mutato, ibi radius plenior, cubitus admodū tenuis est. Vtrunque adnatum tuberculum iuxta carpi partes habet, ex interiore parte cauum, extra uero gibbum. In sinum eiusmodi sese insinuat κερπ'ς, quā primam palmæ partem diximus, ei que adnectitur. inest autem cubito & processus quidam, quem à columnæ similitudine σελοςον appellat: & hic quoque carpo adnectitur. Cubitus minimo digito, radius pollicis è directo

C respondet. In manu prima palmæ pars, quæ græce κερπ'ς dicitur, ex multis minutisque ossibus constat: quorum numerus incertus est: quidam tamen octo numerant. dura omnia, nec medullosa multiplicisque figuræ sunt: nam partim gibba, partim sima, partim recta, partim orbiculata: sed oblonga omnia & triangula. Recta deinde quatuor ossa ad digitos tendentia palmam explent. Ab iis digiti ipsi, præter pollicem, omnes oriuntur: qui ex ossibus ternis constant, quæ φάλαγγες dicuntur, id est internodia & σκνταλίδς: omniumque eadem ratio est. pollicis tantum primum internodiū, ex transfuerso illi palmæ parti, quam metacarpium diximus, annexum est. Compactus ita & pollex ex triplici ossè est: primumque eius internodium cum posteriore palmæ parte minime connumerandum censet Galenus. Ac superiorum quidem partium ossa sic ordinata sunt. Ad imā uero spinam ab utroque sacri ossis latere, coxarum os, & quod ἰχίον dicunt, utrinque ad-

Totius manus ossa numero sunt uiginti sex, ut auctor est Clearchus.

ἰχίον, ἢ σπασίλον.

xum est: quod transfuersum longeque ualentissimum, uuluam, uelicam, re-

D ctum intestinum tuetur. Atque iis quidem ossibus quæ ex utroque ossis sacri latere cernuntur, integris nullum est nomen unum inditum: nam partes eorum latæ superiores, ilium ossa nuncupantur: inferiores exteriorisque, coxæ & coxarum ossa. In quorum utroque sinus prae grandis est, qui recipit rotundum fœminis caput, acetabulū uocant: Græci κωπ'λλω. Ab iis quæ in anteriora protensa partes, tenuisque, & forata, atque inter se coniuncte sunt, os constituunt, quod pecten dicitur: quod in uiris rectius est, recuruatum magis in exteriora in fœminis, ne partum prohibeat. E coxarum of-

D E D I F F E R E N T I I S

fibus fœmina oriuntur, quæ magnitudine cæteris præstant omnibus: quo-
 rum capita rotundiora etiam quam humerorum sunt, cum illa ex cæteris
 rotundissima sint. Ad fœmoris ceruicem oriuntur processus duo, *φολεντιρες*
 dicti: quorum exteriorem, qui longe minor est, *λαρον* uocant: infra uero le-
 niter patefcens in duo tubercula à priorè & à posteriore parte definit, adeo
 quidem grandia, ut uel capita possint appellari: eaque tibiæ adnectuntur.
 Hæc uero commissura ossè paruo, rotundo, molli, cartilaginoso tegitur: pa-
 tellam uocant. Tibia, ut ante dictum est, ex ossibus duobus constat. Ete-
 nim par omnia fœmur humero: tibia cubito similis est, adeo ut habitus
 quoque & decor alterius ex altero cognoscatur. Horum uero alterum os
 ab exteriore parte supra positum est, quod fura nominatur: id breuius est
 (neque enim adeo protenditur, ut genu ipsum cõtingat) supraque tenuius, F
 ad ipsos malleolos intumescit. Alterum à priorè parte positum, cui tibiæ
 nomen est, longius & in superiore parte plenius solum cum fœmore com-
 mittitur, sicut cum humero cubitus: eaque parte duplicem habet sinum,
 qua fœmoris capita recipiat. Inter eos tibiæ sinus neruosum quoddam car-
 tilaginofumque eminet: quod inter fœmoris capita illa, ueluti in imã quã-
 dam scissuram inferitur. Et hæc quoque ossa infra supraque coniuncta, me-
 dia, ut in cubito dehiscunt. Imæ ab utroque latere tibiæ suræque partes,
 malleoli nuncupantur: ii que gibbi & carnis omnino expertes prominent:
 intrinsecus uerò caui sunt. Excipitur autem tibia infra primo pedis ossè:
 quod nos talum, Græci *ἀστράγαλον* uocant. à malleolis hic continetur ac con-
 tegitur, ut eum ne tangere quidem possis. Huius pars illa quam *πρωρον* uo- G
 cant, sursum uergit: posterior uero orbiculata est, & ad superiora potius spe-
 ctat. Prior autem pars, rotundo quidem capite, cum eo ossè connectitur,
 quod ad scaphæ similitudinem *σκαφοειδης* nuncupatur. Huic subest os pedis
 maximum, quod *πτερον*, id est calcem, uocant, durum, sine medulla: eius pars
 qua ingredimur, leniter rotunda & latiuscula est: posterior quoque teretem
 figuram repræsentat, in posterioremque partem proiecta, tibiæ rectitudi-
 nem admodum excedit. Ex partibus eius anterioribus, quæ è regione ma-
 gni digiti sita est, capiti ipsius tali subiacet: nec cum alio ossè copulatur. que
 uero minimo digito respondet, cum eo ossè quod à tessera similitudine *κυ-
 βοειδης* uocant, annectitur. *κυβοειδης* autem à parte exteriore iuxta *σκαφοειδης* po- H
 situm est. Tria deinceps ossa paruula inferiori *σκαφοειδης* parti adiungun-
 tur, cum quibus etiam exteriore ex parte *κυβοειδης* una porrigitur. Atque pri-
 ma quidem pedis pars, quam *τάρον* uocant, hæc septem continet ossa. Pars
 inde pedis inchoatur, quam Græci *πεδον* uocant: quæ ex quinque ossibus
 cõstructa est. Post hæc deinceps pedis digiti sunt, qui ex ternis interno-
 diis omnes, ad eorum, quæ in manuum digitis sunt similitudinem, con-
 stant, pollice tantum excepto: qui solus omnium ex duplici ossè constitu-
 tus est. Itaque pedis ossa pleraque ad eorum quæ in manu sunt similitudi-
 nem, instructa sunt: plantæ, palmæ, digiti digitis, sicuti & ungues unguibus
 respondent. Hæc, ut arbitror, de ossibus ueluti rudimenta discentibus di-
 cta satis sunt. Quòd si quod ossiculum alibi, utpote in corde, in naso, in
 gutture,

A gutture, itémque in aliquo ex digitis, (ut quæ à sesami similitudine *σελιμοειδῆ* uocantur) aliudue eius generis deprehenditur, non necessarium arbitror hoc opere pertractare.

F Spina, *ῥάχις*. Calua, uel caluaria, *καρνίον*. Totum capitis os etiã *κεφαλῆς κύτος* dicitur. Sutura, *ῥαφή*, ἢ *ῥαφίς*. Sunt & aliæ suturæ, & in faciei ossibus, & quæ communes sunt superioris maxillæ & caluæ: ut uidere licet apud Galenũ lib. De ossib. & Celsũ, & Introduct. Galeni. Iugale, *ζυγωδῆς* ἢ *ζυγωμα*: uerum Pollux *ζυγώματα* appellat post tempora bina obliqua: quorum connexus aures complectitur, qui *καρνίνοι* etiã dicuntur. sed an idem sit *ζυγωδῆς* Galeno quod Celfo, consideret lector. Vertebra, Colli uertebra etiã *σσοφῆς* dicuntur, ἢ *σσοφίης*, ἢ *κύβοι*: Homerus etiã *ἄσραγάλης* uocauit. *Ἄτλας*, Spinae articulum, siue nodum (inquit Plinius) *ἀτλάντιον* uocant: est autem primus. Processus, *αερώσεις*: Pollux *ἰαχίπτας* uocat. Celsus, processus, & excessus, & tubercula. Quam formam situmq; habeant processus isti, luculentissime ostendit Galenus lib. De ossib. & lib. de usu part. & Celsus lib. 8. Scoptula, *ὠμοπλάταις*, & *ὠδινοπαίς*, & *πλάταις* quidam uocant: Celsus hæc etiã scoptula, & lata scapularum ossa nominat. Sunt qui hoc loco apud Celsũ scoptula operta legi uolunt. Costæ, *πλευραί*. quo pacto costæ cum spinae uertebrae processibus connectantur, leges apud Galenum lib. Anatomices 8. & lib. De ossib. *νόστι*, minores costæ dicuntur, sicut *γιάαι* maiores. Costæ utrinq; duæ primæ *ἀνίσσοφα* uocantur: quæ has sequuntur item duæ, *σφραί*. Post has *σφρὶνίδεις* duæ. Et deinde quæ ad pectoris cartilaginẽ desinunt, *παρασφροί*. Quæ reliquæ sunt quatuor nothæ *μαλθακαί* uocantur, id est molles. Humerũ, *βραχίονα* uocat Galenus. Radius, *κάρνις*, ἢ *παραπύχιον*, ἢ *πυπύχιον*. Cubitus, *πύχυς*, ἢ *ὠλήνη*. Quatuor ossa, Ita Galenus: uerum Pollux hanc palmæ partem (ut supra diximus) exceptis quinque ossibus ad digitos tendentibus constare, primumq; pollicis internodium metacarpij partem esse scribit. Ilium ossa, *λατῶνος ὄσα*. Coxa & coxendices, *ἴχα*, *κωτύλη*, ἢ *κωτύληδών*. Pecten, ἢ *ἕβης ἴσον*. Fœmen & fœmur, *μῆρ*. Caput fœmoris, *κεφαλὴ μῆρος*, ἢ *κετυληδών*. Patella, mola, *μύλη*, ἢ *ἑδιγοκατῆς*, ut supra. Tibia, *κνήμη*. Sura, *πυρόνη*: recentiores fibulam uocant. Tibia, *κνήμη*: quidam etiã *κερῖδα* uocant. *Νδροχονσφώδης σῶδεσμ*, hic est, de quo lib. 2. De temperamētis. Malleoli, *σφυραί*: Celsus hos etiã talos uocat: & talos item appellat os illud quod & nos, quod scilicet *ἄσραγάλον* uocauit Galenus. Talus *ἄσραγάλ* Aristor. lib. de histor. animalũ: & talus Plinio lib. 11. uidetur aliud significare: de quo infra plura dicemus in quadrupedibus uiuiparis. Ossiculum, Sub tonsillis ossiculum est *νόφῆς* dictum, eò quòd simile sit *τ* literæ, quod arteriæ caput amplectitur: alij *παρασάπην* uocant.

De cartilagine.

Cap. XXII.

Eiusdem fere naturæ cum osse cartilago est: & quemadmodum os præcisum nunquam recrefcit, ita & cartilago ablata nunquam reparatur. Differt autem ab osse pluri minorisque ratione: & uidetur quidem cartilago ex osse ligamentoque constare: utrique enim aliqua ex parte similis naturæ est: uerum ligamento durior, sicuti osse mollior est. Et partes cartilaginosæ membrorum articulis inferuntur, ueluti puluinar, ne attritu mutuo lædantur ossa. Terrestrium quæ & sanguinẽ habet, & animal gignunt, cartilago nullo foramine hifcit: nec ossium more medullam continet. At uero aquatiliũ cartilagineis, quod per dorsum ossibus proportionatum tendit, cartilago est humorem in medullæ speciem continens: & Plinius, cartilaginea medullam in spina habent, inquit. Gressilium, quæ animal gignunt, auriculæ, nares, extrema ossium nonnulla cartilagine constant. Priuatim uero quæ in extrema ora est ossis, quod in medio pectore *σφρνον* uocatur, prope os uentriculi *ξιφοδῆς* cartilago dicitur, & triquetra est.

C iiii

DE DIFFERENTIIS

De unguibus, unguulis, chelis, id est unguibus bifulcis, cornibus & rostris. E

Cap. XXIII.

*Ungues, έν-
χος. unguis, ο-
πλαι. Apud
Celsum pro pe-
dibus ipsis ca-
piuntur ungu-
la. Chela, χη-
λα. Cornua,
κέρατα. Ro-
strum, ῥύγχων,
ἡ ῥάμφος.*

SVnt item alia partium genera, quæ naturam nec eadem habent, quam ea quæ exposita sunt: nec longe ab iis remotam, ut ungues, unguilæ, chelæ, cornua: præterea rostrum, quale datum auibus est: hæc enim & flexilia & fissilia sunt: cum nullum os findi possit, sed fragile quodq; habeatur. Colores cornuum, unguium, unguularum & chelarum, cutis pilorumque colorem sequuntur: etenim cutis nigræ, cornua nigra, & ungues unguilæque nigræ oriuntur. Et candidæ pari modo in colore respondent: mediis etiam medium eadem colorem præferunt. At dentes naturam ossium æmulantur: quamobrem hominum nigrorum ut Aethiopum, atque similibus dentes, ut ossa cædent: ungues nigri, modo suæ cutis apparent. Cornua parte plurima caua sunt ab radice, quatenus ambiunt os, quod ortum à capite, cauo cornu inferitur, totumque implet: in mucronem tamen solidum & simplicem exeunt. Adhærent cornua cuti potius quàm ossi. Ceruino generi tota solida & sparsa in ramos, & omnibus annis decidua, nisi castrentur: cum ex cæteris cornigeris nullum cornua amittat. Cornua quibusdam inesse dicimus, sed per similitudinem: cum nullum ex iis cornu officio fungatur: qualia cochleis data sunt ad prætentandum iter: quæ enim iure cornua intelliguntur, gerunt quadrupedes uiuiparæ ad uim, aut inferendam, aut depellendam, quæ uirium sunt officia: quod nulli ex cæteris quæ cornua habere dicuntur, contingit. Ungues à neruis neruosis ue ligamenti orti, iis scilicet quæ digitorum ossa continent, indurescunt. Habent autem ungues quibus digiti sunt: digiti uero iis sunt, quibus pedes articulis formati, excepto elephanto. ungues etiam in senectute, & defuncto augetur, duriorisque redduntur: & unguilæ quoque maiores in senecta redduntur: quod idem rostris etiam auium euenit. Ungues præterea nonnullis animalium adeo duritate degenerant, ut præ nimia duritudine nihilo ab ossibus differre uideantur.

*De unguium ex-
ortu plura a-
pud Pollucem.*

De pilis & cute, & quæ his proportionem respondent, scilicet cortice, squama, testa & crusta. G

Cap. XXIII.

*Cutis, ἄδρμα.
Pilus, θρίξ.
Lana, ἕειρον.
Cortex, Φωλίς
Squama, λε-
πίς.*

DE pilis & cute, atque de iis, quæ uicem pilorum cutisq; suppetunt, ita se res habet: cutem omnia habent quibus inest sanguis: pilos habent quæ pedestria eademque uiuipara sunt. nam lana etiam pilus est, sed pilus proprie crassior est & procerior: lana uero crispa magis ac tenuis. Cortice autem integuntur quæ ouipara sunt pedestria, appellanturque, squama uero pisces tantum, sicuti penna aues: & testa silicea includuntur, quæ testacea dicuntur, ut ostrea: crusta operiuntur, quæ crustata uocantur, ut cancri, locusta. Gignuntur pili ex uaporibus fuliginosis è cute exeuntibus, iam lori formam adeptis: quorum quod in meatibus est, stirpis radici simile uidetur: quod uero ex cute extat, ipsi ueluti stirpi. Habent autem pili ad suam radicem lentum quendam humorem, quo protinus, ubi euulsus pilus est, si qua leuiuscula tangat, ita adhæret ut trahere possit. Quibusdam animalibus

Pili.

malibus

A malibus nulli dati sunt pili: aliis supina in parte nulli, aut pauciores quàm in prona. Iis animalibus qui molli sunt cute, ut homo, quanto ficcior calidiorque cutis fuerit, tanto magis pilos gignere potest. at neque in iis, quæ filicea testa includuntur, ueluti ostreis: nec crustatis, ut locustis, cancris: sed nec quæ corticem habent, aut squamas, ut serpentes, ut pisces, oriri pili possunt. Sunt enim horum quæ summæ cutis loco habentur, uere & in totum sicca ritu testæ uel petrae. Pili præfecti augeri inferius ab radice possunt, superne non possunt. Pennæ autem nec ab radice, neque superne ab incisura possunt, sed cadât necesse est. Cortex squamæ loco est, & illi similis: sed natura rigidior atque durior: quod in testudine & serpētibus magnis, & crocodilo fluuiatili palam fit: firmior enim osse euadit. Cutem, ut diximus, omnia habent, quibus est sanguis: pilos non omnia, sed sicut distinctum iam est. Inest in cute omnium lentor quidam mucosus: uerum aliis minus, aliis magis: ut in tergo bubulo, ex quo glutinum facere solent. ubicunque cutis per se ac sine carne est, uulnerata nõ coit, ut in gena, præputio, palpebra. Sed neque in carnosis etiã partibus restitui cutis potest talis omnino qualis erat quæ periit: sed simile quiddam cuti, & quod eius officium suppleat, potest, non tamen plane cutis. Cõtextu perpetuo cutis in omnibus animalibus continuatur: nec alibi interpellatur, quàm ubi sint naturales meatus: ut in ore & excrementorum exitibus, atq; etiam in unguibus. Cutis hominis proportionem magnitudinis tenuissima est. Cutis quæ quidem totum corpus ambit, *δερμα*, id est excoriari potest à subiecta carne, & membrana eam circumdante, ideoq; *δερμα* Græci uocant: manuum autem internam & infimæ plantæ cutē, præterea frontis & totius fere faciei, aliarumq; quarũdam partium animalis excoriari nõ contingit. Cuti superiacet summa cuticula, quæ Græcis *ὠδερμὶς* dicitur, tenue quiddã, quale est quod serpētis fenectus nominatur: id quod in scabie, lepra, & lichenibus maxime cernitur.

Quinq; cutis differentias enumerat Galenus lib. 11 De usu part. quarum aliqua excoriari possit, aliqua uero minime. Quo pacto autem excoriari debeat cutis à subiecta sibi membrana, docet idẽ Galenus li. 3. Anatomices.

De membranis.

Cap. XXV.

Sunt & membranæ in sanguineis animalibus: quæ quidem pars similis cuti prætenui spissaq; est. Sed diuersum genus id est: quandoquidẽ neque fissilis, neque euulsilis cutis est: membranę etiam omnes, cute sicciores sunt. Ambit singula, tum ossa, tum musculos, tum etiam uiscera, membrana tam in maiore, quàm in minore animalium genere: uerum in minore sensum effugit. Quæ ossa contegit membrana, *πρωτοσειος ὑμῶν* dicitur: quo in genere est quod *πρωτοσειος* uocatur, membrana scilicet caluariam ambiens. Ligamenta per quæ musculi ossibus colligantur, mēbranas circa ipsos musculos efficiunt. Inter membranas præcipue duæ sunt, quibus cerebrũ operum munitur, *μυῖνες* dicuntur: altera superior adhæret ossi, quæ firmior & crassior est: hæc *σκληρὴ* dicitur, & *παχέια*, & *δερματώδης*, hoc est dura, crassa & coriacea: altera inferior contigua est cerebro, quæ *χρῶαδης* uocatur, quod *χρῶα* membranæ similiter, uenas in se & arterias habeat connexas: atq; hæc cerebro tanto durior est, quanto altera, crassior uidelicet illa, osse sit mollior. Adhærent item membranæ duæ septo trãuerso, ex utraque eius parte

μυῖνες, Plinius continentes cerebrũ mēbranas eas uocat.

DE DIFFERENTIIS

περιτοναϊον, η
 περιτοναϊον
 ημιω, η περι-
 τιναιος χιτων,
 η περιτοναϊον
 σιπιμα.

singule, superiore scilicet parte & inferiore. Superior *περιτοναϊος*, id est succin- E
 gens, inferior uero *περιτοναϊον* nominatur: quod à renibus ortum, toti abdo-
 mini interne obtenditur, atque adhæret ad pubem usque infimam. Vtra-
 que siue membranam dicere placet, siue tunicam, (*χιτων* nanque Græ-
 ci dicunt) substantia omnino simili est: utraque enim aranæ modo
 prætenuis est: non ut tendines quidam, qui cum in membranarum spe-
 ciem tenues sint, si tamen eas clara luce inspicias, fibras quasdam tenues
 intercurrentes ostendent. At non ita peritonæum: est enim simplex, to-
 tum sibi continuum & adamussim simile corpus, quod inde nomen ha-
 bet *ἀπὸ τοῦ περιτοναίου*, id est quod prætendatur omnibus, quæ inter septum
 transuersum & crura continentur. Eodem etiam modo succingens costas
 membrana simplex est peritonæo similis, eundemq; usum omnibus spiri- F
 tus instrumentis, quæ intra pectus sunt præstat, quem peritonæum iis quæ
 nutriendi gratia in uentre sita sunt. Costas nanque omnes intrinsecus suc-
 cingit: & operimentum est eorum quæ intra pectus continetur omniū. Ve-
 rum non una est mēbrana quæ utriusq; lateris costas succingit: à dextra et-
 enim parte una est, à sinistra altera. Neque unum & continuum est totius
 pectoris spatium internum (ita enim uoco *σεν χείων*) sed membranis distin-
 guitur. Ex membranis nanque illis succingentibus oriūtur partes duæ, quæ
 totum hoc pectoris spatium diuidunt, atque ob id *διὰ φρεσίνων* uocata. Hæ
 ad iugulum usque à dorso ascendentes, & per totam ossis, quod in medio
 pectore est, longitudinem ad mucronatam usque cartilaginem, quæ *ξίφοδ-
 δης* dicitur, porrectæ, mutuo sibi cohærent: nisi ea tantū parte qua cor situm G
 est. Hic nanque separatæ, cor ipsum unà cum propria quadam membrana,
 siue tunicacraffiuscula cor ipsum ambiente (*περικαρδιον* uocant) inter se cō-
 prehendant. Succingentium autem bases, supernis septi transuersi parti-
 bus superbiacent: quemadmodum alia quædam membrana similis, infer-
 nis substrata est, quæ peritonæi uertex, aut principium non inepte dicitur.
 Hæc totam inferiorem septi regionem sublinat: ac ubi septum perforatum
 est, quo uasis transitus pateat, ibi iis ipsis quæ permeant, undique adhæret,
 ferturque una per totum corpus, ut quæ iam ipsis simul & operimentum
 fiat, & quasi firmamentum. Eodem modo & membranæ illæ succingentes
 quæ supra septum sunt, uasis septum permeantibus iunguntur, & simul per
 corpus feruntur. Membranosa præterea quædam corpora multis in locis H
 præter hæc existunt: quædam ex ossibus procedentia in ipsa ligamentorum
 substantia, quædam ex neruosis musculorū finibus (*ἀσπινδρωσις* uocant) intē-
 dinum substantia. At quæ uere maximeq; proprie membranæ dicuntur, eæ
 sunt. Omentum quoque non nisi membrana est, *ἐπιπλοῦν* à Græcis dictū.
 hoc omnia habent animalia quæ sanguinem, sed alia pingue, alia macilen-
 tum. Nomen hoc à ueteribus *ἐπιπλοῦν* sortitū est, quoniam nulli intesti-
 norum adhæret: sed neque ulli alij perpetuo præterquam iis tribus, uentri-
 culo scilicet (à quo oritur atque dependet) lieni & colo, quibus semper con-
 nexum est. Adnascitur etiam nonnunquam, sed raro iccinoris fibræ cui-
 piam, aut ex nothis costis alicui. Est autem corpus ex duplici peritonæi ceu
 plexu

A plexu compositum, in quo uenæ permultæ sparguntur. Descendit uero in quibusdam animantibus, haud multo infra quàm umbilicus est: at in quibusdam ad pubis ossa: maximum id habent inter animantia, homines & simiæ. Quod etiã lactes uocant, membrana & ipsum est duplex pertendens continua de intestinis ipsis ad uenam usque, quæ in iecinoris porta est, uti ante dictum à nobis est. Vesica etiam utraque, tam ea quæ urinam recipit, quæ maior est, quàm quæ flauam bilem, quæ minor, membranosa est: quãuis maioris illius collum carnosum sit. Membranæ etiam quædã sunt fœtum in utero inuoluentes: prima *αριον* dicitur, quæ uulvæ adhæret: hæc nil aliud quàm uenarum, & arteriarum multarum cõtextus quidam est, cum interuallis quibusdam membranosis: altera tenuis est & mollior, totum

B circundans fœtum, *ἄμφορ* uocant: tertia duplex membrana est, & partibus tantum prominentibus circumiecta: capiti dico, natibus, & pedibus. hanc *ελλαιποδὴν* dicunt, quòd *ἄλλαντι*, id est intestino crumenæuic similis sit. albæ utræque ac tenues, forma ad araneam proxime accedentes. Sunt & oculorum membranæ, de quibus supra pertractauimus. è membranis si qua præcisa fuerit, non coit. Ergo de sanguine & uenis, neruis, fibris, cute, membranis: atq; etiam de pilis, unguibus, unguis, tam solidis quàm bifulcis, rostro, cornibus, dentibus, cartilagine, ossibus, eorúmque proportionalibus, statuendum ad hunc modum est.

C Membranæ, *ὕμλιες*. Euulfilis, *πλῶν*. G Peritonæi uertex, *κερυφὴ τῆς περιτοναίας*. H Omentum, *ἐπίπλον*, & *ἐπίπλοσς*, & *ἐπίπλοσσω*. A Lactes, *μεισεντόριον*, ἢ *μεισπραιῶν*: medium intestinũ uocauit Cicero lib. 2. De natura deorũ. Lactes Plinio aliud significant: nẽpe ieiunum intestinum, opinor, & quæ *ἔκφωσις* dicitur. Vesica *κύστις*. Quo conueniant, quòue differant istæ uesicæ, præclare docet Galenus lib. 5. de usu part. *αριον*, secundas uocant: de his plura legas apud Galenum in lib. de dissect. uulvæ, & de scie. Aristoteles duas tantum enumerat, lib. de hist. animal. 7. & mēbranas uocat.

De carne.

Cap. XXVI.

EX animalium partibus, nulla omni animantium generi, carne magis communis est: nam & exanguia quoque suam quandam habent carnem, ut ostrea & testacea reliqua. In genere animalium sanguineo, caro, & quod carni simile est, omnibus fere inter cutem & ossa, aut quæ ossi proportionem respondent, continentur: estq; caro ueluti molle fulcimentum & pin

D guiusculum ossibus impositum, ornandi pariter & uelandi causa. aboletur, & in uenas fibrasque transit, quoties animal extenuatur & gracilescit: uertitur item in pingue, quoties pabuli copia suppetit. Sed carnis plures sunt species: primam quidem, quæ syncera & absq; fibris est, & proprie caro dicitur, nusquam in corpore per se inuenias: sed est perpetuo musculi pars.

Musculi autem reuera carnes sunt, potissimumque partes ipsorum mediarum: nam extremis in finibus plurimi in magnos desinunt tendines. Est autẽ & carnis quoddam genus cuiusque uisceris propriũ, quod parenchyma ab Erasistrato dictum est: iecinoris enim, lienis, renum & pulmonis caro, simplicis cuiusdam naturæ est, circa cuiusque uisceris arterias, uenas, & neruos crescens. Cordis simplex carnis natura non est: sed sunt in eo sui generis fi-

DE DIFFERENTIIS

bræ, quales in musculis cernimus, quibus caro circūhæret. Est & uentriculi, intestinorum, uteri, uesicæ utriusque propria quædã caro, quæ suis ipsorum fibris circunnascitur. Lingua præterea substantiam quandam habet sibi propriam: est enim rarior fungosiorue eius caro, & minus habens sanguinis, quàm sit musculorum. Neque enim eandem penitus formam habent hæc carnis genera. Musculorum nanque caro rubicundior est ac mollior, quàm uentriculi aut uulvæ, uesicæ'ue aut intestinorum: cordis autem durior, & fibris magis uaria: musculi enim fibras habent positu simplici, & quæ neruorum ligamentorumque sunt particulæ, ut supra dictum est: cordis autem propria fibrarum est species, quæ situ sunt magis uario.

De glandulis.

Cap. XXVII.

F

Glandula, ἀδύ. Ἀδύ ὄβσι συσροφὴ σαρ κώδης.

Carni proxima est adenum siue glandularum natura: est enim ueluti caro conglomerata. quantum autem lingua differt ab ea quæ proprie caro appellatur, tantum glandulæ à linguæ substantia recesserunt. Harum cum duplex sit usus, duplex quoque genus esse debet: alterum densum ac siccius, quod uasorum, uenarum dico & arteriarum, fulcimentum est in iis locis, quibus in ramos discissa, periculum subeunt, ne in uehementioribus agitationibus disrumpantur: alterum uero glandularū genus, rarioris substantiæ est, cauernosum fistulosumue, ac madidæ spongiæ in modum, humore imbutum. Hoc nanque glandularum genus humorem quendam in se gignit, aut ad aliorum membrorum usum, irrigandorum scilicet causa, ne facile exsiccentur: ut quæ linguæ adiacent adenes saliuam procreant: aut ad generis propagationem, ut testes semen, (nam & hi è glandularum genere sunt) aut ad conceptus nutritionem, ut quæ in mammillis sunt glandulæ, lac generant. Huius generis adenes uenas & arterias, perspicuas quidem, ac nonnunquam magnas, & item neruos in se habent: illæ uero alteræ neque sensum habent, neque motū, neq; neruum in se ullum. Sunt præterea nōnullæ in quibusdã corporis partibus adeo exiguæ, ut uulgus ipsum lateant: ueluti in lactibus, (μεσεντέριον dicunt) in quibus utriusq; generis glandulæ reperiuntur. Et in aliis quoque corporis partibus sunt exiles quædam, uasorum diuisiones fulcientes: circa fauces autem & laringa magnæ sunt atque conspicuæ. Haud longe à cordis radice & pericardij membranæ, ad septimam spinæ uertebam, (θυμὸς, glandula est, haudquaquam exigua, glândium Latini dicunt. hæc in recens natis animantibus est quã maxima, crescentibus autem minuitur. παρεσάρτειον dicuntur glandulæ, ceruici uesicæ adiacentes, quas & ἀδινώδεις παρεσάρτεας quandoque uocat Galenus, in maribus maiores, fœminis minores. Sunt qui renes quoque inter glandulas numerant: ij nanque etiam glandulosum quiddam habere uidentur. Glandularū omnium natura exanguis est.

G

H

παρεσάρτειον apud Pollucē, (nisi liber sit μέσος) sunt meatus quibus defertur semē à testibus ad στήθασ.

De adipe & sebo.

Cap. XXVIII.

Adeps & sebum (quod & seuum dicitur)

Adeps quoque & sebum ex maxime communibus sunt inter animalium partem: nam quæ rite aluntur, sanguinea dico, ea omnia aut adipem habent,

A bent, aut sebum. Quòd si uoles, licebit omnē quā in animalis corpore est, oleosam & pinguem substantiam, utrumuis appellare, sebum scilicet aut adipem: utrunque enim oleosum & pingue est, & utrunque sanguis est concoctus per bonitatem nutrimenti. humiditate tamen & siccitate differunt inter se, cum sebum fragile usquequaque sit, nec ad ignem admotum tam facile liquecat, & cum refrixit, concresecat, ut ouis, ut capræ: adeps liquidior sit, hoc est, ad ignem facile liquefcens, minimèque aptus durari, oleo longa uetustate incrassato similis, ut equi, ut suis. Locis etiam discrepant, adeps enim inter carnem cutemque solet consistere: sebum in fine carnis semper est. Itaque si ex hominibus quempiam incidas, qui uel graciles sint, & paruas uenas habeant, fœminam præcipue (ut quæ & frigidioris est naturæ, & uitæ magis desidiofæ) adeps excidet, quam cõstat cuti ad internam eius membranam subnasci. Omentum omnibus adipe pinguescentibus adipeum est, sebo obefis sebale. Quæ parte utraque dentata sunt, adipe pinguescunt: quæ una, sebo. Generatur autè pinguedo omnis ex sanguinis parte pinguiore, per tenuis uenas effusa, circa parteis animantis membranofas ac neruofas: cui concretio ideo contingit, quòd membranis adiacet: crasso nanque oleo est similis, eoque congelatur, ubi cum frigidis & exanguibus particulis coniungitur. At neque circa iecur coire potest (inquit Galenus) neque circa arterias uenæsue aut cor: sed nec circa ullam aliam partem calidam. Renes autem ex uisceribus maxime pinguescunt, uerum dexter minus semper quàm sinister: & quanuis uehementer fuerint pingues, tamen aliquid fere mediis deest. Quæ sebo pinguescunt, maxima pro parte magis quàm quæ adipe in renibus opimandis luxuriant, ac omnium præcipue oues: quippe quæ renibus pingui obductis intereant, quod ubertate pabuli fit. Plerisque animalium est pinguedo sine sensu: quam ob causam sues spirantes à muribus tradunt rosas. Animalia quæuis aut intra carnem, aut seorsum pinguescunt. quibus autem pingue separatum non est, ea minus per uentrem omentumque pinguescunt, ut anguillæ: paucum est enim eis pingue in omento. Plurima tamen pars animalium uentre pinguescit, & præcipue quæ parum se moueant: est nanque uitæ magis desidiofæ eiusmodi nota. Minus esse fœcunda, quæ admodum pinguescunt, siue mares sint, siue fœminæ notum est.

Huius causa redditur ab Aristotele lib. De part. animalium 2.

D

De medulla.

Cap. XXIX.

Medullæ rationem iis addere debemus: nam ea quoque humidis adnumeranda generibus in nonnullis sanguineis animalibus est: humida est enim, & propemodum fluxilis. Maxime uero mollem ipsius substantiam adsimilare pinguedini possis: nam cum nouellis adhuc animalibus medulla cruenta admodum sit, ætate prouectis, ut adipe pinguescentibus, adipi similis est & albescens: sic sebo deputatis generibus, sebum præ se fert. Quod in spinæ ossibus continetur, colorem habet medullæ similem, *νοτιαῖον μυελόν*, id est spinalem medullam uocant. Est porro spinalis medulla cerebro cõtinaua, ac eiusdè cum eo substantiæ, nisi quòd compactior multo

Medulla, μυελός.

νοτιαῖος, μυελός, ἢ σπονδυλιώδης.

D

fit & durior, potissimum in infernis spinæ sinibus: quanto enim ab cerebro abscedit, tanto magis durefcit. Eandem uero esse ei naturam, quam cerebro colligunt (inquit Plinius) quoniam prætenui eius membrana modo incisa statim expiretur. Quamquam medulla non nisi inclusa ossibus est, (ut reliqua quoque omnia, quæ suapte natura humida in corpore sunt, cõceptaculis quibusdam tanquam uasculis continentur: ut sanguis in uenis, & alia in membranis, aut cutibus, aut uentribus) tamen ossa nõ omnia medullam intra se cõtinent: sed ea tantum quæ caua habentur, tametsi ne ipsa quidẽ omnia continent: ossa enim leonis partim nullam, partim admodũ exiguam habent, ut dictum est. Hæc fere semper in animalibus natiua & congenita humidi genera habentur.

De lacte & coagulo.

Cap. XXX. F

ADnata autem posterioraq; sunt lac & genitura: præterea excrementa tam alui quàm uesicæ, atque alia quædam, scilicet in iis quorum natura hæc obtinet: hæc enim simularia uidentur, licet re uera nõ sint omnia simularia: lac etenim tametsi sensui quidẽ simile apparet, ex tribus tamẽ naturis diuersis est cõpositum: prima quidem crassa, ex qua caseus conficitur: altera pingui, ex qua butyrum: & tertia aquea, quod ferũ nũcupamus. Plus casei lac illud habere uidemus, quod crassius est. coit lac eorum, quæ non utrinque dentata sunt: quapropter caseus ex iis fit, quæ inter urbana dentium ordine carent superiore. Eorum autẽ quæ utrinque dentata sunt, lac coire tam facile non potest, (sicuti neque adeps) & tenue & dulce est: tenuissimum cameli est, mox equæ, tum asinæ: crassissimum bubulum est **G** & pinguiissimum: mediocris consistentiæ est caprarum, crassius hoc est ouium lac: sed lactis differentias pluribus infra explicabimus. Nulli fere animalium lac fieri solet, antequam uterũ ferat: nec dum ferunt, utile omne est: lac enim fieri incipit ad speciem puris statim cum coire inceperint: sed utile postea est cum pepererint. Prima autem à partu spongiosa densitas lactis, colostræ uocatur & colostrũ. & ex primo lacte in bobus semper à partu colostræ fiunt: quæ, ni admisceatur aqua, in pumicis modum cocunt duritia, uel perinde ut lapis durefcunt, ut prodit Aristoteles. Non prægnantibus aliquando, sed raro, eduliis quibusdam, aliisq; artibus (ut uberum frictione) efficitur ut lactescant. Quæ lac habent omnia, mãmis id continent. Maribus magna ex parte nec bestiis nec hominibus gignitur lac: fieri tamẽ **H** potest, ut aliquibus interdum gignatur: uiris enim post pubem, exiguum nonnullis exprimitur. Cogitur lac succo ficulneo & coagulo. Coagulum lac etiam est: quippe quod in eorum uentriculo, quæ adhuc lactent, continetur. est ergo coagulum lac ignem habens intra sese, quod cum animalis tepore concoqueretur, caseum traxerit. Habent coagulum omnia ruminantia, & inter dõtata utrinque dasypus. Coagulum, inquit Plinius, hinnuli, leporis, hædi laudatum: præcipuum tamen dasypodis. Habent quibus hoc datum est, non in magno uentre, neque in reticulo, neque in ultimo, quod abomasum nominatur, sed in eo qui inter ultimum & duos primos positus est, quod omasum uocatur. Quo uetustius coagulũ est, cõ præstantius:

DE DIFFERENTIIS

do excernitur saliuā. Aliud excrementorum genus est, quod in singulis animalis nascitur particulis, ex ipso unde aluntur succo, humidum tenuēque, cui nullus certus à natura præscriptus meatus est: expellitur tamen per exiguos omneis corporeæ molis meatus, *πίρρς* Græci uocant, quorum nō modo reliquum corpus uniuersum, sed etiā tota cutis plena est: partim uiolēto motu confertim erūpens (appellant uero quod ita excernitur, sudorem,) partim in speciem halitus ab infito calore solutum, quod per flatus sensum latens uocatur. ueteres quidem authores hoc excrementorum genus totum *σώπηγμα*, id est colliquamentū (ni fallor) uocauerunt: quod enim ex corporis incremento secernitur propter motus calorem, uim habet colliquamenti. In hoc insensibili perflatu, crassioris excrementi non nihil excernitur: ex quo tum pilis origo est (natura enim commode uel excrementis suis interdum abutitur) tum uero iis quæ circa omnem cutem semper aceruantur sordibus. In hoc genere excrementum est, quod Græci *κυνέλη* dicitur, ita uocant aurium fordes, quæ interdum etiam auditum multitudine sua obstruunt. De partibus animalium iis, quas similes dissimilaresque appellamus, deniq; de omnibus tam interioribus, quàm exterioribus partibus dictum iam est: reliquum est, ut ad instituta pergamus.

*κυνέλη, κυ-
κέλη.*

B Excrementum, *σώπηγμα*. C Stercus, *κώπρς*. Urina, *ὑρῶν*. Bilis, *χολή*. D Atra bilis, *χολή μέλαινα*. Pituita, *φλέγμα*. E Saluia, *σαλῶς*, ἢ *σάλας*, ἢ *πύελος*, ἢ *πύσμα*. Sudor, *ἰδρῶς*. quo pacto in corpore generetur, leges apud Galenum lib. 10. De simplic. med. faculta. F Perflatus sensum latens, uel transpiratio sensum latens, uel perspiratio, græce *ἄδηλον αἰδήσει ἀσπνοή*.

G

DE ANIMALIUM

DIFFERENTIIS LIBER II.

Per quæ potissimum constitui, inueniriue possint animalium
differentiæ. Cap. XXXIII.

Vemadmodum corpus totum animi gratia conditum est, (organum nanq; animi corpus censetur) ita & corporis partes officiorū gratia constant, & operum ad quæ singulæ accommodantur: indeq; fit, ut quorum actiones officiæque plura sint, ea plureis exercent motiones, plurēisque & uarias desiderēt corporis parteis, quæ sint ipsarū motionum instrumenta: quæ uero aut immobilia sunt, aut parum motus adipiscuntur, ut testata, eorum corpus non adeo multiplex, ut sit necesse est. Atque hæc quidem cum ita se habeant, præter corporis parteis, earumq; actiones motionesq;, tertiū etiam

A etiam quoddã adesse est necesse, nempe affectus. Porro actiones & affectus intelligi diximus, incessum & quauis loci mutationem, in uictu parando solertiam, ortum, incrementum, coitum uenericum, sensum, spirationẽ, uocem, uigiliam & somnum: atatem, ut iuuentutem & senectutem: uitã, ualitudinem prosperam & aduersam, atque mores: & quacũque huiusmodi alia possunt generi animalium tribui. Per hæc, ut diximus, potissimũ, partes dico, actiones & affectus, animalium differentias constitui dignũ est: sunt enim hæc animalibus partim omnibus communia, partim uero pluribus.

De differentiis animalium, quæ à partium discrimine oriuntur. Cap. XXXIII.

B **H** Abent uero animalia partes, aut eiusdem sibi omnes, aut diuersas partes: easdem, uel specie intelligi uolo, ut hominis nasus aut oculus specie cum oculo aut naso alterius hominis conuenit, & caro cum carne, & os cum osse: (ut enim totũ se habet ad totum, sic partes singulæ sese ad singulas habeant, necesse est) uel genere, quanquam excessu defectiue differunt. de iis loquor, quorum idem est genus, uerbi gratia, auis aut piscis: id enim utrunque differentiis cõsumitur generis: & species complures cũ piscium, tum etiam auium habentur. Diuersæ uero inter se sunt animalium partes pene plurimæ, contraria affectuum qualitate: ut coloris & figuræ, eò quòd aliæ magis, aliæ minus affectæ iis ipsis qualitatibus sint: multitudine etiam & paucitate, & magnitudine paruitatẽque, mollitie & duritate, leuitate & asperitate, & reliquis generis eiusdem, atque omnino excessu defectuque discrepant: id est quod magis minusue quicquã horũ habeãt, uerbi gratia, oris magnitudine discrimen existere animalibus palã est: aliis enim os magno hiatu rescissum est, ut cani, leoni: aliis paruum, ut homini: aliis mediocre, ut generi suũ. Multitudine & paucitate differunt partes: ut eorum quæ pedes habent, alia bipeda sunt, alia quadrupeda, alia multipeda. mollitia & duritate, ut inter ea quæ oculos habent: alia duris oculis sunt, ut cancri, locustæ: alia humidis mollibusque. leuitate & asperitate, ut concharum quibusdam testæ leues sunt, aliis scabræ. præterea aliquæ longæ sunt, quædam rotundæ, itaque in figura notatur differentia. item aliis crusta, aliis testa protegmine habetur: & aliis rostrũ porrectius est, ut gruibus: aliis breue. Penna item aliis uberius, aliis parcius data est. Sunt item auium aliæ longo crure, aliæ breui. Linguam etiam aliæ latiusculam habent, aliæ angustam. Pectus animalia plurima humano proportionatum pectori habere uisuntur, uerum non simile: homini enim pectus latum est, cæteris uero, ut quadrupedibus, angustum. sed & in iis quoq; ratio partium nonnullarum diuersa est: eò scilicet quòd quas alia animalia habent, alia iisdem careant. Alia enim calcari aut aliquo armantur aculeo, alia nihil eiusmodi habent: & aliis apex in capite est, aliis deest: & eorum, quæ loco se mouent animalia, quædam pedes habent: ut bipeda, quadrupeda, multipeda: (sed omnia pedes pari numero possident) alia nullis fulciuntur pedibus. & oculos habentium, alia carent palpebris, alia habent, ut uisus sit exquisitior. Partes ita-

D E D I F F E R E N T I I S

que animalium (prope dixerim) plurimæ aut eadē sunt, ueluti dictum est, E aut ratione contrariorum differunt, aut per excessum defectūque. Non defunt tamen quibus partes nec specie sunt eadem, neque secundum excessum defectūque, sed proportionē conueniant: quæ admodum os cum cartilagine aut piscium spina, & unguem cum solida ungula, & manus cum chele, id est forcipato pede, & pennam cum squama conuenire animaduertimus: quod enim penna in auium genere est, idem squama in piscibus habetur. Proportionē item conueniunt, quod aliis pulmo datus est: aliis pulmo quidem negatus, sed uice pulmonis iunctum aliquid est, quod pulmōni respondeat. aliis item sanguis inest, aliis sanguinis proportionale, quod eandem in genere exanguī obtinet uim, quam sanguis in compote illo sanguinis habet. Differentias præterea nonnullas partium situ atque ordine F contemplamur: sunt enim complura animalia quæ easdem habeant partibus, sed non situ eodem: uerbi gratia, mammas alia in pectore habent, alia inter fœmora, ut uacca. Partes quas singula animalia habent, hunc in modum diuersas easdemue intelligimus. Differūt autem suis partibus animalia: cum aliæ omnium communes sint, aliæ uero plurimorum, aliæ quorūdam generum propriæ: ut piscium branchiæ, ut auium pennæ. Omnium animalium communes partes sunt, qua cibus recipitur, & in quam deuoratur: communes enim partes tam sanguineo generi, quàm exanguī sunt os, uēter, & plurima ex parte stomachus & intestinum, aut quæ iis proportionalia habentur: plurimorum nanque animalium cōmunes partes sunt, per quas transit cibus, & quibus cibi excrementū emittitur. Et cum excrementum hoc, ut antea docuimus, duplex sit, humidum & siccum, quæ partem illam humidi excrementi capacem habent, hæc sicci receptaculū continent: quæ uero hoc habent, non illud etiā habere omnia nouimus. quāobrem quæ uesicam habent, aluum inferiorem eadem etiam obtinent: at uero quæ aluum habent, non omnia & uesicam possident. Oculos item habent animalium genera omnia, præterquam talpa, (quem tamen modo quodam habere dixerim) & quæ testa integuntur, & si quid imperfectum aliud est, ut uermes. Et per partes quidem animalium differentiæ his modis constitui debent. G

De differentiis quæ ab animalium actionibus oriuntur. Cap. XXXV.

Actiones animalium plurimæ circa coitum, fœtus procreationem, at- H que uictus solertiam uersantur: nec non ad frigora & æstus, mutationes denique temporū pertinent: inest enim omnibus ex natura sensus mutationis factæ ex frigore aut colore. Itaque ut homines alij domicilia hyeme repetunt, alij qui amplioris prouinciæ principes sunt, sedem pro tempore mutant, ut morā æstate locis frigidis, hyeme tepidis trahant: sic bruta quæ loca possunt permutare, faciunt. Atque alia iuuamen in ipsis consuetis sibi locis comperiūt, alia locum mutāt: iam enim post autumnale æquinoctium, aliqua ex ponto locisq; frigidis fugiunt hyemem futuram: à uerno autem, ex tepida regione ad frigidam sese conferunt, æstus metu futuri: & alia

A alia de locis uicinis discedunt, alia de ultimis (prope dixerim,) ut grues faciunt, quæ ex Scythicis campis ad paludes Aegypto superiores, unde Nilus profluit, ueniunt. Quinetiam pisces modo eodem, alij ex ponto aut in pontum tranant: alij per hyemem ex alto ad litora teporis gratia ueniunt: contra, æstate ex litore in altum uitantes æstum discedunt. Aues quoque imbecilliores hyberno & gelido tempore discedunt in campos, ut tepore potiatur: æstiuo autem repetunt montes, ut æstu careant. Idem hic affectus, fugiendi scilicet caloris frigorisq; exuperantias, euenit iis, quæ temporibus quibusdam se abdunt & latent: ut terrestria quædam hyeme latebras subeunt, tempore iam tepidiore exeunt. Condi autem plurima hyeme, diebus scilicet frigidissimis, uel eo maxime argumeto constat, quod minime cum albor est capiuntur. Sed piscium nonnulli æstate etiam latent, ut glaucus. latet aliquorum genus totum: aliquorum partim latet, partim non latet. testacea omnia latent, uerum non eodem modo: absolutorum enim latibulum euidentiùs est: condunt enim se suis testis, ut pectines facere uisuntur: aliqua leuiore tegmine superimposito delitescunt, ut limaces: eorum autem quæ adhærent, non est tam manifesta latitatio. insecta pene omnia hyeme conduntur. Sanguinei quoq; generis multa se condunt: ut ea quæ cortice intacta sunt, serpentes dico, laceratos, crocodilos fluuiatiles. Piscium etiam compluris latere nouimus: alios hyeme, ut coracinum, thunnum: nonnulli æstate etiam latent, uti diximus, ut glauci: auium etiam complures conduntur, ut hirundines. iam enim uisæ sunt multæ hirundines in angustiis couallium nudæ atque omnino deplumes. Quadrupedum quoque quæ animal generant, nonnulla conduntur: ut hystrices, ursi: glires etiam latent in ipsis arboribus. Nonnulla ex iis quæ conduntur, exuunt id, quod senectus *Senectus,* uocatur, (est autem senectus ueluti cutis ultima, uel cortex, qui ueluti oper- *Mors.* culum cuti est) ut ex sanguineis ea quæ cortice molliori intacta sunt, serpentes scilicet & lacerti. insecta etiam quædam senectutem exuunt, ut silpha & culex: & ea quarum pennæ uagina continentur, ut Scarabei: & omnia quidem, ubi iam factum est, quod gigni debuerit, exuunt. quædam etiam inter marina senectutem exuunt, ut locustæ, gammari & cancri. Sed quænam lateant, & quo modo & tempore: atque etiam quo tempore exuant senectutem dictum iam est.

D Ab animalium motu quæ constituuntur differentia. Cap. XXXVI.

Differunt animalia inter se etiam ipsa motione: animalium nanque alia sede stabili degunt, alia mutabili & uaga. Sedes stabilis in humore tantummodo est: terrestrium nulla statu immutabili uiuunt: at aquatiliùm plura saxi affixa uitam omnem traducunt: ut conchæ genera complura. Sunt ite quæ & adhærere soleant, & quoties libeat absolui: ut genus quoddam quod urticam uocamus: quippe cum nonnullæ ex iis noctu absolutæ pascantur. Non desunt complura, quæ cum sint absoluta, mouere tamen se nequeant, ut ostrea. Omnia uero tum natantia tum stabilia, locis eisdem quibus orta sint, aut similibus degunt: suus enim quibusque cibus in iis est:

D E D I F F E R E N T I I S

uagantur maxime & oberrant quæ carne aluntur. Quæ loco mouentur E animalia, iis initium incedendi omnibus à dextris partibus est: & omnia aut quaternis notis mouentur, aut pluribus. quaternis tantum, quæ habent sanguinem, ut homines binis manibus binisque pedibus, quadrupedes pedibus quaternis, pisces pinnis quaternis: nam & quæ pinnis, aut non amplius binis, aut nullis, ut serpentes, utuntur, quaternis ea quoque notis nihilominus mouentur: flexus enim aut quaterni iis aguntur, aut bini cum pinnis binis. At quæ sanguine uacua, pedibus se pluribus moueant, siue uolucres sunt siue pedestres, iis certe motus per notas pluris exercetur: nam & ephemerum pedibus quatuor, pennisque totidem mouetur: quæcunque uero ambulant, omnia pedes pari numero possident. Animalium quoque alia uolatilia sunt, ut aues, apes: alia gressilia, ut quadrupedes, multipedes: F alia natatilia, ut pisces: alia reptilia, ut angues: alia tractilia, ut hirudines. Animal quod uolucres tantum sit, ut piscis natatile solum est, nullum nouimus: at uero quæ gressilia eademque natatilia sunt, complura reperiuntur.

Item eorum quæ pedibus carent, alia incessu undant fluctuantue, (*κινησίνωντα* Græci uocant) hocque bifariam accidit: quædam namque flexuosis impulsibus per terram labuntur, ut angues: quædam corpus sursum flectentia progrediuntur, (parte enim innitentia priore, contrahunt sese, adducunt posteriorem, arcuatimque incedunt) ut crucæ quædam. alia in incessu *ἰλαπώσσει* utuntur (ac si per limum trahi dixeris) hoc est præcedente parte priore progrediuntur, & quod reliquum est corporis ad illam contrahunt: quo mouentur modo hirudines & uermes terreni. Animalium præterea quæ G loco se mouent, alia toto corpore id præstant, ut salientia: alia per partes, ut incedentia omnia. Quæ per saltum sese loco mouent, ut serpentis genus, qui iaculus dicitur, nullum pedum ministerium ad eiusmodi saltem motionem desiderant: at quæ saltu utuntur, & gressus insuper indigent, cum illis saltus satis non sit, iis pedibus opus est.

*Incedentia, πῆ-
ρδύμνα.*

E Notæ, *σημεία* partes significare uidentur Aristoteli, per quas motio fiat: libro etenim de animalium gressu, *σημεία*, id est notas uocat & alas, & brachia manusque, in auiibus atque hominibus, & pedes item in reliquis.

A generatione quæ oriuntur differentia. Cap. XXXVII.

EX omnibus uitæ muneribus, animalium quibusdam nihil præter gene H rationem inesse percipitur: quædam uero non tantum procreandi officio suis quodque temporibus funguntur, sed in enutrienda etiam prole laborant. atque horum quædam cum hoc perfecerint, nullam insuper cum prole seruant societatem, sed sibi tantum uiuunt: alia uero ciuilius agunt cum prole. Prima igitur pars uitæ animalium, in officio procreandi consistit: altera in alédo: in his enim duobus studium omnium uitæque uersatur. charum enim cuique suaueque contingit, quod per naturam habetur: sequunturque omnia eam uoluptatem quæ secundum naturam est. Sunt autem generationes animalium multæ ac uariæ: hoc enim commune animalia cum stirpibus habent, quod alia semine, alia sponte naturæ oriuntur, nullo cognatio-

A cognationis femine antecedente: quorum alia humo aut stirpe putrescente consistunt, ut plura insecta generantur: alia ex rore, qui frondibus infidat, ut erucæ: alia à limo, ut testacea: alia in animalibus ipsis excrementisq; partium gignuntur. Quæ uerò ex femine cognato procreatur, iis omnibus ortus per coitum est, dummodo sexus discrimen id habeant, quod marem & fœminam describere potest: non enim in omnibus animalibus, sed in præditis sanguine omnibus, paucis quibusdam exceptis, alterum mas, alterum fœmina perfectum euadit. marem appellamus, quod in alterum, fœminam, quod in seipsa semen illud prolificum mittit. Et quanquam diuersa sunt animalia mas & fœmina, tamen specie idem sunt: homo nanque utrunque est. In piscium genere, nonnullæ nec mares nec fœminæ gignuntur. Exanguium etiam quædam marem & fœminam habent, ut sobolem eiusdem generis procreent. Alia procreant quidem, sed nō sui generis prolem: scilicet quæ non ex coitu animalium prodeunt, sed quæ per se uel in animali, uel in terra putri, uel in stirpe, uel etiam in eorum ipsorum partibus uel excrementis gignuntur: quæ nanque hoc modo per se generantur, si in mares ac fœminas descripta sunt, ita generant quidem ea aliquid coitu, sed imperfectum & dissimile, & ex quo nihil amplius gignatur: sed id quod sunt, in nonnullis, fordes persistunt: ut uermiculi ex muscis, ut pulicum aut pediculorum fœtus: id nanque magis declarat naturæ eorum quæ insecta dicuntur. Coitus nec similes omnibus sunt, nec similem in modum aguntur: quæ enim ex sanguineis pedestria uiuipara sunt, & retro urinam mittunt, auersa coeunt: ut leo, lupus, canis: crustacea quoque & insecta eodem modo. Caterorū, quæ sanguinea uiuipara sunt, magna ex parte modus coeundi idem est, fœminā scilicet mare superingrediente: quanquam non omnia simili modo cōiunguntur. Aliis enim coitus cōplexu mutuo supinarum partium agitur, ut serpētibus, murenis, & lacertarum generi: alia, ut pisces omnes, exceptis planis cartilaginei generis, admotis inuicem partibus supinis copulatur. Aues mare fœminā superueniente coeunt: quæ mollia dicuntur oribus inuicem admotis, cōplexuq; mutuo brachiorū, libidinē explent. Coitum omnium animalium ad hunc modū fieri apertū est. Tempora autem coitus descripta, & ætates certas ad uenerem singulis animalibus natura fixit & statuit. Ergo plurimum animantium natura uult quidem rem uenerē per id tēpus cū hyemis cessante fauitia, æstatis clementia oritur: quod sane tēpus ueris est, quo animalia, prope dixerim omnia, & uolantilia, & pedestria, & natantia ad coitum excitantur: sed sunt tamen quæ nō eo tempore coeant: uerum prout quæque alere suos fœtus cōmodius possunt, ita tempus sibi conueniens habeant. sunt enim quæ per autumnum etiam & hyemem coeant & pariant: ut nonnulla tum aquatiliū tum uolucrum genera. sicuti enim temporis beneficio, ita & corporis ualitudine propensiora ad uenerem redduntur animalia. Homo uero atque etiam plura alia pedestria, quæ cum homine uiuunt, coitum nullo tempore aspernantur, (uidelicet propter teporem & pabuli ubertatē) ut sus, canis, & uolucres quædam. Genus autem auium parte plurima uere ac ineunte æstate coit &

Mas, ἀρρεν.
Fœmina, θήλυς.

Auersa, πρυγδών.

D E D I F F E R E N T I I S

parit, excepta alcyone, quæ circa brumam parere solita est: quædam etiam E
 æstate: aliæ à bruma ineunte uere pariunt & incubant. Iuscinia æstate parit:
 infecta hyberno quoque tēpore coeunt. non desunt quæ omnibus anni rem
 poribus pariant, ut ex piscibus murena, & ex mollibus sepia. Actate etiam
 ad coitum differūt animalia: primum enim magnæ eorum parti semen nō
 simul incipit, & excerni, & posse generare: sed uis illa prolifica postea acce-
 dit: nouellorum enim in omnibus animalium generibus, prima emissio se-
 minis, aut infœcunda, aut si fœcūda sit, imbecilliora tamen generat & mi-
 nora: quod potissimum in hominum, & quadrupedum animal gignētium
 genere, atque etiam auium patet: alterum enim prolem minorē procreat,
 alterum oua edit minora. Actas uero accommodata ad coitum cuique suo
 in genere, plurima ex parte, fere tempus idem fortitur, nisi quid præmatu-
 ret, & aut ob aliquam rem monstrosam, aut ex detrimento naturæ & uitio F
 anticipet: ut oues & capræ anniculæ cocunt, atq; utero ferunt. mares quoq;
 in ipsis generibus eodem illo tempore ineunt. Sues tum mares tum fœmi-
 næ coire incipiunt mense suæ ætatis octauo: sed tamen non omnibus locis
 eadem ætatis ratio est: iam enim sues nonnusquam tam mares, quàm fœ-
 minæ quarto cocunt mense: sexto tamen ita, ut uel progenerare & educare
 possint. Ex quadrupedibus itaque uiuiparis, aliæ anniculæ & cocunt & pa-
 riunt, ut oues, capræ, canes: aliæ mēse suæ ætatis octauo, ut sues, ut iam di-
 ximus: aliæ uero biennes cocunt, ut equus, asinus, tam mas, quàm fœmina
 coire incipit in trimatu: fert uentrē menses duodecim. Elephātus tam mas,
 quàm fœmina incipit coire ante annum ætatis uicesimū: incipit enim fœ-
 mina coire anno duodecimo cum celerrime, aut quintodecimo cum lētif- G
 fime: mas quinque aut sex annos natus superuenit ineūte uere: coitū trien-
 nio interposito repetit. Lacustres & palustres pisces, quinto suæ ætatis mēse
 uterum gestare magna ex parte incipiunt. Cocunt quandoque uel alieni-
 gena, ut in Cyrenēsi agro lupi cum canibus cocunt. Indicos etiam canes ex
 tigride & cane gigni confirmant. Raro quidem id fit: sed tamen id fieri, &
 in canibus, & in uulpibus, & lupis certū est: necnon in auibus falacioribus
 idem fieri uisum est, ut perdicibus & gallinis. In Africa cocunt & generāt
 etiam quæ genere diuersa sunt, sed quorum tempora eadem ferendi uteri
 sunt, & magnitudines non multò inter se discrepent. Obseruatum, inquit
 Plinius, è duobus diuersis generibus nata tertij generis fieri, & neutri parē-
 tum esse similia: eaque ipsa quæ ita nata sunt, non gignere in omni anima- H
 lium genere: idcirco mulas non parere. Coitum animalium, quæ non nisi
 cocundo progenerant, ad hunc modum se habere intelligimus. Generant
 autem hæc, alia uermē, ut aranei & aliorum insectorum quædam: alia oua

Ouipara, ὠο-
 τήρα.
 Uiuipara, ζω-
 στήρα.

A ouum edunt perfectū, ut aues, & quæ quadrupes ouum pariunt, & serpentum pars plurima: (oua enim eorum postquam prodierūt, nullum insuper capiunt incrementū) alia imperfectum edunt, ut pisces, & quæ crustata, & quæ mollia dicuntur: nanque eorum oua postquam edita sunt augentur. Quæ ex ovo generantur, fere omnia coitu oriuntur, mare in fœmininam emittente semē genitale. Ouum id uocāmus, quod ubi in fœtura perfectū est, eius ex parte principio animal consistit: reliquū uero, alimento ei quod gignitur est. Continetur autem ouum ipsum, aut putamine testaceo, & bicolor est, quale auium esse uidemus: aut cute molli obducitur, unicolorque est, quale est cartilagineorum & piscium omnium. Vermē id esse dicimus, ex quo toto nō ex parte aliqua animal totum per subiecti fœtus formationem incrementumq; gignitur. Quæ ex ovo generantur, constat non similiter gigni, atque ea quæ ex uermibus: in ouo nanque oculi primū in capite patent grādes: contra uero in illis euenit, ut scilicet pars inferior maior inter initia sit, oculi & caput postea augeantur. Hic admirari naturam subit, quàm bene miroq; deinceps ordine generationem reddit: alia enim & quæ perfectiora sunt, animalia intra se statim generant perfecta, sed tamen quæ foris incrementum recipiunt: alia non statim animalia, sed cum prius intra se ouum pepererint, mox animal edunt in lucem: alia non perfectum animal generant, sed ouum, idq; edunt perfectum, ut aues: alia, ut quæ frigidiora iis constant, generant quidem ouum, sed nondum perfectum: uerū quod foris perficiatur, ut genus piscium squamatum, crustata & mollia.

C quintum genus, ne ouum quidem ex sese parere potest, nisi quod hæc affectio foris euenit ei, uti infra docebimus: insecta enim primo uermiculum pariunt, qui addito tempore, speciem accipit oui: quæ enim chrysalis appellatur, oui obtinet facultatē, tum ex eo animal nascitur, tertia mutatione finem accipiens generationis. Differunt etiā animalia, tum gerendi uteri tempore, tum pariendi, tum partus etiā numero: semel anno pariunt quædam, ut magna pars syluestrium animalium: alia bis, alia ter, alia sæpius. Dasyodes & cocunt, & pariunt quoque tempore, & singulis mēsis: & alia uere, alia æstate, alia autumnno, alia bruma pariūt: ut inter aues halcyone, ex piscibus mēnides: alia omni tempore, ut homo, uitulus marinus. rursus alia breui à coitu pariunt, ut insecta maxima sui parte, quæ solēt coire: alia diutius uterum ferunt: alia denique singulos fœtus pariunt: alia, binos, ternos, aut quaternos: alia numeroso magis partu fœtificāt. In ouiparo genere sanguineo, quadrupedum ortus uerno tempore agitur: auium syluestres semel magna ex parte pariunt: aliquæ tamen bis, ut hirūdo: aliæ & cocunt, & pariunt omni tempore anni, ut gallinæ: columbæ decies anno pariunt: & columbaceum genus magna ex parte bina parit oua: turtur tamen & palubes uere, nec plus quàm bis pariunt. Piscium alij diebus amplius tricenis uterum ferunt, alij minus. alij item circa æquinoctium uernum pariūt: aliis æstas, aliis autumnale æquinoctium attribuitur: mēnides bruma pariunt, ut dictum est. Ex iis qui in lacubus fluuiisq; degūt, Cyprini quinquies aut sexies anno pariunt: chalcis ter: reliqui semel edunt oua. in exanguis uero

Ouum, ὄνιον

Vermis, σκώληξ

DE DIFFERENTIIS

genere, tribus mensibus oua gerunt locusta: quatuor mensibus squilla: intra diem decimum quintū parit sepia. Ex uiuiparis delphini singulos magna ex parte edunt, interdum tamen & binos. Sues cicures uterum ferunt mēses quatuor: numerus partus cum plurimum ad uicenos. Oues & caprae magna ex parte singulos: aliquando binos, & ternos, & quaternos. uterum ferunt quinque mensibus, tum oues, tum caprae. Parit canis duodecim cum plurimum: sed magna ex parte quinque, aut sex: unum etiam aliquam peperisse certum est. Gerūt uterum canes Laconice sexagenis diebus, aut uno aut altero plus minusue. sunt & canes, quae quinta anni parte uterū ferant, hoc est tribus & septuaginta diebus: nonnullae quarta parte anni. Vaccae decimo mense pariunt singulos, geminos uero raro. Ferunt uterū equae menses undecim: pariunt duodecimo mense, magna ex parte singulos, sed gemellos quoque aliquando. eodem modo asinae. Camelus fert uterum menses decem. Elephanto ferendi uteri tempus incertum: alij annū & sex menses, alij biennium, alij triennium statuunt. Ceruae uterum gerunt octo menses: pariunt magna ex parte unum. Ursa fert uterum dies triginta: parit tum unum tum duos: sed cum plurimum quinque. Histrix totidem diebus fert utero, & reliqua facit perinde, ut ursa. Leana singulis annis uere parit, & magna ex parte geminos, sed cum plurimos sex catellos. Vulpes cum plurimos quatuor edit. Lupus fert, & parit ut canis, tum tempore, tum etiā foetus numero: parit incunte aestate. Felis & ichnemaones tot pariūt numero quot canes. Thos ut canis impletur, & generat numero duos, aut tres, aut quatuor. Murium generatio mirabilis praeter cetera animalia maiorem in modum est, tum numero, tum celeritate.

Duobus & septuaginta.

A locis in quibus gignuntur animalia, & in quibus degunt, colliguntur differentiae. Cap. XXXVIII.

AD generationem pertinet & locus: est enim uel locus generationis principium, ac proinde à diuersitate etiam locorum differentia oritur: ut enim locis nonnullis gigni omnino aliqua nequeunt, sic aliis generantur quidem, sed minora aut pauciora & uita breuiore, nec prospera: serpentes enim & lacertae corticataeque omnia, in locis calidis, & in mari rubro testata omnia gignuntur praegrandia. In frigidis autem, ut septentrionali plaga, ex animalibus, quae aut parum sanguinis habent, aut eodem uacant, quaedam omnino non gignuntur: quaedam gignuntur quidem, sed minora uitaque sunt breuioris. Maxima in India gignuntur animalia: indicio sunt canes grandiores ceteris. Plurimum autem discriminis ex ipsa regione oriri certum est, non ad magnitudinem tantum habitumque uegetiorem, uerum ad coitum etiam & partum: ut eadem alibi pluries generent, alibi minus. In uniuersa Africa non aper, non ceruus, non capra syluestris est: & locis quoque uicinis discrimen huiusmodi existit, ut agri Milesij locis sibi propinquis cicadae alteris gignantur, alteris non. Amnis in Cephalinia insulam dirimit, cuius citra alterum latus cicadarum copia est, ultra alterum nullae. Terrae Bœotiae in Orchomenio agro talpae habentur multae: at in Lebadico uicino

Plinius capreas dixit.

A uicino nullæ sunt: neque si aliunde portatæ eò fuerint, uolunt infodere. India quæ sanguine carent, & quæ secessu tempore conduntur, grandiora nimirum illa possidet, sicuti & reliqua quoque animalia, ut modo diximus. In Africa, magnitudo anguium mira, sicut & fertur. In Arabia, lacerti magnitudine cubitum excedunt. In Ponto, neque mollia sunt, neque testata, nisi locis quibusdam pauca. In mari rubro, testata omnia mira quadam magnitudine augentur. In Syria oues sunt cauda lata ad cubiti mensuram: capræ auriculis mensura palmari & dodrantali, ac nonnullæ demissis, ut spectent terram. In Cilicia capræ tondentur, ut alibi oues. In Ægypto aliqua maiora quàm in Græcia fiunt, ut boues & oues: aliqua minora, ut canes, lupi, lepores, uulpes, cerui, accipitres: aliqua magnitudine pari, ut cornices & capræ: cuius rei causam attribuunt cibo, qui aliis large aliis parce fit: tum etiam cæli conditio temperaturæ uel causa est: ut in terra Illyrica & Thracia & Epiro, asini parui habentur: in Scythica & Celtica nulli aut omnino pauci, propter immodicum frigus. Item leones in Europa potius sunt: pantheræ in Asia: in Europa autem nullæ. Bestiæ denique omnes feræ efferatior in Asia sunt, fortiores in Europa, multiformiores in Africa: quo quidem loco etiam quæ alienigenæ sunt, coeunt & generant, ut ante dictum est. Morum etiam diuersitatem loca efficiunt, ut mōtana & aspera suas bestias reddunt, & aspectu efferatior, & uiribus robustiores, quàm plana & molliora. Morsus etiam ferarum & ictus ex locorum diuersitate plurimum differunt: ut in Pharo locisque aliis quibusdam scorpiones non lædunt: at aliis, & præcipue in Scythia multi & magni, & nocui sunt. Anguium quoque morsus per loca plurimum differunt. Genera enim serpentium peregrina aliquanto magis pestifera sunt: maxime quæ æstuosis locis gignuntur. Italia frigidiorésque regiones minus terribiles angues edunt. Atque hæc ita se habent.

Σπ. Σαμῆς κῆ
πυλαίης.

De sexuum differentiis, masculini scilicet & fœminini.

Cap. XXXIX.

Sexus item masculinus fœmininúsq; distinctus quidem, sed non in omnibus animantibus, est: sunt enim quibus id desit, ac similitudine quadam & parere dicuntur & ferre uterum. In iis enim animalibus quæ uitam stabilem uiuunt, aut omnino iis, quæ testa integuntur, sexus discrimen nullum omnino est: in mollibus uero, crusta opertis, & pedestribus omnibus, tum bipedibus tum quadrupedibus sexus uterque est: atque etiam in aliis quæ animal per coitum generant, aut ouum aut uermem. At uero in genere insectorum & piscium, sunt quæ omnino sexus hoc discrimen alterutrâ in partem non habeant. Nulla parte interiore sexus inter se differunt, nisi utero & testibus, atque iis quæ illis adiuncta sunt. Fœminis enim omnibus sanguineis intus conditæ habentur hæ partes: maribus autem multiplici differentia euariant testes: aliis enim nulli omnino sunt, ut piscibus, serpentibus: aliis sunt quidem, sed intus: & iis quæ intus continent, nõ etiam omnibus eodem modo habentur, ut infra docebimus. Maribus in quocunque animalium genere, partes superiores priorésque sunt potiores, ualidiores

Sunt tamẽ qui
dã qui in rhi-
nocerotũ ge-
nere marem
tantum repe-
riri existimẽt.

DE DIFFERENTIIS

& aptiores. Quæ autem dici possunt inferiores posteriorésque, eas fœminæ habent robustiores, tum in hominibus, tum cæteris animalibus omnibus, quæ pedestria sunt atque animal generant. Et fœmina fere inneruior atque infirmior est: à partu tamé fœmina in educanda sobole fere acerbior mare est. In pedestribus sanguineis uiuiparis, maxima ex parte maiores sunt mares quàm fœminæ: at in iis quæ aut ouum pariunt aut uermem, ut piscibus atque insectis, fœminæ maiores suis maribus euadunt. Fœminis sanguis nigrior & crassior quàm maribus est, dummodo cætera adsint pariter, quæ uel ab ætate uel sanitate proficiſcuntur. Et minus sanguis per summa corporis fœminarum est, plus enim parte interiore continetur. Caro quoque humidior est fœminæ quàm maris: pilum etiam habet tenuiorem fœmina quàm mas: uox item fœminis omnibus tenuior & acutior, boue **F** excepto. Partes autem quas uelut arma natura animalibus dedit, cuiusmodi sunt dentes exerti, cornua, calcaria, & cætera generis eiusdem: eas certe in nonnullis generibus omnino mares habent, fœminæ non habent: uelut generis ceruini, fœmina cornuum inops mutilaque est: & auium nonnullarum quibus data calcaria sunt, fœminæ omnino iis carent: pari modo ut fues fœminæ dentibus uacant exertis. At in nonnullis generibus sunt quidem hæc sexui utrique, sed maribus potiora, ut cornua tauris robustiora quàm uaccis.

A uictus ratione diuersa oriuntur animalium differentia. Cap. XL.

DEgunt animalia locis disiuncta, alia nanque terrestria, alia aquatilia **G** sunt: quam differentiam trifariam intelligimus: aut enim recipiendi aeris aut aquæ ratione, altera terrestria, altera aquatilia dicimus: aut quod apta natura sunt seruari temperamento alterutrius, quanquam aërem aquamue non recipiant: aut etiam quod cibum petant, uersanturque utrobique diutius. Complura enim cum recipiant aerem, id est spirant, partusque faciant in terra, cibum tamen à madidis locis petunt, uersanturque in humore partem maximam temporis: quæ sola *ἰπαιμοφελειν*, id est uitam ambiguum agere uidentur: quippe eadem & uelut pedestria & uelut aquatica statui possunt. At eorum quæ humoré recipiunt, præter unum cordulū, nullum uel pedestre uel uolatile est, nec cibū sibi ex terra petit: quanquā multa spirabilia pedestrisque generis humore gaudent: & adeo nonnulla ut ne **H** uiuere quidem disclusa ab aquæ natura ualeant, ut testudines marinæ & lutariæ, crocodili, fluuiatiles equi, uituli marini. Hæc enim omnia nisi aliquandiu spirent, intereunt: & parere educaréque solent in sicco. Quæ uero in cetaceo uel in reliquo aquatili genere fistulam gerunt in capite, ut delphinus, balena, hæc natura quadam peculiari, nec aquatilia tantum, sed nec terrestria facile dixeris: siquidē terrestre quod aerem recipit, aquatile quod aquam, secundum naturam est: particeps nanque est hoc genus utriusque, cum & mare accipiat, reddatque per fistulam, & aerem per pulmonem: habent enim hoc membrum & spirant, uerum in utraque diuisionis tam contrariorum generum parte collocari hoc genus absurdum est. Quamobrè aqua-

*Terrestria, uel pedestria, πηξά
Aquatilia, ἕν-
σφα.*

*Ἐπαιμοφελει-
ζου.*

- A** aquatile genus amplius distinguendum uidetur: ut alia accipiant reddantque aquam, ea causa, qua spirantia aerē, quo scilicet refrigerentur: alia propter cibum. Cum enim in humore cibum accipiunt, fieri non potest, quin simul aliquid humoris admittatur: quod admissum, quo emittant, instrumentum habeant necesse est. Quę igitur loco aeris, qui per spirationem atrahitur, humore utuntur, quo scilicet refrigerētur, branchias habent: quibus autem cum cibo humor illabitur, iis fistula in sanguineo genere data *Fistula, αὐλὴ* est. Mollibus etiam & crustaceis hoc idem adhibitum est: nam ea quoque humorem propter cibum accipere coguntur. Altero etiam modo aquatilia sunt, (ob temperationem corporis dico & uictum) quę accipiant quidem aerem, sed in humore atatem degant: aut quę recipiant quidem humorem & branchias habeant, sed terram petant, unde cibū accipiant: quale cordulum esse diximus. Sed horum omnium natura quasi peruersa deprauataue uidetur: sicut marium nonnullorum natura sceminam refert, & sceminarum marem. Cum ergo animalia trifariam in aquatile & terrestre diuidantur, ut dictum iam est: aut enim recipiendi aeris aquatilis necessitudine, aut corporis temperatione, aut tertio cibi ratione, uictus prorsus discrimen pro his diuisionum membris consequetur: alia enim temperandi corporis gratia, & propter cibum, atque etiam recipiendi aeris aut aque necessitate ita degunt: alia temperamenti uictusque causa tantum. In iis, eorum quę testa operiuntur, quę quidem sua natura immobilia sunt, plurima aluntur humore dulci & potulento, qui tenuior ex aqua falsa elicitur: quę autē mobilia eademque carne uescētia sunt, *ζωοφάγοι τὰ* Græci dicunt & *σπερκεφάγα*, iis uictus ex pisciculis est, ut purpuris: alia & iis quę in mari pululāt uescuntur. Quę crusta integuntur, omniuora sunt: quippe quę & lapillos, & limū, & algā deuorent: atque quędam etiā stercus, ut cancri fluuiatiles: carnes etiam nimirum appetūt. Locustę uel pisces maiores cōuincere possunt. Mollia omnia carniuora sunt: lolligines enim atque sepia pisces uel maiores euincunt: polypi conchulis maxime uescuntur. Pisces fere omnes sceturam suo tempore, alter etiam alterum edit, maiorūque minores sunt pręda: reliqua uictus ratio nō eadem omnibus est. In auium genere, quibus ungues aduncę, omnes carniuorę sunt. In genere etiam non adunco sunt, quę carne uescuntur, ut hirundo. Sunt quę uermiculos cum alios, tū qui in lignis nascuntur, pascant: alia spinam appetunt: alia frugibus uiuūt.
- D** Omnium fere auium, alia uictum à terra petunt: alia à fluuiis & lacu, ut ardeolę: alia mari, ut halcedo & fulica. Genus auium omne cum potu exiguo contentum sit, tum aduncis nullus usus bibendi est, pręterquam paucissimis quibusdam, quę & ipsa raro utuntur. Auium cetera forptu bibūt: sed quibus collum est longum, intermittunt, caputque resupinant. porphyrio unus morfu bibit. Genus animalium cortice intectum, ut lacerti & reliquę huiuscemodi quadrupedes, atque etiam serpentes, omniuorum est: nam & carnem edunt & herbam: sed desiderium iis quoque bibendi exiguum, & reliquis quibus pulmo fungosus est. Quadrupedes quę animal generant, syluestres eademque serrata dentibus, ut leo, lupo, carne omnes

DE DIFFERENTIIS

uescuntur. ursus animal omniuorum est. Cornigera animalia, & quibus E
dentes ferrati non sunt, omnia fruge herbáque uescuntur, nisi uehementer
esuriant, sue excepto, qui minime herbe frugúmue appetens est, sed radicū
maxime ex omnibus animalibus. Sunt & inter quadrupedēs ferásque, quæ
uictum ex lacu & fluuiis petunt, ut fiber, lutris, latax: at uero à mari nullum
præterquam uitulus marinus. Bibunt, quibus dentes ferrati animalia, lam-
bendo: atque etiam nonnulla ex non ferratis, ut mures. Quibus autem con-
tinui, sorbendo, ut equi, boues: ursus neque sorbendo neque lambendo, sed
morfu. Bibunt cætera quidem magis tempore æstiuo quàm hyberno: quæ
autem in Africa degunt animalia, contra: insuetum nãque iis est bibere æ-
state, propterea quòd imbres per id tempus fieri non soleant. Insecta ani-
malia quibus dentes omniuora sunt: quibus autem lingua tantum, humo- F
rem undique exugendo sua lingua uescuntur: quorum alia omniuora sunt,
quibus gustus omnium saporum est, ut muscæ: alia sanguiuora, ut tabani
& asili: alia succis plantarum & fructuum uiuunt. Animalium quibusdã
ruminare in more est, proficiuntque ac delectantur non minus in rumi-
nando, quàm edendo. Ruminant, quæ superiore dentium ordine carent, ut
boues, oues, capræ. Ex feris nullum ruminare constat, præterquam ea, quæ
aliquando cum hominibus exigunt, ut ceruus: hunc etenim ruminare pla-
num est. Sunt etiam de dentatis utriusque nonnulla quæ ruminant, ut mu-
res pōtici, lepores & piscis quidam, quem ab ea re *μύροντα*, id est ruminalem
quidam appellarunt. Talis animantium uictus est.

*Vide an hoc pa-
cto legendū sit
apud Aristote-
lem, Et pisces
quidã, & quæ
ab ea re, &c.*

A sensibus quæ oriantur animalium discrimina. Cap. XLI. G

Sensus quidem, ut ante dictum est, omnibus animalibus communis est:
aliis tamen omnes, aliis uero pauciores dedit natura. Quæ nanque san-
guine prædita sunt omnia, omnes habent sensus, nisi quid læsum mutilum-
ue sit, ut talpa: præterea iis quæ mollia, quæ crusta intacta, & quæ insecta di-
cuntur, prope dixerim omnibus, sensus omnes insunt. Quæ autem siliceo
tegmine operiuntur, quãquam tactum (quem omnibus animalibus com-
munem esse diximus) & olfactū gustumq; habere constat, de uisu tamen &
auditu nihil certi manifestiq; habemus: quædam tamen ut echini, tethya,
glandésq; olfactum minime habere uidentur. Eorum quæ non spirant, alia
branchiis, alia fistula, alia præcincta, ut insecta, odoré sentiunt. Nec pro cõ- H
pari modo genera animalium omnia, sensibus prædita omnibus sunt: sed
olfactu canes præcellunt, uti quibusdam placet: uisu aquilæ: gustu proto-
geustæ animalia Indica, unde & nomen acceperunt: tactu serpētes, & quæ-
dam aues: auditu anseres. Verum Plinio authore, ex sensibus ante cætera
homini tactus, deinde gustus: reliquis superatur à multis. Aquilæ clarius
cernunt: ultures sagacius odorantur: liquidius audiunt talpæ. Cicero, omnis,
inquit, sensus hominum multo antecellit sensibus bestiarum: quorum ita
clara iudicia & certa sunt, ut si optio naturæ detur, & ab ea deus aliquis re-
quirat, contentane sit suis integris incorruptisq; sensibus, an postulet me-
lius aliquid, non uideam quid quærat amplius. Hæc Cicero.

*Quàm sint cer-
ta humanorum
sensuum iudi-
cia, plurib. ex-
plicat Cicero
libr. 2. De nat.
deor. et 4. Aca-
demic. quæst.*

A respiratione

A A respiratione & uoce, animalium discrimina. Cap. XLII.

A Nimantium alia accipiunt redduntq; aërem: quæ res respiratio nominatur, ut homo, & quæcunque terrestria habent pulmonem: alia uero minime, ueluti pisces & insectorum genus omne: & his quidem neq; uocis emittendæ, neque locutionis ulla facultas est, sed sonus tantum in nonnullis: differt enim uox à sono, & cum iis tertia res adnumeranda est locutio: gutture (*φάρυγγα* dicunt) parte una, uox agitur: locutio non nisi uocis per linguam explanatio est. Quamobrem quibus animantiū lingua libera absolutaq; non est, neque sermone utuntur, neque uocem emittunt, sed sonū tantum. Insectorum alia murmur edūt, ut apes: alia canere dicuntur, ut cicada: nullum molle, nullum crustatum, uel uocem uel sonum mittit naturalem. Pisces uocis quidem expertes sunt, sed sonos stridoresq; mouēt, qui uocales esse existimantur: at uero, quæ & linguam habent & pulmonem, si quadrupedes ouiparæ sunt, uocem quidem emittūt, sed exilem: & alia longum sibilum edunt, ut serpentes: alia abruptum & perexiguum, ut testudines: alia uero exilem & imbecillē uocem: rana suum habet ululatum, quā ololyginem nominant. Genus auium uocem mittere potest: iisq; præcipua facultas conficiendæ locutionis, quibus lingua mediocriter lata uel tenuis. Quadrupedū genus quod animal procreat, uocem uarie mittit: neque est quod loqui possit, sed proprium id hominis est: omniū uero uocaliū animalium communis mos est, ut sui coitus tempore potissimum canant & blaterent præter hominem, ut aues tunc maxime plurimāsq; emittunt uoces cum coeunt. Differunt tum uoces animalium, tum locutiones tractus ratione & regionis. Et uox quidem acumine grauitateq; maxime innotescit: in iis tamen specie nequaquam discrepāt, quæ generis eiusdem sunt. Ætatis quoque ratione differunt uoces: iunioribus enim quàm uetustioribus fere acutior uox est. Magna etiam ex parte uox marium fœminarūq; differt: eo quòd mares grauius sonant quàm fœminæ: uerū non in omni animalium genere ita agitur: sunt enim in quibus è contrario fit, ut in bubus: nam boum fœmina grauiorem, quàm mas agit uocem: & uitulis grauior, quàm adultis. Quamobrem castratis uox è contrario mutatur: transeunt enim quæ castrantur in fœminam.

A Spiratio, *ἀναπνοή* καὶ *ἀναπνεῖν*. Vox, *φωνή*. Locutio, *λέξις*. Sonus, *ἦχος*.
B Longum sibilum, *σειγμός*. Abruptum & perexiguum sibilum, *συγμός μικρός*, uel potius *σειγμός*. Ololygo, *ὀλολυγών*.

Animalium discrimina, quæ à somno & uigilia oriuntur: aut ætate, iuuenta scilicet & senectâ, à uitæ prolixitate & breuitate. Cap. XLIII.

Sunt uero hæc animalibus omnibus cōmunia, uigilia & somnus, iuuentæ & senectus, uita & mors: non tamen pariter omnibus eodemq; modo insunt: omnia enim animalia dormiunt quidem & uigilāt: (nullū enim reperitur, quod uel semper dormiat, uigiletue semper) sunt tamen quæ somno omnino adeo exiguo contenta sunt, ut sæpenumero quemuis lateat, dormiant, necne. Pedestria omnia & prædita sanguine dormire ac uigilare,

DE DIFFERENTIIS

*Aquatilium,
Quòd pisces et
aquatilia reli-
qua dormiant,
unde argumēta
Aristo. histor.
animal. lib. 4.*

*Sanie trahit,
iq̄z q̄z d̄s̄ 651.*

sensu ipso percipiuntur: quibus enim palpebrę adiunctę sunt, conuiuendo E
obdormiscūt. Aquatiliū quoque somnus apparet, ut piscium, mollium,
& crusta oportorum, locustarum inquam, & cęterorum generis eiusdem.
Argumentum uero, quāuis nullum deduci ab oculis potest, quia palpebris
carent, ipsa tamen quiete cernuntur placida, seu soporata. Infecta etiā dor-
mire argumentum, quòd requiem capiūt, motuq; omni procul dubio ces-
sant, quod præcipue patet in apibus: quiescunt enim noctu & conticescūt,
ut nullus omnino bombus sentiatur. Item somniare non solū homines, sed
& alia quędam animalia, ut equos, canes, & boues palam est. Dormiētibus
sanguinis copia partes exteriores deserit, subit interiores: ita ut adactō cul-
tello non æque effluere possit. Ætatum etiam ratione nonnihil discriminis
accidit: etenim in prima ætate, & admodum iuuenili, sanguis sanie trahit, F
& copiosior est: in senectute autem crassus, niger & paucus, medium tenet
in media firmaq; ætate. Concrescit etiam facile senum, uel in corpore san-
guis, qui per summa est, quod idem nunquam in iuuenibus accidit. Auge-
scunt animalibus pili in senectute, durioresque redduntur: quod idem un-
guibus quoque euenit: piscibus quoq; senescētibus squamę duriores cras-
sioresque efficiuntur. Quadrupedum etiā uilli lanęue senectute prolixius
augentur: quanquam rarefcant, fiantq; pauciores. & ungulę quoque ma-
iores in senecta redduntur, quod idem rostris etiam auium euenit. Pennas
gruum in senecta nigrescere perspectum est. Viuunt certe alia diutius, alia
uero quo nata sunt, eodem die emoriuntur, ut ephemerus: longioris uitę
sunt alii, quę gressilia sunt, pariter & sanguine prædita, ut homo & ele- G
phas: & aquatilia terrestribus breuioris uitę sunt. In pedestribus sangui-
neis uiuiparis maxima ex parte longioris uitę sunt mares quàm fęminę:
fęminas autem piscium maribus esse uiuaciores cōstat, eò quòd fęminę
uetustiores quàm mares capiantur. Quę semine abūdāt, & salacia sunt, ci-
tius senescunt: quę contra, diutius uiuunt: ideoque mulus lōgiorem degit
uitam, quàm aut equus aut asinus, ex quibus procreari solet. Mares, prope
dixerim omnes, diutius uiuunt, quàm fęminę: accidit tamen uel ob sala-
citem, ut in passeribus, uel ob nimium laborem, ut in iumentis, ut mares
quidam suis fęminis ocys senescant.

Differentiæ animalium, quę à moribus constituuntur. Cap. XLIII H

MORIBUS item animalia distinxit natura: habere enim uim quandam
naturalem animantes in quauis animi affectione uidentur: hoc est
prudentia, stultitia, animositate, ignauia, clementia, atrocitate, & reliquis
habitibus generis eiusdem. in quibusdam etiam commune aliquid disci-
plinę eruditionisque habetur: atque etiam prudētia imago quędam inest
in nonnullis: alia enim uicissim inter se, alia ab homine (quę scilicet audi-
tu non carent) non modo strepēdi, uerum significandi differentias possunt
dinoscere. Sunt etiam animantium alię ciuiles, alię inciuiles: ciuiles appel-
lo animātes, quę labori comunicāt: id est, quarum opus comuni effici-
tur opera, ut homo, apis, formica, grus. In omnibus uero generibus, in qui-
bus

*Ciuiles, πειλι-
τινά.*

A bus per marem & fœminam procreatio est, mores distinxit natura, quibus mas differt à fœmina: quod præcipue tum in homine, tum etiam in iis, quæ magnitudine præstant, & quadrupedes uiuiparæ sunt, percipitur. (mores nanque minorum animalium, parumq; uiuentium temporis, minus sensu percipiuntur: uiuaciorum euidentiores sunt:) fœminæ enim in iis moribus sunt mollioribus, mitescunt celerius, & manum facilius patiuntur: discunt etiam, inuitanturq; ingeniosius: ut in genere canum Laconico: sed fere minus quàm mares sunt animosæ, uerum malitiosiores, astutiores, & insidiosiores fœminæ sunt, atque in nutrienda prole sollicitiores: mares cōtrà, animosiores, ferociores, simpliciores, minúsque insidiosi. Pugnant inter se ipsa animalia, quæ loca eadem incolunt, atque iisdem uescuntur cibis: nam si ui-

B ctus penuria sit, fit certe ob eam rem, ut uel eiusdem generis animantes pugnam inter se conferant. Et quidam marinos uitulos eiusdem loci pugnare inuicem aiunt, & marem cum mare, & fœminā cum fœmina, donec alter ab altero, uel occidatur, uel eiiciatur: idemq; corū catulos facere. Carniuora etiam (Græci *ἀμοφάλα* uocant) oppugnantur à cæteris omnibus: & ipsa cum cæteris pugnant, quoniā uictus iis ab animalibus est. Sunt ferarum aliæ semper inter se infestæ: aliæ hominum ritu, cum res ita tulerit. Piscium autem, alij gregatim degunt, amicique sunt: alij non gregatim, inimicique uiuunt. Conger & muræna caudas inter se prærodunt. Polypum intantum locusta pauet, ut si iuxta uiderit, omnino moriatur. Locustam cōger, rursus polypum congridi lacerant. Genus ouile amens, & moribus stultissimis est. Ferarum quadrupedum cerua non minime prudentia præstare uidetur: id quod & pariêdo, & fœtum educando ostendit. . Omnino ratio brutorum magnam refert uitæ humanæ similitudinem: magis que in minore genere, quàm in maiore uideris intelligentiæ rationem: quod primū in auum genere, hirundo in effingendo construendóq; nido, ac pullis educandis ostendit. Columbi cum pluribus coire nolunt, neque coniugiū iam inde à primo ortu ininitum deserunt, nisi cœlebs aut uidua. quin etiam fœminæ parturienti mas adest, & cultu, omniq; officio fungitur. Domicilia quoque agrestes uolucres aptissime ad uictum, & prolis salutē moliuntur. Sunt item aliæ parentes feliciores, & suorum gnatorum diligentiores: aliæ con-

C Feliciores, *βύτρα*. Et aliis ingenium ad uictum acutius, aliis obtusius est. Sed in marinis *πικύοι*.

D quoque animantibus permulta intelligi possunt, nō sine solerti ingenio effici ratione uitæ commodioris: rana nanque, quæ piscatrix appellatur, præterea torpedo & pastinaca sese abscondentes piscantur. Obruunt arena sese & afelli, & raia, & passeres, & squatina: cumque nullam sui corporis partē intectam reliquerint, uerberant radiolis sui oris, quos piscatores uirgulas uocant, quas pisciculi cum aspexerint, adnatāt quasi ad algas, quibus uesci soliti sunt. Mollium astutissima sepia est: maxime enim hæc suo utitur atramento, non modo cum metuerit, uerum etiam abscondendi causa. Polypus fatuus quidem est, cum ad manum demissam hominis accedit: sed prudens rei familiaris, cum omnia colligat, & suo in domicilio recondat: sui etiam mutatione coloris uenatur pisces. Insectorum operosissimum, &

D E D I F F E R E N T I I S

præ cæteris fere animalibus officiosissimum genus formicarum & apū est. E Crabrones item & uespæ, & prope dixerim omnia huius cognata generis, & aranci quidam in uitæ muneribus ingeniosiores habentur. In moribus animantium percipi differentias licet: præcipue quidem ad fortitudinē & timiditatem, ad mansuetudinem quoque & feritatem, etiam in ipso syluestrium genere: leo enim quanuis in edendo ferocissimus sit, tamen pastus & fame iam uacans, facilis mitisque maiorem in modum est: elephātus omnium ferarum mitissimus & placidissimus est. E terrestribus mures, è uolucris hirundines indociles sunt: cum elephanti iussa faciant, leones iugum subeant, in mari uituli, totque piscium genera mitescant. In marino etiam genere plurima de delphinis narrantur indicia morum placidorum ac mitium. Genera autem quæcunque placida sunt, hæc eadē quoque fera F possunt reperiri, ut fues, equi, homines, oues, capræ, canes, boues.

Ab affectuum quorundam immutatione, quæ oriuntur animalium differentia.
Cap. XLV.

VT quæque animalia pro suis affectibus agere, sic contra, pro suis quoque actionibus affici immutariq; moribus solent: quin & partes corporis nonnullæ sæpenumero ratione agendi immutantur. In auium enim genere gallinæ cum mares uicerint, cucuriunt: & exemplo marium tētant superuentu coire, crista etiam caudaque erigitur. Cuculus etiam immutatur colore, & uocem minus explanat cum se abditurus est. Complures etiā alia immutantur aues per tempora, & colore & uoce: ut merula quæ ex nigra redditur ruffa, & uocem mittit diuersam: strepitat enim per hyemem, cum per æstatem tumultuanter cantet. mutat & turdus colorem, uoce tamen eadē est. Luscinia quoque & colorem per tempora mutat & uocē: & quidem in terra Italia per id tempus, quo sic immutari solet, alio nomine appellatur. Denique auestunc maxime plurimāsque emittunt uoces, cū coeunt. Colorem etiam mutant & pisces, merule & turdi. phuca etiam mutat colorem: cum enim cæteris temporibus candida sit, uerno uaria redditur. Mutantur uero animantium aliqua, forma & moribus, nō modo per ætates & tempora, uerum etiam castratione. Castrantur autem ea quibus sunt testes. Gallinaceus si perfecta ætate est qui castratur, illi crista pallefcit, & cucurire desinit: neque coitum uenereum repetit: sed si adhuc pul- Hlus est, ne inchoari quidem ex iis quicquam potest cū accrescit. Quod idē in homine quoque accidere certum est: nam si puer adhuc excidatur, neque post geniti pili crescunt, neque uox immutatur, sed suum seruat acumen: at si iam puber, post geniti defluunt pili præterquā pubis: hæc enim quanuis minuatur, tamen manet, & congeniti non defluunt: nemo enim spado caluescit. Quadrupedum etiam excetorum uox omniū in fœminam mutatur. Omnia denique si dum crescunt, castrantur, maiora elegantioraque, quàm incastrata euadunt: sed si posteaquam adoleuerunt & iam incremento constiterunt castres, nihil præterea accedere ad magnitudinem potest. Cerui si cum per ætatem nondū cornua gerunt, castrantur, non edunt cornua:

Aliàs fuca.

A nua: sed si cornigeri exciduntur, non decidunt cornua, & magnitudine eâdem feruantur. Et castrata denique auctiora quàm incastrata euadunt.

A ualetudine prospera uel aduersa differentia. Cap. XLVI.

Valetudines etiam & morbi per tempora, pro generum diuersitate uarie accidunt, & in totum non eadem omnibus ualetudo existit: uiuunt enim animalia prospere, non eisdem temporibus, nec omnibus æque qualitatum exuperantiis. Iam auibus profunt squalores, tum ad cæteram fanitatem, tum ad partum. At uero piscibus (exceptis quibusdam paucis) imbres conducunt: incommodi contra auibus anni pluuij sunt, piscibus sicci. Et pisces quidam suos morbos habent, ut cyprinus, glanis. Testaceo generi anni pluuij profunt, præterquã purpuris. Quadrupedum, sues uariis morbi generibus laborant, scilicet raucedine, dolore capitis, alui profluuiio, & grandine: canes, rabie, angina & podagra. Boues gregales morbis duobus tenentur, podagra & struma. Equi gregales morbo immunes sunt, excepta podagra: at uero equi domestici morbis plurimis obnoxij sunt. Asini maxime morbo laborant, quam malidam uocant, Græci *ουλίδα*: elephantum morbis ex inflatione contractis: agrotant etiam si comedant terram, nisi ea frequenter utantur: nec non profluuiio alui tentantur, & aliis quibusdam morbis. Insectorum maxima pars eo tempore ualet, cum annus humidus est & tepidus. Apibus præcipue nocent bestiolæ quædam, quæ in alueis innascuntur. Discrimen animalium ut prospere contrarie exigant, etiam cum utero grauescant, existere nouimus: testa enim intacta atque etiam crustata, tunc optima sunt cum grauida, ut locustacea: mollia etiam præstant cum grauida sunt. Et pisces cum impleri incipiunt à coitu, boni omnes fere sunt: sed procedente uteri tempore alij præstant, alij non.

Animalium discrimina, eò quòd commoda magis minusue, aut incommoda nobis sint. Cap. XLVII.

Hominis causa uidetur natura cuncta animalia genuisse: alia nanque in confortium operum nobis ueniunt, ut ea quæ iumentum nomen à re traxere: quòd nostrum laborem, uel onera subuectando uel arando iuuarent: alia uoluptatis ac redditus & custodiæ causa parari solent, ut ovis, capra, sus, canis. Ouillum nanque pecus & contra frigoris uiolentiam nos protegit, corporibusque nostris liberaliora præbet uelamina: tum etiam casei lactisque abundantia, non solum agrestes saturat, sed etiam elegantium mensas iucundis & numerosis dapibus exornat: quibusdam uero nationibus frumenti expertibus, uictum commodat: ex quo Nomadum Getarumque plurimi *γαλακτοπόται* dicuntur. Capra pilos ministrat ad usum nauticum, & ad bellica tormenta, & fabrilis uasa: nec non quædam nationes harum pellibus sunt uestitæ, ut in Getulia & Sardinia. Canis aut custodiæ paratur, propellendis scilicet iniuriis hominum ferarumque: aut uenationi. Mella contrahunt apes, succumque dulcissimum ac saluberrimum, fauósque conficiunt & ceras. alimenta nobis præbent & alia nonnulla, tum

D E D I F F E R E N T I I S

ex suis partibus, tum ex quibusdam, quæ in partibus ipsis continentur aut E generantur: cuius generis sunt sanguis, oua, lac, caseus & butyrum. E diuerso alia, ut serpentes & pisces nonnulli, mortem ilico afferre in cibis feruntur: & plurima ex animalibus morborum colliguntur remedia.

Ab alimentis, quæ ex animalibus nobis suppeditantur, differentia quibus modis constituentur. Cap. XLVIII.

IN iis quæ nos alunt, scire oportet hæc inueniri discrimina. Omne animal quadrupes domesticum, omnem gradem feram, quales sunt capra, ceruus, aper, onager: omnem grandem auem, quales sunt anser, pavo, grus: omnes beluas marinas, ex quibus cetos est, quæq; his pares sunt, alimentorum ualidissimi generis esse: id ualentissimum uoco, in quo plurimum alimenti est. Caro quæ durior est, inquit Galenus, & crassiorum partium, si probe concoquatur: alimentum corpori præstat copiosius, quam quæ humidior est ac mollior. In media uero materia numeratur, ex quadrupedibus lepores: & gallinaceum genus, phasiani, perdices, attagenæ, columbæ, merulæ, turdi, auiculæ omnes à minimis (ut inquit Celsus) ad phœnicopterum. Item pisces omnes, qui salem non patiuntur, solidius saliantur: uel ut Galeno placet, pisces omnes & litorales & pelagici: qui neq; glutinosum habeant succum, neque insuaue quicquam, aut uirosum referant. Imbecillissimam uero materiam esse tradunt, ex auibus, eas quæ in montibus uicant: sturnos scilicet, turdos, merulas, columbasq; & passeres, qui in turribus degunt: ex piscibus eos, qui in saxis uitam agunt, ut iulides, phucas, scaros, merulas, turdos. Sed quauis hæc ita discreta sint, tamen etiam quæ sub eadem specie sunt, magna discrimina recipiunt: alia nanque res, alia uel ualentior est, uel infirmior. Siquidem ex auibus, quæ in media specie sunt, ualentior ea quæ pedibus, quam quæ uolatu magis nititur: & ex iis quæ uolatu fidunt, firmiores sunt quæ gradiores, quam quæ minutæ sunt, ut ficedula & turdus. Inter domesticas uero quadrupedes leuissima suilla est: grauissima bubula: itemque ex feris, quod maius quodque animal, eò robustior ex eo cibus est. Pisciumque eorum, qui ex media materia sunt, quibus maxime utimur, grauissimi sunt, ex quibus salsamenta quoque fieri possunt, qualis lacertus est: deinde, qui quanuis teneriores, tamen duri sunt, ut aurata, coruus, scarus, oculata, tum plani: post quos etiam leuiores, lupi nulliq;: & post hos sunt omnes saxatiles. Leuiorem cibum præstant pisces, quam uolucres: & hæc leuiorem quam caro suilla: quæ inter domesticas quadrupedes, ut modo diximus, leuissima est. Neque uero in generibus rerum tantummodo discrimen est, sed etiam in speciebus ipsis: quod & pabulo fit, & ætate, & membro, & solo, & cælo, & habitu affectioneue. Nam animalia omnia quibus abunde suppetunt idonea alimenta, longe seipsis euadunt in alendo præstantiora: quemadmodum si desint, multo fiunt deteriora. Et quadrupes animal omne, si lactens est, minus alimenti præstat: item quod tenerior pullus cohortalis est: in piscibus quoque media ætas, quæ nondum summam magnitudinem impleuit: nam alimentum humidius, ut distribuitur, ita etiam celerius discutitur.

Galenus de uictus rat.

Apabulo.

Ab ætate.

A titur. Deinde ex eodem sue, ungulae, rostrum, aures, cerebellum: ex eodem *A membro.*
 agno hedoue cum pectiolis totum caput, aliquanto quam cetera membra
 leuiores sunt, adeo ut in media materia poni possint: & ex eodem sue pedes,
 quam imum crus leuiores sunt, & hoc quam reliquae partes: ex auibus col-
 la, alae uel recte infirmis cibis annumerantur. Quod ad solum uero pertinet, *A solo &*
 leuior piscis inter saxa editus, quam in arena: leuior in arena, quam in li- *caelo.*
 mo: quod fit, ut ex stagno uel lacu, uel flumine eadem genera grauiora sint,
 leuiorq; qui in alto, quam qui in uado uixit. Omne etiam feru animal do-
 mestico leuius est, & quodcunque humido caelo, quam quod sicco natum
 est: quandoquidem ea quae in montibus uiuunt, temperamento sunt ficcio-
 re, atque eoru caro minime pituitosa aut lenta est: quae uero in locis aquo-
 sis & campestribus degunt, humidiora sunt, & excrementosa magis. Eadem *Ab habitu.*
 omnia pingua quam macra: recentia quam salsa: noua quam uetusta plus
 alimenti habent. Tum idem magis alit iurulatum, quam assum, magis as-
 sum, quam frixum, ut Celsus prodit. Ouum durum ualentissimae materiae
 est: molle uel forbile, imbecillissimae. Fere uero sequitur, quod ualentior quae-
 que materia est, eo minus facile concoquatur: sed si concocta est, plus alat,
 ut dictum est. Et imbecillis hominibus, rebus infirmis opus est: medio-
 criter firmos media materia optime sustinet: & robustis apta ualidissima
 est. Plus deinde assumere ex leuioribus potest: magis in iis, quae ualentissi-
 ma sunt, temperare debet: uerum haec potius ad medicinam pertinent,
 διατητικῶ scilicet.

C A Cara humidior, suillam carnem tradit Galenus ualentissime nutrire. Considera.

B Ex auibus, has aues inter ea recenset Galenus, quae in tenui uictus ratione conue-
 niunt: at Celsus aues omnes a minimis ad phoenicopterum in media materia reponit.

C Suilla. Omnium ciborum, inquit Galenus, plurimum nutrit caro suilla: idemque in
 ratione uictus analeptice, id est renutritoria, a piscibus, ac deinde ab auibus ad carnes
 suillas statim uictum mutat. A Et quodcunque uide an ita legendum sit apud Cel-
 sum: Et quodcunque sicco caelo, quam quod humido natum est: sed nihil muto.

Alia quaedam ab alimentis quae nobis praestant
 animalium discrimina. Cap. XLIX.

D N Equae haec sola quae diximus, discrimina sunt, sed etiam alia boni suc-
 ci, alia mali sunt, (σχημα & κακόχημα Graeci uocant) alia stomacho ido-
 nea sunt, alia aliena: alia facile concoquuntur, alia difficilius: alia inflant, alia
 ab hoc absunt: alia intus facile corrumpuntur, alia minime uitiantur: alia
 mouent aluum, alia supprimunt: alia citant urinam, alia tardant: alia succum
 procreant crassorem, alia tenuiorem: alia glutinosum, alia mediocrem: si-
 cut alia magis excrementosum gignunt, alia minus. Boni succi sunt, ex qui- *Ενχημα.*
 bus probus gignitur sanguis: ut aues piscis que fere omnes, praeterquam qui
 in lacubus, paludibus, fluuiisq; uictitant limosis, alioque quouis modo uicia-
 tis. Quadrupedum carnes, si bene concoquantur, & in iis praecipue porcina quae
 aetate media est: lac omnium penes aliorum ciborum optimum procreat suc-
 cum. Agrestium animalium caro succum efficit meliorem, quam domesti-

DE DIFFERENTIIS

corum. Boni succi sunt, inquit Celsus, omnis uenatio, omnes aues, quæ ex E media materia sunt: ex maioribus quoq; eę, quas supra memorauimus. mediij inter teneros durósque pisces, ut mullus & lupus. In summa, omnis pinguis caro, omnis glutinosa, omne iecur, ubera, rostra, & aliæ partes excarnes ut uenter, intestina, uulua, & omnes extremæ partes, & caudæ succum gignūt, quàm carnes minus bonum. Mali uero succi sunt, quæ sanguinem efficiunt minime probum, sed humoribus uitiosis exuberantem: sunt autē & quæ frigidiora sunt, & pituitosa: & quæ calidiora biliosaq; & quæ melancholico succo abundant. Sunt uero inter animalia huius generis, pisces omnes, qui ex tenerrimo genere sunt, aut ij rursus, qui nimium duri, uirosiq; sunt: ut ferè quos stagna, lacus, limosiue riui ferunt, quiue in nimia magnitudinem excesserunt. Mali succi est, & ouilla caro: caprina uero, & F acrimoniam habet. Hircorum caro deterrima est: arietum deinde & taurorum. In omnibus autem iis, ut castratorum meliores, ita pessimæ sunt seniorum carnes: his nihilo meliorem succum gignit ceruina caro. Lepores crassiorum quidem sanguinem generāt, probiorem tamen succum, quàm aut bouilla caro, aut ouilla. In his sunt, & caro domestica permacra: & omnis caro falsa, omnēque falsamentum, atque animalium omnium caro, quæ in lacubus, paludibus, fluminibusue limosis uictum habent: præsertim si urbis cuiuspiam populose purgamenta, ut balnearum, latrinarumue, aut G culinarum, in eas aquas defluant. Stomacho idonea sunt (inquit Celsus) omnis uenatio: atque utraq; uel assa, uel elixa: ex domesticis animalibus, bubula, siquid ex cæteris fumatur, macrum potius quàm pingue: ex sue ungula, rostra, aures, uulua: duri ex media materia pisces, ostrea, pectines, murices, purpuræ, cochleæ. Aliena à stomacho sunt omnia falsa, omnia pingua, cerebrum omne, & omnes medullæ. Ex his autem intelligi potest, nõ quicquid boni succi est, protinus stomacho cõuenire: neque quicquid stomacho conuenit, protinus boni succi esse. Facile in uentre concoquuntur pisces, maxime saxatiles: auium genera omnia, si cum quadrupedibus cõferas. Ex quadrupedibus, suilla caro facillime concoquitur. uitulina facilius q̃ bubula: hedina, quàm caprina: & omnium eorum carnes quæ adhuc adolefcunt, facilius concoquuntur, quàm quæ ætate declinant: & hesternum, quàm recens necatum, facilius concoquitur. Caro caprina, bubula & ceruina difficilius concoquuntur: & sues cum senuerint, & anno- H sa omnia: anserum, turdorum, merularumque, & auicularum caro: quibus adhuc durior est turturis, palumbi & anatis caro: magisq; pauonis & turdi: raia, leuiraia, squatina, dracones, cuculi, trachuri, mulli, & ex piscibus alij quidam: cochleæ, & ex cæteris testaceis, ea quę duriores habent carnem, ut purpuræ, buccinæ, crustacea omnia, & quæ mollia uocantur. Minima inflatio fit (inquit Celsus) ex uenatione, aucupio, piscibus, conchyliis, ouis, uel mollibus uel forbilibus. Inflant autem omnia pingua. Minime intus uitiantur aues, & eæ potius duriores, aurati pisces, scari: neque hi solum, sed etiam lolligo, locusta, polypus. Itēque bubula, omnisque dura caro: cadēque aptior est, si macra, si falsa est: omniāque falsamenta, cochleæ,

Extremæ partes, trunculos has uocat Celsus.
κακίχμα.

Ευσίμαχα.

κακισίμαχα.

Εύπεπτα.

Δύπεπτα.

Αφυστα.

φυσίδη.

δύσφταρτα.

Ata: cochleæ, murices, purpuræ, paruulæ chaneæ, & testacea alia quæcunque duram habent carnem. Dantur uero bis tæue elixa iis, quibus ob humoris cuiuspiam uitium corrumpitur in uentre cibus. Facile autem intus cor- δύφθαρα.
rumpuntur lactentia omnia, teneri pisces, ostrea, lac, caseus, & uetus & re-
cens. Aluum mouent lac & lactentia omnia, cochleæ, ostrea, pelorides, ἑσπαστικά γὰρ
echini, muscoli, & omnes fere conchulæ, maximèque ius earum: falfamen- στρός.
ta, omnes teneri pisces, sepium atramentum: si qua caro assumitur pin-
guis, eadem uel uirulenta uel elixa, aues quæ natant. Cōtra, astringunt du- ἰφελήσι γὰρ
ra oua, magis que si assa sunt, minutæ aues, merula, palumbus, magis que si στρός.
in posca decoctus est, grus: omnes aues, quæ magis currunt quàm uolant: le-
pus, caprea: icur ex iis quæ seuum habent, maximèque bubulum, ac seuum
B ipsum: caseus, qui uehementior uetustate fit: in eadem carne, assa potius
quàm elixa. Vrinam autem mouët, ex uenatione maxime lepus, pectan- διερεπιδά.
culi, purpuræ, & quæ coriphia uocantur. Ad tenuem uictus rationē ido- λεπώνοντα.
nea sunt, pisces saxatiles, auiculæ montanæ: quæ enim in montibus degunt
animalia, omnia siccius præbent alimentum, minúsque pituitosum ac len-
tum. E diuerso sanguinem crassiores procreant, pisces grandiores (κυτὸς δὲ παχύχμοι.)
Græci uocāt, id est cetaceos) cuius generis sunt thumni, anguilla, cochleæ,
ostrea, & testaceum genus omne: & quæ mollia uocantur, ut lolligines, se-
pia, polypi: caro ceruina, caprina, bouilla, leporina, porcina. Lentum glu γλίσχα:
tinofumue succum gignunt suilla atque agnina caro, tendines omnes, &
quæ circa labra sunt partes atque lingua. Scire autem oportet, quæcunque
C crassum glutinosumque succum procreant, si recte in uentre ac icinore
concoquantur, optimum sanguinem efficere. Medium autem inter tenuē
crassumque succum gignunt, gallinarum, phasianorum, perdicum, attage-
narum, merularum, omniumque paruorum auium caro. E piscibus, tam li-
torales quàm pelagici, gobij, murenæ, buglossi, & quicunque neque lento-
rem habent neque fœtorem, neque aliàs insuaues sunt. In omni autem ge-
nere, ad salubrem uictus rationem præferuntur animalia quàm exercitatis-
sima, & quæ cibo sicciore æreque purissimo utuntur: iis quæ aut otiose de-
gunt, aut humidioris alimēto, acréue impuro crassoque uiuunt. Et ex pisci-
bus eliguntur, qui carnem teneram habent & friabilem: qui uero aut durā
aut lentam glutinosamue, reiciuntur: sicuti & qui ex tenerrimo genere
D sunt: & ut paucis rem absoluaui, duobus hisce iudiciis, quod scilicet mol-
les sunt & friabiles, omnium animalium carnes perpenduntur: quibus e-
nim utrunque inerit, tuto usque ad saturitatem eduntur: cui uero neutrum,
ab eo penitus abstinentum iudicāt medici. Quod si cui alterum solum in-
fit, hoc genus quoque fugiendum admonent: nonnunquam tamen, ob a-
liorum inopiam in usu cibario esse solet, sed citra fatietatem acceptum: his
saltem qui sanitati tuendæ student. In cibis quoque pituitosum succum ge-
nerant alia, ut testacea, caro agnina: alia melancholicum, ut bouina, capri-
na, & præsertim hircina taurinæque. Et nonnulla excrementosum pro- πρωτοπρωμαί.
creant succum, ut palumbi, anseres, & aliæ, quæ in paludibus aut stagnis ui- πικαί.
ctitant aues. Porcina caro & ouilla, atque omnis nouellorum & domesti-

DE DIFFERENTIIS

ἀπερτῆα.

corum animalium caro, & eorum quæ otiose uiuunt: piscésq; qui in lacu- E
 bus aut fluuiis limosis degunt, atque cetacea omnia. Nonnulla minimū
 excrementi habent, ut syluestrium animalium caro, & eorum quæ in sic-
 cioribus locis uictitant: colla animalium & caudæ & alæ. Quin & ipsa
 præparatione (quod ad alimenta attinet) differunt animalia: reddūtūrque
 nonnunquam & aliis & seipsis meliora deterioraue. Apparamus autē ea,
 sicuti & alios cibos: aut apponentes quippiam, aut auferentes, aut modo
 quodam immutantes. Sordes eluuntur: ingrati uero si quid inest saporis,
 aut in humore macerando aufertur, ut falsugo, aut elixando: quæ enim ue-
 hementer amara aut austera sunt, si in aqua elixentur, exuperantem illam
 qualitatem exuunt: acria uero & mordacia in aceto diluto. Assorum quo-
 que & elixorum uirus fœtōrue, aut succi ipsius malitia, si qua adsit, partim F
 aufertur, partim uero immutatur, & ab igne, & ab iis, quæ cuique accom-
 modata sunt condimentis. Hæc Diocles. Differūt elixa ab assis, quòd hæc
 ficciora, illa humidiora sunt, ut Galeno placet atque Rufo: contra Aristo-
 teli, elixa assis aridiora sunt, assorumque externæ partes internis ficciores:
 cum in elixis è diuerso, extremę humectiores sint. Ut rite assentur, quæ car-
 nosa aut pingua sunt, copiosiore indigent igne, lēto autem, quæ macra aut
 sanguinis expertia. Non paruū carnis discrimen contingit, si sale macere-
 tur: sæpe nanque fit, ut animal quod sua natura sit humidum, salis ui red-
 datur alio, quod siccum natura sit, aridius: & quæ edulia dura sint, & sua na-
 tura ficciora, eadem sale macerata, reddantur ob nimiam ficitatem cibo
 inepta: sicuti contra, quæ excrementis abūdēt, succūmq; in se pituitosum G
 contineant undique permixtum, eadem sale macerata euadant meliora.
 Sunt quoque eadem sapore grata, & tenuis uictus rationi idonea, sed à sto-
 macho aliena: & succum gignunt non bonum, aluūmq; perturbant.
 Discrimen quoque in iis nō paruū uel hinc oritur, quòd alia duriores
 habent carnem, alia mollem & ueluti fluidam, sicuti mediocrem alia. Rur-
 sum alia carnosa sunt, alia præpingua, & nonnulla graciliora macraue: &
 quædam iamdiu, quædam uero non ita pridem sale condita sunt. Sed de
 falsuris plura aliàs.

A medicamentis, quæ nobis præstant animalia, quibus modis con-
 stituuntur differentia.

Cap. L.

H

Non alimenta solum uarie nobis præbent animalia, sed & medicas ui-
 res suppeditant plurimas. Rerū nanque omnium parēs, nullum ani-
 mal ad hoc tantum ut pasceretur, aut alia fatiaret, nasci uoluit: quin artes
 salutares inseruit & uisceribus: quippe cum surdis etiam rebus inseruerit,
 tum uero illa animæ auxilia præstantissima, ex anima alia esse uoluit, con-
 templatione ante cuncta mirabili. Exficcant, humectant, calfaciunt, refri-
 gerant, tum ex animalibus nonnulla, tum ex eorum partibus. Sunt præter-
 ea quæ durities emolliant, ut adipēs atque medullæ: quæ concoquant, συμ-
 μασηταί. Græci uocant, ut œsypus & butyrum. Pus mouent adeps uitulinus,
 μαλακτικαί. συμπηπηταί. πυροποιητικαί. μασηταί. Græci uocant, ut porcīnus & butyrum: per halitū digērunt nōnulla, ut coagulū omne,
 μαλακτικαί. συμπηπηταί. πυροποιητικαί. μασηταί. Græci uocant, ut porcīnus & butyrum: per halitū digērunt nōnulla, ut coagulū omne,
 αδεψ. adeps

μαλακτικαί.
 συμπηπηταί.
 πυροποιητικαί.
 μασηταί.

A adeps leoninus, pantherarum & hyænæ. Abstergendi uim habent, testaceorum omnium testæ, sepiarum ossa, erinaceorum ustorum cinis, lactis ^{ἐὺππίου.} ferum. Caustica uis cantharidi, buprestis, atque pityocampæ: totis nanque ^{καυστη.} animalibus partim uistis, partim uero crudis nonnunquam abutuntur medici. Torpedinem integram capiti admotam eius dolores sanare tradunt. Terreni uermes triti, in potu ex passo urinam ciunt: impositi præcisos neruos glutinant. Limaces si totæ cum testis urantur, admittis galla, omphacitide ac pipere albo, dysentericis mirifice profunt. Hippocampi cremati cinis cum pice liquida aut axúgia illitus, alopecyas replet. Per hæc potissimū, & si quæ huiusmodi alia possunt animalium generibus tribui, eorum differentias constituendas censemus.

B

DE ANIMALIUM DIFFERENTIIS LIBER III.

De animalibus, quæ sanguine prædita sunt, partium exteriorum differentia. Cap. LI.

VÆ in singulis animalium generibus reperiuntur differentia explicandū iam est. Amplissima animalium genera, ut dictum est, hac ratione inter se differunt, quòd hæc sanguinea sunt, illa exanguia. Sanguine prædita sunt, ut homo: quadrupedes, tū quæ animal, tum quæ oua pariunt (dixerim hæc ^{ωοτόρα,} id est ouipara, illa ^{ζωοτόρα,} id est uiuipara) atque etiā aues, pisces, cete: & inter terrestria, quæ pedibus carent, serpentes. Caput habent omnia

animalia sanguine prædita: hoc, ut dictum antea est, superiorem in omnibus obtinet situm, corporis sui ratione: at homo solus partem istam habet respondentem parti sublimi uniuersi, cū prona spectent reliqua fere. In capite paucis animalium, nisi uolucris, apices. Cornua multis quidem & aquatiliū, & marinorum, & serpentium, uariis data sunt modis: sed quæ iure cornua intelligantur, quadrupedum tantum uiuiparorum generi. Habent profecto oculos omnia præter talpam, quam modo quodam etiā habere dixerim. Et candidum oculi magna ex parte simile in omnibus est: at quod nigrum dicitur uariat: aliis enim atrum, aliis admodum cæsum, aliis fuluum, aliis caprinum est: & omnibus fere oculi in suo cuiusque genere unicolores sunt, ut boum nigri, ouium aquini: aliorū rufi toto genere aut cæsi: nonnullorum caprini, ut caprarum generis: at hominū oculos uarios uersicolorésque esse euenit. Cæterorum animalium, equus maxime uersicolor est: aliqui enim cæsi altero oculo nascuntur, quod nulli fere ex cæte-

DE DIFFERENTIIS

ris bestiis euenit manifeste: ut quorum oculi recens natorū nō plus, quā E
 unum colorem habent sua natura. Genus hominum, quadrupedum tam
 uiuiparorum, quā ouiparorum, & auium, oculos uisus custodiendi gra-
 tia integunt, sed uarie: quæ enim animal pariunt, geminam habent palpe-
 bram, & conuiuere utraque solent. Aues grauiiores, & quadrupedes ouipa-
 ræ palpebra inferiore conuiuunt: columbæ autem & similia, utrâque. Pi-
 sces palpebrā non habent, sicuti neque insecta aut crustacea. Cilium habēt
 palpebris adiunctum omnia, quæ obtinent pilos: aues, & quæ cortice inte-
 guntur carent, ut quæ pilos habeant. Auriculæ alijs sunt, alijs desunt: meā-
 tusq; patent quibusdam audiendi, ut iis quæ penna aut cortice integuntur.
 Quæ animal statim pariūt omnia auriculas habēt, excepto uitulo marino,
 & delphino, & reliquis cetaceis: pisces uero auditus nullum continent mē- F
 brum manifestum. Cetera suas auriculas omnia mouent, uerū homo unus
 aurem non mouet. In iis quæ spirant animalibus, olfactus instrumentum
 modo quodam euariat: quæ enim uiuipara sunt, quibus maxillæ longæ ex-
 eunt in acutum, iis nares in rictu appellato continētur: cæteris explanator
 hæc pars habetur maxillis adiuncta: at elephātus peculiarem hanc partem
 præ cæteris sortitus est animalibus. Aues uero & serpentes, & quæcunq; ex
 quadrupedibus sanguinis compotes ouiparæ sunt, foramina quidē narium
 ante os habent, sed non ita explanata, ut nares appellari possint, nisi spirādi
 officio. Nares desunt iis quæ non spirant: acrem enim hac quoq; parte red-
 dimus atque accipimus: efficiturq; sensus olfaciendi per spirationem in iis
 quæ obtinent nares. Naribus labra subiacent iis, quæ simul & dentes habēt G
 & sanguinem: auibus enim cibi armamentiq; gratia rostrum osseum habe-
 tur, non nares. Maxilla cum duplex sit, ut ante dictum est, superior scilicet
 & inferior, mouent animalia omnia maxillam inferiorem, crocodilo flu-
 uiatili excepto: is enim unus superiorem mouet. Homo & uiuiparæ qua-
 drupedes maxillam inferiorem sursum deorsum, atque in latera agitant: pi-
 sces uero, & aues, & ouiparæ quadrupedes sursum deorsumq; tantum mo-
 uent. Oris officium omnibus commune cibus conficiendis est: robur non-
 nullorum peculiare est: sermo aliorum: spirandi etiam usus (iis scilicet quæ
 spirāt) per os accidit. Fit itaque ut os aliis compressius, alijs amplius habe-
 tur: quibusdam enim cibi tantum conficiendi, & spirandi, & loquendi gra-
 tia os datum est: atque iis compressius est: alijs auxiliij gratia: iis, si dentibus H
 sint ferratis, rescissum. Cum enim tota eorum uis in mordendo sit, hiatus
 oris ampliorem esse necesse est: plenius enim morsum infigent, quò amplius
 rescissum os sit. Piscium quoq; mordacibus, & carniuoris tale os est, sicuti
 nō carniuoris in arctum se colligit. Aues, quod rostrum uocatur, pro labris
 & dentibus habent. Dentium serie os continetur & constat: horum natu-
 ra communi quidem officio ad cibum conficiendum adiuncta est: quibus-
 dam tamen seorsum roboris gratia, tum ad inuadendum, tum ad defendē-
 dum, ut quæ ex feris natura carniuora sunt: alijs auxiliij tantum causa data
 est, scilicet ne male ab alijs afficiantur: quibus simul & auxilio & robori sunt
 dentes, hæc aut exertos habent (χαυλιόδοντα uocāt) ut sus: aut acutos pectina-
 tim

ἰύχθ.
 ῥίς.
 ῥάμφθ.

χαυλιόδοντα.

A tim sese stipantes, unde ferratis dicuntur esse dētibus, *καρχαρόδοντα* Græci dicunt, ut pisces fere omnes. Dentium itaque tria genera, ferrati, aut cōtinui, aut exerti: ferrati pectinatim coëuntes, ne contrario occurſu atterantur, ut serpentibus, piscibus, canibus: continui, ut homini, equo: exerti, apro, hippopotamo, elephāto. Qui canini dicūtur, sunt ferratis longissimi. Continui aut utraque parte oris sunt, ut equo: aut superiore primores non sunt, ut bubus, ouibus, omnibūſque fere quæ rumināt. Nulliſimul & ferrati & exerti sunt dentes: nec ulli, cui cornua, exerti. piscium omnibus ferrati, præter ſcarum. Maribus dentes plures, quàm fœminis, ut in genere hominum, ſuum, ouium, caprarum patet: uerum in ceteris nondum exploratum est. Quibus plures, hæc uiuaciora magna ex parte sunt: quibus pauciores & rariores, hæc magna ex parte uitæ sunt breuioris. Cæteris cum ipsis nascuntur dentes: homini postquam natus est septimo mense: reliquis perpetui manent, mutantur primores homini, leoni, iumento, cani, & ruminantibus: maxillares nullum animal mutat. Cæteris ſeneſta rubescunt: equo tantum candidiores fiunt. Lingua in ore palato ſubiacet: ſed terreſtribus fere omnibus modo cōſimili, cæteris diſſimili, tum eorundem ipſorum, tum terreſtrium comparatione. Hæc aut lata eſt, aut anguſta, aut mediocriſ (quæ quidem optima & explanatiſſima eſt:) item aut abſoluta, aut conſtricta, qualiſ tortorum & balborum eſt, Græci *Μέλας καὶ ῥαύλας* uocant. Homo linguam habet abſolutam, molliſſimam & latā: quadrupedes, quæ animal pariunt, duram, craſſam, nec adeo abſolutam. ſerpentes & lacerti longā habent, & bifidam. piſcium generi data eſt lingua imperfecta, oſſea, nec fere abſoluta, ſed adhærens. Lingua color uariuſ eſt: perinde nāque eam, ac partem aliquam eſſe exteriorem putandum eſt, qualiſ manus aut pes eſt, quāquam ore operiatur: itaque cum animantium colore uariarū, cutiſ non ſit unicolor, cutiſ quoque linguam ambiens uaria erit. Linguam illam minorem operiendi miniſtram, quam *ὠδιλαπίδα* Græci uocāt, quam etiam lingua partem aliquam eſſe diximus, ea tantum habent, quibus pulmo, & cutiſ pilo inteſta, non cortex, non penna operimento eſt. Nullum enim ex iis, quæ ouum pariunt, ut aues & quadrupedes, ſuperimpoſitā eam ſuæ arteriæ continet: ſed meatum ipſum arteriæ, modo contrahunt, modo laxant, pro ſui commodi deſiderio: atque ita efficitur, ne quid pōderiſ in pulmonem delabatur. Collum capiti ſubiacet, iis quæ id habent animalibus: nō enim omnia habent, ſed ea tantū, quibus aſpera arteria productior eſt, atque gula. Aſperam autem arteriam habent omnia, quæ pulmonem: eadem quoq; & gulā habēt. Ea uero quæ carent collo (ut piſcium genus) gulam hæc manifeſtam nō habent: & quidem à ſitu oriſ continuo uenter eſſe poteſt, pulmo non poteſt. Collum itaque omnibus uiuipariſ eſt: ouiparorum aliis eſt, aliis deeſt: quæ enim ſpiritum extrinſecus non accipiunt, carēt hac parte. ſerpētum etiam genus collū minime, ſed proportionale colli habere uideri poteſt. Hoc cæteris animalibus flexibile, & uertebris compactum eſt: at lupo & leoni perpetuo oſſe riget. Quæ alimēta ſibi à terra ore ſuppeditant animalia, collum habent longitudine cruribus æquale: at homo, & quæ illi ſimilia ſunt ani-

καὶ ἐν ὄφθαλμοῖς.
Theod. Ἐμὴν ἀβſolutά.

D E D I F F E R E N T I I S

malia, breuius. Aues item quibus longa sunt crura, & collum longum, & E
 præterea palmipedibus nonnullis: quibus breuia crura, iis collum breue fe-
 re. Pectus homini latum, quadrupedibus arctius: auibus pectus acutum,
 carnosumq; omnibus est. Mamma omnibus negata est, quæ animal nequeat
 generare: nec uero uiuiparis omnibus data est: sed iis tantum, quæ protinus
 animal intra se formant: nec primum ouum, deinde animal. Quæ pilis inte-
 guntur, omnia mammas habent: & præterea cetera in aquatili genere. At ea
 quæ oua pariunt, aut ouo intus concepto animal post in lucem excludunt,
 hæc & mammis carent, & lacte, ut pisces, ut aues: lac enim fit iis fœminis,
 quæ animal statim intra se generat. Mammas homo fere solus è maribus
 habet: cætera animalia mammarum notas tantum. Mamas item uarie habe-
 ri certum est: nam & inter se ipsæ quadrupedes, & ab homine mammarum F
 differunt ratione: aliis enim mamma in pectoris parte priore sunt binæ, bi-
 nisq; papillis: ut homini: elephanto sub armis duæ, tam mari quam fœmi-
 ne perquam exiguæ. ursæ mammas habent quaternas. Aliis mamme inter
 fœmina binæ, papillæq; binæ, ut ouibus: aliis papillæ quaternæ, ut uaccis.
 Quibusdam nec in pectore, nec in fœminibus mamas, sed in uentre habē-
 tur, & quidem plures: uerum non omnes pares, ut canibus, ut suibus. Cum
 itaque cætera id genus habeant plures, pantheræ quaternas medio uentre
 gerunt: camelus quoq; in uentre mamas duas cū papillis quatuor habet, ut
 bos: leena etiam duas in uentre. Umbilicū omnia habent, quæ uel utero ui-
 uiparis, uel ouo ouiparis excluduntur: sed auibus iam adultis, hic delitescit
 incertusq; est. Membrorū etiā, quæ ad uenereū coitum accommodata habē- G
 tur, discrimen plane est: genitale mariū, quæ animal gignunt, aliis foris est,
 ut homini, equo, & aliis multis: aliis intus, ut delphino. Quibus foris est, iis
 aut ante habetur, ut homini, & reliquis multis: aut retro. Quinetiā iis qui
 ante gerunt, aut penis & testes absoluti pendent, ut homini: aut aluo adhæ-
 rent & penis & testes: & aut plus aut minus absoluuntur: non enim pariter
 apro & equo penis absoluta est: nec uero eodem modo ad aluum omnibus
 continetur, sed aliter iis qui ex aduerso mingunt, aliter iis qui ex auerso.
 Aliis itaque, ut diximus, testes absoluti pendent, ut equo: aliis non sunt ab-
 soluti, ut apro: elephantus non foris conspicuos, sed intus conditos habet.

Maris instrumentum alterum ab altero differt pro discrimine corporū:
 aliis cartilagosum carnosumque est, ut homini: aliis neruosum, ut came- H
 lo, ut ceruo: aliis osseum, ut lupo, uulpi, mustellæ, uiuerræ. Augetur etiā &
 minuitur hoc membrū sine ulla ualetudinis mutatione: partim enim ner-
 uum, partim cartilaginem habet: itaque & contrahi potest & extendi, atq;
 etiam flatus capax est. Parte eadem utitur natura, tum ad humidi excrementi
 exitum, tum ad re uenereā: in sexu tum masculino, tum etiam fœminino,
 in omni uiuiparo genere. Atque hos quidem in usus omnia id genus, tam
 fœminæ quam mares genitale habent, quo & excrementum humidum se-
 cernatur: quoq; maribus genitura, & fœminis partus emittatur: parte scili-
 cet priore atque superiore, quam sit excrementi sicci meatus: diuersus enim
 est in iis meatus, quo excrementum siccum & quo humidum exit. Omni-
 bus

A bus autem quibus deest humidi excrementi secretio, & quæ genitali carēt, (etiam ouiparis, quæ uesicam habent, ut testudinibus) meatus idem sicci excrementi, qui & feminis coitusque foris pertinet: intus uero alter iuxta habetur: quæ quidem similiter tam in fœminis eorum, quàm in maribus sunt. Caudam omnia fere non solum uiuipara, sed etiam ouipara habent: nam etsi quibusdam magnitudine membrum id caret, tamē aliquid prominet, quod caudam describere possit. Homo unus cauda uacat: nates ha-

Ἄλλὰ μικροῦ
κε ἕνεκεν ἕχου-
σι πινὰ σόλων.

B est. Nullum quod pedibus constet, excepto homine, crura habere carnosā perspectum est: sed neruosa ossulentāque sunt, carne autem deficiunt. Coxarum etiam carne exuberante in clune uacant omnia, quod in genere auium conspici apertius potest, at in homine contra. Homini pedes omnium maximi proportionē magnitudinis: fœminis tenuiores in omni genere. Pedes quibusdam digitati: quibusdam uero solidi, sicuti bisulci aliis. Ex iis quorum pedes in digitos finduntur, nonnulla quaternos digitos habent, ut aues: alia quinos, ut homo, elephantus. Ex quadrupedibus uero nonnullæ pedes priores quinis distinctos digitis habent, posteriores quaternis: sed quæ parua inter digitatas sunt, in posterioribus etiam quinos digitos obtinent.

C Ungues habent omnia fere quæ digitos, uti infra explicabimus. Humeri armie contra, quàm cubiti aut crura priora flectuntur omnibus, quæ ea possident: coxæ etiam contra quàm suffragines. Flectunt autem crura priora fere contra, atque posteriora: sed cætera è contrario, quàm homo membra inflectat: quadrupedes enim, quæ animal generant, priores pedes ante se flectunt: posteriores uero in auersum. Aues etiā suos inflexus similes quadrupedibus uiuiparis agunt: at ouiparis quadrupedibus, ut crocodilo, lacertæ, & reliquis generis eiusdem crura, tum priora, tum etiam posteriora retro flectuntur, paulum in latus uergentia. Homo brachia retrorsum flectit, quanquam ita, ut paulum uergant in latera interiora: crura ante contrahit recte. Sed quod ante tam priora, quàm posteriora inflectat, nullū est.

D Homo cum ad iusta incrementa peruenit, contrà atque cætera fere animalia, quæ sanguine constent, partem superiorem habet minorem, quàm inferiorem: partem superiorem intelligi uolo, quantum de capite ad eam pertendit partem, quæ exitus patet excrementis: inferiorem autem, quantum ab ea ipsa subsequitur reliquum corporis. Animalibus ergo quæ pedibus inniti natura uoluit, crura posteriora, partem complent inferiorē: quæ autem pedibus carent, iis caudæ & quicquid uice caudæ simileque habetur, pro parte inferiore est. Et tales quidem perfectis iam incrementis, animantes euadunt: discrimen autem in crescendo est. Homo enim priusquã adultior sit, partem superiorem corporis habet maiorem, quàm inferiorē: & quò per ætatem amplius augetur, eò contrà euenit, ut scilicet inferiora sint superioribus longiora. Sunt quæ ex proportione, incrementa partis u-

Μinorem, ἰ-
λάττω.

DE DIFFERENTIIS

triusque capere soleat, ut canis. Nonnulla primum parte superiore minora E sunt, post maiora cum creuerint, eadem parte euadunt, ut iumenta. Partes exteriores sanguineorum animalium, quibus differentiis inter se dissonet, explicatum iam est.

C Sanguinea, uel sanguine prædita, *ἡμαίμα*. D Cæsum, *κλωκίν*. Fuluum, *χεροπών*. Caprinum, *αἰτωπών*. Aquini, *ὑδαρῆς*. Rufi, *χεροποί*. Varij uerficolorésq; *πολύχροα*. F Rictus, *ῥύσχος*: *ῥίς* homini tantum: *ῥύσχος* & in canibus & aliis quadrupedibus: *ῥάμφος* in auibus dicitur: Aristoteles tamen & in auibus *ῥύσχος* dixit. D Aspera arteria, Plinius aliter distinxit. Ceruix, inquit, nulli, nisi quibus utraque hæc, scilicet gula atque arteria: cæteris collum, quibus tantum gula: sed quibus ceruix è multis uertebraisq; orbiculatim ossibus, flexilis ad circumspectum articulorum nodis iungitur: leoni tantum & lupo & hyænæ singulis rectisq; ossibus rigens. E Pectus homini rätum latum, inquit Plinius, reliquis carinatum, uolucris magis. C Quàm F suffragines, *ῥῆ ὅπιθεν γονάτων*, id est, quàm poplites aut suffragines.

Interiorum partium discrimina in animalibus, quæ sanguine prædita sunt. Cap. LII.

EX interioribus uero, cerebrum omnibus animantibus datum est, quæ sanguinem obtinent, ut ante dictum est: hoc ut adipe pinguescentium pinguiusculum est, uelut suis: sic sebo obeforum squalidiusculum sentitur, ut ouis. In collo tendit arteria omnibus ad pulmonem, gula ad uentrem perfertur, transigens septum transuersum, in iis scilicet quæ hæc habeant: pisces enim arteriam illam asperam non habent, & magna ex parte gula ca-
rent. Situm quoque utriusque, gulæ scilicet & arteriæ, similem habent omnia, sed discrimē species earum partium affert. Viscera eorum propria sunt, quæ sanguinem habent: nulli enim exanguium animalium uiscus ullum est: & quædam certe omnia habent, quibusdam aliqua desunt. Cor enim & iecur omnibus animalibus sanguine præditis necessaria sunt: reliqua uero quibusdam desunt. Et in omnibus sanguine præditis primum omnium membrorum gignitur cor, ut Aristoteles author est: & in eo est innati caloris principium, sicuti in exanguibus, in eo quod est cordi proportionale. at contra Galenus cor posterius iecore formari contendit. Statim uero cum consistunt quæ sanguinem habent, exiguaque admodum sunt, deprehendi cor, & iecur sine dubio possunt: & in ouis triduo cubatis puncti iam magnitudine apparent: necnon in partibus aborticiis perquam exi-
gua cernuntur. Et in partuum prima generatione, statim cor palpitare cernitur. Et uarie quidem hæc habentur: neque enim cor simile habet ea, quæ corde prædita sunt, neque aliud, prope dixerim ex uisceribus ullum. Cor, ut modo diximus, omnibus est, quibus sanguis: estque prorsus in medio pectore in homine, & omnibus præterquam piscibus suo turbinato mucrone tendit in priorem partem. Discrimina cordis, quæ amplitudine, exiguitate, duritia, mollitia existant, uel ad mores pertinent aliquatenus: quæ enim sensu hebetiori sunt, cor habent durum & spissum: quæ uero sensu ualent, mollius: quæ autem pauida sunt, iis cor grandius est: cor enim magnum proportionem fere omnibus est, quæ aperte timida sunt, aut propter metum

A metum malefica: at audentiora fidentioraque, minus aut mediocre. Pulmo non omnibus datus est: quæ enim branchias habent, ut pisces, carent pulmone: quod nanque idem simul & pulmonem habeat & branchias, nullum adhuc animal uisum est. Verum quæ spirant, omnia pulmonem habent, ut sanguinea pedestria omnia: & aquatiliū nonnulla, ut balena. Pulmo omnium bipartitus esse solet: uerum in iis quæ animal generant, distinctio non æque apparet, minimèque in homine: at in ouiparo genere, ut in auibus & quadrupedibus, quorum partus oui primordio inchoari solitus est, pars altera pulmonis multū discissa ab altera est, ita ut binos habere pulmones uideantur: atque à singulari arteria partes in utrūque pulmonis latus duæ dependent. Pulmonis differētia uaria est: aliis enim sanguineus magnusque, aliis minor, fungosus, & minus habens sanguinis: quæ enim uiuipara sunt, maiorē, & copia refertū sanguinis habēt: quæ cōtrā ouipara sunt, quales sunt lacertæ, testudines, serpentes, atque aues, exiguū & sicciore, sed aptum ampliari atque extumescere cum inflatur: & proinde desideriuū iis etiam bibendi exiguum est. Septum transuersum habent omnia, quæ sanguinē obtinent, æque ut cor & iecur, quæ omnibus insunt, ut iam diximus, sed uarie: iam enim iecur aliis multifidum est, aliis simplicius, uel in eorū genere quæ uiuipara sunt: sed longe magis piscium iecinora & quadrupedum ouiparorum, tum inter seipsa, tum ab aliis dissident. Auium iecur maxime simile est iecori uiuiparorum: puro enim & sanguineo colore exhilaratur: at uero quadrupedum ouiparorum iecinora, maxime parte pallidiuscula sunt. Iecur si non fissum est, dextro latere totū continetur: sin à principio usque fissum est, uelut in iis quibus nullus aut exiguus admodū lien, & ueluti notæ tantum gratia habetur, in iis, inquā, iecur bipartitum est, & dextro lateri maior pars applicata est. Quibusdam uero partes ita sepositæ sunt, ut bina esse iecinora uideantur, nec eadem origine contineri: ut inter pisces galeorum præcipue generi: & inter quadrupedes, leporū generi cuiusdam. Iecur è uisceribus adipeum nonnullis consistit, ut inter aquatilia cartilagineis: quorum iecinoribus colliquatis oleum facimus. Lien magna ex parte, omnibus quibus sanguis est: sed magnæ parti eorū, quæ non animal, sed oua pariunt, lien usque adeo exiguus est, ut propemodum sensum effugiat: quod magna in parte auiū, & quadrupedibus ouiparis experimur. Ut

D lienis magnitudo, ita neque color idem omnibus inest: quippe leo, canis, omniāque fortia & calida animalia nigrum admodum: sus uero humidioraque & frigidiora magis candicantem habēt. Fel etiam habet maior pars animalium quibus sanguis: idque aliis adnectitur iecori, aliis uero intestinis, ut piscibus quibusdam. Et aliis quidē deest, ut quadrupedibus quibusdam uiuiparis: & inter cetacea, delphino. Aues autem piscesque omnes fel habēt: & quadrupedes quæ oua pariūt, dixerim in uniuersum omnes, aut plus, aut minus fellis fortiuntur. Hæc Aristoteles. Galenus uero, quæ iecur habent, inquit, iis & lien omnino inest, & meatus, qui bilem recipiant: etsi uesica ipsa, qua bilis colligitur, non sit omnibus concessa. Renum & uesicæ similis ratio est: omnibus enim quæ sanguineum habent pulmonem, utrunque

D E D I F F E R E N T I I S

membrum natura tribuit: quæ autē oua pariunt, ut aues, piscesq; & serpentes, renibus uesicaq; carent. Quadrupedum etiam ouipararum, una testudo marina habet: iis enim tantum ea tribuere uoluisse natura uidetur, quæ pulmonem haberent sanguineum, quæ omnium maxime animalium sitibunda sunt. Ventrem habent omnia situ quidem simili, (septo enim transuerso continuo subest) magnitudine tamen ac specie dissimili: quadrupedes enim uiuiparæ cornigeræ altera maxilla dentatæ, quaternos habent sinus, quæ quidem & ruminare dicuntur: at uero quæ uiuiparæ sunt, & dentatæ maxilla utraque, uentrē simplicem paruumq; habent, ut homo, canis, sus. Differentiam autem duplicem fere omnia recipiunt, quæ utrinq; dentata sunt: alia enim canino similem, id est paruum, nec multo ampliorem intestino, leuēmq; intus: alia suillo, qui amplior est, mediocres quosdā habens cancellos rugasue, *πλαγίας* Græci uocant: atque hæc tam in maiore, q̄ in minore animalium genere: sed discrimen in iis quoq; magnitudine, figura, corpulentia, exilitatēue oritur. In ouiparis etiam, quadrupedibus scilicet, serpētibus atque piscibus eadem fere ratio est: uenter enim iis unicus & simplex, sed figura uaria est: & piscibus etiā appendices exeunt circa uētriculum, aliis plures, aliis pauciores. Aues etiam inter se ipsas, & à cæteris discrepare animalibus uentriculi ratione apertum est: aliis enim ingluuies præposita uentriculo est: aliis ingluuies deest: nec desunt, quibus uētriculus ipse similis sit ingluuici: at parti plurimæ carnosus callosusq; est. A uentre natura intestinorum posita in omnibus est: differūt autem inter se magnitudine, crassitudine, replicamentis. Sunt certe maiora intestina non utrinque dētatis, nec immerito: nam ipsa ita dentata, omnia sunt auctiora: pauca enim parua in eo genere habentur. Est uero intestinum, aliis quidē simplex & partibus omnibus simile, ut piscibus, aliis uero dissimile: quibusdā enim, parte qua uētri iungitur, laxius est, qua desinit arctius, ut canis: sed tamen maiori animalium numero arctius parte superiore est, latius inferiore. Quæcunque enim intestina habent minus recta, sed anfractus orbēsq; plures continētia, iis omnibus in latius tendunt: & quod colon uocatur habent, & cæcum quiddam ac tumidum: mox arctatur, & in anfractus complicatur. Ab hoc rectum ad exitum usque excrementi pertendit: quæ quidē pars aliis pinguis, aliis sine pingui est. Quæ igitur continentiora esse ad cibi desiderium conuenit, hæc sua in aluo inferiori, neque intestinorum sinus laxiores magnosue habent, nec intestino utuntur rectiore, sed quod anfractus orbēsq; plures contineat: laxitas enim intestini auuiditatem auget cibi: rectitudo accelerat auuiditatē. Indēque fit, ut animalia quæ uel simplex, nec adeo in anfractus conuolutum habent intestinum, uel conceptacula intestinorum ampla, cibum aut copiosum capiant, aut celerius repetāt. Appendices habent quædam infra, parte intestini extrema: ut aues, & ex uiuiparis etiam animalibus nonnulla. Lactes quoque & omentum habent omnia, quæ sanguinem: sed alia pingue, alia macilentū: oritur id, & depēdet in iis quæ animal generant, eademq; dentata utraque parte sunt, à medio uētre, qua ueluti quædam futura ducitur (inest enim & in uentre, ut in corde, futura

A turæ uestigium quoddam) nec fecus in iis quæ altero dentiũ ordine carent, à maiore uentre dependet: in aliis quoque animalibus sanguineis uentriculo intestinisq; & iis quæ sub septo sunt, uisceribus prætenditur: maximum hoc habent homines & simia. Quæ uero partes ad generationē ministrāt, fœminis omnibus intus conditæ habentur: maribus enim multiplici differentia euariant: aliis enim testes nulli omnino sunt, ut piscibus, serpētibus. nulli denique quod pedibus careat, testes adsunt, nisi intra se formare animal possit, ut delphinus: aliis sunt quidem, sed intus quibusdam, ut auibus: quibusdam foris dependent. Et iis quæ intus continēt, aut lumbis adherēt circiter sedem renum, ut auibus & quadrupedibus ouiparis: aut in ultima alui parte priore conduntur, ut delphino ex iis quæ pedibus uacant, & ele-

B phanto ex iis quæ quadrupedes sunt: omnibus enim quæ animal generant, testes ante habentur, uel intus, uel extra, præterquā erinaceo. Quibus itaque testes intus continentur, iis protinus cū meatibus feminariis intus firmantur: quibus autem foris sunt, horum quibusdā, ut modo diximus, absoluto pēdent, ut homini: aliis non sunt absoluti, sed aluo adherent, ut apro. Quæ intus continēt suos testes, eos nulla cute habent obductos: quæ autem foris, hæc coniectos in conceptaculum, quod scortum uocamus, gerunt. Omnibus autem quæ oua edunt, siue bipeda, ut aues, siue quadrupeda sunt, testes lumbis annexi infra septũ continentur, uel candidiores, uel pallidiores, uenulis admodum tenuibus circumdati. meatus singuli de singulis pertinent, eadēque coeunt supra ostium excrementi, sicuti & in piscibus ser-

C pentibusque: atque is meatus, qui ex coitu amborum consistit, genitale est: quod in minoribus latet: in maioribus uero, anserem dico & reliqua huiusmodi, euidentius est, cum recens inierint. Iis quæ foris testes habent, meatus utrinque bini à uasis illis maximis, quæ per dorsum feruntur (uenā dico magnam atque arteriam, quā aortam uocari diximus) deorsum pertēdunt ad eam partem, quæ *ἰδιδιδυμὸς* dicitur: est autem *ἰδιδιδυμὸς*, ut nomen ipsum indicat, testium superimposita capiti, ex qua meatus quidam ueluti fistulæ seroso quodam humore plenæ in testes permeant, suiq; partem quandam exiguam ipsis distribuunt, atque ita testibus committuntur. A capite deinde ipsorum testiũ meatus utrinque oriuntur singuli, superioribus illis spissiores atque neruosiores, (meatus uocāt, aut uasa seminaria: aliqui uero *πα-*

D *ρασοῦρας* uel *ὀσίδεις*, quasi uaricosos dixeris) qui inde progressi multifariamque sese flectentes, in idem postea coeunt, & ceruicem subeūt genitalis, humorem iam habentes in se candicantem, quæ *γενίτις*, id est genitura dicitur, quā ab epididymi ad penis meatũ defert. Quæ uero testibus carent, ut serpentes & pisces, meatus & ipsa seminarios continent binos, qui de septo exorti latus spinæ utrinque perreptent coeantq; superne, & ad spinę locũ in unum, atque ita ad ostium excrementi finiant. Testes animalium, & quæ seminaria dicuntur uasa, ita se habere cognitum est. Pars autem fœminarũ ea, quæ semen recipit, nō meatus, traiectusq; quidam est, sed uterus amplior. Vteri autem bipartiti omnium sunt: sed nec eodem situ habentur, nec similes omnium sunt: sed differunt, tum eorum quæ animal generant inter se, tum

D E D I F F E R E N T I I S

ab illorū uteris, quæ oua pariunt. Situs uteri, aliis infra longius à septo trās- E
uerfo, iuxta genitale, ut mulieribus, & omnibus quæ animal non solum fo-
ras, sed etiam intra se generant, & piscibus qui oua edūt: aliis iuxta septum
transuersum, ut auibus omnibus, & piscibus qui animal pariūt, atque qua-
drupedibus ouiparis. Serpentes tam ab aliis supra dictis, q̄ inter se differre
apertū est: uiperæ nanq; uni uulua similis, ut cartilagineis: aliis uero serpēti-
bus tēdit uulua prolixior modo corporis, exorsa inferius ab uno meatu cō-
tinua diductāq; utrinq; in latus spine, quasi duplex meatus usq; ad septum.

Sunt & omnes uteri, qui infra iuxta genitale continētur, ueluti bifariam
diuisi, in sinistrum scilicet & dextrum: initium uero unum est & commu-
ne ostium, uidelicet ceruix, carnosā admodum cartilagineāque, parti plu-
rimæ auctissimæque animantium tributum. Sunt partes uteri, Eudemus, F
κεραῖαι, ἢ κέ- πλακτάνας, id est cirros, Diocles κεραῖας, id est cornua dixit, Praxagoras & Phi-
lotimus κόλπος, id est sinus uocarunt: mulierisque uterū διελπον dixerunt,
id est binos habere sinus, in quibus & fœtū contineri existimabant: uerum
quæ multos simul habēt fœtus, ut sus, sinus quidem habere multos uerum
est, in quibus & fœtum gestent (sinus enim tot in utero reperias, quot ha-
bet fœmina ipsa mammæ.) Mulier autem & cætera animalia quæ uterum
muliebri similem habent, ut capra & uacca, non in cornibus illis (quippe
quæ multo minora sunt, quàm ut fœtum continere possint,) sed in toto u-
teri spatio fœtum habere conspiciuntur. Validiores esse eas uuluas, quæ
animal contineant necesse est: quamobrem omnes hæ carnosæ sunt: quæ au-
tem ad septum iunguntur, ut auium, & præterea piscium uteri, exceptis car- G
tilagineis, membrana constant, & tenues sunt. Vulua omnibus, quæ & in-
tra se & foras animal generant, super aluum posita est: quæ oua pariunt, iis
lumbis adhæret: quæ animal edunt in lucem, cum intra se oua generarint,
ut cartilaginea, iis anceps ratio est: nam & lumbis adiūgitur ea pars uulvæ,
qua oua continentur, & supra intestina ostiū eius sustinetur. Et partes qui-
dem dissimilares animalium, quæ sanguine prædita sunt, hunc in modum
se habere constat.

G Cor, Cōuenit inter omnes (inquit Solinus) corda primū ex uniuersa formari car-
ne, eaq; in diē quintum & sexagesimū crescere, deinde minui. H Sinus laxiores ma-
gnosue, δρυχέρας μεγάλας. Appendix, ἀρφύρας, ἢ ἐκφύρας. C. Meatus, Hæc ex Galeni
sententia afferuntur: nā, ut Aristoteli placet, nullam partē meatuū testes complent, sed H
adiecti pendent eo modo, quo pondera textrices telis adnectunt, ut motū excrementi
genitalis stabiliorē faciant: his enim detractis meatus intro se retrahunt. Hæc Aristo-
teles. Vas seminarium uel meatus seminalis, ἀπείον σπέρματικόν, ἢ πύρος σπέρματικές.

Similarium partium differentia in animalibus sanguineis.

Cap. L I I I.

Similarium uero sanguis potissimum cōmunis animalibus sanguineis
S omnibus est, ut ante dictum est. Habet & genus animantium sanguinis
compos uasa illa maxima, quæ aliarum quoque uenarū arteriarumq; ini-
tia sunt, eo quo diximus modo. Nam reliqua uenarum copia non simili ra-
tione in omnibus est: neque enim animalium partes eodem modo aut ead-
dem

A dem in omnibus habentur. Nec uero æque in omnibus patet uenarum series: sed potissimum in iis constat, quibus sanguinis copia & præcipua magnitudo est. Nam in minutis, sanguinis uel inopibus, uel per naturam, uel per immodicam corporis obesitatem, haud æque inspicere possunt: alteris enim meatus quasi canales multo intersepti limo uix conspiciuntur: alteris parua, eadẽmque fibra potius quàm uenæ habentur: una tamen, quam maiorem ex præcipua magnitudine cognominauimus, potissimum euidens in omnibus etiã minutis animalibus est. Copia sanguinis in primis iis animalibus inest, quæ animal & intra se formant, & in lucem edunt: mox iis sanguineis, quæ pariunt oua. Præpinguia omnia sanguinem quantum purum, tamen paucum habent: & quò plus pinguedinis, eò minus possident sanguinis: pingue enim omne exanguis est. Discrimina uero sanguinis ad sanguinem, qui melior sit aut deterior, hinc habentur: alius enim tenuior, alius crassior est: & alius syncerior, alius turbulentior: item alius frigidior, alius calidior, tam in eodem animali, quàm in diuersis. Quantum enim sanguinis parte continetur superiore, his differentiis discrepat cum inferiore: inferioribus nanque partibus crassior & atrior est, quàm superioribus. Animalium, fortiora quibus sanguis crassior: sapientiora, quibus tenuior: quibus minimus hebetia. Dormientibus porro sanguinis copia partes exteriores deserit, subit interiores, ita ut adactò cultello nõ æque effluere possit. Fœminis sanguis nigrior & crassior quàm maribus est, dummodo cætera adsint pariter, quæ uel ab ætate uel à sanitate proficiscuntur: & minus sanguinis per summa corporis fœminarum est: plus enim parte inferiore continetur. Ætatum etiam ratione sanguis discrimen, tum in modo, tum in genere, (hoc est in quantitate & qualitate) recipit. Etenim in ætate iuuenili, saniem trahit & copiosior est: in senectute autem crassus, niger, & paucus: mediũ tenet in media firmaque ætate. Concrefcit etiam facile senum, uel in corpore sanguis, qui per summa est, quod idem nunquam in iuuenibus euenit. Quibus datus est sanguis, iisdem omnibus nerui adiuncti sunt: sed quæ nullos habent articularum flexus, priuatæque pedibus & manibus sunt, iis prætenues incerti que habentur: quapropter in piscibus, qui iuxta pinnas positi sunt, ij præcipue ueniunt in conspectum. Ossa habent, quæ sanguine prædita sunt omnia, aut aliquod, quod uice fungitur ossis, ut spinam, cartilaginem: ossa, inquam, caluariam, maxillas, dentium genus, uertebras quæ spinam constituunt, & pectoris ossa: nullum enim animal est, quod circa uentrem os habeat. Sunt item ossa humerorum, & quæ scoptula appellantur, & quæ iis annexa dependet brachiorum & manuum ossa saltem in homine: & modus idem compaginum uel in iis est, quæ crura habent priora. A coxendicibus ossa iam crurum oriuntur, quæ græco nomine *κωλυεις* dicuntur. Ab iis ossa pedis subiacent. Quæ igitur ex sanguineis pedestribus animal generant, hæc ossa non multo diuersa habent fere, sed ad proportionem tantummodo, duritia, mollitie, magnitudine, figuræ uel multitudine discrepantia. Costæ homini tantum octonæ, inquit Plinius, suibus denæ, cornigeris tredecim, serpentibus triginta. Ossium item

D E D I F F E R E N T I I S

animalis eiusdem, alia medullam intra se continent, alia minime: sunt enim nonnulla, quæ suis in ossibus nullam omnino medullam habere uideantur, ut leo. Cæterorum animalium sanguineorum ossa aut paulo differunt, ut auium: aut proportione eadē sunt, ut piscium. Qui enim inter eos animal generant, cartilaginem pro spina habent, (*χρυσόσπινδα* Græci uocāt) ut ea quæ cartilaginea appellantur: qui autem oua pariunt, spinam continent, quæ perinde ut spina dorsi in quadrupedum genere habetur: omnia nanque animalia quæ sanguinem habent, dorso constant, aut osseo, aut spinea, aut cartilagineo. Cætera ossa aliis insunt, aliis defunt: ut enim partes corporis quæque habentur, ita ossa quoque ad partes accommodata habentur: quibus enim crura & brachia defunt, iis pernæ aut culinæ etiā defunt: nec uero quibus partes eadem quidem sed dissimiles sunt, eadē ossium ratio seruetur: sed aut pluris minorisue modo differūt, aut proportione. Ossā igitur ita se habent. Cartilago terrestrium, quæ & sanguinem habent & animal gignunt, nullo foramine hincit, nec ossium more medullam continet: at uero aquatiliū cartilagineis, quod per dorsum proportionatum ossibus tendit, cartilago est, humorem in medullæ speciem continens. Cartilagine constant gressilium, quæ animal gignunt, auriculæ, nares, extremâque ossium nonnulla. Ungues habent omnia fere, quæ digitos: alia uero, quæ scilicet solidos pedes habent, ut equus, pro unguibus ungulas obtinent: quæ autem bifulcos, chelas. Quæ habent ungues, aut rectis unguibus sunt, ut homo: aut aduncis, ut inter pedestria leo: inter uolatilia aquila: simiæ imbricati sunt, & homini lati. Pilos habent, quæ pedestria eadēque; G uiuipara sunt. cortice autem integuntur, quæ ouipara sunt pedestria: squama uero pisces tantum. Differentiæ autem, pilorum existunt duritiæ, molliæ, longitudine, breuitate, rectitudine, crispitudine, multitudine, paucitate: ad hæc coloribus ut albedine, nigredine, eorūque mediis. Crassitudinis, tenuitatis, copiæ, magnitudinis pilorum discrimina pro partium quibus adhærent conditione, atque pro cutis qualitate proueniūt. Fit enim magna ex parte, ut pili duriores, & crassiores cuti crassiori enascantur: plures autem & longiores humidioribus (dummodo sint ad gignendum pilum idonei) prodeunt. Regionum etiam tepore & frigore differentia est: ut pili hominum locis calidis duri, frigidis molles oriuntur. Sunt præterea molles, qui promissi: duri, qui crispi. Nonnulli pili paulatim adeo duritate degenerant, ut non iam pilis, sed spinis similes esse uideantur, ut erinaceorum.

Differunt & colore: aliis enim niger pilus est, aliis albus, aliis flauus, & rufus aliis. Et colorum causa cæteris animalibus cutis natura est, & ut unicolora sint & uaria: alborum enim alba est cutis, uariorum permixtorumque partim alba partim nigra esse conspicitur. Sed homini nihil causæ cutis affert, (qui enim sunt albi, admodum nigros habent capillos,) nisi quandoque ad canitiem, uidelicet eam quæ morbo, non quæ senio accidat: nam eo uitio corporis, quæ *λευκη*, id est uiriligo uocatur, pili efficiuntur albi. Mutatur color pilorum in senectute, candidique pili efficiuntur in hominibus: quod uel cæteris animalibus accidit, sed non adeo aperte, præterquam in equo.

- A** equo. Pilos habent cetera animalia, nec intra os, nec parte pedum resupina: lepori uni pili in bucca, & sub pedibus sunt. In sanguineis animalibus sunt & membranæ, ut antea exposuimus, caroque & quod carni simile est: & præterea sebum & adeps: sebum enim habent, quæ non utrinque dentata, sed cornigera sunt. At uero genus utrinque detatum & cornuum expers & multifidum, uice seui adipem habet. Animalia quæuis aut intra carnem, aut seorsum pinguescunt: quibus autem pingue separatum non est, ea minus per uentrem omentumque pinguescunt, ut anguilla: plurima tamen pars animalium uentre pinguescit, & præcipue quæ parum se moueant. Steriliora cuncta, pinguia & in maribus & in fœminis. Senescunt celerius præpinguia: quædam non pinguescunt, ut lepus, perdix, author Plinius.
- B** Semen genitale habent omnia, quæ sanguinem: non eodem tamè modo in omnibus est, sed quibusdã pro genitura, *σπέρμα*, id est genitale uirus sui generis habetur, ut piscibus. Lentum semen est pilos habentium, cæterorum nullam habet lentitiam.

C Fœminis sanguis nigrior, Contrà Plinius (nisi exemplaria sint mendosa) maribus quàm fœminis nigrior, & in iuuenta magis quàm senio. **D** Scoptula, Theodorus scapulas uocat. *καλιῶνας*, Theodorus pernas aut culinas interpretatur. **G** Differunt & colore, De his fusius apud Galenum secundo De temperament. libro.

Eorum quæ ad generationem pertinent discrimina, in iis quæ sanguine prædita sunt animalibus. Cap. LIII.

- C** IN omnibus sanguine præditis, paucis quibusdam exceptis, ut piscibus nonnullis, sexus discrimen ita habetur, ut alterum mas, alterum fœmina perfectum euadat. Coitus autem in iis, nec similes omnibus sunt, nec similem in modum aguntur. Eorum enim quæ pedestria uiuipara sunt, magna ex parte modus quidem coeundi idem est, fœminam scilicet mare superingrediente: uerum non omnia simili modo coniunguntur. Aliis coitus complexu mutuo supinarum partium agitur, ut serpentibus, murenis & laceratorum generi: alia, ut pisces omnes, exceptis planis cartilagineis, admotis inuicem partibus supinis copulantur. Aues mare fœminam superueniente coeunt. Morantur in coeundo diutius omnia quæ animal generant, quàm quæ oua. Cum uero tempora coitus descripta, & ætates certas ad uenerem singulis animalium natura finxit & statuit: quæ tamen cum homine uiuunt pedestria coitum nullo tempore aspernantur, uidelicet propter teporem, & pabuli ubertatem: quorum tempus etiam gerendi uteri breue est, ut suis, ut canis, ut uolucrum quæ sæpius pariunt. Semel anno magna pars syluestrium animalium parit: tam eorum quæ animal generant, quàm quæ oua, quæ scilicet non ut lepus superfœtant. Omnium maxime animalium grauida coitum patiuntur mulier & equa: cætera ubi grauida fuerint, fugiunt mares: ea scilicet quorum natura superfœtare more leporis recusat. Quæ sanguinem habent omnia, aut animal pariunt, aut ouum, nisi omnino sterilia sint: bipedum solus homo animal generat. Semen ubi à coitu insinuatum in utero fuerit, aliquandiùq; contentum, membrana obducitur: quippe quod si

DE DIFFERENTIIS

antequam articulis discernantur membra, eiciatur, uelut ouum in sua mē- E
 branula contentum apparet detracto putamine: membrana autem ipsa ue-
 nis referta est. Omnia uero tum natatilia, tum pedestria, tum etiam uolati-
 lia, siue animalis, siue oui forma procreentur, simili modo gignuntur: nisi
 quòd alia umbilicum habeant uuluae adhaerentem, uidelicet quae animalis
 forma enascuntur, alia ouo, alia utroque modo, ut in quodam piscium ge-
 nere, cartilagineo scilicet. Pari quoque modo tam in uiuiparis, quam ouipa-
 ris uocantur ea, quibus obuolutus est foetus, uti inter membranas antea di-
 ximus: alia secundae (Graeci *χρῆσιον* dicunt,) alia membranae, quas *ἄμνιον* & *ἀλ-*
λαντιδί uocant nonnulli. Augentur omnia animalia, quibus est umbilicus,
 per ipsum umbilicum. Est autem umbilicus uena in aliis simplex, in aliis mul-
 tiplex (in maiore enim animali plures sunt uenae, ut in boue: binae in me- F
 diocribus: singulae in minimis, ut Aristoteles author est) quam uenam pu-
 tamen cuticulare ambit, quod & umbilicus uocatur: uenae autem quasi ra-
 dices aguntur, per quas alimentum haurit foetus. Haec Aristoteles. Galenus,
 Coeunt, inquit, in unum, & uenae, & arteriae, quae à *χρῆσι* membrana, id est
 à secundis producuntur in foetum: atque ex eo coitu, coniugium fit utrorum-
 que uasorum, quod in umbilicum inseritur. Animalia quae non utrinque
 dentata sunt omnia, etiam detatorum utrinque, quorum uterus uenam non
 singularem habet pertinentem grandem, sed pro una plures frequentes con-
 tinet, haec in utero habent, quae acetabula appellatur, in quae umbilicus de-
 uenit atque adhaeret. Sunt autem acetabula, uasorum ora, quae in uuluae pe-
 netrant: & in quae ueluti in mammas reponitur à natura foetui alimentum G
 sanguineum, quae ferendi uteri tempore, quandiu scilicet foetus sit minor,
 nec multum alimenti assumere possit, in matrice prominēt, in pustularum
 (*βανθίματα* uocant) & inflammationum morem: & conspicua maioraque
 sunt, non aliter quam in recto intestino haemorrhoides solent: foetu uero ac-
 crescente proficiscentēque ad exitum, minora subinde redduntur, demum-
 que confidunt, obliteranturque; cum perfectus iam est: minuta uero & utrinque
 dentata nonnulla acetabulis uteri carent: tendit umbilicus iis in uenam sin-
 gularem, quae per uterum maiuscula fertur: iam quae ouo nascuntur omnia
 incrementum foris recipere abiuncta ab utero apertum est. Situs in ute-
 ro quadrupedum omnium extensus est: expedum autem obliquus, ut pi-
 scium: bipedum uero inflexus contractusque, ut auium, hominum. O- H
 mnibus aequae animalibus, dum in utero continentur, caput primum supe-
 rius est: sed cum creuerint, & iam exitum appetant, deorsum deducitur: ita
 fit, ut omnibus partus secundum naturam in caput, contra naturam in pe-
 des, aut inflexo circumactoque corpore agatur. Animalia quorum natura im-
 perfectior est, conceptum cum perfectus iam est, sed nondum animal per-
 fectum, foras edunt (perfectum autem est animal, cum conceptus iam aut
 mas, aut foemina est, scilicet in quibus sexus haec differentia habetur: sunt
 enim quae nec marem nec foeminam generent: uidelicet quae & ipsa non ex
 foemina, marēque & coitu animalium procreantur.) Quae autem animal
 intra se generant, scilicet naturae perfectae animalia, quousque animal pa-
 riant

Umbilicus,
ὀμφαλός.

Acetabula,
κετυλιθδνεις.

A riant, forasque emittant, gerunt intra se innexum quod gignitur. At uero quæ foras animal pariunt, cum intra se prius ouum genuerint, eorum nonnullis ouum iam perfectum absoluitur, ut eorum quæ foras pariunt ouum, atque ita animal ex ouo intra fœminam nascitur: aliis cum alimentum in ouo contentum absumptum iam est, perficitur ab utero, atque ob eam rem ouum utero non abiugitur. Atque hæc fere cartilagineorum piscium differentia est, de quibus post seorsum per se differemus. Partus cæteris animalibus minime laboriosi eueniunt: minus enim cum parturiunt infestari uidentur: at mulieribus dolores uehementissimi incidunt. Postquam conceperit fœmina, desinit lac atque extinguitur, tam in homine, quam in quadrupedum uiuiparo genere. Habent quod coagulum uocatur, omnia quæ plures continent uentres: carent fere quæ unum habent, excepto lepore.

Morum actionumq; & affectionum quarundam aliarum differentia. Cap. LV.

S Anguinei generis multa temporibus quibusdam se condunt, ut ea quæ cortice intacta sunt: serpentes dico, lacertos, stelliones, crocodilos fluuiales. Piscium etiam complures latere nouimus, alios hyeme, alios etiam æstate: & præterea aues nonnullas, ut hirundines. Quadrupedum etiam quæ animal generant, nonnulla conduntur, ut histrices, glires. Et ex iis nonnulla exunt id quod senectus uocatur: ueluti ea quæ cortice molliori intacta sunt, ut serpentes & lacerti. Maiora sunt quæ sanguinem habent, quam quæ non habent. & in iis magna ex parte, quæ maiora perfectioraq; sunt animalia, plus temporis uiuunt: sed tamen non omnia maiora sunt uiuaciora: homo enim plus temporis, quam quoduis animal uiuit, excepto elephante: quamquam homo minoris est incrementi, quam ueterina & alia multa. Singulis generibus pro sua natura cibus statutus est: nec omnibus eadem esse in cibo idonea, cum in multis palam est, tum omnium fere consensu in ceruis patescit, qui uiperas edunt, quibus cætera moriuntur: & Lucretius,

Præterea (inquit) nobis ueratrum est acre uenenum:

At capreis adipēs, & coturnicibus auget.

Atque uidere licet pinguescere sæpe cicuta

Barbigenas pecudes, homini quæ est acre uenenum.

D Eorum quæ in his alimenti aut medicamenti rationem obtinent, discrimina. Cap. LVI.

A limenta quæ ex his animalibus sumuntur, non paruum præ se ferunt differentiam: non omnium etenim caro (quæ maxime in usu cibario est) idem præstat nutrimentum: quædam hoc ipsum tantum sunt, alimentum scilicet. Alia præterquam quod nutriunt, habent & medicam quædam facultatem: nempe ut excalfaciendo, refrigerando, humectando, siccadoue corpus nostrum immutent: ut uiperarum carnes, cum in anguillarum morem condiuntur, calfaciunt palam, deficcantq;, & corpus totum per cutem expurgant. Alia medicamenti duntaxat uim habent: eorum quibus quotidie uescimur, quæ domestica sunt, otiosæq; uiuunt, carnem habent humi-

DE DIFFERENTIIS

diorem, & quæ magis excrementis abundet: quæ uero syluestria, duriorum E
 excrementisq; uacuum: & quæ lacustribus palustribusue locis, aut in flumi-
 nibus immundis ac turbidis lutosisq; degunt, deterrimam habent. Cõmu-
 ne & hoc quoque, & uolucris & quadrupedibus, longe præstantiorem,
 concoctũq; faciliorem esse carnem eorum, quæ adolefcunt, quàm aut recēs
 natorum, aut iam fenefcentium. Hæc enim dura est, neruofaque & arida:
 ideoq; & concoctu difficilior, minusque alimēti præbet: illa uero mucosa,
 præhumida, atque excrementosa est, eorum præfertim animalium, quæ sua-
 pte natura humidior sunt carne, ut agni & fues: uerũ hædi & uituli, ut qui
 natura sunt sicciores, melius multo & concoquuntur & nutriunt. Sicuti e-
 nim in humidioribus natura animantibus ipse ætatis flos temperiem affert
 mediocrem, ita in siccioribus ætas adolefcens, & quæ adhuc crescat: nam F
 quod præhumidum est alimētum, ut distribuitur, ita etiam celerius discuti-
 tur. Non lōge post tempore, quàm macerata sunt animalia (inquit Rufus)
 coqui solent, ex quadrupedibus suilla caro, & ouilla atque caprina: ex aui-
 bus turtur, columba, & turdus: diutius feruantur uenatio omnis, & bubula
 caro: maiores quoque aues & palustres: & gallinaceum genus, phasianus,
 perdix, pauo, & attagena. Piscium genus omne fere, uel antea quàm expiret,
 coquendum est: haud facile nanque feruari patitur. Castratorũ animalium
 carnes in suo cuiusque genere præstant: auium caro, si cum quadrupedibus
 conferas, minus præstat alimenti. Pisces leuiorem cibũ præstant, quàm ca-
 ro suilla, quæ inter domesticas quadrupedes leuissima est: & alimentum
 quod ex piscibus prouenit, sanguinem procreat tenuiorem, quàm quod G
 ex pedestribus animalibus, & qui non tam abunde nutriat. Ex piscibus ta-
 men nonnulli teneriorem, alij duriorum carnem habent: quæ cete appellā-
 tur, eorũ caro dura est, maliq; succi. Quod uero ad medicas uires attinet,
 syluestris suis caro uehementius exsiccat, quàm domestici: sue ficcior ouis
 est, oue capra: hanc bos superat, illum denique leo. Erinacei utriusque usti
 cinerem ulceribus sordidis imposuere quidam: hirudinum quoque com-
 bustarum cinis, cum melle gutturis affectibus medetur.

Ex animalium sanguineorum partibus, alimentorum medica-
 minũque uires diuersæ. Cap LVII.

E Reliquis animalium partibus, oculi à paucis eduntur. constant autem H
 ex partibus dissimilibus: alia nanque tunicæ fortitæ sunt naturam, mu-
 sculi aliam: denique humores aliam, qui crystalloides & hyaloides uocan-
 tur, in quibus soli muscoli facile concoquuntur. Lingua (uti diximus) car-
 ne substantia est rariore, minusque continens sanguinis: huius natura fere
 glandulosa est: & glandulæ ipsæ à linguæ substantia tantum recessere, quã-
 tum lingua ab ipsa carne. Omnibus autem glandulis illud commune est,
 quòd in cibo suaues pariter & friabiles sentiuntur: succum gignunt cras-
 siusculum. Mammæ autem lactantium certe animalium (ούδατα appel-
 lant) habent à lacte comparatam dulcedinem: quocirca maxime à gulosis
 expetuntur, præsertim suillæ. Alimentum uero, quod ex iis gignitur, si pro-
 be fuerint

A be fuerint in uentriculo concoctæ, prope ad carnis alimentum accedit, sed crassum efficit succum. Atque si animal ipsum, ex quo sumuntur, boni habitus fuerit, abunde nutriunt, & probum generant succum: sin minus probe, succum crudū aut pituitosum procreant. Sunt qui renes quoque inter glandulas adnumerent: habent uero ij ex urina uirosi quippiam: ac proinde uitiosum gignunt succum, concoctūque difficiles sunt. Virus quoque habent testes à semine contractum, ex adultis saltem quadrupedibus: altillium autem gallinaceorum testes & suaues sunt, & optimum præbent corpori succum. Quadrupedum quoque iuniorum testes manduntur: tauro- rum uero, hircorum & arietum, sapore sunt ingrato, cōcoctu difficiles, ma- líque succi. Viscera ad concoctionem difficilia sunt, crassi- que succi, atque

B excrementosi: in iis tamen iecur uel quadrupedum nonnullarum succum procreat non omnino malum. Cerebrum omne pituitosum crassūque est, nec probum efficit succum. ægre concoquitur, tardēque permeat, atque à stomacho alienum est, id- que haud modice: quippe quod nauseam concitat, adeo ut si cui à cibo uomitum ciere decreuerint, cerebrum postremum ciborum exhibendum suadeant medici. Idem tamen si probe concoqua- tur, alimentum præstabit corpori nō exiguum. Auium cerebrum paruum quidem est, sed quod pedestrium cerebro tanto præstantius, quanto du- rius est. Cerebro dulcior est, suauior quoque & pinguior, quæ in ossibus reperitur medulla: ut si utrunque gustando inter se conferas, uidebitur cer- te cerebrum austeri in se quiddam continere: & medulla ipsa quoque si li- beralius edatur, nauseam excitat ut cerebrum: & si probe fuerit concocta, nutrit non aliter atque cerebrum. Facillime omnium putredinem sentit medulla, ut Rufus author est: eoque fit, ut eorum animalium ossa, quorum caro grauius olet, quamprimum confringi soleant. Emollit medulla, quæ in corpore nostro dura sunt: etiam quæ scirrum patiuntur, siue in muscu- lis, siue tendonibus aut ligamentis, siue etiam in uisceribus id accidat. Mol- liunt, inquit Dioscorides, omnes medullæ, calfaciunt, rarefaciunt, ulcera explent: & ut Plinio uidetur, exsiccant. Laudatissima est ceruina, proxima uitulina aut boum iuniorum: dein caprina, inquit Plinius. Hircorum ue- ro, taurorumque medulla & acrior & ficcior est, quàm ut scirrosas duri- ties emollire possit, uti Galeno placet: Dioscorides taurinam caprinæ præ- fert & ouillæ. Curantur medullæ hyeme, ut uult Galenus: alij uero ætatis exitu, uel ante autumnum. Vtimur autem medulla, non ea solum quæ in ossibus, sed & quæ in spina reperitur, quam & spinalem medullam nuncu- pant: quæ altera illa & durior & ficcior est. Hæc pinguetudinis habet mini- mum, quo fit ut nauseam minime ciat: non exiguum dat corpori alimen- tum, sed quod crassiorem succum efficiat. Pinguetudo omnis, siue adipē dixeris, siue seuum, pauci nutrimenti est: potiúsque carnis, quæ nos alit, cō- dimentum est, quàm alimentum. Excalfacit, mollit, rarefacit & humectat omnis pinguedo: uerum cuiusque differentia in maioris minorisque ratio- ne consistit. Nam pinguedo suilla, omnium est humidissima, oleiq; instar fluida: caprina ob crassitiem citius concrefcit. Taurinus adeps suillo longe

D E D I F F E R E N T I I S

calidior & ficcior est, minus tamen, quàm sit leoninus: uitulinus quoque E taurino minus tum calidus est, tum ficcus: & hœdinus quàm sit caprinus: minus quoque hic, quàm hircinus. Adeps anserinus suillo calidior est, inter quos medium locum obtinet gallinaceus. Piscium adipem ad suffusio- nes imposuere nonnulli: Massurius palmam lupino adipi dedisse antiquos tradit. A renibus autem est laudatissimum omne sebum. Perficitur omne sebum exemptis uenis membranisque. Sanguis omnis concoctu difficilis est, præcipue qui crassus, qualis est bubulus: leporinus tamen, utpote omnium suauissimus, in pretio est. Suum quoq; & iuniorum & eorum qui castrati sunt, sanguine pro alimento utuntur quidam: sicuti & gallinarum & caprarum nonnulli. agrestesque nonnunquam caprarum sanguine unà cum adipe sese replent, uti & Homerus de Penelopes procis retulit. Apro- F rum sanguinem, qui uel gustare quidè uelit, nemo est: taurorū sanguis recens epotus uenenum est. Sanguis anseris, anatis & hœdi, utilissime in anti- dota miscentur: palumbi autem, turturis, columbæque ac perdicis, oculis cruore suffusis, & recentibus eorundem uulneribus illinuntur. Partes ani- malium excarnes, ut pedes, rostra, aures, cartilagines, minimum præstant alimenti: & neruosa partes omnes, ut ligamenta atque tendones alimentū gignunt lentum glutinosumue: nec sane aliud, quàm partes ipsæ coctæ præ se ferunt. Et quæ circa quadrupedum labra sunt, eandem habent naturam: glutinosum nanque, sed minime grassum generant succum: uerum facile concoquuntur & hæc & uolucrum alæ. Ossa cremata digerunt atque ex- ficcant egregie: maxime uero (ut nonnullis placet) humana. Quidam autè G arthritim & comitalem morbum epotis ossibus uitis sanauere. Pili uisti calfaciunt egregie, atque desiccant: & lanæ crematæ eodem modo.

D Curandæ medullæ rationem uarie explicant Galenus, Dioscorides & Pli-
nius. E Quomodo curari debeat omne pinguedinis genus, docent Dioscorides
& Plinius.

De excrementorum, quæ in animalibus sanguineis reperiun-
tur, differentiis. Cap L V I I I.

H Vmorum omnium qui in animalibus insunt, bilis calidissima est: cu-
H ius proinde uis acris excalfaciensque est. Excalfacit, inquit Plinius,
mordet, scindit, extrahit, discutit. & calidissimorum animalium fel, cate- H
ra quoque in calore superare palam est. Quin & in animalibus, quæ magis
calida sunt, colore flaua uidebitur bilis: quæ uero minus calida, pallidior e-
rit. Et cum animal quod sua natura calidum est, fame sitique torquetur, ad
atrum colorem uergit bilis. Porcorum fel omnium humidissimum est, ac
proinde maxime imbecillum, præterquam agrestium: hoc itaque felle tan-
quam ad aurium ulcera idoneo medicamento utuntur. Suillo felle acrius
paulo est ouillum: ouillo caprinum, cui bubulum ursinumque similia sunt.
taurinum ualentius est, quod tamen ab hyænæ felle uincitur: hoc quoque
superat callionymi bilis, scorpiique marini & testudinis marinæ. Minorū
animalium fel subtilius intelligitur: & ideo ad oculorū medicamenta uti-
lius

Alius existimatur. Auium fel omne & acrius & siccius est, quàm quadrupedum. Perdici fel atque gallinæ ad medicinę usum cæteris præferuntur. Felle quocunque facile, infantibus præcipue, alui deiectionem quis molietur, si intinctum linamentum fedi subiiciat. Sudor omnis falsus est: sæpe uero & amaritudinem præ se fert minime obscuram. Vrinarum non minor est uarietas, quàm bilis esse diximus. Et omnium quidē uis calida est: magis autem eorum quæ calidiora sunt, sicuti frigidiorū minus. Hominis, ut & ex æti suis domestici, maxime est imbecillis: apri uero syluestris ualida est, ut ex odore facile apparet, qui utique acerrimus est. Saliua canis certe rabidi, in homine quoq; rabiem excitare potest, si in eius corpus inciderit. Hominis saliuua uenenosis omnibus bestiis aduersatur. Hoc autem scire oportet, **B** saliuuæ discrimina contingere, tum in animalium speciebus, tum in eorum unoquoque sano aut ægro, ieiuno & sitibundo, aut cibo potuq; sumpto: à cibo nanque imbecilla est: ualida acrisque earum, quæ longa inedia aut siti uexantur: mediocris eorum, quæ probe concoxere, nondum tamen cibum potumue hausere. Stercus fimumue omne digerendi facultate pollet: uarie tamen pro animalium temperaturis: eorum nãque quæ sicciore sunt temperatura exsiccantius stercus est, sicuti & quæ calidiora, calfaciens magis. **Q**uin & pro eorum quæ pascuntur natura, numerosa fiunt discrimina: id quod in hominibus maxime conspicuum fuerit: quandoquidem hoc animal ciborum generibus utitur maxime uariis: caprarum quoq; pilulæ, pro pastus uarietate non nihil discriminis habent. **Q**uorundam animalium **C** fimum non modo medicamentis quæ foris imponuntur, sed iis quoque quæ intro in os sumuntur admiscet nonnulli: caprarum etenim fimum, earum præsertim quæ in montibus uictitant, in uino potum, regium morbum emendat. E sue syluestri fimum aridum ex aqua aut uino epotum, sanguinis reiectionē sistit, diuturnum lateris dolorē lenit: ad rupta & conuulsa ex aceto bibitur. Horum certe usus contingit nonnūquam, dum aut uenamur, aut peregre, aut ruri agimus: cum scilicet præstantius nihil affuerit. Humanum autem stercus ob fœtorem omnino reiicitur.

H Taurino felli, inquit Plin. præcipua potentia. **A** Quonã modo curabitur felis genus quod uis docet Dioscorid. lib. 2. & Plin. lib. 29. **C** Fimi stercoresue animalium discrimina, quod ad agrum lætificandum attinet, ostendunt rei rusticæ authores,

D Columella scilicet ac Plinius lib. 17.

De lacte, & iis quæ ex lacte fiunt, ut caseo, butyro, & aliis. Cap. LIX.

IN lacte non parua est huius generis animalium differentia: humanū etenim lac corpori humano maxime accommodatum est, ut quod & suauissimum sit, & optime nutriat: aliorum uero quorundam animalium lac, homini ingratum est, ut canis, lupi, leonis, uulpis, urfi, & id genus aliorum: caprino autem ouillo, bubulo, asininóq; libētius uescimur: caseosq; nobis ex iisdem conficimus, præterquam ex asinino. Horum animalium lac generatim omne probatissimum gignit alimētum: discrimen uero est, quod crassius est bubulum, ouillum, caprinum: minus autē crassum equinum, & asininum (quanquam Plinio crassissimum asininum) camelinum omnium

D E D I F F E R E N T I I S

liquidissimum est. Vt uero paucis eius facultatem definiamus: lac medico **E**rum omnium consensu, inter omnia edulia quamoptimum gignere succū, multūque alimenti præstare dicimus: ex contrariis quibusdam substantiis, ac facultatibus compositum: uentrem scilicet mouendi, ac sistendi, obstruendiq; ac tenuandi. Quod nanque in eo ferofum est, succos extenuat crassos, & aluum ciet: contra, quod caseosum aluum sistit, succosque reddit crassos. Quò fit, ut lac, quod ferofum ac tenue est, minus nutriat, aluum magis moueat: sicuti contrà, quod crassius est, aluum minus citat magisq; nutrit. Camelinum, asininumq; ferofi humoris plus habet: plus casei ouillum: pinguetudinis bubulum: caprinum inter cetera mediocritatem obtinet, ut quod nec pingue admodum, nec crassum sit: bubulum pingue, ouillū crassius, cōtrà asininum tenue. Optimi succi lac ex iis habetur animalibus, quæ **F** optimo sunt corporis habitu: idq; si, ubi emulctum fuerit, quamprimū hauriatur: ubi nanque diutius emulctum manserit, genuinæ bonitatis nō nihil amittit. Quod uero postea coctū amplius fuerit, succum gignit crassiorē: multo uero maxime, si uel farinam triticeam, uel milium aut amyllum incoxeris. Lac, ne in uentriculo coaguletur, mellis, aquæ, & falis nonnihil admiscet quidam: nam uel caprinum ipsum, absq; melle sumere, minime erit tutum: plerisque enim qui illud purum hauserint, in casei speciem in uentriculo coactum est: quod cum acciderit, mirum quàm aggrauet hominem, ac prope dixerim, strangulet. Non parua quoq; lactis discrimina sunt ab anni tēpore: ab eo ipso spatio, quo à partu in lucē edito, distat: ab ætate, & à passionibus. Quanquam sunt qui pascuorum rationē plane pro nihilo **G** habeant, quasi nihil parumue ad lactis bonitatem conferant. Cæterū haud dubie uidemus, animalium, quorum usuri lacte sumus, si scammonia aut marinarum lactucarum quapiam (tithimallum uocant) uescantur, in lacte quoque laxandi uires inesse. Ex quo patet, quòd ex uitioso pascuo, acre, acidum, & austerum reddetur, natura uidelicet herbarum imitatu: & à uiridi pabulo lac aluum magis emollit, inquit Dioscorides. Quod uero ad anni tempora pertinet: uernum lac ut liquidissimum, ita copiosissimum: æstate uero media, ipsum etiam mediocre est: post id uero temporis, sensim iam crassescit, quoad prorsus deficiat. A partu dilutissimum est: procedente deinceps tempore crassescit semper. Probi lactis improbiue hæc sunt indicia: quod optimum est, id gustanti olfacienti q; suaue dulcēque mediocri- **H**ter: nec amarum, nec acidum falsūue aut acre, aut grauis odoris: intuenti candidum, æquabile, liquidum, crassiq; medium apparebit, ut si ungui instilletur, hæreat, nō defluat. Quod uitiosum est, è diuerso crassum & caseosum: aut liquidum & ferofum ac liuidum consistentia ipsa calorēque uidebitur: idem gustantibus amarorem, aut falsedinem, aut qualitē quampiam extraneam exhibebit: tale uero nec olfacienti suaue erit. Lac animalium fanorum, aduersus acres, mordacesq; fluxiones est utilissimum: quandoquidem non solum à partibus affectis eas abluit, sed & corpora ipsa ueluti illinit: ne quod defluit, in loca nuda incidat. Continet enim in sese extergentē quandam humiditatem, quam serum uocāt: & præterea crassum quiddam pingueq;

A pingueq; quod corpori illinitur, atq; adhæret, non aliter ac pinguedo adépsue aut ceratū aliquod: ex triplici nanq; substātia conficitur lac omne, ut ante diximus: serosa scilicet, caseosa, & pingui. Serum abstergentem uim habet, qua uel absque rosione abluat acres humores. Pars lactis crassior, & que casei naturam refert, ceu illita adhæret, nō aliter atque pinguedo adépsue, aut ceratum aliquod, acrimoniamq; humorū ea ratione obtūdit: lac uero ipsum totum lene mitigānsque pharmacum est (παρηγορητικὸν uocant) & mordacitatis expers: præcipue uero si ex mediocri decoctione partis serosæ plurimum sit exhaustum. Ob succi quem lac gignit probitatem, nonnulli uel pulmonis ulceribus afflictos sola lactis potione curari putauere: antea scilicet quàm ampliora fiant ulcera ipsa, callumq; contrahant. Sed in tabificis

B morbis, lac muliebri præcipue laudatur, tanquam eiusdem naturæ nobisq; accommodatissimum: maxime uero si infantium in morem ab ita affectis ex uberibus exugatur. Ad acres oculorum fluxiones ipsum lac, tum perfecte, tum cum molliorum collyriorū aliquo imponitur: præterea ad hypopia & hyposphagmata. Palpebris quoque extrinsecus unā cū oleo rosaceo & ouo impositum, iis qui ophthalmia laborant, ubi somno sese dabunt, phlegmonas ipsas cōcoquit: mulieris autem lac esto, quod recens ex mammis expressum sit. Vbi uero exsiccantem uim quampiam adiunctā habuerit, lac crassum caseosumque, optimū euadet dysenterix, acriūmq; omniū uentris fluxionum remedium: quam sane facultatem accipiet potissime à lapillis (quos κέχληται uocant) uel ferreis quibusdam cylindris candentibus

C lacti ante decocto iniectis. Decoqui autem lac eousque debet (ut modo diximus) dum serosi in eo humoris pars maxima absumpta fuerit. Hæc Galenus: Plinius uero, Et si urat dysenteria, inquit, infunditur decoctum cum marinis lapillis, aut cum pristana ordeacea. Item contra rosiones intestinorum bubulum aut ouillum utilius. recens quoque dysentericis infunditur. Vtero quoque ulcerato infunditur lac: atq; omnibus, quæcunque leniri postulāt, prodest impositum, siue ob phlegmonē, siue ob humorū acrimoniam malignitatemue, ut sedis pudendorumq; ulceribus & cæcerosis omnibus. Infunditur quoque lac cōtra rosiones à medicamento factas. Oris, gutturisq; inflammationes lenit collutum gargarizatūmq;: ac proinde anginas mitigat, tonsillāsque & columellam, si phlegmone afficiantur. Datur & ad

D uenena que erodendo interimunt, qualia sunt lepus marinus, & cantharis. Sunt qui lac exhibeant, & iis qui aconitum & thapsiam sumpserint. Priuatim bubulum iis qui cholcicon biberint, aut cicutam, aut doricnium, aut leporem marinum: sicut asininum contra gypsum, & cerusam, & sulphur, & argentum uiuum. Sunt inter exempla, inquit Plinius, qui asininū bibendo liberati sunt podagra chiragraue. Vfus lactis ad omnia intus exulcerata, maxime renes, uelicam, interanea, fauces, pulmones: foris prurimum cutis, eruptiones pituitæ post abstinentiam: thoraci quoque ac pulmōni lac omne utile est. Lactis usus contrarius spleneticis, hepaticis, comitali morbo affectis, uertiginosis, neruorum uitio laborantibus, febres habētibus, caput dolentibus, uertigini, inquam, præterquam purgationis gratia, grauedini, tuf-

Vsq; ad dimidium, ut uult Dioscorides.

DE DIFFERENTIIS

fientibus, lippis. Minus inflat quodcunque decoctum . nocet usus eius affi- E
 duus dētibus & gingiuis. Lac quod feri habet plurimum (inquit Galenus)
 nihil affert periculi : quod uero feri exiguum habet, crassumque est & ca-
 feosum, non sine periculo assidue estur: ab iis p̄sertim, qui renum calculo
 aut iecinoris obstructionibus obnoxij sint. *Oxygala* quod uocant, frigi-
 dum est, crassique succi: dentes, qui iusto sunt frigidiores, lædit: uenit nã-
 que iis, qui *oxygala* sumpserunt, symptoma quod dētium stuporẽ uocant:
 quale post acerborum acidorumque esum accidere solet . Venter frigi-
 dior *oxygala* haud bene concoquit: temperatus uero, quanuis ægre, confi-
 cit tamen: sed qui iusto calidior est, p̄terquam quod minime læditur, cõ-
 modi nonnihil ab eo sentit. Fit autem *oxygala* uno modo, acido lacte addi-
 to in recens quod uelis acescere . *Oxygala* fit & alio modo, dum crebro ia- F
 ctatu in longis uasis conficitur butyrum, additur paulum aquæ ut acescat:
 quod est maxime coactum in summo fluit, atque id exemptum addito sale
Aphrogala. *oxygala* appellant. Medici speciem unã addidere lactis generibus, quod
Schiston, χ- *schiston* appellauere. Id fit uel citra coagulum, cum scilicet ipsius partes la-
σὸν γάλα. ctis fecernuntur, & discedit serum à lacte, cum lacti abunde calido acetum
 mulsum affundimus, aut uinum mulsum. Interdum etiam citra omnem li-
 quorem infusum uasculo frigidissimam aquam continẽte, in lac dum fer-
 uet dimisso, lactis partes separamus. Ad hæc lac quod statim ab edito fœtu
 emulsum fuerit, uel absque coagulo concreuit, si super cineres calidos pau-
 lisper ferueat: quod uero hoc pacto concreuerit, ueteres comici *πυειάτω*, a-
 siatici uero *πυειέφου* uocarunt: & hoc quidem lac syncerum est, nulla adm- G
 ista aliena natura. Cum uero una cum melle addito, per coagulum fiat *χῆσις*,
 id est separatio concretioque: discedit certe quod tenue & aquosum est, ue-
 rum id solum mandunt nonnulli, quod coactum est, quod tum ex caseosa
 lactis substantia, tum ex feruida igneãue coaguli facultate, tum uero ex
 melle ipsis admisto compositum est. Alij uero non hoc solum, sed unã cum
 eo quod concreuit, serum etiam deuorant: & id quidem uel pariter totum
 serum cum eo toto quod concretum est, uel eorundem altero alterum cõ-
 piosius. Euenitque ut his quidem magis, illis uero minus uenter moueatur
 pro quantitatis serosi humoris ratione. Ac p̄terea quod, qui solũ id quod
 coactum est comedant, uberius alantur: qui uero unã serosi quicquam hu-
 moris deuorauerint, minus: ac longe minus ij, qui eius quod concreuit pa- H
Serum, ὀρεός. rum, serosi uero liquoris multum hauserint . Serum nanque postquam à
 lacte discessit, aluum egregie mouet, & ad purgationes ualentius redditur:
 datur autem potissimum, quibus sine acrimonia uolumus deiectionem
 moliri, ut melancholicis, comitialibus, in lepris, elephantiiis, erumpentibus
 ex toto corpore pustulis, articularibusque morbis, (ut sentit Plinius) & pa-
 ralyticis. Bibitur autem efficacissime heminis, per interualla temporis usq;
 ad quinas: ita ut per interualla illa temporis potantes ambulent. Serum ex-
 empto caseo potum cum exiguo sale, phthiriasin à toto corpore inhibet.
Caseus, τυρός. Lac coagulatum expressumque caseus est: non ita tamen ut uniuersa la-
 ctis moles in caseum cogatur, sed quod crassum est duntaxat, separatõque
 eo quod

A eo quod serosum est. Porro dictum iam est habere lac in se naturam quandam pinguem & oleosam: hæc ubi à reliquo lacte seiuncta fuerit, solaque per se constiterit, butyrum appellatur: uerum si unà cum crassiore lactis parte coacta coagulataque fuerit, (seroso duntaxat lactis humore separato) caseus ipse pinguior efficitur. Abunde nutrit in cibo caseus sine sale recens, stomachoque idoneus est, & facile in corpus digeritur, corpus auget, & aluum leniter emollit: alius tamen alio præstat, pro lactis natura ex quo conficitur. Elixus autem & expressus, ac deinde assatus aluum sistit: oculorum inflammationibus atque hypopiis impositus iuuat. Qui uero recens nuperque salitus est, in cibo minus alimenti præbet, carni que minuendæ aptus, stomacho aduersatur, uentrem & intestina turbat. *Butyrum*

B sistit, corpusque minuit, & stomacho utilior est. Hæc ex Dioscoride & Plinio. Vt uero Galenus refert, caseus omnis crassum procreat succum, uetus etiam malum: recens autem & qui nuper coactus est, neque malū gignit, nec æque atque uetus, crassum. Caseus cum conficitur, acrimoniam quandam ab iniecto coagulo contrahit, humiditatemque amittit, id quod maxime cum inueterauerit, conspicuum est: quo tempore & acrior & manifesto calidior sentitur. quo fit, ut & sitim excitet magis, & concoctu difficilior, deteriorisque succi euadat. Quapropter reiiciendum penitus suadent medici id genus casei: ut quod neque ad cōcoctionem sit utile, aut in corpus digestionem, nec utique ad probi succi generationē. Malus deinde, sed prædicto minus, iudicatur, qui necdum uetus est, nec magnam contraxit acrimoniam: recens ut diximus, succi malignitate uacat. Crassities cum lentore non omni caseo inest: quandoquidem nō paruum casei discrimen est, tum à lacte ex quo fit, tum ab animalium ex quibus colligitur natura, tum uero à pabuli uarietate: non nihil itē à præparationis modo: præterea quòd alius mollior, alius durior, aut densior laxiorue, glutinosior aut friabilior sentitur. Sapor deinde alius acidus, acrior alius aut dulcior. Mollior duriore præstat: rarior quoque & laxior eo, qui densus admodum aut eousque friabilis est, ut & asperitatem habeat. Inter hos qui mediocritatem obtinet, præferendus est. Quod uero ad sapores attinet, is omnium præstantissimus esto, qui nullam refert qualitatem insignem, ut dulcis tamē alias modice exuperet. Melior quoque suauis, quàm qui ingrati saporis est: & qui salis modicum, eo qui uel permultū habeat, aut qui expers omnino salis est.

Qui oxygalactinus à nonnullis appellatur, omnium caseorum recētium nouellorumue præstantissimus est: ut qui in cibo suauissimus, & stomacho minime omnium noxius est, aliisque cōcoctu facilior: sed neque uitiosum, neque usque adeo crassum præbet succum, quod uitium omnium caseorum commune esse diximus. Huius generis est qui Romæ diuitibus habetur gratissimus, *βιϑυ*, nomine, & alij quidam in aliis regionibus. Quæ plures quaternis mammas habent, inquit Plinius, caseo inutilia sunt, & meliora, quæ binas. Caprarum gregibus sua laus est in recenti maxime, eam augente gratiam fumo, qualis in ipsa urbe conficitur, cunctis præferendus. Trans maria uero Bithynius fere in gloria est. Commodum ad conficiendum repo-

DE DIFFERENTIIS

nendúmque caseum, lac præcipue ouillum caprinúmque est, mox bubulú. Equinum ac asininum miscét interdum. Bubulú fertilius caseo est, quàm caprinum. Caseos, si cerebrum mustelę coagulo addatur, negant corrumpi uetustate, aut à muribus attingi. Tradunt Zoroastrem in desertis caseo uixisse annis uiginti, ita temperato, ut uetustatem non sentiret. Vetus caseus pernæ suillę decocto maceratus ac probe in mortario subactus, arthriticis, quibus tophi (quos *πώρες* uocant) in articulis creuerint, impositus plurimum iuuat. mollis uero & qui recens iam coactus est, repulforiam uim obtinet & modice frigidá. Tritus itaque uulnus mediocre cõglutinat impositus. Oxygalactinus autem uim habet præterea digerendi, sed paruum, ut uel magnum uulnus, etiam in rusticano corpore glutinare possit. Saprurum uocant, inquit Plinius, qui cū sale & sorbis ficcis è uino tritus potúsque medetur cœliacis. Quod hippacen uocát, caseus est equinus: ea uirus olet, magnopere alit, bubulóque proportione respondet. Non desunt qui hippacen equinum coagulum appellarint. Hippocrates Scytharum inuentú hippacen dixit: esseque quod in equino lacte in alucolis subacto, in fundo subsederit: quo gens illa quotidie uesceretur. Hippace exiguo gustu famem sitimque sedat, ut Plinius auctor est. E lacte fit & butyrum, barbararum gentium laudatissimus cibus. Spuma id est lactis, inquit Plinius, concretiusque quàm quod serum uocatur: fit autem crebro lactis iactatu in longis uasis, donec pinguior lactis pars separetur: plurimum è bubulo (inde nomen) & pinguisimú, ut Galenus auctor est: ut uero Dioscoridi placet atque Plinio, pinguisimum ex ouibus: fit & ex caprino. Quod magis uirus respuit, hoc præstantius iudicatur. Recens obsoniis additum, olei uicem pensat: & in bellariis adipis loco ponitur. Neque omittendum in eo olei uim esse: & barbaros omnes infantésque nostros ita ungi. Butyrum exiguo gustu famem sitimque sedat, conseruatque uires. Butyrum natura oleosum & emolliens est: unde si largius sumatur, aluú soluit: & contra uenena, si oleum desit, utile est. cū melle admistum dentiliones adiuuat, si adfricetur. Phlegmonas quæ in mollibus sunt corporibus, cõcoquit ac discutit, ut parotidas, bubonas, orísque ac similibus partiú phlegmonas in puerorum & mulierú corporibus postea quàm fluxio constiterit. Cõtra uulua inflammationes, atque duritias efficax est butyrum, quòd neque uirus respit, neque uetustum est. In medicamenta additur, quæ pus mouent, præsertim in neruorum uulneribus aut cerebri mēbranarum, aut ceruicis uellicæ. Natura butyri est mollire & (ut Dioscoridi placet) purgare, replere & carnem creare, & astringere quoque ut Plinio uidetur. Aspidis morsui utilissime imponitur. Deuoratú uero & in corpus digestú, pleureticis peripneumonicisque confert plurimú, ut & liberior fiat excreatio & materiæ cõcoctio facilior. Quòd si syncerum butyrú linctu hauriatur, cõcoquit quidē magis, sed sputum minus educit: uerú unà cum melle & amigdalibus amaris, minus certe concoquit, sed educit liberius. Fuligo ex butyro collecta, in ocularibus medicamentis exsiccandi astringendique uim habet: oculorum fluxiones cohibet, & ulcera ad cicatricem facile perducit. Coagulú omne

Caseus mollis.
Caseus muste⁹.
Caseus uiridis.

Saprurum.

Hippace.

Butyrum.

Coagulum,
λιτύα.

A ut Dioscorides prodit, & dissipata cogit, & coacta separat. Ego uero (inquit Galenus) coagulo uti, acri certe medicamēto, ad affectum aliquem qui adstrictionem desideraret, nunquam sum ausus. Porro coagulum omne acre est, facultatēque habet extenuantem, digerentem, & exsiccantem. Lac in uentre coagulatum dissecat: & sanguinem in uentriculo concretum, non leporinum solum, sed coagulum quoduis epotum: quanuis efficacius id faciat leporinū. Hædi, agni, hinnuli, dorcadis, platicerotis, dorci, uituli, & bubali coagula similes habent naturas. Coagulum hinnuli, inquit Plinius, leporis, hædi, laudatum: præcipuum tamē dasypodis, quod & profluuio alui medetur, unius utrinque dentatorum. Et hæc quidem animalibus quæ sanguine prædita sunt, partim omnibus communia sunt, quibus uidelicet ab

B iis quæ sanguine carent, ea differre constat: partim uero generibus quibusdam propria: de quibus accuratius generatim deinceps pertractādum iam nobis restat, ab homine exorsis.

G Si scammona aut &c. Hoc confirmant Theophrastus lib. 9. De historia plantarum, & Dioscorides lib. 2. De lacte quoque tabiarum, quantum discrepet ab aliis, leges apud Galenum lib. 5. Method. medend. **E** Oxygala, aliis quoque modis oxygalam conficit Columella lib. 12. Est quod aphrogala uocatur, quod ætate dant media in caloris siccitatisque leuamen: an idem sit quod hoc loco ex Plinio oxygala appellatur, coniecere potius licet quàm certi aliquid pronuntiare: cum neminem hætenus aut græcum authorem aut latinum (quod certe memini) uiderim, qui quid sit aphrogala explicet. Melca autem quid sit (quod è lacte quoque obsonium est, cuius & usus idem qui aphrogalactis est) descripsit nobis Constantinus Cæsar in agriculturæ

C lib. 12. ex Paxamo authore. Melcam scilicet lac esse, in ollas fictiles, quæ acetum fera uescens ebiberit, coniectum repositumque: atque quod hoc pacto acidum fuerit redditum, melcam uocat. Interdum etiam &c. Hoc à Dioscoride & Plinio fit, non ad separationem, sed ne superfundatur lac cum feruet. Serum à lacte) Modus separandi describitur à Dioscoride, & Plinio lib. 28. *πυειάτω*, aliàs *πυειάσω*, *πυειάφω*, inquit Athenæus, à nonnullis uocatur primum lac, quod statim ab edito foetu mulgetur.

H Caseus, Casei faciendi ratio traditur à Columella lib. 7. **A** Stomacho utiles, inquit Plinius, qui non sunt falsi, id est recentes. Caseus mollis, ut Plinio uidetur, aluū sistit. Elixus, *ἑψθός*: ita habetur in Dioscoride, sed non sine suspitione mendosi exemplaris. Caseus recens cum melle, inquit Plinius, suggillata emendat. **D** *βίθυσ*, aliàs *βυθός*. Latinus interpres uetus baynticus legit. an fortasse bithynius? ut idem sit, de quo statim ex Plinio. De caseorum præstantissimorum uarietate ex locis, plura habet exempla Plinius lib. 11. **E** Mollis, Mollem caseum, & qui recens coactus est, Columella (ut arbitror) caseum uiridem, Plinius musteum uocauit. Saprū, id est putridus caseus, uel uetustate putridus. **H** Fuligo ex butyro, *λίχνος ἐκ τοῦ βουτύρου*. Quo pacto colligitur ex butyro fuligo, docet Dioscorid. lib. 2.

DE ANIMALIUM DIFFERENTIIS LIBER III.

De homine.

Cap. LX.

Homo.

VM animalium differentias quæ dictu dignè uidebūtur, prout natura cuiusq; admonebit generatim speciatimque simus notaturi, iure potissimum ab eo ordiemur quod primum est: prima autē sunt quæ perfecta: eiusmodi uero sunt quæ animal generant perfectum, corūque primum & præcipuum homo est: utpote quē rerum natura, sensus iudicio & rationis capacitate præposuit omnibus. Sapiēs enim est hoc animal, & unum ex omnibus animalibus nobis cognitis diuinitatis particeps, aut omniū maxime simul & prudentissimum omnium. Homo itaque cum sit animalium omnium diuino cultui maxime deditum, nō abs re effectum est, ut omniū maxime erectus uiuat, superiorem sui partem ad uniuersitatis supremum erectum habēs: caput scilicet, quod membrum corporis totius diuinissimū esse cæterorūque principē asserit Plato: cui totum corpus connexū subest & ueluti paret: atque in hoc tanquam in summa corporis arce præstantissimam animi nostri partem, ipsam scilicet rationem, sedem habere dicimus. Et cum alia item animalia imaginationem habeāt, quæ per sensus fit, (*φαντασίαν αἰσθητικὴν* uocant Græci) homo unus ex numero animalium, quæ nobis cognita sunt, *ἡ βελθυτικὴν*, id est uim obtinet cogitādi deliberādiue. Et memoriæ quidem atque disciplinæ plures animantes participes quandoque sunt: nulla tamen præter hominem potest reminisci: quādoquidem id nulli contingit absque *συλλογισμῶν*, id est rationis quodam ueluti discursu, quid prius & quid postea factum fuerit colligēte. Quod uero ad sensus attinget, homo quanquam pro corporis magnitudine minime fere omnium animalium procul sentire potest, sensilium tamen differētiarum sensu atq; iudicio maxime omnium ualeat. Et in tactus quidē acumine & gustus (nam **H** & hic tactus quidam est) homo reliqua facile superat animalia: uerum olfactum habet, nō solum aliis animantibus obtusiolem, sed & omnium sensuum, qui uel in seipso sunt, maxime stupidam.

G Præstantissimam. Variam authorum sententiam de principalis animi partis sede, explicat Iulius Pollux, lib. 2. Quod uero ad sensus. Humanorum sensuum quàm sint certa iudicia pluribus explicat Cic. lib. 2. De nat. deor. & 4. Academ. quæst.

De partibus hominis exterioribus.

Cap. LXI.

Habet sane homo solus inter animalia caput superiorem obtinens sitū, non corporis sui ratione tātum, ut cætera, sed quòd parti sublimi uniuersi

A uerſi respondeat, ut ſupra dictum eſt. Eſt autem propria naturalis que capitis figura, ueluti ſi excogitares ſphæram paulo longiſculam utrinque compreſſam: prominet enim pars utraque, prior ſcilicet & poſterior. Facies homini tantum, noménque à re accepiffè uidetur *πρόσωπον*: (quod enim unus animalium homo erectus eſt, ſolus proſpicit ante uerſus uocémque ante uerſus mittit.) cæteris os aut roſtrum: nam piſcis aut bouis faciè dicere non ſolemus. frons & aliis: ſed homini tantum triſtitia, hilaritatis, clementia, ſeueritatis index eſt. Supercilia homini & pariter & alterne mobilia: & in iis pars animi, negamus an annuimus: ſupercilium homini dextrum magis attollitur, & arcuatum magis quàm ſiniſtrū habetur. Diſtant oculi hominis ſibi interuallo proportione magnitudinis reſpectu cæterorum animalium minimo. Puerorū omnium oculi ſtatim à partu cæſiuſculi ſunt: poſt uero immutantur in eam naturam quæ futura eſt: quod in cæteris animalibus non euenit manifeſte. naſcuntur etiam nonnulli altero tantum oculo diuerſo, cæſio ſcilicet, quod item cæteris fere non contingit. Cum cæteris quidem animalibus in ſuo genere fere ſingulis color ſit idem, ſolus, uel ſaltem potiffimum animalium homo numerofa oculorū uarietate notatur: quod enim nigrum oculi dicitur, aliis atrum conſpicitur, aliis admodum cæſium, aliis fuluum, aliis caprinum, quod ad cernendi claritatē primatum obtinet. Sunt & oculi in homine grãdiores, modici, parui, prominentes, (quos hebetiores putant) cõditi: (quos clariffime cernere) præterea alij contuentur longinqua: alij niſi prope admota nõ cernunt, *μύωπες* dicuntur & luſcioſi. Multorum uifus fulgore ſolis conſtat, nubilo die non cernētium, nec poſt occaſum: alij interdum hebetiores, noctu præter cæteros cernunt: utique nyctalopes uocantur. Augurium eſt ex homine ipſo nõ timēdi mortem in ægritudine, quãdiu oculorum pupillæ imaginem reddāt. Inter ea quæ pilos habent, homo unus cilium in utraque palpebra obtinet, & parte magis ſupina quàm prona, contra quàm quadrupedum generi accidat: & frequentius conuiuet homo, quàm alia. Aures homini tantum immobiles: & ſitum utroque ex latere, eodem in orbe quo oculi obtinent: nõ, ut quadrupedum nonnullis, poſitæ ſuperius ſunt. mobiles eſſe nares natura uoluit, nec ſicut aures immobiles. Labra homini mollia, carnoſa, & quæ ſeparari poſſint data ſunt: tum dentium tuendorum gratia, ut & cæteris, tum etiam ad uſum ſermonis agilia. Barba nõ pari modo effunditur omnibus, ſed aliis tam muſtax, quàm maxillæ & mentum, pilorum frequentia integuntur: aliis mentum leue & muſtax, maxillæ uero pilofæ cernuntur. Homo contra quàm cætera animalia dentibus carens uenit in lucem, niſi quid præter naturã interceſſerit: pueri deinde ſeptimo menſe dentire incipiunt: primo edunt primores, alij ſuperiores, alij inferiores: ſed fere ſuperiores, uti Plinio uidetur. Denique omnes maturius dētiunt, quorum nutrices lac habēt calidius. Mutantur poſtea homini dentes (ſicuti & quibuſdam aliis) primores: nam ſeptimo eodem decidere anno, alióſq; ſuffici palam eſt: at canini amiſſi caſu aliquo, nunquã renaſcūtur: & maxillares nullū animal mutat, ut dictum eſt. Homini nouiſſimi maxillares, quos genuinos uocamus,

DE DIFFERENTIIS

circiter uicesimū annum gignuntur & uiris & mulieribus. Iam uero qui- E
 busdam mulieribus anno etiam octogesimo maxillares illi nouissimi non
 sine dolore exierunt. Viris quoque idem euenisse accepimus: quod certe iis
 accidit, quibus in iuuentute ipsi genuini nati non fuerint: sed quibus in iu-
 uenta non fuere nati, inquit Plinius, decidere in senecta, & mox renasci cer-
 tum est. Dentes habet plures mas, quàm fœmina. triceni bini uiris attri-
 buuntur, fœminis minor numerus. Aliqui uice dentium continuo osse gi-
 gnuntur. Hominum dentibus quoddam inesse uirus traditur: nanque &
 speculi nitorem ex aduerso nudatos hebetare, & columborum fœtus im-
 plumes necare. Linguam habet homo absolutam maxime, mollissimam
 & latam: ut sit non ad sapesores solum percipiendos, sed ad literarū explana-
 tionem, & sermonis expressionē accommodatissima. Latū pectus humanū F
 est, cætera angusta. Et præter hominē nullum est animalīū, quod mammas
 parte gerat priore. Mammas homo solus è maribus habet: cætera animalia
 mammaram notas tantum: maribus mammæ conspectiores & fœmina-
 tiores tum iunioribus tum senioribus efficiūtur, qui humidiores, leuiore,
 nec uenulenti sunt: eorūque ipsorum, iis magis qui fuscī, quàm qui can-
 didi sunt. In mammis etiam maribus lac fieri potest: uerum caro iis spif-
 fa, mulieribus fungosa foraminulentaque. uiris post pubem exiguum nō-
 nullis lac exprimitur: ueruntamen per suctum frequentiore, uel multum
 prodisse aliquibus traditum est. In muliere lac quod ante septimum men-
 sem contractum est, inutile est: sed simul infans natalis est, & lac esse utile
 incipit: prius autem falsum etiam est, ut pecoris. Mulieris lac commodius G
 lactentibus est, ex Aristotelis sententia, quod liuorem trahit, quàm quod
 candidum est: & fusca salubrius quàm candida. Galenus candidū lac, Pau-
 lus quod nō solum crassitudine, odore, & sapore, sed & colore quoque me-
 diocre est, commodius arbitratur. Maris genitale foris prominet & ante
 habetur, testēsque absoluti pēdent. Genitale illi cartilaginofum carnosūm-
 que, quod ut parte carnosā inflari nequit, sic cartilaginosa intumescit. Ho-
 mo unus sanguineorum cauda uacat: nates habet, quod nulli quadrupedū
 datum est. Homo uice pedum priorum brachia habet & manus: & un-
 gues in digitis habet rectos ac latos. Solus quoque animalium ambidexter,
 hoc est dexter utraque manu nascitur. Hominis digiti articulos habēt ter-
 nos: pollex binos, & digitis aduersus uniuersis flectitur: per se uero in obli- H
 quum porrigitur, crassior cæteris. Huic minimus mensura par est: duo reli-
 qui, sibi: inter quos medius longissime protenditur. Digiti quibusdam in
 manibus feni. Inflexus articulorum tum brachij, tum digitorum omnium
 agitur ad interiora. Crura homini fœmore suraque carnulenta sunt: nul-
 lamque fere sui corporis partem, tam carnosam habet, quàm nates, fœmo-
 ra, tibias: (quas enim furas uocamus, non nisi carnis copia parte tibiæ po-
 steriore complentur) cum cætera animalia quæ cruribus constant omnia,
 uacua carne hæc habeant. Sura aliis retracta ad poplitem est, quibus scilicet
 nates sunt pleniores: aliis detracta, quibus graciliores. In ipsa genu utriusq;
 commissura dextra læuāq;, à priore parte gemina quædam buccarum ina-
 nitas

*Nates plenio-
 res, μεγαλύτερα
 τὰ ἰχία.*

A nitas inest, qua per fossa, ceu iugulo, spiritus fugit, ut Plinius author est. Homini pedes omnium maximi proportione magnitudinis: quibus pars interior plantę non caua, sed ita pleniufcula est, ut solū toto attingat uestigio, ij uersuti sunt, ut inquit Aristoteles, & fraudulentı. Digitorum manus magnitudo, contra quam pedis est. manus enim longos, pes uero breuiores habet digitos. unguis habet homo pro digitorum magnitudine minimos. Homo cōtra atque cætera animalia inflectit crura brachiáque: quippe qui brachia in posteriora flectat, (quanquam ita ut paulum uergant ad latera interiora:) crura autem in anteriora. Partes naturales hominis unius, secundum naturam dispositę sunt, tam superiores quam inferiores: quandoquidem partem superiorem ad uniuersi supremum erectam obtinet: solus enim animalium erectus incedit. Homo cum ad iusta incrementa peruenit, partem superiorem habet minorem quam inferiorem, cōtra quam cætera animalia quę sanguine constant: (partem superiorem intelligi uolo, quantum de capite ad eam pertendit partem, qua exitus patet excrementis: inferiorem autem, quantum ab ea ipsa subsequitur reliquū corporis.) homo nanque in prima ipsa ætate, antea quam adolescat, partem superiorem corporis habet maiorem quam inferiorem: & quò per ætatem amplius augetur, eò contra euenit, ut inferiora superioribus magis crescant, donec ad iustam peuenerint magnitudinem. Quamobrem unus ipse non eodē modo ingredi solet, infirma adhuc ætate, quo iam firma ingreditur: sed dum infans est principio, ne serpere quidem potest, sed immobilis iacet: deinde **C** primum quadrupes reptat: postea se erigit, bipésq; incedit, nisi formam pomilionis habeat. Est autē pomilio cuius pars superior magna est, inferior, quę sustinet pondus motumque exercet, parua. Parti dextrę habilior adscribitur motus, leuæ firmitas maior: unde altera gesticationibus promptior est, altera oneri ferendo accommodatior. Vires tamen quibusdã dextera parte maiores esse, quibusdam æquas utraq; aliquibus leua manu precipuas obseruatum est.

Ναυδόςη.

D Quosdam etiam cum dētibus esse natos, exempla sunt & apud Plinium & Solinum. Genuini, *κεκνηπτες, ὀλέγονοι*. F. Natalis, *γενίμιος*, id est ad partum habilis: Plinius uitalem dixit. Quod liuorem trahit, *τὸ περιδινότορον*, id est quod ad liuorem accedit, uel subliuidum. H Pollex, inquit Aristoteles, uno inflectitur nodo, cæteri binis adducuntur: ut uero Galenus, compactus pollex est ex triplici osse: primumque eius internodium tanquam palmę pars minime est accipiendum. A Partes etiam crurum brachiorumque, quo pacto & contrario modo inter se flectantur, & contra quam in cæteris animalibus, pluribus explicat Aristoteles lib. De gressu animalium.

De partibus interioribus hominis, & similaribus. Cap. LXII.

HOMO plurimum cerebri proportionem magnitudinis, ac humidissimū habet: & mas plus quam fœmina. Vni animalium homini cerebrum in infantia palpitat, nec roboratur ante primum sermonis exordium. Cor animalibus cæteris in medio pectore est: homini tantum infra leuam papillam turbinato mucrone in priora eminens. Est hominis pulmo simplicior, nec ita multifidus, ut nonnullorum animal procreantium est: nec leuis,

sed inæquabilis est. Fibras habet, quas λέγους uocant, quatuor quidem maiores, utraque scilicet parte binas: unam autem simplicem & minorem. Rotundum hominis iecur est, ac simile bubulo: superne quæ manu tangitur, gibbum est, intrinsecus cauum. Iecur quatuor fibras habet, in iis duntaxat qui procero corpore sunt, uti Theophilus prodidit: non in omnibus enim hominibus fibrarum numerus similis conspicitur, sicuti neque magnitudo. etenim uti recte scripsit Herophilus, in quibusdam ne fibras quidem habet iecur, sed ex toto rotundum est: quibusdam duas, aliis plures, nonnullis quatuor. Iecori fel adnexum habetur: aliqui tamè eo carere uidentur, quorum ualetudo, inquit Plinius, firmior, & uita longior. Carent eo qui absinthio uescuntur in Ponto. Est hominis lien suillo similis specie angusta & longa. Hominum renes, inquit Aristoteles, similes bubulis sunt: quippe qui tanquam compositi ex multis exiguis renibus consistunt: neque æquabiles sunt, quomodo renes ouium cæterarumque quadrupedum habentur. Galenus uero eorum figuram, ea parte qua uenæ atque arteriæ in ipsos inferuntur, simam esse prædicat: altera uero, quæ illi parti opposita est, plane rotundam. Ventriculus humanus canino similis est: (quippe qui non multo amplior sit quàm intestinum) figura illi rotunda, sed oblongior, & quasi intestino similis ampliori. Intestina homini suillis ac simiarum proxima sunt: in quibus quod colon appellatur, amplius est: & quod post ipsum in sedem porrigitur, breue id corpulentumque est. Omne tum homini proportionem magnitudinis maximum est: oritur id & dependet à medio uentre, quæ ueluti futura ducitur. Est & hominis uesica proportionem, quàm cæterorum amplior. Sanguis homini tenuissimus ac purissimus est: extremumque sanguinis uitium habetur, cum sit uel in picis liquidæ modum crassus, uel serosus adeo, ut posteaquam è uena effusus concreuerit, plurimum habeat liquidi humoris supernatans: optimus uero qui inter hos medijs est. Omnium sceminarum maxime mulier sanguine abundat: & quæ menstrua appellamus, plurima fieri in mulieribus solent. Sunt & hominis uenæ crassæ proportionem humani corporis. Inter ossa sinciput ultimum confirmatur: iam enim cum partus in lucem uenit, molle hoc infantis os est, palpitâtque, ut antea dictum est. Caluaria homini raro solida sine futuris est: sed tamen & uiri caput uisum sine ulla futura est. Spina hominis ex uertebra quatuor & uiginti constat: (excepto etiam osse sacro) nam in reliquis, ex pluribus compacta est. Homo omnium animalium, quæ pilos habent, nudissimo corpore est: pilis enim paucissimis exiguisque integitur, nisi in capite: qua quidem parte, hirtissimus omnium ipse est. Et cum cæteris, quæ pilis uestiuntur, partes pronæ pilosiores sunt, supinæ aut glabræ omnino, aut minus pilosæ habentur: homo contra. Cilium etiam homini utraque in palpebra, ut dictum est: & alæ oppletæ pilis, & pubes, quod cæteris deest. Pili in homine omnium animalium uno, partim simul, partim postea per ætates gignuntur. Congeniti sunt pili capitis, superciliarum & palpebrarum: postgeniti pubis primum, mox alarum, postremo menti: loca enim quibus pili proueniant, totidem sunt congenitis deputata, quot

Colon, Theodoros alium interpretatur.

post

A post genitis. Deficiunt ac defluunt maxime primique per ætatem pili capitis, non tamen omnes, sed tantum primores. ergo capitis leuitatem caluitium nuncupamus, Græci φαλακρότητα dicunt: quam rem in superciliis *Caluitium, Φάλακρότης.* αὐαφαλακρίασιν, hoc est salitium appellamus, quoad melius uocabulum inuenimus, inquit Theodorus. Mutatur color pilorū in senectute: cādidūq; pili efficiuntur in hominibus, quod uel in quibusdā aliis, uerum per paucis animalibus accidit, sed non adeo aperte, præterquam in equo: hunc pilorum candorem canitiem uocamus, Græci πολιότητα. *Canities, πολιότης.* Caluitium uni tantum animalium homini, præterquam innatum: parte itaque capitis priore nonnulli caluescunt. sed pueri aut mulieres raro caluescunt: uiri autem procedente ætate sæpius calui euadunt. nec non capite homines senescentes canescunt, quod nulli fere ex cæteris accidit manifeste. Canescunt homines primo temporibus: sed nemo uel temporibus, uel occipite caluescit. Pili post geniti iis, qui ante pubertatem castrati sunt, nō exeunt, & post pubertatem excisis, soli decidunt, præterquā pubis: hæc enim quanuis minuat, tamen manet. congeniti uero iis non defluunt: nemo enim spado caluescit. Pili in mento mulieris non prodeūt, nisi interdum pauci: reliqui pili qui postea gigni solent, mulieribus quoque proueniūt, sed parcius. Fieri potest, ut homo tum mas tum etiam fœmina pilis post genitis careat, iam inde ab ortu naturæ uitio contracto: & nisi ut pubescant contingat, steriles in gignendo sunt. Crescūt pili quibusdam in morbis, ut præcipue in tabificis: quinetiam in senectute & defuncto augetur durioresq; redduntur, quod *C* idem quoque unguibus euenit. Copiæ pilorum defectusq; discrimina pro corporis temperatura, atque pro cutis qualitate proueniūt. Qui enim calida & sicca intēperie sunt, magna ex parte hirsuti euadunt: uerum hoc, si in summo fuerit: mediocriter autem, si calida quidem est intemperies, sed in altera cōtrarietate mediocritatem habeat. similiter & quæ sicca quidem, sed in calido & frigido media est temperie: est enim ea quoq; modice hirsuta. Raro pilo sunt omnia frigida temperamenta, siue ea mediocriter se habeant in humiditate, siue immodice. Cæterum ad summum glabra est frigida temperies & humida: minus hac quæ frigida est, sed in altera cōtrarietate temperata: adhuc minus, quæ frigida & sicca est. Nō ut in cæteris animalibus quæ pilum habent, colorū causa cutis est: qui enim alba sunt cute, *D* nonnunquā nigros admodū habent pilos. Cutis homini proportionem magnitudinis tenuissima est: ea uero quæ in manu est, quàm proxime ad mediocritatem accedit: ideóque & tactus instrumentum in homine præcipuū est. cutis quoque affectus secundum naturam est, tum Ægyptiorum nigritia, tum Gallorum candor, tum Scytharum rufus color.

De uoce hominis, & somno.

Cap. LXIII.

VOcem quidem mittunt & alia animalia: nullū tamen aliorū est, quod loqui possit, sed proprium id hominis est. Qui surdi iam inde ab ortu naturæ sunt, iidem etiam muti. uocem ergo emittere possunt, locutionem autem nullam. Pueri ut cætera sua membra continere ac regere nequeunt,

DE DIFFERENTIIS

Πολύστοι καὶ
 Σαλίστοι.

sic etiam linguæ sunt impotentes, & ferius lingua absoluuntur: itaque magna ex parte balbutiunt, tortaque lingua sunt. Infantis nascentis uox nulla auditur antequam totus emergat utero. Primus sermo anniculo est: qui celerius fari cœpere, tardius ingredi incipiūt. Vox roboratur à tredecim annis, eadem in senectâ exilior: neque in alio animalium sepius mutatur. Differunt tum uoces tum locutiones tractus ratione & regionis: locutióque ipsa non perinde ut uox per naturam prouenit, sed per disciplinam acquiritur: unde homines quoque locutione utuntur uaria, cum uocem omnes reddant eandem. Homo genitus premitur somno per aliquot menses: deinde longior in dies uigilia. Infantes primis quadraginta diebus neq; ridēt cum uigilant, neque lachymantur, sed noctu & per quietem utrunque interdum faciūt. somniátque statim infans: nam & pauore expergiscitur, & fuctum imitatur. Homo maxime animalium somniat: sed editis nuper in lucem, & infantibus adhuc, nullum ita cōtrahitur somnium, ut meminisse possint imaginum: sed plurimis anno circiter quarto aut quinto ætatis, uisã incipiunt. Produntur tamen & uiri & mulieres, qui nūquam quicquam somniarint: quorū nonnullis in processu ætatis accidit, ut uiso somnio mutarentur habitu sui corporis, uel in mortem, uel in morbum.

De hominis generatione & partu, atque de iis quæ
 ad hæc pertineant. Cap. LXIII.

Semen habet homo pro corporis magnitudine plurimū: & homini maxime omnium animalium temporibus omnibus oportunus coitus est. **G** Cæteris enim animalibus statim per tempora anni concubitus: homini uero omnibus horis dierum noctiūque: cæteris satietas in coitu, homini prope nulla. Stimulatur ad uenerem mas hominum magis tempore hyberno, fœmina æstiuo, ut Hesiodus prodidit. Ætas uero accommodata ad coitum innotescit homini, tum uocis mutatione, tum etiam testium non magnitudine tantum, uerum etiam specie: quemadmodum etiam mammis declaratur, sed præcipue ortu pilorū pubis. Mas semen genitale magna ex parte incipit ferre anno peractō bis septimo: simul etiã pubescere incipit eo tempore. Vox item per id tēpus mutari in sonum asperiores inæquabiliorēque incipit: quanquam nondum grauis, neque acuta præterea est, neq; tota æquabilis. Mammæ etiam extuberant: & genitale nō solum magnitudine, **H** sed etiam specie proficit. Fœminis etiam per id tempus exurgunt ubera: & quæ menstrua uocantur erumpunt: & uox eodem tempore puellarum mutatur in grauiorem. In puellis item diuersitas uberum est: aliis enim admodum magna, aliis exigua sunt: euenit sane ut immodice crescant, cum puellæ excrementis redundant. Semen profecto infœcūdum usque ad bis septimum annum est: mox prolificum quidem est, sed exigua imperfectaq; generant iuniores & mares & fœminæ, ut in cæterorum quoque animalium plurimis euenit. Concipiunt quidē facilius natu minores: sed ubi cōceperint, laborant in puerperio uehemētius: corpore etiam minus magna ex parte perficiuntur: & senescunt celerius mares salaces, & mulieres quæ frequētius

A frequentius pariant: nam ne incrementum quidem post tertium partum effici posse uidetur. Post annum ter septimū mulieribus quidē opportune iam procreatio est: sed uiris accedere aliquid potest adhuc ad perfectionē. Homo mas ad annū usque septuagesimum, uidelicet termino ultimo potest generare: fœminæ usque ad quinquagesimum, uerum id raro: paucis enim proles in eo ætatis tēpore procreata est: sed magna ex parte maribus sexagesimus, aut quintus & sexagesimus annus finis prognerandi est: fœminis quintus & quadragesimus. Bipedum solus homo animal generat: & homo maxime sua natura uniparum est: cum omnibus tamen generibus ambigit: nam & uniparum, & pauciparum, & multiparum interdum est: hinc tēpus etiam uteri ferendi enorme unum hoc animal fortitū est.

B teris enim unū est tēpus: homini uero plura sunt. Nam & septimo mense & octauo & nono parere potest: & quod plurimū, decimo, nonnullæ etiam undecimum attingunt. Fœtus qui maturius quàm septimo mēse prodeat, nullo pacto uitalis est: septimo, non nisi pridie posteroue plenilunij die aut interlunio concepti nascuntur, ut Plinius author est: qui septimo mense, uitalis quidem hic primus exit: sed magna ex parte infirmior. Nonnullis etiam meatus quidam infissi, ut aurium & nariū, sæpenumero generantur: sed accrescenti articulantur infanti, & demum suam formam recipiūt: & in his multi etiam uiuere atque adulescere possunt. Qui autem mēse octauo nascuntur, non nisi perpauci seruantur: unde fit ut si quis in locis saltem Græciæ seruetur, non octauo mense natus existimetur, sed mulierem

C sui conceptus initium latuisse. Simili modo & qui diuturniores quàm undecimo mense nasci uidentur, eorum conceptus initium latere putatur. Ita multiplex perficiendi tēpus, pariēdiq; diuersum homini datum est. Et cum alia singulos pariant fœtus, alia plures, genus humanum, uti diximus, in ancipiti est. Nam quod plurimum & locis plurimis agitur, mulieres singulos singulæ pariunt: sed sæpe geminos etiam: (nam in Ægypto plerunq; geminos pariunt) quandoque etiā & tres & quatuor: sed quinque cum plurimum nascuntur: iam enim hoc pluribus euenisse cōspectum est. Et quædam uiginti, partibus quatuor edidit: quinque enim singulis partibus enixa est. Verum supra ter geminos nasci, inter ostēta adducitur, (ut inquit Plinius) præterquam in Ægypto, ubi fœtifer potu Nilus: quo in loco septenos

D uno utero simul gigni author est Trogus. Et cū in cæteris animalibus gemini nati, etiam si mas & fœmina sint, nihilominus enutriantur seruēturque, quàm si mares ambo aut fœminæ sint: in genere certe humano pauci gemini seruātur, si alter mas sit alter fœmina. E geminis si remanēte altero alter abortiuo fluxu exciderit, alter qui legitime natus est, uopiscus nominatur. *Vopiscus.* Mulier grauida quidem maxime fere animalium coitum patitur: uerum raro euenit ut superfœtet, sed factum tamē aliquando est. Qui itaque longo post tēpore sint cōcepti, minime perfici possunt, sed præmaturius dolore, quo ipsi & primus fœtus intereāt, mouēt. At uero si proxime à primo cōceptu secundus sit factus, al solui ediq; potest quod superfœtarit: ut quasi gemini nasci uideantur: quomodo Hercule & Iphiclem procreatos esse fa

DE DIFFERENTIIS

bulantur: unum quidem omnino, aut alterum superfœtat mulier. Extat in E
monumentis etiã medicorũ, & quibus talia cõfœctari curę fuit, uno abortu
duodecim puerperia egesta. In ferendo etiam utero homines cum cæte-
ris animalibus dissident: cum enim cætera animalia plurimum temporis
ualeant corpore cum uterum ferunt, mulieres magna ex parte ægre degũt.
Quibus autem gentibus solitum est, ut mulieres labores suscipiant, iis nec
uterus tam difficulter gestatur, & partus facilis est. denique quibusuis lo-
cis mulieres quæ laborare consueuerunt, facilius pariunt. Omnium ani-
malium mulieribus inter fœminas plurima mensium purgatio euenit: ut
uero Democritus physicus ostendit, mulier solum animal menstruale est.
Conceptus mulieribus à menstruorum profluuiio sua natura contingit: &
quæ iis carent, steriles magna ex parte exigunt: uerum fieri potest, ut aliquę **F**
etiam sine eorum profluuiio concipiant, uidelicet quibus tantum humoris
colligitur, quantum iis mulieribus, quæ purgãtur restare solet: quanquam
non tanta copia ut & foris possit profluere. Sunt quibus prægnantibus etiã
menstrua usque in postremum gerendi tempus eueniant: quibus accidit ut
paruos fœtus pariant, & proles aut minus uitalis, aut infirma procreetur.
Desinunt plurimis menstrua circa quadragesimum annum: quod tempus
quæ excefferint, iis ad quinquagesimum seruantur nonnũquam: etiã non-
nullæ eo tempore pepererunt, ut dictum est: sed ultra hoc tempus nulla po-
test protrahere. Et ipsæ fœminæ quibus munus est necessitatis huiusmodi,
quandiu sunt in sua lege, non innocentibus oculis contuentur: aspectu spe-
cula uitiant, ita ut hebetetur uisu fulgor offensus, & solitam æmulationem **G**
uultus extinctus splendor amittat, faciësque obtusi nitoris quadam caligi-
ne nubiletur. Mulierum aliæ in æternum steriles sunt: aliæ mutatis coniu-
giis exuunt sterilitatem: nonnullæ tantum semel pariunt: quædam autem
fœminas aut mares semper. Euenit quippe multis & uiris & mulieribus, ut
qui coniuncti inter se nequeant procreare, ubi dissociati se iunxere cum a-
liis, queant. Quod idem in maris quoque aut fœminæ procreatione nimi-
rum euenire certum est. plerunque enim tum mulieres tum uiri, quandiu
cum eisdem iunguntur, fœminam tantũ marẽmue procreant, seiuncti au-
tem cõtra. Ætatis etiam ratione immutãtur, ut scilicet iuuenes inter se fœ-
minas generent, seniores facti, mares, aut contra. Et qui iuuenes nihil pro-
creent, seniores iam incipiant generare: aut contra, ut qui ante possent, post **H**
nihil possint fœtificare. Sunt etiam aliæ mulieres, quæ uix concipiant: sed
si concipiant, perficiant atque edant: aliæ contra, facile quidem cõcipiunt,
sed seruare non possunt. Sunt & uiri qui non nisi fœminam procreent, &
mulieres quæ non nisi marem: & contra, ut de Hercule fabulantur, qui in-
ter duos & septuaginta liberos, fœminam unam tãtummodo genuit. Quæ
concupere nequeunt, si uel cura adhibita, aut aliquo casu conceperint, fœ-
minam magna ex parte pariũt potius quàm marem. Multis etiam uiris e-
uenit, ut cum antea possent generare, post nequeant: deinde rursus faculta-
tem recipiant generandi. Fœtus in utero in semet conglobatus, sic gesta-
tur, ut nasum inter genua habeat. Nascuntur pueri (ut cætera etiam anima-
lia)

A lia) in caput uerſi: in pedes autem procedere naſcentem, contra naturã eſt: quapropter uelut ægre parti appellantur agrippæ. Ita editi minus proſpe- *Agrippæ.*
re uiuunt, & de uita æuo breuiori decedunt. Sed pueri manus quoque ad co-
ſtas porrectas extenſasque habent: qui cum exierint, uocem ſtatim emit-
tunt, & manus in os admouent. Excremētum etiam reddunt, alij ſtatim, a-
lij breui, ſed omnes intra diem: quod excremētum copioſius quàm pro in-
fantis magnitudine eſt: *μικρόν*, id eſt papauerulum hoc mulieres uocant,
colore cruentum atque admodum nigrum & piccum eſt: poſtea lacteum
iam & albidum redditur: fugit enim conſeſtim ubera infans. Vocem an-
tequam egrediatur nunquam emittit, uti ante dictum eſt: etiamſi cum dif-
ficulter egreditur, caput extet, corpus intus ſit totum. Naſcentium uox pri-
B ma uagitus eſt: lætitiæ enim ſenſus differtur in quadrageſimū diem. Nam
infantes, ut modo diximus, primis quadraginta diebus, neque rident cum
uiſitant, neque lachrymantur: ſed noctu & per quietem utrunque interdū
faciunt: nec uero ſentiunt magna ex parte, cum ſcalpuntur. Plurimam hu-
ius temporis partem dormiunt: cæterum in dies quò ſubinde auctiores fue-
rint, eò magis ad uiſilandum immutantur. Pueris ſinciput, ut modo dixi-
mus, molle eſt, ſeròque duratur: cum tamen cæteris animalibus discrimen
offium nullum ſit: ſed omnia perfectã iam à natiuitate proueniant.

Fœminæ non ſimiliter atque mares perficiuntur: quippe cum & intra pa-
rentem fœmina tempore longiore conficiatur quàm mas: & ubi in lucem
uenerint, celerius fœminæ quàm mares perficiantur. Nam & pubes & uigor
C & ſenectus fœminis prius uenit quàm maribus. Partus cæteris quidem ani-
malibus minime laborioſi eueniunt: at mulieribus dolores uehemētiffimi
incidūt, & præcipue ſtabilibus & ſellulariis, & quibus nō bona latera ſunt,
neque facultas retinendi ſpiritus ſuppetit. Poſt partum purgationesque
lactis copia excitatur, & nonnullis effluit non ſolum de papillis, ſed etiam
paſſim per ubera: aliquibus etiam per alas. Edurāt in poſterū globuli, (*τραγ-
γαλίδες* dicunt) quoties humor non coquatur nec exeat, ſed redundet: ubera
enim tota fungoſa ita ſunt, ut ſi in poculo pilum forte hauſerit mulier, do-
lor moueatur in mammis, quod malum *τεχνία* uocant, id eſt pilare appel-
lant: nec ſedatur, donec pilus uel preſſus exeat ſponte, uel cum lacte exuga-
tur. Solent pueri plurimi conuulſione excipi: & præcipue corpulentiores,
D & lacte ueſcentes copioſiore aut craſſiore, & nutricem lactentes ſucci ple-
nam & corpulentam. Plurimi ante ſeptimum diem intereunt: plenilunio
etiam infeſtantur hoc malo periculoſius. Et quia ſolus homo, aut certe ma-
xime animantium omnium homo comitiali morbo in tenera ætate labo-
rat, quod morbi genus tranſuertere oculos, ſicut & cætera etiam membra
poſeſt, eò fit, ut ſoli aut certe maxime animantium homini oculi deprauē-
tur per limitatem, ſiãntque limi. Mares potius quàm fœminę oblaſi muti-
liue in genere hominum naſcuntur: cum in cæteris animalibus nihilo po-
tius mares quàm fœminæ ita proueniant.

A Extant apud Plinium & Solinum exempla quorundam, qui uel poſt ſeptua-
geſimum annū liberos genuiſſent. **D** De parruū ſuperfœtatione exempla uideas
apud Ariſtotelem lib. 7. hiſt. animalium, & Plinium lib. 7, & Solinum cap. 4.

DE DIFFERENTIIS

Hominis uita, ætates & statura.

Cap. LXV. E

*Alias, ad qua
dragesimū ue-
ro inuentam.*

Vluit homo plus temporis quàm quoduis animal, excepto elephanto, quod quidem usu rerū adhuc fide digno nouerimus, inquit Aristoteles: quanquam alij aliter sentiant, uti ex Hesiodo circumferuntur uersus. Tertia secla hominis transmittit garrula cornix. Quatuor & peragit cornicis tēpora ceruus. Porro ætatū gradus Varro ita distinxit: pueritiā ex puritatis ratione ad quintumdecimum extendit annum: inde ad tricesimum, adolescentiam: ad quintum uero & quadragesimum iuuetam: ad sexagesimum denique senectutem: in qua qui agunt, iam uocantur senes. Quinquennio fere corpus in homine quidem dimidium capere uidetur omnis magnitudinis eius, quæ reliquo toto tempore comparetur, ut sentit Aristoteles. In trimatu suo, inquit Plinius, cuique dimidiam esse mensuram staturæ certū est. Homo crescit in lōgitudinem ad annos usque ter septenos: tum deinde ad plenitudinem. Maxime autem pubescens, nodum quendam soluere, & præcipue ægritudine sentitur. Proficere uero homines ad annum usque tricesimum, aut longitudine aut crassitudine prodit Aristoteles. Corporis mensuræ ratio bifariam conuenit: nam quantus manibus expansis inter digitos longissimos modus est, tantum constat esse inter calces & uerticem. Nunc si de ipsis hominum formis requiramus, liquido manifestabitur, inquit Solinus, nihil de se antiquitatem mendaciter prædicasse, sed corruptā degeneri successione sobolem nostri temporis, per nascētium detrimenta decus ueteris pulchritudinis perdidisse. Licet ergo plerique definiant nullū posse excedere longitudinem septem pedū, quòd intra hunc modum Hercules fuerit: priscorū tamen molem testantur etiam Orestis suprema, cuius ossa Tegeæ inuenta à Spartanis didicimus implese longitudinem cubitorū septem. Procerissimum hominem ætas nostra, inquit Plinius, diuo Claudio principe, Gabbarum nomine ex Arabia aduectum, nouem pedum & totidem unciarum uidit. Iam uero ante tot annos uates ille Homerus non cessauit minora corpora mortalium, quàm prisca conqueri. In India multos quina cubita constat longitudine excedere. Oniscritus, quibus in locis Indiae umbræ nō sunt, corpora hominum cubitorum quinūm & binorū palmorum existere prodidit: & uiuere annos 130, nec senescere, sed ut medio æuo mori. Cirnos Indorum genus Isigonus tradit annis centenis quadragenis uiuere.

G Longitudine septem pedum. Et alia inueniuntur exempla magnitudinis humanorum corporum, & apud Plinium & Solinum.

Multiformes hominum effigies, & mira quædam
de hominibus alia.

Cap. LXVI.

*Hippopodes
Alias, Timaui
montis.*

ET monstriferæ narrantur hominum effigies: à litore Scytharum tridui nauigatione feruntur insulæ, in quibus equinis pedibus homines nascantur, Hippopodes appellati: aliæ in quibus nuda alioqui corpora prægrādes ipsorum aures tota integant. In quadam conualle magna Imai montis regio quæ uocatur Abarimon, in qua syluestres uiuunt homines, auersis post crura plantis, eximia uelocitatis, passim cū feris uagantes. Hos in alio non spirare

A spirare solo, idcoq; ad finitimos reges non pertrahi aiunt: & in quadã Africę parte quoque homines feri sunt, & uiri & mulieres. In Scythia iuxta septentrionem produntur Arimaspi uno oculo in fronte media infignes: id quod ne crediderim quidem, inquit Herodotus, ut uiri nascantur unoculi, ceterum naturam habentes hominibus parem. Ferunt certe in Æthiopia ab oriētis parte intima, gentes esse sine naribus, æquali totius oris planitie: alias superiore labro orbas, alias sine linguis. Pars etiam ore concreto & naribus carens, uno tãtum foramine spirat: potúmque calamis auenæ trahit, & grana eiusdem sponte prouenientis ad uescendum: quibusdam pro sermone, nutus motúsque membrorum. Megasthenes gētem inter Nomadas Indos narium loco tantum foramina habētem prodit. Supra Nasamonas

B confinésque illis Maclias Androgynas esse utriusque naturæ, inter se uicibus coëuntes, Caliphanes tradit: Aristoteles adiicit, dextram mãmam iis uirilem, læuam muliebrem esse. In monte cui nomen est Milo, homines esse a uersis plantis, octonos digitos in singulis pedibus habentes, author est Megasthenes. In multis autem montibus genus hominum, capitibus caninis, ferarum pellibus uelari: pro uoce latratum edere, unguibus armatū: uenatu & aucupio uesci. Ctesias scribit, in quadam gente Indiæ fœminas semel in uita parere, genitósque confestim canescere: esse rursus gentē alteram quæ in iuuenta sit cana, nigrescat in senectute, ultra æui nostri terminos perennātem. Perhibent esse & gentem fœminarum in Calingis Indię gēte, quæ quinquennes concipiunt: sed ultra octauum annum uiuendi spatium

C non protrahunt. At Cirnos Indorum genus Ifigonus tradit annis centenis quadragenis uiuere. Legimus quoque Monoscelos in India nasci singulis cruribus, & singulari pernitate ad saltum, eisdemque Sciopodas uocari: qui in maiore æstu humi iacentes resupini, umbra se pedum protegant: nõ longe eos à Troglodytis abesse: rursusque ab his occidentem uersus, quosdam sine ceruice, oculos in humeris habentes. Sunt & Satyri in subsolanis Indo-

D ut inquit Plinius, in Lybia, ut Solinus, de hominibus nihil aliud præferunt, præterquam figuram. India præterea habet genus hominum, qui non aliam quàm testudinis carne uiuunt: hirsuti omnia facie tenus, quæ sola leuis est: iidem coriis piscium uestiuntur, Chelonophagi cognominati. Blemmyas in Æthiopia credunt truncos nasci parte qua caput est: os tamen & oculos habere in pectore. Himãtopodes flexis nisibus crurum, repūt potius quàm incedunt, & pergendi usum lapsu magis destinant quàm ingressu. Post uastam Ægypti solitudinem feruntur Cynoprofopi homines habitantes, qui

Satyri.

In Æthiopia,
inquit Solinus,
& Plin. quo-
que lib. 5. ca. 8.
Sileni.

Cynoprofopi.
Cynocephali.

DE DIFFERENTIIS

ipso, hirsuti habentur, pedum celeritate ualent. Cynocephali ex eo nomen E
 traxere, quod caninum caput habeant, cetera membra homini similia. Fer-
 rarum pellibus induuntur: & iustitiæ retinentes lædunt neminem: cùmq;
 Indici sermonis intelligentes sint, nihil tamē loquuntur. Choromādarum
 gentē uocat Tauron syluestrem, sine uoce, stridoris horrendi, hirtis corpo-
 ribus, oculis glaucis, dentibus caninis. Eudoxus in meridianis Indiæ uiris
 plantas esse cubitales prodit: fœminis adeo paruas, ut strutopodes appellē-
 tur. Megasthenes ad extremos fines Indiæ ab oriente circa fontem Gangis
 Astomorum gentem sine ore, toto corpore hirtam: uestiri frondium lanu-
 gine, halitu tantum uiuentem, & odore quem naribus trahūt: nullum illis
 cibum, nullumque potum: tantum radicum florūque uarios odores syl-
 uestrium malorūq; secū portant longiore itinere, ne desit olfactus: gra- F
 uuiore paulo odore haud difficulter exanimari. Super hos extrema in parte
 montium, spithamæi Pygmæi narrātur, ternas spithamas longitudine, hoc
 est ternos dodrantes non excedentes. Quidam & Pygmæorum gētes pro-
 diderūt ante paludes ex quibus Nilus oriretur: ubi & cum gruibus pugna-
 re dicuntur. Degunt uero in cauernis: neq; id fabulam esse arbitratur Ari-
 stoteles. Strabo autē qui uidisse se diceret, fide dignum neminē esse prodit.

Homini, quæ ex homine aut eius partibus, oriuntur
 commoda. Cap. LXVII.

Nunc quæ in ipso homine homini utilia inueniantur indicabimus,
 ipsum sibi exquirentes. Quorundam hominū tota corpora profunt: G
 ut ex iis familiis, quæ sunt terrori serpentibus, tactu ipso leuant percussos
 fuctūue modico: quorum è genere sunt Pſylli Marſiq;, & qui Ophiogenes
 uocantur in insula Cypro. Et in insula Nili Teutiri nascētes tanto sunt cro-
 codilis terrori, ut uocem quoque eorum fugiant. Quæ autem nonnulli de
 hominis partibus excrementisque prodiderint, nec referenda arbitror: san-
 guinem nanque gladiatorum bibere nonnulli, ut bibentibus populis pro-
 cul essent comitiales morbi. Et hercule illi ex homine ipso sorberi efficacif-
 simum putāt calidum spirantēque, & una ipsam animam ex osculo uul-
 nerum, cum è plagis hunc, ne ferarum quidem admoueri ori fas sit huma-
 na. Ad elephantiam quoque in Ægypto, cum in reges incidisset morbus,
 in balneis solia temperabantur humano sanguine: alij medullam crurum H
 quærunt, & cerebrum infantium. Nec pauci apud Græcos singulorum ui-
 fcerum, membrorūque etiam sapes dixere, omnia persecuti usque ad
 resegmina unguium: quasi uero sanitas uideri possit, ferā ex homine fieri.
 Xenocrates, tanquam sane ille ipse fuerit expertus quosnam affectus cura-
 re ualeat in cibo cerebrum, aut carnes, aut iecur humanum, prodidit: quos
 etiam capitis, tibiæ, & digitorum ossa epota: quos denique sanguis, sudor,
 urina, muliebria, & stercus deuorata: intestabilia hæc & dictu quoq; fasti-
 dienda. Quæ autem retulisse fas sit, pleraque etiam ex iis non sine honore
 dicto, explicabimus. Sanguine ipsius hominis ex quacunque parte emisso
 efficacissime anginam illini tradunt Orpheus & Archelaus: item ora comi-
 tiali

*Alias, cū pla-
 gis ne ferarum
 quidem admo-
 ueri ora fas sit
 humana.*

A tiali morbo lapforum, exurgere enim protinus: quidam si pollices pedum pungantur, exq; his guttæ referantur in faciem. Lac muliebri corpori hu- *Lac.*
 mano inter omnia lactis genera accommodatissimum est, ut quod & dul-
 cissimum mollissimumque est, & plurimum alit. Mulieri ante septimum
 mensem profusum lac inutile: ab eo mense, quod uitalis est partus, salubre.
 Lac utilissimum cuique maternum est. Cōcipere nutrices exitiosum est: hi
 sunt enim infantes, qui colostrati appellantur, densato lacte in casei specie.
 Mammis quoque exuctū lac, stomachi rosionibus prodest & tabi, pulmo-
 nūmque incommodis. In longa febre cœliacis utilissimū arbitrantur, ma-
 xime eius quæ iam infantem remouerit. Item mammarum collectionibus
 cum thure: & oculis ab ictu cruore suffusis: & in dolore aut epiphoris si e-
B mulgeatur, plurimum prodest: magisque cum melle & narcisci succo, aut
 thuris polline: mixto præterea ouorum candido liquore, madidæque lana
 frontibus impositum, fluxiones oculorum suspendit: nam si rana saliuua sua
 oculum asperferit, præcipuum est remedium: & contra morsum eius bibi-
 tur stillaturq;. Qui simul matris filiaq; lacte inunctus sit, liberari oculorū
 metu in totam uitam affirmant. Aurium quoque uitiis medetur, modice
 admixto oleo: aut si ab ictu dolent, anserino adipe tepesactū: & contra mor-
 bum regium in morbis relictum, instillatur cum elaterio. Podagris quoq;
 iubent illini cum cicuta: alij cum cæsypo & adipe anserino: (qualiter etiam
 uuluarum doloribus imponitur) alij cum opio & ceruto: peculiatiter ualet
 potū contra uenena, quæ data sunt cum marino lepore buprestiq;: & con-
C tra infaniã, quæ fit hyoscyami potu. Sempérq; in omni usu efficacius eius
 quæ marem enixa sit: multoque efficacissimum eius, quæ geminos peperit
 mares, & si uino cibisque acrioribus abstineat: eius uero quæ fœminã eni-
 xa sit, ad uitia tantum in facie sananda præualet: eius quæ marem peperit
 lacte gustato, canes rabiosos fieri negant. Hominum qui probe concoxe- *Saliuua.*
 rint ieiuna saliuua, lichenas puerorum illitu assiduo sanat: item lippitudines
 matutina quotidie uelut inunctione. Mulieris quoque saliuuã ieiunã, potē-
 tem diiudicant oculis cruentatis, & si contra epiphoras feruentes anguli o-
 culorum subinde madificentur: efficacius si cibo uinoque se pridie ea absti-
 nuerit. Scorpiones interficit hominis saliuua: & omnibus bestiis uenenosis
 sua natura aduersatur: feruntq; ictas saliuua, ut feruentis aquæ contactū fu-
D gere. Martion Smyrneus qui de simplicibus effectibus scripsit, rumpi scō-
 lopendras marinas sputo tradit. item rubetas aliásque ranas: Ophilius ser-
 pentes, si quis in hiatum earum expuat. Nunc mirum dicemus, sed experi-
 mento facile: Si quæ pœniteat ictus eminus cominúsue illati, & statim ex-
 puat mediam in manum qua percussit, leuatur ilico percussus à pœna.
 Hoc sæpe delumbata quadrupede approbatur, statim à tali remedio, cor-
 recto animalis ingressu. Morsus hominis inter asperrimos iudicatur: me- *Auriū sordes.*
 dentur sordes ex auribus: ac ne quis miretur, etiam scorpionum ictibus,
 serpentiūmque statim impositæ. Melius è percussi auribus profunt: ita &
 reduuias sanari. Gymnasiorum strigmenta molliunt, calfaciunt, discu- *Strigmenta gym-*
 tiunt, complent, sudore & oleo medicinam facientibus. Vuluis inflamma- *mnasiorum.*

D E D I F F E R E N T I I S

tis contractisque admoventur: sic & menses ciet, sedis inflammationes & E
 condylomata leniunt: item neruorum dolores, luxata, articulorum no-
 dos. Efficaciora ad eadem, strigmenta à balneis, & ideo miscentur suppu-
 ratoriis medicamentis. Nam illa quæ sunt ex ceromate permixto cæno,
 articulos tantum molliunt, calfaciunt, discutiunt efficacius: sed ad cæte-
 ra minus ualent. Imo etiam ipsos gymnasiorū rasere parietes: & illæ quo-
 que sordes excalfactoriam uim habere dicuntur. panos discutiunt. ulceri-
 bus senum puerorūque & desquamatis ambustis'ue illinuntur. Hæc Pli-
 nius. Vt uero Galenus prodidit, hominum sudor in palæstris miscetur
 subiecto pulueri, quem *πῶζ* Græci uocāt. Quod ex his componitur, con-
 falon dicunt, uim habet digerendi cum adstrictione quadam: quo fit, ut ef-
 ficacissimum sit mammis inflammatis remedium: & lac quod à partu in F
 mammillis exundet, reprimat. inguinum quoque tumores discutit. Vri-
 na hominis, quàm sit aliorum animalium, multo imbecillior est, abstergē-
 di tamen uim obtinet: id quod uel maxime ostendunt fullones, qui ea præ-
 cipue ad uestium sordes eluendas utuntur. Quin & medici psoras & lepras
 ea colluunt, ulceraque præhumida ac sordida, maxime ubi putridi insit
 quippiam. Impubium puerorum urina contra saliuas aspidū, quas ptyadas
 uocant, quoniam uenena in oculos hominum expuant, prodest: contra ocu-
 lorum albugines, obscuritates, cicatrices, argema, palpebras: & cum erui fa-
 rina contra adustiones, contra aurium pituitas uermiculósque, si decoqua-
 tur ad dimidias partes cum porro capitato, nouo fictili. Vaporatio quoque
 ea menses fœminarum ciet. Hac & atramenti lituræ abluuntur. uirilis, po- G
 dagris medetur, argumento fullonum, quos ideo tentari eo morbo negāt.
 Veteri miscetur cinis ostreorum aduersus eruptiones in corpore infantū,
 & omnia ulcera manātia. Ea exesis, ambustis, sedis uitiiis, rhagadiis, & scor-
 pionum ictibus illinitur. Obstetricum nobilitas non alio succo efficacius
 curari pronuntiauit corporum pruritus nitro addito, ulcera capitem, pru-
 rigines, nomas præcipue genitalium. Sua cuique autem (quod fas sit dixisse)
 maxime prodest, confestim perfuso canis morfu, echinorūque spinis
 inhaerentibus, & in spōgia lanisue imposita, aut aduersus canis rabidi mor-
 fus cinere ex ea subactō: contraque serpentium ictus. Ostones contra ma-
 la medicamēta omnia promisit auxiliari matutinis horis suum cuique in-
 stillatum in pedem. Stercus humanum in medicamenta ob fœtorem ra- H
 rissime admittitur. Inter omnes tamen cōuenire uideo, humanum stercus,
 non aliter atque caninum gutturi impositū anginis auxiliari. Capillus pue-
 ro, qui primum decifus est, podagræ impetus dicitur leuare circumligatus,
 & in totum impubium impositus: uirorum quoque capillus canis morfi-
 bus medetur ex aceto. Et capitem uulneribus ex oleo aut uino: combustus
 æque capillus carcinomati. Capilli mulieris si cumentur, odore serpentes
 fugari produntur: eodem odore, uulux morbo strangulatas respirare. Ci-
 nere eo quidem, si in testa sunt cremati, uel cum spuma argenti scabricies
 oculorum ac prurigines emendari: item uerrucas & infantium ulcera cum
 melle. Capitis quoque uulnera, & omnium ulcerum sinus, simul addito
 melle

Urina.

*Alias, contra
aurium pura.*

Stercus.

Pilus.

A melle & thure, panos: podagras cum adipe suillo: sacrum ignem, sanguinemque sisti ilico, & fornicationes corporum. Pueri qui primus ceciderit dens, ut terram non attingat, inclusus in armillam, & assidue in brachio habitus, muliebrium locorum dolores prohibere traditur. *Dentes* Ossa humana *Ossa.* combusta, ut quibusdam placet, uim habent maxime omnium ossium digerentem exsiccantemque. De homine satis dictum habeo. Nunc ad reliqua transeamus animalium genera, primumque terrestria.

DE ANIMALIUM DIFF-

FERENTIIS LIBER V.

De quadrupedibus uiuiparis, & eorum partibus exterioribus. Cap. LXVIII.

Omini proximum genus quadrupedum est. Inter uniuersa nanque animalium genera, homini simillime sunt quadrupedes: tum ossibus ipsis (quæ maxime totius corporis figuram constituunt,) tum reliquis etiam partibus omnibus, tum uero totius corporis forma. Quæ in genere quadrupedum non pennatæ continentur, sanguine quidem omnia prædita sunt: sed alia animal pariunt, & uiuipara dicuntur, (quæ & perfectiora sunt) alia

ouum edunt, & ouipara uocantur. Quadrupedes quæ animal generant, caput, collum, & omnes partes corporis fortiuntur: (nam & talpam modo quodam oculos habere dixerim) uerum ipsæ singulæ partes inter se differunt. Sunt quadrupedum alia cornigera, alia mutila: & quæ cornuta sunt, eadem omnino quadrupeda esse certum est: nisi quid per similitudinem & translationem cornu habere dicatur, quemadmodum Ægyptij de anguibus Thebanis perhibent, quasi aliquid illis ueluti uestigium cornus extuberet. Nec

D alibi quam in cornibus maior naturæ lasciuiæ: sparfit hæc in ramos, ut ceruorum: aliis simplicia tribuit, ut in eodem genere subulonibus ex argumento dictis: aliorum finxit in palmas, digitosque emisit ex iis, unde platycerotas uocant. Dedit ramosa capreis, sed parua, nec fecit decidua: conuoluta in anfractum arietum generi: rupicapris in dorsum adunca: damis in aduersum. Erecta autem rugarumque ambitu contorta, & in leue fastigium excuta strepsiceroti: mobilia eadem ut aures, Phrygiæ armætis: Troglodytarum in terram directa, qua de causa obliqua ceruice pascuntur. Aliis singula dedit: omnia in mucronem migrantia. Quæ cornua gerunt, bisulca magna ex parte per naturam sunt: & bisulcorum magna pars cornua gerit: ut bos, ceruus, capra. Quod autem idem & solipes & bicornes sit, nullum est,

DE DIFFERENTIIS

quod nos adhuc nouimus, inquit Aristoteles: at solipes idémque unicornis, E
 quanquã rarum, ut asinus Indicus: unicornis uero idémque bifidus oryx
 est. Gerunt sane medio sui capitis cornu fixum ea quæ unũ habent, aut cer-
 te naribus. Sunt nõnulla quæ simul bifida sunt, & iubam habeant, & cor-
 nua bina orbem inflexu mutuo colligentia gerant, ut bonafus. Conigerum
 nullum admodum paruum esse nouimus: omniũ enim quæ explorata ha-
 bemus minimum dorcas est. Tenuiora fœminis plerunque sunt cornua, ut
 in pecore: multis ouium nulla: nec ceruarum ulli. Quæ pedes multifidos ha-
 bent, cornu omnia carent: & quæ superne priores habent dentes. Cornua
 parte plurima caua sunt ab radice, quatenus osseum quoddã solidum am-
 biunt: in mucronem tamen solidum exeunt, & simplici parte extrema cõ-
 stant. Pars caua ex cute potius oritur: at solidum illud osse enascens subit F
 implétque totum, quomodo cornua bouum constare uidemus. Ceruino ge-
 neri ex cornigeris uni, tota solida & sparsa in ramos: & omnibus annis de-
 cidua, nisi castrentur, cum ex cæteris cornigeris nulli cornua decidant, sed
 omnibus perpetua sint, nisi per uim aliquam amittant. Auriculas habent
 omnia, excepto uitulo marino: & eas quidẽ maxima ex parte ueluti capiti
 appensas, & propterea mobiles: quas etiam non eodem orbe quo oculos,
 quemadmodum homines, sed supra oculos fitas habere uidentur: uerunta-
 men non ita est, sed conspectum ementiuntur: quoniam bestię non erecto,
 sed prono sunt corpore. Quadrupedum quæ multifida sunt, ut canis, leo,
 lupus, uulpes, lupus ceruarius, omnia cæcos generant: post palpebræ dehi-
 scunt. Cilio carent palpebræ inferioris quadrupedes: sed paulo inferius pili G
 rari nõnullis exeunt. Nares quibus maxillæ longæ exeunt in acutum, in ri-
 ctu appellato continetur: cæteris explanatius magisque discrete ad maxil-
 las iunguntur. at elephantus peculiarem hanc partem præ cæteris sortitus
 est animalibus. Maxillæ aliis rotundæ, ut simijs. Iumentorum omnium ca-
 put paruum est: maxillæ longæ. Oris etiam magnitudine discrimen existe-
 re iis animalibus planum est: aliis enim os magno hiatu rescissum est, ut
 cani, leoni: denique omnibus quibus dentes ferrati: aliis mediocre est, ut ge-
 neri suum. Linguam habet quadrupedes duram, crassam & minime abso-
 lutam: indeq; fit, ut uocem parum explanare possint. Habet dentes omnia
 quæ quadrupeda & uiuipara sunt, sed uarie: sunt enim alia utrinq; dentata:
 alia altero dentium ordine carent. Quæ enim cornua gerunt, hæc nõ den- H
 tata utrinq; sunt: quippe quæ primoribus maxillæ superioris careant den-
 tibus: quanquam sunt nonnulla quæ & cornibus uacēt, & utrinq; dentata
 non sint, ut cameli. Item alia dentes habent exertos (*χαλιόδοντα* dicuntur) ut
 aper: alia sine iis sunt. Et aliis dentes ferrati, ut cani, leoni: aliis continui, ut
 equo, boui. Sunt enim dentibus ferratis, (*αρχαρόδοντα* uocant) quorum fe-
 ries acutorum dentium mutua insertione pectinatim se constipat. Quod
 autem simul & dẽtem exertũ & cornua habeat, nullum est: nec uero quod
 simul & ferratis dentibus fit, & alterutrum habeat illorum, hoc est uel cor-
 nu uel dentem exertum. Raro fœminæ, & tamẽ sine usu sunt dentes exer-
 ti: itaque cum apri percutiunt, fœminæ sues mordent. Primores dẽtes plu-
 rima

Cæterorũ cor-
 nua ossibus ad-
 herere, ceruo-
 rũ tãtum cuti-
 bus nasci sen-
 tit Plinius.

Nares, ῥύσας.

A rima habent acutos, interiores planos. Minutis quadrupedibus primores bini utrinque longissimi. Genus autem quod duplicem dentium ordinem habeat, nullum nostro in orbe est. Mutantur dentes, ut homini, ita quibusdam aliis animalibus, ut equo, mulo, asino: homini, ut diximus, primores mutantur: maxillares autem nullum animal mutat. In collo gula atque arteria iis omnibus est, & eodem situ quo homini. Pectus maxima ex parte non ut homini latum, sed in iis coarctata hæc pars est: unde fit ne quadrupedes eo loco habeant mammas. Ipsas autem mammas haberi uarie certum est: nam & inter seipsas quadrupedes & ab homine mammarum differunt ratione: elephanto enim mammarum parte priore, hoc est in pectore, aut iuxta pectus sub armis sunt binæ, binisque papillis: ursæ mammas habet quaternas. Aliis mammæ inter femina binæ: quibus enim solida ungula, aut cornua & partus numero pauciore, hæc mammas inter femora habet, easque binas. Et inter hæc aliis papillæ binæ, ut ouibus: aliis papillæ quaternæ, ut uaccis. Quibusdam nec in pectore nec in femoribus mammæ, sed in uentre habentur, & quidem plures: uerum non omnes pares: quæ nanque numeroso partu & pede multifido sunt, hæc aut plures per uentrem duplici ordine utroque de latere gerunt, ut fues, ut canes: aut binas tantum medio uentre, ut leo: pantheræ quaternas in medio uentre gerunt. Camelus quoque in uentre mammas duas cum papillis quatuor habet ut bos. Genitale marii aut ante habetur, ut equo & aliis multis: aut retro. Testes autem omnibus esse conspicuos natura uoluit, præter elephantum & erinaceum. & iis quæ

C genitale ante gerunt, aut penis & testes absoluti pendent: aut aluo uel loco cuiusdam illi proximo adherent, & aut plus aut minus absoluuntur: non enim pariter apro & equo membrum hoc absolutum est, testes nanque apro non pendent absoluti aut tremuli, sed hærent annexi retro. Ossa sunt genitalia, lupis, uulpibus, mustelis, uiuerræ: urso quoque simul ut expirauerit, cornescere aiunt: elephantis testes non foris conspicuos, ut diximus, sed intus conditos habet. Quadrupedes feminae omnes in auersum mingunt: mares uero perpauci ita in auersum mingunt, ut lynx, leo, camelus, lepus: solidipes nullum sic mingit. Magna item quadrupedum pars caudam habet. Cauda quibusdam prolixior dependet, nonnullis uero perexigua est: & quibusdam tam exigua, ut uix dignosci à sensu possit: aliquid tamé prominere quod caudam describere possit: quibus enim corpus admodum pilosum natura condiderat, caudam iis diminuit: quod in ursis perspicuum est. Quinetiam caudas prolixiores pilis natura ornauit: alias longis, quibus tenor caudæ breuis, ut equis: alias breuibibus, quibus tenor longus, ut bubus. *Tenor, σόλος.*

D Habent quadrupedes, quæ animal generant, omnes uice brachiorum crura priora: non tamé omnium crura priora cubitis manibusque; proportionem respondent, sed quæ multifidæ sunt: hæc præcipue manibus suo digitato pede respondent: hoc enim non sustentandi tantum corporis causa, sed ad plura etiam quasi manu utuntur: quippe quæ & capiant prioribus cruribus & repugnent, quod solidipedes posterioribus faciunt: atque ob id nonnulla ex iis quorum pedes in digitos finduntur, pedes priores quinque distinctos digi

DE DIFFERENTIIS

tis habent: posteriores quaternis, ut leones, canes, atque etiam lupi & pan- **E**
 theræ. Sed quæ parua inter digitata sunt, posteriores etiam quinque digi-
 tos obtinent. Sunt è quadrupedibus quæ sanguine constant, eadèmq̃ a-
 nimal generant: aliæ multifidæ, quales hominis manus pedesque habentur:
 Multifidæ, πο-
 λιχιδῆ.
 Bifulcæ, διχί-
 δῆ, ἢ διχίλα.
 Solipedes, uel
 solidipedes,
 μῶνυχα.
 sunt enim quæ multiplici pedum fissura digitentur, ut canis, leo: aliæ biful-
 cæ sunt, quæ χῆλας, id est forcipem pro ungula habeant, ut oues, capræ, cerui:
 aliæ infisso sunt pede, ut quæ solipedes nominantur, ut equus, mulus. Ge-
 nus sane suillum ambiguum est: nam quibusdam in locis sues solipedes gi-
 gnuntur, ut in terra Illyriorum & Pœonia, & quibusdam aliis locis. Bifulca
 igitur binis fissuris utrinque, id est à parte priore & posteriore diducuntur.
 Solipeda eam partem continentem ex toto habent. Omnibus autem ungu-
 læ in senectâ maiores redduntur. Permulta ex bifulcorum numero talum **F**
 habent: solipeda eo carent omnia, excepto asino Indico. Multifidum item
 nullum adhuc talum habere cognitum est, sed lynxi semitalo quiddam si-
 mile: leoni autem tortuosum in anfractum est. Omnia uero quibus datus
 est talus, cruribus eum non prioribus, sed posterioribus continent in cruris
 articulo. Talus autem, ut qui ueluti clauus est, tanquam alienus artus duo-
 bus illis interfertur qui articulum ipsum constituunt. Quædam ut mani-
 bus utuntur priorum ministerio pedum, ut dictum est, sedentque ad os illis
 admouentia cibos, ut sciuri. Quibus ex rapina uictus quadrupedum, quini
 digiti in prioribus pedibus, reliquis quaterni: leones, lupi, canes, & panthe-
 ræ in posterioribus quinos ungues habent, uno iuxta cruris articulum de-
 pendente. Sed quæ parua inter digitata sunt, posteriores etiam quinque di- **G**
 gitos habent, ut modo diximus, quoniam serpere solent: scilicet ut unguibus
 numerosioribus facilius obrepant ad superiora. Mirum pardos, pantheras,
 leones, & similia, cõdito in corporis uaginas unguium mucrone, ne refrin-
 gantur hebetenturque ingredi: auersisque falculis currere, nec nisi appeten-
 do prætere. Quadrupedibus contrâ quàm homini, in prima ætate in-
 ferior pars maxima est, tum processu temporis superior crescit, quæ scilicet
 ea est quæ ab ano ad caput porrecta est. Partes quas homo habet priores,
 quadrupedes infra habent supinas: quas autem ille posteriores, hæ pronas.
 Et motus omnium quadrupedum per diametrum agitur, quo modo etiã
 subsistere solent. Flectunt autem quadrupedes uiuiparæ crura priora con-
 trà atque posteriora: & è contrario quàm homo membra inflectat, excepto **H**
 elephanto. Priores enim pedes ante se flectunt, posteriores uero in auersum:
 aduersaque inter se habent conuexa curuaturæ crurum suorum. Partem
 corporis læuam minus quàm homo absolutam habent & agilem, exce-
 pto elephanto.

Interiorum quarundam partium discrimina in quadrupedi-
 bus uiuiparis.

Cap. LXIX.

IN hoc genere fel quibusdam deesse notatum est: ut ceruo & illi qui prox
 uocatur, equo, mulo, asino, uitulo marino, & murium nonnullis. Sunt et-
 tiam quæ partim habeant, partim nõ habeant uel in eodem genere, ut mu-
 res:

A res: quod idem & homini accidere diximus: aliqui enim fel in iecore habere uisuntur, aliqui carent. Hoc idem ouibus etiam caprisque euenit. Hæc Aristoteles. Galenus uero, quæ iecur habent, inquit, iis meatus quidam insunt, qui bilem recipiant: etsi uescicam, quæ amaram bilem colligit, non omnibus concesserit natura. Lienem bifulca & cornigera habent rotundum, ut capra, ouis, & reliqua omnia: nisi aliqua pro sua magnitudine autctiorem in longitudinem habeant, ut boues: at multifidis prolixus omnibus est ut muri, cani: solidipedibus autem medium tenet, & promiscuus est: partim enim latus est, partim angustus, ut equo, mulo, asino. Renes atque uescicam, omnes quæ animal generant, quadrupedes possident. In his, quæ seuo pinguescunt, magis quàm quæ adipe, in renibus opimandis luxuriant,

B ac omnium præcipue oues: quippe quæ renibus pingui undique obductis, quandoque intereunt. Ventris in iis dissimilitudo est: quæ enim cornigera sunt, altera maxilla dentata, quaternos habent uentris sinus: (quæ quidem & ruminare dicuntur:) gula enim incipiens ab ore, deorsum tendit ad pulmonem septimumque transuersum: hinc se ad uentrem applicat maiorem: quæ parte interiore asper interceptusque est, ac prope gulæ commissuram, sinum sibi adnexum habet, quem ex argumento κερύφαλον, id est reticulum uocant. Est enim uentri extrinsecus similis, intus reticulis capilli mulierum implexis, magnitudine multo quàm uenter minor: hunc excipit omasum, parte interiore asperum, cancellatum, crustatum, magnitudine reticuli. Abomasum, uenter ab eo alius iungitur, magnitudine amplior omaso, forma oblongior: cancellis intus & crustis multis magnis & leuibus inornatus, mox intestinum sequitur. Cornigera altera maxilla dentata omnia ad hunc modum suum habere uentrem certum est: sed differunt inter se magnitudine & figura. atque etiam quòd gula uel in medium uentris tendat, uel in latus uergat. At uero omnia dentata maxilla utraque, uentres singulos habent, ut canis, sus, ursus, leo, lupus. iis igitur omnibus simplex uenterculus est, quæ excipit intestinum: uerum aliis amplior, ut sui, ut urso: aliis arctior, nec multo amplior intestino, ut cani, leoni. Cæterorum etiam formæ omnium respectu eorum quos modo numeravi, distinguuntur: aliis enim uenter suo similes, aliis canino, tam in maiore quàm in minore animalium genere. Sed discrimen in iis quoque, magnitudine, figura, corpulentia, exilitate uel oritur: atque etiam situ gulæ, quo meatum ad uentrem ducat, & conuio iungat foramini. Intestinatorum etiam natura utrique illi animalium generi, hoc est utrinque dentato, & altera maxilla dentato, sibi differt magnitudine, crassitudine, replicamentis. Sunt certe maiora omnia intestina non utrinque dentatis, nec immerito: nam ipsa ita dentata omnia sunt maiora: pauca enim parua in eo genere habentur. admodum nanque paruunt inter cornigera nullum est. Rectum autem intestinum nulli est cui non utraque parte dentes. Quibusdã & appendices intestinatorum, sicuti & auibus nonnullis. Oritur omentum atque dependet superiore sui parte, in iis quæ utraq; parte dentata sunt, à medio uentre, quæ ueluti quædã sutura ducitur. Nec fœcus in iis quæ altero dentium ordine carent, à maiore uentre dependet.

*Reticulū, The-
odorus arfimeū
quoque uocat.
Omasum, ἐχί-
νος. Aboma-
sum, ἄνωστρον.*

DE DIFFERENTIIS

Pilorum colorumque discrimina, & uocum in quadrupedibus uiuiparis. Cap. LXX.

E

Iuba, χούτη.

OMnia fere quadrupeda eademque uiuipara sunt pilosa, nec hominis modo leuia esse nouimus: partes enim pronæ, contrà quàm hominis, pilosiores sunt: supinæ aut glabræ omnino, aut minus pilosæ habentur. Cilium etiam, ut diximus, non ut homo habent in utraque palpebra: neq; pubem, aut alas oppletas pilis. Ipsorum autè quadrupedum pilis intectorum, aliis corpus totum est hirtum: aliis collum hirtius pari undique modo, ut quæ iubam habent: qualis est leoni mari: aliis prona tantum colli parte à capite ad armos usque, ut quæ iubam habent, quàm λεοῦ dicunt: qualis est equo & mulo. Quadrupedum uilli lanæue senectute prolixius augmentur: quanquam rarescant fiântque pauciores. Quadrupedibus pilum cadere atq; subnasci annum est: quæ molles suapte natura pilos habere solêt, hæc per usum pabuli melioris, duriores incipiunt gerere: contrà autem molliores paucioresque, quæ duros copiososq; habuerint, eadem illa scilicet ratione. Aquarum diuersarum usu animalia suos immutant colores: alibi enim candida, alibi nigra redduntur. Sunt etiam aquæ multis in locis, quas cum oues biberint moxque inierint, nigros generet agnos: ut in Assyritide agri Chalcidici Thraciæ facit amnis quem Pŷchrum uocant. Et in Antandria quoq; duo sunt fluuij, quorum alter candorem, alter nigritiã pecoribus facit. Scamander etiam amnis flauas reddere oues creditur. Vocẽ uarie mittit quadrupedum genus quod animal procreat: neque est quod loqui possit, sed proprium id hominis est. Exectorum omnium uox in fœmineã mutatur. G

De coitu partuque, & aliis quæ ad generationem pertinent in quadrupedibus uiuiparis. Cap. LXXI.

Commune omnium quadrupedum est, ut cupidine uoluptatẽque rei ueneræ maxime incitentur. Ferociunt fœminæ à partu, mares tempore coitus. Iam equi equos mordent: sternunt equitem atque insequuntur. Sues quoque feri acerrime sæuiunt: dimicant inter se, mirum in modum armantes sese: simili modo & tauri efferantur, & arietes, & hirci. Qui enim superiore tempore focij iugi concordia pascerentur, coitus tempore dissidēt, & alter alterum libidinis rabie inuadit: camelus etiam mas sequit tempore coitus: & elephanti quoque ad coitum efferari solent. Idem feris quoq; uenire apertum est. nam ursi, lupi, leones acrius per id tempus in eos qui accesserint seuiunt: inter se tamen minus hæc dimicant, quia nullum ex iis gregale est. quin etiam ursæ à suis catulis uehementer ferociunt, ut canes à catellis. Quæ autem non uno tempore, sed sapius anno coeunt, ut ea quæ cum homine degunt: uerbi gratia canes, sues, ut minus efferentur, facit coitus copia. Omnino fera omnia, aut certe plurima, non ante cum fœminis ad commune pascuum ueniunt, quàm tempus sit coeundi: sed cum iam per ætatem licuerit, segregantur mares à fœminis, seorsumq; pasuntur. Plurimæ quadrupedes pedibus innitendo exercet uenerem, fœminam scilicet mare superingrediente, admotaq; parte maris supina ad dorsum fœminæ rem peragunt.

Agunt. Quæ retro urinam mittunt, auersa iunguntur, ut leones, lepores, lynces. Quadrupedes tempore coitus non nihil humoris suo genitali, tum mares tum etiam fœminæ emittunt, atque admotis ad genitale naribus odorantur: prominet etiam genitale in fœminis cum ad coitum stimulantur. Viuiparorum quadrupedum aliæ imperfectum animal pariunt, aliæ perfectum. Quæ multifida sunt, fœcundiora sunt: multipara enim id genus animalia sunt: nec tamen partum perficiunt complura: fœtum nanque adhuc recentem alere possunt, auctum iam adeptumque magnitudinē nequeunt: sed cum corpus ad nutriendum non sufficiat, partum emittunt, ut ea quæ uermem pariunt: quædam enim ex iis catulos inarticulatos propemodum pariunt, ut uulpes, ursa, leæna, & alia nonnulla, sed omnia fere cæcos. Sola **B** inter multipara sus parit perfectos: solipedes & bifulcæ perfectos edunt. Bifulca pauca generant præterquam sues: singulos enim aut binos magna ex parte edunt fœtus. Quæ autem maxima inter animalia sunt, ea singulos pariunt, ut elephas, camelus, equus, & reliquæ solipedes. Quadrupedes in utero gestantur extensis ad longitudinem cruribus & ad aluum suam applicatis. Pinguescunt quadrupedes cum gerunt partum, comeduntque amplius. omnes autem cum lactentur extenuari solent.

De quadrupedum uictu & ætate.

Cap. LXXII.

Pinguescunt uero quadrupeda omnia melius, si præfatigata fame fuerint: & præterea quiete immotioneque. Quadrupedum quæ animal **C** generant, quæ syluestres eadēque ferratæ dentibus sunt, carne omnes uescuntur: (nisi quod lupos aiunt terram quandā cum esuriunt edere: hoc igitur peculiare luporum sit.) herbas autē non alio tempore tangunt, nisi cum morbo laborant: quomodo & canes herba ingesta euomunt, atque ita purgantur. Sunt inter quadrupedes feras, quæ uictum ex lacu & fluuiis petant: at uero à mari nullum, præterquam uitulus marinus: sunt in hoc genere fiber, satheriū, satyrium, lutris, & latex. Cornigera animalia, tam fera quàm urbana, & quibus dentes ferrati non sunt, omnia fruge herbæque uescuntur, nisi uehementer esuriant, sue excepto. unum animal digitos habentiū herba alitur lepus. Bibunt quibus dentes ferrati sunt animalia labendo: atque etiam nonnullæ ex non ferratis, ut mures: quibus autem continui, sorbēdo, **D** ut equi, ut boues: ursus neque sorbendo, neque labendo, sed morfu. Iumēta pro aquæ quam bibant usu, suo fruuntur pabulo: & quod minus potum aspernatur, id appetentius pabuli est. In Africa maior pars ferarū æstate non bibunt inopia imbrium. Ætatem dignosci quadrupedum confirmant, qui in eorum cura sunt constituti, si cutis prætenta maxillis detracta, mox relaxata, ilico in suum redeat locum: hoc enim indicium recētioris quadrupedis est: ueteris contra, si diutius rugata maneat cutis. Ætas ueterinorum dentibus indicatur, & dentium brochitate, superciliorum canitie, & circa ea lacunis cum fere xvi annorum existimantur. Vt uero Columella tradit, decimo anno equis tēpora cauari incipiunt, & supercilia nonnunquam canescere, & dentes prominere.

DE DIFFERENTIIS

De quadrupedum ruminacione, latitatione, & aliis quibusdam E
actionibus affectibusque. Cap. LXIII.

Ruminant quæ superiore dentium ordine carent, ut boues, oues, capræ. Ex feris nullum adhuc ruminare constat, præterquam ea quæ aliquãdo cum hominibus exigunt, ut ceruus. Iacent potissimum cum ruminant omnia: & hybernis præcipue mensibus solent ruminare: septem fere mensibus hoc faciunt, quæ intra tecta aluntur: gregales minus, breuiorẽq; tempore ruminant, quoniam foris pascuntur. Sunt etiam ex dentatis utrinque nonnulla quæ ruminant, ut mures pontici, ut lepores. Ruminantia omnia coagulum habent: etiam inter dentata utrinque lepus. Conduuntur nõnnulla hyeme, ut hystrices, ursæ: glires etiam latent in ipsis arboribus: itidem & mures pontici. Volutatio solidipedum propria est. Cũ cætera nisi nouella F castrantur intereant, aper unus qua ætate castratur non refert. Omnia denique si dum crescant, castrantur, maiora & elegantiora quàm incastrata euadunt: sed si postea quàm adoleuerunt, & iam incremento constiterunt castræ, nihil præterea accedere ad magnitudinẽ potest. Magnas quadrupedes Epirus gignit, excepto asino: sed præcipue boues & canes, indicio sunt 4 boues quæ Pyrrhicæ uocantur. Pusillas bucculas fert regio Phasiana.

Alimenta ex quadrupedibus & eorum partibus uaria.

Cap. LXXIII.

Quæ herbis pascuntur inter quadrupedũ genera, aut tenellis arborum ramis germinibusue, ea omnia cum hæc abundant nitidiora sunt ac G pinguia, nobisq; alendis accommodatiora. Ideoque quibus altior herba pro pabulo est, ea hyeme primoque ac medio uere sunt gracilia macraque, & succum præstant uitiosum, ut boues: qui procedente tempore fiunt obesiores meliorisque succi: postquam scilicet aucte fuerint herbæ. Quæ uero ex quadrupedibus humiliori herba pasci solent, ut oues, ea primo ac medio uere sunt præstantiores. Capræ æstate prima ac media, cum scilicet plurima fruticibus insunt germina: nam iis auidissime uescuntur capræ. Cuiusque quadrupedis caro deterior est, cum locis palustribus quàm cum editioribus pascit. Et in domesticis ipsis, castratorum caro in suo cuiusque genere præstantissima est, uti ante diximus: pessima uero, tum ad concoctionem, tum nutritionem, tum etiam ad succi bonitatem, senescitium H animalium caro. Probatissimum alimentum inter pedestria præstat suilla caro, deinde hædina, mox uitulina. Agnina uero præhumida lentaque est & mucosa: succumque gignit pituitosum. A cæteris autem abstinendum suadeo, inquit Galenus, iis qui probum succum procreare studet. Caro etenim bubula multum quidem præbet alimeti, sed quod sanguinem gignat crassum ac melancholicum: præcipue uero taurina. Ouilla caro excrementis abundat, ac succum præstat deteriore. Caprarum autem caro, præterquam quod succum præbet uitiosum, acrimoniam etiam habet: & melancholicum gignit succum, præsertim hircina. Leporina caro sanguinem gignit crassiorem, sed qui meliorem procreat succum, quàm aut bubula aut ouilla.

Inter quadrupedes gloria prima lepus, inquit Martial.

A ouilla. Ceruina succum generat uitiosum ac concoctu difficilē. Huic proxima est agrestis asini caro, si minor adhuc aetate fuerit & optimo corporis habitu: nam & domestici asini caro melancholicum succum procreat: sicuti & camelina, uulpina, canina, leporina, & è sue syluestri caro. Et ceterarum quadrupedum caro ipsa quanto suilla in alimenti probitate fuerit inferior, tanto & illarum reliquæ partes quæ excarnes sunt, ut pedes, aures, rostra, suum partibus sunt deteriores. Iecur omnium quadrupedum crassum in cibo prabet succum, tardius permeat & aegre concoquitur: uerum succum procreat non omnino malum. Et quæ lactent adhuc, si matris lac probum fuerit, eorum iecur boni succi est. At quorum deprauati humores fuerint, aut quæ iam confenuerint, eorum iecur bonum efficere succum nō potest.

B In omnibus uero, quod *συνωτέριον* uocatur, eo quod animal quod maectatur caricis sit saginatum, præstantissimum est, tum ad alia, tum uero ad saporis gratiam: & in iis præcipuum suillum est. E reliquis autem uisceribus, lien neque gustui suauis est: (habet enim in se acerbitatem perspicuam) & succum præterea gignit uitiosum ac melancholicū. suillus uero lien non adeo malus est. Pulmo utroque concoctu facilius eo est quo rarior: iecinore tamen longe minus alit, atque quod ex eo gignitur alimentum, pituita magis naturam habet. Cor ad concoctionem item difficile est: uerum si recte conficiatur, alimentum gignit neque exiguum, neque quod malū succum efficiat. De renibus inter sanguineorum glandulas diximus. Venter, uterus & intestina quadrupedum, ipsa carne duriora sunt, ideoque concoctu diffi-

C cilia: quod si rite concoquantur, succum gignunt, qui non omnino inculpatus sit, sed frigidiorē, crudiorēque, & qui tempus prolixius desideret, ut ex eo probus fiat sanguis: minus quoque alunt quam caro ipsa. uulua eiecto partu melior est quam edito. Quadrupedum testes concoctu sunt difficiles malique succi, ut qui uirosus quiddam sapore referat. Caudē duriores sunt, uerum ob frequentem earum motum, minimum habent excrementi. Aurium cartilago in uigentibus saltem aetate animantibus, & sicca est, & minime nutrit. Earum cutis tenuis aridaque est: aegre item concoquitur, & paucissimi nutrimenti est. In quadrupedum lacte non parua reperitur differentia: siquidem boum lac, ut Galeno uidetur, crassissimum est & pinguisimum: casei butyrīque habet plurimū, ualentius nutrit. Mi-

D nime uero pingue camelinum est: liquidissimum quoque & feri multū habet, imbecillius dat alimentum, & aluum ciet: mox equinum liquidissimū minimēque pingue est: postea asininū. Caprinū mediocriter crassum est: ouillū crassius illo est. Plinius uero de lacte hæc prodidit: maxime alit quodcunque humanum, mox caprinum, dulcissimum ab hominis camelinum, efficacissimum ex asinis, magnorum animalium & corporum facilius redditur. Stomacho accommodatissimum caprinum: bubulum medicatius: aluus enim maxime soluitur bubulo. Ouillum dulcius & magis alit, stomacho minus utile, quoniam est pinguius. Aluum minus tētat lac caprinum, inquit Dioscorides, quoniam pecus hoc adstringētibus pabulis fere utitur: & inde quoque stomacho idoneum est. Ouillū uero dulce, crassum & præ-

DE DIFFERENTIIS

pingue, non usque adeo stomacho utile. bubulū asininūque & equinum E
aluum cient magis. Minus inflat lac quodcūque decoctum: & omnino in-
nocentius est decoctum, præcipue cum calculis marinis. Medicamentosa
partium & excrementorum uires earūque discrimina, explicata in fan-
guineo animalium genere sunt.

De quadrupedibus uiuiparis multifidis, & primo
de elephanto. Cap. LXXV.

Proboscis.

*Aiq; hæc pars
haud impro-
prie appellatur
manus, Plini^o*

Ebur.

Generis quadrupedum quæ animal gignunt, plura quidem genera in-
telliguntur, sed nullis fere notata nominibus, nisi quod singularū spe-
cierū nomina habentur, ut leonis, equi, cerui, canis, reliquorūque ad hūc
modum. Scorsum igitur eorum naturam singillatim consideremus neces- F
sarium est, ut differentias quæ cuique animalium generi conueniant acci-
piamus, à multifidis exorsi. In quadrupedū genere maximum est elephas,
proximūque humanis sensibus, idēque multifidum. Elephanto oculi
quauis magni habeātur, minores tamen sunt quàm pro corporis magni-
tudine. Promuscidem pro nare gerit: atque hanc partem sortitus est præ cæ-
teris animalibus peculiarem, prolixam adeo, ut ad terram pertingat, & ua-
lidam, gracilem tamen pariter & mollem, aptāque ad flectendum. Eius
uero usus idem qui manus: ea nanq; cibos tam siccos quàm humidos colli-
git, capit & in os perinde ac manu admouet solum animantium omnium:
& arbores quoque eadē prosternit. Et quoties immerfus per aquam ingre-
ditur, ea ipsa edita in sublime refiat atque respirat: adūciuscula parte sui po- G
strema naris hæc est, ac cartilaginea, & proinde rigidiuscula. Dētes illi utrin-
que quatuor intus, quibus conficit cibum atque in farinae speciem mollit.
Duo præterea prominent grandes, quos mares grandiores resimatōsq; ha- 1
bent: fœminæ minores, & contra quàm mares: uergūt enim deorsum pro-
nīque deuiant. Statim cum natus est elephantus, dentes habet: quanquam
grandes illos non ilico perspicuos obtinet: & candore dentium intelligitur
iuuenta. Decidunt elephanto dentes isti grādiores, & renascuntur quibus- 2
dam temporum interuallis. Et deciduos casu aliquo uel senectā defodiunt:
hoc solū ebur est: cætero & in iis quoque, quod corpus intexit uilitas ossea.
Linguam perquam exiguam habet elephas, atque interius positam quàm
in cæteris sit, ita ut uix eam uidere possis. Mammæ duas quidē, & papillas H
item duas, uerum non in pectore habet, sed paulo citra sub armis: quæ tam
mari quàm fœminæ perexiguæ sunt, nec pro corporis uastitate, ita ut eas
à latere conspiciere propemodum nequeas. Crura habet priora multo po-
sterioribus lōgiora: & malleolos posterioribus imis cruribus possidet par-
uos. Pedes habet, ut dictum est, multifidos, & digitos numero quinque in-
diuifos leuiterque discretos: & ungues omnino nō sunt, sed unguulis potius 3
similes. Flectit hic suos posteriores poplites modo hominis: ut uero Solinus
scribit, suffragines flectere nequit. Nequit certe præ nimio pōdere, utrūque
in latus equilibrium quodā uergere, sed aut læuo incubat aut dextro: atque eo
ipso habitu requiescit. Genitale habet simile equo, sed paruū, nec pro corpo-
ris

Aris magnitudine. Testes itē nō foris cōspicuos, sed intus cōditos habet: quo circa initum celerius agit. Vt in quadrupedū genere, elephas minime hirtus est: & setarū certe, ut inquit Plinius, nullum illi tegumentū: ne in cauda quidē præfidiū abigēdo tēdio muscarum, sed cancellata cutis, & inuitans id genus animalium odore. Ergo cum extēti recepere examina, arctatis in rugas repente cancellis, comprehensas enecant. Hoc iis pro cauda, pro iuba, pro uillo est. Durissimū dorso tergus est, uentri mollius. Viscera illi suillis proxima, sed maiora: iecur enim quadruplo maius bubulo est: & reliqua pari ratione, excepto liene: hic enim minor ex proportione est. Iecur sine felle est: inciso tamē, parte qua fel adharere solet, humor felleus effluit plus minus. Fel ad pectus habere traditur à nōnullis: Galenus, Huic, inquit, uesci-

Bca bilis iecori adhæret, magnitudine ad uisceris rationem. Intestinum per-
4 amplum est, equino simillimum: ita tamē sinuosum, ut alios habere quatuor uideatur. In hoc etiam cibus recipitur: nullum enim conceptaculum
5 cibi separatū adest. Gratissimas in cibatu palmas habent: quanquam & truncos edunt, & lapides deuorant. Elephanti solitudines petunt coituri, sed præcipue secus flumina, & quā pasci cōsueuerunt: est enim hoc animal uti mox explicabimus, sua natura simul terrestre & palustre. Incipit autem coire tam mas quàm fœmina ante annum ætatis uicesimū. Fœmina enim incipit coire aut duodecimo cum celerrime, aut quintodecimo cum lentif-
Anno decimo Solinus & Plinius.

Cplacet, biennio) repetit mas. Quam grauidam reddidit, eandem præterea tangere nunquam patitur. Ad coitum efferari solent elephanti, adeo ut pluribus incommodis homines afficiant: mitigari pabuli copia narrantur. Ferendi uteri tempus, alij annum & sex menses, alij biennium, alij triennium statuunt. Causa quam ob rem incertum hoc sit, quòd nō pateat coitus. Decem annis gestare in utero uulgus existimat: Aristoteles biennio. Parit posterioribus cruribus subsidens innitēnsque, & manifesto cum dolore: parit in uere. Parit autem singulos: uniparum nanque est. nec amplius quàm semel gignere tradūt Plinius & Solinus. Fœtum magnitudine bimestris aut trimestris uituli edit: uel, ut aliis placet, uituli anniculi, aut porci ætatis integræ. Pullus statim cum natus est, cernit & ambulat. Citra nares ore ipso
In quibusdam exemplaribus Plinianis hæc non habetur.

Duocem elidit spirabundam, quemadmodum cum homo simul & spiritum reddit & loquitur: at per nares simile tubarum raucitati sonat. Elephantis dum in syluis uersatur, ferocissimus est: at mansuefactus, omnium ferarū mitissimus & placidissimus euadit. Facillime autem omnium mansuescit: ac permulta officia & eruditur, & quasi intelligit. Valet sensu atque memoria, & reliqua sagacitate ingenij excellit. Elephanti pugnant inter se uehementer, & dentibus alter alterum ferit: qui autem uictus fuerit, adeo animum amittit, ut ne uocem uictoris toleret. Propter fœminas tamen nunquam dimicant: nulla enim nouerunt adulteria. Sunt apud Indos in usu rei
Mimores, The odorus timidiores dixit, & ἀττινές.

bellicæ non solum mares, sed etiam fœminæ: uerū fœminæ pauciores sunt, & longe minores. Differunt inter se elephantes mirum in modum robo-

DE DIFFERENTIIS

re atque animo. Duo nãque sunt eorũ genera. Nobiliores indicat magnitudo: minores nothos dicunt. Indicos elephantos Mauri timent, & quasi paruitatis suæ conscij aspernantur ab iis uideri. Elephantem alij annos ducentos uiuere aiunt, alij trecentos: & alij mares annos ducetos uiuere, alij centum & uiginti aiunt: fœminas etiam fere totidem, sed florere ætate circa sexagesimum narrant. Hyemis ac frigoris impatiens hoc animal esse dicitur. Amat amnes: & quanquam non fluuiatile sit, tamen riparium dici potest. Incedit etiam in aquis, & eatenus progreditur, quatenus eius promuscis superat: reflat enim per eam, & spiritum accipit & reddit: sed natate fati pondere sui corporis non potest. Elephantos cæteris malis immunes esse aiunt: inflatione autem alui acrius infestari. Ægrotant etiam si comedant terrã, nisi ea frequenter utantur: nam si frequenter, nihil sentiunt mali. Lapides etiam interdum deuorant, ut diximus, & truncos: nec non fluore tentantur. Odorem muris uel maxime fugiunt: pabula etiam quæ à musculis contacta sunt, recusant. Mortem suam præsentiant, sicuti & olores. Est elephantis animalium humanis sensibus proximum: quippe intellectus illis sermonis patrij, & imperiorum obedientia, officiorumque quæ didicere memoria, amoris & gloriæ uoluptas: imo uero, quæ etiam in homine rara, probitas, prudentia & æquitas: religio quoque, ut prodidere authores, & magna docilitas. Et hæc quidem uestigia morum animi humani in hoc cernuntur animali. Elephantes fert Africa ultra Syrticas solitudines & in Mauritania. Ferunt etiam Æthiopes & Troglodytæ, sed maximos India. Elephantes Italia in Lucanis primum bello Epirotico uidit: & boues lucas inde dixit. Elephantorum dentibus ingens pretium, uim adstringendi obtinent: eorum scobe imposito paronychia sanatur. Itã Dioscorides. Plinius uero, Ramentis, inquit, eboris cum melle Attico (ut aiunt) nubeculæ in facie, scobe paronychia tolluntur. Elephantis sanguis, præcipue maris, fluxiones omnes, quas rheumatismos uocant, sistit. Proboscidis tactu, capitis dolor leuatur: efficacius si & sternuat. Dexterâ pars proboscidis cum lenia rubrica adalligata, impetus libidinum stimulat. Sanguis & ischiadicis prodest. iecurque comitialibus morbis.

*De elephanti
in homines cle
mentia uide
Solinum &
Plinium.
Bones lucæ.*

1 De dentibus hisce, an dentes dicendi sint, an potius cornua, uide Pausaniã in Heliacis, & Oppianũ De uenator. lib. 2. 2 Decimo quoque anno, ut refert Ælianus, quo pacto dentes etiam defodiant, idem narrat. 3 Indiuisos leuiterque discretos, τὰ πρὸς τὴν δεξιάν τε καὶ ἀριστεράν. Plinius informes dixit. 4 Hinc Plinius uentres elephanto quatuor esse dixit. 5 De elephanti pastu & potione Aristoteles lib. 8. histor. animalium. 6 Quo pacto uenatu capiantur elephanti, & quomodo domentur atque mansuescant, ostendunt Aristoteles lib. 9. histor. animalium, & Strabo lib. 14 & 16, & Solinus. 7 Philostratus de Appollonij uita, lib. 2. tria prædidit elephantorũ genera: palustrium, montanorum & campestrium.

De simiarum generibus.

Cap. LXXVI.

*Simia, πρὸς
κες.*

*Simiarum
uulgus.*

CORPORIS figura simiarum genera perfectam hominis simulationẽ continet, inquit Plinius. Conueniunt certe cum homine plurimum sua facie simiarum uulgus. Est enim hoc genus, inter omnia simiarũ genera homini simillimum: facies nãque iis rotunda est: & aures, nares dentesq; tam primores,

A primores,quàm maxillares hominis more habent:natura tamen in iis
- narésque à fronte remiffas

Contudit,& rugis perarauit anilibus ora.

Cilium etiam cum cæteræ quadrupedes non in utraque palpebra habeât,
fimix habent:quanquam prætenue ac prolixius, potiffimum in inferiore.
Collum ité ut homini breue. pectus habet omnium quadrupedum latiffi-
mum.In pectore quoque binas mammarum papillas: & brachia hominis
modo, fed hirtiuscula,quæ & ipfa & pedes,ut homo inflectút:hoc est ita ut
circunferentiæ membrorum utrorumque obuerræ inter fe adducâtur. Ad
hæc manus,digitos,ungues homini fimiles:& pollex iis quoque & articu-
li,ut homini: uerum omnia rudiora efferatioraque, - Vt eadem

B Diffimiles homini possent fimilésque uideri.

Pedibus paulum differunt:sunt enim ut manus prælongi: & digiti ut ma-
nus constant, medio longiore:& uestigium palmæ simile faciunt,atq; iif-
dem & ut pedibus & ut manibus utuntur: inflectúntque eosdem perinde
ac manus: &,ut paucis dicã,pedes manibus habent fimiles, & quasi ex ma-
nu pedéque constitutos:& calcis postremum ad pedem, reliquæ auté par-
ticulæ ad manum facile referuntur.Lacertos & fœmora habêt breuia pro-
portione cubitorum & tiliarum.Vmbilicum qui emineat nullum habêt:
fed durum quiddã continetur loco umbilici. Partem corporis superiorem
multo minorem habent quàm inferiorem, uidelicet more quadrupedum:

C quinarij enim fere ad ternarium ratione constat. Degunt plus téporis pro-
næ quadrupedũ more quàm erectæ.Carent natibus, utpote quadrupedes:
priuata cauda sunt, utpote bipedes:exigua enim cauda omnino inest,qua-
tenus nota solum habeatur. Genitale fœminę,mulieris est: mari potius ca-
nis quàm hominis.Partes interiores humanis fimiles continent. Simia ani-
mal ad omnia imitanda habile est:& omne quod corpore agitur,fi doceat-
tur,facile discit,& idipsum actione representat,saltat,tibia canit: denique
adeo uariũ natura animal est & multiplex, ut ad omné actioné sese uerset.

Apud Indos simiarum quoddam genus rufum est,quod in urbes nõ addu-
citur:quippe quod ueneris libidine adeo inflãmatur, ut ad muliebrem fe-
xum furiat.Has itaque si quando deprehendunt, statim interficiunt Indi.
Simiarum generi præcipua erga fœtum affectio. Gestant catulos, ut quos

D immoderate amant,magnaque ex parte complectendo necant: quo fit ut
catulos facilius amittant,quos impendio diligunt,& ante se gestant: quo-
nam neglecti pone matrem semper hærent: ex binis nanque, quos fere pa-
rere solêt,alterum amant, alterũ uero negligunt. Pro uoce stridor quidam
iis est. Post hominem nullum animal præter simiam *ἰδιπλοκίλη* uexatur:

1 omentum enim illi omnium quadrupedum maximum est. Sunt & alia si-
miarum genera:nempe cercopithecici caudas habent: hæc sola discretio est

2 inter prius dictas. Cercopithecus generat Æthiopia nigris capitibus, pilo *Cercopithecus,*
afinino,& dissimiles cæteris uoce. Megasthenes author est, cercopithecus
in India apud Prasios gigni maximis canibus maiores:& totos albos præter *Celphus.*
faciem,quæ nigra est(quod aliis contra euenit)caudis longis supra duos cu *Cephus.*

DE DIFFERENTIIS

Caniceps. bitos: & præterea mitissimos. caniceps etiam (sic enim cynocephalum uo- E
Cynocephalus co) è numero simiarū, & eadem forma qua simia est: sed maior ualidiorq̄;
 & facie, caninæ similior, unde & nomen accepit: adhæc moribus ferocio-
 ribus est, & dente robustiore, caninóque propiore. Ad saltum uiolenti sunt
 cynocephali, feri morfu, nunquam ita mansueti, ut non sint magis rabidi:
 in Æthiopiæ partibus frequētissimi. Cynocephalorum plura sunt genera.
Simia cynoce- Sunt & cynocephalis similes quædam, rostro scilicet porrectiore, & quæ 3
phalo similis. dentes caninos, quos *κνώδοντες* uocamus, habent prominentiores. Hæ uix
χοιροπίθικος, binis cruribus erectæ insunt ut aliæ, tātum abest ut ita incedere aut cur-
Simia porca- rere possint. Inter simias habentur & sphinges, uillosæ comis, & pilo fusco:
ria. mammis in pectore prominulis ac profundis, dociles ad feritatis obliuio-
Sphinx. nem. Æthiopia has generat. Cōdunt in thesauros maxillarū cibum sphin- F
Sphingium. giorum & satyrorum genus: mox inde sensim ad mandēdum manibus ex-
Satyros. primunt. Sunt etenim inter simias, & quas uocāt satyros facie admodum
Callitriches. grata gesticulatis motibus inquietæ. natura his mitissima. Callitriches to-
 to pene aspectu à cæteris differunt. In facie barba est. cauda primore parte
 lata. Has capere non est arduum, sed proferre rarum. hoc enim animal ne 4
 gatur uiuere in alio, nisi in Æthiopico quo gignitur cœlo. Et quemadmo-
 dum in terra, sic etiam in mari aliquod est simiarum genus, quod delphino
Simia marina. medicinam in morbo affert. In mari rubro, aiunt, simia est, non piscis qui-
 dem illa, sed bestia cartilaginea, & uelut squamarum expers: eaque ipsa nō
 magna, colore & aspectu terrenæ simiæ: non pisceo tegmine, sed ueluti te-
 studinis cortice uestitur. Eadem similiter atq; terrestris resima est: reliquū G
 corpus instar torpedinis latū est, ut dicas auem esse alas explicantem. Cum
 natat, uolare uidetur. maculis quibusdam distinguitur.

1 Simiarum genera. Triā tātum genera notat Oppianus, sicut & Aristoteles. 2
κῆκος, cebus est apud Aristotelē, simia gerens caudam. Inter monstra Æthiopiæ cen-
 setur celphus apud Solinum: & cephus apud Plinium, quem Pompei Magni ludi pri-
 mum ostenderunt Romæ ex Æthiopia: cuius pedes posteriores pedibus humanis &
 cruribus, priores manibus fuere similes. Hoc animal postea Roma non uidit. Cepum
 etiam refert Aelianus rostri forma cynocephalo similem, magnitudine canis Ery-
 thriensis, colore perquam uario. Sunt apud Indos, inquit Plinius, simiæ toto corpore
 candentes. 3 In hoc forsitan genere est, qui *χοιροπίθικος* ab Aristotele uocatur, id est
 simia porcaria, cui rostrum simile habet chameleon. 4 Quibus artibus capiantur
 simiæ, explicant Plinius, Solinus, Diodorus & Strabo, aliique nonnulli.

De canibus.

Cap. LXXVII. H

Canis, κύν.

EX iis quæ nobiscum degunt canes sunt, atq; hominibus fidelissimi. So-
 li dominum nouere: & ignotum quoque si repente ueniat intelligunt:
 soli nomina sua, soli uocem domesticam agnoscunt. Itinera quanuis longa
 meminere: nec ulli præter hominem memoria maior. In uenatu sagacitas
 & solertia præcipua est. Plurima alia in his quotidie uita inuenit. Dētes ca-
 nibus ferrati sunt: ex quibus qui canini uocantur, decidunt sicuti & homi-
 ni, idq; quarto atatis mense: & præter caninos illos nulli mutātur. unde fit,
 ut diuersa sit authorum sententia: alij enim cum hos mutari uiderint, cæte-
 ros quoque pari ratione mutari existimant: alij, quòd duos tantūmodo mu-
 tant,

A tant, negant omnino ullos mutari, cum eos paucos reperire difficile sit. uerum hoc propterea latet, quia non ante decidunt, quam alij intus enascantur. Iuuenibus dentes candidi & acuti: atate prouectis nigriores atque obtusi: indeque fit, ut atas uetustiorum recentiorumque canum dentibus iudicetur. Mammæ gerit canis, nec in pectore, ut homo, nec in fœminibus, ut ouis, sed in uentre. caudam sub aluum flectunt, qui degeneres sunt. Pedes priores quinque distinctos digitis habet canis: posteriores quaternis. ungues canibus recti, præter eum, qui à crure plerisque dependet. Venter cani paruus, & qui non multo amplior sit quam intestinum, sed quasi intestino similis, intus leuis. Inferior intestini pars arctior est: ideoque uehementi nixu, nec sine cruciatu eam partem leuat excremento. Ætas canum, ut modo di-

B ximus, dentibus iudicatur: sed & senescentibus uox grauior redditur. Coeunt canes aliorum more retro mingentium: diutiusque in coitu ligati cohareret, etiam inuiti. Canes tam mares quam fœminæ anniculi magna quidem ex parte coeunt, sed nonnunquam mense octauo, quod magis fœminæ euenit quam mari: nonnullæ canes & semestres coitum patiuntur. Indiciū in fœminis in mammis apparet, cum atatem coeundi iam habent: fit enim perinde ac in hominibus tumor in papillis mamillarū, & ueluti cartilago quædam consistit: sed difficile id perceperis, nisi habeas usum rei: caret enim hæc indicia magnitudine. hoc igitur fœminæ euenire certū est: mari nihil eiusmodi accidit. Tēpus quo toto fœmina libidine tenetur, diebus quatuordecim magna ex parte describitur: uerū nonnullæ etiā ad sextūdecimum

C pruriunt. Canes non per totā coeunt atate, sed usque ad quendam ætatis uigorem: ad annos enim duodecim magna ex parte & coeunt & implentur. uerum iam aliquibus tum fœminis tum maribus uel annū octauū & decimū, atque etiam uigesimalū natis, facultas non defuit prolifici coitus. Laconicæ coeunt quādiu uiuunt & mares & fœminæ. Hæc Aristoteles: Columella uero, Nares, inquit, in uillatico & pastorali canum genere iuueniliter usque in annos decem progenerant. Post id tempus incundis fœminis non uidentur habiles: quoniam seniorum pigra soboles existit. Fœminæ concipiunt usque in annos nouem: nec sunt utiles post decimum. Canes etiam cum alienigenis coire apertum est. In Cyrenensi agro, (uel apud Gallos, uti Plinius refert) lupi cum canibus coeunt. & Laconici canes ex uulpe & cane generantur. Impletur canis uno inuitu, quod in furticiis maxime constat inuitibus: implent enim qui semel inierint. Gerit uterū diebus fere sexaginta & uno aut duobus, aut ad summū tribus: nec minus quam sexaginta diebus. Quod si quid celerius prodierit, educari ac perfici nequit. Cū peperit, rursus sexto post mense, nec citius, coitu impletur. Catulos parit articulatos quidem, sed cæcos: nec ante duodecimum diem uisum recipiunt. Quæ ante iustum tempus concepere, diutius cæcos habent catulos: nec omnes totidē diebus. Sunt quæ duobus & septuaginta diebus uterum ferant, quarum catelli quatuordecim diebus luce carent. Quidam tradunt, si unus gignatur, nono die cernere: si gemini, decimo: idemque in singulos adiici, totidemque esse tarditatis ad lucem dies. Quò largiore aluntur lacte, eò tardio rem uisum acci-

Huius rei causam inuestigat Alexander Aphrodisæus in problematum lib. primo.

Pregnantes solent esse canes, inquit Varro, ternos menses.

DE DIFFERENTIIS

Catuli, inquit
Varro, diebus
uiginti uidere
incipiunt.

Λιτήρα, rabies.

Laconici ca-
nes.

Alopecides.

Sagaciores, βί-
φνίσορα.
Canis uillaticus,
domesticus.

piunt: non tamen unquam ultra uicesimum primum diem, nec ante septi-
mum. Optimus in fœtu qui nouissimus cernere incipit: aut quem primum
fert in cubile fœta. Primos mares pariunt caniculæ: in cæteris alternant. Ca-
nes fœminæ à catulorum partu uehementer ferociunt, & canire tum dicū-
tur, quod Græci σκυλάειν uocant. Et tantundem etiam temporis canire putan-
tur dum catelli luce carent. Parit canis duodecim cum plurimum, sed ma-
gna ex parte quinque aut sex: unum etiam aliquam peperisse certum est,
quod tamen prodigium putant, sicut omnes mares aut omnes fœminas gi-
gni: Laconicæ magna ex parte octo pariunt. Lac ante diebus quinque q̄
pariant, fœminæ habent magna ex parte: uerum nonnullis etiam septē die-
bus anticipat. Genus canum Laconicū post coitum diebus triginta habere
lac incipit: utile statim ut pepererint, est. Crassum inter initia omnium est: F
deinde processu temporis tenuius redditur: crassius canum quàm cætero-
rum animalium lac est, excepto scrofæ ac leporis. Crus mares tollentes
mingunt, magna ex parte quidem sexto mense ætatis: sed nonnulli uel se-
rius, octauo scilicet mense id faciunt: atque etiã maturius quàm sexto: idq̄
signum est cōsummatis uirium roboris. Quod autem simpliciter dixerim,
cum coire incipiunt, tollunt. Fœminæ omnes confidentes mingunt: uerum
in hoc etiam sexu nonnullæ crure elato minxerunt. Viuunt canes maxima
quidem ex parte ad annos quatuordecim: sed nonnulli uel ad uiginti pro-
trahunt uitam. Viuūt Laconici, inquit Plinius, annis denis, fœminæ duode-
nis: cætera genera quindecim annos, aliquando uiginti. Canes tribus præ- 1
cipue laborant uitiiis, rabie, angina, podagra. Facit rabies furorem: intereūt G
canes hoc morbo, & quæ morfa sunt omnia: solus homo non absque mor-
tis quoque periculo euadit. Angina etiam interimit. Et podagra tētati pau-
ci euadere possunt. Rabies canum Syrio ardente homini pestifera: ita mor-
fis lethalis aquæ metus. Quapropter obuiam itur per triginta eos dies gal-
linaceo maxime fimo mixto canū cibis: aut si præuenerit morbus, ueratro.
Canum plura sunt genera, quibus nomina fere regiones dedere, ut Laco-
nicum, Salentinum, Molossicum, Arcadicum, Indicum, Britannicum, Me- 2
litenfe. Quanquam & aliqui à nutritoribus appellantur, ut Castorij, Me-
nelaides. Laconicis catellis nares porrectæ longius: ideóque olfactu ualent.
Coit Laconicum genus mense suæ ætatis octauo: & crus iam circa id tem-
pus attollentes nonnulli urinam reddunt. Gerunt Laconicæ uterum sexa- H
genis diebus, aut uno uel altero plus minúsue, uti modo diximus: & post
coitum diebus triginta habere lac incipiunt. Magna ex parte octo pariunt:
cocunt quandiu uiuunt & mares & fœminæ. Sūt ex his quæ ex cane & uul-
pe procreantur, alopecides dictæ. Et peculiare generis Laconici est, ut cum
laborarint, coire melius quàm per otium possint. Viuit in hoc genere mas
ad annos decem, fœmina ad duodecim: fœminæ enim in hoc genere, quia
minus laborant quàm mares, uiuaciores maribus sunt. In hoc quoque ge-
nere fœminas sagaciores esse quàm mares apertum est. In canum generi-
bus triplex ratio est: nanque unum genus aduersus hominum insidias eli-
gitur: & id uillam quæque iuncta sunt uillæ custodit: uillaticū appellamus.
At alterum

- A** At alterum propellendis iniuriis hominum ac ferarum: & id obseruat domi stabulum, foris pecora pascentia, pastorale uocamus & pecuarium. Tertium uenandi gratia comparatur. Villaticus eligendus est amplissimi corporis, uasti latratus canorique, ut prius auditu maleficum, deinde etiam cōspectu terreat. Niger potius eligendus quàm albus aut uarius: siue enim luce clara fur aduenerit, terribilior niger conspicitur, siue nocte, ne conspicitur quidem propter umbrę similitudinē. Probatur quadratus potius quàm longus aut breuis, capite tam magno ut corporis uideatur pars maxima, deiectis & propendentibus auribus nigris uel glaucis oculis acri lumine radiantibus: amplo uillosoque pectore, latis armis, cruribus crassis & hirtis: cauda breui, uestigiorum articulis & unguibus amplissimis. Hic erit uillatici canis status præcipue laudandus. Mores autem neque mitissimi, neque rursus truces: quòd illi furem quoque adulantur, hi etiam domesticos inuadunt. Satis est seueros esse nec blandos, ut nonnunquam etiam conseruos iratius intueantur: semper excandescant in exteros. Maxime autem debēt in custodia uigilaces conspici, nec erronei, sed assidui & circumspecti magis quàm temerarij. Nam illi nisi quod certum compererunt, non indicāt: hi uano strepitu & falsa suspitione concitantur. Nec multum refert an uillatici corporibus graues & parū ueloces sint: plus enim cominus & in gradu, quàm eminus & in spatioso cursu facere debent. Nam semper circa septa & intra adificium consistere, imo ne longius quidem recedere debent. Satisque pulchre funguntur officio, si & aduenientem sagaciter adoriūtur,
- C** & latratu conterrent: uel si constantius appropinquantem uiolenter inuadunt. Atque hæc de domesticis custodibus: illa de pastoralibus. Pecuarius canis neque tam strigosus aut pernix debet esse, quàm qui damas ceruósque & uelocissima sectatur animalia, nec tam obesus aut grauis quàm. uille horreique custos: sed & robustus nihilominus, & aliquatenus prōptus ac strenuus: quoniam & ad rixam & ad pugnam, nec minus ad cursum comparatur: cum & lupi repellere insidias, & raptorem feram consequi fugientē, prædāmque excutere atque auferre debeat. Quare status eius longior productiorque ad hos casus magis habilis est, quàm breuis aut etiam quadratus: quoniam, ut dixi, nonnunquam necessitas exigit celeritate bestiam cōsectandam. Cæteri artus similes uillatici canis æque probantur. Colore eligatur albus potius quàm aut niger aut uarius: quoniam hic est feræ dissimilis, magnoque opus interdum discrimine est in propulsandis lupis subobsuro mane, uel etiam crepusculo: ne si non sit albo colore conspicuus, pro lupo canem feriat pastor. Huic quadrupedi neque scemine neque mari, nisi post annum, permittenda uenus est: quæ si teneris conceditur, carpit & corpus & uires, animosque degenerat. Hæc Columellæ sententia est. Duo canum genera M. Varro prodidit, unum uenaticum, & pertinet ad feras bestias ac syluestres: alterum quod custodia causa paratur, & pertinet ad pastorem. Hi facie debent esse formosi, magnitudine ampla, oculis nigrantibus aut ravis, naribus congruentibus, labris subnigris aut rubicūdis, neque resimis superioribus, neque pendulis subtus: mento suppresso, & ex eo ena-

Pastoralis.
Pecuarius.
Villaticus.

Canis pecuarius.
Pastoralis.

Canis uenaticus.
Pastoralis.

DE DIFFERENTIIS

tis duobus dentibus dextra & sinistra paulo eminulis superioribus, directis E
potius quàm brochis, & acutis, quos habent labro tectos: capitibus & au-
riculis magnis ac flaccis, crassis ceruicibus ac collo, internodiis articularū
longis, cruribus rectis, ac potius uaris quàm uacis, pedibus magnis & al-
tis, qui ingredienti ei displodantur: digitis discretis, unguibus duris ac cur-
uis. talo nec ut corneo nec nimium duro, sed ut fermentato ac molli: à fœ-
minibus summis corpore suppresso: spina neq; eminula neq; curua, cauda
crassa, latratu graui, hiatu magno, colore potissimum albo: præterea fœmi-
nas uolunt esse mammosas, æqualibus papillis. Venatici canum generis
nō eadē est omniū species, iidēque mores: sed ut præclare cecinit Gratius,

*Venaticus ca-
nis.*

Mille canum patriæ, ductique ab origine mores

Cuique sua. - Siue indomitos uehementior hostis

Nudo Marte premas, seu bellum ex arte ministres.

F

Medi canes.

- Magna indocilis dat prælia Medus.

Geloni canes.

Arma negant contrà, Martemque odere Geloni,

Perfes canis.

Sed natura sagax, Perfes in utroque paratus.

Seres canis.

Sunt qui Seras alant genus intractabilis iræ.

Lycaones.

At contrà faciles magnique Lycaones armis.

Britan. canes.

Britannici non specie tantum & decore, quantum uiribus pollent, & taci-
turna solertia. Athamania canis, Acyrus, Pherea, Acarnan, uersutæ omnes,
- Et quæ subière pericula furto.

Acyrus.

Ætolica multo clangore feras insequitur. Sicambri uelocitate præstant: ita

Pherea.

Acarnan.

Ætolica.

Sicamber.

Petronius.

Vmber.

Canis hircan^o.

Indicus.

& Petronij, & præterea inuestigandarum ferarum sagacitate: sed quæ cum G
multo fiat latratu. Canis Vmber naris quidē sagacitate ualet, sed imbellis
est. At Hircani (quos & Indicos uocāt) ex paterno femine ferocissimi: Indi-
cos enim canes ex tigride & cane gigni confirmant: uerum non statim, sed
ex tertio coitu natos educant Indi: primo enim & secundo fœtu beluinos
adhuc catulos procreari aiunt. Alligantur canes locis desertis: & nisi belua
incensa libidine sit, sæpe lacerantur. Forma quoque differunt uenatici ca-
nes: est enim ex his genus quoddam

• Seu Lacedæmoniaæ natum, seu rure molosso

Elegeris, promptum ac strenuum: & qui sit

- Cursu facilis, facilisque recursu:

corpore longo ac robusto, capite leui, pulchris oculis, cœruleis, splendenti- H
bus, rostro porrectiore, dentibus eminulis, acutis: auribus paruis mollibus-
que, tenuibus & ueluti membraneis: collo lōgo, pectore amplo robustoq;,
cruribus gracilibus, altis, rigidis: coxis diductis, prioribus pedibus minori-
bus: latis armis, costarum ordine in obliquum magis tendente, &

Qui sensim rursus sicca se colligat aluo:

lumbis amplis & bene carnofis, sed minime obefis, cauda gracili, prælōga.

In hoc uenaticorū canum genere sunt, quibus ceruos, dorcadas, leporésque

prosequimur: ut qui Petronij uocātur, & Sicambri, & quæ Vertrahā uocāt.

Hanc elegātissimo carmine depinxit Gratius poëta. - Te leue si quæ

Tangit opus, pauidósque iuuat compellere dorcadas,

Petroni^o canis

Sicamber.

Vertraha.

Aut

A Aut uersuta sequi leporis uestigia parui,
 Petronios (sic fama) canes uolucresque Sicambros,
 Et pictum macula uertraham delige falsa:
 Ocyor affectu mentis pinnaque cucurrit:
 Sed premit inuentas, non inuentura latenteis
 Illa feras, quæ petroniis bene gloria constat.

Hæc Gratius. E uenaticis autem canibus quibus tauros uenamur,
 suesque syluestres atque id genus ferocia animalia: iis corpus robustius est,
 & pilis hirsutius, nares simæ magis, aspectus trunculétior, fronte & super-
 ciliis prominentibus, oculis acri lumine radiantibus, dorsum amplum: nec
 sane uelox hoc genus est. Tertium uenaticorum genus, Britanni agasæum *Agasæus.*

B uocant: strenuus generosusque hic est, uerum prædictis longe minor: ma-
 gnitudine potius ignobilioribus hisce canibus, qui sub mēsis in ædibus no-
 stris aluntur æqualis, gibbus, strigosus, hirsutus, aspectu oculorum ignauo,
 unguibus duris rigidisque, dentibus iis qui canini uocantur, magnis, naris
 sagacitate in peruestigandis ferarum uestigiis cæteros omnes facile supe-
 rat. Tuscos canes uocat Aurelius,

Tuscu canis.

Forma quibus licet obsita uillo,
 Dissimilesque habeant catulis uelocibus artus,
 Haud tamen iniucunda dabunt tibi munera præda.
 Nanque & odorato noscunt uestigia prato:
 Atque etiam leporum secreta cubilia monstrant.

C Gratius glympicum nominat & metagonta,
 Quem primum celsa lorum ceruice ferentem
 In syluis egit Beotius Hagnon. Hic

*Glympicus.
 Metagon.*

Vnus præsidium, atque operi spes magna petito
 Assumptus metagon, lustrat per nota ferarum
 Pascua, per fontes, per quas triuere latebras
 Primæ lucis opus: tum signa uapore ferino
 Intemerata legens, si qua est qua fallitur eius
 Turba loci, maiora fecat spatia extera gyro:
 Atque hic egressu iam tum sine fraude reperto,
 Incubuit spatiis.

D Sed ne qua ex nimio redeat iactura furore,
 Lex dicta officij neu uoce lacefferet hostem,
 Néue leuem prædam aut propioris pignora lucri
 Amplexus, primos nequicquam offenderet actus.
 Iam uero impensum melior fortuna laborem
 Cum sequitur, iuxta domus quæ sita ferarum
 Ut sciat, occultos & signis arguat hosteis:
 Aut effecta leui testatur gaudia cauda,
 Aut ipsa infodiens uncis uestigia plantis
 Mandit humum, celsasue apprensat naribus aures.

Et hæc quidē uenaticorum canum genera à ueteribus celebrata memini-

D E D I F F E R E N T I I S

*Molotticus
canis.
Pecuarius.*

*Melite⁹ canis.
Melitensis.*

*Quomodo cõ-
buri debeãt ca-
nini capitis of-
fa, docet Plin.*

mus. Sunt autẽ & in eodem genere canum, alij uenatici, alij pecuarij: ut in E genere molottico. Cum enim molotticum genus uenaticum nihilo à cate ris discrepat, quòd scilicet fœminæ moribus sint mollioribus quàm mares, pecuarium tamen magnitudine & animositate contra beluas præstat: infignes uero & animo & industria, qui ex utroque, molotticis dico & laco- nicis, prodierint. Sunt præter hæc nobilia canum genera, imbelles quidam paruique, & prope dixerim inutiles, qui in domibus nostris oberrãt, & sub mensis aluntur: ex quibus paucos admodum ab authoribus celebratos me- minimus: in quibus est qui catulus Meliteus à Melita insula dictus à Calli- macho est: paruus hic est, quàm sit uiuerra maior. Hi stomachi dolorẽ se- dant applicati sapius: transirẽque morbos, ægritudine eorũ intelligitur, ple runque & morte. Præcordia uocamus uno nomine exta in homine: quo- rum in dolore cuiuscunque partis, si catulus lactẽs admoueat, apprima- tũrque his partibus, transire in eum morbus dicitur: idq; exenterato perfu- sũque uino deprehendi, uitiato uiscere illo quod doluerit hominis: & ob- rui tales religio est. Sunt occulti interaneorum morbi, de quibus item mi- rum proditur. Si catuli priusquam uideant applicentur triduo, stomacho maxime ac pectori, & ex ore ægri suctum lactis accipiãt, transire uim mor- bi: postremo exanimari, dissectisque palã fieri ægri causas: mori & humari debere eos obruta terra. Canis rabidi iecur si assum edatur, pro remedio iis qui ab ipso fuerint morfi à nonnullis proditum est. Audiui autem quosdã, inquit Galenus, cum illi soli remedio fidem habuissent, postea statim mor- tuos. Multo tamen utilissime (ut tradit Plinius) iecur eius qui in rabie mo- G morderit, datur, si possit fieri, crudum mandendũ: si minus, quoquo modo coctum: aut ius incoctis carnibus. quin & necẽtur catuli statim in aqua ad sexũ eius qui momorderit, ut iecur crudum deuoretur ex iis. Hæc Plinius. Utuntur quoque ad arcendos aquæ pauores (ut author est Dioscorides) ca- nino dente eius, qui momorderit canis, folliculo includẽtes: quem brachio pro amuleto adnectunt. In canis rabidi morflu tuetur à pauore aquæ capi- tis canini cinis illitus uulneri: idem in potione proficit: quidam ob id edẽ- dum dederũt: aliqui & uermem è cadauere canino adalligauere. Est limus saliuæ sub lingua rabiosi canis, qui datus in potu fieri hydrophobos non pa- titur. saliantur & carnes eorum qui rabidi fuerunt, ad eadem remedia in cibo dandæ. Sanguine canino cõtra toxica nihil præstantius putatur: & ad H scabiem ante omnia ualet sanguis caninus. Ossibus fractis caninum cere- brum linteolo illito superpositis lanis quæ subinde suffundãtur, fere XIII diebus solidat. Lendes tolluntur adipe canino: aurium grauitatem sedat a- deps cum absinthio & oleo uetere: caniniquæ lactis instillatio sedat aurium dolorem. Stercus caninum anginis medetur, & dysenterix: necnon ulceri- bus, præcipue malignis.

1 Canes & c. Alios etiam canum morbos ostendũt rei rusticæ authores: sed quibus facilius remedia adhiberi possint: ut Col. lib. 7. Gratius de uenatione. 2 Meliades. Petronij à petronibus dici putantur: quos ueteres rusticos appellarunt. 3 Olfactu ualent. Interpres Arabicus leuerarium hunc uocat.

De lupis.

A

De lupis.

Cap. LXXVIII.

CAni pecuario magno simillima corporis figura lupus est. Collū illi u- *Lupus, λύκος.*
 nico ossē perpetuo rigidum: cauda crassa, uillosa. Genitale ossis naturā
 sequitur. pedes habet priores quinque distinctos digitis, ut canis. Auersi co-
 eunt lupi eodem modo quo canes, sed uno tempore tantum: & dies quibus
 cocunt toto anno non amplius duodecim. Fert etiam uterum lupa, & parit
 ut canis, tum tempore, tum fœtus numero. Cæcos etiam generat canis mo-
 do: parit incunte æstate. Animal est insidiosum & ferox: inertes tamen hos
 paruósque Africa & Ægyptus gignunt: asperos trucésque frigidior plaga.
 Visu præditus est lupus acutissimo, ut qui nocte intempesta & tenebrosa, lu-
 ce tamen perfruitur: noctu itaque uagatur & pecora deuorat. Quin & tau-
Bros quoque inuadit & asinos, atque etiam uulpes. Lupi hominem illi po-
 tius uorandum petunt, qui *μονοπῆραι*, id est uniparæ aut solitarij sunt, quàm *μονοπῆραι.*
 qui uenatores, *κωνήσια* uocant. Lupos etiam aiunt terram quandam cum *κωνήσια.*
1 esuriunt edere. Quinetiam apud paludem Mæotidem, lupos esse piscatorū *Lupi piscato-*
 familiares, eorūque societate piscari aiunt: & nisi partem suam eorum *res.*
 quos capiunt piscium à piscatoribus acceperint, retia cum in terra expansa
 resiccantur, lacerare. In Italia creditur luponum uisus esse noxius: uocemq;
 homini quem priorem contēplentur, adimere ad præsens. Lupi iecur tri-
 tum hepaticis datur, iis qui febris sunt expertes cum uino nigro calido: fe-
 brientibus uero cum aqua calida. Ossa sunt lupis genitalia, uti diximus, &
 iis calculo humano præcipua remedia. Plura sunt luponum genera: pri-
Cmum *τοξόπτερος* uocant, quasi iaculatorem sagittariūm uocaueris, toto cor- *τοξόπτερος.*
2 pore fuluo breuīque. Caput habet lōge maius quàm pro corporis ratione:
 uentrem ueluti canitie multa albicantem, cursu pernici, horrendo ululatu,
 aspectu truculento, capite fere nutante. Alterum genus circum appellāt, *Circus, κίρκος,*
 & *αῖπταρος*, id est raptorem, priore maius, corpore oblongo, colore & in late *ἄρπταξ.*
 ribus & cauda candido, uelocitate cæteros lupos omnes facile superat. mul-
 to cum strepitu prima aurora & in ipso crepusculo ad prædam proficisci-
 tur. In montibus degit: urgente uero acriore hyemis asperitate, urbes pro-
 pius accedit, quo facilius è gregibus uictum paret. Est in Tauro, Amano,
 & Ciliciæ montibus, non lupus, sed lupis belua longe præstantior, prægrā- *Aureus lupus,*
 dis atque procera, aureum uocāt & *χρύσαον*, à pilorū fulgore, inter feras pul- *χρύσαος.*
Dchritudine eximia: insigni oris duritate roboréque, quo ferrum, æs, lapidés
 que uel durissimos emollit atque frangit. Caniculæ ortū sentit hæc belua
 metuitque: statim nanque in terræ speluncam quampiam abdit sese, donec
 feruor ille solis deferbuerit. Duo item sunt alia luponū genera, *ἄκμονας* uo- *ἄκμονας.*
 cant: collo breui, dorso lato, cruribus pedibūque uillosis, rostro toto & ocu-
 lis quoque paruis. Horum alter & dorso & uentre est candidiore: in oculo-
 rum duntaxat ambitu nigricat: hunc quidam *ἰκτινον* dicunt: alter uero colo- *ἰκτινος, παλιό-*
 re nigricante insignis, minor priore est, sed uiribus nihilo inferior. Setarū *τεταχ* dixit
 in modum horrent undique pili, lepores frequenter inuadunt. Thos lu- *Oppianus.*
 pus est Æthiopicus paruus & deformis, ex lupo & panthera prognatus, qui *Thos, θάσ.*
3 utrunque refert parētem, facie scilicet genitorem, reliquo corpore matrē.

DE DIFFERENTIIS

Corpus illi ad caudam porrectius est, sed minus procerum. Interna omnia 3 lupi familia habet. Impletur ut canis, & catulos etiam cacos generat. Velo- E
 citate præstat, saltuque ualet, quanuis crura habeat breuiora : mollis enim
 & agilis est, profiliréque longius ob eam rem potest . uenatu uiuit: hominè
 diligit, quem neque offendit neque metuit ualde . pugnat cum canibus &
 leonibus, imo leones ipsos superat : quò fit ne in eodem loco sint thoes &
 leones. Huius alij duo genera statuunt, alij tria, sed plura esse non uidentur:
 sed ut piscium, auium, quadrupedum genera aliqua, ita thoes quoque per
 tempora immutantur, & colorem diuersum hyeme æstatéue trahunt: atq;

*Nudi, λῆοι, for
 sitan leues, uel
 nitidi.
 Lupus cerua-
 rius.*

æstate nudi, hyeme hirti redduntur: itaque habitum, nō colorem mutant,
 inquit Plinius. Lupus ceruarius (eūdem esse arbitrantur nōnulli, qui thos:
 alij chaum dici malunt,) insatiabilis est, ut cui à uentre protinus recto in- F
 testino transeunt cibi. Hic tamen, quāuis post longa ieiunia, repertas ægre
 carnes si mandere cœperit: ubi quid casu respiciat, obliuiscitur: & imme-
 mor præsentis copiam, abit quæsitum quam reliquerat satietatem. Mittit

Lycaon.

Æthiopia & lycaonem & India quoque . lupus est ceruice iubatus, & tot
 modis uarius, ut nullum illi colorem dicant abesse . In hoc animalium ge-

Lynx, λύξ.

nerè numerantur à quibusdam & lynces. Duo eorum genera: animal utrūq;
 paruum est, forma utriusque similis, oculi splendētes, facies formosa, exiguū

*Vergil. Quid
 lynces Bacchi
 uariæ?*

caput, auriculæ curuæ. Differūt magnitudine & colore: minori enim gene-
 ri color ruffus: maiori ad crocē uergit. Genus hoc maius ceruos orygasq;
 magna cum agilitate inuadit. Animal peregrinū lynx est, clarissime omniū
 quadrupedum cernit. In cruribus posterioribus simile quid semitalo ha- G

*Lyncurium.
 De lyncurio
 plura apud Pli-
 nium lib. 37,
 cap. 2.*

bet. In auersum mingunt lynces, auersæque coeunt canum more. Harum
 urinas coire in gemmas carbunculi similes & igneo colore fulgentes, faten-
 tur, qui naturas lapidum exquisitius sunt persecuti : lyncurium uocatur (è 4
 maribus fuluum & igneum: à fœminis languidius atque candidum.) Istud
 etiam ipsum lynces perferunt hoc documento probatur : quòd egestū
 liquorem ilico arenarum cum mulis quantum ualent, cōtegunt, inuidia sci-
 licet ne talis egeries transeat in usum nostrum, ut Theophrastus perhibet.
 Hoc non folia tantum & stramenta ad se rapere, sed æris etiam atque ferri
 laminas contendunt: quod Diocles quidem & Theophrastus credidit: Ego
 falsum id totum arbitror (inquit Plinius) nec uisam in æuo nostro gemmā
 ullam ea appellatione. Et quod de medicina simul proditur, calculos uesicæ H

*Langurium.
 Languria.
 Langa.
 πανθηρ.
 Lup⁹ canari⁹.*

eo poto elidi, & morbo regio occurri, si ex uino bibatur aut si portetur. Vn-
 gues earum omnes cum corio exuri efficacissime in Carpatho insula tra-
 dunt hoc cinere epoto, propudia uirorum, eiusdem aspersu, fœminarum li-
 bidines inhiberi. Item pruritus corporum, urina, stillicidia uesicæ: itaque
 eam protinus terra pedibus aggesta, obruere traditur. Eadem autem & iu-
 gulum dolori monstratur in remedio. Alij dixere languriū, & esse in Ita-
 lia bestias langurias: Zenotimus lāgas uocat easdem, & circa Padum iis ui-
 tam affirmat. πανθηρ lupum canarium uocauere quidam: animal est aspe- 5
 ctu pulchrum, sed uirium expers & imbelle. Catulos parit cacos luporum
 ritu. Chaum galli raphium uocabant, effigie lupi, pardorum maculis. 6

*Chaus.
 Rraphilus.*

A 1 Apud paludē Mæot. Secundū Mæotidis paludis Conopiū nuncupatū lupi, quos minime à domesticis canibus differre dicas, cum piscatoribus stuftiose uersantur. 2 Breui, *πυροίσι*, id est mēbrorū compage prope rotunda. 3 Reliquo corpore, *πυροίσι*, id est tergo, uel ut Gillio placet, pellis uarietate. 4 Igneo colore fulgētes, Esse autem qualē in igneis succinis colorem, scalpique refert Plinius. 5 *Πανθηρα*, Pollux *πανθηρα* inter maiora numerat animalia. 6 Chaum eundē esse cum lupo ceruario cēset Hermolaus: & ex chao conceptas canes chaonidas nominari: etiā si Iulius Pollux altiozem de his fabulam recenseat.

De hyæna & crocuta.

Cap. LXXIX.

VT lupo non dissimilis, ita nec omnino similis hyæna est, quam nōnulli glanum dicunt: dorsum illi medium gibbum est. colore lupi prope, sed hirsutior, latere utrinque fusca distincto uilla: & iubam habet ut equus, sed quæ per totum dorsum porrecta est, & seta duriore longiorēque. Varietas multiplex inest oculis, ut qui in mille colores transeat subinde, in quorum pupilla lapis inuenitur, hyæniū dictum, præditum illa potestate, ut cuius hominis fuerit linguæ subditus, prædicat futura. Spina illi riget, & collum continua unitate, flectique nequit, nisi toto corpore circūactō. Corpus illi non minus quàm lupi est, longum & gracile: & cauda quoque longa gracilisque, sed hirsuta. Quod autem de ea fertur, genitale simul & maris & fœminæ eandem habere, itaque inire & iniri alternis annis coniectitium est: sed uirile similiter atque in lupis & canibus habetur. Quod uero fœmineum esse uidetur, tam in mari quàm fœmina sub cauda positum, est linea quædam similis genitali fœminino, sed sine ullo meatu: sub hoc meatus excrementorum est, atque sub eo genitale uerum in fœmina continetur. Quæ quidem nota quanuis utrique sexui communis sit, tamen in maribus potius cernitur: quia mares quàm fœminæ magis capiuntur, quòd iis ingenita est callidior astutia. Iam inter undecim numero, unam tantum cepisse uenator retulit quidam. Nocte grassatur, ut quæ noctu melius cernat. Molitur hæc insidias homini, sequiturque stabula pastorum, & auditu assiduo addiscit uocamen, quod exprimere possit imitatione uocis humanæ, ut in hominem astu accitū nocte sauiat. Vomitus quoque humanos mentitur, falsisque singultibus sollicitatos sic canes deuorat. Sepulchra quoque effodit humanæ uida carnis, ac eruit. Præcipue pantheris esse in metu hyæna dicuntur, ut ne conentur quidem resistere, & aliquid de corio earum habentem, non appeti. Mirumque dictū, si pelles utriusque contrariæ suspendantur, decidere pilos pantheræ. Cum fugiunt uenantem, declinant ad dextram, ut prægressi hominis uestigia occupent. Quòd si successerit, alienari mente, ac uel ex equo hominem decidere: at si in lauam detorserit, deficientis argumentum esse, celeremque capturam. Hyæna plurimæ gignuntur in Africa. Hyæna quemadmodum & uulpes in oleo elixa oleum efficit diffusorium, articulari morbo utilissimum: usus omnino idem quem de uulpino docebimus. Hyæna fel taurino efficacius est: suffusionem oculorum per initia digerit, aciemque eorum exacuit. Lippitudini fel illitum frontibus prodesse dicitur: aut ne lippiat decoctum cum mellis Attici cyathis

*Hyæna.
Glanus.*

*Alias hyænia,
ex oculis hyæne,
inquit Plinius.*

DE DIFFERENTIIS

tribus & croci uncia illitum: sic & caligines discutit & suffusiones. Claritatem excitari melius inueterato medicamento: asseruari autem in Cypria pyxide. Eodem sanari argema, scabritias, excrescētia in oculis: item cicatrices. glaucomata uero iocineris recentis inassati fanie cum dispumato melle inunctis. Dētes eius dentium doloribus tactu prodesse: (si credimus) uel alligatos ordine humeros, humerorum & lacertorum doloribus. Pulmones in cibo sumptos cœliacis: uētriculis, cinerem cum oleo illitum: neruis, medullas è dorso cum oleo uetere ac felle. Febribus quartanis, iecur degestatum ante accessiones: lumborum doloribus, carnes è lumbis edendas, illinendāsque cum oleo: uenerem stimulari, genitali ad sexus suos in melle sumpto, etiam si uiri mulierum coitus oderint. Hyana quodcunque animal ter lustrauerit, mouere se non posse, sed in uestigio harere traditur: **F** quapropter magicam scientiam inesse ei pronuntiauerunt, quam & magi ex omnibus animalibus in maxima admiratione posuerunt. In Æthiopia parte coit cum leana, unde nascitur monstrum, cui crocutæ nomē est: uoces hominum pecorūque & ipsa pariter affectat. Nunquam conuiet aciem orbium, sed in obtutum sine nictatione cōtendit. In ore gingiua nulla. dens unus atque perpetuus: qui ut nunquam contrario cursu hebetetur, naturaliter capsularum modo clauditur. Crocutas etiam generat Æthiopia ex cane lupoque conceptos, omnia dentibus frangentes, protinūsque deuorata conficientes uentre.

*Cœliacis, aliās
iliacis.*

*Crocuta, κρο-
κούττα.
Aliās crocote,*

I Genitale, Nec minus stulte, inquit Aristoteles, magnoque errore trochum. Herodotus Heracleota scribit duplex genitale habere, maris ac fœminæ: atque trochum **G** seipsum inire.

De leonibus.

Cap. LXX.

λέων. leo.

Leo rarum genus animalis est, nec multis nascitur locis. In Europa potius quàm in Asia inueniuntur leones: & in Europæ ea parte quæ inter Acheloum tantum & Nestum amnes est: & ij uiribus longe præstantiores sunt iis, quos Africa aut Syria gignant. Qui uero prope Istrum Europæ amnem, qui que in Armenia aut Parthia procreantur, non adeo uiribus pol-

*Leones fului
sunt omnes,
inquit Aristoteles,
πυρροί.*

lent. Leones ita depinxit Ouidius,

- His leuia fuluæ

Colla iube uelant, digiti curuantur in ungues:

Próque humeris armi fiunt. in pectora totum

Pondus abit, summæ cauda uerruntur arene:

Iram uultus habet. pro uerbis murmura reddunt.

Pro thalamis celebrant syluas.

H

Verum pro regionum, in quibus gignantur uarietate, eorum quoque forma diuersa est. In Parthia nanque & Armenia nascuntur colore fuluo, crasso collo, capite magno, oculis splendore radiantibus, superciliis extantibus, & fere ad nares usque propendentibus, collo simul & mento, plurimo pilo luxuriantibus. Qui in Erebis gignantur, collo quoque & pectore nõ minus iubati sunt, & oculis item splendore fulgentibus: uerum ex iis pauci, uel in regione ampla reperiuntur, & supra modum pugnaces: in Africa autē plures,

Ares, uerum non ita hirsuti pilosue: sed neque oculis adeo radiantibus, aspectu tamen terribili. Totius corporis color nigricans his fuscusue, ac si nigrum cœruleo permisceas: corporis robur eximium. Ex Æthiopia migrant nonnunquam leones, cetero nigricantes, solo rictu fuluo colore rufescentes, plurima iuba, capite grandiore, oculis nigricantibus: ut uero Plinius scribit color leonum tantum in Syria niger. Abundat Æthiopia & leonibus qui *μύρμηκες* uocantur, id est formicæ: sunt etiã in arenosis Indiæ desertis. Habet autem hoc genus genitale auersum, colorem aureum, glabriores hi sunt quam Arabici. Ipsi, inquit Plinius, color felium, magnitudo Ægypti luporum, uel ut Solino placet, ad formam canis maximi: ut uero Herodoto quam sit canum magnitudo minor, uulpiũ uero maior, pernitate miranda: uenatu uiuunt, pedibus quos leoninos habent, arenas aureas ex cauernis egerunt terre, talparũ more, quas uigilantissime custodiunt, ne quis auferat: captantesque ad necem persequuntur: in cauernis æstu conduntur. Nearchus uidisse se scribit formicarum ferarum pelles pãtherarum pellibus similes. Herodotus corporis specie formicis Græcis similes esse tradit: eodemque modo arenã ab illis effodi. Plinius, Indiæ formicæ cornua, inquit, Erythris in æde Herculis fixa, miraculo fuere. Dentes leonibus omnibus ferrati: & ex iis eos tantummodo mutant, qui canini uocantur quatuor, duos superius, totidemque inferius: idque sexto ætatis mense fit. Lingua leonibus imbricata asperitatis est, & limæ similis, attenuansque lambendo cutem hominis: ceruix ossẽ uno rigida cõstat, nec uertebriis ullis iungitur. Iuba caret læna:

Cmaris enim hæc propria est, ut scilicet pili in armis largi dependant: at quos pardi generauere, semper insigni hoc carent. Binas tantum gerunt mammas in medio uentre: quæ etiam in fœminis paruo abundant lacte. In cruribus posterioribus talum gerunt in anfractum tortuosum: pedes priores quinque distinctos digitis habent, posteriores quaternis: ungues iis adunci, quorum mucrones cum ingrediuntur, uaginis corporũ claudunt, ne acumina attritu retundantur: nec nisi appetendo prætenduntur. Pedatim incedit leo, hoc est ut sinister pes non transeat dextrum, sed subsequatur. cauda leoni, infima parte ut bubus hirta: Leonis ossa exigua admodum, & perobscuram habent medullam, eãque solis in fœmoribus & brachiis: eius ossa adeo dura sunt, ut ex iis concussis, ignis quasi ex filice excutiatur. Ventrem habet leo ut canis arctiorem: & interiora item omnia canibus similia continet. Leo auersus coit, urinãque retro reddit. Coit & parit nõ omni tempore: singulis tamẽ annis uere parit, & magna ex parte geminos: sed cum plurimum sex catulos: nonnunquam etiam unum. parit autem catulos informes inarticulatosque, in initio magnitudine mustellarum, & cacos: sed qui uident protinus atque nascuntur, soli in eo genere quod dentes habet ferratos. Sunt uero cum in lucem eduntur adeo parui, ut semestres uix ingredi possint, nec nisi bimestres moueri. Leones terræ Syriæ quinquies uita pariunt: primum quinque, post uno subinde pauciores: anno enim secundo quatuor, mox tres: deinde pari modo per annos singulos minus uno, postremo nullum: atque ita læna partus multitudine sterilefcit. Semel in uita

*μύρμηκες,
Formicæ Indiæ.*

Alias, ipsis color fœdus.

DE DIFFERENTIIS

leænam parere scribit Herodotus, unáque cum foetu uterū emittere, quod E fabulosum esse asserit Aristoteles. Vescitur quidem carne leo ritu cæterorum syluestrium ferratorum: sed cibo incontine'ter admodum utitur, multáque deuorat solida, sine ullo dissectu. Mox nihil biduo, aut certe triduo edit: ferre enim in ediam potest, ut qui iam ad multam satietatem repletus est. Parum bibit: excrementum uero emittit tertio die: uel utcunque accidit egerit, idq; durum, aridum, & simile ut canis. Flatum etiam acerrimum emittit, & urinam graui'ter olētem. Mingit crure elato ut canes ad stipites: fœdum quoque odorem in cibo relinquit ex suo halitu: profcisso nanque leone, interiora graui'ter olent. Leo quanuis in edendo ferocissimus sit, tamen pastus & fame iam uacans, facilis mitisque maiorem in modum est. Clementię in iis indicia multa sunt: prostratis parcūt: in uiros potius quàm F in fœminas fœuiunt: infantes non nisi magna fame perimūt. Animos leonum frons & cauda indicant: sicut motus equini de auribus intelliguntur: immota enim cauda est placido, clemens blandientiq; similis, quod rarum est: crebrior enim iracundia eius. In principio terra uerberatur: incremento terga seu quodam incitamento flagellantur. Vis summa leoni in pectore est, firmitas in capite præcipua. Infirmus parte ilium est cōtra ictus: sed reliquo corpore multas patitur plagas. Leonum genus trifariã scinditur: nam breuiiores & iubis crispi, plerunque ignaui sunt & imbelles: longiores & coma simplici, generosi acrésque magis ac potentes. Leoni præcipua generositas tunc, cum colla armósque uestiunt iuba: id enim ætate cōtingit è leone conceptis: at hi quos creant pardi, in plebe remanent iubarum inopes. G Adulterinis enim coitibus degenerantur quandoque partus leænarum: & leones quidem procreantur, sed ignobiles. Leones cum premuntur à canibus aut uenātiū multitudinc, cōtempti m recedunt sensim pedatimq; subsistentésque interdum ac respectantes dissimulant timorem. Idq; agunt, si in campis patentibus ac nudis urgeātur: nam syluestribus opacisque locis, quanta possunt se fuga subtrahunt. Cum insequuntur nisum saltu adiuuāt: & ubi iam prædæ appropinquarint, insiliunt: cum fugiunt, non possunt salire, sed cursus eorum continens, ut canum intēditur: fugiunt nonnunquã leones demissa inter crura cauda, ut canes. Iam uisus est leo, qui cum suem aggrediretur, ut fetis horrentem aspexit, fugeret. Ignem præcipue formidant, & cantus gallinaceorum, & rotarum strepitus: sed ignes magis. Leo- H nis adeps cæteros & caliditate exuperat, & partium tenuitate: ac proinde digerendi facultatem habet maiorem. Leonis adeps cum rosaceo cutem in facie custodit à uitiis, candorémque seruat, & sanat adusta niuibus, articulo-rumque tumores. Fel aqua addita, claritatē oculis inunctis facit: & cum adipe eiusdē comitiales morbos discutit leui gustu, & ut protinus qui sumpsere cursu id digerant. Cor in cibo sumptum, quartanis medetur: adeps cū

*Parte ilium,
eis uel τὰ
κίλα.*

Leontophoni.

rosaceo quotidianis febribus. Leontophonos uocari accepimus bestias modicas, nec aliubi nascentes, quàm ubi leo gignitur: quarum urina aspersa leoni exitialis est: quæ & captæ exuruntur, ut earum cineres pollutæ iactæq; per compita concurrentium semitarum leones necēt, si quantuluncun-

cun-

A cunque ex illis sumpserint. Propterea leones naturali eas premunt odio: atque ubi facultas data est, morsu quidē abstinent, sed dilaniatam exanimāt pedum nisibus. Illa contrā urinā spargit prudens, hanc quoq; leoni exitiale.

De tigride.

Cap. LXXXI.

Tigrin Hircani & Indi ferunt. Hoc bestiarum genus insignes maculis *Tigris:* notæ & pernitas memorabile reddiderunt. Aspectus pulchritudine reliquas omnes quadrupedes non minus superat tigris, quàm pauo alites, corporis magnitudine, oculorum intuitu, superciliis prominentibus, caudæ longitudine, toto denique corporis habitu, præterquam coloris uarietate. leonē simillima tigris fœmina est, (nam mas cani similior extat.) Fuluo nitet corpus: hoc fuluum nigrantibus segmentis interundatum, uarietate apprime decet. Velocitatis tremendæ sunt tigres: nihil enim tam longum quod non breui penetrent: nihil adeo antecedit, quod nō ilico assequatur: at maxime potentia earum probatur, cum maternis curis incitantur, cum catulorum insistant raptoribus. Succedant sibi equites licet, & astu quãto libet amoliri prædã uelint, nisi in præsidio maria fuerint, frustra est ausum omne. Totus tamen eius fœtus, qui numerosus est, ab insidiante rapitur, e quo quàm maxime perniti: atque in recentem subinde transfertur: at ubi uacuum cubile reperit fœta (maribus enim cura non est sobolis, sed nec eos aliàs temere conspexeris) fertur præceps odore uestigans. Raptor appropinquante fremitu, abiicit unū ex catulis: tollit illa morsu, & pondere etiã *C*occyor acta, remeat: iterū consequitur, & subinde, donec in nauim regresso, irrita feritas sequit in litore. Notantur enim frequentissime, si quando raptores, suis asportatis catulis, re nauigãtes uident, in litore irrita rabie se dare præcipites, uelut propriam tarditatem uoluntaria castigantes ruina. Tigres apud Prasios maximas gigni Megasthenes author est: quippe quæ leones magnitudine dupla fere superant. Tigres Arrianus (qui Alexandri res gestas conscripsit) magnitudine equum maximum æquare, cæteras uero quas uulgo tigres nominat, non tigres, sed thoas esse maiores prodidit.

De panthera pardo & cepto.

Cap. LXXXII.

Panthera & tigris macularū uarietate prope solæ bestiarum spectantur. *Panthera.* *Γάρδαλις.* *Ρόρδαλις.* *D*Ferox animal pãthera est, & in homines sequit. Macularum, ut diximus, uarietate spectabilis est, & minutis orbiculis picta, ita ut oculatis ex fuluo aut nigro circulis, uel cœrulea, uel alba distinguatur tergi supellex. Sunt qui tradant in armo iis similem lunę esse maculam crescentem in orbis, & cauãtem pari modo cornua. Duplex pantherarum genus, alterum maius, quod & dorsum latius habet: alterum minus quidem, & corpore graciliore, at uiribus nihilo inferius. Similes sunt utræq;, præterquam quòd caudis differunt: minori enim maior est cauda, maiori uero minor. Corpus utriq; oblongum maculisque uarium, ut modo diximus. Oculi splendore radiantes: dentes habent ferratos: mammas in medio uentre quaternas, crura cõpacta firmaque: pedes priores quinis digitis distinctos, posteriores quater-

DE DIFFERENTIIS

nis. Ingrediuntur leonum more, cōdito scilicet in corporis uaginis unguiū E mucrone, nec nisi appetendo pratendunt. cor habent pro corporis ratione magnum. Animalium nullum odoratum, inquit Plinius, nisi si de pantheris quod dictum est credimus. Tradunt odore earum, & contemplatione armenta mire affici: atque ubi eas persentiscant, præparato conuenire: nec terreri, nisi sola oris toruitate. quam ob causam pantheræ absconditis ca- 2 pitibus, quæ corporis reliqua sunt, spectanda præbent, ut pecuarios greges stupidos in obtutu populentur securo uastatione. Pantheræ in Europa nul- 3 læ sunt: in Hircania numerosæ. uino plurimū delectantur. Capiuntur ma- 3 xime, non agno aut hædo, sed canicula palo alligata: uerum Hircani, ut ho- minibus intentatum nihil est, frequentius eas ueneno quàm ferro nec- cant: aconito carnes illinunt, atque ita per compita spargunt semitarum: F quæ ubi esæ sunt, fauces earum angina obsidentur, ideo & gramen παρ- θαλιόγως appellauerunt: sed pantheræ aduersus hoc uirus, excrementa humana deuorant, & suo pte ingenio, pesti resistunt. Quocirca uenatores stercus in uasculo suspendunt ex arbore aliqua, ne procul belua abeat petēs suum medicamentum, idq; altius quàm ut queat saltu contingere. itaque infiliens ibidem, & spe capiendi perseuerans, in se efferenda emoritur. In pantherarum genere fœminam animosio rem esse quàm marem apertum est. Nunc & uarias, & pardos qui mares sunt, appellant, in eo omni genere, creberrimo in Africa Syriæque. Quidam ab iis pantheras solo candore dis- cernunt, nec adhuc aliam differentiam inueni, inquit Plinius. Insidunt in 4 Africa pardi cōdensa arbore: occultatque eius ramis, in prætereuntia desi- G liunt, atque è uolucrū sede grassantur. Est in Æthiopia cepus, reliquo qui- 5 dem corpore pantheræ similis, sed facie leonina, magnitudine dorcadis.

Varie.
Pardi.

Cepus, κῆπος,
καίπος.

1 Pantheris in candido breues macularum oculi, inquit Plinius. Cœrulea uel alba dixit Solinus, quod Oppianus ἐπιπαιφανόωσαι, ἡρόδες. 2 Quo modo pantheræ simias captant, ostendit Gillius, ut ait, ex Æliano: item hinnulos, dorcadas, capras syluestres, atque alia eiusmodi animalia. 3 Quo pacto capiantur ostendit Oppianus lib. 3. De uenatione, & 3. De pisc. 4 Solinus. In his syluestribus & pardi sunt, secundum à pantheris genus, noti satis: quorum adulterinis coitibus degenerantur partus leonarum: & leones quidem procreantur, sed ignobiles. 5 Cepum, κῆπον colunt Babylonij, qui sunt iuxta Memphim, faciem habet satyro similē, cætera inter canem & ursum: nascitur in Æthiopia.

De urso.

Cap. LXXXIII.

H

Ursus.
Ursa.
ἄρκτος.

URSUS animal est aspectu horridum, corpore latiore, hirsuto uillo, & -Ora illi lato deformia rictu. -Vox iracunda minaxque, Plenaque terroris rauco de gutture fertur.

Dentes illi ferrati, naris nigra, mammas habet quaternas, & pedes hominis manibus pedibusque similes. Cauda urso tam exigua ut uix dignosci à sensu possit. urso simul ut expirauerit genitale cornescere aiunt. Ventrem intus amplum habet. ueneris mirum in modum nocte dièque appetens est: & fœminæ sapissime mares ad coitum incitant: quæ & dum utero gerunt, in libidinem exardescunt: & statim post editos fœtus, simul & rei ueneræ dant

A dant operam & catulis alendis: & defyderium ueneris etiam hyems suscitatur. Cocunt non uulgari quadrupedum more, sed amplexibus mutuis, ambo cubantibus, uelut humanis coniugationibus copulantur: deinde secessus in specus separatim: specus si non habuere, ramorum fruticumque congerie ædificant impenetrabiles imbribus, mollique fronde constratos. Secreti honore reuerentur mares grauidas, & in iisdem licet foueis, partitis tamen per scrobes secubationibus diuiduntur. In iis specubus pariunt ursæ (nec enim quicquam homini rarius, quàm parientem uidere ursam.) tricesimo die, tum unum, tum etiã duos: sed cum plurimũ quinque. Hi sunt candida informisque caro, paulo muribus maior, sine oculis, sine pilo: unguum tantum liniamenta prominent. Hanc lambendo paulatim figurant, & interdum ad pectora fouent, non alio incubitu quàm oua uolucres: ut assiduo incubatu calfacta, animalem trahant spiritum. Mares quadragenis diebus latent: fœminæ enixæ, quaternis mensibus. Et sane diebus primis quatuordecim tam graui somno premuntur, ut fertur, ut ne uulneribus excitari queant: tum mirum in modum ueterno pinguescunt. Cibi tunc nulla argumeta: nec nisi humoris minimum in aluo inueniri aiunt: sanguinis exiguas circa corda tantum guttas, reliquo corpori nihil inesse. Procedunt uere, sed mares præpingues. Oculi eorum hebetantur crebro, qua maxime fauos causa expetunt, ut conuulneratum ab apibus os, leuet sanguine grauedinem illam. Inualidissimum urso caput: ideo urgente ui, præcipitaturi se ex aliqua rupe, manibus eo operto iaciuntur: ac sæpe in arena colaphis inflicti exanimantur. uis maxima in brachiis & lumbis: unde interdum posticis pedibus insistant. Ursus animal omniuorum est, quippe qui & fructus arborum edat, & legumina, & mel perfringens alueos, & cancos, & formicas. carne etiam uescitur: uiribus enim suis confidens, inuadit non solum ceruos, sed etiam fues feros, si clam repenteque potuerit agere. Tauros aperto Marte aggrediuntur ursi, quos ex ore cornibusque eorum pedibus omnibus suspensi, pondere fatigant. Ursæ cum fugiunt, suos catulos ante se compellunt, susceptosque portant: cum ab insectante iam occupantur, insiliunt in arbores. Ursinus adeps alopecias curat, pernionibus subuenit. Ab hyberno somno mirum in modum pinguescunt ursi, ut diximus: illi sunt adipos medicaminibus apti, contraque defluuium capilli tenaces. Pulmo ursinus, attritus qui à calciamentis fiunt, ab inflammatione tuetur. Cerebro ueneficium esse Hispaniæ credunt: occisorumque in spectaculis capita cremant, testato, quoniam potum, in ursinam rabiem agat.

Cocunt humanus strati, Plinius.

Ursi dimicatio cum tauro describitur ab Aristotele lib. 8. de hist. animalium.

De hystrice, erinaceo, & scyuro.

Cap. LXXXIII.

Hystrix etiam latet, totidemque diebus fert utero, & reliqua facit perinde ut ursæ. Hystrix in Æthiopia frequentissima: eam generat & India & Africa. Est autem ex erinaceorum genere, & erinaceis similis: spinis tergum hispida, (aculeos nanque pilorum uice gerit, ut erinacei, sed longiores) quas plerumque cum intedit cutem, laxatas iaculatione emittit uoluntaria, ut assiduis aculeorum nimbis canes uulneret ingruentes. Magni

Hystrix.

DE DIFFERENTIIS

tudine paulo minor lupo est, qua haud facile inter feras aspectu magis horribilem inuenias ullam. Quæ uero de medicinis produntur, quæcunque de erinaceis dicuntur, omnia tanto magis ualebunt in hystrice. Aculeos quoque pilorum uice gerunt erinacei: uerum parte omni inferiore rarâ & innocuam habent lanuginem. Erinaceorum alij maiores sunt (inquit Oppianus) & maioribus aculeis horrentes: alij minores, spinis minoribus minusque nocuis armati. Testes erinaceo non qui foris pendeant, sed intus lumbis adhæreant. Dum coeunt erinacei, non superueniunt tergis more quadrupedum, propter aculeos: sed stantes ambo inter se complexi coniunguntur partibus supinis hærentibus sibi aduersis. Pugnant cum serpentibus erinacei. Præparant hyemi & erinacei cibos, ac uolutati super iacentia poma affixa spinis, unum non amplius tenentes ore, portant in cauas arbores. **F** Idem mutatione aquilonis in austrum, condentes se in cubile, præfagiunt. Et qui in cauernis sunt, commutant sua cubilia aquilonum & austrorum: qui autem intra tectum aluntur, ad parietes discedunt: quod ita fieri cum Bizantij quidam animaduertissent, cõsecutus existimationem est, ut tempus futurum posset præfagire. Vbi uero sensere uenantem erinacei, contracto ore pedibusque ac parte omni inferiore, conduntur in formam pilæ, ne quid comprehendi possit præter aculeos. in desperatione uero urinam ex se reddunt. Erinacei terrestres combusti cinis uim habet extergentem digerentemque: quo fit ut eo nonnulli ad ulcera sordida carnemque in ulceribus excrecentem sint usi. eius itaque cinis cum melle, aut corium combustum cum pice liquida alopecias emendat. Caput quidẽ eius ustum per **G** se etiam cicatricibus pilos reddit: alopecias autem in ea curatione præparare oportet nouacula & sinapi: quidam ex aceto uti maluerunt. Caro erinacei inueterata adseruatâque cum aceto mulso epota, renum uitio laborantibus (nephreticos uocant) auxilio est: aquam intercutem habentibus, conuulsionibus, elephantie, malo corporis habitu affectis: fluxiones quibus uiscera obnoxia sunt, exsiccat. Eiusdem iecur testa solibus excocta arefactum ad eosdem usus datur. Hæc ex Dioscoride. Alij erinacei carnem iucundam esse aiunt, si capite percusso uno ictu interficiatur, priusquam in se urinam reddat: eos qui carnem ederint, stranguriæ morbum contrahere minime posse. Hæc caro ad hunc modum occisa, stillicidia uesicæ emédât. item suffitus ex eodem. Quòd si urinam in se reddiderint, eos qui carnem ederint, **H** stranguriæ morbum contrahere traditur. Pilos in palpebris incommodos euulsos renasci non patitur fel erinacei. Præuidet tempestatem & sciuri: obturatisque qua spiraturus est uentus cauernis, & alia parte aperit fores. Sciurus animalculum est pilosum, cui uillosior cauda pro tegumento est: nam in solis præsertim æstu cauda se obtegit. Manibus utitur priorum ministerio pedum, sedetque ad os illis admouens cibos.

De uulpe & leporibus.

Cap. LXXXV.

Vulpes.
Ἄλωπιξ.

Vulpes quoque non aliter quàm ursa catulos parit, cæcos atque informes inarticulatosque: quos cum ediderit, lingua lambendo refouet & conco-

conco-

Erinaceus.
Herinaceus.
Erinaceus terrestris.
Ἐρίνος.
Ἐρίνος χόρσος.

Erinacei pugna cum serpente describit Opp. lib. 2. de pisc.
Alias unum amplius.
οἱ μὲν ἐν τῇ γῆ, ὁ πῶς ἐν τῇ μὲν καὶ ἐν τῇ.
Cyzici Plutarchus.

Alias, in se.

Sciurus.

A concoquit atque figurat:caudam gerit uillosam. mas genitale osseum ha-
 bet. Coeunt uulpes, ut Plinius refert, in latera proiecte, marémque fœmina
 amplexa: ut uero Aristoteles, uulpes superueniens coit. Parturiens ita sece-
 dit, ut raro grauida capiatur. parit cum plurimos quatuor. Animal astutū
 uulpes est & maleficum. insidiatur plurimū auibus atque leporibus. Foueā
 incolit altam, & quæ multos habeat exitus procul inter se distātes, ne uno
 in loco insidiis à uenatoribus locatis, facile cōprehēdatur. Vulpiū carnibus
 autumnō uenatores in Asia uescuntur: eo nanq; tēpore uuarū cibo pingue-
 scunt. Est autem eius caro (quantū coniiicere licet, inquit Galenus) eiusdem
 cū leporina facultatis: & animal ipsum tēperatura siccū ut & canis. Vulpes
 & uiua & mortua in oleo elixata, digerētem facultatem addit oleo, facitq;
B ut ad corporis extremam superficiem euocet quæ in alto dolorem excitet:
 quo fit, ut articulari morbo laborantes, si sæpe atq; diutius in eo infederint,
 in principio quidem à morbo liberētur: leuamen quoq; in diuturnis mor-
 bis sentiant. Pulmo uulpinus si in puluerem redactus bibatur, asthmaticos
 iuuat. Adeps liquefactus infususque, auris dolorem sedat. Ossea uulpibus,
 uti modo diximus, genitalia, & iis calculo humano remedia præcipua.
 Sunt in leporum genere, quæ & in specubus degunt subterraneis, ut mox
 explicabimus. Est uero lepus animalculū pilosum, auribus longis, cruribus
 breuibus & minime æqualibus: priora enim posticis breuiora sunt. Color
 non omnibus idem est. lepori uni pili & in bucca intus, & sub pedibus sunt,
 inquit Aristoteles: cum cætera animalia nec intra os habeāt pilos, nec par-
 te pedum resupina, sed prona. ut uero Plinius scribit, pili dasypodi & in buc-
 cis intus & in pedibus: quæ utraque Trogus & in lepore tradit. Cor habet le-
 pus pro corporis ratione magnum. Iecur cuidam leporum generi & locis
 quibusdam ita fissum est, ut bina esse iocinera credideris: nam cuniculorū
 exta in Betica gemina sæpe reperiuntur. Sanguis leporum non concrefcit,
 coitu scilicet firmiore: sed aliquantulum spissatur eo modo quo lac quod
 iniecto coagulo coiuerit. non pinguescere lepores tradit Plinius. Lepores
 & auersi coeunt, & retro mares urinam reddunt: & fœmina sæpenumero
 prior marem superuenit. Coeunt & pariunt quoque tempore: dumque ute-
 rum ferunt superfœtant, & singulis mensibus generant: sed fœtus edunt
 non uniuersos: interpositis enim diebus quot res tulerit, peragūt partionē:
D sæpenumero nanque euenit ut fœtus alios imperfectos gestent, alios perfe-
 ctos iam edant. Partū autē (ut maior fidipedum pars) cæcū edit. Habet fœ-
 mina lac priusq̃ pariat: & statim à partu repetit coitū: & lactans adhuc cōci-
 pit fœtum. lac suillo simile sua crassitudine est. Coagulū habet lepus inter
 ea quæ unicū habēt uentrē. Et unū animal digitos habentiū, herba alitur le-
 pus: ruminare quoque illi in more est. patētibus oculis dormiunt lepores.
 Horum genera, ut quibusdam placet, duo sunt, maius scilicet & minus. M.
 Varro tria distinguit genera: unum Italicum pedibus primis humilibus, po-
 sterioribus altis, superiore parte pulla, uentre albo, auribus longis, qui lepus
 dicitur, cum prægnans sit tamen concipere. In Gallia transalpina & Mace-
 donia fiunt permagni: in Hispania & in Italia mediocres. Alterius generis

κδρδω'.
 Πτόήρων.
 Δασυκ'δρκες.
 Δασυκ'δρκεον
 uocat Theocri-
 tus.

Lepus.
 Λατωρ, ή λαϊός.
 Δασύπους.
 Πώξ.
 Δδρκαυιθ'ος
 quosque à Nicē-
 dro dicitur est.

Lepores, δασύ-
 πους.

Lepus, δασύ-
 πους.

Lepus.

DE DIFFERENTIIS

est, quod in Gallia nascitur ad Alpes: qui hoc fere mutant, quòd toto cãdi- E
di sunt. quibus hybernis mensibus, pro cibatu niuem credant esse: certe li-
quefcente ea rutilefcunt annis omnibus: & est alioqui animal intolerandi
frigoris alumnum. Tertij generis est, quod in Hispania nascitur, simile no- 4
stro lepori ex quadam parte, sed humile, quem cuniculũ appellat. & lon-
gius quidem prospicienti paruulus uidetur esse lepus: at si manibus contre-
ctaueris, non paruam ostendit differentiam. Et maxima ex parte in subter-
rancis specubus degit: animal fœcunditatis innumera: quatuor enim si in-
tromiseris in leporarium, breui solet repleri: ut olim in Astypalæa insula,
cum prius non essent: ex duobus tantum in insulã immisissis, in eam creuisse
multitudinem feruntur, ut uno anno supra sex millia uenatione caperetur.
Leporum fœtus uentre exectos, uel uberibus ablatos non repurgatis inte- F
rancis, gratissimo in cibatu habent: laurices uocãt. Leporum ipsorum caro
sanguinem gignit crassiolem: meliorem tamẽ procreat succum quã aut
bubula aut ouilla: estq; nonnunquam ad siccam uictus rationem idonea.
Sanguis leporinus ceteris præfertur omnibus, ut qui suauissimus est: quem
& nonnulli cum iecinore, alij unã cum reliquis quoque uisceribus coctum
edunt. Sartagine inassatus dysenterias, & cœliaca profluuia sistit: in uino
potus, contra toxica efficax est: si tepidus illinatur, uitia cutis in facie, quæ
ιελιδες dicuntur, & lentigines emendat. Cerebrũ leporis (capite scilicet to-
to clixo) & attritum & commansum pueris dentientibus utile est: non ta-
men eximia uis eius est, sed similis melli & butyro atq; id genus aliis. qui-
dam etiam aduersum metum utiliter edi cerebrũ hoc prodidere. Assatum G
nonnulli cerebrum exhibent, edendũ aduersus tremores, qui ex mala affe-
ctione corporis sint contracti. Caput leporis ustum cum adipe ursino alo-
peciis nonnulli imposuere. Coagulum leporis ad lac sanguinẽmue dissecã-
dum quod in uentre concretum est, ceteris præfertur omnibus. Comitia-
lem quoque morbum, si cum aceto bibatur, & præterea profluuium mu-
liebre sanare traditur.

Cuniculus,
κωνικλος.

Laurices.

Dasyppus.
Lepus,
λατως.
λιβριδες.
λαγιδια κω-
ειχη.
λαγιδεις.
Chelidonia.

1 Quibus artibus uolucres decipiat uulpes, explicat Oppianus lib. 2 De pisc. quo-
modo lepores capiat, ostendit Gillius ex Æliano lib. 7: uerum quæ refert Gillius, aga-
fæo cani magis propria uidetur. 2 Villosissimus animalium lepus est, inquit Plinius.

3 Dasyppodes omni mense pariunt, inquit Plinius, & superfœtant sicut lepores.

4 Cuniculum nonnunquam Theodorus pro δασύπποδα uertit, ut dasyppus quãdo- H
que speciem significet: sed confunduntur hæc nomina lepus & dasyppus, ut utrumque
& pro genere & pro specie quandoq; accipiat. λατως fere genus est. Cuniculos Stra-
bo λιβριδες à quibusdam appellari tradit: qui & λαγιδια κωειχη, id est lepusculi fossio-
res ab ipso cognominantur, & λαγιδεις. Chelidoniam uocauit Diphilus etiam leporis
genus quoddam.

De uiueris, mustelarum generibus, & de fele. Cap. LXXXVI.

Viueris.

Magna propter uenatum cuniculorum uiueris gratia est. Iniiciunt eas r
in specus, qui sunt multiformes in terris, nonnunquam & funiculis li-
gatas: at illæ quos deprehendunt, aut unguibus extrahunt, aut in apertum
egredi cogunt: atque ita eiectos superne capiunt uenatores. Ossea sunt ui-
ueris

A uerris genitalia: & iis calculo humano remedia præcipua. Iocinerum doloribus medetur uiuerra porcelli modo inassata. Sunt qui eas *ικτίδες* uocant: est uero ictis in mustelarum syluestrium genere: sunt enim mustelarum genera duo: alterum domesticum, alterum syluestre. Hæc autem quæ in domibus nostris oberrat, & catulos ore suo susceptos (ut author est Cicero) quotidie transfert, mutatq; sedem, (atque hinc eas ore parere nonnulli putarunt:) hæc inquam & serpentes prosequitur, & aues quoque uenatur & mures. Mustelæ syluestres magnitudine distant. Cor habet mustela pro corporis ratione magnum. Ossea sunt mustelis genitalia, & iis quoque calculo humano remedia præcipua. Ex mustela ipsa inueterata sale denarij pōdus, ut Plinius docet, in uini cyathis tribus datur à serpente percussis: ut uero Dio

Ictis.
Mustela.
Γαλή.
Mustela domestica uulgaris.
Γαλήκαπικίδιος.
Mustela syluestris.

B scorides, mustela flammis depilata, deinde exēterata, saleque inueterata, in umbra ficcatur. Ea binis drachmis in uino pota præsentaneo est remedio aduersum omnia reptilium uenena: & ad toxicū quoque similiter datur. Eius uentriculus coriandro fartus inueteratusque serpentum morsui & comitiali morbo in potu auxiliatur: & catulus mustelæ etiā efficacius. Mustelæ cinerem cum aceto illitum sunt qui tradant podagricos arthriticōsque iuuare: & cum melle aut terebinthina, aut butyro impositum, strumas discutere: ut quod uehementem digerendi uim possideat. Cinere mustelæ uel felis diluto & semine sparso, mures à segetibus abigūt: uel decoctarum aqua: sed redolet uirus animalium eorum etiam in pane. Sanguis mustelæ strumis utiliter illinitur: qui & comitialibus prodest. Iocinerum doloribus

C medetur mustela syluestris in cibo sumpta, uel iocinera eius. Ex hoc genere ictis est, id est mustela rustica, magnitudine quàm paruus catellus Melitenensis minor: sed pilo, forma, albedine partis inferioris, & morum astutia mustelæ domesticæ similis. Mansuescit mirum in modum: officit alucari-

Ictis.
Mustela rustica.

3 bus: mellis enim auida est: aues etiam petit ut feles. Genitale quoque osseum habet ictis. Fel ictidis contra aspides dicitur efficax, cetero uenenum. Fel ca-

D primum (ait Plinius) ueneficiis ex mustela rustica factis contrarium est. Illa solertia in metu melibus, sufflata cute distentæ ictus hominum, & morsus canum arcent: leporibus plurimū insidiantur. Iecur melis ex aqua oris grauitatem sanat. Feles quoque & leporibus insidias moliuntur, & auibus, ac nouissimū muribus. Quo uero silentio, quàm leuibus uestigiis obrepūt

D auibus, quàm occulto speculatu in musculos exiliunt? imbelles aliàs animal & ignobile. Excrementa sua effossa obruunt in terra, intelligentes odorem illum indicem sui esse. Nocturnum animal feles est, & in tenebris illi fulgent radiantque oculi. Felem marē Ægyptij dicunt pupillas ad solis rationem uariare: cum enim exoritur sol, tum longæ fiunt: in meridie rotundæ uidentur: ad uesperam autem obscurantur. Lingua feli imbricatæ asperitatis & limæ similis, attenuansque cutem hominis. In coitu feles non parte posteriore se coniungūt: sed mas stat erectus, fœmina subiacet. Sunt porro in eo genere fœminæ ipsæ libidinosæ & salaces: itaque mares ad coitū ipsæ frequentes alliciunt, inuitant, cogūt: puniunt etiā nisi pareant. Feles toto numero pariunt, quot canes: uescunturq; eisdem: & felium reliqua ut canum:

Meles.
Feles, αἰλαγρός.

DE DIFFERENTIIS

Viuunt circiter annos sex. Duplex earū genus: nam sunt & ex iis syluestres E quædā, sicuti & aliæ quæ in domibus uersantur. Spinā aliūdue quid faucibus adhærēs, felis extrinsecus fimo perfricatis, aut reddi, aut delabi tradūt.

Vierra.
Γαλήνη ἀγρία.
Catus syluestris.

1 Vierram Strabo γαλήνη ἀγρίαν uocat: at Theodorus apud Aristotelem, γαλήνη ἀγρίαν, catum syluestrem uertit. 2 Theodorus etiam uierram interpretatur lib. 9 histor. animal. 3 M. Varro lib. 3 De re rustica admonet, oportere leporarij septa tetorio esse tecta, ne meles aut feles intrare possit: mustelæ genus quoddam procul dubio intelligens: sicuti & aliud genus, martes aut mars uocatur: de quo Martialis: Venator capta marte superbus adest.

Martes.
Mars.

De mure, & murium generibus.

Cap. LXXXVII.

Mus.
Μῦς.

Sunt & in murium genere quidam domus incolæ, qui nec feræ iure dici possunt, nec placidi, sed mediæ inter utrunque naturæ: plane tamen indociles sunt. Dentes habent mures continuos, & bibunt lambendo, ut canes: in Africa tamen mures cum biberint moriuntur. cor habēt mures pro corporis ratione magnum: & nonnullis fel inesse, aliis uero deesse notatum est. In murium iecusculis fibræ ad numerum lunæ dierum in mense congruere dicuntur, totidēmq; inueniri, quotum lumen eius sit: præterea bruma increfcere. Salacissimum animal mus est: & fœminam murem maiore ueneris rabie flagrare dicunt. Murium generatio mirabilis præter cetera animalia maiorem in modum est: iam enim fœmina prægnante in uase miliario occupata, paulo post referato uase, musculi numero uiginti & centū reperti sunt. Mirum etiam percipimus ortum redundantis agrestis muriū generis: (sorices uocant & ἀρουζαίης μῦς:) locis enim compluribus agri frumentarij, tam inaudito modo oriri solent, ut parum ex uniuerso frumenti relinquatur: tam cito absumitur, ut nonnulli mediocres agricolæ cum pridie metendum statuerint, postridie mane cum messoribus accedētes ad segetem, absumptam inueniant totam. Terræ Persicæ parte quadā, mure fœmina rescissa, fœtus fœminini prægnantes comperiri traduntur. Sunt qui uehementer confirmant, mures si salem lambant, impleri sine coitu. Prouentus eorum siccitatibus tradunt: uerum illud adhuc latet, quonam modo illa multitudo repente occidat: nam nec exanimes reperiuntur, neq; extat, qui murem hyeme in agro effoderit: paucis tamē diebus omnino abolentur. Nō aliud quicquam omnium superare copiam & celeritatem prouentus ualet nisi imbres: iis enim quàm primum intercunt. Deturgente ab inundatione Nilo, musculi reperiuntur inchoato opere genitalis aquæ terræque, iam parte corporis uiuentes, nouissima effigie etiamnum terrena, ut cecinit Ouidius,

Sorex.
Ἀρσάριος μῦς.
Mus syluestris.
Mus agrestis.

Mures Nilotici.

Altera pars uiuit, rudis est pars altera tellus.

Muribus iam obituris uermiculum in capite gigni tradūt. Ex panibus multis & uariis simul positis optimum quenque feligentes aiunt circumrodere mures: quare optimi panis indicium in iis existimatur esse. Mures in insula Paro ferrum exedere & conficere dicuntur: Amyntas in Tere done Babylonica scribit eodem cibo uti. Pericula nobis imminetia præmonent musculi: ruinis imminetibus præmigrant. Mures à segetibus abigunt cinere mustelæ

Musculi.

A mustelæ uel felis diluto & femine sparso, uel decoctarum aqua. Sorices fu- *Sorices.*
 gari aiunt si unus castratus emittatur. foricibus pilosæ sunt aures: foricum fi-
 bras respondere numero lunæ exquisiuere diligentiores: sorices & ipsos
 condi author est Nigidius: sorices & ardeolæ inuicem fœtibus insidiantur.
 Pulmonum uitiiis medentur mures, & maxime Africani detracta cute, in
 oleo & sale decocti, atque in cibo sumpti. eadem res & purulentis uel cru-
 tis excreationibus medetur. Muribus elixis in cibo datis urina infantium co-
 hibetur. Murem domesticum dissectum scorpionum ictibus utilissime im-
 poni tradunt. affatos si infantes ederint, oris saliuam exficari. Si mus ara-
 neus iumenta momorderit, mus recens cum sale imponitur. murium cinis
 cum melle instillatus, aut cum rosaceo decoctus aurium dolores sedat. Si
 B aliquod animal in aurem intrauerit, præcipuum remedium est murium
 fel aceto dilutum. Ossibus fractis, cinis syluestris muris cum melle, aut cū
 uermium terrenorum cinere linteolo illito, superpositis lanis quæ subinde
 suffundatur, fere XIII diebus solidat. Arūdines & tela quæque alia extra-
 henda sunt corpori, euocat mus dissectus impositus. alopecias cinis è mu-
 rium capitibus caudisque: & totius muris emendat: præcipue si ueneficio
 acciderit hæc iniuria. Murinum fimum (quod item muscerdas uocant) a- *Muscerdæ.*
 ceto tritum atque illitum alopeciis medetur. Subditæ infantibus muscer- ** Fortasse hic
 pro uiperæ legē
 dum erat echina-
 ni: aliàs erina-
 cei & echina-
 tes.*
 dæ, alui deiectionem molliuntur. In Cyrene tum colore tum forma diuer-
 fa murium genera nasci ferunt: & quosdam ipsorum quemadmodum
 feles, ita lata facie esse: alios uiperæ* speciē gerentes, acutas habere spinas:
 C quos indigenæ echenatas uocant. Sunt è muribus qui erecti bipedes am- *Echenates
 mus.*
 bulent, ceu Alpini: habent enim crura posteriora magna, priora parua. Cō-
 duntur etiam Alpini, quibus magnitudo media est: sed pabulo ante in spec-
 2 cus conuecto: cum quidam narrent alternos, marem ac fœminam, supra
 se complexo fasce herbæ, supinos cauda mordicus apprehensa inuicem de-
 trahere ad specum: ideóque illo tempore detricto esse dorso. Sunt his pares
 & in Ægypto, quibus prædurus fere ut erinaceis pilus est: similiter resident *Ægyptij mu-
 res.*
 in clunes, & binis pedibus gradiuntur, prioribusque ut manibus utuntur.
 & ortus horum quoque numerosus est. Conduntur hyeme & Pontici mu- *Mus Pōticus.*
 3 res, hi duntaxat albi. Dentes utrinque habet mus Ponticus, & tamen rumi-
 nare solet. Sunt uel alia genera murium plura: nam & in Cyrenaica regio-
 D ne alij lata sunt fronte, alij acuta, alij erinaceorum genere pungentibus pi- *Mus Africa-
 nus.*
 4 tur, alij zegeries Punica lingua, quos græce *Βερίους* dixeris, alij *ἐχίρες*. Condi-
 ti & glires tota hyeme cubant in arboribus tāquam mortui, nihilq; edunt:
 pinguescunt tamen per id tempus uehementer: rursus æstate iuuenescunt:
 semiferum & ipsum animal, paruum, molle & imbecillum. In uiuariis ser-
 uantur, ubi non aqua, sed maceria locus sepitur. In iis arbusculas esse oportet,
 quæ ferant glandem: quæ cum fructum non ferunt, intra maceriam ia-
 cere oportet glandem & castaneam, unde saturi fiant. aquam oportet esse
 tenuem, quòd ea non utuntur multum, & aridū locum querunt. In iis no-
 tatum, non congregari nisi populares eiusdem syluæ: & si misceantur alie-

DE DIFFERENTIIS

nigenæ, amne uel monte discreti, interire dimicando: hi faginantur in do- E
 liis quæ figuli faciunt. In hoc dolium addunt glandem & nuces iuglandes,
 aut castaneam: quibus in tenebris cum cumulatum positum est in dolii, fiunt
 pingues. Genitores suos fessos senectâ alunt insigni pietate. senium finitur
 hyberna quiete. Gliris detracta pelle intestinisque exemptis, decoquitur
 melle in uase nouo: sed medici malunt è nardo decoqui usque ad tertias, at-
 que ita asseruari: deinde cum opus sit, strigili tepefacta infundere. Constat
 deplorata aurium uitia eo remedio sanari. Murem araneum *μυγάλλω* uo- 5
 cant: magnitudine muri æqualis est, colore mustelæ similis, unde & nomē
 illi *μυγάλλης*. Os illi oblongum, cauda parua, dentes quoque exigui, & utraq;
 maxilla duplici ordine digesti: indeque fit ut à mure araneo morfi facilli-
 me dinoscantur: quadruplici nanque ordine morfus impressio cernitur. F
 Hoc animal plerunque testes impetere solet, non hominis modo, sed cuius
 uis etiam aliorum animalium, morfu nonnunquam pernicioso: quando-
 quidem in Italia muribus araneis uenenatus est morfus: eosdem ulterior
 Apennina regio non habet. Cæca traditur à Nicandro *μυγάλη*, indeque non
 transiri rotarum orbitam: sed si forte in eam conciderit, ibidem emori.
 Ipse mus araneus contra se remedio est diuulsus & impositus: optimum, si 6
 is imponatur qui momorderit: sed & alios ad hunc usum seruant in oleo
 aut luto circumlitos. est & contra morsum eius remedio terra ex orbita: fe-
 runt enim nõ transiri ab eo orbitam torpore quodam naturæ. In Palæsti-
 na frequens animal est, non maius erinaceo, habens similitudinem muris
 & urfi, ferèque in cauernis petrarum & terræ foueis degere cõsueuit: *ἀρκτο-* G
μύς incolis dicitur: *χειρογύλιον* hunc esse opinatur D. Hieronymus, qui inter ea 7
 numeratur animalia, quæ cum unguam non habent bisulcam diuisamue,
 ruminant tamen. In Lucania Italiæ ora, inquit Galenus, animal quoddam
 est, quo & uescuntur incolæ, quod mediam quandam formam habet inter 8
 ursum & suem: sicuti & aliud in eadē regione, & aliàs quoq; reperitur in-
 ter murem & glirem medium.

Mus araneus.
μυγάλλη.

Aliàs Apennino.

Ἀρκτομύς.
χειρογύλλιος.

1 In utroque genere tam murium quàm foricum reperiri uidetur & domesticum
 & agreste. Columella lib. 13. Vites quæ secundum ædificia sunt, à foricibus & muribus
 infestantur. Plin. lib. 10. Sorices & ardeolæ inuicem fœtibus insidiantur. 2 Alpini,
 quos aliqui marmotas uulgo dictos intelligunt, magnis oculis prominentibus, media
 magnitudine. Hæc Hermolaus. Sūt qui legant, quibus magnitudo meliù est. 3 Sunt H
 Pontici mures, inquit Hermolaus, unius coloris: sunt & uarij. Parte tantum prona, ua-
 rij candicant, uenetus in dorso color quãdoque ferrugineus deterior priore. 4 Ea-
 dem fere *μνοξοῖς* Oppianus, quæ Plinius gliribus tribuit: uidetur tamē ex Galeno diuer-
 sa esse animalcula: nẽpe quod *μνοξός* idem potius sit qui mus agrestis lib. 3. De alimēt.
 5 Nicandri interpretes in Theriac. Amynta authore *μυγάλλω* ex mure & mustela
 procreari scribit: unde *μυγάλη* dicta est. 6 Muris aranei morfus remedia tradūt præ-
 cipue Plinius, Aëtius, Paulus & Dioscorides: & pro iumentis Columella. 7 *χειρο-*
γύλιον, in quibusdam codicibus habetur cyrogrillus in Leuitica lege: sed nescio an cor-
 rupte. Isichius in illo loco chyrogrillus, inquit, animal rapax est. 8 Vide an recte le-
 gatur apud Galenum *μεταξύπως ἀρκτου καὶ σὸς*, an potius legendum sit *ἀρκτου καὶ μύος*:
 ut idem intelligatur animal cum arctomye: an idem fortassè sit animal *ἀρκτομύς* & *ἀρ-*
κτοσύς, an etiam distincta.

Cyrogrillus.
Chyrogrillus.

Ἀρκτομύς.
Ἀρκτοσύς.

De quadrupedibus aquaticis, ut de fibro, lutra, & quibusdam aliis.

Cap. LXXXVIII.

Sunt inter quadrupedes ferāsque, quæ uictum ex lacu & fluuiis petant: in hoc genere sunt fiber, satherium, satyriū, lutra, & latex. Per uniuersum Pontum fiber plurimus est, quem aliq̄ uocabulo dicunt castorem. Circa fluuios etiam Hispaniæ frequentes inueniuntur fibri: uerum ex eis castoreum quod uocant, non eandem habet cū Pontico uim. Ambigit fiber terra & aqua: sed maxima ex parte in aquis uictū quæritat ex piscibus & cancris. Animal est horrendi morfus: quippe quod hominis parte cōprehensa, non antequam fracta cōcrepuerint ossa morfu resoluit. Cauda huic pisciū, cætera lutræ similis: utriusque mollior pluma pilus. Euomit castor fel suum

Bad multa medicamenta utile: item coagulum ad comitiales morbos, ob ea se peti prudens. Pontici castoris testiculi potissimum appetuntur in usum medelarum (castoreum uocāt medici: & efficacissimum è Ponto Galatiæ, mox Africæ:) idcirco cum urgeri se intelligit, eas partes sibi amputare ferunt: ob hoc quoque se peti gnarus. uerum amputari hos ab ipsis cum capiuntur, negat Sestius diligentissimus medicina: quinimo paruos ossē substrictosque & adhærentes spinæ, nec adimi sine uita animalis posse. Adulterari autem renibus eiusdem, quæ sint grandes, cum ueri testes parui admodum reperiantur. Præterea ne uescas quidem esse cū sint geminæ, quod nulli animalium: itaque inter probationes falsi, esse folliculos geminos ex uno nexu dependentes: fieri enim non potest ut gemini folliculi uescæ ue

Cin una membrana coniuncti reperiantur. Dioscorides quoque frustra hæc credi prodit: non posse enim fibrum testes ore contingere, cum adeo natiuis adhæreant aprorum more. Ad medicamenta eligi debent testes cōnexi, ex uno ortu dependentes, liquore intus ceroso: uel (ut Plinius scribit) liquore ueluti mellis cerosi, odoris grauis uirosiq̄, gustu amaro & acri mordacique, ac friabiles. asseruātur sale. Dissecta cute (inquit Galenus) melleus liquor unā cum membrana ambiente eximitur, siccatūq; ac potui datur. Calidum est & siccum castoreum, partibusque cōstat admodum tenuibus, & ob hoc in uniuersum uarios obtinet usus: siquidem menses ac partus ciet, secundasque eiicit cum pulegio aut calaminthe. Contra inflationes, tormina & singultus, qui à frigidorum crassorumque humorum multitudine oriuntur, ex aceto mulso bibitur. Lethargicos & utcunque ueternosos, collicapitisque irrigatione cum aceto & rosaceo excitat, aut odoris suffitu: tremulis quoque & conuulsionibus: ac ubi partem quampiam sensu motiue priuatam esse contigerit, aut ægre sentire moueriue, & omnibus neruorum uitiis prodest, & epotum & illitum. Nec sane febrientibus nocet, ubi febris lenta mediocrisue contigerit, qualis cathaphoram & lethargum comitari solet. Ac multis certe castorium exhibuimus, inquit Galenus, cum pipere albo, utrunque cochlearij mensura, ex aqua mulsa: nec quispiam inde ullam sensit noxam. Sternutamentum olfactu mouet. somnum conciliat cum rosaceo & peucedano peruncto capite: uuluarum exanimationes uel subditum excitat. Medetur & dentibus infusum, cum oleo tri-

Satherium.
aliis, Satherō.
Satyrium.
Fiber.
Castor.

Castoreum.
Alias castorū.
Καστέορ.
Alias Sestius.

DE DIFFERENTIIS

tum in aurem à cuius parte dolcant: aurium doloribus melius si cū meco-
 nio:claritatē uisus facit cum melle Attico inunctum:capitis doloribus uti-
 liter illinitur cum peucedano & rosacco.Suspiriosis castoreum cū ammo-
 niaci exigua portione ex aceto mulso ieiunis utilissime potatur:eadem po-
 tio spasmos stomachi sedat ex aceto mulso calido.Ileos & inflationes pellit
 castoreum cum dauci femine & petroselini,quantum ternis digitis suma-
 tur ex mulsi calidi cyathis quatuor:tormina uero cū aceto uino mixto.Co-
 mitiales morbos pellit castoreum in aceti mulsi cyathis tribus ieiunis da-
 tum:iis uero qui sapius corripiuntur,clystere infusum mirifice prodest:ca-
 storei drachmæ duæ esse debebunt,mellis & olei sextarius,& aquæ tantun-
 dem:ad præfens uero correptis,olfactu subuenit cum aceto.Castoreum ex
 mulso potum,mulierum purgationibus prodest:cōtrâque uuluam olfactū
 cum aceto & pice,aut subditum pastillis. Ad secundas etiam uti eodē pro-
 dest cū panace in quatuor cyathis uini:& à frigore laborantibus ternis obo-
 lis. Lutra, quæ & *ειυδρῖς* græce dicitur,& è fibrorum genere est,castori præ-
 terquam cauda similis est,& utrique mollior pluma pilus:nunquam mari
 immergitur lutra.Hæc & hominē mordet,nec desistit,ut ferunt,nisi fracti
 ossis crepitum senserit.Latax quoq; dētes habet robustos:& noctu plerūq; 2
 egrediens,uirgulta fluuiis proxima, suis dētibus ut ferro præcidit.Hęc,in-
 quã,lutra latior est:pilum habet durum,specie inter pilum uituli marini &
 cerui.Ichneumon in ripis & arundinetis uictitat,animal paruū,forma mu- 3
 stelē iētidi proxima,cauda oblonga. Iisdē uescitur quibus canis:& tot nu-
 mero pariunt ichneumones quot canes:& eorū reliqua sūt canum. Viuunt G
 circiter annos sex.Pugnat cum aspide & crocodilo,& utrunque interficit.
 Ichneumon Ægypti cum aspide pugnaturus,flumē ingressus mergit se li- 4
 mo sapius siccâtque sole:mox ubi pluribus eodem modo se coriis lorica-
 uit,in dimicationem pergit:in ea caudam attollēs,iētus irritos auersus ex-
 cipit.Sūt uero qui tradant enhydrum alterum ichneumonum genus esse,
 qui crocodilum interimat. Sunt & fluuiatiles caniculæ, terrestriū canum
 paruulorum similes:pilosa his cauda.Horū sanguis aqua & aceto mixtus,
 intumescens hominum neruos lenire existimatur:atq; ex pelle ipforum
 calcei conficiuntur,qui neruis salutare esse dicuntur.

Lutra.
Lutris.
Eiυδρῖς.

Latax.

Ichneumon.

Enhydrus.
Canis fluuiati-
lis.

Lytra.

1 Satherion. Satheron legit Hermolaus. 2 Quæ alij partim lutræ, par-
 tim lataci, ea Plinius fibris tribuit: nempe quòd sit animal horrendi morsus: arbores H
 iuxta flumina, ut ferro cedit. hominis parte comprehensa non antequam fracta con-
 crepuerint ossa morsus resoluit. Quod idem & Varro quoque facere in lytra uide-
 tur: qui lutram potius eam quàm lytram uult dici: quoniam succidat dissoluâtque in
 ripis arborum radices, ut non longe diuersa uideantur hæc animalia. 3 Hac æta-
 te (quòd murinam speciem similitudinēque gerit) uulgo murem Indicum uocant.
 Hæc Gillius, ex authore quopiam, sed incerto. 4 Ichneumonis pugnam cum aspi-
 de & crocodilo pulcherrime describunt Oppianus, Plinius & Strabo.

De uitulo marino.

Cap. LXXXIX.

Vitulus mari-
nus, Φόκην.

Quæ à mari uictum petat, nulla fera quadrupes est, præterquã uitulus
 marinus. Hic uero generis ambigui est: nam & in mari degit, quan-
 quam humorem non recipit, sed spirat ac dormit, & egressus in
 terram

- A** terram parit in litore ut terrestris: sed quoniam plus temporis mari quàm terra immoretur, cibúmque ex humore pctat, ideóque inter aquatica fere numeratur. Auriculas non habet, sed meatus continet manifestos qua audit. Oculi in mille colores transeunt subinde. Dentes habet ferratos acutóscque, ut generi piscium affinis: linguam autem bisulcam. Cruribus táquam lésa imperfectaque quadrupes est: quippe quæ cōtinuo à scapulis pedes habeat manibus similes modo ursæ: in quinos enim finduntur digitos, qui singuli ternis articulis flectantur, & unguibus muniantur non magnis. Pedes quoque posteriores quinis discretos digitis habet, & curuatura & unguibus cum prioribus conuenientes, uerum forma proximos piscium caudis aut pinnis: his in mari, ut pinnis utitur: & humi quoque uice pedū serpit.
- B** Caudam habet uitulus exiguá. genitale maribus grande est: fœminæ simile raix est, aut mulieris. Fel non habet uitulus marinus: sed renes solidissimos, & forma bubulis similes. cartilaginem habet, non ossa. Coeunt uituli marini modo animalium retro mingentium: & diu ligati in coitu cohærent. Animal non ouum statim intra se concipit, & parit fœmina, & lac reddet modo pecudum. parit singulos aut geminos, & cum plurimum treis. Mâmis quas geminas habet, educat fœtum ritu quadrupedum. parit ut homo omni tempore, sed maxime cum primis capris. Prole circa duodecimum diem à partu deducit in mare, subinde assuefaciens: illa præcipitater fertur, nec ambulat: cum nõdum inniti suis pedibus ualeat. Colligere se ipse uitulus, & contrahere potest: carne enim abundat mollisque est, atque ossibus
- C** cartilaginosis constat, ut modo diximus. Interficitur difficulter, nisi elisis temporibus capitis: corpus enim totum carnosum est. Mugitus ei in sono boui similis est: unde nomen uituli accepit. nullum animal grauiore somno premitur. Canis rabidi morfu potum expauescentibus, faciem perungunt adipe uituli marini: efficacius si medulla hyenæ, & oleum è lentisco & cera misceatur. lichenas & lepras tollit adeps uituli marini: & instillatur igni naribus intermortuarum uulx uitio: & cum coagulo eiusdem in uellere imponitur. Vituli marini coagulum tradidere quidam uiribus simile esse castorio: ac proinde comitialibus morbis uulxque strangulationi conuenire epotus: excipitur autem catulis, ut præcipit Dioscorides, qui nondum natate possunt. Coagulum uituli marini bibunt cum lacte equino asininoue, aut cum
- D** punici succo: quidam ex aceto mulso: necnon aliqui per se pilulas deuorant. In lethargum uergentibus, coagulo uituli marini ad olfactum utuntur: & lethargicos coagulum uituli adiuuat in uino potum oboli pondere.

*Nonnunquam
& inter terre-
stris, ut lib. 1
histor. animal.*

*Tertiodecimo
die, ut uult Op-
pianus.*

De talpa & uespertilionem.

Cap. XC.

MVtilum animal & talpa est: quippe qui omnino quidem nec uideat, nec perspicuos habeat oculos: sed cæcitatibus perpetuæ animal est terraque obrutum, & tenebris etiamnum defossum, sepultisque simile: uerum si quis prætentam membranam detraxerit, locus oculorum apparet, & pars nigra eorundem: situs denique & descriptio eadem, quam legitimam conspicui oculi obtinent: ac si obducta cute oculi pressi, confusi, oblitique

*Talpa, ἀσπίς
λαξ.*

DE DIFFERENTIIS

essent dum crearentur. In tanta hac tamen cæcitate, liquidius audiunt tal- E
pæ uel in terra, tam denso atque surdo naturæ elemento. Talpæ cinere stru-
mas illinunt ex melle: alij iecur eiusdem contritum inter manus illinūt, &
triduo nō abluunt. Dextrum quoque pedem eius remedio esse strumis af-
firmant: alij præcidunt caput, & cum terra à talpis excitata tusum, digerūt
in pastillos pixide stannea, & utuntur ad omnia quæ intumescunt, & quæ
apostemata uocant, quæque in ceruice sunt. Ambigunt & uespertiliones
cum uolucris & pedestribus: quemadmodum uituli marini cum aqua-
tilibus & terrestribus. Et quadrupes est uespertilio, sed mæca: ut sit ad qua-
drupes cōparata, uolucris: ad aues uero, quadrupes. Cauda tam quadru-
pedis quàm uolucris caret. uolat, sed cuteis pennis mēbranæue. Horū quoq;
alij articulos habent: & uolucrum animal parit uespertilio tantum. Dentis F
habet ut quadrupes, & lacte fœtum nutrit, admouens ubera quæ in pecto-
re gestat. geminos uolitat amplexa infantes, secūmq; deportat. Noctū ui-
ctum sibi quærunt: & in cibatu culices gratissimi.

- Minimam pro corpore uocem

Emittunt: peraguntque leui stridore querelas.

Tectaque non syluas celebrant, lucemque perosa

Nocte uolant. seroque tenent à uespere nomen.

In Assyria circa Borsyppum gignuntur prægrandes: quæ sunt apud incolas
in usu cibario. Cor uespertilionis solifugis contrarium est: omnibusque for-
micis & salamandris resistit. Somnū arcet uespertilionis caput aridum ad-
alligatum. In paludibus circaque paludes Arabia, in quibus nascitur casia, G
degunt ferè alata uespertilionibus simillimæ, stridore diro, & uiribus exi-
miis: quas ægre ab oculis arcentes Arabes casiam colligunt. Est & quod
cuteis pennis uolat aliud animal: ἀλώπηξ à Græcis uocatur.

*Vespertiliones
Arabice.*

*Ἀλώπηξ, uul-
pecula.*

De monstrosis quibusdam aliis animalibus in India aut Æthio-
pia prognatis. x

Cap. XCI.

*Plinius in Æ-
thiopia.
Mantichoras.*

A Pud Indos (si Ctesia credendum est) belua gignitur, cui nomen man-
tichora: dentes triplici utrinque ordine: magnitudo & aurium hirti-
tudo, & pedes leonis: facies & aures hominis, oculi cæsi, color rubricæ. Cau-
da, scorpionis modo terrestris, aculeo armata, spiculæque adnata iaculans.
Vox tam sibila, ut imitetur fistularum modulos, tubarumque concentum: H
cursus nō minoris pernicitatis, quàm ceruis. humanas carnes audissime af-
fectat. hominū sermones imitari & mātichoram in Æthiopia author est
Iuba. In India quoque fera traditur nomine axis, hinnuli pelle, pluribus
candidioribusque maculis. Sed atrocissimum monoceros monstrum est,
quem & cartazonon uocant, reliquo corpore equo simile, capite ceruino,
pedibus elephanto, digitis scilicet indiuisis, cauda apro, mugitu horrido:
cornu unum nigrum è media eius fronte protenditur cubitorum duum,
splendore mirifico, ita acutum, ut quicquid impetat, facile ictu eius perfo-
retur: nec leue quidem hoc, sed uersuras quasdam naturales habet. Hanc
feram uiuam negant capi: quippe quæ in intimis India & desertissimis re-
gionibus

Axis.

Monoceros.

Cartazonos.

*Ad longitudi-
nem pedū qua-
tuor. Solinus.*

A gionibus degit. Apud Hesperios Æthiopus fons est Nigris, ut plerique existimauere, Nili caput: iuxta hunc catoblepa nascitur, modica & iners bestia, caput prægraue ægre ferens, idque deiectum semper in terram, aspectu hominibus pestilenti, omnibus qui in oculos eius offenderint, cōfestim expirantibus. De onocentauro Pythagoram hæc narrasse testatur Crates Pergamenus: homini ipsum ore & promissa barba simile esse, simul & collum & pectus humanam speciem similitudinemque gerere: mammas distantes ex pectore pendere: humeros, brachia humanam figuram habere: dorsum, uentrem, posteriores pedes asino per similes esse: & quemadmodum asinum, sic cinereo colore esse: imum uentrē leuiter exalbescere. Duplicem usum ei manus præstare: nam celeritate ubi sit opus, pedum loco utilis: ex quo fit ut cæterarum quadrupedum cursu non superetur: ac ubi rursus necesse fuerit uel cibum capere, uel aliud quiddam tollere, qui antea pedes erant, manus efficiuntur. Animal est graui animi acerbitate: nam si capiatur, non ferens seruitutem, libertatis desiderio ab omni cibo abhorret, & fame cibi mortem consciscit. Hactenus de multifidis dixisse abunde est.

*Catoblepa.**Plinius, omnibus qui oculos eius uidere.**Onocentaurus.*

1 Quæ in hoc capite continentur animalia, an multifida sint omnia, nondum satis constat. **2** Color rubricæ, *χρῶμα κωκκίον*: Plinius & Solinus colore sanguineo. **3** Pedibus sic uiget, inquit Solinus, saltu sic potest, ut morari eam nec extentissima spatia possint, nec obstacula latissima.

De quadrupedibus bifulcis, & primò de boue & boum generibus.

Cap. XCII.

C **P**roximum est ut de bifulcis doceamus, quæ unguium loco & unguularum chelas forcipemue habere, eademque fere cornigera esse diximus. Inter hæc primas partes iure boui tribuere maiores: cuius tanta fuit apud antiquos ueneratio, ut tam capitale esset bouem necasse, quam ciuem. De hoc igitur genere primum dicemus, cuius potissimum usus nostri laboris est particeps, & quod laboriosissimus sit bos hominis socius in agricultura.

1 Primum in bubulo genere ætatis gradus dicuntur quatuor: prima, uitulorum: secunda, iuuenorum: tertia, boum nouellarum: quarta, uetulorum. Discernuntur in prima, uitulus & uitula: in secunda, iuuenus & iuuenca: in tertia & quarta, taurus & uacca. Quæ sterilis est uacca, taura appellatur: quæ prægnans, horda fordæue. Boues pro regionibus calique statu, & habitum corporis, & ingenium animi, & pili colorem gerunt. Aliæ formæ sunt Asiaticis, aliæ Gallicis, Epiroticis aliæ. Circa paludem Mæotim boues sunt sine cornibus: & apud Mysios quoque. bubus Indicis camelorum altitudo traditur, cornua in latitudinem quatuor pedum. Sunt & Indici boues unicornes tricornesque, solidis unguibus nec bifidis. Æonij quoque boues solidipedes sunt, singulæque habent cornua, & hæc medio capite. In Hercynia sylua est bos cerui figura, cuius à media fronte inter aures unum cornu existit excelsum magisque directum iis, quæ nobis nota sunt cornibus. Ab eius summo sicut palmæ ramique lati diffunduntur. Eadē est fœminæ marisque natura: eadem forma magnitudoque cornuum. Armeniis, bina

*Bos, B&S.**Vitul^o, μῦθος.**Iuuenus, iuuenca.**Ταῦρος, taur^o.**Vacca.**Taura.**Horda, uel**Forda.**Mæoticæ boues**Indicæ boues.**Boues unicornes.**Boues tricornes.**Æonius bos.**Hercynia jina**bos.*

DE DIFFERENTIIS

Armenius bos. quidem cornua, sed in anfractum conuoluta. Ægyptus boues gignit can- E
Aegyptius bos didos maximosque & mites: Phrygia uero fuluos & rufos, quibus proluxa
Phrygius bos. à ceruice dependent palcaria. Cornua quoque iis capiti nequaquam affixa, 2
Syriacus bos. sed ut aures mobilia. Syriaci Pelleique nigri, robusti, feroces, fronte lata, a- 3
Pelleus bos. spectu horrido: suaque natura neque obeli nimium neque strigosi: ac pro-
Scythicus bos. inde & ad pugnam & ad cursum idonei. Scythici, quorum in dorso gibber
 est, & procerissimi, & ex omni parte cãdidi, per paruís cornibus sunt, & mi-
 nime acutis: similitérque ut cameli eminenti dorso existunt: simul & cum
 dorso clitellæ imponuntur, perinde ut cameli genu flectunt: rursúmque su-
 scepto onere surgunt, ab hominibus nimirum edocti. Syriacis non propen-
Caricus bos. dent palcaria, sed in dorso gibber est. Carici quoque in parte Asiæ fœdi ui-
 su, tubere super armos à ceruicibus eminente, laxatis cornibus, excellentes F
 in opere narrantur: ceteri nigri coloris candidiue ad laborem damnantur.
Bistones. Bistones iuba uisu horrenda à ceruice utrinque & pectore leonum in mo- 4
 rem dependente insignes, cornua habent peracuta, & nequaquam aliorum
 more in aduersum sese spectantia, sed supina & plane recta. Lingua his an-
Pæonia bos. gusta, sed asperrima, & quæ linctu sanguinè eliciat. In Pæonia boues sunt,
 inquit Pausanias, toto quidē corpore pilis hirsuti, sed pectore maxime &
 circa maxillas. Troglodytarum bouum cornua in terram directa sunt: qua
 de causa obliqua ceruice pascuntur. Feruntur & in Africa boues, qui retro
*Boues ὀπιθό-
νομοι.* ambulantes pascuntur, indéque ὀπιθόνομοι dicti: nec enim aliter ob cornua
 pasci possunt, quæ illis antrorsum & in terram directa sunt: uerū hoc fabulo-
Hos Aelianus sum arbitratur Vlpianus. Phœnicū libri testantur indigenas uaccas ea esse G
Lybicos boues magnitudine, ut uel procerissimi pastores cū mulgent, stare, atque adeo in
uocat. scabellū ascēdere habeant necesse, ubera ut possint pertingere. In nostro or-
*Phœnicæ bo-
ues.* be Epiroticis laus magna: ac Pyrrhi (ut ferūt) iam inde regis cura prægran-
*Boues Epiro-
tici.* des fuere, hodiéque reliquiæ stirpiū durant. Epiroticæ uaccæ præ sua præ-
 cipua magnitudine amphoras singulas singulæ implēt lactis: mēsuræq; eius
 dimidium mammis duabus præstant. Erectus stat qui mulget, aut paululū
 se inclinat: quoniã sedendo ubera contingere nequeat. Nec tantū diuer-
 sitas prouinciarum, sed eadē quoque regio, ut Italia ipsa partibus suis dif-
 crepat. Campania plerunque boues progenerat albos & exiles: Umbria ua-
 stos & albos, eadémq; rubros, nec minus probabiles animis q̃ corporibus:
 Hetruria & Latium compactos & ad opera fortes: Apenninus durissimos, H
*Altina uacca.
Ceua,* omnémq; difficultatem tolerantes, nec ab aspectu decoros. Altinæ uaccæ,
 quas eius regionis incolæ ceuas appellant, humilis sunt staturæ, lactis abū-
 dantes. In bouum genere cornua fere habent tam mares quàm fœminæ: sed
 uaccarum cornua & taurorum inter se dissident: tauris enim minora sunt
 cornua tenuioraque. Dentes habet bos, ut & reliqua cornigera continuos:
 bimúsque dentes amittit, non tamen uniuersos. Bouum caudis longissimus
 caulis, atque in ima parte hirtus. Huic tantum animali omniū quibus pro-
 cerior cauda, non statim nato, consummata ut ceteris mēsuræ: crescit uni,
 donec ad uestigia ima perueniat. Renes boui quasi ex multis exiguis reni-
 bus cōstituti. Taurorum sanguis ubi è uena effluerit, crassissimus est & ni-
 gerrimus

Agerrimus: celerrime omnium coit durefcitque, ideóque pestifer potu. Coire tum mares tum fœminæ anno atatis primo peracto incipiūt, ita ut etiā nonnunquam generent: uerum quod magna ex parte fit, uel anniculi, uel naçti oçtauum menfem uenerem ad eunt. Iuuenca recentior quàm annicula non patitur uenerem, niſi oſtento: iam enim uel quarto atatis mēſe coiffe perſpectū eſt: ſed enim quod maxime confeſſum habemus, bimatu generant: ſed tauri generationem quadrimi implent. Et qui quadrimis minores ſunt, prohibentur admiſſura: ſicuti & qui maiores quàm duodecim annorum: illi quoniam quaſi puerili atate feminandis armentis parum habentur idonei, hi quia ſenio ſunt effœti. Et tauris ſingulis fœminę denę eodem anno traduntur: uel (ut aliis placet) unus mas quindecim uaccis ſufficit. Apud Magonem duo tauri in ſeptuaginta matribus ſunt. Maxime idoneum tempus ad concipiendum, à delphini exortu (ad quartum ſcilicet idus Iunij) uſque ad dies triginta, ut ſentit Plinius: uel XL, aut paulo plus ut Varro. Quæ enim ita conceperint, temperatiſſimo anni tempore, & adultis iam pabulis pariūt. uerum Ariſtoteles initium coitus plurimis quidem menſe Aprili & Maio prodidit: ſed nonnullæ uaccæ etiam ad autumnum uſque tempus cocundi deducunt. Et gentibus quidem quę lacte uiuunt, ita diſpenſatur, ut omni tēpore anni ſuperſit id alimentum. Bos uno initu implet, agítque uehementer, ita ut fœmina uix tolerans ſuccumbat. Et quidem uaccæ tauros in coitu non patiuntur niſi raro, propter rigorem genitalis: eaque cauſa gradiuntur in coitu, clunibúſq; ſubductis ſemen recipiūt

C genitale. Si forte conceptio pererrauerit, uiceſimo poſt die marem fœmina repetit. Seniores tauri nec ſæpius quidem fœminam eandem eodem ſuperueniunt die, niſi fortasſe ex interuallo: & nō ſæpius quàm bis die incūt: at uero iuniores & eandem ſæpius cogunt, & plures petunt ac ſuperueniūt uigore ſuæ atatis. Salax minime inter mares taurus eſt: at ex fœminis intēduntur libidine, poſt equas, potiſſimum uaccæ: tempore enim coitus libidine quandoque adeo incēduntur, ut bubulci eas tenere aut capere nequeant: ad hæc uaccæ tauros ſuperueniunt, & ſequuntur ſedulo, & aſſiſtunt. Ferunt uterum uaccæ menſes nouem: decimo pariunt. ſunt qui decem totos menſes, exceptis paucis diebus, uterum geſtare aſſerunt. Quod autem in lucem præcurrit hæc tēpora, id abortiuum eſt, uitaléque minime, etiam

D ſi paulo maturauerit partum: præmolli nanque imperfectaq; ungula prodiſt. Boues grauidas negant, præterquam in dextro uuluæ ſinu ferre, etiam cum geminos ferant. Pariunt ſingulos, geminos raro. Lac à partu utile eſt: ante partum lac non habet bos. Ex primo ſemper à partu coloftra ſunt: ni

Coloftra.

*Vita fœminis
(Plinio autho
re) xv annis
longiſſima, ma
tribus xx.*

DE DIFFERENTIIS

errauerit, reliqui sequuntur: quapropter boarum, nisi prauenerint, totum armentum requirant necesse est. Boues & fruge & herba uescuntur: pascuntur etiam commodissime in nemoribus, ubi uirgulta & frons multa. Pinguescunt iis quæ flatum cient, ut cruo & faba frefis, atque etiam fabarum herba. Lauatione quoque calidæ aquæ traduntur pinguescere. Boues animalium foli, & retro ambulantes pascuntur: & sunt in Africa qui ita perpetuo pasci ferantur, neque aliter quàm recedendo in auersum pasci solere. Bibunt boues sorbendo, & claram bibere gestiunt: adeo ut nisi aqua sit clara, frigida & lymphida, libenter bibere nolint. Augentur iuuentem amplius, cum plus temporis expertes ueneris degunt: quapropter terræ Epiri incolæ boues quas Pyrrhicas uocant, annis nouem intactas uenere seruât. Laborant armenta uehemētius pruina sollicitata quàm niue. Boues gregales morbis duobus tentantur, podagra & struma (κραιῶρον Græci dicunt:) facit podagra, ut pedibus intumescant, & quanuis non intereant, tamen ungulas amittât. Euenit in κραιῶρον, ut calidius frequētiusque spiretur. Quod deniq; in homine febris, idem in boue est κραιῶρον (febrem uocat Columella:) indicium morbi, ut aures flacceant, & ut comedere nequeât: sed breui moriuntur. Boues cælum olfactantes, seque lambentes contra pilum, hyemem præfagiunt. Qui gregem armentorum emere uult, hæc quasi communia & certa in emendis bobus præcepta sequi debet. Parandi sunt boues nouelli, quadrati, grandibus mēbris, cornibus proceris, ac nigratibus & robustis, ac sine curuaturæ prauitate lunatis, frôte lata & crispa, magnis & hirtis auribus, oculis & labiis nigris, naribus refimis patulisque, ceruice torosa & cōpacta, pallearibus amplis & pene ad genua promissis, pectore magno, armis uastis, uentre non paruo, sed capaci & tanquam implente utero, lateribus porrectis, lumbis latis, dorso recto planoque, uel etiam subsidente, clunibus rotundis, cruribus compactis ac rectis, sed breuioribus potius quàm longis, genibus eminulis, distantibus inter se, ungulis magnis, caudis longissimis & setosis pilosisq; , pilo totius corporis denso ac breui: colore rubeo uel fusco, tactu corporis mollissimo, non aspero ac duro. At uero colore, ut Varroni placet, potissimum nigro, deinde rubeo, tertio heluo, quarto albo: molissimus enim hic & durissimus primus: de mediis duobus, prior quàm posterior melior, utriusque plurius, quàm nigri & albi. Hęc maris forma spectanda est: neque enim alio distat bonus taurus à castrato, nisi quòd tauris in aspectu generositas: torua fronte, auribus setosis, torosiore ceruice: uentre paulo substrictiore, cornibus breuioribus & in procinctu dimicationem poscentibus: sed tota comminatio prioribus in pedibus stat: ira gliscente alternos replicans, spargensque in altum arenam, & solus animalium eo stimulo ardescens. Vacca probantur altissimæ formæ longaque, maximis uteris, frontibus latissimis, oculis nigris & patentibus, cornibus uenustis, & leuibus, & nigricantibus, pilosis auribus, compressis malis, pallearibus & caudis amplissimis, ungulis modicis & cruribus. Cætera quoque eadē fere in feminis, quæ & in maribus desiderantur. Boues hyeme ac uere primo mediisque graciles sunt: prauumque succum in cibo præbent: procedente uero anni tempore

Non ante quadratum. Plinius.

Taurus.

Vacca.

G
5
6
7
H

A tempore, obefiores euadunt succiq; melioris, cum scilicet aucta fuerit herba. Bubula caro plurimum nutrit, sed sanguinem generat, uel quàm suilla crassiolem: nam bos temperamento longe sicciore est quàm ius. Senibus minime, sed nec ulli alij utiles sunt carnes bouille, inquit Galenus. Bubulas carnes additi caules caprifici magno ligni compedio percoquunt. Ad eam quæ in uentriculo fit concoctionem, uitulina bouillæ præstat: meliùsque nutrit, ac minime mucosa est, & secundum hædinam optima. Lac bubulum pinguißimum omnium est & crassimum, eóq; minus aluum mouet, si Galeno credimus: alijs uero aluus maxime soluitur bubulo. Caseo fertilius est bubulum quàm caprinum ex eadem mensura pene altero tanto: & ut caseum, ita & butyrum habet plurimum, ualentiùsque nutrit. Datur priuatim iis qui colchicon biberint, aut cicutam, aut doricnium, aut leporem marinum. bubuli lactis serum orthopnoicis prodest ante cætera addito nasturtio. Taurinus sanguis recens, inter uenena est, ut modo diximus: cum polenta illitus duritias emollit ac discutit. Taurinus adeps calore siccitatéque suillam longe superat: sed leonino inferior est: ut inter utrunque medium locum tenere uideatur. Non inepte igitur medicamentis admiscetur, & quæ scirrhosis medetur affectibus, & quæ phlegmonas concoquunt. Medulla uitulina uterum emollit tum appositum, tum in pefso inditum. Felle taurino priuatim angina cum melle perunguntur. Sedis ulcera sanat, inquit Dioscorides, & ad cicatricem usque perducit. medetur & aurium sibilo ex porri succo instillatū. Felle bubulo femina attingi utile putant, quo mures à segetibus abigantur. Taurino felli præcipua potentia etiam in ære pellibúsq; colore aureo ducendis. In iuuenarum secundo uentre, inquit Plinius, reperitur pilæ rotunditate nigricans tophus, nullo pondere, singulare (ut putant) remedium ægre parientibus, si telluræ non attigerit. Talum bouis combustum dentes mobiles firmare tradunt: cum melle autem epotum teretes lumbricos expellere: cum oxymelite lienem minuere: & uenerem quoque excitare. Fœmoris ossa cremata, sanguinis fluxiones epota sistunt, & uentris quoque. Bouis armentarij fimū, dum uiridi herba pascitur, si recens apponatur, uulnerum inflammationes mitigat: foliis autem inuoluitur, cineréque feruente calfactum apponitur. coxendicis dolores fotu compescit. illitum ex aceto duritias, strumas, paruósq; discutit. Eorum uero qui paleis uescuntur fimo oblinuntur aqua intercute laborantes, ita ut mox in sole reclinentur. Habet enim sterces bouinum uim etiam attrahentem: qua ratione apum uesparúmque icibus medetur. Priuatim autem suffitu fimi, quod à masculo boue collectum est, procidentes uulua reprimuntur: eiúsq; nidore culices (*κέρωπες* dicti) fugantur. Boum coriis glutinum excoquitur, taurorúmque, & id præcipuū: xylocollam hoc uocant, & taurocollam: præstantissimū candidū & translucens: nigrum uero deterius est, & lignosum quoque damnatur. Præstantissimum fit ex auribus taurorum & genitalibus: nec quicquam efficacius prodest ambustis. Ex aqua calida dilutum atque illitum pustulas erumpere non patitur. Sed adulteratur nihil æque quibusuis pellibus inueteratis

*Xylocollæ
Taurocollæ*

DE DIFFERENTIIS

calciamentis que etiam decoctis: Rhodiaceum uero fidelissimum, eoque pi- E
 ctiores & medici utuntur. Glutinum in aceto resolutum, impetigines cu-
 tis que lepras delet: melle & aceto dissolutum uulneribus prodest. In boum
Bos syluestris. genere sunt apud Arachotas boues syluestres, qui differunt ab urbanis, qua-
 tum inter suos urbanos & syluestres interest. Sunt colore atro, corpore ro-
 busto, rictu leuiter adunco, cornua gerunt resupinatiores. Atrocissimos ha- 9
Taurus Ac- bet Æthiopia tauros syluestres, maiores agrestibus, uelocitate ante omnes, 10
thiopicus. colore fuluos, oculis cæruleis, pilo in contrarium uerso, rictu ad aures dehi- 11
 scente iuxta cornua mobilia: tergoris duritiam filicis, omne respuens uul-
Furore. Solin. nus. feras omnes uenantur: ipsi non aliter quam foueis capti feritate sem-
Bonafus. per intereunt. Bonafus gignitur in terra Pæonia monte Mesapo, qui Pæo-
Βόωσσος. nia & Mediæ terre collinitium est, & Monapos à Pæonibus appellatur: ma- F
Μοναπος. gnitudine tauri, sed corpore quam bos latiore: nequaquam enim oblongior,
 sed in latera auctior est. Tergus distentum eius locum septem accubantium
Compositiore, tenuis ut equi est: sed pilo molliore quam sit equinus & compositiore. Color
περισαλμειν. pili totius corporis flauus, iuba prolixa, & ad oculos usque demissa & fre-
 quens: colore inter cinereum & rufum, non qualis equorum, sed uillo su-
 pra squalidior, subter lanario. Nigri aut admodum rufi nulli sunt, uocem
 similem boui emittunt. Cornua adunca in se flexa, orbemque inter se colli-
 gentia, & pugna inutilia: magnitudine dodrantali aut paulo maiora: am- 12
 plitudine non multo arctiore quam ut singula sex sextarios capiant: nigri-
Ancie, πε- tie pulchra & splendescente. Ancie (περίμιον uocant Græci) ad oculos us- G
κόμεον. que demissa. caret superiore dentium ordine, ut bos & reliqua cornigera
 omnia. crura hirsuta atque bifurca habet. Caudam minorem quam pro cor-
 poris sui magnitudine similem bubulæ, interiora omnia bubus similia con-
 tinet. Carnem habet gustu suauem: quamobrem in usu uenandi est. Cum
 percussus est, fugit, & defatigatus consistit: repugnat calcitrans, & proluuiæ
 alui, uel ad quatuor passus proiciens: quo præsidio facile utitur, & plerun- 13
 que ita adurit, ut pili insectantium canum tanquam ab igne absumantur:
 sed tunc ea uis est in fimo cum belua excitatur & metuit: nam si quiescit,
 nihil urere potest. Tempore pariendi uniuersi simul in montibus enituntur:
 sed prius quam foetum edant, excremento alui circiter eum locum, in quo
 pariant, se quasi uallo circundant & muniunt: largam enim quandam eius H
 excrementi copiam hæc belua gerit. Paucissima Scythia gignit: pauca com-
 termina illi Germania, insignia tamen boum ferarum genera: iubatos bison-
Bifontes. tes, excellentique uis & uelocitate uros: quibus imperitum uulguis bubalo- 14
Vri. rum nomen imponit. Sunt uero uri magnitudine paulo infra elephantos:
Bubali. specie, & colore, & figura tauri. Neque homini, neque fœminæ quam con-
 spexere parcunt. hos studiosè foueis captos interficiunt. Hoc se labore du-
 rant adulescentes: atque hoc genere uenationis exercent: & qui plurimos
 ex iis interfecerunt, relatis in publicum cornibus, quæ sint testimonio, ma-
 gnam ferunt laudem. Sed assuescere ad homines & mansueti fieri, ne par-
 uuli quidem excepti possunt. Amplitudo cornuum & figura & species mul-
 tum no-

A tum nostrorum boum cornibus differt. Hæc Cæsar. Cornua iis taurina, inquit Solinus, in tantum modum protenduntur, ut dempta, ob insignem capacitatem, inter regias mensas potuum gerula fiant: urnasque binas capitis unius cornua impleant. Hæc studiosè conquisita, ab labris argento circunccludunt, atque in amplissimis epulis pro poculis utuntur. In Hercynia sylua gignuntur: rhinocerotà uocant, & taurum Æthiopicum. Huic in capite non sunt cornua: sed in naribus unicum est, & repandum quouis osse durius: quod subinde ad saxa limatum in mucronem excitat, eoque aduersus elephantos utitur in dimicatione, alium maxime petens, quam scit esse molliorem: par ipsi prope corporis longitudine, sed cruribus multo breuioribus: magnitudo tauri est: forma uero apri, præterquam quòd in summis naribus, ut iam diximus, cornu est. Color illi buxeus, uel eburneus potius: uel ut Oppiano placet, fuluus, raris inspersis maculis nigricantibus. Habet autem duo ueluti cingula, figura serpentum flexibus haud dissimilia, quæ à dorsu spina ad uentrem usque pertenduntur: quorum alterum prope iubam oritur, alterum ad lumbos. In hoc genere nullæ conspiciuntur fœminæ, sed mares omnes. Author est Iphicrates, in Africa gigni qui rhizes uocantur, forma tauris proxima: at uictu magnitudinèque ac uiribus ad pugnam, elephantis similiore.

Aliàs, urnasque binas capitis unius cornua impleant. Rhinoceros. Taurus Æthiopicus.

Vt Oppianus prodidit, non multo maior est quam oryx

Rhizes, ῥίζεις.

1 Vitulus, μότχος, qui adhuc sub matre est & lactet. Δάμαλις ἢ δαμάλη, & πρόπις, quæ necdum coiuerit, nec ad iugum idonea est. Hæc ex Theocriti interprete. 2 Erythraei boues, inquit Ælianus, mobilia similiter cornua ut aures habent. 3 Pelleus bos, à Pella, ut arbitror, Macedoniæ oppido. 4 Bistones, à Bistonide Thraciæ palude & regione. 5 Gibberi spina leniter remissa. Varro. 6 Cruribus solidis, neruosis ac breuib. Palladius. 7 Pedibus, inquit Varro, non latis, neque ingredientibus, qui displodantur, nec cuius ungulæ diuaticent, & cuius ungues sint leues & pares. 8 Aliis, ut Plinio & Dioscorid. bubulum, asininum, & equinum magis aluum soluunt, ἀκιδιώτῳρα. 9 Indicos tauros uocat Solinus. Taurum ferum hunc uocat Gillius ex Oppiano, quem apud Troglodytas nasci ait. & aliū quoque huic haud dissimilem habet taurum ferum Æthiopicum. 10 Volucris pernitas. Solinus. 11 Hiatus omne quod caput. Solinus. 12 Dodrantali, πιδραμαίοι, id est, unciarum nouem, magnitudine palmari, ut interpretatur Theodorus, aut paulo maiore: amplitudine non multo auctiore quam ut singula semisextarium capiant: ἡμίχρω, id est congij dimidium, id est sex sextarios, nisi fortasse mēdosus sit codex. 13 Εἰς πῶσαρξ ὀργῶς, ad quatuor passus, uel trium iugerum longitudine, ut refert Plinius: ut uero hæc coherere possint ostendit Claymondus in scholiis in Plin. 14 Martial. lib. i. iungit bubalum cum bisonte, hoc uersu: Illi cessit atrox bubalus atque bison. Biso (uti fertur) cerui speciem habet: cuius à media fronte inter aures unum cornu in excelsum magis dirigitur, quam ea quæ nobis nota sunt cornua. Ab eius summo, sicut palmæ, sic rami late diffunduntur. Eadem natura fœmina qua mas prædita est: eadem etiam forma, eademque magnitudine cornuum. Hæc Gillius, ex authore quodam, sed incerto. 15 Pausanias uero scribit, in extrema nare unicum esse cornu, & paulo supra alterum, sed quod minus fit.

Δάμαλις, δαμάλη. Πρόπις. Erythraei boues.

Taurus Indicus.

De ouibus.

Cap. XCIII.

VT boues sumptum hominum excolunt, ita corporum tutela pecori debetur. Itaque post boues ouilli pecoris secunda ratio est: ut quod præcipue nos contra frigoris uiolentiam protegit, corporibusque nostris libera-

Ouis, οἷς. ῥόβατον.

DE DIFFERENTIIS

liora præbet uelamina. In hoc quoque genere cornua uel fœminis natura E tribuit, sed ea conuoluta in anfractum arietum generi, ceu cestus daret. Dentès quoque plures maribus quàm fœminis dati. Ouis binas gerit inter fœmina mammas. Ouium pars maxima fel habet: & quidem terris quibusdam adeo large, ut exuperantia prodigij loco habeatur, ut in Naxo: sed aliis quibusdam locis omnino caret, ut apud Chalcidem Euboicâ partè quadâ agri. In renibus sebo opimandis maxime omnium luxuriant: quippe quæ renibus pingui undique obductis intereant, quod ubertate pabuli fit: quo fit ut quanquam pingues admodum sint, tamen aliquid desit oportet, si nō utrique reni, at dextro saltem. Aries ad utrunq; æquinoctiū cubādī rationē mutat: quippe qui sex hybernis mensibus in latum latus iacens quietē capit: contraque ab æquinoctio uerno in dextrū incubans dormit. Oues an- F niculæ cocunt atque utero ferunt: mares quoque eodem illo tempore incunt, sed proles differt, quatenus præstantior ea est, quam senescentes mares & fœminæ procrearint. Neque pati oportet, ut præcipit Varro, minores quàm bimas saliri: quòd neque natum ex his idoneum est, nec non ipsæ fiunt etiā deteriores quàm trimæ admissæ. Arietes primū uetustiores fœminas incunt: agnas enim fastidiunt. Coitus omnibus ab arcturi occasu, id est à tertio idus Maias, ad aquilæ occasum, id est XIII Cal. Augusti: quòd quæ postea concipiunt, fiunt uegrandes atq; imbecillæ, ut ait Varro. Oues tertio aut quaterno coitu implentur: & si à coitu imber accessit, abortum infert. Pariunt maxima ex parte singulos, sed aliquādo & binos & ternos & quaternos. pariunt geminos tum pabuli beneficio, tum si pater aut mater uim G eam geminandi per naturam obtineat. Mares autem aut fœminæ generantur uel tum aquarum, tum etiam propter admissionis tempus: nam & aquæ faciunt ut fœminæ marésue cōcipiantur. Ad hæc aquilonis flatu mares potius concipiuntur, austri fœminæ. Vis tanta est aquilonis, ut uel eas quæ non nisi fœminas pariāt, immutet ad proles masculæ procreationem. Spectare ad aquilonē oportet cum coeant fœminæ. Dextro teste maribus præligato, fœminas generari aiunt, læuo, mares. Ferunt uterum quinque mensibus (diebus CL inquit Plinius:) & cordos aut chordos uocabāt antiqui post id tempus natos agnos. Itaque fit ut partus exitu autumnali fiat: contingit tamen ut locis nonnullis, quibus cæli clementia & pabuli copia est, bis pariant. Pariunt iuniores pauciores, quàm uetustiores. Oues parere usque ad annum octauum possunt: & si bene curentur, uel in undecimū facultas pariendi protrahitur. Et quidem fieri potest, ut etiam per totam fere uitā coeant tam mares quàm fœminæ. Multi hybernos agnos præferunt uernis: quoniam magis interfit ante solstitium quàm ante brumâ, firmos esse: solumque hoc animal utiliter bruma nasci: castrari agnos, nisi quinque menses, præmaturum existimant. Vita ouibus ad denos annos: sed magna ex parte ad pauciores: duces pecoris tamen, uel ad quindenos protrahunt uitam. Singulis ouilibus singuli mares duces constituuntur. Oues Æthiopiæ uel ad duodecim & tredecim annos uitā agunt: quæ mane iniri solent, marem si sero dici admiseris, non patiuntur. Candidi nigriue efficiuntur fœtus, si sub

Et cōcepti in-
ualidi. Plinius.

Cordi.
Chordi.

A si sub lingua arietis uenæ nigræ aut candidæ habentur : cuius enim coloris sunt uenæ, eiusdem & uellus est: uarium etiam, si plures uenarum colores sunt: & rufum, si uenæ rubræ fuerint: si palatum quoq; nigrum fuerit, aut maculosum uel lingua ipsa, pulla, uel etiam uaria nascitur proles. Quædiu admissura sit, eadem aqua uti oportet: quòd cõmutatio & lanam facit uariam, & uterum corrumpit. Oues herba uescuntur: & pascere sedulæ atque stabiles solent. Pinguescunt potissimum ex potu: quamobrem estate falem dare die quinto soliti sunt, singulis centenis singulos modios, ut sitibundæ plus aquæ hauriant: sic enim pecus incolume atque pinguius redditur. Opimat pecus olea, oleaster, aphaca, palea, herba: quæ omnia efficaciora sunt ex falsugine resperfa. Oues si grauidæ glandem copiosius ederint, abortum

B faciunt. Homines usu periti totidè fere morbis ouem infestari, quot hominem referunt: & frequentius quàm ullum aliud animal infestatur scabic. Mollissimū pecus est: & quanuis ex omnibus animalibus sit uestitissimū, frigoris tamen impatientissimū est, nec minus æstiuu uaporis. Genus ouile amēs est, moribúsque (ut dici solet) inter omnia animalia stultissimis. Repit in deserta sine causa: & hyeme obstante ipsum sæpe egreditur stabulo: occupatum à niue, nisi pastor compulerit, abire non uult: sed perit desistens, nisi mares à pastore ducantur: ita enim reliquus grex consequitur, adeo ut etiam quæ timere ingredi, unum cornu raptū sequantur. Pecora exultantia & indecora lasciuiua ludentia pluuiam præfagiunt. Pro loci natura differunt oues, non magnitudine solū, sed & aliis discriminibus. Pinguis & cæ-

C pestris situs, proceras oues tolerat: gracilis & collinus, quadratas: syluestris & mōtosus, exiguas: pratis planisque noualibus tectum pecus commodissime pascitur: idq; nō solum generibus, sed etiam coloribus plurimum refert. Magnæ oues circa Meotim paludem gignuntur: generis eximij Milesias, Calabras, Apulæque nostri existimabant, inquit Columella, earumq; optimas Tarētinas: nunc Gallicæ pretiosiores habentur: earumque præcipue Alrinates: item quæ circa Parmam & Mutinam macris stabulantur cæpis. Color albus quanuis sit optimus, sunt tamen suapte natura pretio cõmendabiles pullus atque fuscus: quos præbent in Italia, Pollentia: in Betica, Corduba: nec minus Asia rutilos quos uocāt ἔρυθρός. Sed & alias uarietates

D ac feros arietes māsuefactos tectis ouibus quispiam admisisset, eæ primum hirtæ, sed paterni coloris agnos ediderunt: qui & ipsi deinde Tarētinis ouibus impositi, tenuioris uelleris arietes progenerauerūt. Ex his rursus quicquid conceptum est, maternam mollitiem, paternum & auitum retulit colorem: itaque oues quas pascimus, ortæ sunt ab ouibus feris. Ouium aliæ sunt uillaticæ, aliæ in saltibus pascuntur: itaque ouium summa genera duo, tectum & colonicum: uel uti Columella nominat molle, & hirsutum: illud mollius, hoc in pascuo elegantius. Mollissimum genus ouium quod Græcū pecus, & plerique Tarentinum uocant, nisi cum domini præsentia est, uix expedit haberi: siquidem & curam & cibum maiorem desiderat: nec ullam domini aut magistrorum inertiam sustinet, multoque minus auaritiã: nec

De ouium morbis Columella lib. 7, & Vergil. 3 Georgic.

ἔρυθρός, oues.

Ouis uillatica.

Ouis tecta.

Ouis colonica.

Ouis mollis.

Ouis hirsuta.

Græcū pecus.

Tarētina oues.

DE DIFFERENTIIS

æstus nec frigoris patiens. Raro foris, plerunque domi alitur: & est avidissimum cibi: cui si detrahitur fraude uillici, clades sequitur gregē. Plures autē in eiusmodi gregibus, quàm in hirtis, masculos enutrire oportet: nā prius quàm fœminas inire possint mares, castrati cum bimatū expleuerint enecantur: & pelles eorum propter pulchritudinem lanæ maiore pretio quàm alia uellera mercantibus traduntur. Hirsutum uero ouium genus (quod ⁴ colonicum appellauimus) in saltibus pascuntur, & à tectis absunt longe: & quòd late longēque in diuersis locis pasci solent, idcirco portant secum crates aut retia pastores, quibus cohortes septaque secreta in solitudine faciāt. Ego (inquit M. Varro) in octogenas hirtas oues singulos pastores constitui: Atticus in centenae. In gregibus ouium magnis, quos miliarios faciūt quidam, facilius de summa hominum detrahere possunt. Pascua ouillo generi ^F utilia sunt, quę uel in noualibus, uel in pratis siccioribus excitātur: palustria uero noxia sunt, syluestria damnosa lanis. Per hyemem si penuria est, fœnū uel palea, uel uicia, uel facilius uictus ulmi seruatis frōdibus præbeatur, aut fraxini. In ouium gregibus comparandis in primis uidendum, ut boni feminis pecus habeas: id fere ex duabus rebus potest animaduerti, ex forma & ex progenie: si uidelicet agnos procreent formosos. de forma, ouem esse oportet corpore amplo, quæ lana multa sit & molli, uillis altis & densis toto corpore, maxime circum ceruicem & collum. uentrem quoque ut habeat pilosum: itaque quæ id non haberēt, maiores nostri apricas aut apicas appellabant ac reiiciebāt. Esse oportet cruribus humilibus. caudis obseruare, ut sint aliubi, ut in Italia prolixis, in Syria breuibus, ut tradit Varro. at ^G Plinio, Syriæ cubitales ouium caudæ, plurimūmq; in ea parte lanicij. Sint præterea uellere candido: uariam autem & canam comā improbabis. Arietis uero habitus maxime probatur, cum est altus atque procerus, uentre promisso atque lauato: cauda longissima densiq; uelleris atq; candidi: frōte lata, testibus amplis, intortis cornibus potius quàm surrectis, patulisque & pronis ad rostrū, ravis oculis, auribus amplis, pectore & scapulis & clunibus latis. Aduertendūmq; lingua ne nigra aut uaria sit: quòd fere qui talem habent, nigros aut uarios, ut dictum est, procreant agnos. Atq; hæc cōmunia sunt in comparandis ouibus quas pascimus. Præstantissima est ouium caro primo ac medio uere. Melior item quæ est unius anni quàm quæ uetustior: quę & difficulter concoquitur, & malum procreat succum: nocētque ^H iis qui stomacho sunt humido & pituitosis. Est enim caro ipsa ouium frigida ac humida, excrementosaq; & mali succi. Iuuenibus quidē nō omnino malus est cibus: senibus uero nec ea est commoda: atque etiam hac multo minus agnina: quippe quæ humida, & mucosa, & glutinosa, & pituitosa ⁴ est. Ouilla caro, præsertim arietina post solstitium elixa, grauius olet: grauius etiam si assetur: quo circa dum coquitur, operculum olæ auferre, atque quam copiosam iufundere, & condimēta quoque addere præcepit Rufus. Lac ouillum caprino crassius est pinguiusque, & dulcius, ac magis alit: stomacho tamen minus utile. priuatim tonsillas & fauces lactis ouilli gargarizatio adiuuat. Dysentericos recreat caseus ouillus uetus. Coagulū agninū aduersus

Hirsuta oues.
Hirta oues.
Colonica oues.

Aprica, aliàs
Apica oues.

Arietis forma

Ouilla caro.

Agnina caro.

- A** aduersus omnia mala medicamēta pollet. Phreneticis prodesse uidetur & lethargicis pulmo pecudū calidus circa caput alligatus. Pulmo agninus intertrigines quæ à calciamētis fiunt sanare creditur. Dysentericos recreat seu ōuillū decoctum in uino austero: hoc & ileo medetur & tussi ueteri. Aures purgat fel pecudis cum melle. Verberū uulnera & uibices pellibus ouium recētibus impositis obliterātur, idq; nocte ac die una, uti Galenus prodidit. Lanæ præter cultum & tutelam contra frigora, succidæ plurima præstant remedia ex oleo uinóque aut aceto, prout quæque mulceri morderique opus sit, & astringi laxariue. Succida lana mollis è collo fœminibúque laudatissima habetur. Hæc succos quibus fiant irrigationes facile combibit: & ob pinguitudinē illam, quam œsypum uocant, emolliēdi uim habet.
- B** tufis imponitur & quoquo modo percussis: luxatis membris dolentibúque neruis ac ossibus fractis inter initia crebróque suffunditur, ex oleo uinóque aut aceto. Facit & ad capitis, stomachi, aliarúmque omnium partium dolores cum aceto & rosaceo imposita. Succida lana imposita subditáque mortuos partus euocat. Eadem nitro, sulphure, oleo, aceto, pice liquida feruentibus tincta, quàm calidissima imposita bis die lumborum dolores sedat. Cum uero lota fuerit lana, nec amplius œsypum in se habeat, succis ad irrigationes excipiendis, idoneum habetur. Arietis uellera lota frigidáque ex oleo madefacta in muliebribus malis inflammationes uulvæ sedant: & si procidant, suffitu reprimunt. Crematæ lanæ cinis uim habet calidam & acrem: crustas ulceribus obducit, excrecentias in carne cohibet, & cicatricem inducit. Illinitur attritis, uulneratis, ambustis: & in oculorum medicamenta additur, in fistulas aurésque suppuratas. Vis eius septica est, inquit Plinius, efficacissiméque genas purgat. Quin & ipsæ fordes pecudum sudórque fœminum & alarum adhærētes lanis (œsypum uocant) innumeros prope usus habet. In Atticis ouibus genito palma. excalfacit, explet ulcera & emollit: præsertim quæ circa sedem aut uuluam contingunt cum meliloto & butyro. Menses & fœtum euocat cum lana inditum. ulceribus aurium genitaliúmque atque oris etiam imponitur cū anserino adipi. Contra erosos oculorum angulos scabiosósque, & palpebras quæ callū contraxere, & ciliorum defluuia efficax est. Oesypum cum melle Corfico, quod asperimum est, maculas in facie extenuat: item scobem cutis in facie cum rosaceo impositum uellere: quidam & butyrum addunt. Sordes quoque caudarum cōcretæ in pilulas, ac siccatae per se, tufaéque in farinam, & illita, dentibus mire prosunt etiam labentibus, gingiuisq; si carcinoma serpat. Iam uero pura uellera aut per se imposita cæcis doloribus, aut accepto sulphure & cinis eorum genitalium uitiis: tantúmque pollent, ut medicamentis quoque superponantur. Medentur ante omnia & pecori ipsi, si fastidio non pascatur. Cauda enim quàm arctissime præligata, euulsa inde lana, statim uescuntur: tradúntque quod extra nodum sit è cauda præmori. Epinyctidas sanat & clauos, thymos, uerrucas penfiles: & ambusta igni rosaceo cerato exceptum fimum. Pecudum fimi cinis illitus ex aceto contra omnium phalangiorum morsus remedium est: alopecias replet cum oleo

Sanare. Dioscorides, ab inflammatione tueri.

Lana, & eior.

Quondam modo cremari debet, docet Galenus, Dioscorides & Plin.

Oesypus, οἰσῦπος.

Oesypum.

Quibus modis colligi debeat, explicant Dioscorides & Plinius.

DE DIFFERENTIIS

Oues fera. cyprino & melle. Inuenio nasci, inquit Plinius, & arietis cornibus tuis atq; E
 defossis syluestrem asparagum, quem Græci ormynam aut myacantham
Ouis Gortynensis. uocant, aliisue nominibus. Oues quas pascimus, primum ortas esse ab o-
 uibus feris iam diximus. Sunt autem oues feræ nostris hisce non multo ma-
Subus, σούκος. iores, sed cursu uelociores, atque in dimicando acriores: ut nonnunquam
 uel apros ictibus prosternant cornuum, quæ etiam in anfractum contorta
 gerunt. Est in Creta Gortynæ agro ouium genus, quod cornu gerit quadru-
 plex: colore fuluo, uillo potius quàm lana duro atque aspero, caprino ma-
 gis quàm ouillo simili. Non dissimili huic colore, fuluo scilicet, conspicitur
*Mufimon, a-
 liis mufimone.
 Umbri.
 Oues Arabicæ.* & subus: lana tamen non adeo hirsuta, & cornibus binis non quaternis. Na-
 tat quandoque hoc animal (ambigit nãque & terra & aqua:) ipsũmque in-
 ter natandum comitatur plura tum piscium, tum aliorum aquatiliũm ge- F
 nera, cuiusque societate gaudent plurimum: in primis uero phagri, melanu-
 ri, acus, nulli atque astaci. Est in Hispania & maxime in Corsica non absi-
 mile pecori genus mufimonum, caprino uillo quàm pecoris uelleri pro-
 prius: quorum è genere & ouibus natos, prisci umbros uocauerunt. Sunt in
 Arabia duo ouium genera admiratione digna, neque alibi usquam uisa: al-
 terum caudam gerit longam adeo, ut non sit tribus cubitis breuior: alterũ
 cubitali latitudine caudam habet. Gorgona uocant Nomades Africæ (ut
*Gorgon, γορ-
 γών.* author est Alexander Myndius) animal oui feræ simile: uel, ut aliis placet, 8
*Iuba uillũsue,
 χαιτη.* uitulo. caput gerit semper in terram deiectum. à fronte ad oculos usque iu-
 ba uillũsue dependet: hac si quando ab oculis excussa (id quod ægre ob ca-
 pitis grauitatem facere potest) hominem quẽquam aspexerit, protinus in- G
 terficit.
*Aries, κριός.
 Agni, ἄρνες.
 Σακῆται ἄρ-
 νες.
 Veruex.* 1 Ouis nonnunquam fœminam tantum significat, ut aries marem. Agni, ἄρνες.
 Σακῆται ἄρνες, qui à matribus iam separati pascuntur. Veruex, aries castratus. 2 Di-
 cuntur agni chordi, inquit Varro, qui post tẽpus nascuntur & remanserunt in uoluis
 intimis: quæ Græci uocant χοῖον, à quo chordi appellati. 3 Testa ouis ideo for-
 tasse dicitur, quòd pelle iniecta aut alio tali uelamine tegumentũue protegitur, & ple-
 runque domi alitur. Hæc Varro. 4 Vellera, alij uelamina appellant, lanam post
*Vellera.
 Velamina.* tonsuram adeptam & conglobatam. Ex quo animaduerti licet (inquit Varro) prius
 lanæ uulsuram quàm tonsuram inuentam. 5 In ipsa oue, inquit Plinius, satis ge-
 nerositatis ostenditur breuitate crurum, uentris uestitu. 6 Hæc Galeni est senten-
 tia: sed sunt qui carnem ouillam succum melancholicum gignere produnt. 7 Me-
 detur, inquit Plinius, & uulux inflammationibus, & sedis rhagadis & condylomatis
 cum meliloro ac butyro: 8 Bestiola quædam apud Pollucem legitur, quæ τεῖχο- H
 βρωπις dicitur, quod setas concutiat.

De capris.

Cap. XCIII.

*Capra.
 Vsum in castro-
 rum & mise-
 ris uelamina
 nautis. Vergil.*

VT fructum ouis è lana ad uestimentum, sic capra pilos ministrat ad u-
 sum nauticum, & ad bellica tormenta, & fabrilia uasa. Tondentur ca-
 præ, quòd magnis uillis sunt, in magna parte Phrygiæ, unde Cilicia ferri so-
 lent: sed quòd primum ea tonsura in Cilicia sit instituta, nomen id Cilicas
 adieçisse dicunt. Neque non quædam nationes harum pellibus sunt uesti-
 tæ, ut in Getulia & Sardinia. Caspiæ capræ, inquit Ælianus, & albissimæ
 sunt, cornibus mutilæ, & ad maximorum equorum magnitudinem acce-
 dunt.

Caspia capræ.

A dunt. Earum uilli adeo molles, cum Milesiis lanis ut mollitudine comparari possint. Capris non omnibus cornua: sed quibus sunt, in his & indicia annorum per incrementa nodorum. Mutilus, lactis maior ubertas. Mutilum in utroque sexu utilius, inquit Plinius. Et Columella quoque: In omni, inquit, regione maritos gregum mutilos esse oportebit: quoniam cornuti fere perniciosi sunt propter petulantiam. Et foeminam quoque mutilam parabimus quieto caeli statu: nam procelloso atque imbrifero, cornutam semper. Caprae superiores dentes non sunt, praeter primores geminos. Dependet omnium mento uillus, quem aruncum uocant: hoc si quis apprehensam unam ex grege trahat, caeterae stupentes spectant. Caprarum sanguis non spissatur, inquit Plinius. Caprae herba uescuntur ut oves, sed loca crebro permutant, summamque tantum contingunt. Dumeta potius quam campum situm desiderat hoc animalis genus: asperisque etiam locis ac syluestribus optime pascitur: nam nec rubos auersatur, nec uepribus offenditur, & arbusculis frutetisque; maxime gaudet, nec minus ilignis querneisque frutibus, qui in altitudinem non profiliunt: uerum morsus earum arbori exitialis est. oliuam lambendo quoque sterilem faciunt. Odoratorum uero fruticum expetentius hoc animal est: cumque cisthi fronde pascitur, pinguedinem barbae cruribusque uillosis adhaerentem reportat, ex qua ladanum in offas cogunt pastores. Capras in occasum decliui sole, in pascuis negant contueri inter sese, sed auersas iacere: reliquis autem horis, inter se aduersas. Tradunt & noctu non minus cernere quam interdiu: & ideo caprinum ciecur, si uescantur, restituit uespertinam aciem iis quos nyctilopas uocant. Caprae anniculae aliquando coeunt, atque utero ferunt: mares quoque illo eodem tempore ineunt. Est autem mas uel mensium septem satis habilis ad procreandum: quoniam immodicus libidinis, dum adhuc uberibus alitur, matrem stupro superuenit: & ideo celeriter & ante sex annos consenescit, quod immatura ueneris cupidine primis pueritiae temporibus exhaustus est. Itaque quinquennis parum idoneus habetur foeminis implendis. Et trimi quoque minus utiliter generant: & in senecta ultra quadriennium. Capellae bimae, aliquando & anniculae, ut diximus, partum edunt: sed in trimatu gregi augendo utiles sunt: neque enim educare nisi trima debet. neque tamen ultra octo annos matres seruandae sunt: quod assiduo partu fatigatae steriles existant. Parit autem capra, si est generosa proles, frequenter duos, nonnunquam trigeminos: parit & quaternos, sed raro admodum: at Aegyptias capras quinque parere ferunt. Tempus admissurae per autumnum ferre ante mensem Decembrem praecipiant: ut propinquante uere pariatur turgescentibus uirgultis: ferunt enim quinque mensibus ut oves. Vita earum longissima, annis in Aethiopia xi, in reliquo orbe plurimum octo. Nunquam sanae degunt caprae: nunquam enim febris eas carere Archelaus auctor est. Alia pecorum genera cum pestilentia uexantur, prius morbo & languoribus macescunt: solae capellae quanuis optima atque hilares, subito concidunt: id accidere maxime solet ubertate pabuli. Pinguedine etiam steriles cunctae caprae. Qui caprinum gregem constituere uult, in eligendo animad-

*Aruncus, xpoσσos
 Caprarum, alias
 caprearum, sed
 utrunque for-
 tasse menda-
 sum.*

Ladanum.

*Novembri mensis
 se Plin.*

DE DIFFERENTIIS

Caper.
Hircus.
Τραγος.
χιμαρος.

Capella.

uertat oportet. Caper cui sub maxillis duæ uerruculae collo dependent, opti-
mus habetur: amplissimi corporis, cruribus crassis, plena & breui ceruice,
flaccidis & prægrauantibus auribus longisque, exiguo capite, quàm maxi-
me simus, nitido, nigro, densoque atque longissimo pilo: ut autem Varro-
ni placet, hircus molliore sit pilo & potissimum albo. Capella præcipue pro-
batur, simillima hirco quæ descripsimus: si etiã est uberis maximi & lactis
abundatissimi. Tondetur capra, ut dictum est, nisi si glabræ sunt: duo enim ge-
nera earum. Capra temperamento est longe sicciore quam sus, minus tamẽ sicco quam
bos. Caprina caro aestate prima ac media (cum scilicet fruticum germina,
quibus caprae auidius uesci solent, sunt frequentissima) optima est: sed post
solstitium æstiuum uirus olet, præsertim hircorum: tum uero maxime assa.
Quo circa etiam dum elixatur, ut in ouilla dictum est, ollæ operculum au-
ferre, copiosamque infundere aquam, & condimenta cocturae addere, præ-
cepit Rufus. Succum præstat caro caprina uitiosum acremque: sed hircina
omnium est deterrima tum ad concoctionem, tum etiam ad succi probita-
tem: quæ minime quidem pituitosa lentæue est, sed nocet maxime ob du-
ritiem & in alterando difficultatem. Hædina caro concoctu facilis est, neque
mucosa: sed probum generat succum, & secundum suillam optimum. Inter
cetera lactis genera caprinum mediocritatem obtinet: ut quod nec pingue
admodum nec crassum sit: estque eo bubulum casco fertilius pene altero tan-
to. Stomacho accommodatissimum est lac caprinum, aluumque minus ce-
teris tentat: quoniã pecus hoc astringentibus pabulis maxima ex parte ue-
scitur: nempe fronde magis quam herba. Caprino lacte lienes sanantur, post
bidui inedia tertiam die hædera pastis capris, potio sine alio cibo. Iecoris ca-
prini assati, sunt qui distillantem saniam accipiunt, qua ad nyctalopas utun-
tur: elixi autem uaporem oculis apertis accipiendum præcipiunt. Assum quo-
que si edatur, ad eosdem affectus accommodatum aiunt: & præterea comi-
tialem morbum ostendere. Sanguis hædi antidotis miscetur. Caprae & hirci
sanguis sartagine inassatus, dysenterias & cœliacos fluxus sistit: in uino po-
tus contra toxica efficax est. Sunt qui sanguinem hirci arefactum calculo-
sis propinent presentissimo remedio. Cornu caprinum ustum, tum ad de-
tium candorem, tum ad contrahendas gingiuas mollitie fluidas utiliter ad-
fricatur. Caprarum cornu uel pilis accensis, fugari serpentes dicuntur. Capra-
rum ungulas crematas, moxque aceto perfusas alopeciiis illinunt quidam: est
itaque cinis hic facultatis extenuantis. Fimum caprinum lienis aliarumque
partium duritiem soluit: ustum, tenuius efficitur. alopeciiis medetur aliisque
quæ absterfione indigent affectionibus, ut lepra, psora, licheni, & hoc ge-
nus aliis. Miscetur & cataplasmatibus, quæ parotidas diuturnioresque bubo-
nas digerunt. Imponitur in aceto decoctum serpentum morfibus, ulceribus
que serpunt, & erisipelati: uim nanque habet & abstergendi digerendique:
cum axungia impositum iis qui podagra tentantur, auxilio est. Ex uino po-
tum caprarum fimum, præsertim in montibus degentium, regium morbum
emendat: menses ciet cum aromatibus haustum, partisque euocat: siccum
uero in farinam tritum, & cum thure in lana inditum, profluuium mulie-
bre

*Quomodo præ-
parari debeat
hirci sanguis,
docet Aëtius
lib. II.*

Ceruus, ἑλαφός.

Subulones, παύταλιάς.

Adminicula, ἀμωπῆρες.

Numero circiter uiginti. Plinius et Arist.

Achainæ ceruæ.

Inter feras quæ cornua gestant, reliqua facile superat ceruinum genus, siue formæ pulchritudinem, siue cornuum amplitudinem, ramorumue in iisdem uarietatem spectes. Hæc anniculis nondum nascuntur, nisi quoad indicij gratia sit initium quoddam prætuberans, quod breue hirtumque est. Bimis primum cornua oriuntur simplicia & recta ad subularum similitudinem: quamobrem subulones per id tempus eos uocât. Trimis bifida exeunt, quadrimis trifida: atque deinceps ad hunc modum procedit numerus usque ad annum sextum: ab hoc similia semper prodeunt, ita ne sit dinoscere ætatem ramorum numero: sed senes cognoscimus maxime indicio duplici illo, quod scilicet dentes aut nullos aut paucos habent: atque adminiculis carent: uocantur adminicula rami, qui imis cornibus prominent ante frontem, quibus in pugna utuntur iuniores: senes autem carent. Soli animalium cerui cornua tota solida habent (cum cæteris cornigeris omnibus caua sint:) atque ea omnibus annis statuto ueris tempore, mense scilicet Aprili fere amittunt: quæ cum amiserint, occultant sese interdium uelut inermes: idque asperis opacisque faciunt locis, ut muscarum tædio uacent. Et quandiu carent iis, nocte procedunt ad pabula, donec recipiant cornua: quæ primum quasi cute uestita, & molli lanugine hirtiufcula emittunt: sed cum creuerint, soli exponunt, ut excoquantur & sicceant: ubi iam nihil attritu arborum, cum ea scalpunt, indolent, tunc ea relinquunt loca, confisi habere iam quo repugnare possint, cum res exigit: contra nonnulla enim animalia quandoque resistunt & cornibus se defendunt, quanquam feroces beluas fugiunt. Sunt etenim & cornuum mucrones hebetiores: & cornua ipsa præ nimio excessu fere superuacua sunt: grandis enim illa & multifida cornuum magnitudo, in pugna sæpe obest potius quam prodest. Fœmina in hoc genere cornuum inops mutilaque est. Cerui si cum per ætatem nondum cornua gerunt castrentur, non edunt cornua: sed si cornigeri exciduntur, non decidunt cornua, & magnitudine eadem seruantur. Corpus ceruo obesum est, & maculoso uellere tectum, fuluum aliàs: sicut aliquando & candido colore. Collum gerit procerum atque erectum: summâsque cacuminat aures. In monte Asiæ Elapho nomine apud Arginusam, ceruæ omnes scissâ ac uelut diuisa aure sunt: qua nota uel alibi, si loca mutarint, dinoscuntur. & quidem fœtus iam inde à primo ortu in utero idem contrahit signum. Crura habet ceruus gracilia. dentium ordine superiore caret aliorum ritu cornigerorum, & ruminat. Nares ita diuisæ apparent, ut quadruplices uideantur. Genitale mari neruosum est: ubera fœminis quaterna ut uaccis. Vermes cerui continere produntur suo in capite plurimos uiuos: magnitudine haud minores iis uermibus quos maximos carnes putres ediderint, qui gigni uniuersi atque contigui solent sub linguæ inanitate. Cor habet ceruus, pro ratione magnum. felle uacat: quâquam eius intestinum amarum adeo est, ut ne à canibus quidem attingatur, nisi ceruus præpinguis sit. Ceruis Achainis cognominatis, fel contineri in cauda creditur. Est uero quod ibi contineri aiunt, colore quidem simile felli: sed non ita ut fel humidum,

A humidum, sed lieni simile parte interiore. Sunt, inquit Plinius, qui ceruo fel in cauda inesse putent, aut intestinis: ideo tantam habet amaritudinem ut à canibus non attingatur. in Brileto & Therne quaterni renes ceruis. Ceruorum sanguis fibras non habet: quocirca non concrefcit, coitu scilicet firmiore, ut cæterorum: sed perinde ut leporum sanguis spissari aliquatulum solet, eodem fere modo quo lac, quod iniecto coagulo coiuerit. Ceruæ in coitu mares suos non patiuntur, nisi raro, propter rigorem genitalis: atque ea de causa gradiuntur in coitu, subductisque clunibus semen recipiunt genitale. Mas non uni fœminæ iungitur adhæretue, sed mutat, breuique interposito tempore aliam atq; aliam supergreditur: quo fit, ut ab eodẽ multæ impleantur. Coitus plurimum & conceptus earum post arcturi sydus

B mense Augusto & Septembri. uterum ferunt octo menses. At mares relictæ, rabie sæuiunt, fodiunt scrobes: tunc quoque rostra eorum nigrescunt. Pariunt fœminæ magna ex parte unum, & interdum geminos. parere autẽ iuxta uias maxime solent, quod scilicet propter homines beluæ minus accedunt. Incrementum hinnuli celere. Editos partus studiose occulunt, & absconditos inter profunda fruticum uel herbarum, pedum uerbere castigant ad latendum. Cum maturuerit ad fugam robur, exercent cursu, & fugam menditari docent: ad prærupta ducunt, & per ea salire assuescunt. Vita esse perquam longa hoc animal fertur: quanquam nihil certi eorum quæ narrantur uidemus, inquit Aristoteles. Ad dignoscendam autem eorum uiuacitatem Alexãder Magnus torqueis aureos plurimis ceruis innexuit: qui post annum centesimum capti, ad opertis iam cute torquibus, nec dum senij indicium præ se ferebant. Pinguescunt cerui æstate supra modum: quam obrem nec currere quidem possunt: secundo aut tertio cursu capiuntur ab iis, qui pedibus insectantur. Fugiunt etiam in aquas propter æstum & anhelitum: quin & latebras quærunt, ubi se præpingues sensere, fatentes incommodum pondus. Caro eorum libidinis tempore uitiatur & fœtet: cum itaque mares impleuerint fœminas, separantur, ut modo diximus, per seiplos, propter graueolentiam: fœtent enim ut hirci: & facies quoque eorum nigrescit ut hircorum. Degunt ita quousque imber accedat: tum pascua repetunt. Hyeme extenuantur debilitanturque: uere autem uigent maxime ad cursum. Cum fugiunt, etiam in fuga acquiescunt: stantisque respiciunt atque

D que manent, dum qui insequitur appropinquet: tunc fugæ præsidia repetunt: quod ideo facere uidentur, quia interiora laborant: intestinum enim tam tenue imbecilleque habet, ut etiam si leuiter percusseris, possit rumpi, cute adhuc integra. Vocem mares grauiorem quam fœminæ mittunt. uox autem maribus in hoc genere est, cum tempus cocundi est: fœminis autem cum metuerint. breuis uox fœminæ est, maris productior. Fugiunt cerui latratu canum audito, aura semper secunda, ut odor cum ipsis recedat. Mulcentur sibilo & cantu uenantium: itaque alter uenantium palam aut sibilat, alter clam ferit à tergo, ubi focius tempus iam esse significarit. Sed cum erexere aures, acerrimi sunt auditus, nec latere insidiæ possunt: cum remisere, surdi, & facile interimuntur. Animal simplex est, & omnium rerum miracu-

Aliàs Tharne.

Mulcentur sibilo & cantu uenantium: itaque alter uenantium palam aut sibilat, alter clam ferit à tergo, ubi focius tempus iam esse significarit. Sed cum erexere aures, acerrimi sunt auditus, nec latere insidiæ possunt: cum remisere, surdi, & facile interimuntur. Animal simplex est, & omnium rerum miracu-

DE DIFFERENTIIS

lo stupens: intantum ut equo aut bucula accedente propius, hominem iux- E
 tà uenantem non cernant, arcum ipsum sagittasque mirentur. Serpnetibus
 inimicus ceruus est, anhelitu nanque, si quæ sint, extractas cauernis, man-
 dit. Febrium morbos non sentit hoc animal: quin & medetur huic timori,
 ut fertur: legimus enim plurimos matutinis diebus ceruiam carnem de-
 gustare solitos, sine febribus longæuos fuisse: quod ita demum existimant,
 si uulnere uno fuerint interempti. Quanquã alioqui succum procreat cer-
 uina caro (uti Galenus prodidit) non minus uitiosum concoctúque diffici-
 lem quàm sit bubula aut ouilla: imo a sine carni proxima esse censetur, ut
 fere nullum (quod ad alimentum rationem attineat) usum præstet. Cerninus
 sanguis sartagine inassatus dyssenterias fluxionésque cæliacas sistit. in ui-
 no potus cõtra toxica efficax est. Aduersus uenena serpentiúmque morsus F
 mirificũ est hinnuli coagulatum occisi in matris utero. Ceruina medulla ute-
 rum emollit tum in pessa, tum etiã extrinsecus imposita. Ceruina medulla
 perunctos uenenata fugiunt, inquit Dioscorides. Cornus ceruini cinis ca-
 dmię in morem elotus, ulceribus oculorum & distillationibus utilis est: in-
 frictus dentes expurgat, fluidasque ginginas contrahit: binis cochleariis
 epotus prodest dysentericis: sanguinẽ excreantibus, cæliacis, morbo regio.
 Datur & in uesicæ doloribus cum tragacãtha: in muliebribus fluxionibus
 cum liquore quopiam illi rei accommodato. Accessi cornus odore serpen-
 tes fugantur, & comitiales morbi deprehenduntur. Cornu in aceto coctum,
 si eo gingiuæ colluantur, dolores ex molariũ dentitione factos adimit. Ge-
 nitale cerui tritum & in uino potum, uiperarum moribus auxiliatur. Cer- G
 uini generis sunt, & cerui quoque dicuntur, qui platycerotes & eurycero- 4
 tes appellantur, à summorũ cornuum latitudine, quæ in palmas finxit na-
 tura, digitosque emisit ex iis. Corporis forma cerui est: sed tergus omne nõ
 minus quàm sit pantherarũ uarium: uerum in his albicant maculæ, quæ in
 pantheris nigræ sunt: & huius quoque sanguis fibris caret, quocirca neque
 spissatur. Bubali pene ad ceruinam faciem in Africa procreantur: corporis
 magnitudine bubalus eurycerote minor est, at dorcade maior, oculis splen-
 didis, aspectu pulchro atque alacri. Cornuum exortus statim à capite recti,
 superiores uero eorum partes retro ad dorsum flectuntur. Bubalis cornua
 interdum inutilia sunt: nam etsi contra nonnulla sese defendunt, feroces ta-
 men pugnacésque beluas fugiunt. Cum uero leonẽ metuat bubalus, caput H
 tantum abscondit, reliquo corpore neglecto: itaque totũ corpus latere pu-
 tat. Sanguis quoque eorũ fibras non habet: ideo neque concrefcit. Patrij soli
 amantissimũ animal est: nam si forsan à uenatoribus captus, in alienũ solũ
 quanuis longinquum abducatur, solutus ad loca consueta reuertetur. Inter 5
 cornigera, omnium quæ explorata habemus, minimum dorcas est, in cer-
 uino quoque genere numerãdus, ut qui cornua habeat omnibus annis de-
 cidua, quæ & iis quoque interdum inutilia sunt: nam etsi contra nonnulla
 resistunt, & cornibus se defendunt, tamen feroces pugnacésque beluas fu-
 giunt. Timidum animal dorcas est, & cursus uelocissimi: noctu æque cer-
 nere, atque interdum creditur. In uenatione interdum, uel in media fuga
 consistit:

Quoniam mo-
do uirur cor-
nu ceruinum,
monstrat Dio-
scorides.

Platyceros.
Euryceros.

Bubalus,
Βύβαλος
Βύβαλις.

Dorcas.
Dorcalis.
Dorx.
ζάξ.
Dorcus.

A consistit: quòd si tunc temporis otium detur reddendæ urinæ, adeo recreantur illi uires, ut denuo ad cursum reddatur alacrior. Dorcades in Hispania sunt frequentes: in Lycia non transeunt montes Syriae uicinos.

Cilicia forsitan pro Lycia, ex Claymond.

1 Hinnulus cerui κερὸς dicitur & κημῶς: quāquam κημῶς nondum progreditur in pascua. Hæc Hermolaus. 2 Aristoteles achainas uocat: Græci genus ceruorum Echeineas ab oppido cognominant. Hæc ex Hermolao. 3 Vitam esse ceruis longiorē quàm elephantis ostendit Pausanias in Arcadicis. Ex Hesiodo, Ter tria secla hominis transmittit garrula cornix, Quatuor & peragit cornicis tempora ceruus.

Hinnulus.

κερὸς.

κημῶς.

Echeineæ ceruus.

4 *πρωξ*, quem felle carere scribit Aristoteles, damā interpretantur & Theodorus & Hermolaus, cæterique quos uidisse memini, recentiores omnes. Verū dama, ut ante monstrauius, in caprarum genere numeratur à Plinio: proca uero, uti etiam fateatur Hermolaus, à ceruo non distinxit Aristoteles. Adde quòd eadem insula quæ Proconnesus ab animalium eorum copia, eadem & Elaphonnesus nominatur: de qua Plinius lib. 5. Præterea paucos reperias authores, uel nullos potius, qui simul *πεκὸς* meminerint, & platycerotis & eurycerotis. Atque inde conicimus idem esse animal, quod *πρωξ* ab Aristotele uocatur, & platyceros siue euryceros ab aliis. 5 Dorcada, capream uertit Theodorus: at nos Plinium secuti capream in caprarum syluestrium genere locauimus. Dorcus apud Oppianum idem cum dorcade est: Dioscorides tãquam diuersum enumerat. Dorcades Lybicæ (ut ex Æliano narrat Gillius) quanquam uelocitate sunt mirabili, tamen inferiores sunt in currendo equis Lybicis. Earum alius nigris uittis distinguitur, reliqui corporis color rubet, & pedes quidē eis longi sunt. Cornibus caput ornatur, oculi nigri, longissimæ aures habentur. *κέμας* à poetis nūcupata (ut aliud sit animal à dorcade Lybica) turbinis instar celerrime fertur: flauis pilis spectatur: cauda est tum pilosissima, tum exalbenti: eius oculi cyaneo colore tincti uidentur, aures præaltis pilis refertæ: neque modo in terra pedum celeritatem ostendit, sed etiam cum in fluuij confluentem inciderit, unguis pedum remigans, fluctus perumpit. & uero in lacubus natate gaudet, unde sibi uictum cõparat: uirides iuncos, & cyperum depascitur.

πρωξ.

ιόρκος.

Cerui palmati

forte à Iulio

Capitolino di-

citur ij in Gor-

dianis.

Dorcades Ly-

bicæ.

κέμας, cer-

mas.

C De tragelapho, tarando, ophio, leucocruta & colo. Cap. XCVI.

E Adem pene cum ceruo specie sunt, quos tragelaphos dicunt: sed non alibi quàm circa Phasidem anem nascuntur. Distāt tantum, quòd uillosos habent armos, & menta promissis hirta barbibus. Tarando magnitudo quæ boui: caput maius ceruino, nec absimile, cornua ramosa, ungula bifida, uillus profundus magnitudine urforum: tergori tanta duritia, ut thoraces ex eo faciant. Hunc tarandū affirmant habitū metu uertere, & cum delitescat fieri assimilem cuicunque rei proximauerit: colorēque omnium arborum, fruticum, florum, locorumque reddere metuentem in quibus latet: ideóque raro capitur, sed cū libuit sui coloris esse, a sino similis. Scythia hunc mittit. Ophion Sardinia quondam ferebat, nec alibi nascebatur: animal ceruo minus, sed pilo demum ac dente simile ceruo. Hoc interiisse arbitror, inquit Plinius: & ideo medicinas ex eo omitto. Cruribus ceruinis & ungula quoq; bifulca apud Æthiopas leucocruta est perniciosissima fera, a sini fere magnitudine, collo, cauda, pectore leonis, capite melium, ore ad aures usque rescisso, dentium locis osse perpetuo. hanc ferā tradunt humanas uoces imitari. Gignitur apud Scythas quæ circa Meotim paludē sunt Colos, candido colore, magnitudine inter ceruum & arietem, sed qui uelocitate utrūque facile superat. Potat naribus ad caput usque immerfis: eoque potu diebus pluribus contentus, siccioribus locis pascitur.

Tragelaphus

Tarandus

Colore urfino Solinus.

Æthiopia mittit. Solinus.

Ophion.

Clunibus ceruinis, & cruribus leonis. Solinus.

Apud Indos.

Leucocruta, uel Leucocruta.

Alias, a sini feræ magnitudine.

Capite camelino. Solinus.

Colos, κολός.

DE DIFFERENTIIS

De hippelapho, hippardio, hippagro, hippopotamo, & eale. E

Cap. XC VII.

Hippelaphus. **M**agnitudo hippelaphi ceruo comparatur. cornua dorcadi familia. iu-
Hippardium. **M**bam summis continet armis. nec non & fera quæ hippardium no-
 minata est, parte etiam eadem: sed utrunque hoc genus tenuissimò iubæ
 ordine à capite ad summos armos crinescit. Gerit cornua utrūque, excepta
 fœmina hippelapho, & pedes habet bisulcos. Proprium hippelapho uillus
 qui ab eius gutture modo barbæ dependet. Gignitur apud Arachotas. Un-
Hippagros. **g**ulas quoque bisulcas habet hippagros, ceruinis similes. dentes exertos
Equus sylue-
stris. binos. spina tota ad caudam usque perpulchra ornatur iuba. Viuit in præ-
 ruptis Æthiopiæ Indiæque locis. seruitutem non tolerat: nam si forte ca-
 ptus seruetur, fame sese cruciat, sponteque moritur. Bisulcum animal & F
Hippopotam^o hippopotamus est, sed quod ambigat terræ, mari, atque amni cōmune: na-
Equus fluui-
tilis. tura enim hippopotami ita constat, ut uiuere nisi in humore diu non pos-
 sit. Hunc gignit Ægyptus, malum hominibus non minus infestum quàm
 fit crocodilus. Plurimi sunt super Saiticam, inter Ægypti præfecturas. Iuba
 illi equina, ungula qualis bubus, rostrum resimum, dentes exerti & aprorū
 more adunci, sed leuiter & minus noxij. Cauda etiam apri, tortuosa. Talus 2
 quoque inest bisulcorum modo: magnitudo asini, hinnitus equi. Tergus 3
 ad scuta galeasque impenetrabilis, præterquam si humore madeat. Inte-
 riora omnia equi & asini similia. Noctibus segetes depascitur, ad quas p̄-
Pergit auersus. **g**it auersus astu doloso, ut fallente uestigio, reuertēti nullæ ei insidiæ præ-
aliter hoc ex-
plicat Gillius, parentur. Carnem habet hippopotamus durissimam, & concoctu difficil- G
ut uidetur ex
Aeliano. limam. Hippopotami testes exsiccati ac triti, contra serpentium morsus bi-
 buntur. Cinis corij cum aqua illitus panos sanat: adeps, frigidæ febres. item
Plin. Testiculi simum suffitu. Pellis eius è sinistra parte frontis in inguina adalligata uene-
drachma ex a-
qua cōtra ser-
pentes bibitur. rem inhibet: eiusdem cinis alopecias explet. Est apud Æthiopas Indosq;
Eale. eale, aliàs ut equus fluuiatilis, cauda uero elephāti, colore nigro uel fuluo,
 maxillis aprinis, maiora cubitalibus cornua habēs mobilia, & ad obsequiū
 cuius uelit motus accommodata: neque enim rigēt, sed deflectuntur, ut u-
 sus exigit præliandi: quorum alterum cum pugnat protendit, alterum re-
 plicat, ut si ictu aliquo alterius acumen obtusum fuerit, acies succedat alte-
 rius. Hippopotamis comparatur, & ipsa sane aquis fluminum gaudet.

Equiceruus. **1** Hippelaphum Theodorus equiceruum uocat, à forma equi & cerui quam ha-
 bet, compositum nomen accepit. **2** Cauda, ut refert Herodotus, equina & magni-
 tudo eius est bouis maximi. **3** Tergoris crassitudo tanta, inquit Herodotus, ut ex
 eo cum aridum fuerit, uenabula fiant: &, ut Plinius refert, hastæ tormentur. H

De camelo, & camelo pardali.

Cap. XC VIII.

Camelus, κα-
μηλος. **I**nter quadrupedes quæ animal generant, post elephātum maxima mole
 camelus est, idēque bisulcum: cornu tamen uocat. Bactri camelos for-
 tissimos mittunt, licet Arabia plurimos gignat. inde duo camelorum gene-
 ra, Bactrianum atque Arabicum. Differūt, quòd illi bina habent tubera in
 dorso, hi singula: camelus enim proprium inter ceteras quadrupedes habet
 in dor-

A in dorso, quod tuber appellant. Sūt & omnibus camelis singula parte ima: in pectore scilicet, quale in dorso tubera, quibus incumbat reliquū corpus, & firmetur quoties in genua inclinantur. Dentium superiore ordine ut boves carent in utroque genere. Caudam habent asino similem. Genitale maribus neruo ita cōstat, ut uel ex eo cōfici possit, quo arcus fidissime intendatur: iidēque in auersum mingunt: genitale enim inter crura posteriora caudam uersus spectat. Fœminæ in uentre mammas binas cū papillis quaternis habent, ut boues. Clunes habet camelus proportionē magnitudinis paruos. Camelo tali similes bubulis, sed minores paulo: est enim bisulcum uti modo diximus: sed bisulcum sic est, ut pes parte posteriore scissus paululum sit ad flexum digiti secundum: parte autem priore summa, quadri-

B. partito findatur discrimine paruo, quantum scilicet ad primum digiti inflexum. Et inter fissuras quiddam perinde ut in anserum pedibus continentur: eóque fit ut alij minime bisulcum animal esse uoluerint. Pes uestigio est carnosus ursæ modo: qua de causa in lōgiore itinere sine calciatu fatiscunt. Pedatim incedit camelus, hoc est, ut sinister pes non transeat dextrum, sed subsequatur. Ventres habet camelus plures: & ruminat quemadmodū cornigera. Fel non uase aliquo discretum, sed uenulis quibusdam conclusum habet. Coeunt cameli sedente fœmina, nec auersi, ut sentit Aristoteles: (quanquam auersis, inquit Plinius, camelis coitus) sed complectente mare, ut cætera quadrupes agunt, & coitum toto die exercent. Petunt recessuū solitudines cum libet coire: nec aliquis eò potest tuto accedere, præterquā

C pastor armenti: fauit enim mas tempore coitus, siue homo accedat, siue camelus: nam odium aduersus equos gerunt naturale. Tēpus coeundi in terra Arabia mense Septembri. fert uentrem menses duodecim, uel ut aliis uidetur, menses decem. parit singulos: uniparum nanque est. Incipit & mas & fœmina coire in trimatu: fœmina post partū uno interposito anno coit. Cameli, matres nunquam superueniunt suas: sed etiā si quis cogat, ipsi non patiuntur. Camelus lac suum usque eò seruat, quò iam cōceperit: atque eo tempore, tum lac, tum caro cameli suauissima omniū est. Prolem à parente separant anniculam. Viuunt cameli magna quidem ex parte annos triginta: sed nonnulli quinquagenis annis: quidam & centenis. utcunque & rabiem quandoque sentiunt. Castrandī genus etiam fœminas quæ bello

D præparentur, inuentum est: castratæ nanque auctiores & fortiores fiunt, coitu negato. Habentur in duplex ministerium: sunt alij oneri ferendo accommodati: alij leues ad pernicitatem: uelocitas enim illis inter equos, sed sua cuique mensura sicuti uires: nec ultra assuetum procedit spatium, nec plus instituto onere recipit. Sitim quadriduo tolerant: uerum cum occasio bibendi data est, tantum implentur, quantum satiet desideria præterita, & in futurum diu profit. lutulentas aquas captant, puras refugiunt: denique nisi cœnosior liquor fuerit, ipsi assidua conculcatione limum excitant, ut turbetur. Cameli tum caro, ut modo diximus, tum lac ab hominis dulcissimum est: suauissimum autem hoc existimatur, ad unam mēsuram duabus aut tribus aquæ additis. Cameli cerebrum arefactum potūque ex aceto

D E D I F F E R E N T I I S

comitialibus morbis aiunt mederi : item fel cū melle potū: hoc & angina. E cauda arefacta solui aluum .fimi cinere crispari capillum cum oleo. Et dyfentericis prodest illitus cinis, potūsque quantum tribus digitis capitur, etiam comitialibus morbis . Vrinam fullonibus utilissimam esse tradunt: itémque ulceribus manantibus. Barbaros eam feruare quinquennio, & heminis potam ciere aluum. Camelino capite est quam nabim Æthiopes uocant, nos camelopardalim dicimus. Collo equis similis, pedibus & cruribus boui, colore rutilo, candidis maculis in hinnulorū morem supersparsa. Posteriora corporis anterioribus humiliora : adeo ut iis partibus humi federe uideatur, quæ bouis altitudinem non superant : cum partes priores camelorum crura proceritate æquent, simul & quæ circa armos sunt atque pectus ipsum proceriora uideantur, quàm pro reliqua corporis ratione: ut F uero Heliodorus prodidit, caput cameli simile, maius duplo aut paulo amplius quàm Lybici struthij: collum, ut oloris longum. Animal aspectu magis quàm feritate conspicuum : nullam enim præ se fert sæuitiam, tractatūque tam facile, ut funiculo eius capiti alligato, ubiuis ducatur à præfecto: ut non inter feras, sed inter pecora potius numerari debeat: quare etiam ouis feræ nomen inuenit, Æthiopia hanc gignit. Nullam habet cum pardale similitudinem.

Nabis.
Camelopardalis.

Ouis fera.

Dromades.
Dromedarij.
Ouifera.

1 Currunt cameli, inquit Aristoteles, celerius quàm equi Nissani. Veloces istos camelos dromadas uocauit Liuius Decade quarta : & dromedarios Efaia, ut arbitror, interpretes Latinus. 2 Ouis fera, aliàs ouifera.

De suibus.

Cap. X C I X.

G

Sus, ſg.

SVillum genus cum sit aliàs bisulcum, in Illyrico quibusdam locis & Pæonia, atque nonnullis aliis regionibus, solidas habent ungulas fues: quo fit ut ex utroque genere existimentur, solipedum scilicet & bisulcorum. Dentem nullum mutat sus: & mas plures habet dentes quàm fœmina. Mas item dentes habet exertos, quibus fœmina uacat. Rostrum habet sus repandum, collum crassum, & fetis horret. Testes maribus hærent retro, nec tremuli pendent. Mammæ gerit fœmina, nec in pectore nec in fœminibus, sed in uentre, generosa duodenas, uulgaris binas minus. genitale uero ea continet parte qua pecoris ubera habentur : & cum per libidinem turget ac prurit ad coitum, sursum tantisper hoc retrahitur, uertitque fo- H ras, ut inde mari coitus sit facilius. Cauda sui intorta : id etiam notatum, facilius iacere in dextrum quàm læuum intortam. Lienem habet angustum & oblongum: uentrem ampliorē, in quo rugæ cancelliue (quas *πλόκας* uocant) insunt nonnullæ leues: hunc intestinum excipit longissimum & multis conuolutum anfractibus. Vulua porcina anfractuosa sinuosaque est: quandoquidem animal multiparum sus est, & in sinibus fœtum gerit. Suum ossa medullæ parum in se continent. aprorum sanguis non spissatur. Coire incipiunt fues tam mares quàm fœminæ mense suæ atatis octauo: quanquam mas antequam sit anniculus prolem generat uitiosam: fœmina annicula parit : sed non omnibus locis eadem atatis ratio est.

iam

A iam enim sues nonnusquã tam mares quàm fœminæ quarto coeunt men-
 se: sexto tamen ita ut uel progenerare & educare possint. Nonnusquam
 apri mense decimo inire incipiunt. Valent ij coitu ad triennium. uetustio-
 ribus proles deterior gignitur: nullus enim profectus accedit, nulla uirium
 recreatio. Paucissima edit sus prima partione, uiget secunda: nec senescens
 copia fœtus deficitur, quãquam lentius coit. Vt autem Varro prodidit, sus
 ad fœturam quàm sit fœcunda, animaduertunt fere ex primo partu, quòd
 non multũ à reliquis mutat. Sunt è scrofis aliæ statim prolis fœcundæ lau-
 dabilis: aliæ increfcentes melius generant. Vbi uero quintũdecimum annũ
 nata scrofa est, non præterea generat: aliquibus tamen uita prope ad uice-
 nos annos: plurimis uero ad quindecim. Si pinguet ocyus, & iuuenis, & fe-
 nescens mouetur ad coitum: si grauida admodum pinguescat, efficitur ut
 fœta minus habeat lactis. Sues cicures bis pariunt anno: natura enim diui-
 sus est suis annus bifariam: quaternis mēsis fert uentrem: binis nutritat.
 Parere tot potest scrofa quot mamas habet: si minus pariat, fructuaria non
 erit idonea. Numerus partus plurimum ad uicenos: si tamen multos pepe-
 rerint, educare omnes nõ queunt. Nutricare octonos porcos paruulos pri-
 mo possunt, ut Varroni placet: incremento factò, à peritis dimidia pars re-
 moueri solet, quòd neq; mater sola potest sufferre lac, neq; cõgenerati ale-
 scendo roborari. Mihi uero utilius probatur experto, inquit Palladius, por-
 cam cui pabula suppetunt, ut plurimum sex nutrire debere: quia licet plu-
 res possit educare, tamen frequentiore numero lacta deficiet. Porci qui nati
 sunt hyeme, fiunt exiles propter frigora, & quòd matres aspernantur pro-
 pter exiguitatem lactis. Cum scrofa peperit, primam mammam porco, qui
 primus in lucem prodiit præbet: & suam nouit quisque in fœtu quo geni-
 tus est ordine, eaque alitur, nec alia. Detracto illa alumno suo, sterilefcit ili-
 co ac resilit: uno uero ex omni turba relicto, sola munifex, quæ genito fue-
 rat attributa, descendit. penuriam lactis præpingues sentiunt. qui in utero
 lesus minutusque fuerit fœtus, metachæros dicitur. Omnem porro situm
 ruris pecus hoc usurpat: nam & montibus & campis cõmode pascitur: me-
 lius tamen palustribus agris quàm sitientibus. Nemora sunt conuenientif-
 sima, quæ glandium pomorumque syluestrium feracia sunt. at ubi penu-
 ria est arborum, terrenum pabulum consecrabimur: & sicco limosum præ-
 feremus, ut paludem rimentur, effodiãntque lumbricos, atque in luto uolu-
 tentur, quod est huic pecori gstatissimum. Herba frugumue minime appe-
 tens est (imo uiridia pabula suis plerunque nocēt:) sed radicum maxime
 ex omnibus animalibus: rictuque aptissimo ad id negotij est. Facillime etiã
 omnium ad quoduis pabulum assuescit: & celerrime quoque in pinguedi-
 nem proficit, pro sui corporis magnitudine: sexaginta enim diebus pingue-
 scit: quantum autem profecerit, ij cognoscūt quibus ea res curæ est. Alitur
 hoc pecus pinguescitque maxime glade: deinde faba, & hordeo, & cætero
 frumento. quæ res non modo pinguitudinem efficit, sed etiã carnis iucun-
 dum saporem: sed maxime pecus hoc, ut etiam cætera quibus uentriculus
 optime concoquit, quiete immotioneque pinguescit: magis autem inedia

*Vsq; ad quar-
 tum annum,
 Varro: Plini^o,
 non ultra tri-
 matum.*

*Varro, Sus
 AEnes Lau-
 ni triginta por-
 cos peperit: sed
 portentũ erit.
 Porca.*

*Metachæros,
 μὲτὰ χῆρος.*

*Alias, sex die-
 bus.*

DE DIFFERENTIIS

faginatione orsa. Caterum sues pinguiore redduntur etiam cum in luto E
 se uolunt. Sues ex omnibus pecudibus impatientissimæ famis sunt, ita ut
 aliquando si indigeant pabuli, non tantum alienam (si liceat) sobolem, sed
 etiam suam consumant. Sues tantum coitu spumam ore fundere inueni-
 mus. uerrem subantis audita uoce, nisi admittatur, cibum non capere us-
 que ad maciem. In Africa suillum genus non uiuit. Apud Indos quoque
 nullum suem neque ferum neq; cicurem nasci Ctesias Cnidius ait. In Ma-
 cedonia sues muti esse dicuntur. Agatharsides ait sues in Æthiopia cornua
 habere. Cum cætera animalia, nisi nouella castrantur, intereant, aper unus
 qua ætate castratur non refert. Postquam enim salire defierit, ita ut id recte
 facere possit, castratur faginatúrque, quoad perueniat ad lanium: uerum
 castrantur uerres commodissime anniculi, utique ac minores quàm seme- F
 stres: quo facto nomen mutant, atque è uerribus dicuntur maiales. Castrã-
 tur & fœminæ post bidui inedia suspensæ pernis posterioribus, uulua re- 3
 scissa, celerius ita pinguescunt. Variis morborum generibus laborant sues, 4
 ut rauedine, anginaue, struma, febribus: & unum ex omnibus quæ noui-
 mus animalibus, sus grandinẽ concipit. Grandinosi autem fiunt sues, quo-
 rum crura, & collum, & armi carne constant humidiores: quibus partibus
 uel grandines plurimæ innascuntur. Caro dulcior est si gradines habet pau-
 cas: sed si multas, humida ualde & insipida est. Facile qui grandem conce-
 pere cognoscuntur: parte enim linguæ inferiore grandines habentur: & si
 fetas dorso euellas, sanguinolentæ in radice uidentur. pedibus etiam poste-
 rioribus constare non possunt qui grandent: & caput obliquum in incessu G
 est: grandinem uero non habent cum adhuc solum lactent. Suem oculo a-
 misso putant cito extinguere. Porci alienos sibi manipulos fœni lacerantes,
 pluuiam præfagiunt. Qui suum gregem uult habere idoneum, eligere o-
 portet tum bona ætate, tum bona etiam forma. Verres itaque legedi sunt,
 totius quidem corporis amplitudine eximij: sed quadrati potius quàm qui
 longi aut rotundi sunt, uentre promisso, clunibus uastis: cruribus uero & un-
 gulis haud perinde proceris, rostris breuibus & resupinis, amplæ & glandu-
 losæ ceruicis: maximèq; quod ad rem pertinet, quàm salacissimos oportet
 esse uerres: qui & ab annicula ætate commode progenerant dum qua-
 drimatum agant. Scrofa probantur longissimi status, & quibus ad sustinẽ-
 dum fœturæ onus, magnus se uenter effundat: cætera uerribus similes. Fœ- H
 mina sus habetur ad partus edendos idonea fere usque in annos septem, ut
 dictum est. Annicula non improbe concipit. Si regio frigida & pruinosa
 est, quàm durissimæ densæque & nigrae setæ dux eligendus est. Si téperata
 atque aprica, glabrum pecus, aut quaecûque prouenerit, potest pasci. Sues
 feræ semel anno gignunt: principio hyemis coeunt, uere pariunt, petentes
 maxime inuia, prærupta, angusta & opaca loca. Mas cum fœminis dies tri-
 ginta magna ex parte conuersari solet. maribus non nisi anniculis genera-
 tio est. In coitu plurima asperitas: tunc inter se dimicant indurantes attri-
 tu arborum costas, lutóq; se tergorantes. Pugnant adeo acri certamine, gre-
 ge relicto, ut sæpenumero mortem uterque aduersarius obeat. Fœminæ in
 partu

Verres.
Maiales.

Insipida, ἀχ-
λος.

Sus fera.
Ἰς ἀχρία.
Σύαχος.
κάπες ἐνιά-
λιος.

A partu asperiores, quæ & nonnunquam cum libidine excitantur, uel homines aggrediuntur: idque candida maxime ueste indutos. Numerus partus & tempus ferendi, idem atque in urbanis suis est. uox etiã similis: sed fœmina uocalior est, mas raro uocem emittit. Mares castrati, maiores ferocioresque euadunt: castrantur autem, quòd iunioribus adhuc morbus pruriens incumbit in testes: quo fit ut atterentes eam partem ad arbores, testes exstringant. Inter omnia edulia, suilla caro ualentissime nutrit, & ex quadrupedibus facillime concoquitur: & si in uentriculo & in iecinore probe concoquatur, optimum procreat succum, sed qui glutinosi nonnihil in se habeat: quo fit ut iecur obstruat, & renes iis quibus hæc à natura meatus habent angustiores: atque uberior frequentiorque eius usus in his membris

B uel grauitatem uel dolorem nonnunquam creat: eoque senibus inutilis est. Optimum autem succum gignit eorum caro qui ætate sunt mediocri: nã porcellorum recens natorum caro mucosa est, & excrementis abundat. Viscera suilla omnia, cæterorum quadrupedum uisceribus sua natura multo sunt suauiora: quæ tamen etiam seipsis meliora euadunt, cum animal ipsum caricas abunde comederit. Adhibetur & ars iecori fœminarum sicut anserum. Neq; alio ex animali numerosior materia ganæ: quinquaginta prope sapes, inquit Plinius, cum cæteris singuli. Vulua, ut diximus, eie-

Vulua eiectitia
Vulua porcaria.

cto partu melior quàm edito: eiectitia uocatur illa, hæc porcaria primiparæ suis optima: contra effœtis. A partu, præterquam eodem die suis occisæ, liuida ac macra. Nec nouellarum suum præterquam primipararum proban-

C tur: potiùsque ueterum necdum effœtarum, & biduo ante partum, aut post partum, aut quo eiecerint die, proxima eiectitiæ est occisæ uno die post partum. Huius & fumen optimum, si modo fœtus non hauserit: eiectitiæ de-

Sumen.
Abdomen.

terrimum, antiqui abdomen uocabant. Præpinguium suum cutis, ubi probe elixa sit, glutinosum quidem pinguemque succum gignit, sed non admodum crassum: nec tam facile concoctionem admittit quàm extremæ partes, (crura inquam ac labra:) neque succum præstat tam bonum, sed qui excrementis magis abundet. Pulmo suillus intertrigines, quæ à calciamentis fiunt, ab inflammatione tueri sanarèq; creditur. Aprinum iecur recens si arefactum teratur, ex uino potum contra serpentiũ morsus auxilio est. Suillum lac sunt qui arbitrentur utilissimum tenasmo, dysenteria, nec non phthificis.

D Adipem suillum (axungiam Græci appellauere) antiqui maxime axibus uehiculorum perungendis ad faciliorem circũactum rotarum utebantur: unde &

Axungia.
ἀξούνη

nomen: sic quoq; utili medicina cum illa ferrugine rotarum ad sedis uitia uirilatisque. Adeps suillus omnium liquidissimus est, instarq; olei diffluit: emollit atq; concoquit magis quàm oleum: ideòq; cataplasmatibus quæ ad phlegmonas imponuntur, apte commisceri solet. Humorum acrimoniã impositus maxime obtundit, ac proinde medicamentis ulcera curantibus miscetur: quale est quod parygron uocant. Et per se axungiam medici antiqui maxime probabant renibus detractam: & exoptis uenis aqua cælesti fricabant crebro, decoquebantq; fictili nouo sapius, tum demum asseruantes. syncera axungia medetur igne ambustis uel niue: pernionibus autem cum hordei cinere: & galla pari mo-

DE DIFFERENTIIS

do. Ad tussim ueterē recens decoquitur quadrātis pondere in uini cyathis E tribus, addito melle: uetus etiā phthisin in pillulis sumpta sanat, quę sine sale inueterata est: omnino enim nō nisi ad ea quę purgāda sint, aut quę non sint exulcerata, falsa recipitur. Quidam quadrātes axungię & mulli in uini cyathis tribus decoquunt contra tussim, quinto die picem liquidam in ouo sumi iubent, circumligatis lateribus & pectoribus, & scapulis corū qui phthisin sentiunt: tantaque est uis, ut genibus etiam adalligata, redeat in os sapor, eamque expuere uideantur. E sue quę nō peperit, aptissime utuntur ad cutem mulieres: contra scabiem uero qui uis, admixto iumentorum seuo, pro parte tertia & pice, pariterque subferuefactis. Medicorum aliqui admixto anseris adipe taurorūq; seuo & cęsypo, ad podagras uti iubent: si uero permanet dolor, cum cera, myrto, resina, pice. Vfus igitur axungię ad F mollienda, excalfacienda, discutiēda, purgandaque. Inueteratur autē duobus modis: aut cum sale aut syncera: tanto utilior, quanto sit uetustior: conuenitque falsam magis emollire, excalfacere, discutere: utiliorēque esse uino lotam. Elota uino pleuriticis prodest: cinere aut calce excepta, inflammationibus, fistulis, ac tumoribus succurrit. Talum suillū ustum atq; epotum, quidam colli inflammationes atque tormina diuturna sanare pro dunt. Atque hæc de bifulcorum genere satis præcepimus.

Alia, contra phthisin.

Quomodo curari seruariq; debeat, monstrat Dioscori des lib. 2.

Sus, ὄσ. θύτης. Porcus, χοῖρος Delici. Sacres. Nefrendes. Scrofa. Verres, Aper, ἀπέρ. Σύαρος.

1 Sus, ὄσ: olim θύτης. Porcus, ut Varro tradit, Græcum nomen est antiquum, sed obscuratum, quod nunc eum uocant χοῖρον. Cum porci depulsi sunt à māmā, à quibusdam delici appellantur: neque iam lactentes dicuntur: qui à partu decimo die, uel (ut alij) die quinto habētur puri, ab eo appellantur sacres: quod tū ad sacrificia idonei dicuntur primum. Amisso nomine lactentis dicuntur nefrendes, ab eo quod nondum fabam frondere possint, id est frangere. Sus fœmina, scrofa: mas, uerres dicitur, & nō nunquam aper, græce ἀπέρ: quanquam aper fere pro syluestri accipitur, qui Græcis σύαρος appellatur. 2 Quomodo sagineatur sues, docet Aristot. lib. 8 hist. anim. 3 Aristoteles. Pernis posterioribus, recisa cute inter fœmina, quā maribus testes maxime continentur, &c. ubi Plinius, pernis prioribus habet: quem & Theodorus secutus est. 4 De suum morbis, & eorum curatione Aristoteles lib. 8. hist. & Columel. lib. 7. 5 Sumen interpretantur suillas cum lacte suo densato mammas, ut Martial. lib. 13. Esse putes nondum sumen: sic ubere largo Effluit, & uiuo lacte papilla tumet.

De quadrupedibus solipedibus.

Cap. C.

Solipedes, Solidipedes. Μόλυχα.

R Eliquum iam est solipedum genus: earum scilicet quadrupedum, quę ungulas in pedibus gerunt solidas. Porro solidas habent ungulas fere, quę non sunt cornigera, igitur pro iis, telum ungula est illis: nec talos habent eadem. Solipedū crura statim iusta nascuntur mensura: postea exporrigentia se uerius quàm crescentia: itaque in infantia scabunt aures posterioribus, quod addita ætate non queunt: quia longitudo superficiem corporum solum ampliat. Hac de causā inter initia pasci, nisi submissis genibus non possunt, nec usque dum ceruix ad iusta incrementa perueniat.

De equo.

Cap. CI.

Equus, ἵππος.

I N hoc genere primas partes iure uendicabit equus: homini enim fidelissimi ante omnia, quę uel in consortiū operum nobis paramus, sunt equi:

&

A & omnium quoque generosissimi. Iudicium quoque ac uoluptatem, affectusque alios nonnullos humanis similes iis inesse, præstantissimo saltem eorum generi, in exemplis habetur. Cùm cæteris fere animalibus in suo singulis genere oculorum color sit idem, equus, secundum hominem, omnium cæterorum animalium maxime uersicolor est: & aliqui cæsi altero oculo nascuntur, quod nulli fere ex cæteris bestiis euenit manifeste. Ceruix iuba ornatur: & pili in iuba largi. Dentes habet equus cõtinuos numero quadraginta: quorum primores quatuor mense tricesimo amittit, binos utrinque, supra dico & subter. Tum ubi præterea annum compleuerit, incipiatque quartum agere annum: quatuor item eodem modo mittuntur, duo superius, totidemque inferius: & incipiunt nasci quos uocant columellares.

Caninos hos uocant Columella & Palladius. Columellares dentes.

B Rursus anno altero peracto, quinto scilicet anno incipiente, & omnino intra sextum annum, simili modo quatuor alij cadunt. Quibus iam peractis annis quatuor & mensibus sex, nullus præterea mittitur: quãquam euenisse in aliquo certum est, ut cum primis omnes amitterentur: atque etiam in alio, ut cum ultimis omnes: sed raro. Sexto deinde anno quos primos mutauit, exæquat. Septimo omnes explentur æqualiter, & ex eo cauatos gerit. Nec postea quot annorum sit ex dentium mutatione comprehendi potest: sed prouectioribus, decimo anno (ut nonnullis placet: ut uero aliis sexto decimo) tempora cauari incipiunt, & supercilia nonnunquam canescere, & dentes prominere. Agitur certe in equis contra atque cæteris animalibus: cum enim cæteris senectute dentes nigrescant, equo candidiores red

C duntur. Equus in pedibus solidas gerit ungulas. felle omnino caret. Salacissimus omnium tum fœminarum tum marium equus est, excepto homine. Coire incipit bimus tam mas quàm fœmina: sed hoc in paucis fit. pullique eorum minores imbecillioresque sunt. Quod autem plurimum, trimatu tam mares quàm fœminæ cocunt, & proficiunt subinde in generando, ut proles præstantior ad annos usque uiginti procreetur. Iuniorum coitus præter ætatem contingit, pabuli bonitate & copia. Seniores equi fœcundiores sunt tam mares quàm fœminæ: quo fit ut à circo post uicesimum annum mittantur equi ad sobolem reparandam. Matrem autem post decennium non esse utilem iudicant Columella & Palladius: quòd ex annosa matre tarda fit atque iners proles. Coeunt mares ad annos tricenos ternos: fœ

D minæ ad quadragenos: ita ut per totam fere uitam coitum equis seruari eueniat: uiuit enim magna ex parte mas annos circiter quinque & triginta, fœmina plus quàm quadraginta. iam & quinque & sexaginta annos uixisse equum proditum est. Fœmina quinquennio finem crescendi capit, mas anno addito. Ad generandum paucis animalium minor fertilitas: qua de causa per interualla admissuræ datur. Equæ tricenæ, inquit Aristoteles, aut paulo plures singulis dantur admissariis. Neque tamẽ æqualem numerum omnibus debemus adhibere, sed æstimatis uiribus uniuscuiusque admissarij, submittenda sunt pauca uel numerosa coniugia. Iuueni equo & uiribus formæque constanti (ut Palladius præcipit) non amplius quàm duodecini uel quindecim debemus admittere: cæteris pro qualitate uirium suarum.

Equus.

DE DIFFERENTIIS

Nec unus admissarius, ut Plinus author est, quindecim initus eiusdem anni E
 ualet tolerare: quanquam (ut Columellæ placet) nec minus quàm quindecim, nec rursus plures quàm uiginti unus debet implere. Equus non certo dierum numero implet, sed aliquando uno aut duobus tribusue, aliquando pluribus: serius certe quàm alinus equam superueniens implet. Coitus uerno fit æquinoctio: atque hoc tēpore horum fœturæ initium admissio-
 nis facere oportet ad solstitium, ut partus idoneo tempore fiat: duodecimo enim mense, die decimo aiunt nasci. Qui uero post solstitium partus eduntur, uitiosi & inutiles existunt, ut Apfyrtus docuit. Equos autem pretiosos, reliquo tempore anni remouere oportet à fœminis, ne aut cum uolent in-
 eant, aut si id facere prohibeantur, cupidine sollicitati noxam contrahant. Equas autem domitas L X diebus equire ante quàm gregales inuenimus. F
 Coitus tempore equi equos mordent, & prosternunt equitem quoque. Incenduntur libidine fœminarum equæ potissimum, uti diximus: quæ tempore coitus colligunt sese, & societate magis quàm antea gaudent. Caudâ mouent crebrius, uocémque immutant. mingunt etiam pluries, atque inter se ludunt. Nec dubium, quin aliquot regionibus tanto flagrent ardore cocundi fœminæ, ut etiam si marem non habeant, assidua & nimia cupiditate figurantes sibi ipsæ uenerem (cohortalium more auium) uento concipiant. Fert uterum equa menses undecim: parit duodecimo mense, ut dictum est. Pariunt equæ magna ex parte singulos: sed gemellos quoque aliquando, cum plurimum, procreant. Abortum etiam facit equa odoré sentiens ellychnij lucernæ extinctæ, quod & mulierum nōnullis accidit. In hoc G
 genere grauida stans parit: præterque cæteras fœtum diligit. Quod hippo- 3
 manes uocant, ueluti caruncula est, & hæret quidem fronti nascentis pulli, ut narratur, caricæ magnitudine, colore nigro: sed equæ perlambentes abtergentesque id abrodunt: alioqui partum ad ubera non admittunt. Non statim à partu equa impleri debet, sed intermisso tempore: & melius quarto aut quinto anno interposito procreat, ut Aristotelis uisum est. Omnino si nihil plus detur, unum tamen interponere annum, & quasi nouale facere necesse est. Alternis, inquit Varro, qui admittunt, diuturniores equos & meliores pullos fieri dicunt: itaque ut restibiles segetes essent exuctiores, sic quotannis quæ prægnans fiat. Et Columella, uulgari inquit, fœminæ solenne est omnibus annis parere: generosam conuenit alternis continere, quo H
 firmior pullus lacte materno laboribus certaminum præparetur: mammas nanque pullis equæ anno prope toto præbent. Fruge herbæque uescuntur equi, sed maxime potu pinguescunt: ut alia enim iumenta, ita & equi pro aquæ quam bibunt usu, suo fruuntur pabulo: & qui minus potum aspernatur, is appetentior pabuli est. Gaudent pratis & paludibus. Aquam quoque turbulentam & crassam suauius bibunt: quod si clara est, pede eam inturbant. Bibunt autem equi forbendo: & quo quis acrior, in bibendo profundius nares mergit. Equos castrare quibusdam in more est, ut Scythicis Sarmaticisque gentibus: quibus equi parui sunt, acrisque ualde, neque adeo tractabiles: demptis enim testiculis, sunt quietiores: & canterij appellantur,

Hippomanes.

Canterij.

ut in

Aut in suibus, maiales, & in gallis gallinaceis, capi. Equorum gregales morbo immunes sunt, excepta podagra: hoc enim uno laborant, & plerunque ob id unguis amittunt: sed amissis alij statim renascuntur: fit enim ut altero subnascente ungue, alter amittatur. At uero equi domestici morbis plurimis obnoxij sunt: adeo ut homines usu periti totidem fere morbis equum infestari, quot hominem referant. Equinum pecus tripartito diuiditur, uti Columella prodidit: est enim generosa materies, quæ circo sacrisque certaminibus equos præbet: est mularis, quæ pretio fœtus sui comparatur generoso: est & uulgaris, quæ mediocres fœminas marisque prognerat. At Varro ita distinguit: equi, quod alij sunt idonei ad rem militarem, alij ad uenturam, alij ad admissuram, alij ad cursuram, alij ad prædam: itaque peritus

Gregales, φὸς βῶδες.

Equus generosus.

Equus mularis.

Equus uulgaris.

Belli alios eligit, atque alit ac docet: aliter quadrigarius ac desultor: neque idem qui uectarios facere uult, neque eodem modo paratur ad ephippium ut ad prædam: quo ut ad rem militarem, quod ibi ad castra habere uolunt acres: sic contra in uitis habere malunt placidos: propter quod discrimen, maxime institutum, ut castrentur equi. Quales autem equos maxime legi oportet, his præcipue signis intelligitur. Cum natus est pullus, confestim licet indolem æstimare, si hilaris, si intrepidus, si neque conspectu, nouæque rei auditu terretur, si ante gregem procurrit, si lasciua & alacritate, interdum & cursu certans, æquales exuperat, si fossam sine cunctatione transilit, pontemque flumenque transcendit. Hæc erunt honesti animi documenta. Corporis uero forma constabit exiguo capite, nigris oculis, naribus parutulis, breuibus auriculis & arrectis, ceruice molli latæque nec longa: præterea quæ non porrecta sit, ut suis, sed intro flectatur gallinaceorum more, densa iuba & per dextram partem profusa, lato & musculorum toris numeroso pectore, grandibus armis & rectis, lateribus proceris & ad uentrem inflexis: spina duplici, uentre substricto, testibus paribus & exiguis, latis lumbis & deorsum uersum pressis, cauda longa & setosa crispâque, mollibus atque altis rectisque cruribus, tereti genu paruoque, neque introrsus spectanti, rotundis clunibus, fœminibus torosis, tibiis excarnibus, duris unguis, & altis, & concauis rotundisque, quibus coronæ mediocres superpositæ sunt. Sic uniuersum corpus compositum, ut sit græde, sublime, erectum, ab aspectu quoque agile, & ex longo, quantum figura permittit, rotundum, & toto corpore uenas habeat, quæ animaduerti possint: quod qui huiusmodi sit, & cum est æger, ad medendum est appositus. Quod ad colores attinet, hæc tradit Vergilius,

-Honesti

Spadices glaucique: color deterrimus albis

Et giluo.

De colorum uarietate in equis plura legas apud Palladium.

Hæc eadem in equabus consideranda sunt: & maxime, ut sint longi & magni uentris & corporis. De stirpe magni interest, qua sint: quod genera sunt multa. Itaque ad hoc nobiles à regionibus dicuntur, ut in Græcia Thefalici equi, in Italia, Apuli. Sed Cappadocia ante alias alitrix equorum, & prouentui equino accommodatissima est. In Hispania Galetica gens est, & Asturica. Equini generis hæc sunt, quos thieldones uocamus. minori for-

Thieldones.

DE DIFFERENTIIS

Aliàs, minori fama. ma appellatos asturcones gignunt, quibus non uulgaris in cursu gradus, **E**
Asturcones. sed mollis alterno crurū explicatu glomeratio: unde equis tolutum capere
Equi Celtiberia. incurfus traditur arte. Celtiberorum equi corporis agilitate pernicitatē-
Vario cinereo-ue, & ἰσὸ ἰσέροι. que reliquos facile superāt, Parthicorum maxime similes. Hi in Celtiberia
Equi Maotici. quidem colore spectantur uario cinereo: in alieno uero colorē mu-
Equi Indici. tare solent, ut Possidonius author est. Circa Maotim paludem pusilli gi-
Equi Lybici. gnuntur equi: sunt enim loca hæc impense frigida. Apud Indos Pŷllos arie-
tibus non maiores equi gignuntur. Terram quoque Indiā equos uno cor-
nu præditos procreare ferunt: quorum è cornibus pocula conficiuntur, in
quæ mortiferum uenenum coniectū si quis biberit, nihil graue, quòd cor-
nu repellat malum, perpetietur. De Lybicus equis hæc feruntur: equorum **F**
uelocissimos esse, nullo laboris sensu affici, ex habitus gracilitate macilen-
tos esse, totòsque ex sese aptos ad fortissime sustinendam dominorum ne-
gligentiam: pabulum enim dominos eis nec largiri, nec eos cum laboraue-
rint strigile perfricare, nec eis cubilia substernere, nec ungulas expurgare:
sed simul atque iter institutum confecerunt, ex equis dissilientes, hos ad pa-
stiones dimittere. Lac equinum, cum à camelino discesseris, liquidissimū
omnium est, minimūque in se pingue habet. Caseum equinū, hippacem
uocant alij: Sextius eisdē effectus equino, quos bubulo tradit. Hippacē a-
lij coagulum equinum dixerunt: hæc dysentericis cœliacisque prodesse scri-
psere nonnulli. Lichenes uocantur in equorum genibus & prope ungulas
indurati calli, in earum partium flexu nati: hi triti & ex aceto e poti comi-
tialibus morbis mederi traduntur. Sunt qui eos & ad cuiusuis feræ mor- **G**
sum exhiberi cōsulant. Damnatur equinum fel inter uenena, ut Plinius re-
fert. Quin & sanguis eorum septicam uim habere traditur: item equarum
præterquam uirginū, erodere, emarginare ulcera. De equis feris pauca sci-
psere Græci, quoniā terræ illæ non gignebāt: Hispania multos. Ad Hip-
panim fluuium sunt equi feri candidi. In Æthiopū terris ultimis & deuiis,
ferorum equorum non parua natio duobus dentibus acutis & uenenatis
prædita uersatur: quibus non perpetua pedum ungula, sed similiter ut cer-
uorum bifida est. iuba per mediam spinam ad extremam usque caudā per-
tinet. Ac si quando eos positus laqueorum insidiis Indi cōprehensos in ser-
uitutem redigere uelint, abstinent se cibo & potione, quòd seruiendi indi-
gnitatē acerbissime ferant. Dimidio quàm equus maior pœphagus est, ani **H**
mal Indicū, spississima cauda & nigerrima: humani pili subtilitatē eius setæ
uincunt. Ad bina cubita singulæ ipsius setæ longitudine procedunt: ex una
radice triginta simul exoriuntur. Omnium animalium timidissimus est pœ-
phagus. Septentrio fert & equorum greges ferorum: præterea alcem iumē-
to similem, ni proceritas auriū & ceruicis distinguat: quibus in rebus mu-
lo comparanda est: adeo propenso labro superiore, ut nisi recedens in poste-
riora uestigia pasci non queat, ne in priora tendens labrū inuoluatur. Scan-
dinania insula è regione Germaniæ mittit animal quale alces, in hoc orbe
nunquam uisum, multis tamen narratum, machlin nomine. Huic suffragi-
nes ut elephantis flecti nequeunt: propterea non cubat cum dormiendum
est:

A est: tamē somnolentū arbor sustinet, quæ prope casura secatur, ut fera, dum assuetis fulcimentis innititur, faciat ruinam: ita capitur, alioqui difficile est eam manu capi: nam in illo rigore poplitum, incomprehēbili fuga pollet. Sunt in Hercynia sylva, ut Cæsar author est, quæ appellantur alces. Harum est consimilis capris figura, & uarietas pellium: sed magnitudine paulo antecedunt: mutilæque sunt cornibus: & crura sine nodis articulisque habent. Neque quietis causa procumbunt: neque si quo afflictæ casu cōciderint, erigere sese aut subleuare possunt. His sunt arbores pro cubilibus: ad eas se applicant: atque ita paulum modo reclinatæ quietem capiunt: quarū ex uestigiis cum est animaduersum à uenatoribus, quò se recipere consueuerint, omnes eo loco aut ab radicibus subruunt, aut incidunt arbores, tantum ut summa species earum stantium relinquatur. huc cum se consuetudine reclinauerint, infirmas arbores pondere affligunt, atque unà ipsæ cōcidunt. Equos pennatos & cornibus armatos, quos pegasos uocant, Æthiopia generat. ut uero alij referūt, ales est pegasus: & hæc ales equinum nihil præter aures habet.

Alces.
An eadem sit
cū machli, an
diuersa.

Pegasus:

1 Intra sextum annum molares superiores cadunt, inquit Columella: Aristoteles uero, Maxillares nullum animal mutat. 2 Viuunt equi, inquit Plinius, annis quidem quinquagenis: fœminæ minore spatio. 3 Vt Theocritus scribit, ἰππομανῆς φυτὸν ὄβι παρ' ἀρκήσι, τὸ δὲ ἐστὶ πᾶσαι, καὶ πᾶλοι μάλινται ἀνδρείσι καὶ Ἰοαὶ ἵππαι: ut uero Cratenas, fructum fert planta ficui similē, sed nigriorem, folium papaueris, sed spinosum. Sed φυτὸν forsitan dixit Theocritus quasi φύμα, id est tuberculū quod in pulli frōte nascatur, uti sentit etiam Aristoteles. 4 Morborum signa & curationum generā à medicinæ ueterinariæ scriptoribus perquirenda sunt: nonnulla quidē ab Aristotele: plura uero à Columella, Vegetio & aliis qui medicinam tradidere ueterinariam. 5 Quæ sint in equo maxime uituperanda docet Pollux lib. i. ubi & notæ etiam habentur generosi equi. 6 Regiones in quibus nobilissimi procreantur equi, ostendūtur præcipue ab Oppiano De uenatione lib. i. & Gratio atque Strabone. 7 Equos pennatos. Monstro simile, uel monstrum potius hoc uocauit Plinius: & fabulosum arbitratur. Apuleius lib. 8 De asin. Meū ipse reputabam pegasum inclytum, illū motu magis uolaticum fuisse, ac per hoc merito pennatum proditum, dum in altum & ad usque cælum subsilit, ac resultat, formidans scilicet igniferæ morsum chimææ.

De asino.

Cap. CII.

D Vilem uulgarēque asellum rus omne tanquam maxime necessarium desiderat: nec sane iniuria: nam etiam eo rure quod pascuo caret, contineri potest, exiguo & qualicumque pabulo contentus: quippe cum non fruge solum & herba uelcatur, sed uel foliis spinisque, uel perticis salignis alitur, uel obiecto fasce sarmentorum: paleis uero, quibus pene omnes regiones abundant, etiam gliscit, sed potu maxime: tum imprudentis custodis negligētiam fortissime sustinet, plagarum & penuriæ tolerantissimus: laboris etiam & famis maxime patiens, raro morbis afficitur. Huius animalis tam exiguæ tutelæ, plurima & necessaria opera supra portionē respondent: cum & facilem terram leuibus aratris poscindat, & nō nimio pōdere uehicularum trahat: & pleraque utēsilia & uehere in urbem, & reportare collo uel dorso commode possit. Iam uero molarum & conficiendi frumenti pe-

Asinus,
Asellus, ὄνος.

DE DIFFERENTIIS

ne solennis est huius pecoris labor. Frigidum animal asinus est, inquit Ari- E
 stoteles: quamobrem locis frigidis gigni non potest, utpote sua natura ma-
 xime impatiens frigoris: quapropter Pontica & Scythica terra asinis caret.
 Dentes priores, ut equus, tricesimo mense amittit asinus: proximos autem
 sexto postea mense, atque etiam tertios quartosque eodem modo. In asini
 cauda, caulis longior est quam in equis. Cor habet pro corporis ratione ma-
 gnum: & selle caret: sanguinem habet nigerrimum & crassissimū. Asinus
 tam mas quam fœmina tricesimo mense coire incipit: sed magna ex parte
 nequeunt generare. Partus tamen à trimatu legitimus est: quanquam iam
 uel anniculam uentrem gessisse asellam aiunt, ita ut quod pepererat educari
 ac perfici potuerit. Mulis tanē procreandis minor trimo, aut maior deceni
 non debet admitti. Reicit semen à coitu, nisi si interpellatur asina: quāob- F
 rem ne id faciat, statim post coitum uerberant insectanturq;. Totidem pa-
 riunt quot equæ, & eisdem mensibus, & simili modo. Parit nanque asina
 duodecimo mense: & singularē magna ex parte gignit prolem: nonnunquā
 etiā, sed raro, gemellos edit. Paritura lucē fugit, & tenebras querit, ne cōspi-
 ciatur ab homine. Cum uel equus cū asina uel asinus cū equa coierit, multo
 magis abortus cōsequitur, q̄ cū unigenæ inter se iūgūtur: uerbi gratia, equa
 cum equo, aut asina cum asino. Euenit etiam tempus gerendi uteri maris
 norma id est ut quanto spatio temporis mas perficitur suo in genere, tanto
 etiam fœtus, quē ipse procreat absoluitur. At magnitudine, corporis spe-
 cie & uiribus magis fœminæ quam mari simile euadit quod nascitur. Si
 frequenter coeant, neque ullo interposito tempore cessent, quæ ita iungun- G
 tur, breui fœmina sterilefcit: alioqui uero parere tota uita potest asina. uita
 autem asinis amplior annis triginta: & fœmina uiuacior mare est. Asina
 pregnantēs, conuulso lactescunt. Pulis earum, ubi pingue pabulū, biduo
 a partu maternum lac gustasse, lethale est: genus mali uocatur colostratio.
 Mammæ asinis à fœtu dolent: ideo sexto mense arcet partus, cum equæ
 anno prope toto præbeant. Partus charitas summa, sed aquarum tedium
 magis. Per ignes ad fœtus tendunt: eadem si riuus minimus intersit, hor-
 rent, ita ut pedes omnino caueant tingere: nec nisi assuetos petant fontes,
 qui sunt in pecuariis: atque ita ut sicco tramite ad potum eant: nec pontes
 transeant, per raritatem earum translucentibus fluuiis. Mirūmq; dictū, si-
 uunt: & si immutentur aquæ, ut bibant cogenda exorandē ue sunt. Minor H
 asellus maxime agro necessarius est, qui & laborem tolerat, (ut modo dixi-
 mus) & custodis negligentiam propemodum non recusat. In hoc fere mu-
 rinus color uulgaris est. Admissarius uero asinus & qui mularum generi
 2
 feminando destinatur, speciosior esse debet: ut scilicet amplioris sit corpo-
 ris, ceruice ualida, robustis ac latis costis, pectore musculoso & uasto, fœ-
 minibus lacertosis, cruribus cōpactis, coloris nigri uel maculosi: nā muri-
 nus non optime respōdet in mula, ut Columella uidetur: uerum Palladius
 admissarium nigri uel murini maxime coloris aut rubei uult: qui tamen si
 discolorēs pilos in palpebris aut auribus geret, colorem sobolis plerunque
 uariabit. Sunt qui asinorum, ubi iam fœnerint, carnibus uescantur: quæ
 succum

*Asina ab imatu
 & fœmissis tra-
 dit Aristote-
 les.*

*Alia, exone-
 randa ue sunt.
 Minor asellus*

*Admissarius
 asellus.*

A succum procreant deterrimum. concoctu sunt difficillimæ, stomachoque
3 noxiæ, & gustui quoque insuaves. Lac asininum serosi humoris plus ha-
bet quàm caseosi: est que consistentia tenui: & secundum camelinum equi-
nùmque liquidissimum ac minime pingue. In uentre minime omnium
coagulatur, & quoquo uersus ocysissime in corpus digeritur: ac proinde sic-
ca uentriculi totiùsque corporis intemperie laborantibus utile est. & bibi-
tur ab imbecillitate uires colligētibus, quos atrophos uocāt: & ut nōnullis
placet, in feбри etiam, quæ careat dolore capitis. Pueris ante cibum lactis a-
finini heminam dari, aut si in exitu cibi rosiones sentirent, antiqui in arca-
nis habuerunt: si hoc non esset, habuerunt è caprino. Asinino lacte potu ue-
nena restinguuntur, peculiariter si hyoscyanum potum sit, aut lepus mari-

B nus, aut opocarpathum, aut pharicon, aut dorycnium: & si coagulatum ali-
cui nocuerit: nam id quoque uenenum est in prima lactis coagulatione.
Sunt inter exempla qui lac asininum bibendo liberati sunt podagra chira-
græue. Sed meminisse oportebit recenti utendum, aut nō multo postea te-
pefacto: nullum enim celerius euanescit. gargarizatur quoq; faucibus ex-
ulceratis utilissime. dentes collutos & gingiuas firmat. Cutem in facie eru-
gari & tenerescere lacte asinino putant. Conferre aliquid & candori in mu-
lierum cute existimatur. Poppea certe Domitij Neronis cōiunx quingētas
per omnia secum fœtas trahens, balnearum etiam folio totum corpus illo
lacte macerabat, extendi quoque cutem credens. Asini iecur assium comi-
tialibus prodest: ieiunis autem edendum est. Ossa asini confracta & deco-

C cta cōtra leporis marini uenenum dantur. Asinorum ungulas combustas,
sunt qui comitalem curare morbum dicant, si assidue binis cochleariis bi-
bantur: si oleo misceantur, strumas discutere: & ipsum cinerem aridum in-
spersum periones sanare. Quæ ex asinis utilia esse diximus, eadē omnia
onagris efficaciora: asinorum enim genera duo: unum mansuetum, ut sunt
optimi ex Arcadia, & in Italia ex agro Reatino: alterum ferum quos uocāt
onagros. In Phrygia & Lycaonia, in Asia quoq; & Africa sunt greges mul-
ti: nam similitudine quadam nomen urbanorum acceperunt. Est uero ona-
ger corpore ampliore, pulchriore specie, colore albicante, auribus proce-
ris, nigra linea ueluti uitta per mediam spinam protensa. animal cursus ue-
locissimi: quod tamen ferocioribus beluis prædæ esse solet. Mares in hoc ge-

D nere singuli fœminarum gregibus imperitant: quos & sua sponte sequun-
tur ad pascua, ad fontes, denique quocumque duxerint. Timent mares libi-
dinis æmulos: & ideo grauidas custodiunt, & fœtum si fœmina sit fouent,
morsuque natos mares castrant. Contrà grauidæ latebras petunt, & parere
furto cupiunt, gaudētque copia libidinis. Onagri nō transeunt montem,
qui Cappadociam à Cilicia diuidit. Onagri in Phrygia & Lycaonia præci-
pui: pullis eorum, ceu præstātibus sapore, Africa gloriatur, quos lalisiones
appellant. Asinorum syluestrium caro (quod ad alimenti bonitatem atti-
net) bouillæ, caprinæ & ouillæ comparatur, si ætate sint adhuc mediocres,
ac bono corporis habitu. In solidipedum genere, unicomne asinus tantum
4 Indicus est. gerit sane medio sui capitis cornu fixum, quo taurorum more

Aliàs, furunculos, & ἄκαθλα.

Onagrus. Onager. ὄναγρος. ὄναγρος ἄκαθλα.

Asinus syluestris.

Lalisiones.

Asinus Indicus, ἰνδικὸς ὄνος.

DE DIFFERENTIIS

generosissime pugnat: & talos quoque unus solipedū habet. Ex huius cornu pocula conficere Indos aiunt: nec ullis morbis eo die affici, quo ex huius generis poculo hauserint, neque ullis uenenis lædi, quæcunque nocendi gratia in potu dantur. Syluestrem asinum hunc uocat Philostratus, quem in Hyphasidis fluuij paludibus degere refert: alij uero syluestres asinos, equis magnitudine nihilo inferiores apud Indos in locis desertissimis nasci degerēque referunt, eosque reliquo corpore albos, capite uero purpureo, oculisque nigris esse: cornūque in fronte gerere, cuius superius puniceū, inferius album, mediū uero nigrum sit: atque non omnes quidem Indos, sed potentiores, cum tãquam armillis quibusdã brachia, sic cornua auro certis spatiis ornarunt, ex his ipsos bibere solere. Ex hoc cornu bibentem ab insanabilibus morbis tutum fieri: neque cum conuulsionibus corripī, neque facro morbo tentari, neque uenenis ullis ferunt: quinetiam si quid pestilens prius biberit, tum id euomere, tumque ad sanitatem redire. Asinos Indicos cornigeros Ctesias inquit, talis præditos esse, quos si quis confregerit, interiora quoque nigra deprehensurum esse. Horum fœminæ postquam pepererunt, patres circū pullos à partu recētes summa custodia uersantur. Cum à uenatoribus Indis inuaduntur, pullos suos adhuc ætate infirmos à tergo suo pascentes habent, atque pro iis pugnant: ac contra equites audēt uenire, eosque ferire. Tanto sane hi robore existunt, nihil iis ut obsistere queat, quin statim & concidat & perdat: equorumque incursum latera discerpūt ac lacerant, & uiscera dirūpunt: quo fit ut ad eos equi appropinquare ualde metuant. Carnes eorum, quod amarissimæ sint, haudquaquã esculentæ. G

1 Minor asellus, Hunc degenerē & uulgarem asellum uocat Columella: dosuarium asellum Varro. 2 Quæ forma maxime probāda est in asino, qui ad mularum procreationem destinatur, ostendit Apfyrtus in lib. ueterinario. 3 Crassissimum, inquit Plinius, lac asinæ est, ut coaguli uice utatur. 4 An idē sit cum eo, qui Æonius bos dictus est, aut bos Indicus: hunc Ælianus, ni fallor, etiam equum Indicū uocat.

Equus Indicus.

De mulis.

Cap. CIII.

*Mula.
Mulus.
Ἡμίονος.
ὄρεός.*

MVli nō suo pte genere ab radicibus, sed bigeneri & insititij sunt: creatur enim ex equa & asino, uel onagro & equa. Neque ullū est in hoc pecore aut animo aut forma præstātius, quàm quod seminabit asinus: quàmquam possit huic aliquatenus cōparari, quod progenerat onager: nisi quod indomitum & seruitio contumax syluestri more, strigosum patris proferret habitum: generantur enim ex equa & onagris mansuefactis. mulæ ueloces in cursu, duritia eximia pedum, uerum strigoso corpore, indomito animo, sed generoso. Vtiles etiam admissarij nascētur ex onagro & asina, & qui reliquos omnes antecellit. nam ubi asina & onagro natus, admittitur equæ per gradus infra cta feritate, quicquid ex eo prouenit, paternam formam & modestiam, fortitudinem celeritatēq; auitam refert. Ad mulorum generationem equas neque quadrimis minores, neque decēnibus maiores legunt. Mulorum genus totum sterile est, neque omnino fœcundum, sed infœcundum ad perfectam fœtificationem. Concipere uero aliquando mula potest (quod iam factū est) sed enutrire atque in finem perducere non potest: H

A potest: mas generare interdum potest: quod autē procreat ginnus est, quod
 1 scilicet mulus oblæsus est: (nam ex equo & ex asino ginni proueniunt, cum
 conceptus in utero ægrotauit:) est enim ginnus idem quod metachærus in
 porcis, aut in homine pomilio. Mulus superuenire coiréque incipit, missis
 primum dentibus: sed septennis implere potest: & cum equa coniunctus
 ginnum procreauit: post deinde superuenire non solet. Mula quoque iam
 grauida facta est, uti modo diximus: sed non quoad perficeret atque ederet
 prolem. Quidam uero non dissimulādi authores, ut M. Varro, & ante eum
 Dionysius & Mago prodiderunt mularum fœtus regionibus Africæ adeo
 non prodigiosos haberi, ut tam familiares sint incolis partus earum, quàm
 sint nobis equarum. Theophrastus quoque uulgo parere mulas in Cappa-
 B docia tradit: sed esse id animal sui generis. Vita mulis ad annos multos. Iā
 quidam Athenis uel octogesimum annum egerat. & serius fœmina fene-
 scit quàm mas. Gignitur autem mula & ex equo & asina: sed effrenis & tar-
 2 ditatis indomitæ. Qui ex equo & asina concepti generantur mares, hinni
 uocantur & hinnuli. Est autem Hinnus matri quidem per omnia simi-
 lior, minor quàm mulus corpore, plerunque rubicūdior. Iubam & caudam
 habet similem asini, aures tamen gerit equinas. Item in uētre est (ut equus)
 menses duodecim. Hosce item ut equulos & educant & alunt: & ætatem
 eorum ex dentibus cognoscunt. Ungularum muli uel mulæ cinis ex oleo
 myrteo alopecias replet. Mulæ quas terra Syria fert, similitudine quadam
 nomen accepere: quanquā non eadem qua mulæ specie cōtinentur. Coeūt
 C enim & mutua generatione progenerant, & celeritate mulis præstant. In
 India equarum & asinorum greges sunt: & asinos equæ facillime admit-
 tunt, & rufos mulos pariunt, ad currendum præstantissimos: quos pedibus
 captos ad Prasiorum regem adducunt. Ex iis, qui bimi capiuntur, domari
 possunt: contra uetuli ab immanissimis & carniuoris feris nihil differunt.
 Hæc de uniuerso quadrupedum uiuiparorum genere fatis dicta sunt.

1 Hinnum hunc uocat Plinius, id est paruum mulum, nisi deprauius sit codex. *Hinnus.*

2 Bardones etiam à nonnullis uocari hos scribit Hermolaus. *Bardones.*

*Ginnus.**Mulus, ἰγγίνος.**Mula, ὁ θη-
λυσ ὀρεύς.**Mula Afri-
cane.**Mula Cappa-
doces.**Hinnus.**Hinnulus.**Mula Syriaca**Mulus Indi-
cus.*

DE ANIMALIUM DIFFERENTIIS LIBER VI.

Continet ea quæ cortice integuntur, *φωλιδωτά* à Græcis dicta, quadrupedes scilicet ouiparas & serpentes.

De quadrupedibus ouiparis.

Cap. CIII.

*Ouipara, ωο-
πύρα.*

Quadrupedes quæ sanguinem habent, eedemque ova pariunt, (unde & ouiparæ dictæ sunt) omnes caput, collum, dorsum, prona F atque supina corporis possident: crura etiam priora posterioraque, & quod pectori proportionetur, modo uiuari generis. Sed crura iis ex obliquo habentur annexa, & humi extensa: retróque flectuntur tum priora tum posteriora, paulo in latus uergentia. Et pedes hæc omnia in plures digitos habent discretos. Caudam quoque habent longiorem, exceptis paucis. Ad hæc omnibus iis sensus totidem quot cæteris quadrupedibus sunt. Oculos habent, & conuiuent palpebra inferiore (nam superiorem non mouent) quemadmodum & aues: quanquam non more auium niçantur: sunt enim oculis du- G rioribus quàm aues. auriculis tamen hæc omnia carent, meatúsque tantum habent audiendi. Foramina item iis ante os sunt, sed non ita explanata, ut nares appellari possint, nisi spirandi officio. Et lingua quoque omnibus conspicua data est, (excepto quem Ægyptus fert crocodilo:) sed quæ in parte maiore adhæret, & dura est atque inutilis ad uocis officium: quanquam ad saporum gustatum usui illis sit. Lacertis inter hæc lingua bifida est, sicuti serpentibus. Dētibus etiam ferratis sunt omnia more piscium. Lingulam, quam *ὠδὴ γλωττίδα* Græci uocant, superimpositam asperæ arteriæ non habēt, sed dum alimentum in gulam admittunt, meatum ipsum constringunt: atque ita efficitur, ut in pulmonem nihil delabatur. Māmis carent hæc: nec H genitale aut testes foris obtinēt manifestos, sed intus conditos habent: nec pilo, sed cortice, prope dixerim omnia, tecta sunt: sed alia præduro & testaceo, alia molliori. Pulmo in iis exiguus quidem & fungosus, & tamen bipartitus est: & pars altera multum ab altera discissa est, ita ut binos habere pulmones uideantur. atque à singulari arteria partes in utrunque pulmonis latus duæ dependent, quemadmodum & in auibus conspiciamus. Quadrupedum ouiparorum iecinora pallidiuscula sunt: nonnullorū etiam uitiata omnino, ut corpora quoque eorum prauum tēperamentum fortiantur, ut rubetæ, & testudinis, & similibus. Lien iis exiguus, ut propemodum sensum effugiat: rigidus quoque est & reni similis. Fellis etiam habent aut plus aut minus omnia. Renes autem & uesicam eorum nullū possidet, præter te-

Ater testudinem. Testes iis dati sunt, non tamen qui foris pendeant, ut modo diximus, sed qui intus adhæreant lumbis, (quomodo etiam auibus habentur) uenulis admodum tenuibus circumdati. Meatus de singulis singuli pertinent, eodémque coeunt supra ostium excrementi, sicuti & in aliis ouiparis omnibus. isque meatus qui ex coitu amborum consistit, genitale est. Vuluę ratio in iis eadem quę in auibus est: enim uero ceruix una in imo & carnulentior est: fissura autem & oua proxima septo tranuerso continentur. Ventris intestinorumque eadem ratio est, quę in uiuiparis quadrupedibus utrinque dentatis: simplicem enim unumque habent uentrem aut canino aut suillo similem. Os aut saltem spinam pro suę magnitudinis modo sortiuntur: maiora enim ossis naturam potius obtinet: minora spina potius in ossis uicem fulciuntur. **Q**uadrupedes quę oua pariunt eodem coeunt modo, quo ea quę animal generant, mare scilicet superueniente, ut testudo tam aquatilis quàm terrestris. habent uero in quod meatus illi genitales contingant, & quo per coitum adhæreant: quibus autē uesica deest, (carent autem uesica præter testudinem omnes, ut dictum est) iis idem meatus sicco excremento, qui & semini pertinet foris: intusque iuxta alter habetur. Atque hæc quidem similiter tam in fœminis eorum quàm in maribus sunt. Fœminæ in iis (sicuti in cæteris ouiparis) maribus sunt maiores. Ortus iis uerno quidem tempore agitur, sed coitus non tempore eodem: alia enim uere, alia æstate, alia circa autumnum coeunt, utcunque singulis tempus sequens ad prolem commodius est. **O**ua edunt, maxima ex parte perfecta: quę ut seruari possint, duro iam constant putamine oportet: sunt enim oua quandiu increscunt molliora. Eodem igitur modo sunt quadrupedum oua fere, quo auium, crusta dura intacta, & bicolora: & supra iuxta cinctum consistunt ut auium: & reliqua eadem tum intus tum extra eueniunt. Sed quadrupedum oua, ut ualidiora, tempore cõcoquantur: auium imbecilliora sunt, atque ob eam rem parentem incubantem desiderant, cū quadrupedum oua uel sine parentis incubitu tepore terrę cõcoquantur ac perficiantur: (hęc nanque fere omnia in terra pariunt.) nam si quę quadrupedes ouiparę frequentantes fouent, quę ediderint oua, custodia gratia potius id faciunt. Huius generis omnia & pariunt in terra, & dormiunt uel in terra, uel si in aqua, rostrum ex humore extollentia spirandi causa. **D** Vocem quidem emittunt, sed alia exilem & imbecillem, alia perexiguam sibilum. Ranis sua uox quædam est. Omnium hoc genus est: nam & carnem edit & herbam. Conduntur hæc hyeme fere, & mensibus quatuor frigidissimis latent, nec per id tempus quicquam comedunt. Ex iis uero quę cortice molliori (non præduro & testaceo, qualis est testudinum) intacta sunt, senectutem exuunt secessus sui tempore. Varia horum genera: in his maximum est crocodilus.

De crocodilis & scinco.

Cap. CV.

Crocodilus fluuiatilis (duo enim genera eorum) maximum animal ex parua origine euadit: ouum enim non maius quàm anseris, & fœ-

Crocodil^o, κροκοδειλος.
χελυς.

tus inde exclusus proportione est. Accrescit deinde, & magnitudine excedit duodeuiginti cubita. Sunt qui cum tandiu augeri quandiu uiuat confirmant: uiuit autem diu. uitam habet terræ amnique communem. Oculi sunt illi suis, & uisus in aqua hebes, extra acerrimus. Vnum hoc animal superiori mobili maxilla imprimat morsum, (inferiorem enim habet immobilem:) aliàs terribile, pectinatim stipente se dentium serie. Sunt præterea dentes exerti magnique pro corporis ratione. Lingua tota inferiori annectitur maxillæ, quæ uix sentiri potest, parua adeo, ut non linguam, sed locum tantummodo linguæ habere putaueris. Crura habet à latere adiuncta, & in summa humo expansa: pedes admodum paruos, atque ad capiendum retinendumque inutiles. unguibus armatur robustis. cutis in tergo corticea contra omnes ictus inuicta, in uentre mollis tenuisque est. Parit F oua, quanta anseres, candida, circiter sexaginta, quæ terræ gremio committit, & sexaginta diebus incubat. Dies in terra agit, noctes aqua, teporis utrunque ratione: quatuorque menses hyemis, inedia semper transmittit in specu: uti uero alij narrant, sexaginta dies uentrem gerunt crocodili, sexaginta oua totidem diebus pariunt: totidemque dies hæc fouent. Sexaginta uertebras in spina habent, quam totidem neruis alligatam esse ferunt. Curatio partus ab eisdem sexaginta diebus peragitur. Annos uiuunt sexaginta: totidem dentes possident, totidem quotannis dies sine ullo cibo in latibulis quiescunt. Alij uero crocodilos dicunt cum in terra partum ediderint, obruere oua, deinde discedere: ita per se nascuntur & educantur. Crocodilum habent Nilus & Indus, quadrupes malum & humani corporis auidissimū. G Terribilis hæc contra fugaces belua est, fugax contra insequentes. Crocodilis in litore somno datus atque hiantibus, trochili aues inuolantes repurgant dentes, & intus fauces quoque: quo munere & ipsi aluntur, & crocodilus sentiens secum commodè agi, nihil nocet: sed cum egredi auem uult, ceruices mouet ne comprimat. In hac quoque uoluptate nonnūquam crocodilum somno pressum conspicatus ichneumō, per easdem fauces ut telū aliquod immisissum, erodit aluum. Fluiuatilium crocodilorum duo genera Ganges fluuius generat: horum alteri nihil nocent, alteri inexorabili atque immisericordi in quidlibet uoragine carniuori sunt: in eorum summo rostro quiddam tanquam cornu eminent. Crocodilus alter priori illi similis est, multum infra magnitudinem (qua chameleonti æquatur) in terra tantum, odoratissimisque floribus uiuit: ob id intestina eius diligenter exquiruntur iucundo nidore farta, crocodileam uocant: alij terrestris crocodili finum crocodileam appellant. Crocodilum terrestrem sola fert Africa, ut 2 author est Pausanias, qui & bicubitalem habet magnitudinem. Herodotus uero apud Ionas nasci crocodilos in sepibus murisue, à quorum similitudine Niloticos illos crocodilos nominari: quos & halitus odorésue multos uariósque edere prodidit. Crocodilea oculorū uitiis utilissima fertur cū porri succo inuncta, & cōtra suffusiones & caligines. illita quoque ex oleo cyprino molestias in facie enascentes tollit: ex aqua uero morbos omnes quorum natura serpit in facie, nitorémque reddit. Lentigines tollit ac uaros,

Crocodilus terrestris.

Crocodilea.

A ros, omnēque maculas. & cōtra comitiales morbos bibitur ex aceto mulso binis obolis. apposita menses ciet. Optima est, quæ candidissima, & friabilis, & amyli modo minime ponderosa, in humore statim eliquescent: cū teratur inter digitos, odore fermentescens. Felle inunctis oculis ex melle, cōtra suffusiones nihil utilius prædicat. Intestinis & reliquo corpore eius suffiri uulua laborantes, salutare tradit. Corij utriusque; crocodili cinis ex aceto illitus iis partibus quas secari opus sit, aut nidor cremati, sensum omnem scalpelli aufert. Sanguis utriusque claritatem uisus inunctis donat, & cicatrices oculorum emendat. Corpus ipsum excepto capite pedibusque elixum manditur ischiadicis. tussim ueterem emendat, præcipue in pueris: item lūborum dolores. Et adipem habent, quo tactus pilus defluit: hic perunctos

Quibus modis adulteratur, explicant & Dioscorides, & Plinius.

B à crocodilis tuetur, instillaturque morfibus. Ex eadē similitudine est scincus, quem quidam terrestrem crocodilum sui generis esse dixerunt, candidiore autem & tenuiore cute: præcipua tamen differentia dinoscitur à crocodilo aquatico, squamarum seta à cauda ad caput uersa. Apud Nilum gignitur in Indiāque, & ad mare rubrum, atque in Lybiæ quoque; Mauritania. Maximus Indicus, deinde Arabicus: afferuntur falsi. Minor ichneumone est in Nilo natus scincus contra uenena præcipuum antidotum: item ad inflāmandam uirorum uenerem: nam quæ circa renes sunt partes, ad pudendi erectionem bibuntur: ueneremque accendere ferunt, si drachmæ pondere ex uino bibantur. Et rostrum quoque eius & pedes in uino albo poti, cupiditates ueneris accendunt, utique cum satyrio & erucæ semine singulis

Scincus, σκίγγες.

Sale adseruitur cum nasturio. Dioscorid.

C drachmis omnium, ac piperis duabus admixtis: ita ut pastilli singularum drachmarum bibantur. per se laterum carnes obolis binis, cum myrrha & pipere pari modo potæ, efficaciores ad idem creduntur. Prodest & contra sagittas uenenatas, ut Apelles tradit, postea sumptus. in antidota quoque; nobilia additur. Sestius plusquam drachmæ pondere in uini hemina potum, perniciem afferre tradit: præterea eiusdem decoctum cum melle sumptum uenerem inhibere. Apelles author est, si ex melle uenenato syncero fastidiū cruditasque, quæ sit grauissima, incidat, scincum circuncisis pedibus, capite, cauda, decoctum, antidotū esse. Apud Indos nascitur bestia crocodili terrestri specie, magnitudine Melitensis canis: cuius pellis squamis adeo asperis scatet, ut more ferræ æs dissecet, & ferrum exedat atque conficiat:

Alias, prodest & contra sagittarū uenena ante & postea sumptus.

D Indi phattagen uocant.

Phattagē.

1 Aristoteles & Herodotus, Accrescit ad decem & septem cubita: uel ut alij legunt apud Aristotelem, ad quindecim cubita. 2 Crocodilum. Herodot. Apud Nomadas Africæ trium cubitorum magnitudine lacertis similitum.

De testudinum generibus.

Cap. CVI.

1 **G**eminus similiter uictus in aquis terraque & testudinum. Sunt autem testudinum genera, terrestres, marina, lutaria, & quæ in dulci aqua uiuunt. Aristoteles tria prodidit genera: marinā terrestre & hæmyda, quam Plinius (opinor) lutariam uocat & murem marinum. Testudinum genera omnia à latere adiuncta habent, eademque in obliquum flectunt, quemad-

Testudo, λελών.

DE DIFFERENTIIS

modum crocodili & lacertæ, & cortice integuntur duro rigidoque, & qui esse firmior sit. Testudinis iecur omnino uitiatum est, & totū corpus primum 3
Testudo marina.
Χελώνη θαλάσσια.
 uum temperamentum sortitur, quemadmodum & ranæ rubetæ. Testudini marinæ lingua nulla manifesta nec dentes, sed rostri acie comminuit omnia. Sunt enim rostri margines acuti, superna parte inferiorem claudēte pyxidum modo: & os habent robustissimum: quicquid nanque in os ceperint, siue lapidem siue quoduis aliud, perfringunt ac deuorant. Pulmonē 4
 habet testudo marina carnosum & sanguineum, similem bubulo, sed minorem quàm sit testudinis terrestris pro corporis ratione: at contrà, uesicā ampliores. Renes etiam habet similes bubulis. Corde eius exempto, mouetur tamen. In mari uiuunt conchiliis: habēt enim os robustissimum, ut dictum est. Exeunt in terram, & pascunt herbam, & in herba pariunt oua F
 auium cortalium ouis similia, ad centena numero: cæque defossa extra aquas & cooperta terra, ac pauca pectore & complanata incubāt noctibus: & educant fœtus annuo spatio: quidam oculis spectando quoque oua foueri ab ijs putant. Fœminę coitum fugiunt, ob rigorem asperitatemque genitalis masculi: quocirca non aliter coire creduntur, quàm coactæ, & pugna à maribus superatæ. Testudines tantæ magnitudinis Indicū mare emittere fertur, ut singularum superficies habitabiles casas integant, & numerosam familiam non arcte receperint, ut Solinus testatur, atque inter insulas rubri maris his nauigēt cymbis. Troglodytæ cornigeras habēt, ut in lyra annexis cornibus latis, sed immobilibus: quorū in natando remigio se adiuuāt: celtinū genus id uocatur, eximia testudinis, sed raræ. Testudinis marinæ sanguis cum uino & leporino coagulo cuminoque cōtra serpentium morsus, G
 & hausta rubetæ uenena utiliter bibitur. Sanguine, alopeciarum inanitas, & porrigo, omniæque capitis ulcera curantur: inarescere autem cum oportet, lentèque abluui. Instillatur & dolori aurium cum lacte mulierum: comitialibus instillatur ori, dductis labris, iis qui modice corripiantur: spasmō cum castoreo clystere infunditur. Quòd si dētes per annum colluuntur testudinum sanguine, immunes à dolore fiunt. Marinæ testudinis fel oculorum suffusionibus, albuginibus, & hebetudini medetur, claritatemque oculorum facit, & cicatrices extenuat. Oculorum quoque uitia omnia fel inunctum cum melle emendat: tōssillas sedat, & anginas, & omnia oris uitia: priuatim nomas ibi: item ardentium testium. naribus illitum comitiales erigit attollitque. Marinarum testudinum carnes admixtæ ranarum carnibus, contra salamandras præclare auxiliantur: neque est testudine aliud salamandræ aduersus. Terrestris testudo pulmonē habet pro corporis ratione maiorem quàm marina: uesicam autem admodum exiguam: adeo ut urinam earum (quæ ad remedia nonnunquā perquiritur) aliter quàm in uesica dissectarum inuenire difficile sit. Oua durioris testis & bicolora edit, quale ouum auium est: cæque defossa & cooperta terra & cōplanata supra incubat, crebrius repetens: fœtūque sequente anno excludit. Sunt testudines tetrestres, quæ ob id in operibus chersinæ uocantur, in Africa desertis plurimæ, qua parte maxime sitientibus arenis squalent, roscido, ut creditur, H

Testudo terrestris.
Χελώνη χερσινή.
Chersinæ.

A dicitur, humore uiuentes: neque ibi aliud animal prouenit. Testudinum putamina secare in laminas; lectosq; & repositoria his uestire Carbilus Pollio instituit. Terrestrium testudinum carnes suffusionibus proprie, & contra uenena salutare produntur. Testudinis terrestris sanguinem epotum comitialibus prodesse tradunt. plurimæ in Africa uti modo diximus.

6 Hæ ibi amputato capite pedibusque pro antidoto dari dicuntur: & ex iure in cibo sumptæ strumas discutere, ac lienes tollere: item comitiales morbos. Sanguis earum claritatem uisus facit, suffusionésque oculorum tollit: et contra serpentium omnium & arancorum, & similium, & ranarum uenena auxiliatur. sanguine seruato, & in farina pilulis factis, & cum opus sit in uino datis. Felle testudinum cum Attico melle glaucomata inungi pro-

B dest: & scorpionum plagæ instillari. Tegumenti cinis uino & oleo subactus pedum rimas ulceraque sanat. Squamæ à summa parte derasæ, & in potu datæ, uenerem cohibent: eo magis hoc mirum, quoniam totius tegumenti farina accédere traditur libidinem. Oua durata illinuntur strumis & ulceribus frigore aut adustione factis: forbentur in stomachi doloribus. Aliqui sanguinem testudinum lethargicis illinunt. hydropicis medetur testudo, decisis pedibus, capite, cauda, & intestinis exemptis: reliqua carne ita cōdita, ut citra fastidium sumi possit. Testudinum est tertium genus in cœno & paludibus uiuentium, lutarium uocant: latitudo his in dorso pectori similis, nec conuexo incurua calice, ingrata uisu. Ex hæc quoque aliqua contingunt auxilia: tres nanque in succensa sarmenta coniectæ diuidētibus se-

Lethargicis illinunt. Aliæ hæc de altero testudinū genere dicantur. Testudo lutaria.

C tegumentis, rapiuntur: tum euulsæ carnes earum coquuntur in aquæ congio, sale modice addito: ita decoctarū ad tertias partes succus paralyfin, & articulares morbos sentiētibus bibitur. Detrahīt item fel pituitas, sanguinēque uitiatum: sistitur ab eo remedio alius aquæ frigidæ potu. Aristoteles *αίμυδα* uocat, Plinius murem marinum. Hæc corticē (licet duriusculū) molliorem tamen habet quàm marina aut terrestris testudo: uesica & renibus uacat. Egressa hæc in terram, scrobe effossâ dolij forma, parit oua, quæ deferit obruta terra, die tricesimo repetit: refoffa breui excludit, fœtumq; continuo ducit in aquam. Cutē replet in alopeciis muris marini cinis cum oleo. Quartum testudinum genus est earum, quæ sunt in amnibus: has quidam è Græcis hæmydas appellant, longitudinis in India trium cubitorum.

Mus marinus Αίμυς. Mus aquaticus.

D Harum diuulsarum pinguia cum aizoo herba tusa, admixto unguento & semine lilij ante accessiones perunguntur ægri præter caput: mox cōuoluti, calidam aquam bibunt, quartanis liberari dicuntur. Hanc testudinem quintadecima luna capi oportere, ut plus pinguium reperiatur, uerum ægrum sextadecima luna perungi tradūt. Ex eodem genere testudinum sanguis instillatus crebro capitis dolores sedat, item strumas. Sunt qui testudinum sanguinem cultro æreo supinarum capitibus præcis excipi nouo fœtili iubeant: ignem sacrum cuiuscunque generis testudinum sanguine illini: item capitis ulcera manantia, & uerrucas. Idem promittunt testudinum omnium fimo pauos discuti.

Testudo fluuiialis, χελώνια ποταμίων. Hæmys.

Testudines. Alias, crebos.

I Arrianus in rubri maris nauigatione aliter enumerat quatuor testudinum ge-

DE DIFFERENTIIS

Αἰμύς.
Testudo.
Χελώνη.

nera, ἀλιθενῶ: (hāc opinor marinā intelligit,) terrestrē albā & montanā, quę maxima est, & cortice crassissimo. 2 Hæmyda, αἰμύδα: Aristoteles nūquā, quod meminerim, nomine testudinis appellat, imò potius distinguit, αἰμύδης καὶ χελώνης: sed fere cum ipsis cōnumerat. 3 Hoc forsitan uerū est de testudine marina: nā terrestrīū carnes ad remedia mādūtur. Testudinis etenim nomē apud Latinos, sicuti & χελώνης apud Gręcos, absq; ullo addito, quādoq; marinā, quādoq; terrestrē significat: ut apud Plin. lib. II. cap. 37: & Aristotelē lib. 5 hist. animal. ca. 33. 4 Plinius (modo absit mēda) inquit: Testudo pulmonem quāuis prægrandē, & sub toto tegumento habeat, sine sanguine tamen habet: ut uero de terrestrī testudine intelligatur (ut mihi quidē uideretur) nō patitur contextus. 5 Vtriusque generis testudinū putamina in laminas secari ad opera, ut ad pocula aliāque uasa, perspicuum est ex Martiale in Apophoretis, de Gustatorio, Fœmineū nobis Cherfon si credis inesse, Deciperis: pelagi mascula præda sumus. Sunt apud Arrianū in rubri maris navigatione (quæ ut opinor ad huiuscemodi opera exquiruntur) testudines quædam quę albæ dicuntur, maioribus corticibus: & aureæ, quæ reliquas facile superant. Sunt & ὄρδναι, id est montanæ testudines prægrandes & cortice crassissimo, cuius pars inferna, quæ & subrufa est, sectionem uix patitur. 6 Hæ ibi, Plinius: Si ex melle syncero fastidium cruditasue, quæ sit grauissima, incidat, testudinem circūcis pedibus, capite, cauda, decoctā, antidotū esse, author est Pelops.

Testudines
albæ.
Aurææ.
ὄρδναι.
Montanæ.

De ranarum generibus.

Cap. CVII.

Rana.
Βάτραχος.

Ololigo, ὀλο-
λίγω.

Cyrini.

Rana fluuiati.
Rana aquatic.
Rana lutaria.
Βάτραχος πλ-
ματιαί.
Βάτραχος λι-
μναί.

RAnarum genus ne uiuere quidem diu potest disclusum ab aquæ natu-
ra. Quadrupes est ex ouiparorum genere. Lingua ranis sui generis est: pars enim prior, quę cæteris absoluta est, iis cohæret eo modo quo piscium: intima uero absoluta ad guttur applicatur, qua suam uocem solent emit-
tere. Et quidem genus illud ululatus, quam loliginem nominant, mares intra aquam reddunt, ut cicant ad coitum fœminas: & flagrant tantisper G
oculi modo lucernæ, dum uociferantur. Coitum uero noctu magna ex par-
te agere uisuntur. Coitu superueniunt ranæ, prioribus pedibus alas fœmi-
næ mare apprehendente, posterioribus clunes. fœtum emittunt suum con-
tinuo filo sibi cohærentem. Pariunt minimas ueluti carnes nigras, quas gy-
rinos uocant: oculis tamen & cauda insignes: mox pedes figurantur, cauda
findente se in posteriores. Mirumque, semestri uita resoluuntur in limum
nullo cernente: & rursus uernis aquis renascuntur. Cyrenis mutæ fuere ra-
næ, illatis è continente uocalibus. durat genus earum. Mutæ sunt etiā nunc
in Seripho insula: eadem aliò translata canunt: quod & accidere in lacu
Thessaliæ Sicendo tradunt. Ranarum uaria sunt genera. Rana fluuiatilis 2
circa stagna riuosque uersatur. hæ sunt quæ apibus, ubi aquatum accesse- H
rint, insidiantur, & eas rapiunt. Iubent aliqui nascētium in aqua ranarum,
quibus adhuc cauda est, in calice nouo combustarum cinerem, si per nares
fluat sanguis, iniiciendum. Contra omnium reptilium uenena pro antido-
to sunt ranæ, si ex sale & oleo decoctæ carnes earum edantur, iúsue deco-
ctarum forbeatur: profunt & contra inueteratos tendinū rigores. Hydro-
pici quoque medentur ranæ aquaticæ in uino uetere & farre decoctæ, ac
pro cibo sumptæ. Ignis sacros restinguunt ranarum uiuentium uentres im-
positi: pedibusque posterioribus adalligari iubent, ut crebriore anhelitu
profint. Ranæ uero in triuio decoctæ oleo, abiectis carnibus perunctos li-
berant quartanis. Decoquantur ranæ singulæ in aceti heminis, ut dētes eo
colluātur,

Acolluantur, contineaturque in ore succus, dentium dolores sedat. Si fastidium obstaret, suspendebat pedibus posterioribus eas Salustius Dionysius, ut ex ore uirus deflueret in acetum feruens, idque è pluribus ranis. Fortioribus stomachis ex iure edendas dabat: maxillarésq; ita sanari dentes præcipue putant: mobiles uero supradicto aceto stabiliri. Ad hæc quidam ranarum corpora binarum præcis pedibus, in uini hemina macerāt: & ita collui dentes labentes iubent: aliqui totas adalligari maxillis: alij denas in acciti sextariis tribus decoxere ad tertias partes, ut mobiles dentium stabili-
 rent: alij iecur ranæ decoctum & tritum cum melle imposuere dentibus. Si cariosi & fœtidi sunt, centum in furno areferi per noctem præcipiunt: postea tantundem salis addi atque fricari. Pforas tollit rana decocta in he-
 B minis quinque aqueæ marinæ. excoqui debet donec sit crassitudo mellis. Ranarum decoctarū ex aceto succus anginas illitus abolet: hic & contra tonsillas prodest. Insperus earum cinis profluentis sanguinis impetum sistere fertur: cum liquida pice illitus sanare alopecias. Tussim sanare dicuntur piscium modo in iure decoctæ in patinis ranæ. Suspensæ autem pedibus, cū distillauerit in patinam salua earum, exenterari iubentur, abiectisque interaneis cōdiri. Vermes ulceribus innati, ranarum felle tolluntur. Iecur ranæ geminum esse dicunt, obiicique formicis oportere: eam partem quam appetant contra omnia uenena esse pro antidoto. Ranarum adeps instilla-
 3 tus, statim dolores auxium tollit. Quæ βαίτραξ ἔλδος à Græcis uocatur, & ἔλδος βαίτραξ (quasi ranam palustrem dixeris) quibusdam aut idē cum phry-
 C no aut certe non dissimilis uidetur: atque ex utriusque ueneno eadem procreari symptomata feruntur: nempe corporis tumor cum colore admodū pallido, ut buxo similis appareat: spiritus angustia, oris fœtor, singultus: nō
 4 nunquam & sua sponte inuitoque effluit semen. facile autem sanatur qui
 5 post uomitionem meraci uini plurimum ingesserit. Nicander uero & Aë-
 6 tius hæc omnia fere ranæ mutæ tribuunt. At βαίτραξ ἔλδος sumentibus, appetitus deiectionem, oris nimiam humectationem, nauséamque & frequen-
 tem uomitum, ac præterea affectionem quam κερδισμὸν uocant: curari uero, ingesta uini copia unà cum aliis quæ uehementius calfaciant. Phrynos,
 ut Aëtius prodidit, ranarum genus est, quod cum palustris uitæ conditionem in terrestrem mutauerit, φρεῦνος appellatur. Magnitudine testudinem
 D paruam æquat. Dorsum exasperat inflatq; se irata & intumescit: adeo proterue audax ut in quodcunque aduersum ierit, insultet & quasi uindictet. Raro quidem mordet: uerum adeo uenenosum exsufflat, ut uel solo anhelitu officiat: hoc malum sequitur totius corporis tumor, ut quandoque rū-
 patur, ac breui intereat læsus. Phrynon Latini ranam rubetam uocant. Ranæ rubetæ, inquit Plinius, quarum & in terra & in humore est uita, pluri-
 7 mis refertæ medicaminibus, deponere ea quotidie ac resumere à pastu di-
 uunt, ob id rubetarum nomine, quas Græci phrynos uocant, grandissimæ
 cunctarum, geminis ueluti cornibus, plenę ueneficiorum. Ranæ rubetæ hostis est buteo triorchisue: rapit nanque eum & exedit. Apes hoc modo in-

Βαίτραξ ἔ-
 λδος.
 Ἐλδος βαίτραξ.
 Rana palustris
 φρεῦνος.

φρεῦνος.

φρεῦνος,
 Rana rubetæ:

Rubetæ:

φρεῦνος:

DE DIFFERENTIIS

terimit rana rubeta: adrepens nāque foribus aluei insufflat, & deinde auo- E
lantes obseruat ac deuorat. Nec sentire iētus apum ranæ traduntur. Ranæ
rubetæ iecur omnino uitiatum est, & corpus denique totum prauum for-
titur temperamentum, uenenosumque est. Ranarum rubetarum iecoris al-
tera fibra à formicis non attingitur, propter uenenum, ut arbitrantur. Ti-
maus & Neocles medici rubetas dicūt bina iecora habere: & alterum qui-
dem occidere, alterum alteri aduersantem salutem afferre. Ex iis ranis quæ
in uepribustantum uiuunt, lien contra uenena quæ fiūt ex ipsis, auxiliatur.
cor uero etiam efficacius est. Mira de his alia certatim tradūt authores. Est
phryni genus alterum φρυῖος κωφός, id est rubeta muta, sine uoce est. Exitiosa 8
φρυῖος κωφός. hæc, in arundinetis roris linctū uictitat: ex qua uenenum quoque appara- 9
Rubeta muta. tur. Huic eadem fere tribuunt Nicander & Aētius, quæ alij ranæ palustri. F
Rana uiridis. Est parua rana, inquit Plinius, in arundinetis & herbis maxime uiuēs, mu-
ta ac sine uoce uiridis, si forte hauriatur, uentres bouum distendens. Huius
Penicillis, a- corporis humorem penicillis derafum claritatem oculis inunctis narrant
liās specillis. afferre: ipsasque carnes doloribus oculorum superponunt. Huius ranæ par-
ua sanies efficacissime psilothrum est, si recens illinatur: & ipsa arefacta ac
tusa, mox decocta tribus heminis ad tertias, uel in oleo decocta æreis ua-
Rana ex ar- sis. Ranarum uiridium sanguine, inquit Dioscorides, palpebræ pili auulsi
bore uociferās. renasci prohibentur. Est rana parua arborem scandens, & ex ea uociferans,
Dryphytes. in huius os si quis expuat, ipsamque dimittat, tussi liberari dicitur. Pilos in-
Dryophytes. utiles in palpebris euulsos cohibent, quas dryphytas & calamitas uocant: 10
Calamitæ. sanguis earum cum lachryma uitis si euulso pilo palpebris illinatur. uene- G
rem concitat iecur ranæ dryophytes & calamitæ adalligatum. 3

Geryni.
φρυῖνη λι-
μναῖα.
Rana leuis.

1 Gyrinos, Gerynos uocat Nicander in Alexiphar. nisi menda subsit. 2 Ra-
na fluuiatilis, φρυῖνη λιμναῖαν uocat Nicander, quæ multum uociferatur, uerque ipsum
iam aduentare primum denuntiat. 3 Βάβαρον λαῖον ex mendoso codice forsitan le-
gerat Hermolaus, cum miratus ranam leuem inuenisse diceret apud Dioscoridem.

4 Si ingestio uino copioso euomat, inquit Nicander. 5 Quod os bilioso hu-
more humidum sit refert Nicander de muta rubeta. 6 καρδιαγμός, & morsum o-
ris uetriculi significat, & crebrum uelocemque cordis motum ac ueluti palpationē:
sed ex Nicandro uidetur hoc in loco stomachi affectionem significari. 7 Rubeta-
rum, Bufō (ut opinor) huius est generis: de quo Vergil. Inuentusque cauis bufō: hoc
est rubeta terrestris maxima, ut interpretatur Seruius. 8 Nicander, φρυῖνος κωφός ἢ
ἄφρωχος ἐν δονάκεισι θαμῖζων. 9 Roris linctū inter fruteta uiuere attribuit Nican-
der alteri rubetarum generi, quod θεϊόμειλον & θερόντα cognominat, quasi æstiuam H

Bufō.

φρυῖνος θερο-
μειλος, θερόντα.

dixeris: & quod colorem corpori uiridiorem inducit, qualis est thapsia: corpusque i-
psum calore incendit, cum anhelitus angustia orisque fetore: quæ fere Dioscorides &
Paulus, illi quam ranam palustrem uocauimus, tribuunt. 10 Si quis, Hæc Diosco-
rid. de ranis uiridibus. 11 Diophytes, Aliàs dyophytas diopetes.

Diopetes.

De lacertis.

Cap. CVIII.

Lacerta.
Lacertus.
σαύρος.
σαῦρος.

Q Vadrupes ouipara lacerta est, & crura gerit à latere adiuncta. Cortice
quoque integitur, sed molliori, serpentum more. Linguam præterea
ut serpentes longam habet & bifidam, & parte extrema, capil-
lamenti tenuitate. Omnia denique habet membra serpētibus similia, si pe-
des

A des iis demas, longitudinem addas. Complexu etiam simili serpētibus coit lacertarum genus: in iis marem intelligi dicunt, quòd sub cauda unam cauernam habeat. Lacertā ore parere creditur uulgo: Aristoteles negat. Neque incubant, oblita quo sint in loco enixa: quoniam huic animali nulla memoria. Itaque lacertarum oua sua sponte in terra aperiuntur: & catuli per se erumpunt. uitam eorum annum non complere, sed semestrem finire aiunt. Mensibus certe quatuor frigidissimis latent. Renasci lacertis caudas haud falsum est. Lacerti Arabia cubitales: in Lybię desertis binūm cubitorum: in India uero in Nisa monte $xxiiii$ in longitudine pedum, colore fului aut punicei aut cęrulei. Lacertę combustę cum radice recentis arundinis (quę, ut una cremari possit, findenda est:) itēque myrteo oleo permixto cineres, capillorum profluua continent. Efficacius uirides lacertę omnia eadem pręstant. Quidam denas uirides in x sextariis olei ueteris discoquunt, contenti semel in mēse ungere. Lacerti inueterati in os pēdentiū, addito sale contusi, & ab ictu læsas aures sanant: efficacissimę autē ferrugineas maculas habentes, lineis etiam per caudā distinctę. Lacertę caput tritum & appositum prodidere nonnulli spicula extrahere: uerrucas quoque, quas myrmecyas & acrochordonas dicūt, clauosque tollere. Iecur uero erosus dentibus impositum, eos à dolore liberare. Si dissecta apponatur, ictis à serpente prodest.

Lacerte uirides.

Ferrugineas maculas habentes lacertę.

Γ $\chi\lambda\omicron\rho\sigma\alpha\tilde{\upsilon}\rho\omicron\nu$ uocat Theocriti interpres.

$\chi\lambda\omicron\rho\sigma\alpha\tilde{\upsilon}\rho\omicron\nu$

De salamandra & sepe quadrupede.

Cap. CIX.

C **L**acerti species (ut Dioscoridi placet) salamādra est: lacerti quidem figura, sed aspera magis atque scabra: animal ignauū, & punctis ueluti stellis uariatum: nunquam nisi magnis imbris proueniens, & serenitate deficiens. Nihil gignit: neque est in iis genus masculinū fęmineūque, sicut neque in anguillis. Huic tantus rigor, ut ignem illęsus pertransire possit: ignēque tactum, ut aiunt, extinguere, nō alio modo quàm glacies. Et omnino ad certum usque terminum ab igni nihil patitur: uritur autem, si longiore spatio igni sit admota: si nanque diutius in igne immoretur, effluēte absumptoque ex ea mucoso quodam frigido humore, exuritur. Eius sanie saliuāue, quę lactea ore uomitur, quacunq; parte corporis humani, uel in pede imo contacta, omnis in toto corpore defluit pilus: id quod contactum est colorem in uutiliginem mutat. At si quem salamandra momorderit, dolor uehemēs sequitur, & in uulnere ipso crusta. Inter omnia uenena salamandrę scelus maximum est: cetera enim singulos feriunt, nec plures pariter interimunt: salamandra populos pariter necare improuidos potest. Nam si arbori irrepserit, omnia poma inficit ueneno: & eos qui ederint, necat frigida ui, nihil aconito distans, inquit Plinius: quinimo si contacto ab ea ligno uel pede, crusta panis incoquatur, idem ueneficiū est: uel si in puteum cadat: tamen talis ac tanta uis ueneni, à quibusdam animalium, ut suibus, manditur. Venenum eius extingui primum omnium ab iis quę uescantur illa uerisimile est.

Salamandra.

DE DIFFERENTIIS

tractis interancis & pedibus & capite in melle feruentur, tradit: negátque E restingui ignem ab iis. Vim habet (ut Dioscorides author est) calfaciendi, exulcerandi & exedendi: additúrque non aliter atque cátharis, in medica- menta quorum uis est erodere, & lepras abolere. Pilos euellit oleo lique- facta: exenterata, detractis pedibus & capite, in melle seruatur ad eundem usum. Et combusta quoq; salamandræ cinerem nonnulli septicis & lepri- cis pforicisque medicamentis admiscunt. Lacertæ quoque paruæ similis est seps, quem alij chalcidem uocant, alij zignida, alij σαύρα χαλκιδικὴ, id est la- 1 certam chalcidicam.

Seps.

Σήψ.

Chalcis.

Zignis.

σαύρα χαλ-

κιδικὴ.

Lacerta chal-
cidica.

Parua quidem serpens, sed qua non ulla cruentæ

Tantum mortis habet. Color illi serpentis quàm τρυφίλω ceci- 1

liámue dicunt. Si equum momorderit, aut interimit, aut uehementem do- F lorem mouet: si hominem, tumor primum pellucidus ac ueluti splendescens, & cum nigritia circa uulnus undique: sequitur postea membri pri- mum affecti, & totius deinde corporis putrefactio. Lacerta chalcidica in ui no epota morsus suos sanare traditur.

1 Chalcis dicta est à uirgulis, quas in dorso habet ærei coloris: longitudinem habet octo palmorum: gignitur in Syria, Lybia & Cypro. Hæc Nicádri interpres: uerū quod de eius longitudine affertur, uerius fortasse est de sepe serpente, de quo infra.

De stellione.

Cap. CX.

Stellio.

Ascalabus.

Ascalabotes.

κωλώτης.

Galeotes.

L Acertæ figura & stellio est, quem Græci ascalabum & ascalaboten uo- G cant: alij coloten, alij galeoten:

Combibit os illi maculas: aptúmque colori

Nomen habet, uariis stellatus corpore guttis:

Inque breuem formam, ne sit uis magna nocendi,

Contrahitur: paruáque minor mensura lacerta est.

Chameleonū stelliones quodammodo naturam habent, rore tantum ui- uentes, præterquam arancis: cum quibus pugnāt, eosque deuorant. Cubile habet stellio in locis ostiorum fenestrarúmque, aut cameris sepulchrísue. Temporibus statis se condunt stelliones: mensibus enim quatuor frigidis- simis latēt in cauernis. Senectutem quoq; exuunt, ut angues: cámq; pro- tinus deuorant, ut Theophrastus author est, præripientes comitali morbo remedia. Operæpretium est scire, quomodo præripiatur, cum exiit mē- H brana hyberna, aliàs deuoranti eam: quoniam nullum animal fraudulētius inuidere homini tradunt. Obseruant cubile eius æstatibus: est autem in lo- cis ostiorum fenestrarúmque, aut cameris sepulchrísue, ut dictum est. Ibi 2 uere incipiente fissis arundinibus textas opponunt casas, quarum angu- stiis etiam gaudet; eò facilius exuens circumdatum torporem: sed eo dereli- cto non potest remeare. nihil ei remedio in commitialibus morbis præ- fertur epoto. Arbores scandit stellio, uel resupinus ingrediens. Colotis si- cuti & lacertis caudas renasci haud falsum. Colote hostis asinus est: dormit enim colota in eius præsepi: & naré subiens asini, ne comedat impedit. In insulis Thraciæ uicinis frequens est. Pestiferos ferunt stelliones in Græcia:

at in-

At innocuos in Sicilia: Italiae tamen quibusdam locis morsus eorum exitiales sunt. Duo eorum genera: alterum stellionem transmarinum nominant: hunc Graeci coloten uocant, & ascaloboten, & galeoten. In Italia non nascitur: est enim hic plenus lentigine, & stridoris acerbi, & uescitur: quae omnia à nostris stellionibus aliena sunt. Si quem stellio momorderit, locus affectus cum dolore assiduo liuescit. Stellionē dissectum scorpionum plagis nonnulli imposuere: & scorpio tritus stellionum ueneno aduersatur: fit enim & è stellionibus malum medicamentum: nam cum immortuus est in uino, faciem eorum qui biberint lentigine obducit: ob hoc in unguento necant eum insidiātes pellicum formae: remedium est oui luteū, & mel ac nitrum. & scorpionibus contrarius maxime inuicem stellio traditur, ut

B uisu quoque pauorem iis afferat, & torporem frigidi sudoris. Itaque in oleo putrefaciūt eum, & ita uulnera eo perungunt: quidam oleo eo spumā argenti decoquunt ad emplastri genus, atque illinunt. Hydrocœlicis stelliones mire prodesse traditur, capite, pedibus interaneisque demptis: reliquum corpus inassatum, in cibo id sapius datur. Comitibus morbis stellionis trās-marini cinis potus in aceto prodest: & tunica stellionis, quam, ut dictum est, eodem modo ut anguis exuit, pota: quidam & ipsum arundine exenteratum inueteratūque bibēdum dedere: alij in cibo in ligneis uerubus inassatum. Mirum de stellionis cinere (si uerum est) in linamento inuolutum, in sinistra manu uenerem stimulare: si transferatur in dextrā, inhibere. Fel stellionum tritum in aqua mustelas congregare dicitur.

Stellio trans-
marinus.
Colotes.
Ascalabotes.
Galeotes.

De chamæleone.

Cap. CXI.

Chamæleo quoque & magnitudine & figura totius corporis lacertam plane repræsentat: uel ut alij referunt, similis est magnitudine crocodilo terrestri, spinæ tantum acutiore curuatura, & caudæ amplitudine distans. Latera deorsum ducta uentri iunguntur, ut piscibus: & spina modo piscium eminet. Rostrum, ut in paruo sit, haud absimile suillo: uel ut depinxit Aristoteles, rostrum simiæ porcariae simillimum. Cauda prælonga in tenuitatem desinens, & permultis implicata in se orbibus, lori modo. Elatior à terra est quàm lacerta: inflexus crurum perinde ut lacertæ, sed crura habet recta. Pedes singuli bipartito secantur: partesque talem inter se habent

D situm, qualem pollex ad manus reliquam partem obiectam: sed ipsæ etiam reliquæ partes paulotenus in digitos quosdam finduntur: uidelicet primores triplici fissura interius, duplici exterius: posteriores interius duplici, exterius triplici. Unguiculi iis adunci. Corpus asperum totum, ut cocodilo, oculi in recessu cauo intus recepti, prægrandes, rotundi, cute simili atque reliquum corpus obducti, media sui parte per quā exigua detecti qua uideāt: quæ uidendi sedes nunquam cute operitur, nec pupillæ motu: sed totius oculi uersatione in orbem, mutationeque quoquò uersus aspicit quæ uelit. Color uarius, & in momento mutabilis: mutat nanque suum colorem inflatus. Habet autem & nigrum colorem non longe dissimilem crocodilo, & pallidum, ut lacertæ, & maculis distinctum nigris, ut panthera. Et muta-

Chamæleo.
χαμαίλεον.

Paulotenus,
ἰδί βραχί.
Solinus.
Hamati un-
gues subtili
aduncitate.

Pallidum,
ἰχθῶν.

DE DIFFERENTIIS

tur color subinde toto in corpore: reddítque semper quencunque attingit, E
 præter rubrum candidúmque. Et oculi quoque concolores reliquo corpo-
 ri redduntur: & cauda eundem colorem accipit. pallefcit cum moritur: de-
 functúque eundem colorem feruat. Motus illi piger admodum ut testudi-
 ni est. Gulam atque arteriam situ eodem continet, quo lacertę. pulmonem
 habet portione maximũ. Carnem nusquam nisi in capite & maxillis, & ad
 commissuram caudę admodum exiguam possidet. Nec alibi sanguinem
 quàm in corde & oculis, & loco à corde superiore, & uenulis hinc tenden-
 tibus: uerũ nec in iis quidem ulla copia, sed pauxillum habetur sanguinis:
 & omnium ouiparorum pedestrium maxime inopia sanguinis riget cha-
 mæleo. Cerebrum paulo superius oculis positum est, & prope iis contiguũ.
 Cute autem exteriori detracta oculis, quiddam lucens, ueluti annulus æ- F
 neus tenuis, nullo palo interceptus cingit. Membranę in omnis fere corpo-
 ris partes multę ac ualidę, longęq; firmiores, quàm in cæteris tēdunt. Dif-
 fectus hic totus spirare præterea diu potest, motu admodum exiguo adhuc
 circa cordis sedem extante. Et cum omnes corporis partes contrahit, tum
 uel maxime costas cogere atque adducere potest: lienem conspicuum nus-
 quam continet. Subit cauernas & latitat hyeme more lacertorum. Nullum
 animal pauidius esse existimatur, & ideo uersicoloris esse demutationis.
 Ipse celsus hianti semper ore, solus animalium nec cibo nec potu alitur: nec
 alio quàm aëris alimento. Circa caprificos ferus, innoxius alioquin. Cha-
 mæleontem gignit Africa, quanquam frequentiore India: per omnem
 quoque Asiam plurimus est. Impetibilis est coraci: à quo cum interfectus G
 est, uictorem suum perimit interemptus. Nam si uel modicum ales ex eo
 ederit, ilico moritur. Sed corax habet præsidium ad medelam, natura ma-
 num porrigente. Nam cum afflicto se intelligit, sumpta frõde laurea, re-
 cuperat sanitatem. Vis eius maxima contra accipitrum genus: detrahere e-
 nim supra uolantem ad se traditur: & uoluntarium præbere lacerandũ cæ-
 teris animalibus. Sanguine chamæleontis palpebras nudari pilis creditum
 est. Hęc de quadrupedibus quarum generatio ex ouo est.

*Circa capri-
 cos, id est mē-
 se Iulio: uide
 Claymōdi scho-
 lia in Plin.*

De serpentibus.

Cap. CXII.

*Serpens.
 Anguis,
 ōus.*

Serpentum quoque genus, omnia fere corporis membra habet lacertis I
 proxima, si pedes iis demas, longitudinem addas: quippe quod intectũ H
 cortice sit, & prona supinąque perinde ut lacerti habeat. Serpentum itaque
 genus animal est terrestre, sanguine præditum, quod pedibus ex natura ca-
 ret, idémque intectum cortice est. Terrestris inquam: nam exigua serpen-
 tum pars aquatilis est, scilicet fluminum incolę, & quę maris indigenę ser-
 pentes sunt terrestribus similes. Sensoria omnia simili modo hęc atque cæ-
 tera etiam animalia habent: uerbi gratia, nares olfaciendi, oculos uidendi,
 aures, audiendi sensorium: non tamen hęc eminent, quo modo ne auibus
 quidem, sed foramina tantum habentur. Nec palpebram superiorem mo-
 uent hęc animalia, ut ne aues quidem, sed inferiore conniuent: quanquam
 non auium more nictantur: sunt enim oculis durioribus quàm aues. De
 anguibus

A anguibus Thebanis perhibent Ægyptii, quòd cornua habent: extuberat e-
 2 nim ueluti uestigium cornus. Lingua serpentum tenuis, longa & atris colo- *Angues The-*
 ris est: atque si extrahas, porrigi longius potest. Peculiare hoc præter cæte- *bani.*
 rorum linguas, serpentibus & lacertis est, ut eorū lingua bifida sit, sed præ-
 cipue serpentium: quippe quæ tenuissimis quibusdam quasi capillamentis
 discreta uibretur. Dentibus omnibus ferrati sunt: sed duo in superna parte
 3 dextera leuāque longissimi, tenui fistula perforati, ut scorpionū aculei, ue-
 nenum infundentes. Quidam unum esse eum tradunt: & quia sit aduncus,
 resupinari cum momorderit: aliqui tunc decidere eum, rursusque recre-
 scere, facilem decussu, & sine eo esse quos tractari cernamus. Lingulā, quā
 ἐπιλασπίδα uocant, arteriæ superpositam nō habent: sed meatum ipsum mo-
 B do contrahunt, modo laxant pro sui commodi desiderio: atque ita efficitur
 ne quid ponderis in pulmonem delabatur. Serpentis collum proportiona-
 le potius colli uideri potest: siquidem capite & armis humerisque pars hæc
 describenda est. Proprium serpentibus præ cæteris cortice intectis est, ut ca-
 put uertere in auersum reliquo quiescente corpore ualeant. Angues circa
 Æthiopiam uolare narrantur, pennas habentes cutaneas & sine pedibus.
 Omnia etiam interna fere eadem serpentibus sunt, quæ lacertis: uerum om-
 nia earum uiscera propter longitudinem & angustiam corporis longa
 arcuataque habentur: ita ut inter se dignosci præ suæ figuræ dissimilitudine
 uix queant: arteria nanque longa admodum est, atque etiam gula longior.
 Arteriæ origo ori proxima est: adeo ut sub ea lingua esse uideatur: & quidē
 C uidetur linguæ præminere, quoniam lingua contrahitur, neque eodem lo-
 co ut cæteris animalibus permanet. Speciem quoque uiscerū habent proli-
 xam, & cæteris animalibus dissimilem: cor enim arteriæ postremæ adha-
 ret exiguum, sed longum & renum speciem referens. Pulmo deinde adne- *Arteriæ po-*
 ctitur simplex, fibrosis fistulis diuisus, prælongus, exiguus, fungosus, mul- *stremæ, uidi s̄s*
 tūmque à corde sepositus. Iecur item longum & simplex: sed lien exiguus *φάσις*.
 rotundusque, ut lacertis. Fel similiter atque in piscibus habetur: nam præ-
 ter natricem, in omnibus fere intestino adnexum hæret. Neque uescicam ha-
 bent neque renes, sicuti neque alia, quæ ouum pariunt. Ventriculum habēt
 serpentes uelut intestinum amplius, canino simile: tum intestinum lon-
 gum, tenue, & ad exitum usque uniforme. Serpētibus ueluti piscibus te-
 D stes desunt & penis: sed meatus continent binos, qui de septo exorti, latus
 spinæ utrinque perreptent, coeantque superne iuxta spinam in unum: atq;
 ita ad ostium excrementi finiant. Pleni meatus ij humoris fœtifici (*Σέρον* uo-
 cant Græci) redduntur tempore coitus: attritūque mutuo semen effluit ge-
 nitale: candidum eodem modo quo de piscibus dicitur. Vulua bifida serpē-
 tibus omnibus fere tendit prolixior, modo corporis, exorsa inferius ab uno
 continua meatu, diductaque utrinque in latus spinæ, quasi duplex meatus
 usque ad septum: in qua oua ordinatim gignuntur, & edi inde solēt. At ui-
 peræ uni (quando quidē animal edit, postquam intra se oua pepererit) uul-
 ua similis ut cartilagineis est. Serpentibus dorso spinam piscium more com-
 pleri apertum est: spinam enim in ossium loco continent. Costæ singulis tri-

DE DIFFERENTIIS

cenæ. Caudæ serpentibus similiter atque lacertis amputatæ renascuntur. E Vocem quidem emittunt serpentes, sed exilem, & ueluti longum sibilum. Megasthenes scribit in India serpentes in tantam magnitudinem adolere, ut solidos hauriant ceruos taurósque. Nota est in Punicis bellis ad flumē Bagradam à Regulo imperatore, balistis tormētisque, ut oppidū aliquod, expugnata serpens, cxx pedum longitudinis: pellis eius maxillæque usq; ad bellum Numātinum durauere Romæ in templo. Mas serpens fœmina minor est, uti in cæteris etiam ouiparis. Serpētum coitus complexu inuicem supinarum partium agitur: & quidē serpentes ita conuolutę sibi cohærent, ut unius serpētis bicipitis caput totum esse uideatur. Pariunt oua foris, excepta uipera omnes: non singulatim, sed ad monilis muliebris quod collū ambit similitudinem: incubant, quæ pepererint in terra, & fœtum sequente excludunt anno. Anguem ex medulla hominis spinæ gigni accepimus à multis, inquit Plinius. Serpentes cum natant, eodem modo natant quo repunt, hoc est flexuosis impulsibus. Serpentum genus omniuorum est: nam & carnem edunt & herbam. Serpentes omnium maxime animalium cupiditæ deditę sunt: sed desiderium iis bibendi exiguum, sicuti & reliquis, quibus pulmo fungosus est. Vini incontinētes sunt serpentes: proinde uiperas aliqui uino in fictilibus uasis ad sepes disposito uenātur: ebriz enim capiuntur, cum alioqui exiguo indigeāt potu, ut diximus. eēdem minimo & pene nullo cibo cū adseruantur inclusa: sed cum serpentes carniora sint, quicquid ceperint, succo exucto intus in uentre (non foris quemadmodum aranei) reliquum totum per meatum sui secessus emittunt. Accipit serpens undelibet quod datur, siue auis siue belua est. oua etiam deuorat: sed cū accepit, reducit, & usque eo retractat, quoad partem nactus extremam è directo constituat: tum colligit se, in breuēque contrahit, ut quod ori inditum supra est, in imum extento corpore facilius deducatur: quod propterea ita facit, quia gulam angustam habet & longā. Diu etiam serpentes uiuere possunt sine cibo. Conduntur serpentes hyeme sub terra aut saxis aut in arborū saxorumue cauis: & omnes secessus tempore, ueneno orbē dormiunt. Senectutem exuunt serpentes, tum uere post latibula cum egrediuntur, tum etiā autumno. Cum serpens exuere incipit, ab oculis primum detrahi aiunt, ita ut obcæcari uideatur iis, qui rem non intelligunt. tū caput exuitur: glabrum enim hoc omnium, antequā reliquum corpus apparet: atq; una fere nocte & die senectus tota exuitur, à capite orsa ad caudam: cuiusque quod exuitur, quod internum erat fit externum. Serpentium frigori hedera gratissima est, ut mirū sit illā in honore habitā: contra, fraxinus adeo serpente fugat, ut ne matutinas quidē occidentesue umbras, quanuis sint longissimæ, serpens arboris eius attingat. Experta prodimus, inquit Plinius, si frōde ea gyro claudatur ignis & serpens, in ignes potius quàm in fraxinum sugere serpentem. Serpentes omnes natura frigida sunt: ac proinde in æstuosis locis fiunt grandiores: ubi & aliquanto magis pestifera gignuntur. at Italia frigidiorēque regiones, hac quoque parte salubritatem habēt, quod minus terribiles angues edunt. uenenorum similiter maxima pars frigore interimit,

Διχότομοι.

F

4

G

H

Aterimit, tam ictu quàm potu. Sunt tamen & uenenata nonnulla, quæ mor-
 fu ardorem inferant. nec aliud uenenum esse quàm fel serpentium diligen-
 tissimi quidam authores scribunt. Venenum autem anguium magis mi- *Venenum an-*
 núsue perniciosum ex eorum pastu euadit: id quod maxime manifestum est *guium.*
 ex uiperis, quæ in Arabia inter balsami frutices, & ex earundem lachryma
 uiuunt: morsum nanque eorum minime timent ij qui balsamum colligunt:
 nullum etenim ueneni periculum affert. Quibusdam in locis serpentes in-
 digenis innoxij sunt, aduenas interimunt. In Syria nanque angues circa Eu-
 phratis maxime ripas dormientes, Syros non attingunt: aut etiam si calca-
 ti momordere, non sentiunt maleficia: alios cuiusque gētis infesti auide &
 cum cruciatu exanimantes. In serpentum genere omnia magis exitialia, si
 B suum genus edere, antequam noceant. Illud præterea ignorare non oportet,
 omnis serpentis ictum, & ieiuni & ieiuno magis nocere: ideoque perni-
 ciosissima sunt cum incubant: utilissimumque est, ubi ex anguibus metus
 est, non ante progredi, quàm quis aliquid assumpsit. Venenum serpētis (ut
 quædam item uenatoria uenenata quibus Galli præcipue utuntur) nõ gu-
 stu sed uulnere nocet. nam seps, quæ & lacerta Chalcidica dicitur, in uino
 pota, morsus suos sanat. Quidam & uiperis utuntur in cibis. Et homini-
 bus contra serpentes inest uenenum: feruntque ictas salua ut feruentis a-
 quæ contactum fugere: quod si in fauces penetrauerit, etiã mori: idq; ma-
 xime humani ieiuni oris. Nihil autem æque aduersari serpentibus ferunt,
 quàm cancos: suesque percussas, hoc pabulo sibi mederi: cum sol sit in can-
 C cro, torqueri serpentes. Anguibus in cibo sumptis anguillarum modo len-
 des tolluntur: aut uernatione earum quam exuunt pota. Anguis inueterati
 suffitus menstrua adiuuant. Membrana siue senectus anguium uernatio-
 ne exuta in uino decocta, dolores aurium sanat infusa: & dentium dolores,
 si colluantur. Additur & in ocularia medicameta, præsertim uiperina. Se-
 nectus serpentium feruente testa usta instillatur, rosacco admixto contra
 omnia quidem aurium uitia efficax, sed contra graueolentiam præcipue:
 aut si purulentæ sunt, ex aceto: melius cum felle caprino uel bubulo aut te-
 studinis marine. uetustior anno eadem membrana non prodest, nec imbre
 perfusa, ut aliqui putant. Dentium dolores sedat anguinæ uernationis mē-
 brana cum oleo tædæque resina calefacta, & auri alterutri infusa. adiciunt
 D aliqui thus & rosaceum: eademque cauis indita, ut sine molestia cadant,
 præstat. Phthiriasin à toto corpore pota membrana senectutis anguium tri-
 duo inhibet. Anguium senectus adalligata lumbis faciliores partus facit:
 protinus à puerperio remouenda. Dant & in uino bibendam cum thure:
 aliter sumpta abortum facit. ad canis rabidi morsum cum cancro mascu-
 lo trita illinitur: nam etiam per se reposita in arcis armariisque tineas necat.
 claritatem oculorum facit, si affricetur. Anguium adeps erugini mix-
 tus, ruptas oculorum partes sanat. Quoddam est ouorum genus in ma-
 gna Galliarum fama omissum à Græcis: angues innumeri æstate conuolu-
 ti saluiis faucium, corporumque spumis artificio complexu glomerantur,
 anguium appellatur. Vidi equidem ouum, inquit Plinius, mali orbiculati *Anguium, aliã:*
anguinum.

DE DIFFERENTIIS

modici magnitudine. ad uictorias litium, ac regum aditus mire laudatur E
à magis.

*Visa iam etiã ser-
pentes, inquit Pli-
nius, anserinis pe-
dibus.
Non corticẽ, sed
cutẽ purã habe-
re serpentes tra-
dit Plin.
Ἐρπεταί.
Ἐρπισιαί.
Ἐρπενταί.
Βαδίζονταί.
Serpens.
ὄφις, anguis.*

1 Serpentis nomen Latinis (ni fallor) nonnunquam significat terrestre animalcu- lum omne, quod se non attollit ingressu, sed humi repit, etiamsi quadrupes est, ut seps, salamandra: uel etiã multipes, ut scorpio, scolopendra: præsertim si aut morfu aut ictu uenenum inferat. Plinius enim salamandram serpentem uocat: & sepa quoque, id est lacertam Chalcidicam. Cornelius Celsus scorpionem, araneum & phalangium inter serpentes numerat: (quanquam, ut Solino placet, scorpiones, scinci, lacertique, uer- mibus, non serpentibus adscribuntur.) Lucannus de sepe, parua modo serpens, dixit. Ἐρπισιαί & Ἐρπεταί quoque, non ea solum quæ serpētum more repunt, significant, sed & alia quoque: ut quadrupedes paruas, quæ apud Aristotelem unguibus numerosio- ribus apprehendendo (quod fit quinis digitis, quos in posterioribus pedibus obtinēt) facilius obrepunt ad superiora. Ἐρπενταί καὶ βαδίζονταί distinxit Galenus: nam Ἐρπεν proprie de serpentibus dicitur & uermibus, quibus pedes desunt: improprie etiam de pede- stribus omnibus quæ tardius repunt. Hæc Theocriti interpres. Et diuus Basilus Ἐρπε- ται natatilia omnia uocauit, ut pisces, & alia quæ in aquis uictitant. Serpens nonnun- quam unam speciem significat. Plin. lib. 29 serpentis oculorum dextrum adalligatum contra epiphoras prodesse, si serpens uiua dimittatur. Nec aliter apud Græcos ὄφις pro una specie, scilicet uipera accipitur: ut apud Oppianum de murenæ & serpentis coitu, id est uiperæ. Anguis generale non minus est, quàm serpens, ut apud Celsum lib. 5. Ser- pentium quoque morsus nõ nimium distantem curationem desiderant. quanuis in ea multum antiqui uariarunt, ut in singula genera anguium singula medēdi genera præ- ciperent: atque aliis alia. Item illud ignorari non oportet, omnis serpentis ictum & ie- iuni & ieiuno magis nocere: utilissimũque est, ubi ex anguibus metus est, non ante progredi, quàm quis aliquid assumpsit. Et aliàs frequenter anguis unã etiam speciem significat, ut apud Plin. lib. 29 cap. 4. 2 Tenuissima serpentibus lingua, inquit Plinius, & trifulca, uibrans, atrii coloris, & si extrahas, prælonga. 3 Serrati καρχαρό- δοντες, uetũs interpres acuti, diuisi, coniuncti secundum ferram. 4 Anguem, Plu- tarchus in Cleomene: & Ouid. lib. 15 metamorph. eadem tradunt. Ouid.

Sunt qui cum clauso putrefacta est spina sepulchro,
Mutari credant humanas angue medullas.

De hydro, & aliis quibusdam serpētibus aquatilibus. Cap. CXIII.

*Hydrus.
Natrix.
Cherfydrus.*

IN orbe terrarum pulcherrimũ anguium genus est, quod in aqua uiuit: Hydri uocantur, nullis serpentium inferiores ueneno. Genus hoc nomen etiam cherfydri compositum inde sortitum est, quod primũ in aquosis lo- cis degit, postea aridiora petit: quo etiam tempore uenenum illi nocentius inest: ut quod syncerius iam uenenum sit, minũsque alienis admixtum suc- cis, ac proinde atrocius redditur magisq; noxium: uerum in humore dum uiuit, non adeo purum habet uenenum: ex humidiorē nanque uictu alie- nis temperatur succis. Calabria cherfydris frequentissima est: uti & Vergi- lius explicat:

Est etiam ille malus Calabris in saltibus anguis
Squamea conuoluens sublato pectore terga,
Atque no tis longam maculosus grandibus aluum:
Qui dum amnes ulli rumpuntur fontibus, & dum
Vere madunt udo terræ ac pluuiialibus austris,
Stagna colit: ripisq; habitans hic piscibus atram

Impro-

A Improbis ingluuicem, rarisque loquacibus explet.
 Postquam exhausta palus, terræque ardore dehiscunt,
 Exilit in ficcum & flammantia lumina torquens,
 Sequit agris, asperque siti, atque exterritus aestu.

*In paludibus,
 Nicander in
 Ther.
 Ex Nicand.*

1 Forma similis est alpidi chersææ parvæ, nisi quod ceruicem non ita latâ habet: qua in re maxime ab iis differre uidentur aspides. Huius iecori fel adnexum est, cum in cæteris serpentibus intestino magna ex parte adhæreat. Ex hydri morfu factum ulcus dilatatur, liuescensque subinde augetur: nigraque ex eo sanies copiosa malæque olens, ceu ex ulcere depascete manat. Hydri iecur seruatum, aduersus percussos ab iis auxilium est: quod & bibi
2 iubent ad calculos pellendos. Enhydri uocatur à Græcis coluber in aquis
B uiuens: est autem serpens masculus albus. De colubro uero ita cecinit Vergil.

Hydra.

*Enhydri.
 Coluber.*

Est tecto assuetus coluber succedere & umbræ.
 Pestis acerba bouum, pecorique aspergere uirus.
 Fouet humum: cape saxa manu, cape robora pastor:
 Tollentemque minas, & sibila colla tumentem
 Deice. iamque fuga timidum caput addidit alte:
 Cum mediæ nexus, extremæque agmina caudæ
 Soluuntur, tardosque trahit finis ultimus orbes.

*Aliàs, fodit
 humum.*

Coluber, inquit Plinius, est in aqua uiuens. huius adipem & fel habentes qui crocodilos uenentur, mire adiuuari produntur, nihil contra belua audete. Enterocelæ iecur aquatici colubri illinitur enhydri (qui ut dictum iam est, uocatur Græcis coluber in aquis uiuens.) Huius inquam quatuor dentium superioribus in dolore superiorum gingiuas scarificat, inferiorum inferioribus: aliqui canino tantum contenti sunt. Sunt & hydri marini, qui circa
3 insulas quasdam Indiæ egrediuntur in terram, uicenum cubitorum longitudine. Sed serpentum marinorum genera complura sunt, colore numerosæ uarietatis. nasci eos non in altissimis gurgitibus certum est. Est serpens marina colore & corpore congro proxima, sed obscurior & acrior. Hec si
4 meat atque piscatores euadat, in arenam rostro quamprimum adactò terrebrat subitque tota. Est ore acutiore hæc quam terrestres. Myronem piscem eundem esse cum marino serpente uolunt nonnulli: cuius alteruter oculus erutus pro amuleto gestatur aduersus oculorum uitia, quem oportet uiuum
D dimittere: alioqui frustra geritur amuletum: atque tunc deinde pisci alterum renasci oculum loco eruti aiunt. Sunt etiam maris indigenæ serpentes terrestribus similes, nisi quod caput habeant congrui. Inter aquatiles numeratur & serpens quidam paruus, colore atro, oculis sanguineis, cuius caput draconis formam imitatur. circa mare rubrum nascitur, ut refert Arrianus. Hydri quoque nomine à nonnullis appellatur dryinus: ab aliis chelydrus. In humidis paludosisque locis, in quercuum ac fagorum radicibus fere latibula habet: & in pratis ranas uenatur & molaridas, in Helleponto frequens. Est autem dryinus serpens duorum circiter cubitorum longitudine, corpore obeso, asperissimis squamis undique munito: in quibus latitant muscæ quedam paruulæ quæ serpentem conficiunt. colore in tergo subatro est: capi-

Hydri marini,

*Serpens marinus.
 ὄφις θαλάσσιος.*

Myron.

Vetus Aristotelis interpretis ita habet, Nisi quod caput eius asperum atque durissimum.

*Dryinus.
 Chelydrus.
 Hydra.*

DE DIFFERENTIIS

Lucan^o lib. 9. te minime acuto: sed aequaliter latiusculo, hydro similiter: odore tetro, a- **E**
Tractique uia deo ut foetor latentem prodat. Est autem odor, qualem reddere solent præ-
fumante che- segmina tergorum equinorum humentia, cum à coriariis abraduntur. Est
lydri. Virgil. uero dryinus serpens perniciosus adeo, ut refert Galenus, ut si quis eam cal-
3. Georg. Agri- cauerit (ut aiunt) cutis illi à pedibus excorietur, tota crura maiorem in mo-
tare graues ni- dum intumescant: & quod magis mirum est, manus quoque curantium
dore chely- medicorum excorientur. Si quis autem aggrediatur dryinum interficere,
dros. olfactum adeo illi corrumpi aiunt, ut quemlibet odorem quanuis etiam
Serpentes bi- gratissimū, prauum esse existimet: nec aliud præterea olfactu sentire que-
cipites. at. Sequuntur dryini morsum graues dolores: & in ipso morsus loco in-
 surgunt pustulae: nonnunquam & aquosus effluit humor: cordis dolor,
 qui καρδιαγμός uocatur, atque tormina. In flumine nomine Arcade, quod ad **F**
 Persicam Psittacen est, bicipites serpentes Ctesias narrat binis pedibus ad
 caudam præditas esse: eisdemque capite albas, reliquo corpore nigras: qua-
 tuor cubitorum longitudinem habere: & quos percusserint interimere: in-
 terdiu eas haud quaquam natare solere, sed noctu uel aquantibus, uel lin-
 tea lauantibus perniciem inferre.

Hydra. 1 Forma, Huius generis, sed ingenti magnitudine erat hydra ab Hercule in Lerna
 confecta: quam primus omnium Periæder, & hunc secuti poetarum turba monstrum
 multorum capitum effinxerunt. Ex Pausania. 2 Colubri nomine etiam pro genere
 abutuntur: femina colubra dicitur. 3 Hydri aquatiles sunt & quæ *ῥαῖαι* dicun-
 tur apud Arrianum in rubri maris navigatione. 4 Ophidion Plinio pisciculus est
ῥαῖαι. congro similis, uel, ut alia habet litera, scombro similis: urinæ incontinentiā cum lilij **G**
Ophidion. radice emendat. 5 Hæc si, Theodorus: Hæc si capta dimittatur foris, &c. Hæc fere
 de dracone marino pisce à Plinio narrantur.

De serpentibus terrestribus, & primo de aspidum generibus.

Cap. CXIII.

Aspis. **A**spis in Africa gignitur: chersydrus non dissimilis est: hoc enim insigne
 solum præ illis possident aspides, quòd ceruicem latam tumidamue
 habent: similis alioqui chersydrus est aspidi chersææ parua, ut modo dixi-
 mus. Est uero aspidum color uarius: sunt alia flaua aut subuirides, alia co-
Subatri fuligi- loris cinerei, alia subatri fuliginosæ. In fronte circa supercilia extant duo
nosine, αἰθά- ueluti callosa tubercula cornuum instar, quibus efficitur ut oculi caui ap-
λόεσα. pareant: quos & hebetes huic malo dedit natura: eosque non in fronte, aut **H**
 ex aduerso cernere, sed in temporibus: eosdemque semper fere quasi somno
 coniucentes: & excitatur sapius auditu quàm uisu. Dentes fœminis pro-
 minent quaterni incurui: maribus bini. Sub lingua cuticula inuenitur, que
 dentes etiam operit. Non obliquo ut cerastes, sed recto incessu serpit. Con-
 iuga ferme uagantur, nec nisi cum compare uita est. Itaque alterutra inter-
 emptæ, incredibilis alteri ultionis cura: persequitur interfectorem, unum-
 que eum in quantolibet populi agmine notitia quadam infestat. Perrumpit
 omnes difficultates, permeat spatia: nec nisi amnibus arcetur, aut præ-
 celeri fuga. Longitudo quibusdam orgia est, id est pedum senum: magni-
 tudo uero, quanta est uenabuli, quo ad tauros leonesque conficiendos uti
 solent.

Asolent. Alterum genus (quidam enim duo statuunt aspidum genera) *ασπίς*, id est dodrantale est. hoc celerius interficit. Verum, ut aliis placet, aspidum tres sunt species: quædam chelidoniæ uocatur, aliæ chersææ, id est terrestres, aliæ ptyades. Chelidoniæ circa fluuiorum ripas, præcipue Nili, latent: unius cubiti longitudinem paulo superant, & colorem habent hirundini similem. Chersææ maiores sunt: inueniuntur enim nonnunquam quæ quinque cubitorum longitudinem æquent, colore fere cinereo: quæquam & subuirides aliquando reperiantur. Ptyades omnium maximæ sunt, colore & ipsæ cinereo subuiridante, & qui aurum imitetur. omnium perniciosissima ptyas est: quæ collo exporrecto, ueluti ratione quadam loci interuallum coniectans, uenenum expuit uel in hominum oculos, & aliorum quorumlibet animalium corpora. Aspidis morsus (signa enim fere cõmunia sunt iis quos aspis momorderit) nullum affert dolorẽ, neque phlegmonem excitat: sed animal quodcunque momorderit (uno ichneumone excepto) torpore & somno interficit, omnium serpentium ictu minime sanabili. Mors autem intra tertiam diei partem accidit: ex chersææ quidẽ morfu, tribus ad summum horis: ex chelidoniæ uero ictu, præsentissima mors & ad manum est. At iis qui à ptyade conspuuntur, tardius paulo: præcedit nanque uisus hebetudo, faciei tumor, surditas, & deinde sequitur mors.

3 Quin & aliæ sunt aspidum species, uerum disparis effectus ad nocendum: aliarum uirus quoniam medelas facilius admittit, minus famæ meretur. Cunctarer in proferendo ex his remedia, inquit Plinius, nisi M. Varronem scirem **L X X X V I I I** uitæ anno prodidisse, aspidum ictus efficacissime curari hausta à percussis ipsorum urina. Venenum earum, si sanguinem attingit, aut recens uulnus, statim interimit: inueteratum ulcus tardius. De cætero potum, quantalibet copia non nocet: non enim est tabifica uis. Itaque occisa morfu eorum animalia cibus innoxia sunt. Membrana aspidis quam exuerit cum adipe eiusdem, iumentorum oculis claritatem inunctis facit.

1 Ægyptij aspides quatuor cubitorum longitudine nonnunquam apparuisse ferunt. Ælianus. **2** Aspida somniferam, dixit Lucanus. Solinus uni aspidis speciei hoc tribuit, hypnali scilicet, quod somno necat, teste etiam Cleopatra. emitur ad mortem: quanquam Cleopatrx mors, si aliis credimus, ptyadi potius debetur: nisi fortasse eadem sit ptyas, quæ hypnale: aut hypnale genus sit ad hæc tria: quod lectoris iudicio relinquimus. **3** Aspis anguis, inquit Aristoteles, ex quo medicamentum putrificum illud componunt, in Africa gignitur, cuius ictui nullum remedium est.

De uipera, dipsade, cerasse, & hammodityte. Cap. CXV.

1 **V**ipera mas echis, fœmina echidna uocatur: colore est subflauo, pluribus ornata maculis rotundis, longitudine cubitali: nonnunquam uero trium dodrantium. In Asia certe orgyæ longitudinem æquant, id est sex pedum. Sunt in India, authore Strabone, quæ nouem cubitos superent. Caudam habet fœmina excarnem, & squamis duriusculis asperam, nõ paulatim gracilescens ut mas, sed simul uniuersim acruatimue. Caput gerit latiusculum, oculos subrufos, collum quàm sit mari angustius, aluum

DE DIFFERENTIIS

prominulam, meatum ad caudæ extrema propius accedentem. Incessus il- E
 li quietus & tardior. Dentes uiperæ gingiuis conduntur: sed qui canini uo-
 cantur dentes, fœminis quaterni, & uulnera ex illius morſu infliguntur
 quaterna. At contra mari caput anguſtius, collū craſſius, dentes canini tan-
 tum bini, & uulnera ex plaga, bina. Oculi, cum irritatur, rubicundi. paula-
 tim huic gracileſcit cauda, aliorum more ſerpentium, non aceruatim, ut in
 uipera fœmina. Meatus ille, ſuperne magis, & uentri propinquior eſt. Cor-
 pus illi uniuerſum tenuius, & modo quodā procerius, & inceſſus alacrior.
 Color idem qui fœminæ .uiperæ uulua ſimilis, ut in piſcibus cartilagineis
 eſt. Cum cætera ſerpentum omnia genera oua edant in lucem, uipera è ſer-
 pentibus una foras animal uiuum in lucem edit, cum intra ſe ouum prius
 peperit piſcium ouis ſimile, hoc eſt unius coloris, nec cortice ullo, ſed mol- F
 li cuticula opertum: parit inquam catulos, in utero antea excluſos, & parit
 eos obuolutos membranis, quæ tertia die rumpantur. Euenit interdum, ut
 qui in utero adhuc ſunt, abroſis membranis erumpant. Parit autem ſigil- 3
 latim uno die plures quàm uiginti. Nec nos lateat quosdam de uiperarum
 coitu ac partu aliter ſentire. Vipera, inquiunt, mas in coitu caput inferit in
 os fœminæ, quod illa abrodit uoluptatis dulcedine: appetente deinde par-
 tus tempore, fœtus tarditatis impatientes, erodunt latera, occiſa parente.
 Cum cæteræ ſerpentes cauernas ſubeant terræ, uiperæ tamen ſub faxis con-
 duntur hyeme. Ita Ariſtoteles: contra Plinius. Serpentium uipera ſola ter-
 ra dicitur condi, cæteræ arborum aut ſaxorum cauis. Vipera ſenectutem
 exuit (ut alij ſerpentes) tam uere quàm autumno. Ex uiperæ morſu à uul- G
 nere ſanies primum effluit ſubpinguis oleoſaue, deinde cruenta: inſurgūt
 & puſtula, ambuſtis ſimiles: ſequitur poſtea ulcus quod uicinas omnes par-
 tes depaſcitur, non in ſumma cute ſolum, ſed altius in carnem deſcendit.
 Sanguinolentæ ſiunt & gingiua: & iecur phlegmone tentatur. Tormina
 præterea accedunt, & uomitiones bilioſa. Ad hæc tremor, & ſopor, & uri-
 næ difficultates, ſudórque frigidus: mors poſtremo intra horas ſeptem im-
 minet, aut cum diutiſſime (in iis qui non euadunt) die tertia. Quidam ta 4
 men uiperis utuntur in cibis, ut modo diximus. Primum omnium occiſæ
 ſtatim ſalem in os addi iubent, donec liqueſcat humor: quatuor digitorum
 menſura (ſi prægrandis fuerit) utrinque præciſa, exemptiſque interaneis
 diſcoquunt in aqua, condientes ſicuti anguillas, oleo, ſale, anetho, & porro: H
 & omnibus aut ſtatim ueſcuntur, aut pane colligunt, ut ſæpius utantur. Vi-
 perarum carnes, inquit Galenus, cum in anguillarum morem cōdiuntur,
 excalfaciunt palam, deſiccantque, & corpus totum per cutim euacuant. Vi-
 perinæ carnes, ait Dioſcorides, ſi coctæ edantur, claritatem oculis afferunt:
 neruorum uitiiſ auxiliantur: crescentes reprimunt ſtrumas. Adiiciunt nō-
 nulli longam fore ſenectutem iis qui earum carne in cibo utuntur. Carni-
 bus hiſce ueſcentibus, pediculos procreari tradunt quidā, quod plane à ue-
 ritate abhorret, inquit Dioſcorides. Sal ex iis ad eadem conficitur, ſed inef-
 ficacior. Antonius Muſa medicus cum incidiffet in inſanabilia ulcera, ui-
 peras edendas dabat, miraque celeritate perſanabat. Viperam uiuam in fi-
 ctili

*Hæc & à Ga-
 leno referuntur
 ex Nicædro in
 lib. De Theri-
 aca ad Piſonē.*

*Vide ne mēdo-
 ſa ſint exēpla-
 ria Pliniana in
 hoc loco.*

*Hæc fere ex
 Dioſcoride,
 Alia ex Pau-
 lo colligat licet
 & Aetio.*

A ctili nouo comburere addito fœniculi succo ad cyathum unum & thuris manna una, atque ita suffusionem oculorum, & caligines inungere utilissimum est: *Echion* uocatur hoc medicamentum. Fiunt & ex uipera pastilli qui theriaci uocantur, quibus ad multa medicamenta utuntur. Vipere caput aridum asseruatum & combustum, igni sacro medetur. pellium uiperinarum cinis alopecias celerrime explet. *Dipsas* (ut quibusdam placet) species uiperæ est in maritimis locis, aut aliàs saluginosis reperta: ut aliis uero, non eiusdem omnino generis, sed specie similis est uiperæ parua. Est enim quàm mas uipera, minor, cauda gracili & nigra: at reliquo corpore albicante, maculis partim rufescentibus, partim nigris uariegato. Et in cauda quoque lineas habet duas nigras: magnitudine cubitali, inquit Aëtius, ex crassa in tenuem desinens, capite quàm uipera angustiore. Morsum eius sequitur internarum partium ardor intolerabilis, sitis inexplebilis & interficiens: adeo ut quantumuis potus exhibeatur, nihilo magis sedetur sitis: cum tamen neque urina aut uomitu, aut sudore quicquam excernatur: *prester* à nonnullis uocatur: ab aliis *caufos* aut *melanurus*, aut *ammoatis*, aut *centris* dicitur uel *centrine*. Est uero *prester* serpens (ut uidetur) alius. Hic si quem percusserit, distenditur, enormique corpulentia necatur extuberatus. *Cerastes* quoque ex agnita uipera facile cognoscitur: corpore enim non admodum dissimili est: sed cornua habet (unde illi nomen) bina: uel, ut alij tradunt, quadrigemina: id est extantia quædam corniculis similia, quæ uiperis defunt. Longitudo illi cubitalis, nonnunquam & cubitorum binum. Color arenæ similis: cauda squamis hirta: squamæ uero & sub aluo in ordinem quendam conditæ: quo fit ut sonitum sibilo non dissimilem serpendo edat. non recta incedit, sed oblique, & in alterum potius latus inclinata, in nauiculæ modum quæ uenti uiolentia in alterum latus inclinatur. in arena aut rotarum orbitis fere delitescit. Corniculorum illorum ostentatione ueluti esca ilice, sollicitas aues perimit. Nam reliqua corporis de industria arenis tegit: nec ullum indicium sui præbet, nisi ex ea parte qua inuitatis dolo pastibus, necem præpetum aucupetur. In iis quos *cerastes* momordit, tumescit locus una cum duritie & pustulis: uaria è uulnere effluit sanies, quandoque atra, quandoque uero subpallida. Genitale tenditur: accedit ad hæc delirium: caligant oculi, & à conuulsione tandem sequitur mors. *Hammodytes* uiperæ fere similis est, serpens cubitalis longitudinis. Color illi non sufflauus, ut uiperæ, sed arenæ concolor est, & maculis quibusdam nigris insignitus. Maxillæ item quàm sint uiperæ latiores. Cauda superiore sui parte fissa & prædura, unde & *cercrias* illi nomen. Serpētis huius ictum maxima ex parte festina sequitur mors. Qui uero non statim pereunt, iis à uulnere sanguis primum effluit: deinde sanies, sequitur postea capitis grauitas & animi deliquium. Qui autem uehementius ueneno infestantur, triduo moriuntur: quanquam aliqui uel ad diem usque septimum perdurauerint. Citius pereunt, quos fœmina momorderit.

1 Εχιν Oppianus in fœminino quoque genere protulit, aspidem significans: & ἔχιν pro fœmina dixit Aristoteles. 2 Rotundis, ῥοχέειδον potius quàm ῥοχέειδον legit

DE DIFFERENTIIS

hic Hermolaus apud Aëtium. 3 Sigillatim, id est non binos aut ternos, sed unū E post alterum. & si Plinius, & illum securus Theodorus hunc Aristotelis locum aliter reddant, quòd singulos diebus singulis parit. Ex Leonicensi De serpentibus. 4 Viperae quomodo condiantur ad esum, docent Plin. lib. 29, & Galen. lib. II de simp. medic. & Dioscorid. lib. 2. 5 Theriaci, Horum compositionem uideas apud Galenum lib. I antidot. & Plinium lib. 29 cap. 4 & 6, & Aëtium & Paulum. 6 Nicandri interpres caput latum esse dipsadi ait, & collū amplū. Exemplo est Aulus Iuuenis apud Lucanum, quem dipsas momorderat. 7 Centris uel centrine uocatur, quòd rostrum eius in acutum tendat, ut centro, id est stimulo non sit dissimile. Huius exemplū præclarum est apud Lucanum, Narfidius à prestere percussus.

De hæmorrhō, sepedone, sepe, cenchri & cenchrite. Cap. CXVI.

*Hæmorrhus.
Hæmorrhōis.*

HÆmorrhī quoque color arenę similis est, quandoque obscurior: non-
F
nunquam uero splendescens magis. Et incessus ceraste similiter obli-
quus. Longitudo pedalis: crassitudo uero eius à capite ad extremam usque
caudam paulatim in tenuitatem descendit. Caput habet asperum horri-
dūmq; oculos similes locustarum generi, quæ πέρωνες dicuntur. Supra o-
culos bina ueluti cornua: collum angustum, caudam ab umbilico gracile-
scentem. Meatum excrementi mas habet superne ad uentrem: fœmina in-
ferne ad caudam. corpus uniuersum maculis ornatum, partim candidis,
partim uero nigris. dum serpit, ob squamarum asperitatem strepitum edit
haud magnum, quasi per arundinum aceruum transfret. in petrarum ca-
uernis fere degit. Hæmorrhū mas est, hæmorrhōis fœmina. Ab effectu no-
men habet: à morfu nanque eius interit homo præ copioso sanguinis pro-
fluio, tum ex ore tum è naribus, tum etiam ex uniuerso corpore. Si qua ue-
ro corporis parte obducta iam olim cicatrix aliqua fuerit, sanguis ex ea de-
nuo erumpit. Alui quoque excrementa sanguinolenta egerūtur. **Q**uin &
ex pulmone sanguis tussī expuitur, & mors certa cum uomitu sequitur.
Hæmorrhō simili forma est sepedon, sed gressu celeriori: neque cornua ha-
bet ulla. Color illi coccineus: caput prægraue: cauda quanuis sit prolixior, 2
breuis tamen apparet, eo quòd dum serpit tātōpere per anfractus torquea-
tur. A sepedone percusso, undique defluunt pili, & ex capite & superciliis
palpebrisque. Sequitur deinde per totum corpus uutiligo atque leuce. Seps
anguis longitudinem habet cubitorum binū, capite lato, ore exacuto, to-
to corpore ex crasso in tenuius descendente, multis albis maculis uariega-
H
to, incessu recto tardoque. Seps colorem in eorum quæ contingit similitu-
dinem immutat. Eius imos quatuor dentes tuniculæ quædam occultant.
Si quem seps momorderit, ex uulnere (quod manifesto apparet) sanguis
primum excernitur, sanies deinde fœtens: intumescit autem locus cum
dolore quodam mitiore. Et membrum putrescit iam, & colorem recipit
album: toti denique corpori & color inest qualis uutiligine affectis: &
pili undique defluunt: biduóque aut certe triduo sequitur mors. Seps,
ut Pausanias scribit, anguis est minimæ uiperæ magnitudine æqualis: ma-
culis ex interuallis quibusdam uariis, capite lato, ceruice angusta, uentre
maiori, cauda breui, incessu obliquo, cancri in morem: id quod illi cum ce-
raсте

*Alia quoq; si-
gna legito a-
pud Aëtium.
Σημοδωρ.*

*Seps, Σηψ.
An idē sit ser-
pens cū sepe-
done conside-
ralector.*

Seps.

A raste commune est. At contrà in obliquum non nisi tardissime mouetur, cum aliàs uelocissime:

Sed semper recto lapsurus limite cenchris:

Pluribus ille notis uariatam tingitur aluum

Κένχρις,
Cenchris, uel
Cenchrine.

5 Quàm paruis tinctus maculis Thebanus ophites.

Hunc & leonem uocauere quidam, ferocissimum anguem, & qui sese cau-
da uerberet, atque ad ferocitatem irriter. Corpus illi longum & crassum: a-
state media petit montes, pecoríque insidias tendit, sanguinis auidissimus.
In insulis Thraciæ uicinis frequens est. morsum eius sequitur aquæ in uen-
tre collectio, & corporis tumor, qualis in hydrope euenire solet: necnō car-
nis tanta cum dolore putredo, ut uel spōte diffluat. Veternum præterea in-

Leo, λέων.

B fert & soporem: atque, ut Erasistratus testis est, iccur, uesica, & crassius inte-
stinum in iis corrumpitur, quos cenchris momorderit. Cenchrites, qui &
acontias, serpens esse traditur, cubitorum binum longitudine, corpore toto
à crassitudine in exilitatē desinente: colore, præsertim circa uentrē, uiridi,
ut uideatur milio (cum adhuc recēs seges est) persimilis: unde nomē illi cē-
thrites: quem & fortiozem seipso fieri aiunt, cum milium floret. Cēchrites
cum se infestum alicui reddere uoluerit, in iaculi uibrati modum inuolat,
atque ita ferit. Ab huius morsu grauiora quàm ab aliis sequuntur pericula,
ut simul & putrescant & defluant carnes. Iaculum ex arborum ramis ui-
brari uulgatū est, inquit Plinius, & missili uolare tormento. Subeunt enim
iaculi arbores, è quibus ui maxima turbinati, penetrant animal quodcunq;

Cenchrites.
Acontias.
Ακοντίας a-
pud Nicandriū
aliud gen^o ser-
pentis est: de
quo infra.

Iaculus.
Iaculique uo-
lucres, inquit
Lucanus.

C fortuna obuium fecerit. Adeo ualet saltu iaculus, ut uiginti cubitorum spa-
tium transilire queat: protinúsque ad ea quæ saltu appetit, inhærescat.

1 Longitudo, Ita Nicāder: Aërius uero hoc modo, Recta & tarde prorepit. Longi-
tudo illi trium palmorum, uel trium dodrantium: nam utrunque significat παλαιστής.
Sed uide ne sint exēplaria mendosa. 2 Coccineus, Nicāder: Color illi, qualis est hir-
futi tapetis, id est (ut uult interpres) coccineus.

De basilisco, & aliis quibusdam serpentibus, quorum
uenenum remedio caret. Cap. CXVII.

B Asiliscum Cyrenaica generat prouincia, malum in terris singulare: qui
uel conspectus solum, ut aiunt, & sibilo auditus, interimit: uel ut refe-
runt alij, qui hominem, uel si aspiciat tantum, dicitur interimere. Et quic-

Basiliscus.

D quid morsu eius occiditur, non depascitur fera, nō attrectat ales: si uero at-
tigerit, statim interit. Alios quoque serpētes olfactu necat: nec hominis tā-
tum, uel aliorum animātium exitiis datur, sed terræ quoque ipsius, quam
polluit & exurit: necat enim frutices arborésque non contactas modo, ue-
rum & afflatas. Extinguit herbas, rumpit saxa: ipsas etiam corrūpit auras:
ita ut in aëra nulla alitum impune transuoler infectum spiritu pestilenti. ta-
lis uis malo est. Basiliscus parua serpens est trium palmorum longitudine,
colore flauo fuluoue, capite acuminato, & candida in eo macula, ut quo-
dam diademate insigni. uiribus reliquos serpentes longe superat. Nec fle-
xu multiplici, ut cæteræ corpus impellit: sed cum mouetur, media corporis
parte serpit, media celsus & erectus incedit. Vulnus ab eius morsu factum

Basiliscus.
αΐδος.

DE DIFFERENTIIS

(ut inquit Erasistratus) aureo colore obducitur: statimque à uulnere sequitur mors. Sibilum eius etiam serpentes alij perhorrescunt: & cum acciperint, fugam quæque quoquò possunt, properant. Huic tali monstro multellarum uis exitio est. adeo naturæ nihil placuit esse sine pari. interficiunt eos in cauernis, in quibus delitescunt: uis tamen ne defuncto quidè deest. Basilisci reliquias amplo festertio pergameni compararunt: & ut eodem Apollinis manu insignem, nec araneæ intexerēt, nec alites inuolarent, cadauer eius reticulo aureo suspensum, ibidem locarunt. Sanguinem magi miris laudibus celebrant coëuntem picis modo, & colore dilutum cinnabari clariorem fieri: quidam id Saturni sanguinem appellarūt. Est in Indica regione serpens paruus, inquit Aristoteles, cuius unius remedio carent incolæ. In regionibus ultra Indum fluuium, ut auctor est Diodorus, serpentum uis est, qui haud magni sunt, & corporum uarietate distincti. Aliqui aneis uirgis sunt similes: alij densam & hirsutam cristam gestāt. atque omnium ea est morsus uis, ut mortem citissimā inferant. Est & Indicus serpens porphyryrus nomine, palmi magnitudine, colore ad purpuræ similitudinem accedente, capite albissimo. locis Indiæ calidissimis reperitur. Dentiū expers est: idcirco mordendi potestas illi nulla. At eius uomitio, si quod uel hominis, uel alterius animalis attigerit membrum tabescat necesse est.

Serpentes Indici.

Porphyryrus.

1 Basiliscus, Plinius: Duodecim non amplius digitorum magnitudine. Solinus: Pene ad semipedem longitudinis. 2 Candida, Solinus: Alba quasi mitrula lineatus caput. (An igitur in Plinio legendum potius mitrula pro macula.) Aëtius: *ἑρπύλλης*, id est tubercula tria habet: & Galenus ad Pison.

De dracone, amphibia, & aliis quibusdam serpentibus, quorum morsus minus affert periculi. Cap. CXVIII.

Draco, Δράκων.

Draco uerus.

DRACO nō habet uenena. Porro ueris draconibus ora parua, & ad morsus non dehiscunt: sed arctæ fistulæ, per quas & trahūt spiritus, & linguas exerunt. Proinde neque draconis morsus dolorē ullum uehementem excitat, etiam si pro uiribus maxime nitatur morsum infligere: sed qualem mus mordēdo efficit: quippe non in dentibus uim, sed in caudis dracones habēt: & uerbere potius quàm rictu nocent. Speciosa draconis forma est. dentes quoque habet utrinque duplici ordine: frontem & supercilia crassa. sub mento ueluti palcaria dependent subflaua subuiridiæ, quæ barbæ speciem referunt. Id modo mirum, unde cristatos Iuba crediderit: draconū enim cristas qui uiderit, non reperitur. Non admodum dissimile huic uidentur esse genus quoddam draconum, quod sola fert Epidaurus, mansuetū & colore subflauum, quod Æsculapio sacrum erat: auctor Pausanias. Qui Æsculapio dicatus est, anguis à Plinio uocatur: neque anguis hic uenentus est, nisi per mensem luna instigatus: sed prodest uiuus comprehēsus, & in aqua contusus, si foueatur ita morsus. quin & inesse ei remedia multa creduntur, & ideo Æsculapio dicatur. Atqui anguis Æsculapius Epidauro Romam aduectus est, uulgòque pascitur, & in domibus: ac nisi incēdiis semina exurerentur, non esset fecunditati eorum resistere. Draconum genus est

Subflaua subuiridiæ, ἑρπύλλης.

Draco Epidaurius.

Anguis Æsculapius.

Anguis Æsculapius.

Draco.

A est magnitudine quinque aut decē cubitorum:reperiūtur autem & uiginti
 2 aut triginta cubitorum longitudine:& ut aiunt, nonnunquā maiores. Ge-
 nerat Æthiopia dracones Indicis pares,uicenuū cubitorum.Artemidorus
 draconum in Arabia magnitudine refert tricenuū cubitorum, qui tauros
 3 elephantosque perimant:moderatus sane in his: nam Indici ac Lybici dra-
 cones fabulosiores sunt,super quibus herba etiam nasci dicitur.Draconum
 ingens hoc genus squamis tegitur toto corpore asperrimis. oculis est præ-
 grandibus:supràque oculos extantibus quibusdam ceu umbraculis: in mē- *Umbraculis,*
 to uero,quam barbam uocant,ore uasto,lingua longius exporrecta,denti- *ὠδισκωϊσος.*
 bus magnis,quales sunt suis syluestris,quibus mordēdo ossa frangunt. Nō
 4 enim nisi in locis æstuosis uenenū habet draco: sed morfu uiolēto perniciē
B quādoq; affert.Color illis uariis:sunt enim alij nigri,alij rufi flauice, alij ci- *Rufi flauice,*
 nerei coloris. In Phrygia dracones ad magnitudinē quadragenūm pedū na- *κέρσοι.*
 sci ferunt:qui quotidie media æstate ex cauernis prodeūt,cauda ad terram
 adnitentes,reliquo erecto corpore,& toto gutture eminente:& paulatim
 laxato ore hiante,uolucres super uolantes (tametsi sublimes & perniciter
 ferātur)sua aspiratione ad se pertrahere atque allicere:cas autem ex horum
 spiritus ductibus detractas in illorum uētre m decidere atque illabi:& hæc
 quidem maxime ad occidentem solem agere.Spectanda quidē draconum
 ars in deuorandis ouis:aut enim solida hauriunt,si iam fauces capiunt:quæ
 deinde in semet conuoluti frangunt intus, atque ita putamina excutiunt:
 aut si tenerior est & catuli adhuc ætas,orbe apprehēsa spiræ, ita sensim ue-
C hementérque perstringūt,ut amputata parte ceu ferro,reliquam quæ am-
 plexu tenetur,sorbeant. Draconis adipe & melle cum oleo uetere incipiē-
 tes caligines discuti tradunt. draconum quoque adipem uenenata fugiūt.
 Draconum maguitudini fidem faciūt in Italia appellatæ boæ, quas gignit *Boæ.*
 Calabria.Hunc anguem ad immensam molem ferunt coalescere. captat
 primo greges bubulos: & si quæ plurimo lacte rigua bos est, eius se uberi-
 bus innectit,suctūque continuo saginata,longo seculo ita funebri fatieta-
 te ultimo extuberatur,ut obsistere magnitudini eius nulla uis queat.postre-
 mo depopulatis animātibus,regiones quas obsederit,ob uastitatem cogit.
 Deniq; D.Claudio principe, in loco ubi Vaticanus ager est, in aluo occisæ
 boæ spectatus est solidus infans. Amphibæna aut scytale etiam si mor- *Amphibæna.*
D deant, non enecant: sed horum serpentium morsus & obscuri sunt,& in- *Scytale.*
 flāmationes tantū inferunt,quales fere ex apum uesparūmue ictibus cōtin-
 gunt:scytales tamē chalcidicæ morsum aiunt eadē fere sequi symptomata, *Scytale Chal-*
 ac si quē uipera momorderit. Animalcula hæc inter se similia sunt, nisi q̄ *cidica.*
 magnitudine differunt. Neque ut alij serpentes ex crassiore corpulentia in
 caudam tenuem desinunt: sed tērete corporis figura utrinque æque crassa
 existunt:ut aspectu discernere nescias,utra in parte caput aut caudam esse
 dixeris. Differunt,quòd amphibæna in utranque partem,in caput scilicet
 5 & in auersum serpit:quo fit ut à nōnullis biceps esse dicatur, & ἀμικέφαλος.
 parua serpens,lumbrici terrestris magnitudine,colore terreo maculis par-
 uis distincto:ob maxillarum crassitiem modo quodam cæcutiens. Sola fer

DE DIFFERENTIIS

pentium frigori se committit, prima omnium procedens, & ante cuculi cantum. Amphibænam mulier prægnans si transcenderit, abortum faciet, mortuam duntaxat: nam uiuam habentes in pyxide impune transeunt, etiam si mortua sit atque adseruata: partus faciles præstat uel mortua. Mirum, si non adseruatam transcenderit grauida, innoxiam fieri, si protinus transcedat adseruatam. Scytale grandior est: quippe cuius longitudo ligonis aut securis manubrium æquat. Tanta præfulget scytale tergi uarietate, ut notarum gratia uidentes retardet: & quoniam reptando pigrior est, quos assequi nequit, miraculo sui capiat stupentes: in hoc tamen squamarum nitore, hyemales exuias prima ponit. Phlegmonem quoque excitat, neque 6
Spathiurus. aliàs mortis periculum affert ullum spathiuri morsus aut paroi. Est uero spa- 7
Parous. thiurus serpens capite lato, è crassitudine in tenuitatem ad caudam usque F
Parous, uel desinens. Nascitur in locis Chalcidi uicinis. muribus uescitur. Parous aut 8
Parous. pareas anguis est in locis Syriæ proximis natus. In hoc genere alij colore æ-
Parias, uel ris simili, alij uero nigro conspiciuntur. Ælianus parian uocat: uel, ut uult
Parias. Apollodorus, parian: igneo colore, & acerrimo oculorum sensu: largo ore, morsu nihil nocet. Sed mitis cum sit Æsculapio dicatus est. Elapis uel elop-
Elaps, uel pis notæ non sunt à ueteribus authoribus explicatæ: sicuti neque peliadis:
Elops. relictæ enim uidentur tanquam serpentes nulli non cogniti. Mordent qui-
Pelias. dem, sed nullo cum periculo mortis: uerum elapis morsus tormina excitat, qualia uoluulosis accidunt: iisdemque remediis curantur. iis uero quos pelias momorderit, dolor circa locum uulneratum cum putredine quadam
Typhlina. prouenit: sed absque omni mortis periculo: oculorum præterea dolor cum G
Typhlopes. caligine: nimirum ex ueneni ui ad ipsos pertingente. Typhline, qui & ty- 9
Cecilia. phlopes à Nicandro dicuntur, colore similes sunt Chalcidi siue zignidi. Riam quamdam sub imo uentre habent, qua dehiscente aut disrupta, oia pariunt: à partu autem uiuunt, & uulnus coalescit. Hæ si etiam calcantur non mordere feruntur. Circa Thebas Ægypti serpentes quidam sunt hominibus minime noxij, ideoque sacri dicti: corpore pusillo, binis corniculis è summo uertice extantibus. Sacer item appellatur à nonnullis alius serpens quidam minutus, quem serpentes alij permagni fugiunt. Magnitudo huic ad cubitum, species hirsuta: quicquid momorderit, continuo circiter putrescit. Gignitur in Africa agro, in quo laser, serpens quidam pusillus, 10
Serpens in cuius remedium lapis est, quem ex sepulchro cuiusdam regis antiqui acci- H
Sylphio. piunt: eoque infuso in uino bibunt. Innocui & alij notantur quidam à Nicandro, ut ij qui moluri dicuntur, & qui acontia uocantur. Volat serpentum 11
Molurus. genus quoddam, ut fertur, uere incunte ex Arabia in Ægyptum, forma hydridis simile. Alas autem habet hoc genus non penneas, sed cuteas uespertilionibus similes. Genus serpentis est spondile, inquit Plinius. Hæc nullam 12
Acontias. radicem, quanuis acrem intactam reliquit earum, quæ diutius sicca manserint: cum è bestiolis externis nulla alia radicem aliquam tangit. Hoc ergo naturæ animalis istius deputandum sit. Et de serpentibus aliisque quacunque cortice intacta sunt, dictum ad hunc modum est. Sequitur natura uiuum.

- A** 1 Draconum, Hæc Plinius: Philostratus autem, palustribus draconibus, inquit, crista non est: montanis uero, iuuenibus quidem adnascitur crista mediocriter prominens, prouectis uero ætate, grandior. 2 Hos Epidaurici, ut refert Pausanias, non dracones, sed angues potius uocari dicunt. 3 Draconum cum elephantis pugnam depinxit egregie Plin. lib. 8. 4 Draco. Lucan. Vos quoq; qui cūctis innoxia nūmina terris Serpitis aurato nitidi fulgore dracones Pestiferos ardens facit Africa. 5 Et ἀμεικέφαλος, Solin. Quæ causa efficit, ut caput utrinq; secus nitibūdo serpat tractibus orbiculatis. 6 Lucanus, Et scythale sparsis etiam nunc sola pruinis Exuias positura suas. 7 Aut idem cum spathiuro, aut certe non dissimilis serpens esse uidetur, qui à Nicandro μύαχος uocatur, πολυσεφής, id est pluribus insignitus coronis lineisue, ut exponit eius interpret. Est & Aristotelicus quidam serpens, de quo lib. 9 histor. animal. Serpentem quoque impugnat mustela, cum præcipue qui mures uenatur: uidelicet ea causa, quia ipsa etiā mures prosequitur. 8 Pareas apud Lucanū, Et contentus iter cauda fulcare pareas. 9 Typhlinæ, Nomen hoc sortitæ sunt, quia cæcæ sunt. Hermol. Cæci serpentes etiam à Plinio uocantur. Cophiæ etiam nomen idcirco habet, quod hebetes illi aures sint: adeo item dura est pelle, uix ut tandem secari queat. 10 Læser, Aristoteles, ἐν τῷ σιλφίῳ, id est in læsere, uetus interpret habet, in loco qui dicitur silphiar. 11 Moluri dicti sunt, quasi cauda ingredientibus. 12 Sphondyle apud Aristotelem è genere est insectorum, quæ & coit more eorumdem. Theodorus uerticilla interpretatur. Et alio loco uerticillos dixit pro σφονδύλας: uerū apud Theophrastum nihil aliud reddidit latine quàm sphondylas: ut uideatur sentire etiam Theodorus diuersa hæc esse animalia.

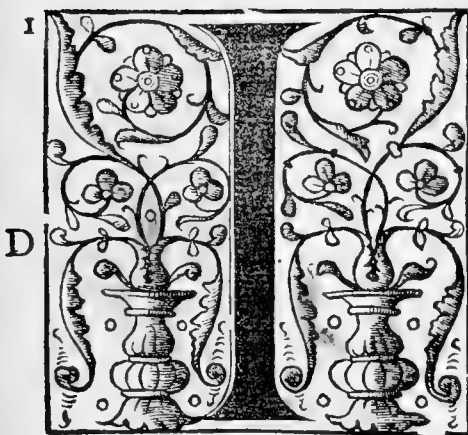
*Anguis, ὄφις.**Μύαχος.**Cæci serpentes.**Cophias.**Verticillus.**Verticillum.*

DE ANIMALIUM DIFFERENTIIS LIBER VII

DE AVIBVS.

De partibus auium exterioribus.

Cap. CXIX.

D N genere animalium, quod bipes est & aligerum, pennisque opertum, auem appellamus. In auibus partes nonnullæ similiter atque in iis quæ exposui animalibus, habentur: omnibus enim caput inest, & collum, & dorsum: & supina corporis pars, & quod pectori proportionetur. Crura quoq; bina, hominis modo: sed manibus pedibusque prioribus carent. Auium nonnullis in capite crista addita est: quam cum cæteræ pennarum eminentia quadam extructam gerunt, gallinaceus unus peculiarem sibi sortitus est: sic enim institutam, ut nec caro sit, nec à natura carnis omnino aliena. Oculi omnibus sicut cæteris animalibus bini, sine ciliis. & grauiore palpebra inferiore conniuent: columbæ autem & similia utraque: quæ uero speciem nocturæ gerunt (γλαυκώδεις uocant) superiore etiam palpebra conniuent. Nictantur omnes ab angulo obeunte membrana. Volucris usus cer

Auis, ὄρνις.

DE DIFFERENTIIS

nendi ex longinquo est: unde fit, ut quæ unguibus sunt aduncis, clarissime E
cernant: cibus enim de sublimi conspiciendus iis est: & quidem uolare in
excelsum omnium maxime auium genus id ob eam rem assolet: terrestres
autem parùmque uolatiles aues, ut gallinacci & similes, nō acie oculorum
adeo ualent. Auriculis carent omnes & naribus, meatúsque odorandi in ro- 2
stro continent, audiendi in capite. foramina bina ante os habent, sed nō ita
explanata ut nares appellari possent. Os sibi propriū aues possident: non
enim labra, non dentes, sed pro maxillis rostrum habent (ῥύγχος Græci uo- 2
cant & ῥάμφος,) quod in senectute maius redditur. Rōstrū hoc uarie pro ui-
ctus ratione & auxilio datum auibus est: quæ enim adūcis unguibus sunt,
quoniam carne uiuunt, & nullo fructu uescuntur, rostrum habent omnia
aduncum: cæterarum rectum. Sed aliis prædurū est, ut coruino generi: mi- F
nutis auibus lautum subtilēue, ad terræ fruges colligendos, & ad bestiolas 3
capiendas idoneum. Quæ autem herbis uiuunt, & quæ ad paludes uictitāt,
(ut palmipedes, & quæ collum habēt longum) partim alio quodam modo
rostri commoditatem obtinēt, (nonnullis enim rostrum longum est ut &
collum) partim latitudine rostri sibi sufficiunt: quippe quæ rostro eiusmo-
di infodere possint. Quinetiam aues quæ latius habent rostrum, & quæ ra-
dices esitant, & reliquæ quarū uictus similis, nonnullæ ferratū rostri extre-
mum habent: ita enim herbarū carptus quo uiuunt facilius agitur. Lingua
omnibus est, sed uarie: aliis enim longa, aliis breuis, aliis lata, aliis angusta.
Quæ aduncis sunt unguibus, latiore fere linguā habent. Collū auibus p̄or
rectum est: sed hoc aliis breuius, aliis longius: quibus enim longa sunt cru- G
ra, iis collum longum: quibus breuia, contrā, collum breue, præterquā pal-
mipedibus. Carniuoris uolucris longitudo colli incommoda est: quam-
obrem nulli collum longum quibus ungues adunci. Palmipedes uero, &
quæ diuisis quidem, sed parum diductis digitis sunt, (ut quæ eodem genere
cum palmipedibus contineantur) collum longius habēt: tale enim collum
ad cibum ex humore petēdum commodius est: sed crura iis breuia, ut me-
lius natate possint. Omnes aues unīcæ breui sunt collo (uti modo diximus)
& lingua lata, aptæque ad imitandū. Pectus in auibus integrum est, & sibi
continuum carinatūque, & acutum atque carnosum. Et inter eas aqua-
ticis maxime carinatū. Pectori uenter subiacet ad ostium usque excremēti
& suffraginem crurum. Umbilicus auibus iam adultis delitescit incertūsq; H
est, intestini enim coalitu consistit non uenarum pars ulla est, ut in uiuipa-
ro genere. Carent aues manibus pedibúsque prioribus, ut dictū est: sed pe-
culiare inter cætera animalia alas possident: alæ enim iis pro brachiis & pe-
dibus prioribus dependent: quamobrem pro scoptulis extrema alarū dor-
so adhærent. Clunem habent fœmori similem, longiorem, uentrēque me-
dio tenus porrectū cohæsiōne perpetua, ita ut ipsum diuulsum fœmur esse
uideatur: sed enim parte alia iunctum tibiæ est. Sūt fœmora sane maxima
iis auibus, quæ ungues habent aduncos, & pectus quàm cæteris robustius.
Crura auibus omnibus ut in homine bina, sed intro flectenda, ut quadrupe-
dum suffragines, nō ut hominis poplites foras. Crura quibusdam breuior-
ra, ut

Rostrum.
ῥύγχος.
ῥάμφος.

Parū diductis.
σσιμακίλιος.

Pluribus expli-
catur hæc lib.
6 hist. anima.
Ala, πῶρυξ.
Scoptulis.

Ara, ut palmipedibus. Sunt uero quæ longis cruribus innitantur: harum uita palustris est: nantes tamen non sunt, ideo neq; palmipedes: sed quòd in solo præmolli degunt, hinc digiti illis productiores, & flexus plures in digitis magna ex parte. Multifidæ etiam omnes quodammodo sunt: quippe cum pars maxima digitata sit: & nantes quâuis palmipedes, tamè & ipsæ digitos perfectos distinctosque habeant. Iis autem natura aut pedum interualla penitus cõpleuit, omninoq; palmipedes reddidit: aut discretos quidem fecit digitos, sed singulis digitis annexa est ductu perpetuo latiuscula cutis, ut pedes etiam ad nandum utiles habeant. Omnibus tam multifido quàm palmipedi generi quaterni digiti dati sunt, (nec fere est quod plures habeat digitos) terni in priore parte, singuli in posteriore maxima ex parte pro calce:

Bhic tamen deest quibusdam longa crura habentibus: paucis quibusdã utrinque bini, ut auiculæ quam iyn gem uocant: & qui in calce est digitus, minutus est, ut in crece maxime patet. Copia auibus omnibus unguium est: & quibusdam ungues adunci sunt, indeque ungues appellantur: quibusdam uero rectiores. Vncungues omnes difficulter ambulât: nec in saxis cõsistunt, quoniam saxi durities impedimento curuaturæ unguium est. Sunt nonnulla grauiorũ alitũ genera, (ex maribus saltem, sed fœminæ omnino iis carent) quibus natura calcar etiam dederit: sed nulli datum hoc est, cui ungues adunci sunt. Cauda tali, qualis data quadrupedibus est, uolucres carent: sed ὀρύγιον uropygiumue, id est caudam pennis conditam gerunt, breuem quæ longa crura habent, & quæ palmipedes sunt: maiorem autem

*Vncungues,
Γαμψύγχα.*

*Calcar,
Πλήκτρον.
Cauda, ὀρύγιον.
ὀρύγιον,
Vropygium.*

Cquæ è contrario constant, quæ etiam contractis ad uentrẽ pedibus uolant: cum illæ, quæ scilicet caudam pusillam gerunt, porrectis in caudam cruribus feruntur, ut porphyrio, ardea, & aquaticæ aues. Vropygium hoc auibus ad dirigendos uolatus affigitur, sicuti & piscibus suæ caudæ, & nauigiis gubernacula: quo fit, ut aues quæcũque caudã talem ad hunc usum ineptam habeant, ut pauones & gallinacei, & quæ minime uolaces sunt, haudquam directe uolare possint, sed ueluti gubernaculo carens nauigiũ agitur feranturque quocunq; fors tulerit: nisi si quæ caudæ loco protensis cruribus uolent modo quo iam dictum est. Aues item hoc proprium habent ad cetera animalia, quòd non pilis, non squama, non cortice, sed pennis teguntur. Pennæ omnes caule constant, fissæq; omnibus sunt: nec simili specie sunt atque ea quæ ὀλόπτερον, id est totipenna à pennæ continuitate appellantur: his enim fissã, illis infissã est penna: & altera excaulis est, altera caulem habet. Pennæ præfectæ non similiter ac ceterorum animalium pili aut ab radice aut superne ab incisura possunt reparari, sed cadant necesse est.

Penna, Πλόπτερον.

Dicuntur autem fere significat, ἰ ὄρνις, gallinam: sed cõfunduntur nonnunquã. 2 In auibus proprie ῥάμφος, in sue ῥύγχα dicitur. 3 Lautum, γλαφυρόν, uetus interpret, subtile: an potius elegans? nã & ita uertit Theodorus: γλαφυρόν in purpurarũ fauagine.

De partibus auium interioribus.

Cap. CXX.

AVes uero & inter seipsas differre, & à cæteris discrepare animalibus etiam interiorum partium ratione apertum est: lingula enim (quam

DE DIFFERENTIIS

ἰδιόμορφοις uocāt) auibus deest: uerū laringis constrictione id ipsum præstāt, E quod lingula in aliis: dum enim alimentum capiunt alia, lingula arteriam cooperiunt: aues arteriam ipsam contrahunt atque ita claudūt, sicuti quadrupedes ouiparæ & serpentes. Auium pulmo exiguus est, parum habens sanguinis, fungosus mēbranæque similis, & aptus ampliari & extumescere cum inflatur. Pulmonis partes adeo inter se discretæ sunt, ut binos habere pulmones credideris. Auium iecur maxime simile est uiuiparorū: puro enim & sanguineo colore exhilaratur. Magnę auium parti lien usque adeo exiguus, ut propemodum sensum effugiat, ut in columbis, miluis, accipitribus, noctuis experimur. capriceps auis liene omnino caret. Aues omnes fel habent: sed aliis uentri, aliis intestino iungitur, ut colūbæ, coruo, coturnici, hirundini, passeri: aliis iecori simul & uentri, ut capricipiti: aliis iecori F similiter & intestino, ut accipitri, miluo. Renes uero non habent aues, neque uesicam: quanquam in nonnullis auibus carunculæ quædam sint latiusculæ speciem renum ostendentes. Auibus quibusdam ingluuies præposita uentriculo est, ut gallinaceo, palumbo, columbo, perdici: (ingluuies cutis in amplum sinuata est, qua primum cibus ingestus cōtinetur incoctus: hæc parte qua iungitur gulæ angustior est, mox amplior, tum qua definit in uentriculum arctior:) aliis ingluuies deest, sed eius uice gula pertinet latior & patentior uel tota, uel quæ propius uētriculo adit, ut monedule, coruo, cornici, coturnici, capricipiti, noctuæ: at anati, anseri, laro, cataractæ, gula tota ampla & lata est. Multis etiā aliis auibus gulā huiusmodi esse perspectum est. Nec desunt quibus uētriculus ipse similis sit ingluuiei, ut tinnunculo. Sunt itē quibus neque gula neque ingluuies amplior sit, sed uētriculus longior, scilicet auiculis omnibus, qualis passer aut hirūdo est. Sunt etiam, quanuis pauca, quæ neque ingluuiem neque gulam amplam habeant, longitudine autem ingluuiei admodum prolixa utantur: uidelicet quæ longa angustāque colla habent, ut porphyrio: quæ fere omnes excrementum humidius quàm cæteræ solent, reiiciunt. Distat ingluuies ab ea gulæ parte quæ uentriculo propinqua est multum, magnitudinis proportionem. Venterculus auium parti plurimæ carnosus callosusque est, cutis intus robusta & quæ facile à parte carnosa detrahi potest: sunt tamen, ut modo diximus, nonnullæ quibus uenterculus longior sit atque ingluuiei similis. intestinū quoque parti plurimæ auium tenue est, solutūque simplex est. Appendices H pauca in auibus sunt, non supra & circa uenterculum, ut in piscibus, sed infra quæ definit intestinum. Habent eas non omnes, sed plurimæ, ut gallinaceus, perdix, olor, anser & alia multa. Minoris etiam generis nonnullæ habent, sed perexiguas, ut passer. Auibus testes dati sunt omnibus: non tamen qui foris pendeant, sed qui intus adhæreant lumbis: quomodo de sanguineis quæ pedes habent ouiparis omnibus dictum est. ij priusquam coire incipiant aues, aliis exigui, aliis omnino obscuri sunt. at uero cum uenere exercant, insigni tantisper magnitudine augentur, quod apertissime palumbis & perdicibus euenit. Vbi uero id tēpus præterierit, adeo exiguos habent, ut incertum fere an habeant, sit: cum tamen eo tempore quo coeūt gerant,

Ingluuias,
πελοσος.

Agerant prægrandes: itaque fit ut hybernis mensibus ne ullos quidem testes in iis haberi nonnulli arbitrentur. Salaciorum auium testes conspectiores sunt, ut gallinaceorum & perdicum: temperatiorum minus. Auium uulua iuxta septum annexa est. ceruicem habet carnosam callosamque parte inferiore. at superne qua septo iungitur, membrana constat, & prætenuis adeo est, ut oua extra uuluam esse existimes. Auibus ergo auctioribus membrana conspectior est: & si per ceruicem infletur, extollitur atque sinuatur. at in minoribus obscuriora hæc omnia habentur. Auium ossa paulo inter se differre uidentur: aquilis enim densissima sunt ossa, ut dictum est, & durissima: deinde & accipitrum ferocioribus, circo, palumbario & similibus: gallinaceo uero, anatibus atque anseribus laxa simul ac caua leuisque ossium est substantia. Semen genitale omnium auium album ut cæterorum animalium est. Partes auium tum exteriores tum interiores ad hunc modum se habere constat.

De coitu auium, & aliis quæ ad earum generationem pertinent:

Cap. C X X I.

Coitus uero differentias in auibus has annotamus, ut aliæ fœmina confidente humi, mare superueniente cocant, ut gallinaceum genus: alia non confidente fœmina, sed stante, ut grues: & quæ ita cocunt rem quam celerrime peragunt: mas enim superfiliens, cito ut passeris perficit. Cocundi pariendique tempus non idem omnibus auibus est: sed parte plurima uere ac ineunte æstate coeunt & pariunt, excepta halcyone, quæ circa brumam parere solita est. Sunt etiam quæ sæpius generant, ut columbæ & gallinæ. Auium syluestres semel magna ex parte cocunt atque pariunt: uerum hirundo bis parit & merula. at uero quæ aut urbana sunt, aut traduci possunt ad mores mitiores, hæc sæpius generant, ut columbæ, quæ tota æstate fœtant. gallinæ etiam cocunt & pariunt, præterquam duobus mensibus brumalibus. Auium itaque aliis alia fœcundius pariunt: quod bifariam fit: aut enim quia crebrius, ut colubæ, aut quia numerosius, ut gallinæ. Omnes quibus ungues adunci, minus salaces sunt, & parcius generant, excepto tinniculo, qui plurima in adunco genere parit. Sed quæ graues sunt atque item ueloces, quarum scilicet corpus grandiusculum est, ut colūba & similes, aut graues non uolaces, quarum corpus grande, ut gallina, coitu superant perfectæque sunt: quomodo interdum plantæ minores sunt fertiliores. Pariunt cætera in nidis: quæ autem grauiora sunt & minus uolant, ut perdices, & coturnices, & reliqua generis eiusdem, non nidis, sed condensæ frutice prolem muniunt: facta enim in aprico area (alibi enim nusquam pariunt) atque materia ut uepribus quibusdam cõgestis, quoad accipitrum & aquilarum iniuriam deuitare possint, oua edunt & incubant: mox cum excluserint, protinus pullos educunt, propterea quod nequeunt suo uolatu iis cibum administrare. Aquaticæ omnes quæ in lacubus aut paludibus uicitant, iuxta paludes & locis herbam habentibus nidos faciunt: quem uero Bœotij meropem uocant, hic unus subiens terræ cauernas facit cunabula. Vpupa una in suo genere non

Numerosius, uetus interpretes, multa generat.

DE DIFFERENTIIS

nidificat: sed stipites arborum subiens parit sine ullo collecto stramento in E
 cauis. Oua pariūt aues omnes, sed quæ unicū pariat ouum, excepto cuculo,
 nulla est. Ouum æque omniū uolucrum duro putamine constat, si modo
 non deprauetur: gallinæ enim nōnulla pariunt mollia, uitio. Bicolor quoq;
 ouum intus est: luteum interius, albū exterius: mēbrana hæc inter se discer-
 nuntur. Sunt & quæ χέλασαι, id est grandines dicuntur, uitelli initio adhæ-
 rentes, quæ nil ad generationem cōferunt: quanquam aliqui ita non existi-
 mant: has duas esse certum est, alteram parti superiori iūctam, alteram in-
 feriori. Umbilicus ouis (inquit Plinius) à cacumine inest, ceu gutta emi-
 nens in putamine. Fiunt & oua tota lutea quæ uocant schista, cum triduo
 incubata tolluntur. Differunt oua aquaticarum à terrestribus, quòd multo
 plus lutei quàm albi ex proportione contineant. Differunt & colore inter F
 se oua auium: sunt enim alia cādida, ut columbarum & perdicum: alia pal-
 lida, ut palustriū: alia punctis distincta, ut phasianarum & meleagridum:
 rubrum tinnūculi est modo minij. Quin & ipsum ouum in se suum habet
 discrimen: quippe quod non plane rotundū sit, sed parte sui acutum, parte
 latius sit: qua quidem parte latiore exit, cum in lucem editur. Exit autem
 pars oui acuta post: ea nāque parte adhæret, in qua & principium pulli est.
 Itaque fit ut partus ouorum contra atque animalium euenit: animal enim
 uersum in caput suūmque principium nascitur: at ouum quasi in pedes cō-
 uersum exit. Concipit fœmina cum coierit ouum superius ad septum trās-
 uersum: quod ouum primo minutum & candidum cernitur, mox rubrum
 cruentūmque. Deinde increscens luteum & flauum efficitur totum: iam G
 amplius auctum discernitur, ita ut intus pars lutea sit, foris candida am-
 biat. ubi perfectum est, absoluitur à corpore, & exit putamine dum pari-
 tur molli, sed protinus durefcente, nisi uitio uulua defecerit. at postea oua
 ipsa aceto macerata in tantum emolliuntur, ut per annulos transeant.
 Sunt oua quibusdam gemina, quæ binis constant uitellis. Hi ne inuicem
 confundantur, facit in nonnullis prætenue quoddam septum albuminis
 medium: aliis uitelli contactu mutuo sine ullo discrimine iunguntur. Gal-
 linas aliquas & anserum iuuenas expertes adhuc coitus parere oua quæ
 subuentanea dicuntur, uisum sapius est: sunt hæc sterilia
 & minora, ac minus iucundi saporis, & magis humida quàm ea quæ fœ-
 cunda gignuntur, sed plura numero. humor eorum crassescere incubatio- H
 ne auis non potest: sed tam cādida quàm lutea pars similis sibi perseuerat.
 Pariunt genus id oui plures aues, & maxime quæ non uolaces sunt aut ad-
 unca, sed multiparæ ut gallinæ & perdices, colūbe, pauoues, anseres & uul-
 panferes. Redditur uero ouum subuentaneum illud fœcūdum, si prius co-
 cat auis, quæ subuentaneum ouum fert, quàm ouum ipsum à luteo in can-
 didam ambientē partem proficiat. Ita enim fit, ut subuentanea oua fœcun-
 da reddantur: at si iam candidū receperunt humorē, fieri non potest ut sub-
 uentanea in fœcunda mutantur. Sunt qui hypenemia illa oua, zephyria
 nominant, eo quòd uerno tempore aues flatus illos fœcundos ex fauonio
 recipere uideantur. Celeriter magna pars auium, & impletur, & oua sub-
 uentanea

Ouum.

Luteum oui.

Τὸ ὄχρον.

Vitellus.

Χέλασαι.

Oua schista.

Schista, aliàs

sicista.

Oua ὑπενεμια-

μια, subuen-

tanea.

Oua zephyria

uentanea

A uentanea illa concipit: quod uel in perdice percipi potest, eo quòd ad libidinem incitatur tēpore. Generatio ex ouo omnibus uolucris euenit modo quidem eodem: fit enim ut incubante & concoquente aue, animal ex parte oui secernatur, ex albumine scilicet: augetur uero ex reliqua parte & perficiatur, nempe uitello: origo nanque in albumine est, cibus per umbilicum ex luteo petitur. Itaque auium incubitu fœtum excludi naturæ ratio est: non tamen ita solum oua aperiuntur: sed si aut tempus sit bene temperatum, aut locus, in quo oua manent, tepidus, concoquuntur nonnunquam & auium oua, sicut & quadrupedum ouipararum, sine parentis incubitu, tepore terræ: ut in Ægypto oua obruta fimo pullitiem procreant. Nonnunquam uero & cum in uasis quibusdā tepidis essent coniecta, spōte

B oua pullos prompsere. Oui generatio ab initu, & pulli rursus ab ouo concocto prouentus, non pari temporis spatio euenit omnibus, sed pro magnitudine generantium interest. Ouum gallinæ consistit à coitu, & perficitur decem diebus maxima ex parte: columbæ paucioribus. Gallinis tertia die ac nocte postquam cœpere incubare, indicium præstare oua incipiunt. At maiorum auium generi plus prætereat temporis necesse est: minori autem

C minus sufficit. Effertur per id tempus luteus humor ad cacumē, à qua principium oui est, & cor quasi punctum sanguineum in candido liquore consistit: uel, ut Plinius tradidit, in medio uitelli. hoc punctum salit iam & mouetur ut animal. Tendūt ex eo meatus uenales sanguiferi duo tortuosi ad tunicam ambientem utranque, dum augetur. Membrana etiam fibris distincta sanguineis, iam album liquorem per id tempus circundat, à meatibus illis uenarum oriēs: paulo autem post, & corpus iam pulli discernitur, exiguum admodum primum & candidum, conspicuum capite, & maxime oculis inflatis: quo modo diu permanet: sero enim decrescunt oculi, & se ad ratam contrahunt proportionem. pars autem inferior corporis, nullo membro à superiore distingui inter initia cernitur. Iam meatuum quos ex corde tendere diximus, alter ad ambientem album liquorē fertur, (ex quo pulli origo est) alter ad luteum uelut umbilicus. Die iam decimo pullus totus perspicuus est, & mēbra omnia patent: caput grādus toto corpore, oculi capite reliquo grandiores herent: quippe qui fabis maiores per id tempus emineāt, nigri nondum cum pupilla: quibus si cutem detrahas, nihil solidi

D uideris, sed humorem candidum frigidūque admodum refulgentem ad lucem, nec quicquam aliud: ita oculi & caput. Iam uero & uiscera eo tempore patent: & alui intestinorūq; natura perspicua est. uicesimo die iam pullus, si quis putamine secto sollicitet, mouet intus sese, pipitque aliquantulum: & iam ab eodem die plumescit, quoties ultra uicesimum exclusio protelatur. Iam per id tempus pullum ipsum multum humoris lutei subit, atque in eius aluo aliquid subsidit luteum, quo uidelicet adhuc nutritur. Excrementum etiam album eodem tēpore pullus emittit, & in aluo quiddam album consistit. Demum uitellus paulatim absimitur totus mēbrorū haustu, ita ut si pullo decimo die post excluso rescindas aluum, nō nihil adhuc uitelli comperias. Initium nanque suæ generationis pullus à candido

DE DIFFERENTIIS

sumit, cibum à luteo capit & incremētum, ut modo diximus: ita enim pul- E
 lum qui in ouo nascitur, uti luteo existimandum est, ut fœtus in uiuiparis 3
 sua parente utitur quandiu intra parentem continetur. Incubat aquila tri-
 cenis diebus: & cæteris quoque magnis alitibus tempus incubandi tantū-
 dem à natura statutum est, ut anseri & tardæ: mediocribus uiceni perficiūt
 incubationem, ut accipitri, miluo. Et auium quidem ortus ad hunc modū
 ex ouo agitur. Sed euidentiora hæc in auctioribus auibus sunt: nam in mi-
 noribus obscura præ sua exiguitate habentur. Excludunt celerius incubā-
 tes æstate quàm hyeme: ideo æstate gallinæ duodeuigesimo die fœtum ex-
 cludunt, hyeme aliquando uigesimo quinto. Discrimen tamen & auium est,
 quòd aliæ magis aliis fungi officio incubandi possunt. Incubat magna auium
 pars, fœminæ mare succedente: aliqui mares incubandi munus tantisper F
 subeunt, dum fœminæ intermisso incubitu cibum quærunt. anserum &
 cornicum fœminæ tantum incubant. Quæ in lacubus paludibusue uictum
 sibi quærunt, omnes iuxta paludes ipsas, & locis herbam habentibus nidos
 faciunt, ut dictum est: quo fit ut occupatæ negotio incubandi possint su-
 mere cibum, nec omnino inedia laborent. Sunt quædam, ut in genere gal-
 linarum, quæ pariant gemina omnia: ex iis quædam duodeuiginti peperit,
 exclusitque gemina, præterquam si qua essent, ut fit, irrita: sed qui fœtus ge-
 mini excluduntur, ita prodeunt, ut alter sit maior, alter minor: & tandem 4
 in monstrum partus degenerat, qui minor nouissime prouenit. Deprauan-
 tur quædoque oua, & fiunt quæ urina & canicularia uocantur, uitello cor- 5
 rupto, tēpore potius calido, ut æstate. Multiparis hoc accidit frequētius & G
 uncunguibus: quanuis parū fœcundis, nihilominus tamen idē euenit: sæpe
 enim uel alterum ex duobus urinum fit, uel tertium semper fere. Aues ma-
 gna ex parte anniculæ nequeunt generare. Quibus partus numerosior est,
 unū saltē ex pullis sæpe nido expellunt. & omnes fere alites quibus unguis
 adunci, pullos cum primū prouolandi facultas fuerit, nido expellunt, per-
 cutiētēsq; cogunt discedere: & cæteræ quoq; aues maxima sui parte idē hoc
 faciunt: cūmque enutrierint, nihil præterea adhibent curæ, excepta corni-
 ce, quæ aliquandiu prouidet. Aues ad hunc modū cocunt, gestāt & pariunt.

Urina oua,
 Cynofura,
 Canicularia.

1 Quo pacto perficiatur pullus in ouo, pluribus uerbis atque apertius ostendit A-
 ristot. lib. 6 histor. animal. 2 Non cor, ut Aristoteles, sed iecur primum in anima-
 lium generatione formari sentit Galenus: id quod in uiuiparis & in homine maxime
 explicat aperte: sed in ouiparis minime. 3 Ipsum animal, inquit Plinius, ex albo li H
 quore oui corporatur: cibus eius ex luteo. 4 Locus hic Aristotelis aliter fortasse
 reddi potuerat, ut infra explicabitur in gallinaceo genere. 5 *ὄνεια ἢ κωόσσυρα*, sunt
 urina, ut Plinius uult, oua incubatione derelicta.

De uictu auium & de loci mutatione earum. Cap. CXXII.

Carniuora,
 σαρκοφάγα.

Σκολικοφά-
 γα.

Ἀκανθοφάγα.

IN auium genere, quibus unguis adūci, omnes carniuoræ sunt: fruges au-
 tem ipsæ etiam si in os indideris, nequeunt deuorare, ut genera aquilarū
 omnia, milui, accipitres: sunt tamen etiam in genere nō adunco, quæ carne
 uescantur, ut hirundines: aliqua uermiculis partim ex toto, partim magna
 ex parte aluntur, ut fringillarum genera: aliæ spinā appetunt, & inter spi-
 nas

Anas uictitant: uermem autem & quoduis animal aspernantur, ut spinus & carduelis. item qui auriuinctis appellatur: atque hæc omnia uictitant in spinis, & dormiunt pascunturque eodem in loco. Aliæ uermiculis formicisue in lignis degentibus gaudent, nec alio magis quam eius generis animalculorum uenatu uiuunt: ut pipo tam maior quam minor. Aliæ frugibus uiuunt: ut palumbes, columbus, turtur. Nonnullæ etiam aues omniuoræ sunt, ut cornix. Omnium fere auium aliæ uictum à terra petunt, aliæ à fluuio & lacu, aliæ à mari: & harum, quæ palmipedes sunt omnes in ipsa aqua partem maximam temporis uersantur. Multæ etiam fidipedes prope aquas paludésque degunt: earumque nonnullæ terra contempitis altilibus uescuntur, quæ scilicet carnem non tangunt. Palmipedum grauioribus circa lacus & amnes

Σκητιποφάγα,
ἢ κνιποφάγα.
Καρπιφάγα,
ἢ καρποφα-
γοῦτα.
Γαμφάγα.
Palmipedes,
σεγανοποδα.

B uersantur, ut olor, anas: omnes uero palmipedes apud mare, aut fluuios, aut lacus. Aues aduncæ, tum cætera animalia, tum aues aggrediuntur: sed non sui generis carniuoræ sunt modo piscium, qui plerunque sibi cognatos rapiunt: nulla autem auis, quanuis etiam carniuora, sui generis aliam deuorare solet. Genus auium cum omne potu exiguo contentum sit, tum aduncis nullis omnino usus bibendi est, præterquam paucissimis quibusdam, quæ & ipsæ raro utuntur, qualis potissimum tinnunculus est: miluus etiam uisus est bibere, quanquam raro: cæteræ aues bibunt quidem, sed parum.

Aues aduncæ,
Γαμλίονα.

C Aliæ forptu bibunt: sed quibus collum est longum, intermittunt caputque resupinat. porphyrio unus morfu bibit. Loca uero in quibus degant agrestes uolucres, aptissime ad uictum & prolis salutem moliuntur. Colunt alia loca fragosa & saxa: alia cauernas, ut qui charadrias appellatur: sunt quæ montes colant & syluas, ut upupa, brenthus: trochilus fruteta incolit & foramina. Viuunt apud mare, & flumina, & lacus palmipedes omnes, ut dictum est: sed multæ etiam fidipedes circa aquas paludésque degunt. Loca mutare quandoque solent aues nonnullæ: imbecilliores nanque hyberno & gelido tempore discedunt in campos, ut tepore potiantur: æstiuo autem repetunt montes, ut æstu careant. Sæper quæ imbecilliores sunt, prius utrauis ratione discedunt: coturnices enim Augusto, grues uero Septembri mense incipiunt. Sunt profecto omnes pinguioribus, quæ de locis discedunt frigidis, quam quæ de calidis: ut coturnices autumno quam uere sunt pinguioribus. fit autem ut simul de locis frigidis & tempore calido discedatur.

Loca fragosa,
Χηρμύς.
Cauernas, χε-
ρμύς.
Fruteta,
λοχημύς.

D Auium complures conduntur, non ut aliqui putant, pauca: nec omnes ad loca tepidiora abeunt: sed quibus loca eiusmodi sunt uicina solitæ sedis, iis eò secedere libet: ut miluos & hirūdines agere animaduersum est. Quæ autem procul locis eiusmodi morantur, non mutant sedem, sed se ibidem condunt: iam enim uisæ sunt multæ hirundines in angustiis conuallium nude atque omnino deplumes: milui etiam de eiusmodi locis euolasse, cum primo apparerent, uisum est. quædam uero auium genera semper apparent, nec loca mutant aut latent: & in iis præcipue quæ in urbibus solent uiuere, ut coruus, cornix. Itaque temporum magna est differentia auibus: perennes, ut columbæ: semestres, ut hirūdines: trimestres, ut turdi & turtures: & quæ cum foetum eduxere abeunt, ut galguli, upupæ.

DE DIFFERENTIIS

De uocis, discriminibus & coloris in auibus. Cap. CXXIII. E

Genus auium uocem mittere potest: & pleraq; uocem copiose emittunt: & omnium maxime animalium post hominem conficiendæ locutionis nonnullis auium generibus datum est, ex iis uidelicet quibus lingua mediocriter lata uel tenuis. Quãuis autem latiore habeant linguam quæ unguibus sunt aduncis, tamen minores uocaliores sunt, magisq; garulæ ac linguaciores: & circa coitum maxime talem fieri unãquaque auẽ moris est. Et aliis in pugna uox, ut coturnicibus: aliis ante pugnam, ut perdicibus, dum suos aduersarios prouocât: aliis cum uicere, ut gallinaceis. Canunt item nonnulli mares perinde ut suæ fœminæ: sicut in lusciniarum genere patet: fœmina tamen cessat cantu, cum incubat, pullósq; educat. Sed in nonnullis generibus cantus maribus tantum datus est, ut gallinaceis & coturnicibus. Vox illa explanata, quam esse quasi locutionem dixeris, differt: quandoque etiam earum quæ eodem genere continetur: auicularum enim nonnullæ haud uocem eandem mittunt quam sui parentes, si præreptæ paterna caruerint educatione, moribúsq; & cãtib; caterarũ auium infucuerint. Lingua utuntur aues etiam ad sui sensus mutuam interpretationem: sed aliæ aliis amplius, ut in nonnullis uel usus docendi mutuus esse uideatur. iam enim luscinia modulos suos pullos docere, uersúsque quos imitarentur, trader e uisa est. Immutantur aues nonnullæ per tẽpora & colore & uoce, ut merula, quæ ex nigra redditur rufa, & uocem mittit diuersam: turdus colorẽ mutat: palumbes hyeme non gemit. Denique tunc maxime plurimásque emittunt uoces, cum coeunt. Auium autem pẽnẽ nullæ **G** per atates mutantur, ut aliorum animalium pili, præterquam gruum, quas nigrescere in senecta perspectum est. At uero per affectus tẽporarios, quoties frigora urgent acriora, penne uolucrum interdum è nigris aut nigriusculis in albas transeunt: ut corui, passeris, hirundinis. Temporum quoque uicissitudine bona pars auium ita colore immutatur, ut quẽnam sint latere possint, nisi rem penitus noueris.

Ex incessu auium & uolatu differentia, atque ex ualetudine moribúsq; Cap. CXXIII.

Omnibus animalibus reliquis certus & unius modi in suo cuique genere incessus est: aues solæ uario meatu ferũtur, & in terra & in aere. Ambulant aliqua, ut cornices: saliant aliqua, ut passeris, merulæ: currunt, **H** ut perdices, rusticulæ: ante se pedes iaciunt, ut ciconiæ & grues. Expandunt alas, pandentésque raro interuallo quatiunt, aliæ crebrius, sed & primas duntaxat pennas: aliæ & tota latera pandunt. Quædam uero maiore ex parte compressis uolant percussóque semel, aliqua & gemino ictu aere feruntur, uelut inclusum eum prementes. Iaculantur sese in sublime, in re-ctum, in pronum. Impingi putes aliquas: aut rursus ab alto cadere has, illas salire. Anates solæ, quæque sunt eiusdem generis, in sublime protinus sese tollunt, atque è uestigio cælum petunt, & hoc etiam ex aqua. Vultur & fere grauiiores, nisi ex procurfu aut altiore tumulo immixta non euolant. Sine

uoce

*Alias pendẽ-
résque.*

A uoce non uolant multæ, aut è contrario semper in uolatu silent, subrectæ, pronæ, obliquæ, in latera, in ora: quædam & resupinæ feruntur, ut si pariter cernantur, plura non in eadem natura meare uideantur. Iterum auium alia uolaces, quæ scilicet alis grandibus atque ualidis sunt, ut quæ ungues *Aues uolaces.* habent aduncos & quæ carne uescuntur: sed non modo quæ aduncis sunt unguibus, uerum alia quoque uolucrum genera uolatu superant, uidelicet ea quæ pernitate uolandi sese tuentur, uel loca mutare solent. Sunt quæ non uolaces sed graues sint, quibus uita terrena est, & aut fruge uiuunt aut *Aues graues.* natant, & apud aquas immorantur. Quæ longis cruribus innituntur non admodum uolaces fere sunt, & in uolatu porrectis cruribus in auersum uolant: sicuti & alia omnes quæ caudam pusillam gerunt, ut palmipedes. At **B** alia, quibus scilicet (ex iis quæ pedes habent fissos) crura breuia sunt, hæ ad uentrem contractis cruribus uolant. Quæ longo sunt collo, si id crassius habent, uolant collo porrecto, ut olor, anser: si tenue, collo curuato feruntur, ut ardeola. Calcarigeræ præ sua grauitate sunt ad uolandū ineptiores. Corpora unguium exigua sunt exceptis alis: contrà quæ uolaces non sunt, iis corpora euadunt in molem grandiolem: atque ita efficitur, ut sint grandiores. Magnitudinem tamen auium minimam esse prope dixerim, si ad alia respicias animalia, necesse est. Quod uero ad ualetudinem attinet, auibus profunt squalores, tum ad ceteram sanitatem, tum etiam ad partum, & præcipue palumbis: incommodi autem his anni pluuij sunt: quippe cum auium natura sit, ut ne bibere quidem largius possint sine detrimento. Cum **C** aues ægrotant, plumæ indicium præ se ferunt: turbantur enim, nec positurâ eandem seruant quam habent cum recte ualent. Aduersus improbitatem alitum depascentium semina allium, inquit Plinius, quod in aruis sponte nascitur, (alum hoc uocant) coctum ne renasci possit, abiicitur: statimque quæ deuorauere aues, stupentes manu capiuntur. Mores auium ita habent, ut alia sese in puluere uoluent, alia sese lauent, alia nec puluere neque balneo utantur. Sunt pulueratrices, quæ non altiuolæ sunt, sed in terra uersantur, ut gallina, perdix, phasiana, lotrices nonnullæ rectungues, & quæ circa fluuios aut paludes, aut mare uersantur. Alia utrunque tum lauare tum puluerare solent, ut columbus, ut passer.

D Eorum quæ in auibus alimenti medicamentue rationem obtinent, discrimina. Cap. C X X V.

A vium genus omne carnem habet, quæ si cum quadrupedibus confectas, & minus præstat alimenti, & facilius concoquitur: maxime uero perdicis, attagenis, columbæ & gallinæ. Turdorum autem caro merularumque & auium minutarum (in quibus sunt qui *πυργηται* uocantur) durior est: quibus etiam durior, turturis, palumbi & anatis caro est. Phasianorum autem, quod ad alimenti rationem attinet, gallinacæ carni similis est: sed suauitate præstat. pauus durior, fibrosior, concoctúque difficilior est. Perdix tamen & turtur, atque aliæ id genus (si qua illis inest durities) cum uel uno die mortuæ asseruentur suspensæ, duritiem illam reiiciunt, fiuntque

DE DIFFERENTIIS

friabiles omnino: & sanguinem procreant crassitie tenuitatēq; mediocrē. E
 Probum gignit succum auium fere omnium caro: earum tamen non par-
 ua existit differentia, quòd in montibus locisq; siccis degant: aut in flumi-
 nibus, stagnis, paludibus, lacustribusue locis uictitent: pro locorum nanque
 ratione sicciores fiunt carnes, excrementisq; magis uacuae, & ad conco-
 ctionem faciliores: aut contra, humidæ excrementosaq;, & concoctu dif-
 ficiliores. Itaque probum succum faciunt, ut gallinaceum genus, ita & pha-
 siani, perdices, attagenes, columbæ, merulæ, turdi, turtures, atque auicularū
 genera. Excrementosa autem & deterrima earum caro quæ lacustribus pa-
 lustribusq; locis ac fluminibus immundis & turbidis degunt. Alarum
 substantia in iis auibus quæ parua sunt & duræ fibrosa duraque est: at pin-
 guium iuniorūque auium facile concoquuntur, & optimæ sunt: sicuti F
 annosarum graciliorūque pessimæ. Viscera auium eandem habent ad
 carnes proportionem, quā quadrupedibus diximus. Intestina omnium fe-
 re ad cibum sunt inepta: at uentriculi & manduntur & corpus nostrum
 alunt: sunt autem crassi durique & concoctu difficiles: qui tamen abunde
 nutriunt, si probe fuerint concocti: nonnulli uero ex iis sapore sunt suauis,
 ut anserum & altilium gallinarum. Cerebrum ex auibus longe præstantius
 est quàm ex quadrupedibus, ut quod siccus est, præsertim si montanæ a-
 ues fuerint, quæ palustribus longe melius habent cerebrum. Oua cibos
 quot modis iuuent notū est. Nullus est alius cibus, inquit Plinius, qui in æ-
 gritudine alat neque oneret: simulq; uini usum & cibi habeat. Oua optima
 sunt gallinarum & phasianarum: anserum uero & struthocamelorum de-
 teriora. Oua quo recentiora eo præstantiora, sicuti quæ uetustissima eadem
 & pessima sunt: quæ uero ætate media sunt, proportione recessus ab extre-
 mis bonitate aut succi prauitate inter se differunt. & quæ oblonga sunt oua
 gratioris saporis putat Horatius Flaccus. Ad concoctionem, digestionē,
 nutritionem, bonique succi generationem præstant, quæ τρομητὰ, id est tre-
 mula uocantur, quæ scilicet cocta quidē sunt, sed modice: quæ uero ῥοφητὰ,
 id est sorbilia dicuntur, in aqua duntaxat excelsa, liquida adhuc & mini-
 me coacta densataque, minus quidem nutriunt, sed aluum magis mouent,
 ac gutturis asperitates, gulæque, nec minus uentriculi intestinorum atque
 uesicæ leniunt: stomachum tamen languidum subuertere solent. Quæ au-
 tem diutius cocta duriora euadunt, crassiores ea procreant succum: diffi-
 ciliusque concoquuntur, & tardius permeant: longe his duriora sunt ac tar-
 dius permeant, quæ in feruenti cinere uehementer assantur. Omnium deterrima
 sunt, quæ in sartagine spissantur: unde & ταρανιστὰ, id est frixa appellatur,
 malum nanq; procreant succū, crassum atq; excrementosum nidorosūmq;, &
 qui reliquū quoque cibū in uentriculo corrūpat. Quæ πικτὰ uocantur,
 hoc modo parari solent: oua ubi oleo, garo ac uino modico fuerint imbu-
 ta, in duplici uase supra ignem modice crassescunt. Hæc & elixis & assis
 meliora sunt, si ad mediocrem crassitiam peruenerint: nam & probum
 generant succum, & facile concoquuntur. Hic cōsistētiae modus in iis etiā
 ouis seruandus est, quæ superne caldariis infunduntur: ne scilicet nimium
 crassescant,

Oua.

τρομητὰ,
 Tremula.
 Oua sorbilia,
 ῥοφητὰ.

Tardius per-
 meant, βραδύ-
 πορα.
 Oua frixa,
 ταρανιστὰ.
 ἢ πικτὰ.

A crassescant, sed dum adhuc liquida sunt, uas ab igne summouendū. Ouum si edatur in aceto coctū alui fluxiones deficcant: quod si austeri quippiam ouis addideris (quale rhus est, aut galla, aut balauftium, aut id genus aliud) & super prunas frixeris, efficacius fit medicamentū: & ad dysentericos hoc modo cœliacosq; affectus efficacissime datur. Māceratorum in aceto moliri diximus putamen: talibus cum farina in pane subactis, cœliaci recreantur. Quidam ita resoluta in patinis torreri utilius putant: quo genere non alios tantum, sed & menses fœminarum sistunt: aut si maior sit impetus, cruda cum farina ex aqua hauriuntur. Et per se lutea ex his decocta rursus in aceto, donec indurescant, iterumque cum trito pipere torrentur ad cohibendas alios. Fit & dysentericis remediū singulare ouo effuso in fictili nouo, eiusdemque oui mensura, ut paria sint omnia, melle, mox aceto, item oleo, confusis crebrōque permixtis: quo fuerint excellentiora, hoc præsentius remedium erit. Alij eadem mensura pro oleo & aceto resinā adiiiciunt rubentem, uinūq; & alio modo tēperant, olei tantum mensura pari, pineique corticis duabus sexagesimis denariorum, unā eius quod rhus dicimus, mellis obolis quinque simul decoctis, ita ut cibus alius post quatuor horas sumatur: ad puris & sanguinis excreationes ouum crudum cum porri sectiui succo parique mensura mellis Græci calefactū hauritur. Ouo quoque toto crudo utimur admixto rosaceo ad palpebrarum, aurium māmarumque phlegmonas, & quæ in partibus neruosis contingunt, ut cubito & digitorum tendinibus, siue in manibus siue pedibus existant. Et ambustionibus, si statim imponatur, prodest, siue cādidum oui solum molli lana exceptum, siue etiam cum uitello quis imponat: mediocriter nanque refrigerat ouum, & citra erosionem deficcant. Cādidum oui agre concoquitur: tēperatura modice frigidum est, & mordacitatis experts atque emplasticum: ophthalmiis, sedisque ac pudendorum ulceribus medicamentum est idoneum: ambustionibus innasce pustulas non finit, si quamprimū eo perungantur: faciem à solis uestione tuctur: frōti impositum, cum thure fluxiones arcer: inflammationes oculorum lana exceptū, addito rosaceo, melle & uino mitigat. Crudum contra hæmorrhoidis serpentis morsum: tepidū uero ad uesticæ rosiones renūmq; ulcerationes datur: ad asperæ quoque arteriæ scabritiem, sanguinis reiectionem, distillationes, thoracisq; fluxiones. Miscetur quoque medicamentis sanguinis profluuium ex cerebri membranis quas meningas uocant, supprimentibus: & ad ulcera malefica, cum iis quæ absque erosione exsiccant: qualia sunt pompholix et metallica quadā elota. Vitellus quoque natura simili est: misceturque ceratis immordacibus, & cataplasmatibus quæ phlegmonas mitigēt, ouis uidelicet aut elixis aut assis: sed paulo exsiccantior fit assatus: quantumque siccitatis hoc modo habeat, tantum mitigatoriæ facultatis amittit. Luteum oui, inquit Dioscorides, oculorum doloribus utile est. assum sedis inflammationibus prodest cum croco & rosaceo: & condylomatis cum meliloto: cum rhoe culinaria aut galla in sartagine frigitur: & in cibo aluum sistit: ad idem quoque per se offertur. Prodest tussientibus, inquit Plinius, per se luteum deuoratum li-

DE DIFFERENTIIS

quidum, ita ut dentibus nõ attingatur: thoracis distillationibus & faucium E
 scabritiæ. Stomachum dissolutum cõfirmat pulli ouorum, gallæ dimidio:
 ita ut ne ante duas horas alius cibus sumatur. Dãt & dysentericis pullos in
 ipso ouo decoctos, admixta uini austeri hemina, & pari modo olei polen-
 tæq; Membrana putaminis detracta siue crudo siue cocto, labiorum fissu-
 ris medetur: putaminis cinis in uino potus, sanguinis eruptionibus. combu-
 ri sine membrana oportet: sic fit & detifricium. Firmitas putaminum tan-
 ta esse traditur, ut nec ui nec pondere ullo frangatur, nec nisi paululum in-
 flexa rotunditate. Et ne quid desit ouorũ gratiæ, cãdidum ex his admixtum
 calci uiuæ glutinat uitri fragmenta. Vis uero tanta est, ut lignum perfusum
 ouo non ardeat: ac ne uestis quidẽ contacta aduratur. De gallinarum autẽ F
 ouis fere tantum locuti sumus, cum & reliquarum alitum restant magnæ
 utilitates, sicut suis dicemus locis. Adeps auium nonnullarũ, ut anserinus
 & gallinaceus, recẽs & sine sale cõditus, uuluæ uitii prodest: sale inuetera- 6
 tus, & qui temporis diuturnitate acrimoniã contraxit, uuluæ inimicus est.
 Fel auium siccius atque acrius est, quàm sit quadrupedum.

Ἀππλάδα.
 Mollia.
 Ἀνυρκαλινα.
 Ἰαίξιφθα.

1 Hoc in loco περιπτερος, ni fallor, passeris uocant Galenus & Oribasius: nec secus
 Aëtius in Galerita. 2 Horatius, Longa quibus facies ouis erit, illa memeto Vt succi
 melioris, &c. 3 Hæc Dioscorides ἰαίξιφθα, id est oua mollia uocat. 4 Ἀνυρκαλι-
 να hæc uocat Sethus, nisi mendosus sit codex. 5 Caldariis infunduntur, Hæc ἰαίξιφθα
 uocat Sethus. 6 Auiũ adeps quo pacto curari reponiq; debeat, docet Diosc. & Plin.

De auium generibus quæ fissos pedes habent: & primo,
 de gallinaceo genere. Cap. CXXVI.

Fidipedes.
 Digitata.
 Σχιστόποδα.
 Gallinarum
 genera.
 Gallina,
 Ἀλεκτορίς.
 Gallus galli-
 naceus.
 Gallinaceus.
 Capus.

Volucrum prima distinctio pedibus maxime constat: aut enim digitos 1
 habent fissos, dicunturq; fidipedes, aut in palmipedum genere sunt, uti
 modo diximus. Inter fidipedes uero, gallinarũ plerunque agricolæ cura so-
 lennis est. carum genera sunt, uel cohortalium, uel rusticarum, uel Africa- 2
 narum: cohortalis est auis quæ uulgo per omnes fere uillas conspicitur: &
 ex tribus hisce generibus, hæc propriæ appellantur gallinæ: mares autẽ gal- 3
 li, semimares capi, qui hoc nomine uocantur cum sint castrati libidinis ab-
 olendæ causa. Cum ceteræ aues cristam gerant pennarũ eminetia quadam
 extructam, gallinaceus unus peculiarem sibi fortitus est cristam: sic enim
 institutam, ut nec caro sit, nec à natura carnis omnino aliena. Ingluuiẽ ha-
 bet gallinaceum genus præpositam uentriculo, & appendices quasdã pau- H
 cas infra, quæ definit intestinum. Coeunt & pariunt gallinæ omni fere tem-
 pore: toto enim anno præterquam duobus mensibus brumalibus pariunt.
 Inhorrescunt à coitu, & se excutiunt: sæpe etiam festuca aliqua sese lustrat,
 quod edito ouo interdum faciunt. Magna est generosarum nonnullis fœ-
 cunditas: quando oua uel sexaginta edunt ante incubitum: quanquam ge-
 nerosæ minus fœcundæ quàm ignobiles uulgarẽsue sunt. Nonnullæ enim
 è cortalibus bis die pariunt. Iam aliquæ in tantum copiæ peruenerunt, ut
 effœtæ breui morentur. Hadrianis laus maxima. Hæc paruo quidem sunt
 corpore, sed quotidie pariunt: ferociunt tamen, & pullos sæpe interimunt:
 color his uarius. Ouum gallinæ cõsistit à coitu, & perficitur decem diebus
 magna

Gallinæ ha-
 drianæ.

Amagna ex parte. Gallinarum iuuençæ pariunt primæ, statim uere incuntes: & plura quàm ueteres, sed minora. Sunt in genere gallinarum quę pariunt gemina omnia (gemina uoco, quę binis cōstant uitellis:) quędā enim duodeuiginti peperit, exclusitq; gemina: præterquam si qua essent (ut fit) irrita.

4 Cæteris itaque geminis fœtus prodijt: sed ita gemini excluduntur, ut alter sit maior, alter minor: & tandem in monstrum degeneret, qui minor nouissime prodijt: aliqui negant omnino geminos excludi. Pariunt autē gallinæ oua nonnulla infœcunda, uel eorū quę conceperint coitu: nullus enim prouenit ex eis fœtus, quanuis incubitu foueantur. Oua plena sint atq; utilia nec ne, animaduerti aiunt posse, si demiseris in aquam: quòd inane, narrat: plenum, desidit. Qui (ut hoc intelligant) concutiunt, errare: quòd in eis

B uitalis uenas confundunt: quo fit ut non gignant, cōfufis scilicet uitalibus uenis. In iis idē aiunt, cum ad lumen sustuleris: quod perlucet, id esse inane. Oua quę incubantur, si habeant in se semen pulli, curator quadriduo postquam incubari cœperint, intelligere potest: si enim contra lumen cacumine ouorum apprehenso, purus & unius modi perluceat color, sterilia existimantur esse, proque eis alia substituēda. Gallinas quę incubare uolūt (glo-

Glocientes

5 Numerus autem ouorum quę subiiciuntur (ut præcipit Columella) impar obseruatur, nec semper idem: nam primo tempore, id est mense Ianuario (fere enim cum primū partum consummauerint, gallinæ incubare cupiūt ab idibus Ianuariis) quindecim, nec unquā plura subiici debēt: Martio decem & nouem, nec his pauciora, unū & uiginti Aprili. Tota deinde æstate usque in cal. Octobris, totidem: postea superuacua est huius rei cura, quòd frigidibus exclusi pulli plerunque intereant. Plerique tamen etiam ab æstiuo solstitio non putant bonam pullationem, quòd ab eo tempore etiam si facilem educationem habent, iustum tamen nō capiunt incrementū: tantòque minus, quanto serius prouenere: uerum suburbanis locis, ubi à matre pulli non exiguis pretiis ueneunt, nec plerūque intereunt, probanda est æstiuæ educatio. Diebus quibus animantur oua, & in speciem uolucrū cōformantur, ter septenis opus est gallinaceo generi. Verū celerius excluduntur calidis diebus: ideo æstate undeuicesimo die aut duodeuicesimo educūt fœtum: hyeme uero aliquando uicesimo quinto. In gallinaceo genere ma-

D ribus tantū datur cātus. Hi, ut inquit Plinius, nostri uigiles sunt nocturni, quos excitandis in opera mortalibus rumpendóque somno natura genuit. norunt sydera, & ternas distinguunt horas interdiu cantu. Cum sole eunt cubitum, quartaque castrensi uigilia, ad curas laborémque reuocāt: neque solis ortum incautis patiuntur obrepere: diémq; uenientem nuntiant cantu: ipsum uero cantum plausu laterum. Imperitāt suo generi, & regnum in quacunq; sunt domo, exercent: dimicatione paritur hoc quoq; inter ipsos, nec finis sepe commorientibus. Quòd si palma cōtingit, statim in uictoria canunt, seque ipsi principes testantur: uictus occultatur silens, agréque seruitium patitur: nec in pugna aut ante pugnam canūt, sed cum uicere. Gallinæ quoque cum mares uicere, cucuriunt: & præterea exēplo marium ten-

Id est hora tertia post mediā noctem: ex Vegetio lib. 3.

Cucuriunt; κικκίζουσι.

DE DIFFERENTIIS

tant superuentu coire: crista etiam caudaque erigitur: ita ne facile præter- E
 ea sit an fœminæ sint cognoscere: nonnunquam etiam calcaria parua iis e-
 nascuntur. Iam uero & mares uisi nonnulli sunt, qui cum forte fœmina in-
 teriisset, ipsi matricis officio fungerentur in pullos ductando, fouendo, edu-
 cando, ita ne de cætero uel cucurire uel coire appeterent. Quin & iam inde
 à primo ortu naturæ ita nonnulli mares effœminati proueniunt, ut neque
 cucuriant, neque per coitum agere uelint, ac uenerem eorum qui tentant
 superuenire patientur. Desinunt etiam canere castrati: gallos enim castrât,
 ut sint capi libidinis abolendæ causa: quod duobus fit modis, lumbis adustis
 candente ferro, aut imis cruribus, calcaribusue, mox ulcere, dum confane- 6
 scant, oblito figlina creta: facilius ita pinguescunt. In hoc uillatico genere,
 qui proceræ corpora & animos ad prælia pertinaces requirunt, iis præcipue F
 Tanagricum genus & Rhodium probant: nec minus Chalcidicum & Me- 7
 dicum (quod ab imperito uulgo litera mutata melicum appellatur) qui si-
 ne dubio sunt pulchri, & ad præliandum inter se maxime idonei, sed ad
 partus sunt steriliores: nam Rhodij generis aut Medici propter grauita-
 tem neque patres nimis salaces, nec fœcundæ matres. & Rhodiæ aues ne
 suos quidem fœtus commode nutriunt, tantum abest ut alienos, ceu pa-
 uoninos excludant. Tanagrici plerunque Rhodiis & Medicis amplitudi-
 ne pares, non multum moribus à uernaculis distant, sicut & Chalcidici.
 At quibus cordi est industrij patrisfamilias uectigal instituere, mercari cer-
 te nisi fœcundissimas aues non expedit. Eæ sint rubicundæ uel fuscæ plumæ,
 nigrisq; pennis, ac si fieri poterit, omnes huius & ab hoc proximi coloris G
 eligantur: sin aliter, euitentur albæ, quæ fere cum sint molles ac minus ui-
 uaces, tum ne fœcundæ quidem reperiuntur: atque etiam conspicuæ sunt,
 propter quod insigne candoris ab accipitribus & aquilis sæpius abripiun-
 tur. Sint ergo matricis probi coloris, robusti corporis, quadratæ, pectorosæ,
 magnis capitibus, rectis rutilisque cristulis, interdum geminis, albis cruri-
 bus, ore rubicundo, & sub hac specie quàm amplissimæ, nec paribus ungu-
 lis: generosissimæque creduntur quæ quinos habent digitos, sed ita ne cru-
 ribus emineant transuersa calcaria: nam quæ hoc uirile gerit insigne, con-
 tumax ad concubitum dedignatur admittere marem, raroque fœcunda, e-
 tiam cum incubat calcis aculeis oua perfringit. Gallinaceos mares nisi sa-
 lacissimos habere non expedit: atque in his quoque sicut in fœminis, idem H
 color, idem numerus unguium, status altior queritur: sublimes sanguineæq;
 nec obliquæ cristæ, raudi uel nigricantes oculi, breuia & adūca rostra, ma-
 ximæ candidissimæque aures, paleæ ex rutilo albicantes, quæ uelut incanæ
 barbæ dependent: iubæ deinde uariæ, uel ex auro flauæ per colla ceruicisque;
 in humeros diffusæ: tum lata & musculosa pectora, lacertos æque similes
 brachiis, alæ tum procerissimæ, caudæ duplici ordine, singulis utrinque
 prominentibus pinnis inflexæ: quin etiam uasta fœmina & frequenter hor-
 rentibus plumis hirta, robusta crura nec longa, sed infestis uelut sudibus no-
 center armata. Mores autem quanuis non ad pugnam neque ad uictoriæ
 laudem præparentur, maxime tamen generosi probantur, ut sint elati, ala-
 cres,

Capi.

Tanagrici galli.
 Rhodij gallina-
 cei.
 Chalcidici galli.
 Medici galli.
 Melici galli.

Gallinæ fœ-
 cundæ.

Plinius, Super
 quatuor digi-
 tos transuer-
 so uno.

Gallinaceus.

Unguis lō-
 gis, inquit Var-
 ro.

Varro. Caudis
 magnis & fre-
 quentibus pin-
 nis.

Acres, uigilaces, & ad sapius canendum prompti, nec qui facile terreantur: nam interdum resistere debent, & protegere coniugalem gregem: quin attollentem minas serpētem, uel aliud noxium animal interficere. Talibus autem maribus quina singulis fœminę comparantur: cum Rhodij generis aut Medici ternę singulis maritentur. Tanagrici plerunq; Rhodiis & Medicis amplitudine pares non multum moribus à uernaculis distant, ut dictum est, sicut & Chalcidici: omnium tamen horum generum nothi sunt optimi pulli: nam & paternam speciem gerunt, & salacitatem fœcunditatēque uernaculam retinent. Pumiles aues, nisi quem humilitas earum delectat, nec propter fœcunditatem, nec propter alium redditum nimium probo, inquit Columella, tam hercule quàm nec pugnacem nec Brixosæ libidinis marem: nam plerunque ceteros infestat, & non patitur iniri fœminas, cum ipse pluribus sufficere non queat. Quod ad gallinacei generis morbos attinet, pituita iis nasci solet, quæ alba pellicula *Pituita* linguam uestit extremam. Id porro uitium maxime nascitur, cum frigore & penuria cibi laborant aues: item cum per æstatem consistens in cohortibus aqua potatur: item cum ficus & uua immatura, nec ad satietatem permiffa est. Sub oculis etiam illis grana ipsa procedunt, quæ nisi aculeuiter apertis pelliculis auferantur, extinguunt. Pediculis quoque infestantur & cruditate, & à suo leduntur stercore, quod cum pedibus uncis adhaeret, podagram creat. Caro gallinacea facile concoquitur, & probū gignit succum, neque crassum, neque tenuem, sed mediocrem: idq; tam ex mare C quàm ex fœmina. Gallinacæ carnis usum iis quibus ratione uictus tenui opus est, exercitatis quidem non prohibeo, inquit Galenus, præsertim earū quæ in montibus fuerint educate: at qui se non exercent, iis gallinacea carne minus utendum est: alis tamē gallinarum uel in tenui uictus ratione uesci licebit: quanquam neque uiscera neque gallinaceorum testes huic diætæ sunt idonea. Dissectæ gallinæ & adhuc calentes appositæ serpentū morfib; auxiliantur, quas tamē subinde mutare oportet: ius quoque ex iis potum præclare medetur, & in multis aliis usibus mirabile. datur in stomachi ardoribus. Aluum soluit, inquit Plinius, ualidius è uetere gallinacco. 9 Gallinarum iuniorum ius simplex (uti docet Galenus) ad temperanda hu 10 morum uitia datur, sicuti ueterum gallinaceorum alui subducendę gratia.

D Coquere autem eos oportet cum sale diutissime: aliqui incoquunt brassicam marinam, mercurialem, cnicum aut polypodium: crudos humores, crassos, lentos, melancholicos educit. Prodest longis febribus, asthmatis, articulariis morbis, & stomachi inflationibus, (addit Plinius) torpētibus mēbris tremulifq;, & capitis doloribus, epiphoris, fastidiis, incipiēti tenasmo, iocineri, renibus, uescicę. ueneficiis ex mustela syluestri factis cōtrarium est ius gallinacæ ueteris large haustum: peculiariter contra aconitum. Gallinarum gallinaceorū uel cerebrum in uino bibendum datur ad serpentū morsus. (Parthi gallinę malunt cerebrum plagis imponere:) sanguinē quoque à cerebri membrana profluentem sistit. Contra phalangiorum omniū morsus remedium est gallinacum cerebrum cum piperis exiguo potum

DE DIFFERENTIIS

in posca. Gallinarum, saltem altitium, uentriculi alimenti bonitate sua- E
 uitateque reliquarum auium omnium uentriculos superant, præterquam
 anserum. Quæ in gallinacei maris uentriculi parte interiore cornus duri-
 tiem habet membrana, eadem inter elixandum separatur. Hæc, inquit Dio-
 scorides, membrana ficcatur, tritæque in uino stomachicis bibenda datur.
 Ventrem gallinæ arefactum, inquit Galenus, si bibatur, stomachicos iuua-
 re nonnulli prodidere: id quod nos uanum esse comperimus. Gallinaceo-
 rum uentris membrana, ut Plinius docet, inueterata & insperfa potioni, di-
 stillationes pectoris, & humidam tussim uel recens tosta lenit, & membra-
 nam è uentriculo gallinacei aridam, uel, si recens sit, tostam conteri & po-
 tioni inspergi iubent ad calculos pellendos. Gallinaceorum testes & sa-
 pore sunt suauis, & optimum gignunt alimentum, eorum saltem, qui sagi- F
 nati fuerint: multoque maxime si ex lacte seroso alimenta illis præbeantur:
 quippe qui & plurimum nutriunt, probumque generant succum, & conco-
 ctu faciles sunt. Gallinaceorum testes subinde, si à cõceptu edat mulier, ma-
 res in utero fieri dicuntur. Gallinacei dextrum testem arietina pelle adalli-
 gatum, uentrem concitare: contra inhiberi uentrem pugnatoris galli testi-
 culis anserino adipe illitis adalligatisq; pelle arietina tradunt. Adeps gal-
 linaceus inter suillum & anserinum mediam obtinet naturam. recens &
 sine sale conditus uteri uitiis prodest: sale inueteratus, & qui temporis spa-
 tio acrimoniam contraxit uulua inimicus est: conuenit & ad labiorum ri-
 mas, & contra aurium dolores. laudant & gallinarum adipem contra pu- G
 stulas in papillis: has scilicet eius rei gratia sagingant. Adiuuat mirifice & ru-
 ptas oculorū tuniculas admixtis schisto & amatite lapidibus. Fel ad me-
 dicinæ usum præcipuum est gallinarum & perdicum. Gallinacei fel alliga-
 tur ad argema & ad albugines ex aqua dilutum: item ad suffusiones oculo-
 rum, maxime candidi gallinacei. Laudant & gallinæ fel contra pustulas in
 papillis. Gallinaceum fimum ex aceto strumas discutit: carbunculos perrū-
 pit cum melle, lini semine & oleo subactum: igni quoque ambustis mede-
 tur. Gallinaceum fimum duntaxat candidum in hyssopo decoctū aut mul-
 so, uenena fungorum boletorumque adstringit: item inflammationes ac-
 strangulatus, quod miremur, cum si aliud animal gustauerit id fimum, tor-
 minibus & inflationibus afficiatur. Alopecias celerrime explet gallinarum
 fimum recens illitum. Fimum quoque gallinaceorum duntaxat rubrum H
 lusciosis illinendum monstrant. & fimum gallinarum duntaxat candidum
 in oleo uetere corneisque pyxidibus adseruant ad pupillarum albugines.
 Non præteribo miraculum, inquit Plinius, quanquam ad medicinam non
 pertinens: si auro liquefcenti gallinarum membra misceantur, consumunt
 illud in se, ita hoc uenenum auri est: at gallinaceis ipsis circulo è farmentis
 addito collo, nō canunt. De uillaticis gallinis, quoniam uel nimium dictū,
 breuitate reliqua compensabo.

*ΟΕστρο πυτο
 legēdum apud
 Plinium.*

*Ἀλεκτρυόν.
 Ἀλέκτωρ, ἡ
 ὄρνις.
 Ἀλεκτριάνα,*

1 Fidipedes, χιζόποδα: digitatas uocat Plinius. 2 Cohortales uillaticæ etiā di-
 cuntur à M. Varrone. 3 Gallos gallinaceos ἀλεκτρυόνας & ἀλέκτορας Græci uocant:
 gallinas uero ἀλεκτροείδας ἢ τὰς ὄρνιθας: & ἀλεκτριάνας Aristophanes ludēs in comœ-
 dia

A dia dixit & ἀλεξζώνιας utrunque continere: inuenias, & pro maribus ἀλεξζείδας acce- *ἀλεξζείς.*
 ptas. Hæc fere Hermolaus. 4 Cæteris itaque. Ita locū hunc reddidit nobis Theo-
 dorus, uulgatam Plinij literā, ut uideatur, secutus, quæ ita habet. Et geminos sæpe ex-
 cludunt, ut Cornelius Celsus author est, alterum maiorē: alioqui negant omnino ge-
 minos excludi. Vetus quoque Aristotelis interpres ex Arabico ita uertit ad eundē sen-
 sum. Et in quolibet inueniuntur gemelli: & unus gemellorum paruus est, & alter ma-
 gnus: & multoties est paruus monstrosus. Hæc ille: Græca uero Aristotelis exempla-
 ria (nisi mendam subesse iudicemus) ita habent: τὰ μὲν οὖν ἄλλα γόνιμα, πᾶσι ὅσα τὸ μὲν
 μᾶλλον, & δὲ ἕλαττον γίνεται τῆς διδύμων, τὸ δὲ πλεονακτῶν τὸ δρατῶδες: hoc est (ut ego arbitror.)
 E cæteris itaque gemina fœcunda sunt, nisi quibus hoc cōtingit, ut alter maior fuerit,
 alter minor: in iis enim tandē in monstrum degenerat qui minor nouissime prouenit.
 Vtra autem sententia fuerit uerior, indicabit experientia. Videtur certe Plinius uel ex
 professo cum Aristotele hac in re minime conuenire: quando Celsum authorem non
B Aristotelem citet. Obiter & illud admonuerim, in quibusdam exemplaribus Plinianis
 haberi (uti recte annotauit Claymundus) non alioqui, sed aliqui negant omnino ge-
 minos excludi. 5 Oua quo pacto gallinis subiicienda sunt & pulli educandi, docent
 Columella & Varro. 6 Varro adurentes calcaria ad infima crura usque dum
 rumpantur. Nec id patiuntur, inquit Columella, amissis genitalibus, sed ferro candē-
 te calcaribus ustis. 7 Gallinæ Medicæ, inquit Varro, primo dicebātur, quia ex Me- *Medicæ gal-*
 dia propter magnitudinem erant allatæ, quæque ex his generatæ postea propter simi- *linæ.*
 litudinem. 8 Harum affectionum curationes ab iis perquirendæ, qui de uillaticis
 passionibus scripsere, ut à Columella & Palladio. 9 Quod Galenus dixit, ἰδι-
 κρητικῆς ἔστι θανάσιμος, Dioscorides, δίδω ἰδικρησίας χάριν φαρλοπύτων. alij aliter red-
 diderunt: iudicent lectores. 10 Gallinaceus quomodo coquendus est, ut iusculum
 efficiat ciendæ aluo idoneum, docent Dioscorides & Plinius.

C De gallinis rusticis, Africanis, meliagridéque & pauone.

Cap. CXXVII.

Rustica gallina uocatur, quæ non dissimilis uillaticæ per aucupem deci *Gallina rusti-*
 1 **R**pitur: eaque plurima est in insula quam nauetē in Ligustico mari sitam *ca.*
 producto nomine alitis, gallinariam uocitauerunt. Gallinæ rusticæ, inquit
 Varro, sunt in urbe raræ, nec fere mansuetæ sine cauea uidentur Romæ, si-
 miles facie non his uillaticis gallinis nostris, sed Africanis aspectu, ac facie
 incontaminata. In ornatibus publicis solent poni cum psittacis ac merulis
 albis: item aliis id genus rebus inusitatis. Neque fere in uillis oua ac pullos
 2 faciunt, (in seruitute enim non fœtant) sed in syluis. Africana est quam *Gallina Afri-*
 plerique Numidicam dicunt, meleagridi similis, ut sentit Columella, nisi *cana Numidi-*
D quod rutilam galeam & cristam capite gerit: quæ utraque sunt in malea- *ca.*
 gride cœrulea. Et gallinarum Numidicarum eadem est fere quæ pauonum
 educatio. M. autem Varro, Gallinæ, inquit, Africanæ sunt grandes, uariæ,
 gibberæ, quas meleagridas appellant Græci. Meleagrides in Bœotia pu- *Meleagrides.*
 gnant, inquit Plinius, Africæ, hoc est gallinarum genus gibberū uariis spar-
 sum plumis. Hæ nouissimæ sunt peregrinarum auium in mensas receptæ,
 propter ingratum uirus: uerum Meleagri tumulus nobiles eas fecit. Et ue-
 neunt propter pennariam magno. Porro meleagrides ita describit Clytus *Meleagrides.*
 Aristotelis discipulus: magnitudine ut sint gallinæ generosæ, capite ad por-
 tionem corporis paruo ac glabro, in quo crista carnea rotunda & prædura,
 quæ paxilli in morem promineat, rostro ligneo. Ad malas ab ore ortam ca

DE DIFFERENTIIS

runculam habent longam dependentem, rubicundiolem quàm in genere E gallinaceo. Quod autem in gallinis rostro adhæret (*πάρων* uocant Græci, Latini paleam mentumue) meleagrides non habent. rostrum acutius & maius quàm gallinæ, ceruix crassior breuiorque & nigra, corpus frequentibus uarium maculis in nigro candidis, maioribus lenticula: & alæ ipsæ uariiegata, ferrata specie digestis in quendam uersum maculis. crura sine calcaribus, cætero similia gallinaceis. locis gaudent paludosis lacustribusque. Fœminæ maribus adeo similes sunt, ut uix dignoscere genera possis. Hæc Clytus. Histrus tradit meleagridas à nullis auibus que aduncis sunt unguibus uiolari. Oua generant meleagrides punctis distincta. pullos suos uelut perosæ negligunt. At contrà pauones fœminæ sua sponte studiosius pullos enutriunt. Hæ sine custode tuto uagantur: maiorémque pabuli partem sibi & pullis acquirunt. Hoc genus auium cum trimatum expleuit, optime progenerat. siquidem tenerior ætas, aut sterilis aut parum fœcunda est. hoc tempore & colores pennarum uarios recipit. coitus uere & partus breui à coitu agitur: itaque post admissuræ tempus confestim matrices custodiendæ sunt, ne alibi quàm in stabulo fœtus edant: maximèq; temporibus quibus parturiunt pluribus stramentis exaggerandum præcipiunt auiarum, quo tutius integri fœtus excipiantur. Nam fere pauones cum ad nocturnam requiem uenerunt, perticis insistentes enituntur oua: quæ quo propius ac mollius ceciderint, illibatam seruant integritatē. Excludit pauo diebus tricenis aut paulo tardius. semel tantummodo anno parit oua duodecim, aut paulo pauciora: nec continuatis diebus, sed binis ternisue interpositis. primiparæ octona maxime edunt. Hæc Aristoteles. Pauo, inquit Plinius, parit primo anno unum aut alterum ouum, sequenti quaterna quinque, cæteris duodena non amplius: uerum, ut alij tradunt, fœminæ quæ non incubant, ter anno fere partus edunt: at quæ fouent oua, totum tempus fœcunditatis aut excludendis aut etiam educandis pullis consumunt. Primus est partus quinque fere ouorum, secundus quatuor, tertius aut trium aut duorum esse consueuit. Irrita & subuentanea illa pauones etiã pariunt. Mas dum fœmina incubat aduolans oua frangit, desiderio incubantium: quapropter noctu & in latebris pariunt: & earum curatores gallinis subiiciunt incubanda oua pauonina. Pullos præterea suos mares persequuntur uelut alienigenas priusquam illis cristarum nascatur insigne: crinitæ enim pauoni in capite exeunt arbusculæ. Viuit pauo annis uiginti quinque. Colores incipit ferre in trimatu. Amittit pennas cum primis arborum frondibus: recipit cum germine earundem. Cauda, quæ pauoni magna est, etiam decidua est, & utranque ob causam nullius in uolatu usus. Huic uni naturæ formæ è uolucris dedit palmam: nec id quidem corporis specie, sed pènarum pulchritudine. Masculus pauo gallinaceam salacitatem habet: atque ideo quinque fœminas desiderat. Porro signa sunt extimulatæ libidinis, cum semetipsum (aduerso maxime sole, quia sic fulgentius radiat) ueluti mirantem, caudæ geminantibus pinnis protegit, & singularum capita oculata pinnarum locis suis exerit, cum stridor e procurrens. Idè caudæ, ut modo diximus, amissa cum

Pauo.
Pauus.
Ταῶς.
Ταῶς.
Ταῶν.

Asa cum foliis arborum, donec renascatur iterum cum flore, pudibundus ac mœrens quærit latebram. Vicia quæ gallinaceo generi nocere solent, eadem has aues infestant. Sed nec alia remedia traduntur, quàm quæ gallinaceis adhibentur. Pauonina caro dura est fibrosaque, & concoctu difficilis. Pauones finum suum (cuius est ad oculorum uitia usus efficax) resorbere tradunt, inuidentes hominum utilitatibus. In India gallinacei nascuntur maximi, qui cristam habent non rubram ut nostri, sed ita uariam & floridam, quemadmodum coronam ex floribus cõtextam. Pennas posteriores minime inflexas habent, neque in orbem reuolutas, sed latas, quas cum nõ erigunt, ut pauones trahunt, eorum pennæ smaragdi colorem gerunt.

Gallinacei Indici.

B 1 In mari Tusco, inquit Varro, secundum Italiam contra montes Ligusticos. 2 Numidicæ, inquit Plinius, in parte Africæ Numidia. 3 Corpus frequentibus, Si cui contigerit emendatior Athenæi codex, hûc locum legat græce, quem nos ob exëplaria mendosa totidē uerbis exprimere non potuimus, coniectura nostra contenti, u-nà cum Hermolai interpretatione. 4 Hæc luculētissime expressit Lucretius lib. 2,
 Caudaque pauonis larga cum luce repleta est,
 Consimili mutat ratione obuersa colores:
 Qui quoniam quodam gignuntur luminis ictu,
 Scire licet sine eo fieri non posse putandum.

De columbacco genere.

Cap. C X X V I I I .

Columborum possessio non abhorret à cura boni rustici: nam fœcunditas quanuis longe minor sit, quàm est gallinarum, maiorem tamen refert quaestum: nã & octies anno pullos educat, si est bona matrix, & pretiis eorum domini complent arcam, sicut eximius author M. Varro nobis affirmat. Quæ proprie columba uocatur, (sunt enim columbacei generis species plures) duo continet genera: unū agreste, ut alij dicunt, saxatile, quod 1 habetur in turribus ac columinibus uillæ. Hæ propter timorem naturalem summa loca in tectis occupant: & in turres ex agro uolant suapte sponte ac remeant. Alterum genus columbarum est clementius, quod cibo domestico contentum, intra limina ianux solet pasci. hoc genus maxime est colore albo: illud agreste, sine albo, uario: quâquam in India luteas esse columbas ferunt. Ex his duabus stirpibus fit miscellum tertium genus fructus causa: atque incedunt in locum unum, quod aliqui uocant 2

Columbus.

Columba.

ἄσπετος.

ἄσπετος.

Columba agreste.

sis saxatilis.

Columba domestica.

Καλιμαθίος

ἄσπετος.

ἄσπετος.

ἄσπετος.

ἄσπετος.

Columbarium.

DE DIFFERENTIIS

*Aliàs die 25.
Postridie fœmi-
nã, inquit Pli-*

est: atque etiam ille, ut fœminæ saliant, ac supergressu mutuo agant, si mas E non sit, & cum osculo ut mares: & quanuis nihil altera emittat in alteram, tamen plura sic oua quàm ex maris coitu pariunt: uerum nullus ex his enascitur pullus, sed sunt omnia irrita: quanquam & nonnunquam oua infœcunda & irrita etiam ex maris coitu cum fœmina proueniunt. Columbe ouum paucioribus quàm decem diebus à coitu consistit & perficitur: & pariunt, inquit Plinius, à coitu die quinto. Pariunt fere bina oua: ac marè femper & fœminam pariunt, priorem marem, posteriorem fœminam: etenim cum pepererint primum ouum, uno interposito die secundum pariunt. Pariunt omnibus anni temporibus, pullósque educant, si locum apricum habeant & cibum: sin minus æstate tantum fœtant. Sed proles præstantissima uere & autumno est: deterrima æstate & omni tempore calidiore. Facultas F columbis retinendi oui, etiam tempore parturiendi est: nam si ab aliquo uexetur, aut penna in nido euulsa, uel quauis alia re infestetur, aut etiam sponte morosius habeat, ouum per tristitiam retinet, partúmque differt. Nihil columbis fœcundius: pariunt enim decies anno, nonnullæ undecies: Ægyptiæ uero & duodecies. Et æstate quidem interdum binis mensibus terna edunt paria: nanque decimo octauo die excludunt, statimque concipiunt: quare inter pullos sæpe oua inueniuntur: & alij prouolant, alij erũ- 3 punt: pulli autem cæci procreantur. Diebus circiter quadragenis concipit, & parit, & incubat columba: & hoc fere totum annum faciunt: tantummodo interuallum faciunt à bruma ad æquinoctium uernum. Incubant in hoc genere ambo uicissim, interdiu mas, noctu fœmina. Excludunt uicesimo die, aut citra uicesimum diem ouum quod prius ediderint. G Perforant ouum pridie eius diei, quo pullum excludunt: & fouent prolem ambo ad certum tēpus, eodem modo quo oua. Quin etiã fœminæ parturiēti mas adest, & cultu omnique officio fungitur. Sæpe etiam fœminam pigrius euntem ad nidum propter partus laborem mas percutit, cogitque intrare. Exclusis iam pullis, alimentum illis parat, quod præmanducatum, in eorum os inferens suum, ingerit, atque ita præparat ad cibum recipiendum. Pullis primo falsiorem terram collectam gutture in ora inspuunt, præparantes tempestiuitatem cibo. Ita magna ex parte columbæ mutuo degunt amore, ut neque cum pluribus coire uelint, neque coniugium iam inde à primo ortu initum deserant, nisi cœlebs aut uidua: sed interdum tamen nonnullæ etiam ex maritatis cum aliis cocunt. Pugnax hoc animal est: alter alterum infestat, nidumque alter alterius subit, sed raro: nam etsi ex longinquo minus, tamen apud ipsum nidum summo certamine dimicatur. Columbacci generis proprium esse uidetur, ne collum cum bibunt resupinēt, 5 nisi satis hauserint: & ut large bibant iumentorum modo. Frugibus uictitât columbæ: uiuunt autem uel ad octauum annum. Fertur à columba quodque accipitrum genus cognosci: itaque cum accipiter prouolat, si sublimipeta est, manent quo constiterint loco: sed si humipeta qui prouolat est, non manent, sed continuo auolant. Cum auium mos sit, ut aliæ sese in puluere uolulent, alię sese lauent, aliæ nec puluere nec balneo utantur: columbi utrūque tum

A tum lauare tum puluerare solēt. Multiuaga auis columba: estq; ars illis inter se blandiri, & corrumpere alias furtōq; comitatiores reuerti: inducuntque alias in culumbarium, si cumino pascantur assidue. Columbarum caro facile concoquitur: succum efficit crassitie tenuitateque mediocrē. Præstantior autem est earum caro, quæ in turribus degunt quàm domesticarū: ex quibus nō nisi modice degustare expedit iis, qui exercitio minime utuntur, sicuti nec è gallinis. auxiliatur contra serpentum morsus columbarum caro recens cōcerpta. columbæ sanguis cruorem è membranis cerebri erūpentem cohibet. Columbinum fimum quod à colūbis agrestibus redditur, excalfacit & urit, misceturque uice napyos cum semine nasturtij siccū contusum cribratūmq; ad ea quæ rubefieri desiderāt: quales sunt diuturniores

B affectus, ceu coxendicis morbus, hemisrania, uertigines, scotomata, cephalæa, & laterum, scapularum, ceruicis, lumborum inueterati dolores: nephritides & cœliaci dolores, podagræque & arthritides, quæ nondum poros in articulis contraxerint. Columbinum fimum ex aceto strumas discutit: laudatur & ad ægylopas, & albugines, & cicatrices: carbunculos perumpit cū melle, lini semine & oleo subactum: igni quoque ambustis medetur. Fimū columbinum cum oleo & uino potum uenerē inhibere: sed si lutea ex ouis quinque columbarum, admixto adipis suilli denarij pondere ex melle forbeantur, uenerem concitare feruntur. columbarum syuestrium fimum priuatim contra argenti uiui potum ualet. Genera columbarum quinque nu

*Columbarum
genera.*

Cuinago, pelias quæ liuia à nonnullis uocatur, & turtur: in his palumbi, turturis & columbæ sanguine utuntur medici ad recentia oculorum uulnera, ad oculos cruore suffusos atq; lusciosos. In columbis masculi sanguinem efficaciorē putant: uena autem sub ala ad hunc usum inciditur, quoniam suo calore utilior est. superimponere oportet splenium è melle decocto, lanamque succidam ex oleo & uino.

I *πυργίτης*, nonnunquam à Galeno, arbitror, uocatur & *πῶδ' ὑδρὰ νομάς*. **2** De *πυργίτης*,
loris uarietate in pennis ceruicis columbarum ita cecinit Lucretius lib. 2. *νομάς πῶδ' ὑδρὰ*.

Pluma columbarum quo pacto in sole uidetur

Quæ sita ceruices circum, collūmq; coronat?

Nanque aliàs fit, uti claro sit rubra pyropa,

Interdum quædam sensu fit uti uideatur

D Inter cæruleum uirides miscere smaragdos. **3** Columba cum peperit, in-

quit Athenæus, postridie marem repetit. **4** Colūba citra dies triginta, inquit Ari-

stoteles, prole expedita superiore parit. **5** Nisi satis hauserint, *ἴαν μὴ ἰκανὸν πῶσον*: ita

Theodorus: uetus interpres, quousque eis sufficiat. Suspecta mihi uidentur hoc in loco

exemplaria Aristotelica. **6** Hæc Galeni est sententia: Sunt ex Arabum schola, qui

tradant corpora pullorum columborum esse tardæ digestionis, & longæ moræ in sto-

macho: Rarius tamen, columbus, inquit, leuis est cibus, & subtilis. Et iterum, est cibus

mirabilis ad caliditatem declinans.

De palumbo, cænade, peliade & turture.

Cap. CXXIX.

INter columbarum genera maximo corpore est palumbes: quippe quæ nonnullis locis gallinaceum æquet magnitudine. Colorē habet cinereū:

Palumbes,
Palumbus,
φάψ. φάψα.
πίδακος.

DE DIFFERENTIIS

caput subcæruleum purpureumue: & nigrum oculi rotundissimum. In-
 gluuiem habet præpositam uentriculo. Cantus in hoc genere omnibus si-
 milis atque idem terno conficitur uersu, præterquam in clausulæ gemitu,
 hyeme mutis, uere uocalibus: hyeme nanque nõ gemit palumbes, nisi quòd
 aliquando ex asperrima hyeme, cum placidum tempus successisset, gemue
 rit: id quod apud peritos in admiratione habitum est: ceterum incunte uere
 gemere incipit. Camporum incola palumbes est. Coitus tempore testes pa-
 lumbi magnitudine insignes, aliàs uero parui & omnino obscuri, ita ut hy-
 bernis mensibus ne ullos quidem testes in his haberi nonnulli arbitrentur.
 Palumbes & turtures trimestres coire fœtificaréque aliqui referunt, argu-
 mento quòd larga eorum copia est. Gerunt uterum decem & quatuor die-
 bus, ac totidem aliis incubant: & totidè aliis fœtus ita uolucer fit atq; perficitur,
 ut uix possit apprehendi. Bina pariunt oua palumbes & turtur, & cum
 plurimum terna: sed nunquam plus duobus pullis educunt: nonnunquam
 etiam unum tantum: reliquum ouum semper irritum est. Pariunt autè ue-
 re, nec plus quàm bis: atque ita si prior fœtus corruptus est: pullos procreant
 imperfectos. Incubatus tempore palumbium fœmina incubat à postmeri-
 diano incipiens, totaque nocte & usque ad tempus ientaculi perseuerans:
 in reliquo tempore munus idem mas subit. dignosci autem masne an fœ-
 mina sit, haud facile est, nisi interiorum aspectu. Collum cum bibit non re-
 supinat palumbus, nisi satis hauserit. Mare uno contenta & turtur & palu-
 bes uiuit, nec alterum recipit: nidulaturque & palumbes & turtures sem-
 per locis eisdem. & cum mares in aliis fere animalibus diuturniores quàm
 fœminæ sint, in his marem prius quàm fœminam mori nonnulli aiunt. Vi-
 uere autem palumbes ad tricesimum annum, aliquos ad quadragesimum
 Aristoteles author est, uno tamen incommodo unguium, eodem & argu-
 mento senectæ, qui citra perniciem reciduntur. Profunt squalores maxime
 palumbis. Horum aliqui latent, aliqui non latent, sed cum hirudinibus ab-
 eunt, nec hybernare apud nos patiuntur: aliqui tamè semper uiuunt. Vo-
 lant gregatim tum palumbes tum turtures cum accedunt, & cum suo tem-
 pore abeunt. Palumbium caro durior est, quàm sit columborum, turturum,
 turdorum, merularumue aut paruularum auium: estq; concoctu difficilis
 excrementosaque. In cõtractione neruorum caro palumbina in cibus pro-
 dest & inueterata: in aceto decocta dysentericis & cœliacis medetur: è po-
 sca uero ileon & tormina sanat. Palumbi sanguine utuntur medici ad ocu-
 lorum uitia, uti in columbis indicauimus. De palumborum esu ita cecinit
 Martialis coquus,

*Pariunt, inquit
 Plinius, palu-
 bes post solsti-
 tia.*

*Palumbus
 torquatus.*

Inguina torquati tardant hebetantque palumbi.

Non edat hanc uolucem, qui cupit esse salax.

*ὄϊνᾶς, uinago.
 Autūno tan-
 tū conspicitur,
 inquit Athe-
 næus.*

Secundum magnitudinis locum in columbacco genere cœnas obtinet, id est
 uinago, paulo maior quàm columbus, minor quàm palumbes est. Autūno
 potissimum & conspicitur & capitur. Modus maxime capiendi eam, dum
 se in aquam bibendo propendet. ueniunt ad nostra loca, cum iam fecerint
 prolem. Frugibus quoque uiuit ut columba: & bina parit oua. Diuersum

certe

A certe genus à columba peleias est, id est liuia: quippe quæ minor quàm co- πελαῖας, liuia.
 lumba sit, & minus patiens mansuescere. liuet etiam plumis & pene nigri-
 cat: & pedibus rubidis scabrosisque est, paruaque adeo, ut nemo id genus
 alere uelit. In India liuiæ columbæ uirides pennas habet, ut primo aspectu,
 si quis in auium cognitione rudis sit, pſitacum nõ columbam dicat. Rostrũ
 illis & cruor Græciæ perdicibus sunt similia. Discedunt hyeme liuiæ, nec
 2 apud nos hybernare patiuntur: plurimum curæ proli impendunt. Minimum
 in columbaceo genere turtur est, colore fere cinereo. Frugibus uiuunt tur- Turtur,
 tures, bibunt, cocunt, gerunt uterum ac pariunt, nõ aliter atque de palum- τὺρῶν.
 3 bis diximus. Degunt æstate locis frigidis, hyeme tepidis: ideoque æstate tan-
 tum apparet turtur: hyeme se cõdit aut discedit: nec enim hybernare apud
 B nos patitur: nemo enim, prope dixerim, uidisse per hyemem uspiam turtu-
 rem dicitur. Latere autem incipit præpinguis: & quanquam pennas in la-
 tebra dimittit, tamen pinguedinem seruat. Volant gregatim cum accedunt,
 4 & cum suo tempore abeunt. Turturi cum uocem reddit, pars nouissima al-
 ui uehementer citatur: euenitque nonnunquam crepitus alui. Turturis ca-
 ro difficilius quidem concoquitur quàm columbarum, turdorum, meru-
 larum aut paruuarum auium: succum tamen probum gignit, si recte con-
 coquatur. & temperatura sicca turtur est, præsertim si in locis mōtanis ui-
 ditur. neque recens macinata edenda eius caro est: sed ubi uno, minimum,
 die adseruata sit: fit enim hoc pacto, ut & minime dura euadat, sed friabilis
 iam, & omnino uitio careat. Turturis sanguine utuntur medici ad recētia
 C oculorum uulnera, uti in columbis dictum est: fimum turturis albugines
 extenuat. Turtur cum pyrali pugnat: locus enim pascendi uictusque idem Pyralis.
 eorum traditur. Turtur quoque & chloreus pugnant: & occiditur à chlo- Ignaria.
 reo turtur. Chloreus,
Luteus:

1 Palumbes Italiam autumnò relicturæ, quoniam pacto capiantur, explicat Blō-
 dus in regione Latina. 2 Plurimum curæ: Vide an hoc intelligat Oppianus de
 columbis: nam id significat πελαῖας nonnunquam apud poetas. 3 Turtur uere oc-
 cultatur, inquit Plinius, pennasque amittit. 4 Turtures quo pacto capiuntur cantu
 & saltatione, legas apud Ælianum.

De phasiana, tetrace, erithrotaone, otide, & oto. Cap. CXXX.

1 **G**Allinam phasianus alimēti bonitate cõcoctionisque facilitate æquat, Phasianā.
 D Gsuauitate uincit. Auis est minime altiuola, sed terrena & pulueratrix. Phasianus.
 Phasianæ in Colchis geminas ex pluma aures summittunt subriguntque
 2 corniculis similes. Oua pariunt punctis distincta. Phasianum Epænetus ta- Tatyras.
 tyran, Ptolemæus tetarton uocari dixit & tetraona: nam tetrax alia auis Tetartos:
 est, & tetrax itē alia. Tetrax, ut Alexander Myndius author est, auis est ma- Tetraxos.
 gnitudine spermologi: colore figlino, sordidis quibusdam maculis lineisq; Tetrax.
 3 magnis uaria: frugibus uescitur, & quando pepererit, quadruplicē emittit
 uocem. Tetrax altera gallinaceum maximum superat magnitudine, specie Tetrax altera:
 porphyrii similis: ab auribus utrinque palcæ dependet, ut in gallinaceo: Tetrax,
 uox illi grauis. Tetrax quam Athenienses uragem uocant, nec terræ nec ar- urax:

DE DIFFERENTIIS

Erythrotaon. bori suum nidum committit, sed frutici: & non aliter atque alaunda nidum E patere aure cupit. Decet Erythrotaonas suus nitor, absolutaque nigritia, in 4
Auis tarda. superciliis cocci rubor. Alterum eorum genus uulturum magnitudinē ex- 5
Otis. cedit, quorum & colorem reddit: nec ulla ales, excepto struthiocamelo, ma-
ὄτις. ius corpore implens pondus, in tantum aucta, ut in terra quoque immobi-
ὄτις. lisprehendatur. Gignunt eos Alpes & septentrionalis regio. In auariis sapor-
ἄτις. em rem perdunt: moriuntur cōtumacia spiritu reuocato. Proxime iis sunt (ter-
Hæc, ni fallor, tium scilicet genus) quas Hispania aues tardas appellat, Græci otidas, dāna-
eadem est cum tas in cibis: emissa enim ossibus medulla odoris tedium extemplo sequitur.
secūda illa spe- Otides in Hispania frequētes, inquit Strabo. Otides, ut authores sunt Xeno-
cie erythrota- phon & Plutarchus, carnem habēt suauem, & facile capiūtur. Sunt autem
onis. otides (quos & ὄτις uocant) aues parum uolaces, & quæ uolando cito defati- F
Otis. Otus. gantur, non aliter atque perdices. Imitatrix hæc auis est, eorum præsertim
Theodorus tar- quæ ab homine fieri uiderit, ut eadem quoque facere conetur. Aucupes in
dum uocat. aduersum earum stantes, pharmaco quopiam oculos suos inungunt, un-
 guento alio quod oculorum palpebras cōglutinet, haud procul inde in ua-
 sculis apparato: quod aues conspiciatæ idem facere tentant, medicamento
 ex uasculis accepto: itaq; facillime apprehenduntur. Ales magna otis otus-
 ue est: & tricenis diebus incubat. Gula eius tota ampla est & lata: ingluui-
 es nulla. appendices habet paucas quasdam infra quæ definit intestinum. Fi-
 dipes tribus insistentis digitis, magnitudine gallinæ grandioris, colore co-
 turnicis: capite oblongo, oculis amplis, rostro acuto, lingua ossea, gracili col-
 lo. Equis mirum in modum delectari fertur, adeo ut si quis pellem equinā G
 sibi induat, eo pacto quot libuerit capere posse: nonnulli λαγωδίων uocant. Ut 6
λαγωδίας. uero alij otus colūbæ est magnitudine noctuæ similis, nō tamē auis noctur-
ὄτις, otus. na) pinnulis circiter aures eminentibus præditus, unde & nomen illi, quasi
Nycticorax. auritum dicas: nonnulli nycticoraca eum appellant: quidam latine & asio- 7
Asio. nem uocant. Hominum hic imitator in omnibus est: saltantes quoque imi-
 tatur, & capitur haud difficulter, ut noctua, inter saltandū intentus ex imi-
 tandi uoluptate in alterum aucupem, altero circumeunte, aut clanculum à
 tergo stante. Ducem se præbet otus coturnicibus aliò migrantibus. ὄτις 8
ὄτις. (quas & ὄτις uocari tradit Galenus) caro media est inter gruum carnem
ὄτις. & anserum, non tam dura scilicet atque fibrosa quàm sit gruum caro. Ex-
 crementosa est, ac pto inde uitanda iis qui salubri, id est tenui uictus ratio- H
 ne uti uolent.

Phasianica 1 Gallinā, ὄρνιθας φασιανικῆς uocāt nonnulli: ut Pollux & Athenæus. 2 Martial. lib. 13:
auis, ὄρνιθ φά- Argiua primum sum transportata carina:
σιανικῆς. Ante mihi notum nil nisi phasis erat. 3 τετραγών τετράγωνον, an quadri-
 partitam. 4 Alij legunt apud Plinium tetragonas, alij tetrahonas, alij tetraconas.
 5 Alterum genus, Hæc forsitan otis est Galeno atque Aristoteli: & otus Athenæo:
 de quibus mox dicetur. 6 Otus, Plinius, Bubone minor est, noctuis maior. 7
 Pennatorum animalium, inquit Plinius, buboni tantum & oto plumæ uelut aures.
 8 Videtur ex Aristotele hoc loco quod uncos habeat ungues: statim enim adiun-
 git: Omnes uero aues unca, &c. Confidera.

De coturnice

A De coturnice, perdice, galerita, & aliis id genus quibusdam terrenis grauioribusue. Cap. CXXXI.

Coturnices agre uolant, propter sui corporis pondus: sunt enim corpore grandiore, quam ut suis pennis deferre possint, uociferantq; ob eam rem cum uolant: laborant enim quasi oppressæ onere. Parua auis coturnix est: cui præ cæteris hæc propria habentur, ut & ingluuiem infra amplam, & gulam prope uentriculum amplam & latam habeat. Fel aliis earum uentri, aliis intestino adhæret. Fœmina coturnix, ut author est Alexander Myndius, collū habet gracilius: neq; sub mento nigra illa adsunt quæ maribus: & si dissecatur, ingluuiem inuenitur non adeo ampla, cor uero magnum, & fel intestinis adnexum. Testes maribus sub iecinore continentur, ut in

Coturnix:
ὄρνις.

B gallinaceis. Nunquam in arbore, sed humi consistit coturnix, & humi nidulatur, sicuti & perdix & reliqua generis eiusdem, quæ scilicet aues grauiiores sunt, & non alte uolant. Nidos autem non faciunt, sed facta in aprico area, atque uepribus quibusdā & materia huiuscemodi cōgestis, quoad accipitrum & aquilarum iniuriam deuitare possint, oua edunt & incubant. Mox cum excluderint, protinus pullos educunt, propterea quòd nequeunt suo uolatu iis cibum administrare. Refouent suos pullos sub seipfas ducendo more gallinarum & coturnices & perdices. nec eodem loco & pariunt & incubant, ne quis locum percipiat longioris temporis mora. Mares cum diffugerit fœmina ut incubet, tumultuant, clamitant, pugnamque inter se conferunt: (hos autem *ἄρτους* uocant, id est cœlibes:) qui autem uictus fue-

Perdix.
In aprico, ἄρι &
ἀρίφ.

Crit, sequitur uictoris uenerem patiens. uerum hoc non ita fieri semper, sed certo tempore anni planum est: usque adeo tum perdices tum coturnices copia libidinis gaudent, ut in aucupantes corruant, & sæpenumero capitibus eorum residant. Coturnix uel in pugna ipsa garrula est, & ante pugnam mares canunt. Coturnicibus ueratri semen gratissimus cibus: quam ob causam eas damnauere in mensis, simulq; comitalem propter morbū desuisuetum, quem solæ animalium sentiunt præter hominem. Adeo tamen palatis uidentur gratæ, ut in auariis pastæ pinguësque ueneant care, sicuti &

3 quæ miliaria dicuntur. Discedunt coturnices mense Augusto in calidiora loca, nisi pauca locis apricis remanserint, & pinguiore per id tempus capiuntur. Et cum ad nos redeunt, aduolant gregatim non sine periculo nauigantium, cum appropinquauere terris: quippe uelis sæpe insidunt, & hoc semper noctu, merguntq; nauigia. Iter est his per hospitia certa. Austro nõ uolant, humido scilicet & grauiore uento: aura tamen uehi uolunt, propter pondus corporum uirësque paruas. Aquilone ergo maxime uolant. Cum ad nos ueniunt, terrestres potius quam sublimes, & sine ducibus pergunt:

Miliaria:

4 at cum hinc abeunt, ducibus oto & lingulata & ortygetra proficiscuntur, atque etiam cenchramo, qui eas noctu hortatur, excitat, admonetque itineris, perseuerantiórque festinat peruenire ad expetitas sibi terras. Huius uocem cum senserint aucupes, intelligunt parari discessum. A coturnicibus magnitudine tantum differt lagopus, croceo tinctu, in cibus gratissima. Est & alia lagopus, pedes leporino uillo ei nomen hoc dedere, cætero

Cenchramus.
Cynchramus.
Cychramus.

Lagopus.
Lagopus alii:

DE DIFFERENTIIS

candida, columbarum magnitudine. Non extra terram in qua nascitur ea uesci facile: quando nec uiua mansuescit, & corpus occisæ statim marcescit. Neque perdix altiuola est, sed terræ propinqua uolat, spatiisque breuibus:

*Perdix.
Cacabis.*

Nec facit in ramis altoque cacumine nidos.

Propter humum uolitat, ponitque in sepibus oua.

Perdix ingluuiem habet præpositam uentriculo, & appendices quasdam paucas infra quæ definit intestinum. In Paphlagonia bina perdicibus corda. coitus tempore testes habet perdices magnitudine insignes, alias uero omnino obscuros: ita ut hybernis mensibus ne ullos quidem testes in his haberi nonnulli arbitrentur. perdicem non pinguescere tradunt. nidificat, pariunt & incubant oua feminae non aliter ac de coturnicibus diximus. Mares item libidinis intemperantia similiter tumultuant, clamitant pugnamque inter se conferunt. Pariunt feminae oua nonnunquam quindecim aut sexdecim.

Videbitur forsitan Aristoteli in locis non satis sibi costare lib. 6. hist. animalium, & li. 9.

Et bina ouorum receptacula faciunt nonnunquam perdices: in altero femina incubat, in altero mas: excluditque sua uterque & educat. Nonnunquam uero oua mares quæ compererint, peruoluunt & frangunt præ sua falacitate, ne femina incubet: quod ne accidat femina contra emolliens, clanculo diffugiens parit: sed fit sepius, ut præ turgore parturiendi, quolibet loco edat, & mare presenti: uerum ut oua feruentur, nunquam ad ea subito accedit. Plerumque uero feminae transuehant partus, ut mares fallant. Et si quis hominum ubi incubent, propinquabit, egressæ matres uenientibus sese sponte efferunt: & simulata debilitate uel pedum uel alarum, quasi statim capi possint, gressus fingunt tardiores. Hoc mendacioso sollicitant obuios & eludunt, quoad prouecti longius à nidis auocentur. Coitus tempore uolant tam mas quam femina ore hiante, exertaque lingua: uel, ut Aristoteles refert, ore hiante exertaque lingua & mares & feminae cocunt. Neque in alio animali par opus libidinis: si contra mares steterint feminae, eo quo

De causis horum pulcherrima inuenies contemplatione lib. de generat. animalium, Perdix altera.

ad libidinem excitantur tempore, aura ab his flante, prægnantes fiunt. Plerumque etiam uoce marium, utero ingrauescunt, si gestiunt ac libidine turgent. Quin & uolatu quoque superne marium effici idem potest: quasi uidelicet mas ipse in feminam foetificum spiritum demittat. Puluere se uolitare solent perdices. Earum uita amplius quam ad sexdecim annos durare existimatur. In Italia alterum est perdicum genus, magnitudine minore, & uolatu incomposito: rostro minime rufo. Perdix uulture maior ex India ad Cæsarem missa est. Perdices sane cum ubique liberae sint, ut aues uniuersae, in Bœotia non sunt: nec cum uolant, sui sunt iuris: sed in ipso acre, quas transire non ualeant, metas habent, ut nec in Atticum solum transmeent.

Syroperdix.

Syroperdix in Antiochia Pisidia, perdice minor est, & niger excepto rostro, quod rufum spectatur. lapides deuorat atque conficit. Non mansuescit, sed semper perseverat ferus esse. Eius carnes & densiores sunt quam ceterarum, & suauiore mibi usum præstant. Perdicis caro facile concoquitur, probumque generat succum: quæ tamen minime recens edenda est, sed ubi unum, quam minime, diem suspensum adseruaueris: ita nanque eius durities facile amittitur. Quæ circa Cirrham perdices inueniuntur, earum

caro

A caro ingrati saporis est, neque edendo sunt. Si sorbeantur ova perdicis, putantur fœcūditatem facere, lactis quoque copiam. Perdicis fel atque gallinæ ad medicinæ usum aliis præstat. Fel perdicum cum mellis æquo pondere, contusis oculis inungitur: per se uero ad claritatem: Hippocratis (ut putant) autoritate adiicitur, quod in argentea pyxide obseruari iubent. Oua perdicum in uase æreo decocta cum melle, ulceribus oculorū & glaucomatis medentur. Sanguis perdicis oculorum ulceribus recentibus, & oculis cruore suffusis illinitur atque lusciosis. Currunt ut perdices rusticulæ: de qua Martialis,

Rusticula.

Rustica sum perdix: quid refert? si sapor idem est:

Carior est perdix, sic sapit illa magis.

*Rustica perdix
Aliàs, si sapit.*

B Terrena quoque & pulueratrix attagenæ est, neque uolax multum: corpore quàm sit perdix paulo grandiore, toto dorso punctis maculisue insignis: colore aliàs figlino ad subrufum magis tendente. Ob corporis grauitatem alarūque paruitatem, canibus facillime capitur à uenatoribus. Auis multipara est attagen, frugibúsque uictitat, & pulueratrix est. Quondam existimatus inter raras aues: iam & in Gallia & Hispania capitur, & in Alpibus etiam. Auis uocalis aliàs, captus uero obmutescens, adeo ut nullam edat uocem, tantum abest ut māsuecat. Traducti autem attagenes ad Pylas ex Lycia, (ut Socrates author est) coturnicum uocem aliquandiu edidere. Attagenæ caro facillime cōcoquitur, & probum creat succum. Attagen Ionius maxime celebratur, teste uel Coquo Martiale,

*Ἀττάγην,
Attagenæ,
Attagen.
Ἀττάγα.
Ἀττάγας.*

C Inter saporis fertur alitum primus
Ionicarum gustus attagenarum:

Attagas (tagenarium quoque uocari solet) pennas gestat maculis pūctisue uarietas. in locis uictitat campestribus atque stagnantibus: ideoque in Marathone frequens. Humi quoque uersatur, nec unquam in arbore cōsistit, quæ scolopax dicitur uel ascalopax. Per sepes hortorum capitur. magnitudine quanta gallina est, rostro longo, colore attagenæ: currit celeriter, & hominem mire diligit. Quæ galerita, ab apice quem in capite gestat, quondam appellata est, postea alauda gallico uocabulo dicta est, Græci corydon & corydalon uocant. Auicula hæc non in arbore consistit, sed humi, in uis & semitis ubique nobis occurrens, apicem in capite ueluti cristam ex pilis constantem gestans, pauonis in morem. Hæc & pulueratrix est. Alaudarum duo genera, alterum terrenum & cristatum, ut dictum est, galerita à crista appellatum: similis hæc est passerulis auiculisue, quos pyrgitas uocant, uerum maior est galerita. circa uias & semitas reperitur, ut diximus, hyemis præsertim tempore: alterum gregale, nec singulare more alterius, uerum colore simile, quanquam magnitudine minus, & galero carens, cibo uero idoneum. Cōdenso frutice nidificat alaуда. Alaуда cum auibus uariis dictis dissident: oua enim inuicem exedunt: ardeolarum quoque oua diripit alaуда. Quæ apicem gestat galerita, inquit Galenus, in simplici iure elixa, colicos iuuat, si unà cum suo iure saepe atque assidue edatur: affam scribit Dioscorides cœliacis prodesse. Et Plinius, coli uitium, in-

*Ἀττάγας,
Ταγινάρεον:
Scolopax.
Ascalopax:
Galerita.
Alaуда.
Κόρυδος,
Κορύδαλος:
Κορύδαλις.*

D itam ex pilis constantem gestans, pauonis in morem. Hæc & pulueratrix est. Alaudarum duo genera, alterum terrenum & cristatum, ut dictum est, galerita à crista appellatum: similis hæc est passerulis auiculisue, quos pyrgitas uocant, uerum maior est galerita. circa uias & semitas reperitur, ut diximus, hyemis præsertim tempore: alterum gregale, nec singulare more alterius, uerum colore simile, quanquam magnitudine minus, & galero carens, cibo uero idoneum. Cōdenso frutice nidificat alaуда. Alaуда cum auibus uariis dictis dissident: oua enim inuicem exedunt: ardeolarum quoque oua diripit alaуда. Quæ apicem gestat galerita, inquit Galenus, in simplici iure elixa, colicos iuuat, si unà cum suo iure saepe atque assidue edatur: affam scribit Dioscorides cœliacis prodesse. Et Plinius, coli uitium, in-

D E D I F F E R E N T I I S

quit, sanatur ab aue galerita assa in cibo sumpta. Quidam in uase nouo cum E plumis exuri iubent, conterique in cinerem, bibique ex aqua cochlearibus ternis per quatrimum: quidam cor eius adalligari foemini: alij recens tepensque adhuc deuorari. Cofularis Asprenatum domus, inquit Plinius, in qua alter e fratribus colo liberatus est aue hac in cibo sumpta, & corde eius in armilla aurea incluso. Haec fere suum nidum patere aurae cupiunt. Quem uero Bceotij meropa uocant, hic unus corporis grauitate prohibitus sublimem petere, subiens terrae cauernas, facit cunabula & parit, in specu scilicet sex pedum defossa altitudine. Et pena huius auis intus pallida sunt, superne caeruleae ut halcyonis: postremae pinnulae rubrae habentur. Parit sex aut septem aestate. Apibus inimica haec auis est. Sunt qui meropas genitorum se nequitiam educare confirmant, educationis uicem reddere: ut parentes non modo senescentes, uerum etiam statim cum iam datur facultas, alantur opera liberorum: nec matrem aut patrem exire, sed in cubili manentes pasci labore eorum.

Merops.
Apiafter.

ὄρνυμιον.
κύνιον.

1 ὄρνυμιον uoce diminutiua dicitur: & κύνιον quoque parua uocatur coturnix.
2 De coturnicis effrenata libidine leges apud Athenaeum, lib. 9. 3 Miliaria à milio quo uescuntur, ut inquit Varro, de lingua Latina. Haec an eadem sit auis cum cenchnamo, consideret lector. 4 Quanam aucupij ratione capiatur coturnices in Italiam primo uere aduentantes, explicat Blondus in regione Latina. 5 Theodorus lib. 5 hist. animalium, ad quinque & uiginti annos habet: sed errore, ni fallor, exemplaris Graeci, aut scriptoris. 6 Minime rufo, ἔχει κύνια βέρνον, ita legitur apud Athenaeum: sed melius fortasse si expungatur ἔχει, ut sit rostro rufescente: sed nihil uolumus mutare. 7 Non ἀπάλω, sed ἀπάλια dicitur, si Athenaeo credimus, & ἀπάλια lingua Attica: punctis maculisue insignis, κατὰ γὰρ φθ. 8 Frugibus uicitur: ὡς ἰεροκλῆς ἔστ. An potius? feminibus frugibusue erutis atque effossis uicitur, uti in spermologo. 9 In alimenti ratione coniunguntur fere attagenae cum perdicibus, & apud Galenum & Oribasium, & caeteros medicos. 10 Gallinagem uocat Theod. uernacula uocem secutus, ut scribit Hermolaus. Scolopax uel ascalopax, uide ne codex Aristotelicus mendosus sit in alterutro loco, an diuersae sint aues. Hominem mire diligit, εὐέλθρων ἔστ. uetus Aristotelis interpres ita reddidit: & diligit appropinquare ad homines. 11 Lib. 8. histor. animalium. Galerita inter eas aues numeratur, quae hyeme latent: ubi equidem mendosa esse exemplaria crediderim: tum quod Aetius dicat hyemis maxime tempore galeritas inueniri, tum uero quod etiam uetus Aristotelis interpres eo in loco, habet foredoz, cum aliis in locis pro galerita habeat corozat, aut coroncon pro corydon. 12 Alterum gregale, Haec forsitan est, de qua Hermolaus: similis est alaunda terraneola uocata, nisi quod apice careat, in terra nidificans, unde nomen. Parcus (si Hermolao credimus) auis est ab alaunda differens, (etiam si qui negant) palumbo minor aliquanto, subtus candida, caetero pauoni similis, & crista quoque. 13 Celiacis, forsitan colicis legendum. 14 Postremae pinnulae. Ita Theodorus, τὰ δὲ ἐπὶ κρον τῆς πτέρυγος ἐρυθρὰ, id est (ut mihi certe uidetur) in summis alis rubrae. Plinius haec ita reddidit, colore pinnarum, superne cyaneo, priori subbruto. 15 Aestate, ὡς δὲ πῶς ὁ πάρος.

Gallinago.
Scolopax.

De turdorum merularumque generibus, & aliis quibusdam, quae cum iis similitudine quadam coniunguntur. Cap. CXXXII.

Turdus,
κίχλη.
κίχλη.
τεχέσις.

IN omni certe rure, & intra uillarum septa pascebantur in auariis & turdi & merulae. Turdorum tria sunt genera, unum uisciuorum, quod nisi uisco atque refina non uescitur: & magnitudine picae est: alterum τεχέσις, id est pilare,

A pilare, quod fonat acute, & magnitudine merulae est: tertium quod *ιλιάδα* *Turdus pilaris.*
 ἰλιάδα quidam uocant, alij *τυλάδα*: iliacum latine non inepte dixeris, mini-
 mum inter haec, minusque maculis distinctum. Turdi nidos ex luto, ut hi-
 1 rundines faciunt in secessu in excelsis arboribus. stragulum subiiciunt ex
 uillo & lana, interioraque nidi ex eisdem consternunt. Mutat turdus colo-
 rem: aestate nanque color circa collu uarius, hyeme cōcolor: uoce tamē ca-
 dem est. Aliquot diebus hyeme latet, in uicinaque abit, quo hybernum pa-
 bulum petat. itaque in Germania hyeme maxime turdi cernuntur. expecti-
 tur à turdis & fagi glans. Turdorum caro durior est quam sit gallinarum,
 perdicum, attagenarum, & id genus aliarum auium: succum tamen, si pro-
 be concoquatur, & probum generat & minime excrementosum: estq; in-

ilis.
ἰλιάδα, ἰλλέες.
τυλάδα.
Iliaeus turdus.
In cacuminibus arborum,
Plinius.
Hyeme ἰα-
ἰα, id est, turver
tit Theodorus,
murino distin-
ctus.

B quit Martialis,

Inter aues turdus, si quis me iudicē certet,

Inter quadrupedes gloria prima lepus.

Turdus inassatus cum myrti baccis dysentericis medetur: turdos quo-
 que edisse cum baccis myrti prodest urinæ. Venere in Italiam Debria-
 censibus bellis ciuilibus trans Padum externe & noue aues: ita enim adhuc
 uocantur, turdorum specie, paulum infra columbas magnitudine, sapore
 gratæ. Merularum duo sunt genera, alterū nigrum & uulgare, & rostrum
 illi rutilum: alterum candidum: magnitudine quidem compari, & uoce si-
 mili: sed circa Cyllenam Arcadiae familiare, nec usquā alibi nascens. Prius
 illud genus immutatur per tempora & colore & uoce: ex nigro nanque ru-
 2 fescit, & per hyemem strepitat, cum per æstatem tumultuanter cantet. ro-
 strum quoque anniculis in ebur transfiguratur, duntaxat maribus. Merula
 postquam sibi nidū fecerit, stragulum subiicit ex uillo & lana, interioraq;
 nidi ex eisdem consternit, turdorum in morem. Bis parit merula, sed primi
 partus intercunt frigore hyberno: omnium nanque auium prima hæc pa-
 rit: posteriorem partum educat, & feliciter ducit ad finem. saliendo incedit
 merula. Latet hyeme: hoc est in uicina abit, nō occultatur, quemadmo-
 dum & turdus. Eius caro quod ad ad alimēti rationem attinet, nō aliter at-
 que turdorum durior est, sed probum generat succum, uti de turdis dixi-
 mus: & merulae inassatae caro cum myrti baccis dysentericis medetur. Est
 & altera auis *κίσσοφος*, id est merula à comicis uocata, nō cantans, sed muta.

Aues noue.

Merula.
κίσσοφος.
κίσσοφος.

C fescit, & per hyemem strepitat, cum per æstatem tumultuanter cantet. ro-
 strum quoque anniculis in ebur transfiguratur, duntaxat maribus. Merula
 postquam sibi nidū fecerit, stragulum subiicit ex uillo & lana, interioraq;
 nidi ex eisdem consternit, turdorum in morem. Bis parit merula, sed primi
 partus intercunt frigore hyberno: omnium nanque auium prima hæc pa-
 rit: posteriorem partum educat, & feliciter ducit ad finem. saliendo incedit
 merula. Latet hyeme: hoc est in uicina abit, nō occultatur, quemadmo-
 dum & turdus. Eius caro quod ad ad alimēti rationem attinet, nō aliter at-
 que turdorum durior est, sed probum generat succum, uti de turdis dixi-
 mus: & merulae inassatae caro cum myrti baccis dysentericis medetur. Est
 & altera auis *κίσσοφος*, id est merula à comicis uocata, nō cantans, sed muta.
 DE merularum genere est bæos auis, merulae nigrae similis: sed magnitudine
 2 paulo minor. uersari hæc in faxis & tectis solita est: nec rostrum rutilum ut
 3 merula habet. Merulis affine genus quoddam est uenaticum, colore nigrū,
 splendide canorum, recte ex eo uenaticū appellatum, quod ex auibus mul-
 4 tās sui cantus permulsiōne ad se allicit & capit. quod si quādo captā illam
 concluderis in caueam, muta permanet atque clinguis. Quē caprimulgum
 appellant, auis montana est, magnitudine paulo maior quam merula (ut
 aspectu sit merula grandior,) minor quam cuculus, moribus egnior mol-
 liorue. Parit oua duo aut tria cum plurima. intrat pastorum stabula, capra-
 rumque uberibus aduolat, suctum propter lactis, unde nomē accepit: cum
 suxerit, uber extingui capramque excecari aiunt. *Αἰξ*, id est capella, alia auis

Hyeme balbus
tit, inquit Pli-
nius, circa sol-
stitium muta.

Merula altera

Bæos, βαῖος.

Vetus inter-
pres, & rostris
cuius rubent.

Venatica auis.

Venatrix.

Caprimulgus.

Αἰγὸν Πάρις.

Αἰτοκίφαλος,

Capriceps.

Αἰξ, Capella.]

DE DIFFERENTIIS

Sturnus.
στῆρνος.
στῆρνα.

Collurio.
κολλῦριον.

Cæruleus.
κύανος.

Chlorion.
Vireo, uel
uirio.

Molliceps.
μαλακοκεφα-
λός.

Pardalus.

est: circa amnes enim & lacus uersatur. Fur nocturnus est: parum clare nã- E que interdiu uidet, sed noctu perspicax est. Sturnus quoque niger est, & 5 merulæ magnitudine, sed colore uario est. Sturnorum generi proprium cateruatim uolare, & quodam pilæ orbe circumagi, omnibus in medium agmen tendentibus. Hyeme abeunt & sturni simili modo atque merulæ in uicina, propter hybernum pabulum, sed non aliter occultantur. Sturnorum oryzam solum pascentium sterco simile est crocodileæ, quam uocant, eiusque loco uenditur. Collurio auicula similis est merulæ, nisi quod 6 magnitudine sit pardali, mollicipitis, atque aliarum huiuscemodi. Ut in merularum genere alia nigra tota est, alia uero candida: ita & suum habent colorem, cæruleus, chlorion, molliceps & pardalus. Cæruleus cyanósue auicula est colore tota cæruleo, quæ maxime in Scyro colit, saxa a- F mans, urbanas commorationes odio prosequitur: his locis ubi magna hominum solitudo est, ut montium iugis, delectatur: magnitudine minor quàm merula, maior paulo quàm fringilla. pede magno est, scanditque saxa, rostro tenui & longo: crure breui similiter ut pipo est. Chlorion totus 7 est luteus. coloris minime grati. hyeme hic non uidetur: sed æstiuo solstitio 8 uenit in conspectû. Discedit ex ortu arcturi syderis: magnitudine turturis est. docilis & ad uitæ munera ingeniosus notatur: sed male uolat. Molliceps colore totus cinereo, grandi & cartilagineo capite est: magnitudine 9 paulo maior quàm turdus. Ore firmo, paruo, rotundo: ualet pedibus, sed pennæ inualens est. Eodem in loco semper sibi statuit sedem, atque ibidem capitur: capitur autem maxime per noctuam. Pardalus auicula est colore G tota cinereo, magnitudine proxima superioribus, sed pennis ac pedibus bonis. magna ex parte gregatim uolat, nec singularem hanc uideris: uocē frequentem nec grauem emittit. De fidipedibus quæ grauiores sunt, & quæ in auariis aut fructus aut ganæ causa pasci solebant, quæque iis quoquo modo cognata sunt, hæc dicta sunt.

1 Quod uero sequitur in Aristotele, ἐφεξῆς δὲ ποιεῖσιν ἀλλήλους καὶ ἐχρυλίαις, &c. ut equidem arbitror, de hirundinibus intelligitur, non de turdis: etiam si Plinius addit, pene contextim, scilicet hoc ipsum de turdis intelligens. 2 Non βαίος sed φαίος legit Theodorus. 3 In tectis, Græci ὑπὸ τῶν κεραμῶν, id est in figlinis. 4 Est apud Aristotelem & αἰγροκέφαλος, id est capriceps, cui gula inferiore parte lata est. lienem nō habet: fel uero adhæret simul & uentri & iecinori. 5 Theodorus, Niger est, albis distinctus maculis. 6 Ita ex ueteri translatione Græca lectio Aldina, & Theodorus, ita. Collurio eisdem quibus merula uescitur: magnitudo, &c. 7 Tenui, & uetus H interpret, angusto habet. χαλεπὸν, fortasse λεπτὸν erat legendum. 8 Totus luteus, Theodorus, totus uiridans ex obscuro, χλωρός ὅλος. Hunc nonnulli marem esse arbitrantur in luetarum genere. 9 Et cartilagineo, χροιστότυπος: uide ne sit locus hic corruptus apud Aristot. uetus certe interpret non habet, sed solum, caput habet magnū.

De auibus carniuoris, & primo de aquilarum generibus.

Cap. CXXXIII.

IN auium genere quibus ungues adunci, prope dixerim omnes, carniuoræ sunt, ut dictum est, ut genera aquilarum omnia, milui, accipitres: uel *Aquila, αἰετῶς.* scuntur tamen & glande in hoc genere pomis que nonnullæ. Ex his aquilæ maximus

A maximus honos, maxima & uis quoque: quocirca ossa iis natura tribuit durissima crassissimaque, quibus & medullæ minimum inest. Nidificant aquilæ locis non planis, sed celsis: præcipue quidem arduis faxis & præcipitibus, sed arboribus etiam. Incubant tricenis diebus: oua pariunt terna, sed pullos binos excludunt, ut ex uersu quem ad Musæum referunt auctorem constat:

Excludit binos, edit terna, educat unum.

Sed quanuis magna ex parte sic fiat, tamen & tres uisi aliquando sunt pulli: alterum nido in educando expellunt tædio nutriendi: quippe eo tempore ipsis cibum negauit natura, prospiciens ne omnium ferarum fœtus raperentur. Vngues quoque earum inuertuntur diebus iis: albescunt inedia pennæ, ut merito suos oderint partus. Sed pullum cictum ossifraga excipit & educat. Genera aquilarum non æque omnia prolem fastidiunt: sed difficilior in alendo una cui nomen pygargo: benignior quæ nigra est (melanætos dicta.) Alunt aquilæ suos pullos donec potestas uolandi fiat: tum nido eos expellunt, post regione, quam ipsi genitores incolunt, tota exterminant, æmulos scilicet rapinæ. Et alioqui unum par aquilarum magno ad populandum tractu ut fatietur, indiget: unde fit ne suos pullos ullo pacto uicinos habere patiantur. Prædantur locis non suo nido propinquis, sed longe distantibus. A meridiano autem tempore operantur & uolant: prioribus horis diei donec impleantur hominum conuentu fora, ignaue sedent.

Rapta non protinus ferunt, sed primo deponunt, expertæque pondus, tunc demum abeunt. Venatur aquila etiam lepores, hinnulos, uulpes & reliqua quæ uincere ualeat. Conduunt referuântque aquilæ suo in nido quantum cibi pullis superfit: quòd enim die quaque facultas uenandi non datur, fit interdum ne quod portent extrinsecus habeant. Viuit aquila tempore longo, quod diuturnitate nidi eiusdem declaratur. Senescitibus aquilis rostrum superius accrescit, incuruatûrque subinde magis magisque, ut demum fame intereant, non senio nec ægritudine. Rhodus aquilam non habet. Aquilarum pennæ mixtas reliquarum auium pennas deuorare feruntur. Diffidet aquila cum dracone: uescitur enim aquila anguibus: cum ardeola etiã pugnat: unguibus enim ualens aquila aggreditur: ardeola autem repugnando emoritur. Sitta & trochilus cum aquila pugnant: sitta enim oua aquilæ D frangit: aquila tum ob eam rem, tum etiam quòd carniuora est, aduersatur omnibus. Cum aquila etiam pugnat uultur & olor: uincitque eam sæpius olor. Cymindis chalcisue cum aquila pugnat adeo acriter, ut sæpius ambæ implexæ deferantur in terram, & uiuæ à pastoribus capiantur. Aquilarum fel acre admodum est, atque corpora exest: colorque spectatur ærugineo. Hoc, ut fertur, si unã cum Attico melle inungatur, cui hebescent oculi, plane uisum recreabit, reddetque oculos acutissimos. Lapis ætites in aquilæ repertus nido custodit partus contra omnes abortuum insidias.

Aquilarum plura sunt genera: unum quod pygargus ab albicante cauda dicitur, ac si albicillam nomines. Versatur hæc in capis, & lucis, & circa oppida, hinnularia à nonnullis uocata cognomine est: mōtes etiam syluamq;

Pygargus.
Albicilla.
Hinnularia,
Nεβοφερος.

DE DIFFERENTIIS

fuis freta uiribus petit. Reliqua genera raro plana & lucos adeunt. Hæc ma-
Plangus, uel xime inter aquilas difficilem se præbet in fœtu alendo. Alterum genus se-
Plancus, uel cundum magnitudine & ui, plangos nomine, *νηφοφόνος* etiam cognomi-
Clangus. natur, id est anataria, & morphnos: Homerus parcnon uocauit. Huic ui- 4
νηφοφόνος, ta circa lacus stagnaue, & saltus quoque & conualles. Phomonoc Apollinis
Anataria. dicta filia dentes ei esse prodidit, mutæ alias carenti lingua: eadem nigerri-
Morphnos, mam, prominentiore cauda: consensit & Boëthus. Ingenium est ei testudi-
uel morphna. nes raptas frangere è sublimi iaciendo: quæ fors interemit poëtam Æschy- 5
Parcnus. lum. Aquaticas aues hæc appetit, mergētes sese subinde, donec sopitas las- 6
In lacus, aliàs fatasque rapiat. Spectanda dimicatio, aue ad perfugia litorū tendente, ma-
in lacus. xime si condensa arundo sit: aquila inde ic̄tu abigente alæ, & cum appetat,
 in lacus cadente, umbramq; suam nanti sub aqua à litore ostendente: rur- F
 fus aue in diuersa, & ubi se minime credat spectari emergente. Hæc causa
 est gregatim auibus natandi, quia plures simul nō infestantur, resperfu pē-
 narum hostem obcæcantes. Sæpe & aquilæ ipsæ nō tolerantes pondus ap-
 prehensum unà merguntur. Tertium genus magnitudine minima, sed ui-
 ribus omnium præstantissima hæc est. Colit montes & syluas *μελαινάετος* à
μελαινάετος, Græcis dicta, id est pulla aut fuluia: & *λεγοφόνος*, id est leporaria: eademq; ua-
Pulla aquila, leria. Sola aquilarum fœtus suos alit atque educit: cæteræ fugant. Pernix
Fuluia. est & prompta ac pugnax intrepidâque liberalis non inuida est, modesta 7
λεγοφόνος, etiam nec petulans: quippe quæ non clangat neque murmuret. Quartum 8
Leporaria, genus percnopterus, capite albicante, corpore maiore quàm cæteræ adhuc. G
Valeria. dictæ, sed alis breuioribus, cauda longiore, uulturina specie, *ὄρπελάργος* co- 9
Percnopterus, gnominatur, id est ciconia montana, & *γυπαίετος* imbecillis & degener est:
ὄρπελάργος, quippe quæ à coruo cæterisque id genus alitibus uerberetur fugeturq;: gra-
Ciconia mon- uis est enim & uictu iners, famelica semper est & querulæ murmurationis,
tana. incolit lucos. Nec cæterarum aquilarum uitiiis caret: & bonorum quæ illæ
γυπαίετος. obtinent expers est. Sola aquilarum exanima fert corpora: cætera cum oc-
Haliaetus. cidere confidunt. Quintū genus quod haliæetus, hoc est marina aquila uo-
Haliæetus. catur, ceruice magna & crassa, alis curuantibus, cauda lata. Moratur hæc in 10
 litoribus & oris maritimis: & lacus quoque petit. Clarissima est oculorum
 acie, librans ex alto sese, uisóque in mari pisce præceps in eum ruens, & dis-
 cussis pectore aquis rapiens. Accidit huic sæpius, ut cum ferre quod cepe-
 rit, nequeat, in gurgitem demergatur. Haliæetus tātum (inquit Plinius) im- 11
 plumes etiamnum pullos suos percutiens subinde cogit aduersos intueri H
 solis radios: & si conuiuētem flentēque animaduertit, præcipitat è nido,
 uelut adulterinum & degenerem: illū cuius acies firma contra steterit, edu-
 cat. Haliæeti (ut Plinius author est) suum genus non habent, sed ex diuerso
 aquilarum coitu nascuntur: & id quidem quod ex iis natum est, in ossifra-
 gis genus habet. Mixto huius aquilæ felle cū melle Attico, inunguntur nu-
 beculæ suffusionésque oculorum. Sextum genus *γυσιόν* appellant, id est ue-
 rum ac germanum, uelut solū incorruptæ originis: alij chrysaëton, alij stel-
 larem uocant. Maxima aquilarum omniū hæc est, maior etiam quàm ossi-
 fraga: sed cæteras aquilas uel sesquialtera proportione excedit: colore sub-
 rutilo,

γυσιόν αὐτῶς.
χρυσαῖετος,
Stellaris aquila.
*Media magni-
 tudine, inquit
 Plinius.*

A rutilo, rara conspectu. Hoc genus aquilarum hinnulos, lepores, grues, aues
 12 cortales uenatur: quin et tauros inuadit. Ex aquilarum genere una tantum
 quæ Iouis appellatur carnes non attingit, sed ad uictum illi herba fatis est. *Iouis aquila.*
 13 Quod ex haliaëtis natum est, in ossifragis genus habet, ut dictum est: è qui- *Ossifraga.*
 bus uultures prognerantur minores: & ex iis magni, qui omnino non ge- *Ossifragus.*
 nerant. Ossifragam Græci *φωλῶ* & *ὄρνις* dicunt: aquilis cognatum genus un- *φλῶν.*
 cunque carniuorumque: eius magnitudo maior est quam aquilæ: color ex *φίσις.*
 cinere albicās. Parum hæc oculis ualet: nubecula enim oculos habet læsos. *Vultur.*
 Probe & fœtificat & uiuit: cœnægerula & benigna est. Nutricat bene & *Nubecula et c.*
 suos pullos & aquilæ: cum enim aquila suos nido eiecerit, hæc recipit eos *πεπύρωται*
 ac educat. Eiicit nanque suos aquila antequam uolandi tempus sit, adhuc *γὰρ:*
 B parentis operam desiderantes, nec uolandi adeptos facultatē. Deiecti pulli
 uociferantur: sed ossifraga recipit eos benigne, & tuetur, & alit dum quan-
 tum fatis sit adolefcent. Ossifragi uenter paulatim epotus, calculos cum lo-
 tio pellere proditur. Vnū est ossifrago intestinum mirabili natura, omnia
 deuorata conficienti: huius partem extremam adalligatam prodesse cōtra
 colum constat. Vultures minores ex haliaëtis prognerantur, uti modo di- *Vultur, γὰρ,*
 ximus. Vulturum nanque duo genera: alterum paruum & albicantius, al- *αἰγυπιός.*
 terum maius & coloris cinerei aut nigri. Vultur ut fere grauiore, nisi ex
 procurfu aut altiore tumulo immissum non euolat. Nidificat in excelsissi-
 mis rupibus: unde fit ut raro nidus & pulli uulturis cernantur: ideo etiā m
 fuere qui putarent illos ex diuerso orbe nobis incognito aduolare falsò:
 C quanquam enim difficile nidum eius alitis uideris, tamen uisus aliquan-
 do est: neque certe locorum pluriū incola auis hæc est. Edit non plus quàm
 unum ouum, aut duo cum plurimum: & fœtus sæpe cernuntur fere bini.
 Umbricius aruspex author est triduo ante aut biduo uolare eos, ubi cada-
 uera futura sunt: & multi exercitum sequentes repente apparent. Cū aquila
 pugnat uultur: & inimici inter se sunt uultur & asalo. Ex uolucris in
 auxilio contra serpentes primum uultur est. Annotandum quoque minus
 uirium esse nigris. Pennarū ex his nidore, si urantur, fugari eas dicunt: uul-
 tures unguento fugantur, sed alios appetunt odores. Immussulum aliqui *Theophrast.*
 uulturis pullum arbitrantur: & sanqualem ossifragam: Massurius immussu- *Vnguento nec*
 lum dicit esse pullum aquilæ priusquam albicet cauda: quidā post Mutium *cantur.*
 D augurem uisos non esse Romę cōfirmare. Ego (quod ueri similis est, in- *Immussulus*
 quit Plinius) in desidia rerum omnium non arbitror agnitos. Sunt in Arca- *sanqualis.*
 dia circa paludem quæ Tantali dicitur, aquilæ, quæ cynciæ uocantur, co- *Cynciæ.*
 lore candido æque atque olores.

1 Plinius: Eiectos ab ijs cognatum genus ossifragi excipiunt, & educant cum suis.

2 Hæc tribuit Ælianus præcipue generi illi, quod chryfactos & stellaris appellatur. Quàm caute lepores uenatur aquila ostendit Aristoteles: quo uero pacto educantur instituunturque ad uenationem apud Indos, explicat Ælianus. 3 Lucis, τὰ ἄλση.

4 Circa lacus, uetus interpretis in desertis & montanis 5 Quæ fors, Lege Valeri. Max. lib. 9, & Gellium lib. 13, & lib. 7. Hæc de aquila in genere uel de haliaëto dicuntur, nisi codex sit mendosus apud Aristotelem. 6 Donec sopitas &c. Aristoteles ita, Donec uel strangulet in humore, uel per summa corripit. 7 Plinius, Sola siue clā-

DE DIFFERENTIIS

ὑποαετός,
subaquila.

Nifus.

Barbata.

gore sine murmuratione. 8 Percnopterus, ab alarum notis, inquit Theodorus, uel E ab alarum nigritia. 9 *ὑπᾶετος*, Videtur Theodorus *ὑποαετός* hic legisse, id est subaquila. Alis minimis, Plinius: Corpore maiore, &c. *μικροτέρας*. uetus interpres, Quātitas eius est, quasi medietas aliorū: ubi suspecta forsitan uideri poterent Græca exemplaria, & legēdum esse corpore minore. 10 Nifus in haliaetum mutatus narratur. Ouid. lib. 8 Metamorph. 11 Quæ Plinius hoc in loco de haliaeto narrat, alij ad alia aquilarum genera referunt: ut Ambrosius lib. 5 Hexamer. & Aristoteles lib. 9 histor. animalium, nisi forsitan totum illud caput sit mendosum: quod sane suspicor. 12 Quonam modo tauros inuadit hoc aquilarum genus, leges apud Ælium lib. 14. 13 Genus aquilæ quam barbatam uocant, Thulsci ossifragam dicunt. Ossifragam ab ossifrago distinguit Hermolaus, in Corr.

De accipitrum generibus.

Cap. CXXXIII.

Accipiter,
ἰεραξ.

ET accipitrum quoque generi natura
Oraque adunca dedit, curuos dedit unguibus hamos.

Hi multo inter se magnitudine differunt. Color iis maculis distinguitur ceu lineis. Fel habet accipiter iecori simul & intestino adhærens. Lien illi ut que adeo exiguus, ut propemodum sensum effugiat: & uentriculus quoque feruentior: & quamuis uorax sit, auium tamen quas ceperit, cor nunquam comedit. Nidulatur locis arduis & saxosis: & uicenis diebus incubat. Accipitres tutius Massiliæ humi fœtificant, nec alibi nascuntur illis assueti gentibus. In Thraciæ parte homines atque accipitres societate quadam aucupantur: hi ex syluis frutetisue & arundinetis excitant aues: illi superuolantes deprimunt: rursus captas, aucupes diuidunt cum illis. Accipiter Ægyptius mansuetior est quàm sint alij. Accipiter decoctus in rosaceo efficacissimus ad inunctiones omnium oculi uitiorum putatur: item fimi eius cinis cum Attico melle. Genera non pauciora quàm decem esse accipitrum aliqui prodiderunt. Plinius accipitrum genera inquit, xvi inuenimus. Differunt autem, quòd alij columbam humi cōfidentem feriunt rapiuntque, uolantem non appetunt: alij super arborem aut tale quid conscendentem uenantur: sin humi est aut uolat, non inuadunt: alij neque humi neque in sublimi manentem aggrediuntur, sed uolantem capere conantur. Fertur etiā à columbis quodq; accipitrum genus cognosci: itaque cum accipiter prouolat, si sublimipeta est, manent quo constiterint loco: sed si humipeta qui prouolat, est, non manent, sed continuo auolant contra naturam eius auxiliantes sibi. Accipitrum genus primum uiribusque ualentissimū triorchis à numero testium nuncupatus: buteonem hunc appellat Romani: miluo æquiparatur magnitudine, semperq; cernitur, uti Aristoteles author est. Buteo hostis est ranæ rubetæ & angui: rapit enim eos atque exedit. In Balearibus in honore mensarum est. Secundum genus æfalona Græci uocant, qui (si Plinio credimus) omni tempore apparet: cæteri hyeme abeunt. Æfalo & uultur inuicem inimici sunt. Et uulpi quoque hostis æfalo est: ferit enim, pilosque eius euellit, occiditque catulos, ut qui uncos habeat ungues: contra coruus (ut qui uulpi amicus est) pugnat cum æfalone: unde fit ut uulpi, cum ab æfalone percutitur, auxilietur coruus. Tertium circus, claudum altero pede: cui cum uulpe quoq; inimicitia sunt, & propter communem uictum

Triorchis.
Buteo.

Æfalon.
Æfalo.

Circus, κλέωνες.

Auictum: (carne enim uiuunt) uulpem inuadit & uulnerat. Ex ferociorum accipitrum numero circus est: & gallinarum domesticarum quoque pullis infidiatur. Et alia accipitrum genera sunt, asterias, id est stellaris, & pernes, & palumbarius siue φαροφόρος φαβοτυπός, qui in ferociorum accipitrum numero censetur. Subuteones uel ὑποψιόρχει appellatur accipitres, qui latiores sunt: alij perci, & περιζέαι uel fringillarij: alij λαῖοι, id est leues: & φρωολόχοι, id est rubetarij: hi abunde uiuunt, & propter humum uolitant. Chalcis raro apparet, rarus etiam in syluis: montes etenim incolit. nigro colore est, magnitudine accipitris, quem palumbarium nominant, forma longa ac tenui, Iones cymindem eam appellant: cuius Homerus etiam meminit in Iliade, cum dicit,

Asterius, stellaris.

Pernes.

Palumbarius, φαροφόρος.

φαβοτυπός.

Subuteo, ὑποψιόρχει.

Percus.

λαῖος, uel leuis.

Chalcis.

Cymindis.

B Chalcida dij perhibent, homines dixere cymindem.

6 Nocturnus accipiter est. Sunt qui hanc auem non aliā esse quā ptyngem uelint. Interdiu minus apparet, quia clare non uidet, sed noctu uenatur more aquilæ. Et pugnat uero cum aquila adeo acriter, ut sapius ambæ implexæ deferantur in terram, & uiuæ à pastoribus capiātur. Parit hæc oua duo, & in faxis speluncisq; nidulatur. Genus accipitris tinnunculum uocāt rusticici, qui fere in ædificiis nidos facit. Columbas defendit hic, terrētque cæteros accipitres naturali potentia, in tantum ut uisum uocēmque eius fugiant. Hac de causa præcipuus columbis amor eorum. Feruntque si in quatuor angulis defodiantur in ollis nouis oblitis, non mutare sedem columbas: uel uti narrat Columella, eius pulli singuli fictilibus ollis conduntur,

Ptyngis.

Tinnuncius.

C stipantiāque opercula superponuntur, & gypso lita uasa in angulis columbarij suspenduntur: quæ res auibus amorem loci sic conciliat, ne unquā deferant, multiuaga alioquin auē. Sunt qui Cenchrin tinnunculum uocāt: & accipitrum quoque generis hanc Græci faciunt. Ventriculus illi minime carnosus, sed ingluuici similis. Plurima in adunco genere parit: cum omnes quibus ungues adunci, parcius generant. huius quatuor reperti sunt pulli, sed plures etiam posse procreari apertum est. Rubrum est eius ouum modo minij. sola fere aduncarum bibit. Cenchridis fimum albugines extenuat. Milui ex accipitrum genere magnitudine differūt. Rapacissima & famelica semper ales atque carniuora. Ventriculus habet miluus calidū, & lienem exiguum. fel quoque habet iecori simul & intestino adhærens.

Cenchris.

Miluus.

Milui.

ικτιν.

D Videntur milui artem gubernandi docuisse caudæ flexibus, in cælo monstrante natura, quod opus esset in profundo. Oua pariunt milui bina magna ex parte, interdum terna: totidēque excludunt. uicenis diebus incubant. Hybernis mensibus latent paucis quibusdam diebus: non tamen ante hirundinem abeunt. Traduntur autem & solstitiis affici podagra. Miluus cum coruo pugnat: eripit enim miluus à coruo quicquid tenet, ut qui & unguibus sit præstātor & uolatu. Piphex, harpa & miluus amici sunt. Laudatur milui iecur ad oculorum uitia: sed miluorum bilis acris admodū est, atque erodit. Colore quoque eruginoso spectatur, & nonnunquam atro. In Ægypto auem colunt incolæ, quem accipitrem uocant: qui nec nostris simile quicquam habet, nec Ægyptiis: sed & magnitudine excellit, & ua-

Piphex.

Accipiter Ægyptius.

DE DIFFERENTIIS

Accipiter Æthiopicus. rarius magis multo est. Hunc esse Æthiopicum dicunt, & illuc ex Æthiopia Efferri. Mitis hic præ cæteris est qui alibi reperiuntur.

Φάλκων. 1 Φάλκων nomen & species accipitris est, authore Suida. 2 Primum, & c. κρῆτισον, id est præcipuum, dixit Theod. 3 Buteo, inquit Festus, ex eo se alit quod accipitri eripuerit: uastitatisque causa est in iis locis quæ intrauerit. Vbi aduertendum quod Festus hoc in loco accipitrem pro una specie accipit. 4 Æsalon (inquit Plinius) uocatur parua auis oua corui frangens, cuius pulli infestantur à uulpibus: inuicem catulos eius ipsamque uellit: quod ubi uiderint corui, contra auxiliatur uelut aduersus commonem hostem. 5 *πικίλας* uel fringillarius, *φρωολόγος*, uel rubetarius. 6 Sunt qui, & c. Ita legit Theodorus apud Aristotelem Plinium secutus, qui hæc quæ in contextu sequuntur cymindi attribuit: uerum in Græco exëplari aliter habetur, *ἡ δὲ ὕβρις, φασὶ δὲ τινες εἶναι τὸν αὐτὸν εἶδος ὄρνιθα δὲ πύχι, εἶπος ἡμέρας μὲν εἶ φαίνεται*, & c. Et uetus ite interpretes ita reddidit, Et inuenitur etiam alia quæ dicitur, & c. ut ex iis alia uideatur esse auis, cui hæc attribuit Aristoteles, quæ hybrisis dicatur, & non cymindis. F

Hybris.

De cuculo.

Cap. CXXXV.

Cuculus.
Coccyx.

COCCYX ex accipitre fieri, tempore anni immutata figura nonnullis putatur: quoniã quo tempore is apparet, accipiter ille cui similis est, non aspicitur: sed ita fere euenit, ut ne cæteri quidem accipitres item cernantur, cum primum uocem emisit cuculus, nisi perquam paucis diebus: ipseque modico tempore æstatis uisus, hyeme non cernitur. Est hic neque ad uncis unguibus ut accipiter, neque capite accipitri similis: sed ea utraq; parte columbum potius quàm accipitrem repræsenterat: nec alio quàm colore imitatur accipitrem, nisi quòd accipiter maculis distinguitur ceu lineis, cuculus uelut punctis. Magnitudo atque uolatus similis accipitrum minimo, qui magna ex parte id temporis non cernitur, uti modo diximus, quo cuculus apparet: nam uel ambo uisi aliquando sunt. Quinetiam ab accipitre absumi uisus est, si quãdo una apparuere: quod nulla auis suo in genere solet facere. Pullos cuculi fere nemo se ait uidisse: parit tamen non in nido quem ipse fecerit, sed in nidis parit alienis: & interdum quidem in nidis minorum auium: præcipue autem in palumbium & curucæ, & alaudæ humi, atque etiam in nido chloridis super arborem. Parit maiore ex parte singula, raro bina, aut terna cum plurimum. nec ipse incubat, sed auis in cuius nido peperit, incubat, excludit atque educat: quo quidem præcipue tẽpore & pinguis & grati saporis pullus cuculi est. Atque adeo cum iam uolandi potens est cuculi pullus, nulla tum auium suauitate carnis comparatur illi. Illa uero quæ educat, cum alienigena pullus accreuerit, suos eicere dicitur, ita ut pereant. Sed de pullorum interitu non conuenit inter omnes: alij eos à genitrice occidi & dari in cibo cuculi pullo aiunt, uidelicet improbaros propter speciem cuculi elegantiolem: ille enim nitidus in se nutricem conuertit, ut aiunt: illa gaudet eius specie, miraturque sese ipsam quòd talem peperit: suos comparatione eius damnat, ut alienos: absumique etiã se inspectante patitur, donec corripit ipsam quoque iam uolandi potens. Alij cuculum ipsum repetere nidum cui suum ouum mandarit, pullosque deuorare nutricis uolunt: alij pullum cuculi, quòd magnitudine præstet, posse percipere cibum omnem oblatum, atque ita cæteros fame perire autumant: alij ipsum

A ipsum ut fortiorem, ceteros pastus confortes occidere authores sunt. Sed prudenter sane prolis suæ procreationem moliri uidetur cuculus: cum enim se timidum minimèque opitulandi potentem nouerit, facit quasi supposititios suos pullos, quo seruari possint. Timiditate enim hæc auis excedit, quippe quæ ab auiculis uellatur, & præ metu earum fugiat. Cuculus immutatur colore, & uocem minus explanat cum se abditurus est, quod facere exortu caniculæ solet. Apparet autem ab ineunte uere ad eius syderis ortum. Auem cuculum leporina pelle adalligatum, somnum allicere aiunt.

De nocturnis auibus, quæ unguis sunt. Cap. CXXXVI.

Nocturnarum etiam auium nonnullæ aduncis unguibus sunt: hæc interdium nequeunt cernere, & noctu uenando cibum sibi acquirunt. uerum non tota nocte id faciunt, sed uespertino & matutino. Venantur autem mures, lacertos, sphondilas, parnopas, & huiusmodi alias quasdam bestio-
 1 las: *γλαυκώδεις* græce dicuntur, id est noctuæ speciè habentes: quæ etiam superiore palpebra conuiuent. Noctuam ceteræ aues omnes die circunuo-
 2 lant, quod mirari uocatur, aduolantésque percutiunt: quapropter aucupes ea constituta, auicularum genera multa & uaria capiunt. In genere adunco noctua est. Gulam habet parte inferiore paulo latiore: & appendices pau-
 3 cas quasdam infra quæ definit intestinum. Lienem adeo exiguum, ut prope modum sensum effugiat. Diebus quibusdam paucis latitat hyeme. No-
 4 ctuas sexagenis diebus hyemis cubare & nouem uoces habere tradit Nigidius. Harum genus in Creta insula nõ est: etiam si qua inuecta sit, moritur. Diffidet cornix cum noctua: cornix enim in meridie oua surripiens noctuæ absumit, cum non clare interdium noctua uideat: noctua contra oua cornicis noctu exedit: estq; altera interdium, altera noctu potentior: item noctua cum orchilo: nam is quoque oua exedit noctuæ. Noctua apibus contraria, & uespis crabronibusque, & sanguisugis. Noctuarum contra aues solers dimicatio: maiore circundante multitudine, resupinæ pedibus repugnant, collectæque in arcum, rostro & unguibus totæ teguntur. Auxiliatur accipiter collegio quodam naturæ, bellumque partitur. Noctuas ferunt à cauda de ouo exire, sicuti & bubonem & trogonem, quoniam pondere capitum
 5 peruersa oua posteriorem partem corporum fouendam matri applicent. *Trogon.*
Alias trigonē;
non trygonē.
 6 Noctua imbre garrula serenitatem, sereno tempestatem enuntiat. Ebriosis oua noctuæ per triduum data in uino, tædium eius adducunt. Noctuarum genus maximum asio est, quibus pluma auriū modo micat. Huius felle re-
 7 centi glaucomata emédari dicunt. Nocturna auis & bubo est, & uncos un-
 8 gues habet. Plumas habet uelut aures. deserta incolit, nec tantum desolata, sed dira etiam & inaccessa. Noctis monstrum, nec cantu aliquo uocali, sed gemitu. itaque in urbibus aut omnino in luce uisus, dirum ostensum est. Priuatorum domibus insidentem plurimis scio non fuisse feralem, inquit Plinius: uolat nunquam quò libet, sed transversus aufertur. Bubonis pedes usti cum plumbagine herba, contra serpentes auxiliari feruntur. Eiusdem ouo ad capillos remedia demonstrant. Quis autem, quæso, ouum bu-

- Ascalaphus.* bonis uidere potuit, cum tam ipsam auem uidisse prodigiū sit. Ascalaphū E
fabulantur in bubonem uersum. De quo ita cecinit Ouidius,
Ingemuit regina Erebi, testemque prophanum
Fecit auem: sparsūque caput phlegetontide lymphā
In rostrum, & plumas, & grandia lumina uertit.
Ille sibi ablatus fuluis amicitur ab alis:
In caput crescit: longosque reflectitur unguēs,
Vixque mouet natas per inertia brachia pennas:
Fœdāque fit uolucris uenturi nuntia luctus
Bubo. Ignauus bubo, dirum mortalibus omen.
- Ascalaphus.* Ascalaphus appendices quasdā paucas habet, ut noctua, adnatas infrā quā
Byas. definit intestinum. Byas græce dicitur (hunc & bubonem nonnulli uocāt:) F
Bubo. specie similis noctuæ est: sed magnitudine nō minor q̄ aquila. Nocturna
ἄλκυον, aluco. auis & aduncis unguibus aluco est, maior gallinaceo: picas uenatur. Hæc
ἄγολιός, tria simili specie constant, aluco, ægoliος, & scops. Ægoliος quoque (quam
Ulula. ululam interpretantur) nocturna auis est, & unguis, specie similis alu- 4
coni & scopi: aluconi compar: & picas quoque uenatur. Interdiu raro ap-
paret: sed noctu uagatur & pascitur: colit saxa & speluncas: pollet ingenio
ac industria in uitæ muneribus. ægoliος quaternos nunquam edit pullos.
Colaris. Colarem ulula cæterique adunci exedūt, unde his oritur bellum. Ululæ fel
prædicatur ad albugines, suffusiones, caligines: adeps similiter ad claritatē. 5
Scops, ὀσώψ, Aluconi & ululæ specie similis est, qui scops uocatur, & unguis quoq;,
χώψ. & carne uescitur: uerum magnitudine minor quàm noctua est: colore plū- G
beo candidis quibusdam maculis distincto: in capite utrinque ad tempora
emicant plumæ. Duo feruntur scopium genera: & hi quidem uocales, alij
uero muti. Et aliqui omnibus anni temporibus apparent: & ob eam rem
ἄσσιωπες. ἄσσιωπες, id est perennes appellantur, qui esui non sunt propter uitiū carnis. 6
Perennes sco- colorem habent glaucum: alij autumno interdum apparent, nec plus uno
pes. aut altero die immorantur, qui & esui sunt, & ualde probantur. Differunt
hi nullo fere alio à perennibus illis, nisi corpulentia pingui, & quòd uox 7
his deest, illis nō deest: & quòd turturi aut palumbi æquales sunt. Imitatrix
auis hæc est, non aliter atque otus: & eodem modo capitur (ut aiunt) saltādi
imitatione: & ut nonnulli tradunt scopes aues omnes oris expressione &
articulata uoce longe superant: & quemadmodum psitacus & pica, sic H
scops hominum & aliarum auium uoces exprimere fertur. Nominan-
tur ab Homero, inquit Plinius, scopes auium genus: neque harum satyri-
cos motus cum insident plerisque memoratos, facile conceperim mente:
Nycticorax. neque ipse iam aues nascuntur. Aduncis quoque unguibus est nycticorax,
quæ & noctu uenando cibum sibi acquirit: habetque (quemadmodum &
noctua) appendices paucas adnatas infra quā definit intestinum. Non est 8
ubique locorum similis nycticorax. Apud nos, inquit Strabo, aquilæ equa-
Apud nos, id lis est, uocemque grauem edit: in Ægypto uero graculi habet magnitudi-
est in Creta. nem, & uocem omnino diuersam. Nycticoracem nonnulli uocant otum, a-
uē scilicet illam quæ se coturnicibus hinc abeuntibus ducem præbet.

A 1 Ouidius de Nyctimene in noctuam mutata: *Conspectum lucemque fugit, Et à cunctis expellitur æthere toto.* 2 Vin' (inquit Penicatus in Plauti Menechmo) afferrî noctuam, quæ tutu usque dicat tibi. Tutu noctuæ uox est. 3 Aliàs, Quibus pluma auri modo micat: uel quibus pluma aurium emicat. 4 Aristoteles ita habet, *ὁ μὲν ἔλεθε μείζων ἀλεκτρύονος, ὁ δὲ αἰγολίος, περὶ πάλσιος*: ambiguo fane sensu. Quod nec minus ambigue uertit Theodorus: Aluco maior gallinaceo est, ulula cōpar. Ambiguum scilicet an ulula sit *περὶ πάλσιος*, id est specie similis, an magnitudine compar: & an sit gallinaceo compar, an aluconi. Vetus interpret ita habet, sensu paulo apertiore, Heleos autē gallo maior, & agolius assimilatur ei multum: cuius sensum & nos secuti sumus. 5 Scops, Aisionem uocat Theodorus: Tyrannio *σκώπας* esse nycticoraces dixit: & *σκώπας* dici quasi *σκιώπας πλώπας*, id est uocem noctu edētes. 6 *Ἄσσωπας*, Sempasiones uocat Theodorus. *Ἄνι δὲ γλαυκίς*, inquit Athenæus, si uerum sit exēplar. 7 Corpulentia pingui, Ita legit Theodorus apud Aristotelem: *ὅδ' πάχει*: uerum Athenæus *ὅδ' πάχει* habet, ut scilicet differat nō corpulentia, sed pernicitate. 8 **B** Cicumam uocat Theodorus. aliàs, ciconia.

*Afio.**Sempasiones.**Cicumam.*

De hirundinum generibus.

Cap. CXXXVII.

I S Vnt etiam in genere non adunco quæ carne uescuntur, ut hirundo: *solaque carne uescens auis, inquit Plinius, ex iis que aduncos ungues non habent: una quoque ex iis quæ carne uescuntur, bis anno nidificat: quæ (uti de ea cecinit Ouidius)*

*Hirundo,**χελιδών.*

Tecta subit: neque adhuc de pectore cædis

Excessere notæ, signatæque sanguine pluma est.

Hirundinum pennæ quandoque è nigris fiunt albæ. Ventriculus hirundini longior: & neque gulam habet ampliorem, neq; ingluuiem. Fel earum aliis uentri, aliis intestino adheret, uel in eodem hirundinum genere. Volucrum soli hirundini flexuosi uolatus, uelox celeritas: quibus ex causis neque rapinæ caterarum alitum obnoxia est. Eadem demum sola auium nō nisi in uolatu pascitur: uerū ut pennis præualere, sic pedibus degenerare uidetur.

2 Hirundo nulla arte māfuefcit. Discedūt hirūdines hybernis mēfibus in uicina: & quidem uisæ sunt hirundines in locis quibusdā angustis nudæ atq; omnino deplumes. Discedunt ad arcturi ortū. Cōspiciuntur denuo ad **V I I** cal. Mart. itaque semestres apparent. Auersæ hirundines coire ferūtur,

*Plinius lib. 8.**V I I I. calend.**Mart.*

contra atque cætera auium genera. Bis anno nidificat hirūdo (ut diximus): & pullos edit imperfectos & cæcos: quorum adhuc recentium oculi, si quis stylo eos pupugerit, refanescunt, & cernendi uim postea plane recipiunt. Indociles quidem sunt, sed intelligentiæ rationem quandam in effingēdo

D constituendōque nido ostendunt hirundines: luto construunt, stramento roborant. Si quando inopia est luti, madefactum multa aqua pennis puluerem spargunt. Ipsum uero nidum plumis floccisq; consternunt tepesciendis ouis: simul ne durus sit infantibus pullis. In enutrienda prole summa æquitate alternant cibum tam mas quàm fœmina, obseruantes ne qui pullus acceperit, bis accipiat. Notabili munditia egerūt parentes excrementa pullorum: adultiorēsque circumagi docent, & foras saturitatem emittere. apibus iniuria hirundo est. Hirundo tam iuxta aquas uolitans ut penna sæpe percutiat, imbrem prænuntiat. Dicuntur hirundines excluso pullo lapillum dare: itaque in uentre hirundinum pullis lapilli candido atque ru-

*Aliàs, madefacta.**Lapis chelidonium.*

DE DIFFERENTIIS

benti colore, qui chelidonij uocantur, magicis narrati artibus inueniuntur. E
 Hirundinum caro recens cōcerpta auxiliatur contra serpentes. Vna & fau-
 cium dolor anginae mitigatur hirundinum cinere cum melle illito: sic & 3
 tonsillis succurritur & affectibus omnibus qui in gutture, aut columella,
 aut ore contigerint: nonnulli & ad uisus claritatem eo usi sunt. Anginis citif-
 sime succurritur cinere hirundinis ex aqua calida potu. Sed efficaciores ad
 omnia, quæ ex hirundinibus monstrantur, pulli syluestrium: figura nidorū
 eos deprehendit, multo tamen efficacissimi ripariarum pulli. Sunt multi
 qui cuiuscunque hirundinis pullum edendum censent, ne toto anno me-
 tuatur id malum. Strangulatos cum sanguine comburunt in uase, & cine- 4
 rem cum pane aut potu dant: quidam & mustelæ cineres pari modo admi-
 scent: sic & ad strumæ remedia. dant & comitialibus quotidie potu. In sale F
 quoque seruatae hirundines ad anginam una drachma bibuntur: cui malo
 & nidus earum mederi dicitur potus. Hirundinis rostri cinerem cū myr-
 rha tritum, & in uino quod bibitur inspersum securos præstare à temulen-
 tia tradunt. Inuenit hæc Horus Assyriorum rex. Alterum genus hirun- 5
 dinum rusticarum & agrestium, quæ raro in domibus diuersos figura, sed
 eadem materia confingunt nidos, totos supinos, faucibus porrectis in an-
 gustum, utero capaci: mirum qua peritia occultandis habiles pullis, & sub-
 sternendis molles. In Ægypti Heracleotico ostio molem continuatione ni-
 dorum euaganti Nilo inexpugnabilem opponunt, stadij fere unius spatio,
 quod humano opere perfici non posset. In eadem Ægypto iuxta oppidum G
 Copton insula est sacra Isidi, quam ne laceret annis idem, muniunt opere,
 incipientibus uernis diebus palea & strameto, rostro firmantes, continua-
 tis per triduum noctibus, tanto labore, ut multas in opere emori constet:
 eaque militia in illis cum anno redit semper. Tertium est earum genus
 quæ ripas excauant, atque ita in terra fœtificant: non faciunt hæc nidos. ri-
 pariam uocant Latini, drepanis à Græcis dicitur. rara auicula est, apparet æ-
 state tantum cum imber incessit: tunc enim & apparet & capitur. Riparia-
 rum pulli ad cinerem ambugni omnium hirundinum efficacissimæ mortif- 6
 ero faucium morbo, multisque aliis morbis humani corporis medentur.

Riparia altera In genere item ripariarum est, cui nidus ex musco arido ita absoluta perficitur
Argathilis. pila, ut inueniri non possit aditus. Sūt qui & argathilin in ripariarum
 genere numerent. Solerti porro ingenio argathilis suum instituit nidum: H
 intexit enim specie pilæ lineæ aditu arcto. Ut pennis præualere, sic pedibus 7
Apodes. degenerare uidentur hirundo, drepanis, & qui apodes dicuntur: hæc enim
Cypseli. omnia & moribus, & uolatu, & specie proxima inter se conspiciuntur. Sunt
 uero apodes, quos aliqui cypsellos appellant, hirundinum adeo similes, ut
 haud facile discerni ab hirundine possint, nisi quod tibiis sunt hirsutis. Ni-
 dum specie cistellæ productæ longius longius fictæ ex luto, uno aditu dato
 arctissimo faciunt: idque locis angustis intra saxa & specus, ut & beluas deui-
 tare possint & homines. Apparent apodes omnibus anni temporibus. Plu-
 rimum uolant quæ apodes uocantur, quia carent usu pedum. hæc sunt quæ
 toto mari cernuntur: nec unquam tam longo naues tamque continuo
 cur-

Hirundo,
Rustica.
Agrestis.
Syluestris.

Riparia.
Drepanis,
Falcula. Theo-
dor.

Riparia altera
Argathilis.

Apodes.
Cypseli.

Intra saxa u-
no, infra. Pli-
nius, Nidificat
in scopulis.

A cursu recedunt à terra, ut non circunuolitent eas apodes. Cætera genera residunt & sistunt: his quies nisi in nido nulla: aut pendent, aut iacent. Tormina sanant apodes ex uino decocti.

1 Hirundo, Theocrit. εἰδύλ. 7, Ἄ δ' ὄλολυγῶν τηλόθεν ἐν πυκνῆσιν βαπτῶν φύζεισκει ἀκάνθους. Sunt qui putent ὄλολυγῶνα apud Theocritum hirundinem significare. Interpres Theocriti, ex Aristotele (ut scribit) ὄλολυγῶνα animal esse tradit, quod in locis uersatur palustribus: esse uero gemebundum, indéque ὄλολυγῶνα dici, noctúque præcipue laborare. Hæc ille. Ego uero apud Aristotelem non memini legisse ὄλολυγῶνα animalis genus esse: sed uocem quam edunt ranæ masculæ, cum ad coitum fœminas cieant: coire uero noctu maxime. Aratus, ubi imbrium signa describit, ita habet,

Ἡ τεῖλει ὄρθρινὸν ὄριμαίη ὄλολυγῶν. Vbi scholiastes, ὄλολυγῶν auis est turturis in morem in desertis locis syluestribusue uictitans. uel, ut alij: animal est palustre articulis membrísue minime distinctum: oblongum terreno uermi simile, sed gracilius. Hoc (inquit) non nouit Aristoteles. 2 Discedunt, inquit Plinius, Africos secutæ montiũ recessus (uel ut quidam legere malunt) apricos montium recessus. 3 Pullorum cinerem Asclepiades & Andromachus anginis illinunt: at Dioscorides tam matrum quàm pullorum cinere utitur. 4 Modum quo comburi debeant hirundinum pulli docuit Asclepiades, uti ex eo refert Galenus. 5 Hæc non genera hirundinum dixit Aristoteles, sed similia hirundinibus. 6 In genere, Ita legendum censet Hermolaus hunc locum apud Plinium, nescio quo pacto (ut scribit) ex Aristotele, Theodori fortasse uersionem secutus ex lib. 9 histor. animalium: alij legere malunt, In genere partharum. 7 Specie pilæ lineæ: ἄσπεδρ σφαίρα λίνη. Plinius Ex lino intexens.

De coruino genere, scilicet coruo & cornice, & de monedula.

Cap. CXXXVIII.

CORUI non tantum carne aluntur, sed & alio pabulo. Circa urbes præcipue uiuere solent: nec loca mutant aut latent, sed semper apparêt. Coruorum pennæ interdum à nigris in albas transeunt. Rostrum coruino generi robustum ac prædurum est. Ingluuiem non habet coruus, sed eius uice gulam amplam & patentem: in coruis ipsis fel aliis uentri, aliis intestino hæret. Coruinum genus, coruus, inquam, cornix, monedula, coniugium nunquam deserit, neque mas scilicet fœminam aut fœmina marem relinquit: minime quoque falax libidinosúmue est, & raro coit. Generat coruus ante solstitium: oua uero non modo bina, ut aliqui uolunt, parit, uerũ etiam plura, quaterna scilicet quinæue. Incubat autẽ uiginti diebus, & pullos cum iam potestas uolãdi est, primum nido eiicit: deinde robustos iam regione tota expellit fugatque longius. Itaque paruis in uicis locisque arctioribus, & ubi non satis cibi pluribus sit, non plus bina coniugia sunt. Circa Cranonem quidem Thessaliæ singula perpetuo, authores sunt Callimachus & Theopompus. Genitores etenim abeunt ipsi, & compares ibi relinquentes, soboli loco cedunt. Coruus tauro & asino aduersarius est: quippe qui aduolans feriat, & eorum oculos laceret. Miluus cum coruo pugnat: eripit enim miluus à coruo quicquid tenet. Coruus uulpi amicus est: pugnat enim cum æsalone: unde fit ut huic, cum ab illo percutitur, auxilietur. Ægrescunt corui sexagenis diebus, siti maxime antequam fici coquantur autumno. Prædicunt corui singultu quodam latrantes sèque concutiẽ-

DE DIFFERENTIIS

tes, si continuabunt, uentos: si uero carptim uocem reforescant, uentosum E
imbrem. Et ut Lucretius cecinit,

-Mutant cum tempestatibus unā
Raucifonos cantus cornicum secla uetusta
Coruorumque greges, ubi aquam dicuntur & imbres
Poscere, & interdum uentos aurāsque uocare.

Corui ouum in aëreo uase permixtum illitumque de raso capite, nigritiam
capillis affert: sed donec inarescat, oleum in ore habendum est, ne & den-
tes simul nigrescant: idque in umbra faciendum est, neque ante triduum ab-
luendum. Alij sanguine & cerebro eius utuntur cum uino nigro: alij exco-
quunt ipsum, & nocte concubia in plumbeum uas condunt. Ouum cor-
ui grauidis cauendum constat, quoniam transgressus abortus asperos facit. F

Cornix, κερώνη

Cornici natura omniuora est: nam & litora petunt cornices, & quæ unda
eiecerit animalia aggrediuntur. Nucis duritiam rostro repugnantem uo-
lantes in altum in saxa tegulæ sue iaciunt iterum ac sæpius, donec quassatā
perfringere queant. circa urbes præcipue uiuere solent: neque latent unquam,
sed omni tempore apparent. Ales est inauspicata garrulitatis, à quibusdā
tamen laudata. Huic quoque deest ingluuies: sed eius loco gulam habet la-
tam & patentem. Incessu ambulant cornices, id est pedetentim progrediuntur,
neque currunt neque saliant. Cornicum fœminæ tantum incubant, as-
fiduèque in opere perseverant: mares his cibum suggerunt, pascuntque in-
cubantes. Pullos edunt imperfectos & cacos, magnamque proli curam im-
pendunt: quippe quæ sola in aduncorum genere etiam uolantes iam suos G
pulos pascens ipsa comitetur. Longa cornici uita est: & ab autumno corri-
pitur morbo. Cornix cum noctua dissidet: cornix enim meridie oua surri-
piens noctuæ absomit, cum non clare interdum noctua uideat: noctua con-
trà, oua cornicis noctu exedit: estque altera interdum, altera noctu potentior.

Tympanus.

A cornice occiditur tympanus. Imbres prænuntiat cornix, cum scilicet
contra aquam clangores dabit perfundens sese. Et ut ait Vergilius,

Cum cornix plena pluuiam uocat improba uoce,
Et sola in sicca secum spatiat arena,
Et caput obiectat querulum uenientibus undis.

Et Cicero quoque,

Fusca cornix.

Fuscæque nonnunquam cursans per littora cornix
Demersit caput, & fluctum ceruice recepit.

H

Cornicis carnes esse, & nidum illinere in longissimis morbis utilissimū pu-
tant: & in tertianis fiat potestas experiendi. Cornicis cerebrum coctum in
cibo sumptum capitis doloribus remedio esse traditur. Monedula quoque
deest ingluuies, sicuti & coruo & cornici, sed eius uice gulam habet amplam
& patentem. Monedulam κελιδόν uocant: de cuius uenatione hæc narrat Cle-
archus: Vasculum si statuatur oleo plenum, aues ad uasculi margines ac-
cedentes, effigiemque suam in oleo conspiciat, sese immergunt: quo fit, ut
pennis earum ex oleo concretis, facile capiantur. Monedularum tria sunt
genera: unum quod coracias uocatur (latine graculum appellari putant) 3
magnitudine

Monedula, κελιδόν.

*Sed inde ne a-
pud Athenas
pro κελιδόν
scribi debeat
κελιδόν.*

*Κορακίς,
graculus.*

A magnitudine quanta cornix, rostro rotūdo & rutilo. In Lemno insula gra-
 4 culos ob id colunt, quòd aduerso uolatu occurrant locustarū exitio. Gra-
 5 culi sero à pabulis recedentes hycem præfagiunt. Immensa in Insulubrum
 tractu examina sunt graculorum monedularumque, cui soli aui furacitas
 auri argentique præcipue mira est. Alterum monedularum genus lycos, *Lycos,*
 id est lupus cognominatum est: paruum est & scurra. Tertium genus pal- *Lupus.*
 6 uis, quam spermologon uocant, magnitudine tetraci æqualis, ut author est *Spermologos,*
 Alexander Myndius, ab erucendis seminibus spermologos & spermatolo- *Frugilega.*
 gos uocatur. *Spermatolo-*
gos.

1 Apud Apuleium de deo Socratis, uulpes astute coruum laudat his uerbis,
 B Quantum ad decorem, pluma mollis, caput argutum, rostrum ualidum: iam ipse ocu-
 lis perspicax, unguibus tenax: nam de colore quid dicam? Enimvero cum duo colo-
 res præstabiles forent, piceus & niueus, quibus inter se nox cum die differunt, utrūq;
 colorem Apollo suis alitibus condonauit, candidum olori, nigrum coruo. 2 Apud
 Ouidium 2 Fastorum Phæbus coruo minatur:

At tibi cum lactens hærebit in arbore ficus,

De nullo gelidæ fonte bibantur aquæ.

3 Coracias, Idem fortasse pyr- *Pyrrhocorax.*
 rhocorax Alpium peculiaris, luteo rostro niger, & præcipuo sapore. 4 Graculos
 aues esse minime solitarias, sed gregales apparet ex Varrone de re rustica lib. 3.

5 Monedula, ni fallor, de secunda illa specie ἀρνιωματικῶς dicitur: cui & Ouidius
 immensum illum auri amorem tribuit:

Scytonis accepto quod auara poposcerat auro,

Mutata est in auem quæ nunc quoque diligit aurum,

C Nigra pedes, nigris uelata monedula pennis. *κολοιδῶς* quoque pro hac secun- *κολοιδῶς.*
 da specie nonnunquam accipitur: ut apud Constantinum Cæsare de agricultura lib.

14 6 Spermologos. Aristophanis interpret, ἐκ τῶ ὀρύττην τὰ πώρματα καὶ ἐπίειν:
 ut uero Suidas, ἐκ τῶ τὰ πώρματα ἀναλέγειν. Et hanc Suidas auiculam esse dicit.

De pico martio, psittace, pica, & quibusdam id genus aliis.

Cap. CXXXIX.

Sunt & parua aues uncorum unguium, ut picus martius cognomine: *Picus Marti.*
 cui & rostrum aduncum esse tradunt. Hic humi nunquã consistere pa- *Δρυοκολά-*
 1 titur: cirrum in capite habet. Tūdit hic quercus uermium causa, & eorum *πῆνε.*
 2 quos *συνίπας* uocamus: recipit enim egressos lingua sua, quam maiusculã & *Picus arbora-*
 3 latiusculam habet. Incedit per arbores uelociter omni quidē modo: sed & *rius.*
 D supinus quoque more stellionum. unguis habet commodiores quàm mo- *Arborum ca-*
 nedula ad tutiorem arborum reptationem: his enim affixis ascendit. Sunt *uator.*
 pici martij cognomine tria genera: unum minus quàm merula, cui rubidæ
 aliquid plumę inest: alterum maius quàm merula: tertium non multo mi-
 nus quàm gallina. nidulatur in arboribus: pullósque in cauis educant pici
 auium soli. Picorum aliquis (inquit Plinius) nidum suspendit in furculo pri-
 mis in ramis cyathi modo, ut nulla quadrupes possit accedere. Picus mar-
 tius pascitur formicis & iis qui in arboribus nascuntur uermibus: qui &
 percussi corticis sono pabulum subesse intelligit: cū uermes uenatur, tum
 uehementer excuare dicitur. Iam uero mitefcēs quidam, amigdalū quod
 rimæ inseruisset ligni, ita ut fixum constanter ictum reciperet, tertio ictu

pertudit, & nucleum edit. Et Trebius author est clauum uel cuneum ad-
 etum quanta ui libeat in arbores, in quibus nidum habeat, statim exilire
 cum crepitu arboris, cum infederit clauo aut cuneo. Picus martius in Tarē-
 tino agro negatur esse. pici martij rostrum secum habentes ab apibus, ue-
 spis, crabronibusue non feriri traduntur. Ungues iyngi grandes, quæ simi 4
 les ut monedulis (uel, ut Plinio placet, graculis) exeūt. Iynx paulo maior est
 quàm fringilla, colore uario. digiti à calce iyngi bini, ut paucis quibusdam
 auibus, eo quòd corpus eius minus quàm cæterarū propēsū est in aduer-
 sum. Linguam habet serpentibus similem: quippe quam in longitudinem
 mensura quatuor digitorum porrigat, rursūque cōtrahat intra rostrum. 5
 Collum etiā circūagit in auersum, reliquo quiescente corpore, modo ser-
 pentum: uoce autem stridet. Psittace Indica auis (quam αἰθρῶπι λῶτον dicūt, 6
 quasi humanam linguam referentē) quemadmodum aliæ aues unæ, collū F
 habet breue & linguam latam, aptāque ad imitādum. Et loquacior cum
 biberit uinum redditur. Viridis est toto corpore, torque tātum miniato in 7
 ceruice distincta. Capiti eius duritia eadem quæ rostro: ut si quando ad di-
 scendum plaga sit admonendus psittacus, ferro uerberetur radio: nec sen-
 tit aliter ictus. Quæ accipit uerba pronuntiat: studētque ut quod homines,
 loquatur. in syluis inconditam uocem, cuiusmodi indoctæ aues solēt, mit-
 tit: non autem expressum os & explanatum habet. Dum pullus est, atque
 adeo intra alterum suæ ætatis annum, quæ monstrata sunt & citius discit
 & tenacius retinet: maior paulo segnior est & obliuiosus & indocilis. Cum
 deuolat, rostro se excipit, illi innititur, leuiorēque se pedum infirmitati G
 facit: cuius rostri tanta duritia est, inquit Solinus, ut cum è sublimi præci-
 pitatur in saxum, nisi se oris recipiat, & quodam quasi præsidio utatur ex-
 traordinariæ firmitatis. Inter nobiles & plebeos discretionem digitorum 8
 facit numerus. Qui præstant, quinos in pede habent digitos, cæteri ternos,
 inquit Solinus. Minor nobilitas, quia nō ex longinquo uenit, sed expressior
 loquacitas certo generi picarum est. Adamant uerba quæ loquuntur: nec
 discunt tantum, sed diligūt, meditantēque intra semet cura atque cogita-
 tione intentionem nō occultant. Nec uulgaris his forma, quanuis nō spe-
 ctanda: satis illis decoris in specie sermonis humani est. Verum addiscere
 alias negant posse, quàm quæ ex genere earum sunt quæ glande uescantur:
 & inter eas facilius, quibus quini sunt digiti in pedibus: ac ne eas quidem H
 primis duobus uitæ annis. Pica uoces plurimas cōmutat: singulis enim fere
 diebus diuersam emittit uocem. Picarū genera longa insignes cauda, uarię
 appellātur: proprium his caluescere omnibus annis cum feritur rapa. Pica 9
 nidum in arboribus facit, ex pilis & lana: parit oua circiter nouē numero,
 picæ cum diligentius uisum ab homine nidum sensēre, oua trāsgerūt alio.
 Glandes cum deficiunt colligit pica, & in repositorio abditas referuat.

Iynx.
 Torquilla.
 Turbo.

Psittace.
 Psittacus.
 Ψιττάκη.
 Ψιττάκης.
 Sittace.
 Αἰθρῶπι -
 λῶτον.

Pica, ἡ ψίκα?

Variæ.

1 Ouidius 14 Metamorph. de pico in auem mutato. - Duro fera robora rostro
 Figit & iratus longis dat uulnera ramis,
 Purpuream chlamydis pennæ traxere colorem,
 - Et fuluo ceruix pingitur auro.

A 2 Linguam maiusculam, *μεγάλλω*, fortasse longam. uetus interpres, quam habet longam & latam. 3 Supinus, Plinius, in subrectum, felium modo. 4 Theocriti interpres iynge eam auem uult intelligi, quæ *σεισπυγῆς* dicitur: sed an recte hoc, an *σείσπυγῆς*. fecus, considera lector. Iynx sola, inquit Plinius, utrinq; binos habet digitos. 5 Col- *Torquilla.* lum, Hinc torquilla uulgo appellata est, inquit Theodorus: quanquam turbo ab an- *Turbo.* tiquis. 6 Solinus & Pausanias, Sola India mittit psittacum. 7 Torque tantum *Turbo.* miniato, Solinus, torque puniceo. 8 Hæc apud Plinium uidentur potius ad picas referri quàm ad psittacos. Ouidius lib. 5 Metamorph. de Pæonibus in picas mutatis, sic habet, - Nemorum conuitia picæ.

Nunc quoque in alitibus facundia prisca remansit,
Raucaque garrulitas, studiūque immane loquendi.

9 Rapa duas habet fationes: feritur enim & uere ante calendas Martias & Augustas, ex Plinio & Columella & Palladio: uidetur hic Plinius intelligere de secunda fatione, quæ mense fit Augusto.

De aliis quibusdam auibus, quæ uictus causa arbores & ligna feriunt contunduntque. Cap. CXL.

Non alio magis quàm uenatu uermiculorū circa arbores lignaue nascentium (*κνίπαις*, ἢ *σκνίπαις* Græci uocant) pipra uiuit, tum maior tum *πίπρα.* minor: utranque *δρυοκολάπῃω*, id est picum martium appellant. Similes inter se sunt, uocemque similem emittunt, sed maiorem qui maior est. pascitur *Δρυοκολάπῃω,* *πίπος,* *picus martius.* utraque ad ligna aduolans. Pipra cum lutea dissidet: oua enim inuicem exedunt. Ardeolæ quoque inimica est: oua enim & pulli ardeolæ uiolantur *κνιπολόγος.* à pipra. In iis est & auis quæ proprio nomine *κνιπολόγος* dicitur: magnitudine parua, quanta est acanthilis. colore cinereus distinctus maculis, uoce parua: hic etiam lignipeta est. Et *καλιός* (galgulum interpretantur) lignipeta *καλιός, uel* *καλιός, uel* *καλιός.* mirum in modū est: magnaq; ex parte ad ligna aduolans pascitur. cui magnitudo quanta turturi fere est: color luteus, uocem emittit magnā. Incola *Galgulus.* maxime Pelopōnesi auis hæc est. Crex cum galgulo pugnat: amici sunt galgulus & ledus: colit enim galgulus fruteta & nemora: ledus saxa & mōtes. *Ledus.* suisque locis uterque contentus degit pacifice. De galgulis hæc refert Plinius. Galgulos quidem ipsos dependentes pedibus somnum capere confirmant, quia tutiores ita se sperant. galguli cum fœtum eduxere hinc abeunt. *Galgulus.* Auis icterus uocatur à colore: quæ si spectetur, sanari id malum tradunt, & *Ικτερος.* auem emori. Hanc puto latine uocari galgulum, inquit Plinius. Sitta quoque uiuit ligna contundens. mores huic pugnaces, sed minus hilaris, concinnus, cōpos uitæ familiaris. Rem maleficam ei tribuunt, quia rerū callet *σίττη, ἢ σίττω.* cognitione. prolem hæc numerosam facileque progignit. Cum aquila dissidet sitta, & oua eius frangit. Est & auicula quædam certhius nomine, cui *Certhius, uel* *Certhia,* *κέρθιος.* domiciliū apud arbores, uictus ex uermiculis in ligno nascentibus, qui culicibus similes sunt (thripes uocantur:) mores illi audaces, ingenium sagax, in uitæ officij uox clara. Quæ unguis habent aduncos, quæque carne fere pascuntur, aut uermiculis atque id genus bestiolis in ligno nascentibus: eorumque causa arbores lignaue petunt, fere persecuti sumus.

1 Pipra, &c. Theodorus piponem uocat. 2 Ad ligna, *πρὸς τὰ ξύλα*, ad maceriem *Pipra.* uertit Theodorus. Aristoteles, ni fallor, & arbores uiuentes intelligit, & succifas atque *κνιπολόγος.* aridas: ut legi fortasse debeat, ad maceriem. 3 *κνιπολόγος*, Theodorus culicilegam di- *Culicilega.*

DE DIFFERENTIIS

xit. 4 Luteus, *χλωρός*: uetus interpret, citrinus: fortasse uiridans. 5 Cum galgulo, Hæc utraque sententia est mihi quidem suspecta: tum quòd in Græca Aristotelis li-
 tera, quod Theodorus (cum galgulo) uertit, habetur *κολιφ*: in posteriore uero galgulus *κελιός* bis dicitur: tum etiam quòd interpret Arabicus non idem habet utroque loco nomen: nam pro galgulo in priore sententia aut nihil habet, aut oreco: in posteriore uero *felcoz*. Item quem Theodorus ledum, Aristoteles *λιβόν* uocat. Postremo, quod Aristoteles dixit, *ὁ μὲν κελιός παρὰ ποταμὸν ὀκειῖ καὶ λόχμας*, Theodorus uertit, Colit enim galgulus frutera & nemora: quanquam & uetus interpret ante illum ita uertit, Felcoz uero manet prope fluuios, & loca in quibus sunt arbores. 6 Ligna cõtundens, *ύλοπομύξ*. 7 Rem maleficam, &c. *λέχται φαρμακεία εἶναι*, quod ita reddidit uetus interpret, Et nigromantici utũtur ipso, quoniam certificat in multis. 8 Victus ex uermiculis, &c. *σπιτοφάγος*: est & cerchnes, sed alia uidetur auis, quæ locustas deuorat: ex Aristophane in Auibus.

ἄκανθοφάγα, id est quæ spinis uictitant.

Cap. CXLI. F

NON ligna arborésue, sed spinas appetunt nonnulla auium genera, atque in spinis uictitant aut dumetis: uermem autem aut quoduis animal aspernantur: ut acanthis, carduelis siue traupis, & chryso-metris. dormiunt hæc, & pascuntur eodem loco. In his acanthidi à uepribus spinisque uictus: neq; uermes nec ullum animal comedit. Victu & colore ignobilis est, sed ualet uocis amœnitate. Acanthis oua parit duodena, auis minima: hyeme ad loca nemoribus frequentia confugit. Acanthis & asinus inimici inter se sunt: asinus enim spinas tenellas adhuc pascit, à quibus acanthidi uictus est. Sunt qui *ποικιλίδα* quoque hanc auem uocari arbitrantur. Est autè *ποικιλίς* (quasi uariam dixeris) auicula colore uario, & in dumetis uersatur: Quæ *ποικιλίς* dicuntur, cum alaudis dissident: oua enim inuicem exedũt. **G**
Ægithus. *Salus.* **Ægithus** auis minima cum asino dissidet, propterea quòd asinus spinetis sua ulcera scabendi causa atterat, nidósq; ægithi dissipet: ob id igitur, si uel rudierit asinus, oua deiiciũtur, & pulli præ metu decidunt: itaq; ob eam iniuriam aduolans, ulcera eius rostro excauat. **Ægithus** uitæ cõmoditate & partus numero commẽdatur, sed pede claudus est. **Traupis** spinis uictitat: uermem autem aut quoduis aliud animal aspernatur: hanc carduelem esse uolunt. Minimè auium cardueles imperata faciunt: nec uoce tantum, sed pedibus & ore pro manibus. **Chryso-metris.** *Χρυσομήτης.* **Chryso-metris** etiam in spinis uictitat, & uermem quoque & quoduis aliud animal aspernatur, nõ aliter atque traupis. Et hæc quidem in spinis dumetisque maxime uiuunt: uermiculos uero aut bestiolas alias ne attingunt quidem. **H**

Acanthis.

Lipurinum.

Spinus.

Lipurinus.

Σπινοίς.

1 Acanthis, & acanthilis, & lipurinum uocatur, spinum uertit Theodorus. Est uero *σιν* apud Athenæum & Suidã auis genus: & *σινίδα* apud Pollucem: uerũ nondum constat an sit acanthis. Vergilius de acanthide,

Littorãq; halcyonem resonant, & acanthida dumi. 2 Oua deiiciantur. Pli. Quod illa adeo pauet, ut uocem omnino rudentis audita, oua deiiciat, pulli ipsi metu cadãt.

De iis auiculis, quæ maxima ex parte uermiculis aliisque id genus animalculis uiuunt, *σκολικοφάγα* dicuntur. Cap. CXLII.

Passer.

Σπίζος.

PAsseres autem fere uermiculis aluntur: circa muros urbium uersatur **passer**: minor est quàm alauda. Eius pennæ ob temporis mutationem, (ut propter frigus) è nigris albidæ fiunt. Neque gulam neq; ingluuiem amplam

Aplam habet: sed uentriculus illi longior, qualis est auiculis fere omnibus. Fel
 in aliis uetri, aliis intestino iungitur. Passeres tum lauare tum puluerare so-
 lent: incedunt autem saliendo. Procliuis in uenerē auicula est & multipara:
 superfiliens coit, & cito perficit. Fœminæ maribus imbecilliores sunt, tum
 aliis corporis partibus, tum uero maxime ipso rostro. Sūt qui fœminas hoc
 in genere uiuaciores esse uolūt, quàm mares, (& id quidem ob marium fa-
 lacitatem:) capi enim has inter nouellos pullos, cognoscique labrorum cal-
 lo asseuerant: mares uero anno diutius durare non posse arbitrantur, argu-
 mento, quòd ueris initio nulli mentum, id est partes sub rostro proximas
 habere nigrum spectentur: sed postea, tanquam nullus anni superioris ser-
 uetur. Terpsicles author est, uenerem concitare passeres in cibo, uel oua co-
Brum. Passerum cinis sarmentis crematorum cochlearibus duobus morbo
 resistit regio. Passeres *δειλῆτας* uocant nonnulli, alij *φωλῦτας*. Apud muros *Δφιῆται*.
 ueteres sepēsque uictum quæritat troglodytes, omnium auicularum mini-
 ma, præterquam illa quæ *βασιλίσκος* appellatur, id est regulus. In multis quo-
 que basilisco auiculæ similis est, nisi quòd in fronte aureas non habet pen-
 nas troglodytes. Est uero troglodites basilisco regulòue paulo maior ma-
 gisque nigricans, tenui rostro, caudamque semper gerit subrectam, in auer-
 sa parte candicantibus maculis interpunctam. magis item garrulus quàm
 basiliscus est, & apud alarum extrema cinerei magis coloris. breues item fa-
 cit uolatus. In hyeme frequens ubique apparet hoc auicularum genus. in ci-
 bo calculum renum comminuit, & assa & sale condita, si assidue edatur: &
Cne alius progignatur calculus, efficit. Eadem præstat & combustæ auiculæ
 cinis epotus: uerum sale obruitur integra, auulsis pennis: uritur autem unà
 cum pennis. In iis quæ uermiculis uictitant tyrannus est, auis minima: ut
 cui corpus non multo grandius sit quàm locustæ. Cristam gestat rutilam,
 cætera elegans auicula est cantuq; suauis. Vermiculos petit & spiza, frin-
 gillam uocant: florò magnitudine æqualis, orospizæ non admodum diffi-
 milis, & magnitudine quoque. Spiza contrà quàm turtur, ætate tepidis lo-
 cis, hyeme frigidis degit. Orospezes (quasi montisfringillam dixeris) spizæ
 similis, & magnitudine proxima: sed collo cæruleo, & in montibus degit.
 uermiculis maxima ex parte uiuit. Spizites, ægithali, id est pari species est.
 Sunt autem pari tria genera: horum maxima spizites, siue fringillago est,
D quippe quæ fringillam æquet magnitudine: alter *ὄρενός*, id est monticula co-
 gnomine est, quoniam in montibus degat, cui cauda longior: tertius cæte-
 ra quidem similis illis, magnitudine discrepat: est enim corpore exiguo. Pa-
 rus, ut aiunt, plurima oua parit. Inferunt iniuriam apibus auiculæ, quas pa-
 ros uocant. uermibus fere uiuunt. Para ænanthe græce dicitur, (ac si ui-
 tifloram dixeris.) statos latebrę dies habet, ex oriente syrio occultata, ab oc-
 casu eiusdem prodit: quod miremur, ipsis diebus utrunque. Melancory-
 phus etiam uermibus pascitur, atricapillam uocant. Hanc plurima edere
 oua aliqui referunt post Africum struthionem. Iam uel decem & septem
 oua eius reperta sunt: sed plura etiam quàm uiginti parit, & numero impa-
 ri semper, ut narrat. Proprium huius & lusciniæ præter ceteras aues, ut lin-

*Δφιῆται.**Τρογλυῖται.**Troglodytes.**Βασιλίσκος.**Basiliscus.**Tyrannus.**Κρίστα, λόφος.**Cantu suauis,**Ἐυρυθως.**Spiza.**Fringilla,**Orospezes.**Montisfrin-**gilla.**Spizites,**Fringillago,**Parus,**Αιγιδελος.**ὄρενός,**Monticola.**Para ænanthe.**Ἰνιφλορα.**Melancoryphos.**Atricapilla.*

DE DIFFERENTIIS

Melancory-
phus.
Ficedula.
Συκαλίδης.

Συκαλίδης.
Ελαίος.
Γυειάς.
Luscinia.
Ληστών.
Philomela.
Luscinia uocis
uarietatem ele-
gantissime de-
pinxit Plinius,
ad uinum,
ut aiunt.

Erithacus.
Rubecula.
Siluia.
Phœnicurus,
Φοινικῆρος.
Χλωρίς.
Luteola.
Curuca.
Επιλαίς.
Υπυλαίς.
Asilus.
Batis.
Rubetra.

Σφῆδρον.
Πυργίται.
Σφῆδρον.
Πυργίται.
Βασιλίδης.
Regulus.

guæ summæ acumine careant. Melancoryphi & ficedulæ uicibus commu-
tantur: fit enim incunte autumnō ficedula, (& hoc nomen non nisi autūno 6
habet,) ab autumnō protinus melancoryphus: nec inter eas discrimen ali-
quod, inquit Aristoteles, nisi coloris & uocis est. Ficedulæ, inquit Plinius,
formam simul & colorem mutant. Auem autem eandem esse cōstat, quia 7
dum immutaretur hoc genus, utrūque conspectum est nondum perfecte
mutatum, sed cum utriusque proprium quiddam inesset. Συκαλίδης Alexander
Myndius in parorum, siue ægytholorum genere numerat, quæ à nonnullis
ἐλαίος, ab aliis uero γυειάς appellatur: συκαλίδης uerò cū iam ficus maturuerint. 8
Epicharmus ἀλλὰς συκαλίδης in ficuum maturitate capi dixit. Luscinia, ut
modo diximus, præter cæteras aues hoc habet commune cum melancory-
pho, ut linguæ summæ cacumine careat. Mutat quoque & uocem & col- F
orem: canere nanque solet diebus ac noctibus quindecim sine intermissu
cantus, cum sylua fronde incipit opacare. Dein canit quidem, sed non as-
siduo: mox adulta æstate, uocem mittit diuersam, non insuper uariam aut
celerem, modulatamque, sed simplicem. Singulis quidem sunt cantus: &
non idem omnibus, sed suus cuique. Certant inter sese, palamque animosa
contentio est: uicta morte finit sæpe uitam, spiritu prius deficiente quàm
cantu. Iam uero luscinia modulos suos pullos docere, uersusque, quos imi-
tarentur, tradere uisa est. Audit tum discipula intentione magna, & reddit:
uicibusque reticent. Intelligitur emendatæ correctio, & in docente qua-
dam reprehensio. Canunt in lusciniarum genere tam mas quàm fœmina:
cessat tamē fœmina à cantu, cum incubat pullosque educat. Colore etiam
immutatur luscinia: & quidem in terra Italia per id tēpus alio nomine ap- G
pellatur. Apparet non diu: abdit enim sese & latet: & hyeme quidem non
cernitur, usque ad uernos dies. Parit æstate quinque aut sex oua cum pluri-
mum. Inuicem transeunt & phœnicurus & erithacus. Estque erithacus
hyeme, idem phœnicurus æstate: nec alio fere inter se differunt, nisi pecto-
ris colore & caudæ: uermiculis pascuntur erithacus & pyrrhulas. Chloris 9
à colore dicta pallido (ἀχρᾶ) inferioris suæ partis. magnitudine alaude est: 10
uermiculos petit: parit quatuor aut quinque. Nidum sibi ex symphyto her-
ba euulsa stirpitis facit: sed stragulum subiicit ex uillo & lana. In arbore ni-
dulatur, & in eius nido parit nonnunquam cuculus. uermes pascitur &
curuca. In huius nido cuculus parit: fouet illa, & excludit, & educat: quo H
quidem præcipue tempore pinguis & grati saporis pullus cuculi est. Inter
cas aues quæ uermibus pascuntur numerantur & asilus, & batis. Et hæc qui-
dem uermiculis uictitant.

1 Passeres, &c. Σφουδῆς nonnunquam pro struthocamelo accipitur, sed frequentius
ut sit generale ad omnes auiculas, sicuti & σφουδίον. qui passeres dicuntur, à Galeno, ni-
fallor, πηγῆται σφουδῆ uocantur, & πυργῆται. 2 Βασιλίδης est apud Aristotelem in-
ter eas quæ uermes pascuntur: an alia sit auis à βασιλίσκω Aëtij & Pauli cōsidera lector:
Theodorus regulum uocat: uerum de rege aue, quæ βασιλίδης dicitur, infra in trochilo.
Colore, inquit Paulus Aegineta, inter cinereum & uiride: uel fortassis inter cinereum
& pallidum, ut legatur ἀχρῶν pro χλωρόν. 3 Cinerei magis coloris, Num coloris ma-
gis uarij: χερρόπρος. 4 Quomodo & sale conditur & uritur, docet Aëtius. 5 Stru-
thionem,

A thionem, &c. τὸν ἐν Λιβύῃ φῶν θῶν: uetus interpres, passerem qui est in Libya dixit: & itē Albertus. 6 Ficedula quòd ficus edat, hoc nomē sortita est, ut inquit Varro: quod & Martialis testatus hoc disticho est,

Cum me ficus alat, cum pascat dulcibus uuis,

Cur potius nomen non dedit uua mihi?

7 Ἄμπελις & ἀμπελῶν, auis sunt nomina apud Pollucem: hæc ne sit auis an alia, nondum cōstat. 8 Ἐλαῖος, &c. Vide ne sit Athenæi liber mēdosus hoc in loco. 9 Ἀμπελῶν. Pyrrhulas eadem uidetur, quæ phœnicurus: quanquam Theodorus rubicillam interpretatur, cum phœnicurum ruticillam uocet: si cui secus uideatur, non contendo. 10 Rubicilla. Chloerus (quem Theodorus quandoque luteum quandoque luteam uocat) mea quidem sententia longe alia auis est, & maior quàm chloris: nam turtur & chloerus pugnant, & occiditur à chloreo turtur. Adhæc chloerus & pipra dissident: oua enim inuicem exedunt. Et coruus & chloerus pugnant, ut refert Plinius: nisi forte exemplaria hoc in loco sint mendosa. In hoc genere lutearum nonnulli uireonem marem esse opinantur.

De auibus, quæ circa aquam uictitant: primò de uolacibus.

Cap. CXLIII.

Vermiculis etiam uiuit anthus: nec iis solum, sed herbis quoque pascitur. Colit hic paludes & amnes, & fidipes est: coloris pulchri & uictus facilis. Eius magnitudo quanta fringillæ. odio equum habet: pellit enim equum à pabulo herbe, qua uescitur anthus. Nubeculans hic nec ualens acie oculorum est: uocem equi imitatur, & aduolans equum territat atque fugat: sed qui interdum excipitur, occiditurque ab equo. Ut hic equi uocem, ita auis est quæ boum mugitus imitetur in Arelatensi agro, taurus appellata, alioqui parua. Trochilus parua auis, rex auium in Italia uocatur: apud aquas uictitat. Crocodilis hiantibus trochili aues inuolantes depurgant dentes, & os ipsum totum: quo munere & ipsi aluntur, & crocodilus sentiens secum commode agi, nihil nocet: sed cum egredi auem uult, ceruices mouet ne comprimat. Sed uaria sunt trochilorum genera & nomina, nec cum iis omnibus fœdere deuincitur amicitiamque colit crocodilus: sed cū solo nūcupato cladorincho societatem atque amicitiam seruat. Condensa loca incolit trochilus & foramina. capi difficile potest, & fugax est: uictus probitate & solertia præditus. uocatur idem πρέσβυς & βασιλῆς, id est fenator & rex: quapropter aquilam cum eo pugnare referunt. πρέσβυς priuatas contra noctuā inimicitias gerit. Elea inspectat paludes ab arundinibus. paruo corpore est, sed uoce proba, & cum primis uitæ cōmoditate nota. Confidit æstate in umbra & aura, hyeme in sole & apricis. Genus halcyonum aquas adamat, lacus scilicet & fluuios: sed apud mare halcyon quoque uersatur, & à mari uictum petit. Duplex hoc genus est, alterum uocale, arundinibus insidens: alterum mutum, quod ampliore corpore est. Minores in arundinetis canūt. Halcedo paulo amplior est passere: colore tum cœruleo, tum uiridi, tum etiam leuiter purpureo insignis: uidelicet nō particularim colore ita distincta, sed ex indiscreto uarie refulgēs corpore toto, & alis, & collo. Rostrum subuiride est, longum & tenue: collo gracili, inquit Plinius, ac procero. talis species eius est. Nidus marinæ similis pilæ, & iis quæ halofachnæ dicantur, præterquam colore, qui leuiter rufus est. figura proxima

DE DIFFERENTIIS

cucurbitis medicinalibus, iis quibus collum porrectius est, magnitudo am E
 plior quàm maximæ spongiæ. Inania quoque habet cauis spongiarum si- 4
 milia. Renititur ferramento acuto, ut uix possit discindi: sed si unà & ferro 5
 tundis, & manu collidis, facile perinde ut flos maris aridus (halofachnem
 dico) confringitur. os eius per quàm angustum, quoad sit exiguus aditus,
 ut etiam si uertatur mare, influere nequeat. Ambigitur ex quam mate-
 ria componatur: uidetur tamen è spinis potius belones piscis constitui: pi- 6
 scibus enim halcedo uiuit, sed annes etiam subit ascendens longius. Fœti-
 ficat toto suæ atatis tempore. parere nata menses quatuor incipit: partus
 huic maxime quinque ouis consumitur. Circa brumam parere solita est.
 dies earum partus qui maria quoque nauigant nouere: sternitur enim ma-
 re halcyonum fœtura, & inde nomen ii dies traxere, septem scilicet ante F
 brumam, & septem à bruma: quamobrè quoties bruma serena existit, dies
 halcyoneæ appellantur. Septem primis diebus nidum cōficere auem hanc
 fertur: reliquis septem parere educarèque. Dies halcyoneas fieri circa bru-
 mam non semper nostris locis contingit, ait Aristoteles: at in Siculo mari
 pene semper id euenit: ut uero Plinius, in reliquis partibus est quidem mi-
 tius pelagus: Siculum utique tractabile. Halcyonè uidere rarissimum est:
 fere enim circa uergiliarum occasum brumamque ipsam apparet: & ubi
 primùm per portum non plus quàm nauem circunuolarit, statim abit, ut
 nusquam præterea uideatur. Antigonus author est halcyonas cum fenue- 7
 rint cerylos uocari, quos tamè Aristoteles separare uidetur. Apud mare, in- 8
 quit, halcedo uersatur & cerylus. Idem quoque Antigonus tradit cerylos à 9
 nonnullis mares halcyonas appellari: aliis ceyx mas est & halcyone fœmi- G
 na. ut elegantissimo carmine ostendit Ouidius de Ceyce & Halcyone con-
 iugibus, quos fabulantur in huius generis aues mutatos:

Tandem superis miserantibus ambo
 Alite mutantur: fatis obnoxius iisdem.
 Tunc quoque mansit amor, nec coniugale solutum est
 Fœdus in alitibus: coeunt fiuntque parentes:
 Pérque dies placidos hyberno tempore septem
 Incubat halcyone pendentibus æquore nidis.

Halcyoneum. Fit in mari halcyoneum appellatum ex nidis (ut aliqui existimant) halcyo-
Halcyonium. num & ceycum: alij è sordibus spumarū crassescētibus, alij è limo uel qua- H
 dam maris lanugine. Quatuor eius genera, inquit Plinius, cinereū, spissum,
 odoris asperi: alterum molle, leuius, odore fere algæ: tertium candidioris
 uermiculi: quartum pumicosius spogiaque putri simile, pene purpureum:
Milesium. quod optimum, id & Milesium uocatur: quo candidius autem, hoc minus
 probabile est. Ut uero Galenus tradidit, unū corū densum est & graue, fœ-
 tidum: olet enim pisces putridos, figura spongiæ simili: alterum figura ob-
 longiore, rarum & leue, odorem refert marinis fucis similem: tertium uer-
 mis figura, colore purpurascente, substantia molli, Milesium id uocant:
 quartum æque atque secundum genus rarum leuèque, succidæ lanæ simi-
 le: quintum postremo extima superficie leui, interna uero habet aspera: o-
 dore

*Dies halcyo-
nides, Plinius.*

*Κέρυλος.
κέρυλος, Ar-
tice.
Cerylus,
Ceyx.*

A dore quidem nullo, sed quòd gustu manifestam præferat acrimoniã . Hoc & omnium halcyoniorum calidissimum est: ut quod uel pilos exurere possit. Halcyonij genus omne discutit & abstergit, acri scilicet & calida ui: magis tamen minusue pro cuiusque generis acrimonia caloréque, & quòd aliud alio partes habeat tenuiores. Nam cum prima duo genera ad alphas, lichenas, leprasque & psoras utiliter adhibeantur, & præterea splendendam reddant cutim, id nõ præstabit quod ultimo loco dictum est: quippe quod non summam tantum cutim exerit: sed abradit & exulcerat. Milesium omnium est tenuissimum: itaque ustum alopeciis medetur ex uino fuluo & tenui illitum. Vires habet minime omnium efficaces quartum halcyonij genus, ut Galeno placet. Vñus, inquit Plinius, tostis & sine oleo mire

B lepras, lichenas, lentigenes tollunt cum lupino & sulphuris duobus obolis.

10 halcyoneo utuntur & ad oculorum cicatrices. Phœnicopterus auis est la-

Phœnicopterus.

Dat mihi penna rubens nomen: sed lingua gulosis

Nostra sapit: quid si garrula lingua foret?

11 Ad hæc lacus & fluuios petunt albicula, schœniclos, cinclus, & tringa,

12 quæ omnes caudã motitant: quin etiam calidris, cui cinereus color distinctus uarie. Schœniclos in iis minor est turdo: aquas adamat, & cauda illi motitat. alaudæ amica auis est. Cinclus minor ite est, quàm tringa: nõ apud

C lacus solum & fluuios, sed uitam etiam apud mare traducit. Astutus hic & capi difficilis est: sed captus maxime mitescit. Læsus hic est & prope mutilus: incontinens enim parte sui posteriore est: ideo suapte natura & per se, ut aiunt, nidum sibi construere non potest, sed in alieno parit. Hæc semper caudam motitat. Tringa inter minores has aues maxima est: turdo enim æquiparat. Hæc & circa aquas uiuit, & caudam motitat.

Albicula.

Calidris.

Schœniclos.

Iunco.

Cinclus.

Tringa.

1 Elea, Theodorus (nisi culpa sit librariorum) hanc auem confudit cum gnaphalo.

2 Alterum genus eorum, inquit Plinius, magnitudine distinguitur & cantu.

3 Pilæ figura, inquit Plinius, paulum eminenti, ore perquam angustò grãdiũ spongiarum similitudine.

4 Theodor. Magnitudo maximis amplior quàm spongiæ.

5 Nidum ubi intertexere, in mare deferunt: ubi fluitans ab intercurfantibus undis earum opus probatur: & partes quas aqua incidens ostendit non firmas esse, ita sarciant, ut neque si percutiarur saxo rûpatur, neque ferro discindatur. Ita Ælianus.

6 Plinius, Purant ex spinis aculeatis cõstitui: piscibus enim uiuunt.

7 In latebras abit, Plinius.

8 Cerylos, Theodorus carulos dixit.

9 Numerantur ab Aristotele ut diuersæ aues halcyone & cerylus, cum differant tantum sexu, sicuti & melacoryphus & ficidula pro diuersis numerantur in eodem capite: & erithacus & phœnicurus: cû tamen non differant specie, sed affectione quadam.

10 Videtur phœnicopterus insigni esse magnitudine, ex Suetonio in Caligula. Hostiæ erant phœnicopteri, pauones, erithrotaones: non tamen inter maximas aues numerandus, sed inter mediocres magnitudine potius uidetur ex Cor. Celso. Iuuenalis in Satyr.

Et Scythicæ uolucres & phœnicepterus ingens. Heliodorus de rebus Æthiopicis lib. 6. Νηλῶν φοινοκόπτερον dixit, id est phœnicopterum Niliacum.

11 Albicula apud Theodorum habetur, sed non in nostris exemplaribus Græcis.

12 Omnibus iis color cinereus, ut habet uetus interpres.

Carulus.

DE DIFFERENTIIS

De laro, charadrio, fulica, æthya & catarracta.

E

Cap. CXLIIII.

Larus, λάρος. **L**arus auis aquatica est, uorax admodum & gulosa: cui gula tota ampla
& lata est. In petris maritimis nidificant lari. Oua bina ternæue pariunt
Brenthus.
Harpa. ætate: nec unquam latent. Lari duplex genus, alter colore est cinereo: hic
Phoix. circa lacus & fluuios uiçtitat: alter albus est, & à mari uictū quærit, ac pro-
Gauia. inde cum brentho & harpa dissidet larus: quandoquidem & hæ à mari ui-
Charadrius,
Χαραδρίος. ctum petunt. Eâdem ob causam, quia scilicet uictus earum similis est, ini-
Rupex.
Hiaticola. mica harpæ & phoix est: cui peculiare præ cæteris est, ut oculos auuū deuo-
Cepphus.
κεπφός,
Fulica. rare potissimum appetat. Harpa quoque cum triorche accipitre dissidet: &
communibus inimicitiis harpa & miluus contra triorchin pugnant. Ga-
uia eadem quæ larus creditur. In petris, inquit Plinius, nidificant gauiæ æ-
stare, dissidēt anates & gauiæ. Auis peralba illa, inquit Apuleius, gauia, quæ
super fluctus marinos natat, demergit sese prope ad oceani profundum
gremium. Charadrius à mari uictum petit. degit plurimum in saxis & ca-
uernis. Præua hæc auis & colore & uoce est: & noctu apparet, die aufugit.
Morbo regio medetur, (ut affirmant quidam) si ab ægro uel conspiciatur
duntaxat. Quocirca qui auem uendunt, abscondunt eam ne ab ægro prius
uideatur, quàm eam uendiderint, ut author est Euphranius: alij non hoc ui-
sam, sed in cibo efficere asseuerant. Cepphus (fulicam interpretantur) cir-
ca mare uiçtitat. Cepphi spuma capiuntur: appetunt enim eâ auidius: quo-
circa spuma insperfa eas uenari in usu est. Caro earum probi odoris est, ex-
cepta parte posteriore, quæ circa clunes est, quæ sola limum olet: fiunt au-
tem pingues. Cepphi, inquit Aratus, cum relicto mari gregatim in terram
aduerso uento reuolant, uentum prænuntiant. Fulica, ut Plinius tradit, cir-
rhum in capite pro apice gestat. Fulicæ matutino clãgore tempestates præ-
nuntiant: & ut carmine quoque ex Arato tradit Cicero, qui & fulicem
eam uocat,

Cana fulix itidem fugiens ex gurgite ponti,
Nuntiat horribiles clamans instare procellas,
Haud modicos tremulo fundens ex gutture cantus.

Et Vergilius,

Iam sibi tum curuis male temperat unda carinis,
Cum medio celeres reuolant ex æquore mergi,
Clamorémque ferunt ad littora: cumque marinæ
In sicco ludunt fulicæ.

H

Æthya. **Æ**thya circa mare uiçtitat, & in aqua degit. æthyas cum frequentius in ma-
re sese immergunt tempestates nauigantibus futuras præfagire ferunt: hu-
ius causam reddunt, quòd tranquillo mari progredi non audet æthya ma-
rinarum beluarum metu: at cum tempestatem præsenferit, audacter pro-
greditur, quòd tunc temporis marinæ illæ beluæ in altum abierunt: uerum
Auratus æthiæ, inquit, maria aut stagna fugientes pennasque in terra ro-
stro purgãtes uentum præfagiunt. Æthyæ saxis maritimis oua bina ternæ-
ue statim à bruma pariunt ineunte uere: nec ullo tempore latent. Æthyæ
uentriculum

A uentriculum amplectuntur nonnulli, tanquam medicamentū, quod concoctioni conferat: uerum (ut inquit Galenus) neque ipse facile concoquitur, neque quicquam ad aliorum concoctionem iuuat. Iecur autem inueteratum exsiccatūque ex aqua mulsa binis cochleariis epotum, secundas
 8 eiicere author est Dioscorides. Eandem esse æthyam cum *κορώνη θαλάσσιον*, id est cum cornice marina authores sunt Hesichius & Suidas. Et mergū quoque eandem esse auem nonnulli tradunt. Mergus, inquit Plinius, inflatiabilis
 9 auis est, eo quod à uentre protinus recto intestino (minime inquam flexuoso) tráseunt cibi. Mergi in arboribus nidificant: pariunt oua plurimum
 10 terna, idq; incipiente uere: nec unquam latent. Inter aquaticas mergi soliti sunt deuorare quæ cæteræ reddunt. Mergi pennas rostro purgâtes, uentū,
 11 maria quoque aut stagna fugientes, tempestatem præfagiunt: ut & Vergilius testatus est,

κορώνη θαλάσσιος.
Cornix marina.
Mergus.
Mergus marinus.

Iam sibi tum curuis male temperat unda carinis,
 Cum medio celeres reuolant ex æquore mergi,
 Clamorémque ferunt ad littora.

Vocem nonnunquam mutare mergum author est Lucretius:

Accipitres atque ossifragæ mergique marinis
 Fluctibus in falso uictum uitamque petentes,
 Longe alias alio iaciunt in tempore uoces.

Mergi totam speciem, seseque immergendi frequentiam pulchre depinxit Ouidius in Æfacci in mergum mutatione:

C Utque nouas humeris assumpserit alas,
 Subuolat, atque iterum corpus super æquora mittit.
 Pluma leuat casus: furit Æfacus, inque profundum
 Pronus abit, lætisque uiam sine fine retentat.
 Fecit amor maciem: longa internodia crurum,
 Longa manet ceruix, caput est à corpore longe.
 Æquor amat, noménque tenet, quia mergitur illo.

Catarracta mari uictitat: & cum se in altum immerferit, manet nō minus temporis, quàm quo spatium transferis iugeri. Minor quàm accipiter auis hæc est: gula eius tota ampla & lata est.

Catarracta.
καταρράκτης

D 1 Larus, *λάρος, βεφάρος* περιεργεθίεται. Athenæus. 2 *βράνθης*, Theodorus anatē βεφάρος interpretatur. 3 Ex hoc Plinij loco forsitan Theodorus apud Aristotelem *βράνθην* anatē uertit. 4 Charadrius, Inter fluuiatiles uidetur Aristophanes hanc auem numerare in Auibus: *οἱ χαράδριοι κῆ τ' ἄλλα ποτάμια ὄρνεα*. 5 Cephphus, Theon Arati interpretēs, Auis & gracilis atq; macra admodū, uti carnis nihil habere uideatur, sed ossa solum & pēnas. 6 Quo pacto fulicæ spuma capiātur, ostendit Nicander in Alexiphar. 7 Limum olet. Quæ sola fueret, ita reddit uetus interpretēs. 8 Æthyam, Arrianus in Pontici maris nauigatione *κορώνην θαλάσσιον* unā enumerat cum *αιθήα*, tanquam aues diuersas. Eadem fortasse apud illum est, quæ coruus marinus uocatur: de quo infra. Mergum etiam bungam à poetis uocari author est Phocion grammaticus. 9 Quibus animalibus intestina recta sunt, inquit Aristoteles, ea ciborū auida sunt. 10 Mergi in arboribus nidificant, inquit Plinius. Qui mergum eundem esse cum æthya sentiunt, locū hunc Plinij aliter legant necesse est. Io. Claymondus ex coniectura ita legendum arbitratur, Gaiuā in petris nidificant: mergi etiam in arboribus:

Bunga.

DE DIFFERENTIIS

uerum codices omnes, quos equidē uiderim, in altera litera consentiunt. II Maria quoque aut stagna fugientes, & cætera. Neque hæc quidem æthyæ conuenire uidentur.

De elorio, crece, ortygometa & glottide. Cap. CXLV.

Ελάειος.

Crex.

Crex ibi magnitudine comparat Herod. uti infra uidebitur.

Ortygometa, ὀρτυγομήτης. Tardi incrementi, ὀρθαλός.

Glottis.

Γλωττίς.

Lingulata.

ELorius auis est apud mare uictitans creci similis. cælo tranquillo ad litus pascitur. Habet porro crex rostrum longum & acutum ferratumque: crura item lōga: & digitus pedis posterior, qui loco calcis geritur, minutus est. Crex pugnax est, & ingenio ualens ad uictum, sed cætera infelix. Cum galgulo pugnat, & merula, & uireone: nocet enim his & corū pullis. Lacustribus auibus similis ortygometa est, quæ ex iis una est quæ duces se præbent coturnicibus hinc abeuntibus. Magnitudo illi turturis, crura longa, auis timida, tardique incrementi. Glottis etiam ex iis est quæ duces se præbent coturnicibus hinc commigrantibus: cui forma quoque similis est auibus lacustribus: hæc linguam exerit prælongam, unde illi nomen. Hanc in initio blandita peregrinatione auide profectam pœnitentia in uolatu, cum labore scilicet subit, reuerti incomitatam piget & sequi: nec unquam plus uno die peragit, in proximo hospitio deserit: uerum inuenitur alia, antecedente anno relicta: simili modo in singulos dies.

De ardeolarum generibus, porphyrione & hæmatopode.

Cap. CXLVI.

Ardea,

Ardeola,

ἰραδίος.

Ouidius de Ardea urbe in a-nem mutata.

AFluuiis & lacubus uictum petit ardeola: cui, ut inquit Ouidius, Et sonus, & macies, & pallor, & omnia captam

Quæ deccant urbem: nomen quoque mansit in illa

Urbis.

Volat ardea protentis in auersum cruribus, quibus loco

uropigij utitur ad uolatum dirigendum. Ardeolæ pipra inimica est: oua enim & pulli ardeolæ uiolantur à pipra. Aquila etiam cum ardeola pugnat: unguibus etenim ualens aquila aggreditur: hæc autem repugnando emoritur. Et hostes sunt forices & ardeolæ inuicem fœtibus insidiantes. Rursus amici cornix & ardeola contra uulpium genus communibus inimiciis.

Ardea in mediis arenis tristis hyemem prænuntiat: uel, ut Aratus prodir, herodius, cum ad mare magno cum clangore uolitat, imbres prænuntiat: sed cum præter consuetum morem relicto mari, terram etiam cum clangore petit, uentos. Ardeolarum tria sunt genera, pella, alba, asterias, id est

Herodion fulicam nonnulli uocant.

Pella,

Pellos,

πέλλος.

Λδνκὶς ἰραδίος,

Candida, uel alba ardeola.

Asterias,

stellaris.

ὄρνος,

ardeola pigra.

Albardeola,

λδνκὶς ἰραδίος.

stellaris. Pellæ coitus difficilis est: uociferatur enim mas, & sanguinem ex oculis (ut aiunt) emittit. parit etiam agre fœmina, summoque cum dolore. Sagax & in uictu queritudo operosa est & cœnægerula. Agere interdum solet: colore tamē est prauo & aluo humida. Prælium cū iis inquit, à quibus læditur: hoc est cum aquila, à qua rapitur: cum uulpe, à qua noctu capitur: cum alaude, à qua oua eius diripiuntur. Reliquarum duarum, cādida colore est pulchro, & coit, & nidulatur probe in arboribus. Pascitur in paludibus, lacu, campis & pratis: & hanc inter aues altero oculo carere tradunt. Sed asterias, quæ & ὄρνος, id est pigra cognominata est, (ut cognomē sonat) iners otiosaque est. Est & quæ λδνκὶς ἰραδίος, id est albardeola uocatur, quæ magnitudine

A dine minor est, rostro lato porrectoque. Ardeolæ rostrum in pelle asinina fronti adalligatum, somnum allicere aiunt. Putant & per se rostrum eiusdem effectus esse uino collutum. Et crura longa habet porphyrio, collumque longum & angustum: & uolat porrectis cruribus, ut ardea, cum uropygium ad uolatum ineptum habeat. Auis est Lybica porphyrio, ut author est Alexander Myndius: uerum, uti Plinius refert, Baleares insulæ porphyrionem mittunt: laudatissimi in Commagene. Gallinacci magnitudine est porphyrio, colore cœruleum imitante. Rostra porphyrioni & prælonga crura rubent, pedibus fissis. Auium quibus longa sunt crura solus porphyrio morfu bibit. Cibum omnem aqua subinde tingit: deinde pede ad rostrum ueluti manu affert. Volatu porphyrio minime in sublime fertur: puluerationis insatiabili gaudio tenetur. in locis ubi columbæ se lauare solent lauatur: nec prius tamen se uel in puluerem dat uel in lauacrum, quàm ambulando certa spatia confecerit. In magnificis spléndidisque domibus porphyrio ludicra delectatio est: quarum intra claustra solutus errat. Porphyrionem qui cibi gratia in cœnis apposuerit hominem scio neminem, inquit Ælianus. Scribit Polemon porphyrionem, si in edibus nutriatur, mulieres anxie obseruare, sensumque adulterij habere: ac significare id patri familias in cuius domo alitur: & id quidem haud alio modo quàm sese iugulando. Hæmatopus multo minor est quàm porphyrio, quanquam eadem crurum altitudine: rostrum quoque illi & crura rubent. nascitur in Ægypto. insistit ternis digitis. Præcipue ei pabulum muscæ: uita in Italia paucis diebus. Clitarchus in India scribit uolucrem nomine horionem nasci, magnitudine herodio æqualem, rubris cruribus, oculis cœruleis, sic musica instructum, ut naturæ munere tam suauiter canat, ut ipsas Sirenes laceßere possit.

Porphyrio.
Πορφυρίων.

Hæmatopus.

Horion.

1 *Πορφυρίς*, alia auis est apud Athenæum, & latiporphyra alia. 2 Cœruleum imitante, *κυανόπυρον*: uel, ut habet Aristophanis interpres, *κυανέον*, id est cœruleo, uel fusco, uel nigro. 3 *Hæmatopus*, aliàs *himatopus*.

Πορφυρίς,
Latiporphyra,
hymatopus

De grue, platea, ciconia, & ibide.

Cap. CXLVII.

D GRUES ad paludes aduolant: & de ultimis, prope dixerim, in ultima: ex Scythicis enim cæpis ad paludes Ægypto superiores, unde Nilus profluit, ueniunt: quo in loco pugnare cum Pygmæis dicuntur. Immensus est tractus quò ueniunt, inquit Plinius, si quis reputet à mari Eoo. Rostrum habent grues longum. Balearicæ grues cirrum in capite gestant. Coeunt grues non confidente humi fœmina, sed stante: & quàm celerrime rem peragunt: mas enim supersiliens, cito, ut passeris, perficit. Pariunt oua bina. In incessu ante se pedes iaciunt. In grandiorum alitum genere grues tantum mutant colorem, & in senectute nigrescunt. Grues etiã multa prudenter faciunt: loca enim longinqua petunt (ut dictum est) sui commodi gratia: & uolant flatu secundo alte, ut procul perspicere possint: & si nubes tempestatis uiderint, conferunt se in terram, & humi quiescunt. Ideoque grues silentio per sublime uolantes, serenitatem: in mediterranea uero festinantes uentum

Grues, καργίς

Grues Balearicæ.

DE DIFFERENTIIS

præfagite feruntur. Ducem etiam habent: & eos qui clament in extremo E agmine dispositos, ut uox percipi possit, quo gregem uoce cōtineant. Illud quoque animaduersum, grues cum maria transmittunt, trianguli efficere formā: eius autē summo angulo aër ab iis aduersus pellitur: deinde sensim ab utroque latere dilatante se cuneo, porrigitur agmē: quæ sequuntur grues, in tergo præuolantium colla & capita reponunt: quod quia ipse dux facere non potest, (quia non habet ubi nitatur) reuolat fessus, ut ipse quoque quiescat: in eius locum succedit ex iis quæ assequitur: eaque uicissitudo in omni cursu conseruatur. Cum consistunt, excubias habent nocturnis temporibus lapillum pede sustinentes, qui lassatis somno decidens, indigentiam sono coarguat: cæteræ dormiunt capite subter alam condito alternis pedibus insistentes. dux erecto prospicit collo, & quod senserit uoce significat. Eadem mansuetacta lasciuiunt, gyrósque quosdam indecoro cursu uel singulæ peragunt. Corn. Nepos, qui diui Augusti principatu obiit, cum scriberet turdos paulo ante cæptos saginari, addidit ciconias magis placere quàm grues: cum hæc nunc ales inter primas expetatur, illā uero nemo uelit tetigisse. Gruum caro, inquit Galenus, tota fibrosa durāq; est: qua tamen uesci solemus postquā pluribus à morte diebus quasi cōputruerit. In Balearibus infulis uipiones in mensarum honore sunt: porro uipiones uocāt minores grues. Gromphanā auem in Sardinia narrāt grui similē, ignotā iam etiam Sardis, ut existimo. Plataleæ etiā migrant, & de Strymone amne ad Istrum 1 aduolant, prolemque ibi faciunt: rostrum habet platalea magnū. Hanc sibi cibum quærere aiunt aduolantem ad eas aues quæ se in mari mergunt: quæ G cum emerferint piscemque ceperint, usque eo premere earum capita mordicus, dum captum illæ amittant, atque ita capturam extorqueat. eademque hæc auis scribitur conchis se solere complere, easque cum stomachi ca 2 lore concoxerit, euomere: atque ita hiantibus iam testis, eligere ex iis quæ sunt esculenta. Ciconiæ circa lacus & fluuios degunt: sed quonam è loco ad nos ueniant, aut quò se referant incompertum adhuc est: è longinquo uenire non dubiū eodem quo grues modo, illas hyemis, has æstatis aduenas: hyeme nanq; latent ciconiæ. Abituræ congregantur in loco certo: comitataq; sic ut nulla sui generis relinquatur, nisi captiua & serua, ceu lege prædicta die recedunt. Nemo uidit agmē discedentium, cum discessurum appareat: nec uenire, sed uenisse cernimus: utrunque nocturnis fit temporibus. Incessu pedes ante se iaciunt ut grues. Sunt qui ciconiis non inesse linguas confirmēt: uerum sonum, quo crepitant, oris potius quàm uocis esse. ciconiæ nidos eosdem repetunt. Eximia illis inest pietas: etenim quantum temporis impenderint fœtibus educandis, tātum & ipsæ à pullis suis inuicem aluntur: ita impense nidos fouēt, ut incubitus assiduitate plumas exuant: & genitorum senectutem inuicem educare inuulgatū est. Noceri eis omnibus quidem locis nefas ducunt, sed in Thessalia maxime, ubi serpentum immanis copia est: quos dum escandi gratia insectantur, regionibus Thessalicis plurimum mali detrahunt. Proinde honos iis in Thessalia serpentum exitio tantum, ut capitale fuerit occidisse, eadem legibus pœna quæ in homicidam

Vipiones.

Gromphana.

Platalea.

Πελαγών.

Platea.

Ciconia.

Pelargus.

Πελαργός.

A homicidam. Trāspadana Italia iuxta Alpes Lariū lacum appellat, ad quem ciconiæ non permancant. Contra uenenata omnia ciconiarum uētriculus ualet. Ciconiæ pullum qui ederit, negatur annis continuis lippiturus. Figura & magnitudine ciconiæ similis est ibis, auis māfuetissima. graditur magna tarditate: nec eam ocyus quispiam ingredi uideat, quàm molli gradu & tardo. Inuocant & Ægyptij ibes suas contra serpentium aduentum: in eunte nanque uere (ut aiunt) angues alati ex Arabia in Ægyptum frequentes aduolant, quos ibes interficiunt: eamque ob causam auem hāc colunt Ægyptij. Duplici genere distinguuntur ibes. Sunt enim aliæ candidæ, aliæ nigrae. Candidæ apud Pelusium tantum nō sunt, cum in reliqua tota Ægypto habeantur. Nigrae contra, apud Pelusium tantū, in cætera Ægypto nulæ. Extra Ægyptum non progrediuntur ibides. Incolis tum utiles sunt, tum

Ibis.

Alie candidæ.
Strabo. alie,
inquit, colore
ciconiæ.

B inutiles molestęq;: utiles quidem, quòd serpentes aliáque noxia animalcula, & omnia macellorum purgamenta deuorant: inutiles uero & molestæ, quòd omnia deuorant, nec facile arceri possunt. Herodotus ita distinguit: Ibis quæ serpentes oppugnat, nigra tota uehementer est, cruribus gruinis: rostro adūco, eadem qua crex magnitudine. Alteri generi gracile caput ac totum collum, pennæ ubique candidæ præter caput ceruicemque atq; extremas alas & nates, quæ partes nigrae sunt: cruribus atque rostro priori simile hoc genus est. Cinis ibidis sine pennis crematæ potus, tormina sanare traditur.

Rostro adūco,
πελωσων ἐπι-
ρρυπευ.

C ^I Platææ, Aristoteles, *οἱ δὲ πελεγκόνες οἱ ἐν τοῖς ποταμοῖς γινόμενοι.* ² Cum stomachi calore. Aristoteles, *ἐν ᾧ πρὸ τῆς κελίας πέπρω,* hoc est: ubi sua in gluuie coxerit, uel ea parte quæ ante uentriculum proxima est. Plutarchus hæc tribuit herodio.

De aquaticis grauioribus, quæ omnes palmipedes sunt: de anserum generibus, de olore & onocrotalo. Cap. CXLVIII.

Palmipedum quæ grauiores sunt, circa lacus & amnes uersantur: huius generis anser præcipue rusticis gratus est: nam clausæ pascuntur in nesotrophis & anates, querquedula, boscaedes, phalarides similesque uolucres, quæ stagna & paludes rimantur, sed maiore impensa: anser autem nō magni fructus, sed minimi oneris est. Anseri gula tota ampla & lata est: & appendices quasdam paucas habet infra quæ definit intestinum. Iecur far-tilibus in magnam amplitudinem crescit: exemptum quoque lacte mulso augetur. Anseres in aqua coeunt: à coitu sese aquis ingurgitant. Anseribus admittendis, ut Varro & Columella prodidere, tempus aptissimum est à bruma: atque ad pariendum & incubandum à calēdis Martij usque ad solstitium. Pariunt uere, inquit Plinius, aut si bruma coiuere, post solstitium quadragesimo die prope. Bis anno, si priorem fœtum gallinæ excludant: aliàs plurima oua quindecim, paucissima septem. si quis surripiat, pariunt donec rumpantur. hæc Plinius. Singulæ, inquit Varro, non plus quater in anno pariunt: uel, ut Columella, singulæ ter anno pariunt, si prohibeantur fœtus suos excludere. Pariunt autem singulis fœtibus oua, primo quina, sequenti quaterna, nouissimo terna. Fœminę tantum incubant: pullis autem

Palmipedes,
σεγαρόπεδες.
Anser, χλω.
Aliàs, boschi-
des.

Solstitium Co-
lumeliæ fit ul-
tima parte mē-
sis Iunij.

DE DIFFERENTIIS

formandis excludendisque triginta diebus opus est, cum sunt frigora: nam E
 tepidis quinque & uiginti satis est. negatur anser aliena excludere oua, nisi
 subiecta quoque sua habuerit. Supponuntur autem gallinis huius generis
 oua, sicut pauonina, plurima quinque, paucissima tria: ipsis autem anseri-
 bus incubanda subijci utilissimum nouem aut undecim: supponuntur au-
 tem paucissima septem, plurima quindecim. Pullis anserum urtica cōtactu
 mortifera: nec minus auiditas, nunc fatietate nimia, nunc suamet ui: nam
 si anserculus adhuc parum firmus & indigēs ciborū peruenit in pasuum,
 fruticibus aut solidioribus herbis obluetur ita pertinaciter, ut collum ab-
 rumpat. In legendo anserum grege obseruare solēt, ut mares fœminæque
 quàm amplissimi corporis, & albi coloris eligantur: quòd plerūque pullos
 similes sui faciūt. Nam est & aliud genus uarium, quod à fero mitigatum, F
 domesticum factum est. Id neque æque fœcūdum est, nec tam pretiosum:
 propter quod minime nutriendum præcipiunt. Hoc auium genus, candi-
 dum præcipue, nutriendum: non quia magni sit fructus, ut dictum est, sed
 quia minimi oneris: attamen præstat ex se pullos atq; plumam, quam nō,
 ut in ouibus lanam, semel demetere, sed bis anno, uere & autumno, uellere
 licet: rursus enim plumigeri uestiuntur: molliorq; pluma, quæ corpori quā-
 proxima: & è Germania laudatissima. Candidi ibi, uerūm minores ganza
 uocantur: est uero Aristoteli anser maior, est & minor, qui gregatilis est.
 Anser solertiozem custodiam præbet quàm canis: nam clangore prodit in-
 sidiantem. Anseres continuo clangore intempestiui hyemem præfagiunt.
 Anserum caro excrementosa est, concoctūque difficilis: atque domesticarū G
 omnium auium calidissima, humidissimaq; & crassissima: ut eodem ordi-
 ne apud ueteres habita sit cum struthocameli carne: alæ tamen nihilo sunt
 caterarum auium alis deteriores: uentriculi suauitate etiam superāt. Iecur
 quoque anseris in cibo gratum est, concoctioni facile optimique succi: &
 qui abunde nutriat, si alimenta quæ anseri antea præbentur, lacte fuerint
 imbuta. Testes anserum in cibo ad sobolem procreandam iuuare ferun-
 tur: lingua uero singulari quadam proprietate stranguriæ prodest. Sanguis
 anseris aduersus uenena in antidotis miscetur: maxime uero contra lepo-
 res marinos ualet cum olei æqua portione. Item contra mala medicamēta
 omnia asseruatur cum Lemnia rubrica & spinæ albæ succo, pastillorū dra-
 chmis quinq;, qui in cyathis ternis aquæ bibātur. Anserinus adeps calidior H
 est, & partium magis tenuium quàm suillus: qua ratione corpora facilius pene-
 trat, & eorum quæ intus & in corpore sunt, acrimoniam magis obtūdit.
 Ex anserum adipe in Cōmagine Syriæ fit unguentum odore iucundo, pa-
 riter & medicamētum celeberrimi usus, quod à gente dicitur Commage-
 num: utilissimum ad perfrictiones, conuulsionem, cæcos ac subitos dolores,
 omniāque quæ acopis curantur. Adeps anserū labris fissis prodest, si eo per-
 linātur: aurium grauitatē dolorēque sedat instillatus: quidā adiiciunt suc-
 cum cepæ & allij pari modo. Si aqua in aurē intrauerit, præcipuū remediū
 est anserinus adeps cum cepæ succo. Stercus anserinum (ut author est Gale-
 nus) præ nimia acrimonia nullius est usus. Chenalopex circa lacus & amnes
 uersatur

*Ganza, aliās,
 gantæ, ut Rhe-
 nanoplacet.*

Cōmagenum.

*Χλωλόπιξ,
 Chenalopex,
 Vulpanser.*

A uersatur. Est uero chenalopex corpore quàm anser minor, sed animi robore superior atque ad inuadendum audentior, ut qui se ab aquilæ, felis ac cæterorum hostiũ iniuriis melius defendat. Pullos suos uehementer amat: eandemque operam, quam perdix, in eis tuendis ponit: nam ante suos fœtus sese prouoluens, aucupi spem sui capiendi præbet: hi uero interea dum uenator illudatur, elabuntur: quibus fuga elapsis, is sese alis eleuãs discedit: ac sæpe, ut pulli facilius euadant, capiendum se uenatoribus præbet. Parit

2 chenalopex nonnunquam oua hypenemia. Anserũ generis sunt chenalo-
3 peces, & quibus lautiores epulas nõ nouit Britãnia, ceramides, fero anseres
minores. Olor grauius habet corpus:

Nec se cælóque Iouique

B Credit, sed -

Stagna petit patulosque lacus: ignemque perosus;

Quæ colat elegit contraria flumina flammis.

- Collumque à pectore longe

Porrigitur, digitosque ligat iunctura rubentes:

Penna latus uelat: tenet os sine acumine rostrum.

Appêdices quasdam habet olor paruas infrà apud intestinum. oloribus ut alter alterum deuoret in more est maxime in uolucrum genere. Aquilam, si pugnam cœperit, repugnantes uincunt olores: ipsi autem nunquam nisi prouocati inferunt pugnam. Canere soliti sunt, & præcipue iamiam morituri. in mari Africo hoc sæpe sentiri ferunt. uolât etiam in pelagus longius.

C Præcipue faciem purgat atque erugat cycni adeps. Olorum similitudinem
4 onocrotali habent: nec distare existimarentur omnino, nisi faucibus ipsis
ineffet alterius uteri genus. huc omnia inexplebile animal congerit, mira
ut sit capacitas: mox perfecta rapina, sensum inde in os reddita in uerã aluum
ruminantis modo defert. Gallia hos septêtrionalis proxima Oceano
mittit. Onocrotalorum duo produntur genera, alterum aquatile, alterum
solitudinis. Diomedæas aues Iuba cataractas uocat: & eis esse dêtes oculos-
que igneo colore, cætero candidas tradens:

Si uolucrum quæ sit dubiorum forma requiris,

Vt non cygnorum, sic albis proxima cygnis.

Magna pedis digitos pars occupat: oraque cornu

D Indurata rigent, finemque in acumine ponunt. Hæc Ouidius.

Solinus uero, Forma, inquit, illis quæ fulicis, color candidus, ignei oculi, ora dentata. Congreges uolitant: duo super iis duces, alter agmen ducit, alter cogit. Cum fœtuum adest tempus, rostro scobes excuant: deinde surculis in uersum superpositos imitantur texta cratium, & sic cõtégunt subtercauata: hanc struem comprimunt terra quam egresserant, cum puteos excuarent: sic nidos moliuntur bifori accessu. Aditus qui dimittit ad partus in ortum destinatur: qui excipit reuertêteis, occasum uersus est: ut lux morantes excitet, & receptui non denegetur. Aluum exoneraturæ aduersis flatibus subuolant, quibus proluuies longius auferatur. Auenas barbaros clangore infestant: Græcis tantum adulantur, miro discrimine. Hæ in solo

Olor.
κύρνϙ,
Cycnus,
Cycnus.

Onocrotalus.

Diomedæas
aues:
Cataractæ:

DE DIFFERENTIIS

loco totius orbis uisuntur in insula cōtra Apulix oram, quæ tumulo ac de-
lubro Diomedis insignis est.

Πλωίλωψ. 1 Vnguētū, Huius cōpositionē uideas apud Pli. lib. 10, ca. 22, & 29, ca. 3. 2 Alij uero apud Plinium hoc pacto legi malūt. Anserum generis sunt penelopes, & quibus lautiores epulas non nouit Britannia, chenalopeces, fere ansele minores: uerum penelops (si Aristophanis scholiastæ credimus) anati similis est, columbæ magnitudine: uel, ut aliis placet, anate maior (nisi fortasse pro *μείζων* scribi debeat *μειών*.) Penelops, ut refert Aristoteles, circa lacus uersatur & amnes. 3 Ceramides, alij legūt chenerotes. 4 Onocrotalos, Festus truones uocat. Onocrotali, ut quidam existimant, dicti sunt ab asinino, quem in aqua faciunt, ruditu.

De anatino genere, & aliis quæ anatibus similes sunt. Cap. CXLIX.

Anas.
Νῆσσα, uel
νῆσσα. **E** Palmipedum grauiorum genere anates sunt, quæ & circa lacus & a-
mnes uersantur. Anati gula tota ampla & lata est: appēdices quoq; pau-
cas habet infra quæ definit intestinum. Anas mas, ut Alexander Myndius
prodit, maior est scēmina, & colore magis uario. Anates solæ, quæque sunt
eiusdem generis, in sublimē protinus sese tollunt: atque euestigio cælū pe-
tunt, & hoc etiam ex aqua: itaque in foueas quibus feras uenamur delapsæ
solæ euadunt. Veneno anates Ponticas uiuere autumant. anates pennas ro-
stro purgantes uentum præfagiunt. Anatis caro durior est, quàm sit tur-
dorum merularumue aut paruorum auium. Quod uero traditur in tormi-
nibus mirum est: anate apposita uentri transire morbum, anatemq; emori.
Anates Pon-
tica. Sanguis anatum Ponticarum aduersus omnia mala medicamenta pollet:
itaque & spissatus seruatur, uinóque diluitur. Mithridatis inuentum autu-
mant sanguinem anatum Ponticarum miscere antidotis, quoniam uene-
Anates Pon-
tica. no uiuerent. Similes anatibus sunt, sed minores paulo, quos glaucia Græ-
ci uocant ab oculorum colore. Anati quoque similis, sed minor est & bo-
Γλαυκίον,
Glaucium.
Βοσας. scas: circa lacus quoque & amnes uictitans. Mas in hoc genere magis ua-
rius cernitur: habent & mares rostra sima atque minora. Inuenitur & bo-
Colymbis.
Colymbus.
Urinatrix. scadis genus quoddam anate maius, sed minus chenalopece. Quas ab u-
rinandi uoluptate colymbidas & colymbos nominant. omnium aquatica-
rum quæ palmipedes sunt, & in lacubus aut amnibus uictitant, minima
sunt: atri ac sordidi coloris, acuto rostro. foli earum spectantur oculi, cæ-
Phascades.
Υρια, οὐρίαι.
Phalaris,
Phaleris. tero merguntur. Phascades paulo maiores sunt quàm colymbides: cate-
ro similes anatibus. Est & uria dicta, non multo minor anate: rostro lōgio-
re ac tenui, colore sordido figlino. Angustum & phalaris uocata rostrum
obtinēt: caput rotundius, uentrem subcinericio colore, dorsum nigricans:
hæc & circa lacus & amnes uictum quærit. Phalarides in Seleusia Partho-
rum, & in Asia laudatissimæ.

Βοσχίδες. 1 Anates, *Νῆσσα* *πρωιζώσμελαι* dicuntur ab Aristophane, quasi cingulum candidū habentes, ut uult scholiastes. *Νῆσας ἀγρίδας* uocauit Aratus aues marinas, quæ in insulis sunt. 2 Boschidas dixit Columella: sed uide an sint exemplaria uera. 3 Magis uariis, *κατὰ γένος*. 4 *σκέπονται δὲ ὄμματα, τὰ δὲ πλὰ κατὰ δύειται*, id est scarpissime merguntur, uel urinantur. 5 Longiore, *μακρόν, μικρόν*. 6 Sordido figlino, *ἔνπαροκέραμος*. 7 In hoc lacustrium genere nominantur à Varrone & Columella, *Querquedula.* querquedula.

A De coruis aquatilibus. Cap. CL.

COrui aquatici naturaliter caluent, quibus apud Græcos nomen est in-
 1 de. Phalacrocoraces aues Balarium insularum peculiare, iam etiam
 in Alpibus capiuntur. Qui corax, id est coruus appellatus est, magnitudo illi
 est quanta ciconiæ, sed crura breuiora: palmipes natansque, colore nigro.
 Insidit arboribus, & nidulatur in iis unus ex hoc genere. Et hæc quidem aues
 circa aquas uictum sibi quarunt.

*Coruus aqua-
 ticus.
 Phalacroco-
 rax.
 Coruus mari-
 nus.
 Κόραξ.*

1 Corax, Κορώνη θαλάσσιος hæc est, ni fallor, apud Arrianum in ponti Euxini nauigatione, & alia ab æthya: quanquam aliter uideatur Suidæ & Helichio, uti supra in æthya.

*Κορώνη θα-
 λάσσιος.*

De brintho & upupa. Cap. CLI.

MOntes autem colunt & sylvas upupa & brinthus: cui & uictus pro-
 bus, & uox sonora est. Upupa quoque montium incola est & sylua-
 rum, coturnice paulo maior: & ut poeta de tyreo ait,

*Brinthus.
 Upupa.*

-Cui stant in uertice crista,

Prominet in modicum prælonga cuspidè rostrum:

Nomen epops uolucris est, facies armata uidetur.

Epops.

1 Obscena pastu auis, crista uisenda plicatili, contrahens eam subrigensque
 per longitudinem capitis à rostro residentem. Eminent pennæ, inquit Pau-
 2 sanias, in galeæ modum. Upupa una in suo genere non nidificat: sed stipites
 3 arborum subiens, parit sine ullo stramento in cauis: & nidum potissime è
 stercore hominis facit. Trimestris auis upupa est: quippe quæ cum factum
 C eduxerit abit, &

Deserta quarit nemorum, & inuias plagas,
 ut Æschylus testatus est. Colore etiam immutatur tempore æstatis & hye-
 mis, ut idem author est,

Colore speciem multimodo pingit suam:

Nam uere candicans ubi extitit nouo,

Æstate tum deinde ut recanduit seges,

Alas repente uarias maculatus quatit.

Vagatur hic semper fastidians locos,

Deserta quarit nemorum & inuias plagas.

D Indicam upupam Indorum rex amores deliciasque suas ob eius uenustatè
 circungestat. Upupæ cor in lateris doloribus laudatur.

1 Crista, &c. *τελοθειαν* dixit eã Aristophanes, quasi triplicè habentem in galea cri-
 stam, uti in scholiis habetur: forsitan ab insigni crista dictum est. 2 In suo genere,
ἤνι καὶ ἴσσω ἔνι νεοπύβοντων. 3 Nidum hominis stercore luti loco circumlinit, in-
 5 quit Ælianus.

De auibus partim peregrinis, partim monstrousis. Cap. CLII.

IN Hercynio Germaniæ saltu inuisitata genera alitum accepimus: quarum
 plumæ ignium modo luceant, quanuis densa uox obtegat & denset te-
 nebras. unde homines loci illius plerunque noctu rationem uia moderan-
 tur indicio plumarum refulgentium. Authores sunt omnibus annis cater-

*Hercyniæ
 aues.*

DE DIFFERENTIIS

Memnonides, uatim aduolare Ilium ex Æthiopia aues, & configere ad Memnonis sepulchrum, quas ob id Mēnonidas aut memnonias uocant. Hoc idem quinto quoque anno facere eas in Æthiopia circa regiam Memnonis exploratum sibi Cremutius tradit. Aues hæc terrā Mariandineam incolere ferunt, colore nigras: corporis forma accipitris simili. Carne abstinēt: eis enim ad cibum femina satis sunt. Seleucides uocantur auiculæ, quæ iugiter locustas, quas ἀψιλλῶσσι uocant, edunt, easdēque celeriter excernunt. Harū aduentum ab Ioue precibus impetrāt Casij montis incolæ, fruges eorum locustis uastantibus. Nec unde ueniant, quōue abeant, compertum est: nusquā cōspectis, nisi cum præsidio earum indigetur. inexplebilem habent deuorādi naturā. Scythicæ terræ incola auis est otidis magnitudine, quæ binos procreat pullos. & quæ pepererit oua, non incubitu fouet, sed condita in lepore rina aut uulpina pelle relinquit: atque ita obuoluta in summa arbore collocat: cūmq; à uenatione uacat, custodit: & si quis scandit, impugnat & uerberat alis, perinde ut aquilæ faciūt. Apud Persas gignitur auicula rhyntaces nomine, in qua nihil inuenitur excrementi: sed interna omnia adipe plena: quo fit, ut eam aere atque rore solum nutrirī arbitrentur. Chloriten dicunt magi gemmam inueniri in scyllæ auis uentre, congenitam ei: ferroque includi iubent ad quædam prodigia moris sui. Æthiopes atque Indi discolorēs maxime & inenarrabiles ferunt aues: & ante omnes nobilem Arabiæ phœnicē: haud scio an fabulose unum in toto orbe, nec uisum magnopere. Manilius senator author est, neminem existere, qui uiderit uescētē. Nam ut tradit Ouidius: 2

Seleucides
aues.

Scythica auis.

Rhyntaces.

Scylla.

Phœnix,
φοίνιξ.

-Nec fruge nec herbis,

Sed thuris lachrymis & succo uiuit amomi. G

Aquilæ narratur magnitudine, capite honorato, cristis faciē caput plumeo apice honestante: plumarum serie, medio exeunte alio: auri fulgore circa colla, cætera purpureus, cœruleam roseis caudam pennis distinguentibus, 3

Et Tyrio pinguntur crura ueneno. 4

Viuere quadraginta & quingentis annis: uel ut aliis placet sexcentis LX: senescentem casia thurisq; furculis (uel ut tradunt alij, cinnamis) construere nidum, replere odoribus, & superemori. Ex ossibus deinde ac medullis nasci primo ceu uermiculum, inde fieri pullum prodit idem Manilius.

Fœmina sit uel masculus hæc, fortasseq; neutrum:

Felix quæ ueneris fœdera nulla colit. H

Ipsa sibi proles suus est pater, & suus hæres:

Nutrix ipse sui, semper alumna sibi.

Hæc atque alia de phœnice Lactantius. In Arabia quoque cinnamomus aut cinnamulgus auis appellatur, quam furculos cinnamomi portare, ac nidum ex his conficere aiunt. Nidificant excelsis arboribus & ramis: ad quos quoniam non est peruenire ob ramorum altitudinem & fragilitatem, accollæ congeries illas plumbatis petunt iaculis: deiectasque pretiis uendunt amplioribus: quòd hoc cinnamum magis quàm aliud mercatores probēt.

Cinnamomus.
Cinnamulgus.
Cinnamolagus.

Dacnades.

Aues dacnades nuncupatas Ægyptij ad potentium coronas alligare soliti sunt, ut uellicando & assidue cantitando potanteis à dormiendo sustineāt.

In maris

AIn maris Casprij insulis auem quãdam nasci ferunt, quæ magnitudine anserem superet: pedes autem habeat grui persimiles: dorso sit uehementer rubro, uentre uiridi, collo albo & disseminatis maculis croceis distincto: non minus quàm duo cubita longo, rostro nigro. uocem similem ranis mittit. *Aues Cassie.*
 Auis etiã Caspia est, uel potius Indica: (nam in India etiam nascitur) anseris magnitudine: & lato quidem, sed tenui capite, cruribus paruis. uario colore distinguitur: nam eius dorsum purpureum est, uenter maxime coccineus est: caput & cutis exalbescunt: uocem caprinam mittit. Apud Caspios etiam fama est auẽ procreari magnitudine maximi gallinacei, uersicolore uarietate florentem: supinãque uolare, & sub collum extensis cruribus ipsum iisdẽ subleuare, tũ catelli uocẽ edere: neque in sublime, sed circũ terram idcirco uolare, quòd in altum non queat sese attollere. *Catreus.*
Bram idcirco uolare, quòd in altum non queat sese attollere. Catreum eximia formæ pulchritudine auem Clitarchus prædicat, pauonis magnitudine: cuius pennarum extremitates smaragdi similitudinem gerunt. Quæ si alios intuetur, eius oculi quo sint colore nescias: sin te aspiciat, purpureos dices. Quod in aliorum oculis album, illius pallidum est. peracuto uidendi sensu prædita est. capitis plumæ partim candidulis ocellis, partim guttis quibusdam aliis in alias implicatis distinctę sunt. Eius pedes sandaracini: & uox canora. eam in deliciis maxime omnium auium Indi habent, ut qui aspectu illius impleri non possint. ex oculis facula splendet, ut lucidissimæ flãmula similis sit. gregatim uolant, ut nubes esse uideantur. Auis in India nasci fertur: magnitudine triplo maior otide, ore permagno & longis cruribus: eam absouum quiddam sonare: summãque eius alas pallidas: ceteras uero pennas cinericias esse: Indi celã uocant. In India auis ad sturni magnitudinem accedens, uariis coloribus picta nascitur, quæ & humanã uocem effingit, & psittacis uocalior, & maiore est docilitate. Nõ tamẽ humanum uictum æquo animo sustinet: sed libertatis desiderio famem potius quàm seruitutem amplectitur: cercionem appellant, quòd similiter caudã atque cinclus mouet. *Celã.*
 Paruularum quarundam auium Indicarum genus in excelsis rupibus nidificat: quarum magnitudo perdicũ, sandaracino colore: Indi sua lingua dicerum solent nominare: Græci, ut fertur, dicæum. *Dicerus.*
Huius sterco si quis milij magnitudine sumpserit in potionem dissolutum, ad uesperam morietur: mors suauis somno similis est, & nullum omnino sensum doloris habet. *Dicæus.*
Quamobrem summopere Indi id assequi studet: ipsum etenim malorum obliuionem existimant inducere. Quod quidem ex India muneri missum rex Persarum omnibus rebus antefert & asseruat, insanabilium malorum remedium, si sumere sit necesse: neq; apud Persas quifquam alius quàm rex id habet. Peregrina auis & gnaphalus esse uidetur, *Gnaphalus.*
 quippe quæ raro in nostris locis appareat, inquit Aristoteles. Gnaphalus uoce proba est, & colore pulchro: necnon ingenio ualet in uitæ officiis, & speciem præ se fert decoram. Incendiaria auis inauspicata est: propter quam sepenumero lustratam Urbem in annalibus inuenimus (inquit Plinius): quæ sit auis ea, nec reperitur nec traditur. quidã ita interpretantur incendiariam, quæcũque apparuerit carbonẽ ferẽs ex aris uel altaribus: alij spinturnicem *Incendiaria auis.*
Spinturnix.

DE DIFFERENTIIS

cam uocant. Sed hæc ipsa, inquit Plinius, quæ esset inter aues, qui se scire dice-
ceret non inueni. uerùm Festus spinturnix, ait, auis genus est turpis figuræ,
* occurfatrix: unde artificū perditis. Spinturnix ea græce dicitur, ut ait San-

Cliuina auis.

Clamatoria.

Prohibitoria.

Subis, uel

Subin.

Tragopanades

Tragopan.

Pegasus.

Griphes.

Ἰγίψ.

tra *σιντορνίξ*. Cliuinam quoque auem ab antiquis nominatam animaduerto
ignorari: quidam clamatoriam dicunt: Labeo prohibitoriam. Et apud Ni-
gidium subis appellatur auis, quæ aquilarum oua frangat. Tragopanadem
uel tragopana plures affirmant maiorem aquila, cornua in tēporibus cur- 6
uata habentem, ferruginei coloris, tantum capite phœnicco. Equidem &
hanc auem, inquit Plinius, & pegasos (quos Æthiopia generare dicitur) e- 7
quino capite uolucres, cornibus armatos: & griphas auritos ad uncitate ro-
stri, fabulosos reor. Porro griphas sunt qui tradunt quadrupedes uolucres 8
esse, corpore & unguibus leoninis: ore & alis aquilinis, sed candidis: oculis F
igneis, & capite cuiusmodi pictores fingunt, alites ferocissimas. Maculas
quasdam griphibus inesse, quidā aiunt, quales pardalibus. in Asiatica Scy-
thia aurum effodere, & cum his assidue bellū esse Arimaspsis circa metalla.

Stymphalides.

Circa Stymphali aquas, aues anthropophagos fuisse aiunt: quas Hercules
sagittis confecit: uerùm Pisander Camireus Hercule minime aues interfe-
cisse, sed crotalorum strepitu abegisse tradit. Arabiæ terræ deserta loca, &
alia fert ferarum genera, & aues quoq; stymphalidas cognominatas, leoni-
bus ac pantheris in homines haud minus atroces: inuolant enim in eos, dū
illas aucupantur: rostrisque feriunt, atque adeo interficiunt, & quæcunque
ex ære aut ferro gestant homines, ea perforant aues: sin uero ex cortice uestē
cōtexuerint crassiorē, nō aliter stymphalidum rostra corticibus, q̄ minorū
auium penne uisco inhæret. Sunt autē stymphalides gruum magnitudine, G
ibis specie, sed rostra habēt ualidiora, nec adunca more ibis. cirrū in capite
gestant. Aues istę Arabiæ Arcadicis cognomines, an eiusedē fuerint gene-
ris, nihil affirmo (inquit Pausanias:) alioqui fieri quidē potest, ut cum natæ
primū in Arabia fuerint, earū pars aliqua in Arcadiā ad Stymphalim flu-
uium uolauerit: indeq; nomē stymphalidū ortum, cum aliud tamen nomē
forsitan apud Arabas fortitæ sint. Esse in maledictis antiquis strigem con- 9
uenit, sed quæ sit auium constare uon arbitror. Has ita depinxit Ouidius:

Strix, Ἰγίψ.

Grande caput, stantes oculi, rostra apta rapinis,

Canicies pennis, unguibus hamus inest.

Nocte uolant, puerosque petunt nutricis egentes,

Et uitiant cunis corpora rapta suis.

Carpere dicuntur lactentia uiscera rostris:

Et plenum poto sanguine guttur habent.

Est illis strigibus nomen: sed nominis huius

Causa, quòd horrenda stridere nocte solent.

Fabulosum autem arbitror, inquit Plinius, de strigibus eas infantium la-
bris immulgere. Nec Sirenes impetrauerint fidem, licet affirmet Dino Cli-
tarchi celebrati authoris pater in India esse: mulcerique earum cantu, quos
grauatos somno lacerent. De his ita cecinit Ouidius,

-Vobis Acheloides undæ,

Sirenes.

A Pluma pedesque auium, cum uirginis ora geratis. Deinde,
 Ne tamen ille canor mulcendas natus ad aures,
 Tantaque dos oris linguæ deperderet usum,
 Virginei uultus, & uox humana remansit.

1 Otidis magnitudine. Hoc in loco uetus Aristotelis interpres habet, Non minor aquila: ut legisse uideatur apud Aristotelem, ὀρνίθων γένος ἔστιν αἰτωίδης: νό αἰωίδης, ut legit Theodorus, & ante illum Plinius. Et mihi certe quadrare magis uidetur Aristotelis contextui, ut legatur αἰτωίδης quàm αἰωίδης: nõ propter phrasin solũ, sed quòd antea uerba plura fecerat Aristoteles πρὸ αἰτῶν γένους: uerum nihil muto. 2 Quando & ubi uisus esse traditur phœnix ostēdunt Solinus & Plinius: sed quæ falsa esse nemo dubitarit, inquit Plinius. De phœnice lege Herodotũ, Ouidiũ in Metamorph, Claudianum & Lactantium. 3 Solinus, Capite honorato, in conum plumis extantibus, cri statis faucibus. 4 Solinus, Postera parte purpurēs absque cauda, in qua roseis pen nis cœruleus interscribitur nitor. 5 Gnaphalus, &c. Hæc omnia refert Theodorus ad ueliam auem, ex Græco exemplari (ut opinor) mendoso: nam & in nostris exem plaribus & ueteri traductione tanquam diuersæ ponuntur aues. 6 Solinus, Cor nibus arietinis proferens armatũ caput. 7 Hæc ales, inquit Solinus, pegasi scilicet, equinum nihil præter aures habet. 8 Griphas priscis Latinis picos appellatos tra didit Nonius, ut Plaut. in Aulul. Pici diuites, qui aureos montes colunt: eos solus su pero. 9 Strigem, &c. Hæc syrnia græce nuncupatur: uide Hermolaum in striæ uo cabuli explanatione post annotationes Plinianas.

Pici.
 Syrnia.

De struthiocamelo.

Cap. CLIII.

S Truthio Africanus, quem & struthiocamelum uocant, animal est naturæ duplicis: partim enim auem, partim quadrupedem refert: quippe qui ut non quadrupes pennas habeat, ut non auis, neque sublimis uolet, nec pen nas ad uolandum commodas gerat, sed pilis similes. Item quasi quadrupes fit, pilos habet in palpebra superiore: & glaber capite & parte colli superio re est: itaque cilia habet utrinque pilosiora: sed quasi auis sit, infra pennis tegitur. Bipes etiam tanquam auis, bisulcus tanquam quadrupes est: ut ue ro alij, in capite pilis minutis, oculis grossioribus nigris que, nõ dissimili for ma & colore camelis: collo oblongo, rostróque acuto. Magnitudine non a uis, sed ceruorum est. Africi autem uel Æthiopici struthiocameli altitudi nem equitis infidentis equo excedunt, celeritatem uincunt: ad hoc demum datis pennis, ut currentem adiuuent. Ungulæ uero ceruis similes, bisulcæ, comprehendendis lapidibus utilis, quos in fuga contra sequentes ingerunt pedibus. Oua pariunt complura, quæ propter amplitudinem pro quibus dam habentur uasis: conólque bellicos & galeas eorum pennis adornant. Concoquendi sine delectu deuorata, mira natura: sed non minus stoliditas in tanta reliqui corporis altitudine: cum colla frutice occultauerint, late re sese existimantium. Struthocameli caro, ut & reliquæ partes omnes, excrementosa est concoctúque difficilior. Ventriculus nonnullis in pretio habetur, & loco medicamenti quod concoctionem adiuuet: qui tamé ipse non facile concoquitur, tantum abest ut aliorum ciborũ concoctioni con ferat. Seuum struthocamelinũ efficacioris ad omnia usus, quàm est adeps anseris. Animalium eorum quæ inter sanguine prædita, terrestria appella uimus, eo scilicet quòd aërem recipiant, partúsque faciant in terra, indica tæ iam differentiæ sunt. Hinc natura aquatilium dicitur.

Struthiocame lus.
 Struthiocame lus.
 Struthio Afri cus.
 Σφραγὶς ὁ Δυ εἰνός.
 Σφραγὶς, Struthio.
 Struthius.

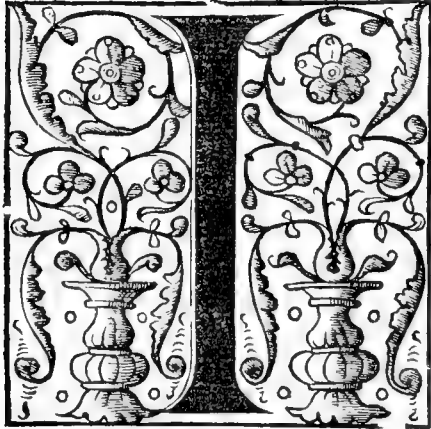
De struthii uenatione lege Strabonẽ lib. 16, & Oppia num de uenatio. lib. 3.

DE ANIMALIVM DIF- E FERENTIIS LIBER VIII

Continet ea quæ in sanguineo genere aquatilia dicuntur: quæ scilicet in aqua uictitant, & in aqua quoque pariunt, uidelicet piscium & caterorum genera.

De piscibus, & primo de eorum partibus exterioribus.
Cap. CLIII.

Piscis, 120 is.

Inter ea quæ aquas incolunt, piscium genus unum est ab aliis distinctum: quod & forma euariat numerosiore. Habet id caput & pro-na & surina ea parte qua uenter & uiscera continentur. Caudam cōtinuam indiuisamque fere parte gerit posteriore, sed uarie. Mutilatius autem est piscium genus atque imperfectius quàm auium, partibus exterioribus: piscium etenim nulli ceruix, nulli manus aut pedes: sed nec alas habet, sed pinnulas quasdam: nulli testes aut intus aut foris, nulli mamma: neque meatum genitalium ullum habet piscium genus foris conspicuum, sed continuo ac simplici corpore à capite in caudā usque porrigitur. Capita piscibus proportione corporum maxima: oculi omnibus sine palpebris: uerum non duri, sed lubrici. Auditus uero olfactusue nullum continent membrum manifestum: quod enim uideri tale potest per loca narium, id non ad cerebrum usque transmeat: sed partim obseptum & cæcum mox desinit, partim ad branchias fertur: audire tamen atque olfacere pisces palam est. Sunt autem qui uel maxime animalium pisces auditu ualere arbitrentur: uidelicet hominū experimento, qui assidue in mari uersentur, rēmque piscatoriam percallēt. Sunt etiam qui liquidius inter pisces audire prodantur, ut lupus, mugil, salpa & alij quidam: cætera piscium genera minus audiunt. Sunt in piscium genere oris discrimina: aliis enim os ante & promptum est: aliis infrā parte supina, ut cartilaginei generis maximæ parti: quamobrem hoc genus nisi conuersum resupinetur, cibum corripere nequit. Adhæc differētia existit, quòd aliis os rescissum est, ut iis quæ carne uescuntur: iis enim uires ore continentur: aliis subinde est in arctius compressum & coarctatum, iis scilicet qui non carne uescuntur. Dentes habent omnia piscium genera ferratos pectinatimque cocuntes, excepto scaro, & acutos: atque serie dentium multiplici fulciuntur. Piscibus etiam data quidem est lingua, sed imperfecta incertaque, ac minime explanata: ossea enim nec fere absoluta est, sed adhæret, extrema eius parte tantummodo discreta. In lingua etiam dentes nonnullis & in palato & toto ore: ut turba uulnerum molant, quæ attritu subigere non queunt: præterea in os uergentes, ne excidant cibi, nullū habenti-

Huius rei argumentum uideas apud Aristotelem lib. 4. histor. animal.

Antibus retinendi adminiculum. Palatum etiam quibusdam adeo carnosum est & molle, ut si parum diligenter aduertas, lingua id esse uideatur, ut cyprino. Piscibus nullum omnino collum esse dixeris, aut breue admodum ex duabus solum primis uertebis compositum. Branchias autem pisces *βεχίλα.* re habent peculiarem, quibus humorem, quem ore acceperint, reddunt: atque etiam pinnas, quas magna ex parte quaternas gerunt, binas scilicet parte *Pinnas, πιδύγνα.* prona, & binas supina. Et hæc quidem in piscibus similiter quodammodo habentur, atque alæ & crura in auibus: his enim alæ duæ superne dependent: illis pinnulæ duæ parte prona: his pedes resupinæ parti subduntur, illis pinnulæ infra adhærent fere iuxta pronam partem. Binas illas quæ parte prona lateribus geruntur, omnes fere habent: reliquis quæ subditæ sunt carent nonnulli ex iis qui longi sunt & corpulenti: ut anguilla, ut conger & mugilum genus, quod in lacu Sipharum nascitur: & præterea quæ tania appellatur. Iis uero qui prælongi sunt, atque magis serpentis speciem referunt, ut murena, nullæ omnino sunt pinnæ, sed flexuoso impulsu corporum ita humore utuntur, ut terra serpentes: quibus neque branchiæ integræ atque discretæ, ut cæteris piscibus habentur. Cartilaginei quoque generis aliqua pinnis carent, uidelicet quæ plana sunt & caudam habent, ut raia & pastinaca: suæque ipsa latitudine natant. Ranâ tamen pinnas habere uidemus: & quæcunque suam latitudinem colligunt in mucronem. Et branchias ipsas quidam pisces operimento spineo intactas continent: at cartilaginea omnia cuticulari tantum operimento operas. qui intactas habent, iis in obliquum **C**utroque latere tenentur: qui tegumento illo spineo carent, cartilaginea dico, iis fere si plana sunt, parte inferiore supinâque habentur, ut raia. Rana autem deductas in latera habet branchias: sed si oblonga sunt, eorum lateribus adhærent, ut in quouis mustelino genere (quod galeodes uocant) cernitur. Item branchiatorum ipsorum, aliis simplices branchiæ sunt, aliis duplices: omnibus tamen simplex est, quæ nouissima corpori admota est: & aliis pauca, aliis multæ: uerû in utrûque latus æque partitæ omnibus sunt. Habent quibus paucissimæ sunt singulas branchias utrinque, easque duplices, ut aper: aliis binæ utrinque, alteræ simplices, alteræ duplices, ut cōgro, scaro: aliis quaternæ utrinque simplices, ut accipenseri, dētici, murenæ, anguilla: aliis quaternæ duplici ordine, nouissima excepta, ut turdo, perca, siluro, cyprino: his qui galeodes dicuntur etiâ duplices & quinae utraque ex parte sunt: gladio octonæ duplices. Ita branchiarû colligitur numerus. Sed præter branchiarum discrimen, pisces à cæteris animalibus differunt, eo quod non pilis, ut terrestria quæ animal generant, non cortice, ut nonnullæ quadrupedes quæ oua pariunt, non penna, ut genus auium, integuntur: sed plurimis squama cutis operata est: quæ præ sua rigiditate tenuitateque facile auellitur. Pauci quidam scabri sunt, cutemque habent asperam: paucissimi leues: cartilaginea enim squamis carent, sed aspera cute fere muniuntur: leuia sunt perpauca: congeri autem & anguillæ & thunni leues sunt. **S**quama integuntur illi pisces tantum, qui ouum arenidum friabileue pariunt: nam ex longis conger tale ouum non edit, nec murena. qui autem

Duplici ordine, διςπιννα.

DE DIFFERENTIIS

sq̄uamis integuntur, iis extenuatis ac senescentibus duriores crassioresque efficiuntur sq̄uamæ. Testes non habent pisces, sed nec genitale ullum foris conspicuum, sicut nec ullum aliud animalium genus quod careat pedibus: meatus tamen idem est coitus, qui & sicci excrementi: quæ quidem similiter tam in fœminis eorum quàm in maribus sunt. Piscibus cauda ad natatum data est, quæadmodum auibus uropygium ad uolatum dirigendū: sed continua fere ac indiuisa: uerum cauda ipsa nō omnibus similis est: sed cum ceteris non euariet, planorum nonnullis spinosa, & longa, & gracilior est, ut torpedini & pastinacæ, & si quid aliud huiusmodi cartilagineum est: quorundam carnosæ quidem, sed breuis, ut ranis accidit.

1 Arenidum, ἄρενον, quia non continuum, sed quoddam arenulentum est, ita diffundi in multa potest. ἄρενόπιτα σμφλω, id est fungosam & friabilem corpulentiam transtulit Theodorus, in mollibus, scilicet in sepio.

De piscium interioribus partibus.

Cap. CLV.

Gula paucis piscibus inest, ut congro, anguillæ: iisque breuis, sed plurimis ab ore statim sequitur uenter: quocirca sæpius euenit grandioribus nonnullis, ut dum per impetum insectantur minores, uenter in os procidat. Piscium cor suum mucronem non ad pectus spectantem, sed contrà quàm in aliis spectatur animantibus, ad caput & os habet: extremumque eius inde pendet, quæ branchiæ dextræ atque sinistræ inter se coeunt copulanturque. Sunt etiam meatus alij de corde ad branchias tendentes singulas pro ratione magnitudinis, hoc est maioribus maiores, & minoribus arctiores: inter quos in maioribus crassa admodum & candida fistula est, quæ de cordis extremo oritur. Pisces omnino pulmonem non habent, neque arteriam: (non enim respirant) sed branchias uice pulmonis obtinent, quibus diximus modis. Piscium iecinora maxima ex parte pallidiuscula sunt. Iecoris partes in quibusdã adeo dirimuntur, ut bina esse iecinora uideantur, ueluti cartilagineis. Iecur adipeum nonnullis est, ut cartilagineis: quorum iecinoribus colliquatis oleum facimus. Lien piscibus partim non magnus est, partim uero notæ gratia duntaxat habetur. Fel habent omnes pisces: sed aliis iecori adiunctum est, ut musteligenis, siluro, squatinæ, leuiraiæ, torpedini: atque ex longis anguillæ, belonæ, zygenæ: aliis, & H magnæ quidem parti, intestino annexum est, dependens à iecore meatibus quibusdam perpetuis summæ tenuitatis: & aut semotius a iecore, aut propius, ut ranæ, accipenseri, dentici, murenæ, gladio. Nonnulli etiam toto intestino prætextum continent, ut amia. Sæpe etiam genus idem utrūque patitur situm, ut conгри: aliis enim ad iecur, aliis infra sepositum adhæret. neque renes neque uesicam pisces habent. Venter piscibus unus & simplex est, sed figura uaria est: alij enim modo auium uentriculum habent carnosum, ut mugilis: nonnulli uentrem intestino similem habent, ut scarus, qui & ruminare solus piscium creditur. Intestinum etiam simplex est replicas se, simileque sibi in omnibus eius partibus. Piscibus magna ex parte superne cir-

A ne circa uentriculum exeunt appendices, ut in iis quasi lacunis cibum conditum macerent atque concoquant: nonnullis complures, ut gobio, galeo, perca, scorpioni, mullo, sparo. at mugili parte altera plures exeunt, altera *Sp. atro, aliis* una tantum: aliis pauca, ut hepato, glauco, aurata. Tum autem eiusdem speciei consortes inter se differunt: auratarum enim aliis plures, aliis pauciores. Sunt etiam quibus nullae omnino sunt, ut magnae cartilagineorum partibus ceteris ita ut aliis pauca, aliis uel plurimae habeantur: omnes tamen ad ipsum uentrem eas appendices habent. Pisces testibus carent, ut modo diximus: sed *πέπος*, id est meatus continet binos, qui à precordiis uenaeque maiore exorti bifurces, utrunque spinæ latus perreptet, coeantque superne in unum caput, atque ita ad ostium excrementi finiunt: (quod enim ad spinam est, id superius nomino.) hoc ergo inferitur atque in locis tenditur foeminarum. Pleni ij meatus in maribus *ἄρον*, id est humoris foetifici redduntur *οἶπος* tempore coitus, latissimæque patent eo tempore, etiam imperitis, (æque in maribus atque illi qui in foeminis in matricem feruntur,) attritumque piscium mutuo, atque adeo etiam si compresseris, facile semen ipsum effluet genitale candidum. ubi uero id temporis præterit, incerti uel meatus ipsi interdum redduntur, ut de testibus in auium genere expositum est. Differunt inter se meatus genitales maris & foeminae, tum aliis rebus, tum etiam quod maris lumbis inhaerent firmiter, foeminae mobiles sunt. Piscium uulua bifida sunt, & non ut auium supra iuxta septum, sed infra habentur sicut bipedum aut quadrupedum quae animal pariunt, sed tenues & membrana constantes & longae: ita ut in minutissimis pisciculis partem uuluae utranque, dextram scilicet & sinistram iungi in faciem unius oui uideatur. At galeis reliquisque cartilagineis uulua bipartita pertinensque supra ad septum, *Alias, partem utranque.* quomodo auibus est, & infra quoque porrecta: atque etiam de medio sui bipartiti sinus arctior ad septum usque pertendit: ac ova hoc in loco ad septi originem maxima pro parte consistunt: mox prolapsis in spatium latius, foetus animales excluduntur. Piscibus ouiparis non infra apud aluum, sed lumbis adhaerens uulua continetur: at cartilagineis uterus utrunque situm habet, scilicet in parte priore & ad lumbos: partem enim uuluae superiorem, in qua ova gignuntur, sub septo ad lumbos & pronam habent, inferiorem ad *Alias, sinum utrunque.* aluum: hac enim iam procreant animal. Piscium ossa proportionem similia sunt animantium terrestrium uiuiparorum ossibus: qui enim inter eos animal generant, cartilagineam pro spina habent, ut ea quae cartilaginea appellantur. in iis nanque quod per dorsum proportionatum ossibus tendit, cartilago est: quae etiam humorem in medullae speciem continet. Quae autem ova pariunt, spinam continent: quae perinde ut spina dorsi in quadrupedum genere habetur. Sed proprium in piscibus est, quod nonnullis spinulae quaedam praetenuis separatim per carnem inhaerent. Piscium sebum adipem praefert: nec enim concrefcere solet. Cartilaginea nullo discrete adipe carni uentriue adhaerente pinguescunt: eorum tamen quorundam iecinoribus colliquatis oleum facimus. Pisces geniturae loco *ἄρον* habent, id est genitale quoddam uirus sui generis, quod meatibus quibusdam continetur,

DE DIFFERENTIIS

qui à septo uenâque maiori oriuntur, ut ante dictum est. Semen eiusmodi E genitale habent mares omnes præter anguillam.

1 Respirare etiam pisces contendunt nonnulli, ut apud Oppianū lib. 2 de pisc. & Plinium. 2 Intestino, &c. *Ἐν τῷ ποιεῖν* potius lego apud Aristotelē hoc in loco, quàm *ἰ τῷ ποιεῖν*: tum ex ueteri traductione, tum ex lib. 3 de partibus animalium, cap. 14.

De sexus discrimine in piscibus: deque eorum coitu, & aliis quæ
ad generationem pertinent. Cap. CLVI.

Epitrageæ.

Piscium maxima pars consummatur mare & fœmina. In piscium tamē genere sunt qui omnino sexus discrimen alterutram in partem non habent: nōnullis enim nec mares nec fœminæ gignuntur. Sunt enim pisciū nonnulli epitrageæ appellati, qui nec ouum nec semen prolificum unquā F habeant: sed qui solidiores pinguiorésque in eo genere sunt, iis intestinum paruum est, & laus præcipua in pastu. Nec desunt quæ absque maribus sexu uno fœmineo formentur: sunt enim genera quædam, ut passerum, erythrinorum & chanarum, in quibus omnibus oua reperiuntur. Hæc perinde pariunt ut aues oua, quæ hypenemia dicuntur: uerum ea quæ aues concipiūt pariūtque etiam sunt infœcunda: piscium uero nonnullis, cum spontina ediderint oua, euenit, ut ex his animal progeneretur: in his tamen, si in eo genere mas est, infœcunda manent oua, quæ sponte constiterint, nisi mas suum asperferit semen. Piscium fœminæ plerunque maiores suis maribus euadunt: ut qui ex cartilagineis parui sint, & pars plurima gregalium, & genus omne saxatile. Fœminas quoque maribus esse uiuaciores constat, eo G quod fœminæ uetustiores quàm mares capiantur. Pisces non coire existimauere quidam: sed mares uentrem ad arenas fricando semen exprimere: fœminas deinde ore exsorbere, atque hoc pacto concipere. coeunt tamen pisces omnes in quibus sexuum discrimen reperitur, uel admotis inuicem partibus supinis, exceptis planis cartilagineis: quanquam eorum coitus qui oua pariunt, rarius cernitur: quoniam congressionē quamprimum digressio sequatur. fieri tamen ita eorum coitum uisum est. Tanta enim celeritate rem peragunt pisces, ut etiam piscatores complures lateant: nemo enim eorum aliquid tale cognitionis gratia obseruat: ueruntamen coitus eorum uisus aliquando est. Ex cartilagineis autem plani, iidémque habentes caudam, ut raia & pastinaca, & reliqua huiusmodi, non solum admotis supi- H nis, sed etiam tergo fœminarum supinis marium superpositis (modo cauda nullo impedimento ob crassitudinem sit,) coeunt. Squatinæ & quibus plenior cauda est, his attritu mutuo partium supinarum coitus agitur. Sūt qui se uidisse confirmant nonnulla ex cartilagineis auersa, modo canū terrestrium cohærere. Coitus etiam tempore complura ex his sibi adhærentia capiuntur. Piscium cæterorum diuersa genera coire, uisum à nemine est: squatinam solam & raiam hoc facere creditur argumento piscis cuiusdam qui nomen ex utroque compositum trahit, rhinobati. Conceptus pisciū magna ex parte uerno agitur tempore: sed tamen & æstate, & autumnio, & hyeme nonnulla coitu implentur. Apud Lesbum insulam omnia tam pe-
lagica

Alagica quàm Eurypica parere solent in Eurypo, & cocunt autumno, pariūt uere. Cartilaginea etiam autumno mares cum fœminis congregantur: sed uere subeunt Eurypum disiuncta, neque coniugium reperitur ullum donec pariant: uerū nec pariter omnibus aut simpliciter aut generatim id euenit, sicuti plurimæ parti, ut uerno tempore concipiant: neque etiam cæteris temporibus tam numeroso partu fœtificatur quàm uere. Denique latere non decet, ut stirpium & quadrupedum animantium generi, plurimum interesse ex regione nō solum ad cæteram corporis fœlicitatem, sed etiam ad coitum partūque ampliorem: sic in piscium quoq; ratione locis ipsis discrimen plurimum oritur, non ad magnitudinem tantum habitūque uegetiorem, uerum ad coitum etiam & partum: ut iidem alibi pluries generent, alibi minus. Tempore coitus cum mares meatus illos genitales plenos iam feminis genitalis habent, modo quo dictum est, fœminæ mares sequentes uentrem eorum suis percutiūt rostris: quo etiam fit ut mares semen & celerius fundant & largius. Tempore deinde partus mares fœminas sequentes, quæ illæ oua ediderint, ipsi mordicus fere uorant: pisces uero ex iis quæ remanserint, oriūtur, quibus scilicet mas semen asperferit genitale. Sub partu enim mas sequens, semen ouis quæ reliqua sunt, aspergit, & quæ uitale id uirus contigerint, ex his pisciculi enascuntur: quæ uero nō attigerit liquor masculi ille uitalis, sterilefcunt & irrita fiunt. Nō omnibus enim id contingit ouis in tanta multitudine: alioqui replerentur maria & stagna, cum singuli uteri innumerabilia concipiant. Discrimine partus sic discrepant pisces, ut alij oua pariant, alia animal. pariunt oua omnes qui squama integuntur: animal omnes qui genere cartilagineo continentur, excepta rana. genus enim cartilagineum tam planum quàm mustelinum animal generat: reliqua oua pariunt. Sed nec cartilagineis quidem fœtus sine ouo: pariunt enim intra se primum oua, & augent atque excludunt, præterquam rana: mox animal foras pariunt. Oua piscium imperfecta eduntur omnium, excepta rana, & putamine duriusculo intecta: quæ postquam edita sunt, foris augentur & perficiuntur: incrementum enim oui simile uermibus est. Animal enim quæ uermem pariunt, primo exiguum edunt, quod per se augetur sine ullo annexu: ita & piscium oua in mari crescunt: sed quædam summa celeritate, ut murenarum: quædam paulo tardius. Ouum piscium non bicolor ut auium, sed unicolor omnium est, & album magis quàm luteum, tam antea quàm postea cum fœtus insidet. Et piscium generatio ex ouo, quanuis ab auium generatione differat, simili tamen agitur modo, siue intus siue foris est ouum: quippe cum & fœtus in summo ouo nascatur, membrana obducta: & uena similes inter initia spergantur, & caput & oculi: deniq; partes superiores principio fiunt prægrandes: crescente etiam fœtu, humor pari modo subinde absumitur: demum nihil superest quod non fœtum subierit, sicuti de uitello auium expositum est. Adhæc cibus in aluo suggeritur eodem modo pisciculis albus, quo auium pullis luteus: nutritur enim non ex luteo, cum oua piscium unicolora sint, sed neque est luteum à candido separatum, sed miscetur in iis ista usque-

DE DIFFERENTIIS

quaque & confunduntur. Fœtus, ubi absumptus fuerit oui humor, nuclei figura iam constant: & primum nullum accipiunt cibum, sed ex oui humore iam hausto increfcunt. post nutriuntur aquis dulcibus usquedum satis augeantur. Piscibus autem hoc commune omnibus est, ut celeri incremento perficiantur, sed præcipue coracino inter minores: orphus uero breui ex paruo insignem magnitudinem accipit. Qui ova pariunt pisces, in his ouum ipsum arenidum est, & tota uulua ouis referta est: itaq; fit ut in paruis quibusdam pisciculis ova tantummodo gemina esse uideantur: nam ob tenuitatem exiguitatemque uulua incerta in iis est. De coitu piscium satis dictum iam est. Partus autem piscium neque eodem tempore, neque simili modo omnium fit: nec pari temporis spatio geritur uterus. Pisces plurimi semel anno pariunt, ut ij fere qui *χρῆσις*, id est fusanci ex argumento cognominantur, quia fusim retibus capiuntur. quidam tamē sapius: sunt enim qui bis pariant, ut saxatiles omnes: & in iis nullus ter parit. Non desunt qui omnibus anni temporibus pariant, ut murena. Pariunt pisces plurima sui parte mensibus iis tribus, Martio, Aprili, Maio: Autumno pauci, ut salpa, fargus & nonnulla similia, paulo ante æquinoctium: adde iis torpedinem & squatinam. Sunt certe quæ per hyemem suos edant partus, ut lupus, mugilis, belone. Mugilum quoque genera grauescere mense Decēbri incipiunt, geruntque diebus tricenis. Per æstatem mense Iunio thunna circa solstitium parit: spargi etiam per æstatem pariunt: & qui pelagici sunt, æstate magna ex parte pariunt. Nec etiam pari temporis spatio geritur uterus: alij nanq; diebus tricenis ferunt uterum, alij minus. Pariendi terminus piscium compluribus est, ubi uermiculi nati in uentre fuerint: innascuntur enim minuta quædam animalia uermium specie, partumque expellunt. Profecto omne genus piscium celeriter adolescit, & præcipue in ponto: quippe cum incrementum singulis diebus intelligatur. Omnino ita existimandum est, ut eisdem piscium generi, non iisdem locis degenti, nec cocundi uterumue ferendi tempus esse idem, nec fœtificandi, nec in magnitudine proficiendi. Verum hæc nos ita exponimus, inquit Aristoteles, ut magna ex parte res euenit. Lacustres & fluuiatiles pisces quinto suæ ætatis mense uterum gestare magna ex parte incipiunt. pariunt omnes intra annum. Nec semen generationis simul omne emittunt mares, nec ouum fœminæ: sed modo marinorum hi quoque semper intra se aliquid plus minusue, fœminæ ouorum, mares liquoris prolifici retinent. Cyprini quinquies aut sexies anno, chalcis ter, reliqui semel edunt ova. Pariunt omnes in fluuiorum stagnantibus locis, & lacuum arundinetis, ut phoxini & perce. Non solum pares cum paribus, sed etiam admodum grandes cum paruis conueniunt, admoventque meatus, quos aliqui umbilicos uocant: qua quidem parte fœmina ouum, mas liquorem uenereum depromit. Et ova quæ liquor ille uitalis contigerit, admodum glutinosa redduntur, & candidiora ex templo cernuntur: maioraque reddi eodem die propemodum dixerim. paulo autem post, oculi fœtus existunt conspicui, prægrandesque apparent: quæ ex ouis non attigerit liquor masculi ille uitalis, hæc sterilia redduntur, ut in

*Arenidū, ἄ-
δυσπὸν, νό-
δυσπὸν.*

*χρῆσις, ἰ-
fusanci pisces.*

*Semen genera-
tionis, ἄσπυρ.*

*Umbilici pi-
scium.*

marino

Amarino etiam genere euenire diximus: mas deinde oua quæ edita sunt custodit, fœmina ab it cum peperit. Pisciculo iam ex fœcundis ouis increſcente, detrahitur uelut putamen, quod membrana est ouum ambiens & pisciculum. Horum quibusdam tardius incrementum ex ouo est: ideoque filurus mas, uel quadraginta aut quinquaginta assidet custodiens oua, ne à piscibus occurrentibus absumentur. at minorum nonnulla, uel tertio die speciem pisciculi capiunt. Fœminas cū parturiunt sæpenumero singulas, mares tredecim sequuntur. Mox fœmina oua procedendo emittit: mares sectantes semen illud suū ouis respergunt, ut modo diximus. uerū plurima pereunt: quòd enim fœmina non stabilis, sed mutans continue parit, dissipari oua necesse est, uidelicet ea quæ non in materiè inciderint aliquam, cui hæreant, **B** sed excepta unda ferantur. Habent mares omnes semē genitale præter anguillam: quæ neutrum neque ouum neque semē sortita est. Pisces maxima quidem ex parte ouo gignuntur, ut dictum iam est: quidam tamen uerme nascuntur, ut mugilum genus quoddam, & aliorum fluuiatiliū piscium: ad hæc anguillarum genus. Sed sunt qui & limo & arena proueniāt, etiam ex iis generibus quæ per coitum & oui primordio generantur: quod tum aliis locis palustribus, tum apud Gnidum factū olim memoratur: stagnis enim sub canis ortu resiccatis, & limo iam arido, ubi primū imbribus restagnare loca inciperēt, pisciculi nascebantur generis mugilum. Quod per coitum procreatur, magnitudine *μυρρινος*, id est haleculæ paruæ: nec in his aliquid uel oui uel seminis continebatur. Quæ autem nec ouum nec animal **C** pariunt, omnibus iis ortus uel ex limo uel ex arena, uel etiam ex putredine per summa aquæ facta agitur, ut in anguillis & apuarum generibus. De coitu & partu atque de omni piscium generatione dictum iam est.

1 Epitrageæ, ab hirci sterilitate sic dicti, ut uult Theodorus. 2 Quo uero differat piscium generatio ex ouo ab auuū generatione, pluribus ostendit Aristoteles lib. 6. histor. animalium.

De ratione uictus piscium.

Cap. CLVII.

Pisces omnes fœturam, etiam piscium, suo tempore deuorant: reliqua uictus ratio non eadē omnibus inest: alij enim carniuori sunt, ut cartilaginei, & congri, & alij quidam. Alter etiam alterum edit: maiorūque **D** minores sunt præda, exceptis mugile & cephalo: ij enim soli carne omnino abstinent: alij non carnibus tantum uescuntur, sed & alia deuorant: alij nanque cœno uescuntur, ut cephalo: alij cœno & stercore, ut dasquilli: alij alga, ut scarus, melanurus: alij & carne uescuntur & alga, muschóq;, & cōchis, & cœno, ut mulli. salpa stercore & alga: porrum etiā petit, & cucurbita capitur. Uescitur mugilis unusquisque alga & arena. è cephalorū genere est, qui non nisi mucore uescitur suo. Anguilla plurimæ dulci humore uiuunt: nam qui in piscium genere humorem accipiunt, eum non potus, sed cibi potius gratia assumunt. Viuunt fluuiatiles tū sese mutuo deuorantes, tum ex herba, tū ex radice, & si quid in cœno comperiant. nocte potius pascere, interdiu secedere in altum solēt. Cæteris piscibus captura minorum

DE DIFFERENTIIS

à fronte agitur ore, ut solent natare: at cartilaginei (quæadmodum etiam E delphini & omnes fere cetacei generis) resupinati corripunt: habent enim os subter. Victus causa ineunt præliū maiores contra minores: maior enim quisque atque robustior minorem infirmiorēque deuorat. Et pisciū alij gregatim degunt amicique sunt, ut qui dromades uocantur & thynni & hamia: alij non gregatim, inimicique uiuunt. Qui amici sunt congregantur partim cum utero ferunt, partim cum fœtum ediderint. Est sane plurima piscium pars gregatilis: nec ullus grex caret duce: & horum nonnulli non modo gregales sunt, uerum etiam coniucales. Greges statis temporibus (ut modo dixi) constituunt: scilicet cum uterum gerunt, aut post partū. Cocunt in gregem non solum quæ eiusdem generis sunt, sed etiam quibus idem aut similis pastus appetitur, modo abundet cibus: nam lupo & mugili quamquam inimici sint capitales, tamen stato tempore congregantur. Talis piscium uictus est.

Dromas,
Δρομάς.

Coniucales,
σὺζυγα.

Cursor.
Κυρσίω.

1 Porrum, *παρασίον*, id est marthubium: ita habetur in nostris exemplaribus Græcis.
2 *Δρομάδας* Theodorus cursores uocat & cursiones: ut lib. 6 histor. animalium. Æstate pariunt omnes, qui cursiones uocatur.

Quòd loca mutant pisces uarie, atque latitent. Cap. CLVIII.

Locum etiam mutare solent pisces: alij enim ex ponto aut in pontū tranant: alij per hyemem ex alto in litora teporis gratia ueniunt: contra æstate ex litore in altum uitantes æstum discedunt. semper quæ imbecilliora sunt prius utrauis ratione discedunt: ut scombri ante quàm thūni. Petunt autem pontum tum pastus gratia, qui uberior & cōmodior ibi propter aquarum dulcium admixtionē suppeditatur: facit enim copia amniū loci illius, ut mare sit dulcius, & cibus largior habeatur, quem iidem fluuij deferunt: tum etiam propter partū: sunt enim ibi loca ad partionem aptiora & tutiora: (beluæ nanq; magnæ pauciores ibidem sunt, nec in ponto fere quicquam maleficum est,) & humor dulcior ac potulentior fœtum melius educat. Quin & latēt piscium complures: alij hyeme, ut hippurus & coracinus, thūnus, & pisces saxatiles, omnēq; cartilagineum genus, diebus scilicet frigidissimis: nonnulli æstate, ut glauci: non enim fere capiuntur hi nisi statis quibusdam temporibus, eisdemque semper: cum ceteri omnes fere semper capiuntur. Saxatiles uero coniugatim mares cum fœminis conduntur, quomodo & fœtificare solent: ut turdi, merule, perca. Duo lacus Italię, inquit Plinius, in radicibus Alpiū, Larius & Verbanus appellantur, in quibus pisces omnibus annis uergiliarum ortu existunt squamis cōspicui crebris atque præacutis clauorum caligarium effigie: nec amplius quàm circa eum mensem uiuunt.

De coloris mutatione in piscibus, uocēq; & somno. Cap. CLIX.

Mutant colorē pisces nonnulli pro anni tempore, (quemadmodum & ex auibus quædam) ut qui merulæ uocantur & turdi: uere enim nigrescunt, post uer albedinem suam recipiunt. Phuca etiā mutat colorem: cum enim

A enim cæteris temporibus cãdida fit, uerno uaria redditur. Pisces uocis quidem expertes sunt: quippe qui neque pulmonem neque arteriam aut guttur obtineant, sed fonos quosdam stridorésq; mouent, qui uocales esse existimantur, ut lyra & chromis: his enim quasi grunitus quidam emittitur: chalcis quodãmodo stridet. cuculus perinde ut cuculus auis obstrepit, unde nomen accepit. Necnon cartilaginei generis nõnulla *τεκλι*, id est stridere uidentur: uerum ab iis uocem emitti ullam, recte dici non potest: at fonum siue strepitũ reddi uerius dixeris. Dormiũt pisces noctu potius quàm interdiu: & magna ex parte uel ad arenam, uel ad lapidem aliquem procumbentes quiescũt imis gurgitibus, uel sub saxo aut limo abditi. *Limo, Sivi* Plani autem pisciũ arena sese occultant: deprehendũtur situ ipsius arenæ, tollunturq; fuscina percussi: cartilaginea uero ita interdũ dormiũt, ut uel manu tollantur.

De ualetudinis piscium differentiis, tum ex locis,
tum ex temporibus. Cap. CLX.

Loca pro sua natura piscium genera quæque sibi habent ad incolumitatem commodiora: quod enim litorale aut pelagium est, huic suo loco pro naturæ desiderio uersari cõmodius est: quod autem ambigit, id cõmode utroque degere potest: sed sunt loca quædam singulis propria, in quibus rectius ualeant. Limosa regio planum educat piscem, ueluti soleam, rhombum, passerem: at arenosi gurgites planos quidem non pessime, sed pelagios melius pascunt, ut auratas ac dentices. nec omni mari potest piscis **C**omnis inesse, ut helops, qui Pamphilio profundo nec alio mari pascitur, ut Atlantico faber. Cõmodiora piscibus (quod simpliciter dixerim) loca sunt ea quæ algarum copia scatent: pinguiores enim locis his capiũtur. nam & quibus alga in cibo est, abunde hinc pascuntur: & quibus caro appetitur, plures pisces sibi reperiunt. Interest etiã aquilonia loca sint, an austrina: genus enim longum aquiloniis melius uiget: & quidem æstate loco eodem in aquiloniis plures longi quàm lati capiuntur. Sed discrimen piscium diuersitate etiam locorum ac temporum existere potest: ut circa Cretam insulam gobiones omnẽq; saxatile genus satis pinguescit. Lupi pisces in Tyberi amne inter duos pões meliores sunt: rhombus Rauẽnæ, murenẽ in Sicilia, elopes Rhodi. Illa non in nouissimis mira, amarissimos esse pisces ad Pelen **D**insulam & ad Clazemonas: contra ad scopulũ Siciliae & Leptim Africae, & Eubœam & Dyrrhachium: rursus ita falsos ut possint falsamenta existimari, circa Cephaleniam & Ampelon & Paron & Deli petras: in portu eiusdẽ insulæ dulces. Quam differentiam pabulo constare non est dubium. Thũnus post arcturũ melior est, æstate deterior. Viget pisces ouipari fere ueris tempore donec pariãt, uiuipari autumno: & mugiles item, & mulli, & reliqui generis eiusdem. Pariendi tempore laborant omnes pisces: unde fit ut tunc potissimum ruant in terram: feruntur porro graui stimulo agitati in terram. Innascuntur enim in uentre minuta quædam animalia uermium specie, quæ partum expellunt, ut dictum antea est. atque omnino id temporis motu perpetuo incitantur donec pariãt: à partu statim requiescunt.

DE DIFFERENTIIS

Piscibus omnibus (exceptis quibusdam paucis) imbres conducunt, tum ad E
cæteram sanitatem, tum etiam ad partum: contráque anni ficci incõmodi
sunt: annis enim pluuiis non modo plus cibi nascitur, uerum etiam pluuii
humore plurimum iuuantur: ueluti etiam quæ terra gignuntur: olera enim
quanuis rigentur, tamen nõ tantum proficiunt quantũ imbre: quod idem
arundinibus etiam lacu prognatis euenit: nihil enim fere accrescunt, nisi
aquæ pluuiæ incidant. Ex pluuiis autem ipsis æstiuu imbres commodiores
sunt parti maximæ pisciũ, & præcipue cū uer, & æstas, & autumnus imbri-
bus abũdauerint: hyems cõtrá serenior fuerit. Locis autẽ frigidis parum ui-
gent: & hyeme maxime infestatur, qui lapidẽ in capite habent: ut chromis,
lupus, phanger, umbra: facit enim lapidis rigor, ut per algorẽ gelent & defi-
ciant. Sed cùm plurimis pisciũ generibus imbres conducãt, quibusdã tamẽ F
nocent, ut mugili, cephalo, & ei qui à nonnullis myrinus uocatur: fit enim
ut pluuiis multi excæcentur, si modum aqua excesserit, atque ad postremũ
malo eodem intereant. quod tamen non magis imbrium copia quàm al-
gore accidere uidetur: iam enim quibusdam in locis multi capti sunt cæci
cum hyems fuisset asperrima: multi etiam albos habẽtes oculos capti sunt.
Piscium uisus maxime fallitur circa solis ortum & occasum. ac proinde re-
tibus capiuntur præcipue non multo ante quàm sol oriat, aut postquam
occidit: quippe cum noctu quiescant, luce autem iam clariore melius ui-
deant. Morbus pestilens nullus incidere piscibus uniuersis uidetur, qualis
plerunque hominibus & quadrupedibus nonnullis accidit, tum feris tũ ur-
banis: agrotare tamen & ipsi putatur. Et quidem piscatores pro morbi in-
dicio capiunt, cum aliquot extenuatos languentibus similes, & colore im- G
mutatos inter multos pingues ac ualidos eiusdem generis ceperint. Mari-
num genus ita se habet: fluuiatile & lacustre peste quidem & ipsum immu-
ne est, sed nonnullis morbi incidunt proprij: glanis enim canis exortu po-
tissimum syderatur & tonitruo sopitur magno: quod & cyprino accidit,
sed leuius. Chalcida pediculi multi sub branchiis innati interimunt, quod
nulli ex cæteris accidit.

In alimenti medicamentique ratione piscium discrimina.

Cap. CLXI.

QVod ad alimenti rationem attinet, non parua est piscium differentia. H
Alimentum sane quod ex piscibus prouenit, sanguinẽ gignit tenuio-
rem quàm quod ex pedestribus: adeo ut nec abunde nutriat, &
per insensibilem halitum celerius digeratur. estque eorum caro tempera-
mento frigidior humidiorque. Pisces, prope dixerim omnes, boni succi
esse iudicantur, exceptis lacustribus, palustribus, & qui in immundis flumi-
nibus ac turbidis degunt. Præstantissima uero eorum piscium caro habe-
tur, tum ad bonos gignẽdos succos, tum ad gustus uoluptatem, qui in mari
syncero uictitant, ubi dulci aquæ non miscetur: maxime uero ubi regionẽ
uenti perflauerint: & ubi neque limoso neque tranquillo litore continetur
mare. Qui non apud litora sed inter saxa & scopulos degunt, indẽq; περσειοι,
id est

περσειοι,
Saxatiles.

A id est saxatiles appellantur, saluberrimi omnium sunt: modo caro eorum minime dura fit, ut phycides, iulides, perca, scarus, merula, turdus. Hi neq; alimento utuntur uario, nec loca mutant, nec fluuiatilibus aquis gaudent: ideóque perpetuo manent inculpati: omniumque mollissimam simul ac maxime friabilem habent carnem: quamobrem & concoctu sunt faciles, & probum generant succum, sanguinémque crassitudine mediocrem: & humectant modice. corpus quoque recte & alunt & augent: neque excrementosi sunt, neque flatum gignunt: & ut Mnesitheus prodidit, uel siccus præbent alimentum. Saxatiles, ut diximus, carnem habent mollem & friabilem, ac proinde saluberrimam: alij molli quidem sunt carne, sed minime friabili, utpote quibus innatus est succus quidam lentus pinguisque: alij nihil uiscidum pingue habent: qua quidem in re cum saxatilibus conueniunt: eò tamen quòd caro illis durior existat differunt: cuiusmodi sunt muli & pelagici propemodum omnes, nisi qui forte prauo alimento suam corruerint carnem. Qui duri sunt crassiorem corpori præbent in cibo succum, ægréque conficiuntur: nam neque in uentrem concoctio, neque in iecinore uenitque; in sanguinem mutatio, nec denique, quæ in singulis fit partibus adsimilatio, tam facile in duram habentibus carnem, perficitur, quam mollem. Duram habent carnem scorpion, pagri, trachuri, orphi, glauci, caniculæ, congris, hamia, coracini, myli, thunni, atque id genus alij: cartilaginea quoque omnia præter torpedinem & pastinacam. Mediocritatem obtinent nonnulli pisces inter durum ac molle, qui scilicet neque tam molles sunt quam qui mollissimi: nec duram tamen carnem habent, quales sunt murenæ, lacerti, passeris, rhombi, cythari, sciænæ, hepatis: (& ut Xenocrati placet, aselli,) hos omnes Philotimus ἀπαλοσάριους, Mnesitheus μαλακοσάριους uocant, id est teneros pisces. Hominibus in otio uiuentibus, senibus, imbecillibus & ualitudinariis accommodatissimum ex his atque saxatilibus gignitur alimentum: qui autem corpus exercent, ualidius desiderant. Quod uero ad succi crassitiem tenuitatemue pertinet, in symmetria omniumque excessus mediocritate consistunt pisces saxatiles, pelagici & litorales, ut gobij, murenæ, buglossi, aselli, omnesque qui neque insuaue malie odoris neque glutinosum quicquam gustu præ se ferant. Grandiores pisces omnes (quos D cetaceos uocant) crassum tenacemque succum procreant. Saxatiles pisces febrientibus picrocholis utiliter in cibo dantur: nec ipsis minus aselli conueniunt, nisi si qui prope lacum aut magnum flumen, quod in mare decidat, depasti, humidam magis glutinosamque habeant carnem. Proxime asellos sunt buglossus & torpedo: itemque lupus & mulus, post mugil è pelago. Qui ἀπαλόσαραι uocantur, saxatilibus humidiorum præstant succum: & iis qui à morbo conualescunt sunt magis idonei, & uentrem quoque & urinam uehementius cient. E marinis piscibus saxatiles, uti Diphilus prodidit, facilius corrumpuntur, bonum procreant succum, leuesque sunt, & modice nutriunt, atque abstergendi uim obtinent. Pelagij contra, copiosius nutriunt, difficilius concoquuntur digerunturque. Pelagicis litorales præstant, inquit Aristoteles: quippe qui cibo copiosiore melioréque potiantur: tum

Turdos & merulas Mnesitheus non inter saxatiles numerat, sed inter μαλακοσάριους.

Mollioris carnis pisces, μαλακόσαραι.

Duri pisces, σκληροσάριους.

Απαλοσάριους.
Μαλακοσάριους.

Κητώδεις.
Cetacei pisces.

DE DIFFERENTIIS

etiam bene ex calido frigidóque temperata sunt loca magis terrena: quo fit E ut caro eorum piscium magis constet: cum pelagiorum humida, mollis solutáque fit. Sed discrimen horum quoque, diuersitate etiam locorum ac tēporum existere potest: ut thunnus post arcturum, uti diximus, melior est, aestate deterior. Lupi pisces in Tyberi amne inter duos pōtes meliores sunt, inquit Plinius: rhombus, rauenna, murena in Sicilia, elops Rhodi. Qui tamen pelagij dicuntur, longe perstant iis qui limoso litore uiuunt, aut ubi in mare influit amnis: tum ut ex iis probus gignatur succus, tum etiam ad saporis gratiam. Deteriores sunt, qui in paludibus aut maris stagnantibus locis uersantur: his etiam peiores sunt, si stagnantia loca in quibus uiuunt angusta exiguaue sunt, & neque magnos recipiūt fluuios, neque fontes habent scaturientes, neque multum est quod effluat. Quòd si nihil penitus effluat, sed perpetuo stabilis maneat aqua atque immobilis, longe sunt deteriores. Excrementitia penitus mucosáque, & omnino pessima caro est eorū, qui sordidas limosáque aquas incolunt: ubi uero fluuios multos ingentésque suscipit mare, (uti in Ponto fit) qui locis eiusmodi degunt pisces, quòd prastantiores iis qui in paludibus nutriuntur, eò sunt inferiores iis qui in syncero mari uictitant: mediúmque locum obtinent inter pelagios ac fluuiatiles pisces. Marini autem pisces suauiores sunt fluuiatilibus, ut Xenocrates prodidit. facile in corpus digeruntur: sanguinémque procreant copiosum, & bonum in corpore reddunt colorem. Qui autem in fluuiis aut stagnis uictitant, ut idem author est, stomacho sunt ingrati, crassiores succum gignunt, nec tam facile permeant. Sunt tamen & inter fluuiatiles qui G marinis minime cedat, ut in Nilo coracinus. In Rheno perca & in Tyberi lupus: uictus enim in huiusce generis locis probus est, & qui abunde suppe ditatur. Porro eorum qui in fluuiis degunt, ceteris prastat qui in eo amne capiuntur, ubi & aqua copiosa est, & celeriter fluit: mali contra sunt, qui in paludosis stagnantibusue fluuiis uiuunt. Omnium autem pessimi, qui in fluuiorum ostiis uictum queritant, in quos cloacarum, balnearū aut coquinarum, uestiūm ac linteorum sordes, ceteraque urbium purgameta defluunt. Qui in piscinis seruantur pisces, si ad pelagios conferas, ingrato sunt sapore. qui è mari in fluuios ascendunt puros ac lympidos, suauiores sunt iucundiorésque: qui uero in aqua stagnante limosa clauduntur, quauis pingues, insuaues tamen sunt. Pisces quicunque herbis radicibusque o- H ptimis ad saturitatem pascuntur, ij meliores euadunt: qui autē cœnosis herbis malue succi radicibus uictitant, aut iis quæ ex urbibus expurgantur, (uti modo diximus) pessimi: putrescuntque ac male olent, si post capturam paulo diutius seruentur. Nec minus & qui in aquis uitiatis degunt, mali odoris atque insuaues mucosique euadunt: cumque sint aliis longe pinguioribus, citissime putrescunt. Minime uero tardissiméque omnium putrescunt, qui puro ex mari uictum petunt, boniq; odoris sunt & sapore iucundo: pinguitudinis autem uel nihil uel minimum in se habent. Qui in paludibus aut fluuiis gignuntur, eorum caro fere spinis abundat: quod in marinis raro accidit. Pisces cum impleri incipiunt à coitu boni omnes sunt: sed procedente

*Alias, in Ty-
burtino agro,
uide infra in lu-
po.*

A cedente uteri tempore alij præstant, alij non. Mana utero grauis melior est. coracinus etiam cum utero fert optimus est. mugilis uero & lupus & reliqui fere omnes squama intacti, deteriores sunt cum ferunt. Similes sibi ferentes & non ferentes pauci sunt, ut glaucus. Hæc Aristoteles. Xenocrates autem, uere inquit, cum utero gestant, optima est piscium maxima pars: æstate præstant phagri & synodontes. Hepatus autumnò uilescit, ut qui uitiolum tunc procreat succum: lupi uero ac mugiles eo tempore gratiores habentur. Subeunt etiam fluuios piscium genera cõplura, & præstât in fluentis & lacubus, ut amia, mugilis. gobiones etiam pinguescunt, qui in fluuios ascenderint. Fluuiatiles & lacustres optimi sunt post partum & feminis emissionem, postquam cibo se refecerint: sed nonnulli etiam cum ferunt, cõmendantur, ut saperdes: alij damnantur, ut silurus. Cum ceteri omnes ma-

B res suis fœminis sint præstantiores, glanis fœmina præstat suo mari: & in genere anguillarum quoque meliores sunt, quas fœminas nominant. Vitiuntur senectute pisces: & quidem thunni ad rem falsamētariam senes improbi sunt: multum enim carnis sale absimitur, quod idem uel in ceteris piscibus euenit. Pisciculi recens nati facile in uentriculo corrumpuntur: qui uero cetacea specie sunt & magni, duri sunt, concoctu difficiles & stomacho ingrati: qui autem & ætate & magnitudine sunt media, concoctionem pariter & digestionem facilius admittunt. In partibus quoque pisciũ discrimen est: quæ nanque caudæ proximæ sunt, suaues existunt, & meliuscule nutriunt, ut quæ sui motione exercitentur magis: quæ uero ad uentrẽ

C pertinent, pinguetudinis non nihil habet: ac proinde stomacho innatant, & per aluum facilius redduntur. Dorsum carnem habet duriorẽ: caput uero etiam minus præbet alimenti, & quod non facile digeritur. Rursum pisces affi, Xenocrates ait, nutriunt magis, nec tam facile permeant: iurulenti minus exhibent alimenti & citius permeant: frixi gustui suaues, sed stomacho minus grati, facileque corrumpuntur: minus nutriunt, & uentriculo innatant. Piscium genus omne dum adhuc spirat, (ut ita dicam) coquendum est: non enim facile seruari patitur, nisi carnem admodum duram habeat. Piscium ius, qui recentes sunt, modo per se, modo cũ uino aluum mouet: idem & urinas citè uino maxime. Priuatim uero ad hunc usum conficitur è phycide, scorpione, iulide & percis, atque aliis saxatilibus mollioribusque: & qui uirus minime resipiunt, ex aqua, oleo, sale & anetho. addit Plinius apium, coriandrum, & porrum. Ius piscium in patina coctorũ cum lactucis tenasimum discutit. Piscium adipem ad suffusiones imposuere nonnulli. Omnium piscium fluuiatilium marinorumque adeps liquefactus oleo, admixto melle, oculorum claritati plurimum confert. Piscium natura generatim ita se habet.

De cartilagineis.

Cap. CLXII.

Q Vicquid inter marina pedibus orbatum & branchias habens animal generat, sub cartilagineorum nomine continetur, præterquã rana. *Cartilaginea.*

Cartilagineis omnibus quod per dorsum proportionatum of-

DE DIFFERENTIIS

sibus tendit, cartilago est, (ut modo diximus) quæ etiam humorem in medulla speciem in se continet. Horum animalium, inquit Galenus, cutis est aspera, noctuq; splendescit: inde *σελάχα* uocari putat *ἀπὸ τοῦ σέλας ἔχειν*: hæc certe græce in uniuersum selache appellauit Aristoteles primus: hoc nomine eis imposto, nos distinguere non possumus, ni cartilaginata appellare libeat aut cartilaginea. Huius generis maximè parti os infra parte supina situm est: quamobrem hoc genus, nisi conuersum resupinetur, cibum corripere nequit. Horum aliqua pinnis carent, uidelicet quæ plana sunt & caudam habent, ut raia & pastinaca, suâque ipsa latitudine natant: ranam tamen pinnas habere uidemus, & quæcunque suam latitudinem non colligunt in mucronem. Branchias habent omnia cartilaginea, non spineo, ut alij pisces, sed cuticulari operimento operatas: atque iis fere si plana sunt, parte inferiore supinâque habentur, ut raia. Rana autem deductas in latera habet branchias: sed si oblonga sunt, eorum lateribus adhærent, ut in quouis mustelino genere cernitur: in quibus omnibus branchiæ duplices sunt, & quinæ ex utraque parte. Squamis minime operiuntur cartilaginea, sed asperacuta fere muniuntur: leuia sunt perpauca. Cauda ipsa non omnibus similis est: planorum enim nonnullis spinosa, & longa, & gracilior est, ut torpedini, pastinacæ & huiusmodi aliis: quorundam carnosâ quidem sed breuis, ut ranis. Omnibus certe hoc commune est, ut partes quæ caudæ proximæ sunt, mediis partibus multo sint carnosiores. Differunt nonnulli mares à suis fœminis, eo quod maribus bina quædam circa excrementi ostium pendent, quibus fœminæ carent, ut in galeorum genere perspicitur. Raia fœmina & id genus omnibus genitale simile muliebri est. Iecoris partes in cartilagineis adeo dirimuntur, ut bina esse iecinora uideantur: estque iis iecur adipeum, adeo ut eorum quorundam iecinoribus colliquatis oleum fiat. Magnæ cartilagineorum parti nulli sunt circa uentriculum appendices: uulua cartilagineis bipartita pertinensque supra ad septum, quomodo a uibus est, & infra quoque porrecta: atque etiam de medio sui bipartiti sinus arctior ad septum usque pertendit. ac oua hoc in loco ad septi originem, maxima pro parte consistunt: mox prolapsis in spatium latius, fœtus animales excluduntur. Partem itaque uulua superiorum in qua oua gignuntur, sub septo ad lumbos & prona habet: inferiorem ad aluum, quâ procreatur animal: uerum non omnibus oua iuxta præcordia hærent, sed nonnullis galeorum generis in medio iuxta spinam consistunt, ut caniculis. Cartilaginea nullo discreto adipe carni uentriue adhærente pinguescunt. Cocunt ex cartilagineis plani, iidemque habentes caudam, ut raia, pastinaca & reliqua huiusmodi, non solum admotis supinis, sed etiam tergo fœminarum supinis marium superpositis: modo cauda nullo impedimento ob crassitudinem sit. Squatinæ & quibus plenior cauda est, iis attritu mutuo tantum partium supinarum coitus agitur. Sunt qui uidisse affirmant nonnulla ex cartilagineis auersa modo canum terrestrium coherere. coitus etiam tempore copula ex his sibi adhærentia capiuntur. Cartilagineum genus tam planum quam galeodes animal generat: nec tamen cartilagineis fœtus sine ouo est.

pariunt

*σελάχα,
σελάχη.*

Cartilaginata.

*Alias, quæcumque
sua latitudinem
colligunt in mucronem.*

A pariunt enim intra se prima ova, & augent atque excludunt, præterquã rana: mox animal foras pariunt. Ova, maxima quidem ex parte, iuxta præcordia omnibus: sed nonnullis non iuxta præcordia, sed in medio uulvæ circa spinam ova adherent, uti modo diximus: unde aucta in imum transferuntur uteri locum, efficiunturq; animalia infra ad genitale, umbilico hærente ad uulvam: ita ut ovo absumpto partus nõ aliter fiat, quàm in iis quæ iam inde à primo ortu animal generant. Omnia fere cartilaginea simul & 2 ova parte superiore continent complura, & alia maiora, alia minora, & inferiore animalia iam exclusa. unde fit ut genus id piscium sæpius mense & parere & coire nonnulli arbitrentur: quippe quod non simul uniuersa edere soleat quæ conceperit, sed particulatim repetens sæpe & diu peragens: ut dum superius ova contrahit, inferius concoquat atque perficiat. Superfœ-

B tant cartilaginea, & ferunt utero mensibus cum plurimum senis: & cum tempus pariendi instat, repetunt litus & uada, pelago & alto relicto gurgite, ut neque tepore careant, & progeniem tutius collocent. Ova omnium cute molliore operta sunt, præterquam ranarum, quod unum solidum durumq; est. Omne genus cartilagineum minus fœtificat, quia animal gignit. Carnibus tantum uescuntur cartilaginei: & resupinati corripunt pisces quos deuorant: habent enim os subter, ut ante diximus. Motus eorum lentus pigerq; est: ut qui non spina aut neruo corroboratur, sed cartilagine. Latent omnes diebus frigidissimis. In hoc genere torpedo & pastinaca molliorem habent carnem atque suauem, & quæ modice aluum moueat, nec concoctu difficilem: quæ & mediocriter corpus enutriat, sicuti & alia quæ carnem habent mollem: ut nonnunquam in piscium etiam saxatilium penuria his uti possis. Raia uero leuiria & squatina atque alia id genus duriora sunt, & concoctu difficiliora: alimentum autem præbent copiosius, quàm aut torpedo aut pastinaca: senibus tamen inutilia sunt. Diphilus omnium cartilagineorum carnem concoctu esse difficilem, succumque gignere flatuosum prodidit: usumque eorum assiduum ac diuturnum uisus hebetudinem procreare.

*Animalia iam
exclusa, & μ-
ερον κρη.*

1 Plana sunt, &c. τὰ πλάγια ὀστρακίνα uocantur hæc ab Aristotele lib. de animalium gressu. 2 De his plura uideas apud Aristotelem lib. 6 histor. animalium, & lib. 1 de generatione animalium.

De cartilagineis planis.

Cap. CLXIII.

Planorum piscium unum genus est, quod pro spina cartilagineum habet, ut raia, pastinaca, squatina, torpedo: & quos bouis, lamia, aquila, rana 1 nominibus Græcia appellat. Raia piscis est cartilagineus planus: cutim habet asperam, & caudam quoque spinosam ac longam. pinnas non habet, sed ipsa extrema corporis sui latitudine natat. Branchias habet non à latere, sed parte inferiore & supina. genitale fœminæ simile muliebri est. Cocunt raiæ non solum ad motus inuicem partibus supinis, sed etiam tergo fœminarum supinis marium superpositis. Raiæ in utero gerunt testacea quædam, in quibus humor ad oui similitudinem consistit: figura eius testæ similis tibi arum

Raiæ.

DE DIFFERENTIIS

ligulis est: meatúsque quidam sunt capillamétorum specie in testis. Atque E cum pepererint, ruptis testis excluduntur fœtus. In locis uictitat raia cœ- 2 nosis, nec longe à litore, ut author est Oppianus. carnem habet sapore quidem gratam, sed duriorē & cōcoctu difficiliorē quàm torpedo aut pastinaca: & quæ copiosius præbeat alimentum. Raiam hyeme potissimum comedēdam suadet Arcestratus. Auribus utilissimū bati piscis fel recens, sed & inueteratum uino. In hoc raiarum genere, λειόβατος, quam leuiraiam uocant, fel habet iecori adnexum: & carnem uirosam & concoctioni renitentem, candidam tamen: à nonnullis rhina uocatur. Ea uero quæ asteria batis nuncupatur (quasi raiam stellatam dixeris) molliore est carne, succi- 3 que melioris. Rhina, quam squatinam uocamus, planus piscis est & cartilagineus: asperam gerit cutim, qua lignum & eborā poliuntur. fel habet iecori annexum. Squatinarū coitus, eo quòd cauda his plenior crassiorue est, attritu mutuo supinarum partium agitur. Bis anno parit squatina una ex planis: primus partus uerno fit tempore: secundus autumnō circa uergiliarum occasum, qui partus felicitior est. fœtus suos nonnunquam & emittit & recipit intra seipsam: ut uero Oppianus scribit, nō intra se recipit fœtus, sed sub pinnulis suis tuetur. Piscium sola, more polypi, suum colorem mutare creditur. Hoc quoque habet in piscibus captandis solertia: obruit arena sese, cūmque nullam sui corporis partem intactam reliquerit, uerberat 6 radiolis sui oris, quos piscatores uirgulas uocant: quas cum pisciculi aspexerint, adnatant quasi ad algas quibus uesci soliti sunt. Squatina duram habet carnem, concoctu difficilem: sed quæ corpus magis alit quàm aut torpedo G aut pastinaca. Diphilus rhinam cibum esse leuem ait & concoctu facilem: & ex his grandiores magis alere. Squatinæ piscis cutis combusta uerendorum pustulas discutit. Piscium caterorū diuersa genera coire uisum à nemine est: squatinam solam & raiam hoc facere creditur argumento piscis cuiusdam, qui nomen ex utroque cōpositum trahit rhinobati, quasi squatinoraiam appelles: est enim parte priore raiæ similis, posteriore squatinæ, tanquam ex utroque proueniens genere. In hoc planorum piscium cartilaginatorum genere pastinaca est, à Græcis τρύπων uocata. Pelagius piscis, ut & reliqua cartilaginata, ut Aristoteles tradit: uerum, ut Oppiano placet, in locis degit cœnosis, nec longe à litore. pinnas non habet, sed ipsa sua latitudine natat. Caudam habet longā & spinosam, in qua nascitur qui radius H uocatur aduersis squamis, quo nihil est usquam uenenatius: utpote quo ar- 7 bores necantur, & hominum caro tabescit. Hoc radio (quod telum est ei) latrocinatur ex occulto, pisces transeuntes figens: argumenta huius solertia, quòd tardissimi piscium hi, mugilem uelocissimum omnium habētes in uentre reperiuntur. Pastinaca carnē habet molliorem, suauem concoctūque facilem, & quæ corpus mediocriter alit: aluūmque modice mouet: qua nonnunquam & in piscium saxatiliū loco in cibo uti licet. Cibi causa extrahi debet è dorso eius quicquid simile est croco, capūtque totum: & modice collui in cibus, quia saporis gratia perit. Pastinaca contra suum ictū remedio est, cinere suo ex aceto illito, uel alterius. Radius qui eius caudæ

λειόβατος,
leuiraiā.

Rhina.
αστεία βάτις,
raia stellata.
Squatina.
Rhina, ρίη.

Rhinobatos,
Squatino-raia.
Squatrāia.

Pastinaca,
τρύπων.

Aduersis squamis,
ἀπεροαμι
μύλον πείσ φο
λίσι.

Ainnascitur, dentium dolores mitigat, inquit Dioscorides: quos & frāgit atque excutit. Pastinacæ radio scarificare gingiuas in dolore utilissimū prodidit Plinius. Conteritur is & cum helleboro albo illitus, dentes sine uexatione extrahit. Pastinacæ item radius adalligatus umbilico, existimatur faciles partus facere, si uiuenti ablatus sit, ipsaque denuo in mare demissa. Iecur pastinacæ in oleo decoctum, lichenas & lepras tollit. pruritū scabiémque, non hominum modò, sed & quadrupedum efficacissime sedat.

Est & torpedo piscis cartilagineus planus:

Hæc grauis & mollis, sunt nullæ in corpore pigro

Vires: & nimium premitur grauitate. natantem

Non credas, liquidis ita clam subrepat in undis.

*Torpedo,
торпедн.*

B Duas parte prona iuxta caudam pinnas habet, pro reliquis latitudine utitur: & utroque sui corporis semicirculo, quasi geminis pinnis natat. caudam habet lōgam atque spinosam. Huius iecori tenacitas nulla præfertur. Fel habet iecori annexum. prope litora cænosa uictitat, ut Oppianus tradit. Parit circa autumnum paulo ante æquinoctium. Fœtus etiā suos & emittit & recipit intra seipsam, ut squatina. & iam quidem uisa est torpedo grandis, quæ fœtus intra se circiter octoginta haberet. Condi per hyemem torpedines terra, hoc est uado maris excauato, tradunt, quod frigoris causas facere Theophrastus existimauit. Sunt qui duo torpedinis genera tradunt: marinum scilicet & fluuiatile. Quæ de torpedinis solertia narrantur; uera omnino certaque sunt, inquit Aristoteles. Torpedo pisces quos appetit, afficit ea ipsa quam suo in corpore continet, facultate torpendi: (ipsa tamen non torpens) atque ita retardos præ stupore, capit & uescitur. Abdit se in arena & limo: tum pisces qui adnatantes obtorpuerint, corripit: quam rem plerique à se conspectam retulerunt. Plato torporem appropinquantibus tangentibusue inferre torpedinem tradit. Quinetiam procul & è longinquo, uel si hasta uirgæue aut fuscina attingatur, uel piscatoris linea, quâ uis præualidos lacertos torpescere: quâlibet ad cursum ueloces alligari pedes proditur. Torpedo, ut Galenus author est, mollem habet carnē & suauem, nec concoctū difficilem: quæ corpus mediocriter alit & aluum modice emollit: qua & nonnunquam in saxatiliū piscium inopia, eorum loco uti liceat. Icesius torpedinem, exiguum in cibo præbere succum tradit:

D & cartilagineum quoddam in se continere, quod stomacho sit pergratum. Diphilus cum alioqui uirosam torpedinem concoctūque difficilem esse dicat: quæ circa caput tamen sunt partes, & teneras esse, stomachoque gratas, & concoctū faciles prædicat: aliàs uero minime: optimas quoque esse quæ parua sint, præsertim si in simplici iure coquantur. Torpedo uiua adhuc diuturnis capitis doloribus admota, cruciatus uehementiam mulcet: id quod illi ob stuporem quem affert accidere putatur. Oleum quoque in quo uiua torpedo sit decocta, uehementes articulorum dolores illitum lenit. Euerfam sedem prociduamque coerces apposita torpedo, ut prodidere quidam. Lieni medetur imposita torpedo. Mirum & quod de torpedine inuenio: si capiatur cum luna in libra fuerit, triduoque adseruetur sub dio;

DE DIFFERENTIIS

faciles partus facere: postea quoties inferatur, adiuuare. Venerem inhibet E fel torpedinis uiuæ genitalibus illitum.

Rana marina.

Et uifu turpes, & molles tergoe ranæ

Rana piscatrix

Βάτραχος,

Βάτραχος ἀλίος.

è planorum piscium genere sunt, quod pro spina cartilaginem habet. Ranis caput amplum atque spinis asperum: quo fit ut sobolem non recipiat intra se. Ranæ non ipsa sua latitudine natant, sed pinnas habet: & quæ priori parti accommodantur, eas infra gerunt propter amplitudinem partis superioris: quæ autem parti supinæ commissæ sunt, eas iuxta caput adiunctas habent: nihil enim latitudo impedit, quo minus moueantur. Rana tametsi contrà quàm alia plana cartilaginata deductas in latera habet branchias, eas tamen non spineo tectas operimento continet, (ueluti ea quæ non cartilaginea sunt) sed cuticula. Posteriolem partem carnosam habet rana: F

Plinius, Eminentia sub oculis cornicula exierit. Opiarius, Cornicula quedã cã dida sub mēto enascitur.

& caudam quoque carnosam & breuem. Dependent illi ante oculos gemina quædam, quæ longitudine capilli speciem referunt, quorum extrema rotundis quibusdam præpilantur, quasi escæ causa additis: his, inquam, ubi locis arenosis aut fœculētis obturbato solo se absconderit, piscatur attollens illa pendentia fila, assultantēsq; pisciculos pertrahens, donec tam prope accedant, ut eos suum in os adducat. Fel habet rana semotum à iccore, intestinis commissum. Rana cartilaginatorum sola, non animal sed ouum parit: quod & solidum durumque est, neque tamen proprie oui similitudinē habet, cum sit squamosum atque asperum. edit oua simul omnia, & iuxta terram. Rana inter cartilaginea fœtificat numerosius: uerum quod de facili pereunt, hinc efficitur, ut appareant pauca. Ranarum marinarum ex uino & aceto decoctarum succus contra uenena bibitur, & contra ranæ rubetæ uenenum, & contra salamandras. Quæ de ranis ad dentium dolores sunt descripta, omnia ex marina efficaciora. Ex hoc cartilagineorum pisciū planorum genere & bos est, latitudine ingenti: ut qui in duodecim sæpe cubitorum latitudinem porrigatur: corpore in tanta uastitate carnosum, præmolli atque imbecillo. Dentis intus parui & occulti, ac proinde

Bos, Βόυς.

-Non uiribus ullis

Confidit: sed fraude uiros in funera pellit.

II

Hinc grati pastus, hinc mollia membra palato

Grata suo, & seuo nimium iucunda sapore.

H

Lamia.

Non longe à litore uersatur in locis cœnosis. Lamia quoque in hoc cartilagineorum planorum genere est, magnitudine insigni: quæ tamen nunquam amiarum gregem aggressa, uulnera accepisse uisa est. Et item

Aquila, ἄετς.

aquila cum his numeratur, quam & Philotimum inter pisces duræ carnis recte adnumerasse dicit Galenus.

Βάπος, Βάπτις.

Βόπις.

1. Raia, Βάπις ἢ Βάπος, nomen habet ex eo quod cauda quibusdam aculeis constat ad similitudinem rubi agrestis mora ferētis. Hæc Massarius. Βάπτις & Βάπις Athenæus tanquam uarios pisces numerare uidetur. Et Sophron, Βόπις piscem quendam nuncupauit: sed an idem sit qui Βάπις non explicatur. 2. Figura eius testæ, &c. Hæc sententia non habetur in ueteri Aristorelis translatione, & mihi certe uidetur suspecta. 3. Molliore, &c. Ἐνχλος legitur apud Athenæum, sed uide an rectius legeretur Ἀκίλιος.

- A** 4 Squalus (de quo est apud Plinium, nisi exemplaria sint mendosa, quod scilicet autumno parit circa æquinoctium) idem uidebitur forsitan cum squatina: sed Massarius hoc loco non squali, sed galei legendum censet. 5 Obruit, &c. Plinius, Abdita pinnae exertas mouet specie uermiculorum. 6 Verberat, &c. Ἰαβελύεται τοῖς ἐν τῷ σώματι, ἃ καλεῖται οἱ ἄλιεῖς ῥαβδία. uetus interpres, Cum latuerit, habet in orificio quandam partem sicut uirgam. 7 Venenarius, Huius mali uenenum pulchre describitur ab Oppiano lib. 2. de piscibus. 8 Pinnis natat, &c. iuxta, huic, inquit Massarius, caput parte prona ueluti duo foramina spectantur: os uero infra parte supina, ut pastinacæ. 9 Pinnas habent, &c. Suspectus uidetur hic Aristotelis locus de pinnis ranarum & torpedinis. 10 Bouem numerauit Aristoteles uno in loco cum cetis: forsitan ob ingentem eius magnitudinem, & quod animal pariat uiuum. Bos quoque à Strabone inter Niloticos pisces numeratur: an idem sit piscis, nondum constat. Item apud Oppianum inter cetos habetur malthe (μάλθη) quæ à corporis mollitie nomen traxit: idem ne sit cum boue, an similis? 11 Sed fraude, &c. Quo pacto homines natantes per fraudem capiat bos, lege Oppianum lib. 2 de pisc. 12 Lamia quoque, &c. λάμνα piscis ferox est cetaceus: an eadem sit cum lamia an diuersa: & an eadem sit, quæ proximo capite carcharius uocatur.

Malthe, μάλθη.
Δάμνα.

De cartilagineis oblongis, ut de galeis & iis quæ καλεῖται δῆ dicuntur. Cap. CLXIII.

- 1** **E**T qui galei uocantur, quanuis non plani, cartilaginei quoque sunt. Quinas hi ex utroque latere adhærentes branchias habent, easque duplices, nouissima excepta. In his circa excrementi ostium, maribus omnibus bina quædam pendent, quibus fœminæ carent. Habet & galeus plures appendices superne circa uentriculum. fel habet iecori annexum. iecur ipsum fissum est: & partes in utroque latere, dextro scilicet & sinistro ita sepositæ sunt, ut non eadem origine contineri uideantur, sed bina esse iecinora. Habet uulua in galeorum genere paulo à præcordiis inferius ueluti mammas albidas, quæ non nisi grauidis insunt. Porro galeorum non una est species. Differunt autem galeorum generis pisces inter se ratione uteri: nonnullis enim medio uulvæ circa spinam oua adhærent, ut caniculis: spinaces uero galei oua ad præcordia continent super mammas. Ceteri galei bis anno pariunt, excepta canicula, quæ semel: & qui stellares uocantur, sæpissime, quippe qui bis mense putantur parere: quod ideo uidetur, quia oua eorum non simul perficiuntur. Ceteri fœtus suos & emittunt, & metu aliquo imminente recipiunt intra seipso, præter unum spinacem: maxime hoc faciunt pœcylos & alopecius: ceteri minus ob cutis asperitatem. Galeorum plura sunt genera, canicula, quam Græci κινῶα uocant: alij ἰθύνειοι, alij σκύλιον uel σκύμνον, ἢ σκύμνιον: uulpecula, quæ & ἀλώπηξ & ἀλοπεκιάς: spinax uel ἀκρονθιάς: & ἀστειάς, id est stellaris, quem πεικίλον alij uocant. Vna omnibus forma uictusque idem est. ueluti cristam habent extantem prope caudam, sed in reliqua dorsi spina nullam. Differunt uero inter se maxime ratione uteri, uti modo diximus. Duram omnes carnem habent. cæteris suauitate præstat, quæ asterias uocatur, teneriorque est & melior, ut Icesius author est. Canicula galeus (ut Xenocrates tradit) & qui illi sunt similes, sapore uirus referunt, & malum procreant succum. Porro caniculæ trifariam dicuntur: unum genus ferox est, quod inter cetacea numeratur: magnitudine thynnos superat, quos & deuorat.

Canicula, canis marinus, κύνων.

DE DIFFERENTIIS

Hæ urinantes circa spongas, graui periculo infestant: atróxque cum his di-
 micatio. In mari rubro tanta est earum copia, uix ut respicere è nauí (nedū 3
 urinare) tutum sit nauigantibus, remos plerunque ipsos inuadentiū: Theo-
 phrastus carchariam uocat: & canem carchariam Archestratus. In amnes
 nonnunquam subit canicula. Huius caro, quæ prædura atque excrementi-
 tia est, in uulgi cibum sale maceratur, in quatuor partes dissecta: ingrati au-
 tem saporis est atque mucosa: ideóque non nisi raro absque sinapi aut oxe-
 læo aut alio id genus acri quopiam condimento edi solita. Ex iis qui bene
 periti sunt, aliud ex aliis membris, aliud ex ore pharmacum colligūt, quod
 cynosphastū appellant: Nicander Colophonius carchariam lamiã quoq;
 uocari tradit, & scyllam. Alterum caniculæ genus centrine uocatur, acu- 4
 leo insignis, quem ad ceruicem gestat, quod in aliis galeorū generibus non F
 conspicitur: uel, ut alij produnt, innati sunt iis aculei duri, alter in capitis
 summo uertice, alter in cauda: atque uenenatum quiddam habent. cibo in-
 grata & hæc est grauíque odore. Hæc & inter galeodeis pisces numeratur, 5
 & malefica est ictu aculei uenenofo. Tertium canicularum genus, idémq;
 galei species, γαλιός κύων uocatur, id est galeus canicula, & σκύμνος, & σκύμνιον, &
 σκύλιον & νόειος. colore est uario. Caniculis hisce in medio uulua circa spinã
 oua adherent: quæ cum accreuerint, absoluta feruntur per uuluam bifurcẽ
 annexãque ad præcordia. Caniculæ testacea quædam gerunt in utero, in
 quibus humor ad ouí similitudinem cõsistit. figura eius, testæ similis tibia- 6
 rum ligulis est: meatúsque fiunt capillamétorum specie in testis: fœtus de-
 inde, rupta dilapsãque illa testa proueniunt. Cum cæteri galei bis anno pa- G
 riant, (uti modo diximus) canicula semel parit in uere. Fœtum ubi aliquis 7
 imminet metus, in se recipit, & rursus emittit, ut & cæteri galei. Galeus ca-
 nicula uiroso sapore est, & malum procreat succum. Dentium dolores se-
 dantur cerebro caniculæ in oleo decocto adseruatóque, ut ex eo dentes se-
 mel anno colluantur. ἄλωπιξ ἢ ἄλωπειάξ, id est uulpecula, gustu similis est ter-
 restri uulpeculæ quadrupedi, unde illi nomen. Oua ad præcordia continet
 super mammas illas: quibus, ut descenderint, iam absolutis, fœtus innasci-
 tur. Fœtus suos frequentissime emittit & recipit alopecias. Pisces, qui uul-
 pes marinæ nuncupantur, cum se deglutisse hamum senserint, hoc modo
 sibi opitulantur: transglutientes magnam lineæ partem usque ad tenuio- 8
 ra fila, lineam ita abrodunt. Archestratus, inquit, uulpem galeum piscem H
 Rhodi optimum esse: & canem pinguem à Syracusanis uocari. Ἀκανθίξ, id est 9
 spinaci idem generandi modus, qui uulpeculis est: oua enim ad præcordia
 continent spinaces super mammas illas: quibus ut descenderint iam abso-
 lutis, fœtus innascitur. Spinax unus ex galeis recipere intra se prolem spinæ
 impedimento non potest. & hoc quoque illi peculiare, quòd cor habet pen-
 tagonum. Galei λαοί, id est leues uocati, oua per uuluam mediam, ut canicu-
 læ gestant: quæ postea in utrunque uteri sinum descendunt, & animal gi-
 gnitur umbilico hærente ad uuluam, ita ut ouo absumpto, partus non ali-
 ter atque in quadrupede contineri uideatur. Ἄσπεριξ, id est stellaris, quem
 λaris, ποιμίλος ποιμίλον alij uocant, parit sepissime: quippe qui bis mēse putatur parere: quod
 ideo

Carcharias.
 Canis carcha-
 rias, κύων κρη-
 χειός.

Cynosphastū.
 Zama, scylla.
 Centrine, κεν-
 τεινή.

Γαλιός κύων,
 Galeus cani-
 cula.
 Σκύμνος,
 Σκύμνιον,
 Σκύλιον,
 Νόειος.

Ἄλωπιξ, ἄλω-
 पेιάξ.
 Uulpecula, uul-
 pes marina.

Canis pinguis.
 Ἀκανθίξ,
 spinax.

Λαῖος γαλιός,
 leuis galeus,
 uel mustelinus.

Ἄσπεριξ, stel-
 laris, ποιμίλος ποιμίλον

A ideo uidetur, quia oua eorum non simul perficiuntur. sepiissime fœtus suos intra se recipit & emittit. Cæteros galeos suauitate uincit asterias: estq; tenerior & melior, ut Icesius prodidit. E galeorum genere est & qui apud Romanos maximo habetur in pretio, quem galexian uocant. Hic in Græco quidem mari nusquam uidetur nasci. & cum cæteri galei duriores habeant carnem, hic teneriore carne præditus est. Quæ galei uocantur, ita se habere palam est: quæ autem γαλέ', id est mustelæ appellatur, similitæ sunt murenis: nullamque cum mustelo communitatem habent. in Silphio lacu nascuntur plurimæ. De mustela hæc cecinit Ausonius,

*Galexias, γα-
λεξίας.*

*γαλέ', mustela.
Murenis, τὰρ
τασίβσι.*

Quæque per Illyricum, per stagna binominis Istri
Spumarum indicis caperis mustela natantum,
B In nostrum subuecta fretum: ne lata Mosellæ
Flumina tam celebri defraudarentur alumno,
Quis te naturæ pinxit color? atra superne
Puncta notant tergum, quæ lutea circuit iris:
Lubrica cœruleus perducit tergora fucus:
Corporis ad medium fartim pinguefcis: at illinc
Vsq; sub extremam squallet cutis arida caudam.

Vt uero alij, mustela breuis piscis est & iccorino adeo similis, ut eundem ei se dices. Pupillæ oculorum ad cyaneum colorem accedunt: eius mentum quàm iccorini maius est, & minus quàm chremytis. algas depascitur, & saxatilis est: atque similiter ut mustela terrestris omnium cadauerum in quæ
C incidit, oculos excutit. Proxima est scaris mēsa generis dūtaxat mustelarū, inquit Plinius, quas mirū dictu inter Alpes quoque lacus Rheticæ Brigantinus æmulas marinis generat. Comitiali morbo correptis datur mustelæ
IO marinæ iccur.

*Mustela ma-
rina.*

1 Galei uocantur, &c. Theodorus mustelos uocat. 2 Squalus, ut equidem arbitror, apud Pliniū lib. 9 galeus est, cap. 24 & 51: quanquam Massarius in priore capite non squalum sed galeum legi mauult. 3 Pugna spongiatorum cum canibus marinis pulcherrime describitur à Plinio lib. 9. 4 Scyllam, &c. Est apud Oppianum scytale, quæ in alto degit pelago, raro litora adiens: uide an sit eadem quæ scylla, an Oppiani exemplaria sint mendosa, & legendū potius sit σκυλλαιπὶ pro σκυταλαιπὶ. 5 An idem piscis hic sit, qui apud Ouidium in Halieuticis inter pelagios pisces numeratur:

*Mustelus.
Squalus.
Scytale.*

Cercyrósque ferox scopulorum sine moratus, uel cercuros, κερκυρος apud *Cercyros, cer-
curos.*

D Oppianum, qui in saxorum cavernis uiuitat. 6 Suspectus mihi quidem uidetur hic Aristotelis locus, uti prius in raia admonui. 7 Quomodo fœtum emittit & recipit, docet Oppianus lib. 1 de pisc: 8 Hoc in loco libentius securi sumus ueterē Aristotelis interpretem quàm Theodori uersionem, ex Oppiani quoque & Plinij autoritate. 9 Spinaces, inquit Massarius, sic à spinis quæ binæ & albæ eminet dorso nuncupati. 10 Marinis, aliàs murenis, sed potius legendum arbitror marinis: ut scilicet comparentur mustelæ, quæ lacustres sunt, marinis piscibus uel optimis, uel marinis, scilicet mustelis, de quibus Plin. hoc loco lib. 32: & inter marinos pisces Columel. lib. 8 auidas mustelas habet: & Ennij uersus est apud Apuleium apolog. prima;

Omnibus ut clupea præstat mustela marina.

De piscibus longis.

Cap. CLXV.

Qui longi sunt pisces & corpulenti, ut anguilla, conger, ut mugilū genus quod in lacu Sypharum nascitur, parte corporis prona binas ha-

DE DIFFERENTIIS

bent pinnas: sed quæ in cæteris piscibus supina parte habetur, carent ex iis E nonnulli. Iis uero qui prælongi sunt & serpentis speciem magis referunt, nullæ omnino sunt pinnae, ut murenæ: sed flexuoso impulsu corporum ita humore utuntur, ut terra serpentes: & iis neque branchiæ integræ sunt atque discretæ, ut cæteris piscibus habentur. Genus piscium longum aquiloniis locis melius uiget. Et quidem æstate loco eodem in aquiloniis plures longi quàm lati capiuntur.

De murena & aliis quibusdam longis.

Cap. CLXVI.

*Murena,
Μύραινα.
Ταρτησία.
Ταρτησιον.*

MVrena prælongus piscis est, & serpentis potius quàm piscis speciem r referens. pinnas nullas habet: sed flexuoso impulsu corporis adnatum ita mari utitur, ut terra serpentes ad gressum: modòq; simili repit in hu F more, & in sicco quoque nonnunquam: nec ullæ huic branchiæ, inquit Pli nius. Licinius Macer murenas tantum fœminini sexus esse tradit: Aristote 2 les myrum uocat maré qui generat. Discrimen, quòd murena uaria & infirma est: myrus unicolor & robustus, colore laricis. Myrum præterea, Dorion author est, nullas per carnem sparsas habere spinas: sed totum in alimentum utilem esse, & carne admodum tenera. Sunt uero duo eius genera, alterum nigrum, alterum subrufum est: præstat qui niger est. Ad murenam reuertamur: dentes tam intus quàm extra os possidet. In Gallia septentrionali murenis omnibus dextra in maxilla septenæ maculæ ad formam septentrionis aureo colore fulgent duntaxat uiuentibus, paritérque cum anima extinguuntur. Tenuissimum his tergus, contrà anguillis crassius. Branchias non habet murena integras articulatasque, ut cæteri pisces: qua G ternas tamen utrinque possidet, & eas simplices. Fel habent murenæ femotum à iecore, intestinis commissum. excunt in terram, & sæpe in ea capiuntur. Licinius Macer (ut diximus) murenas tantum fœminini sexus esse tradit: & concipere è serpentibus in siccum litus elapsas, id quod falso credi affirmat Andreas. Murenarum certe coitus, ut & Aristoteles prodidit, complexu mutuo supinarum partium agitur, ut serpentum. Murena omnibus anni temporibus parit oua parua: cuius partus & numerosior est, & ex paruo in maximum cito adolescit. Murena neque in stagnis gignitur, nec temere fluuios ipsam subire inuenias: nonnunquam tamen & quæ in utroq; 3 uictitent, in mari scilicet & aqua dulci, reperiuntur. Partim pelagia partim H litoralis murena est, sed fere in saxorum cauernis degit: & sola ex pretiosis piscibus (quanuis Tharsensis Carpathiique pelagi quod est ultimum, uernacula) quouis hospes freto, peregrinum mare sustinet. Sola carne uescitur

Ardens auratis murena non tis, inquit Ouidius.

Aliàs, laetatu

murena. pinguescere iactatu traduntur. latent autem quibusdam anni temporibus. Ouidius prodidit in eo uolumine quod Halieuticon inscribitur, murenam rete circumdatam maculas appetere ipsas consciam teretis ac lubrici tergi: tum multiplici flexu laxare donec euadat. Murena ut hæserit hamo, amplius deuorat hamum, admouétque dentibus lineas atque erodit. Idem infixam hamo inuertere se, quoniam sit dorso cultellato, spinæque lineam præsecare. In piscinis nonnullis commisceri eas cum alterius notæ

Hæc Ouidius in Halieu. an. thie tribuit, non murenæ.

piscibus

A piscibus non placet: quia si rabie uexantur, quod huic generi uelut canino solet accidere, sauiissime persequuntur squamosos, plurimosque mordendo consumunt. Fuste non interimi murenas aiunt, easdem ferula protinus. Animam in cauda habere certum est, (inquit Plinius) eaque icta celerrime
 4 exanimari: at capitis ictu difficulter. Nouacula & ferrum quae pisce tacta sunt, olent. Murenae morsus uenenosus est: eademque comitantur symptomata, quae uiperae morsum: uerum perniciosas illas teretes esse minoresque ac uarias, atque à uipera prognatas tradit Andreas. Murena polypo hostis est & carabo, atque cum utroque pugnat. Probantur ex murenis maxime
 5 è Siculo freto quae *πλαται* & Latine flutae dicuntur, quod in summo supernatantes, sole torrefactae curuare se posse, & in aquam mergere desinant: atque ita faciles captu sint. Carnem habet murena nec duram nec mollem, sed mediocrem: quae item succum procreat neque tenuem neque crassum, sed mediocrem: quae tamen in uitiosis aquis degunt, pessimae sunt. Alunt murenae, inquit Icelius, non minus quam anguillae aut congrae. Murenae morsus, ipsarum capitis cinere sanantur. Lichenas & lepras tollit murenarum cinis cum mellis obolis ternis. Est & murena quaedam fluuiatilis, cui spina unica est, ut Dorion prodidit, non aliter quam asellorum generi, quod callariam dicunt. Serpentis quoque speciem refert anguilla, piscis longus ac leuis: binas habet pinnas iuxta branchias, quas utrinque quaternas gerit simplices, eaque exiguas: gula quoque illi exigua: fel in iecore inest. In omento sebū pingue paucum, & in paucis inest: plurimae eo carent. Non est in iis genus masculinum
 C sculinum foemineumue: nec per coitum procreantur, nec pariunt oua. Nec uero capta unquam aliqua est, quae aut semen genitale aut oua haberet. Meatus quoque uel femini uel uuluae accommodatos nulla rescissa ostendit: sed hoc unum fere inter sanguinea genus totum sine coitu, sine ouo procreatur: quod ita esse argumento constat, quod in nonnullis foeculetis stagnis, aqua omni exhausta, & limo detracto, anguillae denuo generantur ubi aqua accesserit pluuia: nam siccis temporibus gigni nequeunt, etiam in stagno perenni: quippe quae imbre & uiuant & alantur. Conuolutis sibi inuicem anguillis attritu corporum mutuo, ut nonnulli tradunt, mucor quidam in arenam limumque distillat: ut uero aliis uideatur, atterunt se scopulis: ea strigmenta uiuescunt. nec alia est earum procreatio: nam anguilla neque mas
 D neque foemina est, ut modo diximus, neque prolem ex se aliquam potest procreare. Quam autem differentiam maris & foeminae anguillae notarunt quidam, scilicet alteram caput habere amplius atque oblongius, alteram, hoc est foeminam, repandius, haec non maris ac foeminae differentia est, sed generis: non sunt enim foeminae, sed quia aspectu à ceteris differunt, foeminae appellantur. & sunt in anguillarum genere meliores quae foeminae uocantur. E fluuiis in mare descendunt anguillae: & in utroque humore degunt, marino scilicet & dulci. Anguillae octonis uiuunt annis: durant & sine aqua senis diebus aquilone spirante, austro paucioribus. At hyemem eadem in exigua aqua non tolerant, nec in turbida: ideoque circa uergilias maxime capiuntur, fluminibus tum praecipue turbidis. Anguillae paucae quaedam cer-

*Plota, flutae.**Murena fluuiatilis.**Anguilla.
Ἐγγυλλος.
Ἐίγγυλλος.**Mucor, ἰχθὺρ.*

DE DIFFERENTIIS

etque locis uescuntur limo atque eduliis, si quis apponat: sed plurimæ dulci humore uiuunt, idq; qui uiuariis anguillariis dant operam (ἐγγελοφόροι dicuntur) summopere curāt, ut quàm maxime pura syncerāque sit aqua affluens semper & effluens per ripas, ubi uiuaria extruuntur: in turbida nanq; breui suffocata intereunt: ideoque quo eas facilius capiant, aquam perturbant. pascuntur noctibus: interdium in luto quiescunt. exanimes pisciū solæ non fluitant. Anguillæ quanuis uel ex purissima capiantur aqua, succum probum nunquam efficiunt, sed lentum pituitosumq;. Et anguilla palustris sapore magis ingrato est quàm marina: sed uberius alit, ut Diphilus author est. Icesius autem anguillas inter pisces optimum procreare succū, & stomacho admodum gratas esse prædicat: abundeque nutrire, & edetes facile faturos reddere. & Macedonicas anguillas inter falsamenta numerat. Cōger (quem & gongrum appellant) gryllus quoque à nonnullis uocatur, anguillæ similis est, lōgus leuisque ac lubricus. Pinnulas tantum binas habet: & binas utrinque brāchias, alteras simplices, alteras duplices. gula illi exigua est. In fellis situ ambigit: aliis enim ad iecur, aliis infra sepositum adheret fel. Conger ad ingentem crescit magnitudinē, præsertim in Sicyone, ut Eudoxus author est. Congrorum generatio, ut Oppianus tradidit, nō aliter fit atque anguillarum, attritu scilicet corporum mutuo, indeque mucore quodam in arenam limūmue distillante ex quo nascuntur conghi. uerūm ut Aristoteli uidetur, conghi fœturam intra se continent, ouum scilicet, sed minime arenidum, quale in piscibus cernitur qui squamis integuntur. Nec ipsa fœtura satis patet in utero pinguedine obeso: est enim prolixiuscula, ut G in serpentibus, quod certe ignis periculo innotescit: pingue enim absumitur atque euaporatur, oua autem crepitant & extrusa diffiliunt. ad hæc si palpites & atteras digitis, pingue leue utique senseris: ouum autē duriusculum. Congri itaque alij pingue habent, ouum nullum: alij contrā, pingue nullum, ouum autem quale modo exposui possident. Congrorum genus duplex, albicantes pelagij sunt: at uero nigricantes ambigunt, partimq; pelagij, partim uero litorales sunt. Viētitant autem frequenter in paludibus & ad fluuiorum ostia, ubi copia influit aquæ dulcis:

Et fluctus cœno commixtus uertice multo

Voluitur à terra.

Carne tantum uescuntur conghi, uti docet Aristoteles. Congri polypos edunt: leue enim & lapsum conghi corpus usum hostis in dimicatione effugit. Conger & murena caudas inter se prærodunt. Conger, ut Philotimo placet & Galeno, duram carnem habet: que tamen concoctu non admodū difficilis est, uti Xenocrates docuit, nec mali succi. Nutrit copiose, uerum 8 ori non adeo gratus est. Acus siue belone, quem & aculeatum uocamus & rhaphida, piscis est longus, tenuis & leuis, rostro præacuto & in cornus modum duro. Dentes non habet, ut refert Athenæus: fel habet iecori annexū. 9 fœtificat sero, & hyeme parit. Vnus piscium dehiscēte utero non tam propter multitudinem ouorum, quàm magnitudinem parit: habet enim hic rimam quandam sub uentre imo, ut cæcæ serpentes, τὴν πλίνους uocant, à partu uiuit

Anguilla Macedonica,
Cōger, Gōger.
Γογγος.
Gryllus.

Acus, belone.
Rhaphis.
Aculeatus,
Ἀκωνίς.

A uiuit, & uulnus coalescit: & modo phalangiorum proles parentem offusa
 circumdat, & si tetigeris, fugiunt. Viſtat belone locis partim faxofis, par-
 tim arenofis. Poſtquam laqueos retiſque piſcatorum euaserit belone, uti
 refert Oppianus, dum conuerſa morſu lacerare retia cupit, dentibus hæret
 in lino, atque ita capitur. Stomacho minime grata belone eſt: malum pro-
 creat ſuccum, facileque corrumpitur & parum nutrit, ut Xenocrates pro-
 didit: ut uero Diphilus, concoctu difficilis eſt, ſed probum efficit ſuccum.
 Belone ſphyræna ſimilis eſt, eam Athenienſes ceſtram dixere. Sudis Latine *Sphyræna.*
II appellatur, que à Græcis ſphyræna, roſtro ſimilis nomine, magnitudine in- *Sudis.*
 ter ampliffimos rarus, ſed tamen non degener. Duplex earum genus, utrū- *Ceſtra.*
 que longum. Si reti claudatur ſphyræna, ſerpentis in morem è maculis ela-
B bitur: adeo lubrico eſt tergo. Gregatim degunt ſphyræne. ſapore non admo-
 dum grato ſphyræna eſt: ſed ſuccum gignit bonitate mediocrem, & qui co-
 pioſius nutriat, quàm qui è congro. Zygenæ piſcis longus eſt, ut prodide- *Zygenæ.*
 re quidam: ab aliis uero inter cete numeratur ferociſſima. Zygenæ fel ad- *Libella.*
 nexum iecori eſt. Caro zygenæ & dura eſt & inſuauiſ. Zygenæ cum ſit aſpe-
 ctu infauſto infelicique, non eſt proſpera nauigantibus. Forma (ut Op- *Echeneis,*
12 pianus ſcribit) anguillæ proxima eſt echeneis, piſciculus ſeſquipedalis: *Ἐχωνίς.*
 quinque digitorum craſſitudine, ut Trebius Niger prodidit. Qui eum *Remora.*
 uidere, inquit Plinius, limaci magnæ ſimilem eſſe dicunt. Saxis aſſue-
 tus eſt, pelagiufque, raro litora petens, colore nigricante fuſcous: roſtro a- *Colore nigricã*
C bere prodiderunt: expes autem omnino eſt: ſed quoniam pinnas ha- *te, &c. αἰθά-*
 bet pedibus ſimiles, hinc fit ut pedibus inſtare uideatur. Hoc piſce carinis *λοίασα, fuligi-*
 adhærente, naues tardius ire creduntur, inde nomine impoſito: & è noſtris *noſo.*
 quidam Latinis remorâ appellauere eum. Ruant uenti licet, & ſequant pro- *Remora.*
 cellæ, imperat furori, uirẽsque tantas cõpeſcit, & cogit ſtare nauigia, quod
 non uincula ulla, non anchoræ pondere irreuocabili factæ. Hæc prætoriam
 Antonij nauim Acciaco marte tenuiſſe fertur: & poſtea Caij Caligulæ. Ad
 mirandum certe, quomodo adhæreſ teneat, nec idem polleat in nauigium
 receptus: mirumque è Græcis alij lubricos partus atque procidentes conti-
 neri ad maturitatem alligato eo, prodiderunt: alij ſale adſeruatum adalli-
 gatumque grauidis, partus ſoluere: ob id alio nomine odyſſolyontẽ appel- *Odyſſolyon.*
D lari. Præterea hanc eſſe eius uim adſeruati in ſale Trebius niger arbitratur, *Alias, appel-*
 ut aurum quod reciderit in altiffimos puteos, admotus extrahat: tamen in *lauere.*
 cibos non admittitur. Oblongo corpore muſculus eſt, *μυστικὸν* Græci uo- *Muſculus ma-*
 cant, piſcis paruus, cauda tenui. Dentẽs nullos habet: ſed pro his, ſetis, ſuillis *rinus.*
 ſimilibus intus os hirtum, & linguam etiam ac palatum. Balenam antecẽ- *μυστικὸς.*
 dit muſculus, & oculorum uice fungitur, monſtratque uiam ducitque per *Alias, & lin-*
 æquor, nec balenę ſolum dux eſt, ſed & ceterum aliorum, ut tradit Oppia- *guã etiam ap-*
 nus: nam cete non longe cernunt. *Βδελλα* in quodam Lybiæ fluuio naſcuntur *pellatam.*
13 ſeptenũm cubitorum, quæ branchias habet perforatas, ita ut per eas respi- *Βδελλα.*
 rare poſſint, inquit Strabo. *Βδελλας*, id eſt hirudines, quas & ſanguifugas uo- *Hirudo.*
14 cant, nonnulli captas ſeruant: diuerſus etenim earum ad extrahendũ ſan- *Sanguifuga.*
 Bδελλα.

D E D I F F E R E N T I I S

guinem usus est. quippe eadem ratio earum, quæ cucurbitarum medicina-
 lium ad corpora leuanda sanguine, spiramenta laxanda, iudicatur: sed ui-
 tium, quòd admissæ semel desiderium facere circa eadem tempora anni
 semper eiusdem medicinæ feruntur. decidunt satietate & pondere ipso san-
 guinis, aut sale cineræue aspersæ. Quòd si forte hirudinum penuria sit, aut
 cum admouentur, pauciores quàm pro desiderio adhæserint, forcipe cau-
 da inciditur: ita enim fiet ut effluente ex ipsis sanguine, ab attractione non
 desistant, donec cinere aut sale aspergatur. Scire autem oportet, hirudines
 non sanguinem qui in intimo corpore est extrahere, sed eum qui in extre-
 ma carne continetur exugere. Aliquando, inquit Plinius, affixa relinquunt
 capita: quæ causa uulnera insanabilia facit, & multos interimit: inuchunt-
 que uirus remedio uerso: maximèque rufæ ita formidantur. Ergo fugètia F
 ora forcipibus præcidunt: ac ueluti siphonibus defluit sanguis, paulatimq;
 morientium capita se contrahunt, nec relinquuntur. Hæc Plinius. Incedunt
 hirudines parte corporis priore præcedente, & quod reliquum est corpo-
 ris, ad illam contrahunt: & hoc quidem pacto, uno ex loco in alium ferun-
 tur. Capillum denigrant sanguifuge, quæ in uino nigro diebus quadragin-
 ta computruere: alij in aceto sextariis duobus sanguifugarum sextarium
 in uase plumbeo iubent putrescere totidem diebus, mox illini in sole.
 Sornatius tantam uim habere tradit, ut nisi oleum ore contineant qui tin-
 gunt, dentes quoque eorum denigrari dicat. Palpebrarum & aliis quoque
 locis nascetium pilorum, psilothrum sanguifugarum cinis ex aceto illitus
 esse putatur. comburi eas oportet nouo uase fictili. In Gange Indiæ Statius 16
 Sebosus haud modico miraculo affert uermes brachiis binis LX cubitorum G
 cœruleos nomine & colore, (hi nomen à facie traxerunt) adeò robustis uiri-
 bus, ut elephantos ad potum uenientes, mordicus comprehensa manu ipso-
 rum, rapiant in profundum. Ctesias Gnidius author est, in Indo fluuio be-
 stiarum ferarum experte, uermem nasci, qui eorum qui in ligno gignuntur
 & aluntur uermium, speciem habet. Hunc ad septem cubitorum longitu-
 dinem, & eo amplius excrescere: cuius crassitudinem decem annos natus
 puer manibus uix circūplecti queat. Huic in superiori oris sede unus dens
 inest, in inferiori alter: ambo quadranguli cubitalem longitudinem habet:
 & quodcunque siue animal siue lapidem comprehenderit, facillime cõte-
 rit. Interdiu ima in sede fluminis uersatur, noctu ad terram procedit, & in FI
 quodcunque inciderit, uel equum, uel bouem, uel asinum cõficit, atq; in suas
 sedes trahit: & in flumen abstrusus, membra omnia, excepto uentre, exest.
 Ac si interdiu fame premitur, siue camelus siue bos in ripa bibit, uiolentif-
 simo impetu, summa labra mordicus comprehendit, & robusto tractu in
 aquam protractum edit. eius pellis duorum digitorum crassitudine est. Huc
 cum ceperint, triginta dies appensum tenent: atq; ex eo in fictilia uasa cras-
 sum oleum stillat: quod quidem ipsum regi Indorum apportant. Huius ea
 est uis olei, ut sine ullo igne eius infusa hemina, quencunque lignorum a-
 ceruum comburat. Ac si uel hominem uelis, uel aliud animal exurere, pri-
 mum ut hoc infuderis, funditus statim deflagauerit.

*Hirudines
rufæ.*

*Cœruleus
uermis.*

A 1 Etiam lib. i. histo. animalium uidetur Aristoteles murenam separare à piscibus natandi modo. 2 Pliniani codices plurimi pro myro myrinum habent: uerū myrino, ut Aristoteli placet, (Theodorus murinum uocat) imbres nocent: fit enim ut pluuiis multi excæcentur, si modum aqua excefferit. Colore laricis, ὁμοιον τῆ πιτῆνι ita legit Theodorus: Athenæus uero ἰνσί, id est colore auis, quæ iynx dicitur: cui lectioni cōsentire uidetur & uetus Aristotelis interpres. Sed scrupulus restat, quòd Athenæus addidit, ὅλον τὰ πῆ ἔσωθεν ἢ ἔξωθεν, ut scilicet in omnibus partibus tam externis quàm internis unius sit coloris. Nihil uolui mutare, sed admonere. Smyrus etiā à Plinio inter marinos pisces numeratur, uerum tanquam alterius generis à murena. 3 In utroque. Inter eos pisces numeratur etiam à Galeno, qui in utroque humore, scilicet in mari & aqua dulci uictitant, in lib. de cib. bo. malique suc. 4 Vetus codices nonnulli habent, Nouacula pisce quæ tacta sunt, ferrum olent, ut sit nouacula piscis. 5 Siculo freti, &c. Martialis lib. 13.

Quæ natat in Siculo grandis murena profundo,
Non ualet exustam mergere sole cutem.

B Flutæ. Theodorus etiam ῥυάδας flutas interpretatur lib. 4 histor. animalium. Rhyades quoties piscium lotura uel nauis sentina eiecta est, fugiunt ut odorem sentiētes. Libro autem quinto, rhyades per æstatē pariunt: Theodorus spargos uocat. Libro 6, rhyadas piscium genera dixit solitaria, id est quæ solitarie uagantur: εἰ δὲ ἑκείων τῶν ῥυάδων ἴσῃ ἑαροῦ, id est: parit solitariorum genus in uere. Sed uide ne mēda in his locis subsit in Græcis exemplaribus, 6 Gryllus, inquit Diphilus, similis est anguillæ, sed insuauis. 7 Vescuntur. Hæc non de congro, sed de murena narrat Oppianus. Aliter hunc locum uertit Theodorus, sed nos hic & Græcam secuti lectiōnem, & ueteris interpretis sensum ita reddidimus. Et ex Plinio quoque lib. 9 polypum congridi lace- rant. 8 Ori non adeo gratus ἐκ ὄσμους: forsitan ἐκ ἄσμους apud Oribasium.

9 Duro. Addit Massarius, dorso cœruleo ad uiride inclinante: uentrēque argentei coloris. Et Albertus Magnus Spinam habet uiridis coloris. 10 Piscium dehiscente. Dehiscente propter multitudinem utero, inquit Plinius. 11 Sphyræna. Mirum quòd dicat Plinius hunc & alios quosdam pisces, de quibus in hoc lib. 32 scribit, à nullo authore nominatos. Sphyrænā Theodorus malleolum uocat. 12 Sef- quipedalis. Apud Plinium legunt hīc quidam, semipedalis. 13 Brāchias habēt perforatas. Et gulam perforatam habent ad respirandum: Ælianus. 14 Βράχια παρὰ τὴν βράχια, id est emulgère: sanguinem nanque cuti admotæ exugunt. Quo pacto seruantur, atque ad usum accommodantur, monstrat Galenus lib. de hirudinibus. 15 Branchiis binis. Aliàs, brachiis binis 1 x cubitorum. Solinus ita habet, Hi bina habēt brachia longitudinis cubitorum non minus senūm.

De planis piscibus, qui ἡπλωδεῖς dicuntur, id est qui passerina sunt specie. Cap. CLXVII.

D **Y** ἡπλωδεῖς τῶν ἰχθύων, id est pisces qui passerina sunt specie (qui & plani uocantur) eodem modo natant quo coclites, & altero oculo orbatu incedunt: nam eorum natura à recta figura peruersa est. Psettaceum genus non coit: nec enim in eo genere mas est, sed oua in omnibus reperiuntur. Limosa regio, ut Columella prodidit, planum educat piscem, ut soleam, rhombum & passerem. Cibo suaues sunt, & probe nutriunt rhombus, passer & buglossus. Passeres à rhombis situ tantum corporum differunt, dexter resupinatus est illis, passeris leuus. ῥῆπῆα, quam passerē uocamus, buglossus similis quodammodo est: non tamen omnino eiusdem speciei: buglossus nanque caro, ut Galenus affirmat, & tenella magis est, & in cibo suauior, atque in omnibus præstantior quàm passeris: quanquam nec illius caro dura est, sed me-

ἡπλωδεῖς ἰχθύς.
Planus piscis.
Passer,
ῥῆπῆα, ῥῆπῆα.
Rhombus.
Buglossus.

DE DIFFERENTIIS

diocris. Xenocrates autem buglossum & psettam, carnē habere duram & E corruptioni minime obnoxiam, probūmque gignere succū & aluum mediocriter ciere prædicat. ut uero Diphilus, psettæ & buglossi suaues sunt, & copiosum præbent alimentū. Buglossi caro, ut docet Galenus, ex iis est, quæ succum gignunt neque crassum admodum neque tenuem, sed qui usque-
 quaque mediocritatem obtineat: qua & in saxatiliū penuria eorum loco uti licebit. neque uictus utriusque prorsus eadem ratio est: buglossus nāq; loca arenosa magis, passer cœnosa amat. Cynoglosson quoque psettam uocant Athenienses, à buglossō diuersum. Rhombum Diphilus buglossō & psetta nihilo deteriore iudicat: quod scilicet ad saporis gratiam pertinet, alimētīue, quod ex eo præstatur copiam. Mediocritatem obtinet rhombus inter duram & mollem carnem ait Galenus: asello tamē durior est. Xenocrates autem duram esse eius carnem, nec facile corrūpi posse: oportere uero rhombum magnum uno die adseruatum, postea coquere: in uentriculo egre concoctionem pati, sed nutrire abunde. A rhombis passerēs (uti modo 3 diximus) situ tātum corporum differunt: dexter resupinatus est illis, passeri leuius. Latus admodum piscis rhombus est, uel Martiale teste:

Quauis lata gerat patella rhombum:
 Rhombus latior est tamen patella.

Rhombi abditi pinnas exertas mouent specie uermiculorum: ita Plinius. Aristoteles uero de ῥόμβῳ, Cum nullam, inquit, sui corporis partem intactā reliquerit, uerberat radiolis sui oris, quos piscatores uirgulas uocant: quas 4 pisciculi cum aspexerint, adnatant quasi ad algas quibus uesci soliti sunt. Glieni medetur (ut aiunt) rhombus uiuus impositus, dein remittitur in mare. Buglossō atque passerī similis tania est, piscis tenuis gracilisue, & in ci- 5 bo quoque gratus, & qui paruo igne indiget. pinnas habet tantum binas. Taniæ frequētes & optimæ nascuntur in Alexandria Canopo & Seleucia Antiochiæ. Taniæ iecur siccatum pondere x i i i i cum oleo cedrino perunctis pilis i x mensibus, psilothrum palpebrarum esse putatur. Citharus 6 piscis planus rhombo similis est: uerum rhombus teneriorem habet carnē. neque huius tamen caro dura est, sed mediocris, uti iudicat Galenus. Est autem, ut Xenocrates prodidit, stomacho ingratus: malum procreat succum, sed non facile corrumpitur. Alga pascitur, in arenosis locis uictitans. Dentes habet ferratos, linguam solutam, cor album atque latiusculum. appen- H dices habet plures superne circa uentriculum. In hoc genere alius rufescit aut flauescit, alius candidior est. Hæc ex Athenæo. In mari rubro, inquit Ælianus, piscis nascitur, cuius corpus ita figuratum est, ut similitudinem lingulacæ eius latitudo gerere feratur. Squamæ non magnam tangenti asperitatem habent. subaureo est colore, & lineis à summo capitis uertice ad extremā caudam sic distinguitur, ut eas cytharæ fidiculas contentas esse dicas, unde is citharus appellatur. Os illi pessum it & subsidit, idēmq; nigerrimum est, atque cingulo croceo circunligatur. uertex uarietate distinguitur, fulgore aureo & nigris quibusdam lineis. Pinnae aureas habet. rufo colore multipliciter nariatur. Cauda est nigra præter extrema: ea enim cādidissimo

Ἰππὶ κλω βὲ
 λλοσόν dixit
 Archestratus.
 Cynoglossus.
 Rhombus.

ῥόμβῳ.

Tania, τανία.

Alii hoc loco
 Plinii legunt
 channæ iecur.
 Citharus.
 κίθαρος.
 κίθαρις.
 κίθαρος.

Adidissimo colore asperguntur. Alij item picti nasci dicuntur, toto corpore purpurei, certis interuallis aureolas lineas possidentes: eorum uero caput cingulis uiolaceis illustratur, uno quod est ante oculos ad branchias pertinente, altero secundum oculos usque ad medium caput excurrente, alio autem tanquam monili sic collum circumplicante. Piscis est, ut nomen indicat, Apollini sacer, ut & Apollodorus author est, sicuti cytheria Veneri. Inter planos pisces, ut author est Dorion, unà cum psetta & buglossò numeratur & escharus, quem etiam corin uocant. Lato quoque generi epodas ex Ouidio adiecit Plinius, eorum ex numero quorum nomina apud neminem alium reperiuntur.

Ῥύβρος.
Cytheria.
Ἐσχαρος.
κόεις.
Epodes.

B 1 Rhombum, &c. Nusquam Aristoteles (quod meminerim) rhombum nominat, sed Ῥήμβαν: & (ut refert Athenæus) Latini Ῥήμβαν rhombum uocant: Theodorus passerem interpretatur. Galenus Ῥήμβαν à rhombo distinguit, & pro una specie Ῥήμβαν accipit, quam Plinius passerem uocat, & nonnunquam psettan: ita & Athenæus frequenter. itaque Ῥήμβαν quasi genus uidetur esse rhombo & passeri: & item unam significabit speciem, passerem scilicet, uti sentit Hermolaus in annotationibus in Plinium. Passer inter aues ῤοῦδος uocatur: at ῤοῦδος piscis est apud Aristotelem alius à passere, cui fel, inquit, non longe à iecore est intestinis commissum. Theodorus non habet. 2 Buglossus. Coniicit Hermolaus buglossum latine soleam dici: & quem Plautus atque Varro lingulacam nominant, aut solea est, aut illi non ab similibus. Plauti locus est in Cassin. cum dixit uillicus, Vin lingulacam? (Respondit senex) Quid opus est? quando uxor domi est: ea lingulaca est: nam nunquã tacet. De solea & psetta ita refert Plinius. Terra quidem, hoc est uado maris excauato, condi per hyemes psettam soleamque tradunt. Item, soleæ cum rhombis non intrant pontum. Lieni medetur solea piscis impositus. & Ouidius in Halieut.

ῤοῦδος.
Buglossus.
Solea.
Lingulaca.

Fulgentes soleæ candore: & concolor illis
Passer: & Adriaco mirandus littore rhombus.
3 Dexter resupinatus, &c. Addit Massarius asperum esse rhombum: quandoquidem ossa quædam rotunda aculeata habeat, quemadmodum raia. 4 Verberat, &c. ῤαβδίρειται τοῖς ἰν ἑσθὲ σώματι, & κελούσιν οἱ ἀλιεῖς ῤαβδία, Vetus interpres, Et cum latuerit, habet in orificio quandam partem sicut uirgam. 5 ταινία Theodorus uittam uocat. Tenius gracilisue, λεπτή. 6 Ἀνίδες sunt apud Athenæum: an iidem pisces, an potius legendum sit ἰανίδες? 7 Cytharus, &c. κίθαρις etiam dicitur: κίθαρις apud Pollucẽ, an sit idem? 8 Lato quoque, &c. Ouidius quoque in Halieutic. latos epodas cū solea, passere & rhombo connumerauit.

Vitta.
κίθαρις.
Ἀνίδες.

De piscibus quibusdam litoralibus saxatilibusque, de scaro.
Cap. CLXVIII.

D 1 **A** Pud antiquos nobilissimus habitus accipenser nullo nunc in honore est, inquit Plinius: sed scaro datur principatus hodie: ut qui ceteros omnes suauitate præstet. Hic solus piscium dicitur ruminare: huic etenim uni aquatiliū dentes plani & non ferrati. Litoralis piscis scarus est, circa petrosa herbosaque loca degens: herbis nãque uescitur & phuco præcipue. Solitarius hic est, (ut author est Aristoteles) & carniuorus quoque. Sed Plinius, herbis, inquit, dicitur uesci, nō aliis piscibus. Linguam habet paruam, & quæ ori non ualde adhæreat: cor triquetrum & candidum, lienem nigrum. Superne circa uentriculum exeunt appendices complures. binas utrinque branchias habet, alteras simplices, alteras uero duplices. æstate opti

Scarus.

D E D I F F E R E N T I I S

mus habetur. Noctu fere nō capitur: dormit enim in cauernis latitans. Solus piscium, ut refert Oppianus, magnam edit uocem. Vacat Eurypus Pyræus scaro & thryssa, & reliquis spinosioris generis: ita Aristoteles. Scarus, 3 inquit Columella, totius Asiæ & Græciæ litoribus Sicilia tenus frequentissimus exit. nunquam in Ligusticum, nec per Gallias enauit ad Ibericum mare: itaque ne si capti quidē perferantur in nostra maria, diuturni queāt possideri. Vti uero Plinius refert, scarus mari Carpathio frequēs, promontorium Troadis Lectum sponte nunquam transit. Inde aduectos Tyberio Claudio principe Optatus præfectus classis, inter Hostiensem & Campa- 4 niæ oram sparfos disseminauit: postea frequentes inueniuntur Italiæ in litore, non ante ibi captæ. Alga uescitur, uti diximus, phucoue marino, eoque capitur. Fallitur quoque à piscatoribus per fœminas, quas amore nimio F profequitur. Mirum scari ingeniū Ouidius prodidit in eo uolumine, quod Halieuticān inscribitur: scarum inclusum nassis, non fronte erumpere, nec infestis uiminibus caput inferere: sed auersum caudæ ictibus crebris laxare fores, atque retrorsum ita erumpere. quem luctatum eius, si forte alius scarus extrinsecus uideat, apprehensa mordicus cauda adiuuare nixus erumpentis. Duo esse scarorum genera prodidit Nicander Thæaterænus, alterū onian uocari, alterum æolon. Saxatilis est scarus, ut diximus: & caro illi, ut Diphilus scribit, tenella, fragilis, suavis, leuis: atque facile & concoquitur & in corpus digeritur, modicęque aluum mouet. Non sine præcautione tamen scaro (præsertim recenti) uescendum suadet: pascitur enim nonnunquam marino lepore: quo fit, ut eius interanea choleram excitent. Xenocrates scarum cito in uentre corrumpi dixit. Scari piscis marini iecinore ad G parotidas utuntur nonnulli.

Vide ne mendosa sint in hoc loco exemplaria Aristotelica.

Scarus apud Varronē etiā in piscinis dulcibus seruat.

Quo modo capiatur leges apud Oppianū lib. 4. de pisc.

ὄνιαι, αἰολοί.

Ruminalis, μύρηξ.

Scaurus.

1 Sed scaro, &c. Scarus, inquit Plinius, principalis hodie. Extat Ennij uersus apud Apuleium apologia prima, de scari præstantia: Scarum præterij, cerebrū Iouis penē supremi. 2 Dicitur ruminare, &c. Ruminat & piscis, quem ab ea re ruminale quidam appellarunt, μύρηξ. ita Theodorus Aristotelis uerba retulit: mihi uero ita uertendum uidetur, Ruminant & pisces (scilicet quidam) & quem ab ea re μύρηξ, id est ruminalem appellant: ut incertum adhuc sit, in quo animalium genere numerari debeat μύρηξ. Athenæus ex Aristotelis autoritate scribit scarum esse carniuorum. 3 Scaurus habetur in codicibus nostris, & hic in cap. 16 lib. 8, & cap. 17. 4 Optatus, &c. uide an ita legendum sit, an Optanus uel Octauius: ex Macrobio lib. 3 Sat. HI

De mullo, coccyge & aliis quibusdam similibus.

Cap. C L X I X.

Mullus, τρίγλη, τεργίς, χιριάτις.

POST scarum mustelamque, ex reliqua nobilitate, gratia maxima & copia mullis. Nomen his Fenestella à colore mulleorum calciamétorum datum putat: trigle à Græcis uocatur, ut nonnullis placet, quia ter anno pariat solus saxatilius. Rufus piscis est, gemina barba insignis fere: sed nullū 2 expirantem uersicolore quadam & numerosa uarietate spectari, proceres gulæ narrant, rubentium squamarum multiplici mutatione pallefcentem, utique si uitro spectetur inclusus. Litoralis piscis est, in arenosis fere litoribus uictitans: & inter saxatiles quoque à nonnullis, sicuti ab aliis inter pelagios

Alagios numeratur: quandoquidem secedit nonnūquam & in altum mare. Plures habet appendices superne circa uentriculum: gregatilis est. Ter anno parit, sed autumno potissimum. oua sua limo committit: unde fit, ut se-
3ro parere uideatur: diutius enim frigus continetur in limo. Mullus postea quam ter pepererit, sterilis redditur, inquit Athenæus: gignuntur etenim illi in utero uermiculi quidam qui semen eius deuorent. Mullis magnitu-
4do modica, binasque libras ponderis raro admodum exuperant: nec in uiuariis piscinisue crescunt, cum sit mollissimum genus, & seruitutis indignantissimum. Septentrionalis tantum hos & proxima occidentis parte
5non gignit oceanus. Vigent mulli potissimum autumno. Eorū genera sunt plura: nam & phucis uescuntur marinis, & ostreis, & limo, & aliorum pi-
Bscium carne: & barba gemina insigniuntur inferiore labro. Sunt & qui barba carent: uerum lautissimi barbati, ut Sophron author est, *κνιὰ πιδε* uocantur: Xenocrates ita distinxit, Mullus pelagius, qui & optimus, perquam rubicundus est igneoue fulgore & ueluti minio auroque splendescens, quo à faxatili genere maxime differt. barbam quoque gerit. Lutarium ex iis ui-
6lissimi generis appellāt, ut qui cœno & fordibus uel uilissimis pascitur. nec litoralibus gratia, laudatissimi ex mari purissimo, & qui conchylium sapiunt: qui cancellos deuorant, & graui ter olent & gustui ingrati sunt. Præ-
7duram carnem habent mulli, sed friabilem tamen: quo fit, ut nihil habeant in se aut lentum aut pingue, sed nec mali succi quicquam. Difficulter concoquitur, nec facile corrumpitur: quòd si probe concoquatur, nutrimenti plurimum præbet. Stomacho grata est mulli caro, (inquit Diphilus) modicæque astringens, & aluum sistit, præsertim assa: nã frixa grauis est & concoctu difficilis: sanguinem autem elicit quouis modo parata. Iucunda quidem est mulli caro, inquit Galenus, atque hominum naturæ familiaris: as-
Csiduo tamen mullorum esu, oculorum aciem hebetari prodit Dioscorides. Mullos in cibo inutiles neruis inuenio fieri, inquit Plinius. Mulli grandiores nec adeo suauis sunt carne atque minores: nec concoctu tam facili, ut quæ dura admodum sit. Et ut in uniuersum dicam, mullus neque tantam habere suauitatem, neque corpori salubris adeo uidetur, ut tantopere expecti debeat. Cum itaque quendam interrogassem, inquit Galenus, qui mullos prægrandes ingenti pecunia comparauerat, quamobrem tam studiose
Deos expeteret, propter iecur potissimum respondit se grandissimos emere: deinde & propter caput. Mullus si crudus atque dissectus admoueatur, marini draconis, aranei ac scorpionis ictibus medetur. Contra omnia ueneficia ex mensuris mulierum auxiliatur mullus: item cōtra pastinacam, & scorpiones terrestres marinósque, & dracones, & phalangia illitus sumptusue in cibo. Vomitiones mulli inueterati tritique in potione concitant. Eiusdem recentis è capite cinis, contra omnia uenena, priuatim contra fungos auxiliatur. Attritis quoque imponitur cinis è capite mullorum: comburitur autem in fictili uase: illini cum melle debet. Carbunculos discutit mullorum falsamenti cinis: quidam capite tantum utuntur cum melle. Mullum lutarium semper comitatur fargus nomine alius piscis: & cœnū
Non, in quibusdam exemplaribus expūgitur.
Γενεατῆς.
Mullus lutarius.
Mullus.
Αἰμοτοπος ἐκ κρητῆς.
Sargus.

DE DIFFERENTIIS

fodiente eo (fodere enim potest) hic descendit & pascitur: imbecillioresque Ene eodem adnatare arcet: piscis alioqui saxatilis inter herbosa saxa uictitans.

Sargus & *me lanurus*, πολυραμμοί πη μελανόραμοι dicuntur apud Athenas.

Insignis fargusque notis, insignis & alis:
Et spinis ueluti palis horrentia terga
Occulit, ut totus ualido mucrone tegatur.
Nec dextram iniicies, rigeant quod tergora densis
Sentibus.

Sargus bis parit, uere scilicet & autumnno paulo ante æquinoctiū. Fert uterum dies triginta, coit mense Decembri. Sargus cum hamo tenetur, ad scopulos lineam terit: astutum certe piscem esse fargū tradit Numenius. Mares pro fœminis contendunt: quo in certamine qui uictor euaserit, solus fœminis potitur omnibus. Caprarum miro amore tenentur fargi: ut sæpissime Fementita earum specie decepti capiuntur. In cibo laudatur fargus: est enim 8 stomacho gratus, probū generat succum, facileq; in corpus digeritur, abū- 9 de nutrit, & aluum mouet. Gregalis piscis farginus est: sed farginum alium esse à fargo, Epicharmus author est. Ut circa mullum lutarium fargus, ita in mari quod à Cyrena in Aegyptum panditur, piscis pediculus nomine, circa delphinum est: qui omnium pinguisissimus efficitur pabuli copia, quæ delphini opera suppeditatur. Rufus est & coccyx, id est cuculus, ut author est Numenius: & mullo similis, ut Pseusippus. Quo fit ut nōnulli trigolam ab similitudine coccyga appellent: sed partes posteriores squalidiores habet trigola. Coccyx ambigit: hoc est partim pelagius est, partim apud litora degit arenosa. Coccyx piscis perinde ut cuculus auis obstrepit, unde nomē accepit: caro illi dura est. Hirūdinem quoq; piscem (nam est & hirūdo po- G lypo similis) Pseusippus mullo similem esse tradit: chelidona Græci uocant. Chelidon fel habet scorsum à iecore intestinis cōmissum. Volat hirūdo fa- 10 ne perquam similis uolucris hirūdini: sublimēsque adeo uolitant hirundines, ut mare ne attingant quidem: altiūsque in uolatu sese attollunt quàm miluus, non tam alte tamen quàm lolligo: & pinnis stridere sentiuntur: sunt enim his pinnæ latæ & longæ. Item pelago gaudens, & nigro tergore miluus subit in summa maria. Piscis ex argumēto appellatus lucerna, linguāque ignea per os exerta tranquillis noctibus relucet. uolitat autem miluus (ιέρρα uocant) cum sibi à maiore pisce metuit, sed summa tātum maria at- H tingens: neque enim tam alte se effert quàm aut hirūdo aut lolligo, ut nescias uolitet ne an super aquā natet. Quoties uero cernatur miluago extra aquam uolitans, tempestates mutari Trebius Niger author est. Carnem habet miluus coccygi cuculouē alioqui similem, sed duriorē. Rubellio quē 11 erythrinum & erythinum uocant, litoralis piscis est, & arenosa loca incolens: uel, ut Aristoteli placet, pelagius magis. In hoc genere non reperitur mas: omnes enim ouis grauidę capiuntur: neque mas ullus adhuc uisus est: quamobrem de his nōdum compertum habemus quod fidem faciat satis. Erythrinus sapore iucundo est, & alimentum præbet copiosum. in cibo sistit aluum: si in uino suffocatus moriatur, uenerem ciere dicitur uinum illud epotum, ut ait Xenocrates: uel uti refert Plinius, rubellio in uino putrefactus,

Sarginus.

Pediculus piscis.
Coccyx.
Cuculus.
τερζάλα.

Hirundo.
Chelidon.

Miluus.
Miluago.
ιέρρα.
Lucerna.

Erythrinus.
Erythinus.
Rubellio.

A factus, iis qui inde biberint tedium uini affert. Venerem concitat erythini
 12 in cibo sumpti. Et rutilus pagur (pagrus etiam & phagrus dicitur) similis
 erythrino est: & modo pelagius modo litoralis, in saxorum cauernis degens.
 Lapillum in capite continet: ideoque hyeme pregelida maxime infestatur:
 facit enim lapidis rigor, ut per algore gelet. Cor illi triquetrum est: solitarius
 est & carniuorus. Vere pagrum uigere sentit Aristoteles: at caniculæ exor-
 13 tu edendum suadet Arcestratus. & caput in eo precipuum: duram habet
 pagrus: sed marinus præstat. Niloticus est piscis, qui (uti refert Ælianus) adue-
 tantem Nilum præfentiens præcurrit, futuramque aquam Ægyptiis præ-
 nuntiat. Pagro similis atque erythrino hepatus est: qui & lebias à nonnullis
 B appellatur, colore nigricante. estque piscis solitarius, carniuorus. dentes ha-
 14 bet pectinatim cocuntes: oculos, quam pro corporis ratione maiores, cor-
 triquetrum & candidum. lapillos gerit in capite duos, ut Hegesander au-
 1, thor est, colore splendoréque ostreis similes, rhombi figura: felle caret. Ap-
 pendices habet quasdam paucas superne circa uentriculum. Saxatilis est,
 ut Diocles prodidit: & in cauernis latitat in alto mari. Hepati caro, ut Gale-
 nus docuit, duritie mollitiéque mediocris est: autumno uilescit, author
 Xenocrates.

Pagrus.
 Pagrus.
 Phagrus.
 Phanger,
 Φάγγος.
 Phagorius.

Hepatus,
 Ηπατος.
 Λεβιάς.
 Iecorinus:

- 1 De mulleis calceamentis, uide Hermolaum in annotationibus in Plinium.
- 2 Ouidius in Halientic.

-Tenui suffusus sanguine nullus. Addit Massarius, Si uiuus desquametur, san-
 C guineum colorem habet. Epicharmus *τελλας* uocauit *κίφας* ἐπὶ τῆ συμβεβηκίτος, id est *κύφαι*.
 gibbas, ab eo quod earum formæ contigit. 3 Sero parere. *ὄψ' ἔπιπτε*, Vt sero pariat: *Gibbe*.
 ita Theodorus ad Græcam lectionem. Et uetus interpretes aliter: sed mancus est. 4
 Binásque libras. Mulli trilibris meminit Horatius lib. 2. Sermon. & quadrilibris Sene-
 ca epist. 96: sed rara hæc. Mullum etiam L X X X librarum in mari rubro captum Lici-
 nius Mutianus prodidit, inquit Plinius. 5 Eorum genera plura. Mullorum genera
 forsitan pabulo maxime discreta intelligemus: sicuti & de purpura dixit Plinius. Algæ
 se, enutricum alga: ostrophagum, conchis: carniuorum, carne: lutarium. luto limoue. 6
 Lutarium. An hæc fortasse triglis sit Oppiano, quæ in cœnosis litoribus uictitat? 7 *τελλας*.
 Iecur potissimum. Mulli iecur quo pacto apparetur condaturque, docet Galenus lib.
 3. de aliment. 8 Decepti capiantur. Quo pacto fallantur spargi à piscatoribus sub
 caprarum specie, legito apud Oppianum. 9 Sarginus. Theodorus sargiacum uoca-
 uit, nisi mendosus sit codex. 10 Volat hirudo. Quod de hirudine scribunt, hirudine
 D scilicet uolare, &c. an de altera hirudine potius dicitur, quæ polypo similis est? cum
 dicat Plinius, eam non pisci, sed uolucris hirudini similem esse. Massarius aliter sentit:
 equidem adhuc nihil affirmo. Non me latet, huius sententiæ uerba apud Plinium aliter
 à nonnullis distingui: sunt enim qui hunc Plinij locum hoc modo legant. Volat hiru-
 do sane perquam similis uolucris hirudini, item miluus: ut scilicet hic finis sit illius ca-
 pitis: deinde alterius principium: Subit in summa maria piscis ex argumento appellatus
 lucerna, &c. ut scilicet diuersi sint pisces miluus & lucerna. Nos à uetustis exemplari-
 bus non recedimus. Et certe Plinius ipse lib. 32, cum lucernam inter marina numerat,
 miluum non numerat. 11 Rubellio, à colore rufo, ni fallor: quanquam Oppianus
 lib. 1. *ξανθοίπ' ἔρυσφίνοι*, id est flauisq, erythrini dixit. Rubeoné etiam uocat hunc Theo-
 dorus ex Plinio, & rubrum: *ῥυβλῖον* eum dixere Cyreni, hyccam. Erythrinus fluuiati-
 lis etiam fortasse uidebitur legenti primum caput lib. 3 de generatione animalium:
 nisi mendosus sit codex, quod certe suspicor. Nā quod statim in eo loco sequitur, (Et-
 enim nonnulli statim habere oua uidentur, ut de his in historiis scripsimus) de phoxi-
 uiatilis.

Rubeo:
 Ruber.
 Ηυσα, ῥυβλῖν.
 Erythrinus flu-
 uiatilis.

DE DIFFERENTIIS

nis potius uerum est : sexto enim libro hist. animalium, probat Aristoteles oua etiam sine coitu consistere: quod argumento constat nonnullorum fluuiatilium : nam phoenixi statim, prope dixerim cum nati sunt, & admodum parui adhuc, oua habent. De rubellione siue erythrina tantum hoc habetur, quod omnes grauidi capiuntur. 12 Pagur, Inter eos pisces qui in saxosis cauernis latitant, numerantur ab Oppiano & Agriophagri. Pagros numerauit Athenæus in maiore piscium genere, & eorum qui τμητοι uocantur, id est (ut equidem arbitror) qui in partes dissecti in patinis ministrantur: uel ut in falsamenta condiantur. Afferuntur, inquit Oribasius, phagri ex Indico mari sale conditi, duri & cetacei. 13 Pagri fluuiatilis dentis longilimi meminit etiam Plinius li b. 32, ut uideri possit καυλίδης, id est habere dentes exertos, uel quod habeat caninos dentes longiores. 14 κερκερόδης, uide an legendum sit apud Athenæum καυλίδης. 15 A concharum similitudine gemma ostracis est: cui, ut inquit Plinius, ostrea nomen & similitudinem dedere.

De synodonte, synagris, charace, chromi & cantharo. Cap. CLXX. F

P Agro similes sunt, ut Icesius tradidit (quod scilicet ad alédi facultes attingit) synodon, synagris, charax, chromis, orphus, acarnan & anthias: in cibo enim suaves sunt. modice astringunt, ac proinde difficiliter excernuntur. copiosum dant alimentum: magis uero alunt, qui ex iis carnosissimi sunt minúsque pingues. Sinodonta uocant piscem, è cuius cerebro est synodontidos gemma. Synodontas δρυθροπικίλδης, id est inæqualiter & cum uarietate quadam rufos dixit Epicharmus. gregalis & litoralis piscis est, partim inter saxa, partim in arenosis uictitans. Quaternas habet utrinque branchias, easque simplices: fel uero à iecore semotum, & intestinis commissum. Carne uescitur synodon: & mollia (quæ μαλακία dicuntur) appetit. Euenit illi plerunque, ut dum minores pisces insequitur, uenter in os procidat ob uoracitatem. Synodontas duram habere carnem tradit Xenocrates: sed succum creare probum, mediocriterque nutrire: facileque & in corpus digeri, & aluum mouere. Synagris alius piscis est: uerum genere nequaquam dissimili. Est & charax eiusdem generis cum synodonte: cui & uictus similis esse solet, partim scilicet inter saxa, partim uero locis arenosis: sed charax synodonte melior est. In mari rubro nascitur charax. pinnas habet & utrinque & à tergo, auri similitudinem speciemque gerit. Inferiores partes purpureis cingulis illustrantur: similiter & cauda aureum colorem gerit. Purpureus color oculos pulchre adumbrat. Atque immunda chromis huius quoque generis est: qui (ut Plinius ex Ouidio refert) in aquis nidificat. Lapidem in capite habet, ac proinde algore maxime infestatur. Vocalis est, & quasi grunitum emittit: liquidiúsque audire creditur. Fusaneus piscis est: fusimque capiuntur chromes. In uere omnium piscium optimus habetur, ut auctor est Ananius. Orphum ex hoc genere, rubentem Plinius ex Ouidio refert. Carniuorus hic est, & dentes habet ferratos: solitariúsque capitur. litoralis est magis quam pelagijs: uiuitque plurimum in saxorum cauis. Orpho hoc proprium est, quod in eo meatus, qui feminales dicuntur, nulli inueniatur: & hoc quoque, quod uel dissectus diutius adhuc uiuat. Dum paruus est, orphacine à nonnullis uocatur. Breui ex paruo insignem accipit magnitudinem: uiuit fere duobus, non amplius, annis. caro illi dura est. Pituitam creat hic

Agriophagri.

Synodon,
συνόδης.

Synagris.
Charax.

Chromis.

Orphus.
ὄρφος.
ὄρφος.
ὄρφος.

Orphacine.

A hic piscis, nec facile concoquitur, alimentum præbet copiosum, nec improbum, sed tamen quod lentius est: nõ facile corrumpitur, & urinam ciet. Partes quæ ad caput sunt, facilius cõcoquantur: carnosiores uero graues sunt, & concoctionem non tam facile recipiunt: teneriores sunt quæ circa caudam. -Concolor illi Cantharus ingratus succo-, inquit Ouidius, partim litoralis, partim pelagius est. Cantharus nassa capitur, esca carabo aut polypo: sed utrouis asso. Cantharum Xenocrates author est, & grati faporis esse piscem, & probũ creare succum: qui & abunde nutriat, facilẽque in corpus digeratur, & aluum modicẽ ecicat.

Cantharus, καὶ νάσσορος.

1 Et fului synodontes, dixit Ouidius in Halieutic, eo forsitan modo, quo Oppianus *ἐπιθὺς ἰπυρίωνος*. 2 Dentex Columellæ pelagius est piscis, qui & arcaoso gurgite optime pascitur. 3 Nidificat. Atqui Ouidius in Halieutic,

Dentex.

B Atque auium dulces nidos imitata sub undis potius de salpa dixisse uidetur. Cremys uel chremys apud Athenæum lapillum in capite gerit. Et *χρίμψ* apud Aristotelem inter eos pisces numeratur, qui acutissime audiunt. An uel cremys uel chremps idem sit qui chromis? cum Theodorus hunc omiserit: & quòd chromis additus sit ab explanatore aliquo, tanquam magis notus quàm chremps: alioqui locus ille Aristotelis suspectus est. Chremes item apud Oppianum piscis est, qui in paludibus uiuit, & fluuiorum ostiis: an idem sit cum chrome, an diuersus? Iecorino, ut uidetur, similis est chremys, ex Æliano. 4 Ouidius in Halieutic. non orphum sed orphan uocat, modò absit menda, & inter pelagios pisces recenset. An sit idem cum orpho, considera. epithetum habet *πυρηνία*. 5 Meatus, *σεικινὺς πόρους*, ita legendum arbitror, non *πώρους*. 6 Cantharus, &c. Theodorus scarabeum hunc uocat.

Chremys, χρίμψ, Chremes, χρίμψ.

Orphas.

Scarabeus.

De anthiarum generibus.

Cap. C L X X I.

C H Is natura non dissimili anthian esse docuit Icesius. Porro anthian nõ nulli sacrum piscem uocauere: quãdoquidem quo in loco anthias sit, nullam ibi beluam esse confessum est, quo iam indicio secure spongiatores urinantur. Sed id casu sic euenire dixerim: quo modo & ubi sit limax, neq; sus est neque perdix: omnes enim limaces ab his eduntur. Frequens hic piscis apud Chelidonias Asiæ insulas, & circa Sarpedonem promontorium,

Anthias.

Anthicon petris sunt pascua grata profundis.

Non illis semper gaudent, uulgoque trahuntur

Quò gula, quò uentris iubet infatiata libido.

D Ante alios, istos compellunt œstra palati.

Anthias æstate parit, hyeme in cibo optimus est. strepitu gaudent, eòq; allecti nonnunquam capiuntur. Anthiæ cum unum hamo teneri uiderint, spinis quas in dorso serratos habent, lineam secare traduntur, eo qui tenetur extendente, ut præcidi possit. Hæc Plinius: at uero Ouidius,

Quibus modis capiantur anthiæ, ostendit Plinius & Oppianus.

1 Anthias (inquit) iis tergo quæ non uidet, utitur armis.

Vim spinæ nouitque suæ, uersòque supinus

Corpore, lina secat, fixumque intercipit hamum.

Plinius hoc, Pithæa authore, murenae tribuit.

2 Nam, ut Oppianus scribit, dentibus aut nullis armatur, aut certe obscuris obtusis: sed si hamo detinetur, plurimum renititur, magnasque ostendit in renitendo uires. Anthiam stomacho minime gratam esse, sed probum tamen generare succum Icesius author est, facilẽque excernitur. Anthiarum

Σίμια ἄο-πλον, νάσσορος. Anthiæ species.

DE DIFFERENTIIS

species quatuor: alia nanque fulua, alia candidiores, nigricant alia. Sunt E
 & quos *ὄπτις* & *αἰλωπτις* uocant, quasi magnos aut cauos habentes oculos 2
 dixeris: quādoquidem supercilium in iis ueluti in orbem ducitur. Anthian
 quoque alij callichthin uocant, alij callionymon: nonnulli elopa: & alij ly-
 con. Quos tamen diuersos esse pisces Dorion affirmat: est enim callichthis
 (qui & callionymos à quibusdam uocatur) ferratis dētibus, & carniuorus,
 & gregalis: atque, ut sentit Oppianus, pelagius, & qui non admodum lito-
 re gaudeat. Hunc sacrum piscem cognomine uocant: nam ubi callichthis
 est, noxia magnarum non cetera monstra ferarum apparēt: & si hamo de- 3
 tinctur, ingente ui renititur. Callionymus Aristoteli litoralis piscis est, idē 4
 qui & uranoscopos uocatur ab oculis, quos in capite ita sitos habet, ut etiā
 si noluerit, non potest non suspicere cælū: nonnulli agnum uocant. Fel cal
 lionymo in iecore inest proportione corporis maxime omnium pisciū co-
 piofum. Vranoscopos malum procreat succum, & sapore habet uirosum,
 ut Xenocrates author est: & cibus grauis, ut Diphilus prodidit. Et sunt qui
 callionymum dicant esculentum esse: plerique negant. Fel callionymi ocu-
 lorum suffusioni, albugini, & hebetudini obscuritatiue medetur. cicatrices
 sanat, & carnes oculorum superuacuas consumit: auribus utilissimū, cum
 rosacco infusum. Ignauus piscis est hemerocætes: oculos hic habet in sum- 5
 mo uertice, os inter oculos medium. Interdiu semper dormit, noctu uigi-
 lat oberrans: indēque à nonnullis nycteris uocatur. Piscis uoracissimus, & 6
 nunquam edendo satiatus. nec cessabit unquam,
 Donec cum rapido disrumpat uiscera uentre:
 Et nimio pastu uita spoliatur onustus.
 Est tantæ signum crapulae uentrisque rapacis:
 Apprendat si quis piscem, dein porrigat escas,
 Dum cibus ore tenus, pastu & summa ora replentur,
 Arripiet:

Helops. Ellopa quoque nonnulli anthian uocant: eundēque esse quē callichthin 7
Ellops. & callionymum arbitrantur. Dorion distinguit, uti modo diximus,
Elops. Est pretiosus helops nostris incognitus undis, ut scripsit Ouidius.
Hellops. Pamphilio nanque mari profundo nec alio pascitur: quanquam Arche-
 stratus ellopen ex Syraculis præcipue laudare uidetur. Branchias quaternas
 habet utrinque simplices. Fel à iecore semotū est, & intestinis commissum. H
 Helopi palmam saporis inter pisces multi dedēre: estque stomacho gratus,
 abūde nutrit, & aluum facile mouet, ut Xenocrates docuit. Appion gram-
 maticus eundem esse ellopa & accipenserem tradidit. Sed falluntur, ait Pli- 8
Accipenser. nius, quieundem accipenserem existimauerunt: quanquam & peregrinus,
 & apud antiquos piscium nobilissimus habitus accipenser est: tanta nan-
 que erat apud Romanos ueteres accipēseris gratia, ut à coronatis ministris
 cum tibicine & cantu in conuiuium introduceretur. Vnus omnium ac-
 cipenser squamis ad os uersis contra aquam nando meat. Nullo nunc in ho-
 nore est: quod quidem miror, inquit Plinius, cum sit rarus inuentu. Piscis
 est non equidem magnus, figura ad triquetrum accedēs, rostro porrectio-
 re. Hu-

Ar. Huius piscium generis, uel minimus non minoris uenire solitus est, mille nummis Atticis.

χιλίων δραχμῶν.

1 ἱδρὸν ἰχθῶν, id est sacrum piscem alij quoque pompilum uocant, alij delphina, alij piscem, quem λεύκον, id est candidum appellant: alij auratam: alij denique ἱδρὸν ἰχθῶν significare dicunt, ἀνεπὸν ἰχθῶν, id est sacratum piscem, ut ἱδρὸν βοῶν. 2 Fulux ξανθοί. Cynedi soli piscium lutei, inquit Plinius, qui an sint ex hoc genere nondum constat: sicuti neque an cum cynediis iidem sint alphestæ. Sunt autem alphestæ, pisces toto quidem corpore cerei coloris, quibusdam tamen partibus admixto purpureo. Capiuntur autem fere, ut aiunt, bini, alter ad alterius caudam insequens. Alphesticus Aristoteli κέρδος, id est fului aut rutili coloris est. Est & κηρίς, ceris, tenella carne piscis, stomacho gratus, uentrem mouet. succus ex eo & crassior est, & abstergendi uim habet. ἄνλωπός, aulopion qui circa insulas Tyrrenicas uersantur cetaceum quendam piscem appellant magnitudine maximum, qui etiam cum thynnibus pugnat, & contra pisces nonnunquam decertat, & sæpiissime uictoriam reportat: cum est captus, eximia forma spectatur. oculis est patulis, rotundis, magnis, dorso cœruleo & uentre candido. à capite ad caudam pertinens aurea quædam linea in orbem desinit. Ex his nonnulli cicures sunt, quos sane pisces ut beneficos ab aliis interuolunt, eosque tanquam duces sectantur, nec comprehendunt unquam: alij feri sunt aulopij, quos & capiunt pisces & occidunt. Hæc Ælianus. 3 Hæc ex Oppiano. Eadem supra de anthia ex Aristotele dicta sunt. 4 Halefursion, inquit Hermolaus, sunt qui pro callionymo pisce capiunt. 5 Hemerocætes, &c. Hic cum callionymo aut idem est, aut certe nõ dissimilis: neque Aristoteles Pliniusue aut Athenæus hoc nomen habet, neque cõtra, Oppianus callionymum nomen, quod meminerim. 6 Nycteris: Lippius noctuam uertit. 7 Ellopa, &c. Theodorus accipenserem uocat. Elaps alius piscis ab ellope, apud Iul. Pollucem. Ouid. in Halieutic.

ἱδρὸς ἰχθύς.
Sacer piscis.
Candidus piscis.
Cynedi.
Ἀλφηστῆς, alphesticus.

κηρίς, ceris.
Ἄνλωπος.

Halefursion.

Noctua.
Accipenser.
Elaps.

Tuque peregrinis accipenser nobilis undis. Ob raritatē laudatur à Martiale,
C Ad palatinas accipensera mittite mensas.
Ambrosias ornant munera rara dapes.

8 De accipenseris pretio & nobilitate apud antiquos, plura leges apud Macrob. lib. 3 Satur. 9 An de accipensere hæc, an de galeo Rhodiaco potius dicantur apud Athenæum, considera.

De lupo & asellis.

Cap. CLXXII.

PRæcipuam olim authoritatem fuisse lupo & asellis, Corn. Nepos & Luperius poeta mimorum tradidere. Lupus (λύβρακα Græci uocant) lapidem in capite gerit: ideoque algore maxime infestatur: linguam habet osseam atque adhærentem, cor trigonum: ut inter pisces liquidius audit. Seditarius est & carniuorus, uti prodidit Aristoteles. Lupus quanuis pelagijs sit: (ita enim uocantur & qui in mare profundum secedunt:) in paludibus tamen maritimis (quas λινοθαλάσσης uocant) & fluuiorum ostiis frequens est: præsertim ubi copia dulcis aquæ influit. Et iis maxime locis fœtificat, ubi flumina exeunt in mare: sæpius uero in fluuios ascēdit. Hunc piscem, inquit Galenus, in aqua dulci natum non uidi: in paludes tamen & fluuios è mari ascēdisse conspeximus: eoque fit ut raro paruus, quemadmodum mugil sæpius inueniatur. Bis anno parit lupo, prior partus æstate perficitur: uerum posterior, qui scilicet hyeme accidit: infirmior est. Cum alios pisces complures intra piscinarum septa, tum etiã sine macula (nam sunt & uarij) lupos includimus. Fuscina interdiu lupo sæpenumero capitur dormiens, alioqui minime fuscina posse capi existimatur. Lupum piscē

Λυπυς, λάβραξ.

DE DIFFERENTIIS

reti circumdatum arenas arare cauda, atque ita conditum tráfire rete, pro- E
didit Ouidius. Quapropter solertia in tuendo sese lupum aliis præstare pi- 2
scibus nonnulli prodidère: uerum, ut Plinio placet, minus in prouidèdo lu-
pus solertiæ habet: sed magnum robur in pernitando: nam ut hæserit ha-
mo, tumultuoso discursu laxat uulnera, donec excidant insidiæ. Lupus &
mugilis quanquam inimici sint capitales, tamen statò tempore congregan-
tur. Cum fert utero lupus deterior est. Luporum laudatissimi, qui appellan-
tur lanati à candore mollitiáque carnis. optimo sapore iudicantur in Tybe
Lupus lanatus ri amne inter duos pontes. Hæc Plinius. Lupus marinus, inquit Xenocra-
tes, quo maior est, eo durior euadit. Optimus autem est qui magnitudine
mediocri est: tenellus enim & stomacho gratus, bonique succi est: suauis
quoque & copiosum præbens alimentum: facileque & per corpus digeri- F
tur, & per aluum defertur: contra qui in piscina seruantur inclusi, sapore
sunt minus grato. Cum in utroque humore uictitet lupus piscis, marino
scilicet & dulci, qui in puro mari degit, inquit Galenus, longe præstantior
est eo, qui in mixtis uitiatisue aquis uiuit: atque quod ad succi probitatem
attinet, ne auibus quidem montanis multum cedit. Optimis quoque ma-
rinis piscibus æquari tradit Xenocrates fluuiatiles lupos, maculosos ua-
riósue, (ita uoco *ἰσθημεύους*) ex Tiburtino Aniene. Lupum appellant Foroiu- 3
lienses piscem ex quo garum faciunt. In mari rubro piscis nascitur quem
persecum Arabes simul & Græci nominant, aspectu lupo similis, pari ma-
gnitudine cum anthia maximo. naso est leuiter adūco, cingulis aureis dis-
tinguitur, quæ à capite exorientia oblique feruntur, & ad uentrem usque G
pertinent. frequentibus & prægrandibus dentibus munitus est. Ex omni-
bus piscibus qui in eo mari uersantur, robore & audacia maxime excellere
dicitur. Asellorum, inquit Plinius, duo genera: collyri minores, & bacchi,
qui non nisi in alto capiuntur: ideóque prælati prioribus. Et callarias asel-
lorum generis, ni minor esset. Quos Plinius asellos, Græci *ὄρους* uocant, & *ὀ-
νίσκους*, id est asinos & asellos: quos Philotimus *ὄρους*, alij *ὀνίσκους* dixere, inquit
Galenus. Est uero *ὄρος* & *ὀνίσκος*, ut Aristoteles prodidit, (inquit Athenæus) 4
piscis minime gregatilis, cuius os magno hiatu rescissum est, non aliter at-
que galei: & qui solus inter pisces cor in media aluo gerit: & in cerebro la-
pillos habet molari forma. *ὄρος*, inquit Aristoteles, caniculæ temporibus ca-
lidissimis latet: indicio autem esse uidetur, quòd longo interposito tempo- H
re capiatur. Cum pisces uenatur *ὄρος*, obruit arena sese: cumque nullam sui
corporis partem intactam reliquerit, uerberat radiolis, quos in ore gestat, 5
quos piscatores uirgulas uocant, quas pisciculi cum aspexerint, adna-
tant, quasi ad algas quibus uesci soliti sunt. Differunt autem (ut Dorio tra-
dit) *ὄρος* & *ὀνίσκος*: *ὄρον* quidam *γάδρον* appellarunt: *ὀνίσκον* autem *γαλδρίδαν* & *μά- 6*
ξρον: nonnulli uero *βάκρον*: alij *κελαίλω*, ut refert Euthydemus. Archestratus
ὄρον à quibusdam *καλαρίαν* uocari dicit. Oniscus, ut Oppianus scribit, in locis
pascitur cœnosis & herbidis: at onos non nisi in alto mari minoribus pisci-
bus insidiatur: qui & caniculæ temporibus latet. Cūque hamo tenetur, non 7
facile sequitur trahentem: sed plurimum reluctando, piscatori nõ paruum
facefcit

Lupus lanatus

Lupus marinus,
maculosus.

ἰσθημεύους.

Lupus Foroiu-
liensis.

Perseus.

Asellus.

Bacchus.

Callarias.

ὄρος, ὀνίσκος.

Molari forma
ἰμφιδρῆς μύ-
λαις, id est ro-
tundos.

ὄρος, γάδρος.

ὀνίσκος.

γαλδρίδης.

μάξρος.

βάκρος,

κελαίης.

Oniscus.

Onos.

A facefcit negotium. Afellorum caro, inquit Galenus, mollis quidem est, sed non æque ac faxatiliū friabilis. Xenocrates mediam habere substantiam mauult eam inter molle & durum, & succum probum eundemque copiosum gignere. Afelli ipsi non parum inter se discrepant: nam qui in syncero mari uictitant, proboque utuntur alimento, carnis bonitate cum faxatilibus contendunt: qui uero prauo aluntur nutrimento, aut in aquis quoquo modo mixtis degunt; (præsertim uero si uitiosæ fuerint aquæ) mollē quidem habent carnem: uerum ob pinguedinem lentorēque, neque suaues adeo iam sunt, & alimentum gignunt excrementosum. Ex asello pisce lapilli, qui plena luna inueniuntur in capite, adalligantur linteolo contra febriū circuitus. Bacchus, ut Xenocrates tradit, mediocris est substantiæ: ut uero

B Diphilo placet, bonum procreat succum: sed qui non facile cōcoquatur, & uirosū quid in se habeat. Afelli nomen à colore diductum est, ut Varroni placet, sicuti & umbræ turdique.

*Bacchus.**Vide an sit Athenæi exemplar hoc in loco mendosum.**Afellus.*

1 Quos sine macula lupos uocat Columella, iidem fortasse sunt quos Plinius lanatos dicit: quos uero Columella uarios, eos Oribasius ἐπιστημένους, id est maculosos.

2 Et piætæ mormyres (mormylos uocant alij) eodem modo retia declinant, in arena sese condentes. in arenosis litoribus uictitant. Mormyros (à Theodoro mormur dicitur) æstate parit. Copiose nutrit mormylus, inquit Icesius, (Epicharmus myrmam uocauit) Arcestratus piscem inutilem, neque tempore ullo bonum esse dixit. Confidera lector, an eiusdem an diuerforū piscium sint hæc nomina omnia. 3 Ex Strabone. Est Anio fluuius in Tiburtino agro, qui in Tyberim influit tertio ab urbe miliario: ut refert Blondus in Umbria. In hoc fluuiio tradit Iouius magnam esse eorum piscium copiā, quos troctas uocamus. Hermolaus hoc in loco apud Pliniū pro collyri callariæ legit, ex Athenæo, ut scribit: uerum Plinius ipse lib. 32 separauit callariam ab asellorū genere: quandoquidem asellis minor est callarias. Apud Athenæū Dorio refert quosdam γαλβρίδων uocare ὀνίσκον. Euthydemus γαλβρίδων, Arcestratus γαλβρίδων. 4 Aristoteles (quod meminerim) ὀνίσκον ne nominat quidē, sed ὄιον. 5 Verberat. Vetus interpres, Habet in orificijs quandā partem sicut uirgā, &c. Vide supra in squatina, & item in rhombo. 6 Vnus idēmq; piscis bacchus uocatur, oniscus & schellaris, uti alio loco ex Dorione refert Athenæus. 7 ὄιον τω θρόνῳ, id est segnē ignauū uocat Oppianus: & inter magnos pisces illum enumerat lib. 3 de pisc.

*Lupus lanatus**Lupus uariatus.**Ἐπιστημένους,**Maculosus.**Mormyros.**Mormylus.**Mormyros.**Mormur.**Myrma.**Trocta.**Callarias.**Gallerida.**τελαρίνα.*

De umbra & glauco.

Cap. CLXXIII.

Vmbra, quam σκιάειαν uocant & σκιαθίδα, lapillos etiam in capite habet: uideoque algore infestatur. Sciēna cum metuit, caput oculosque abscondit, aut in cauera quapiam, aut herbis marinis, reliquo corpore neglecto, ita se totam abscondi putans. Sciēnæ caro minime quidem dura est, sed mediocris: quæ tamen faxatilibus duriuscula sit. Sciadeus, inquit Xenocrates, bonum gignit succum: facile in corpus digeritur: saporis est iucundi: nutrimentum præbet non admodum copiosum. Sciēnæ interanea, & squamæ combustæ, pauos discutunt. Siena alia esse uidetur à sciēna: nam sciēna, uti Oppianus scribit, in faxis herbosis degit: siena uero in faxis nudis. Vmbra quoque fluuiatilis habet Aufonius,

*Vmbra.**Sciēna.**σκιαθίς.**σκιαθίς.**σκινίθης.**σκιαθίς.**Siena.**An idem qui**sciēna.**Siena.**Vmbra fluuiatilis.**tilis.*

Effugiens oculos celeri leuis umbra natatu.

Glauco quoque à colore, uti arbitramur, cæruleo dictus, pelagiū piscis est: latetque æstate mediis feruoribus dies sexaginta. Appēdices habet paucas

*Glauco.**γλαυκίς.*

DE DIFFERENTIIS

superne exeuntes circa uentriculum. Fœtum, cum metuit, ore recipit, rur-
 fúsq; emittit. Capitis in cibo præcipua laus: uel ut Arcestrato uidetur, ro-
 stri maxime, (*πετομύ*) uocant) sicuti in cōgro capitis totius. In maiorum pi-
 scium numero cēsentur, qui à nonnullis *τμητοί* uocantur, id est qui in partes
 secantur ad patinam. Caro illi dura est. in omnibus lupo inferior est: & ut
 Xenocrates prodidit, non minus à lupo uincitur, quàm ipse sparum supe-
 rat. Verrucas tollit glauci iecur. Glaucus è iure sumptus (uel uti aliis placet, 3
Glauciscus. glauciscus) mulieribus lactis copiam facit. Glauciscus, inquit Diphilus, in 4
 cibo similis est cephalo & mugili.

*Umbra ma-
 rina.*

1 De umbra marina extat Ennij uersus apud Apuleium, - Melanurum:
 Turdum merulamq; umbramq; marinam. 2 Latet æstate. Ouidius in Halieut,
 Ac nunquam æstiuo conspectus sydere glaucus. 3 Glauci iecur. Hermolaus F
 hoc in loco Plinij glau iecur legit, non glauci. 4 Glauciscus piscis an idem sit cum
 glauco, an alius, considera lector.

De sparō & aurata.

Cap. CLXXIII.

*Sparus.
 Sparulus.*

SParus (de quo Ouidius in Halieuticis,
 Et super aurata sparulus ceruice refulgens)
 Xenocrate, uti modo diximus authore, lupo & glauco in cibo deterior est.
 Icesius uero ita prodidit, Sparus, cum aliis plerisque piscibus copiosius alit:
 tum uero quàm mæna meliorē succum progenerat. Diphilus sparū acrem
 esse prædicat, carne tenera, minime uirosa, stomacho grata, concoctu haud
 difficili, & quæ urinam ciet: frixa tamen difficiliter concoquitur. Aurata, 1
*Aurata,
 χρύσοφρυς.* quam chrysofryn Græci à fulgente splendore uocant, in gustus suauitate G
 primas partes tribuit Icesius. uerum uti Martialis cecinit,

Non omnis laudem pretiūmque aurata meretur:

Sed cui solus erit concha Lucrina cibus.

Litoralis piscis aurata est, partim saxosis partim arenosis locis degens: pela-
 gius quoque. uonnunquā appendices habent auratæ superne exeuntes cir-
 ca uentriculum, aliæ plures, aliæ pauciores. Parit aurata æstate. parit uero,
 ut lupo, in iis maxime locis qua flumina exeunt in mare: quinetiā in ma-
 ritimis paludibus auratas quoque gigni apertum est. medijs feruoribus la-
 tet, ut onos, plurimum temporis. Hyeme aduersa ualetudine laborat. Fusci
 na sæpenumero capitur interdum dormiēs, ut lupo: alioqui minime fusci-
 na posse capi existimatur. Auratam Ephesij ioniscum uocarunt, ut Arche- H
 stratus author est. Aurata carnem habet cādīdam, solidam, & quæ bonum
 procreat succum, abundēque nutrit, facile digeritur atque excernitur.

*Onos, Plinius,
 asellus.*

Ioniscus.

*Orata.
 Chrysos.*

1 Auratæ. Orata, ut Festus inquit, à colore auri: quod rusticū orum dicebant. Au-
 rei coloris chryson habet Plinius ex Ouidio: qui in Halieutic. inquit:

- Et auri chrysofrys imitata decus. Oppianus in Halieutic. lib. 1.

ἄλλιν χρύσοφρυς ἐπώνυμος, id est ut uertit Lippius, Aurata à splēdoris nomine dicta.

De turdo, merula & aliis quibusdam saxatilibus. Cap. CLXXV.

INter saxatiles scarus, ut dictum est, principatum obtinere creditur: secū-
 dum uero locum Galenus merulæ ac turdo tribuit: tertium deinde iuli-
 di,

A di, phycidi & perca. De scaro satis diximus. Merula, quæ κόσσυφος græce dicitur, inter saxatiles laudata, colore est subobscuro uiridante. Merula mas est, uti Oppianus tradit: turdus uero (νήχλω uocant) fœmina, inter saxatiles quoque nobilis, inquit Plinius, & μελαιόσικτος, id est nigris quibusdam maculis insignis. Merula & turdus mutant colorem: uere enim nigrescunt: post uer albedinem suã recipiunt: & hyeme latent. Branchias habet turdus utrinque quaternas, easque duplices, excepta nouissima. Mollis utrique caro est, & quæ probum creat succum: qui tamen per halitum facile digeritur, neque copiose admodum nutrit. Turdum nonnulli σαῶρον, alij αὐλίαι uocarunt.

2 Turdorum cōplura sunt genera. Iulis (ut Galeno placet) saxatilis piscis est: cuius caro & concoctu facilis, & corpori humano saluberrima est. Et Oppiano quoque iulis piscis saxatilis est in muscosis algosisq; saxis uiuēs: paruus admodum pisciculus: uerum hominibus in mari natantibus & urinantibus uenenato morfu infestissimus. Agmine deſo adherēt iulides immortē corporibus natantum, non aliter atque muscæ solent in autumno. Os huic (inquit Ælianus) sceleratissimi ueneni refertum est. quęcunque piscem degustarit, inhabilem ad esum, perniciosumq; ei qui postea gustauerit efficit. Hominem quoque non minus morfu persequitur mus, (μύς à Græcis uocatur) piscis alioqui paruus: sed duro tergo & dentibus robustis. Est & μύς qui caprificus dicitur. caro eius uirus olet & dura est, difficiliusq; concoquitur. cutis ori grata est. Phycis, qui & phycus dicitur, saxatilis piscis & tenellus est: perca similis est spinis uallatus. mutatque colorem: cum enim cæteris temporibus candida sit, uerno uaria redditur. eadem pisciū sola ex marinis piscibus nidificat ex alga atque in nido parit. Et cum cæteri pisces, qui oua pariunt, semel pariant, pusillæ phycides bis anno pariunt. Differt in hoc genere mas à fœmina, quod mas nigrior & squamis amplioribus est. Phycides, quanquam cætera abstinent carne, tamen squillas sæpenumero appetunt. Mollem carnem habent phycides, probumque succum gignunt, qui facile difflatur: nec multum nutriunt. Facile corrumpuntur, inquit Diphilus, minimèq; uirosæ sunt. Est & phycen huic similis, pisciculus saxatilis & tenellus: facilèq; (ut perca) corrūpitur. Phycidi perca similis est, quæ & percis dicitur, piscis & amni & mari cōmunis, id est marinus & fluuiatilis. saxatilis est circa muscosa algosaque uictitans, uirgulis lineisq; quibusdam

D uarius. Branchias habet utrinque quaternas, easque duplices nouissima excepta: plures quoque appendices superne circa uentriculum. Parit fluuiatilis perca in fluuiorum & lacuum paludibus, id est quæ prope fluuios aut lacus stagnant, (πολιμνάδες uocant) in arundinetis. In partu continentem emittunt suum fœtum, eo quo ranæ modo: adeo enim fœtus ipse continuo filo sibi cohæret, ut eum piscatores ex arundinibus colligant. De fluuiatili perca hæc cecinit Aufonius,

Nec te delicias mensarum perca silebo,
 Amnigenos inter pisces dignande marinis,
 So us puniceis facilis contendere nullis.
 Nanque & gustus iners, solidæque in corpore partes

Merula.

κόσσυφος.

Turdus,

κήλη.

σαῶρον.

Αυλία.

Iulis, ἰουλίς.

Mus, μύς.

Caprificus.

Phycis.

Phycus.

Φύκος.

Fuca.

Phycen,

φυκλώ.

Perca.

Percis.

Γόρκη.

Γόρκης.

Γραμμοπι-

κίλος.

Perca fluuiatilis.

DE DIFFERENTIIS

Segmentis coeunt, sed dissociantur ariftis.

E

Perca alimentum gignit saluberrimum, & quod concoctu facile est: uerū, ut inquit Diphilus, æque atque phycis facile corrumpitur. Pro locorum tamen ratione in quibus uictitant, perca nonnulla uarietas contingit. Quæ in Rheno gignitur perca, marinis piscibus in succi probitate æqualis est, ut prodidit Xenocrates. Perca salsa è capite cinis, melle addito, uerendorum pustulas discutit. Channe aut chaune, phycidi & perca similis: pelagius piscis, ut Aristoteli placet, & carne sola uescitur. Circa saxa uictitat, ut scribit Oppianus, alga muscòque plena. Colorem habet, uti ex Aristotelis sententia refert Athenæus, nigro rutilòque uarium, aut in nigro rufescentem, & maculis lineisue quibusdam distinctum. Huic uenter prope os positus est: adeo ut cum minores pisces insequitur, uentriculus illi in os nonnunquam procidat ob uoracitatem. Channe omnes grauidæ capiuntur. Et ex se

Χάνη.
Χαώνη.
Χάνη.
Hiatula.
Γοικιλόρθρον
μέλαινα, κη ποι
κλόρομμον

Concipiens channe gemino fraudata parente est, inquit Ouidius.

Carnem habet channe mollem quidem & tenellam, sed quàm perca tamè duriolem. Channæ iecur siccatum pondere. x. i. i. i. cum oleo cedrino, perunctis pilis nouem mensibus, psilothrum fit palpebrarum.

Alii legunt, nõ
channæ iecur,
sed teniæ iecur

1 Viridante, &c. Merulæque uirentes dixit Ouidius: Athenæus uero κέσνφος μελάχρους. 2 Iulis, &c. An idem sit piscis Galeno & Oppiano qui Ιούλις uocatur, ambiguum uidetur. 3 Vide an fortasse hoc in loco apud Athenæum legi debeat (ut cõiicit Hermolaus) ὕς pro μύς, id est sus 4 Spinis uallatus. Ἀναδοσεφίς καὶ παικλόχρους.

Υς.

De melanuro, coracino & aliis quibusdam. Cap. CLXXVI.

Melanurus.

Saxatilis piscis est melanurus: & prope litora in locis arenosis alga parascitur. Coracino similis est piscis uarius, notis pluribus nigris insignis, non aliter atque sargus. Percarum ducem Numenius melanurum dixit. Viribus haud magnis est, sed solers: non facile reti aut nassa capitur: nec ad partionem mari tràquillo, sed tempestatibus agitato proficiscitur: capiturque tunc temporis apud litora esca ex caseo & pane. In Stabiano Campaniæ ad Herculis petram, inquit Plinius, melanuri in mari panem abiectum rapiunt: iidemque ad nullum cibum in quo hamus sit, accedunt. Xenocrates melanurum stomacho gratum esse prædicat, probumque gignere succum: & qui facile digeritur, abundeque nutrit, atque haud difficulter excernitur. Hic Icesius melanurum sargo similem esse tradit: uerum succi bonitate atque suauitate inferiorem: probe tamen nutrire & succum procreare modice astringentem. Melanuro similis est melanderinus: & coracinus melanuro similis est: pelten hunc uocant Nili accolæ. Et Alexandrini παράταξ: Parmeno autem Rhodius etiam platistaticon uocari dixit, αἰολίαν quoque nonnulli coracinum uocant: alij tamen alium piscem significare æolian contendunt. Est uero coracinus piscis amni & mari communis. colore est nigricante, præsertim in pinnulis. lapidem gerit in capite. Gregalis piscis est: & parit autumnò inter algas locis densis. Fert uterum longo temporis spatio: & cum utero fert, optimus est coracinus, perinde ut mæna. Parit etiam nonnunquam messe tritici. loca saxosa incolit & herbida, latet hyeme: neque capi

Melāderinus.
Coracinus,
Κωρακίν.
Γέλιπς.
Πλάταξ.
Platistacos.
ÆEolias.

capi

A capi solet nisi certis quibusdam temporibus & eisdem semper. Prodest coracino ferme, præter ceteros pisces annus squalens, quia teporem potius affert. Cum alij pisces magna celeritate adolescant, hoc coracino præcipue accidit inter minores. carnem habet duram, & ad salituram idoneam, uti infra docebimus. Coracinus marinus parum corpori præbet alimenti, idq; bonum mediocriter, ut Icesius prodidit. Sed coracinus in Ægypto principatum obtinet, & præcipue qui in Nilo nascitur: ideóque Nilo peculiarem esse piscem uoluere nonnulli. hunc Xenocrates, uel nobilibus marinis piscibus æquari tradit. Dorion coracinum à nonnullis saperden appellari, optimúmque in palude Mæotide gigni prodidit. Porro saperdes, ut Aristoteles author est, inter fluuiatiles lacustrésque pisces, cum uterum gerit, commendatur. Xenocrates κέρραξον scribit piscé esse præduræ carnis, qui & in maiorem auctus magnitudinē durior euadit, sapore uiroso, difficulter in corpus digeritur. Est & κέρραξ apud Athenæum, carne quàm sit hierax duriore. Coracinorum carnes aduersus scorpiones ualent impositæ. fel eorum uisum excitat. Coracinum fluuiatilem sale maceratum κέρραξον appellant Alexandrini: hoc inter falsamenta facile concoquitur digeriturque, abunde nutrit, miniméque mali est succi. Coracini falsamenta pauos discutunt & carbunculos.

Plinius. Præterquam æstatis diebus paucis, & iisdem semper.

Saperdes.

Coraxus. An idem qui coracinus. κέρραξ.

Coracinus. κέρραξον.

1 Theodorus oculatam uocat: uerum Plinius utrunque enumerat piscem eodem prope uersu, tanquam uarios, lib. 32 cap. 7. Oculatā Celsus inter mediæ materiæ pisces duriusculos numerat. Melanurum Athenæus ὀφθαλμοπύγνικτον καὶ πολύχρυσμον καὶ κέρραξον dixit. 2 φύγρος, quem Numenius φύρον uocauit: an idem sit, uide apud Athenæum. 3 Coracinus, κέρραξον dicti sunt, quod assidue oculos moueant, inquit Athenæus: πλατιστακον uocari scribit Massarius, à lata figura: Theodorus quandoque coruulum, nonnunquam graculum uocat. Porro graculo similem draconem marinum dixit Plinius, καὶ κέρραξον ἐπώνυμον αἰθωπι χοῦν, id est, ut uertit Lippius, Et nigro cui nomina dicta colore. Coracinus. Athenæus quoque ex Aristophane μελανοπύγνικτον κέρραξον uocat. Epicharmus κέρραξον κερωφίδας dixit.

Oculatā.

φύγρος.

Coruulus. Graculus.

De exocæto & cordulo.

Cap. CLXXVII.

Miratur Arcadia suum exocætum, appellatum ab eo, quòd in sicco somni causa exeat. Circa Clitorium uocalis hic traditur & sine branchiis: idem aliquibus adonis dictus. Piscis est colore subfuluo subrufóue: cui à branchiis utrinque ad caudam usque protenditur linea siue uirgula candida. Est autem figura minime lata, sed terete, magnitudine paruis mugilibus, qui apud litora inueniuntur æquali: hoc est longitudine octo digitorum aut semipedali. Et, ut paucis rem absoluaui, pisciculo qui tragus uocatur, similimus est exocætus, præterquam quòd tragus infra gulam nigrú quoddam gerit, quod tragi, id est hirci barbam uocat. Est autem exocætus piscis saxatilis, ut qui petrosi locis uictitat. Hic mari tranquillo unà cum maris effluxu egressus dormit in sicco inter lapillos ad solem cōuersus: qui ubi satis quicauerit, sese denuo aquã uersus reuoluit, donec ab undis marinis recipiatur. Obseruat quoque tunc temporis aues marinas, quæ in litore pascuntur, sæpe nanque illum aggrediuntur. Has cum uiderit, quantum po-

Exocætus. Ἐξώκαιτος.

Adonis.

Τραγός.

DE DIFFERENTIIS

Tragus.
Squalidus,
ἄρρωθής.

Cordulus.
κόρδυλος.
κέρδύλη.

Teragus.
κέρυλος.

test, fugit quocunque modo saliendo reptandóque, donec in aquam perre- E
ptet. Tragus uero cui similem diximus exocœtum, infráque gulam nigrú 2
quoddá habere quod tragi, id est hirci barba uocatur, pisciculus squalidus
est, minimúmque aut futci continens aut pinguedinis: uicitat apud lito-
ra herbosa. Exeunt in terram & alia aquatilia, ut qui marini mures uocan-
tur, & polypi, & murenæ: sed inter ea quæ bráchias habent, qui terram pe-
tit, ut inde cibum accipiat, unum adhuc tantummodo nouimus (inquit A- 3
ristoteles) cordulum nomine. Pinnis hic caret, sed bráchias habet & pedes,
& caudam præterea laxam & latam. Natátque pedibus & cauda, quam si- 4
milem filuro habet, quoad paruum magno licet conferre. quadrupes idem
est, ut ad ambulandum idoneus: egressúsque cibum petit in terra.

1 Subfuluo. Oppianus, ξανθὸς ἰδεῖν: Athenæus, ὑπόπυρος, id est subrufo. 2 Tragus, F
&c. Teragus paruus piscis est ex Ouidio, an idē an alius à trago, nondum constat. 3
Inter pisces non inter quadrupedes cordulum numeramus: tum Aristotelem secuti au-
thorem, tum etiam quia branchias habet, quod piscium proprium est: κέρυλοι etiá uo-
cat eum Numenius. 4 Laxam, μανῶδη: uetus interpres, non spissam.

De marino dracone & scorpione.

Cap. CLXXVIII.

Draco ma-
rinus.
δράκων,
Draco.
δράκωντες σι-
μοίτε γλω-
κοίτε, inquit
Oppianus.

Dracunculus.
Graculus.
Hæc fere de
serpente mari-
na ab Aristot-
ele narratur.

Scorpio.
Scorpius.
Scorpio mari-
nus.

Litoral is piscis est draco marinus, partim in arena, partim inter saxa de- 1
gens: cætero quidē corpore (ut Ælianus prodidit) aliis piscibus similis:
caput uero atque oculorum magnitudo terreni draconis speciem similitu-
dinémque gerunt: magni enim sunt & uenusti: maxillæ etiá similitudinem
quandam habent cum terrestribus. Et pellis quoq; non procul abesse à ter-
reni draconis pelle palpanti uidebitur. Simul & infestis & uenenatis arma
tus est aculeis: habet nanque in brachiis aculeos spinásue uenenatas ad cau- G
dam spectanteis. Quidam aliud uolunt esse dracunculum: est autem, ut Pli 2
nius tradit, graculo similis. Draco marinus captus atque immissus in are-
nam, cauernam sibi rostro mira celeritate excauat. Draconem marinū car-
nem habere duram uescentibus omnibus apertum est. Draco marinus ad
spinæ suæ qua ferit, uenenum ipse dissectus & impositus, uel cerebro toto,
prodest. Dentiū dolores sedantur ossibus draconis marini scarificatis gin-
giuis. Quemadmodum draco marinus, sic & scorpio lædit, dum manu at-
tollitur: aculeo nãque uenenoso armatur: piscis partim pelagius, partim li-
toralis. Est enim duplex scorpionum marinorum genus, ut Icesius author H
est. Sapore præstant atque alimenti bonitate qui pelagij sunt: hi rufo
sunt colore. Alterum genus subatrum est, palustre potius atque cœnosum.
Vario colore scorpionum esse tradit Epicharmus. Plures habet scorpio appē-
dices superne circa uētriculum. bis anno parit. Caro scorpionum dura est,
& cum sinapi manditur. Ut uero Icesius scribit, cartilagineam duritiē ha-
bet scorpius: alimentúmque præstat copiosum: faciléq; excernitur, ut qui
absterforiam uim habeat. qui pelagij & rufo colore sunt, uberius alunt. Io-
cinoris doloribus scorpio marinus in uino necatur, ut deinde bibatur. Scor-
pius marinus necatus in uino, uesicæ uitia & calculos sanat: lapis qui inue-
nitur in scorpionis marini cauda, pondere oboli potus. Pauos discutit scor-
pio in uino decoctus, ita ut foueantur ex illo. Scorpjij marini fel alopecias
replet:

A replet: oculorum suffusioni, albugini, hebetudini obscuritatiue medetur.

Vel ut alij tradūt, fel marini scorpionis rufi cum oleo uetere aut melle Attico incipientes suffusiones discutit: inungi ter oportet intermissis diebus.

3 eadem ratio albugines oculorum tollit. Scorpæna, inquit Xenocrates, durā *Scorpæna* habet carnem, saporis minime ingrati. In mari rubro sagittarius gignitur, *Sagittarius* erinacei speciem habens, firmis & bene longis armatus aculeis.

1 Ab Ephippo *σπακαίνις*, id est dracæna uocatur. 2 Spinæ, *ἀκάνθας*: uenenum *Dracæna* habent, sed minime mortiferum. 3 Plinius scorpænam & scorpionem tanquam di- *Δεσκαίνις* uersos enumerat: Athenæus quoque differre tradit scorpionem & scorpænam & colore & succo. Scorpidas quoque narrat Aristoteles in alto fœtificare: necdum cōstat an sint *Scorpides* è scorpionum genere.

B De mugilum generibus.

Cap. CLXXIX.

1 **N**ON in saxosis locis, sed in maritimis paludibus fere uictitat mugilū *Mugil* genus, & apud fluuiorum ostia, ubi copia influit dulcis aquæ: atque *Mugilis* in iis maxime locis parit. Mugil, ut inter pisces, facillime audit. Ventriculū *κεσθίδις*

habet auium modo carnosum: & altera uentriculi parte plures exeunt ap- pendices, altera uero una tantum. Mugilum genera plura sunt: sed quatuor

2 præcipua numerantur, cephalus, chelon, fargus & myxos: ita Aristoteles. *Cephalus*

Icesius autem, Leuciscorum, inquit, id est mugilum plura dicuntur genera, *κεφάλων* cephalus, cestreus, chelon & myxinus: quorum cephalus & suauitate & suc- *σαρρός* ci probitate cæteris præstant. Secundum locum obtinent, qui *Μύξος* *κεσθίδις* dicun- *Leuciscus*

3 tur: iis inferiores sunt myxini: sed omnium deterrimi chelones, qui & bac- *κεσθίδις* chi banchiue appellantur. Hæc Icesius. Euthydemus duo prodidit mugilū *Μύξινος*

genera, sphenea (quod ieiunum est & figuram refert quadrāgulam) & di- *Βάκιος* *Βάκιος* *σφλωδίδις* *δαδακτυλίδις* *Νῆστις* *Ieiunus mugil*

dactylea, qui latitudinem habet minorem quàm duorum digitorum. Do- rion mugilis marini species duas posuit, cephalum & *Νῆστις* *Ieiunus mugil*

Sunt qui omne mugilum genus sponte oriri opinantur, sed non recte: nam & oua eorum fœminæ, & semen genitale mares habere cernuntur: uerūm

genus quoddam eorum est, quod nō coitu, sed limo arenæue enascatur, ut quod apud Gnidum olim factum memoratur. Stagnis eorum sub canis or- tu resiccatis, & limo iam arido, ubi primum imbribus restagnare loca inci-

perent, pilciculi nascebantur generis mugilum, quod per coitum procrea- tur magnitudine menulæ paruulæ: nec in iis aliquid uel oui uel seminis cō-

4 tinebatur. Et genus quoddam mugilum reperitur in fluuiis lutulentis, in *Mugil fluuiia-* *tilis.*

5 quo nec mas est nec fœmina. Nascuntur & in Sipharū lacu mugiles, qui bi- nas tantum pinnulas habent. Qui chelones dicuntur & fargi, myxi atque *Chelones* *Sargi* *Myxi*

cephali, grauescere mense Decembri incipiunt: geruntque diebus tricenis. Parit cestreus iis locis maxime, quæ fluuius exit in mare, ut dictū est. Et in- *Cephalus* *Cestreus*

ter primos pisces partum accelerat: parit nanque hyeme. In piscium gene- re alter alterum sui generis edit, excepto mugile. Cephalus & *κεσθίδις* soli car- ne omnino abstinent: cuius rei argumentum est, quod neque in uentre tale quid unquam habentes reperiuntur: neque esca in eos ex carne utimur, sed panis offa. Neque oua fœtusue cestrei ab ulla belua uiolantur: ideoque co-

DE DIFFERENTIIS

δολιχρονιδ est
minime gulo-
sum esse: κέ-
σσεα, dicit Op-
pianus.
Alias, eidem
tam incauta
facilitas.

piosi existunt: sed cū adoleueriut, tunc à cæteris piscibus corripuntur. Ve-
scitur mugilis unusquisque phuco algæ, atq; arena. Gulofus omniū ma-
xime mugilis est atque insatiabilis, inquit Aristoteles: quocirca uentre di-
steto grauescit: & cum sit ieiunus, uilis est. Cum hic metuerit, caput absco-
dit, corpus totum occultari credens. Eidē tamen tanta facilitas, ut in Phœ-
nice & Narbonensi prouincia, coitus tempore è uiuariis marem linea lōga
per os ad branchias religata emissum in mare, eadēque linea retractum,
fœminæ sequantur ad litus: rursusque fœminam mares partus tēpore. Scit
mugil esse in esca hamū, infidiāsque non ignorat: auiditas tamen tanta est,
ut cauda uerberando excutiat; cibos, capitur autem esca, ex pane, lacte &
menta. retia saltu nonnunquam superat. Viget mugilis autumnno: deterior
est cū fert utero. Cū plurimis piscium generibus imbres conducāt, mu-
gili tamen nocent: fit enim ut pluuiis multi ex his de facili excæcentur, si
modum aqua excesserit. Et cum pisces omnes, dum utetū gerunt, graui sti-
mulo agitentur, ita ut in terram exiliant, omnium maxime mugilē ita so-
licitari certum est. Mugilus & lupo quanquam inimici sunt capitales, ta-
men stato tempore congregantur. Sape mugiles cauda abscissa uiuunt: ab-
roditur uero à lupo eius cauda. Subit cestreus in amnes & lacus, ibiq; pro-
spere degit. Cestres (ut Artemidorus tradidit) ascēdunt in Nilum uere, cum
prægnantes sunt: descendunt autem paulo ante p̄ciadum occasum unā o-
mnes parituri: & tunc quoque in septa incidentes capiuntur. Sunt mugiles
(ut Icesius author est) boni admodum succi: facile excernuntur, nec multū
alunt. Porro ex alto mari mugil optimus habetur, sapore iucundo, subacri,
lupo nihilo inferior. subiens hic purū lympidūmq; flumen carnis duritiem
temperat, euaditq; delicatior: qui uero in limosis lacubus stagnantibus
locis capitur, uirosior est. Attritis imponitur cinis è capite mugilū: cōburi-
tur autē in fictili uase: illini cū melle debet. Inter falsamēta mediæ materiæ
Cestreus est. Bāchi, quē quidam myxinon uocāt, fel auribus utilissimū est.
Inueniūtur in bāchi piscis capite ceu lapilli: hi poti ex aqua, calculosis præ-
clare medētur. Mugilū genus præstantissimū cephalus est, nomen à capitis
grauitate sortitus. Est uero cephalus alter, qui chelon dicitur: alter phereus.
Cephalus, quē chelona uocāt, litoribus gaudet: sed prope paludes maxime
uictitat, aut ad fluuiorum ostia ubi copia influit dulcis aquæ: alter eiusdem
generis trāllitoranus, qui non nisi mucore uescitur suo: quāobrem semper
ipse ieiunus est. Pascuntur limo cephali: quo fit, ut graues & sordidi sint. Pi-
scem ipsi nullū omnino edunt, sed & carne penitus abstinēt: cuius rei argu-
mentum est, quòd nihil tale in uentre unquā habentes, reperiūtur. Et quo-
niam uersari in limo solent, efferunt se, urinanturque saepe, ut corporis for-
des mucūmue abluant. Oua fœtusque eorum à nulla belua uiolantur: qua-
propter copiosi existunt: sed cum adoleuerint, tunc à cæteris piscibus corri-
piuntur, maximēque ab archana. Parit cephalus ad æquinoctiū autumnale,
& eius fœtus nouissime fere omnium apparet. De cephalo Galenus hæc
prodidit. Cephalus ex eorum piscium genere est, qui squamis integuntur.
Nascitur autem non in mari solum, sed in paludibus ac fluuiis: quo fit, ut ce-
phali

Banchus.
Myxinos,
Cephalus.
Chelon.
Labeo.
Cephalus trāf-
litorianus.

Archanus.

Cephalus.

Aphali non paruum inter se discrimen habeant: ut uideri possit cephalus pelagius alterius esse generis, carnéque ipsa plurimū differre ab eo, qui in palude uiuit, aut fluuio, aut limoso aliquo stagno, aut cloaca, qua expurgatur urbium stercoraria. est enim eorum caro qui in cœnosis & sordidis aquis uictitant, excrementi mucique plena: sicut optima eorum qui in puro mari uiuunt, præsertim si uentorum flatibus agitetur. Inter pisces cephalus maxime utraque aqua utitur, marina scilicet & dulci: & hanc habet naturam, ut aduerso flumine natans, quàm longissime à mari discedat. Et hic quidē cephalus numerosas illas ac paruas spinas non habet, sicuti neque marinorum quispiam alius: uerum qui ex fluuio aut palude in mare descēdit, non fecus ac congeneres huiuscemodi, spinarum plenus est. Hęc de cephalo Ga

lenus. Pausanias quoque cephalos lutosos esse pisces testatur: cœnosisq; locis & fluuiis turbulentis gaudere. Cephalo præstantiam statim indicat gustus: qui enim præstantior est, & suauior sentitur & acrior, pinguedinisque expers: at contrà, qui piugues sunt atque insipidi, ij tum in gustu, tum uero ad concoctionem sunt deteriores, stomachoque aduersi, & malū procreāt succum. Hic tamen si sale condiatur, (nam & cephalo sale adseruātur) longe quàm ante præstantior euadit: nam quod in eo mucosum uirosūque est, id totum deponit. Recens autem salitus iamdiu in sale adseruato melior existit. Leuciscos uocant nonnulli pisces quosdam in fluuiis genitos, alterum cephalorum genus esse rati. Est autem leuciscus cætera quidem ut quequaque cephalo similis, nisi quòd leuciscus candidior paulo est, capitēque minore & sapore acutiore. Quod ad alendi facultatem attinet, cephalo fluuiatili similis est. De cephalo autem fluuiatili ita cecinit Aufonius: capitonem uocat.

Insipidi, πῖπλι γδσιν ἔκκλυται.

Leuciscus, Ἀδυνίσκες.

Cephalus fluuiatilis, Capito.

Squameus herbofas capito interlucet arenas,
Viscere præteneris fartim congestus aristis:
Nec duraturus post bina trihoria mensis.

1 Mugil & *μυγίλις* tam genus quàm speciem significant: uocātur etiam mugiles à quibusdam *μυγίλις*. Mugil apud Varronem etiam in piscinis dulcibus seruatur. 2 *πλωδης*.

Chelon, &c. Plinius placentem cauda labrum dixit ex Ouidio: an idem labrus sit qui chelon? quem Theodorus labeonem uocat: sicuti & *σάργων* sargonem, & *μύξον* muconē

Labrus.

Labeo.

Sargo.

Muco.

Oxyrynchus.

D interpretatur. 3 Bacchi legitur apud Athenæum: uide an potius banchi legendum sit. Sed banchum alteram speciem uocant quidam, quæ myxinus dicitur, uti infra explicabimus. 4 Mugil fluuiatilis etiam oxyrynchus uocatur, ut Diphilus prodidit.

5 Sipharum lacu mugiles, &c. An sint hi mugiles potius ex anguillarum genere? 6 Ieiunus utilis, &c. Videtur Theodorus hoc in loco legisse, *ὅταν ἢ μὴ ἰῆσις*: uerum nos Al

Capito.

dinam secuti literam Græcam, quam & iisdem uerbis citat Athenæus, ita reddere maluimus. 7 Cephalus, &c. Theodorus capitonem uocat. Cephalum alium à cephalino, qui & *βλεψίας* uocatur, Dorion author est. 8 Pheræus, &c. aliàs *περαῖος*, id est

Cephalinus,

βλεψίας.

Cephalus,

transitoranus, ut uertit Theodorus: hoc est, ut ego arbitror, qui lōgius à litoribus degit. 9 Euthydemus & Dorion hæc non de cephalorum sed mugilum generibus referunt: sed uarie, uti supra uidere licet. 10 Mucore uescitur, &c. Est apud Aristotelem

πρωδαῖος, uel

φωδαῖος,

pholis, quæ mucorem quem ipsa emittit, sibi obducit: ita ut in eo quasi cubili quiescat. uide an idem sit piscis, an eiusdem saltem generis. 11 Et apud Aristotelem acharnas, quem æstate laborare scribit, atque eo tempore extenuari. Athenæus acharnū ha-

Pholis, φωλίας.

Acharnas.

Ἀχαρνός.

Ἀχαρνός.

bet: & alio loco acarnan, qui suauis piscis est, & in gustu subalstringens: qui & medio-

Acharnus.

DE DIFFERENTIIS

Acharna.
Acarne.

riter nutrit, & aluum ciet. Acharnas, ut uult Xenocrates, neque stomacho gratus est, neque probum generat succum. Dura carne est, nec facile corrumpitur. Et Plinius acharnen habet, an iidem sint pisces an diuersi?

De dasquillo, salpa & quibusdam aliis. Cap. CLXXX.

Dasquillus,
δάσιλλος.
Salpa, σάλπη.
Σαλπας ό.
Salpe.

PAscuntur cephalo cœno, ut dictum est: dasquilli cœno & stercore. Salpa quoque stercore uescitur: uerum hæc natura, ut alij alibi pisces principatum obtineant, ut coracinus in Ægypto, zeus Gadibus: circa Ebusum, salpa, obsenus alibi: & qui nusquam percoqui possit, nisi ferula uerberatus. Stercore, ut diximus, uescitur salpa, piscis alioqui saxosis locis uictitans, algosisque & muscosis: atque alga pascitur herbisque. reperitur & in paludibus maritimis: sed esca foetida præcipue capitur, ut stercore. Quin & cucurbita capitur, quod ei ex omnibus uni euenit. Est uero piscis colore uariis, uirgis uel maculis quibusdam rubentibus distinctus. Serratos habet dentes: & solitarius uagatur. auditum habet peracutum. Semel parit, ætatis scilicet initio locis plurimis: nonnunquam uero autumno. Gustui fere ingrata salpa est, ut Archesstratus author est: in usu autem cibario messis tempore maxime habetur aut autumno: ut uero Xenocrates docuit, salpæ quæ in alto capiuntur, sapore sunt iucundo, subacri: abundeque nutriunt, nec facile corrumpuntur: quæ uero apud litora, carnem habent durior, saporisque ingrati, & quæ malum procreat succum. Salpe expurgat ulcera in linteolis conceptis. Gignitur & in mari rubro piscis stromateus nomine, salpæ similis: uirgulas habens per uniuersum corpus extensas auri speciem referentes. Binis quoque uirgulis insignis est piscis, qui seferinus uocatur. Faber, qui & prisca consuetudine zeus appellatur, in Gadum municipio generosissimis piscibus adnumeratur. in Atlantico mari pascitur, nec alibi.

Aliis, salpes.
Στροματεύς.
seferinus.
Faber, zeus.

¹ Circa Ebusum, &c. Archesstratus circa Mytilenem, Diphilus circa Alexandriam salpas prædicant optimas. ² Virgis uel maculis, &c. Oppianus, αιολώνοβος: Athenæus, πολύραχμος καὶ ὄρνυθρόραχμος.

De gobione. Cap. CLXXXI.

Gobio.
Gobius.
κωβίος.
Gouius.
Cobius.
Cobio.
κωβός.
Gobio fluuiatilis.

Piscis paruus gobio est, & ex iis qui parui perpetuo manent. Gobius appendices habet plures superne circa uentriculum. Pariunt iuxta litora gobiones, suaque oua lapidibus committunt latiuscula & arenida. Subeunt in fluuios nonnunquam: ibique pinguescunt. E gobionibus sunt qui in fluuiorum ostiis aut paludibus maritimis uictitant: partim etiam in saxis, & partim in arena degunt. Qui saxatilis est, hunc Numenius κωβόν uocauit. nec marinus solum piscis est gobio, sed & fluuiatilis, quem hoc modo depinxit Aufonius,

Gobio non maior geminis sine pollice palmis.

Præpinguis, teres, ouipara congestior aluo:

Propexique iubas imitatus gobio barbi.

κωλίνη.

Præterea alius albus est, nigricat alius, & alius uiridior est, κωλίνη uocatur. Gobionem

A Gobionem album Eurypi non esse pelagium certum est, inquit Aristoteles. Denique

Lubricus & spina nocuus non gouius ulla est. Et,

Gouius aculeo pugnat, funditque uenenum.

Gobius spinosus.

Venenum, sed minime mortiferum inquit Aelianus.

Gobiorum caro, inquit Galenus, ut asellorum & saxatilium piscium carne durior, ita mollior est quam mullorum: crassitudine uero & tenuitate mediocrem generat succum. Præstantissimus autem est gobio, tum ad uoluptatem, tum uero ad concoctionem digestionemque, & ad probum gignendum succum, is qui in arenosis litoribus aut inter saxa uiuit: qui uero in fluuiorum ostiis aut paludibus maritimis degunt, diuersam plane carnem habent ab iis, qui in puro mari uicitant: neque enim æque iucundi sunt sa-

B poris, neque succum tam bonum præstant. Quòd si limosa fuerit aqua, aut urbem fluuius expurget, deterrimus euadet qui in illa aqua gignitur gobio. Copiosum, inquit Icesius, sed non bonum procreat succum gobiones sapore grati: facile excernuntur, nec multum nutriunt. Gustui gratiores sunt candidi nigris: uiridium autem gobionum caro substantia est rariore, magis pinguedinis expers, succumque præstat tenuiorem, neque adeo copiosum: ob magnitudinem tamen magis alit. Gobios, qui saxatiles sunt, teneriorem habere carnem Diocles prodidit. Diphilus, gobij inquit, percis simile præstant alimentum. qui uero ex iis parui sunt & candidi, teneram habent carnem: minimèque uirus olent: probum gignunt succum, & facile concoquuntur: uirides squalidiores minusque pingues sunt. Gobius recens, inquit Dio-

C scorides, si in suillum uentrem coiectus insuat, & in aquæ sextariis duodecim, donec duo supersint decoquatur: tum excolatus & sub dio refrigeratus potui detur, aluum sine molestia soluit: canum reptiliumque plagis utiliter imponitur. Gobionem saxatilem, uti modo diximus, nonnulli κωσον uocant. κωσιών, id est (ut equidem arbitror) paruo gobioni specie similis est βελόνος. βελόνος quoque piscis est in herbofis litoribus degens. Blennorum cinis, inquit Plinius, cum ruta, uesicæ uitia & calculos sanat. Epicharmus quoque uilem quendam piscem βελώνα nominat.

Gobio saxatilis.

βελόνος.

βελόνος.

Blennus.

βελών.

I Gobio, &c. Siculi κώθωνα uocarunt: alij κώσον. Sunt qui κωβιδάεια & κωβίδα habent.

κώθων, κώθος.

κωβιδάειον,

κωβιδιον.

D De apuarum generibus & similibus quibusdam aliis.

Cap. CLXXII.

1 E Gobionibus paruis & ignobilibus, qui terram subeunt, creatur pisciculus qui κωβίτης dicitur apuæ genus. Porro quam apuam nostri, aphyen Græci uocant: quoniam is pisciculus è pluuia nascitur. Grauis cibus apua est & concoctu difficilis, ut Diphilus prodidit. Sunt autem apuæ plura genera: quæ aphritis & aphros, id est spuma uocatur, non ex coitu gignitur, sed ex terra arenosa consistit: quod quidem apuæ genus nec incrementum capit, nec prolem affert: & temporis longioris spatio perit, sed denuo nascitur: unde fit ut breui quodam tempore excepto, omnibus fere anni temporibus generetur. Efferi id pisciculi genus funditus de terra, argumentum est, quòd

Alias, qui in arena gignuntur.

κωβίτης.

Αφυα.

Αφρίτης.

Αφρός.

Spuma.

DE DIFFERENTIIS

nisi tempore tepido non capiatur : utpote quod de humo ad summa tepo-
 ris gratia ueniat. Fiunt locis umbrosis & tepidis, quoties temporis benefi-
 cio solum tepescit, ut in Attica terra apud Salaminem, & iuxta Themisto-
 cleum, & in Marathone : nonnusquam uel cum aqua de cœlo incessit ori- 3
 tur pisciculus hic in spuma, quæ à copioso imbre cadente efficitur, unde no-
 men spumæ (ἀφρός) accepit: ferturque interdum per summa maris, (cum cæ-
 lum tranquillum fuerit) & in spuma fluitat, perinde ac in fimo uermicu-
 lus uoluitur : quamobrem in loca complura genus id apuæ affertur è ma-
 ri: & copiose quoque generatur, & capitur anno tranquillo & humido. Iis
 itaque ortus partim ex limo aut arena, partim per summa facta putredine
 agitur. Reliquum uero apuarum genus, fœtura piscium est: quæ etenim co-
 bites dicitur à gobionibus, ut modo diximus, paruis ignobilibus creatur. F
 Quæ uero phalerica uocatur, mēbradas gignit, quibus unà cum spinis ue- 4
 fci solemus: sicuti & aliis quæ ex iis procreatur: uocantur autem trichides. 5
 Ex iis trichia oriūtur, uile edulium, ut testis est Iulius Pollux. Trichias, uel, 6
 ut Aristoteli uidetur, trichæus, cum pōtum ingreditur, uidetur & capitur:
 sed exiens nusquam uisus adhuc est : sed hi soli Istrum amnē subeūt, unde,
 quā diuiditur fluuius, per abditum terræ meatum in Adriaticum mare de-
 fluunt : argumento est, quòd subeuntes ex Adriatico in meatus illos nun-
 quam capiuntur: sed descendentes in Adriaticū semper. Trichias bis anno
 parit. Est apuæ genus quoddā, quale in portu Atheniensium nascitur, quod
 encrasilochos dictos progenerat . ut uero quibusdam uidetur encrasilochi 7
 ex illo apuarum genere procreatur, quam cobitin appellari diximus: quin 7
 etiam genus aliud apuæ est, quod manarum & mugilum fit fœtus. Illa ue-
 ro altera quæ aphros & aphritis dicta est, humida est, breuēque, ut dictum
 est, tempus durat, & restant tandem caput & oculi. sed iam piscatores quē-
 admodum deportare possunt inuenerunt: sale enim aspersa plus temporis
 adseruari potest. Et hæc certe cæteris quæ hætenus dictæ sunt omnibus
 præstat. Cobitin etiam epseton pisciculum uocat Dorion: & illum quoque 8
 qui ex athrine pisciculo procreatur. Est sane epsetus in apuarum genere pi 8
 sciculus. epsetos uocāt nonnulli pisciculos qui in fossulis relinquuntur Nilo 9
 recedente. Præterea quoddā apuæ genus triglitē Dorion nominat. Icesius
 in apuarum genere quædam, inquit, alba & tenuis admodū est & spumea, 10
 quàm cibotin nonnulli appellant: alia pleniore crassiorēue corpore, & for- 10
 didior: præstantior quæ nitida & tenuis est. Engraulis, ut scribit Oppianus,
 apuæ genus est, pisciculus perimbecillis & timidus: ut qui grauissima sit pi
 scibus omnibus præda . Engraulis cateruatim & uelut nodo indissolubili
 colligati natant: ut nōnunquam uel nauim remorari possint: capiunturq;
 retibus magno numero. Sūt, inquit Oribasius, pisciculorum minimorum
 genera quædam, quæ sale adseruantur, quæ unà cum acrioribus oleribus
 eduntur . Vocantur alia κερκιδία, alia βοείδεια, alia κέλλια, alia τυφλωίδεια, quæ 11
 omnia & stomacho infesta sunt & aliūm citant, nec facile corrumpuntur.
 Apuarum tanta est Athenis copia, ut ob uilitatē (ut Chrysippus refert) uul-
 gare sit mendicorum edulium: cum tamen aliis locis, ubi longe deteriores
 nascuntur,

Cobites.
 Phalerica.
 Membrades.
 μεμβραδες.
 Trichides.
 Trichias.
 Trichæus.

An hic tri-
 chias idem sit,
 an alius piscis.
 Encrasilochus
 ενκρασιλοχος.

Aphros.
 Aphritis.

Epsetus.
 Εψητος.
 Αθρίνη.
 Αθεινή.
 Triglites.

Cibotis,
 κίβωτις.
 Engraulis.
 ενγραυλεις.

κερκιδία.
 βοείδεια.
 κέλλια.
 τυφλωίδεια.
 Αρνα.

7
 G

8
 9

10
 H

11

A nascuntur, magno habeantur in pretio. Apua, ut Clearchus peripateticus docuit, piscis genus est molle ac tenerū adeo, ut admotū igni protinus de-
 12 coquatur: & oleo feruenti iniectum, statim ab igne auferendum præcipiat
 Archestratus. Apuæ, membrades & trichides, piscésque id genus alij, qui-
 bus unà cum spinis uesci solemus, humidius præstant alimentum, flatuo-
 sūmque, dum in uentriculo concoquuntur, generant spiritum: ut qui con-
 coctionem recipiunt minime æqualem, statim etenim caro ipsa cōcoqui-
 tur, sed spinæ tempore longiore perficiuntur.

Απουα.
 Membrades.
 Trichides.

1 *κωβίτης* dicitur, Theodorus gobionariā uocat. 2 Apuā, &c. Aplua Theodoro, *Αφύνη* & *Αφύδιον* uocatur. 3 Oritur pisciculus. Apuæ proueniunt, ut docet Plinius, spuma maris incalescente, cum admissus est imber. 4 Phalerica. *Φαληρικὴ*, Lynceus
 B Samius *φαληρικῶς ἀφύνης* dixit. 5 Membrades appellatur, & *Μεμβράδες*, & *Βεβράδες*, & *Βεβράδωνες*. 6 *Τριχίδας*, Theodorus sardinas, & *Τριχίας* sardas uocauit: Dorion uero *πυλὴ Τριχίδα Τριχίαν* appellat. Vtrunque Theodorus & *Τριχίαν* & *Τριχῶν* sardam interpretatur. Sed quis piscis sit sarda infra explicabitur. *Τριχίας* & *Τριχῶν* an idem sit piscis nondum nobis cōstat: an uero apud alterutrum, Pliniū scilicet an Aristotelē, menda sit. 7 Encrasilochos. Encralos alij legunt. Eundē piscem arbitrantur nō nulli esse engrasilochū, & engraulim. 8 Athrine an sit eadem quæ atherina? de qua infra. 9 Epsetos, inquit Hermolaus, à coquēdo nominatos arbitror: quos Artemidorus etiam plestos uocauit. Theodorus *Ἐπίτης* naricas interpretatus est: nescio quàm uere, inquit Hermolaus. Piscis certe minimus est narica, ut Festus inquit. 10 Spumea, *Ἀφράδης*, id est rariore substantia, arbitror. 11 Hæc arbitror, in apuarum genere numerantur. 12 Admotum igni. Hinc ortum est prouerbum, *ἰδὲ πῦρ ἀφύνη*, quasi uidisse modo sufficiat ad decoctionē.

Gobionaria.
 Aplua. Αφύνη.
 Αφύδιον.
 Φαληρικὴ
 ἀφύνη.
 Απουα phale-
 rica.
 Μεμβράδες,
 Βεβράδες,
 Βεβράδωνες.
 Sardina.
 Sarda.
 Encraulus.
 Plesti.
 Narica.

De trichide, thrissa & similibus quibusdam aliis.

Cap. CLXXIII.

ET trichidas, uti modo diximus, membrades gignunt: & uulgi cibus tri-
 Echis est, & qui uili cōparatur. saltu simul ac cantu summopere gaudet,
 ut nonnunquam cantuum uoluptate captus exiliat è mari. Trichida sunt
 1 qui arbitratur eundem esse cum trissa: similes certe sunt trichides, thrissæ,
 chalcides & eritimi. Thrissæ, inquit Oppianus, chalcides & abramides ca-
 2 teruatim natant locum semper mutātes, modo in alto pelago, modo apud
 D litora uiētantes. Aristofus spinosusue piscis est thrissa, nec multum habēs
 in se pinguedinis: neque succum in alimento præbet copiosum, sed eum ta-
 men, qui facile in corpus digeritur. Ascēdunt in Nilum thrissæ, sicuti & ce-
 stres soli fere piscium, ut Aristobolus author est, absq; crocodilorum me-
 tu. Qui Mareotin lacum accolūt, trissas illic cātu & testarū concrepātium
 consonantia piscantur: etenim eæ saltantes in piscatoria ad se comprehen-
 dendas explicata instrumenta incidunt: atque hoc pacto Ægyptij splendi-
 dam prædam consequuntur. Trissam nonnulli clupeam interpretantur, si-
 cut alij alosam. Est autem clupea, authore Plinio, minimus piscis, qui atti-
 lum ingentem fluuij Padi piscem, uenam quandam eius in faucibus mira
 cupidine appetēs, morsu exanimat. huic inter pisces primas partes tribuit
 3 Ennius poeta. Alosam autem piscem plebeium esse ostendit Ausonius
 4 hoc carmine:

Τριχίς.
 Thrissa.
 Thressia.
 Θείσα.
 Ἐρίσιμα.
 Ἀβραμίδες.
 Clupea.
 Alosa.

Stridentésque focis obsonia plebis alosas.

DE DIFFERENTIIS

Chalcis. Chalcis trichidi atque trissæ similis est, piscis aristofus spinofusue: (aut sic-
cus & squalidus, hoc est ἀχρηώδης) neque multum in se pinguedinis cōtinet, 5
neque succum copiosum in alimentum præbet: facile tamen in corpus di-
geritur. gregalis piscis est. Et gregatim natāt chalcides (ut modo diximus)
locum semper mutantes, modo in alto pelago, modo apud litora degētes.
In fluuiatiliū quoque numero chalcis est. Ter parit, & gregatim sua oua
gurgiti altiori mandat congesta. sonitum quendam & ueluti stridorē non-
nunquam emittit. Chalcis uitio infestatur diro, ut pediculi sub branchiis
innati plurimi interimant: quod nulli ex cæteris accidit. Chalcidas nōnulli
Sardinus. sardinōs uocarunt. Aristoteles eritimos sardinōs dixit. Est uero eritimus 6
Eritimus. chalcidi trissæq; similis, & in alendo quoque: quē Dorion condimēto sua-
Chalcis. uiolem euadere prodidit. Sale cōdiuntur nonnulli pisciculi, in quibus chal-
Halecula. cis est & halecula.

Θεσσα. 1 Thrissæ. Θεσσα uel Θράσσα alius, opinor, marinus est pisciculus uersicolor: thes-
Θεσσα. sa à quibusdam uocatur & thetta. 2 Aristofus spinofusue. Theodorus spinofum
Thessa. dixit. Græca Aristotelis exemplaria αὐθρότρονον habēt, sed falso, ut opinor: Athenæus
Thetta. ἀχρηώδης fortasse, id est squalidus, aut siccus. Θεσσα Theodorus alofam uocat. 3
Alofa. Ennij uersus extat apud Apuleium,
Clypea. Omnibus ut clupea præstat mustella marina, &c. Sunt qui legant clypea.
Atherina. 4 Alofam. Atherinam Phauorinus uilem esse piscem radidit: an eadem sit cum
Arista. alofa, consideret lector. Atherina (quam aristam appellat Theodorus) è solitariorū ge-
Chalceus. nere (ita nanque interpretatur ἐναΐδας) prima in hoc genere parit: fœtusque eius pri-
mum fere omnium apparet. parit atterens aluum arenæ. 5 Chalceus piscis àlius à
Erica. chalcide est Cyzici frequens, figura terete, περιφδής τε καὶ κυκλοειδής: an idem sit, qui
Spuria. faber? Chalcida Theodorus ericam interpretatur, nonnunquam & spuriam: quæ in-
Sardinia. ter fusaneos pisces numeratur, & qui semel pariunt. Verum eo in loco uidētur exem-
Sardina. plaria omnia mendosa: nam chalcis gregalis est, non fusaneus: & ter parit. 6 Sardi-
Sardena. niam habet Columella pisciculum salsamentis idoneum, & à chalcide diuersum: nisi
Σαρδών. deprauatus sit codex. Item sardinam Galenus, uel sardenam σαρδώνω.

De halecula, mæna, smaride & boce. Cap. CLXXXIII.

Halecula. **T**Abentes haleculas incrementi minuti pisces iubet Columella præbe- 1
Halecula ri- ri iis, qui in uiuariis seruantur piscibus. Riualem quoque haleculā no-
ualis. minat inter ea, quæ sunt incrementi parui animalia. Alecem appellant nō- 2
Alec. nulli quam Græci μαρίδα uocāt, & Plinius mænam. Colore mutantur mæ-
Μαρίδα. næ, candidiores hyeme, & fiunt estate nigriores, id quod maxime suis pin- H
Mæna. nis & branchiis declarant. Herbofis litoribus gaudet mæna, & gregalis est.
Omnium piscium fœcundissima est, & post brumam parit. utero grauis
melior est. Forma rotundior fœmina, porrectior mari & latior. Euenit ut
cum fœtu impleri fœmina incipit, maris color in nigriorem, plūsque ua-
rietatis mutetur, & caro deterrima cibo efficiatur: uocantur à nōnullis per
id tempus τρεῖς, id est hirci. Mæna succi bonitate gobiones superāt, ut tra-
Τρεῖς. dit Icelius: sed suauitate inferiores sunt. Capitibus mænarum, quæ sale adfer-
Hircus. uantur, cinis, exsiccandi uim habet, nō admodum acrem: ideóque ad sedis
rimas eo utimur: quidam & ad columellam diu induratam. Hæc Galenus.
Mænarum ex capitibus cinis, inquit Dioscorides, si imponatur, callosas se-
dis

A dis rimas abolet: cuius etiam garum putrida oris ulcera, si eo colluantur, fistit. Plinius mænarum muria & capitum cinis, inquit, cum melle sanat strumas. Anginas mænarum falsarum ex capitibus cinis ex melle illitus abolet. Mænae falsæ cum felle taurino illitæ umbilico aluum solvunt. Capitum mænarum cinis ad rhagades & condylomata utilis. uulgo è mænis iucundissimus habetur sal: ex eo saltè genere quod è muria falsamentorum requiritur, iterumque consumpto liquore ad naturam suam redit. Manidi similes sunt boces & smarides, ut Pseusippus author est. Est autem smaridis piscis

Smarides:

litoralis, & litoribus gaudet herbosis. Colorem mutat non aliter atque mæna: candida enim hyeme, rursus æstate ad nigredinem redit: quod maxime suis pinnis & branchiis declarat. Smarida nonnulli

κωὸς ἄρα, ἢ κωοσεύμα υιο- κωὸς ἄρα
κωοσεύμα.

carunt. Smaridis caput exustum excrecentes in ulceribus carnes reprimit: nomas cohibet, thymos clauosque absumit. eius caro, non secus ac cætera falsamenta, scorpionum ictibus canumque rabidorum moribus prodest. Verèdorum pustulas discutunt smarides illitæ. Mulieribus lactis copiam

faciunt smarides cum prissana sumptæ, uel cum sceniculo decoctæ. Box, ut diximus, mænae & smaridi similis, in dorso quasi pictus, uti Athenæo placet, nominatur: piscis parvus, oculos habens pro corporis ratione grandes: adeo ut Aristophanes Bizantius, non βόακα aut βῶκα, sed βόαπα

Box, βόαξ.
Voca, uel boca.

potius appellandum statuerit, ab oculorum scilicet magnitudine, quasi bo uinos habentem oculos. Piscis gregalis est & litoralis, in locis herbidis uicitanis. Concoquitur facilius box, atque in corpus digeritur iurulentus, & aluum mouet: uerum assus suauior est & tenerior. Sunt & quidam pisces λευκομενίδες dictæ, id est mænae candidæ, quas aliqui βόακας appellant: alij diuersos asserunt.

Bocas.
Βόαξ.Leucomeni-
des.
Βόακας.

1 Aleculam arbitratur Hermolaus genus, non speciem esse: idemque apud nos significare aleculas, quod anthracidas apud Græcos, id est prunarios aut carbonarios: quicumque scilicet in pruna & craticula commode coqui possent: uerum ex Columella apparet speciem esse. 2 Alecem appellant nonnulli, &c. Alex Plinio non piscis, sed gari uitium est, scilicet imperfecta nec collata fex. nec sane occurrit locus quispiam apud ueterem aliquem authorem, qui plane ostendat alecem aut alec piscis genus esse. Horatius in primo Sermonum, Ego fecem primus & alec inueni. Nonius Marcellus locum hunc citans piscem significare dicit. 3 Quas Græci smaridas appellant, miror unde Theodorus cerros interpretetur, inquit Hermolaus. Sunt quidem gerres Plinio & Martiali quoque inter uiles pisciculos, sed diuersi à smaridibus, uti ex Plinio ipso liquet lib. 32. Martialis lib. 12.

Alecula.
Anthracides.

Alex.

Cerrus.
Gerres.

Fuisse gerres aut inuiles mænas,
Odor impudicus urcei fatebatur.

4 Νοτόρογ πῖος, Vocam interpretatur Theodorus. Et certe lectio Pliniana in uetustis codicibus bocā habet, non box, ut notat Hermolaus. Bocas, inquit Festus, piscis genus est à boando, id est uocem emittendo. ἄμφοτεροί π βῶκες, id est boces utriusque dixit Oppianus: quasi duo sint eorum genera.

De aliis quibusdam piscibus, qui uocales dicuntur.

Cap. CLXXXV.

Pisces uocis quidem expertes sunt, ut diximus, sed sonos quosdam stridorisque mouent, qui uocales esse existimantur, ut lyra, ut chromis, de

Lyra.

Ee

DE DIFFERENTIIS

qua suprà dictum abunde est: his enim quasi grunnitus quidam emittitur. In Clitore amne pisces uocales esse Mnaseus Patrensis author est. Philostephanus Cyrenensis Callimachi familiaris, in Aorno fluuio pisces esse tradit similiter turdis auibus uocales: uocari autem ab accolis *πικιλίας*. Ego uero, inquit Pausanias, hos pisces cum caperentur uidi: uocem autem audiui nunquam, quanuis uel ad uesperum usque apud fluuium expectassem: quo maxime tempore uociferare feruntur. Appion maximum piscium esse tradit porcum, quem Lacedæmonij orthagoriscum uocant: grunnire eum cum capiatur. Inter uenena sunt piscium porci marini spinæ in dorso, cruciatu magno læforum. Remedium est limus ex reliquo piscium corū corpore. *κάπες*, ut inquit Aristoteles, id est aper, piscis, quem amnis Achelous gignit, uocalis habitus est: & grunnitum habet. Idem fortasse quem *ω*, id est, suem uocant nonnulli, alij *ψαμμίτιν* uel *ψαμμαθίδα*: quanquam *ὕες θαλάσσιοι*, id est sues marini non inepte dicuntur etiam thynni, cum à glandium marinarum esu pinguiore efficiantur. Circa Lusitaniam nanque, ut refert Polybius, nascuntur in mari glandes, quibus uescentes thynni mirum in modum pinguescunt, nō aliter atque porci quadrupedes terrestribus glandibus: quocirca non immerito sues aut porci marini dici possunt. Laudantur in hoc pisce maxime, quæ circa uentrem partes sunt: *ἄσπαρξια* dicuntur & abdomina.

Pisces uocales,
ἰχθύες φωνοῦντες,
φοικιλίας.

Porcus.
Orthagoriscus.

Porcus marinus.

Κάπες.
Aper.

ὕες, Sus.
ψαμμίτις.

ψαμμαθίς.
ὕες θαλάσσιοι,

Sus marinus.

De his infra inter cybionū genera.

Ποταμίος χίριος, porcus fluuiutilis.
σκάφρος.

Ἰαίνις.
Ἰαίνα, Hyæna Sus.

I In Aorno, &c. In Aroanio Arcadiæ fluuio scribit Pausanias. 2 *κάπες*, Hic forsitan est, quem Athenæus *ποταμίον χίριον*, id est porcum fluuiatilem uocat: quem etiam ex Aristotele uocalem esse tradit. Eodem loco habetur *σκάφρος*, quem & uocalem esse dicit, nisi forsitan menda sit, & *καπες* scribi debeat. 3 *Ἰαίνις* quoque piscis est, & *Ἰαίνα*: sed an iidem an diuersi à sue, dubitat Athenæus. Durique sues, dixit etiam Ouidius in Halieutic. De hyæna ita habet Plinius, Et hyænam piscem uidi in Oenaria insula captum, caput exerentem. Hyæna ab Oppiano inter ferocia cete numeratur, quæ multo sit immanior quàm hyæna terrestris.

De thynno, thynnide, pelamide, & huiusce generis aliis.
Cap. CLXXXVI.

Thynnus,
Thunnus.
Scarodyla.
Cordyla.
Αυξίδης.
Auxuma.
Cordyla, uel cordula.
Pelamis,
Πηλαμίς.
Limosa.
Lutaria.
Sarda.
Thunnus.
Thynnus.
Pelamis.
Thynnus.
Orcynos.

Cum annuum excessere tempus, thynni uocantur: etenim cum thynne in Ponto pepererint, prodeunt ex ouo, quas alij scarodylas aut cordylas uocant: Bizantij auxidas (Theodorus auxumas) nominant, quia diebus paucis adolefcunt. Cordyla, inquit Plinius, pelamis pusilla, cum in Pontum è Maotide exit, hoc nomen habet. Hæ Ponto exeunt autumno in mare uenæ cum thynnis: eodem autem redeunt uerno tempore, iam adeptæ eā magnitudinem, qua limosæ aut à luto, pelaonidis, id est lutariæ nomen accipiant. Sarda quoque uocatur pelamis longa ex oceano ueniens. Limosis thynni prouectiores ætate anno esse putantur uno: & thynni tunc uocantur, uti modo diximus, cum annuum excessere tempus. Præ nimia pinguedine dirumpuntur thynni nonnunquam: nec fere plusquam biennio possunt uiuere, ut Aristoteles author est. Pelamis, uti Solstratus prodidit, etiam thynnus dicitur, cum scilicet ad thynni magnitudinem increuerit: postea uero maior adhuc reddita, orcynos uocatur. Postremo autem cum ingentem in

Atem in molem creuerit, cete. Et quidem iam captus est thunnus fene x, inquit Aristoteles, cuius pondus erat ad talenta quindecim: & caudæ intervallo ad cubita quinque & palmum: (Plinius, duo cubita, inquit & palmum.) Leuis piscis thunnus est, mari amniq̄ue cōmunis. Differt mas thynnus à fœmina, eo quòd fœminæ pinnula iuncta sub uentre est, quam apha-
 5 rea nuncupant, quæ mari deest. Coeunt thynni mēse Februario post idus: pariunt Iunio ante nonas. & semel anno parit thunna: sed quoniam partē
 6 præmature, partem sero producit, hinc fœtificare bis creditur. Edit sua oua condita quasi utriculo, in quo oua exigua multaque consistunt. Incrementum autem partus præcipua sumit celeritate. Pelamides ac thynnē in Ponto pariunt, nec uspiam alibi ut sentit Aristoteles: ut uero Strabo refert, pariunt in Mæotide palude. A partu statim oua sua, & prolem deinde parua
 adhuc, deuorat thunna. Carne sola uescitur thynnus magna ex parte: quandoque etiam algam tangit, sed & glande quoque pinguescit, ut modo diximus. Thynni omniū maxime gaudēt tepore: & ob eam rem arenam & litora adeunt. per summa etiam maris natāt, quo tepore potiantur. Latent thynni præaltis gurgitibus hyeme, & bruma non uagantur: sed ubicunque deprehensi, usque ad æquinoctium, ibi hybernant. Pinguescunt à latibulo maiorem in modum: sunt quoque magna ex parte suauissimi cum latent. Primadiæ in cœno se abdunt, cuius rei argumentum est, quòd neque eo tēpore, hyemis scilicet, capiuntur: & si capiuntur, dorso fœculento pinnisque
 C oppressis spectantur: uerno autem tempore prodeunt & appropinquāt ad terram coeuntes parientēsq̄ue: quo tempore fœtu grauidę capiuntur, tempestiuæque tantisper esse putantur: autūno uero & hyeme deteriores sunt. simul etiam mares pleni genituali semine (quod ἄσπιλον appellant) per id tempus cernuntur, eoque præstant ad usum: fœtu in utero adhuc paruo, difficile capiuntur: adultiore iam, larga captura propter infesti asili stimulum. Circa canis enim exortum agitantur asilo thynni: habent enim per id tempus ceu uermiculum quem ὀϊστῆρον, id est asilum uocāt, effigie scorpionis, magnitudine aranei. Infestat hoc tāto dolore, ut uel in naues sæpenumero exiliant: id quod facit, ut sit in æstate deterior thunnus. Post arcturum deinde melior est: iam enim eo tempore ab infestantis asili agitatione quiescit. Thynni in Pontum dextra ripa intrant, exeunt læua: id accidere existimatur, quia dextro oculo plus cernūt, (utroque hebetate natura) læuo hebetius. Est in Euripo Thracij Bosphori, quo Propōtis Euxyno iungitur, in ipsis Europam Asiāque separātis freti angustiis, saxum miri candoris à uado ad summa perlucens, iuxta Chalcedonem in latere Asiæ. Huius aspectu repēte territi, semper aduersum Bizantij promontoriū præcipiti petunt agmine: itaque omnis captura Bizantij est magna Chalcedonis penuria. Operiuntur autem aquilonis flatum, ut secundo fluctu exeant ex Ponto: nec nisi intrantes Pontum Bizantij capiuntur. Intrant thynni, uti modo diximus, è magno mari Pontum uerno tempore gregatim: sed multi tamē in Propontide æstiuant: Pontum non intrant. Thynni nauigia uelis euntia comitātes, mira quadam dulcedine per aliquot horarum spatia & passuum milia à gu-

Aphareus.
Ἀφάρδης.
Ἀφῆρα.

Idē sentire uidentur Plin. lib. 32, ca. 7 de cordylis.

Primadiæ.
πριμαδία, id est pelamides nostra certe opinione.

Asilus, οϊστῆρον.

DE DIFFERENTIIS

Pompilus. bernaculis non separantur, ne tridente quidem in eos sæpius iac̄to territi. E
 Quidã eos qui ex thynnis faciant hoc, pompilos uocant. At uero p̄opilum
 alium esse piscem sentiunt & Ouidius & Oppianus, atque Athenæus: pela-
 gium quidem piscem, & qui pelamidi similis sit, sed diuersus tamen: qui &
Pelamis. circa naues frequenter conspicitur ludibundus, eãsq; ad terram usq; eun- 7
 tes comitetur. Pelamis, Diphilo authore, cibus grauis, copiosẽque alit, con-
 coctu difficilis, urinam ciet: quòd si sale maceretur, facilius aluum mouet,
 & extenuandi ui prædita est. Sapore quoque iucundo est, inquit Xenocra-
Sarda. tes, & meliusculum procreat succum: nec facile corrumpitur. Sarda, ut idẽ
 ait, gustui grata est: ob eam quam in se habet acrimoniam cybio præstan-
Thunnus. tior: appetentiam incitat, & aluum mouet. Thunni autem caro, eodẽ au-
 thore, stomacho aduersa est, aridãque & mali succi: ægre deiicitur aluo, sed F
 copiosum præstat alimentum: & in summa, grauis cibus est, ut Diphilus
 prodidit. Galenus thynni, inquit, sicuti & grandiores alij pisces, succum gi-
 gnunt crassum tenacẽque: ac proinde eorũ usus senibus inutilis est. Quæ
 autem pelamides uocantur, carnem habẽt teneriorem: & succum gignunt
 crassum, qui ad mediocritatem magis tendat. Et, ut paucis dicam, thynno-
 rum caro, qui & etate & corporis mole sunt minores, non perinde dura est
 atque seniorum maiorũque. Thynni recentioris adipe Attalus ad recen-
 tiora ulcera usus est. Psilothrum est thynni sanguis, fel, iecur, siue recentia
 siue seruata: iecur etiam tritum, mixtãque cedria plumbea pyxide adserua-
 tum. Thunni ad rem balsamentariam senes improbi sunt: quæ autem pe-
 lamides uocantur, iis longe præstantiores sunt: ut quæ laudatissimis salsa- G
Cybiorum ge- nera. mentis non cedunt. Hæ particulatim confectę in genera cybiorum dispar- 8
 tiuntur: concisa nanq; pelamis quæ post quadraginta dies à Ponto in Mæo-
Cybium, κύβιον. tim reuertitur, cybium uocatur. Cum uero annum excessere tempus, &
 iam primum thynni uocantur, uti diximus: hi membratim cæsi ceruice &
 abdomine commendantur atque clidio, recenti duntaxat: & tum quoque 9
 graui ructu: cætera parte plenis pulpamentis sale adseruantur. Melandrya
 uocantur cæsis quernis assulis similima: uilissima ex his, quæ caudæ proxi- 10
 ma, quia pingui carent: probatissima ea quæ faucibus. Hæc Plinius. Xeno-
 crates cæteras thynni partes præter collum & abdomen melandrya uoca-
 uit, quòd nigris quercuum radicibus similes sint. Sed quænam recipiant H
 discrimina thynnorum partes, quæ sale adseruantur, mox referetur. Thyn-
ἀμοτελεχός. ni falsi carnẽ Dioscorides ἀμοτέλεχον uocari scribit. Hæc si edatur, iis quos ui- 11
 pera, quæ præter dicitur, momorderit, auxiliatur: oportet autem uinum
 quamplurimum subinde cogantur haurire, indẽque euomere. Iis quibus
 σπυμιφάγια opus est, id est, qui acrioribus cibus ad uomitionem proritandam
 indigent, accommodatissima est. Canum morsibus utiliter imponitur. Pe-
 lamidum salfarum capitum cinis uel cybiorum cum melle ad cõdyloma-
 ta & rhagadas utilis est: sarda priuatim contra præsteris morsum prodest.
 Quod cybium uocatur, inquit Galenus, uulneri à cane inflictõ non sine
 utilitate imponi prodidẽre quidam: & contra draconem marinum ex ace-
 to. Cybia uetera eluta in nouo uase, deinde trita, profunt dentium dolori-
 bus.

A bus. Aluum purgant cybia uetera: priuatimque cruditates, pituitas bilé-
 que trahunt. Pamphilus melandryn genus thynni grandissimum esse sta-
 12 tuit. In pelamidum maiorū genere apolectus, (uel, ut alij legunt, apolectū)
 uocatur pelamidum generis maxima, tritone durior. Orcynus pelamidū
 generis maximus neque redit in Mæotim similis tritoni, uetustate melior:
 uel (ut Diphilus prodidit) orcynus cum magnus est, chelidoniæ similis est,
 13 quod scilicet ad carnis duritiem attinet. Orcyni, inquit Dorion, ex oceano
 per columnas Herculis in nostrum mare permeant: quo fit, ut in Iberico &
 Tyrreno mari capiantur plurimi: circa Gadiram insulam pinguis-
 uti refert Icesius: deinde circa Siciliam: quo uero longius à Gadibus rec-
 dunt, eo macilenti magis euadunt. Orcyni carnem tradit Xenocrates sto-
B macho ingratam, malique succi, & aridam: abūde nutrire, nec facile per al-
 14 uum excerni. Synodontis maior pelamis appellatur. Triton pelamidū ge-
 neris magni, ex eo horæa cybia fiunt, quæ duriora solidioraue sunt, quàm
 quæ ex pelamide. Chelidonias pelamidi simile præstat alimentū, nisi quòd
 durior est. Xáthias, inquit Diphilus, tenerior est quàm orcynus: uirus quo-
 que nonnihil olet.

Melandrys.
 Apolectus.
 Apolectum.
 Orcynus.

Synodor
 Triton.
 Chelido
 Xanth

1 Alij scorodylos, &c. Oppianus & has pelamidas uocat. 2 Thynnium Aristo-
 teles nonnunquam inter pisces gregales numerat: aliquando uero inter fusaneos, nisi
 alicubi menda sit in exemplaribus. 3 Sarda quoque &c. Ex hac (opinor) salsamen
 ta fiunt præstantissima, quæ sardica uocantur & sardæ, de quibus infra: & Galenus lib.
C 3 de aliment. 4 Thynnis fœmina est Aristoteli, Oppianus eā *θυνιδω* uocat. Thyn-
 nidas quoque nonnulli trichiadas uocant, & *πρημιάδας* uel *πρημνάδας*, ut refert Athe-
 næus. *Αι πρημιάδαι*, quantum conicio ex Aristotele, pro pelamidibus accipiuntur, si-
 cut & thynnides quoque. *Γρηλώδες* sunt apud Oppianum inter eos pisces, qui in alto
 mari degunt: an etiam ex hoc genere, an menda sit, pro *πρημιάδαι*, an sint orcynorum
 species. 5 Apharea, athera uocat Athenæus. 6 Aristotelis lib. 6 hist. anima-
 lium hæc de thynnis refert: cum tamen lib. 5 ita scribat, Thynna partem fœtus præma-
 ture, partem sero producit. Edit primam partem circa mensem Decembrem ante bru-
 mam, alteram uere. Quo pacto hæc conueniant, si uera sint exemplaria, consideret le-
 ctor. 7 Hippurus nomine piscis est alius pelagius, qui naufragiorū fragmentis mi-
 rum in modū oblectatur, (Theodorus equiselum uocat.) Latet hippurus hyeme: & nõ
 capitur præterquam certis quibusdam temporibus, ut æstatis diebus paucis, & iisdem
 semper. Vere tantum parit, cuius partus de minimo in maximum celerrime augetur.
 Coryphæna etiam ab Athenæo uocatur & arneuta. Ouidius hippuros celeres dixit.
 Est & hippus nomine apud Plinium & Oppianum piscis quidam litoralis, in arenosis
D locis uisitans. Hunc Athenæus etiam hippidium uocari arbitratur. 8 Cybiorum
 genera (uti conicio) appellauit Plinius, quæ à Græcis *κλυδία*, *μελανδρία* & *απολεκτρία*
 uocantur: ut eisdem nominibus appellentur pelamides concisæ partes, quibus & maio-
 rum thynnorum, quos orcynos uocant. Pelamidas quoq; magnas cybia uocauit Ice-
 sius. 9 Clidio, &c. Clidia, ni fallor, uocantur partes, quæ faucibus proximæ sunt.
 10 Melandryn Pamphilus genus thynni grandissimū esse statuit. Hinc arbitror, me-
 landrya dicta & melandriæ. In orcyno, quæ melandriæ dicuntur ab Icesio, eadē *μελανδ*
 à Diphilo uocantur. 11 Fit thynnorum collum *ωμοτάριχος*, ut Xenocrates tradidit:
 quod & ori gratum est, nec facile corrumpitur. *ωμοτάριχον*, inquit Diphilus, nonnulli
κίτημα dixere: estque cibus grauis lentusque, nec facile cōcoquitur. 12 Apolectum,
 inquit Xenocrates, carne constat, quàm tritomum fragiliore: & quæ sapore sit non
 adeo grato. Est uero tritomon, inquit, cybio durius, cetera simile, nec facile corrumpi-
 tur. An error sit in exemplari (tritomon pro tritone) considera. 13 Quæ Dorion de

Pelamis.
 Sardica salsamen-
 ta.
 θυνιδω.
 Τριχιάδες.
 Πρημιάδαι.
 Γρημιάδαι.
 Γρημνάδαι.
 Γρηλώδες.

Hippurus:
 Equiselis.

Coryphæna.
 Αρνυτή.
 Hippus,
 ιωπίδιον.

Clidium.
 Melandrya
 Melandria.
 Κοσπί.
 Κίτημα

Triton

DE DIFFERENTIIS

orcynis, eadem fere narrat Oppianus de maioribus thynnis: nepe quòd ex oceano per E
fretum Gaditanum ingrediuntur mare mediterraneum: quo fit, ut plurimi in Iberico
Tyrrhenòque mari capiantur: postea uero passim reliquum mare pererrent. Orcy-
norum genera statuere uidetur Oppianus *πρωάδας & κυβείας*, qui in alto pelago degūt,
raròque ad litora accedunt. Orcynes quoq; Aristoteli in alto foeticant. 14 Si quis
ea quæ hoc in loco afferuntur ex Plinio & Athenæo conferat, (mea quidem sententia)
si non iidem, at similes certe erunt, parùmque inter se different, melandrys, apolectus,
Synodontis. orcynus & xanthias, triton, synodontis & chelidonias. Hermolai coniectura est tri-
tonem eundem esse, quem Græci chelidoniam uocant: apolectum uero, quam cyno-
dontida: Athenæique sensum explicat aliter atque nos reddidimus: hoc scilicet pacto,
Maior pelamis synodontis appellatur, durior quàm chelidonias. Item paulo post, Or-
cynus similis est chelidoniæ cum magnus est: Athenæus uero, in nostris saltem codici-
bus ita habet, *ἢ δὲ μείζων πηλαμὶς σνωδοντὶς κελείται: ἀναλοπῶν μὲν τοὶ ὀ χελιδονίας τῆ πηλα-
μίδι σκληρότερος*. Et paulo post, *ὁ δὲ ὄρκυος βορβορώδης καὶ ὁ μείζων πησέοικε τῷ χελιδ-
νίᾳ κτλ πῶ σκληρότετα*. In iis tua coniectura utere lector.

De falsamentis.

Cap. CLXXXVII.

Salsamentum.

Salsura.

Τάριχος, ὄ.

παίριος, ὄ.

POscere uidetur hic locus, ut de falsuris aliqua dicamus. Salis facultatem 1
tradunt medici compositam esse: humores etenim corporū excremen-
titios digerit extenuatque: & corpora ipsa in sese cogit atque condensat.
Quæ igitur corpora sua natura sunt ficciora, hæc (uti supra diximus) sale a-
sperfa reddūtur ob nimiam ficitatem cibo inepta: quorum uero caro dura
est & excrementosa, ea ad falsamēta erunt idonea. Excremétofa autem uo-
co, quæ succum in sese continent pituitosum undique conspersum: & hic
quidem quo fuerit copiosior crassiórque, eo melior caro, si sale adseruatur,
euadet. Quorum autem mollis admodū fuerit, aut impense sicca caro, ex-
crementorūque expers, ut falsantur inepta sunt. Mollium itaq; carniū 2
piscēs (quos *μαλακισθῆρες* uocant) & qui excrementis uacant, ut falsamenta G
ex illis fiant, minime sunt idonea. Huius generis sunt, qui saxatiles uocan-
tur atque aselli, qui in puro mari degunt: sed neque mulli, quòd dura sit eo-
rum caro excrementis que uacua, sale inueterantur. At coracini, mylli, pe-
Sardini. lamides, & præterea sardæ sardinique, & quæ sexitana uocantur falsamen-
Sexitana sal- ta, atque id genus alia. Ad hæc inter ea quæ in puro mari degunt, quæ *κητώδη*,
samenta id est cetacea uocantur, ut balenæ, delphini & phocæ, cū sale condiātur,
euadunt meliora: ut quæ carnem habent excremétiā omnia. Huic ge-
neri proxime accedunt magni thūni, quos melandrias, tritones, chelidoni- H
asque uocari diximus: sale nāque cū condiuntur, euadunt se ipsis melio-
res. Præstantissima autem omnium, quæ mihi certe experiri licuit, inquit
Sardica falsa- Galenus, sunt quæ à ueteribus medicis sardica uocātur falsamenta (hodie 3
mentia. sardas uocant), & qui nunc ex Ponto afferuntur mylli. Secundum uero ab 4
Sarde. iis locum obtinent coracini, pelamides, & quæ sexitana uocantur. Hæc Ga-
Mylli. lenus. At Diphilus myllo coracinū in omnibus præfert: ut qui subpinguis
Myli. est, bene carnosus, succi non omnino mali: facile & concoquitur, & in cor-
Sexitana. pus digeritur, abundeque nutrit. Quæ cybia dicuntur atq; horæa, inter ma-
Γωλίδια. cra falsamenta præstantissima sunt, ut inter pinguia cordylæ, & quæ *θύνια*
Αγωλίδια. ἢ *θύνια* uocātur. Porro thynnium ait Diphilus ex pelamide maiore fieri:
Cybia. cybia uero atque horæa (quæ eiusdem sunt generis) ex minore. Et thynnia
Horæa, ὀραῖα quidem
falsamenta.
salsamentum
thynnium,
thynnium.

A quidem uetustate euadunt meliora recentibus acrioraque: & præcipue Bizantina. Qui circa Gadiram insulam capiuntur orcyni, pinguiissimi sunt, uti supra ex Icesij authoritate indicauimus. ex iis clidia seorsum cõdiuntur sale, & melandryæ quoque: uerum abdomina ipsa (quæ *κροκόσπια* uocant) pingua, cæteris partibus suauitate præstant, uel eodem authore: & clidia hæc ipsa superat. Diphilus quoque orcyni abdomina, & clidia sapore grata, & tenera prædicat: & quæ *κισσα* dicuntur, sale adseruatas mediocres esse: quã-
 5 quam Xenocrates carnem ipsam orcyni stomacho ingrata esse tradit, malique succi atq; aridam. Salsamenta omnia quæcunq; ex sale duriora euadunt, ac ueluti neruosa coriaceaque cõcoctu sunt difficilia: at contra, quæcunque extenuatis digestisque à sale crassioribus lentisque excrementis tenuium redduntur partium, eadem ipsa in cibo crassos ac glutinosos humores extenuant. Quæcunque, inquit Diphilus, è marinis, lacustribus aut fluuiatilibus salsamenta fiunt, parce nutriunt, aluum cient, appetetiam ciborum irritant & sitim faciunt. Sunt & seruatis piscibus medicina: salsamentorumque cibus prodest à serpente percussis, & cõtra bestiarum ictus merito subinde hausto, ita ut ad uesperam cibus uomitione reddatur: peculiari-
 ter à chalcide, cerasse, & quas sepas uocant, aut elape dipsadæue percussis. Contra scorpiones largius sumi, sed euomi salsamenta prodest, ita ut sitis
 6 toleretur. Imponuntur salsamenta & contra morsum canis rabiosi: uel si non sint ferro uste plage, corporaque clysteribus exinanita, hoc per se sufficit: & contra draconem marinum ex aceto imponitur: idem & cybio profectus. Fistulæ aperiuntur siccanturque salsamentis cum linteolo immis-
 intraque alterum diem callum omnem auferunt: & putrescentia ulcerum, quæque serpunt, emplastri modo subacta & illita. pauis uero profunt salsamenta cocta. Carbunculos uerendorum priuatim salsamenta cocta cū melle restringunt. Salsamentorum cinis fictili uase combustorum, addita farina marmoris, ad dentium dolores inter remedia est. Æque prodesse dicuntur omnium salsamentorum spinæ combustæ tritaq; & illita. Intestinis piscium cæterisque, que abiicienda essent, sale maceratis, fit liquoris exquisi-
 7 ti genus, quod garon uocauerunt, ut sit illa putrescentiũ sanies. Hoc olim cõficiebatur ex pisce quem Græci garon uocabant: nunc è scombro pisce laudatissimũ in finibus Carthaginis: id sociorum appellatur: nec liquor ullus pene præter unguenta maiore in pretio esse cœpit, nobilitatis etiam gentibus. Sombros quidẽ & Mauritania Beticaque & Carteia ex oceano intrates capiunt, ad nihil aliud utiles. Garum, & Clazomen, è Pompeios & Leptin nobilitauit: uitium huius est alex, imperfecta nec colata fex. Cœpit ue-
 ro garum & priuatim ex inutili pisciculo minimoque confici, apuam nostri, aphyen Græci uocant. Foroiulenses piscem ex quo faciunt, lupum appellant. Sic & alex peruenit ad ostreas, echinos, urticas, cammaros, mulorum iocinera. Garum uehementer calfacit, si Galeno credimus, atque exsiccat: ideoque à nonnullis ad putrida adhibetur ulcera: clysteribus iniicitur ad dysentericos coxedicumque dolores. Sunt qui præcipue cõtra omnia aurium uitia laudent gari excellentis sociorum cyathum in calice nouo lenta pru-

Alias, sed non euomi.

Garum.

Garus.

Garus piscis.

Garum sociorum.

Alex.

DE DIFFERENTIIS

na decoquere: deinde spuma pennis deterfa, postquã defierit spumare, tepidum infundere: si tumeant aures, coriandri succo prius mitigandas iidem præcipiunt. Contra canum morsus prodest garum, maximèque crocodili: & ulceribus quæ serpunt, aut sordidis. oris quoq; & aurium doloribus mirifice prodest. Et uuæ medetur garum cochlearibus subditum. Alece scabies pectoris sanatur infusa per cutem incisam: & contra canis morsus draconisque marini prodest: in linteolis autem conceptis imponitur. Garum, ut Dioscoridi placet, non ex scombris solum, sed & aliis quoq; piscibus atque carnibus conficitur. Hoc alij, ni fallor, ἄλμυ, id est muriam dixere. Muria, inquit Plinius, siue falsugo illa, spissat, mordet, extenuat, siccat. dysentericis utilis est, etiam si nome intestina corripit, ut quæ exulcerata sint sistat: ischiadicisque infunditur, ut exulcerationem proritet. fotu quoque apud F mediterraneos aquæ marinæ uicem pensat. depascentia ulcera sistit. morsus à cane medetur: potissimum autem silurorum ac mænarum muria medici nonnulli utuntur, quæ etiam interdum ad oris ulcera accommodatur. Hæc obiter indicata sint: modo ad institutum opus reuertamur.

Garum.

Muria,
Ἄλμυ.

Τραχινός.

Σαῦρος.
Platiurus.

Γλαίσσακοι.
Mylus.

Muria uel
muries.

1 Salis naturam fusius explicant Dioscorides & Plinius. 2 Siccioris cuiusdam piscis, & qui externæ pinguedinis egeat, meminit Diocles. τράχινος uocat. Et Numenius ἀλοπίλω τράχινον dixit. Galenus item ex Philotimo duræ carnis piscem trachurum esse dicit: eundem & σαῦρον à nonnullis uocari prodidit Xenocrates. Nō idem, sed alius uidetur apud Oppianum platiurus: qui inter eos pisces numeratur, qui apud litora arenosa uicitant. 3 Sardica falsamenta (opinor) à sardæ, quæ dicta est pelamis longa, quæ ex oceano ueniat. 4 Mylli (qui & myli) iidem uocantur & gnotidia, & plattaci: qui enim in hoc genere sunt maximi, γλαίσσακοι dicuntur: qui uero media sunt ætate, μύλλοι ἢ μύλοι: minimi autem γωλίδια ἢ ἀγωλίδια. Mylus apud Oppianum inter eos pisces numeratur, qui circa saxa nuda uersantur. 5 Carnē ipsam, &c. Recentem nimirum carnem intellexit Xenocrates: & partes solum illas, forsitan quas Icesius meladryas, Diphilus costas uocauit. 6 Græci optimū gari genus putant, quod hæmatium, hoc est sanguiculum appellant, ex intestinis thynni cum brachiis, sanie ac cruore. Muria non ex intestinis, sed ex thynno ipso fere conficiebatur, Antipolim, Thuriã, inde uero Dalmatiam nobilitans: (ut inquit Plinius) quanquã muria siue muries Catoni, Palladio, Columellæ, non liquamen ex piscibus, sed falsilaginé factitiam significat. Hæc Hermolaus. 7 Alex neutro duntaxat genere, inquit Hermolaus, sed Plinius alecem ex mullorum icore dixit.

De scombro, colia & amia, & aliis quibusdam qui sale adferuantur. Cap. CLXXXVIII.

Scombrus.
Scomber.
Σώμβρος.

Colias,
κολίας.

HIspaniæ cetarias scombri replent, thynnibus non comestibus: & Mauritania, ut modo diximus, Beticæque & Carteia scombros ex oceano intrantes capiunt, ad nihil aliud quàm ad garum conficiendum utiles. His est in aquis sulphureus color, extra qui ceteris. Scombri ita ut thyni coeunt mense Februario post idus: pariunt Iunio ante nonas. Scombri discedunt à locis frigidioribus calidioribusque antequam thynni, ut qui imbecilliores sunt: saepe tamen flatu austrino uehementius occurfante fit, ut cum colias & scombris exeant thynni in mare. Scombri minores sunt quàm colie, ut refert Icesius. Coliæ uero magnitudo sardæ æqualis est. colias quasi lineas quasdam habet depictas, nō in dorso, sed obliquas. Coliæ magna ex parte non

A non subeunt Pontum, sed in Propontide trahunt æstatem & pariunt: hycem in Ægeo. Optimus esse in Propontide indicat Aristoteles antequam pariant. capiuntur subeuntes Pontum, exeuntes minus. Verum, ut Diphilus prodidit, principatum obtinet Amiclani colias, & ex Hispania sextitanus: minor enim tenuiorue est & suavior. uel, ut Plinius tradit, colias si-

*Minor, tenuiorue, λεπτοπρος.
Lacertus.
Scombrus.
Colias.*

ue parianus siue sextitanus à patria Berica, lacertorum minima genera: ab iis Mæotici. Scombri, ut Icesius author est, meliorem in cibo præbent succum quàm colia, & qui è stomacho breui descendit. Colias succum dat lentiore ac mordaciore quàm scombrus, abundèque nutrit: ut uero Xenocrates author est, & scombrus & colias carnem habent non aliter atque thunni stomacho ingrati, aridam, malique succi, & quæ non facile aluo

excernitur, atque copiose nutrit: uerum colia caro ori minus grata est, minusque succi habet. Scombrus sapore est non adeo ingrato, nec facile corrumpitur. sitim proritat. Circa Parium præstantissimi habentur. Scōbri in aceto putrefacti, excitant uulua stranguatu oppressas. In mari rubro lacertus est, cuius magnitudo ei qui nascitur apud nos, æqualis est. Virgatus spectatur: lineis nimirum aureolis circumdatur à branchiis ad caudam pertinentibus, quas media argentea distinguit. ore est hiante, maxilla inferior eminet in superiorem. uirides oculos habet, quos aureo fulgore palpebræ ambiunt. Eiusdem item maris fœtura est piscis cui nomen phœnix: is nigris li-

*Pariam, uel Parium, forsitan.
Lacertus.*

*Phœnix.
Hamia, ἡμίονο.*

neis, quas cœruleæ interfecant maculæ, distinguitur. Hamia cum thynnibus uere in pontum intrant ad dulciora pabula, æstatemque ibi producunt. Incrementum hamia singulis diebus intelligitur. os hamia angustum, sicut & mugili. Dentes habet ferratos, spissos, præacutos & ualidos, branchias occultas. Fel suo intestino pari processu annexum continet, sæpe etiam replicatum. gregalis est & carniuora: magna etenim ex parte carne uescitur: sed algam etiam tangit nonnunquam. Ad ostia fluuiorum uersatur, & in paludibus maritimis, ubi copia influit dulcis aquæ. Subit & in fluuios, ibique prospere degit, sicuti & mugilis. Hamias etiam in Alopeconneso reperies, inquit Aristoteles. Audaces sunt hamia, dentibusque plurimum fidunt: quippe quæ cum sint thynnibus imbecilliores, corporèque molliori ac tenello: intrepide tamen cum alias beluas, tum uel delphinos præsertim solita-

Hamiarū pugnam cum delphino legas apud Oppianū.

rios & à suo grege oberrantes cateruatim aggrediuntur uulnerantque. Pugnaturæ, cum beluam uiderint aliquam, colligunt sese: deinde quæ cæteris magnitudine præstant, lustrantes gregem circunuallant. Dentes sunt his ualidi, ut diximus: & iam cum alia beluæ, tum lamia aggressa, uulnera accepisse uisa est. Piscatoris lineam, si forte hamo teneatur, perrodit hamia: escam autem in primis ex ipsa multi pisces expetunt. Philotimus hamia carnem duram esse prodidit: & id quidem recte factum cõfirmat Galenus: uerum Icesius teneram esse, bonique succi, sed modice nutrire. Autumno & circa uergiliarū occasum optimas esse hamias Archelstratus author est. Trocta (inquit Ælianus) dentes habet frequentes & continentes: quibus quicquid inciderit, perfringere potest. Hamo captus solus ex piscibus non se hamo retrahit: sed impellit sese in ferrum, lineam consumere cupiens. Pi-

*Trocta.
An idem sit piscis cū hamia, an certe similis?*

DE DIFFERENTIIS

scatores contra machinantur longas anfas: ille uero quoniam quodammo E do ualet saltu, anfas sepe transfilit, ac linea concisa, ad alios pisces reuertitur. Hic etiam sui generis grege coacto, delphinum inuadit: adeoque urgent ij, ut uiuum illum lacerent. Delcanum piscem tradit Euthydemus à Delcone amne nominatum, (in quo & capitur) sale conditum, uentriculo esse gra- 8 tissimum. Dorion uero eūdem piscem à nonnullis λεπτινόν λεβιαρόν uocari scri- 9 bit. Elacatena quoque falsamento idoneus piscis est, cetaceus, id est præ- 10 grandis. Et callibios sale conditur. aluum mouet, & attenuantem uim ob- 10 tinet.

Delcanus.

λεπτινός λε-
βιαρός.

Elacatena.

Callibios.

1 Mauritania, &c. Et Scombraria insula dicta est apud Strabonem à scombris, qui circa eam capiuntur. 2 Sulphureus color qualis sit, explicat ipse Plinius lib. 35. Ful- 3 Co- F
mina & fulgura sulphuris odorem habent, ac lux ipsa eorum sulphurea est. 3 Co- F
lian Theodorus non recte, ut inquit Hermolaus, monedulam uertit. 4 Lineas quas
dam habet depictas. σκολιόγραπτος, ita legitur apud Athenæum, sed aliter legi potest.
νωτόγραπτος ὁ βώξ, κελιόγραπτος κελίας: ut intelligatur βώξ dorso, κελίας in aluo picturas
gerere. Hæc Hermolaus. 5 Sexitanus, à Sexi in Betica, ex Strabone, Plinio & aliis
fere omnibus: urbem etiam quādam esse Sexitaniā non longe à Carthagine noua (un-
de falsamenta nomen traxere) prodit Athenæus ex Strabone. 6 Lacertorum gene-
ris meminit Plinius: & à Celso lacertus inter grauissimi alimenti pisces ceterur: ex quo
& falsamentum fieri prodidit. Videtur ex Plinio lacertus genus esse, & in his colian ef-
se minimum. Icesius scombrum colia minorem affirmat. Theodorus ἄντρον lacertum
uertit. σαῦρος Aristoteli piscis est gregalis: carnem habet duritie mollitięque medio-
crem, ut Galenus author est. in litoribus cœnosis uictitat, & in saxorum cauernis. Est
& ἄντρον piscis similis belonæ & cestræ, author Pseusippus. 7 ἄμια παρὰ τ' ἄμα ἰταί G
λαίαι παῖς παρὰ πηλυσίαις. 8 Est & λεβίας piscis apud Athenæum: sed an idem, an alius? 9
Hilacatene. Festus elacatenem falsamenti genus arbitratur, quod melandryum uocatur. 10 Su-
spectus hîc uidetur Athenæi codex.

Monedula.

Salsamēta Se-
xitana.

σαῦρος.

σαυρίς.

λεβίας.

ήλακατῆς.

Elacatene.

De prægrandibus aliis quibusdam piscibus, quorū nonnullos etiam
κητώδεις, id est cetaceos uocant quidā. Cap. CLXXXIX.

xiphias, ξίφιας

Cetorum magnitudinem habet xiphias pelagius piscis, raroque litus 1
Cadiens. In mari Tyrrheno xiphia nauicularū magnitudinem æquant:
quorum, dum natant, tertia fere corporis pars supra mare eminens fertur,
ut Strabo author est. Rostrum habet mucronatū & rigidum adeo, (ut scri-
bit Oppianus) ut possit durum quanuis confringere saxum: & à quo naues
perforatæ merguntur in oceano ad locum Mauritaniæ, qui Cotta uocetur,
non procul à Lyxo flumine, ut Trebius Niger author est. Rostrum hoc, ut H
inquit Aristoteles, partem habet inferiorem paruam, superiorem magnā,
reliquo corpori longitudine æqualē, osseam: hoc & ξίφος uocatur, id est gla-
dius. Piscis edentulus est. branchias habet octonas, easque duplices, fel à ie-
core semotum. Agitantur xiphia a silo circa canis exortum: habent enim
per id tempus sub pinna ceu uermiculum, quē σίζρον, id est asilum uocant,
ut de thynno supra diximus. Infestat hic tāto dolore xiphian, ut interdum
in terrā exiliat xiphias, & uel in nauigia sæpenumero incidat. Galeos quo-
que uocatur xiphias & θράνις. thynnorum uenatione pinguescit. Verum & 2
alios persequitur pisces galeos, sed pastinacam præcipue. Tomum thuria-
num aliqui xiphian uocant, inquit Plinius: ut uero Athenæo placet, thuria-
num

ξίφος.
Gladus.

Galeos, γα-
λεός.
θράνις.
Tomus thu-
rianus.

A num uocatur caniculæ marinæ frustum. In frustra secatur xiphias . carnem habet aridam. concoquitur difficulter: sed plurimum nutrit, sicuti & cæteri grandiores pisces omnes, ut inquit Mnesitheus, qui à quibusdam (quòd in frustra secari soleant) *τυκπι* uocantur, ab aliis pelagij: sunt enim id genus omnes concoctu difficiles: qui tamen, si recte conficiantur, plurimum exhibent nutrimenti. In cibū sinapi conditur xiphias: est enim sapore ingrato, uiroso: eius abdomen cæteris partibus præfertur. Marinus grus Corinthiaci maris alumnus ad quindecim pedum magnitudinem crescit. Eius caput & os alitis gruis similitudinem gerit. squamæ gentilis auis ei similes sunt. Tanto in saliendo robore est, ut tanquam emissum à contento neruo telum feratur. In maximo Caspiæ lacu oxyrynchi ab acumine rostri nūcu

τυκπι ἰχθύς,
Pelagij pisces.
Grus marinus

B pati, magnitudine octo cubitorum procreantur. Eos Caspij captos distrahunt: & muria conditos atque exsiccatos uendunt: simul etiam adipe detracto, farinas ex eis conficiunt, atque exempta ex iis uiscera excoquunt: unde ad permultos usus accommodatum fit glutinum, quod & firmissime adheret atque conglutinat, ut difficilime dissoluatur. Oxyrynchus Nili alūnus ex acumine rostri nomen trahēs, illic uenerationem & religionem habet: ut piscatores ualde timeant, ne quādo is piscis apud eos facer & magna religione præditus capiatur. Oxyrynchus quē mare rubrum profert, ore est prælongo, oculis ad similitudinem auri fulgentibus. eius dorso signa pallore insignita sunt. Pinnæ priores illi nigrae existunt: quæ uero sunt in dorso, albæ . cauda proluxa & uiridis, quam mediam aureola linea interfecat.

Oxyrynchus

C Ichthyocolla appellatur piscis cetaceus, cui glutinosum est coriū idēmq; nomen glutino eius: quidam uero ex uentre non ex corio fieri dicunt. Laudatur Pontica, candida, minime scabra, carens uenis squamisque, quæ celerime liquefcit. Epiniētidas tollit: emplastris capitis utilis, & iis quæ ad lepras apponuntur, & tetanothris, quæ cutem faciei erugant & extendunt. Silurus quoque in falsamēta uenit, piscis amni ac mari communis, sed maxima ex parte fluuiatilis. In Nilo thynni magnitudinem æquat: quāquam alibi quoque quā in Nilo natus. Silurus grassatur, inquit Plinius, ubicū-

Ichthyocolla.
Quonā modo liquefcit ac parari debeat docet Plin. hoc loco.
Silurus.

3 que est, omne animal appetens, equos innatantes sæpe demergens: præcipue in Mæno Germaniæ amne, & in Danubio. Mari extrahitur porculo
4 marino similimus. Et in Boristhene memoratur præcipua magnitudo, nullis ossibus spinisue interfitis, carne prædulci. De siluro ita cecinit Ausonius,

In Mæno, alij legunt in Rhe-no, uel in Aeno

Nunc pecus æquoreum celebrabere magnæ silure.

Quem uelut Actæo perductum tergora oliuo

Amnicolam delphina reor.

Et sequitur,

Talis Atlantiaco quondam balena profundo

Cum uento motiue suo telluris ad oras

Pellitur, exclusum fundit mare, magna que surgunt

Æquora: uicini que timent decrefcere montes.

Hic tamen hic nostræ mitis balena Mosellæ

Exitio procul est, magnoque honor additus amni.

5 Qui silurus à Plinio, glanis ab Aristotele dictus est. Glanis branchias habet *Glanis, γλάνης*

DE DIFFERENTIIS

utrinque quaternas, easque duplices, nouissima excepta. fel continet iccori E
 annexum. Cum parit, continentem emittit suum foetum, continuoque fi-
 lo sibi cohaerente, ut rana. Pariunt glanes grandiores altiore gurgite: quip-
 pe cum nonnulli sex pedum altitudine pariant, minores breuiore contenti 5
 sunt uado: praecipue ad radices salicis aut cuiusuis arboris, atque etiam inter
 arundines & algas muscosamue congeriem. Cum ceterae foeminae in triduo
 excludunt, si mas attigit: tardissimum tamen glancos incrementum ex ouo
 est. Quamobrem mas quo in loco plurimus foetus constiterit, perseuerans 7
 oua custodit, ne a piscibus occurrentibus absumatur: idque uel ad quadra-
 gesimum & quinquagesimum diem facit. donec satis iam aueta soboles se
 tueri a ceteris piscibus ualeat. Deprehenditur saepe a piscatoribus, ubi oua
 custodit: dum enim arcet pisciculos quatiendo profiliendoque, ictum fo- F
 numq; mouet. Manet apud oua tam ardente animo, ut cum saepe a piscatori-
 bus oua, quae praetis gurgitibus subsidunt, educantur quoad magis fieri po-
 test in uadum, ipse tamen eodem studio sequatur: neque deserere usquam
 patitur. Et tunc quidem si minor natu sit, minusque usu exercitatus (ut non-
 nunquam accidere solet) facile hamo capitur: sed si peritus & hamis assue- 8
 tus est, morsu dentis sui durissimi rumpit hamum & foetum assidue custo-
 dit: uel ut Plinius refert, qui glanis uocatur auersos mordet hamos, nec de-
 uorat, sed esca spoliat, Cum ceteri pisces omnes mares suis foeminis sint pre-
 stantiores, glanis foemina praestat suo mari: damnatur tamen, cum uterum
 gerit. Canis exortu potissimum (quod sublimis natet) syderatur glanis: & to- G
 nitruo sopitur magno. A dracone angue, gurgite parum alto ictus nonnun-
 quam interit. Silurus si recens edatur, probe nutrit: & aluum emollit silu- 9
 rus e iure: sale uero conditus, minimum suppeditat alimenti. Arteriam ex-
 purgat, & uocem adiuuat reces salitusue in cibo. Infixa corpori spicula ex-
 trahit saliti caro trita atque imposita: uel, ut Plinius habet, siluri fluuiatilis
 carnes impositae siue recentes siue salsae, tela corpori inhaerentia extrahunt.
 Muria eius incipientibus dysfenteriis prodest, si in ea insidentes foueantur:
 fluxiones nanq; ad externas partes euocat. ischiadicis infusa medetur. Vel,
 ut tradit Plinius, ischiadicos liberant fassamenta ex siluro infusa, clystere e
 uacuata prius aluo. Siluri suffitu, praecipue Africi faciliores partus fieri di-
 cuntur. Glanidi qui in Danubio gignitur, similis est piscis latus nomine: H
 Ex hoc genere, qui in Nilo fluuio proueniunt, ea magnitudine inueniun-
 tur, ut ducentarum librarum pondus impleant. Piscis est carne & candidif
 sima pariter & lautissima, quocumque apparetur modo. Praestantissimum 10
 esse in Italia latum circa traiectum Scyllaeum, tradidit Archestratus. An-
 taceum piscem grandem (cetero Herodotus uocat) in fassamenta praebet Bo-
 risthenes fluuius, delphini magnitudine, nullis ossibus spinisue interstitis.
 Corio (uti aiunt) adeo aspero tegitur, ut eo perpoliantur hastae. Seorsum
 condiuntur sale maxillae & quae circa palatum sunt antaceorum partes, ut
 quae aliis partibus suauitate praesent: sicuti ex orcyno quae clidia dicuntur
 & melandryae. Antacei in glacie concreti nonnunquam effodiuntur, ut
 Strabo author est.

Hoc de siluro
 Plinius.

Syderatur, &
 σφραγίς γίνε-
 ται.

Sopitur, & αφε-
 ται.

Silurus.

Latus, λάτος.

Ἀντάκειος,
 Antaceus.

Ἐν Ἰστρο quoq;
 γίγνι ἀντα-
 ceum prodit
 Aelianus.

A 1 Xiphias, &c. Gladium interpretatur Theodorus, cetaceusque uocatur. 2 *Gladius.* Quibus modis capiatu docent Strabo lib. 1. & Oppianus lib. 3 de pisc. 3 Silurus uorax dicitur à diuo Ambrosio in Hexam. 4 Mari extrahitur. subaudi silurus, ni fallor, sed alius à priore: ita enim seruabitur sincera lectio pliniana, consentiētibus uel antiquis omnibus codicibus, quos equidē uiderim. Nam quod à nonnullis legitur hoc pacto: & in Danubio Mario extrahitur porculo marino simillimus, mera coniectura *Mario.* mihi certe uideretur esse: neque enim exemplar ullum uerustum, eorum quæ mihi uideri contigit, tale quippiam indicat. Neque mario piscis nomē, quod sciam, apud ullum habetur authorem. Glanis autem qui in Danubio Istroue gignitur, meminit Athenæus lib. 7: Beluas quoque perniciosas quasdam scribit Pausanias in Rheno & Istro gigni, quibus nomen nō indidit, sed forma similes esse tradit glanibus, qui in Hermo & Meandro proueniunt, excepto colore nigriore & corporis robore, in quibus glanes inferiores sunt. Ælianus uero prodit glanem piscem, incolā Meandri & Lyci Asiānorum fluminum, & Europei Strimonis, siluri speciē similitudinēque gerere: eundēque suorum fœtuū amātissimum esse, marem saltem: qui fœtum assidue ab aliorum *B* piscium iniuriis tuetur atque seruat. Si quis horum authorum loca diligenter cōferat, uidebitur eadem esse belua apud Pausaniam, cui nullum nomē ab eo est inditum, cum eo qui silurus uocatur ab Æliano, & qui silurus est grassator Plinio, & uorax D. Ambrosio: & item glanis Athenæo. Alius deinde erit silurus, qui mari extrahitur porculo marino similis: & in Boristhene memoratur, &c. Et qui ab Ausonio describitur: atque fortasse idem qui Antacæus Herodoto & Straboni, de quo infra. 5 Glanius, ni fallor, alius est, ut qui marinus est, nō fluuiatilis. De glani non memini legisse quod sit marinus. 6 Sex pedum altitudine. *καπεργύας* dixit Aristoteles, quod Theodorus reddidit trium passuum altitudine, id est, quindecim pedum. 7 Oua custodit. Plinius lib. 9, Silurus mas solus omnium edita custodit oua, sæpe & quinquagenis diebus ne absumantur ab aliis. 8 Hamis assuetus, *ἀγμισσοφάγος*, id est, hamos ante ederit. 9 Silurus, &c. Hæc non Siluro, sed feli attribuunt nonnulli, *αἰλῶρον* non *σάλῶρον* legentes *Antacæus.* *Glanius.* **C** apud Dioscoridem: inde forsitan persuasi, quod apud Galenum lib. 11 de simpli. med. facultat. ita habeatur, *αἰλῶρον*, id est felium fassarum carnem tritam atque impositam spicula corpori infixā extrahere aiunt. Quo quidem in loco ego potius *σάλῶρον* quàm *αἰλῶρον* legerim (facili sane scriptoris lapsu) uel ex Paulo Ægineta, qui in litera *σ.* hæc habet de siluro, non de æluro. 10 Quod Herodotus *ἀντίανθε* dixit hoc modo expressit Plinius: & de eodem forsitan pisce in siluro.

De aliis quibusdam fluuiatilibus, & lacustribus piscibus. Cap. CXC.

Sunt & in quibusdam amnibus nonnulli prædictis haud minores: Esos *Εῖος Εῖοx.* *Alias, Efox in* *Rheno.* *Attilus.* In rheno, Attilus in pado inertia pinguescens ad mille aliquando libras cathenato captus hamo, nec nisi boum iugis extractus. Atqui hūc, uti diximus, minimus appellatus clupea uenam quandā eius in faucibus mira cupidine appetens morsu exanimat. In Gāge Indiæ platanistas uocant, rostro *Platanista.* **D**elphini & cauda: magnitudine autem quindecim cubitorum. In Arari gignitur piscis grandis, qui à Celtis scolopidus dicitur: hic augete luna cā- *καλόπιδος.* didus, imminuta uero niger omnino est: qui cum supra iustam excreuerit magnitudinem, à suis spinis interit. In huius capite lapis inuenitur chōdro similis, qui febribus quartanis mederi traditur. In Aquitania salmo fluuiatilis marinis omnibus præfertur, de quo Ausonius in Mosella, *Salmo.*

Nec te puniceo rutilantem uiscere salmo
 Transferim, latæ cuius uaga uerbera caudæ
 Gurgite de medio summas referuntur iu undas,
 Occultus placido cum proditur æquore pulsus:
 Tu loricate squamosus pectore frontem

DE DIFFERENTIIS

Lubricus, & dubiæ facturus fercula cœnæ
 Tempora longarum fers incorrupte morarum:
 Præsignis maculis capitis: cui prodiga nutat
 Aluus, opimatóque fluens abdomine uenter.

E

Et quoniam in Mosellanos Aufonij poëtæ pisces incidimus, age uero, quæ
 de aliis quibusdam fluuiatilibus cecinerit, uideamus,

Capito.

Squameus herbofas capito interlucet arenas
 Viscere præteneris fartim congestus ariftis,
 Nec duraturus post bina trihoris mensis:

I

Salar

Purpureis que salar stellatus tergora guttis.

Rhedo.

Et nullo spinæ nociturus acumine rhedo.

Barbus.

Túque per obliqui fauces uexate farani,
 Cum defluxisti famæ melioris in amnem
 Liberior, laxos exerces barbe natatus:

F

Tu melior peiore æuo: tibi contigit omni
 Spirantum ex numero non illaudata senectus.

Lucius.

Hic etiam Latio risus prænomine cultor
 Stagnorum, querulis uis infestissima ranis,
 Lucius obscuras ulua cœnóque lacunas
 Obsidet. hic nullo mensarum lectus ad usus
 Feruet fumosis olido nitore popinis.

Tinca.

Quis non & uirides uolgi solatia tincas

Alburnus.

Norit? & alburnos prædam puerilibus hamis?

sario.

Téque inter species geminas neutrúmque & utrunque,

Qui nec dum salmo, nec iam salar, ambiguúsque

Amborum medio sario intercepte sub æuo.

Hæc Aufonius.

Cyprinus.

Cyprianus.

Cyperinus.

Et fluuiatilis & lacustris cyprinus est, ut Dorion author est: qui & cyprianum huc piscem appellauit, sicuti Oppianus cyperium. Gregalis est, squamosus & carniuorus: in arenosis locis uictitat. Bráchias habet utrinq; quaternas, easque duplices nouissima excepta: palatum illi carnosum admodum est & molle, ut nisi diligenter inspexeris, lingua id esse uideatur: Cyprini quinquies aut sexies anno partum faciunt. Vada petunt cum parturiunt: ac sæpenumero singulas fœminas, mares tredecim aut quatuordecim sequuntur. Mox fœmina oua procedendo emittit, & mutans continue parit: H

G

2

Plinius, sexies

Oppian, quinquies.

quies.

Cyprinus (opior) mas.

mas.

rin aliquam: sed cyprinus tunc ea custodit, cum congesta repererit. Post glanim tardissime augentur cyprinorum oua: augentur tamen quæ mares custodiunt ad milij magnitudinem: sopitur quâdoque cyprinus tonitruo magno ut glanis, sed leuius. Inter amnicos pisces, steriles annotantur 3 carini & balagri, qui nec ouum nec semen ullum prolificum unquam habeant. Balero & tilloni lumbricus canis exortu innascitur, qui debilitat cogitque ad summam aquam efferri, qua æstu intereunt. Phoxini inter fluuiatiles pariunt, ut percæ in arûdinetis, in fluuiorû & lacuum paludibus, quas πρξιμνάδες uocant, quæ scilicet prope fluuios aut lacus stant. Phoxinus uero

Carini.

Balagri.

Βαξινοσ.

Baleros.

Tillo.

Phoxinus.

uero

Auero statim fere ut natus est, & admodū paruus adhuc oua habet: ut liqui-
 4 do appareat oua illi inesse uel absque coitu. *φύλακα* fullonem uocant. grega- *φύλακα.*
 5 lis hic est: & partus tempore petit litora tranquilliora. Sunt in fluuiis pisci- *Fullo.*
 culi quos *βοίτες* appellant. hi sub saxis stabulantur. Capiuntur autem à non- *βοίτες.*
 nullis saxo percusso sub quo latent: protinus enim exturbantur, ut qui au- *Βατις.*
 diant, & caput per strepitum tententur. Piscem thymalum à thymi odo- *Thymalus.*
 re sic nuncupatum Ticinus fluuius Italiae procreat. is ad cubiti magnitudi- *Thymus.*
 nem accedit: lupi & mugilis mediam speciē similitudinēque gerit. Eius
 capiti nō qualis cæteris piscibus odor est: sed thymo similem recens colle-
 cto odorem reddit. Non alia fere esca quàm culice, illa quæ homini nocte
 diēque infesta est, capitur: ut qua sola fere delectatur.

1 Capito, &c. Cephalum interpretantur nonnulli capitonem, uerum rectēne an
 B fecus, nondum certum est. 2 Sario, aliàs fario, 3 Carini & balagri, &c. Ita legit *Fario.*
 Theodorus: Græca autem exemplaria habent, sed mendose, *κυπεῖνες καὶ βαρεῖνες.* 4 *Γναφθίς:*
φύλακα, &c. *Γναφθίς* à Dorione traditur piscis, è cuius decocto macula omnis sordēsue *Cottus.*
 cluitur: an idem? 5 *βοίτες,* &c. Cottum uocat hunc Theodorus, nomine forsitan *Κώπον.*
 mutuato *ἐξ τῆς κώπον,* qui Numenio apud Athenæū, gobia saxatilis est. Ego uero arbi- *κόπαι.*
 tror non esse eundem piscem *κώπον* cum *βοίτω. κόπαι* etiam sunt apud Athenæū lib. 3.

De Niloticis piscibus, & aliis quibusdam ignotis. Cap. CXCI.

Pisces in Nilo Ægypti fluuio plurimi sunt ac diuersi: sed maxime noti
 1 sunt, ut inquit Strabo, Oxyrynchus & Lepidotus (quos cōmuni omniū *Oxyrynchus.*
 consensu Ægyptij deorum loco colebant) Latus, Alabes, Coracinus, *Lepidotus.*
 C id est porcus, Pharagorios, qui & Phagrus, Silurus, Thrissa, Mugil, *σφακίον,*
 2 Dilichnus, Physa, Bos. Addūtur præterea ab Athenæo, Mæotes, *Μαῖοτες,* id est *Αλιὰς, Δελ-*
 Torpedo, Simus, Synodontis, Elcotris, Anguilla, Abramis, Typhle, aliq; *χινος.*
 plurimi. His adiiciemus quorūdam aquatiliū apud authores posita no-
 mina, quorum differentiæ insignes aut nullæ aut paucae admodū reperiū-
 tur, Alopecias. Ætheus piscis castitate insignis, qui postea quàm cum pari
 suo tanquam cum uxore quadam coniunctus sit, aliā non attingit. Aspar-
 gi pisces marini, hyeme conuiescunt & latent: uere progrediuntur ad pa-
 scua. Basiliscus in saxis nudis uictitat, id est quæ sine herba algæue iacent,
 Βασιλίσκος, *Βελίμος.* Bogpyrus in scopulis uiuit: Cynofdexia, Cynops, uel Cyno-
 pus. Claria piscis litoralis, in locis cœnosis degens. Etelis & squamosus est,
 D & oua parit. Eginus, gregalis est, Iapes, Liparis, Lamyrus: Mendesius pi-
 scis (ut uidetur) ad falsamenta idoneus, Marinus, Metys, Mythus, uel My-
 stus: *Μύστος,* id est papauer, piscis marinus & gregalis. Ossophagi, aliàs opso-
 phagi in saxorum cauernis degunt. Phyea, Parus, Phytarus, Rhacinus, Pal-
 lus. Scepanus in litoribus degit cœnosis: Scepinus, quē Dorion Attagenum *Αλιὰς, Σεπα-*
 uocauit. Scirris petrosus piscis, circa nuda saxa degens, Taulopias, Turpæ- *νος.*
 na, Thatis, Thessa, Teragus paruus, Vrena piscis, Vua. Vua marina, inquit
 Plinius, in uino putrefacta, iis qui inde biberint, tædium uini affert.

1 Lepidotus, &c. Lepidion est: apud Athenæum an idem, an alius? 2 Mæotes, *Lepidion.*
 &c. In Ponto inueniuntur multi pisces, qui à Mæotide palude nomina sortiti sunt: ue-
 rum hic mæotes Niloticus est: qui uti Ælianus refert, aduentantem Nilum præsentit,
 atque præcurrendo prænuntiat.

DE DIFFERENTIIS

De piscibus mira.

Cap. CXCII. E

Luna.

Pisces fossiles.

A Theophrasto in lib. de piscib.

Pauones.

Cucumis.
καλαβύς.
Orchis.

DEMONSTRATUS piscem quendam formæ pulchritudine eximium dicit appellari lunam, exigua magnitudine, lata figura, colore cyaneo: in dorso pinnas habere molles & leues, eisdemque in natâdo explicare, & ad similitudinem lunæ semicirculum efficere: simul & ipsum cum est plena luna, tum impleri, tum implere. Nempe arbores, si ex his ullum appende-
ris decrescere luna, exficari atque interire: ac si ad plantas admoueris, eas marcescere & euanescere. Si iam plena luna in id aquæ, quod in perfoffis puteis reperitur, quis hunc piscem iniecerit, aquam iugem & perennem fore: sin extrema luna, aquam exarescere. Quòd si hunc eundem in fontem scaturiètem conieceris, quo modo diximus de puteo, is ad rationem lunæ, modo euanescet, modo implebitur. Physam Ægyptiû piscem notionē habere ferunt, quando luna augeatur & diminuatur, cuiusque icur cum luna pariter decrescere pariterque augeri: corporisq; habitu modo esse opimo, modo gracili & tenui. In Fucino tantum lacu piscis est, qui octonis pinnis natat. Piscium genera etiamnum à Theophrasto mira produntur, circa Babylonis irrigua decedētibus fluuiis, in cauernis aquas habentibus remanere quosdam: inde exire ad pabula pinnulis gradientes, crebro caudæ motu: contrâque uenantes refugere in suas cauernas, & iis obuertos stare: capita eorum ranæ marinæ similia, reliquas partes gobionum: branchias ut cæteris piscibus. circa Heracleum, & Toronem, & Lycum amnem esse multifaria. In Põto unum genus esse, quod extremas fluminum aquas scētetur, cauernasque sibi faciat in terra, atque in iis uiuat, etiam reciprocis amnibus ficcato litore: effodi ergo: motu demum corporum uiuere eos approbant. Circa Heracleam eandem eodémque Lyco amne decedēte, & circa Tium Ponti Milesiorum coloniam, ouis relictis in limo generari pisces, eisdemque effodi, qui ad pabula petenda palpitent exiguis branchiis. Eadē in Ponti regione apprehendi in glacie piscium quosdam, maxime gobiones, non nisi patinarum calore uitalem motum fatentes. Idem tradit in Paphlagonia effodi pisces gratissimos cibus, terrenos altis scrobibus, in iis locis ubi nullæ restagnent aquæ: & uaria horû genera in terra defossos reperiri, immobilésque uiuere prodit Aristoteles. In Hyphaside Indiæ flumine pisces esse narratur, pauones nomine: cristis quibusdam cœruleis, squamis uersicoloribus, cauda aurea, in quancunque uoluerint partem uersatili. In mari quoque piscis cucumis est, in colore & odore cucumeri similis. In Cyzice-
na chalceus piscis frequens est, orbiculari specie. Qui orchis uocatur, rotûdus est & sine squamis, totûsque capite constat: durissimum esse pisciû constat. In mari rubro sinu Arabico piscem Leonides Bizātius gigni ait, gobio ætatis perfectæ magnitudine nihilo inferiorem, nullos oculos nullumque os habentem: more tamen piscium branchias his innatas esse: capitis figuram, & si minus expressam, coniectari posse, infra imum uentrem formam quandam leuiter contractam in sinum apparere, quæ smaragdi colorē reddat: hoc ei oculorum loco & ouis esse idem ait. Captus cum primum est extra aquam, inflatur. Et si quis etiam nunc uiuentem in mare uelit reicere, supernatat

A supernatat more inflata uēto uesica: quocirca Leonides ait ab affectu phys^{Physalus.} falum appellatum esse. Hunc si quis gustauerit, statim acerrimis doloribus premitur: deinde eius uenter dirumpitur. Miracula quaedam dira Ctesias^{Pisces lethales.} in Armenia scribit esse fontem, ex quo nigros pisces illico mortem afferre in cibus. Quod & circa Danubij exortum audiui, inquit Plinius, donec ueniatur ad fontem alueo appositum, ubi finitur id genus piscium. Hoc idem & in Lydia in stagno Nympharum tradunt. In Arcadia ad Pheneum aqua³ profluit è saxi styx appellata: & esse pisces paruos in ea tradit Theophrastus lethales & ipsos, quod non in alio genere mortiferorum fontium. In Africa feruentis aquæ lacus esse existimatur, in quo pisces & uiuere & natant dicuntur, & ad obiectum cibum assilire: ac si quis in frigidam eos iniecerit, interire. Hactenus de piscibus dixisse abunde est: sequitur ut de cetis præcipiamus.

De cetis.

Cap. CXCIII.

INter aquatilia peculiaris quaedam natura cetaceo generi est, ut delphin^{Cete, cetus; κήτος.}o, balena, & quæcunque alia ex iis fistulam habent: cū & mare accipiāt quemadmodum pisces, pedibusque careant, & cibum in humore capiant: aërem uero spirant ut terrestria, ut quodammodo terrestria sint & aquatilia. Hoc genus neque pilis integitur aliorum more, quæ animal generant, neque pedes habet ullos. Branchias non habent cete, sed fistula iis data à natura^{Fistula, αὐλός.} est, qua humorem quem unà cum cibo recipiunt, eiicere possent, quemadmodum pisces per branchias emittunt: ea uero prope cerebrum sita est, delphinis quidem à dorso, balenis uerò à fronte. Mammæ habent cete in aquatili genere & lac: id quod in delphinis manifeste à nonnullis perspectum est. Delphinus testes habet intus conditos, & qui ad aluum nectuntur. Pulmonem habent omnia cetacea atque respirant: ideòque cum dormiunt, edita per summa æquoris fistula dormitant, (quæ etiã spirant) pinnas suas mouendo leuiter. Et quidem uisus est delphinus dormire rostro emerfo, ac stertere. Fel habent omnia, excepto uno delphino. Nullum ex iis oua habere cernitur, sed statim fœtum concipiunt, ex quo redacto in formam animal constat, quemadmodum homo & quadrupedes quæ animal pariunt. Coeundi modus omni cetario generi idē qui piscibus est: supinis^{Denim} ad motis partibus rem peragunt: nec parum multumue temporis, sed mediocre in coitu ipso consumunt: & paulo quàm pisces diutius in coitu morantur. Cetacci, prope omnes, (quemadmodum pisces cartilaginei) minores pisces resupinati corripunt: habent enim os subter: unde fit, ut periculum minores pisces facilius possint euadere: alioqui pauci admodū feruarentur: quippe cum delphini celeritas atque edendi facultas mira esse uideatur. Beluæ omnes marinæ, quæ ingenti sunt mole, (exceptis canibus) & tardius se mouent & uisu sunt hebetiore. Duram habent carnem cetacea omnia & excrementosam, prauique succi. Atque recens eorum caro, ni optime concoquatur, crudi succi plurimum in uenis congerit: senibusque^{Fœtus, κύματα.} cibus omnino inutilis habetur. Quamobrem ipsis sale cōditis fere in cibus

DE DIFFERENTIIS

utimur: ita enim fit, ut alimentum quod ex ipsis in corpus digeritur, & tenuius reddatur, concoctionique & sanguini generando accommodatius. Iuba in iis uoluminibus, quæ scripsit ad C. Cæsarem Augusti filium de Arabia, tradit cetos sexcentorum pedum longitudinis in flumen Arabiæ intrasse: pinguique eius negotiatores & omnium piscium adipe camelos perungere in eo fitu, ut asilos ab his fugent odore.

1 Prope cerebrum, πῆξ τὸν ἐσκέφαλον: ita potius legendum censeo, quàm πῆξ, id est ante cerebrum, ex ipso Aristotele de delphino, qui non à fronte, sed à dorso fistulā gerit: quanquam lib. 4 de part. animalium, & de respirat. habetur non πῆξ, sed πῆξ τὸ ἐσκέφαλον, id est ante cerebrum.

De delphino & phocæna.

Cap. CXCIII.

*Delphinus.
Delphin.
Delphis.*

Mansuetudine, amore, celeritate, forma atque robore, non in hoc tantum cetaceo, sed in omni marino genere, reliqua facile superat delphinus: plurima enim narratur indicia morum placidorum ac mitium, & amoris quoque in pueros. Certum habet uocabulum, inquit Solinus, quo accepto, uocanteis sequuntur: nam proprie Simones nominantur: nomenque Simonis omnes miro modo agnoscunt, maluntque ita appellari. **Hominis** amicum animal delphinus, obuiam nauigiis uenit: alludit exultans, certat etiam, & quanuis plena præterit uela. Et, ut cecinit Ouidius,

Vndique dant saltus, multaque aspergine rorant.

Emerguntque iterum, redeuntque sub æquora rursus:

Inque chori ludunt speciem, lasciuaque iactant

Corpora: & acceptum patulis mare naribus efflant.

Velocissimum omnium animalium, non solum marinorum delphinus, sed ocyor uolucres, acrior telo: ac nisi multum infra rostrum os illi foret medio pene in uentre, nullus piscium celeritatem eius euaderet. sed affert moram prouidentia naturæ: quia nisi resupini atque conuersi non corripunt. Certe est delphinus: neque branchias habet ut piscis, neque ouum, sed animal generat, & fistulam ad dorsum gerit. Dorsum illi repandum, rostrum simum. **In dorso** cultellata inest penna, qua uel crocodilum interimit: uel, ut inquit Solinus, aculeatæ sunt spinæ dorsuales: cum ira subiacet, inhorrescunt: cum animi conuiescunt, quibusdam receptaculis operiuntur.

Falcata illi nouissima cauda est:

Qualia dimidiæ sinuantur cornua lunæ.

Lingua, contra aquatiliam naturam, libera absolutaque & mobilis est, breuis atque lata, haud differens suille. Pro uoce gemitus humano similis: caret enim labris quibus uocis aliquem possit articulū affirmare. Audit quidem, sed nullis cauernis quæ uicem præstent aurium. Voces hominum aquilonis flatu celerius haurit: contra, austro spirante, auditus obstruitur. Et cum olfactus quoque nullam partem sensoriam habeant manifestam, tamen sagaciter odorantur delphini. Mammæ habet fœmina & lac, (animal enim concipit ilico & creat, ut modo diximus) quas continet non parte superiore, sed in ima aluo prope genitale: nec modo quadrupedum, papillas conspicuas

Delphinus, inquit Aristoteles, stridet, non mugit, μύζει.

A cuas habet, sed uelut alucolos quosdam humoris duos paulo in obliquum porrectos, utroque de latere singularem, è quibus lac fluit, quod ore catulorum sectantium parentem excipiat: idque iam à nonnullis manifeste perspectum est: neque tamen aliud animal, inquit Plinius, in cursu lambitur. Testes habet mas ultima conditos aluo prælongos, & penem à testiculis ad externa pertendentem, ut bos. Pulmonem habet delphinus & arteriã: proindeque respirat, & nõnihil uocis, uti modo diximus, potest promouere. & dormiens rostrum fistulamque exurit supra mare, ut spiret. Et iam quidem delphinum stertentem etiam nonnulli audire: quamobrem delphinus retibus apprehensus, breui tempore strangulatur, ut qui spirandi facultatem amiserit: & foris uero diutius uiuere potest mutiens & anhelans mo-

B do cæterorum spirantium. Delphinus inter ea, quæ mare excipiunt pulmonemque habent, unus felle priuatus est. Meatus seminarios eodem modo habet delphinus, quo pisces serpentisque. Non spinas ut pisces, sed ossa habet delphinus. Coeunt delphini admotis supinis partibus, ut pisces: sed eorum coniunctio diuturnior est. Gestatur uterus decem mensibus. Partus æstate fit, nec alit ullo tempore alio: pariunt singulos magna ex parte, interdum tamen & binos. Adolefcit celerius proles delphini: quippe qui annis decem ad summam perueniat magnitudinem. Sola carne uescitur delphinus. uiuit annis compluribus: cõstitit enim nonnullos uixisse annis uiginti quinque, alios etiam triginta: quod cognitum est præcisa à piscatoribus cauda: ut quos ita reddidissent mari, captos item agnoscerent, & temporis

C spatium scirent. Delphinus in Ponto magnus non est: quanquam extra ubi aliquantum processeris magni habentur. Abduntur tricenis diebus circa canis ortum, occultanturque incognito modo. Coniugati degunt delphini, mares cum fœminis. Solent in terram erumpere incerta de causa: & statim tellure tacta moriuntur, multoque ocys fistula obturata. Cum male se habere sentiat delphinus, simia marina remedio illi est. Cũ delphinis pugnant hamia. Hominẽ non expauescit ut alienum: nec tantum hominis amicum animal delphinus, uerum & mulcentur musica, gaudent cãtibus tiliarum: ubicunq; symphonia est, gregibus aduentant. Circa Taprobanem autẽ duo delphinorum genera nasci feruntur: alterum ferum & inexpiabili immani

D rate piscato ribus infestum: alterum natura mansuetum. Delphini tràquillo mari lasciuentes flatum præfagiunt, ex qua ueniunt parte: iidem spargentes aquam turbato, tranquillitatem. Delphini & hippocampi cinis ex aqua illitus, lichenas & lepras tollit. exulcerationẽ sequi debet curatio, quæ perducit ad cicatricem. Quidam delphini iecur in fictili torrẽt, donec pinguitudo similitudine olei fluat: ac perungunt. Februm circuitus tollit iecur delphini gustatũ ante accessiones. Hydropicis medetur adeps delphini liquatus & cum uino potus: grauitati saporis occurritur tactis naribus unguento, aut odoribus, uel quoquo modo obturatis. Delphini adipe linamẽta accensa, excitat uulua strangulatu oppressas. Nascitur in Ponto phocæna delphino similis: sed interest, quod minor phocæna est, dorso ampliore, colore cœruleo. Partus quoque illi delphino similis: & lac habet ut delphi-

Aliis, nec statim.

Phocæna.

DE DIFFERENTIIS

Tursio.
Tursio.
Tursio.

nus: complures uero genus esse delphini opinantur. Delphinorum, inquit E Plinius, similitudinem habent, qui uocantur tursiones. distant & tristitia quidem aspectus: abest enim illa lasciuia: maxime tamen rostris canicularum maleficientia assimilati.

1 De delphini mansuetudine amoréque & affectibus id genus aliis legas apud Aristotelem, Plinium, Ælianū, Solinum & alios. 2 Hominis amicū &c. Delphini *φυλοπεδία* multis exemplis exprimitur à Plinio. 3 Dorsum illi repandum. Ouidius, Corporéque & presso spinæ curuamine flecti Incipit. Et lati rictus sunt. 4 Tursiones. Phocænam Theodorus tursionem interpretatur.

De balena, orca & physetere.

Cap. CXC.V.

Balena.
φάλινα.
Musculus.

Cetus quoque balena est: & fistulam non à dorso, sed à fronte gerit, per ^F quam humorem, quam ore acceperat, reddit: qua & summa aqua in-natantes in sublime nimbos efflat. Balenæ musculus quandoque prægravi superciliorum pondere, obrutis eius oculis, infestâia magnitudinem uada prænatans demonstrat, oculorūque uice fungitur. Mammæ habet balena & lac. & mammis nutrit fœtus, ut delphinus: & pulmonem, ideóque & respirat: editaq; per summa æquoris fistula dormit, sicuti & cætera quæ fistulam gerunt: nonnūquam uero etiam defilit in terram, solem passura calentem. Parit balena cum plurimum binos, magnaque ex parte singulos. balenæ coagulo in lethargum uergentibus, ad olfactum utuntur. Balenæ in nostra maria penetrant, inquit Plinius. In Gaditano oceano nō ante bru ^G mam conspici eas tradunt: condi autem æstatis temporibus in quodam sinu placido & capaci, mire gaudentes ibi parere. Hoc scire orcam infestam ^I his beluâ: cuius imago nulla representatione, inquit Plinius, exprimi possit alia, quàm carnis immensæ dentibus truculentæ. Et Festus, orcæ, inquit, teretes sunt atque uniformi specie. irrumpunt ergo in secreta, ac balenarum uitulos & fœtas etiamnum grauidas lacerant morflu: incurfūq; seu liburnicarum rostris fodiunt. Illæ ad flexum immobiles, ad repugnandum inertes, & pondere suo onerata, tunc quidem & utero graues, pariendū pœnis inualida, solum auxilium nouere in altū profugere, & se toto defendere oceano. Contrà orcæ occurrere laborât, seseque opponere, & cautium angustis trucidare, in uada urgere, saxi illidere. Spectantur ea prælia seu mari ipso sibi irato, nullis in sinu uētis: fluctibus uero ad anhelitus ictūsq;, ^H quantos nulli turbines uoluant. Ingentis magnitudinis orcam à Claudio principe in portu Ostiensi oppugnatam narrat Plinius. Maximum animal in Indico mari pistrix balena est: narrantur enim balenæ quaternū iuge ² rum: pistrix ducenū cubitorum. In Gallico oceano maximum animal ³ physeter est, columnæ modo se attollens, altiórque nauium uelis, diluuiem quandam eructans, ut nimbofa illa alluue plerunque deprimat alucos nauigantiū. Physeteres cum flatum efflant, (ut inquit Strabo) apparet longius ⁴ intuentibus nebulosæ cuiusdam columnæ similitudo. Tubarum sonitu, multiplici plausu, strepitūque id genus ingenti terrentur maxime.

Orcæ.

Balena.

Orcæ.

Balena.
Pistrix.
Physetes.
φείσις.
φείσις.
Physeter.
φυσίτηρ.

ὄργυς.

1 Orcam, &c. *ὄργυς* habet Strabo inter cetacea: an iidē sint cum orcis, an sit liber mendosus?

A mendosus? 2 Iugerum continet pedes ducentos quadraginta. 3 Pistrix, &c. Pristes Aristoteli & Oppiano cete est: idem forsitan qui pistrix. Et in Vergiliano illo, de Scylla monstro, (-Postrema immani corpore pistrix.) In quibusdam exemplaribus habetur pristes: apud Oppianum habetur *πρῆσις*, sed legendum arbitror *πρῆσις*. 4 Physeteres. *φύσαλος* ab Oppiano inter cete numeratur: an idē qui *φυσπηρ*? *φύσαλος*.

De aliis quibusdam marinis beluis & monstrosis. Cap. CXCVI.

Sunt & in mari beluæ, qui dromones uocantur: & qui melāthini, & fer- *Dromones.*
Melanthyini.
Serræ.
Arbor.
Rota.
Aries.
Elephantus.
Aries.
*Beluæ mari-
 næ, equi, asini,
 tauri.*
Leo.
Panthera.
Γαρδαλις.
Hyana.
Cornuta.
Castorides.
Triton.

1 **S**unt & in mari beluæ, qui dromones uocantur: & qui melāthini, & fer-
 ræ, materiariæ ferræ similitudinem gerentes. Sunt & effigie insolēti nō-
 nullæ in Gaditano oceano, arbor intantū uastis dispansa ramis, ut ex ea cau-
 sa fretum nunquam intrasse credatur. Apparēt & rotæ appellatæ à similitu-
 dine, quaternis distinctæ radiis, modiolos earum oculis duobus utrinque
B claudentibus: adeo longis sūnt hirsutæ spinis, ut hæ extra mare emineant.
 reuerfiones in orbem faciunt, unde nomē traxere. Grassatur aries ut latro:
 & nunc grandium nauium in salo stantium occultatus umbra, si quē nan-
 di uoluntas inuitet, expectat: nūc elato extra aquam capite, piscantiū cym-
 2 bas specularur, occultūsq; adnatans mergit. Sunt & alij piscium forma a-
 rietes in beluarum quoque numero. In Santonum litore beluas nōnunquā
 3 reciprocans destituit oceanus, inter reliquas elephantos & arietes candore
 tantum cornibus assimilatis. Circa Corsicum & Sardoū fretum hybernant
 arietes, atque ex aqua eminentes spectantur: simul & delphini circa eos na-
 tant. Mas aries frontem alba uitta redimitam habet, diadematis in formā:
 at fœmina quemadmodum gallinacei, quasdam uelut barbæ appendicu-
C las possident, sic ipsa cirros ex imo collo pendētes habet. In Indico mari ex-
 eunt in terram pecori similes beluæ, pastæque radices fruticum, remeāt: &
 quædam equorum, asinorum, taurorum capitibus, quæ depascuntur fata.
 Leo quoque in his & pāthera, atque hyæna longe ferociores, quàm sint ter-
 restres feræ. Cornuta etiam marina belua attollit cornua è mari sesquipe-
 dalia fere, quæ ab his nomen traxit. Panthera in mari rubro nascitur, simi-
 lis terrestri pantheræ, colore & maculis orbiculatis. Castoridas Oppianus
 4 inter cete recēset. uocem hę querulam mœstāmq; in littore dicuntur ede-
 re: quam si forte audierit quispiam, mortem illi breui imminere prænun-
 tiat. Tyberio principi nūtiavit Olyssiponēsiū legatio, ob id missa, uisum
 auditūque in quodam specu concha canentem tritonē, qua nascitur for-
D ma: cui Vergilio authore,

Frons hominem præfert, in piscem desinit aluus.

Narrat autem Pausanias se tritonem in spectaculis Romanis uidisse, cuius
 capitis coma, & colore, & quòd discriminari non potuisset, ranarum palu-
 strium similis uidebatur: reliquum corpus squamis tenuibus inhorresce-
 bat: branchiæ sub aures, nasus humano similis, os amplum, dentes ferini,
 oculi glauci apparebant: manus habuit & digitos, unguésque cochlearum
 testis non dissimiles: cauda eidem infra pectus & aluum, loco pedum
 5 erat delphino similiter. Nereidum falsa opinio non est, squamis modo hi- *Nereides.*
 spido corpore, etiam qua humanam effigiem habent: nanque harum uua
 in Olyssiponensium spectata litore est: cuius morientis gannitum tristem

DE DIFFERENTIIS

accolæ audiere longe. Et diuo Augusto legatus Galliæ complures in litore E
exanimis Nereidas scripsit. In eo quoq; quod circa Taprobanam insulam
mare est, cete existere muliebri facie fertur: iisque pro crinibus spinas esse.
Homo mari-
nus.
Hunc inter be-
luas marinas
numerat Pli-
nius.

Authores habeo, inquit Plinius, in equestri ordine splendentes: uisum ab
his in Gaditano oceano marinum hominem toto corpore absoluta simili-
tudine, ascēdere nauigia nocturnis temporibus, statimque degrauari quas
infederat partes, & si diutius permaneat, etiam mergi. De differentiis ani-
malium habentium sanguinem, quas communes, quasue proprias singula
habent genera, dictum iam est.

*Dromas.
Cursor.*

*ῥέβρατα.
Ouis.
Pecus.
κεῖ.*

1 Dromonem hunc Plinianum diuersum esse arbitramur à dromade Aristotelico,
quem Theodorus cursorē uocat: & gregalis piscis est: quanquā alio loco uideretur genus
quoddā pisciū significare potius, quam speciem. 2 Arietes. ῥέβρατα hæc, id est oues **F**
uel pecus (opinor) uocat Oppianus, qui in alto mari in latibulis fere degunt, locū ra-
ro mutant. Arietis quoque meminit idem Oppianus, κελον uocat. 3 Elephātos
& arietes, &c. Ab his ἐλεφάντινον πάροιχος, id est salsamentum elephātinum dictum arbi-
tror. 4 Tritonem. Nereidas & hominem quoque marinum, beluas marinas uo-
cat Plinius. 5 Nereidas fingunt poetæ Nerei & Doridis filias, quas hoc modo de-
pinxit Ouidius,

-Quarum pars nare uidetur,
Pars in mole sedens uirides ficcare capillos,
Pisce uehi quædam: facies non omnibus una:
Non diuersa tamen, qualem decet esse sororum.

DE ANIMALIUM DIFF- G FERENTIIS LIBER IX

Continet animalium exanguium differentias, & pri-
uatim insectorum.

De animalibus exanguibus.

Cap. CXCVII.

*ἄναιμα,
xanguia.*

*Tria hæc ulti-
ma genera, pi-
scium nomine
uocauit Plin.*

Onsummata iam disputatione de toto ani-
malium genere, quod sanguine præditū est,
que reliqua nobis pars superest, absolua-
mus. Nunc igitur ordinem persequemur eorum, **H**
quæ sanguine carent: indeque ἄναιμα, id est
exanguia dicta sunt: continent enim hæc
non sanguinē, sed humorem alium qui san-
guini proportione respondeat: qui in hoc a-
nimalium genere sit ultimum corporis ali-
mentum, sicuti sanguis in iis quæ sanguine
prædita sunt. Porro genera in hoc ordine plura sunt: primum genus inse-
ctorum est: secundum eorum quæ μαλάκια, id est mollia appellamus: tertiū,
quæ crustis tenuibus operiuntur, μαλακόστρακα, id est crustacea aut crustata di-
cta, ut cancrorum genus & locustarum: quartum, quæ silicea testa conclu-
sa

- A**sa muniuntur, ὀστρακόδερμα dicuntur: quale genus concharum & ostrearum est. Cum animalia quæque sanguinea partes tum interiores, tum exteriores suis quasque appellatas nominibus habeant, genus quod sanguine caret, pluribus uacat: iam enim uiscera quæ cuique sanguineo insunt omnia, nullum exangue quod habeat nouimus. Partes tamen ad uictum pertinentes omnia necessario habent, quanquam uarie, propter loca quibus cibum recipiant: communes enim omni animalium generi partes sunt, os, ueter, intestinum. Caput nonnullis indiscretum est, ut cancris & iis quæ mollia dicuntur: oculos habent maxima ex parte, exceptis testatis, omnia: linguam quoque & dentes, sed uarie, ut in unoquoque genere explicabimus. Horum etiam genus omne, quæ quidem pedibus fulciuntur, multipes est, nec ullum
- B** fere quadrupes habetur: & cruscula omnia, exceptis extremis, à latere affiguntur: & partim sursum uersus flexum habent, partim uero retrorsum sublesta subtortæ uergunt: medij nanque pedes subinde ambigui sunt, (quod Græci ἐπικροτοδίξειν dicunt) atque amplius in latus flectuntur. at uero tum priora crura tum posteriora retro flectunt. Omnium uero motus per diametrum agitur, quomodo etiam subsistere solent. Neque sanguine (ut modo diximus) neque omnem uiscerum naturam ullum ex iis obtinet: nihil etiam eorum, quorum gratia uiscera habent animalia sanguine prædita, datum eiusmodi animalibus est: non enim uenas hæc habent, non uesicam, non usum spirandi: sed tamem unum quod cordi proportionetur, id habeant necesse est. Hoc in mollibus quidem & crustatis ea pars est, quæ à nonnullis *μύτις* *Mutis*.
- C** tisque appellatur: in testatis minus quidem patet, attamen in medio semper quærendum hoc principium est: insectis uero inter caput & uentris alueum est. Sanguis etiam quanquam iis deest, quod sanguinis tamen proportionale est: quodque eandem fere in genere exanguis obtinet uim, quam sanguis in compote illo sanguinis, habet. Nullum ex iis quæ sanguine carent uel adipem habet uel seuum: quandoquidem sanguis iis deest. Osse carent exanguia omnia, sed neque spinam habent ut pisces: aliud tamem quod proportionale ossium est, & quod sua duritie molliorem corporis partem, hoc est, carnem seruare possit, habent: uerum hoc præsidium aliis intus est, aliis foris: nam quæ crusta operiuntur, ut cancri genusque omne locustarum, & quæ testata dicuntur, ut ostrea, his omnibus caro intus: terrenum autem illud quod contineat & conseruet, foris est. At uero animalia insecta & mollia contra quam hæc, & modo inter se opposito constant: nihil enim ossis, nihil terreni habere discretum uidentur, quod dignum effatu sit: sed mollia fere tota, carnosæ & tactui cedentia sunt, naturam inter neruum & carnem obtinentia: mollis enim ut caro est, sed intendi potest ut neruus. Habent etiam intus quod piscium spinis proportionetur, ut sepia quod sepium uocant: lolligines quod gladiolum: at polypi nihil eiusmodi habent. Insecta contra quam hæc constant, ut modo diximus: quippe quæ nihil habent duri aut mollis discretum: sed dura toto corpore sunt, duritie tali, ut osse carnosiora, carne magis ossea terrenaque magis constant. Quæ sanguine uacant, animalibus non idem membrorum ad generationem pertinendum modus:

D E D I F F E R E N T I I S

sed tum inter seipsa, tum etiam cum sanguineis dissident. Et plurima quidem coire apertum est: testacea uero an ulla coeant, incertum est. meatus autem ficci excrementi atque coitus omnibus quæ oua pariunt, idem ut in reliquis ouiparis habetur. Quin & interior ille meatus idem excrementi & uulua est, tum in mollibus, tum etiam crustaceis: exanguium enim quædam ita sexum habent utrunque, marem scilicet & fœminam, ut sobolem eiusdem generis procreare possint: alia procreant quidem, sed non sui generis prolem: ut quæ non ex coitu animalium prodeunt, sed per se uel in animali, uel in terra, uel in stirpe, uel etiam in eorum ipsorum partibus, uel excrementis creantur: eademque maris ac fœminæ sexu distincta sunt: iis coeuntibus gignitur quidem aliquid, sed ex quo nihil amplius gigni possit: uerbi gratia, coitu pediculorum, lendes dictæ procreantur: Pulicum genus uermiculorum oui speciem referens: ex quibus nec ea quæ generarint, proueniunt: nec aliud ullum animal, sed id quod sunt, sordes tantum persistunt. Quod autem in uniuersum dixerim, eorum aliis toto genere sexus uterque est, ut mollibus, ut crustatis: aliis maxima ex parte, ut generi insectorum. Eorum autem ipsorum quæ ex coitu cognatorum animalium gignuntur, ipsa quoque sibi cognata progenerant. At uero quæ non ex coitu, sed putri materia oriuntur, ea generant quidem, sed genus diuersum: quodque prodiit nec mas est nec fœmina, talia sunt nonnulla in genere insectorum. In exanguium genere, in iis quæ ex uermibus gignuntur contrà euenit, quàm quæ ex ouo, ut scilicet pars inferior maior inter initia sit dum generantur: oculi & caput postea augeantur. Quæ sanguine carent ex aquatilibus, nec natura calida sunt, ea nasci in lacu non possunt: minus etiam in falsis aquis quæ non sunt potulentiores, gignuntur, ut testata, ut mollia, ut crustata: sed stagnis marinis & iuxta amnium ostia gigni solent. Quod uero ad sensus attinet: quæ mollia sunt, & quæ crusta operiuntur, atque etiam insecta sensibus prædita esse omnibus constat: nam & uisu & olfactu & gustu: procul enim quandoque sentiunt, & odore escarum partim allecctata capiuntur, partim uero odorum quorundam suffitu fugiunt, ut insecta quædam. Gustus etiam similis ratio est: interdum enim cibum persequuntur diuersum: nec eisdem saporibus omnia delectantur. Tactu uero sentire, (quod etiam ante dixi) omnibus datum animantibus est: quæ autem siliceo tegmine operiuntur, olfactum gustumque habere constat, argumento escarum. De uisu & auditu, quanquam nihil certi manifestique habemus, quibusdam tamen hos sensus inesse apparet: ungues enim ad strepitum se subtrahere cernuntur, quoties ferramentum sentiunt admoueri. Pectines quoque admotu digito dehiscunt, mox comprimunt se ut cernentes: echini autem & tethe atque glandes olfactum minime habere uidentur. Et generatim quidē de exanguibus animalibus satis dictum est.

¹ Minus etiam, &c. Ita Theodorus οὐδὲ τῆσι ἀλμυρῶν ἐν τοῖς ποτιμωτόροις, ἀλλ' ἤπρον, ὅτι τὰ ὄσρα κίθραμα, &c. Vetus interpres ita habet: neque erit aliquod animal in quo uincit falsedo in aqua dulci, nisi pauca, sicut duræ testæ, &c.

A De infectis. Cap. CXC VIII.

ESt inter exanguia infectorum genus amplissimū, ut quod plures quàm *Insecta, ένζωμα.*
 alia complectitur species. Infecta uoco, quæ (ut nomen ipsum declarat) incisuras parte sui uel supina uel prona, uel etiam utraque habent: nec offeum quicquam discretum aut carneum, sed quiddam inter hæc ipsa medium continent: quippe quæ corpore pariter intus forisque duro constant. Hoc genus multas & uarias complectitur species, ut modo diximus, quarum nonnullis quanuis cognatis, nomen nullum commune est inditum, cuiusmodi sunt apes, & reliqua similis formæ infecta: crabrones scilicet & uespæ eiusdemque generis alia quædam: item quibus pennæ uagina inclusa continentur, (*κυλιόπτερα* uocant) ut galeruca, carabus, cantharis, & reliqua generis eiusdem. Sunt item alia ex his pennata, ut apes: alia pennis carent, sed pedibus gradiuntur, ut centipedæ: alia utroque modo, ut formicæ: aliqua pennis & pedibus carētia, ut uermes terrestres. Omnium autē treis *Vētris alueum*
 illas partes haberi constat, caput, uentris alueum, & quod inter hæc sitū est, *ὁ πῶδι πῶσι*
 quale in cæteris pectus dorsumque habetur: unum id quod interiacet magna ex parte est: quæ tamen sunt longa & multipeda, iis fere totidem sunt quæ interiacent, quot incisuræ: quæ nunc ceruicum loco, nunc pectorum atque alui præcincta separant membra tenui modo fistula coherentia: aliquibus uero non tota incisura eas ambiente rugas, sed in aluo, uti diximus, aut superne tantum, implicatis flexilibus uertebis. Oculi duri in omnibus fere patent, sed nullum ex his palpebrā habet. Ex cæteris uero partibus sensoriiis nulla manifesta est, præterquam lingua: olfactus tamen sensum ea habere perspicuum est. cibum nanque sibi peculiarem uel eminus odore sentiunt, ut apes & culices quas *κνίπτες* uocant, mel. Sentiunt autē præcincti ipso (*ὠσίζωμα* uocant) odores: & natiuo quodam sui corporis spiritu, qui à natura insitus est, non aduentitius. Linguam habent, qua & gustant & cibum attrahunt: hæc in nonnullis mollis infirmaque est, aliis dura & ualida: omnia enim quibus non in aluo aculeus est, linguam eiusmodi ueluti arma gerunt. Nec dentes habēt quibus iuncta ea est, exceptis quibusdam paucis: nam & muscæ ea pertingentes cruorem mouent: & culices *κύνταρες* dicti eodem acius pungunt. Dentes autem quædam infecta habent, quanquam alienos, neque aliorum animalium dentibus similes, ut apum muscarumque *Antenna.*
D genus: quædam non habent, eorum scilicet quæ cibo utuntur humido. Infectorum enim complura non uictus tantum, sed armorum gratia dentes possident. Quibus igitur non in ore est aculeus, hæc dentes habent, cibi scilicet aut conficiendi aut capiendi admouendique gratia, ut formicæ, & id *Cornicula*
 genus alia. Ad hæc antennæ, id est, cornicula ignaua nonnullis ante oculos *ignaua.*
 prætenduntur, ut papilioni & carabo: quæ autem in hoc genere, uolucrum *κέραια.*
 fortiuntur naturam, iis præter cætera membra, pennæ quædam membranæ siccæ annexæ sunt, quibus uolant, quæ neque fissæ sunt neque caulem habent ueluti auium pennæ. Sunt autem aliis binæ, ut muscis, aliis quaternæ, utroque scilicet latere binæ, ut apibus. Quaternas gerunt, quæ aut grandiora sunt, aut aculeo in aluo armantur: quæ scilicet pabuli causa necesse

DE DIFFERENTIIS

habeant euagari, quæ & corpulentiam habent leuiorem, ut apes, & reliqua E generis eiusdem. Binas uero habent quæ aut minora sunt, aut aculeum in priore parte gerunt, ex iis scilicet quæ pabuli causa uagantur, ut musca, tabanus, culex: quæ autem parua sunt & uitam stabilem agunt, multis quidẽ fulciuntur pennis ut apes, sed crusta pennas obtectas gerunt, uelut melolontha, & cætera id genus insecta, scilicet ut pennarũ uires integras tueantur. Ex uolucris itaque ipsis alia membranas ipsas quibus uolant, crusta (quam ἔλυρον uocant Græci) superueniente quasi uagina inclusas gerunt: unde & κελόπτερος, id est uaginipennes dicuntur, ut scarabeus: alia deteectas habent, αἰέλυρα dicta, ut apes. uaginipennis illius ordinis nullum est, quod aculeum habet: sed neque ulli aculeus in aluo cui pennæ binæ. Geritur etenim aculeus aliis parte priore, aliis posteriore: aut enim ore aut aluo extre- F ma aculeos habent pleraque insectorum: & uel intus conditos, ut apes & uespæ, uel extra prominentes, ut scorpio: uropigium caudamue non habet fere (præter unum scorpionem inquit Plinius) idque in causa est quòd quæ uolucres sunt, tanquam nauigium remone priuatum in uolatu agitentur, & quocumque fors tulerit, impingant. Multipeda sunt omnia, quæ saltem pedibus fulciuntur: uarie tamen pedum numerum sortiuntur: quæ enim corpore sunt longiore & plures habent incisuras, ea numero præcipue superant, ut iulorum genus: quibus autem pedes pauciores, hæc uolucres fere sunt, ut pedum inopia adiumento pennarum compensetur. Pedes priores nonnulla ex iis longiores habent, quibus abstergant oculis incidentem molestiam atque arceant: quod & muscas facere uidemus & apes, & reliqua generis G eiusdem, quæ scilicet oculos habent duriores. Posteriores etiã mediis longiores, ut ambulent melius, & attollantur facilius de terra cum uel auolare uel salire libet: quæ nanque saliant, hæc uel crura posteriora habent maiora, uel gubernaculis quibusdam saltui accommodatis fulciuntur retro curuatis, ut crura quadrupedum. Atque iis omnibus pedes seni, iis etiam quorum nixu saliant connumeratis. Quæ hunc numerum pedum excessere, ut plerique uermes, non infra duodenos habent: aliqua uero & centenos: numerus quidem impar nulli est. Partes corporis pronæ in iis omnibus differunt à supinis, sicut uel in cæteris animantibus est: cute omnia circundantur, sed admodum tenui. Partes insectorum exteriores has esse, atque in hunc modum se habere constat. H

ἔλυρον.
κελόπτερος,
Vaginipennes.
Αἰέλυρα.
Aculeus,
κέινρον.

Μαίονα, μείζω
longiora uertit
Theodorus.

Γπνιὰ, ἑλό-
πτερος.

I Quæ in hoc genere uolucrum sortiuntur naturam, πλωὰ dicuntur, & ὀλόπτερος nonnunquam Aristoteli.

De partibus insectorum interioribus. Cap. CXCIX.

Q uod autem pro carne in his habetur, id nec testæ naturam imitatur (ὀσσεακῶδες dicunt) neque illi simile est, quod in testaceis genus carnis continetur: sed mediam quandã inter hæc refert naturam: nihil enim habent duri aut mollis discretum, uti diximus, sed dura toto corpore sunt duritie tali, ut osse carnosiora, carne magis ossea terrenaque magis cõstent. Quamobrem his non spinam, non os, non aliquid sepio simile, non testam

A testam ambientem, neque terrenum aliquod durum, quod iis proportione respondeat, natura dedit: ipsum enim corpus se sua duritia tueri potest & seruare, nec est quod aliunde muniri desideret. Plinius hæc ita retulit, Insecta non uidentur neruos habere, nec ossa, nec spinas, nec cartilaginem, nec pinguia, nec carnes, nec crustam quidem fragilem, ut quædam marina, nec quæ iure dicatur cutis, sed mediæ cuiusdam inter hæc omnia naturæ corpus, aræti simile, neruo mollius, in reliquis partibus siccius uerius quàm durius. Et hoc solum his est, nec præterea aliud: nihil intus, nisi admodum paucis, intestinum implicatum. Hæc Plinius. Partes autem quæ ad cibum administrant, non pari ratione datæ omnibus sunt: alia enim linguam intra os continent, ut formicæ: alia foris gerunt uelut promuscidem fungosam & cauam, ut ea simul & gustare & cibum trahere possint. Patet hoc in muscarum

B genere & apum & omnium generis eiusdem: nec non a fili & tabani eodem spectant: atque iis quidam lingua, siue promuscis pro aculeo habetur: omnia nanque quibus non in aluo aculeus est, linguam eiusmodi ueluti arma gerunt. Linguam hanc in quibusdam excipit intestinum rectum simplex ad ostium usque excrementi porrectum: in quibusdam hoc retortum in anfractum est. Sunt etiam quæ uentrem ori adiunctum, intestinumque à uentre reuolutum habeant, ut quæ cum edatiora maioræque sint, conceptaculum cibi obtineant copiosioris. Viscus nullum in his, nullum pingue, sicut neque in cæteris quæ sanguine carent. Pars uero illa quæ cordi proportione respondet, inter caput & alueum est: quæ etsi magna ex parte simplex est, tamē in nonnullis multiplex est, ut iulis & similibus prælongis: quo fit ut præcisa uiuere possint. Fœminis in hoc genere membrum quod pro uulua habetur, fissum iuxta intestina positum est, in quo fœtus generatur. Patet hoc in locustis & reliquis quorum magnitudo aliqua est, & natura coitum recipiat: maxima enim pars generis infecti perexigua est: ideoque & eorum uteri incerti ignotius propter corporis exiguitatem. Fœminæ inter ea quæ coeunt infecta, maxima ex parte maiores suis maribus euadunt, ut Phalangia.

I Præcisa, &c. Infecti diuulsi, inquit Aristoteles, uiuit cum pectore tum caput tum alueus: & sine eo caput auulsum uiuere non potest.

De insectorum generatione & interitu.

Cap. CC.

D Procreatur infecta quædam per coitum & ex animalibus generis eiusdem, ut phalangia & aranei ex phalangiis & araneis: ut bruci, locustæ, cicadæ. Sunt autem quæ coeunt quidem & generant, quædam etiam animal, uerum non sui generis animal, sed uermiculos tantum, ut muscæ & genera papilionum: neque eadem hæc ex animalibus procreantur, sed ex putrescente humido aut sicco: ut pulices, muscæ, catharides. Quædam nec ex animalibus nascuntur neque coeunt: ut culices & uermiculi nonnulli, & plura eiusmodi genera, sed sponte proueniunt. Horum uero alia ex rore qui in frondibus est, uidelicet uerno tempore, ut natura fert, sæpe tamen & hyberno quoties tranquillum australæque tempus diutius constitit. Item alia ex cæno aut fimo putrescente oriuntur: alia in lignis aut stirpium aut cæsis

DE DIFFERENTIIS

alia in animalium pilis, alia in excrementis, aut iam excretis, aut adhuc in- E
tra animantem contentis, ut quæ lumbrici appellantur. quinetiã in iis quæ
putredinem nullam posse recipere existimantur, nasci animalia nouimus,
ut culicum genus quoddam ex fece aceti, & uermes in niue uetustiore: o-
mnibus autem prope dixerim, quæ sponte procreantur, uel siccis humescē
tibus, uel humidis siccessentibus nascuntur. Insecta auersa cocunt, deinde
id quod minus est superuenit maius, hoc est, mas fœminam (inter ea enim
quæ cocunt insecta, fœminæ maxima ex parte maiores suis maribus eua-
dunt, uti modo diximus) nec mas in fœminam genitale ullum inferere mē
brum, more animalium caterorum uidetur, sed fœminam sursum in ma-
rem meatum quendam reflectere conspectum in pluribus est, qui in non-
nullis maior quàm proportione totius corporis esse uidetur, cum ipsa par- F
ua admodum sit: sed sunt etiam in quibus minor existit. Planum hoc fuerit
si muscas coitu uenereo copulatas diuiseris. Tardo etiam quæ coierint se-
iunguntur digressu: diu nanque copulatio eorum durat, quòd in iis quæ in
nostro conspectu uersantur facile patet: uerbi causa, in muscis & scarabeis,
phalangiis & si quid eius generis coire solet. Insecta hyberno tempore co-
cunt, & serenis austrinisque diebus nascuntur ea quæ se abdere non solent
ut muscæ, formicæ: breui à coitu pariunt maxima sui parte quæ solēt coire.
uermem autem omnia faciūt, excepto genere quodam papilionum, quod
durum quiddã simile cartamo, id est cnici semini producit, sed intus flui-
dum. E quibusdam qui ex coitu prognati sunt uermibus, neque ea quæ ge-
nerarint proueniūt animalia, sed nec aliud ullum animal: sed id quod sunt G
fordes tantum persistūt, ut pulicum & pediculorum fœtus: è uermibus ue-
ro ipsis ex quibus gignitur animal, non parte aliqua sicut ex ouis, animal
creatur, sed totus uermis accrescit, & particulatim discretus formatur in
speciem destinati animalis. Eadem uero gignēdi ratio omnium est quæ ex
uermibus ortum habent, siue ex coitu animalium uermes, siue sine coitu
prodiere. uerbi gratia: nascuntur papiliones ex erucis. Erucæ ex uirentibus
foliis, maximè que ex brassica. Primum minus quid milio consistit in folio:
mox uermiculi inde contrahuntur: aucti deinde intra triduum, erucę par-
uæ afformantur: postea uero auctæ motu cessant, suæque forma immutan-
tut, appellanturque tãtis per chrysalides, quasi aurelias dixeris, & duro in-
tectæ putamine sunt: ad tactum autem immobiles araneosis quibusdã ob- H
ductę (quæ etenim ex erucarum numero è uermibus gignuntur, aranea in-
uolutæ magna ex parte principio exeunt) nō os, nō aliud ex membris quod
conspicuum sit, possident. Vermium uero ipsorum alij hoc intra se habent
unde incrementum ipsis nutriendis accedat, ut uermes, apum & uesparū:
alij de foris capiunt, ut erucæ & cæterorum nonnulli uermium. Itaque pri-
mum dū erucæ sunt, cibo alūtur atque excrementum emittunt: at uero cum
in aurelias dictas transferint, nihil uel gustant uel excernunt. Longo post
tempore, putamine obrupto euolant inde animalia pennigera, quos papi-
liones uocamus. Omne autem hoc uermiculi genus, ubi suæ magnitudi-
nis finem receperit, cum scilicet aurelia appellatur, quasi ouum efficitur, &
oui

Σ γ υ & λ ι δ ε ς.
Aurelia.

Papilio.

Aoui obtinet facultatem: indurefcit enim putamem eorum, & tantisper immota redduntur: quod etiam in uermiculis apum & uesparum nō fecus atque in erucis apertum est: & in cæteris quoque omnibus quæ non coitu generantur, uel in lanis uel aliis huiuscemodi, atque etiam in aquis. Omnia enim post uermis naturam, motu cessant, & putamine obarescunt: mox rupto putamine exit ueluti ex ouo animal, tertia mutatione finem accipiens generationis, idque pennatum magna ex parte est: colorem uero à sua cruce trahunt quæcunque ex erucis orta sunt. Hæc eadem gignendi ratio (ut dixi) cæterorum etiam est quæ ex uermibus consistunt, ut apum, uesparum & crabronū, scarabeorum atque aliorum id genus omnium. Eorum quæ ex uermibus gignuntur contrà quàm eorum quæ ex ouis, pars inferior maior inter initia fit, oculi & caput postea augentur. Tempus generationis insectorum à principio ad finē usq; maximæ fere parti septenariis ternis describitur aut quaternis. Culicum & uermiformis generis parti plurimæ, ter septeni dies attributi sunt: iis uero quæ sui generis animal procreant quater septeni magna ex parte: septem ex iis ab initu, concretio uermis & consummatio uendicat sibi: reliquis tribus septenis incubant atque excludunt, ea scilicet quæ suo procreant fœtu ut araneus, aut id genus aliud: mutationis uero & transitus in figuras alias, trinis aut quadrinis diebus, parti maximæ peraguntur; sicuti in morbis quoque dies decretorius euenit. Talis insectorum generatio est. Pereunt striatis contortisque membris, ut senectute genus maiorum animalium moritur, quæ pennata ex iis sunt, pen-
Cnis etiam contractis autumnō fere moriuntur: tabani quidem uel aqua intercute oculorum cæci intereunt.

De uictu insectorum, uoce, ualetudinēque & aliis quibusdam affectibus.

Cap. CCI.

Insecta animalia quibus dentes omniuora sunt: quibus autem lingua tantum, humore undique eliquando sua lingua uescuntur: quorū alia etiam omniuora sunt, quibus scilicet gustus omnium saporum est, ut muscæ: alia sanguiuora, ut tabani, asili: alia succis plantarum & fructuum uiuunt. Apis una nullis putidis affidet, nec utitur alio cibo quàm dulci. Formicæ nihil uenantur, sed ab aliis iam parata colligunt. Aranei nihil conficiunt neque recondunt, sed cibum solo uenatu sibi acquirunt. Apes nihil uenantur, sed ipsæ sibi cibaria faciunt atque recondunt: mel enim cibus earum est. Insecta humorem, non potus, sed cibi gratia assumunt. Omne insectorum genus minimo alimento contentum est, & prope sibi ipsa sufficiunt, non tam corporis exiguitate quàm frigiditate, uti Aristoteli placet. Insectis animalibus neque uocis, neque locutionis ulla facultas, sed sonus tantū iis spiritu interiore mouetur, non exterior: nullum enim ex iis spirat: omnia uero in eo genere membrana septo cincturæque qua incisura est subdita, sonant attritu spiritus interioris. Insecta pene omnia hyeme conduntur, præter ea quæ uitam in domiciliis cum hominibus agant: quæque prius intereant quàm annum tempus excedant. Latent hæc hyeme, alia diutius, alia quādiu al-

DE DIFFERENTIIS

gor uehemens est, ut apes. Conduntur autem que que locis apricis abdita, & ubi sibi cubile constituere tutius solent. Senectutem etiam exuunt insecta quaedam, ut silpha, & ea quorum pennæ uagina continentur, ut Scarabæi. Et omnia quidem ubi iam factum est quod gigni debuerit, exuunt, ut iam dictum est. Nam ut partui ouiparo cortex, sic uermiculariæ proli operculum circumrumpitur, æque & apibus & locustis & aliis nonnullis. Insectorum maxima pars eo tempore ualet quo gigni solet, uidelicet cum annus humidus & tepidus est. Intereunt omnia insecta tacta ex oleo: sed celerime si capite illito exponantur soli. Conglomerantur ex iis nonnulla ut sese tuto inflexu seruare possint: quæcunque scilicet prolixo corpore sunt. Quæ autem glomerari nequeant, contrahunt se in incisuras, quod patet cum tanguntur, uelut ea quæ canthari uocantur: ubi enim metuerint, motu cessant, & totoque corpore indurescunt.

De insectorum generibus, quæ fauos sibi extruant, ut de apibus, atque id genus aliis. Cap. CCII.

Insectorum genus quoddam est nomine adhuc uacans quo uno comprehendatur, sed formam suarum partium cognatam omnium referens, uidelicet ea quæ fauos faciunt, ut apes & reliqua similis formæ insecta: quorum genera nouem numero sunt. Sex illa ex his gregalia, apes, reges apum: fuci qui inter apes degunt, uespæ, crabrones, & teuthredones: solitaria uerò reliqua tria, sirenis maior, sirenis minor, & quem bombylium uocant. Sed inter insecta omnia principatus apibus, & iure præcipua admiratio, solis ex eo genere hominum causa genitis, inquit Plinius. Mella contrahunt fucumque dulcissimum ac saluberrimum, fauos confingunt & ceras, rempublicam habent: concilia priuatim, ac duces gregatim: & quod maxime mirum sit, mores habent. Genera apum plura: optimum, quæ breues, uariæ, & in rotunditate compactiles sunt: secundum, quæ longæ & crabronibus uespisue similes: tertium, qui φάβ, id est fur nuncupatur: quartum, fucus: (nam & hæc inter apes numerantur.) Duo item principum regumue genera: alterum rufum fuluümue, (πυρρόν Græci uocant) quod præstantius est, alterum nigrum magisque uarium. Duplo amplius hoc genus ape utili: & pars à præincto inferior longitudine proportionem habet sesquialteram: uocanturque à nonnullis matres apum, utpote originis authores. Aculeum apes possident, fuci eo carent, reges ducisque habent, sed non utuntur: quocirca eos carere aculeo nonnulli existimant. Hæc Aristoteles. Tria ducum genera fecere quidam, ut refert M. Varro, nigrum, rubrum & uarium. Menecrates duo statuit, nigrum & uarium: melior nigro uarius, ita ut expediat mellario cum duo sint eadem aluo, interficere nigrum, quem scit cum altero rege esse seditiosum, & corrumpere aluum. Sunt reges apum, ut Columella prodidit, maiores paulo & oblongi magis quam ceteræ apes, rectioribus cruribus, sed minus amplis, pinnis pulchri coloris, & nitidi leuifque, ac sine pilo, sine spiculo, nisi quis forte pleniorum quasi capillum quæ in uentre gerunt, aculeum putet, quo & ipso tamen ad nocendum non utuntur

Apis.
μέλιονα.

Apū genera.

Ducū genera.

Matres apum.
μητρεις μελιωνων.

Reges apum.

A utuntur: quidam etiam infusci atque hirsuti reperiuntur, quorum pro ha-
i bitu damnabis ingenium,

Nanque duæ regum facies, duo corpora, plenis
Alter erit maculis auro squalentibus ardens,
Et rutilus clarus squamis, insignis & ore.

Atque hic maxime probatur, qui est melior: nam deterior sordido sputo
similis tam fœdus est, -quàm puluere ab alto

Cum uenit, & sicco terram spuit ore uiator. Et,
-Ille horridus alter

Desidia, latamque trahens inglorius aluum.

Regibus omnibus, inquit Plinius, forma semper egregia, & duplo quàm cę
B teris maior: pennæ breuiiores, crura recta, ingressus celsior: in fronte macu-
la quodam diademate candicans: multum etiam nitore à uulgo defferunt.

Mira plebei circa eum obediētia: cum procedit, unà est totum examen: cir-
câque eum conglobatur, cingit, protegit, cerni non patitur: & se quæque
proximam cupit esse, & in officio conspici gaudet. Reliquo tempore cum
populus in labore est, ipse opera intus circuit similis exhortanti, solus im-
munis. Procedit foras non nisi migraturo examine. Non unus in quoque
examine dux tantummodo est, sed plures, ut Aristoteles author est: peritq;
examen, si duces uel non satis habeantur, uel plures quàm satis: distrahunt
enim examen. Plinius uero, Reges, inquit, plures inchoantur ne desint: post-
ea ex his soboles cum adulta esse cępit, concordii suffragio teterrimos ne-

*Aliis, deterri-
mos.*

C cant, ne distrahant agmina. Reges nunquam prodeunt foras, uel, ut pascan-
tur, uel alia causâ, nisi uniuersa cum plebe, ut cum migratur: tunc enim reli-
quæ omnes circa ipsum glomerantur, uti modo diximus. Et ubicunque il-
le confedit, ibi cunctarum castra sunt. Et si cum pergunt, rex ipse forte aber-
rarit, omnes inquirere odoratûque sagaci persequi ducem donec inueniât,
accepimus: gestari etiam eum à plebe, cum uolare non potest: & si perierit,
omnes interire: uel si aliquandiu manserint, fauos quidē conficere, sed mel-
nullum: nec fieri posse, quin breui omnes pereant. Semp̄erq; duce prehen-
so totum tenetur agmen, amisso dilabitur, migrantq; ad alios. Esse utique
sine rege non possunt: inuitæ autem interimunt eos cum plures fuerit. Fuci

*Fessum, inquit
Plinius, hume-
ris subleuant:
uolidius fatiga-
tū ex toto por-
tant.*

magnitudine duces æmulantur, inquit Aristoteles: quòd si aculeum quo-

Fucus, κηφύς.

D que haberent, duces utiq; essent: & Columella, Fucus, inquit, genus est am-
pioris incrementi similitimum apis. Plinius quoque, Maiores sunt apibus
fuci, & sine aculeo, uelut imperfectæ apes. Quamobrem cum ea sint ma-
gnitudine, alueis aliqua intertextunt nonnulli, quo apes subire possint: fuci
autem ut grandiores nequeant. Manent fuci magna temporis parte in al-
ueis: (neque enim hoc genus nisi uere conspicitur:) cūque exeunt, effe-
runt sese fusim in sublimē gyróque uolitant, & quasi exercitium faciunt:
quod ubi satis iam fecerint, redeunt domum & epulis perfruuntur. Gigni
fucos seorsum dicitur, si dux uiuit: sed si obiit, in apum locumentis oriri
ex ipsis apibus, atq; hos fieri animosiores: quocirca aculeatos uocari, quan-
uis aculeo careant: animo nanque feriendi, non potestate hoc meruerunt.

*Aculeatos,
κενέρωτος.*

DE DIFFERENTIIS

Fuci, inquit Aristoteles, nullum est inter apes munus, sed, ut ait Vergilius, E ignauum fucus pecus & immune, sine industria fauis assidens: nam neque alimenta congerit, & ab aliis inuecta consumit: uerum si pauci adsunt fuci, non nihil præstant commodi: reddunt enim apes in opere sollicitiores. Sunt tamen qui fucos & per se fingere fauos eodem in alueo, & cum apibus negotium conficiendi faui partiri dicant: uerum mellificandi nullam habere facultatem: sed uesci tum eos, tum eorum pullos melle quod apes fecerint. Hæc fere Aristoteles: ueruntamen, ut Columella author est, ad procreationem sobolis cōferre aliquid hi fuci uidentur: insidentes seminibus, quibus apes figurantur. Itaque ad fouendam & educandam nouā prolem, familiarius admittuntur: exclusis deinde pullis extra tecta proturbantur. Et Plinius, Sunt autem fuci, inquit, sine aculeo imperfectæ apes, nouissimæque à fessis & iam emeritis inchoatæ, ferotinus fœtus, & quasi seruitia uerarum apum. Quamobrem imperant iis, primosque in opera expellunt, tardanteis sine clementia puniunt: neque in opere tantum, sed in fœtu quoque adiuuant eas, multum ad calorem conferente turba: certe quo maior fuerit multitudo, eò maior fiet examinum prouentus. Cum mella cœperint maturefcere, abigunt eos, multæ singulos aggressæ trucidant. Et si prouentus desperatur, tunc & fucos abigunt. Proprium furibus genus est se aliqui existimauere, inter apes grandissimis, sed nigris, aluóque quàm apis utilis ampliore, ita appellatis, quia furtim deuorent mella. Furis sicuti & fuci nullum est in apum opere munus, sed cæteris quibuscum uiuunt, iniuriam faciunt: nam fur ipse si quãdo in alienos fauos surripere ingressum potuerit, adeo in satietatem repletur ut nequeat auolare, sed ante alueum uoluetur. Itaque non impune semper hæc faciunt: nam deprehensi interdum à bonis apibus occiduntur, sicuti & fuci. Apes unicolores magis sunt quàm crabrones aut uespæ. Optimæ breues uariæque & in rotunditatem compactiles: deteriores longæ, crabronibus uespisue similes: etiamnum deterrimæ ex iis pilosæ. Minores illæ officiosiores maioribus sunt: pennæ his detritæ, color nigricans, & quasi combustæ essent. At maiores nitidæ uenustæque sunt more otiosarum mulierum. Peripateticæ sectæ cōditor Aristoteles in iis libris quos de animalibus conscripsit, apum siue examinum genera complura demonstrat: carumque alias uastas sed glomerosas, eademque nigras & hirsutas alas habentes: alias minores quidem, sed æque rotundas & infusci coloris, horridique pili: alias magis exiguas, nec tam rotundas, sed obesas tamé & latas, coloris meliusculi: nonnullas minimas gracilésque & acuti aluei, ex aureolo uarias atque leues. Eiúsque auctoritatem sequens Vergilius, maxime probat paruulas, oblongas, leues, nitidas, Ardentem auro, & paribus lita corpora guttis, moribus etiam placidis: nam quanto grandior apis, atque etiam rotundior, tanto peior: si uero & senior, maxime pessima est. Hæc Columella. Differunt inter se apes parentibus natæ urbanis, & quæ rustico montanóque uictu educatis prodierint: sunt enim syluestres horridiores aspectu, & iracundiores & minores, sed opere ac labore præstantiores. In Ponto sunt quædam albæ,

ⓈⓁⓅ, fur.

Fur, inquit Varro, qui uocatur ab aliis fucus, lato uerere.

Apes.

A albae, quæ bis in mense mella faciunt. Apud Themisciram circa Thermooontem annem apes tam in terra quàm in alucis faciunt fauos, qui parū admodum ceræ contineant, & mel crassius reddant. Fauus ipse leuis atque æquabilis est, quem non semper, sed hybernis tēporibus tantū construunt: copia enim in eo tractu est hederæ, quæ hycme floreat, unde apes mel capiunt. Ad Amysum urbem conuehitur à locis superioribus mel cādidum, crassūque maiorem in modum, quod apes faciūt in arboribus sine fauo, quale etiam fieri in Ponto cognitum est. Sunt etiam apes quæ fauos sub terra triplici ordine faciunt, in quibus mel est, uermis nullus: uerum nec faui omnes eiusmodi sunt, nec apes ita omnes confingunt.

Mel candidū.

B 1 Nanque duæ, &c. Ex Vergilio hæc: quanquam uidetur hic Columella nonnullas notas attribuere regibus apum, quas Vergilius apibus ipsis. 2 Quasi combustæ, Theodorus dorsum repandum legit: sed nos hunc locum ita reddidimus tum ex Græca lectione, tum ex ueteri interprete consentientibus.

Ratio operis & uita apum.

Cap. CCIII.

Sed perquam uaria in earum operatione & uita, ratio est: apes enim fere cum alucum receperint mundum, primum fauos cōstruunt, ceram fingunt, hoc est, domos cellasque faciunt: deinde sobolem, postea mella. Primum itaque construere incipiunt fauos, deferētes ex floribus, atque etiam ex arboribus lachrymas, salice & ulmo, & aliis quæ glutinum pariunt. Hisc

C que pauimentum & alucum ipsum intus totum, ut quodā tectorio illinūt, ne bestiola nocuæ subeāt. Vocant hoc opus apiarij *κώρυσιον*, id est tectorium: aditus etiam si ampliores sint quàm pro fabricæ ratione, obstruentes coar-

κώρυσιον, uel κώρυσιον.

2 ctant. Fauos deinde effingunt multi cauatos è cera: primum in quibus ipsæ gignantur: deinde in quibus reges dicti & fuci (quanquam sunt qui fucos, ut dictum est: & per se fingere fauos in eodem aluco, & cum apibus negotium conficiendi faui partiri dicant) suos certe semper componūt apes: sed regum cum fœtus largior est, fucorum autem cum copia mellis speratur.

Fauus, κηρίον.

Fauos regum suis similes faciunt, qui parui sunt: fucorum autem minores quàm suos: & quandoque finguntur seorsum per se faui fucorum: sed magna ex parte inter fauos apum inserūtur. In fauis cellæ omnes (quæ & loculamenta dixeris & loculos) tam mellariæ quàm sobolariæ gemino sunt o-

D stio: uno enim eodēque intersepto, & basi duæ sibi iunguntur cellæ modo poculi gemini, altera intus, altera foris. Sūtq; loculi ipsi fucorū ampliores. Cellam facit apis ex angulis totidem, quot habet ipsa pedes (quot geometræ *ἐξ ἄκρων* fieri in orbe rotundo ostendunt) ut plurimum loci includāt.

Cellæ.

Loculamenta.

Loculi.

οὐκίδας.

κίττιον.

Cellæ quæ parietibus principiisue fauorū proximæ sunt, arctiores & melle uacua gemino aut triplici uersu: pleniores autem sunt faui, quibus plus ceræ obducitur. Ad ostium ipsum aluci, prima aditus pars illita est ex mitye, quod uelut excrementum purgamentūmue ceræ est, bene nigrum acrisque odoris: medetur hoc plagis, & huiuscemodi suppurationibus. Proximū ab

μίτυς.

Commosis.

eo tectoreū crustaue pissocerus: leuius hoc quàm mitye, minúsque medicamentosum. Hæc Aristoteles. Plinius uero, fores, inquit, latiores circūstruūt.

Πισσοκέρως.

Picatus cereus.

DE DIFFERENTIIS

Mitys.

Piffoceros.

Propolis.

Mitys.

Σανδαράκη.

Erithace.

Ἐριθάκη, uel

ῥιθάκη.

Cerinthus.

Κήρινθος.

Erithace.

Cerinthus.

Prima fundamenta operis mityn uocant periti: secunda piffoceron, tertia E propolin inter coria cerasque, magni ad medicamina usus: mitys crusta est 4 prima saporis amari: piffoceros super eam uenit picantium modo ceu dilu 5 tior, ceræ initium plerunque è mitiori gummi: propolis crassioris iam ma- teriæ additis floribus, nondum tamen cera, sed fauorum stabilimentum qua omnes frigoris aut iniuriæ aditus obstruuntur, odore etiamnum graui, ut qua plerique pro galbano utantur. Propolin uocant, inquit Varro, è quo 6 faciunt ad foramen introitus protectum in aluum maxime æstate: quam rem etiam nomine eodem medici utuntur in emplastris: propter quam rem etiam carius in sacra uia quàm mel uenit. De propoli Dioscorides hæc prodidit, In alueorum foribus inuenitur propolis, sua natura ceræ aspectu 7 similis. Eligenda est flaua, odorata, & styracem referens, in uehementi ari- F ditate mollis, & mastiches in modum ductilis. Fauos itaque primum in- tus, ut dictum iam est, conficiunt apes: mox collocant foetum ore emitten- tes suo, uti iis placet qui censent aliunde prolis primordia conuehi (de ge- neratione nanque earum uaria sententia est.) Deinde cibi causa mellifi- cant, ore euomentes in cellas: mel enim apibus tum æstate tum hyeme in cibo est: sed præter hoc conuehunt reconduntque alterum quoque ciba- rij genus, cui durities ceræ proxima, quòd Sandaracan nonnulli appel- 8 lant: alij Erithacen, alij Cerinthum. Hic erit apum, dum operantur, cibus, qui sæpe inuenitur in fauorum inanitatibus sepositus, & ipse amari so- poris, ut Plinius docuit. Gignitur autem rore uerno, & arborum succo G gummi modo: Africi minor, Austri flatu nigrior, Aquilonibus melior & rubens. Erithacen uocant, inquit Varro, quos fauos extremos inter se con- glutinant: quod est aliud melius propoli, itaque in hoc uim esse illiciendi. Quocirca examen ubi uolunt confidere, eum ramum aliamue quam rem oblinunt hoc, admisto apiastro. Cerinthum Aristoteles melle quidem de- teriorem esse scribit, at dulcedine prope ficus. Congerunt hoc apes suis cru- ribus, ut & ceram. Carnem nullius animalis tangunt apes, nec opsoniũ ap- petunt: mortuis ne floribus quidem, non modo corporibus insidunt. Apis insectorũ una nullis putidis assidet: nec utitur alio cibo quàm dulci: aquã etiam libentissime haurit, qua sinceri clarissimique fontes scaturiunt. Gau- dere plausu atque sonitu apes uidentur, quapropter tinnitu aris aut fictilis conuocari eas in alueum aiunt: quanquam incertum est an audiant: & uo- H luptatene, an formidine ita faciant. Hyeme conduntur, adeo ut nec cibum sibi appositum gustare uideantur. Et si qua crepserit, ieiuna spectatur uentre translucente, nulloque penitus contento quod manifestum sit. Cõduntur à Vergiliarum occasu usque ad uer inquit Aristoteles: Plinius autem, latet ultra exortum, ait, adeo nõ ad ueris initium, nec ut quisque in Italia de al- ueis existimat: ante fabas florentes non exeunt ad opera & labores. Columella, post confectam, inquit, brumam diebus fere quadraginta, quicquid est repositi mellis (nisi liberalius à curatore relictum sit) consumunt apes: & sæpe etiam uacuatis ceris usq; in ortũ Arcturi, qui est ab idibus Februa- riis, ieiunæ fauis accubantes torpent more serpentũ, & quiete sua spiritum conseruant.

A conferuant. Post hoc tēpus cum diei permittit hillaritas, procedere audent in pascua: nam ab æquinoctio uerno sine cunctatione iam passim uagātur, & idoneos ad fœtum decerpunt flores atque intra tecta comportant. Duodequingagesimo die ab æquinoctio uerno, cum sit uergiliarum exortus, circa v. idus Maij incipiunt examina uiribus & numero augeri. Singulis deinde muneribus se distribuunt apes, ut aliæ ex floribus conuehant: aliæ mel, aliæ erithacen, aliæ extruant & poliant fauos: aliæ aquam importēt ad cellas, & cum melle temperent. Gerulæ secundos flatus captant: iuxta uero terram uolant in aduerso flatu uepribus hebetato. Nullum his tempus certum consuetūque est quo operari incipiant: sed si rebus abundant necessariis, benèque degunt, æstiuo potissimum tempore opus aggrediuntur, & quandiu serenum sit assidue operantur: nullusque cum per cælū licuit, otio perit dies. Socias quoque otiosas & desidēs ac minus parcas pēllere, in more apibus est. Apum seniores intus operantur: hirtioresque moræ domesticæ ratione sunt: adolescentes foris negotium exercent, & ea quæ res exigit portant, leuiorēsque sunt, labore hirsutie detrita. Præfagiuntque apes & hyemem & imbres: cuius rei indicium est, quòd non uolant: sed sereno adhuc, in alueo uolutātur: quo apiarij hyemem expectant. Tempore matutino omnes silent, donec una gemino aut triplici bombo excitet omnes: tum uniuersæ ad opus prouolant. Cūque redierint, primum item tumultuant, paulatimque minus subinde strepunt, dum una circūuolitando susurret, quasi dormiendū præcipiat: tum repente omnes conticescunt. Dignoscitur examen ualere susurri frequentia, & exeundi ingrediendique agilitate: hilaritate præterea & nitore sanitas æstimatur. Cum migrandum est, uox solitaria & peculiaris quædam aliquot ante diebus intus mittitur: & biduo aut triduo paucę circa alueum uolant. Ab exortu autem uergiliarum ad solstitium, quod fit ultimo mense Iunio, ut tradit Columella, fere examinātr alui: quo tempore uehementius custodiri debēt, ne nouæ soboles diffugiant. Vita apum anni sex: nōnullæ etiam septem possunt complere. Quòd si examē nouem aut decem annos durauerit, prospere actum esse existimatur. Efferunt foras uita in alueo defunctos: & cætera mundissimum omnium hoc animal est. Amoliūtur omnia è medio, nullæque inter òpera spurcitia iacent: quin & excrementa operantiū intus, ne longius recedant, unum congesta in locum, turbidis diebus, & operis otio egerunt. Sæpenumero & cum alui necessitas est, auolāt: & in secessu reddunt excrementum, quoniam male oleat. Oderūt autē non solum fædos odores, sed etiam unguentorū delicias: ex quo fit ut homines his delibutos percutiāt.

1 Κώνισιν: an κώνισιν potius? Melliginem, ni fallor, hoc uocat Plinius. 2 Fauos *Melligo.* deinde, &c. Fauus, inquit Varro, est quę fingunt multi cauatum è cera. 3 Cellā facit apis. Plinius, Hæ, inquit, cellarum minime, sed ipsi (fuci scilicet) maiores apibus. An fortasse fauos intelligit, non loculamēta ipsa? 4 Mytin, alias, commosin, atque *Commosis.* ita uertit Theodorus pro mitye, inter coria cerasque, id est, inter priores illas crustas & fauos. 5 Primā, alias, nigra. uaria hic notatur lectio pliniana. Populi, inquit Plinius, ferunt in foliis guttam, ex qua apes propolim faciūt. 6 Propolim uocāt. Videtur Varro hoc nomine duplicia illa Aristotelis, aut triplicia Plinij fundamenta cō-

DE DIFFERENTIIS

plecti. Hæc Claymond. 7 *φύσει καιροειδής*, id est (ut equidem arbitror) substantia ceræ simili, uel aspectu similis ceræ. 8 *ἔρι. θάκκη, ῥι. θάκκη* quandoque uocatur, nisi mendosa sunt Aristotelica exemplaria.

De generatione apum.

Cap. CCIII.

DE generatione apum uaria sententia est: magnaque inter cruditos & subtilis quæstio fuit: alij enim eas parere & coire negant: (apum enim coitus uisus est nunquam) sed ex floribus quibusdam deportare fœturam existimant. Sūt qui fucorum quidem fœturam comportari è floribus illis arbitrentur, sed apum generi ortum præstari à ducibus hoc argumēto referunt, quod fucorum fœtus editur etiam sine duce, apum nunquam. Aliqui per coitum agi opinantur, maresque esse fucos, fœminas uero apes esse contendunt: alij contrà, apes mares esse, fucos fœminas opinantur. In tāta rei huiusce ambiguitate, cum non satis adhuc explorata, quæ in earū generatione eueniant, habeamus, rationi interim fides adhibenda est: præsertim cum quæ afferuntur, conueniant cum iis quæ sensu percipiuntur. Duces uel absque coitu generāt & seipso & apes: apes deinde fucos procreāt, ipsi uero fuci nihil insuper generant: sed in ternario numero finem generatio recipit. Et cum cæteræ in concavis imisque fauorum proueniant, duces subter ad fauum pendentes oriuntur. Fiunt autem schadones optimæ (sobolem dico) cum mellificatur: fœtu posito, apes incubant auium more. Fœtus apum & fucorum, ex quo uermiculi fiunt qui in apes fucosque trās-

Schadon. eunt, candidus est: primordium regum colore cernitur fuluo, corpulentia mellis crassioris, magnitudine ilico proxima suæ futuræ soboli: nec primū ex eo uermiculus gignitur, sed statim apis, ut aiunt. Vermiculus dum paruus est, iacet in fauo obliquus: post deinde, sua ipse facultate se erigit, cibūque capit, & fauo ita adhæret, ut retineri uideatur. Schadonibus dum membrana inuoluuntur, & pedes & alæ innascuntur: atque sub ea specie, cum scilicet formæ liniamenta receperint, nymphæ appellantur: iam neque cibum præterea capiunt, neque ullum alui reddunt excrementum: sed coarcti & contracti quiescunt, nec ullo pacto se mouēt, usque dum species destinata perficiatur. Et cum iam ad finem generationis uenerunt, rupta qua cinguntur membrana, euolant. Peragitur autem fœtus intra XLV diem: non apum tantum, sed & crabronū & uespærum fœtus cum iam formæ liniamenta cœperint, eodem modo nymphæ dicuntur. Stercus quandiu sit, uermis emittit: postmodum non nisi perfectæ, (ut modo dixi) prodierint. Nouellæ istæ tertio quam prodierint die, statim negotium ineunt, si cibus suppetat. Humido uere melior fœtus, ut sicco mel copiosius.

Schadon.

*Rex statim mel-
lei coloris, in-
quit Plinius:
Statim penni-
ger, Plinius.*

Nymphae.

Nymphae.

1 Varia sententia est, &c. Ambiguitatem hanc quæstionemque pluribus uerbis explicat Aristot. lib. 3 de generat. animalium. 2 Sunt qui fucorū, &c. Plinius, Sunt qui apes in totum amissas reparari putent, uentribus bubulis recentibus cum fimo obrutis: Vergilius, iuuenorum corpore exanimato: sicut equorum uespas atque crabrones, sicut asinorum scarabeos.

De mor-

A De morbis apum, & iis quæ aliàs inimica sunt apibus.

Cap. CCV.

Pereunt apes tum aliis casibus, tum uero cum multi principes orti partē quisque secum quò libuit, abducatur: nascuntur aliquando in extremis fauis apes grandiores, quæ ceteras fugant, œstrus uocatur hoc malum, ab eo quod exagitet, neque patiatur examina conquiescere. Quin & morbos supra apte natura sentiunt: index eorum tristitia torpēs, sicuti hilaritate & nitore sanitas æstimatur, ut modo diximus: agrotant potissimum cum sylua flores æruginosos tulerit, atque etiam temporibus siccis. Aliud morbi genus quasi otium quoddam & ueternitas apum incidit, cum fædo aluei odore. Vitiari fauos aiunt ex aranea, nisi suis fauis iucubent apes & concoquant: quòd si ita se cōtinere potuerint, ut incubitu perseuerent, efficietur aranea illis ueluti alimentum: sin minus, pereunt toti faui. Gignuntur in iis quæ uitiantur uermiculi, qui mox pennis subnatis euolant. Apibus etiam bestiola quædam in alucis innascuntur, quæ fauis officiant: ut uermiculus, quem alij clerum, alij pyrautam uocant: hic ueluti araneam facit in fauo. Nascuntur hi in pauimento, è quibus crescentibus, uelut aranea alueo toti obducitur, & faui carie pereunt. Obest & alia quædam bestiola similis hepiolo, qui lucernarum luminibus aduolat. Hæc lanuginosum quiddam parit, nec aculeo ab apibus stimulari, sed tantum fumo abigitur. Eruca quoque nascuntur in alucis teredines dictæ, quas apes non infectantur. Papilio etiam ignauus, inquit Plinius, & inhonoratus luminibus accēsis aduolans, pestifer: nec uno modo. nam & ipse ceras depascitur, & relinquit excrementa, quibus teredines gignuntur. Et Columella, Papiliones enecentur, inquit, qui plerunque inter aluos morantes, apibus exitio sunt: nam & ceras erodunt, & stercore suo uermes prognerat, quos aluorum tineas appellamus. Inter caniculæ & arcturi exortum cauendum erit, ne apes intercipientur uiolentia crabronum, qui ante aluearia plerunque obsidiantur prodeuntibus. Cum eximuntur mella, apes abigi fumo utilissimum, ne irascantur, aut ipsæ auidæ uorent.

Œstrus.

Sanitatis aut morborum in apibus signa explicat Varro luculenter.

Clerus, κληρος Pyrauta, πηραύτης. Hæpiolus.

Teredines. Τεριδίνες.

Teredines.

Tineæ. Et Vergil. lib. 4 Georg. tineas uocat.

D Quem alij clerum, &c. De clero ita habetur apud Plinium, Est in fauis quibusdam qui uocatur clerus amaræ duritia ceræ, cum fœtum inde non eduxere morbo aut ignauia, aut infœcunditate naturali, hic est abortus apum: iterum, Sunt & operis morbi cum fauos non expleat, cleron uocant. Verum aliter utrunque locū legit Clai-mondus ex uetustis exemplaribus consentientibus: in priore loco, clauum: in posteriore, clarum, non clerum.

De melle.

Cap. CCVI.

EX floribus ceras fieri prodidere Aristoteles atque Celsus, ex matutino errore mella. Quæ ubi collegere apes, ore euomunt in cellas: & melle, uno altero ad summum die cellas replent: omnino ante uergiliarum exortum, mel non fit. Crascescit autem mel, concoctum iam tempore. initio enim ut aqua dilutum est, & primis diebus sine crassitudine cernitur, & feruet ut mustum seque purgat: quòd si exemptum eo tempore sit, crassitu

Mel, μέλι.

DE DIFFERENTIIS

dine caret: tum uicesimo maxime die spissatur, mox obducitur tenui mem E
brana, quæ feruoris ipsius spuma concrefcit. Indicium perfectionis in sa-
pore potissimum est. dulcius enim quod crassius. Porro inuenitur in plan-
tarum foliis floribusque, quod neque succus eorum, neque fructus, neque
pars, sed eiusdem sit naturæ cum rore. Non tamé assidue hoc nec copiose,
ut ille, prouenit: sed maxime syderum ortu, præcipuèque in ipso syrio ex-
plendefcente fit: nec omnino prius uergiliarum exortu (ut diximus) sublu-
canis temporibus. Itaque tum prima aurora, folia arborum melle roscida
inueniuntur: ac si qui matutino sub diuo fuere, unctas liquore uestes, capil-
lúmque cõcretum sentiunt. E fronde ac pabulis potus hic liquor, & in u-
terculos congestus apum: (ore enim uomunt, ut diximus) ad hæc succo flo F
rum corruptus, & alueis maceratus, totiesque mutatus, magnam tamen cæ-
lestis naturæ uoluptatem affert. De apibus, inquit Seneca, non satis con-
stat, utrum succum ex floribus ducant, qui protinus mel sit: an quæ colle-
gerunt in hunc saporem mixtura quadã & proprietate spiritus sui mutant.
ut quibusdam enim placet, non faciendi mellis scientia illis est, sed colligé-
di. Hoc uero nobis cõstat, materiam ex qua mel gignitur, eiusdem cum ro-
re generis esse: uidetur autem ex plantis è quibus colligitur, non nihil ad e-
ius probitatem uitiúm ue accedere: tãto quoque melioré qualitatem cape-
re mel, quanto iucundiore sit materia cera confecta. In quodam Ponti tra-
ctu, & in Sardinia, ubi ex absinthio apes mel colligunt, amarum gignitur.
Tantumque pabulum refert, ut quibusdam in locis mella quoque uenena- G
ta fiant. Heracleæ in Ponto, quibusdam annis, perniciosissima existit: nec
dixere authores è quibus floribus ea fierent. Nos trademus, inquit Plinius,
quæ comperimus. Herba est ab exitio & iumentorum quidem, sed præci-
pue caprarum appellata Ægolethron: huius flores concipiunt noxium ui-
rus aquoso uere marcescentes: ita fit, ut non omnibus annis sentiat hoc
malum. Aliud genus in eodem Ponto, gente Samnorum mellis, quod ab
insania quam gignit mænomenon uocant: id existimatur contrahi flore
rhododendri, quo scatent syluæ. Et in Perside, & in Mauritaniæ Cæsarien-
sis Getulia, contermina Massesulis uenenati faui gignuntur. Præstantissi-
mum gignitur mel, ubi thymi copia est, aliarúmque tum herbarum tũ fru-
ticum, quæ natura calida siccaque constent. Quod ex huiusce generis colli-
gitur plantis, tenuioribus partibus constat: quo fit, ut & facile in bilem uer- H
tatur, in calidis saltem corporibus, & acrimoniæ quiddam in se habeat, quæ
aluuum citet. Summa quidem bonitatis, natione cõstat: optimum hybleum 2
ex Sicilia, Thasium aut certe Atticum: mox quod è Cycladibus affertur &
Isthmo. Mel quoque & in aliis regionibus optimum conficitur: sed quod,
cum ab incolis ob eius exiguitatem absumatur totum, in alia loca nõ per-
fertur: eoque fit, ut minus celebre scriptoribus habeatur. In quocunque ta-
men tractu terna sunt mellis genera: uernum, ex floribus constructo fauo,
quod ideo uocatur anthinum. Alterum genus est mellis æstiuum, quod ideo
uocatur horæum à tempestiuitate præcipua ipso syrio explendefcente, post
solstitium diebus triginta fere: nam ab exortu syderis cuiuscunque, sed no-
bilibium

*Mænomenon
mel.*

Mel anthinũ.

Horæum mel.

A bilium maxime, aut cælestis arcus si nō sequantur imbres, sed ros tepescat solis radiis, medicamenta non mella gignuntur, oculis, ulceribus, internis- que uisceribus, dona cælestia. Quòd si seruetur hoc syrio oriente, casuque congruat in eundem diem, (ut sepe) Veneris aut Iouis Mercuriue exortus: non alia suauitas uisque mortalium malis à morte uocandis, quàm diuini nectaris fiat. Tertium genus mellis minime probatum, syluestre, quod *Mel syluestre:* criceum uocant: conuehitur post primos autumnii imbres, cum erica so- *Mel ericeum.* la floret in syluis, ob id arenoso simile. Gignitur id maxime arcturi exortu, à pridie idus Sepembris. Hæc Plinius. Varro quoque, Eximendorum, inquit, fauorum primum tempus esse putant, uergiliarum exortum. Secūdum æstate exacta antequam totus exoriatur arcturus. Tertium post uergiliarum occasum. Præstantissimum, ut ait Dioscorides, uernum, deinde æstiuum: hybernū uero deterrimum est: ut quod iusto crassius est. Aristoteles uero mellis cōficiendi duo tempora prodit, uer atque autumnum.

3 Sed uernum, inquit, suauius, candidius & omnino præstantius autumnali est. Rufum deformius faui uicio redditur: quippe quod perinde ut uinum à uase uicietur: probatur mel, cui est color aureus. Quòd autem albicat, nō syncero thymo confectum est: sed id oculis atque ulceribus cōmodius applicatur. Mellis natura, inquit Galenus, acrimoniam dulcedini cōiunctam habet: ut præstātissimum id iudicetur, quod notis hisce duabus insigne sit. Colligitur enim & mel tum ex plantis aliis, tum etiam ex Cytiso, quod dulcedine uel cum Attico certet, aut etiam superet, acrimonia tamen careat, statimque gustātes auertat: atque si paulo liberalius capiatur, nauseam cō-

C citet: præcipua igitur bonitatis argumenta hinc sumuntur. Sequēs probatio à colore, substantia & odore. Quod enim colore fuluo est, & odore suau- *Mellis optimi* ui, tum purum adeo ut totum pelluceat, ac gustanti subacre, tum substātia *noxa.* nec plane crassa nec liquida: præterea tam sibi cohærens, ut si digito attollatur, continuum sibi nec intercisum ad humum defluat longissima quasi linea sibi continuatum, id omnium est optimum. Si uero abrumpitur, nec demissum ad terram usque continuitatē seruat, id crassius iusto est, aut tenuius, aut partes habet non usquequaque similes: deprehendas autem id si diligentius inspicias, aut crassitudines aut humiditates habere innatanteis, quæ nec inter se sint similes, nec etiam toti. Itaque ad ceræ naturā propius

D accedit mel quod & crassius est, & cui tales quædam partes innatant crassiores. Excrementosum uero ac perfici concoqui que difficilium, tum quod totum humidum est, tum in quo multæ in partibus sparsæ apparēt humoris guttæ. Porro in quo uel ceræ qualitas uel propolis, uel id genus alia gustu deprehēditur, adeo non est optimum, ut etiam malum sit. Quippe nullam penitus alterius cuiusquam rei insignem in se continere qualitatem debet. Quocirca quod thymum plane redolet, non probo, inquit Galenus: quanquam non ignoro à quibusdam id laudari: eoque fieri ut nonnulli uēditores incisa thyma post illi iniiciant, quo id redoleat, uideaturque optimū. Ipse tamen quod tam improbe thymum olet, non laudo: multoque minus si iniectum thymum sit: quod tamen exiguam quandam qualitatem odo-

DE DIFFERENTIIS

re gustuæ præfert, id nõ uitupero. Malum item mel iudicatur, quod inter E
 coquendum multam egerit spumam: quo etiã diutius coqui debet. opti-
 mum uero, ut breuissimo tempore coquitur, ita minimũ spumæ euomit.
 Non omnibus similiter hominibus, æqualis ex melle gignitur bilis copia:
 siquidem qui iam in flore sunt, potissimũ si calidiore natura sint, ac uitam
 degant laboriosam, in iis totum mel uertitur in flauam bilem: senibus uero
 & quibuscunque pituitosam naturam habentibus, admodum est accom-
 modum: utpote quibus non in bilem, sed in sanguinem conuertatur. Postu-
 lat nãque quò in sanguinis naturam mutetur, naturam hominis frigidam,
 ætatẽque frigidam: sicuti in iis qui calida natura sunt, & ætate florẽtibus
 prompte in bilem uertitur: nõ ab re igitur censuit Hippocrates mel bilio-
 sis naturis non esse ex usu, ut pote qui calidiore sint temperie. Ad eundem F
 modum morbis quoque quos amara excitauit bilis, mel inimicum esse, nõ
 solum Hippocrates, sed etiam omnes medici affirmant: sicuti & iis qui ex
 pituita nascuntur amicum: unòque uerbo, calidis quidem corporibus, siue
 ea natura ratione, siue morbi, siue ætatis, siue temporis anni, siue regionis,
 siue conditionis uitæ talia sint, bili generandæ causam præbere. Abstinen-
 dum itaque quoad fieri potest in heceticis febribus à melle est (atque idcir-
 co etiam à mulsæ) quippe protinus uertitur in bilem, & sicciore acriorisq;
 caloris febres reddit. Aliàs uero, ubi uenter siccus frigidusque sit, dandum
 uberius unà cum lacte mel est, sed detracta prius spuma, quo & minus sit
 excrementosum, & magis nutriat. Quinetiam mel ipsum despumatũ per-
 coctũ uel per se, optimum nutrimentũ frigido uentriculo est, ita ut calido G
 aduersissimum: adeo ut nihil frigido corpori melle potius expetere, neque
 ad calidum magis respicere oporteat. Ergo plurimum huic affectui, uentri-
 culo inquam frigido, pro nutrimento mel optimum est: sed quod prius su-
 per prunas ex quercu uiteuẽ ad summum candẽtes, aut ligna omnino ari-
 da (quæ etiam acapua Græci uocant) fuerit decoctum, & accurate despu-
 matum: quod ipsum tamen (quod omnium dulcissimum est) si plurimum
 percoquere uelis, ex dulcissimo reddideris amarissimum: coctione nanque
 amarescit mel, sicuti & uetustate: nã inueteratum mel amarius redditur.
 Proinde quod bimum est uetustiori præfertur, sicuti & recetiori. Exsiccat
 mel calfacitque secundo ordine: insignem habet abstergendi uim, aluum
 ciet, ora uenarum aperit, in sordida ulcera sinúsque utiliter infunditur. Co- H
 ctum minus acre mordaxque efficitur: minus aluum mouet, carnem glu-
 tinat. Et mellis præterea natura talis est, ut putrescere corpora nõ sinat: fau-
 cibus, tonsillis, anginis, omnibúsque oris desiderijs, collutũ gargarizatũ
 ue utilissimum. Iam uero peripneumonicis, pleureticis, decoctum: auxilia-
 tur tussi, urinam ciet, à serpente percussis medetur: & contra uenena fungo-
 rum, & rabiosi canis morsus linctum aut potum proficit. Crudum tamen
 aluum inflat, tussim laceffit, fastidium creat: quamobrem despumati usus
 aptior est. Mel auribus instillatum, cum rosaceo, ut inquit Plinius, ut uero
 Dioscorides cum fossili sale trito, aurium sonitui & dolori prodest. Lendes
 & fœda capitis animalia necat: & oculis per se inutile aliqui arbitrantur:
 rursus

*Mel de spuma
tum.*

*Quomodo co-
qui debeat mel
docet Galenus
lib. 4 de sani-
tate tuenda.*

Arurus quidam angulos exulceratos melle tangi suadent. Diximus mellis ueneni genera: contra quod utuntur melle in quo apes sint mortuæ. Idem potum in uino remedio est uitiorum, quæ cibo piscium gignuntur. Mel item utilissimum oculis & auribus, in quo sunt apes mortuæ. Est in iis quæ circa Hircaniam sunt regionibus bestiola quædam uolucris (anthredonem appellant) ape paulo minor, cætera multum similis, quæ in montanis plurimum uictitat, floribusque omnis generis alitur. In cauis autem saxi, aut arborum latebris fauos sibi construit, succumque nobilissimum ibi cogit: qui dulcedine melli nostro haud multum cedat.

Anthredon.

1 Aliarumque tum herbarum tum fruticum, &c. Quæ herbæ, qui frutices, quæque arbores in apiariis conferendæ sint, ut mel fiat quam probatissimum, docet rei rusticæ scriptores, ac in primis Palladius. **2** Optimum hybleum, &c. Plinius: Atticæ regionis hic, & Siculæ, Hymetto, & Hybla ab locis, mox Calydne. Mel corficum, inquit Plinius, asperissimum habetur. **3** Aliter lib. 5 histor. animalium habetur: melius mel autumnale est, nisi forte mendosa sint exemplaria.

De cera & propoli.

Cap. CCVII.

Mellis naturæ adnexa cera est. Fit expressis fauis, sed ante purificatis aqua. Omnis cera mollit, calfacit, modicæque explet corpora, recens melior. Ut uero Galenus docet, mediam habet temperaturam calfacientium, refrigerantium, humectantium & exsiccantium: estque aliorum medicaminum calidorum frigidorumque ueluti materia: crassiorum est partium, atque emplastica, forisque imposita concoquendi uim habet exiguam quandam atque imbecillam & calidam. Et ut Paulus tradit, uim habet abstergenti. Datur in sorbitione dysentericis: fauique ipsi in pulvere alicæ prius tostæ. Aduersatur lactis naturæ: ac milij magnitudine x. grana ceræ hausta lac in nutribus non patiuntur coagulari, uti tradit Dioscorides: ut uero Plinius, non patiuntur coagulari lac in stomacho. Cera optima (Dioscoridi) est subfulua, subpinguis, odorata, & halitum quendam melleum referens & puritate Pontica aut Cretica. Secunda bonitas candida, & quæ sua natura pinguis est. Hæc Dioscorides. Plinio uero authore, optima est quæ punica uocatur, & medicinis utilissima: proxima quæ fulua, odorisque mellei pura, nationeque Pontica: deinde Cretica (plurimum enim ex propoli habet) post has Corfica: quoniam ex buxo fit, & habere aliquantum uim medicaminis. **D**putatur. Nigrescit cera addito chartarum cinere: sicut anchusa admixta rubet: uariosque in colores pigmentis trahitur, ad reddendas similitudines & innumeros mortalium usus. De propoli diximus in natura apum: calfacit secundo ordine, aut inchoante tertio, leuiter abstergit, euocat aculeos, & omnia infixæ corpori extrahit. In ueteri tussi suffita iuuat, lichenas admota tollit, dura concoquit, dolores neruorum mulcet, ulceraque desperata cicatrice includit. Deligenda propolis, uti modo diximus, flaua, odorata, styracem referens, & in uehementi ariditate mollis ac quæ mastiches in morem ductilis fit.

Cera, κηρός. Quomodo fiat ex fauis cera, docet Plinius lib. 21.

Propolis.

1 Candida, κηλιδες. Cera candida quomodo fieri debeat, docet Dioscorides: & quomodo Pontica, Plinius.

DE DIFFERENTIIS

De uespis, crabronibus & tenthredone. Cap. CCVIII. E

*Vespa, σφῆκες.
Crabrones.
Ανθρῆνας.*

Cognatorum apibus animalium, ut uesparū crabronūque, quod ad generationem pertinet, similis quodāmodo ratio est: generatione uero coeundo inter se funguntur matrices: uisus est enim sæpe eorum coitus. Crabrones & uespæ si duce amisso aberrauerint, fauos suæ proli constituūt, 1 crabrones in sublimi, uespæ in cauernis: sed si habeāt ducē, sub terra nidificant. Cellis saxangulis fauos extruunt omnes, ut apes: nō ex cera, sed ex materia corticea quadā & areneosa, longe tamen magis politus fauus crabronum quam uesparum est. Non in omnibus cellis simul inest & æquabilis fœtus, sed inæqualis & barbarus (inquit Plinius) & in aliis iam grandiusculus, ut uel queat uolare, aliis in nymp̄ha est, aliis adhuc in uermiculo. Excrementum uermiculis tantum, ut & in apum genere est: & manet fœtus immobilis cum in nymp̄ha est, & mēbrana uelatur: apes unicolores sunt magis quā crabrones & uespæ. Porro uesparum duo sunt genera, alterum ferum, alterum placidius. Ferum illud genus rarū est, nascens in montibus, 2 & pariens non sub terra, sed in quercu, grādus, porrectius, nigrius, uarium etiā aculeatūque est: aculeo enim maiore quā ex portione sui corporis spiculatur. Viuit hoc genus toto anno: & quidē tēpore hyberno, quercu cę- 3 sa euolare spectatur. Exigit hyemem in latebra, & semper in materie arboribus uersatur. Sunt eius aliæ matrices, aliæ operariæ, ut & in altero genere quod placidius est. Sunt enim huius quoque duo genera: alterum duces, quas matrices appellant, alterum operariæ, maiores mitiorēsque; duces sunt. 4 Ætas operariarum annum non cōplet, sed omnes hyeme inualescente moriuntur: quod ea re constat, quia hyeme incipiente stupefcāt: bruma autem nullæ omnino appareāt: duces uero qui matrices uocantur, tota hyeme ui- G sunt, atque sub terra latitant. Plerique enim cum per hyemem ararēt aut foderent, matrices uiderunt, operarias nemo. Est autem matrix latior, ponderosior, crassior & maior quā uespa: uolatūque haud plurimum ualet: præ pondere enim sui corporis, uolare longius nequit: quo fit, ut semper in uesparijs sedeant effingentes fauos, & munere fungentes cellario. Insunt porro matrices nuncupatæ in uesparijs plurimis: sed aculeatæ sint, necne ambigitur. Videntur tamen & ipsæ, ut apum duces, gerere quidē aculeum, 5 sed non extringere aut ferire. Uesparum autem aliæ carent aculeo, ut fuci, aliæ habent: minores imbecilliorēsque sunt quæ carent, neque se uindicāt H repugnāntue. Contrā, quæ habent maiores, robustæ atque pugnaces, quas nonnulli mares appellant: fœminas uero eas quæ carēt. Pleræque ex iis quæ aculeum gerunt, amittere cum putantur hyeme instante: sed nobis hætenus uidere non contigit. Si uespam ex pedibus cœperis, bombilarēque si ueris, aduolant quæ aculeo carent: quod non faciunt quæ aculeatæ sunt. Itaque argumenro quidam hoc utuntur, ut alteræ mares sint, alteræ fœminæ. Et ferarum nonnullę coire uisæ sunt: & alteram gerere aculeum cōstitit: sed de altera incertum est. Et ex cæteris quoque coire nonnullæ uisæ sunt: sed an ambæ aculeo careant, an habeant: uel altera habeat, altera careat, nondum exploratum est. Sed fœtus tamen non partu prouenire uidetur:

*Vespa, σφῆξ.
Vespa fera.*

Vespa mitior.

*Matrix, uel
dux uesparum.*

Fuci uesparū.

A detur: statim enim auctior quàm partus uespæ patiatur, existit. Vespæ temporibus siccis, locisque asperis potius oriuntur: ortus sub terra agitur, uti diximus. Est autem ortus uesparum talis. Duces ubi locum sibi sub terra oportunum delegerunt, fauos ineunte æstate confingunt: & uespeta siue cellulas paruas (*σπηλαιῶνες* uocant Græci) constituunt quaternis foriculis aut prope, in quibus uespæ, non matrices nascuntur: quæ cum increuerint, rursus altera ampliora effingunt: quorum item proles cum creuerit, alia faciunt: ita ut postremo autumno plurima amplissimæque uespeta condita habeantur: in quibus dux, quæ matrix uocata est, non insuper uespas, sed matrices iam procreat, quæ quidem superne per summa uespæ uermium specie multo grandiorum gignuntur in cellulis cõtinuatis quatuor numero, aut paulo pluribus: alioqui increscendi ratio ducibus, eadem quæ uespis est. Cæterum utrũ duces anni superioris, nouellis iam procreatis ducibus, intereant unà cum uespis nouellis, idque simili modo semper eueniat, an amplius etiam temporis possint uiuere, nondum exploratum est. Fingunt suos fauos ex congerie terræque incipientes ab uno scilicet primordio, quasi ab radice unumquenque fauum conficiunt. Cibum autem & ex floribus quibusdam & ex fructibus petunt, sed quamplurimum ex carne: uespæ serpentes auide uescuntur, inquit Plinius, quo alimẽto mortiferos ictus faciunt. Matrices æstate procedente apud ulmos colligunt lentam quandam & gummosam materiam. Sunt uespæ quædam ichneumones nũcupatæ, quæ minores quàm cæteræ sunt: phalangia uenantur & perimunt, (unum genus araneorum hoc est) & in nidos suos ferunt in parietinas aut aliquid tale foramine peruium: deinde illinunt luto, atque ex iis incubando suũ genus procreant. Talis uesparum ratio est. Crabrones quoque magis uario colore sunt, quàm apes. Cum in genere apum careant aculeo & fuci & reges, atque etiam uesparum nonnullæ inaculeatæ sint, ut ante dixi, crabrones omnes aculeo armantur: sed de eorum duce considerandum accuratius est, an aculeum habeat: duces enim more apum uesparumque crabrones habent, qui proportionem ad crabrones, maiores quàm uesparum ad uespas, & apum ad apes sunt. Degunt hi quoque intus, ut uesparum duces: sed duces non plures uno in singulis eorum aluariis oriuntur. Faciunt sibi alueum sub terra crabrones, terra egesta formicarum more: examinis enim emissio, ut apum, nulla eorum aut uesparum fieri solet: sed qui subinde orientur nouelli, ibidem manent: & alueum terra egesta, faciunt ampliorem. Amplificant maiorem in modum fauos, & iam ex ualentiore quodam examine qualli tres aut quatuor fauorum pleni excepti sunt. In cellis crabronum paululũ mellis, quantum gutta è regione proli paratur. Sed si qui crabrones suo alueo aberrarint, colligunt se in aliquam arborem, fauosque ibi conficiunt in sublimi, qui uel sæpe conspicui apparent, in quibus unum procreant ducem: qui cum adoleuerit, agmen abducit, & secum in alueo collocat. Crabronũ fyluestres, inquit Plinius, in arborum cauernis degunt: hyeme ut cætera insecta conduntur. Vita bimatam non trãsit, ictus eorum haud temere sine febre est: authores sunt ter nouenis punctis interfici hominem. De coitu cra-

Vespeta,
Σπηλαιῶνες.

Ἐκ φερύτῃ
καὶ ἡσ.

Aliàs, serpẽte.
Matrices.

Ichneumo uespa.

Crabro.
Ἄνθρην.

DE DIFFERENTIIS

brorum, nihil adhuc exploratum habeo, nec unde fœtificet. Generationis E uero ratio quodammodo similis atque in apibus est, ut modo diximus. Ci bum crabrones non ex floribus colligunt, ut apes, sed carne magna ex par te uiuunt: unde fit, ut uersari uel in stercore sæpe soleant. Venantur etiam muscas maiusculas, quas ubi cœperint, abscisso capite, reliquum corpus ge stantes auolant: sed pomum etiam dulce appetunt. Et inter caniculæ & ar cturi exortum crabrones ante alucaria plerunque apibus obsidiantur pro deuntibus. Nec uero cibum ritu apum sibi recondunt: sed ieiuni latent per hyemem, quo tempore plurimi moriuntur: an etiam omnes, nondum cer tum est. Tenthredo non absimilis crabronibus est, sed uaria, & latitudine 9 similis apibus: gregalis est. Cupediofa hæc est, & ad culinam & pisces, & hu iusmodi delicias, singularis hæc aduolat. fœtum sub terra edit, ut uespæ, in F fauis. amplum huius quoque tenthredenarium est, & lōge amplius quàm uespæ atque porrectius. Et hæc quidem gregalia sunt.

Plinius hæc, non crabronibus sed uespis attribuit.

Tenthredo, πενθρηδών.

Pseudosphæce. Σφίξ ἐπέπειος Vespa annua.

πεμφρηδών. Teredo.

Arthredo, uel Anthredo.

1 Plinius ita habet, Vespæ in sublimi è luto nidos faciūt, & in iis ceras: crabrones in cauernis ac sub terra, nisi forte codices sint mendosi, uel Plinij uel Aristot., ut infra uideas, in crabronibus. 2 Vespa, inquit Varro, uocatur quæ similitudinem habet apis, neque focia est operi, & nocere solet morfu, quàm apes à se secernunt, secundum genus apum forsitan intellexit. 3 Pseudosphæcen uocant, inquit Plinius, uespam quæ singularis uolitat. 4 Σφίξ ἐπέπειος, hinc ab Aristotele, ni fallor, dicta est, id est uespa annua. 5 Duces. Nec uesparum nec crabronum generi reges sunt, inquit Plinius. 6 Ineunte ætate, ἠδόντος τῆ θέρους, Theodorus opere æstiuo dixit. 7 οἶον πενθρηδώνος ἢ ἐσγῶς τοῦ τῶν, id est quaternis foriculis fere. 8 Crabronum syluestres, &c. Iidem fortasse cū iis quos Aristoteles suo alueo aberrasse scripsit. 9 Tenthredo, &c. Teredo, uertit Theodorus, πεμφρηδών ὀλίγη dixit Nicæder in theriac. Hermolaus arthredonas uel anthredonas potius uocari censet, non πενθρηδώνος, quemadmodum corrupte legi dicit apud Aristotelem. De anthredone supra diximus, sed an idem sit cum tenthredone nondum constat.

De firene, bombylio, & bombycio.

Cap. CCIX.

Sirenis, σείρηλι.

Bombylius. Βομβύλιος.

Apud ipsam terram, ἠδὲ τῆ γῆς, non super ipsam terram.

Bombyx.

Βόμβυξ.

Bōbyx. Plin.

Βομβύμιον.

Ex eorum autem genere quæ fauos sibi faciūt, est firenis uterque: minor, qui fuscus totus est: & maior, niger & uarius: uerum minime gregales sunt, sed solitarij. Minime gregalis & bombylius est ut apes & uespa, sed so litarius ut firenis uterque: uerum inter hæc, maximus hic est. Sub saxis apud ipsam terram fœtificant. Bombylij binis aut paulo pluribus cellulis: H mellis etiam prauis cuiusdam inchoatio in his reperitur. Bombycem uocat Nicander, aculeo ferit ut uespa, & corpore nigro est. Aliud inter hæc genus est bombycum, in Assyria proueniens magis quàm supradicta. Nonnullæ ex bombycum genere (βομβύμια uocat Aristoteles) nidos in acutum exeun- 2 tes è luto fingunt, salis specie applicatos lapidi, aut alicui tali, tam crassos du rōsque ut spiculis perforari uix possint. Pariunt in his & uermiculos produ 3 cunt candidos membrana obuolutos nigra: seorsumque à membrana, cerā in luto faciunt, quæ multo pallidior sit, quàm cera apum. Ita Aristoteles. In iis nidis, inquit Plinius, & ceras largius quàm apes faciunt: deinde ma iorem uermiculum.

A 1 Gregalis & bombylius, &c. Theodorus bōbycen uocat. 2 ὄπρ οἱ ἄλλοι: quod Plinius, falsi specie, dixit Theodorus, quasi uitro illitos reddidit: ὄπρ ὕαλος. 3 Pariunt in his & uermiculos producūt, &c. Et alia horū origo, inquit Plinius, è grandiore uermiculo gemina protēdens sui generis cornua eruca fit: deinde quod uocatur bōbylis (uel bōbylius) ex ea necydalus, & hoc in sex mensibus. Bombyces telas araneorū modo texunt, aduestem luxūmque fœminarum, quæ bombycina appellatur. Hæc Plinius ex Aristotele fere: sed mea certe sententia, bombycum hoc genus, quorum aliam esse originem à priore, dicit Plinius, non ex hoc genere uolucrum insectorum est, quæ fauos sibi faciant: sed ex erucarum potius genere, (de quibus infra dicemus) uel saltem *χρῦσῶν*, quæ ex erucis fiunt.

*Bombyx.**Bombylis.
Bombylius.
Necydalus.*

De formicis & scorpionibus.

Cap. CCX.

Vere & formicæ, ut apes, laborem communicant: Et sepeliuntur inter se uiuentium solæ præter hominem. Et ciuile animal formica est: nulli tamen imperio subditum. Dentes habent formicæ, & aculeum gerunt, non in ore, sed parte posteriore. Formicarum negotia omnibus in præoptu habentur: ut quæ eadem semita semper ambulant, & cibaria recondunt uel in annum, & cellas promptuarias faciunt, nec interdium solum, sed etiam noctibus plena luna laborem exercent, interlunio quiescunt, nemo est qui non uideat. Gerunt onera morfu: maiora auersæ postremis pedibus moliuntur, humeris obnixæ. Silices itinere earū attritos uidemus, & in opere semitam factam: segniter & contra industriam suam formicæ absconditæ, uel concursantes, aut oua progerentes pluuiam præfagiunt. coeunt formicæ atque ex animalibus sui generis oriuntur: coeunt autem hyberno tempore. Vermiculum pariunt nulli annexum, qui accrescens ex minutulo & rotundo, longiusculus fit, formamque accipit debitam. ortus eorum uerno tempore agitur. Formicæ origani sulphurisque puluisculo insperso relinquunt cauernas, alióque migrant. Et contra formicas non minimum hortorum exitium si non sint rigui, remedium monstratur limo marino aut cinere obturatis earum foraminibus: sed efficacissime heliotropio herba necantur. Quidam & aquam diluto latere crudo inimicam eis putant. Est autem formicarum pars pennata, pars uero impennis. Non sunt in Sicilia pennatæ, inquit Plinius: Aristoteles uero, in Sicilia non sunt hippomyrmeces. Inuenio & formicas herculaneas appellatas: quibus tritis adiecto sale exiguo, psora, lepra, & lentigo sanentur. Formicæ quinque potæ contra omnium phalangiorum morsus auxiliantur. Utuntur & per se ouis formicarum ad aurium grauitatem: nanque & huic animali est medicina: constatque ursos ægros hoc cibo sanari. Ne sint malæ hirsutæ, formicarum oua pueris infricata præstant. Est formicarum genus uenentum, non eas nouere in Italia: Solifugas Cicero appellat, salpugas betica. Animal est perexiguū (ut Solinus refert) aranei specie, in Sardinia, in metallis argentariis plurima: occultum reptat, & per imprudentiam supersedentibus, pestem facit: solifuga dicta quod diem fugiat. Sardinia est quidē absque serpentibus: sed quod aliis locis serpens est, hoc solifuga fardois agris. Telephus Cretensis mortiferum genus quoddam formicarum esse dicit, quæ lærtæ nuncupantur: eodem nomine uespas quasdam appellarunt. Le-

*Formica.
Μύρμηξ.**Ἱππομύρμηκες.
Herculaneæ
formicæ.**Solifuga.
Salpuga.**Lærtæ.*

DE DIFFERENTIIS

Solifuga in leguminibus.

κνίψ, uel
σκνίψ.

κνιπολόγος.
σκνιπολόγος.

Serphus,
Σέρφου.

Scorpius.

Scorpio.

Σκέρπιος.
Scorpius terrestris.

Σκέρπιος χόρ-
σαύου.

Scorpionum genera.

*Liuido pallidó
ne ἐμπέλιον.*

guminibus innascuntur bestiolarum uenenatarum, quae manus pungunt, & periculum uitae afferunt, solifugarum generis. Aduersus has omnia eadem medentur, quae contra araneos & phalangia demonstrantur. Formicarum paruarum 4 generis sunt quae κνίψις aut σκνίψις uocantur. Mel appetunt ut apes, quod uel est longinquo olfaciunt. Galenus non formicas, sed uermiculos σκνίψις uocat, qui uitibus incunte uere innascuntur, cum germinare uites incipiunt: earumque germina (quos oculos uocant) depascuntur: quamobrem agricolae, ut hos interimant, oculorum radices inungunt ampelotide uocata terra. A cnipe scnipéue auicula quaedam κνιπολόγος aut σκνιπολόγος dicitur. Serphum quoque uocant animalculum formicæ specie, quo & uescuntur auiculæ. Aculeum habent apes uespæque intus conditum: at scorpius extra prominentem gerit: & in cauda unus inter insecta longo armatur aculeo: is 5 chelas habet, id est brachia bifulcis dentata forcipibus. Sæper cauda in ictu est, nulloque momento meditari cessat, nequãdo desit occasione: ferit obliquo ictu & inflexu. Aculeus illi perforatus est, quia uenenum effunditur: quod si forte hominis salua imbuatur, hebetescit redditurque inualidum. Venenum ab iis candidum fundi, Appollodorus author est, in nouem genera descriptis per colores maxime superuacuos. quoniam non est scire quos minime exitiales prædixerit: Geminos quibusdam aculeos esse, marésque sauiissimos: intelligi autem gracilitate & longitudine. Maculas item habet scorpio mas in uentre chelisque & aculeo. Mas uenenum habet infestius: foemina mitius. 6 Nicander octo describit genera: Primum albicat, & minime est letale. Secundum ore rufescente: ex cuius ictu uehemens sequitur ardor & fitis intollerabilis. Tertium nigrescit: cuius ictus inconstantem efficit membrorum motum, & risum uanum inducit, qualis solet esse stultorum. Quartum colore est ad uiride inclinante. Hic simul ac quempiam percusserit, frigus atque horror inuadunt, adeo ut uel in calidissimo tempore, grandine se obrui percussus existimet. Plura habet hoc genus caudae internodia, septena scilicet. Quintum liuido pallidoue colore est, amplo uentre distentoque: herba 7 naq; uescitur & inexplibilis est: qui ab hoc percussus fuerit, illi bubo intumescit. Sextum marino cancro litorali simile est: septimum paguro: chelas quoque habet gradiores, ut pagurus, gigniturque hoc genus ex paguris, in sicco cauerna aliquam ingressis: quibus in locis si forte moriantur, gignuntur inde huius generis scorpiones: uel ut elegatissime de hac re cecinit Ouidius, H

Concaua litoreo si demas brachia cancro,

Cætera supponas terræ: de parte sepulta

Scorpius exibat, caudaque minabitur unca.

Melichloron.

Octauum genus melichloron est, à colore melleo dictum: summæ caudæ nodus in hoc genere niger est: alas habet locustæ similes, obliquus huic incessus: hominibus infestissimum est. Constat, inquit Plinius, eos quibus septena caudæ internodia, sauiora esse: pluribus enim sena sunt. Venarum omnibus medio die, cum incanduerit solis ardoribus: itemque cum sitiunt, inexplibiles potu. Pestis importuna, & quæ graui supplicio, læta per triduum morte conficit: uirginibus letali semper ictu, & foeminis fere in totum: uiris

autem

A autem in matutino exeuntes cauis, priusquam aliquo fortuito ictu egerant uenenum. Proprium scorpionum, quod manus palmam non feriunt, nec nisi pilos attigere. Scorpiones in totum nulli animalium nocere putant, quibus non sit sanguis. Vermiculos ouorum specie pariunt & incubant: mox ut prolem perfecerunt, pelluntur ab ea ipsa, sicut & araneis accidit, & interrimuntur à suis liberis, magno quidem numero. sapius enim undenos pariunt. Quidam & ab ipsis foetum deuorari arbitrantur: unum modo relinquit solertissimum, & qui se ipsius matris clunibus imponendo, tutus & à cauda & à morfu, loco fiat. Hunc esse reliquorum ultorē, qui postremo genitores conficiat superne. Hoc malum Africae uolucres etiam Austri faciunt, pandentibus brachia ut remigia subleuantes. Apollodorus plane quibusdam inesse pennas tradit: quod & Nicandrum confirmare modo diximus. Et Paulus quoque refert nonnullis in locis scorpiones alas habere, quales sunt locustis. In India apud Prasios, pennatos, magnitudine insignes, prodidit Megasthenes. In Africa quoque & pennati sunt, & alij impennes, septenis in cauda internodiis. Saepe Pfylli in Italiam hos quoque importare conati sunt: sed uiuere intra Siculi caeli regiones non potuerunt: uisuntur tamen aliquando in Italia, sed innocui, multisque aliis in locis, ut circa Pharum in Aegypto. Terra uiuunt scorpiones: in Altemio Carię monte Aristoteles tradit à scorpionibus hospites non ledi, indigenas interimi. Scorpionibus contrarius maxime inuicem stellio traditur, ut uisu quoque pauore iis afferat: & scorpionum tritus stellionum ueneno aduersatur: scorpionem tritum & impositum, suae plagae mederi tradunt. Ad eadem quoque estur assatus: aut bibitur in meritis his duobus. Conuenire etiam aiunt iis quos uipera momorderit: & homini icto à scorpione, putatur esse remedio ipsorum cinis potus in uino, aut oleo mersus. Cinerem scorpionum in pane sumi iubent ad calculos pellendos: uel si quis cum locusta edit.

An scorpiones pennatos intellexerit hoc in loco Plinius, an impennes?

1 *ἰππομόρμυκες*, id est, formicæ quæ equites appellatur. Theodorus. 2 Nouere in Italia, &c. Alias, non fere in Italia. 3 Solifugas, &c. Alias, solipugas. Solifuga dicta, quod diem fugiat. Solinus. Salpygam uocat Lucanus. Solpugam Plinius: eadem opinor, intelligit. 4 Quæ *χνίπες* aut *σκνίπες*, &c. Culices muliones uocat hos Theodorus, & nonnunquam culices. 5 Unus inter insecta, &c. Plinius: Insectorum solus scorpio brachia habet, & in cauda spiculum. 6 Sunt qui duo prima genera unum faciant: ut sit unum genus quod colore sit candidiore, nisi quod os illi rufescat: cuius ictus sitim efficiat intollerabilem ardoremque, quod tamen minime letale sit.

De araneis & phalangiis.

Cap. CCXI.

Araneorum his non absurde iungatur natura. Plura autem horum sunt genera: omnibus internodia terna in cruribus,

Araneus.
Ἄραχνης.
Aranea.

Estque caput minimum, toto quoque corpore paruo est:

In latere exiles digiti pro cruribus hærent,

Cætera uenter habet, de quo tamen illa remittit

Stamina.

Phalangium.

Φαλαγγιον.

Phalangia ex iis appellantur, quorum noxij morsus. Phalangium uero mordax in duo distinguitur genera: alterum simile iis quos lupos appellant, est paruum, uarium, acuminatum, assultim ingrediens, *ψίμα*, id est pullex nuncupatum

Phalangius.

Phalanx.

Ψύλα.

Pulex.

cupatum

DE DIFFERENTIIS

cupatum. Alterum maius, coloris nigri, cruribus prioribus longis, tardum E
& lente ambulans, nec uiribus ualens, neque saliens. Reliqua præter hæc ge
nera, partim nullum, partim certe exilem inferunt morsum. Aliud aranei
genus est, quod lyci, id est lupi nomen accepit, & horum minimi non texunt:
quod uero maius est, asperam prauamque telam apud terram aut sepes or-
ditur, cauernarum exigua uestibula præpandens, & telarum primordiis in-
tus positis obseruat, dum aliquid in tela offendens commouerit, mox accur-
rit ut capiat. Quod autem in hoc genere uarium est, paruam uilemque te- 2
lam sub arboribus facit. Tertium arancorum genus, quod sapientissimum 3
lautissimumque est, & erudita operatione conspicuum, textit primum fila 4
quoquo uersus distendens in orbem, & stamina ducit, initio à medio acce-
pto: nec certe incite medium ipsum accipit: deinde subtegmina infert te- F
xitque stipans. Cubile uero & capturae repositorium alibi sibi constituit, ue-
nationem in medio sui operis obseruando. cum enim bestiola eò inciderit,
motu medij excitus accurrit, deuincitque primum obuoluens araneis, dum
defatiget infirmamque faciat: tum tollit ac defert: & si forte fame tenetur,
exugit (araneis enim exugere succum mos est.) Et hæc quidem fruitio eius est:
si minus, recondito quod cœperit in repositoio, repetit uenandi negotium:
sed prius confarcito quod per uenatum laceffitum est. Si quid uero inter me-
dium & extrema inciderit, primum ipse in medium currit: inde ad id quod
inciderit, uelut à stato initio properat. Si quis telam lacerarit, texere iterum
incipit oriente sole aut occidente. quoniam bestiolarum temporibus his potif- 5
simum offendant. Araneorum istorum lautiorum duo sunt genera, alterum G
minus, alterum maius. Quod igitur longioribus est cruribus, pendens sub-
tus obseruat, ne bestiolarum præformidine sibi caueant, sed incaute incidat in
partem superiorem: non enim facile occultari potest, propter sui corporis
magnitudinem. At alterum, quod moderatius est, superne obseruat latens
in quodam exiguo suæ telæ foramine. Fœmina, ut opinatur quidam, & te-
xit & uenatur: mas comes fruendi, non laborandi est. At alij fœminam
putant esse qui textit, marem qui uenatur, ita paria merita. Coniugio ara-
nei conueniunt cruribus, sed auersis clunibus. Phalangiis quæ texunt coi-
tus agitur hoc modo: cum fœmina deductam araneam traxerit, mas can-
dem mutuo trahit: quod ubi sæpius fecerint, coeunt, & auersi clunibus co-
pulantur: nam propter aluum orbiculatam, modus hic coniungendi iis cõ- H
gruit. Pariunt aranei uermiculos primum paruos ouis similes, propter fi-
guræ scilicet orbiculatam speciem: nam & rotundi iam inde à primo ortu
proueniunt: cum pepererint, incubant, & triduo peragunt. Pariunt omnes
in tela, sed alij in subtili & parua: alij in crassiore: & alij penitus in specu or-
biculato: alij ita ut fœtui aliquatenus tela obducta sit. Præter aranei in tela 6
pariunt, & incubant eadem in tela atque uiuificant. Phalagia in rete quod 7
crassum confecerint, pariunt, atque incubant magno numero. Cumq; ipsa
proles increuerit, matrem amplexa interficit & eiicit: sæpe etiã & patrem
si cœperit: adiuuat enim fœminam incubatu. Pariunt autem & trecentos.
Cæteris lautioribus illis partus minoris numeri est. Aranei iusta sibi reci-
piunt

Lupus, λύκος.
ἄλκος.

Aliis, crassi
pro asperam,
παχύ.

Araneus lautus.

Præter aranei, λυγίαι
ἀράχνη.
Phalagia.

Apiunt incrementa diebus quater septenis, à paruo sui ortus initio ad finem.

Aranci non statim cum editi sunt, fila mittunt: neque intrinsecus tanquam *Aranea.*
excrementū, ut Democritus ait, sed extrinsecus de suo corpore ueluti corti *Aeg. xvii.*
cem, more corū quæ suis uillis iaculātur, ut histricis. Maiora etiā animalia
inuadit irretitque nonnunquā suis filis. Nāque & lacertarū catulos paruos
aggressus circūdat os & filis obducit, donec cohibeat: mox accedens, mor-
sum defigit. Librat & araneus se filo in caput serpentis porrectæ sub umbra
arboris suæ, tantæque ui morsū cerebrum apprehēdit, ut stridens subinde ac
uertigine rotata, ne filum quidē desuper pendentis rūpere, adeo non fugere
queat, nec finis ante mortē est. Sunt & ex araneis auguria: quippe incremē-
to annium futuro telas suas altius tollunt. Idem sereno nō texunt, nubilo

Btexunt: ideóq; multæ aranæ imbrium signa sunt. Ruinis quoq; imminēti-
bus aranei cum telis primi cadūt. Est quoddam aranci genus, ut author est
Dioscorides, quod candidā, tenuem densāmq; telā necit: hunc in aluta li-
gatum & brachio adalligatū, quartanis circuitibus mederi narrāt: decoctū
ex rosaceo & infusum, aurium doloribus auxiliari. Et aranei genus quoddā
est, cuius morsum continēs dolor in mediis iliis comitatur: unde & rubor,
& urinæ emittendæ difficultas sequitur: quandoque uero & suffocatio. Est *Araneus ma-*
araneus quidam marinus, æque pestiferum animal atq; lepus marinus, spi- *rinus.*
næ in dorso aculeo noxius. Araneus quem ὄλεκε alij lupum uocant, (inquit
Dioscorides) subactus & linteo illitus, frontique & temporibus impositus
8 tertianos circuitus perfanat. Tela eius sanguinē sistit imposita, & à uulneri-

Cbus quæ in summa cute consistunt, inflammationes arcet. Fracto capiti, Pli-
nius ait, aranei tela ex oleo & aceto imposita, non nisi uulnere sanato absce-
dit: hæc & uulneribus tonstrinarum sanguinem sistit. Aranei muscarij te- *Araneus mu-*
læ, & præcipue spelunca ipsa imposita fronti ad duo tempora mirabiliter *scarius.*
epiphoras mederi dicuntur. Albugines quoque dicitur tollere inunctioe
araneus candidus, longissimis ac tenuissimis pedibus, contritus in oleo ue-
tere. Sed is etiam cui crassissimum textum est in cōtignationibus fere, ad-
alligatus panno, epiphoras sanare traditur. Linguae ulcera & labrorum sa-
nant arancorum telæ candidæ, & quæ in trabibus paruę texuntur. Araneus
qui filum deducit ex alto, tritus atque admotus inhibet muliebres purga-

9tiones. Aranei in oleo putrefacti contra omnium phalangiorum morsus
10 auxiliantur. Phalangium est Italiæ ignotum, inquit Plinius, plurium gene

Drum: unum simile formicæ, sed multo maius, rufo capite, reliqua parte cor *Phalangiorū*
poris nigra, albis intercurfantibus respersum guttis: acerbior huius quàm *genera.*
uespæ ictus: uiuit maxime circa furnos & molas. In remedio est si quis eiuf-
dem generis alterum percussio ostendat: & ad hoc seruantur cum mortui
inueniuntur. Æque phalangion Græci uocant inter genera arancorum, sed *Αγρῶνης.*
distinguunt lupi nomine: uel, ut Nicādro placet, agrestes uocatur alius, ly-
co araneo, qui muscas uenatur similis: imbellem plagam infert, & quæ do-
loris sit expers. Tertium genus eodem phalangij nomine, araneus lanugi- *Araneus lanu-*
nosus, grandissimo capite: quo dissecto, inueniri dicuntur intus uermiculi *ginosus.*
duo, adalligatūque mulieribus ceruina pelle ante sobolis ortum, præstāt ne

DE DIFFERENTIIS

Rhagion. concipiant, ut Cæcilius in commentariis reliquit: uis eā annua est. Vocatur E
 & rhagion acino nigro similis, ore minimo sub aluo, pedibus breuissimis ¹¹
 tanquam imperfectis, incesso tamen uelocissimo. Dolor à morfu eius, qua- ¹²
Αστέιον. lis à scorpione, urina similis araneis textis. Idem erat asterion, nisi distin- ¹³
 gueretur uirgulis albis. Huius morfu genua labefactātur: sopor hominem
Cæruleus. corripit pariter & horror. Peior utroque est cæruleus lanugine nigra hir-
κνύκεος. sutus, caliginem cōcitans, & uomitus araneosus, etiamnum deterior, à cra-
κνανός. brone penna tātum differens: hic & ad maciem perducit. Tetragnathij duo ¹⁴
Tetragnathus
thius. genera habentur: peior, medium caput distinguente linea alba, & trāsuerfa
Tetragnathus
Cinereus tetra
gnatus. altera. Hic oris tumorem facit. At cinereus posteriore parte candidās, len-
Lentior, iner-
tior dixit Her
molanus. tior: minime autem noxius, eodem colore, qui telas muscis in parietibus la-
 tissime pandit. Vti uero Aëtius tradit tetragnatus phalāgij species est, cor- ¹⁵
 pore latiore & subalbido, pedibus scabrīs: duo illi in capite prominent tu- ^F
 bercula, alterum rectum, alterum latum, ut uideatur quidem ora habere
 duo, & maxillas quatuor. Locus ab hoc percussus subalbicans est, & uehe-
 mens in eo dolor: mēbrum uero ipsum ad articulos usque gracilescit. Cor-
 pus denique totum, ex alimento nullum sentit commodum: & post adeptā
 quoque sanitatem, immodicæ infestant hominem uigiliæ. Dysderi uocāt
Δύσδη. alij, alij sphaecium, phalangij genus uehementer rufum, uespæ simile: huius
Σφηκίον. morsus tumorem excitat, genua labefactat, nonnunquam & tremorem af-
 ferens, quandoque & mortem. Inueniuntur messis tempore in legumini-
Phalangia le-
guminum. bus, cum manibus colliguntur, phalangia quædam parua, specie canthari-
 di similia, colore flammeo. Ab huius morfu excitantur pustulæ, quas Græ-
 ci φλυκταίνες uocant: mens perturbatur: linguâque incondita profert, & ocu- ^G
 li subuertuntur. Nascitur phalāgius in eruo, inquit Plinius, bestiola aranci
Κρανοκλά-
πίης. generis, si hyems aquosa sit. Inuenitur & in Persea arbore phalangium, cui ¹⁶
 nomen cranocolaptes. In Persea arboris frondibus (inquit Nicander) gi-
 gnitur animalculum, phalenæ papilionis specie, capite semper nutabundo,
 & uentre graui, spiculum in summo collo gestat. Hoc si quem percusserit,
Phalangiorū
genera. non longo post tempore certa sequitur mors. De phalangiis uero ita pro-
 didit Aëtius, Plura quidem sunt phalāgiorum genera: sed quæ fere ab aliis
 qui theriaca scripsere traduntur, sex numero existūt: rhagium scilicet myr-
 mecium, lycos lupūsue, cranocolaptes, sclerocephalus, & scolecium. Quod
Rhagium. rhagium uocatur, figura est rotunda, colore nigro, uux nigræ acino similis, ^H
 unde & nomen accepit rhagiū: pedes habet utrinq; breuissimos, & os sub
 medio uentre. Qui uero lupo appellatur, inter araneorū telas inuenitur,
 ubi muscas uenari solet, quibus pascitur. Corpus illi latum & rotundum:
 quæ circa collum partes sunt, incisuram habent, & circa os tubercula tria ¹⁷
Μυρμήκειον. enascuntur. Myrmecion prægrandi formicæ similitimum est: colore fuligi-
Cranocolaptes
Αισθαλοφίδης. noso atrouæ. Huius corpori inserta sunt quasi astra, maxime uero circa dor-
Sclerocephalō
Σκληροκεφα-
λον. sum. Cranocolaptes oblongus & colore uiridante, aculeum in collo gestat:
 quod si in quem inciderit, ferit eas maxime quæ circa caput sunt partes.
Scolecion. Sclerocephalon caput habet, saxi duritie, & totius corporis lineamenta ani ¹⁸
Σκωληκίον. malculis illis quæ lucernas circunuolant similia. Scolecion longiusculum
 est,

A est, & maculis quibusdam, præsertim circa caput, uariëgatum. Phalangiorum species è quibus periculum præcauere expedit, hæ sunt. Quæ autē eorum morsum sequuntur accidentia, communia sunt excessu defectūq; dis-
19 crepantia. Morsus tenuis est, & qui conspici uix queat: tumor cum liuore, nonnullis & cum rubore: frigus circa genua lumbosque & scapulas: nonnūquam & totius corporis grauitas. Hæc Aëtius.

1 Acuminatum, &c. ὀξύ, πηδητικόν. Theodorus, acutum, falax, sed mea quidem sententia, rectius atque apertius Plinius acuminatum assultimque ingrediens, reddidit.

2 Varium est, &c. Vetus Aristotelis interpres ita habet: Et inuenitur genus maculatum in uere sub arboribus. Hoc, ut arbitror, genus aranei pratense uocat Aristoteles. *Araneus pra-*

3 Aranei isti lautiores & strigosiores in uitæ muneribus ingeniosiores sunt, inquit *tensis.*

B Aristoteles. 4 Texit primum, &c. Plinius hæc ita explicat: Texere à medio incipit, circinato orbe subtegmina adnectens, maculasque paribus semper interuallis, sed subinde crescentibus ex angusto dilatans, indissolubili nodo implicat. Latitudo telæ sæpe inter duas arbores cum exercet artem & discit texere. Longitudo fili à culmine, ac rursus à terra per illud ipsum uelut reciprocatio, subitque pariter ac fila deducit: cum uero captura incidit, licet extrema hæreat plaga, semper in medium currit, ex quo sic maxime totum cōcutiendo implicet. 5 Araneorum istorum lautiorum, &c. Araneorum lautiorum & telam spissiore texentium: ita reddidit Theodorus ex Græca lectione, (πυκνόν) uetus autem interpres, quæ texunt textura debili. 6 In specu orbiculato, &c. ἐν κύπτει, Theodorus in sinu orbiculato. 7 Plinius hæc ita reddidit, Pariunt oua in telas expansa, qui saliuunt atque ita emittunt: Phalangius tantum in ipso incubat, magno numero. 8 Tela eius sanguinem, &c. Hoc Galenus attribui scribit araneorum telis in genere. 9 Phalangiorum, &c. De his phalangiorum generibus, uide Hermolaum in Corollar. 10 Aliter ista expressit etiam Plinius ipse. Myrmecion formicæ similis capite, aluo nigra, guttis albis distinguuntibus, uesparum dolores torquet. 11 Rhagion, &c. ῥῶξ à Nicandro (opinor) uocatur. 12 Dolor à morsu, &c. Signa morsus huius leges apud Nicandrum. 13

C Asterion, &c. Alij legunt apud Plinium astartion uel asfortion. 14 Hunc locū Hermolaus aliter distinguit, ut intelligatur hoc septimum genus esse, & aliud à cæruleo à crabrone penna tantum differens, deterius etiamnum cæruleo, ut quod macie conficiat à se percussos. 15 Tetragnathum, &c. Tetragnathum Hermolaus ex Aëtio ita nobis descripsit, modice lato & subalbo corpore, pedibus asperis, duabus incisuris in capite, recta una, per obliquū altera, ut quaternas buccas habere uideatur, unde nomen. In Æthiopia (inquit) tam frequentes, ut regionem in ea quandam prope Sillos Acridophagosque deserui coegerint. 16 Cranocolaptes, &c. κεφαλοκρούσης etiam à

quibusdam appellatur. 17 Corpus, aliàs os, σώμα, rotundū, πῶδ' ὀφρῆς: uide an mendosa sint hoc loco Aëtij exemplaria. 18 Aliter fortasse, lineas habet toto corpore, similes animalculis, &c. ut legatur, non ἠδ' ἰσχυρῶς, sed potius ἐπι ῥαμμῶς ἔχει. 19

Alia quoque præter hæc signa uideas apud Dioscoridem lib. 8, & Paulum & ipsum Aëtium.

D

De scolopendra & aliis quæ multipedæ dicuntur.

Cap. CCXII.

1 **S**colopendra item morsu perniciofa est, quam & ophioctenam uocant, & centipedam: & alij sepa, ex iulorū genere. Iulum autem uoco insecti genus prælongum & multipes, illam habens partem non simplicē sed multiplicem, quæ est inter caput & aluum, in qua continetur quod cordi proportionale est: quo fit, ut præcisum hoc genus uiuere possit. Millepedæ,

2 quas & centipedas & multipedas alij uocant, duorum generum. Animal

Scolopendra,
Ophioctena.
Centipeda.
Sepe.
Iulum.
Millepedæ,
Centipeda,
Multipeda.

DE DIFFERENTIIS

Alias, tractū- est millepeda, inquit Plinius, è uermibus terræ pilosum, multis pedibus ar- **E**
que. **Oniscus.** **Tilos.** **Seps.** **Centipes.** **Millepes.** **Scolopendra.** **Amoιχαρης** **σκολοπενδρα** **Niscand.** **Scolopendra** **marina.**

est millepeda, inquit Plinius, è uermibus terræ pilosum, multis pedibus arcuatim repens tactūque contrahens se: oniscus Græci uocant, alij tilon. Illam autem quæ non arcuatur, sepa Græci uocant, alij centipedem, alij millepeda: alij scolopendram, minorem perniciosamque, oblongam, pedibus multis atq; pilosis, & qui ex utraque corporis parte in ingressu, remorū instar mouentur, pecori præcipue nociuam. Viuit scolopendra uel in plures partes dissecta: & si pars aliqua à reliquo corpore abscindatur, in utrunque se mouet extremum: nam & caput uersus ingreditur & in caudam, ideóq; à nonnullis existimatur biceps esse. Huius morsum tumor insequitur, & putrescit locus atque in ambitu liuescit: fitque postea ulcus, quod à loco ipso exorditur, quod & permolestum est, nec facile curatur. Scolopendra cimicibus aduersatur suffitūque necat. Scolopendram terrestrem salua diffumpi ferunt. Sunt & scolopendræ marinæ terrestribus similes, magnitudine æquales aut paulo minores, colore rubetiores, numero pedum copiosiores, & crurum tenuitate graciliores: nasci locis saxosis solent, & modo serpentum, non magna altitudine gurgitum. Hæc ubi hamum deuorarit, euertit foras partes internas, donec hamum eiiciat: tum recipit intro, ac uolet eadem qua ante sanitate. Appetitus his quoque nidorulentorum, ut terrestribus est. uenenosa & hæc est. Mordet autem non ore, sed tactu totius corporis, ut quæ urticæ uocantur. Et uti cecinit Oppianus,

-Si quis modo cominus illum

Attigerit, feruet fœda prurigne corpus,

Qualem urtica facit cognomine dicta doloris.

Oleo in quo scolopendra marina sit cocta, nonnulli ne pili euulsi renascan- **G**
 tur, usi sunt. Verum alij cetaceum genus quoddam esse scolopendram marinam arbitrantur, aspectu horrendum, eamque spectari eminentem è mari, & marium pilos magna excelsitate apparere. eius caudam similiter atq; locustæ latam perspici. reliquumque corpus conferri posse cum trireme iustæ magnitudinis, atque permultis pedibus utrinque ordine tanquam ex scalmis appensis per summum mare natate. Millepeda centipedæue, quam modo & oniscum uocari diximus, & tilon, efficaciter sanat auriū dolores, inquit Plinius, in cortice punici mali decocta & porri succo, addunt & rosaceum, & in alteram aurem infundunt. Millepedam oniscum bibisse prodest urinæ. Medentur suspiriosis multipedæ, ita ut ter septenæ in Attico **H**
 melle diluantur, & per arundinem bibantur: omne enim uas earum nigrescit contactu. Quidam torrent ex his sextarium in patina donec candidæ fiant, tunc mel immiscent: alij centipedam necant, & ex aqua calida dari iubent. Onisci, qui & oni dicuntur, (uti prodidere Dioscorides & Galenus) **4**
 sub aquariis uasis reperti, animalcula sunt multis pedibus nitentia, quæ contacta manu contrahuntur in orbem, fiuntq; ubi se contraxerint, fabis esculentis non dissimiles, ac proinde à nonnullis κύαμοι, id est fabæ uocati, colore fusco. Hi ex uino poti, inquit Dioscorides, urinæ difficultati, quæ disuria dicitur, & regio morbo auxiliantur: cum melle anginis illinuntur. Triti & in malicorio unà cum rosaceo calfacti in aurium doloribus utiliter instillantur.

Millepeda.
Centipeda.
Oniscus.
Tilos.
Multipeda.

ὄνος, ἐνίσκος.
Asellus.
κύαμος, faba.
Colore fusco,
φαιοί.

Alantur. Hæc Dioscorides. Et Galenus, quidam his usi sunt, inquit, ad aurium dolores, in oleo coctis.

1 Iulus uermis est multipes: mille nanque pedibus utitur, ut scolopendra. Quidam & ipsas scolopendras iulos uocant. Hæc Theon. 2 Animal est, &c. Iulon hanc speciem (ut opinor) uocauit Nicander in Theriac. interpretis uero *μυιόποδες* appellat. 3 Paulo minoris. Suspectus mihi certe uidetur hic Aristotelis locus: uetus interpretis habet, quod est in mari, est minus agreste. 4 *ὄνοι πολύποδες* forsitan Aristoteli. an prior *ὄνοι ἑλλάδες* multipeda?

De iis quæ promuscidem & ueluti aculeum in ore gerunt: ut, de muscis & culicibus. Cap. CCXIII.

B Linguam siue promuscidem habent muscæ, qua uel cruorem ex animalium corpore extrahant: qua & gustum habent omnium saporum, & omniuore sunt: hæc euidens fistula est. Cocunt quidem ut & alia insecta & generant muscæ, uerum non animal sui generis, sed uermiculum: & muscæ ubi pecorum ulceribus infederunt, uermes creant, inquit Columella. Neque ab animalibus ipsi generantur, sed ex uermiculis ex forde humida aut sicca putrescente genitis. Principium autem ipsorum uermiculorum exiguum est, atque ex immobili quasi hærens adhuc, moueri incipit: mox uermiculus immobilis redditur: qui cum postea motus est, rursus immobilis fit: demumque generatur musca, quæ flatus aut solis beneficio moueatur. Nullum animal minus docile existimatur minorisue intellectus quam musca. Mons est Carina in Creta, 1 x milliū passuū ambitu, intra quod spatium muscæ non reperiuntur: natumque ibi mel nusquam attingunt. Hoc experimento singulare medicamentis eligitur. Alopecias replent muscarum capita recentia, prius folio ficulneo asperatas: alij sanguine muscarum utuntur, alij decem diebus cinerem earum illinunt cum cinere chartæ uel nucum, ita ut sit tertia pars è muscis: alij lacte mulierum cum brassica cinerem muscarum subigunt, quidam mel tantum. Apud Macedonas circa fluuium Astræum, qui inter Berocam & Thessalonicen medius fluit, uolitat muscarum genus, quas, cum ad summam aquam accesserint, pisces quidam qui in eo flumine gignuntur, uariis distincti coloribus, arripiunt atque deuorant, indeque uictum sibi comparant. Has equiseles uocant indigenæ: quæ uulgarium harum quæ ubique reperiuntur muscarum, quod ad formam *Equiseles.*

D attinet, nihil simile habent. Nec apum uespærumque similitudinem gerunt: harum tamen cuiusque aliquid referunt, uespærum colorem reddunt, magnitudine apibus æquales: & similiter atque apes bombitatione strepunt: atque in audacia quiddam simile cæterarum muscarum habent. Et culicibus lingua fistulosa est & ad suctum, & aculei loco ad pungendum. Corpus his minimum, alius fere ieiuna, crura prælonga, & uox pro corporis ratione maxima, animalculum sanguinis & potissimum humani auidissimum. Infestant culices hortos, inquit Plinius, riuos, præcipue si sunt arbusculæ aliquæ. Hi galbano accenso fugantur: culicum uaria sunt genera. In culicum genere, muliones non amplius quam uno die uiuere feruntur. Apes impugnant (ut scribit Plinius) è culicum genere muliones. Apes quoque ex-

DE DIFFERENTIIS

Oestrus,
οἴστρος.

Tabanus.

Asilus.

Μύωψ.

Asilus, οἴστρος.

Tabanus.

Oestrus.

Ἐμπίς.

Ἀσκαρίδης.

Ascarides.

Ascarida.

κόνωψ.

Culex ficarius

ψύ.

Culex palu-

strus.

Culex mulio.

κνίψ.

Tipule.

gitant œstri, uti suprâ diximus: sed fœtus apum hic est amplioris magnitudinis quàm sint cæterarum. Sunt & œstri quibus lingua siue promuscis pro a-
1
culeo est, qua sanguinem exugunt, & tergora etiam quadrupedum penetrant, sicuti & tabani, siue asilos dici placet, promuscide siue lingua ipsa adacta, cutem hominum. Oestrum nonnulli etiam asilum interpretantur teste uel Vergilio.

- Cui nomen asilo

Romanum est, œstrum Graij uertere uocantes,

Asper acerba sonans, quo tota exterrita syluis

Diffugiunt armenta, furit mugitibus æther

Concussus.

Tabani ex uermiculis quibusdam impenni-

bus ex arbore lignouæ natis procreantur: œstri è latiusculis quibusdam be-
F
stiolis quæ in fluuiis super aquam currunt, enascuntur. Quamobrem magna œstrorum copia prouenit circa aquas, ubi id genus bestiolarum est. Itaque

primum in humore uiuit bestiola, quæ ἔμπίς uocatur: deinde forma immu-
2
tata foris uitam agere incipit. ex iis enim œstri proueniunt, quorum generatio ita habet: ex ascaridis generantur empides. Porro ascarides fere in pu-

teorum limo, & ubicunque se aqua colligit, terrena subsistente cõcretionem
3
oriuntur. Fit ut principio fex ipsa putrescens colorem candicantem trahat, mox nigricantem: postremo cruentum. Talis cum fuerit, minutissima quæ-

dam & rubra prodeunt, quæ ad tempus hærentes suæ origini mouentur: deinde absoluuntur, itaque feruntur per aquam quæ ascarides nuncupantur: tum paucis post diebus erigunt se super aqua duræ atque immobiles.

Mox disrupto putamine empis emergit ac supra insidet, donec uel sole uel
G
flatu moueatur, deinde uolat. Copiosius autem ac celerius fiunt ascarides in aquis, quarum sedimentum uarium ac promiscuum sit, quale in agro Me-

garico & in operis solet misceri. putrescit enim hoc facilius. Et autumnos quoque uberior generantur: minus enim humoris esse tunc accidit. Hæc de empide Aristoteles. Alij uero empida animalculum esse produnt, in a-

quis aut circa aquas natum conopi simile, sed maius, alba linea mediū cor-
4
pus cingente. Conopes (culicum genus) ex uermiculis qui in fece aceti gignuntur, originem trahunt. Hi ad dulcia non accedunt, sed acida petunt: lingua sua acriter pungunt. Conopas quoque nonnullos ex igne generari ferunt: ex flamma scilicet & scintillis, quemadmodum uermes in niue. Fica-

rios culices caprificus generat suis pomis: fit primum uermiculus, mox ru-
H
pta cute euolat: mutataque sede petit ficus immaturas: quibus sese insinuans, facit ne decidant: quamobrem agricolæ appendere ficis caprificus, & iuxta easdem caprificos serere assolent. Sunt & quædam culicum genera aliquibus fructibus molesta, ut glandibus, fico, qui uidentur ex humore nasci, tunc dulci subdito corticibus.

1 οἴστρος μὴ ἄβιν ἀπόχελκος, inquit Suid. ἐς χίμψουσα ἂν ἔσθ' καύματι τοῖς βοοῖ ἐν ποιοῦσαι ἐλαύνουσαι. 2 Quæ ἔμπίς uocatur. Ἐμπίδα Theodorus modo culicem palustrem uocat, modo culicem mulionem, quanquam & κνίπα quoque culicem mulionem uertit, nonnunquam culicem: unde cnipologos auis dicta ab eo culicilega est, ut suprâ dictum est. 3 Ex ascaridis. Ascaridas, tipulas uertit Theodorus. 4 Empida, &c.

Ἐμπίδα

Ἄμπιδας ὄξυς μῶνς dixit Aristophanes in auibus, *ὄξυκαδύλας*. & in *Νεφέλαις*, sonoras esse empidas ait. *ς* Qui in fece, &c. Theodorus modo culicem uinariū uertit, modo culicem. Plinius: Culices acida petunt, ad dulcia non aduolant, dixit: & genera culicum accescens natura gignit. *Culex uinari?*
Culex.

De cicadis.

Cap. CCXIII.

Cicada ex omni animalium genere una, ore caret: uerum membrum *Cicada.*
quoddam quod usum tum oris tum linguæ præstet in pectore consti- *Τέττιξ.*
tutum aptissime habet, quo ueluti radice, cibū ex humoribus trahat. Pro-
lixum hoc compactum, indiuisumque gerit, simile ei quod linguæ spe-
ciem refert in iis quibus aculeus in ore est: eoque ipso rorem haurit, ali-
mentum unum & peculiare. Oculos Nigidius cicadis inesse negat: uerum
oculos habent, inquit Aristoteles, sed hebetes: & si quis digitum contrahēs
Bac remittens subinde appropinquet, magis sustinent quàm si ilico extēdat.
Et quidem transire in digitum alliciuntur: quòd enim oculis hebetes sunt,
quasi frons aliqua moueatur, digitum ita admotum conscendunt. Penna-
rum illis natura quæ apibus, sed pro corpore amplior. Iisdemque solis nul-
lum ad excrementa corporis foramen: neque enim excrementum cicadis
ullum in aluo reperitur. Nam cum omnia insecta minimo alimento con-
tenta sint, omnium maxime cicadarum genus ieiunum est. Excitatae cum
subuolant, quendam reddunt humorem modo aquæ: quamobrem rustici
eas mingere, & excremento non carere, roréque ali asseuerant. Nasci non
possunt cicadæ ubi arbores desunt: loca etiam frigida aspernantur. Est que-
dam & in iis locorum differentia: in Milesia regione paucis sunt locis: sed
Cin Cephalenia amnis quidam penuriam earum & copiam dirimit, cuius ci-
tra alterum latus est cicadarum copia, ultra alterum nullæ. In Rhegino a-
gro silent omnes, ultra flumen in Locris canunt. Procreantur cicadæ ex ani-
malibus sui generis: & coeunt tam maiores quàm minores supinis admo-
tis partibus: māsque inserit in fœminam, non sicut & cætera insecta agunt.
Genitale fœmina habet rescissum, quo recipit id quod à mare iniicitur. pa-
2riunt in aruis cessantibus, terram excauantes parte sui posteriore quam a-
cutam habent. Quinetiam in arundinibus, quo ad miniculo uites eriguntur,
nidum fœturæ excauant, & in caulibus squillæ interdum pariunt: proue-
niunt large copia imbrium. Crescit primo in terra uermiculus, deinde fit
Dex eo quæ tettigometra uocatur, (quo tempore suauissimæ sunt ante quàm
Tettigometra.
Τέττιγομήτρα.
cortex rumpatur:) postmodum circa solstitia noctu exeunt cicadæ ex ma-
trice illa cicada, quam modo tettigometram dixi, nigrae protinus & du-
riusculæ & maiusculæ. Vbi uero eruperunt, oleis aut arundinibus insidunt:
& cum rupto operculo exeunt, parum quiddam in eo relinquūt humoris:
nec multo post uolant & incipiunt canere. Mares sunt in utroque genere,
(tam scilicet maiorum quàm minorum) qui canunt, fœminæ quæ silent. *Cicadarum*
genera.
Cicadarum genera uaria sunt, quæ magnitudine & paruitate differunt: &
præterea quòd aliis incisura est sub septo præcinctiue, membranamque in *Tettigonia.*
Τέττιγώνια.
aperto gerunt, qua sonus editur, ut iis quas achetas appellant: aliæ non ita *Tettigonia.*
habent, ut quæ tettigonia, id est cicadastræ uocantur. neque enim ita diui- *Cicadastra.*

DE DIFFERENTIIS

sum illis corpus est, neque membranam habet adeo manifestam. Sunt itaque cicadarum duo genera: alia minores quae primae proueniunt, quaeque sunt mutae, & nouissima percunt: sunt autem multae: alia maiores, quae canunt, praecinctu diuiduae, ut modo diximus, siue minores, siue maiores sunt. Quae autem non canunt, indiuiduae constant. Vocant nonnulli grandiores illas & canentes, achetas: minores tettigonia, id est cicadas mutas. Sed canere uel in hoc secundo genere possunt paululum quae praecinctae prodierint, 4 sed priores illae magis canore sunt. Mares cantant in utroque genere, foeminae silent, uti modo diximus. Quidam duo alia genera faciunt earum: siculariam, quae sit grandior: frumentariam quam alij auenaria uocant: apparet enim simul cum frumentis arefcetibus. Gentes uescuntur iis ad orientem, etiam Parthi opibus abundantibus: ante coitum mares praeferrunt, a coitu foeminas: quippe quae oua candida gustu habeant grata. Cicadas dant nonnulli iis qui colico dolore afficiuntur, cum paribus numero granis piperis, 5 tribus scilicet aut quinque aut septem. Cicade, inquit Dioscorides, si assatae edantur, uesicae doloribus auxiliantur. Est & cercope animal cicadae simile, 7 ut Pseusippus author est. Est etiam cicadarum genus marinum, quarum maxima parui carabi specie habet: uerum tamen cornua non similiter atque ille magna, nec aculeos habet. Pinnae ipsius exiguae, terrenarum alis similes sunt.

Cicada muta.

Acheta.

Αχίτης.

Τεττιγώνια.

Cicada muta.

Cicada sicularia.

Cicada frumentaria.

Cicada auenaria.

κέρωπι.

Cicada marina.

Arguta cicada.

1 Plinius: Pro eo quiddam aculeatum linguis simile, & hoc in pectore, quo rorem lambat. 2 Quam acutam habent. Theod. asperitate praecuta quam parte habent posteriore. Ex Plinio forsitan. Plinius: Asperitas praecuta in dorso qua excuant foeturae locum in terra. 3 Achetas: Theod. argutas uertit. 4 Apertius atque magis explicite ita legeretur apud Arist. mea quidem sententia, traspositis uerbis, ἄσδοι δὲ κὶ τῶν οἰμικρὸν διρηκυλίοι. 5 Quae oua candida, &c. Plin. Ouis eorum corruptis quae sunt candida. 6 Si assatae edantur, &c. Cicadas in patellis tostas edisse, prodest uesicae doloribus, inquit Plin. 7 Cicadae simile, &c. ὁμοιον τῆτις (inquit Athenaeus) καὶ κέρωπι: ubi fortasse legendum erat τῆτις κέρωπι.

De locustis.

Cap. CCXV.

Locusta. Akeis.

Spina caulem uocat Plinius.

Cum insectorum maxima pars perexigua sit, locustae magnitudinem aliquam habent effatu dignam. Crura habent parte posteriore ad gubernaculorum effigiem condita, & mediis longiora, quibus saliant pulicum more. Oculos Nigidius nullos locustis inesse dicit. Ventrem intus habent & intestinum replicatum. Maribus foeminae maiores sunt, quarum cauda adnascitur cauliculus, quo in terra fixo pariunt: eo mares uacant. Procreantur locustae ex animalibus sui generis: & coeunt eodem modo quo caetera insecta quae coeunt, mare scilicet foeminam superueniente, & in eum foeminae ultimo caudae reflexo, tardoque digressu. Pariunt foeminae in terra fixo cauliculo illo qui caudae adnascitur: ac uniuersim, & loco eodem foetum deponunt, ita ut quasi fauus esse uideatur: hinc uermiculi speciem oui gerentes oriuntur: qui terreno quodam praetenui tanquam membranula ambiuntur: qua dissecta, emergunt locustae ac euolant. Tam mollis foetura haec est, ut ad tactum leuissimum coteratur: non summam telluri partus committitur, sed paulo altius: duratque hyeme sub terra. Hic concoctione peracta, subsequenti

- A** subsequenti anno exitu ueris, exeunt ex illo terreno amiculo parua locustæ & nigrantes, ac sine cruribus pennisque reptantes: deinde maiores statim efficiuntur. Pariunt exitu ætatis, & statim à partu moriuntur, uermiculis circa collum innascentibus tempore partus, qui eas strangulent. Tam friuola ratione morientes, serpentem cum libuit necant singulæ, faucibus eius apprehensis mordicus. Vernis aquis intereunt oua, in sicco uere magnus proventus: alij duplicem earum fœtum, geminúmque exitú tradunt, uergiliarum exortu parere: deinde ad canis ortum obire, & aliàs renasci: quidam arcturi occasu renasci. Est & aliud earum obitus: gregatim sublata uento, in maria aut stagna decidunt: lōginqua quoque maria ab iis trāfiri feruntur, continuata plurium dierum profectio. Nanque & grandiores cernuntur, & tanto uolant pennarum stridore, ut aliæ alites credantur, solémque obumbrent. Italiam ex Africa magna cohorte infestant, omnia morfu erodentes, & fores quoque tectorum. Locis montanis aut tenuibus locustæ non fiunt, sed planis rimosisque: pariunt enim in riuis sua oua. In India ternum pedum longitudinis esse traduntur, cruribus & fœmoribus ferrarum usum præbentes cum inaruerint. Locustæ suis gubernaculis atterentes sonant, inquit Aristoteles: uerum Plinio uox earum proficisci ab occipitio uidetur. Eo in loco in commissura scapularum habere quasi dentes existimantur: eosque inter se terendo stridorem edere, circa duo æquinoctia maxime, sicut cicadæ circa solstitium. Pars quædam Æthiopum locustis tantum uiuit fumo & sale duratis in annua alimenta, atque ob eam rem acridophagi nomen habent. urinæ angustias quas disurias uocant & stranguriæ, maxime mulierum, suffitu profunt locustæ. Est quoddam genus locustæ, asiracus aut axirachus dicitur, aut öros, id est asellus, sine alis, crassioribus cruribus: recens hic & exsiccatum contra scorpionis morsus magnopere iuuabit si ex uino bibatur. Hac in frequenti cibo utuntur Afri, qui Leptin incolunt. In locustarum genere censentur attelabos, siue brucus, attaces, ophiomachus, mastace, moluris, & parnops. Attelabi (ut Aristoteles prodidit) pariunt in aruis cessantibus, quo modo & cicadæ. Pariunt autem, & cum pepererint moriuntur, pari modo atque locustæ. Intereunt oua eorum aquis autumnalibus cum nimis inceserint: at sicco autumno largior proventus attelaborum est, quoniam minus oua intereant. Est autem attelabos locustarum minima sine pennis. Est animal, inquit Plinius, locustæ simile sine pennis, quod tryxalis græce uocatur, Latinum nomen nõ habet, ut aliqui arbitrantur authores: nec pauciores hoc esse quod gryllus uocatur. Ex his uiginti torreri iubent, ac bibi è mulla contra orthopnoeas, sanguinémque expuentibus. Tryxalidum cinis illitus cum melle, purgationes mulierum adiuuat. Margines quoque ulcerum duos aufert cum melle. Magnam autoritatē gryllo perhibet Nigidius, maiorem magi, quoniam retro ambulet terrámque terebret, & stridat noctibus. Venantur enim formica circumligata capillo in cauernam eius coniecta, efflato prius puluere ne sese condant, & ita formicæ complexu extrahitur. Auribus prodest gryllus cum sua terra effossus & illitus. Lenit

Pariunt autem
tempore. Plin.

Asiracus.
Axirachus.
Öros, asellus.

Attelabos.
Brucus.
Attaces.
Ophiomachus
Mastace.
Moluris.
Attelabus.

Tryxalis.
aliàstroxalis.

Gryllus.

Gryllus.

Aliàs, circum-
ligato.

DE DIFFERENTIIS

& tonfillas gryllus infricatus: aut si quis manibus quibus eum contriuerit, E tonfillas attingat.

Apteros. 1 Crassioribus cruribus, *μεγαλόκωλος*, id est, prælogis cruribus, ut uertit Ruellius. Hunc Paulus apteron uocauit, quia pennis careat. Hermolaus. 2 In locustarum genere, &c. In Leuitica lege, in iis quæ crura habent ad saltum idonea, numerantur Brucus & quæ illi similia sunt: attaces, & quæ illi similia sunt: ophiomachus, & quæ illi similia: locusta, & quæ illi similia. Locustarum speciem illam, quam non appellant, etiam brucum uocari putant, uti refert Hermolaus, rodentem fasa. Et attacen in sacris literis appellatam, Nicander mastacen appellat pro bruco, Aristoteles attelabon. Clitarchus in Ambracia locustas omnes mastacas dici uoluit, ut molurin, quæ frumenta depopulatur. Molurides in pratis uiscitant, ut uidetur ex Nicandro, locustis similes. *Tetrapelyrides.* Ionia locustas à numero pennarum tetrapelyridas nominat: alij cornopas & parnopas aut pornopas: unde cognomen Herculi & Apollini quoque in Æolia, quod locustas abigat, *κοροπιών*. Hæc Hermolaus fere. Parnopius Apollo ab Atheniensibus dictus est, (ut scribit Pausanias) quod parnopas eorum agro infestas propulsauerit. Iones (ut Hesichius author est) brucum locustæ speciem dixere, Cyprij locustam uiridẽ, brucum uocarunt, Tarentini attelabon: alij *κρουραία μάντιν*. Est autẽ attelabos locusta parua. Hæc Hesichius. Parnops locustæ species est, ut scribit Aristophanis interpres, quæ se manui facile tractandum præbet. Marcellus Vergilius de locustis ita prodit, Variavit admirabili artificio locustas natura: quis enim tot primum in eodẽ corpore colores facile descripserit? quis tam diuersas corporum formas? quis ingressus, saltus, uolatus earum? Sunt enim quæ uirides, quæ nigra, quæ liuentes, quæ aliqua parte hunc aliqua illum colorem ostendant. Sunt quæ uolantes tantum, latentem antea colorem aliquem proferant. Sunt quæ simplicibus, quæ pluribus alis uolent: quæ alis carentes saltent: quæ utroque hoc motu priuatæ ingrediantur tantum. Sunt quæ longioribus, quæ breuioribus cruribus sint: & in his pluribus breuioribusque, & paucioribus longioribusque internodiis. Sunt quæ canant, quæ muta sint: quæ per diem, quæ in tenebris tantum audiantur. Sunt quæ nihil homini in re rustica noceant, innocentẽsque à pueris se capi patiantur. Sunt contra quæ pestem & calamitatem satorum omnium totis regionibus afferant: utque plura sunt in natura genera, sic etiam pene infinita ueteribus earum nomina fuerunt. Hæc Marcellus.

De uaginipennibus, quæ Græci *κυνλιόπτερα* uocant.

Cap. CCXVI.

E Volucris insectis quædam membranas ipsas quibus uolant, crusta superueniente quasi uagina, tutelæ gratia inclusas gerunt, unde *κυνλιόπτερα* dicuntur, quasi uaginipennia dixeris. Horum tenuior fragiliórque penna: his negatus aculeus est. hæc & senectutem exuere solent. In iis scarabeus est, cuius plura sunt genera. uolitant enim alij magno cum murmure aut mugitu: alij focos & prata crebris foraminibus excauant, nocturno stridore uocales. Quoddam rursus eorum genus, qui è fimo ingenteis pilas auerfi pedibus uolunt: paruósque in iis cõtra rigorem hyemis uermiculos fetus sui nidulantur. Hæc Plinius. Propter hunc scarabeum qui pilulas uoluit, Ægypti magna pars scarabeos inter numina colit, curiosa Apionis interpretatione, qua colligit Solis operũ similitudinẽ huic animali esse ad excusandos gentis suæ ritus. Scarabei, inquit Theophrastus, rosarum odore necantur, Græci cantharum uocant. Canthari, inquit Aristoteles, in fimo, quæ uoluunt, conduntur per hyemem, paruósque uermiculos pariunt, ex quibus ipsi procreantur. ubi metuerint, hi motu cessant, totóque corpore indurefcunt

κυνλιόπτερα.
Vaginipennia.
Scarabeorum genera.
Locus hic Plinij suspectus uideatur, consentiunt tamẽ exemplaria.
Scarabeus.
Κανθαρός.
Plin. Scarabei rosa fugantur.

- A** scunt sese contrahentes: id quod patet maxime cum tanguntur. Melolonthæ (quas scarabeos uirides & galerucas uocant nonralli) uermibus fimo bouis aut iumentis creatis gignuntur: & inter uolandum sonitum edunt. Scarabei uiridis natura, inquit Plinius, contuetium uisum exacuit: itaque gemmarum sculptores contuitu eorum acquiescunt. Carabo (quem Theodorus modo taurum uocat, modo fullonem) antennæ ante oculos præteduntur, ut papilioni. Gignitur hic ex uermibus qui in lignis aridis nascuntur. Et primum quidem uermes ipsi immobiles fiunt: mox disrupto putamine carabus exit, aliorum more qui ex uermibus gignuntur. Tauri uocantur scarabei terrestres, inquit Plinius, ricino similes: nomen cornicula dedere: alij pediculos terræ uocant. Ab iis terram egestam illinunt strumis & similibus uitiiis, & podagris, triduo non abluunt: prodèstque hæc medicina in annum. Fullo scarabeus uocatur albis guttis. In quodam genere scarabeorum grandi, cornua prælonga, bifulcis dentata forcipibus, in cacumine cum libuit coeuntibus. Infantum remediis etiam ex ceruice suspenduntur. Lucanos uocat hos Nigidius. Scarabeorum cornua denticula adalligata, ad infantium urinam cohibendam, amuleti naturam obtinent. Fodiunt rutili & prægrandes scarabei tellurem aridam, fauosque parux & fistulosæ modo spongiæ medicato melle fingunt. Eriphiam herbam multi prodidere: scarabeum hæc in auena habet sursum deorsum decurrentem cum sono hœdi, unde & nomen accepit. Et è leguminum uermiculis nascuntur animalia pennata. Est & cantharis dictus scarabeus paruus frumenta erodens. Coeunt quidem cantharides & generant, uerum non sui generis animal, sed uermiculos tantum: neque ex animalibus procreatur, sed ex putrescente humido aut sicco. nascuntur enim ex uermiculo in spongia cynorhodi cynacanthésue, id est, fentis caninæ, quæ sit in caule: ex erucis item fici, piri, pini, fraxini & rosæ. Fiunt enim in his omnibus uermes, sed fecundissime in fraxino: in alba rosâ minus efficaces. Ad medicamenta cæteris præstant è tritico collectæ. Potentissima inter omnes uariæ luteis lineis, quas in penis transuersas habent, oblongo corpore crassæ, ac blattarum modo pingues: præsertim si super acetum per linteolum uaporentur. Inertiores minutæ, latæ, pilosæ: inutilissima uero unius coloris macræque: uis earum adurere corpus, & crustas obducere: uel, ut Dioscoridi placet, erodere exulcerareque & calorem incitare: qua de causa admiscentur medicamentis quæ lepras ferasque lichenas, & cancri naturam habentia sanant. Ad ungues itaque psorodeis cum ceratis aut emplastris idoneis impositæ, ita illos auferunt ut toti cadant. Admiscentur quoque iis quæ clauos auferunt: aliqui alopecias cantharide trita illinunt cum pice liquida, nitro præparata cute. caustica uis earum, cauendumque ne exulcerent alte. Postea ad ulcera illa facta, capita murium, & fel murium & fimum cum elleboro & pipere illini iubent. Cantharides mixta calce pauos scalpelli uice auferunt: nonnulli paululum quiddam earum iniicere solent in medicamenta, quæ urinam cient: uerum in iis magna quæstio, quoniam ipsæ uenena sunt potæ, uesicæ cum cruciatu perpetuo. Cossinum equitem Romanum amicitia Neronis principis no-

μηλοδόντην
Scarabeus uiridis.
Galeruca.

Carabus,
καρχαρος.
Taurus.
Fullo.

Taurus.
Pediculus terre.

Fullo.

Lucanus.

Scarabeus rutilus.

Scarabeus in eriphia herba.

Cantharis.

Quæ è frumento colliguntur, inquit Dioscorides.

Multum pingues, inquit Pli.

DE DIFFERENTIIS

tum, cum is lichene correptus esset, uocatus ex Ægypto medicus ad hanc Eualetudinem eius à Cæsare, cum cantharidum potum præparare uoluisset, interemit: uerum illitas prodesse non dubium est cum succo taminia uuae & feuo ouis uel caprae. Ipsarum cantharidum uenenum in qua parte sit, nõ constat inter authores: alij in pedibus & capite existimant esse, alij negant. Conuenit tamen pennas earum auxiliari in quacũque parte sit uenenum, quibus demptis lethale est. Hæc Plinius. In medicamenta quæ urinã cieat, nonnulli solas alas cum pedibus iniiciunt, quæ alexiteria esse dicunt iis qui corpora ipsarum cantharidum ebiberint: alij contra. At nos, inquit Galenus, totas cantharidas iniicere solemus. Menses ciunt & urinã: ideo & Hippocrates hydropicis dabat: ita Plinius. ut uero Dioscorides, Menses ciunt F pessariis emollientibus additæ. Aliqui cantharidas antidotis impositas hydropicis auxiliari prodiderunt, ut quæ urinam moueant. Olfactu picem liquidam referunt: gustu cedrum, ut Nicæder prodidit. Eisdem uires habet & buprestis, animal cantharidi simile: uel, ut Dioscoridi placet, è cantharidum genere buprestis est: animal rarum in Italia, similitimum scarabeo longipedi, ut Plinius tradit. Fallit inter herbas bouem maxime, unde & nomẽ inuenit: deuoratũque tacto felle, ita inflammat ut rumpat. Hęc cum hircino feuo lichenas illita ex facie tollit sinectica ui. Reponuntur eodem modo buprestes quo cantharides. Eadem quoque uis quæ cãtharidi, & pityocampis est, erucis scilicet in picea nascentibus. Pinorum quoque erucas pityocampas uocant: è quibus uermiculi postea nascuntur, qui acceptis aliis G euolant, quemadmodũ & in ficu & cynorhodo siue camina sente, cantharidum genus, uti modo diximus. Pityocampę in oleo coquuntur, quo utun 4 tur nonnulli, ut ne pili renascantur euulsi. Hippocampus marinum animal est exiguum, cuius cremati cinis cum pice liquida aut axungia seu amaracino unguento illitus, alopecias replere fertur: uimque habere digerentem pariter & extenuatẽ. Leporis marini ueneficiũ restringunt poti 5 hippocampi: lateris dolores leniunt hippocampi tosti sumpti: & urinæ incontinentiam quoque hippocampi tosti, & in cibo sapius sumpti emendant. Alopecias replet hippocampinus cinis, nitro & adipe suillo mixtus, aut syncerus ex aceto. Lichenas & lepras tollit hippocampi & delphini cinis ex aqua illitus. Hippocampi necantur in rosaceo, ut perungantur ægri frigidis febribus: & ipsi adalligantur ægris. H

Buprestis.
 ΒΟΥΠΡΗΣΙΣ.
 Scarabeus longipes.

Pityocampæ.

Hippocampus.

Scarabeus pilularius.
 Coprion.
 Lucanus.

1 Cantharum uocant. Scarabeum pilularium uertit Theodorus, coprion ab Hippocrate uocatur. 2 Nomen cornicula dedere. Scarabeum quendam dicit esse Plinius, cui sunt cornicula reflexa: an hunc forsitan intelligat, an illum qui Lucanus uocatur, an alium quempiam? 3 Si super acetum, &c. Quõnam modo ita parentur cantharides, docent Dioscorides, Plinius & Galenus. 4 Hippocampus, &c. Narrantur à Plinio Nereides à scopa in marmore sculptæ, supra delphinos & cete & hippocampos sedentes, ut uideatur forsitan hippocampus grandius esse animal. 5 Poti hippocampi, &c. Hippocampi quomodo sint uenenosi: & iterum quomodo salutare, ad canis rabidi morsum, legas apud Aelianum. lib. ii.

A De erucis, & quæ ex iis gignuntur, ut papilionum generibus, & de pennatis quibusdam aliis quæ ex uermibus gignuntur.

Cap. CCXVII.

ERUCÆ, dirum uel ipsis arboribus animal: eroduntque aliæ frödem, aliæ *Erucæ.*
 florem: ac depastam arborem turpi facie relinquunt. Nascitur hoc ma- *κόμμη.*
 lum tepore humido & lento: atque in primis ex rore. Infidet hic uirentibus *Aliàs, tem-*
 foliis maximæ brassicæ, raphanü, ut Plinius tradit. Primum minus quid *pore.*
 milio consistit in folio spissatum sole. Mox uermiculi inde contrahuntur &
 accrescunt: deinde intra triduum erucæ paruæ afformantur: quæ auctæ mo-
 tu cessant, suæque forma immutantur, appellanturque tantisper chrysal- *χρυσαλίδα.*
 lides, quasi aurelias dixeris, duro in tectæ putamine, ad tactum mobiles, a- *Aureliæ.*
B raneosis quibusdam inuolutæ: non os, non aliud ex membris quod conspi-
 cum sit, possident. Longo post tempore, putamine obrupto, euolant inde *ψύχη.*
 animalia pënata, quas *ψύχες*, id est papiliones uocamus. Itaque primū dum *Papilio:*
 erucæ sunt, cibo aluntur, atque excrementum emittunt: at uero cū in chry- *Erucæ.*
 salidas dictas transierint, nihil uel gustant uel excernunt. Erucas Ouidius *Tinea agrestis*
 tineas agrestes uocauit,

Quæque solent canis frondes intexere filis
 Agrestes tineæ, res obseruata colonis
 Ferali mutant cum papilione figuram.

Papiliones antennis ante oculos pratenfas habent: papiliones & quæcun- *Papilio.*
 que ex erucis orta, sibi colorem à sua eruca trahunt. Sunt & erucæ quæ un-
C dent ingressu: parte enim innitentes priore, contrahunt sese adducentes po- *Πλώια, τὰ*
 steriorem, arcuatimque incedunt: ex iis generantur quæ uocantur *Αΐε.*
ὑπὸρρα, id est acie & superæ. In brassicæ caule gignuntur uermiculi quidam: *ὑπὸρρα,*
 ex quibus immutatis orfodacnæ creantur quas mordellas appellem. Erucas *Superæ.*
 è tithymalo nascentes, aculeatas esse prodidit Hippocrates. Erucis quæ in *Orfodacnæ,*
 oleribus nascuntur cum oleo peruncti à uenenatis bestiis feriri negantur. *Mordella.*
 Papilionē qui luminibus accēsis aduolitat, Nicander phalēnam uocat: alas *Eruca tithy-*
 1 habet mēbranofas, siccas, & quæ tangenti ueluti cinere asperfæ appareant. *mali.*
 Hæc & pfora nuncupatur, & à posterioribus *καυθλοσβίστης*: qui lucernarum *Erucæ olerū.*
 luminibus aduolat, Aristoteles hepiolum uocat. Papilio, inquit Plinius, lu- *Φαλαίνα.*
 cernarum luminibus aduolans, inter mala medicamenta numeratur: huic *Ψάρα.*
D contrarium est iecur caprinum. Hippanis fluuius apud Cimeriū Bospho- *καυθλοσβί-*
 rum, sub solstitio defert ueluti folliculos acinis maiores, quibus quadrupe- *σθης.*
 des uolucres erumpunt: quod genus animalis in postmeridianum usq; diei *Hepiolum,*
 tempus uiuit & uolat: mox descendēte sole macrescit & languet, donec oc- *Ἡπίολο.*
 cidente moritur, uita non ultra unū diem peracta: unde hemerobion, id est *Ephemerum.*
 diarium appellatum est. Quatuor pēnis totidēque pedibus mouetur: at- *Hemerobion;*
 que ita simul & quadrupes & uolucris est. Fit ex quodam uerme grandiore *Diarium.*
 qui ueluti cornua gemina protendit, suique generis est, primū toto immu- *Bombix,*
 tato eruca: deinde quæ bōbix aut bombilis bombiliusue appellatur: ex quo *Bombilus, uel*
 necydalus. Quæ uaria formarum successio in sex mensibus completur. Ex *Bombilius.*
 hoc animalis genere bōbicina illa mulieres nonnullæ torquendo in filum *Necydalus:*

DE DIFFERENTIIS

*Alia, Plinius
Pamphila Pla-
tis filia.
Bombyx.*

deducunt: deinde texunt. Prima texisse in Co insula Pamphila Latoi filia dicitur. Bombycas & in Co insula nasci tradunt: cupressi, terebinthi, fraxini, quercus florem imbribus decussum terræ halitu animante. Fieri autem primo papiliones paruos nudosque: mox frigorū impatiētia, uillis inhorrescere, & aduersus hyemem tunicas sibi instaurare densas, pedum asperitate radentes foliorum lanuginē in uellera: hāc ab iis cogi subigique unguium carminatione: mox trahi inter ramos, tenuari ceu pectine: postea apprehensam corpore inuolui nido uolubili. Tunc ab homine tolli: fictilibusque uasis tepore & furfurum esca nutriri, atque ita subnasci sui generis plumas, quibus uestitos ad alia pēsa dimitti. Quæ uero cœpta sunt lanificia, humore lentescere, mox in fila tenuari iunco fuso. Nec puduit has uestes etiam uiros leuitate usurpare, propter onera æstiuā: in tantū à lorica gerenda discessere mores, ut oneri sint etiam uestes. Lucent ignium modo noctu laterum & clunium colore lampyrides, id est, cicindelæ, nunc pennarum hiatu refulgentes: nunc uero compressu obumbratæ (fulgor nanque ille igni similis alarum compressu tegitur) non ante matura pabula, aut post defecta conspicuæ, pygolampidas uocat Aristoteles. Earum aliæ pēnatæ sunt, aliæ impennes, non aliter atque in formicis. Erucis enim quibusdā corpore piloso non grandi, primum pygolampides fiunt, non tamen uolucres: quibus deinde mutatis, pennigera animalia gignuntur, quos βορσίχους uocant, hoc est cirros. Nascitur uermiculus quidā, cui nomen xilophthoro (ac si ligniperdem appelles). Caput suo putamine exerit uarium, pedes in suprema parte cernuntur: reliquum corpus tunica araneosa integitur, suoque tegumento hærentes festucas gerit, ita ut forte eas casuque sibi contraxisse dum ambularet uideatur: uerum ipsæ natiuæ hærent tunicæ: & ut limacibus testa, sic totum id uermiculo huic adhæret: nec decidit unquam, sed euellitur ut natiuum. Quòd si hanc eius tunicam detrahas, expirat pari modo, atque limax testa detracta hebetescit: processu utique temporis id quoque in chrysalidē transit, ut eruca, atque immobile uiuit. Sed quidnā ex eo animalis pennati oriatur, compertum non adhuc est.

*Lampyrides,
Cicindele.*

*Πυγολαμπί-
δες, ἢ πυρο-
λαμπίδες.*

Nitedule.

Βόρσιχος.

Cirrus.

Xilophthoros.

Ligniperdis.

1 Papilionem habet Plinius inter morbos apum (uti suprā diximus) ignauum & inhonoratum, qui luminibus accensis aduolitet, apibus nō uno modo pestiferum: sed an eundem intelligat cum Nicandri phalæna, considera lector. 2 Aliter. Lucent uespere per arua cicindelæ: ita appellant rustici stellates uolatus: Græci uero lampyridas. 3 Erucis enim, &c. Ita legit Theodorus: uerū exemplaria Græca nostra ita habent, Erucis quibusdam nigris corpore piloso. &c. 4 Nascitur uermiculus, &c. Plinius hoc animalculum in tinearū genere reponere uidetur, sed absque nomine. 5 Pedes in postremo habet, uertit Theodorus. (ἐπ' ἄκρον.)

De Bestiolis quibusdam quæ in lignis aut arboribus nascuntur.

Cap. C C X V I I I.

*Acari.
Cosses.
Cossi.*

IN ligno gignitur animal candidum, quod omnium animalium esse minimum existimatur, nomine acari. Sunt & cosses in uermiū genere qui in ligno nascuntur: hos & cossos quoque uocant nonnulli. Vermiculantur enim magis minusue omnes fere arbores: idque aues, caui corporis sono experiuntur.

- A**periuntur. Iam quidem & hoc luxuria esse cœpit: prægrandesque roborum delicatiore sunt in cibo, cossos uocant, atque etiã in farina saginati, hi quoque altiles fiunt. Maxime autem arborum hæc sentiunt, pyri, mali, fici: minúsque quæ amaræ sunt & odoratæ. Cosses qui in ligno nascuntur, sanant ulcera omnia: nomas uero combusti, cum pari pōdere anisi & ex oleo illiti. *Vermes rubri.*
- Vermes ex arboribus rubri cū oleo triti, exulceratis & ruptis auribus præclare medentur. Eorum autem uermiū qui in ficis existunt, alij ex ipsis nascuntur arboribus: alios parit qui uocatur cerastes: peculiare enim est quod de eo notatur quem cerasten appellant. Cum enim uermium magna pars specie formæ inter se differunt, discrimen tamen præcipuum in his est, quòd in alia arbore fructuue nati, translati in aliud genus seruari nequeunt. *Cerastes. Κεραστεις.*
- B** Cerasten autem & in olea nasci, & in fico parere asseuerant. Habet itaque & ficus suos uermes: & illos quoque emittit, quos alienos receperit: omnes tamen in cerasten figurantur, sonumq; edunt ceu paruuli stridoris. Et sorbus arbor infestatur uermiculis rufis, pilosis, atque ita emoritur. Mespila quoque in senecta, obnoxia ei morbo est, uermiculationi scilicet. Aliqui uoluocem appellant animal prærodens pubescentes uuas. Inuoluulum uocat Plautus nequam bestiam & damnificam quæ in pampini foliis intorta implicat se eaq; erodit. M. Cicero tradit animalia bytueros uocari, qui uites in Campania rodant. Genus est animalis, inquit Columella, uolucra appellatur: id fere prærodit teneros adhuc pãpinos & uuas. Apud erithraeos miliuntis incolas (inquit Strabo) Ipoctonus colitur, quòd ipas, qui uitibus infestissimi sint, interficiat: nam ex erithreis omnibus solum inter illos hæc bestiola non gignitur. Olea ubi quercus effossa sit male ponitur: quoniã uermes qui ranæ uocantur in radice quercus nascuntur, & transeunt. Animalia quædam exilia in esculis nascuntur, appellanturque galbæ. Materiã cæsam infestantium quatuor genera. Tereidines capite ad portionem grauissimo, rodunt dentibus, perforantque robora, uel sono teste. Hæc tantum in mari sentiuntur, nec aliam putant tereidinem proprie dici. Terrestres, tineas uocant: culicibus uero similes, triphas. Quartum est & è uermiculorū genere. Hæc Plinius: Theophrastus uero ita habet, Quæ mari putrescere aptæ sunt, erodi à tereidine solent (tereido enim non nisi in mari enasci potest) quæ autē terra, uermiculis quos *σκώληκας* uocant, & iis quos thripas: est autē ipsa tereido corpore parua, capite magno & dētibus. Qui uero thripes dicuntur, uermiculis similes constant, quibus paulatim materies perforatur: sed hæc curari facile possunt. Nam si offensa materies trahatur in mare, durare nimirum ualet: quæ uero tereidinem senserit, curari hæc minime potest. Vermium autem qui nasci in materie solent, alij putrescente ipsa materia generantur: alij parientibus aliis uermibus. Pariunt enim uel in cæsa materie uermes (quemadmodum in arboribus, qui cerastæ uocantur) cum scilicet tam eroderint atque excauauerint, ut se circūagere possint. Fugiūt uermes ligna odorata, amara, duraque: quoniã hæc erodere nequeant, ceu buxum & cupressum. Laricen in maritimis nauibus obnoxiam tereidini tradunt: & omnem materiem tereidinem sentire affirmant præterquam olea- *Teredo. Τερεδών.*

DE DIFFERENTIIS

strum atque oleam, quas amaritudinis causa, neque teredo neque uermicu E
 lus rodit. Dicunt & pinum plusquam abietē corrodi à teredine posse: hanc
 enim esse amaram, pinum uero dulcedinis nonnihil habere. Tineæ, quæ
 græce σήπις uocantur, in lanis & quibusuis lanitio confectis, præsertim pul- 6
 uerulentis, oriuntur: atque etiam magis si araneus unà includatur: si quid
 enim humoris inest, hic absorbens exsiccat. Nascitur autē & in tunicis hoc
 uermiculi genus: & in cera quoque uetusta. Necnon in chartis librísue gi-
 gnuntur bestiolæ perquã parua, partim similes iis quæ in ueste: partim ue-
 ro scorpionis, sed sine cauda. Gignitur enim in libris bestiola scorpionis simi-
 lis, quæ & chelas brachiæue forcipibus bifulcis dentata habet.

Tinea, σήπις.

1 Sunt & coffes, &c. σκώλικος ἐκ τῆν ἄνθρωπων, Theodorus Coffos uertit. Pascitur Picus
 Martius coffis: Et cum coffos uenatur, tam uehementer excuare, ut sternere arbores
 dicatur. Huius generis uermium meminit & Galenus inter alimenta, lib. 3 De alimēt. F

*Tinea.
 οείψ.*

2 Theophrastus, &c. Tria tantum genera posuit Theophrastus. 3 Quos Theo-
 phrastus σκώλικος καὶ θρίπας dixit, Theod. uermiculos & tineas uertit. Plinius: Tineas
 & thripas uocauit. & culcibus similes thripas dixit: thripes etiam uermiculos signifi-
 care uidentur qui radices siccas erodunt: unde radices θρίπιδες dicuntur apud Theo-
 phrastum. 4 Nam si offensa materies, &c. Græce ita habetur πηλοκοπιθέντα γὰρ
 ὅταν εἰς τὴν θάλασσαν ἐλκυσθῆ, εἶγα. 5 Teredinem, &c. In uestibus quoque & in car-
 ne sunt teredines. Plinius lib. 8. cap. 48 de Seruij Tullij prætextu, Mirum nec teredinū
 iniurias sensisse, &c. lib. uero 28. cap. 11. Carnes nullas teredinē sentire, inquit, luna de-
 crescēte induratas sale. 6 In lanis quibusuis, &c. Tinea lanaria recte dicitur, ut alte-
 ra lignaria, mea certe opinione.

Tinea lanaria

De nonnullis quæ in aliis stirpibus, aut fructibus creantur,
 bestiolis. Cap. CCXIX.

NON in arboribus solum atque lignis aliisque quæ inanima sunt, ani-
 malcula gignuntur specie uaria, sed in fructibus quoque iis qui be-
 stiolas creant (nonnulli enim quia sicci sunt, uel quòd amaritudinem quã-
 dam aut acredinem habent, nulla animalia contrahunt) singula pro suo hu-
 more peculiare animal creant: ceu triticum atque ordeum ὄνις κίς, id est
 curculionem: fabæ, quod aliqui μύδων: & simili modo lens, lenticula, & pi-
 sum, & alia. De curculione hæc tradunt. In reponendo tritico curât, inquit
 Varro, ne humor aut aër tangere possit, nisi cum promitur ad usum: quò
 enim spiritus non peruenit, ibi non oritur curculio. Sic conditum triticum
 manet, uel annos quinquaginta: milium uero plus annos centum. Pura fru-
 menta, inquit Columella, si in annos reconduntur, repurgari debent: nam
 quanto sunt expolitiora, minus à curculionibus exeduntur. Multi tamen
 frumenta uentilare quoque uetant, quia magis miscentur animalia totis
 aceruis: quæ si non moueantur in summitate intra mensuram palmi, subsi-
 stent: neq; ultra prædictam mensurã noxia animalia posse generari aiunt.
 Et gurgulionem, inquit Plinius, non descendere infra quatuor digitos tra-
 dunt, nec amplius periclitari frumētum. Factis granariis, amurca luto mi-
 sta parietes linūtur: Hæc res, inquit Palladius, gurgulionibus & cæteris no-
 xiis animalibus inimica est. Est in farre uermiculus teredini similis, quo ca-
 uis dentium cera incluso, cadere uiciati dicuntur. Vermiculationem poma
 ipsa

*κίς.
 Curculio.
 Μύδων.
 Curculio.*

*Farris uermi-
 culi.
 Vermiculatio
 pomorum.*

A ipsa per se quibusdam annis sentiunt. mala, pyra, mēspila, punica, oliuæ; sed in oliua ancipiti euentu: quando sub cute nati uermes, fructum adimunt: augent si in ipso nucleo fuere erodentes eum: caro enim non tangitur. Gigni illos prohibent flatus & pluuiæ quæ fiunt post arcturum: eadem si austrinæ fuere, generant. In fruticis cuiusdam pomo cui κέκκος nomen est, nascitur bestiola, quæ cum fructus ad maturitatem peruenerit, euolat conopi- *Cocci uermiculus.* similis. antea uero quàm maturescat, fructum colligunt, & animalculi fanie lanas inficiunt. Inueniuntur in gramine uermiculi, qui adalligati collo continent partum. Detrahuntur autem sub partu, aliàs eniti non patiuntur: cauendum etiam ne in terram ponantur: conceptus quoque causa dantur in potu quini aut septeni. Is uermiculus qui in herba quæ Veneris labrum appellatur, inuenitur, cauis dentium inditus, mire prodest ut facile excidant. *Vermiculi graminis.* Sunt uermiculi in spinosis herbis asperi, lanuginosi: hos adalligatos, protinus mederi tradunt infantibus si quid ex cibo hareat. Galedragon uocat Xenocrates leucacantho similem, palustrem herbam & spinosam, caule ferulaceo alto, cui summo capite inhæreat simile ouo. In hoc excrecente *Thrips.* ætate, uermiculos nasci tradunt, quos pyxide conditos adalligari cum pane *Cis.* brachio ad eam partem qua dens doleat, mirèque ilico dolorem tolli. *Ips. Sis, Σής.* *Ips, ut Strabo ni placet, utia riuus est uermiculus.* Vale- re non diutius anno: & ita si terram non attigerit. Sicuti thrips lignarius uermis, & cis triticarius uocatur, & ordearius, uti modo diximus: sic ips cornicularius, sic uestiarius & ix uitarius appellatur, ut Phocion author est.

I De curculione. Populâtque ingentem farris aceruum gurgulio, inquit Vergilius: *Gurgulio.* **C**idem opinor qui curculio.

De bestiolis quibusdam, quæ in igne, niue, aut terra ipsa gignuntur.

Cap. CCXX.

IN Cypro insula arariis fornacibus, ubi chalcites lapis ingestus pluribus *Bestiolæ in igne genitæ.* diebus crematur, bestiolæ in medio igne nascuntur pennatæ: paulo minus grandioribus maiores, quæ per ignem saliant atque ambulant. Volat *Pyralis.* pennatum quadrupes, inquit Plinius, appellaturque pyralis, à quibusdam *Pyrausta.* pyrausta. Quandiu est in igne, uiuit: emoritur autem hoc genus, cum ab *Pyrigon.* igne dimotum est, longiorèue paulo uolatu euasit. At uero aliis pyrausta, cum flamma uel maxime uiget, aduolat: atque delapsus uiuus comburitur. In niue uetustiore gignuntur uermes qui & hirti sunt & rubidi: quoniam *Vermes in niue.* & ipsa nix uetustate rufescit. In alia etiam niue & candidi & grandiores *δερπιδες, ορίπες.* **D** inueniuntur. Torpent omnes, ac difficulter mouentur. Emoritur & hoc genus si à niue dimoueatur. Apollonides σκόλικας, id est uermes. Theophanes *δερπιδες*, bestiolas uocauit in niue prognatas, in quibus & aquam puram & potabilem inueniri tradunt. Nec aliter in niue hæc animalcula procreari quàm in fornacibus metallicis κάρωπες, id est culices, ut uocant, ex flamma *κάρωπες ex igne.* & scintillulis. In luto, humescentèque humo sponte proueniunt, quæ *Γής ὑπὸ τῆς.* *Intestina terre.* *Vermes terreni.* **2** ἄπες, id est, intestina terræ uocantur, & uermes terreni atq; lumbrici. Vermis hæc habent naturam, corpus uero anguillarum: oculi his nulli. Ita ingrediuntur, ut præcedente parte priore, quod reliquum est corporis ad illam contrahant, atque hoc pacto ex uno loco in alium feruntur. *Lumbrici.* Oriuntur autem

DE DIFFERENTIIS

tum in mari, tum etiam in fluuiis stagnisque, putredinis maxime ratione, **E** sed in mari qua algæ fiunt: in stagnis autem & fluuiis iuxta ripas. Terreni uermes triti præcisos neruos glutinant impositi: uulnera uero recétia adeo conglutinât, ut neruos quoque abscissos illitis, solidari intra septimū diem Democritus persuaserit: itaque in melle seruandos censet. Cinis eorū margines ulcerum duriores absumit cum pice liquida uel simblio melle. **Q**uidam arefactis in sole ad uulnera ex aceto utuntur: nec soluūt nisi biduo intermisso. Igni sacro terreni uermes ex aceto illiti medentur. Capilli ne canescant, eorum cinere præstari, admixto oleo tradunt. Ad aurium uitia uel deplorata, terreni uermes adipe anseris decocti infunduntur. Ad dentium dolores in oleo decocti, infusi que auriculæ cuius è parte doleant, præstant leuamentum: uel si in contrariam aurē instillentur, uti docet Dioscorides. Eorundem cinis exesis dentibus coniectus, ex facili cadere eos cogit: **I**ntegros dolentes illitus iuuat: comburi autem oportet in testa. Profunt & cum mori radice in aceto scyllite decocti, ita ut colluantur dentes: uermes terreni illiti in ceruices & scapulas, ne nerui doleant, præstant. Grauidis secundas pellunt in passo poti. Idem per se impositi mammarum suppurationes concoquunt & aperiunt extrahuntque, & ad cicatricem perducunt. Lac deuocant poti cum mulso: podagras lenit eorum cinis cum melle, ita ut tertio die soluantur: & pernionibus imponitur eorum fauilla cum oleo. Clauos pedum sanât uermes terreni ex oleo triti & ex passo e poti urinā ciunt. Iubent & uermes terrenos bibi ex uino aut passo ad comminuendos calculos. Morbo regio resistūt in aceto mulso cum myrrha: tertianas discutunt decocti cum anserino adipe & illiti. Multa & alia ex his remedia sunt, **P**ropter quæ in melle seruantur.

Iuli, ἰουλος.

1 Pyralis, &c. Pyrigona hunc uocat Aelianus. 2 τῆς ἐντόμα, &c. Iulos uocauit hos Numenius. 3 Corpus, hoc est corporis formam, opinor.

De bestiolis quibusdam, quæ intra animalia aut eorum partes
gignuntur. Cap. CCXXI.

*Lumbricus.
ἔλμυς.*

*Ascarida.
Ἀσκαρίδης.*

*Lumbricus la-
tus, ἔλμυς
πλατεῖα.*

IN excrementis adhuc intra animal contentis oriuntur lūbrici, (ἔλμυθαι Græci uocant) aliorum uermium more, qui ex putredine ortum habēt, ex cruda scilicet & crassa pituita. Tria horum genera, latum, teres, & quod ascarida appellatur. Sunt porro ascaridæ paruuli quidā lumbrici, qui parte **H** potissimum inferiore plenioris intestini, quæ podici proxima est, gignuntur, uehementem pruritus loco afferentes: apparētque plurimi in iumen- **2** tis qui male cibum concoquunt. Sentiunt hoc malum homines præcipue ante pubertatem: uehementioraq; medicamenta ad earum curationē desiderant, quàm lumbrici teretes. Ex ascarida nihil aliud procreari potest: latum autem genus solum intestino adhærens, parit simile cucumeris semini: quo indicio medici id genus lumbrici inesse intelligunt. Est uero latū illud genus ueluti pellicula intrinsecus intestina cōtegens, in corpus quoddā uiuum permutata. Longissimus hic lumbricus, & qui sæpe per tota protenditur intestina. Egeriturque nonnunquam integer, tricenum pedum, aliquando

A quando & plurium longitudine. Nonnunquam particulatim eiicitur. Dicitur & *καεία* & *παινία*, quod fasciis institisue similis sit. Rarior hic uisitur. At lumbricus teres frequentior, ac proinde nulli non cognita forma eius est. In superioribus maxime intestinis gignuntur teretes adeo, ut ad uentriculum ipsum nonnunquam ascendant, & per os quandoque aut nares efferantur. In pueris multi, & frequentius quàm *Ascarides* procreantur: faciliusq; medicamentis amaris deiiciuntur quàm alij. In cruribus frequenter, nonnunquam uero & in brachiorum musculis, lateribusque ipsis nascuntur uermes qui *dracunculi* uocantur: specie terre uermibus similes, quadoque magni, nonnunquam uero minores. In *Æthiopia* *Indiâ*que, & quæ supra *Ægyptum* sunt locis, frequentius hoc malum contingit. Estque eorum generatio lumbricis uentris quos latos uocant, non dissimilis: sub cute nãque mouentur uiui, nihil dum afferentes molestiæ: procedete deinde tempore, ad alterum eius finem suppuratur locus, cutisque aperitur, & dracunculi caput exeritur: quem si in curando traxeris, dolor uehemens excitatur, præsertim si intra trahendum rumpatur dracunculus: quod enim relinquitur dolores affert molestissimos. Hæc *Leonides*. At *Soranus* animal esse dracunculum hunc negat: sed neruosam quandam substantiam esse affirmat, quæ non mouetur, sed motum quendam habere uidetur. Est uermiculus in lingua canû, qui uocatur à Græcis *lytta*: quo exempto infantibus catulis, nec rabidi fiunt, nec fastidium sentiunt. Quem infestat uermiculus, qui in ipso discrimine unguæ nascitur, cum idem locus tubertulum habet, cuius media fere parte, canino similis extat pilus, eique subest uermiculus. Ferro caustissime tuberculum circunsecari oportet, ne dum amputatur, etiam quod infra est animal uulneremus: id enim cum fauciatur, uenenatam sanie mittit, qua respersum uulnus insanabile facit, ut totus pes amputandus sit. Piscibus (ut supra dictum est) innascuntur quædam minuta animalia quæ partum expellunt. Narrant & bestiolas quasdam uelut lumbricos intra spongas consistere atq; ali, quos & euulsis spongiis pisciculi saxatiles deuorant.

καεία.
παινία.
Lumbricus teres.
Ἐλμὺς σποχύλη.
Dracunculus.
Δρακύντιον.

Lytta.

1 Intra animal, &c. Intestinatorum animalia uocat hæc *Plinius*. 2 In iumentis qui male, &c. Solent uitulis, inquit *Columella*, nocere lumbrici, qui fere cruditatibus nascuntur. 3 Dicitur & *καεία* & *παινία*, &c. *Plinius*: *Tineam* uocat, nisi codices sint mendosi: pro *tænia*.

D De iis quæ carnis uiuæ humore aluntur, ut pulice, pediculo, ricino, & similibus. Cap. C C X X I I.

Quæ ex numero insectorû, non carne uiuunt, sed carnis uiuæ humore aluntur, ut pediculi, pulices, cimices: hæc per coitum generant ea quæ lendes uocantur, ex quibus nihil præterea nasci potest. ex iis enim neque ea quæ generarint, proueniunt, nec aliud ullum animal: sed id quod sunt, sordes tantum persistunt. Vnda maris lendes capiti deducit iniquas, inquit *Serenus*. Gignuntur pediculi in uiuentium hominum capillo (ueluti in capite) non in superficie ubi surfures consistunt, sed in profunda cute, ex humoribus quibusdam calidioribus quidẽ, sed qui minus acres sunt. Pediculi etiam ex ipsa carne oriuntur, quibus futuris emergunt ceu pu-

Lendes.
Κορίδις.
Pediculus.
φθειρα.
φθειρα.

DE DIFFERENTIIS

stulæ quædã sine pure exiguæ, quas si pungas pediculi exeunt. Accidit mor E
 bus hic nonnullis hominibus præ nimio corporis humore : & quidem ali-
 quos hac fœditate obiisse proditum est, ut Alcmanem poëtam : Pherecidẽ
 Syrium, & Scyllam præterea dictatorem. Diodorus pediculos facere ocy-
 mi cibum prodidit. Gignuntur & ex uestis genere pediculi: sunt enim ouiu
 quas lupus occiderit uellera, & facta ex his uestis, lōge quàm cætera aptio-
 ra ad pediculos procreandos. In quibusdam item morborum generibus, co-
 pia nascitur pediculorũ. Genus pediculi ferum uocatũ est, durius eò quòd
 in plurimis gignitur, & corpori detrahi difficilius. Pueris pediculi in capite
 magis proueniunt, uiris minus: omnino fœminæ magis quàm mares pe-
 diculum sentiunt. Quin & ex cæteris animalibus complura pediculo infe F
 stantur, ut aues: & phasianæ quidem ex eis intereunt, nisi se puluerēt. Pilos
 habentium, asinum tantum immunem hoc malo credunt: qui non pedicu-
 lo tantum, uerum etiam ricino immunis est. Boues utrunque id habent: o-
 ues & capræ ricinos habent, pediculis uacant: suis quoddam pediculi ge-
 nus grande ac durum familiare est: canibus propriũ est ricinus, qui ab eodẽ 2
 animali nomẽ cynorrhaitæ accepit. Est uero ricinus (κρότων Græci uocāt) 3
 animal, ut inquit Plinius, fœdissimũ, infixio semper sanguini capite uiuens
 atque ita intumescēs, unum animalium cui sibi non sit exitus, dehiscitque
 nimia facietate, alimento ipso moriēs, cum diutius in fame uiuat: septenis
 ita diebus durasse tradunt: at in facietate paucioribus dehiscere. Nunquam
 in iumentis gignitur: in bubus frequens: in canibus aliquando: in quibus G
 omnia: in ouibus & capris hoc solum. Genus unumquodque pediculi ex
 corpore ipso sui animalis enascitur. Proueniunt largius pediculi mutatio- 4
 ne aquarum, quibus lauare se solent ea quorum natura pediculum patitur.
 In mari etiam pisces hoc malum infestat: uerum nõ in piscibus ipsis, sed in
 limo gignitur simile asellis multipedibus, nisi quod caudam hoc amplius-
 culam habeat. Genus pediculi marinum unum est ubique proueniens: sed
 maxime in foraminibus & cauernis. Quibusdam uero piscibus ipsis inna-
 scuntur, quo in numero chalcis accipitur. Vocant & in mari pediculos, in-
 quit Plinius, eosque tritos instillari ex aceto auribus iubent. Item, rigor cer-
 uicis mollitur cum marinis qui pediculi uocantur, drachma una pota. Pi-
 sces uel manu caperentur dum dormiunt, nisi pediculis & pulicibus appel-
 latis sollicitarentur: nunc uero si somno dati immoerentur, noctu ab innu- H
 mera multitudine illarum bestiolarum occupati absumerentur. Gignun-
 tur hæ in profundo maris tanta fœcunditate, ut etiam escam de pisce emo-
 litam, si diu in imo manserit, totam corrodant atque absumāt. Et quidem
 sæpenumero piscator escam demissam, glomeratis undique his bestiolis,
 perinde ut pilam recipit. Habent thunni & gladij circa canis exortum cir-
 ca pinnas, ceu uermiculũ quem œstrum uocant, effigie scorpionis, magni-
 tudine aranci. Infestat hoc tãto dolore, ut interdum gladius è mari exiliat:
 unde fit ut sæpenumero in nauigia incidat. Pulices minima quadam putre
 dine gignuntur: sed emq; sui ortus, sordes obtinent aridas. Lendes procreāt 5
 oui speciem referentes: crura habēt posteriora mediis longiora, quibus sa- 6
 liunt.

*Pediculus fe-
 rrus.*
 Φθὰρ ἄγειος.
*Pediculorum
 genera.*

Cynorrhaites.
Cynomya.
Ricinus.
 κρότων.

*Pediculus ma-
 rinus.*
 Φθὰρ θαλάσ-
 σιος.

*Pulex mari-
 nus.*
 Ψύλλα θα-
 λάσσης.

Oestrus.
 οἰστρός.
Asilus.
Pulex, Ψύλλα.

Aliunt. Cimices genus animalis foetidissimum, & dictu quoque fastidiendū, *Cimices.* ut inquit Plinius, ex uapore quodā humidiorē ab animalium corporibus *Kīgas.* foris collecto gignūtur. Cimices qui in lectis nascuntur, acri facultate præditi sunt: & cum uino aut aceto epoti, adherentes hircines abigere dicuntur. Fabarum cauis inclusi profunt, si ante accessionem septeni deuorentur, iis qui febre quartana laborant. Percussis uero ab aspide, etiam citra fabas sumpti: olfactu, strangulationibus uuluæ concidentes reuocant. Triti & urinariæ fistulæ impositi, urinæ angustiam quam disuriam dicunt, leuant. Hæc Dioscorides. De cimicibus, inquit Galenus, prodidere nonnulli, quod si ex aceto bibentur, hircines epotas eiiciāt: nobis uero, cum eas perpetuo

Bex allijesu abegerimus, minime opus cimicibus fuit. Quæ de cimicum natura dicuntur (ut Plinius refert) tanta authorum asseueratione cōmendantur, ut quanuis pudenda dictu, ea præterire fas non sit. Hæc contra serpentum morsus & præcipue aspidū ualere dicitur: item contra uenena omnia: argumento quod dicunt gallinas quo die id ederint, nō interfici ab aspide: carnes quoque earum percussis plurimum prodesse: ex iis quæ tradunt humanissimū est, illinere morsibus cum sanguine testudinis. Item suffitu eorum abigere sanguifugas adhærentes, haustāsque ab animalibus restinguere in potu datos. Quanquam & oculos quidam his inungunt tritis cum sale

7 & lacte mulierum: aurēsque cum melle & rosaceo ammixtis. Eos qui a *Cimices agre-* grestes sint & in malua nascātur, crematos cinere permixto rosaceo, infundunt auribus. *stes.* Cætera quæ de his tradunt, uomicæ & quartanarum remedia, aliorūque morborum: quanquam ouo, aut cera, aut faba inclusos cēs

Csent deuorandos, falsa nec referenda arbitror. Lethargi tamē medicinæ cū argumento adhibent, quoniam uincatur somnifica uis, septenos in cyatho aquæ dantes, puerilibus annis quaternos. Et stranguriæ fistulæ impositū: adeo nihil illa rerum omnium parens, sine ingentibus causis genuit. Cimicibus aduersatur scolopendra, suffitūque necat.

1 Carne oriuntur. Nascuntur quoque, inquit Plinius, in sanguine ipso hominis animalia exesura corpus. Pustulæ, *ιονδεi.* 2 Cynorrhaisiæ, à quibusdam cynomyæ dicuntur, ut notat Hermolaus. 3 *κρότωνα* Theodorus redium uocat, forsitan ex Columellæ autoritate lib. 6. Verum considerandum ne deprauata sint quædam Columellæ exemplaria, rediui pro ricini habentia, uti in aliis legitur. 4 Crotones *Redium.* in gramine oriuntur, inquit Aristoteles. An idem sit animalis genus; an corrupta sit litera? 5 Sordes aridas, *κότες ξηρæ.* Generantur sordibus aridi soli, inquit Plinius: in quibusdam exemplaribus Plinianis, non aridi soli, sed à radiis solis, legitur. 6 Pulex *Pulex.* apud Columellam in horto, pro uermiculo aut cruca quadam accipitur, herbas erodente. 7 In malua, &c. Plinius. E malua cimices infundūtur auribus cū rosaceo. *E malua cimices.*

De blattis.

Cap.

CCXXIII.

HOc quoque animal inter pudenda est: sed propter admirationem naturæ priscorūque curam, totum in hoc loco explicādum. Tenebrarum alumnæ blattæ sunt, lucēque fugiunt: in balneis maxime humido uapore prognatæ. Est quædam pinguitudo blattæ si caput auellatur: hanc tritam unā cum rosaceo, auribus mire prodesse dicūt: sed lanam qua inclu-

Blatta.
σιλφν.
Alias, prisco-
rumque chræ.

DE DIFFERENTIIS

ferint, post paulum extrahendam. Celerrime enim id pingue transire in animal, fieri uermiculum: alij binas ternasue in oleo decoctas efficacissime auribus mederi scribunt, & tritas in linteolo imponi contufis. Blattæ quæ in pistrinis inueniuntur (ut scribit Dioscorides) interanea trita cū oleo aut decocta, aurium dolores instillata mitigant. Galenus totum animal in oleo coctum hæc efficere nonnullos affirmare prædicat. Plura earum genera fecerunt: molles, quas in oleo decoctas uerrucis efficaciter illini experti sunt. Alterū genus, mylæcon appellauere, circa molas fere nascens. Has capite detracto attritas, lepras sanare Musa & Picton in exēplis reliquerunt. Tertium genus, & odoris tædio inuisum, exacuta clune, cum pisseleo sanare ulcera tradunt, aliàs insanabilia: strumas, pauos, diebus xxi impositas, percussa, conuulsa, cacoëthe, scabiem, furunculósque detractis pedibus & pennis. Nos etiam hæc auditu fastidimus: at Hercule Diodorus & morbo regio & orthopnoicis restitisse tradit cum resina & melle: humanissimi eorum, cinerem crematarum reseruandum ad hos usus in cornea pyxide censuere: aut tritas clysteribus infundendas orthopnoicis aut rheumaticis. Infixa utique corpori illitas extrahere cōstat. Cunilæ tertium genus est quæ à Græcis mascula, è nostris cunilago uocatur: manipulo eius abiecto, omnes etiam à tota domo blattas conuenire ad eam tradunt. Est similis uerbasco herba quæ sæpe fallit pro ea capta. Hæc abiecta, blattas in se cōtrahit: ideoque Romæ blattariam uocant: & insectorum quidem ratio talis est.

Blatta mollis.

Mylæcos.

πρασουριδης

Blattæ. *πρασουριδης*. Blattas interpretatus est Theodorus. Verum eo in loco mendosa esse opinor exemplaria Græca. Neque *καρχεων* eo in loco, neque *κρυμλων* legendum censet Hermolaus, sed *κρυμλων*, ut sit sensus *πρασουριδης* in brassica gigni apertum est, quæ & ipsæ pennatæ sunt. Vocantur autem prasocurides (ut ille ait) uermiculi porros, brassicam, lactucásque infestantes, & alia quædam olerum. 1 Mylæcon, aliàs mylacrin.

Mylacris.

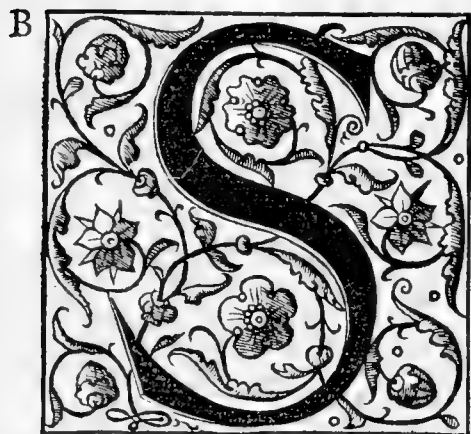
G

A DE ANIMALIVM DIFF- FERENTIIS LIBER X.

Continet exanguium aquatiliū differentias, scilicet mollium, crustaceorū, testatorum, & quæ zoophyta appellantur, quæ omnia à nonnullis etiam piscium nomine uocantur.

De his quæ mollia dicuntur.

Cap. CCXXXIII.

Equitur natura molliū, Græci μαλάκια & μαλακίδημα, nos mollia appellamus animalia quæ sanguine carent, & foris carne cutēq; ut homines, molli obducta, solidum intus, modo sanguinei generis continent, quale sepia est. Partes eorum quæ mollia nominamus, exteriores, pedes uulgari nomine, siue brachia, barbæ uel cirri: græci πλεκταίνας dicunt: & iis adiunctum caput: tum alueus siue sinus (κύτος Græci dicunt) corporis ipsius molē

Mollia:

Μαλάκια.

Μαλακίδημα.

μα.

Brachia.

Βαρβæ.

Cirri.

Πλεκταίνας.

complectens, quem pinnulæ ambiunt in orbem: caput eum nonnulli minus recte appellarunt. Caput uero omnibus contra quàm cæterorum animalium inter crura. A polypo differunt cætera mollia, eo quòd alueus polyporum paruus breuisque & crura prælonga, cæteris ediuerso, alueus amplus & procerior, crura breuia, ita ut potestas nulla sit ingrediendi: sunt itaq; crura omnia in priore corporis parte, circum caput, infra oculos, circa os & dentes. Sed cum cætera animalia, quibus pedes, aut parte priore posterioreque eos habeant, aut latere, ut ea quæ multis pedibus innituntur & sanguine carent, hoc unum genus pedes parte, quam priorem in eo capimus, omnes continet. Pedes octoni omnibus, modo tamen dissimili: sepiæ enim atque lolligines pedes habent supra dentes fenos exiguos & breuiore, eorūque nouissimos duos maiores: reliquos autem octonorum duos infra dentes, omnium maximos: polypus longos obtinet, & medios quatuor habet maximos. Promuscides habent binas prælongas & asperas sepiæ & lolligines, quibus ueluti anchoris innitantur, seque stabiliant, ne æstu maris tempestatēque exturbentur faxis: utque de longinquo cibum ori admo- ueant: at iis polypi carent, quoniam pedes ad eundem usum commodos habeant. In cruribus geminum habent acetabulorum ordinem, à capite in extremos usque cirros cætera omnia præter unum polypi genus quod helledona uocant: quod unum ex mollium numero simplicem acetabulorum ordinem habet. Caput omnibus (ut modo diximus) inter crura continetur. Huius pars os est, in quo dentes duo. Lingua nullis in hoc genere data est: sed pro lingua carnosum quiddam, quo uice linguæ utuntur: quo scilicet uoluptatem esculentorum discernant. Supra hæc oculi bini grandiusculi:

C

D

DE DIFFERENTIIS

quibus discrimen exigua quædam præstat cartilago continens cerebrum E
 paruulum. Fistulam ante alueum, supra caput & brachia gerunt, qua mare i
 transmittunt, quantum suo admiserint alieo quoties ore aliquid capiunt,
 eamque modo in dextram partem transferunt, modo in sinistram. Et hac
 eadem fistula polypi suum quoque atramentum fundere assolent. Pinnu-
 lam habent hæc omnia circundantem alueum, ut natent & se dirigant,
 (quemadmodum pisces sua cauda pene cartilaginata) sed non omnia eodẽ
 modo. Natant mollia tum pedibus ipsis tum pinnis. Quantum uero ad in-
 teriora attinet, omnibus mollibus cerebrum datum est: quod tamen mini-
 me cerebrum dicitur, nisi per proportionẽ. os gula excipit angusta & lon-
 ga, quam sequitur *πελοβος*, id est, ingluuius ampliuscula, non ab similibus aui-
 bus: cui iungitur uentriculus tanquam abomasum, forma clauiculae bucci- F
 norum. Intestinum ab eo tenue (quod crassius tamen quàm gula est) partẽ
 repetens superiorem, ad locum fertur ori uicinum, sed paulo infra: sunt nã-
 que in hoc mollia turbinatis similia. finis enim ad principia flectitur, con-
 trario quàm in omnibus aliis modo, ut in descriptione conspicitur. Visce-
 ra mollium nullis, sed habent quam *μύτιν*, id est mutem appellant: & præ-
 terea atrium quendam humorem habent sibi peculiarem, cui nomen *ἄλος*,
 id est atramentum, tunica contentum membranea, quod plurimum in se-
 pia est. Et hoc sane præsidij salutisque gratia possident: effundunt enim suũ 2
 id atramentum omnia metu perculsa, sed præcipue sepia. hoc enim effuso
 humore, aquam infuscant, sibi que nigrorem uelut septũ præponunt & tur-
 bulentiam, quasi quo se abscondant. Accrescitque hic humor denuo post- G
 quam emiserunt, ut nunquam copia desit atramenti. Mutis in mollium ge-
 nere, id est, quod ei parti proportionatur, quæ in sanguineo genere cor ap-
 pellatur: id membrana continetur humidũ, sub ore, & per eam gula in uen-
 trem pertendit, admota potius tergo. At uero atramentum infra contine- 3
 tur, tunica etiam contentum membranea: polypis quidem & lolliginibus 4
 prope mutim potius positum, sepia uero infra ad aluum & qua intestinũ
 petere incipit superiora: meatũque suum eadem obuolutum habet mẽ-
 brana qua intestinum: atque idem foramen emittendi atramenti excremẽ
 tíque est: ea scilicet parte quæ fistula uocatur, quæ in spinis posita est. Ha-
 bere fœminas omnes in hoc genere membrum uuluale apertum est: mem-
 branas scilicet in quibus oua tanquam in uulua continentur. habent enim
 ouum primo indiscretum, mox discretum in plura: & pariunt omnia im- H
 perfecta more ouiparorum piscium. In sepiis & lolliginibus uulua ita arti-
 culata est, ut bifida cernatur: at polyporum ouum simplex uidetur, ob uteri
 formam, quæ specie rotunda conglobatãque est. Differunt fœminæ à ma-
 ribus, quod in mare meatus quidam subditus gulæ à cerebro in ima aluei
 pertendit, idque ipsum ad quod fertur speciem mammae imitatur: in fœmi-
 na duplex idem illud supraque positũ habetur. utroque tamen in sexu cor-
 puscula quædam subrũbra parti eiusmodi subiuncta spectantur. Mollia fe-
 re tota carnosã & tactui cedentia sunt: nihil enim ossis, nihil fere terreni ha-
 bere discretum uidentur, quod dignum effatu sit: ne tamen corpus eorum
 facile

Μύτις.
Muti.
ὄλος.
Atramentum.

Mutis.
Μύτις.

Atramentũ.
ὄλος.

A facile pereat, naturam inter carnem & neruum obtinent. mollis enim ut caro, sed intēdi potest ut neruus. Fissilis autem caro eorum est, uerum nō per directum, sed in anfractum: cutēque omnibus intecta est, uti modo dictū est: quædam etiam ueluti capillamenta in corpore omnium habentur. Scipiæ quoque & lolligini & lollio partes duræ ac solidæ intus per dorsum & corporis prona continentur, quas non eodem appellant nomine: sed quod infertum sepiis est, sepium uocāt, quod lolliginibus & lolliis, *σιφος*, id est, gladiolum, uti infra explicabitur. At polypis nihil huiuscemodi solidū intus, sed circa caput cartilaginofum quiddam est, quod senescētibus indurefcit. Mollia omnia eodem modo cocunt: oribus enim inuicem admotis, complexūque mutuo brachiorum libidinem explent. sic enim coniungi necesse est, quoniam natura exitum excrementi prope os inflectēdo adduxerit, ut antea dictum est. Pariunt ea sui corporis parte, quæ fistula dicitur, qua & coire ea nonnulli arbitrantur. Polypi in terram uerso capite cocūt: reliqua mollium tergo, inquit Plinius, ut canes. Verno tempore pariunt, & sepia in primis. pariunt autem oua imperfecta: quæ ut tueantur, plurimum lentoris unā cum fœtu emittunt. augentur oua omnium, & accrescunt more uermium. Ouum habent omnia candidum, quod tempore arenidum euadit, ueluti & illud quod crustata edunt. Sed cum genus omne crustatum sibi iuncta contineat oua, itaque foueat, polypus & sepia & reliqua generis eiusdem, oua quæ pepererint, absoluta fouent. Huius generis mas sub partu oua quæ fœmina ediderit, persequitur suum semen aspergens: reddunturque eorum oua tanquam glutino cohærentia, (id quod non nisi in sepiis uisum adhuc est, uerum in reliquis eiusdē generis id fieri ratio est:) & quæ uitale id uirus contigerint, ex iis enascuntur animalcula, quemadmodum de piscibus dictum est. Mollia sensibus prædita esse omnibus constat: iam enim sepia & polypi odore escarum allectati capiuntur: neque eisdem saporibus omnia delectantur. E genere mollium nullum est, quod uel uocē uel sonum emittit naturalem. Mollia omnia carniuora sunt, & sola carne uescuntur. Lolligines nanque atque sepia pisces uel maiores euincunt. Polypi conchulis maxime uescuntur. Præstant mollia cum grauida sunt, ut lolligines, sepia, polypi. Duræ carnis hoc genus est, concoctu difficile, nonnihil falsedinis particeps. At si probe concoquatur uberius alimētum corpori præbet, sed crudi humoris plurimum creat: succūque crassum & tenacem. Venerem concitare mollia in cibo, prodidit Diocles, maxime uero polypos.

1 Fistulam, &c. Videtur Theodorus in hoc Aristotelis loco, atque etiam Plinius, fistulam hanc polypo tantum tribuere, & sane perobscure pronuntiat hæc Aristoteles: sed longe aptius eadem in lib. de respiratione explicat, ubi aperte mollibus omnibus fistulam ante cerebrum inesse ostendit. 2 Hunc humorem pro sanguine his inesse sentit Plinius. 3 Admota potius tergo, *πρὸς τὰ πρᾶν μᾶλλον.* 4 Continetur tunica, &c. Tunicam hanc in polypo *μῆνωκ* uocat Athenæus.

μήνωκ.

De polypo.

Cap. CCXXV.

Polypus è molliū genere animal, ab aliis mollibus hoc præcipue differt, quod eius alueus (quem caput polypi uocāt nonnulli) paruus est & cru-

Polyrus. Πολύπους.

DE DIFFERENTIIS

ra praelonga: cum cæteris ediuerso, alueus amplius est, crura breuia. Hæc po E
 lypo, ut & aliis, octona (sed quatuor quæ in medio sunt maxima) quibus ma 1
 nuum loco pedumque utitur. Nam duobus quæ supra os sita sunt, cibum ori 2
 admouet: ultimo uero, quod & acutius & solum albicans est, & parte sui ex-
 trema bifurcatum dorsoque adnexum in coitu utitur. Polypus enim mas,
 ut nonnulli affirmant, in hoc suo brachio, in quo duo amplissima habentur
 acetabula, id gerit quod genitalis speciem refert: quod quasi neruo constat
 album, porrectum ad medium usque brachium. Promuscide carent poly-
 pi, quoniam pedes ad eundem usum commodos habent. Pinnulam quæ al-
 ueum circumdat paruam habent minimèque conspicuam. Fistula his caua, 3
 ut & aliis in anteriore aluei parte sita supra brachia geritur. Caput polypo
 quoadiu uiuit prædurum est, & quasi inflatum. Tangunt ac tenent brachiis
 supinis: membranamque pedibus interiectam totam extendunt. Polypis ni- F
 hil solidum intus, quemadmodum sepiis sepium est, sed circa caput carti-
 laginosum quoddam est, quod senescentibus durefcit. Membranam illam
 quæ atramentum polypi continet, *μύκωνα* uocant quidam: quæ in polypo su-
 pra uentriculum apud mutim sita est: continet humorem in se non nigrum
 ut in sepiis, sed subrufum, quo, ut diximus, in metu utitur. Mas à fœmina
 discrepat eò quod capite est productiore: & quod genitale piscatores appel-
 lant albidum illud suo in brachio continet. Vescuntur maxime conchylio-
 rum carne polypi, quorum conchas complexu crinium frangunt: quo fit ut
 eorum cubilia cognoscant qui uenantur, congerie testarum. Trebius quo-
 que Niger prodidit, auidissimos esse concharum polypos: illas ad tactum cõ G
 primi præcidentes brachia eorum. Insidiantur ergo polypi apertis, imposi-
 toque lapillo extra corpus, ne palpitatu eiiciatur, ita securi grassantur, extra-
 huntque carnes: illæ se contrahunt, sed frustra discuncata. Tanta solertia
 animalium hebetissimis quoque est. Hyeme tempestuosa in cauernis lati-
 tat polypus, & crura sibi ipsi erodit, ut tradit Oppianus. Aristoteles autem
 falso hoc à nonnullis creditum affirmat. id enim à congris euenit ei: nam cõ 4
 gri polypos superant & edunt: unde fit ut aliqui capiantur qui brachia à cõ-
 gris corrofa habeant. Polypi odore escarum allecctati capiuntur: ita enim
 quandoque adhærescunt, ut auelli inde non possint, sed truncari potius pa-
 tiantur: at uero pulicaria herba admota, protinus ab odore eius resilire dicuntur.
 Fronde quoque oliuæ capitur polypus: & in terram oliuæ desiderio egre-
 ditur. Polypis coitus cum alter capite uulgo appellato in terram uerso ni- H
 tibundoque explicat, porrigitque sua brachia, alter superuenit, passisque bra-
 chiis singulis ad singula subiacentis acetabulorum complexu mutuo adhæ-
 rescit. Marem nonnulli aiunt gerere, quod genitalis specie referat uno bra-
 chiorum, uti modo diximus, in quo duo amplissima acetabula habentur:
 idque quasi neruo constare, porrectum ad medium usque brachium con-
 firmant: totumque nari fœminæ adnecti. Hyberno tempore coit polypus,
 uerno parit. Latet circiter menses duos. Ouum edit uel in cubili suo, uel in
 figulino, simile labruscæ racemulis, aut fructui arboris populi albæ: quod
 foris quidem unum, simplexque; incomptum & grande est: intus humorem can-
 dicantem

μύκων.

*Aliis, comple-
xii crurum.*

A dicantem concolorem totum, atque æquabilem continēs. Perquam fecū-
 dum hoc animal est : nam de eo quod ediderit, copia innumera prouenit.
 5 Tantæque fecunditate pendent oua per cubile, ut collectis uas impleatur
 longe amplius quàm caput sit quo continebantur. Polypus fœmina modo
 incubat ouis, modo in ore sui cubilis assidens, brachium super oua exporre-
 ctum tenet: uel ut Plinius refert, modo in cauernis sedet, modo cauernam
 cancellato brachiorum implexu claudit. Polyporū itaque ouis diebus post
 quinquaginta maxime ruptis, polypuli modo arancorum perquam multi
 exserpunt, quorum natura sigillatim nondum in omnibus membris cōspi-
 cua est, quanquam forma satis nota apparet: sed ob exiguitatem imbecilli-
 tatēque copia interit. Iam nonnulli adeo spectantur exigui, ut nulla par-
B tium constent distinctione, quanuis ad tactum moueantur. Dum fouēt po-
 lypi oua, deterrimi efficiuntur: haud enim partum prodire patiuntur. Biē-
 nio non amplius uiuit polypus magna ex parte: sua enim natura tabi obno-
 xius est: indicium autem ne bimatam compleāt esse uidetur, quod ab ortu
 eorum (qui æstate fit) ad autumnum, non facile grandem polypum uideris,
 cum paulo ante id tempus prægrandes spectentur: à partu ita fenescere de-
 bilitarique tam marem quàm fœminam ferunt, uel ut à pisciculis deuorē-
 tur, & facile à suis detrahantur cubilibus: cum antea nihil tale his usu eue-
 niat: tum uero paruos nouellōsque quanuis recens natos, tamen nullo eiuf-
 modi malo affici narrant: quinimo ualidiores esse quàm grandes confir-
 mant. Polypus fatuus quidem est, cum ad manum hominis demissam acce-
C dat: sed prudens rei familiaris, cum omnia colligat, & suo in domicilio re-
 condat: cūque consumpserit quantum utile sit, abigit testas, & cācrorum
 crustas, & putamina conchularum, & spinas pisciculorum. Sui etiam mu-
 tatione coloris uenatur pisces: trahit enim colorem similem iis quibus ap-
 propinquare saxis: quod idem etiam cum metuerit facit. Mirum quod de
 huius ingenio prodidit Ouidius: polypum hamos appetere, brachiūsq; cō-
 plecti, non morsu: nec prius dimittere quàm escam circumroserit, aut arū-
 dine leuatum extra aquam. Trebius niger prodidit, nullum esse atrocius
 animal ad conficiendum hominem in aqua: luctatur enim cōplexu, & sor-
 bet acetabulis, & numeroso suctu detrahit eum. In naufragos urinantesue
 impetum capit: sed si inuertatur elanguescit uis: exporrigunt enim sese re-
D supinati. Morsu non lædit polypus, sed sanie quadam noxia quæ è corpore
 eius effluit, ut prodidit Oppianus. Mollium unus polypus exit in siccum,
 graditur per asperiora, uitat leuia. In cibo datus, uenerem cōcitat omnium
 mollium maxime: iurulentus aluum reddit humidam, si uehementer co-
 quatur. De polypo & hæc traduntur: muriā ipsum ex sese emittere, & ideo
 non debere addi in coquendo: secari arundine: ferro enim infici uitiūque
 trahere. Polyporum genera plura sunt: unum cōspectius & maximum: cu-
 ius generis qui prope terram degunt, maiores sunt quàm pelagij: alterum
 corpore exiguo uariōque est, cibo ineptum: aliud quod heledonam uocāt, *Heledona.*
 crurum prolixitate diuersum (crura enim habet longa) & quod unum ex
 mollium numero simplicem in brachiis acetabulorum ordinem habeat:

DE DIFFERENTIIS

Boletena. Ad hæc polypi genus est quod alij boletenam, alij ozolim dicunt, Plinius o- E
Ozolis. zænam dictam à graui capitis odore putat: ob hoc maxime murenis eã cõ-
Ozæna. sectantibus, Pollux & ozenã & osmylian uocari tradit, polypi genus quod
Osmylia. inter caput & cirros brachiãue, fistulam gerit, qua tetrum emittit odorem:
 quod manulas sepiolãsque uenatur, ut inquit Aristophanes. Duo item ui-
Nautilus. suntur genera conchis indita, quorum alterum nautilus & nauticum uo-
Nauticus. cant: alij ouum polypi: forma polypo simili. Testa iis ut pectunculis conca-
Ouum polypi. ua, nec ita tamen destinata ut ei inhæreant. Sæpius hi iuxta terram pascun-
 tur: unde euenit ut fluctibus iactati, in aridum elidantur, testa dilapsa nudi
 capiantur, aut in terra emoriãtur. Constat exiguo corpore, facie simili bo-
 letenis: polypus hic nauticus, natura & uite muneribus singularis est: nau-
 gat enim per maris summa elatus de imo gurgite: effert se testa inuersa, ut
 ascendere possit facilius, & inani scapha enauiget: ubi uero emerferit, con- F
Inter duo pri- cham reuertit. Habet inter sua brachia membranulam quãdam annexam
ma brachia. similem iis quæ digitis insertæ palmipedum continentur: uerum illæ cras-
Plinius, ut in- siufulcæ sunt, hæc prætenuis est, & aranæ speciem imitatur: hac uelificat
fra. cum aura inspirat: cirrosque pro gubernaculis utroque demittit latere: si
 quid metuerit, concham protinus mari replet, atque ita demergit. De gene-
 ratione incrementoque eius cõchæ, nihil adhuc exploratum habemus, in-
 quit Aristoteles: uidetur tamen non ex coitu gigni, sed ut cæteræ conchæ
 prouenire: nec uero an concha solutus uiuere possit, certum adhuc est. Est
 & alius polypus, qui cochlearum more siliceo tegmine ita muniatur, ut
 nunquam egredi soleat, suãque interdum brachia exerat. Hæc Aristoteles.
Nautilus. Nautilon Plinius ab aliis pompilon uocari tradit. Supinus hic, inquit, in G
Pompilus. summa æquorum peruenit, ita se paulatim subriges, ut emissa omni per fi-
 stulam aqua, uelut exoneratus sentina, facile nauiget: postea duo prima
 brachia retorquens, membranam inter illa miræ tenuitatis extendit: qua
 uelificante in auras, cæteris subremigans brachiis, media cauda ut guber-
 naculo se regit: ita uadit alto liburnicarum gaudens imagine: si quid pauo-
 ris interueniat, hausta se mergens aqua. Nauigerã similitudinem & aliam
 in Propontide uisam sibi prodit Mutianus: concham esse acatij modo cari-
Nauplium. natam, inflexa puppe, prora rostrata: in hac condi nauplium, animal sepiæ
 simile ludendi locietate sola: duobus hoc fieri generibus: tranquillo enim
 uectorem demissis palmulis ferire ut remis: si uero flatus inuident, easdem 6
 in usu gubernaculi porrigi, pandique concharum sinus auræ: huius uolu- H
 ptatem esse ut ferat, illius ut regat: simulque eãdem descendere incluso si-
 nu, fluctu hausto territam uisu forte tristi. Polypo similis chelidõ est, id est, 7
Χελιδών. hirundo, inquit Diphilus: humentibus membranis uolant in mari hirundi-
Hirundo. nes, ut ficcis inter tecta uespertilio. Volat hirundo sane perquam similis uo-
Χελιδών θα- lucri hirundini, ut inquit Plinius: Sublimisque adeo uolitat cum maiorem
λάσκια. piscem metuerit, ut haudquaquam mare attingat: altiusque in uolatu sese
 attollit quàm miluus, non tam alte tamen quàm lolligo. Et pinnis stridere
 sentiuntur hirundines in uolatu: sunt enim his pennæ latæ & longæ. Acu-
 leum quoque gerit hirundo uenenosum, inquit Oppianus: In cibo humo-

Rem corpori præbet chelidon, qui colorem reddit bonum, sanguinisq; excretionem mouet, ut author est Diphilus. At Xenocrates chelidonas uiroso sapore esse prodidit, malumque procreare succum.

1 Crura breuia, &c. Crura polypi, crines uocat nonnunquam Plinius. 2 Ultimo uero, &c. Hunc polypi pedem, ni fallor, Plinius caudã uocat. lib. 9. Cauda, inquit, utitur, quæ est bispula & acuta in coitu. 3 Fistula his, &c. Est polypo fistula in dorso, inquit Plinius. 4 Polypos superant, &c. Oppianus quoque describit pugnam polypi & murenæ: & polypi, & carabi. 5 Pendent oua, &c. Pariunt oua tortili uibrata pampino, inquit Plinius, tanta fecunditate, ut multitudinem ouorum occisi non recipiant cauo capitis, quo prægnantes tulere. 6 Eisdem in usu, &c. Si non eadem sint, at certe similiter nauigare uidentur conchæ quæ ueneriæ dicuntur. De quibus Plinius: Nauigant ueneriæ, præbentésque concauam sui partem, & auræ opponentes, per summa æquorum uelificant. In nonnullis codicibus habetur, nauigant ex iis nerites, &c. 7 Chelidon est, &c. Sunt qui existiment chelidona, hirundinem uel Aristoteli & Plinio piscem significare. Athenæi uero chelidona alterius esse generis: id quod mihi quidem nullius ueteris scriptoris autoritate constat. Præterea quo modo piscis intelligi potest, si uolucris hirundini perquam similis uolitet? ut scribit Plinius: Satius itaque uisum nobis est hirundinem polypis coniungere, quàm piscium generibus: maxime cum Aristoteles ipse hirundinem à piscibus separare uideatur eam, quæ sublimis uolat, & uolatu stridorem emittit.

De sepia.

Cap. CCXVI.

Emollium genere sunt & sepia, lolligo, & lollius, quæ à polypo differunt, eo quòd eorum alueus amplus sit, crura breuia, ita ut potestas nulla sit ingrediendi. Ipsa autem inter se discrepant, quatenus lolligo longior, sepia latior est: lolligine uero longe grandior, qui lollius nominatur: sed sepias quoque aliquas in bina augeri cubita notum est. Sepiæ, lolligini, & lollio durum quiddam, ut diximus, ac solidum intus per dorsum & corporis prona continetur, quod non eodem appellant nomine: sed quod insertum sepiis est, sepium uocatur: quod lolliginibus id est *ἔσφος*, id est, gladiolum. Differunt enim qua sepium robustum latumque est, inter spinam & os mediam præ se ferens naturam, fungosam intra se complectens & friabilem corpulentiam. Gladiolus arctior & cartilaginiosior est. Forma etiam discrepant, pro alueorum modo quibus inserta continentur. Sepiæ quoque lolligines & lollij peculiare binas sortiuntur promuscides, lōgas, asperiusculas, quibus capiunt & ad ora admouent cibos: iis etiam quoties tempestates urget, ad saxa aliqua adherentes, se ueluti anchoris iactis stabiliunt. Non simili ut polypi modo constant, quoniam uim nandi tantummodo habent, cum polypi uel ingredi possint: habent enim pedes exiguos & breues, supra dentes, senos, eorumque duos nouissimos maiores: reliquos autem octonorum duos infra, omnium maximos. Pinnula quæ alueum circumdat, sepia angusta, quæ lolligini latior est. Inter marem & fœminã tam in lolliginum quàm sepiarum genere, hoc interest, quòd fœmina intestina continet duo ueluti mammas, quæ si aluo dissecta inspectes, facile uideris: mas omnino iis caret. Et præterea sepia mas uariis magis quàm fœmina, dorsoq; attrioe est: & partes omnes asperiores habet quàm fœmina, & lineis interuenientibus uarias, & caudam quoque acutiorem. Mas quoque iuuantior & fortior est,

DE DIFFERENTIIS

constantiaque maioris. cum enim sepia icta est tridente, mas foemina adiuuat: foemina mare percussio, fugam arripit. Foemina uulua ita articulata est, ut bifida cernatur, & propterea oua gemina apparent. Oua habet sepia candidantia, grandini similia, multa: atramentum quod uocant, sepia plurimum habet: quod in sepia aliter atque in aliis, infra continetur ad aluum, & qua intestinum petere incipit superiora: meatumque suum eadem obuolutum habet membrana qua intestinum: atque idem foramen emittendi atramenti excrementique est, ea scilicet parte qua fistula uocatur, qua in supinis posita est, uti antea dictum est. Cocunt sepiae & lolligines ora applicantes, & brachia inter se complectentes natantesque in aduersum: narem etiam dictam in narem inserunt. Parit foemina ea sui corporis parte qua fistula dicitur: qua & coire eas nonnulli arbitratur. Fert uterum sepia uerno tempore, & cum primis uerno tempore parit. Parit & omnibus anni temporibus, perseveratque in edendo ouorum numero dies quindecim. Quoties autem ediderit oua, mas est uestigio sequens humorem foetificum ovis superinfundit: atque ita efficitur ut solidescant: incedere nanque coniugatim solent. Parit sepia iuxta terram fere inter algas & arundines, & si quid aggestum tale iniectum sit, ut sarmenta aut lapides, aut quaelibet alia materiei congeries. Et quidem piscatores de industria fasces sarmentorum disponunt. Enititur aluum per interualla reprimens, inspergitque atramentum interposita quiete, utpote cum non nisi cum labore emittat. Oua qua sepiae edunt, magnitudinem myrtorum magnorum, aut acinorum uue minorum mox intra diem decimum capiunt & nigrescunt: emisso enim atramento parentis inficiuntur. Coharent etiam inter se ad speciem racemi cuncta, nec facile alterum detrahi ab altero potest: mas enim humorem quendam mucosum mittit, cuius lentore tenaciter oua sibi cohærescunt, ac crescunt etiam ex hoc, cum primum edita candida sint atque exigua: mox atramento perfusa, nigra maioraque redduntur. Cum proles iam intus constiterit, tunc rupta oui membranula, sepiolae excluduntur: qua si quis prole iam perfecta disciderit oui membranam, sterusculum emittunt, suumque praemetu colorem immutant ex candidante in rubriusculum. Sepiis uiuendi spatium breue: nam, exceptis paucis, biennium non complent. Sepias tamen nonnunquam in bina augeri cubita notum est. Mollium astutissima sepia est. sola haec suo utitur atramento non modo cum metuit, uerum etiam abscondendi causa: & cum progressa paululum se ostenderit, redit in atramentum: uenatur etiam suis illis praelongis praetenturis, non solum paruos pisciculos, sed mugiles etiam saepius: & maiores quoque nonnunquam euincit. Sunt qui sepiam quoque polyporum more, colorem sibi contrahere similem loco in quo uersatur, confirmant. Morsu non ledit sepia, sed noxia quaedam sanies est corpore eius effluit. Sepia, inquit Diphilus, elixa, tenera efficitur, ori grata, concoctu facilis & aluum leuiter mouet. In cibo datur sepiae, cum oleo & sale & farina decocta. Succum gignit sepia, qui sanguinem extenuet, & haemorrhoidum fluxum proritet. Sepiae cocta atramentum, inquit Dioscorides, agre concoquitur, & aluum emollit. Oua sepiae urinam mouent,

renumque;

Fistula,
φυσική,

Arenumque pituitas extrahunt, ipsosque renes purgant. Sepium quod in iis durum & testaceum est, uiribus simile est ostrearum testis, sed partium magis tenuium: exsiccat itaque & abstergit. Quocirca collyriis ex eo formatis palpebrarum scabricia quæ sycoses uocantur, perfricatur. Dentes quoque splendidos reddit. In alopecii præparant cutim sepiarum crustæ farina medicamentis. Oculorum tumorem ruboremque sepiæ cortex cum lacte mulieris illitus sedat, & per se scabricias emendat: inuertunt itaque genas id agentes, & medicamentum auferunt post paulum, rosaceoque inungunt, & pane imposito mitigant nocte. Eadem cortice & nyctilopes curantur in farina trita, & ex aceto illita. Vsto sepio utimur, inquit Galenus, ad **B**uitiligines & ephelin, furfures & scabiem: sali uero fossili admixtum, unguis oculorum eliquat: uel, ut habet Dioscorides, clotum in medicamenta oculorum additur. Contra albugines, in oculos iumentorum efficaciter insufflatur: pterigia oculorum absomit cum sale fossili tritum & impositum. Medetur lentigini cæterisque uitiis ex ossibus sepiarum cinis. Idem carnes excrecentes tollit, & humida ulcera.

1 Intestina duo, forsitan, internas partes duas, ὑπόρρα, quasi ἐνδύτορα. 2 Sepias uariis. Sepiarum generis mares, uarij & nigriores, inquit Plinius. 3 Venatur etiam, &c. Quibus artibus capret pisciculos sepiæ, explicat Oppianus. 4 Vsto sepio, &c. Dioscorid. Vstum in sua testa donec id quod crustosum est abscedat, postea tritum.

De lolligine & lollio.

Cap. CCXXVII.

ET nigrum niueo portans in corpore uirus **L**olligo. E molliū genere, sepiæ fere similis est: sed discrepat, quòd sepiæ latior est, uti modo diximus, lolliigo longior, & toto corpore mollior quàm sepiæ. Præterea gladiolus, qui in lollogine est arctior & cartilaginiosior est quàm in sepiæ, quod sepium uocari diximus. Pinnulam habet non angustam adeo, sed latiore quàm polypus aut sepiæ: neque per totum aluum circumactam, sed de medio orsam. Promuscidem habet eam quæ in dextra parte est, longiorem. Bina habet uentris conceptacula, ut & alia, sed alterum minus ingluuiem imitatur. Atramentum illud suum supra continet apud mutim, cum sepiæ infra ad aluum habeat: idque non atrum, sed subrufum potius habet. Hoc metus causa emittit ut polypus. Quin & metus causa uolat lolliigo, & longius altèque extra aquam sese effert. Lollogines euolare ex aqua traduntur, tanta nonnunquam multitudine, ut nauigia demergant. lolliigo uolitans, tempestatem prænūtiat. Inter lolloginem marem & scæminam hoc interest, quòd scæmina intestina continet duo ueluti mammas: quæ si aluo dissecta inspectes, facile uideris: mas omnino iis caret. Cocunt lollogines, ut de sepiis dictum est: pariuntque in alto. sola enim ex hoc genere pelagia est lolliigo: confertumque ac continuum iis ouū quale sepiis est. Et uiuendi quoque spatium, ut sepiis breue: nam, exceptis paucis, bimatum non complent. Lolliigo, ut Diphilo placet, concoctu facilius est quàm sepiæ, atque ori grata. Lollogine uero longe grandior est, qui lollius nominatur: quippe qui uel in cubita quinque excreseat. Facie quo-

Lolligo,
τὸν Σίς.Intestina, ἐν
τὸν ὑπόρρα, uti supra.Lollius,
τὸν Σίς.
τρίαινα ὑπόρρα,
μῶν, inquit Athenæus.

DE DIFFERENTIIS

que à lolligine diffidet: pars enim lollij quæ exit in acutum, latior est: pin- E
nula etiam circundantes illæ totum in lollio ambiunt, iunctæ perpetuæq̃,
cum in lolligine partem aliquam relinquunt. Colore subrufo est: dentem
habet utrunque nigrum, & accipitris rostro figura non dissimilem, maiorẽ
suprà, infra minorem. Discisso alueo uetriculus suillo similis uidebitur: pe-
lagius est non alio modo quàm lolliigo.

1 Hoc in loco πυθῆς habetur, non πυθῆς in exemplaribus Græcis. 2 Lollius
à lolligine an specie differat, an solo sexu, quod scilicet lollius mas sit, lolliigo fœmi-
na, considerandum: uidebitur certe eadem species ex Aristotele tā lib. histor. 4, quàm
quarto de part.

De lepore marino.

Cap. CCXXVIII.

F

Lepus marin^o.
λαῖωσ δαλαῖσ
σῆσ.

Lolligini parua similis est lepus marinus, ut Dioscorides author est: ut
Luero alij, specie similis est cochleæ tegmine nudatæ. animal paruum, fe-
re inter lolligines aut lollios, aut certe sepias repertum: sepe etiam unà cum
apuis capitur, odore tetro. In nostro mari, inquit Plinius, ossa informis, co-
lore tantum lepori similis: in Indis & magnitudine, & pilo duriore tantū.
Magni maris lepus (nam alterum qui in alio mari nascitur, antè dixi, in-
quit Ælianus) ex omni parte ad terreni similitudinem accedit, præter pi-
los. Nam terrestris pili & molles sunt, & ad tactum haudquaquam resistẽ-
tes: contra huius spinosi & erecti, hūc qui tetigerit, læditur. In summa aqua
natate ipsum, non in altitudinem demergi dicunt: celeri autem & cōcitata
natatione uti: ad capiendum eò difficillimum esse, quòd neque in rete inci- G
dit, neque ad lineæ escam accedit: cū morbo afficitur, natate nequit, simul
& funditus expellitur atque eiicitur: quisquis tum manum ad eum admo-
uet, nisi medicamen adhibeatur, perit: ac si hunc bacillo tetigerit, hoc idem
periculum ei procreatur, quod basiliscus baculo tactus affert. Quem lepo-
rem marinum uocant, ut prodidit Apuleius, cum sit cætera ex ossis, xii nu-
mero ossa ad similitudinem talorum suillorum in uentre eius connexa &
cathenata sunt: quod soli illi, quod sciam, proprium est. Venenum est aliis
in cibo datus lepus marinus, erodendòque interimit: aliis etiã uifus. Siqui-
dem grauidæ si omnino aspexerint fœminam duntaxat, confestim nausea
& reduntatione stomachi uitium fatentur: ac deinde abortum faciūt. Re-
medio est mas ob id induratus sale, ut in brachialibus habeant. Eadem res
in mari & tactu quidem nocet: uescitur eo unum tantum animalium, ut H
non intereat nullus piscis, & tenerescit tantum: & ingrator uiliórque fit.
Homines quibus in pascu est, piscem olent: hoc primo argumento uenefi-
cium id deprehenditur. Cætero moriuntur totidem diebus quot uixerit le-
pus: incertique temporis ueneficium id esse author est Licinius Macer. In
India affirmant non capi uiuentem: inuicemque ibi hominem, illi pro ue-
neno esse: ac uel digito omnino in mari tactum mori: esse autem ampliorẽ
multo sicut reliqua orbis eius animalia. Oleum in quo incoctus sit mari-
nus lepus, ne pili renascantur efficere nonnulli prodidere. Ita Galenus. Dio-
scorides hoc efficere leporem ipsum marinum, aut per sese tritū atque im-
positum,

Diphilus pro-
didit, scariū pi-
scem nonnun-
quam marino
lepore pasci.

A positum, aut cum urtica marina, prodidit. Lepus marinus, inquit Plinius, ipse quidem uenenatus est: sed cinis eius in palpebris pilos inutiles euulsos cohibet: & ad hunc usum utilissimi minimi. Enterocelæ lepus illinitur tritus cum melle. In leporis marini sanguine & felle uis psilothri est: uel si in oleo lepus hic necetur. Sed de mollium generibus satis dictum iam est.

De crustatis.

Cap. CCXXIX.

Crustata in genere animantium exāgui sunt, quæ cutis loco crustis tenuibus, duriusculis tamen & testæ similibus, operiuntur: intus autem ^{Crustata.} ^{μαλακίστρα} molle carnosumque continent, durumque illud eorum tegmen non tam ^{κα.} fragile quàm collisile est: quale cancrorum genus & locustarum est. Summa eorum genera quatuor numero sunt. Genus unum ^{καράβος}, id est, locusta est: alterum, quem ^{γάραρον}, id est, gammarum uocant: tertium genus squilla est, ^{καρίδα}, appellant: quartum cancer, ^{κέρκρον} Græci dicunt. Ita Aristoteles: uerum aliter alij crustatorum genera enumerant. Plinius, Cancrorum genera (hoc etenim nomine, arbitror, pro crustatorum genere abutitur) carabi, astaci, mææ, paguri, heracleotici, leones, & alia ignobiliora. xxx nanque eorum species esse tradit. Galenus malacostraca, inquit, id est, crustata, astacus, pagurus, cancer, carabus, squilla, cammarides. Speusippus similes esse dixit, astacum, carabum, cancrum, pagurum, nympham & arcton, id est, ursam. Diphilus ostracoderma uocat astacum, carabum, carida, id est, squillam, cancrum, leonem. Singula hæc crustatorum genera, inquit Aristoteles, in plures species distinguuntur, quæ non modo forma, uerum magnitudine etiam multo inter se differant: alia enim magna, alia parua admodum sunt. Genus igitur cancrarium & locustarium (quod ^{καράβωδες} dicunt) similia inter se sunt, eò quòd utrunque brachia forcipibus denticulatis habeat, ^{χέλας} uocant: sed hæc non ingrediendi causa habentur, sed ut iis ^{Chela, χέλας.} quasi manibus capiant & retineant: orique quod ceperint, admoueant. Quamobrem contrà quàm pedes ea flectere solent: hos enim in cauum, illa in orbem flectunt & circumagunt: sed interest, quòd carabi caudam habent, cancri non habent. Squillæ à cancrario genere differunt, eò quòd caudam habeant: à locustario uero, quòd forcipe careant, & plures habeant pedes. Crustatorum partes supinæ & quæ circa caput sunt, ita se habent, **D** ut ad recipiendam reddendamque aquam branchiarum specie conditæ ² sint. Fistula etiam his data est, qua humoré quoq; unà cum cibo admissum reiiciant. Quæ uero inferiores sunt partes, in locustario præfertim genere, scæminis tabellatioribus sunt, in quas & oua deponunt cum pariunt, ubi & oua ipsa seruantur: at cancrorum scæminæ operculum illud applicatile (quod ^{ἐπιπύγμα} uocant) in quod oua deponunt, & quæ egerunt excrementum, amplius & interioribus partibus magis hirtum quàm mares habent. Crustata omnia ingredi possunt, itaque pedes complures obtinuerunt: pedes omnibus in obliquum flectuntur, eodem quo insectis modo: at denticulati illi forcipes, quibus saltem adsunt, interne flectuntur. Oculi iis omnibus duri, & apti tum intro tum foras, tum etiam in obliquum moueri: pal-

DE DIFFERENTIIS

pebram uero ex iis nullum habet. Aquam omnia eius generis ore accipiunt, E quam per partes illas asperiusculas, quas branchiarum specie conditas esse diximus, rursus egerunt: quæ partes omnibus quidem insunt: sed locusta plures habet. Dentes omnibus primores bini, & in ore caruncula quædam linguæ effigie constituta est: tum stomachus ori continuo iunctus, exiguus pro portione suorum corporum magnitudinis, & in cæcris breuis adeo, ut protinus uenter os excipere uideatur. Hunc excipit uenter, in quo locustæ & cancrorum nonnulli dentes alios habent: quoniam superiores illi non satis secare queant. Mox à uentre, intestinum simplex rectum, quod locustaceis & squillis rectâ in caudam finit, qua excrementa emittunt, & oua pariunt: cancris autem, qui operculum illud applicatum gerunt, in medio applicaminis ipsius: uerum iis quoque parte exteriori qua oua pariunt desinit. F Habent in hoc crustaceo genere mares tenues genitales meatus: fœminæ uuluas membraneas ad intestinum, bifidas fissasque hinc atque inde, in quibus gignitur ouum. Fœminis enim huius generis, locus ouis deputatus, iuxta intestinum omnibus est. Et quam *μύτις*, id est, mutem appellant amplius parciusue habent hæc omnia genera. Humida corpulentaque ea pars est: tenditque per eam mediam stomachus siue gula: eique parti proportionatur, quæ in sanguineo genere cor appellatur. Quæ crusta operiuntur, etiam olfactum sensus habere constat: odore enim escarum allecctata, nonnunquam capiuntur: nullum crustatum uel uocem, uel sonum aliquem emittit naturalem. Cocunt crusta operta, ut locustæ, astaci, & squillæ & huiusmodi reliqua, more quadrupedum retro mingentium: scilicet ut fœmina caudam supinâ exponat: mas suam superponat & applicet. Coire solent ineunte uere iuxta terram: iam enim coitus omnium id genus uisus est: interdum etiam cum ficus maturescunt, coire incipiunt: cancri autem parte priore copulantur, sua illa opercula mutua consertione componentes: membrum autem quod mas in fœminam inserat, nullum omnino habetur. Crustata ueluti locustæ cum per coitum conceperint, oua gerunt fere tribus mensibus his, Maio, Iunio, & Iulio: tum deinde sub aluo in rugas oua deponunt, putamine duriusculo intecta: quo in loco more uermium augentur: incrementum enim eorum oua foris recipiunt, sicut piscium. Fit igitur locustarum ouum arenidum in partes octo deductum: totumque quasi species uuæ consistit: fiunt autem oua maxima, non quæ iuxta meatum, sed quæ media sita sunt: minima quæ nouissima continentur. Magnitudo minimis quæta granis ficuum est: nec meatum ipsum ulla contingunt, sed per medium hærent cartilagineis quibusdam appendicibus quæ per id tempus augentur, atque ouorum capaces redduntur: partus enim in iis quasi in sarmentis quibusdam recipitur. Locustæ ad hunc pariunt modum: mox ubi ea sui corporis parte intra diem uigesimum maxime oua concoxerint, abigunt uniuersa, in idemque glomerata eodem modo quo foris congesta apparent: tum ex iis locustæ proueniunt, intra diem maxime decimum quintum, & sæpe minores quam ut digiti magnitudinem expleant, capiuntur. Excludunt igitur oua ante arcturum: abigunt iam concocta atque absoluunt ab arcturo.

De his plura uideas lib. 4. histor. animalium Aristotelis.

Μύτις, Mutis.

Squillæ

A Squillæ gibbæ uterum menses circiter quatuor ferunt. Locustæ asperis saxosisque proueniunt: astaci leuioribus. Neutrum genus limosa amat. Litora potius uernis hybernisque temporibus expetunt: conferunt se in altum æstate: uidelicet cum aliàs calorē, aliàs frigus persequuntur. Natant omnia suis caudis, celerrimèque retrorsum, pinnarum caudæ adiunctarum beneficio. Conduuntur hyberno tempore: & locustæ quidem & cancri crusta sua exuuntur per uer, quemadmodum angues membrana uernationis quam senectutem uocāt: cum uero exuunt, mollis admodum crusta subnascitur. Crustacea omniuora sunt: quippe quæ & lapillos & limum, & algam deuorent, atque etiam stercus (ut cancri faxatiles) & carnes etiam nimirum appetunt. Omnia eius generis hyeme leduntur, autūno & uere pinguescunt, & plenilunio magis. Quæ crusta intecta sunt, tunc optima sunt cum grauida, ut in locustaceis & reliquis eiusmodi patet. Duram omnino carnem habent, ut testacea, & quæ concoctu difficilis sit, multumque nutriat, nec facile corrumpatur. Non parū falsi in se continent succi: ut testacea, minus tamen quàm illa: quin & caro eorum non aliter atque testatorum in aqua si coquatur, succum illum falsum exuit, aluūmque sistit: assa tamē, ut Mnesitheo placuit, elixis meliora sunt.

1 Fragile, *σπασθόν*, collisile, *θλαστόν*. Plin. uero locustas crusta fragili muniri dixit.

2 Fistula etiam, &c. Locus hic apud Aristotelem mihi quidem suspectus est: tum quòd neque in libro De respiratione, ubi hæc apertius tradūtur, nec usquā alibi (quod equidem meminerim) ullam crustatis attribuat fistulam: tum etiā uetus interpretis hoc in loco nihil habet de fistula. Perpende lector.

C De locusta. Cap. C C X X X.

1 Crusta intectorum genus unum locusta est, *καρχαρον* Græci dicūt: cui simile genus alterum est, quem astacum uocant. Differt is à locusta, che- larum uarietate, atque etiam quibusdam aliis discriminibus, quanquā non multis. Locusta omnis forcipem dextrum grandiorē ualentiorēque habet: astaci uero non certum, sed alterutrum æque (ut fors tulerit) forcipē habent grandiore, tam mares quàm fœminæ. Pedes locustis utroque ex latere quini, ultimis illis adnumeratis, qui in forcipem exeunt denticulatum. & in his, quæ brachia chelæ uè dicuntur longa sunt, pedes uero parui. Corpus totum his longum est, & cauda quoque, & in cauda pinnæ quinæ adsunt. Hac natat, & in natando illi quasi remo innititur. Cornua ante oculos bina, longa & aspera, quibus alia minuta & leuora cornicula subiacent: corpus denique totum aculeatū habet, & asperum. Differt mas locusta à fœmina: quòd fœminæ primus pes bifidus est, mari simplex. Pinnæ etiam quæ in his parte supina geruntur, fœminæ, maiores, & quæ collo proximæ sunt minores habentur: mari omnes æque minores, nec usquam per diminutionē dissimiles. Ad hæc mari in nouissimis cruribus uelut calcaria maiuscula prominēt acuta, quæ fœmina parua habet & leuora. Partes illas quæ branchiarū species referunt, locustæ plures habent quàm alia. Dētes in ore locustis primores bini, magni & caui, in quibus & humor cōtinetur. Caruncula est inter dentes, linguæ representans effigiem, quæ &

Locusta:
καρχαρον.
Carabus.
Astacus.

Locusta,
Carabus.

DE DIFFERENTIIS

dentibus adnectitur: & gula ante uentrem exigua est: sed quam habent cō- E
 spicua, soli in crustatorum genere. Mox à uentre rectum intestinū, quod
 rectâ in candam finit, quâ excrementa emittunt, & oua pariunt. Locustis
 meatus quoque à pectore pēdens, ad excreméti ostium pertinet, qui fœmi-
 nis pro uulua est: maribus pro genitalis feminis receptaculo sufficit. Mea-
 tus hic ad carnis partem cauam continetur, intestinum uero ad deuexam,
 ita ut media caro interiaceat. Nulla maris meatum ac fœminæ differentia
 distinguit: quippe cum uterque tenuis sit & albidus: & humorem intra se
 continens pallentem: uterque etiam ex pectore pendet. Maribus sane præ
 fœminis propria in pectoris carne bina quædam candicantia constant dif-
 creta à cæteris partibus, colore formæque, promuscidi sepiarum proxima: F
 uerum hæc torta in uertiginem sunt, more papaueris buccinarū: quorum
 origo est ab acetabulis, quæ subdita partibus nouissimis ordinantur. Hic
 quoque caro est, sanguineo colore rubra & tactu lento, nec simili carni (est
 autem locustæ caro copiosior quàm in cancro). Ab hoc qui in pectore est
 anfractu, alter crassitudine lineæ lorïue sese porrigit: sub quo duo quædam
 feminis genitalis cōceptacula, intestino annectuntur. Hæc in mare: Fœmi-
 na autem ouum rubidum parit, membrana obuolutum prætenui, uētri &
 utrique intestini lateri annexum, atque ad carnem usque adhærens. Partes
 has habēt interiores atque exteriores. Cocunt locustæ, uti modo diximus,
 more quadrupedum retro mingentium, scilicet ut fœmina caudam supi-
 nam exponat, mas suam superponat & applicet. Oua gerunt fœminæ tri- G
 bus mensibus his, Maio, Iunio, Iulio: tū deinde sub aluo in rugas deponunt,
 quas πύλλες uocāt. Crusta sua exuuntur & locustæ & astaci, aut uere aut au-
 tumno post partum, quemadmodum angues per uer membranam quam
 senectutem uocant: non tamen similis atque in anguibus exutio fit. Iam e-
 nim captæ sunt locustæ mollem habentes superiorem thoracis partē, quòd
 crusta iam circumrupta detractâq; esset: inferiorē autem duram, quia nō-
 dum esset disrupta. Latent locustæ menses circiter quinque. Proueniunt lo-
 custæ asperis saxosisque locis, ut circa Sigeum & Athon: astaci leuioribus:
 neutrum genus limosa amat: locustis omnibus uita diuturnior data est. Pa-
 scuntur locustæ uenatu pisciculorum circa sua cubilia, quæ in alto locis a-
 speris saxosis cauernosisque faciūt. Pisces etiam uel maiores euincere pos- 4
 sunt, ut murenas, ut congros: nam elabi non queunt propter crustæ asperi-
 tatem. Contrà, locustis polypi superiores euadunt: & adeo, ut si uel eodem H
 in reti senserit locusta polypū, præ metu emoriatur. Tardius super terram
 reptat locusta: inceditque sua natura ante cum nihil metuit, demissis in la-
 tera cornibus: at ubi metuit fugit retro, longéque sua cornua porrigit. Cæ-
 tera in aquis natant, inquit Plinius: Locustæ reptantium modo fluitant: &
 iu pauore oblique in latera procedunt: pedésque his dati natatus potius q̄
 gressus causa, ut Aristoteles prodidit. Dimicant inter se more arietum, cor-
 nibus: quæ extollentes uibrantésque feriunt aduersarium: unum hoc ani-
 malium nisi uinum feruenti aqua incoquatur, fluida carne non habet cal-
 lum. Inter marina sunt elephantum locustarum generis nigri, pedibus qua-
 ternis

Formæq; , τὴν
 οὐρανὸν, id est,
 ac ipsa substi-
 tit.

Εἰς τὸν ἑρμιῶ
 δὴ μέγιστον, id
 est, ad carnem
 usque illā pro-
 tensum.

καὶ μακροῦν
 ἰσχυροῦ, id
 est, seq; longi-
 us euaculatur.
 Plinius hæc cā-
 cris tribuit.

Elephantus.

A ternis, bifulcis. Præterea brachia duo, binis articulis, singulisque forficulis denticulatis.

1 Carabus, Astacus dictus est ab Archestrato, & à Diphilo *καρκαῖος*. 2 In cauda pinnæ, &c. Carabi, inquit Plinius, à cæteris cancris cauda distat. 3 Corpus denique totum aculeatum, &c. Hinc crudele Tiberij Cæsaris facinus apud Suetonium, qui locusta os piscatori cuidam lacerari iussit. 4 Maiores euincere possunt, &c. Locustæ dimicationem cum muřena depinxit Oppianus, lib. 2 De piscibus.

De astaco siue cammaro. Cap. CCXXXI.

1 **A**stacus locustæ similis est, uti modo diximus: differt autem à locusta, tum aliis quibusdam discriminibus, quanquam non multis, tum chelarum brachiorumue forma. astaci enim non certum, ut locustæ, sed alterutrum æque, (ut fors tulerit) forcipem habent grandiore, tam mares quàm fœminæ. Pectus his corpusque totum leue est, nō more locustarum aculeatum & asperum: in pedibus tamen illis magnis, partes exteriores aculeos habent maiores. Color, quod ex toto dixerim, nitet, nigrisque maculis dispersis, euariat. Pedes inferiores ad grandes usque dispositi octo, quorum pars scissa in extremo bifurcatur, pars desinit indiuisa. quatuor enim bifurces sunt, reliqui quatuor simplices ex toto pertendunt. Tum grandes ipsi, longe maiores, extremæque parte latiores quàm locustæ habentur: sed nec hi eadem specie: dexter enim extremum suum latum, oblongum & tenue habet, sinister crassum & rotundum: uterque tamen scissus in extremo, perinde ut maxilla tam infra quàm supra dentatus est: uerum dexter pusillos ferratosque dentes continet omnes: leuissimos, & qui extimi sunt, serratos: intimos uelut maxillares, parte scilicet inferiore quatuor & continuos, superiore autem tres non continuos: uterque tamen partem mouet superiorem, ad inferiorémque deprimit adstringitque. Blesus item uterque situ inferiore, tanquam nati ad capiendū premédumque. Supra uero grandes illos habentur alij duo hirtiufculi, paulo ab ore inferiores, quos etiam in os adducit. Mox ueluti branchiæ os circundant frequentes & hirsutæ, quas assidue mouet: furculi etiam appendicisue graciles geruntur à pedibus, qui ori proximi habentur. Dentes huic quoque duo, ut locustæ: supra quos cornua, breuiora tenuioraque quàm locustis. Quatuor item alia ad sunt cornua, specie quidem duobus illis similia, sed tenuiora & breuiora.

2 **D** supra hæc oculi constituti sunt, parui crassiusculi, non ut locustæ maiusculi. Supra oculos extat deinde quasi frons quedam acuta & aspera, maior quàm locustæ. Denique facies acutior & thorax latior multo quàm locustæ: totumque corpus mollius & carnosius. Quod autem collum appellat, (Græci *σάχλον*) quinque partium foris est, & sextum latius illud situm loco nouissimo habetur, tabellis cōtinuatum quinque. Interiora uero in quæ fœminæ foras pariunt, ouaque deponunt, hirtiufcula quedam quatuor continent. In singulis autem eorum quæ foris esse diximus, spinæ singulæ breues rectæque eminent. Fœminam hoc in genere nullum discrimen à mari distinguit: nam & mari & fœminæ forceps alteruter grandior more incerto est: parem uero utrunque, neuter habere uisus est. Exuunt senectutem &

DE DIFFERENTIIS

astaci, aut uere aut autumno, & leuioribus locis proueniunt, ut apud Hellespontum & circa Thasum, sicuti locustæ asperis saxosisque: neutrum genus limosa amat. Gignuntur & in fluminibus astaci quidam pusilli.

Astacus fluminis.

4

Gammarus.

1 Astacus, &c. Ἀσάκων gammarum interpretatur Theodorus. Athenæus gammarum latine dici genera quædam καείδων, id est, squillarum scribit. Columella quoque & Plinius fere cammarum uocant, non gammarum. 2 λαμπρόν ἔχει τὸ χρώμα, concolor in nostra cammare lance rubes, inquit Martialis. 3 τράχηλος, id est, collum, (ut uidetur) eam partem significat, quam caudam supra in locustis uocauit Aristoteles, nisi forte locus hic sit mendosus. 4 His similes esse tradit Aristoteles, bestiolas quasdam, quæ in cochleis quibusdam reperiuntur, sed quæ præmollem habent carnem.

Cammarus.

De cancrorum generibus. Cap. CCXXXII.

Cancer, καρκίνος.

CAncri inter crustacea solis corpus rotundum est, & cauda deest: cum locustis squillisque oblongum corpus sit. Pedes his omnes cum forcipibus deni. Omnibus uero magna ex parte grandior ac ualidior forceps dexter quàm læuus est: & superiorem forcipis partem mouent, non inferiorem. Crura iis breuia, quia parum mouetur. Alueus totius corporis indiscretus est: nec etiam caput distinctum, nec aliud quicquam. Oculi uero omnibus, sed aliis è latere supra, continuo sub prono, amplo distantes discrimine: aliis in medio, breui discrimine, ut heracleoticis & maiis. Os oculis subditum, in quo dentes duo ut locustis: uerum non rotundi, sed longi: & tegmina hos operiunt duo. Inter hæc talia interiacent quædam, qualia locustarum dentibus adnecti diximus. Humorem quem ore accipit, tegminibus illis depellit. Emitterit uero meatibus quibusdam superioribus, qui statim sub oculis positi sunt. Quoties ergo aquam acceperit, utroque tegumento os obturat, atque ita respuit humorem. Gula post dentes breuis admodum est, ita ut protinus uenter os accipere uideatur. uenter bifidus gulæ subiungitur: cuius ex medio, intestinum simplex & tenue procedit, quod sub operculo illo exteriori applicato desinit, quod caudæ loco habetur: in quod & fœminæ oua pariunt. Humor intus in alueo pallidus, & minuta quædam oblonga albida continetur: rufa etiam alia, maculis dispersis. Differt à fœmina mas, magnitudine, crassitudine, & applicatili illo operculo: id enim amplius in fœmina est & distatius: & interiora habet hirtiora amplioraque, in quæ & oua pariat: aliàs cauda hæc in cancris minimi est usus: quandoquidem prope terram uitam agere cauernasque subire solent, nec plurimum natant. Et qui ex iis pelagij sunt, ij pedes habent longe tardiores ad ambulandum: sunt enim cæteris ipsi nantiores, ut maiæ, & qui heracleotici appellantur. Fœminæ quoque primus pes, inquit Plinius, duplex est, mari simplex. Ex omnibus animalibus cancrorum genus unum, non in priorem mouetur partem, sed in latus. Et cum cætera animalia ducibus binis pedibus incedunt, cancer unus quaternis regi solitus est. Cum cætera crustacea auersa cocant, cancri parte priore copulantur, sua opercula loculosa illa rugosaque mutua confertione componentes. Latent cancri quinque mensibus, & crusta sua ueris principio exuuntur, quemadmodum locustæ: molliores quidem perspicue, sed etiam duriores exuere aiunt, ut maias: & tunc quidem

Longi, aliàs parui, μικροί.

*Vetus interpret
Non sunt applicata sicut
maris operculula.*

11

A quidem præ teneritate non satis ambulare possunt. Ostrea uenatur cancer,
 1 iniectoque inter testas lapillo, exedit. Cancrorum genus multiplex, nec fa-
 cile enumerandum: maximum quas maias appellat. Durior his crusta est, *Maia, μαία.*
 & crura exiliora: oculique paruo distant interuallo, sicuti in heracleoticis.
 Secundum magnitudinis locum paguri occupant. Qui heracleotici uocantur, *Pagurus:*
 crusta quoque firmiore muniuntur ut maiæ: & oculos habent paruo
 distantes interuallo, sed crura illis breuiora sunt quam maiis. Aliud genus
 2 est fluuiatiliu cancellorum: ceteri minutiores, & nullis pene nominibus *Cancer fluuiat-*
 annotati. Genus cancellorum in litoribus Phœnice fert, tantæ uelocitatis ut *tilis.*
 3 uix consequi sit: unde *ἰππεῖς*, id est, equites illos appellarunt: iis nihil fere in- *ἰππεῖς.*
 tus propter inopiam pabuli. Genus item aliud est, quod magnitudine can- *Equites cæcri.*
B crum non excedit, facie astacis simile. Edulium graue cancer est, & ægre *Cancer.*
 concoquitur: contra serpentium ictus medetur. Cancri fluuiatiles triti cru- *Cancri fluuiat-*
 di potique ex asinino lacte remedio sunt contra serpentiū phalangiorum- *tilis.*
 que morsus & scorpionum ictus. Elix & cū suo iure in cibo sumpti phthi-
 sicis tabidisque profunt, & iis qui leporem marinum hauserint. Nihil æque
 aduersari serpentibus aiunt quàm cæcros: suesque percussas, hoc pabulo mederi.
 Rupta cōuulsa cæcri fluuiatiles triti in asinino lacte maxime sanant: triti ue-
 ro cū ocymo atque admoti, scorpiones necant. In cataplasmatibus modū imposi-
 ti aculeos infixos extrahunt. Cancrorū fluuiatiliū succus cū farina ordeacea
 auriū uulneribus efficacissime prodest. Exustorū cancellorū fluuiatiliū cinis
C non aliter atque echinorum cochlearumque exsiccandi facultate pollet.
 Substantiæ autem proprietate, mirū quàm canis rabidi morsibus prodest,
 & solus, & multo magis cum gentiana & thure, ut sit thuris pars una, gen-
 tianæ quinque, cineris cancellorum decem. Bibendum hoc medicamentum
 dant, alij quotidie diebus quadraginta, cochlearij magni mensura, aut (si
 non statim detur, sed aliquot post dies quàm uulnus acceperint) duorum
 cochleariorum aquæ admistū. Alij cineris duo cochlearia, uno radicis gen-
 tianæ adiecto, triduo cum uino exhibent. Cinis hic cum decocto melle, pe-
 dum sedisque rimas, perniones & carcinomata mitigat. Aduersus canis
 morsum minime ualere marinos cæcros alij prodidere: at Dioscorides ma-
 rinos eadem omnia posse, uerum minus efficaces esse prædicat: utuntur &
 cancellorum cinere ad dētium dolores: & ad lepras cum oleo Andreas usus
D illo est. Quem cancellum & *καρκίνιον* appellant, principio ex terra limoque *Cancellus.*
 consistit: mox conchulas ingreditur uacuas: ubi cum excreuerit, transit in *καρκίνιον.*
 concham ampliolem, uidelicet aut nerites, aut turbinis, aut alicuius simi-
 lis: sæpe etiam paruam buccinam subit: ingressusque ampliolem illam, ge-
 rit pari modo, & uiuit in domicilio capaciore: rursusque excrefcens, aliam
 petit ampliolem. Specie similis locustaceis est, nascique seorsum per se so-
 litus: uerum quod testam deinde petit, uitamque in ea traducit, hinc simi-
 lis testa contactis animalibus est: quapropter is in ancipiti esse, genusque sibi
 uendicare utrunque uidetur: forma tamen, quod simplicius dixerim, simi-
 lis arancis est, nisi quod partem capiti & pectori subditam, ampliore quàm
 aranci habet. Cornicula duo rufa tenuia gerit, quibus oculi totidem subia-

DE DIFFERENTIIS

cēt: qui nunquam intro recedant, ut cancrorum, neque claudantur, sed semper eminentes appareant. Os sub his est, quod uelut capillamentis quibusdam pluribus circumdatur. His pedes subiūcti duo bifurces, quibus cibum ori admouent: bini item utrique adhærent lateri, & tertius paruus. Quod sub thorace est, molle totum est: quod dissecto pallidū intus cernitur. Meatus unus ab ore ad uentrem pergit: foramen excrementi perspici nullum potest. Pedes ac thorax duritiem præ se ferunt, sed minus quam cancri: nexu nullo adhæret testæ purpurarum modo & buccinarum, sed absolutus liberque uagatur. Pinnothera hunc uocat Plinius, Pinnother, inquit, uocatur minimus ex omni cancrorum genere, ideo opportunus iniuriæ. Huic solertia est inanium ostrearum testis se condere: & cum accreuerit, migrare in capaciores. Genus cæcelli diuersum est, quod in nerite degit, ab eo quod in turbine: oblongior enim est qui in turbine uiuit: qui uero in nerite, cætera quidem illi non absimilis: sed dextrum bifurcatum pedem, paruum habet, & læuum grandiusculum, & ingredi eodem ipso grandiore potissimū solet. Hic nunquam in turbine hospitatur, sed in neritis tantum. Sunt inter cochleas quæ intra se bestiolas habent similes astacis pusillis, qui uel in flumine gignuntur: sed ea differentia, ut præmollem intra suam testam carunculam habeant. Cancelli, qui perquam exigui inter pisciculos reperiuntur, pedes nouissimos latiusculos habent, ut ad nandum utiles sint, quasi pro pinnulis aut remis pedes haberentur. Inter spongiarum cubilia bestiola gignitur aranei similis, quæ pinnophylax dicitur, & squilla parua. hæc concham ingressa, aperiendo claudendoque pisciculos capit: aperit autem antequam ingrediantur, claudit & contrahit cum ingressi sunt. Nascuntur & in nonnullis testa operi generis cancelli, colore albido, corpore admodum parui: & plurimi quidem in mitulis, qui in alto gurgite degunt: mox in pinnis, quos pinnotheras uocant: quinetiam in pectūculis atque ostreis: uerum nullum conspicuum capiunt incrementum. Piscatores cancris eius modi nasci confirmant unà cum illis quorum testam inhabitant, & ex eodem quasi seminio gigni. Et in pinna quidem carni eius ita adnascitur, ut ueluti carneam quandam radicem in eam demittere uideatur.

Pinnother.

Cancelli.

Μικροὶ καρκύριοι.

Pinnophylax.

Squilla parua.

Pinnother.

Πιννόθερ.

Πιννόθερος.

Πιννόθηρ.

Pinnoter.

Hippoe.

Curfores cæcri.

Σκίλλαρον, uel

σκίλλαριον.

καείδιον.

1 Ostrea uenatur. Cancris astutia in ostreis exedendis describitur ab Oppiano. 2 Fluuiatilium cancrorum. Viuunt cancri, inquit Galenus, in utroque humore, marino scilicet & dulci. 3 ἰπποῖς, &c. Hippoe uocantur, inquit Plinius. Curfores cæcri, uti alij referunt, quod longe lateque uagantur, modo circum litora errant, modo longius proficiscuntur. 4 Eundem hunc pinnophylacem Aristoteles, σκίλλαρον quoque uel σκίλλαριον uocauit, & καείδιον. Theodorus pro utroque squillam paruam reddidit, Plinium secutus. Hæc apertius infra explicantur in pinna.

De squillarum generibus, & cammaro, leone & arcto.

Cap. CCXXXIII.

Squilla, καείς

Squillas (quas καείδας Græci uocant) à cæcrario genere differre modo diximus, eò quod corpus his longum sit, & caudam habeant: à locustario uero, quod forcipe careant, & plures habeant pedes. Quæ tamē ex mari ueniunt,

Animalia in Gangem squille, forcipes maximas & tangētibus asperas habent: quæ uero in Indum ascendunt, leues aiunt habere spinas, & forcipibus carere. Squillas ouum clauiculasque intra se similem in modum habere cum locustis certum est: intestinūque his sicuti & locustis & astacis recta in caudam finit, quæ excrementa emittunt, & oua pariunt. Squilla colorem mutant: uere enim nigrescunt, post uer albedinem suam recipiunt: Indicæ squillæ locustis maiores sunt. Squillarū plura sunt genera: gibbæ, quas Græ

2 *κίφας* uocant, crangones. Et paruum genus earum quæ maiores nūquam *Squilla parua.*

3 effici possunt. Gibbæ parte prona similes sunt locustarum: supina uero parte, tabellæ (*πλάκας* uocat) his nullæ. Quinos utrinque pedes capiti proximos *Gibba, κίφαι.*

habent acutiores, & ad uentrem utrinque alios, quorum extrema latiuscula sunt. Squillis etiam gibbis cauda & pinnae quaternæ: quarū quod in medio est, spinosum est, & acutius quàm quod in crāgone reperitur. est enim latius in crāgone. Squillæ gibbæ uterum circiter menses quatuor ferunt.

Crangones contrā quàm gibbæ, primos habent utrinque quaternos: tum *Crangones, Κεράκωνες.*

deinde ternos habent utrinque paruos. Reliqua corporis pars (quæ maior est) pedibus caret. Crangonis quoque lateri caudæ utrinque pinnae adnexæ sunt: quarum quod medium est, sicuti & in gibbis, spinosum est: uerum in crāgone latius, in gibbis acutius est. Caridon quoque, hoc est, squillarum

4 generis est cāmarus (ut auctor est Athenæus) eoque nomine uocatur à La- *Cammarus,*

5 tinis. E crustatorum genere & leo est, astaco minor: cuius brachia cācris si- *Κάμματος.*

milia sunt, reliqua pars locustæ. Leonem marinum Ælianus scribit locustæ *Leo.*

C speciem similitudinēque gerere: sed corporis tenuitate & gracilitate ha- *Leo marinus.*

bitus maiori esse: brachiaque habere tum maxima, tum cancris similia: cæ *Αίαν.*

ruleo colore esse: & subnigris maculis distingui. Iis quas nomine urfæ ar- *Arctos.*

ctos appellant, idem pariendi tempus natura statuit, quod locustis: quocir- *Ursa.*

ca per hyemem & uere priusquam oua excludant, cibo laudātur. Cum excluderint deterrimæ fiunt. Quæ crusta operiuntur, ita se habent Reliquum iam est, ut de testatis differamus.

1 Squillas, &c. Scyllam Plinius, ni fallor, hanc uocauit, lib. 32. 2 *Κεράκωνες* Theo- *Scylla.*

dorus crangines uocat. 3 Gibbæ, &c. Vetus interpres. Genus quod dicitur gibbo- *Crangines.*

sum, habet x i i. pedes, in utraque parte sex pedes: & pedes qui sunt uersus caput, sunt

acuti ualde: & extrema aliorum pedum qui sunt in uentre sunt lata: & uentres eorum *Cāmarus ma-*

D assimilantur uentri carabi. 4 Cammarum marinum dixit Plinius. Columella in- *rinus.*

ter animalia (ut uidetur parui incrementi) cammaros numerauit. Gammaros alij uo- *Gammarus.*

cant. (ut Theodorus pro astaco gammarum reddit) Iuuenalis:

Si tibi dimidio constriktus gammarus ouo

Ponitur.

Martialis lib. 12 in Candidum:

Immodici tibi flaua regunt chrysendeta nulli:

Concolor in nostra gammare lance rubes.

Hic uero apparet ignobile esse gāmarum, siue cammarum, & uulgi cibum. 5 Leo

est astaco minor. In Athenæi exemplaribus habetur *μείζων ἔστιν ὁ λέων τῶ ἀσάκων*: quò in

loco equidem conicio legendum esse *μείων* pro *μείζων*: itaque (minori) reddidi: atq; hanc

meam opinionem confirmat, & quod nobis tradidit ex Æliano Gillius. Plinius leo- *Leo.*

nem inter crustacea nobiliora numerauit.

DE DIFFERENTIIS

De testaceis.

Cap. CCXXXIII. E

Testatum.
 Testaceum.
 ὄστρακός τε βίμων
 ὄστρακηρόν.
 ὄστρεον.
 ὄστρεον.
 Ostreum.
 Concha.
 Conchilium.
 Turbinatum.
 στρουθοειδής.

Bivalue,
 δίθυρον.
 Univalue.
 μονόθυρον.

Detectam,
 γυμνόν.

Turbinata.

Testata ea sunt quibus pars carnea intus est, nihil durum intra se habes, solida foris, testæ aut lapidi similis, quale genus concharum & ostrearum est. Huius generis aut nullum in terra gignitur, aut omnino pauca, ut limacum genus, & si quid eiusmodi aliud sit, sed rarum: at in mari similiq; humore multa & varia gignuntur. Hæc inter se numerosa discrepant differentia tum teste, tum carnis ratione: aliis enim in hoc genere nulla est caro, ut echinis: aliis est, sed quæ penitus inclusa nec ulla ex parte conspecta est, excepto capite, ut limacibus, purpuris, buccinis, & reliquis turbinatis. Sunt uero turbinati generis (quod στρουθοειδής dicunt) alia quidem in anfractum intorta, ut buccina: alia in globum tantum circumacta, ut echinorum genera: nerites quoque testam habet rotundam. Cæterorum quædam duplici constant ualuula, quædam simplici: ut genus alterum δίθυρον aut bivalue: alterum F univalue uel μονόθυρον possit nuncupari. Bivalue appello, quod gemina testa clauditur: univalue quod testa singulari continetur: cuius altera pars detecta carnem ostendit, ut lepas. Bivaluis generis pars cluifilis est & referatilis, ut petunculi & mitili: eiusmodi nanque omnia, parte altera ligata, altera soluta constant, ut & concludi possint & aperiri. Alia binis quidem conclusa ualuulis sunt, uerum utroque latere connexa, ut ungues siue digiti. Sunt & quæ testa tota occultentur, ita ut nulla ex parte carnem detectam habeant, ut quæ tethya siue uertibula appellamus. Ipsarum etiam testarum magna uarietas: nam alia leues habent testas, ut ungues, mitili & concharum quædam, quas alij galadas appellant: alia scabras, ut ostreæ pinna, & conchæ nonnullæ & buccina. Atque horum quædam etiam pectinatim diuisas striatasue: ut pe G ctunculi & conchæ quædam: alia non ita striatas, ut pinna, & concharum nonnullæ. Crassitudine quoque differunt & tenuitate tum totius, tum partis, uelut labrorum: aliis enim labra tenuia, ut mitilis: aliis crassa, ut ostreis. Item alia modo quodam se mouent, ut omne quidem turbinatorum genus mouetur & serpit: & pectines, quos & uolare nonnulli aiunt: alia ita natura immobili sunt, ut nunquam sedem in qua hærent sponte ipsa mutare ualeant, ut pinna. Et quæ ex testaceis loco mouentur, eo tantummodo mouentur quo pedestria aliqua pedibus mutilata moueri dicimus, & parum admodum progrediuntur: sed uelut stabilia & hærentia mobilia sunt: ut progredientia uero, stare uidentur atque adhærere. sunt enim animalia ueluti mā H ca deprauataque. Commune testacci generis omnibus est, ut testa intus equalis læuisque sit. Et caro bivaluis & univaluis generis ita testæ adhæret, ut nisi per uim nequeat detrahi: at turbinati laxior continetur & absolutior. Cui generi peculiare est, ut testæ ea pars quæ à capite remotissima habetur in anfractum clauiculamue torqueatur. Mouentur eadem omnia parte dextra, non ad clauiculam, sed in aduersum. Operculum etiam eadem iam inde ab ortu naturæ omnia fere gerunt. Est autem hoc crusta quædam prætenuis, qua tanquam operculo quodam congenito, carni patulæ apposito, sese quasi concludendo tumentur, ne facile offendantur ab iis quæ extrinsecus incidant. Testatorum corpus quam paucissimis constat ex partibus: sunt enim

A enim omnia aut immobilia, aut parum omnino motus adepta, ut modo diximus: quæ autē mobilia sunt, hæc plures habeant partes, necesse est. partes exteriores huius animalium generis differentiis iis uariantur. Interiorū natura similis quodammodo in omnibus est, maximèque turbinatis. Differunt enim inter se magnitudine, & quæ excessu constant affectibus: nec uero multum dissident uniualue & biualue genus, quāquam longe ab immobilibus discrepent, quod latius postea patebit. Natura ergo turbinatorū *Turbinata.* fere similis constat, nec nisi magnitudine uariat, ut modo dixi: aliis enim partes maiores atque euidētiores, aliis minores obscuriorésque sunt. Quo enim maiora sunt quæcunque testatorum genera, eò partium conspectum

B præbent euidentiorem. Ad hæc discrimen illud duritiæ, mollicitiæ, cæterarūque generis eiusdem affectionum. Turbinatorum omnium caro penitus testæ inclusa est, nec ulla fere ex parte conspecta, excepto capite. Hanc primo extimóque in ore testæ, maxima quidem ex parte, omnia torosiusculam habent, alia magis, alia minus. Caput eius ex medio partis prominulum extat & cornicula duo, quæ pro magnitudine animantis plus minus capiunt incrementi: in maioribus enim magna, in minutis uero animalibus admodum parua conspiciuntur. Exerunt caput more omnia eodem, idémque per metum retrahunt intro. Est illis & os: nonnullis etiam dentes, ut cochleis, breues, acuti, duri & tenues. Promuscidas item gerunt modo muscarum: quod quidem mēbrum partim linguæ effigiem præ se fert, & partim aculei. Venter os protinus excipit, similis auium ingluuici, habentque infra uentrem duo quædam albida firma, & torosa, mammis similia, cuiusmodi uel in sepiis esse aduertimus, sed hæc torosiora sunt. Meatus *Ραπαυερ. Μύκων.* à uentre duplicatus longus porrigit se usque ad id, quod papauer appellatur, quod *μύκων* Græci uocant, quod fundo cōmissum est. Hæc ergo in purpuris & buccinis & *κόχλοις*, id est, umbilicis sunt conspicua, & in clauicula testæ continentur, sicuti & in reliquis turbinatis omnibus. Est autem *μύκων*, id est papauer, quasi excrementitium quoddam membrana contentū magna sui parte in omnibus testaceis generibus, quod uel esculētum esse præcipue sentitur, quāquam in quibusdam echinis cibo minime idoneum est. Meatum illum excipit intestinum illi continuum simpléxque ex toto usq; ad exitum: estq; eius initium circa anfractum papaueris, quo etiam latius

D est: hinc sursum uersus replicans, carnosam illam partem repetit, finitq; ad caput, unde eiicitur excrementum ex meatu quodam ori uicino, quod in omnibus perspicitur turbinatis tam aquaticis quàm terrestribus. Mēbrana in grandiusculis umbilicis sub uentre, gulæ illi siue meatui attextitur continua, per quem meatus prolixior albicans, colore similis superioribus illis mammillaribus carunculis tendit. habet etiam incisuras, quales in ouo locustarum habentur: uerum hoc albidum, illud rubidum est: nullus exitus huic, nec foramen ullum patet, sed prætenui membrana cōtinetur, cauum quoddam angustum in se habens. Tendunt ab intestino ad imum nigricantia quædam aspera atque cōtinua, qualia uel in testudine uisuntur, sed minus nigra. Cæteræ quoque cochleæ umbilicū hæc habent eadem: sed quo

DE DIFFERENTIIS

Univalua.
Bivalua.

Ouum.

Cordis propor-
tionale.

minores, & minutiora: & in iis ipsis alia explanatius, alia obscurius, ut dictum est. Univalue autem & bivalue genus, partim iis simile est, partim diversum. caput enim & cornicula & os obtinent, atque etiam quod linguæ speciem gerat: uerum hæc in minutioribus sensum præ sua exiguitate effugiunt: nonnulla etiã in exanimatis, aut non mouentibus percipi nequeunt. Papauer illud omnia habent, sed non loco eodem, nec par, nec ex æquo manifestum: sed univalua suo fundo, ut patellæ: bivalua quæ mutuo testarum complexu nodouè ligantur. Quibusdam etiam quasi capillamentis, in extremis oris, hæc omnia circundantur. Quod autem ouum uocatur tempore quo gigni solet, altero tantum latere, dextro scilicet, bivalua habent: altero latere ostium excrementi continent. Sed errore ouum hoc uocatur, quippe quod nihil ad generationem conferat, sed tale sit quale est pingue in sanguineo genere cum uiget, & quod bona animalis nutritione alimoniaque proueniat: quamobrem sapore per id tempus præstant, ciboque laudantur, scilicet uere & autumno. Laborant enim testata omnia per frigus & æstum, atque exuperantiam temporis ferre nequeunt. Est autem ouum hoc in testatis, quibus datum id à natura est, carni ipsi intumescens, nullum habens ad eius exitum foramen, sicuti albidum illud in umbilicis: id enim illis simile intelligimus. Sed huiusmodi partes (ut dixi) cum conspicuæ in magnis habeantur, in paruis tamen aut nullo pacto aut uix sentiuntur. Quamobrem in magnis pectunculis præcipue patent. Ostium excrementi cæteris quidem à latere est: at uero patellæ feræ parte ima testæ excernitur, quæ foramen in testa habetur. Et univalua quidè atque bivalua ita se habere cernuntur. In uniuersum autè, nullum ex testaceis est, quod capite careat: cæteræ corporis partes nomine uacant, præter linguam, quæ omnibus etiam inest. Caput omnia testata infra habent plantarum modo: ut quæ cibum de imo capiunt, ut plantæ radicibus suis hauriunt. In testatis omnibus id etiam est quod cordi proportionetur, eodem modo quo & in crustatis & mollibus, quod mutis uocatur, sed minus patet: attamen in medio querendum hoc est, aut scilicet inter partes quæ cibum recipiunt, & quæ excrementum emittunt, si fixa degunt: aut inter dexteram partem & sinistram, si incessilia sunt. Quæ siliceo tegmine operiuntur omnia, quibus saltem ingrediendi facultas est, olfactum gustumque habere constat argumento escarum: accedunt enim ad escam à longe, utpote odorantes. Sensus item saporum iis inesse hac eadem ratione patet. sapore enim rerum earundem quæque delectantur, ad quas ueniunt odoribus inuitata. De uisu & auditu, quanquam nihil certi manifestiq; habemus, inquit Aristoteles: ungues tamen ad strepitum se subtrahere, inferiusque subsidere cernuntur, quoties feramentum sentiunt admoueri: pectines quoque admoto digito dehiscunt, mox comprimunt se ut cernentes. Neritas item qui capiunt, non aduerso flatu, sed secundo adeunt, quoties esca persequuntur: nec uoce ulla, sed silentio agunt, utpote cum & olfaciant & audiãt: nec fieri posse aiunt, quin subterfugiant, si uox proferatur. Hæc Aristoteles. In marinis ostreis, inquit Plinius, auditum esse non est uerisimile: sed ad sonum mergere solent: ideo & silentium

A silentium in mari piscantibus. Vniuersum autem testatorum genus, plantæ simile respectu gradientium animalium est. Sexus discrimen in iis quæ testa integuntur nullum omnino perspicuum est. Et plurima quidem non coire apertum est: sed an ulla coeant & per coitum generent, incertum est: sed quemadmodum in genere stirpium, aliæ fructum ferunt, aliæ sterilem sortiuntur naturam: ita etiam in his quod quidē pariat & generet, est: quod autem maris fungatur officio, deest. Vnum saltem ex his genus cochlearū coire perspectum est: sed an ortus earum per coitum sit necne, nōdum exploratum satis habetur. Est sane totum hoc animalium genus modo quodam inter animalia & plantas ambiguum, & uelut in ambobus constitutū

B generibus: munere neutrius fungitur. Nam ut planta, sexu maris & fœminæ caret, nec in altero generat: & ut animal, nullum ex se fructū affert modo plantæ: sed consistunt & generantur ex terrena & humida quadam concretionē. E limo nanque & materia putrescente, sponte naturæ oriuntur prope dixerim omnia: diuersa tamen pro limi differentia: nam in cœnoso, ostreis origo consistit, conchæ, chamæ: ungues & pectines locis arenosis sui ortus initia capiunt. Rimis cauernisq̄ saxorum tethya generantur & glandes, & quæ per summa adhærent, ut patellæ & natices. locis enim nascuntur hæc uariis, ut alia uadis, alia gurgite, alia duris locis atque asperis, alia arenosis. Omnia uero id genus celeri incremento augentur. Quæ ex iis fauificare solent (qualia sunt, inquit Plinius, quæ durioris testæ sunt, ut murices, purpuræ) non alio modo quàm cætera testis inclusa generantur: uerum melius atque uberius quoties præexistent aliqua quæ eiusdem sunt

C generis. Conduunt enim aliqua, ut purpuræ uerno tempore eundem in locum sese colligentes, quam *μελικήρα* aut fauaginem uocant, quæ uelut fauus est apum: uerum non ita elegans, sed quasi è putaminibus cicerum alborum multa inter se composita, struem unam sua cohæsione coagmentarint. Nullum iis patet foramen, neque ex his purpuræ ceteræ uel testacea enascuntur: sed coagmentatio illa fauo similis tanquam purgamentum iis est. emittunt enim, cum suos ordiuntur fauos, mucorem quēdam (saliuarium lentorem uocat Plinius) ex quo putamina illa coagmentata consistunt. Hæc ergo rupta diffusaque omnia, humorem quem cōtinebant, in terram demittunt: mox eo quo effuderint, loco gignuntur animalcula testacea, ut

D purpurulæ, exordio admodum exiguo. Buccina quoque & mituli fauificare solent. Itaque ne hæc quidem quæ inter testacea fauos saliuant, alio modo quàm cætera generantur: sed sponte naturæ omnia è limo materiæque putrescente. Quod ad generationem pertinet, res ita habet. Aluntur autē quæ ex iis immota manent humore dulci & potulento, qui per spissâ trāsmittitur. Quæ autem mobilia eadēque carne uescētia sunt, iis uictus ex pisciculis est, ut purpuris: alia uero iis quæ in mari pullulant, uescuntur. Latent testata omnia, ut in mari purpura, buccinum, omnēque id genus, uerum non eodem modo, sed absolutorum latibulum euidentius est: conduuntur enim secessu: aliqua uero leuiore quodam tegmine superimposito delitescunt, ut limaces. At earum quæ adhærent, non est tam manifesta latita-

*In cœnoso, ἐν
τῷ βορβορώ-
δει.*

*μελικήρα.
Fauago.*

DE DIFFERENTIIS

tio. Quæ uero latent, non eodem tempore omnia latent, sed limaces hyc- E
 me, purpura & buccinæ canis exortu dies circiter triginta conduntur. Pec-
 ctines etiam tempore eodem: sed eorum plurima sane latent, & algore ur-
 gente & æstu. Testaceo generi anni pluuij profunt, præterquam purpuris:
 cæteris squalor incommodus est. nam & minora redduntur & deteriora.
 Conducunt autem iis imbres, propterea quòd mare dilutius redditur: sed
 frigus facit profecto, ne uel in Põto uel in fluuiis gigni possint, exceptis bi-
 foribus paucis. Genus nãque uniualue potissimum rigore induratur & in-
 terit. Iam uero & lunari potestate ostrearum conchiliorúmque & concha-
 rum omnium corpora augeri & rursus minui constat. In mari rubro testa-
 ta omnia mira quadam magnitudine augentur. Quæ testa intecta sunt o- F
 mnia, ut pectines, tunc optima sunt cum grauida: sed quanquam testa inte-
 cta grauida dicimus, tamen nullum eorum, uel coitum uel partũ uidemus.
 uerno tamen tempore & autumnno, ut dictum est, habere cernũtur ea quæ
 oua appellant, exceptis echinis qui cibo idonei sunt. Caro non æque om-
 nium esculenta est: & excrementum quod papauer uocatur, quibus-
 dam cibo idoneum, quibusdam non idoneum est. Modice collui debent
 omnia testacea in cibis, quia saporis gratia perit. Testaceis omnibus com-
 mune hoc est, ut falsum quendam in sua carne succum habeant, quo al-
 uum citare nata sunt: id quod unicuique magis minúsue datum est. Quæ
 enim dura carne cõstant, minus hoc habent quàm ostrea, quæ sane omniũ
 mollissimam habent carnem: parua uero chama, sphondili, solenes, pur- G
 pura buccinæque & alia id genus, duram. Itaque ostrea minus quidem nu-
 triunt, & aluum facilius mouent: quæ autem duriora sunt, uberius alũt, &
 difficilius concoquuntur. Purpuræ buccinæq; duriore sunt carne, succum-
 que efficiunt crassiores: sed caro in aliis, præsertim in ostreis humidior te-
 naciórque est. Præterea quæ duram habent carnem, ut concoctu difficilia,
 ita corruptioni minus obnoxia sunt. Qua quidem ratione sapius ea exhi-
 bere solemus iis, quibus ex malorum succorum copia cibus in uentre cor-
 rumpitur: siue eò ex iecinore adfluant, seu in ipsius uentriculi tunicis conti-
 neatur. Dantur autem, inquit Galenus, iis quibus cibus in uentre corrup-
 pitur, in optima aqua bis térue decocta, ita ut cũ salsa prior iam sentiatur,
 in aliam quæ pura sit transferatur: ex iis quæ duram carnem habet, succus
 procreatur quem crudum uocãt, sicuti quæ mollem pituitosus. Quemad-
 modum uero ea quæ succum illum falsum exuerunt, carnem habent corru H
 ptioni repugnantem, & quæ aluum sistat, ita si (cum sale & garo condi-
 ta fuerint) eorum ebiberis iusculũ, uenter quidem abunde mouebitur, cor-
 pus uero nihil fere sentiet alimenti. at caro ipsa solidior, & difficilius con-
 coquitur, & crudum crassumque ac frigidum gignit succum: maximaque
 ex parte lentum ac pituitosum: quamobrẽ senibus maxime incõmoda est
 ostrearum, & testatorum omnium caro. Mnesitheus Atheniensis de testa-
 tis hæc prodidit, Ostrea, chama & mituli cæteraque id genus, carnẽ habent,
 quæ ob falsum quem in se continent succum, ægre concoquitur: & si cru-
 da edantur, aluũ cient. Quòd si concoquantur, uel in quouis humore, ma-
 gnam.

A gnam falsuginis partem in eo relinquunt: quo fit ut eorum iuscula aluum turbent: caro uero ipsa, falsi illius succi iam expers, minime uentrē perturbet. Quòd si probe assentur conche, maxime tum falsæ euadēt, ut quæ succum iam habeant ab igne ueluti succēsum, & prope dixerim absumptum. Ad aluum urinām ueluti ciendam cæteris præstant mituli, ostreæ, pectunculi & chamæ, ut author est Diocles Caristius.

1 Sed errore ouum hic uocatur, &c. Xenocrates humorem album uocat & lacteum: Plinius etiã lac, ut de ostreis, quòd circa initia æstatis sint multo lacte prægnantia. 2 Emittunt enim, &c. Et nuper, inquit Plinius, cõpertum in ostreariis humorem iis fœtificum lactis modo effluere. *Lacteus humor.*
Lac.

B De turbinatis. Cap. CCXXXV.

Sunt testacei generis, ut nuper diximus, alia turbinata, alia biualuia, alia uniuualuia. Turbinato generi hoc fere peculiare est, ut testæ ea pars quæ à capite remotissima habetur in anfractum torqueatur. Mouentur eadem omnia parte dextra, nõ ad clauiculam, sed in aduersum. Operculum etiam eadem iam inde ab ortu naturæ omnia fere gerunt: naturæque omniũ, maxima quidem ex parte, in eorum partibus similis constat: nec nisi magnitudine uariat, ut modo diximus. Turbinati generis alia in anfractũ intorta, ut cochlearum genera: alia in globum circumacta, ut echinorum genera.

Turbinatum.
Σφομβοειδής.
Σφομβώδης.

De cochleis. Cap. CCXXXVI.

Turbinati generis cochlea est, & in anfractum intorta cochlearum omnium caro testis penitus inclusa continetur, nec ulla ex parte conspiciua est, excepto capite. Quòd si testam detraxeris hebetescit cochlea atque expirat. Exerunt se domicilio, binæque ceu cornua prætendunt contrahuntque: oculis carent, ideo corniculis prætentant iter. Caput in iis modo quodam equinam speciẽ præ se fert. Os habent & dentes acutos, duros, breues: indicio est à minimis earum derofas uites. Ex testatis, unum cochlearũ genus coire perspectum est: sed an ortus earum per coitum sit necne, nõdum satis exploratum habemus. cochleæ pariter omnes, autumnò & uere sua oua habere uisuntur. Varia sunt cochlearum genera: sunt oblongæ quibus tubẽ loco utuntur tibicines: (echinophoros uocāt aliqui, aut eclinophoros)

Cochlea.
Κοχλίας.
Κόχλος.

Sunt & rotundæ in oleario usu, quibus scilicet oleum effunditur, & *πεντα-*
3 *θίκυλοι*, & quibus clauicula in acutissimum acumen intorquetur: iterum sunt aquatiles, sunt & terrestres. Aquatiliũ alia marinæ sunt, stomacho utiliores: alia fluuiatiles, quæ uirus habent. In terra gignitur cochlea terrestris, in testaceo genere pene sola, quæ & limax dicitur. Sũt ex cochlearum generibus quæ acerata uocantur, latæ, multifariãque nascentes: sunt enim & è terrestribus quedã, quæ latæ & minutę passim inueniuntur. Sunt etiam cochleæ quædam nudæ, in Africa maxime: & passim quoque oberantes minutæ quædam longęque & candidæ. Sunt & quos sesilos uocant, aut seselitas, genus syluestre uepribus fructetisque coherens, & quasi agglutinatum. Præterea sunt in Liguria alpibus quę *πωμαλίαι* ab operculo illo suo appellantur, quo ueluti tegmine superimposito latent (quanquã omnes etiã limaces leuiore quodã tegmine sibi superimposito, hyeme latent.) Genus

Echinophori, uel Eclinophori.
Cochlea rotũde
πενθόκλυτοι.
Cochlea terre-
stris.
Limax.
Κοχλίας χερ-
σαί.
Κοχλίας.
Acerate.
Cochlea lata.
Cochlea nuda.
Cochlea candida.
Longa.
Seselita.
πωμαλίαι.

DE DIFFERENTIIS

hoc minus uulgare est. Adhærēt operculo eiusmodi testē se operiētes, obruēt terra semper. Hæ circa maritimas tantum alpes quondā effossæ, cœpere iæruī & in Veliterno. In Balnearibus insulis cauaticæ appellatæ (quoniã in speluncis nascuntur) non prorepunt è cauis terræ, neque herba uiuunt, sed uix modo inter se cohærent. Cochlearum aliæ aliis præstant: marinæ stomacho utiles sunt, & facile aluo excernuntur. Fluuiatiles & albæ uirus habent: terrestres uero stomacho utiles sunt. In his autē laudatissimæ sunt Sardonicæ. Aphricanæ, & in his Solitanæ, Astipaleicæ, & quæ in Chio gignuntur: & Siculæ, modicæ, quoniã magnitudo duras facit & sine succo. Balearicæ quoque quas cauaticas uocari diximus: & quæ in Liguriæ alpibus pomatiæ. Laudatæ & ex insulis Caprearum. Syluestres autem, quas sefilos appellauimus, & uentrē & stomachum turbant: uomitiones excitant, & aluum solunt. Illyricis magnitudo præcipua est, Aphricanis fœcūditas, Solitanis nobilitas, albæ in Reatino agro nascuntur. Strabo cochleas prædicat Linusias. Cochleæ quoque altilis ganeam impleuere: quæ in eam magnitudinem perductæ sunt, ut octoginta quadrantes caperent singularum calices: author est M. Varro. Cochleæ crassum procreāt succum: sũntque duræ & concoctu difficiles. Quæ rotundæ sunt, earum grandiores, carnosæ sunt, uirusque habent, & choleram gignunt: at minores nonnullis in usu cibario sunt cum aceto mulso cõditæ rutæque uiridi & pipere. At uero qui eclinophori aut echinophori dicuntur, pẽtadactylique, & quibus in acumen clauicula intorquetur, graciliore quidem sunt carne, sed saturitatem citius quàm aliæ pariunt, stomachoq; innatant. In cochleis marinis omnibus, quod cololum uocatur suauius est: sũntque, si cum terrestribus conferantur, leues, fragiles, bonique succi, nec facile corrumpuntur. Terrestres uero cochleæ (quas limaces appellauimus) sicuti & aliæ, duram habent carnem, cõcoctioni renitentem: quæ tamen si recte concoquatur, uberrime alit, & meatus exiguos obstruit: qua de causa cum aceto & lasere ad esum cõdiri solent. Succus etiam ipsis inest, ut & aliis testatis, qui uentrem citet: qui si coquendo eximatur, reliqua caro aluum sistet, egregieq; alit, & stomacho idonea est. Et cochlearũ cibus, inquit Plinius, stomacho medetur: in aqua eas subferuefieri intacto corpore earum oportet: mox in pruna torreri nihilo addito, atque ita è uino garoque sumi, præcipue Africanas. Nuper hoc cõpertum plurimis prodesse. Id quoque obseruant, ut numero impari sumant: uirus tamen earum grauitatem halitus facit. profunt & sanguinem excreantibus dempta testa tritæ, in aquæ potu: asperitatem faucium & distillationes leniunt cochleæ. Coqui debent in lacte: demptoque tantum terreno cõteri, & in passo dari potui. Cochleæ crudæ tritæ cum aquæ tepidæ cyathis tribus si sorbeantur, tussim sedant. Et cochleæ in cibos iis quos linqvit animus, aut quorum alienatur mens: aut quibus uertigines sunt, ex passi cyathis tribus singulæ contritæ cum sua testa & calefactæ in potu datæ diebus plurimum nouem. Aliqui singulas primo die dedere: sequenti binas, tertio ternas, quarto duas, quinto unã: sic & suspiria emendant & uomicas. Cochleæ uiuæ corpus & præsertim Africanæ, cum aceto deuoratum stomachi dolores

Cauaticæ cochleæ.

Quo pacto cochleas præparare oporteat, docet Plinius lib. 30.

A res mitigat: trita unà cum testa uino & myrrha, si exiguū inde bibatur, colli ueficaque cruciatus sanat. Et cochleæ nudæ (de quibus diximus) in Africa maxime inueniuntur, utilissimæ dysentericis. quinæ combustæ cum denarij pondere dimidij acatiæ, èxque eo cinere dantur cochlearia bina in uino myrtite aut quolibet austero, cū pari modo calidæ. Cochleas bibi iubent exemptas testis tritâsque treis in uini cyathis: sequenti die duas, tertia die unam, ut stillicidia urinæ emendent: testarum uero inanium cinerem, ad calculos pellendos. Cochleæ in cibo sumptæ accelerant partum: item conceptum impositæ cum croco. Eadem ex amilo & tragacantho illitæ proflu uia sistunt. Profunt & purgationibus sumptæ in cibo: & uuluam auersam corrigunt cum medulla ceruina, ita ut uni cochleæ denarij pondus addatur & cyperi. Inflationes quoque uuluarum discutiant exemptæ testis, tritæque cum rosaceo: ad hoc Astipaleicæ maxime eliguntur: alio modo Africanæ binæ cū fœno Græco, quod tribus digitis capiatur, additis mellis cochlearibus quatuor illinuntur, aluo prius irino succo perunctæ. Sūt & minutæ longæque candidæ cochleæ passim oberrâtes: eæ arefactæ sole in tegulis, tufâq; in farina, miscetur lomento æquis portionibus: candorêq; & leuorem corpori afferunt. Scabendi desideria tollunt minutæ & latæ cū polenta. Præcipiunt & cochleæ crudæ carnē tritam bibere ex aqua calida in tussi cruenta. Quartanis cochleæ fluuiatiles mederi dicuntur in cibo recentes. Quidam ob id adseruant sale, ut dent tritas in potu. Ictibus scorpionū carnes fluuiatiliū cochlearum resistunt crudæ uel coctæ: quidam ob id salsas quoque adseruant: imponunt & ipsis plagis. Cochlearum terrestrium triū caro quamoptime trita adiectis uini nigri cyathis tribus, hepaticis bibenda datur calida: quam uim à totius substantiæ proprietate habere eas docet Galenus: in febribus tamen cū aqua calida. Capitis doloribus remedio sunt cochlearum, quæ nudæ inueniuntur nondum peractæ, ablata capita, ex his duritia lapidea exempta (est autem ea calculi latitudine): quæ alligantur & minutæ illinuntur fronti tritæ. Item limacis inter duas orbitas inuentæ ossiculum per aurem cum ebore traiectum, uel in pellicula agnina adalligatum, idem præstat: quod remedium pluribus semperque prodest. Inueniuntur in corniculis cochlearum harenacæ duritiæ: eæ dentitione facile præstant adalligatæ. Limacis quoque lapillum siue ossiculum quod inuenitur in dorso adalligatum dentitioni prodesse confirmât. Cochleæ quæ sunt in usu cibi cum myrrha aut turris polline auriū dolores sanant. Item minutæ & latæ fracturis aurium illinuntur cum melle: è naribus fluentem sanguinem sistunt cochleæ contritæ fronti illitæ. Et recentia uulnera conglutinât tufæ & impositæ, & nomas sistunt. Arūdines & tela, quæque alia extrahenda sunt corpori, cochleæ ex iis quæ gregatim folia sectantur contusæ impositæq; cū testis: & eæ quæ manduntur exemptæ testis. Cochleæ unà cum testis tritæ aqua intercute laborantibus, toti uentri, in arthriticis autem, articulis ipsis imponuntur, quousque sponte decidant: agre nanque diuelli poterunt. Desiccant admodum, etiam si in alto crassus lentusque infederit humor. Quapropter idem agendum quoque in iis quæ ex ictu orti sunt tu-

Trita ex acetosa, inquit Dioscorides.

DE DIFFERENTIIS

moribus, etiam si ægre dissolui patiantur, & aurium cōtusionibus. Carnes **E**
 earum aut sole aut cum thure & myrrha illitæ, cum uulnera alia, tum maxi
 me quæ in neruis, etiam si cum contusione euenerint, conglutinant. Co-
 chlearum humor qui *μύξα*, id est, mucus uocatur, uel sola absque carne unà
 cum thure, aloë, & myrrha, uel horum uno quopiã, uel omnibus simul usq;
 ad cerati consistentiam, medicamentum fit, quod tenaciter adhæret, auri-
 umque tumores quibus mucosus humor inest, efficaciter exsiccat: frontiq;
 impositus oculorum fluxiones sistit. ubi uero mucu copiam colligere uoles,
 cochlearum carnem stilo pungito: ita nanque humoris plurimum emittunt,
 præsertim si nuper captæ fuerint. Idem humor palpebrarum pilos aggluti-
 nat. Testem si descenderit cochlearum spuma illini uolunt. Cochleæ ustæ **F**
 uehementer exsiccantis, & modice calfacientis sunt facultatis. Dysenterix
 mirifice profunt, ubi locus nondum putredinem senserit: quatuor scilicet
 partibus cineris, adiecta piperis albi parte una, & duabus gallarum. Tollit
 ex facie uitia cochlearum quæ latæ & minutæ passim inueniuntur, cū mel-
 le cinis. Et omnium quidem cochlearum cinis, inquit Plinius, spissat, calfa-
 cit sinectica ui: & ideo causticis commiscetur, psorisque & lepris & lenti-
 gini illinitur. Testæ cochlearum omnium, ut author est Dioscorides, crema-
 tæ excalfaciendi & urendi facultatem habent: purgant lepras, uutiligines,
 dentesque, oculorum cicatrices emendant, & uitia cutis in facie (*ιφελιδς* uo-
 cant) albugines, ac uifus hebetudines, si unà cum carne sua ustæ tritæque il-
 linantur. Strombos turbinésue sunt, qui modo aquatiles cochleas, modo **7**
 marinas uocent. Strombi, inquit Oribasius, duri sunt, concoctumque diffi-
 ciles: & quo maiores, eò duriores euadunt. Cū sinapi eduntur, & ex aceto: at **G**
 uero strombi in aceto putrefacti, lethargicos excitat odore. Profunt & car-
 diacis: strombi quoque carnes tritæ & in mulsi tribus heminis, pari modo
 aquæ, aut si febres sunt ex aqua mulsa datæ proficiunt. **8**

κοχλίας μύξα.

*Mucus.
Μύξα.*

*στρόμβος.
Turbo.*

*κόχλος.
Umbilicus.*

*Πεντάδακτυλος.
Melicēbales,
uel Melitem-
bales.*

*κόχλος.
κοχλίας.
Umbilicus.*

*κοκκάλιον.
κόκκαλον.
Abrotone.
Limax.*

1 *κόχλος & κοχλίας*, Theodorus nonnunquam umbilicos uertit: quasi sit umbilicus
 genus quoddam testaceum aliud à cochleis: uti sentit etiã Massarius. uerum quod um-
 bilicus, quem Theodorus pro *κοχλίας* dixit lib. 5 histor. animalium, idē sit quod cochlea,
 uidetur ex Atheneo. lib. 2. Sed de *κόχλος & κοχλίας* infra pluribus agetur. **2** Cochleæ,
 &c. Theodorus *κοχλίας* hoc in loco umbilicos uertit. **3** *πεντάδακτυλοι*, uel pentada-
 ctyles. His adduntur à Plinio melicēbales, uel melitembales. **4** Sunt & quos se-
 filos. &c. Hæ forsitan sunt de quibus Plinius lib. 30. Cochleæ ex his quæ gregatim fo-
 lia sectantur. **5** Linustæ, ab agro cui nomen Lino est iuxta Pityuntem. Hæc Hermo-
 laus. **6** Quisiquando, &c. Quonammodo coqui debeat cochlea conditumque, do-
 cent Galenus & Oribasius. **7** Strombos turbinésue, &c. Cancellus qui turbinem
 subit, inquit Aristoteles, oblongior est: *τὰ ἐν πῖσι στρόμβοις*. Strombum alium esse à co-
 chlea, uel ex Plinio manifestum est lib. 32: Theodorus turbinem interpretatur. **8**
 Confunduntur apud Græcos, uel ipsum Aristotelem, *κόχλος & κοχλίας*: fere tamē A ri-
 stoteli *κόχλος* umbilicum, id est, cochleam marinam significat: *κοχλίας* uero terrestrem
 cochleam. *κόχλος* nonnunquam etiam generale est, ut Pausanias in Laconicis: *κόχλος*
 ad purpuræ tincturam maxime idoneos ferunt Laconicæ maritima. Est apud Aristo-
 telem & *κοκκάλιον*: & Athenæum *κόκκαλον* (nisi in alterutro codicum insit menda) co-
 chleæ genus, & ut uidetur terrestre genus testaceum, à limace diuersum. Abrotone, ut
 Hermolao placet, limacis genus est: quanquã sunt qui locustam putent item qui apē,
 alij qui piratã in eo uocabulo intelligant. Limacem Hesiodus *φδρείσκον* uocauit, quasi
 domiportã

G

8

H

A domiportam dixeris. In symposiis etiam proponi solitam quaestionem ludicram (ρηι-
φον uocant) de limace scribit Athenæus, ὑλογινης, ἀνάκλανθες, ἀναίματος, ὑροκέλυθες. Ad
cuius exemplum, ut uult Hermolaus, Cicero limacē ita finit, Terrigenā, herbigradā,
domiportam, sanguine cassam. Teucer uero ita, Animal sine pedibus, sine spinis, sine
ossibus, crustatum

De muricum generibus, ut purpura, buccino, & reliquis.

Cap. CCXXXVII.

Concha turbinati generis purpura est, canaliculatim è testa procurrat il
li rostrum, & canaliculi latus introrsus tabulatū seu leue est, quā pro-
2 feratur lingua: præterea clauata est ad turbinem usque, aculeis in orbem se-
ptenis fere. Totidem autem in testa clauiculæ reperiuntur orbis quot ha-
B bet purpura annos. Lingua purpuræ (quam promuscidem uocant) digito
longior, firma & torosa est, duritia tanta ut tum conchulas, tum etiam sui
generis testas perforare possit, qua & pascitur. Florem illum suum tingend-
is expetitur uestibus, inter papauer dictum & collū in candida uena con-
tinet, supra eam partem quam uentrem appellant, in quibusdam nigrum,
in nonnullis rubidum: tingit hic pressus cum extrahitur, & inficit manum.
Quod ouum uocatur, semper habet purpura. Genera earum plura, pabu-
lo & solo discreta. Lutense putri limo, & algense enutritum alga, uilissimū:
utrisque melius Teniense in Tenei maris ora collectum. Est & quod cal-
culosum uocatur, & dialutense aliud. Et nonnullæ magnitudine augentur
insigni, ut quæ ad Sigeum & Lectron Idæ promōtoria gignuntur. Ad Car-
Cteiam inueniri traduntur & purpuræ & buccinæ δεκακότυλοι, id est, quarum
testæ decem cotularum sunt capaces: aliæ paruæ sunt, ut quas Euripus fert
& Caria. Pelagiæ magnæ scabræque sunt, paruæ ad litora & oras reperiun-
tur. Partes item aquiloniæ nigras, austrinæ rubras magna ex parte ferunt.
Capiuntur, inquit Aristoteles, tempore uerno cum fauos extruunt: canicu-
læ tempore fere nullæ capiuntur: non enim tantisper pascuntur, sed se ab-
condunt & latent circiter triginta dies. Plinius capi eas post canis ortum,
aut ante uernum tempus utilissimum censuit: quoniam cum fœtificauere
fluxos habent succos. Fauificantes uerno tempore generant hyeme abeunte,
eo quo diximus modo. celeri deinde incremento augentur, quippe quæ
anno perfici possunt: uiuunt purpuræ annos circiter sex, uel cum plurimū
D septem: incrementum earum patet per orbis. Totidem enim, ut modo di-
ximus, in testa clauiculæ reperiuntur orbis, quot habent purpuræ annos.
Purpurarum caro, sicuti & cæterorum testatorum, dura est: ac proinde iis
exhiberi solet, quibus ex malorum succorum copia cibus in uetriculo cor-
rumpitur. Et harum quidem & buccinarum caro durior est quàm aliorū,
succūque gignit crassiolem, minus tamen glutinosum tenacemque: sed
in earum partibus discrimen est. Quod collum nanque appellatur, præ du-
ritie dentibus ægre conficitur, concoquiturque difficulter, nec facile corrū-
pitur: parciorēque succum generat & stomacho gratum est. Partes uero
inferiores, & quæ μικωτες, id est, papauera uocantur, molles sunt ac facilius
1 quàm colla conficiuntur: aluum mouent, & urinam sudorēque ac saliuam

Purpura.

Πορφύρα.

Alias, canicu-
latim, & cuni-
culi.

Alias, tubula-
tum.

Purpurarum
genera.

Pelagiæ, αἱ μὲν
ἐν τοῖς κέλυ-
πτοις.

Purpure maio-
res dure sunt,
inquit Xeno-
crates.

DE DIFFERENTIIS

cient. Harum frequentior usus choleram gignit. Proprium his atque solenibus hoc contingit, ut eorum iusculum cum coquuntur, crassius reddatur. Purpuræ testa cremata exsiccandi uim possidet, dentes abstergit, carnem excrecentem reprimat, ulceribus malignis conuenit: & ulceribus quoque putridis si cum aceto aut posca aut uino mulso aut oxymelite imponatur. Purpurarum opercula in oleo cocta capillorum defluuium sistit: cum aceto epota lienis tumorem comprimit: suffocationes quæ ab utero oriuntur, suffitu prohibet, secundasque eiicit. Buccinum concha etiam turbinata & in anfractum intorta est, sed quàm purpura minor (unde & à quibusdã filius purpuræ dicitur) ad similitudinem eius buccini quo sonus editur: unde & causa nomini, rotunditate oris in margine incisa. Testa illi non est aculeis clauata quemadmodum purpuræ, sed scabra tamen. Et totidem etiã in clauiculæ testa reperientur orbes, quot habet buccinum annos. Promuscidem siue linguam habet, ut purpura, firmam & torosam, qua pascitur, qua etiam testas perforare potest. Quod in eo ouum uocatur, semper continet, sed aliàs maius, aliàs minus. Ad muricatum purpureum uel colorem etiam ut purpura exquiratur, sed buccinum per se damnatur, quoniã phucum, id est, rubidi coloris splendorem, remittit. Buccinis etiam idem modus gignendi qui purpuris, tempusque idem est: iis nanque & fauificare in more est, & uere generantur hyeme abeunte. Latitant etiam canis exortu circiter triginta dies: non nisi petris adhæret buccinum, circaque scopulos legitur. Buccina lunæ incremento fiunt pleniora: æstate uero gracilescunt. alendi facultate purpuræ simile buccinum est, uerum durius est. Quod in his collum uocatur, aluum mouet, difficilius concoquitur: stomacho idoneum est, nec facile corrumpitur & mediocriter alit. Ex sinapi conditur in cibum, aut aceto, succo cyrenaico, aut pipere. Totum uero buccinum si unà cum papauere uocato coquitur, sistit potius aluum & sitim facit. Quod papauer appellatur ac parte inferiore reperitur, mollius est, & facile corrumpitur. Oleum in quo decoctum fuerit uiuum buccinum, dolores sedat auribus infusum. Buccinorum testa cremata non aliter atque purpurarum, exsiccat egregie, & ut mordacitatis omnis expers, ulceribus malignis prodest, & putridis quoque cum aceto aut uino mulso, aut oxymelite. Eadem purpuris præstant concremata buccina (inquit Dioscorides) sed uehementius urunt. Si quis testam sale plenam fictili crudo comburat, dentifricio conuenit, ambustis utiliter illinitur, ubi solui medicamentum minime oportet: nam postea quàm ulcus cicatricem duxerit, sponte sua decidet. Muricum etiam generis sunt, quæ uocant Græci colycia: alij corychia uel coryphia, turbinata æque, sed minora multo, & oris halitum custodientia. Con generum omnium, quæcûque scilicet turbinati sunt generis suauissima iudicatur coryphia. Suntque & ori & stomacho grata, aluumque & urinam cient, atque oris bonum reddunt odorem. Copiosius alunt iurulenta, assa uero dura sentiuntur. Horum papauer buccinorum more aluum stringit potius.

Buccinum.
κνήξ.
Murex.
Purpuræ filius.

Suspecta hoc in loco uidetur Oribasij exemplaria.

Colycia.
Corychia.
Coryphia.

Murex.

I De muricum. Murex & si unam speciem significet, scilicet buccinum, generale tamen

Atamen est, ut recte admonet Hermolaus, sicuti & conchylium: purpuram enim comprehendit murex & alia, ut infra uidebitur. Muricum cinis, inquit Plinius, dentifricium est. Muricum uel conchyliorum testæ cinis maculas in facie mulierum purgat cum melle illitus, cutemque erugat, extenditque septenis diebus illitus, ita ut octavo, candido uorum foueantur. 2 Est & apud Athenæum ἡδὺ πορφύρα, sed alia à purpura, uel saltem genus quoddam à purpura diuersum. 3 Buccinum & buccina etiam dicitur instrumentum illud quo sonus editur: cuius formam præclare descripsit Ouidius, *Buccina.*
-Caua buccina sumitur illi Tortilis, in latum quæ turbine crescit ab imo.

De strabelo & nerite.

Cap. CCXXXVIII.

1 Strabelus concha est purpureæ & buccino similis, cuius testa idonea non satura, ut ex ea sonus edatur. E turbinatorum genere nerites siue natex *στράβηλος.*
Best magnitudine exigua: testam habet læuem, amplam, rotundam: forma illi buccinis proxima est, papauere tamen non nigro, ut illa, sed rubro. Testa *ἄστράβηλος.*
2 li buccinis proxima est, papauere tamen non nigro, ut illa, sed rubro. Testa *Nerites.*
3 adnexum corpus medium eius firmiter est. Pascuntur natixes mari tranquillo, absolutæ saxis: at quoties flatus urgent, saxis adhærescunt more lepadum *Natex.*
& aporrhaidum, ac cæterorum generis eiusdem: nec sine tegmine dimoto *νηείτης.*
adhærent, quod uelut operimentum sibi possident. Et modus hic idem est purpuris, buccinis & omnibus generis eiusdem. In saxis ad imam maris sedem adhærescens nascitur nerites: & eò maris ubi sordium uacuitas est & tranquillitas, uiget. Olfaciunt natixes & audiunt, adeo ut fieri non posse aiunt, quin subterfugiant piscatores si uox proferatur. Concha est, quam Mutianus muricem esse arbitratur, latiore purpura, neque aspero, neque rotundo ore, neque in angulos prodeunte rostro, sed simplice, concha utroque latere sese colligente: quibus in hærentibus plenam uetis steterisse nauim portantem nuntios à Periandro, ut castrarentur nobiles pueri, conchasque quæ *Murex.*
4 id præstiterunt, apud Gnidiorum Venerem coli. Porro de conchis quæ ueneriæ dicuntur, ita refert Plinius, Nauigant ueneriæ, præbentisque concham sui partem & auræ oppositas, per summa æquorum uelificant. *Concha ueneriæ.*

1 An idem sit strabelus cum echinophoro, uel echinophoro cochlea? de quo supra inter cochleas. 2 Nerites siue natex. *νηείτης καὶ ἀνηείτης, καὶ ἀνέρτης* apud Athenæum, ut opinor. 3 Rotundam. Rotundior em esse nerites testam quam sit turbinis, hinc apparet: oblongiorem enim formam recipit cancellus ille cochlearum: hospes à turbinis testæ forma, qui turbinem subit quam qui neritem. 4 Periandri historia quonam modo nobiles Corcyrensiu pueros Sardas miserit exsecandos, habetur apud Herodotum lib. 3. 5 Nauigant ueneriæ, &c. In nonnullis codicibus habetur nauigant nerites, &c. *Ἀνηείτης.*
Ἀνέρτης.
Turbo.
Nerites.

De echinis.

Cap. CCXXXIX.

Echinus testaceorum omnium maxime à natura munitus est: quippe cuius testa (quam habet in globum circumactam) undique spinis frequentibus circumuallata celetur: id quod soli inter testata peculiare est: atque hoc item peculiare echinis est, ut nullam intus carnem contineant: sed uice carnis nigra quædam circum ab ore fusim sparguntur, nomine adhuc nullo appellata. Quod caput echini appellant & os, uersum in terram est: quod uero ad excrementi exitum deputatum est, id supra habetur. Dentes quini *ἔχινος.*

DE DIFFERENTIIS

echinis omnibus sunt, inquit Aristoteles, caui intrinsecus, inter quos ca- E
runcula quædam interiaccens, linguæ officio fungitur. Mox iungitur gula,
deinde uenter in partes quinque distinctus: perinde ac si plures uentres ef-
sent, plenus excrementi: cuius meatus omnes in exitu excrementi coeunt,
quæ testa perforata est. uentri autem subdita sunt quæ oua appellant, mem-

*Plinius: Oua
omniū amara,
quina numero*

brana quadam obducta, eodem in omnibus impari quinario numero. Sūt
uero omnibus oua, sed nonnullis exigua nec cibo apta. Echinorum nigra il-
la quæ parte superiore ad dentium originem pendent, & amara sunt, nec
esculenta. Genera echinorum plura sunt: primum quod cibo idoneum est,
in quo quæ oua appellant, magna esculentaque semper cōsistunt, & in ma- 2
iore corpore & in minore: nam nouelli adhuc paruiq; pleniusculi illis con-
stant, & maxime pleniluniis diebusque tepidis redduntur pleniores. Secun- 3
dum ac tertium spatagi & brissi, quæ genera pelagia sunt, raraque inuentu. F

Spatagi.

Brissi, Βείσσι.

Echinometra,

Ἐχνομήτρισ.

Ad hæc quæ echinometra appellatur, magnitudine omnes superat. Echi-
nometra appellatur, inquit Plinius, quorum spinæ longissimæ, calices mi-
nimi. Genus item aliud est minutum, pelagicum, spinis grandibus, longis,
prædurisque modo pene lapidis, gigni in alto gurgite solitum, quo nonnul-

Echini cãdidi.

li ad distillationes urinæ medicamento utuntur. Circa Toronem echini na-
scuntur cãdidi & testa & spina & ouo, augeri forma productiore soliti: spi-
na his parua nec rigida, sed mollior. Nigra autem illa ori proxima plura, &
ad foramen exterius coeuntia habentur, sed disiuncta inter sese. Echini o-
mnes spinis loco pedum utuntur: his enim nitibundi mouentur, sed emque
permutant. Omnibus autem ingredi est in orbem uolui: itaque detritis sem-
per aculeis inueniuntur. Mouentur agilius & frequētius qui sunt cibo ido- 6
nei: cuius rei argumētum quod semper algæ aliquid suis spinis implexum
gerant. Tradunt sequitiam maris præfagire echinos, correptisque operiri la-
pillis, mobilitatem pondere stabilientes seseque saburrantes: nolunt enim
uoluatione spinas atterere. Quod ubi uidere nautici, statim pluribus an-
choris nauigia infrenant. Ex echinis alij rufi sunt, alij flauii: sunt & aliis colo-
ribus echini, sed ij cæteris præstāt. Inter testacea omnia quibus facultas in-
grediendi est, olfactum echini minime habere uidentur. Stomacho uen-
trique idoneus est echinus, bonique succi, & urinam ciet. Exiguum corpo-
ri præstat alimētum, neque plane crassum neque tenuem, sed mediocrem.

*Quonã modo
parentur con-
dianturque ad
esum, docet Ga-
lenus.*

Contra dorycnium echini maxime profunt, & iis qui succum carpathi bi- 11
berint, præcipue eius iure sumpto. Echini cum spinis suis contusi calculos
sanant: modus singulis hemina bibitur donec proficit: & aliàs in cibis ad hoc
proficiunt. Totum echini corpus ustum, cinerem facit extergentis digerē-
tisque facultatis, quo nonnulli ad excrecentem in ulceribus carnem, & ad
fordida ulcera sunt usi. Echini testam crematam hæc efficere prodit Dio-
scorides. Cutem in alopeciis replet echini unã cum carnibus suis crema-
ti cinis.

*Echini ouarij
Spatangæ.
Patangæ.*

1. Dentès quini. Echinis quinos esse dentes, unde intelligi potuerit, miror, inquit
Plinius. 2. Oua appellant, &c. Ouarios echinos hos uocat Hermolaus. 3. Spa-
tagi brissi. Spatangas aut patangas, Hermolaus dicit.

De

A De balano.

Cap. CCXL.

Balanus.

B Alanus aut glans nomē habet à similitudine glandium quercinarum.

*Βάλανος.**Glans.*

BE genere est testatorum immobilium: testa leui. olfactū nullum habere cernitur. Nascuntur balani circa rimas cauernasque saxorum. Carnem habent duram: in cibo laudantur præcipue qui iis nascuntur locis ubi marinæ admiscetur fluuiatilis aqua, saxis adhærentes: sunt nanque ij dulces & habitiores plenioresque: copiosum præbent succū, quo & abunde nutriunt aluūmque mouent: ori stomachoque grati: teneriorem habent carnem, & urinam ciunt. Decoctum quoque eorum aluum ciet epotum: quæ uero saxis non adhærescunt, acres sunt & medicamentosi, magisq; aluum pertur-

Habitiores plenioresque, δὲ φεφάλοι.

B bant, sed urinam minus citāt. Hæc Xenocrates: Athenæus uero, Alocis, inquit, discrimina sortiti sunt balani: quandoquidem in Ægypto optimi gignuntur & suauissimi: tenelli, orique ac uentriculo grati: qui & succum & alimentum præstant copiosum, urinam atque aluum mouent: in aliis uero locis sapore inueniuntur magis falso.

1 Balanus, &c. Sphōdylus apud Galenum & Columellam: Plinius uero tāquam diuersa animalia enumerat. Est apud Paulū cōdylos concharum genus, forsitā idem. *Sphondylus. Condylus.*

De uniualuibus, ut de lepade & aure marina. Cap. CCXLI.

E X uniualuium genere lepas siue patella est, eorum scilicet quæ simplici

λεπὰς.

ualuula constant: singulari enim testa cōtinetur lepas, & ea quidē læui:

λεπὰς ἀλειά.

C altera uero eius pars superficie detecta carnem ostentat. Saxis testa in dorsum data adhæret: fitque alieno septo quodammodo biualuis, ut eo modo se concludendo tueatur. Os habet, & post os uentrem esse in hoc etiam genere patet: & illa præterea quæ oua uocantur: quod etiam papauer appellatur, in imo continetur. Excrementum quoque eius parte ima testæ excernitur, qua foramē in testa habetur. Gignitur lepas circa cauernas rimasque saxorum. Et quāuis saxis adhærendo uiuat, saxis tamen quandoque etiam absolui, in partūmque ferri solet, alióque transire. Magna quidem ex parte, paruulæ gignuntur lepades: quæ tamen nonnunquam ostrearum magnitudinem æquant: maxime autem in Indico mari: ut & alia omnia inueniuntur.

D ² Carnem habet lepas duram, concoctu difficilem, paucique succi: elixæ,

3 condimento redduntur gratiores. Eiusdē generis cum lepade & aporrhais

Ἀπὸρραῖς.

4 est: & more lepadum saxis adhæret. Quæ ὠπᾶ, id est, auriculæ dicuntur, saxis

*ὠπᾶ.**ὠπᾶειᾶ.*

5 adhærent. Hæc neque palato neque stomacho grata sunt: frixa tamen eduntur: neque enim aliter placebunt: nutrimenti plurimum exhibēt, nec facile excernūtur. Circa Pharum insulam Alexandriæ uicinam multa pro-

5 ueniunt: in Illyrico uero & sinu Ionico gignuntur magna. Sūt & pholades

φολᾶς.

apud Athenæum, quæ & nutriunt plurimum: sed uirus olent, prauique succi sunt.

*Patella.**Patella fera.*

1 Aristoteles λεπᾶδα & λεπᾶδα ἀγέλιον appellat, & ἕς θαλάσσιον. Theodorus patellam, patellam feram & aurem marinam. **2** Concoctu difficile, &c. Ἐνκατὸρρασι, in Athenæo, id est, concoctu faciles, sed forsitā menda est in exēplaribus, **3** Aporrhais,

*ὄν, θαλάσσιον.**Auris marina.*

&c. Theodorus muricem interpretatur. **4** Quæ ὠπᾶ, &c. Vti Antigonus Caristius

Murex.

DE DIFFERENTIIS

δὺς ἀφροδίτης.

tradidit, ἢ ἀφροδίτης uocatur Æolice. 5 Videntur & φολλάδες apud Athenæum ex eodem esse genere cum his.

De biualuibus, & primò de ostreis.

Cap. CCXLII.

ὄστρεον.
Διμόστρεον.
ὄστρεϊον.
Ostreum.
Ostrea.

E Biualuium genere ostrea est, testâ illi aspera scabrâque crassioribus labris. Quod ouum uocatur, non semper, sed uere habent ostrea: mox enim tempore procedente, minuitur: demùmque totum prope aboletur: in cœnoso maxime limo gignuntur. Gaudent dulcibus aquis, & ubi plurimi influunt amnes: ideo pelagia parua & rara sunt. gignuntur tamen in petrosis carentibusque dulcium aquarum aduentu. Gignuntur etiam quandoque & in fluuijs & paludibus stagnantibusue locis. uerum optima sunt ostrea marina, quæ prope paludem aut fluuium nascuntur: maiora enim fiunt & dulciora, meliorisque succi. Quæ uero ad litus aut inter saxa gignuntur ubi fœdes limi aut aquæ dulcis copia, parua sunt, dura, & gustu amara atque mordacia, ideòque neque in cibo grata. Grandescunt syderis quidem ratione maxime, ut diximus: sed priuatim circa initia æstatis, inquit Plinius, multo lacte pręgnantia, atque ubi sol penetrat in uada. Hęc uidetur causa quare minora in quibusdam locis reperiuntur: opacitas enim prohibet incrementum: & in tristitia minus appetunt cibos. Vere, inquit Athenæus, & circa æstatis initia optima sunt plenæque & tumentia: atque unâ cum dulcedine quadam marinũ referunt saporẽ: stomacho quoque grata sunt. Variant coloribus: rufa in Hispania, fulca in Illyrico, nigra & carne & testa in Circeiis. Pręcipua uero habentur in quacunque gente, spissa & salua sua lubrica: crassitudine potius spectanda quàm latitudine: neque in luto capta neque in arenosis, sed solido uado: spondylo breui atque non carnosio, nec fibris laciniato, ac tota in aluo. Addunt peritiores notam, ambiente purpureo cri-
Calliblephara. ne fibras: eoque argumento generosa interpretantur calliblephara appellantes. Gaudent & peregrinatione, transferrique in ignotas aquas: sic Brúdufina in Auerno compacta, & suum retinere succũ, & à Lucrino adoptare creduntur. Hęc sint dicta de corpore. Discrimen etiam ostreorum fecerunt nationes & litora, sicuti & in aliorum aquatiliũ generibus: ut & ostrea ali-
Tridacna. ubi atque aliubi meliora inuenirentur. Sergius orata Lucrina nobilitabat ostrea, qui eorum uiuaria primus omnium inuenit, cum nondum Britannica seruibant litora. At Mutianus Cyzicena, maiora Lucrinis: dulciora Britannicis: pleniora Lucensibus, teneriora Istricis: candidiora Circeiensibus: sed his neque dulciora neque teneriora esse ulla, author est. In Indico mari Alexandri rerum authores, pedalia inueniri prodidere. Necnon inter nos quidam tridacna appellauit: tantæ magnitudinis intelligi cupiens, ut ter mordenda essent. Est ostrei quoddam genus, quod pictoribus usui est: crassitudine plurimum excedit, & florem illum, non intra testam, sed foris habet: comperiri id genus locis Cariæ potissimum solet. Ostreorũ dos in medicina in hoc loco tota dicitur: nec potest uideri satis dictum de his, cum palma mensarum diu iam tribuatur illis. Ostrea testatorum omnium mollissimam habent carnem, sed glutinosam, stomacho idonea sunt, minus nutriunt, magisque aluum cient. Et cum cætera omnia elixa dantur aut assa,
ostrea

A ostrea uel cruda mandi solent: quidam in sartagine frixis utuntur. Contra leporis marini uenena ostrea aduerfantur. Ostrearum testæ crematæ uires habent buccinarum similes, nisi quòd minus crassarum sunt partium. Faciei fordes abstergunt, splendor reddunt dentes. Elotæ, humida ulcera cauâque replent, atque ad cicatricem ducunt: excrescentem in ulceribus carnem reprimunt. Stomachum, inquit Plinius, unice reficiunt ostrea, fastidiis medetur, molliunt aluum leniter. Eadem cocta cum mulso, tenasmo qui sine ulceratione sit, liberant: uescicarum ulcera quoque repurgant: *Aliàs, urinæ distillationib.* in conchis suis cocta, uti clausa uenerint, mire distillationibus profunt. Testæ ostreorum cinis uuam sedat, & tonsillas admixto melle. Eodem modo parotidas, pauos, mammarumque duritias, capitum ulcera ex aqua, cutemque mulierum extendit. Inspergitur & ambustis: & dentifricio placet. Pruritibus quoque & eruptionibus pituitæ ex aceto medetur. Crudæ si tundantur strumas sanant, & pernioles pedum.

I Ostrea, &c. ὄστρεον etiam quandoq; dicitur: quanquam ὄστρεον fere generale est omnia complectens quæ testa integuntur, ut satis explicat Galenus II. lib. de simplic. medic. Et ὄστρεον quoque nonnunquam æque generale est ad omnia testata. Aliquando uero ea sola comprehendit, quæ sua natura immobilia sunt.

De chamis seu conchis.

Cap. CCXLIII.

C Oncharum siue chamarum genera, chame trachæa, id est aspera: chame leios, id est leuis. Glycymerides, uel, ut alij uolunt, glycyamerides, & pelorides, bidualues sunt, & generis uarietate inter se distantes, & figuræ *Χάμη. Κόγχη. Κόγχης. Chame. Concha. Χάμη Τραχέα. Κόγχη Τραχέα. Χημίον μικρόν.* **2** rotunditate. Chame trachæa (quæ & à nonnullis glycymerides dicitur) ab aliis generibus differt, quòd non solum aspera scabrâque sit eius testa, sed striata & quasi uirgulas quasdam prominentes habens per testæ longitudinem extensas. Caro illi intus maris saluginem sapore refert, & duriuscula est: & ut Icesius tradit, mali succi, parumque nutrit, & facile excernitur: ut *Χημιλέα.* **3** uero Diphilus, stomacho grata est. Ab hac differt chameleios, quod testam habet leuiorem, latiore & pellucidam: carnemque intus suauiore, quæ concoctu facilis est, bonique succi, uberius alit, stomachoq; grata est. Huic suauitate præfertur glycymerides: uerū à peloride uincitur. Pelorides reliquas magnitudine superant, sed glycymerides maiores sunt quàm pelorides. Glycymerides carnem habent duram, quæ non parum alimenti præstat: & trachæas succi bonitate superant, sed peloridibus inferiores sunt: *Glycymerides Chame glycymerides. Pelorides, Πελαειδης. Chamæpelorides.* **D** stat: & trachæas succi bonitate superant, sed peloridibus inferiores sunt: *Χημί. Χαμη βασιλική. Pelorides. Πελορις.* **4** me trachæa dicatur, alia basilica regiâque, quæ & pelorides dicitur. Quæ basilicæ à nonnullis dicuntur, ab aliis peloriæ, inquit Diphilus, copiosum cre-

DE DIFFERENTIIS

Chame.

ant alimentum, (præcipue quæ grandiores sunt) bonúmque gignunt suc-
cum, & stomacho gratæ sunt, nec facile excernuntur. Chamæ cum coquuntur, duriores euadunt, & suaues si rite condiantur. Chamarum, inquit Dioscorides, in exigua aqua coctarum ius aluum ciet, id cum uino assumitur.

κόρυκ
κρείος.
Γαλάθεις.
Concha.

1 Chame, &c. χήμη, forsitan dicta ἀπὸ τῆς κεχλωμένης. 2 Chame trachæa. Macedones hanc κόρυκον, Attici uero κρείον dixerunt. 3 Ab hac differt chameleios, &c. Has, ni fallor, Aristoteles galadas uocauit, concham scilicet læui testa, an uero sui generis concha sit? 4 Γαλαθίς ἀπὸ τῆς πελώρης. 5 Conchæ nomen unam speciem significat, nempe chamen, ut apud Aristotelem lib. 4 histor. animalium: sed & priuatim chamen trachæam, ut lib. 5. & apud Oribasium lib. 2. Plinius conchas appellauit, non quæ testa adeo fragili clauduntur atque cochleæ, pectines, digiti: sed quæ firmiore, ut purpuræ, buccina, pinna. Concha & quibusdam non minus generale est quàm ostreum: continet enim omnia quæcunque testa intacta sunt. Nonnunquam etiam pro testa ipsa accipitur, ut Columella in horto, Implicitus conchæ limax: & Cicero libro secundo de natura deor. de pinna, Duabus parula conchis: &, comprimit conchas.

De mitulis siue musculis & tellinis. Cap. CCXLIII.

Mitulus.
Musculus.
Μύς, ὁ
μύαξ.

Mitulus qui & musculus è testaceorum bivaluium genere est testas habens clufiles & referatiles, leuésque, labris tenuibus. Connectuntur inter se mituli, fauificant & acruantur muricum modo: nascuntur enim more cepearum, ut minores subinde orientur iuxta principium. Viuunt in algosis, gratissimi autumnis, & ubi multa dulcis aqua miscetur mari: ob id Ephesij, & qui in Ægypto inueniuntur, laudatissimi. Proccedente hyeme, amaritudinem trahunt, colorémque rubrum. Iuba in iis uoluminibus quæ scripsit ad C. Cæsarem Augusti filium de Arabia, tradit mitulos marinos ternas heminas capere. Musculorum duæ sunt species: maiores qui salem uirúque resipiunt: ideóque gustui ingrati. Duri item sunt & concoctioni renitentes, sanguinem procreant crassum, & pituitæ multum: & succum denique non adeo probum. Copiose alunt, uentrémque & urinam cient. Hi si assentur sitim uehementem excitant: si uero elixentur, & acrioribus quibusdam, ut sinapi nasturtiõue condiantur, nõ adeo uirus resipiunt. Minores, rotundi magis sunt, & externis testarum partibus hirti, tenuioribusque testis, carne & molliore & dulciore, bonique succi: uerum minus alunt & urinam cient magis. Ora mandentium atque fauces acri mordacitate uexant, gulam arteriámque exasperant: tussim quoque siccam & raudinam efficiunt, uocémque obtundunt. Deteriores sunt qui in locis arenosis, aut inter testas figlinas gignuntur, iis qui in algosis proueniunt. Myaces, inquit Dioscorides, id est, mituli laudatissimi in Ponto: caro eorum ad canis morsus utilissime imponitur. Crematis eundem buccinis effectum præbent: priuatimque plumbi in morem eloti, oculorum medicamentis cum melle utiles sunt: palpebrarum nanque crassitudinem & albugines, cæteraque quæ oculorum claritati officiant, exterunt. Atque in aliis partibus fordida ulcera capitisque pustulas sanant. Qui circa Ephesum gignuntur, id est mituli, inquit Athenæus, pectunculis meliores sunt: chamis tamé inferiores: urinam magis quàm aluum citant. Myacum ius, inquit Plinius, traditur

Hæc Plinius non unius speciei, sed myacum, id est, mitulorum generi tribuit.

- A** traditur aluum & uescias exinanire, interanea distringere, omnia adaperire, renes purgare, sanguinem adipemque minuere: itaque utilissimi sunt hydropicis, mulierum purgationibus, morbo regio, articulari, inflationibus: item prodesse felli, pituitæque pulmonis iocineris splenisque uitiis, rheumatismis. Fauces tantum uexant, uocæque obtundunt. ulcera quæ ferunt aut sint purganda sanant: item carcinomata. Cremati autem ut murices, & morsus canum hominumque cum melle, lepras, lentigines: cinis eorum potus emendat caligines. Gingiuarum & dentium uitia, eruptiones
- 7** pituitæ, & contra doricinium aut opocarpathon antidoti uicem obtinent. Tellinem à Romanis mitulum etiam uocari existimauere nonnulli. Tellinæ circa Canopum insulam in Canopico ostio sitam frequentes sunt: & locis arenosis gignuntur, & in litoribus quæ sæpe fluctibus agitantur. Quarum quæ tenuiores exiliorisque sunt, basilicas, hoc est, regias appellant. Quæ uero fluuiatiles, ut quæ in Ægypto & Nili superioribus partibus gignuntur, maiores sunt & succi pleniores dulciorisque. In uere optimæ sunt tellinæ.
- 8** Recentiores bonam faciunt aluum, sed præcipue ius earum: salsas uero tellinas uistas, adeo urentem efficere cinerem ferunt, ut si cum cedria mixtus instilletur, auulsos palpebrarum pilos renasci non patiatur.

Τελλίνη.

Μίτυλος.

Ξιφύθριον.

Βασίλικα τελλίνα.

- 1** Connectuntur inter se mituli, &c. Mituli, inquit Plinius, sponte naturæ in arenosis proueniunt. **2** Musculorum species. Plinius ita: Degenerant myaces in duas species. **3** Hos Plinius mitulos, Oribasius myacas, Athenæus *μύας σμιλλώδεις* uocat, & *μύας* in genere masculino, **4** Minores, &c. Hos Plinius myiscas, Oribasius & Athenæus, *μύας* in genere fœmineo appellant. **5** Molliore, ita Oribasius, & Athenæus. Plinius uero duriore carne esse scribit. **6** Hæc Plinius alteri myacum generi tribuit, nempe priori & quod maius diximus, mitulos uocat Plinius. **7** Tellinem, &c. Romæ circumferri narrat Hermolaus pusillas quasdam cochulas: quas qui uendunt, tellinas prædicant, uulgaribus cochis minores & leuiores, candidasque nec striatas: quas Veneti piscatores à capparibus similitudine capparoculas appellant. **8** Quæ Dioscorides tellinis, eadem Plinius pectunculis attribuit: nec quicquam *πυλινίων*, id est, de pectunculis apud Dioscoridem habetur.

De pinna.

Cap. CCXLV.

- P**inna concharum generis est, duabus grandibus patula conchis, scabris, nec tamen striatis, labris tenuibus: nunquam sine comite est, sed custodem intra se continet, aut squillam paruam, aut cancellum, pinnotherem
- D**uocant & pinnophylacem: quo quidem custode priuata, perit breui tempore: neque enim absque mutua opera uiuere possunt. Pandit se pinna, luminibus orbum corpus intus minutis piscibus præbens. Assultant illi protinus: & ubi licentia audacia creuit, implent eam: hoc tempus specularis index, morsu leui significat: tum admonita squillæ morsu pinna, comprimit conchas, & quicquid inclusit, exanimat, partemque socio tribuit. Nascitur pinna in limosis arenosisque locis ex bysso, id est, uillo siue lana quadam pinnali, subrecta, semper radice innititur, neque sedem unquam mutare solet, neque euulsa uiuere potest. Quod ouum uocatur, semper habet, sed aliàs maius, aliàs minus. Pinnae copiosum præbent alimentum: uerum ægre & concoquuntur & digeruntur: urinam cient. Pinnae optimæ sunt te-

Pinna, Πίννα.

DE DIFFERENTIIS

Limosis herbo nellæ, plenæ carnosæ'ue, quæ in limosis herbofisque uadis gignuntur: & u- E
sisq; πλωσι- bi mari dulcis aqua miscetur, & locis tranquillis ac uento carentibus: te-
δωρ. neriores enim hic nascuntur, quàm ubi fluctibus agitantur. Grandioribus
 parua: & quæ uere & æstate capiuntur, aliis præstant: sunt enim & suauio-
 res & pleniores. Quæ magnitudine media sunt, carnem quidem habent
 mollem, candidam ac dulcem: collum autem durum concoctu difficilem,
 corruptionique renitentem: collo nanque corpus reliquum facilius cor-
 rumpitur. Elixis assæ duriores euadunt, præsertim si uino fuerint aspersæ.
Concha mar- Earum autem caro quæ in uino & aceto macerata sunt, mollior est, sed fla-
garitifera. tus generat. Pinnam esse concham illam celebrem in qua gignuntur mar-
 garitæ nonnulli prodidere. Theophrastus in eo libro qui de lapidibus in-
 scribitur, non pinnam, sed pinnae similem esse prodidit. Androsthenes ue- F
 ro, prorsus aliam, quæ apud Indos berberi dicitur. Hæc pectunculo forma
Berberi, similis est, sed neque striata ut pectunculus, neque ita aspera: neque duas ue-
B' ἑρῆσι. luti auriculas habet, quemadmodum pectunculus, sed unicam. Chares Mi-
 tylenus, ostreo similem concham esse prodit, sed oblongã & crassam, car-
 ne intus ampla, candida & odorata. In nostro mari, inquit Plinius, reperiri
 solebant margaritæ: crebrius circa Bosphorum Thracium, rufæ ac parue in
 conchis quas myas appellant. at in Acarnania quæ uocatur, pinna gignit.
 Quo apparet nõ uno genere conchæ nasci: nam & Iuba tradit Arabicis cõ-
 cham esse similem pectini infecto, hirsutã echinorum modo: ipsum unio- 2
 nem in carne ipsa esse grandini similem. Indicus maxime has mittit ocea- 2
 nus. In Britania quoque paruas atque decolores nasci certum est. Præcipue G
 autem laudantur circa Arabiam in Persico sinu maris rubri.

1 Ex bisso. ita legit Theodorus apud Aristotelem. sicuti etiam nostra habet exem-
 plaria Græca. uerum Athenæus, ἐκ τῆς βυθίου habet, id est, ex profundo. 2 Quo pã-
 cto in concha & generetur, & incrementum capiat margarita, uariæ sunt authorũ sen-
 tentiæ, ut uidere est apud Plinium & Athenæum & Solinum.

De pectunculo.

Cap. CCXLVI.

Pectunculus. PECTUNCULUS testacei generis bivaluis est, testas habens fragiliores, sca-
Pecten. bras, & quasi uirgulis quibusdam striatas. & referatiles, ut quæ altero
ἑ 715 latere nodo ligantur. Binas in testis ueluti auriculas habet. Id quod ouum
 uocatur, non semper, sed uere continet: mox tempore procedente minui-
 tur: demumque totum aboletur. Pectunculi inueniuntur & nigricantes, & H
 albi, & rufi. Nigricantes alij præferunt, ut cãdidos alij: sed squalore trahunt
 rufum colorem: & locis quibusdam etiam defecerunt propter siccitates. lo-
 cis arenosis sui ortus initia capiunt: celeri incremento augetur: quippe qui 6
 anno perfici possint. Latent aliquandiu in arena. Latent fere & circa canis
 ortum, & magnis frigoribus: pectines admoto digito dehiscunt, mox com-
 primunt ut cernentes. De ferramento quo capiuntur sæpe exiliunt, ita ut
 uolare uideantur. Plinius, extra aquam, inquit, uolitant sagittæ modo. Qui
 candidi sunt atque lati, dulciores habentur: sed candidi: duri: rufi, uirosi: ua-
 rij, mediocres sunt. Hæc Xenocrates: Sed candidi molliores sunt Diphilo
 authore: neque uirosam quippiam habent, & aluum citant. Ex nigris autẽ
 & rufis

A & rufis maiores, atque uerni sapore sunt iucundo. Pectunculi omnes facile concoquuntur, stomachoq; & uentri grati sunt, si cimino & pipere condiantur. Pectunculi eò præstantiores sunt quo maiores, testaque magis cõcaua, & colore nigriores. Vere optimi sunt & æstate: atque his potissimum temporibus augentur plenioresque fiunt: sed pro lunari potestate maxime. Cæteris præstant & magnitudine & succi probitate, quæ Mitylenæ capiuntur. Numerosos fert Pontus, sed exiles, & qui non temere in magnitudinẽ crescunt. Pectunculi alimentum uberius corpori exhibent quàm chama: sed succum & deteriorem procreant, & qui non tam facilẽ aluum faciat. Concoctionem facilius admittunt quàm ostrea. Sapore sunt dulciore: at nimiã

B illam dulcedinem per cocturam exuunt. Aluum magis mouent iurulentis assis: & quo magis assentur, eò minus succi cõgeniti erit reliquum, minufque aluum tentabunt: si in suis testis assentur, magis nutrient. Pectunculi in cibo urinam cient: & ea quæ circa uesicam sunt, ulcera uel sordida iuuant, etiam si escaram contraxerint. Purgatur uesica, inquit Plinius, pectinum cibo. Pectunculi falsi triti cum cedria pilos in palpebris inutiles euulos cohibent.

De dactylis siue unguibus, & pernis.

Cap. CCXLVII.

Concharum è genere sunt dactyli unguisue ab humanorum unguum *Dactylus.* similitudine appellati. binis clauditur unguis ualuibis leuibis, fragi- *Δάκτυλος.* libusque, uerum utroque latere connexis. Exigua corporis parte extat: reli- *ὄνυξ.* *Vnguis.* *Σάλλω.*

Cquo autem toto corpore, perinde ac in cubili occultitur. Ad strepitũ se sub- *Donax.* *Aulos.* *ὄνυξ.* trahit, inferiusque subsidit, quoties ferramētum sentiat. Permanet immobilis in locis arenosis, nulla innixus radice: qui si è testa euellatur, uiuere nequit. Ex his mares alij donacas, alij aulos uocant: fœminas onychas, mares liuidas quasdam ceu uirgas in testa cõtinent, colorẽmque habent caelestẽ. Dulciores fœminę sunt, & unicolores: urinam mares mouet, calculosos iuuant, & quicumque aliàs difficulter urinã reddunt. Dactylis natura, inquit Plinius, in tenebris remoto lumine alio fulgore clarere: & quãto magis humorem habeant, lucere etiam in ore mandentium: lucere in manibus, atq; etiam in solo atque ueste decidentibus guttis. proprium hoc solenibus atq; purpuris est, quod cũ in iusculo coquuntur, id crassius reddant. Copiosum,

D sed malum succum procreant solenes & glutinosum. Innocui maxime si cum sale edantur & aceto: nam cum oleo & sale deteriores sunt. Quo grã- *Cõcha longæ.* *Perna.* *1* diores eò præstantiores sunt, uigent æstate maxime. Conchę longę carnes, inquit Plinius, ex mulso potæ cũ aquæ pari modo iocineris doloribus profunt: aut si febres sint, ex aqua mulsa. Pernæ concharum generis circa Pontias insulas frequentissima. Stant ueluti suillo crure longo in arena defixæ, hiantesque quã limpitudo est, pedali non minus spatio uenantur. Dentes in circuitu marginum habet pectinatim spissatos, intus pro spondylo grãdis caro est. Testatorum genera hæc traduntur.

1 Conchæ longæ carnes, &c. Digitos, ut ego sane arbitror, conchas longas uocauit Plinius.

DE DIFFERENTIIS

De zoophytis, & primo de tethyis uertibulisue.

E

Cap. CCXLVIII.

Zoophyta.

Τῆ θυον.

Τῆ θυος.

Tethos.

Tethyon.

Tethea.

Sunt animalia quædam exclusa omnino iis quæ in genera diuisimus: quæ scilicet ancipiti natura sunt: neque enim in iis perfectum animal est, neque planta. Quæ enim holothuria uocantur atque pulmones & plura eiusmodi, alia in mari, parum à plantis differunt sua ipsa absolute: uiuunt enim sine ullo manifesto sensu perinde ac plantæ absolute. In his tethya parum sua natura à plantis differunt, ut uideantur plantæ quæpiam marinæ, aut fungi. propius tamen ad animalium naturam accedunt quàm spongia. In hoc certe cum plantis conuenit: quia non nisi adhærendo uiuit. sed cum aliquid habeat carnis, sensum aliquem habere uideri potest: sed olfactum tamen minime habere cernitur. Inter testata, tethya peculiarem sortita sunt naturam: his enim solis corpus totum tegumento includitur, nequaquam striato, sed leui: cuius durities inter testam & corium est, adeo ut modo præduri bubuli tergoris secetur. Adhæret id genus saxi sua testa: duoque seposita inter se foramina exigua admodum habet, & uisum uix patientia, quibus humorem cibo accommodatum accipit: & quantum humoris remaneat, reddit: alterum scilicet & quasi os sit, alterum uero ueluti excrementi ostium: excrementum enim in eo nullum spectatur manifestum, quale in cæteris ostreis uel echineum, uel quod appellant papauer continetur: sed neque quod ouum appellatur, in eo ullo tempore minuitur aperte aut augetur. Dissecto, primum membrana carnosum ambiens partem ostenditur, qua uertibuli caro ipsa continetur, nulli è cæteris similis, in omnibus tamen sui generis eadem. Adhæret caro hæc utroque ex latete membranæ circumdanti & corio: & qua adhæret, arctius utranque in partem est tethyon, uidelicet ad meatus illos duos, quorum alter crassior, alter tenuior est. Cauum intus utrinque exiguo quodam interueniente continuo, in quo uitæ principium continetur: humorque in altero cauo consistere solitus est. Tota corporis eorum natura carnosæ est. nam pars alia quæ uel instrumentalis uel sensuualis sit, nulla omnino percipitur: color tethyis aut pallidus aut rubidus est. Tangentium manus qualitate quadam ita afficiuntur, ut uix elui possit. Generantur in rimis aut cauernis saxorum, maxime uero in cæno, & litoribus quæ phyco algæque marina abundant. Inueniuntur & in musco marino, aut aliis in herbis foliisque marinis. Præstantissima in Smyrna Asiæ: in Ægypto nulla inueniuntur. plurimum dant alimenti, renibus profunt & stomachicis, tenasmodumque patientibus atque ischiadicis. Lateris dolores leniunt tethya similia ostreae in cibo sumpta: torminibus & inflationibus succurrunt: cachecticis quorum corpus macie conficitur, tethya utilia sunt cum ruta ac melle.

Vertibulum.
Callus.

1 In his tethya, &c. Theodorus modo uertibulum uertit, modo callus. 2 Hæc (ut zoophyta alia) inter testacea numerat Aristoteles, non quod testa includuntur filicea: sed (ut equidem arbitror) quia minimum habent & sensus & motus, quemadmodum testata. Præterea nihil duri intra se continent, quod aut osseum aut cartilagineum sit, sed mollia penitus sunt: ortusque sui initia à limo solo habent ut testacea: ideoque testatis natura similia. Et quidem Plinius tethya ostreae similia dixit. 3 Inueniuntur

A ueniuntur & in musco marino, &c. Inueniuntur tethya, inquit Plinius, in foliis marinis sugentia, fungorum uerius generis quàm piscium. 4 Tenasimùmque patientibus, &c. Eadem & tenasimum dissoluunt, renùmque uitia, inquit Plinius.

De holothurio, stella, & pulmone marino. Cap. CCXLIX.

QUæ holothuria uocantur, non ut tethya adhærendo, sed absoluta uiuunt: mouere tamen se nequeunt, sicuti nec ostrea. uiuunt quidē sine ullo sensu, perinde ut plantæ absolutæ (ut epipetron): ut eadem fere sit natura quæ fruticibus, à quibus parum differunt, sua scilicet absolute. Quæ stella uocatur, neque animal perfectum, neque planta, sed ambigit atque ancipiti est natura, quemadmodum & urtica. Forma eius stellis quæ pinguntur, similis est. Parua admodum caro est illi intus, extra du-
Briore callo. Conchas aggressa eas exugit, omnemq; cibum statim peragit: adeoque natura calida est, inquit Aristoteles, ut omnia in mari cōtacta decoquat & adurat. Draconis marini scorpionumque ictus carnibus earum impositis: item araneorum morsus sanantur. In summa, contra omnia uenena uel potu uel ictu uel morsu noxia, succus earum ex iure decoctarum efficacissimus habetur. Inter hæc & pulmo naturam habet pene fruticis: sponte enim prouenit, uiuítque absque ullo sensu: non tamen adhærendo, sed absolutus, perinde ac planta absoluta. Pulmo marinus recens, tritus atque illitus, podagris pernionibusque auxiliatur: aiuntque pulmonem marinum decoctum in aqua calculosis prodesse epotum. Pulmonis marini cinis adalligatus egregie mulierum profluvia purgat.

C 1 Quæ holothuria, &c. Tubera uocat Theodorus. 2 Conchas aggressa eas exugit. Quæ uerba utatur astutia in exugendis ostreis, legas apud Oppianum. 3 Inter hæc, &c. Halipleumon, ni fallor, est apud Plinium lib. 32.

De urtica. Cap. CCL.

URTICA item ancipiti natura est, ambigens & plantæ & animalis. Nulla huic testa, sed corpus omni ex parte carnem præ se fert: urtica etenim ipsa quasi interna ostrearum caro esse uidetur. Sentit & manum admotam corripit adhærescitq; perinde ac polypus suis brachiis. Atque dum admo- ueri sibi manum sentit, colorem mutat, inquit Plinius, & contrahitur. Os medio in corpore cōtinet: hoc in maioribus urticis euidentius est: & de saxo quasi de testa uiuit: & si forte in eam inciderint pisciculi, eos excipit, retinetque: atque in hunc modum deuorat quæcunque nacta est esculenta. Hæc Aristoteles. Plinius, Contrahit urtica se, inquit, quammaxime rigens, ac prænatante pisciculo frondem suam spargit: (carnosæ nanque frondis his natura) complectensque deuorat: aliàs marcenti similis, & iactari se passa algæ uice, contactos pisces attritumque petreæ scalpentes pruritum inuadit. Excrementum nullum in urtica esse conspicitur: sed in hac re similis stirpibus est. Maiores tamen meatum, ut ostreæ, quo excrementum secedat, tenuem scilicet fistulam habent parte superiore. urtica enim ipsa, uti modo diximus, quasi interna ostrearum caro esse uidetur: saxo uero utitur perinde ut testa: saxo enim adhærere more nonnullorum testa insectorum solet urtica: & ta-

DE DIFFERENTIIS

men quoties libeat absolui, absolutumque uagari quoddam urticarum ge- **E**
 nus notatum est, quod & echinos & pectunculos in quos offenderit, corro-
 dit. Quæ enim in cauis sinuosisque adhærent, nunquam à saxis absoluun-
 tur: quæ uero in saxorum planis marginibus uiuunt, absolutæ sedibus ua-
 gantur. Duplex genus percipitur urticarum: alterum corpore paruo, quod
 cibo aptum est: alterum maiusculo duróque, quale circa Euboia Chalcidem
 gigni scimus. Sunt omnes hybernis mensibus carne constante atque rigi-
 diuscula: quamobrem per id tempus capiuntur, cibóque idoneæ sunt. At æ-
 state deteriores fiunt: præmadent enim & marcent, ut si tetigeris, facile dif-
 cerpantur atque dispereant. Denique nulla tantisper euelli integra potest:
 ac æstus impatientia, saxa subire interius solent. Vrticis idem gignendi mo- **F**
 dus est, atque iis quæ testa includuntur. Mordent urtica non ore, sed tactu
 totius corporis: uis enim in his pruritu mordax, eadémque quæ terrestris
 urtica. Vrtica (ut author est Diphilus) & uentri & stomacho grata est, al-
 uum atque urinam ciet, parciúsque nutrit: ut uero Xenocrates tradit, urti-
 cæ gustui suaues, sed stomacho admodum ingrata sunt. Assæ elixis ad aluú
 mouendam magis idoneæ: quæ lapillis adhærent, urinam magis ciet: quæ
 passo aut uino mulso condiuntur, facile concoquuntur, aluúmque mouet:
 quæ autem coquuntur in passo unà cum oleo, lubricum quidem illud reti-
 nent, aluúmque ciet: sed uentrem replent, & difficulter in uentriculo con-
 ficiuntur. Vrticam marinam in uino potam calculosis prodesse aiunt. In
 oleo coquuntur urtica: quo ne pili renascuntur, nonnulli sunt usi.

De spongia.

Cap. C C L I.

G

Spongia.
σπόγγος.

Spongia nullam habet carnem, sed similis omnino plantis est: præsertim
 cum adhærendo tantum uiuere possit, absoluta uero minime. At paruú
 aliquod discrimen est. Spongia nanque sensum aliquem habere creditur,
 argumento quòd multo difficilius abstrahuntur, nisi clanculum agatur, ut **I**
 aiunt. Præterea ad auulforis accessum contrahuntur, ita ut euelli difficile sit:
 quod idem etiam faciunt quoties flatus tempestásque urget. Plinius, Spon-
 giam, inquit, animal esse docuimus, cruore petris inhærente. Aliqui narrát
 & auditu regi eas, contrahique ad sonum, exprimentes abundantiam hu-
 moris, nec auelli petris posse, ideo abscindi & saniem emittere. Quin & eas
 quæ ab aquilone sint genitæ præferunt cæteris: nec usquam diutius durare **H**
 spiritum medici affirmant: sic & prodesse corporibus, quia nostrú suo mi-
 sceant: & ideo magis recètes magisque humidas, sed minus in calida aqua,
 minúsque unctas, aut unctis corporibus impositas: & spissas minus adhæ-
 rescere. Oppianus quoque tradit, à spongiis euulsis distillare saniem, quæ si
 spongiatoris forte naribus adhæreat, sepiissime hominem suffocat. In saxo-
 rum rimis & cauernis oriuntur spongiæ, non aliter atque ea quæ testis in-
 tecta sunt. Aluntur conchis, pisce, limo. Et uiuere spongas esca manifesto
 conchæ in his repertæ ostendunt: & aperiendo claudendóque pisciculos ca-
 pit spongia. aperit autem antequam ingrediantur: claudit & contrahit cū
 ingressi sunt. Adhæret nec parte una nec toto: (inter sunt enim fistulæ quæ-
 dam

Adam inanes) sed pluribus passim particulis hæsitât, & quasi membrana extenta subesse radicibus earum uidetur. Superne autem cæteri meatus concreti propemodum latent. At uero inferne quaterni aut quini patent, per quas pasci existimantur. Color illotis uiuisque nigricans est: candidæ autē cura fiunt. Spongiarum tria genera accipimus: sunt nanque aliæ raræ, aliæ spissæ, aliæ quas nominant achilleas. In genere illo spisso quæ præduræ sunt atque asperæ, hirci nomine tragi nuncupantur: minus spissum & mollius manos. Tertium quod achilleum uocatur tenuissimum & spississimum & ualidissimum est. Genus hoc inuentu perquam rarum est. Ex hoc penicilli. Mollissimum uero genus spongiarum penicilli. Trogus author est penicillos mollissimos circa Lyciam nasci in alto, unde ablatae sunt spongiæ. Si enim euenerit forte ut spongia cum euellitur, abrumpatur: residuo item nascitur & completur. Magnitudine amplissima sunt solutæ illæ & raræ spõgiæ: sed mollissimæ spissæ & tenuissimæ, quæ scilicet altis tranquillisque nascuntur gurgitibus: flatus enim ac tempestates, spongas quoque ut cætera altilia, reddunt duriores, & incrementum impediunt. Genus item aliud est, quod nomē aplysiæ inde accepit, quòd elui non possit: habet hoc ampliores illos meatus, sed reliquo corpore densum est: nihilo tamē densius quam quæ ante numerauimus genera, quanquam lentius est, & ex toto pulmone similis: pessimum omnium hoc genus est. Sensum id genus habere diuque uiuere inter omnes præcipue conuenit: cognosci præ cæteris spongiis eò facile potest documento, quòd cum illæ albicent, limo inter lauandum subscendente, id semper nigrorem ostendit. Quidam spongas ita distinguunt, alias ex his mares existimauere tenui fistula spissioresque: quarum quæ duriores sunt, tragos appellant: alias fœminas, maioribus fistulis ac perpetuis. Medici inscitia quadam ad duo nomina eas redegere: Africanas, quarum firmiter sit robur: Rhodiacasque, ad fouendum molliores. Nunc autē mollissimæ circa muros Antiphelli urbis reperiuntur. Spongia noua non sicut lana aut linamentum materia duntaxat est, qua applicantur medicamenta ad irrigationes idonea, sed & manifeste desiccatur, uulneraque enæma conglutinat (si noua sit, & maris odorem adhuc referat) si eam cum aqua aut uino aut posca pro corporis ratione imponas. Quòd si uetus sit, & maris odorem amiserit, non æque desiccatur: immo inutile esse sentit Dioscorides.

D Mollissimum genus earum penicilli oculorum tumores leuant ex mulso impositi: item abstergendæ lippitudini utilissimi. Imponuntur spongiæ ipsæ epiphoris ex posca: ex aceto calido ad capitis dolores. De cætero recetes discutunt, molliunt, mitigant: ueteres conglutinant uulnera, inquit Plinius. Vfus earum ad abstergenda, fouenda, operienda à fotu dum aliud imponatur: ulcera quoque humida & senilia impositæ siccant. Fracturæ & uulnera spongiis utilissime fouentur: sanguis rapitur in secando, ut curatio perspici possit. Et ipsæ uulnerum inflammationibus imponuntur, nunc sicca, nunc ex aceto insperfa, nunc è uino, nunc ex aqua frigida: ex aqua uero cælesti impositæ, secta recentia non patiuntur intumescere. Imponuntur & integris partibus, sed fluxione occulta laborantibus quæ discutienda sit: &

Quonammodo candidi fiât docent Plinius & Dioscorides.

Τράγος,

Τραγός,

Μανός.

Μανός.

Αχιλλεία σπόγγία.

Penicillus.

Απλυσία.

Τὸ σπῶλον πολυμῶδες.

Τραγός.

DE DIFFERENTIIS

iis, quæ apostemata uocāt, melle decocto perūctis. Item articulis aliàs aceto falso madidæ, aliàs è posca, in uulnerū curatione & succidæ lanæ uicem implent. Differentia hæc, quòd lanæ emolliunt, spongiæ coercent, rapiūtq; uitia ulcerum. Circunligantur & hydropicis sicca, uel ex aqua tepida poscæue. Imponuntur & iis morbis quos uaporari oporteat, feruenti ex aqua perfusæ expressæque inter duas tabulas. Sic & impositæ stomacho profunt, & in feбри contra nimios ardores. Sed spleneticis è posca, ignibus sacris ex aceto: imponi oportet sic, ut sanas quoque partes spatiosè operiāt. Liuorem ab ictu recentem ex aqua falsa calida sæpius mutata tollunt: testium tumorem dolorémq; ex posca. Spongia usta acris est, uimq; habet digerēdi. Cum bitumine aut pice cremata, sanguinis eruptiones in uulneribus cohibet, præsertim si feruens apponatur. Aliqui raras tantū ad hoc cum pice urunt: & oculorum causa comburuntur in cruda olla figulini operis, plurimum proficiente eo cinere contra scabricias genarum excrescētésque carnes, & quicquid opus sit ibi desstringere, spissare, explere: utilius in eo usu lauare cinerem.

1 Quod multo difficilius, &c. Quanta cum difficultate, quantoque periculo colliguntur spongiæ: & quibus modis auelluntur, ostendit Oppianus lib. 5 de piscibus. 2 Tenuissimum, λεπτότατον: fortasse (minimum) uerti potuisset: quanquam Plinius tene etiam dixit, uel intelligitur tenuissimū, id est, tenuibus fistulis, ut legitur apud Dioscoridem λεπτόσπυον. 3 Ex hoc penicilli. Ex hoc spongiarum genere fiebant penicilli uulnerarij, quibus scilicet uulnera ulceræue stipabant abstergebantque, ut clarissime explicat Plautus in Rudente, Ego iam te hic itidem, quasi penicillus nouus exugere solet, ni hunc amittis, exugebo quicquid humoris tibi est.

Epilogus seu caput C C L I I.

PRæter hæc quæ diximus animalia, sunt purgamenta aliqua relatu indigna, & algis potius annumeranda quàm animalibus. Chrysippus quoque philosophus tradidit phryganion adalligatum remedio esse quartanis: quod esset animal, nec ipse descripsit, nec nos inuenimus qui nouisset.

Phryganion.

Herpes. Herpes quoque animal à Græcis uocatur quo præcipue sanantur quæcūq; serpunt. Protogeustæ animalia sunt Indica, quæ gustū habēt acutissimum.

Protegeustæ.

τελεχρωπες. τελεχρωπες animalculum quod fetas uillósue concutiat. Hæc duntaxat nominauere authores sicuti & sirulugū, quod nec quale esset animal, nec ubi nasceretur, tradiderunt. Et Euphorion in commentariis scriptum reliquit,

Sirulugus.

Neades. in Samo bestias olim fuisse feras maxima magnitudine nomine neades, quarum sola uoce terra discederet: earum ossa maxima, uel sua ætate extitisse. Sunt etiam in mari nonnulla animalia effigie insolenti & sui generis: quæ quoniam inuentu rara sint, constitui in genus non possunt. Iam enim piscatores uidisse se retulerunt quædam trabunculis proxima, pullo colore, tereti figura, pari ex toto crassamento. Item alia scutorum effigie, colore rubeo, pinnulis crebris. Ad hæc alia quæ genitale uiri imitarentur, tum specie, tum magnitudine, sed pinnis subnexus binis loco testium. In magnis etiam imbribus multa apparent animalium genera, quæ ante uel nunquam uel raro uisa fuerint. His igitur mihi fatis admonuisse saltē uideor, quæ de animalium

Animalium differentiis ab Aristotele, Dioscoride, Plinio, Galeno, aliisque ueterum multis sunt dicta. neque enim omnia in hunc librum transferenda censui, quæ ab illis accuratissime sunt scripta. Tantum uero de singulis solum dixi, quantum legentis ad antiquorum euoluenda scripta, nisi sint omnino rudes aut auersi, excitet: ac quo facilius cum his uersentur, auxiliū præstet

1 Ad hæc alia quæ genitale. Est piscis nomen, inquit Hermolaus, ædocon, quod & nos genitale nuncupamus marinum, à nonnullis halefurion græce dictum. Quamquam halefurion sunt qui pro callyonimo pisce capiunt. Αἰθδῖον quoque θαλάσσιον, κολυβδαίναν uocauit Epicharmus, ut Nicander tradidit.

Ædocon.
Αἰθδῖον θαλάσσιον.
Genitale marinum.
Halefurion.
Κολυβδαίναν.

τέλος σὺν θεῷ.

IMPRIMEBAT MICHAEL

Vascofanus Lutetiæ Parisiorum,

Ann. M. D. LI.

ANIMALIVM, QVÆ IN HOC OPERE CONTINENTVR NOMENCLATVRAE ET INDEX.

 ΒΛΕΝΤΗΣ	148. h	Άλουρος	68. c	Altinæ uacca	72. b
Άβραμύς	162. c	Άιμύς	92. c	Aluco	122. f
Abrotone	211. h	Άινίδος	151. c	Άμια	12. f
Άκαλίφη	218. c	Άίξ quadrupes	79. d	Άμια	167. b
Άκανθίας	146. d	Άίξ auis	118. d	Ammoatis	100. b
Acanthis	126. f	Άιολία	157. h	Άμμοδύτης	100. d
Άκανθαίλις	126. h	Άϊολος	151. h	Άμπελίσ	128. a
Άκανθοφάγα	106. h	Άσκώπις	122. g	Άμπελιών	ibidem
Acari	193. h	Άϊδος	1. d	Άμπελων	128. a
Acarna	160. e	Άϊθυια	129. h	Άμφισβαινα	102. d. & e
Acarne	ibidem	Æthya	ibidem	Amphibæna	ibidem
Accipenser	120. f. 121. d. 151. d.	Æthnæus piscis	191. g	Anas	133. f
e. 154. h. 155. b. c		Άετός auis	118. h. 119. h	Anatum genera	ibidem
Accipiter	120. f. g. 121. a. b.	Άετός piscis	45. h	Anates Ponticæ	ibidem
d. e. f.		Άετών	127. f	Anatoria aquila	119. e
Accipiter Ægyptius	120. g	Άγαύος	61. a	Άναιμαζωα	12. a. b. 34. c. 173. h
Accipiter Æthiopicus	121. c	Άγνος	154. e	Άνάρτης	213. c
Acerata cochlex	79. h	Agnus	ibidem	Άνελυτρα	175. e
Achainæ ceruæ	79. h	Agnus quadrupes	77. g	Άνηρήτης	213. c
Acharnas	160. d	Άγνώθια	165. h	Anguis	95. h. 103. a
Άχέρης	ibidem	Agriophaga	183. e	Anguis Thebanus	96. a
Άχερνος	159. h	Agrippa	40. a	Anguis Æsculapius	101. h
Acharnus	ibidem	Άγρώσης	187. d	Anguilla	148. b
Acheta	190. e	Alabes	170. b	Anguillæ Macedonicæ	148. f
Άχίτης	ibidem	Άλάβης	ibidem	Animal	1. b. e
Achillæa spongia	219. a	Alauda	117. c	Anser	132. c
Acia	193. c	Albardeola	130. h	Antacæus	169. b
Άκμων	62. d	Alba Ardeola	ibidem	Άντακαϊός	168. h
Άκοντίας	101. b. 102. h	Albicilla	119. d	Anthias	154. c
Άκρίς	190. g	Albicula	129. b	Anthiarum species	ibidem
Aculeatus	148. h	Alburnus	169. g	Anthracides	163. c
Acus	148. h	Alces	86. h. 87. a	Anthredon	183. a. 144. g
Addax	99. b	Άλκύνων	128. d	Άνθρήνη	184. c
Άδελφοί	6. c	Alec	162. g	Άνθραπόλωτος	125. f
Άδωνίς	158. c	Alecula	163. c	Anthus	123. b
Adūcæ aues χαμψόνυχα	107. b	Alex	163. c. 166. d	Άπαλόθερκεϊ	142. c
Ædoeon piscis	220. a	Άλέκτωρ	111. h	Aper quadrupes	84. g
Ægythus	126. g	Άλεκτωρίς	109. g. 112. a	Aper piscis	163. f
Ægolios	122. f	Άλεκτρύων	111. h	Άφειπίς	161. d. g
Άεισώπις	122. g	Άλεκτρυαίνα	ibidem	Άφρός	ibidem
Æmys	91. d. 92. e	Άλιπλόμων	218. c	Άφύη	162. a
Æfalo	120. h	Alopecides canes	59. h	Άφύη φαληρική	161. f
Æfalon	ibidem	Άλωπικίας	146. d. g	Άφύδιον	162. a
Άιδίδιον θαλάσσιον	220. a	Άλώπιξ quadrupes	66. h	Apiaster	117. e
Άιπάλιος	136. g	Άλώπιξ piscis	146. g. 148. d	Apica ouis	76. f
Άιγοκέφαλος	118. d	Άλώπιξ volucris	71. g	Apis	177. g
Άιγοθήλης	118. d. g	Alofa	162. d. e. f	Aplua	162. a
Άιγιπίτιος	120. b	Άλφησις	155. a	Aplysia	219. b
Άιγιθαλος	127. d	Άλφησιός	ibidem	Apodes	123. h

ANIMALIUM NOMENCLATURAE

Apolectus	165.a	Ascalopax	ibidem	Aues volaces	108.a
Apolectum	ibidem	Ascalaphus	122.e	Aues graues	ibidem
ἀπολεκτῆς	214.d	Afellus minor	87.h	Aues nocturnæ	122.b
Aprica ouis	76.f	Afellus dosuarius	88.g	Aues Seleucides	134.e
Apteros	191.a	Afellus piscis	155.g.h.156.a	Aues Diomedæ	133.c
Apua	161.d.h.162.a	Afellus multipes	188.h	Aues Herciniæ	134.d
Apua Phalerica	162.d	Afellus locusta	190.h	Aues Mennonides	ibidem.e
Aquatilia	25.g.h.26.a	Afilus auis	127.h	Aues Caspiæ	135.a
Aquila auis	118.h	Afilus insectum	189.e.196.h	Aues nouæ	118.b
Aquila piscis	145.h	Afilus in thynno	164.c.196.h	Aues fidipedes	109.a
Aquila louis	120.a	Afilus marinus	ibidem	Aues digitatæ	ibidem
Aquila pulla	119.h	Afinus vulgaris	88.g	Auis ὄρνις	103.c
Aquila fulua	119.f	Afinus degener	ibidem	Auis tarda	105.e
ἀρχαίης	186.d	Afinus admiffarius	87.h	Auis Scythica	139.e
ἀρχαίης λευκώϊος	186.h	Afinus syluestris	88.c.e	Aulos	217.c
Araneus	186.d.187.a	Afinus Indicus	ibidem.d.e	Aulopios	155.a
Aaranea	ibidem	Afini marini	173.c	Aulopos	154.h
Araneus pratensis	188.a	Afio	115.g.122.d.123.a	αὐλωπος	ibidem
Araneus lautus	186.e	Afirtion	188.c	Aurata	156.f
Araneus marinus	187.b	Afiracus	191.c	Aureliæ	176.h.193.a
Araneus muscarius	177.e	ἀσφάλαξ	71.d	Aureus lupus	62.a
Araneus lanuginosus	187.d	Aspargus	170.c	Auris marina	214.d
Arbor belua marina	173.a	Aspis	98.g	Auriuinctis	126.g
Arborarius picus	125.c	Aspis Chelidonia	99.a	αὐξιδίς	163.h
Arborum cauator	ibidem	Aspis Chersæa	ibidem	Auxuuiæ	164.h
Archanus	159.h.160.d	Aspis ptyas	ibidem	Auxiracæus	191.c
ἄρκτος quadrupes	83.per tot.	Astacus	205.a	Axis	71.g
ἄρκτος crustatus	233.h	Astacus fluuiatilis	ibidem.e		
ἄρκτουός	69.f.g.h	ἀστὴρ	218.a	B	
ἄρκτουός	69.h	Aster	ibidem	Bacchus	155.g.156.a
Ardea	130.f.g	Asterias stellaris	121.a	βάκχος	155.h.159.c
Ardeola	ibidem	Asterias ardea	130.h	βαδίζοντα	96.f
Ardeola candida	130.h	Asterius piscis	146.h	βαίος	118.d
Ardeola alba	ibidem	ἀστερία βάις	144.e	Bæus	ibidem
Ardeola pigra	ibidem	Asterion	187.e	βαίων	161.c
Argathilis	123.g	Astomi homines	50.e	βάγχος	150.c
Arguta cicada	190.g	Astortion	188.c	Balagri	169.h
Aries quadrupes	77.g	Astrabelus	213.a	Balanus	214.a
Aries marinus	173.b	ἀστράβηλος	ibidem	βάλανος	ibidem
Arista	164.f	Asturcones	86.e	Baleariæ grues	131.d
ἄρνες	77.g	Atherine	162.f	Balena	172.f.g.h
ἀρνυτή	165.c	ἀθέρην	161.g	Balerus	169.h
ἀρουραίος μύς	68.g	Atrapilla	127.d	Banchus	150.c
ἄρπαξ lupus	62.c	Attaces	191.c	Barbara auis	120.c
ἄρπυ	23.a	Attagenæ	117.b	Barbus	169.f
Arthredo	184.g	Attagen	ibidem	Bardones	89.c
Ascaridæ intestinorū uermes	195.h	ἀττάγη	ibidem	βαεινός	169.h
ἀσκαρίδης	ibidem	ἀττάγη	ibidem	βασιλεύς auis	127.h.128.d
Ascaridæ uermiculi	189.f	ἀττάγη	ibidem	βασιλεύς auis	127.b
ἀσκαρίδης	ibidem	ἀττάγη	ibidem	Basiliscus auis	ibidem
Ascalabus	94.g	Attagenus piscis	170.d	Basiliscus piscis	170.c
Ascalabotes	95.a	Attelabos	191.c	Basiliscus serpens	101.c
Ascalopax	117.c	Attilus	169.c	Basilicæ tellinæ	216.b
		Aues carniuoræ	106.h	βάτις auis	127.h
				βάτις piscis	145.h

ET INDEX.

<i>Βάτος piscis</i>	145.h	<i>Bos unicornis</i>	72.d		
<i>Βάτραχος</i>	92.f.145.e	<i>Bos tricornis</i>	ibidem	<i>Cacabis</i>	106.e
<i>Βάτραχος λιμναῖος</i>	92.h	<i>Bos Ægyptius</i>	ibidem.e	<i>Cæci serpentes</i>	103.b
<i>Βάτραχος ἑλδος</i>	93.b	<i>Bos Æonius</i>	ibidem.d	<i>Cæcilix serpentes</i>	ibidem
<i>Βάτραχος πλωμαπαῖος</i>	92.h	<i>Bos Aonius</i>	88.g	<i>Calamita ranæ</i>	93.f
<i>Βάτραχος ἁλίας</i>	145.e	<i>Bos Apennineus</i>	72.h	<i>Calidris</i>	129.b
<i>Βάλλα</i>	149.d	<i>Bos Campanus</i>	ibidem	<i>Callarias</i>	155.g
<i>Βεβραῖος</i>	162.b	<i>Bos Caricus</i>	ibidem	<i>Callibios</i>	167.e
<i>Βεβραδῶνις</i>	ibidem	<i>Bos Epiroticus</i>	72.g	<i>Calliblephara</i>	214.g
<i>Βελίνος</i>	161.c	<i>Bos Erythæus</i>	75.c	<i>Callichthys</i>	154.e
<i>Βελώνη</i>	148.h	<i>Bos Herciniæ fyluæ</i>	72.d	<i>Callionymos</i>	ibidem
<i>Belone</i>	ibidem	<i>Bos Indicus</i>	88.g	<i>καλλιόνημος</i>	ibidem
<i>Βεμβραῖος</i>	162.b	<i>Bos Lybicus</i>	72.d	<i>Callitriches</i>	58.f
<i>Βέμβυξ</i>	184.h	<i>Bos Mœoticus</i>	ibidem	<i>Callus</i>	217.h
<i>Bembyx</i>	ibidem	<i>Bos ὀπισθόνομος</i>	ibidem.f	<i>Camelus</i>	81.h
<i>Bæon</i>	161.c	<i>Bos pelleus</i>	72.e	<i>κάμηλος</i>	ibidem
<i>Βέροει</i>	216.f	<i>Bos Phrygius</i>	ibidem	<i>Camelopardalis</i>	82.e
<i>Bestiolæ in igne genitæ</i>	195.c	<i>Bos Phœnicus</i>	ibidem.g	<i>Cammarus marinus</i>	205.e
<i>Bæus</i>	118.d	<i>Bos Pæonius</i>	72.f	<i>Cammarus</i>	205.e.206.b.
<i>Bifontes</i>	74.h	<i>Bos Scycticus</i>	72.e		207.b.c.d.
<i>Bistonæ</i>	75.c	<i>Bos Syriacus</i>	ibidem	<i>κάμμαρος</i>	207.b
<i>Bifulca animalia</i>	53.e	<i>Bos Trogloditicus</i>	75.c	<i>κάμπη</i>	7.d.193.a
<i>Biualuia</i>	207.f	<i>Boscas</i>	133.g	<i>Cancer</i>	203.b.205.f.206.a
<i>Blatta</i>	197.d	<i>Boschides</i>	ibidem.h	<i>Cancer fluuiatilis</i>	206.a.b
<i>Blatta mollis</i>	ibidem.e	<i>Βόσπιος</i>	193.f	<i>Cancricursores</i>	206.h
<i>Blemmyes</i>	50.d	<i>Βόπις</i>	145.h	<i>Cancellus</i>	ibidem.d
<i>Βλίνος</i>	161.c	<i>Βούβαλος</i>	80.g	<i>κανθηλοσείσης</i>	193.c
<i>Βλίννος</i>	ibidem	<i>Βουβαλῖς</i>	ibidem	<i>Caniceps</i>	58.f
<i>Βλεψιάς</i>	160.d	<i>Βούβλοσος</i>	50.d	<i>Canicula piscis</i>	146.d
<i>Boa</i>	102.c	<i>Βουνοί</i>	69.d	<i>Canicula Galeus</i>	ibidem
<i>Βόαξ</i>	163.b.g	<i>Βουπηΐσις</i>	192.f	<i>Canis pinguis</i>	146.h
<i>Boca</i>	ibidem.b	<i>Βούς</i>	72.c	<i>Canis marinus</i>	ibidem.h
<i>Bocas</i>	ibidem	<i>Βουφάγος</i>	130.d	<i>Canis Carcharias</i>	146.e
<i>Bœtus</i>	170.a	<i>Βώξ</i>	163.b	<i>Canis quadrupes</i>	60.a
<i>Βοῖτος</i>	ibidem	<i>Box</i>	ibidem	<i>Canis uillaticus</i>	ibidem
<i>Bogpyrus</i>	170.c	<i>Brenthus</i>	129.e	<i>Canis pastoralis</i>	ibidem.a.c
<i>Boletena</i>	200.c	<i>Βείγμος</i>	170.c	<i>Canis pecuarius</i>	60.a.e
<i>Βομβύμιον</i>	184.h	<i>Brinthus</i>	134.b	<i>Canis domesticus</i>	59.h
<i>Bombylis</i>	185.a	<i>Βείσις</i>	113.f.173.f	<i>Canis uenaticus</i>	59.h.60.d.e
<i>Bombylius</i>	184.g	<i>Brucus</i>	191.c	<i>Canis alopecis</i>	59.g
<i>Βομβύλιος</i>	ibidem	<i>Bubo</i>	122.d.e.f	<i>Canis acarnan.</i>	60.f
<i>Bombyx</i>	184.h.185.a	<i>Bubalus</i>	80.g.h	<i>Canis acyrus</i>	60.g
<i>Bombyx altera</i>	193.e	<i>Bubalis</i>	95.d	<i>Canis Ætolicus</i>	ibidem
<i>Bombilius</i>	184.g	<i>Buccina</i>	213.a	<i>Canis Athamanicus</i>	ibidem
<i>Bombilis</i>	ibidem	<i>Buccinum</i>	ibidem	<i>Canis Arcadicus</i>	59.g
<i>Bombyx</i>	ibidem	<i>Bufo</i>	93.g	<i>Canis Britannicus</i>	ibidem
<i>Bonnafus</i>	52.e.74.e	<i>Buglossus</i>	150.d.151.b	<i>Canis castorius</i>	ibidem
<i>Βόννασος</i>	ibidem	<i>Bunga</i>	130.d	<i>Canis fluuiatilis</i>	70.g
<i>Βόαϛ</i>	163.b	<i>Buprestis</i>	192.f	<i>Canis gelonus</i>	60.f
<i>Βωείδια</i>	161.h	<i>Buteo</i>	120.h	<i>Canis Hircanus</i>	60.g
<i>Bos piscis</i>	145.g	<i>Byas</i>	130.d	<i>Canis Indicus</i>	ibidem
<i>Bos quadrupes</i>	72.c	<i>Byturus</i>	194.b	<i>Canis Laconicus</i>	59.g
<i>Bos syluestris</i>	74.f			<i>Canis leuerarius</i>	61.h
<i>Bones lucæ</i>	57.g			<i>Canis Lycaon</i>	60.f

ANIMALIUM NOMENCLATURAE

Canis Medus	60..f	Castorides marinæ	173.c	κερκώπι	190.f
Canis Melitenfis	61.e	Caspix aues	135.a	Cercrias	100.d
Canis Meliteus	ibidem	Cataracta	133.c	Cercuro	147.c
Canis Menelais	59.f	Catarracta	130.c	Cercyros	ibidem
Canis Molofsicus	19.f.61.e	καταρράκτης	ibidem	κερδω	67.a
Canis Petronius	59.f.60.g.h	Catoblepa	72.a	Ceris	155.a
Canis Perfes	60.f	Catreus	135.b	κηεις	ibidem
Canis Phereus	ibidem	Catus fylueftris	68.e	κηειξ	212.c
Canis Salentinus	59.f	Cauaticæ cochleæ	210.e	Cerrhus	163.c
Canis Seres	60.f	Causos ferpens	100.b	Certhia	126.d
Canis Sicamber	60.h	καυλίση	160.h	Certhius	ibidem
Canis Tufcus	61.a	Cebus	58.g	κερδιος	ibidem
Canis Vmber	60.g	κηβος	ibidem	Ceruus	79.c
Canterii	85.g	Cæci ferpentes	102.g	Ceruus palmatus	81.a
Cantharis	192.b	Cæcilia ferpentes	ibidem	Ceruæ Achainæ	79.h
Cantharus pifcis	154.a	κειρια	196.a	Cerylus	128.f
Cantharus infectum	192.b	Cela	135.c	κηρυλος	ibidem
καὶνθαρος	154.a.191.h	Celphus	59.d	κηρυλος	ibidem
Capella quadrupes	78.e	κελδς	126.c	Ceftra	149.a
Capella auis	118.d	Cemas	81.a.b	κεσδς	159.b.c
Caper	78.e	κημας	ibidem	Cetacei pifces	142.d
Capito	160.c.d.169.f	κημας	ibidem	κητώδεις ἰχθύες	ibidem
Capra	77.h	Cenchris ferpens	101.a	Cete	171.b
Capræ fylueftræ	79.a	κηχρις	ibidem	Cetus	ibidem
Capræ feræ	ibidem	Cenchrias	100.d	κηπος	ibidem
Capræ	ibidem.b	Cenchris auis	121.c	Ceuæ	72.h
Capreoli	79.d	Cenchrine	101.a	Ceyx	128.g
Capriceps	118.d	Cenchrites	ibidem.b	Chalceus	162.f..g.170.h
Caprimulgus	ibidem	Cenchramus	116.d	Chalcis quadrupes	94.e
Caprifcus	157.b	Centipes	188.e	Chalcis auis	121.a
καπρις quadrupes	84.g	Centipeda	188.d.g	Chalcis pifcis	162.e.f
καπρις ἐνυάλιος	83.h	Centrine ferpens	100.b	Chame	215.b
καπρις pifcis	163.f	Centrine pifcis	146.c	Chame leios	ibidem
Capus	109.g.110.e	Centris	100.b	Chame glycyamerides	215.c
Carabus fcarabeus	192.a	Cephalus	159.b.f.g.h.160.d	Chame pelorides	ibidem.d
Carabus cruftatus	204.c	Cephalus fluuiatilis	160.c	Chameleo	95.c
καρχαρόδοντα	52.b	Cephalus trãflitoranus	159.h	χημαλιών	ibidem
Carcharias	146.e	Cephalus περαγιος	ibidem	χημψης	90.d
καρκινος	205.f	Cephalus φεραγιος	ibidem	χηννη	157.e
καρκίνιον	206.d	Cephalinus	160.d	χηννος	ibidem
καρκίνοι μικροί	205.f	κεφαλοκρούσης	188.c	Chaonides canes	63.a
Carduelis	126.g	κηφλώ	178.c	Charax	153.g
Carduelus	ibidem	Cephus	58.d.g	Charadrius	129.f
καείδιον	206.h	Cepphus	129.f	χεραδριος	ibidem
Carinus	169.h	κέπφος	ibidem	Chartilaginea	143.d
καρις	203.b.206.h	Cepus	58.g	Chartilaginata	ibidem
Carniuora	106.h.28.b	κηπις	ibidem	Chartilaginei pifces plani	144.d
καρποφάγα	107.a	Ceramides	133.a	Chaus	62.h
καρποφαγούντα	ibidem	Ceraftis ferpens	100.b	χηννη	157.c
Cartafonos	71.h	κεραστη	ibidem	χηυλιόδοντα	52.h
Carulus	129.d	Ceraftes vermiculus	194.a	χειρογύλλιος	69.g
Castor	70.a	Cerchnes	126.e	χηλιδών auis	123.b
Castorides canes	59.g	Cercio	135.c	χηλιδών pifcis	152.g
Castorii	ibidem	Cercopithecus	58.d		

ET INDEX.

χελιδῶν polygo similis	200.h	Cicada frumentaria	ibidē.e	κόκκιλον	ibidem	
χελιδῶν θαλάσσια	ibidem	Cicada Auenaria	ibidem.f	Cochlea	152.f	
Chelidonia lepus	67.h	Cicada marina	ibidem	κοχλίας	211.g.h	
Chelidonia piscis	165.b	κέχλι auis	117.h	κέχλος	ibidem	
χελώνη	91.d	κέχλι piscis	157.a	Cochlea terrestris	210.d	
χελώνη ποταμία	92.d	κεχλήν	117.h	κοχλίας χωρταῖος	ibidem	
χελώνη θαλάσσια	91.e	Cicindela	193.f	Cochlea lata	ibidem	
χελώνη χερσαία	ibidem.h	Ciconia	131.g	Cochlea cauatica	ibidem.c	
χελώνη ὄρεινή	92.f	Ciconia montana	119.g	Cochlea παμάλια	ibidem.d	
Chelonophagi	50.d	Cicuma	123.b	Cochlea nuda	ibidem	
χελών	159.b	Cimices	197.a	Cochlea candida	ibidem	
Chelydrus	98.d	Cimices agrestes	ibidem.b	Cochlea longa	ibidem	
χήμεν	215.d	Cimices è malua	ibidem.d	Cæruleus auis	118.f	
χήμεν τραχηία	ibidem.c	Cinclus	129.c	Cæruleus uermis	149.g	
χήμεν λεία	ibidem	Cinereus Tetragnatus	187.e	Cæruleus phalangij genus	187.f	
χήμεν βασιλική	215.d	Cinnamomus	134.h	Colaris	122.f	
χημίον μικρόν	ibidem.c	Cinnamolus	ibidem	Coleos	126.c	
χέννιον	117.f	Cinnamulgus	ibidem	κολέος	ibidem	
χλώ	132.c	κέρκος	62.c.120.h	Colias	166.h.167.a	
χηναλώπηξ	132.h	Circus quadrupes	62.c	κολίας	ibidem	
Chenalopex	ibidem	Circus auis	120.h	κολιός	126.c	
Chenerotes	133.e	Cirrus	193.f	κόλλια	161.h	
Cherfine	91.h	Cis	195.b	κολοιός	124.h.125.b	
Cherfydrus	97.g	κίς	ibidem	Collostrati infantes	51.f	
χίμαρος	79.e	κίθαρα	150.g	κολώπης	94.g.95.a	
χίμαρα	ibidem.d	κίθαρος	ibidem	Colota	ibidem	
Chirogryllus	69.g	κίθαρος	ibidem	Colos	81.d	
χλορδός	128.a	Citharus	ibidem	κόλος	ibidem	
Chloreus	115.c	κίθα	125.g	Coluber	98.d	
χλωρίς	127.g	Ciuiles animantes	26.h	Colubra	ibidem	
Chlorion	118.f	Claderinchus	128.c	Columbus	113.b	
χλωρογαῦρα	94.b	Clamatoria auis	135.e	Columba	ibidem	
χλοροπίθκος	58.e.g	Clangus	119.e	Columbarum genera	114.b	
χόιρος	84.f	Claria	170.c	Columba agrestis	113.c	
χόιρος ποταμείος	163.f	Clerus	181.b	Columba faxatilis	ibidem	
Chordus	75.g	κλήρος	ibidem	Columba domestica	ibidem	
Chremes	154.b	Cluina auis	135.e	Collurio	118.e	
χήμες	ibidem	Clupea	162.d	κολλυρίων	ibidem	
χέμψ	ibidem	Clypea	ibidem	κολυβδαίνα	220.a	
Chremps	ibidem	κνίδη	218.c	Colycia	212.h	
Chromys	153.h	κνιποπόγχα	107.a	Colymbis	133.g	
Chryfactos	119.h	κνιπολόγος	126.d.185.e	Colymbus	ibidem	
χρυσαλίδα	176.g	κνίψ	189.h	Concha	215.b.e	
Chryseos lupus	62.c	Cobio	160.h	κόνχη	ibidem.b	
Chryseos piscis	156.h	Cobius	ibidem	κόνχη τραχηία	ibidem.c	
χρυσόμυρτης	126.g	κωβίος	ibidem	κόνχος	ibidem.b	
χρυσόφρυς	156.f	Cobio fluuiatilis	ibidem	Conchæ longæ	217.d	
χρυσί ιχθύες	139.f	κωβίδιον	160.d	Conchæ ueneriæ	201.a.	
Cibotis	161.h	κωβιδάειον	ibidem	213.c	Concha margaritifera	216.f
κίβωπις	ibidem	κωβίτης	ibidem	Conchylium	207.c.213.a	
Cicada	190.a	Coccyx auis	121.f	Condylos	214.b	
Cicadastra	ibidem.d	Coccyx piscis	151.f	Conger	148.f	
Cicada muta	ibidem.c	κοκκίλιον	211.h			
Cicada furcularia	190.d					

ANIMALIUM NOMENCLATURAE

κονίδες	196.d	Crangines	ibidem	Cynorrhaites	196.f
κώνωψ	189.g	κρονοκολάπτης	187.g	Cynosdextra	170.c
κώνωπος exigua	195.d	κρείος testaceus	215.e	κυνισθύμα	163.a.b
Cophias	103.b	Cremys	154.b	κύνος δύνια	ibidem
Cophion	192.h	Crex	130.e	κύνων quadrupes	58.g
κώψ	122.g	κρείος aries marinus	173.f	κύνων piscis	146.d
κορχακίας	124.h	κρείος quadrupes	77.g	κύνων καρχακίας	ibidem.e
Coracinus	157.b.158.b	Crocodilus	90.d	κύνων γαλιεύς	ibidem.f
κορχακίδα	161.h	κροκόδιλος	ibidem	Cyperinus	169.g
κόρχε auis	124.c	Crocodilus terrestris	ibidē.h	κύνφαι pisces	153.c
κόρχε piscis	158.b	Crocota	63.f	κύνφαι squillæ	207.a
κόρχος	ibidem	κροκόπτε	ibidem	Cyprianus	169.g
Cordus	75.g	κρώτων	196.f	Cyprinus	ibidem
Cordulus	158.e	Crustata	203.a	Cypfelli	123.h
Cordula	163.h	Crustacea	ibidem	Cyrogryllus	69.h
Cordyla	ibidem	κτάς	216.g	Cytheria	151.a
κόρδυλος	158.e	Cuculus auis	105.c.121.		
κόρδύλη	ibidem	f.g.122.a		D	
κόρης cimices	197.a	Cuculus piscis	152.f	Dacnades	134.h
κόρις piscis	151.a	Cucumis	170.h	Dactylus	217.b
Cornix	124.f	Culex	189.d	δάκτυλος	217.b
Cornix fusca	ibidem.g	Culex palustris	ibidem.h	Dama	79.b
Cornix marina	130.a.134.a	Culex Mulio	186.g.189.h	δαμάλη	75.b
Cornops	191.f	Culex uuarius	190.a	δαμαλίσ	ibidem
Cornuta	173.c	Culex ficarius	189.h	δάσκιλλος	160.c
κρώνη	124.f	Culicilega	126.d	Dasquillus	ibidem
κρώνη θαλάσσιος	124.a.134.f	Cuniculus	67.e	Dasybus	67.b
Coruus	124.c	Curculio	194.g	δασυκέρκος	ibidem.a
Coruus aquaticus	134.a	Curfiones	140.f.173.f	δειλίτης	127.b
Coruus marinus	ibidem	Curfores	ibidem	Delcanus	167.e
Coruulus piscis	158.c	Curfores cancri	206.h	Delichnus	170.c
κώρυνος	215.e	Curuca	127.g	Delici	84.f
κώρυνδαλος	117.c	κύαμος	188.h	Delphin	171.f
κώρυνδαλίσ	ibidem	κυανός auis	118.f	Delphinus	ibidem
κώρυνδος	ibidem	κυανός phalangium	187.e	Delphis	ibidem
κώρυνφαίνα	165.c	κυάκειος	ibidem	Diarium	193.d
Coryphia	212.h	κυβῆαι	165.e	Dicerus	135.c
Corythia	ibidem	Cychramus	116.d	Dicæus	ibidem
Coffes	193.h	Cycnia aquila	120.d	διδακτυλός	159.c
Cofsi	ibidem	Cycnus	133.b	Dilichnus	170.c
κώσσυφος auis	118.b.c	κύκνος	ibidem	Diomedæ aues	133.c
κώσσυφος piscis	157.a	Cygnus	ibidem	Dipfas	100.a
κώψες	160.h.161.c.170.b	κυμαίνοντα	22.f	δισχιδῆ	53.e
κώπων	161.c	Cymindis	121.a	Dysderi	187.f
κώψαι	170.b	Cynchramus	116.d	δυσδεί	ibidem
Cottus	ibidem	Cynedus	155.a	δίδυρα	207.f
κώψυφος auis	118.b.c	κλωγίσια lupi	62.b	Donax	217.c
κώψυφος piscis	157.a	Cynocephalus homo	50.d.	Dorcades Lybicæ	81.b
Coturmix	161.b.c	58.c		Dorcalis	80.h
κουλεόπτερα	175.e.191.g	Cynoglossus	150.e	Dorcas	ibidem
κύνικλος	67.e	Cynomya	196.f	Darcus	ibidem
κύνειλος	158.f	Cynoprofopos	50.d	Dorx	ibidem
Crabrones	183.e	Cynops	170.c	Draco serpens	101.g
κραβρόνης	207.b	Cynopus	ibidem	δράκων	ibidem
				δρακαινίς	ibidem

E T INDEX.

Dracæna	101.g	Eleginus	170.d	Equus marinus	173.c
Draco marinus	ibidem	ἐλαῖος	69.d	Erica	162.g
Draco uerus	ibidem	ἐλδοβάραχος	93.b	Erinaceus	66.e
Draco Epidaurius	ibidem	Elcos	ibidem	Erinaceus terrestris	ibidem
Dracunculus piscis	158.g	Elephas	56.f	ἔριφος	79.d
Dracunculus uermis	196.a	Elephantus	ibidem	Erithrotaon	115.e
δρακόντιον	ibidem	Elephantus marinus mon-		Eritimus	162.d
Drepanis	123.g	strum	173.b	ἔρωδιός	130.g
Dromades quadrupes	82.f	Elephantus crustatus	204.h	ἔρωδιός λδνός	ibidem
Dromadarij	ibidem	Eleotris	170.c	ἔρωπειτά	97.f
δρομάδες	140.e.173.e	Ellops piscis	154.g	ἔρπισικαί	ibidem
Dromades	ibidem	ἐλμῖς	195.g	ἔρποντα	ibidem
Dromones	173.a.e	ἐλμῖς πλαπιῖα	ibidem.h	Eruca	193.a.b.c
Dryinus	98.d	ἐλμῖς σροβγίλη	196.a	Eruca olerum	ibidem.c
δρουνοκλάπης	125.c.	Elops serpens	102.f	Eruca Tithymali	ibidem
126.b		Elops piscis	154.g	Erythacus	127.g
δρουόφυτες ranæ	93.f	ἡμεροκίτος	ibidem.e	Erythinus	152.g
Dryophytes	ibidem	ἡμίνκρος	158.b	Erythrinus	ibidem
Dryphytes ranæ	ibidem	ἡμίονος	88.g	Erythrinus fluuiatilis	ibidē
Duces apum	177.g	ἡμπῖς	189.f	ἔρωθροί oues	76.c
E		ἡμύς	92.c.f	Efalo	120.h
Eale	81.g	Eucrafilochus	161.f	Efalon	ibidem
Echeneis	149.b	Encraulus	162.b	ἔσχαρος	151.a
ἐχινείς	ibidem	Engraulis	161.h	Efos	169.c
Echeineæ ceruæ	81.a	Enhydriis serpens	98.a	Efox	ibidem
Echenatis mus	69.c	Enhydrius quadrupes	70.g	Etelis	170.d
ἐχίδινα	59.d	ἐνυδρῖς quadrupes	ibidem.f	Æthya	129.h
ἔχῖς	99.d	ἐνυδραξίδα	25.g	Exanguia animalia	173.h.
ἔχινες	69.d	ἔντομα	175.a	174.g	
ἔχινος quadrupes	54.b	ἐπαμφοπερίζοντα	25.g	Exocætus	158.c
ἔχινος χερσαῖος	66.e	ἥπατος	153.b	ἐξώκοιτος	ibidem
ἔχινος testaceus	213.d	Ephemerum	193.d	δ'οπίς	154.e
Echini ouarij	ibidem.h	ἐπλαιῖς	127.h	δύρνερος	80.g
Echini candidi	ibidem.f	ἡπίολος	193.d	F	
Echinometra	ibidem	Epitrageæ	138.f	Faba	188.h
ἐχνομηῆρις	ibidem	Epodes	151.a	Faber	160.g
Echinophori	210.c.d	Epops	134.b	Falcula	123.g
Ectinophori	ibidem	Erpsetus	161.g	Fario	170.b
ἡδονοπυφύρα	213.a	ἔψιτος	ibidem	Farris vermiculi	194.h
ἔσχαλις	148.b	Equicernus	81.h	Feles	68.c
ἔσχαλις	ibidem	Equifelis musca	165.c.	Fiber	70.a
ἔσγρασίλοχος	161.f	189.c		Ficedula	127.e
ἔσγραῦλις	ibidem.h	Equites cancri	206.a	Fidipedes	109.g
Ægoliis	122.f	Equus	84.h	Florus	128.b
εἰλητικαί	2.c	Equus syluestris	81.f	Flutæ	148.a
Elacatena	167.f.g	Equi feri	87.g	Fœmina	23.a.25.d.e
Elacatenæ	ibidem	Equi Celtiberiæ	ibidem.e	Forda	72.d
ἐλακατῆνες	ibidem	Equi Lybici	86.e	Formica	185.a
ἐλαφος	79.e	Equi Mæotici	ibidem	Formicæ quadrupedes	64.a
Elaps serpens	102.f	Equus Indicus	ibidem	Formicæ Indicæ	ibidem
Elaps piscis	155.b	Equus generosus	86.a	Formicæ Herculanæ	185.c
ἐλαῖος	127.e	Equus uulgaris	ibidem	Formicæ equites	ibidem
Elea	128.d	Equus Mularis	ibidem	Fringilla	127.c
ἐλία	ibidem	Equus fluuiatilis	81.f		

ANIMALIUM NOMENCLATURAE

Fringillago	127.d	Gallinae foecundae	110.f	Gracculus auis	124.h
Fringillarius	121.c	Gallinae Hadrianae	ibidem	Gracculus piscis	158.c.g
Frugilega	125.a	Gallinago	117.g	Græcum pecus	76.d
Fuca	157.c	Gammarus	205.e	γραῖαι	98.f
Fucus	178.c	γαμψώνυχα	104.b	γραφάιος	205.a
Fucus vesparum	183.g	Ganze	132.f	Griphes	135.e
Fulica	129.f	Gantæ	ibidem	γρίψ	ibidem
Fulix	ibidem.f	Garus	166.c	Gromphæna	131.f
Fullo piscis	170.a	Gauia	129.f	Grus	ibidem.f
Fullo scarabeus	192.b	γαλαειν	155.h.156.c	Grus marinus	168.a
Fulvia aquila	119.f	γαλαειν	152.b	Gryllus piscis	148.f
Fur	178.f	γαλαειν	151.h	Gryllus infectum	191.d
Fufanei pisces	139.f	Genitale marinum	220.a	Gurgulio	195.b
Fufca cornix	124.g	γεραίνος	131.c	γυργυλιός	119.g
G		Gerres	163.d	γύψ	ibidem
γάδος	155.h	Gerini	93.g	Gyrini	92.g
γαλάδες	215.e	Γῆς ὑπερα	195.d		
Galba	194.c	Gibbæ squillæ	207.a	H	
γαλί quadrupes	68.a	Gibbæ pisces	206.a	Hadrianæ gallinæ	110.f
γαλί piscis	146.a	Ginnus	89.a	Hæmatopus	131.b
γαλί ἀρχία	68.e	Gladius piscis	169.a	Hæmorthus	100.f
γαλί καποικίδιος	ibidem.a	Glanis	168.d	Hemorrhais	ibidem
γαλιός	146.b.167.h	Glanus	169.b	Halcedo	128.d
γαλιός λεῖος	146.h	Glanus	63.a	Halcyon	ibidem
Galeus leuis	ibidem	Glans	214.a.219.a	Halcyone	ibidem
γαλιός κύων	ibidem.f	Glauciscus	156.e	Halecula	162.f.g
Galeus canicula	ibidem	Glaucium	133.g	Halecula riualis	ibidem.g
Galeorum genera	146.e.d	γλαυκίον	ibidem	Halesurion	155.b.220.a
γαλιός	167.h	Glaucus	156.e	Haliætus	119.g
Galeotes	94.g.95.a	γλαυκώδης	122.a	Haliætus	ibidem
γαλιώδης	146.b	γλαύξ	ibidem.b	Halipleumon	218.c
γαλιώνυμος	ibidem	Glis	69.d	Hamia	167.b
Galerita	117.c	Glottis	130.f	Hammodytes	100.d
Galeruca	192.a	γλωπίς	ibidem	Harpa	129.f
γαλιερίας	147.a	Glycyamarides	215.c	Halacatenes	167.g
Galexias	ibidem	Glycymarides	ibidem	Heladona	200.d
Galgulus	126.g	γλυκυμαρίδης	ibidem	Helops	154.g
γαλλιερίδης	155.h	Glympicus	61.a	Hellops	ibidem
Gallinaceus	109.g	γραφός	170.b	Hemerobion	193.d
Gallus	ibidem	Gnaphalus	135.d	Hemerocætos	154.f
Gallus gallinaceus	ibidem	γνησίος αἰτός	119.h	Hemineros	158.b
Galli Tanagrici	110.f	γναπίδια	165.h	Hepatus	153.a
Gallinacei Indici	113.a	Gobio	160.g.h	Hepiolus	181.b.193.c
Gallinacei Rhodii	110.f	Gobius	ibidem	Hercinæ aues	134.d
Galli Chalcidici	ibidem	Gobio fluuiatilis	ibidem.h	Herculanæ formicæ	185.c
Galli Medici	ibidem	Gobio saxatilis	161.c	Herinaceus	66.e
Galli Melici	ibidem	Gobius spinosus	ibidem.a	Herodius	130.g
Gallina	109.g	Gobionaria	162.a	Herpes	219.g
Gallarum genera	ibidem	γόγγρος	148.f	Hiaticola	129.f
Gallina cohortalis	ibidem	Gonger	ibidem	Hiatula	157.e
Gallina uillatica	ibidem	Gorgon	77.f	Himantopus	131.c
Gallina rustica	112.c	γοργών	ibidem	Hinnus	89.b.c
Gallina Africana	ibidem	Gortinensis ouis	72.c	Hinnulus	ibidem.b
Gallina Numidica	ibidem	Gouyus	160.h	Hinus	-89.c

ET INDEX.

Hinnularia	119.d	ἰχθύες τμητοί	168.a	λαγείδης	67.h
Hippagros	81.f	ἰχθυοκόλλα	ibidem.c	λαγίδια κωείχα	ibidem
Hippardium	ibidem.e	Ictinus quadrupes	62.d	λαγωδίας	115.f
Hippilaphus	ibidem	Ictus γαπίος auis	121.c	Lagopus	116.d.e.f
Hippidium	165.d	Iecorinus	153.b	Lagopus altera	ibidem
Hippocampus	192.g	Ieiunus mugil	159.c	λαγροφόνος aquila	119.f
Hippoë	206.h	ἰέρεξ auis	110.f	λαγός	67.b
Hippopotamus	85.h	ἰέρεξ piscis	152.g	λαγός	ibidem
Hippurus	165.c	ἰερός ἰχθύς	155.h	λαγός θαλάσσιος	202.f
Hippus	ibidem.d	Ignaria	115.c	Lalifiones	88.d
Hircus quadrupes	78.e	ἰλιάς	118.a	Lamia	145.h.146.c
Hircus piscis	123.b	ἰλλας	ibidem	λάμια	146.b
Hirudo	149.d	Iliacus Turdus	ibidem	Lampyrises	193.f
Hirudines rufæ	ibidem.f	ἰληπτικῆς	2.c	Lamyrus	170.d
Hirundo auis	123.c	Immussulus	120.d	Langa	62.h
Hirundo rustica	ibidem.f	Incendiaria auis	135.d	Languria	ibidem
Hirundo agrestis	ibidem	ἰνδικός ὄνος	88.d	Larus	129.e
Hirundo sylvestris	ibidem	Insecta	175.a	λάρος	ibidem
Hirundo riparia	ibidem	Intestina terræ	195.b	Latax	70.f
Hirundo marina	200.h	Intestinorū animalia	195.g.h	λαδιπορφύρα	131.c
Hirundo piscis	152.g	ἰούλος	188.d.195.c	λάτος	168.g
Hirundo polypo similis	201.b	ἰουλίς	157.a	Latus	ibidem
Histrix	66.d	Iulis	ibidem	Laurices	76.f
Holothuria	218.a	Ioniscus	156.h	Leæna	64.b
Homo	34.a.44.f.45.d.f.	Iopes	170.d	λεβιάς	153.b
	48.a	ἰόρκες	81.a	λεβιάς	167.g
Homo marinus	173.c	Iouis aquila	120.a	Lædus	126.g
Horda	72.d	ἰππῆς cancri	206.a	λαϊόβατις	144.c
Horion	131.e	ἰππίδιον	165.d	λαῖος accipiter	121.a
Hyæna quadrupes	63.a	ἰππος	84.h	λαῖος γαλιός	146.h
Hyæna piscis	163.g	ἰππομέμνηκες	185.c	Leudes	196.d
Hyæna monstrum marinum	173.c	Ips	194.b.195.b	Leo	63.g.101.a.172.c
Hybris	121.f	Iulus	189.a.195.g	λίων	ibidem
Hycca	153.d	ἰουλός	ibidem	Leo quadrupes	64.e
Hydra	98.a.f	Iunco	129.b	Leo serpens	101.a
Hydrus marinus	97.g	Iuuenus	72.c	Leo crustatus	207.b
Hydrus	98.c	Iuuenca	ibidem	Leo belua marina	206.c.
Hypnale	99.c	Ix	195.b		207.c
Hystrix	66.d	Iynx	127.e	Leantophoni	64.h
I		L		λεπῆς	214.b
Iaculus	101.b	Labeo	160.c	λεπῆς ἀγρία	ibidem
Ibis	132.a	Labrus	ibidem	Lepidion	170.d
Ibyces	79.a	λάβραξ	155.c	Lepidotus	ibidem.b
Ichneumo quadrupes	70.f.g	Lacertus piscis	167.b	Leporaria aquila	119.f
Ichneumo uelra	184.b	Lacertus quadrupes	93.h.	λεπιδίος λεβιχίος	167.c
ἰχθύς	136.e	94.a		Lepus	55.c.67.b.c.g
ἰχθύες χροί	139.f	Lacerta quadrupes	ibidem	Lepus marinus	202.f.g
ἰχθύες κητώδεις	142.d	Lacerta uirides	94.a	λεβικερωδός	130.h
ἰχθύες ἀπαλόσπερκοι	ibidem.c	Lacertæ, ferrugineas macu-		λεβικισκος	160.b
ἰχθύες μαλακόσπερκοι	ibidem	las habentes	ibidem.b	Leuciscus	ibidem
ἰχθύες σκληρόσπερκοι	ibidem	Lacerta Chalcidica	94.f	Leucomenides	163.c
ἰχθύες φωτολίπης	163.e	Ladanum	78.b	Leucrocula	81.d
		Lædus	126.c	Leucocola	ibidem
		Laërtæ	185.d	Leuis accipiter	121.a

ANIMALIUM NOMENCLATURAE

Leuis mustelus, uel Galeus		Lytra	70.h	Mendefius	170.d
146.				Mergus	130.a
Leuriraia	144.e	Machlis	86.a	Mergus marinus	ibidem
Libella	149.b	Maia	206.a	Merops	117.e
Liberides	67.h	μαῖα	ibidem	Merula auis	118.b.c
λιβύος	162.e	Maiales	83.f	Merula altera	ibidem
Ligniperdis	193.f	Mæna	162.h	Merula piscis	157.a
Ligurinus	126.h	μαῖνίς	ibidem	μήρυξ	151.g
Limax	210.d.211.h	Mæotes	170.c	Metachoerus	157.a
Limosa	163.h	μαλάκια	189.b	μετάχοιρον	ibidem
λιμόσσειον	214.e	μαλακόδεσμα	ibidem	Metagon	61.c
Lingulaca	151.f	μαλακόσπρακα	203.a	μητῆρες μελισσῶν	177.d
Liparis	170.d	μαλακόσπρακι ἰχθύεις	142.a.c	Metys	170.d
Liuiā	114.c	μαλακοκρατῆς	118.f	μίθε	194.g
Locusta insectum	190.g	Malleolus	150.c	Miliaria auis	106.c
Locusta marina	204.c	Malthe	146.a	Millepeda	188.d
Lolligo	201.b	μαλθῆ	ibidem	Millepes	ibidem.e
Lollius	201.b.202.d	μαλός	219.a	Miluago	152.g
Lucanus	192.b.h	Manos spongia	ibidem	Miluus	121.c
Lucerna	152.g	Mantichorus	71.g	Miluus auis	ibidem
Lucius	169.f	Margaritifera concha	216.g	Miluus piscis	152.g
Lumbrici terrestres	195.g	Marinus piscis	170.d	Mitulus	215.f.216.c
Lumbrici intestinorū	ibidē	Mario	169.a	μίτλος	216.b
Lumbricus teres	196.a	Mars	68.e	Mollia	198.b
Lumbricus latus	195.h	Martes	ibidem	Mollicept	118.f
Luna piscis	170.e	Mastace	191.c	Moluris	191.c
Lupus auis	125.a	Matres apum	177.h	Molurus	102.a
Lupus araneus	186.e	Matrix uesparum	183.g	Monapos	74.f
Lupus phalāgij genus	187.b	Matrix auis	ibidem	Monedula auis	124.a
Lupus piscis	155.c.d	μάξιπος	155.h	Monedula piscis	167.f
Lupus lanatus	155.e.156.b	Mæa	206.a	Monoceros	71.h
Lupus uarius	155.f.156.b	μάκων piscis	199.d.f	μονόκερα	2.a
Lupus maculosus	ibidem	μελαινάετος	119.f	μονοπῆρα lupi	62.b
Lupus ἐπιστημῶος	ibidem	Melancoryphus	127.d.e	μονόπυρα	207.f
Lupus forouliensis	155.f	Melanderinus	157.h	Monticola	127.d
Lupus quadrupes	62.a	Melandrys	165.a.d	Montisfringila	ibidem.c
Lupus ceruarius	ibidem.f	Melanthini	133.a	μόνυχα	84.h
Lupus canarius	ibidem.h	Melanurus serpens	100.d	Mordella	193.c
Lupi piscatores	ibidem.b	Melanurus piscis	152.c.	Mormur	156.b
Luscinia	127.f	157.g		Mormylos	ibidem
Lutaria pelamis	163.h	Meleagrides	112.d.e	Mormyros	ibidem
Lutea	128.a	Meles	68.c	Mormyres	ibidem
Luteola	127.g	Melænaetos	119.f	Morphnos	119.f
Luteus auis	115.c.128.a	Melicambales	211.g	Morphnus	ibidem
Lutra	70.b.f	Melichloron	185.h	Morphna	ibidem
Lutris	ibidem.f	Melissa	177.g	μόσχος	72.c.75.b
Lycaon lupus	62.f	μελίσα	ibidem	Muco piscis	160.d
Lycaon canis	60.f	Melitembales	211.g	Mugil	159.b
λύκος	62.a.125.a.186.e.	Melolonthe	192.a	Mugilis	ibidem
187.h		μηλολόνη	ibidem	Mugil icuinus	ibidem.c
λύγξ	62.f	μεμβραδῆς	161.f.162.a	Mugil fluuitalis	ibidem.d
Lynx	ibidem	Membrades	ibidem	Mula	88.g.89.c
λύρα	163.d	Memnonides	134.a	Mula Syriaca	89.b
Lytra	196.b	Memnonides aues	ibidem	Mulæ Africanæ	ibidem.a

ET INDEX.

Mulæ Cappadoce	ibidem	μύρηξ	151.g		
Mulio culex	189.d	Myrinus	150.a	ὄκνος	130.h
Mullus	151.h.152.d	μυριόπους	189.a	Oculata	158.b
Mullus lutarius	152.b	Myrma	156.b	Odynolion	149.c
Multifida	53.e	μύρμηξ insectum	185.b	Oenanthe	127.d
Multipeda	188.d.g	μύρμηκες quadrupedes	64.a	Oenas	114.b
Mulus	88.g	μυρμήκων	188.c	οἰνάς	ibidem.h
Mulus Indicus	89.c	Myrmecion	ibidem	οἶς	75.d
Muræna	147.e	Myro piscis	98.c	οἶσρος	189.e.h
Muræna fluviatilis	148.b	μῦρος	147.f	Oestrus musca	ibidem
Murex	212.e.h.213.b.214.d	μῦς quadrupes	68.f	Oestrus inter apes	181.a
Murinus	150.a	μῦς piscis	157.b	189.e	
Murus	147.f	μῦς ὀ testatus	215.f	οἶσρος in Thinnis	164.c.
Mus piscis	157.b	μῦς ἡ testata	216.c	196.h	
Mus marinus	92.c	μῦες σκιλλώδεις	ibidem.b	οἶσρος marinus	ibidem
Mus aquatilis	ibidem	μυσικῆτες	149.d	ὄλιος	186.e
Mus quadrupes	68.e	Myftus	170.d	ὀλόχροα	2.b
Mus sylvestris	ibidem.g	Myfthus	ibidem	ὀλολυγῶν	124.a
Mus agrestis	ibidem	μύξινος	159.c	ὀλόπτερος	175.h
Mus Niloticus	68.h	μύξος	ibidem.d	Olor	133.a
Mus Alpinus	69.c			Onager	88.c
Mus Ægyptius	ibidem	Nabis	82.e	ὄναγρος	ibidem
Mus Ponticus	ibidem	νανώδης	46.c	ὄναγρος ἄγριος	ibidem
Mus Africanus	ibidem.d	νάρκη	145.a	ὀνίας	151.f
Mus Indicus	70.h	Narica	162.b	ὀνίσκος piscis	155.g.h
Mus Araneus	69.e	Natex	213.b	ὀνίσκος multiples	188.g.h
Musca	189.a	Natrix	97.g	Onocentaurus	72.a
Musculus marinus	149.d	Nauplium	200.g	ὄνος multiples	188.h
Musculus piscis	149.d.172.f	Nauticus	ibidem.e.f	ὄνοι πολύποδες	ibidem
Musculus testatus	215.f	Nautilus	ibidem	ὄνος quadrupes	87.d
Musculus quadrupes	68.h	Neades	209.h	ὄνος ἰνδικος	88.d
Musimone	77.f	νέβρος	81.a	ὄνος piscis	155.g.h
Musimon	ibidem	νεβροφόνος	119.d	ὄνος locusta	191.c
Mustela piscis	147.b	Nechdalus	185.a	Onocrotalus	133.b.c
Mustela marina	ibidem.c	Nereides	173.d	ὄνυξ	217.b.c
Mustela quadrupes	68.a	Neritis	201.b.213.a.d	ὄπότηα	98.e
Mustela domestica	ibidem	νηείτη	213.b	ὄριδιον	ibidem.f
Mustela vulgaris	ibidem	νηῶσα	133.f	ὄριόκτενα	188.d
Mustela sylvestris	ibidem	νηῶσαι ἄγριαίδεις	133.h	Ophiogenes	50.g
Mustela rustica	68.c	νηῶσις	159.c	Ophiomachus	191.c
Mustelus	147.c	νηῆτα	133.f	Ophion	81.d
Mustelus leuis	146.h	νηῆφοφόνος	119.e	ὄρις	95.h.97.f.103.a
μῦα	189.a	νδύειος	146.f	ὄρις θαλάσσιος	98.c
μύαγρος	103.a	Nifus	120.e	Orphophagi pisces	170.d
μύαξ	215.f	Nitredulæ	193.f	Orata	156.h
μυγαλί	69.f	Noctua auis	122.b	Orca	172.g
Myisca	216.c	Noctua piscis	155.b	Orchys	176.h
μύλακρης	197.g	νομῶς πεισερῶς	114.c	Orcynes	165.c
Myloccos	197.e	Nouacula	150.a	Orcynus	163.h.165.a
Myllus	166.g	νυκπεῖς uolucris	71.e	ὄρβις	88.g.89.a
Mylus	ibidem	νυκπεῖς piscis	154.f	ὄρβιός	127.d
μύσφ	189.e	Nycticorax	115.g.122.g	ὄρβιπλάγρος	119.g
μύσφος	69.d			ὄρινή χλωῶνη	92.f
μύσραινα	147.c			Oripc	195.d

O

ANIMALIUM NOMENCLATURAE

ορειπαι	195.d	ουεια	133.h	Pedicularum genera	196.f
ορνις	103.c.104.d	ους αφροδιτης	214.e	Pediculus piscis	152.f
Oropfizes	127.c	ους θαλασσιον	ibidem.d	Pediculus marinus	196.g
οροσπιζης	ibidem	ουτις	115.g	Pediculus terræ	192.b
ορφακίνη	153.h	Ozæna	200.e	Pelagii pisces	168.a
Orphas	154.b	Ozolis	ibidem	Pelamis	164.e.165.b
Orphus	153.h		P	πέλαμις	163.h
ορφος	ibidem	Pagrus	153.a	Pelamis lutofa	ibidem
ορφως	ibidem	Pagrus fluuiatilis	ibidem	Pelamis limatia	ibidem
ορφνός	ibidem	Pagus	ibidem	Pelargus	131.g
Orfodacne	193.c	Pagurus	209.a	πελαργός	ibidem
Orthroroniscus	163.e	Palmipedes	132.c	πελεκών	ibidem.f
ορθύριον	117.f	Palumbarius accipiter	121.a	πελαγός	114.c.115.a
ορθυρομήρης	130.e.f	Palumbes	114.b.d	Pelias auis	ibidem
Ortygometra	ibidem	Palumbus	ibidem	Pelias serpens	102.f
ορτυξ	116.a	Palumbus torquatus	ibidē.h	Pella	130.h
Oryx quadrupes	79.b	παιμόγα	1.h.107.a	Pellos	ibidem
Oryx marinū animal	172.h	Panthera	65.c	πέλλος	ibidem
Ossifraga	120.a	Panthera marina	173.c	Pelorides	215.b.c
Ossifragus	ibidem	πανθήρ	63.h	πελωρίδης	ibidem
Osmilia	200.e	Papauer piscis	170.d	πέλτης	157.h
Ossophagi	170.d	Papilio	176.h.193.b	πεμφρεδών	184.g
οσσακηρόν	207.c	Para	127.d	Penclops	133.c
οσσακιδέριον	ibidem	Parcus	117.h	πελώλωψ	ibidem
Ostrea	214.e	Parcnus	119.e	πελώια	193.c
οστρεον	207.c.214.e	πάρδαλις quadrupes	65.d	Penicillus	219.b
οστρεον	ibidem	πάρδαλις marina	173.c	πενταδάκτυλοι	211.g
Ostreum	ibidem	Pardalus auis	118.g	Pentadactyles	ibidem
οστρεια	214.d	Pardus	65.f	Perca	157.c
οστρα	ibidem	Pareas	102.f	πέρκη	ibidem
οστρις	115.e.f	Pareus	ibidem	περκίς	ibidem
οστρις	ibidem.e.g	Parias	ibidem	Percis	ibidem
οστρις	ibidem	Parnops	191.f	Perca fluuiatilis.	ibidem.d
οστρις	ibidem.f	Parous	108.f	Percnopterus	119.f
Otus	ibidem	παρούας	102.f	πέρκος	121.a
Ouipera animalia	89.e	Pariias	ibidem	Perdix	116.a.b.e.g
Ouis	75.d	Parus auis	127.d	Perdix altera	ibidem.g
Oues έρυθροί	82.f	Parus piscis	170.d	Perdix rustica	117.a
Oues erythri	ibidem	Passer auis	126.h	περιερα	113.c
Ouis tecta	76.d	Passer piscis	150.d	περιερός	ibidem
Ouis Colonica	ibidem	Pastinaca	144.g	περιερα και τοι κιδιος	ibidem
Ouis villatica	ibidem	Patange	213.h	περιερα νομάς	ibidem
Ouis Tarentina	ibidem	Patella	214.d	Perna	217.d
Ouis mollis	ibidem	Patella fera	ibidem	Pernes	211.a
Ouis hirta uel hirsuta	ibidē	παφάλια	79.e	Perseus piscis	155.g
Ouis aprica	ibidem.f	Pauo auis	112.f	Petrei pisces	141.h
Ouis apica	ibidem	Pauus auis	ibidem	περζαζωα	25.g
Ouis fera	77.c.82.f	Pauo piscis	170.g	περζότυπος	121.a
Ouifera	82.f	Pecten	216.g	πέρζος	153.a
Ouis bortinensis	77.e	Pedunculus	ibidem	Phagrus	ibidem
Ouis Arabica	ibidem.f	Pecus Græcum	76.d	Phagrus fluuiatilis	ibidem
Ouis marina	173.f	Pecus marinum	173.c	&c.170.c	
Ouum Polypi	200.e	Pediculus	196.d	Phagorius	ibidem
Oxyrinchus	168.b.170.b	Pediculus ferus	ibidem.c	Phalacrocorax	134.a

ET INDEX.

φάλαγγα belua marina	172.f	Phycus	ibidem	Platiurus	186.f
φάλαγγα papilio	193.c	Phyea	170.d	Platyceros	80.g
Phalangium	186.d	Phyfa piscis	ibidem.c.f	Pleſti	162.b
φαλάγγιον	ibidem	Phyfeter	172.h	Plotæ	148.a
Phalangius	ibidem	φνσητήρ	ibidem	πλωπες	160.c
Phalanx	ibidem	Phyſſulus piscis	171.a	πνύμων	218.b
Phalangiorū genera	187.d.g	φύσακλος cete	173.a	πνύμων θαλάσσιος	ibidem
Phalangia leguminū	ibidē.f	Phytharus	170.d	Pæphagus	86.h
Phalaris	133.h	Pica	125.g	ποικίλα ζῶα	2.a
φάλαγγον	121.e	Pici, id est Gryphes	136.b	ποικιλίαι piſces	163.e
Phaleris	133.h	Picus martius	125.b.126.b	ποικιλίς auis	126.f
Phalerica	161.f	Picus arborarites	125.c	ποικίλος piſcis	146.h
φαληρικὴ ἀφύη	ibidem	Pinna	216.c	πολιτικά ζῶα	27.h
Phanger	153.a	πίνη	ibidem	πολίχρον ζῶα	2.b
φάφ	114.d	πιννοφύλαξ	ibidem.d.f	Polypus	199.d
Phascades	133.g	Pinnoter	206.g	πολύπους	ibidem
Phasiana	115.d	πινότηρ	ibidem	Polypī ouum	20.e
Phasianus	ibidem	Πίνωter Plinij	206.e.g.216.d	πολυχελῆ ζῶα	53.c
Phasianicus	ibidem	πινότηρ Aristotelis	ibidem.g	πωμαΐαι cochleæ	210.d
φασσοφόνος	121.a	πινότηρης	ibidem	Pomilio	46.c
φάττα	114.d	Piphex	121.d	Pompilias	164.e.200.g
Phattage	91.d	Pipo	126.d	Porca	83.b
φών	120.a	πίπρα	ibidem	Porcus quadrupes	84.f
Philomela	127.f	Piſcis	136.e	Porcus piſcis	163.e
φίλις	120.a	Piſcis ſacer	155.a	Porcus marinus	ibidem
Phocæna	172.d	Piſces pelagij	168.a	Porcus fluuiatilis	ibidem.g
Phœnicopterus	129.b	Piſces faxatiles	141.h	πέρδαλις	65.d
Phœnix	134.f	Piſces πεφάτοι	ibidem	περδτικὰ ζῶα	1.b
φῶνιξ	ibidem	Piſces fuſanei	139.f	Pornops	191.f
Phœnix piſcis	166.b	Piſces curſores	140.f	πορφύρα	212.a
φοινικῶνος	127.g	Piſces curſiones	ibidem	Porphyrio	131.a
Phoix	129.c	Piſces molles	142.a	πορφυρίων	ibidem
φολάς	214.d	Piſces μαλακώτεραι	ibidem	πορφυρίς	ibidem.c
φωλιδωτά	16.h	Piſces duri	ibidem	Porphyryus	101.f
Pholis	160.d	Piſces σκληρότεραι	ibidem	πέρπτις	75.b
φωλίς	ibidem	Piſces cetacei	ibidem.d	ποτάμιος χοῖρος	163.g
φώρ	178.f	Piſces longi	147.d.e	πρασσοκυνεῖδις	197.g
Phoxinus	169.h	Piſces plani	150.d	πρημάδα	165.c
Phryganion	219.g	Piſces foſſiles	170.e	πρημνάδα	ibidem
φρυνολόχος	121.a	Piſces uocales	163.c	πρωάδις	ibidem.e
φρῦνη λιμναῖος	93.g	Piſces lethales	171.a	πρῖσθις	128.c
φρῦνος	ibidem.c.d	Piſcis candidus	155.a	Prefter	100.a
φρῦνος κωφός	ibidem.e	Piſcis λευκός	ibidem	πρησηρ	ibidem.b
φρῦνος τερφόμιλος	ibidem.h	Piſtrix	172.h	πρησις	172.h
φρῦνος τερόαις	ibidem	πίθικες	57.h	πρημαδία	164.b
φθέρ	196.d	Pityocampe	192.f	πριςις	172.h
φθέρ ἄγριος	ibidem	Plancus	119.e	Priſtes	ibidem
φθέρ θαλάσσιος	ibidem.g	Plangus	ibidem	πρῖδαπον quadrupes	75.d
Phuca	157.g	Platalea	131.f	πρῖδαπον marinum	173.f
Phycen	ibidem	Platanifſta	169.d	Prohibitoria auis	135.c
φυκλώ	ibidem	πλάταξ	157.h	Protogeuſtæ	219.g
Phycis	ibidem	Platea	131.f	πρωξ	81.a
φύκις	ibidem	Platiſtacos	155.h.166.g	ψαμμάδις	163.f

ANIMALIUM NOMENCLATURA

ῥαίμιτις	163.f	Raia stellata	ibidem.e	Rubeta muta	ibidem
ῥάρα	118.e	Rana	92.f	Rubetarius accipiter	121.e
ῥάρος	ibidem	ῥάμφος	103.e	Rubetra	127.h
ῥήν	189.h	Rana fluuiatilis	ibidem.g	Rubicilla	128.a
ῥήτα	150.d.f	Rana aquatica	ibidem	Ruminalis	151.h
ῥήτα	150.d	Rana lutaria	ibidem.h	Rupex	129.f
Psittace	125.f	Rana palustris	93.c	Rupicupra	79.h
ῥήτακην	ibidem	Rana rubeta	ibidem.d	Rustica perdix	117.a
Psittacus	ibidem	Rana muta	ibidem.f	Rusticula	ibidem
ῥήτακός	ibidem	Rana uiridis	ibidem	Ruticilla	128.a
ῥήτακίσις ἰχθῆς	150.e.d	Rana leuis	ibidem.g		S
ῥάρα	193.c	Rana Dryphytes	93.f	Sacer serpens	102.g
ῥάρος	158.c	Rana Diopetes	ibidem	σακῶται ἄρνης	77.g
ῥάρα	195.b	Rana Calamite	ibidem	Sacer piscis	155.a
ῥάρος	158.b	Rana ex arbore uociferans		Sacres	84.g
ῥύλλα pulex	196.h	ibidem		Sagittarius piscis	159.a
ῥύλλα araneus	186.d	Rana piscatrix	145.e	Salamandra	97.a
ῥύλλα θαλάσσιος	196.h	Rana marina	ibidem	Salar	169.e
ῥύλων	170.a	Rana uermis	194.c	Salmo	ibidem.d
ῥήλω ἄνθρα	175.a	Redinus	127.c	Salpa	160.e
ῥώξ	67.b	Reges apum	177.h	Salpe	ibidem
ῥήρων	ibidem.a	Regulus	127.h	σαλίπη	ibidem
Ptyas	99.a	Remora	149.b.c	σαλίπης	ibidem
Ptynx	121.b	Rex auium	128.c	Salpyga	186.g
Pulex	197.d	Rex	ibidem.d	Salpuga	185.d
Pulex araneus	186.d	Rhacinus	170.d	Salus auis	126.g
Pulex uermiculus	197.d	Rhagion	187.e.g	Sanguisuga	149.d
Pulex marinus	196.g	Rhamphos	103.d	Sanguialis	120.c
Pulla aquila	119.f	Rhaphis	148.h	Saperdes	158.a
Pulmo	218.b	Rhaphius	62.h	ἔρεκο φάρα	77.h.26.c
Pulmo marinus	ibidem	Rhedo	169.e	Sarda	162.b.163.h.164.e
Purpura	212.a	Rhiades	150.b	Sardena	162.g
Purpure filius	ibidem.e	Rhina	144.e.f	σαρδίνη	ibidem
Pygargus quadrupes	79.b	ῥήνη	ibidem.f	Sardinæ	ibidem.b.g
Pygargus auis	119.d	Rhyntaces	134.f	Sardinia	162.e
πυρολαμπίδες	193.f	Rhinobatos	144.g	Sardinus	ibidem.g
Pyralis	195.c	Rhinoceros	75.a	Sargiacus	153.c
Pyrausta	ibidem	Rhizes	ibidem.b	Sarginus	152.f
Pyrauta	181.b	ῥήζες	ibidem	ἔρερος	159.b
πυραύτης	ibidem	Rhombus	150.d.e	Sargo	160.d
πυργίτης passer	127.h	Ricinus	196.f	Sargus	152.d.e
πυργίτης columbus	114.c	Riparia	123.g	Sario	169.g
πυρίας	127.e	Riparia altera	ibidem	Satherium	70.a
πυριλαμπίδες	193.f	Rostrum	103.e	Satheron	ibidem
Pyrrhocorax	125.b	Rota capra	79.a	Satyrium	ibidem
πυρρόυλος	128.a	Rota marinum monstrum		Satyri ex hominum genere	
		173.a		50.c	
Quadrupedes uiuiperæ	23.h	ῥώξ	188.c	Satyrus fimia	58.e
Quadrupedes ouiperæ	90.	Rubecula	127.g	Saxatiles pisces	141.h
c.d		Rubellio	152.h	σαῦρα	93.h
Querquædulæ	133.h	Rubeo	ibidem	σαῦρα χαλκιδική	94.e
		Ruber	ibidem	σαυείς	167.g
R		Rubeta	93.d	σαῦρος quadrupes	93.h

ET INDEX.

σκαῦρος piscis 157.a.166.f.167.f	Scorpio 185.f	Silurus 168.c.g
σκαῦρος 163.g	σκορπίος ibidem	Simia 57.h.118.c
Scarabeus piscis 154.b	Scorpius ibidem	Simiarum uulgus 57.h
Scarabeus insectum 191.h	Scorpius terrestris ibidem	Simia porcaria 58.g
Scarabeorum insectorum genera ibidem	σκορπίος χειρταῖος ibidem	Simia Cynocephalo similis ibidem.e
Scarabeus uiridis 192.a	Scorpio piscis 158.h	Simia marina 58.f
Scarabeus pilularius ibidē.h	Scorpius piscis ibidem	Simus 170.c
Scarabeus rutilus ibidem.b	Scorpius marinus ibidem	σίπηκ 126.c
Scarabeus longipes ibidem.f	σκορπίος θαλάσσιος ibidem	Siren 184.g
Scarabeus in Eriphia herba ibidem.b	Scrofa 84.g	Sirenis ibidem
Scarus 151.d	σκύλιον 146.d.f	Sirenes 135.h
Scaurus ibidem.g	Scylla auis 134.f	Sirulugus 219.g
Scepanus 170.d	Sylla piscis 146.e	Sis 195.b
Scepinus ibidem	Scylla crustata 207.c	Sittace 125.f
σχίροποδα 109.g	σκύμνος 146.f	σίτη 126.c
Schœniclos 129.b	σκύμνιον ibidem.d.f	Smartydes 63.a
σκιαδέης 156.d	Scytale ferpens 102.c.e	Smyrus 150.a
σκιαδέης ibidem	Scytale Chalcidica ibidem.d	Solea 151.b
σκιαθίς ibidem	Scytale piscis 147.c	Solen 217.c
Sciæna ibidem	Scythica auis 134.e	σωλώ ibidem
σκίγες 91.b	Scyurus 66.h	Solidipedes 84.h
σκιλλάρειον 206.h	σεισοπυγής 126.a	Solifuga 185.d
σκίλλαρον ibidem	σειρώ 184.g	Solifuga in leguminibus ibidem.c
Scincus 91.a.b	σελάχια 143.e	Solipedes 84.h
Scirris 170.d	σελάχη ibidem	Solipuga 186.g
Sclerocephalon 187.h	Seleucides aues 134.e	Solpuga ibidem
σκληροκέφαλον ibidem	Sempasiones 123.a	Solus 79.c
σκιπολόγος 185.e	σηπηδών 128.c	Sorex 68.g
σκιποφάγα 107.a	Sepia 201.b	σούβος 77.e
σκήψ 185.e	σηπία ibidem	Spargus 150.b
Scolecium 187.h	Seps quadrupes 94.e.g	Sparus 156.f
σολήμιον ibidem	σηψ ibidem	Sparulus ibidem
σοληνοφάγα 106.h	Seps serpens 100.h	σπάταρι 213.f
σώλιξ 24.a	Seps multiples 188.d.e	Spatangi ibidem
σώλικες uermiculorum genus quoddam 194.d	Serpens 95.g.97.f	Spatiurus 102.c
Scolopax 117.c.g	Serpens biceps 98.f	Spermatologos 125.a
Scolopendra 188.d.e	Serpens marinus ibidem.c	Spermologos ibidem
Scolopendra marina ibidē.f	Serpens facer 102.g	σφήκες 183.e
σκολοπίδης 169.d	Serpens alatus ibidem.h	σφηκαῖον 187.f
Scombrus 166.h	Serpens in sulphio ibidem	Spheneus 159.c
Scomber 166.h.167.a	Serpentes Indici 101.e	σφλωδής ibidem
Scops 122.f	Serpentes cæci 103.b	σφήξιπέτιος 184.f
σώψ ibidem	Serphus 185.e	Sphingium 58.c
Scopes perennes ibidem.g	σέρφος ibidem	Sphinx ibidem
Scarodyla 163.g	Serra marina 173.a	Sphondylus 214.b
Scordyla ibidem.h	σής 194.c.195.b	σφόνδυλος ibidem
σκορδύλη ibidem	Sefeli 210.d	Sphondyle 102.h
Scordula ibidem	Sefelitzæ ibidem	Sphyræna 149.a
Scorpæna 159.a	Seferinus 160.g	Spinax 146.d.h
Scorpides ibidem	Siena 156.d	σπιθιδιον 126.h
	Silenus 50.c	σπίτος ibidem
	σίλφη 197.d	
	Silua 127.g	

ANIMALIUM NOMENCLATURA E

Spinturnix	135.d	Sudis	149.a	Terraneola	117.h
Spinus	126.h	Superæ	193.c	Terrestria animalia	25.g
Spiza	127.c	Sus	82.g.84.f	Testacea	207.e
σπιζίας	ibidem.d	Sus fera	83.h	Testata	ibidem
Spizites	ibidem	Sus piscis	167.f.g	Testudo	91.d
Spondylus	214.b	Sus marinus	163.f	Testudo marina	ibidem.e
Spondyle	102.h	σύναγρος	83.h.84.g	Testudo lutaria	92.b
Spongia	218.g	συναλίσ	127.c	Testudo fluuiatilis	ibidem.c
Spongia Achillea	219.a	Syluia	ibidem.g	Testudo terrestris	91.g
σπογγίς	219.g	Synagris	153.g	Testudines albæ	92.f
Spuma piscis	161.d	Synodon	ibidem.f	Testudines aureæ	ibidem
Spuria	162.g	Synodontis	165.e	Testudines môtanæ	ibidem
Squalus	146.a.147.c	συνονδύς	153.f	Testudines ὀρθηαί	ibidem
Squatina	144.e	Synodous	ibidem	Testudines Indicæ	91.f
Squatinoiaia	ibidem.g	Syrnia	136.b	Testudines cornigeræ	ibidē
Squaraia	ibidem	Syroplodix	116.h	Tetartos	115.d
Squilla	203.b.206.g			Tethea	217.e
Squilla parua	206.a.f			Tethos	ibidem
σεχινόποδα	133.c	Tabanus	189.e	τήθος	ibidem
Stella	118.a	Tænia piscis	150.g	τήθιον	ibidem
Stellaris ardea	130.h	Tænia uermis	196.a	Tethyon	ibidem
Stellaris aquila	119.h	ταγινάειον	117.c	Tetracon	115.h
Stellaris accipiter	121.a	Talpa	70.h	Tetragon	ibidem
Stellaris piscis	146.h	τάως	112.f	Tetragnathus	187.e
Stellio	94.f	τάως	ibidem	Tetragnathius	ibidem
Stellio transmarina	95.a	τάων	ibidem	Tetrahon	ibidem
Stimphalides	135.f	Tarandus	81.c	Tetrapelyrides	191.f
στάβηλος	213.a	Tarda auis	115.e	Tetrax	115.d
στρακίων	170.c	ταρπησία	147.f	Tetrax altera	ibidem
Strepsicerotes	79.b	ταρπήσιον	ibidem	Tetrix	ibidem
στρίξ	135.g	τατύρας	115.d	πηγισμένης	190.d
Strix	ibidem	Taura	72.d	Tettigonia	ibidem
στρουαπίς	160.g	Taurus quadrupes	72.d.	πηγιώνια	ibidem.d.e
στρόμβος	211.f	73.h		Tettigoniæ	ibidem.d
στρόμβος	27.e.210.b	Taurus Æthiopicus	74.e	πέπηξ	ibidem.a
στρόμβος	210.b	75.a		πηδίσ	201.b.202.c
στουθιον	127.h	Taurus Indicus	75.c	πηδός	201.c.202.d
στουθός auis	126.h.136.c	Taurus auis	128.b	Thatis	170.d
στουθός piscis	151.b	Taurus marinus	173.c	Thessa	162.f
στουθός ὀλυθικός	136.c	Taurus scarabeus	192.a.b	Thetta	ibidem
Struthio Africus	ibidem	ταυλωπίας	170.d	Thieldones	68.d
Struthio camelus	ibidem.b	ταύρος	72.d	Thos	62.d
Strutho camelus	ibidem	Telline	216.a	θώς	ibidem
Struthio	ibidem.c	Tenthredo	184.e	Thranis	167.h
Struthius	ibidem	πενθροδών	ibidem	θρανίς	ibidem
Struthopodes	50.e	Teragus auis	158.	Traffa	162.f
Sturnus	118.e	Teragus piscis	158.f.170.d	Thratta	ibidem
Subaquila	118.e	Teredo uermiculus	194.c.d	Traupis	126.g
Subis	135.e	τέρηδών	ibidem	Thressa	162.c
Subin	ibidem	τέρηδώνες alueorum	181.b.c	θρησα	ibidem
Subulones	79.e	Teredines	ibidem	Thrips	194.c.195.b
Subus	77.e	Teredo crabroni similis		θρίψ	194.f
Subutio	121.a	184.g		Thriffa	162.c

T

ET INDEX.

Θρίσκα	162.c	Triton piscis	ibidem.b	Verticillus	103.b
Thunnus	163.g.h.164.e	Triton monstrum marinum		Verticillum	ibidem
Θύλη	23.a		173.c	Verraha	60.h
Θυμή	165.c	Trochylus auis	128.c	Veruex	77.g
Thymalus	170.a	Trochus	63.g	Vespa	183.f
Thymus	ibidem	Trocta	156.c.167.d	Vespa fera	ibidem
Thynnis	163.h.170.a	Troglodytes	127.d	Vespa mitior	ibidem
Thynnus	ibidem	Φωλαῦται	ibidem	Vespa annua	184.f
Θύπης	163.g	Trogon	122.c	Vesparum dux	113.g
Tigris	64.h	Troxallis	191.d	Vesparum fuci	ibidem
Tillo	169.h	Truones	133.c	Vespertilio	71.e.f
Tilos	188.e.g	Φυών auis	115.a	Vespertiliones Arabicæ	
τίλος	ibidem	Φύων piscis	144.g	ibidem	
Tinea	169.f	Trixalis	191.d	Vinago	114.h
Tinea	194.c.e	Tubera	218.c	Vipera	99.d
Tinea lanata	ibidem.f	Turbinata	210.b	Vipiones	131.f
Tinea lignaria	ibidem.c	Turbo auis	125.e.126.a	Vireo	118.f
Tinea alueorum	181.c	Turbo testatus	211.g.213.c	Virio	ibidem
Tinea agrestis	193.b	Turdus piscis	142.a.157.a	Vitiflora	127.d
Tinea uermis	196.a	Turdus auis	117.h	Vitta	151.c
Tinea παυρία	196.a	Turdus pilaris	118.a	Vitula	72.c.75.b
Tinnunculus	121.b	Turdus lliacus	ibidem	Vitulus	ibidem
Tiphle	170.c	Turpæna	170.d	Vitulus marinus	70.h.71.a
Turfio	172.e	Turfio	172.e	Vierra	67.h.68.e
πίθασος	114.d	Turtur	114.c.115.a	Viuperia	23.h
τυμβίχθους	168.a	τυλάς	118.a	Vlula	122.f
Tomus Thurianus	167.h	Tympanus	124.g	Vmbilicus	211.g.h
Torpedo	145.a	Typhle	170.c	Vmbra	156.c
Torquilla	125.e.126.a	Typhline	102.g	Vmbra fluuiatilis	ibidem.d
Torfio	172.e	Typhlopes	ibidem	Vmbra marina	ibidem.e
τοξόπις	62.b	Tyrannus	127.c	Vmbri	77.f
Trachurus	166.f		V	Vncungues	104.b
Tragelaphus	81.c	Vacca	72.d.73.d	Vnguis	217.c
θάσος quadrupes	78.e	Vaccæ Altinæ	ibidem.h	Vuiualuia	207.f.208.e
θάσος	219.a.c.g	Vaginipennia	175.c.191.g	Voca	163.b
Tragus spongia	ibidem	Valeria	119.f	Volucra	194.b
Tragus piscis	158.d.e.162.h	Varia auicula	126.f	Vopiscus	48.d
Tragopa	135.e	Variæ picæ	125.h	Vpupa	134.b
Tragopanades	ibidem	Variæ quadrupedes	65.f	Vrax	115.d
τριχάς	117.h	Velia	128.d	Vranoscopus	154.e
Trichæus	161.f	Venatica auis	118.d	Vrena	170.d
Trichias	ibidem	Venatrix	ibidem	Vri	74.h
Trichiades	165.c	Veneriæ conchæ	201.a.213.c	Vria	133.h
Trichides	161.f.162.a	Vermis	24.a	Vrinatrix	ibidem.g
τριχοβραπες	77.h	Vermes rubri	194.a	Vrfa quadrupes	65.h
Tridacna	214.h	Vermiculi farris	ibidem.h	Vrfa crustata	207.c
τριλάη	151.h	Vermiculi pomorū	ibidem	Vrfus	65.h
τριλάης	151.h.153.c	Vermiculus cocci	195.a	Vrtica	218.c
Triglites	161.g	Vermiculi graminis	ibidem	Vua piscis	170.d
τριλόα	152.f	Vermes in niue	ibidem.c	Vulpanfer	132.h
Tringa	129.c	Vermes terreni	ibidem.d	Vulpecula uoluctis	71.g
Triorchis	120.g	Verres	83.f.84.g	Vulpecula piscis	146.g
Tritomum	165.d	Vertibulum	217.h	Vulpecula marina	ibidem

ANIMALIUM NOMENCLATURAE

Vulpes quadrupes	66.h	ὑαίνα piscis	163.g	
Vultur	120.a.b	ὑαινίς	ibidem	Z
		ὑβείς	121.e.f	Zegeries 69.d
X		ὑκκκκ	153.d	Zeus 160.g
Xanthias	165.b	ὑπαιτός	120.c	Zigmis 94.c
Xilophthoros	193.f	ὑπέρα	193.c	ζωοφαγοῦντα 26.c
Xiphias	167.g	ἰσολαίς	127.h	Zoophyta 217.e
ξιφίας	ibidem	ἰσορρίορχις	121.a	ζωότοκα 23.h
ξιφύδριον	216.b	ὑς quadrupes	82.g.84.g	Zorx 80.g
		ὑς ἀγρία	83.h	Zygæna 149.b
		ὑς piscis	163.f	
Y		ὑς piscis	157.f	FINIS.
ὑαίνα quadrupes	63.a	ὑς θαλάσσιος	ibidem	

PARTIVM ANIMALIVM, NECNON

aliorum quorundam, ex quibus constituuntur eorum animalium differentia, Index.

A

	Bdomen 5.f.6. b.c.84.c	Alcyonium 128.h	ἄρβίω 23.a
	Abomasum 19.h	Alex 163.c.166.d	Arteria 5.c.d
	ἄκωνθα οἰσίου 14.c	ἀλευτωδής membrana 18.b	Arteria aspera ibidem
	ἄκωνθα piscium	ἄλμη 166.e	ἀρτηρία τραχηῖα ibidem
138.d		ἄλωπικες 6.e	ἄρθρον ὀχετῶμων 14.e
ἄκωνθιον	ibidem	ἄλωγ 4.f	Articulus digiti 7.a
Acetabulum 5.h.6.d.15.d		Aluus 11.g.46.f	Arunceus 78.a
Acetabula in matrice 38.f		ἀμαρυγαί 4.f	Aspera arteria 5.c.d.9.h
Acetabulorum geminus in animalibus mollibus usus 198.d		ἀμυντῆρες 79.f	ἀσπικς 4.g
ἄκνισις 6.e		ἄμνιος membrana 18.b	ἀσπράγαλοι 7.d.15.f.16.c.53.f
ἄκνή 4.g		ἀμωρυγαί 4.f	ἀδέρα 164.a
ἄκύν 1bidem		ἀμφιβλητροδής membrana 8.d.h	Atlantion 16.a
ἄκυσμα 1bidem		ἀναφλαυίαισις 47.a	Atlas uertebra 14.b
ἄκυστικός πόρος 4.g.8.e		ἀναπνοή 27.c	Atrabilis 20.f
ἄκυστικόν νεῖρον 8.e		Ancia 74.f	Atramentum in mollibus 198.g
ἄκρα χεῖρ 7.a		ἄνδρον 7.b	Auricula 3.h.4.g
ἄκρώμιον 14.e		Anguinum 97.b	Auricula cordis 10.d
ἄκρώμια 5.h		Anguim 1bidem	Auriculae 11.a
ἄκρομφάλιον 6.b		Antenna 175.d	Axungia 84.d
ἄκροποδιά 6.c		ἄνθελίξ 4.h	ἄξούγιον 1bidem
ἄκροποδίον 1bidem		ἄνθεράων 4.b.5.a	αὐχίν 5.d
Aculeus 175.e.177.h.185.b. 191.g.200.h		ἄντιάδης 5.a	αὐχίν ὑστέρως 11.f
ἄδλος αἰθῆσει Διπνοή 20.f		ἄντικείριον 6.b	αὐχίν μήτρας 1bidem.h
Aden 18.f		ἄντιχωρ 7.a	αὐρηκέλιχα ομα 109.f
ἄδω 1bidem		ἄντικνήμιον 1bidem.d	αὐλός in cetis 171.b
ἄδενώδεις περιστεῖταις 18.h		ἄντιπλόβιον 4.g	
Adeps 18.h.19.a.38.a.40. e.74.b		ἄντιπλάγος 1bidem	
ἄδκων 7.h.15.h		ἄντιφραγος 11.g	
ἄδκόλη 7.d		ἄνω κελία 10.c.12.b	
ἄδκυροδής ὄσυν 14.e		Aorta 142.c	
ἄδχιον περιματικόν 36.h		ἄπειλόβραχο 31.e	
ἄγασος 6.f		ἄπέριττα 32.d	
ἄγράσῃς 137.d		ἄπεινισμύλον 11.g	
αἰδίδιον 1bidem.c		Aphareus 164.a	
αἶμα 12.f		ἄφαρδής 1bidem	
αἶματος ἐκχειτικῆ 152.a		Aphrogala 42.f.44.b	
αἰδαλοειδής 187.h		ἄφυλα 30.h	
Ala 5.f.6.b		ἄπονηρώσεις 13.a.b	
Ala avium 103.h		ἄποφυάς 36.g	
Ala serpentum 102.h		ἄπύσος οἰσίου 16.a	
Albugo 4.f		Aqualiculus 5.f.6.c	
Albugineus humor 9.f		Aqueus oculi humor 9.f	
		ἄραχνοδής tunica 8.h	
		Aranea 186.d	
		ἄραχος 6.d.11.g	
		ἄρμαί 5.b	
			B
			Βάλενος 6.c
			Barba in mollibus 198.b
			βασίς 7.d
			Bilis 20.f.140.h
			Bilis atra 20.f
			Binertices 3.f
			βλίφαρα 4.e
			βλεφαρείδης 1bidem
			βλόνα 20.d
			βόθρια 14.a
			βουβών 6.d
			βούτυρον 20.a
			Brachiale 6.f
			βραχίον 1bidem.h
			Brachium 6.h.7.a
			Brachia mollium 198.b
			βραχίλια 137.a
			Branchie 1bidem
			βρίγμα 4.e

PARTIVM ANIMALIVM

Βρέγμα	<i>ibidem</i>	κερχία	175.d	κόγχη	4.h.7.d
Βρέγχοσ	5.d	κερχία <i>matricis</i>	11.f.36.f	κόχχιον	3.h
Βρέγχοσ κεφαλή	<i>ibidem</i>	κέρχια <i>matricis</i>	36.f	κόχχι	4.f
<i>Ventricum</i>	43.a.f.19.f.20.a	κερχοφθίς <i>tunica</i>	9.d	κόχχοσ	4.e.7.d
	C	κερχίς	15.a.16.c	κοίλα ὀμμοίτων	4.a
κακίωμα	30.e	<i>Cerebellum</i>	8.c	κοίλον χειρός	7.b
κακοσμίαχα	<i>ibidem.g</i>	<i>Cerebrum</i>	<i>ibidem.b</i>	κοίλον πεδός	<i>ibidem.d</i>
<i>Cacum foramen</i>	8.e	κίενθος	170.g	κοιλία	6.b.11.g
<i>Cacum intestinum</i>	11.c	<i>Cerinthus</i>	<i>ibidem</i>	κοιλία ἡ ἄνω	11.g
καλίκερασ	11.e	κηείον	179.c	κοιλία ἡ ἄνω	<i>ibidem</i>
<i>Calua</i>	3.f.4.e.13.c.16.a	κήροσ	183.b	κοιλία <i>cerebri</i>	8.f
<i>Caluaria</i>	4.e.13.e.16.a	<i>Cervix</i>	5.c.d.34.e	<i>Coitus</i>	23.b.c
<i>Caluitium</i>	47.a	<i>Cervix extima</i>	5.d	κοκλιώεσ	37.d
<i>Calx</i>	7.c.d	<i>Cervix uteri</i>	11.f	<i>Coles</i>	5.h.6.d
καμάροσ	4.b	κήτημα	165.d	<i>Colis</i>	<i>ibidem</i>
καμπή	7.d	χάιτη	54.e.77.f	<i>Colliquamentum</i>	20.e
<i>Canini dentes</i>	4.c.33.a.85.a	χάλαραι <i>in oio</i>	105.e	<i>Collum</i>	5.b.d.h.33.d
<i>Canities</i>	47.a	<i>Chartilago</i>	16.c	κώλον	6.h.7.b
κανθόσ	4.f	<i>Chartilago nasi</i>	4.h	κώλον <i>intestinum</i>	11.d
<i>Caput</i>	3.f.4.e.32.c.45.a	χαυλιόδοντεσ	52.h	<i>Colostrum</i>	73.d
<i>Caput facioris</i>	16.b	χάιλη	4.h	<i>Colostrum</i>	19.g.87.g
καρδία	11.a	χάλα	16.a.53.e.203.c	κόλποσ	36.a
καρδίασ κεφαλή	10.c	<i>Chela</i>	16.e.203.c	<i>Columella</i>	4.e.5.d
<i>Caro</i>	18.c	χελιώεσ	5.a	<i>Columellares dentes</i>	85.a
καρόποσ	6.f.g.7.a.15.c	<i>Chelidonium lapis</i>	123.d	<i>Columbarium</i>	113.d
<i>Cafeus</i>	19.f.20.a.42.h	χελώνιον	5.h	κώλυμα	6.h
<i>Cafeus Baynticus</i>	43.c	χέρσμοι	4.c	<i>Commagenum</i>	132.h
<i>Cafeus βαθόσ</i>	<i>ibidem</i>	χίτων	17.e	<i>Commofis</i>	179.d.180.d
<i>Cafeus βιθόσ</i>	43.d.44.c	χλάσ	6.c	κόνδυλοσ	7.a
<i>Cafeus Bithynius</i>	43.e	<i>Cholago</i>	5.f.6.c	κοτίθεσ	196.d
<i>Cafeus mollis</i>	44.c	χλή	11.a.20.f	<i>Comifalos</i>	151.e
<i>Cafeus musteus</i>	43.e	χλή μέλαινα	20.f	κώνυσισ	179.c
<i>Cafeus viridis</i>	43.e.44.c	χρόσφρακονθα	138.d	κώνυσισ	<i>ibidem</i>
<i>Castoreum</i>	70.b	χρόσφοσ	4.h	<i>Conuexum iecinoris</i>	10.f
<i>Castorium</i>	<i>ibidem</i>	χρόσφοσ ῥινόσ	<i>ibidem</i>	κοπία	14.h
καστέριον	<i>ibidem</i>	χροφθίσ μνηγέ	8.b.9.a	κόπροσ	20.f
κατακλίθεσ	6.a	χρείον <i>membrana</i>	18.a.c	<i>Cor</i>	10.b.11.a.36.g
τὸ κατ' ὠμον ἄρθρον	14.e	χροφθίσ <i>membrana</i>	17.d	κερχοφθίσ ὄσου	14.f
ἡ κατ' ὠμον κοιλία	11.g	<i>Cilia</i>	3.g.4.f	κόρη	4.f
καυλόσ	6.c	κίων	4.h.5.b	<i>Cornea tunica</i>	9.d
καυλόσ ὑσέρρασ	11.h	κωτίσ	5.b	<i>Cornicula ignava</i>	145.d
καυστικά	32.a	<i>Cirri</i>	36.f.198.b	<i>Cornea</i>	16.e.32.d.52.d
κεκείφαλον	54.b	κίτταροι	179.d	<i>Corona capitis</i>	3.f
<i>Cellae funorum</i>	179.d	κλιπτοείσ	6.d	<i>Corona oculi</i>	9.c
<i>Calum oris</i>	5.a	κλιθίθεσ	5.h.6.a	κορῶνα	6.h.14.b.15.b
κενά θέρρακεσ	10.b	<i>Clidium</i>	165.d	κόρρα	4.h
κενάων	6.c	κλόνισ	6.e	κόρριζοσ	20.d
κέθρον	175.e	<i>Clunes</i>	6.a.d.e	κόρτα	4.h
κεφαλή	4.e	<i>Coagulum</i>	19.h.20.a.43.h	<i>Cortex</i>	16.h
κεφαλή μύροσ	16.b	<i>Coccyx os</i>	14.c	κερυφή	3.g.4.e.14.c
κεφαλήων	4.c	<i>Cochlea mncor</i>	211.e	κορτωά	15.b
κεφαλήσ κήτεσ	16.a	κοκλίον μύξα	<i>ibidem</i>	<i>Costa</i>	6.b.16.b
<i>Cera</i>	183.b	κοδιά	4.e	κεσσί	165.d
κέρχια	16.e.36.f	<i>Calum oris</i>	5.a	κοτύλα	6.h

INDEX.

κοτύλη manus pars	7.b	Dentes canini	33.a.85.a	ἐφεκτικά γαστρος	31.a
κοτύλη cruris pars	15.d	Dentes exerti	33.a	ἐφέσθρανα	6.d.e
κοτύλη δρών	6.d.16.b.c	Dentium acies	4.d	ἐπικανθίδες	4.f
Coxa	5.h.6.d.16.b	δέρυμα	16.h.17.c	ἐπιδερεις	6.d
Coxarum os	15.d	δέρυμα τώδης μύωσις	8.c.17.d	ἐπιδερμεις	17.c
Coxendices	16.b	Destillatio	20.d	ἐπιγαστριον	6.b
χράσιον	4.e.16.a	Dextrum	70.g	ἐπιγαστρίς	5.a.g.h.33.c
χραντήρες	5.b.46.c	Δξλιεκτες	27.c	ἐπιγυεις	7.d
χράσιος	7.b	Δξφορητηγά	31.h	ἐπιγυωίς	ibidem
Crea	7.c.d	Δξφραγμα	11.a	ἐπιγυαλίς	7.d.16.c
Crimes polygorum	201.a	Δξφραγμα ριγός	4.h	ἐπιμελεις	7.d
χρείσις	14.d	Δξφραγμα τουσαι διέτα μεβρανα		ἐπιναπιαίοι απόνδυλοι	16.d
Crocodilea	90.h	17.f		ἐπιπήχη	6.f
ηρόταφοι	4.f.h	Δξπνοό άδηλος τῷ αιδησι		ἐπίπλοον	11.d
κροταφίται futuræ	13.g	20.f.		ἐπίπλωου	17.h
Crus	7.b.c	Δξρωσήρ uertebra	14.b	ἐπίπλους	18.b
κρύσιος	78.a	διχασήρες	5.b	ἐπίσθον	6.c
κρυμνοί	6.d	δικόρυφοι	3.g	ἐπίσιον	ibidem
Crystallinus humor	8.h	διήρυμοι	6.c	ἐπιωμεις	5.d.6.a
κρυσαλλοδής	ibidem	Digiti	7.a.15.c	ἐπομφάλιον	6.b
κτείς	6.d	Digiti pedis	7.c	ἔριον	16.h.77.a
κτένες dentes	5.b	Dorsum	5.h.6.d.14.a	Erihace	179.f.g
κτένες manus pars	7.b			εἰδακην	ibidem
Cubitus	6.f.7.a.15.a.16.b	E		ἠδμώς	4.h
Cunnius	6.d	ἠβη	6.c	ἠφον	6.c
Cuticula	17.c	ἠβης ὀσωῶ	16.b	Excessus ossium	14.c
Cutis	16.g.17.a	Ebur	56.g	Excrementum	20.b.f
κύαρ	4.g	Echinos	54.b	δύχυμα	30.d
Cybiunt	164.g.165.h	ἐχίνος	ibidem	δύπεπτα	ibidem.g
κύβιον	ibidem	ἐχινόςκος	4.g	δύφθαρτα	31.a
Cyborum genera	164.g	Echion	100.a	δύσόμεαχε	30.f
κυβοδής in aure	3.h	ἐκφυας	36.g		
κυβοδής os	15.g	ἐκκανθίδες	4.f	F	
κύβος	14.a.16.a	ἐκκέφαλος	8.b	Facies	3.g.4.e
κωοδέσμιοι	5.g	Elacatenæ	167.e.g	Facier ossa	13.g
κωοδόντες	4.c.33.a	ἠλακκαπώες	ibidem	Fauago	209.c
κωοσσυρα ομα	106.g	Elephantinum balsamētum	163.f	Fauces	4.b.5.a
Cynosphastum	146.e	ἐλεφάντινον τάειχος	ibidem	Fauus	179.c.180.d
κυψέλη	4.g	ἑλικες intestinorum	11.b	Fel	11.a.35.d
κυψέλη excrementum	20.f	ἑλιξ in aure	4.h	Fibra	4.g.12.f.13.b
κυψελίς	ibidem	ἑλυτρα	ibidem.f	Fibra auricula	4.a
κυστά brachiorum	8.a	ἑλυτρον	175.d	Fibræ iecoris	10.g
κυστοδής in aure	3.h	ἠνησρον	54.d	Fibula	16.c
κυστόν iecinoris	11.a	ἔνουλα	5.b	Fistula	26.a.171.b.201.e
κύστις	11.g.18.c	ἔνπερα	11.g	Fistula spiritalis	9.h
	D	ἔνπερον λεπτόν ἠάπλωου	ibidem	Fæmina	15.e.23.a
Δακτύλιος	6.d.11.g	ἔνποθίδια	10.b	Fæmen	7.b.d.16.b
δάκτυλοι	7.a	ἔνφυχώματα	4.f	Fæmur	ibidem
δάκτυλοι ποδός	ibidem.e	ἠών	4.f	Frons	3.g.4.e
Δερή	5.d	ἠπαρ	11.a	Fuligo ex butyro	43.h
δαλός	6.c.11.h	ἠπαλίτης νενα	12.b		
Dentes	4.c.5.b.52.a	ἠφάβαιοι	6.c		

PARTIVM ANIMALIVM

G		<i>Humeri</i>	5.h.6.e.f.h.14.	λαμῶς	5.d
Γαϊδαμῶν	6.b	f.16.f		<i>Lana</i>	16.h.77.a
Γάλα	20.a	<i>Humeri articulus</i>	14.e	<i>Langurium</i>	62.h
Γαμφύλη	4.h	<i>Humerus</i>	<i>ibidem</i>	<i>Lapis Chelidonium</i>	123.d
Γαρφαρέων	5.b	<i>Hypochondrium</i>	5.f	<i>Larynx</i>	5.c.d.9.h
<i>Garus</i>	166.c.e			λάρυξ	5.d.9.h
<i>Garum</i>	<i>ibidem</i>			ληχανεῖον	8.f
<i>Garum sociorum</i>	<i>ibidem.c</i>	I		<i>Lendes</i>	196.d
Γαστήρ	6.b	<i>Ichthyocolla</i>	168.c	λιῶς	4.h
Γαστροκνημία	7.d	ἴχθωρ	12.f.148.c	λιῶν	8.f
Γελασῖνοι dentes	5.b	ἰσθῶς	12.f.20.f	λεπλώοντα	31.b
<i>Gena</i>	4.b.f	<i>Iecur</i>	10.e.11.a.35.b	λευκαία	5.a.d
<i>Genitura</i>	20.a	<i>Iecur bipartitum</i>	10.f	λιχενός	7.a
<i>Genitale</i>	7.h.11.e.53.b	<i>Ieiunum intestinum</i>	11.c	<i>Lien</i>	10.e.11.a
<i>Genu</i>	7.b.d	ἰερά σελή	14.d	<i>Ligamenta</i>	12.h.13.a
<i>Genuini dentes</i>	5.b.47.d	ἰεράν ὄσω	<i>ibidem.b</i>	<i>Ligula</i>	4.c.5.a
χένον	4.h	ἰγνή	7.d	<i>Lingua</i>	4.c.5.a.8.a
ἡρεος	22.c	<i>Ilia</i>	5.f.6.c	<i>Lingua minor</i>	5.a.9.h
χυσος	4.c.5.a	<i>Ilium ossa</i>	15.d	<i>Lingua laringis</i>	9.h
<i>Gibber</i>	6.f.h	<i>Index digitus</i>	6.g.7.a	<i>Lingula</i>	<i>ibidem</i>
<i>Gibbum iecoris</i>	10.f	ἰνός	12.f.13.b	λόβος auriculæ pars	4.g
<i>Gingiva</i>	4.c.5.b	ἰνόν	4.e	λόβοι ἡπατῆος	10.g
<i>Gladiolus in lolligine</i>	201.c	<i>Ingluvies</i>	104.f	<i>Loci</i>	5.g.6.c.11.f.h
<i>Gladius in xiphia</i>	167 h.169.a	<i>Inguen</i>	5.h.6.d	<i>Loculamenta fauorum</i>	179.d
<i>Glans</i>	5.f.6.c	<i>Internodium</i>	7.a.15.c	<i>Loculi</i>	<i>ibidem</i>
γλήνη	4.g	<i>Interseptum narium</i>	4.a	<i>Locutio</i>	27.a.c
γλωσσῆς sinus	14.b	<i>Intestina</i>	11.g	λογός	4.f
γλίχρα	31.b	<i>Intestinum tenuius</i>	<i>ibidem</i>	λόχιον	5.a
<i>Glocientes gallina</i>	110.b	<i>Intestinum plenius</i>	<i>ibidem</i>	λοφάδια	14.b
γλώσσα	5.a	<i>Intestinum rectum</i>	<i>ibidem</i>	λόγια	14.b.45.e
γλώσσα λάριος	9.h	ἰεῖς	4.f	<i>Lumbi</i>	6.a.e
γλώττις	5.a	ἰεῖς oculi	9.b	<i>Lusciosi</i>	45.c
γλωττίς	9.h	<i>Iris oculi</i>	<i>ibidem</i>	<i>Luteum oui</i>	105.e
γλουτός	6.d.e.15.e	ἰχία	6.d.16.b.45.h	<i>Lyncurium</i>	62.g
<i>Glutinum</i>	17.b	ἰχίονος	15.d		
γιάτοι	4.h	ἰσθῶς	5.a	M	
γνυσίαι costæ	16.b	<i>Iuba</i>	54.e.77.f	Μαλακόσθρα	142.c
γόμενοι dentes	5.b	<i>Iugale os</i>	16.a	Μαλακτική	31.h
γνή	36.d	<i>Iuguli</i>	5.e	<i>Male</i>	4.b.h
γόνυ	7.d	<i>Iugulum</i>	5.e.h.6.a.14.e	<i>Malleolus</i>	7.d.15.f.16.c
γραῖα	6.b	ἰξύς	6.e	Μαλθακαί costæ	16.b
<i>Gula</i>	5.c.d.9.h.10.a			<i>Mamma</i>	5.e.6.b.33.e
<i>Guttur</i>	4.b.5.a	I		<i>Mammarum glandulæ</i>	18.g
<i>Gurgulio</i>	9.h	λαβδόδης futura	13.g	<i>Mandibula</i>	4.b.h
γύης	6.e.14.a	<i>Labra</i>	4.b.h	<i>Manus</i>	6.f.7.a
γυτακῆος κόλπος	11.h	<i>Lac</i>	20.a.51.a.56.c	<i>Mas</i>	23.a.27.h
		<i>Lac in testatis</i>	210.a	Μαχαλίη	6.b
H		<i>Lacertus</i>	6.f.h	Μαχαλιστήρ	14.b
<i>Halcyonium</i>	128.h	<i>Lacteus humor in testatis</i>	210.a	Μάσαξ	5.a
<i>Halcyoneum</i>	<i>ibidem.g</i>	<i>Lactes</i>	11.d.g.18.a.b.25.h	Μασός	6.b
<i>Hippace</i>	43.f.86.f	λατῶν	6.c	<i>Matrix</i>	5.g.6.c.d
<i>Horæa falsamenta</i>	165.h	λατῶνος ὄσσε	16.b	<i>Maxilla</i>	4.b.h
<i>Horæum mel</i>	181.h			<i>Maxillares dentes</i>	4.d

INDEX.

<p><i>Maxilla superioris ossa</i> 13.h <i>Maxilla inferioris ossa</i> <i>ibidem</i> <i>Meatus auditorius</i> 4.g <i>μάκων in polypis</i> 199.d.f <i>μάκων in testatis</i> 208.c <i>Medius digitus</i> 6.g.7.a <i>Medium intestinum</i> 11.g. 18.c <i>Medulla</i> 19.d.40.b <i>μέγας δάκτυλος</i> 7.a <i>Mel</i> 181.d <i>Mel candidum</i> 179.a <i>Mel anthinum</i> 181.h <i>Mel horzum</i> <i>ibidem</i> <i>Mel sylvestre</i> 182.a <i>Mel ericeum</i> <i>ibidem</i> <i>Mel manomenon</i> 181.g <i>Mellis optimi nota</i> 182.c <i>μῆλα</i> 4.h.5.b <i>Melandrya</i> 165.d <i>μελάνθρυα</i> <i>ibidem</i> <i>μελάνθρυα</i> <i>ibidem</i> <i>Melca</i> 44.b.c <i>μίλι</i> 181.d <i>μελικήρα</i> 209.c <i>Melligo</i> 180.d <i>μέλος</i> 3.c <i>Membrana</i> 17.c <i>Membrana costas succingens</i> <i>ibidem.f</i> <i>Membrana cerebrum continen-</i> <i>tes</i> <i>ibidem.d</i> <i>Membrum</i> 3.c <i>μηνίγξ σκληρά</i> 8.b.17.d <i>μηνίγξ cerebri</i> 8.b.17.d <i>Mentum</i> 4.b.h <i>μέρος</i> 3.c <i>μῆρες</i> 16.b <i>μηρός</i> 7.d <i>μεσάραϊον</i> 11.g.18.c <i>μεσεντέριον</i> <i>ibidem</i> <i>μεσάχραιον</i> 4.e <i>μεσομήρια</i> 7.d <i>μεσομφάλιον</i> 6.b <i>μεσόφρυον</i> 3.g <i>μετακείρητον</i> 6.g.7.a <i>μετάφρυον</i> 5.h <i>μετώπιον</i> 4.e <i>μέτωπον</i> <i>ibidem</i> <i>μῆτρα</i> 6.c.d.11.f <i>Milesium balsionium</i> 128.h <i>Minimus digitus</i> 6.g <i>μίτυς</i> 179.e</p>	<p><i>Mola</i> 7.c <i>Molares dentes</i> 4.d.5.b <i>μονόσειον caluaria</i> 13.f <i>μύελα</i> 3.c <i>Mucro cordis</i> 10.c <i>Mucus</i> 20.d <i>Mucus cochlearum</i> 211.e <i>Muria</i> 166.e.g <i>Muries</i> <i>ibidem</i> <i>Muscarda</i> 69.b <i>Musculi</i> 18.d <i>Mustax</i> 4.b <i>Mutis in exanguibus</i> 174.h <i>Mutis in crustatis</i> 203.f <i>μυκτῆρες</i> 4.a.h <i>μυελός</i> 19.d <i>μῦες</i> 18.d <i>μυλακείς</i> 7.d <i>μύλαι</i> 5.b <i>μύλη</i> 7.d.16.c <i>μύωπες</i> 45.b <i>μύρωτον</i> 6.d <i>μυρτοσχιλίδες</i> <i>ibidem</i> <i>μύσαξ</i> 4.b.5.a <i>μύτις in exanguibus</i> 174.b <i>μῦτις in mollibus</i> 198.f <i>μῦτις in crustatis</i> 203.f <i>μῦξαι</i> 4.h <i>μύξα cochlearum</i> 211.e</p>	<p><i>libus</i> 22.e.g <i>νοτιαῖος μυελός</i> 19.d <i>νότος</i> 6.d <i>Nympha</i> 180.g <i>νύμφη</i> 6.d</p> <p style="text-align: center;">O</p> <p><i>ὄβηλιαῖος futura</i> 13.g <i>Occipitium</i> 4.e <i>Occiput</i> 3.f.4.e <i>ὄχητίμματα</i> 4.h <i>ὄχως</i> 6.c <i>Oculus</i> 3.d.8.a <i>ὄδοντις</i> 5.b <i>ὄδοντοδελῆς ossium processus</i> 14.b <i>ὄδός uertebra</i> <i>ibidem</i> <i>ὀισοφάγος</i> 5.d <i>Oesophus</i> 77.c <i>Oesophum</i> <i>ibidem</i> <i>ὀισυπος</i> <i>ibidem</i> <i>ὀλικραῖον</i> 6.h.15.b <i>ὀλίγη</i> 7.a.16.b <i>ὀλκός</i> 6.a <i>Ololigo</i> 92.f <i>ὀλολιτών</i> <i>ibidem</i> <i>Omasum</i> 19.h.54.b <i>Omentum</i> 11.d.17.g.18.b <i>ὀμματα</i> 4.f <i>ὀμοιομερή</i> 3.b <i>ὀμοσπλάται</i> 5.h.6.e.16.b <i>ὀμος</i> 6.d.e.h <i>ὀμοσπλάται</i> 164.h <i>ὄνηχος</i> 16.e <i>ὄον</i> 24.a <i>ὄοτόκος</i> 23.h.89.e <i>ὄφρῦς</i> 4.f <i>ὄφρῦων κεφαλαί</i> 3.g <i>ὄφρῦων ὄνυχαι</i> <i>ibidem</i> <i>ὄφθαλμός</i> 4.f <i>ὄπλαί</i> 16.e <i>ὄψιθοι dentes</i> 5.d.5.b.46.c <i>ὄρεια balsamenta</i> 165.h <i>ὄρηοί</i> 4.f <i>ὄρροπύγιον</i> 14.c.104.b <i>ὄρρός</i> 6.c.20.a <i>ὄρος pedis pars</i> 7.c <i>ὄσσύμα</i> 4.b.5.a <i>ὄσσοῦ</i> 13.c.52.a <i>ὄσ cordis</i> 10.d <i>ὄσ sacrum</i> 6.a.14.a.b <i>ὄσ latum</i> 14.a</p>
--	--	---

N

<p><i>Nares</i> 4.a.h.45.c.52.a <i>Nasus</i> 4.a.h <i>Nasi spina</i> <i>ibidem.h</i> <i>Nates</i> 5.h.6.a.d.e <i>νηαίρη</i> 11.g <i>νηφίτης uertebra</i> 14.b <i>νηφροί</i> 11.a <i>Nervus</i> 13.a <i>Nervorum paria septem</i> 8.c <i>Nervorum συζυγία</i> <i>ibidem</i> <i>Nervi optici</i> 8.d <i>Nervi molles</i> 8.d.12.h <i>Nervi duri</i> <i>ibidem</i> <i>Nervus auditorius</i> 8.e <i>νήσις</i> 159.c <i>νήσρον</i> 13.a <i>νήσρον ἀκουστικόν</i> 8.e <i>νήσροχονδρώδης σπώδεσμος</i> 16.c <i>Nigrum oculi</i> 3.h <i>Nodus</i> 6.g.7.a <i>Nota per quas fit motus in anima-</i></p>
--

PARTIV M ANIMALIVM

ὄρχια	6.c	παραρχήχιον	16.b	Peritonai principium	ibidem
ὄρχος	ibidem	παρασφαγίς	6.b	περίπνομα	20.f
ὄρχων	ibidem	παρασάτις os	16.c	περιπνοματικά	31.d
ὄσφύς	6.e.14.a	παρασάται κυρσοφάεις	36.d	περώνη	16.c
Ostium uteri	11.f	παραίσουροι costæ	16.b	Perspiratio sensum latens	20.e.f
ὄσσω	13.c	παείσθμια	5.a	Pes	7.c.d
ὄσσω κρόνον	14.b	παρωπία	4.f	πεσσοί	4.f
Ouum	24.a	Pars pedis suprema	7.e	φάλαξξ	7.a
Oua hyponemia	105.g	Pars pedis infima	ibidem	φαλακρότις	47.a
Oua subuentanea	ibidem	Pars prior	ibidem	φλέγμα	20.f
Oua cυεινα	106.g	Partes	3.b.c	φλίξ	12.f
Oua urina	105.g	Particula	ibidem	φολίς	16.b
Oua κωόσσυρα	106.g	Pars tota	ibidem	φωνή	27.c
Oua canicularia	ibidem	Pars integra	ibidem	φῶς	5.e
Oua zephyria	105.h	Partes simplices	ibidem.b	φροσμός	4.d
Oua άπαλά	109.f	Partes primæ	ibidem	φρένις	11.a
Oua mollia	ibidem	Partes incompositæ	ibidem	φυσπητήρ fistula	201.a
Oua τρομητά	108.g	Partes similes	ibidem	φυσώδη	30.h
Oua tremula	ibidem	Partes similes molles	11.h	Picatus cereus	179.d
Oua ροφητά	ibidem	Partes similes solidæ	12.a	Pilare malum	49.c
Oua sorbilia	ibidem	Partes dissimiles	3.c	Pilorum generatio	20.f
Oua αώχολύδικα	ibidem	Partes organica	ibidem.b	Pilorum differentia	37.g
Oua ταχυιτά	ibidem	Partes instrumentales	ibidem	Pilus	16.h.51.h
Oua frixa	ibidem	Partes officiales	ibidem	πισόκαρος	179.d
Oua πνικτά	ibidem	Patella	7.c.d.15.e.16.c	Pissocerus	ibidem.e
Oua έξεφθα	ibidem	Πήγξ	7.a.16.b	Pituita	20.d
Oua schista	105.e	Pecten	15.d.16.b	Pituita gallinarum	111.b
Oui candidum	105.e.109.c	Pectus	5.e.6.b	πλάκες	35.f
Oui luteum	105.e	Pectusculum	5.e	Planta	7.c.e
Ouum in testatis	208.e	πεδίον	7.d.f.15.h	πλάται	16.b
ὄυράναι	10.h	πεδίου offa	15.h	πλεκταίνας	11.f.36.f.198.b
ὄυρανίσκος	5.a	Pedis digiti	7.c.15.h	πλδύμων	11.a
ὄυραγές	ibidem	Pedis concauum	7.d	πλδύραι	6.b.16.b
ὄυρηπῆρες	10.h.11.e	Pedis partes, Supra in Pars pedis		πλδύρειται uertebra	14.b
ὄυρηθρα	5.g	ibidem		πυδύμων	11.a
ὄυρος	20.f	πηγαί	4.f	Podex	5.h.6.d
ὄυς	4.g	Penis	5.f.6.c	πόγων in auibus	112.e
Oxygala	42.e	Penna	16.h.104.c	πολιότης	47.a
ὄξυγνής	4.h	Perflatus sensum latens	20.e.f	Pollex	6.g.7.a
	P	πεικαέρδιον	17.g	Pollicis offa	15.c
Γαχεία ύμω	17.d	πεικαέρδιος ύμω	ibidem	πολυμόρφον	13.g
Γαχίχμοι	31.b	πεικαρίον	ibidem	πολύοσον	7.f
Γάκρεας	11.e	πειόσφομος	4.e	Poples	7.c.d
Palatum	4.b.5.a	πεινάιον	5.g.6.c	πύροι	8.d.20.e
Pala in auibus	112.e	πεινίος	6.d	πύρος περιματικός	36.h
Palma	6.f.7.a	πεισερεών	113.d	Posterior pars pedis	7.e
Palpebra	3.g.4.f	πεισεροσφοθίον	ibidem	πους	7.d.e
Papaner in testatis	208.c	πειτόναιον	17.e	Pracordia	5.f.10.e.11.a.61.f
Papanerculum	49.a	πειτόναιος ύμω	ibidem	Praputium	5.g.6.c
Papilla	5.e.6.b	πειτόναιος χιτών	ibidem	Proboscis	56.f
παρομέσος digitus	6.g	πειτόναιον σπέπασμα	ibidem	πεικαέρδιον	5.e.6.b
παρομίεια	7.d	πειπιναίου κερυφή	18.b	πεικαέρπιον	7.a.b
		Peritonai uertex	17.g.18.b	Processus osium	14.c

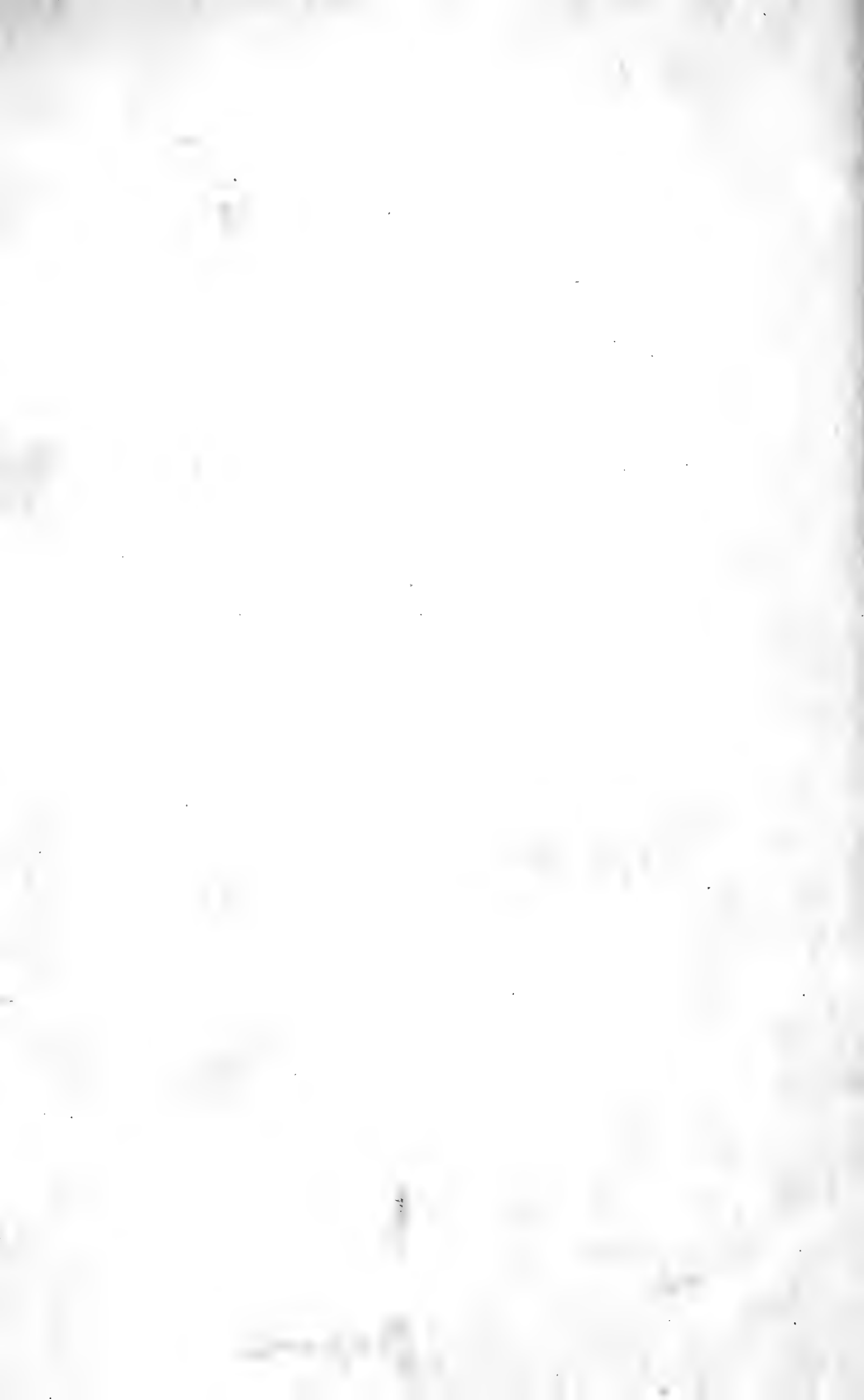
INDEX.

πεκχός	6.d.ii.g	Scapula	5.h.6.f.h.38.b	Spina scoptulorum	14.e.f
πεκκέμων	74.f	Scapularum ossa lata	14.d	Spinalis medulla	19.d
πεχάσωρ	6.b	σκέλος	7.d	Spinnula piscium	138.d
πελοβος	104.f	σκληρία	4.f	Spiratio	27.c
Promuscis	56.f	Schadon	180.f	σπλίχνα	11.a
πεπήχον	16.b	Schiston	42.f	σπλώ	ibidem
Propolis	179.e.183.d	χισόν γάλα	ibidem	σπώνδυλος	14.a
πεσηθίς	7.e	σικταλίδες	15.c	Squama	16.h
Ρόαι	6.e	σκληρό ύμω	17.d	σαφυλή	5.b
Rubes	5.f.6.c	σκληρό βρεχά	142.b	σέαρ	19.a
Rudenda	ibidem	Scoptula	5.h.14.d.16.a	σημα	6.c
Pulmo	10.e.11.a	Scoptula operata	6.e	σεφάνη	4.b.11.g
πυχάι.	6.d	Scoptuli ceruix	ibidem	σεφαναϊός futura	13.g
πύλωρος	11.b	Scortum	5.g.6.c	Stercus	20.c.f.51.h
πυοποιητικά	31.h	Scrotum	ibidem	σερεαί costæ	16.b
πυρωοφθαλμίας processus	14.b	σκυταλίσ	15.c	σερνίτιδες	ibidem
πυριάσης	42.f	Sebum	18.h.19.a	σέρνον	6.b.14.f.g
πυριάτης	ibidem	Secunda membrana	18.a	σηπίτιον	5.e
πυρμω κερδίας	10.c	σημα per qua fit animalium mo- tus	22.g	σητες	6.b
πυτία	20.a	Senectus	ibidem.c	σητος χυρός	7.b
	R			σητος πιδος	ibidem.e
Ράχης	6.e.14.a.e	Scorium	201.b.c	σολίδες	3.g
Ράχης ενός	4.h	σπίον.	ibidem	σώμα	5.a
Ράχης scoptulorum	14.e.f	Septum	10.e	σώμα της υπερας	11.h
Ράχης tunica	9.e	Septum transversum	10.b.e.35.b	σώμαχος	5.a
Ραντήρες	4.f	Septum marium	4.h	Stomachus	ibidem
Ράμφος	4.e.16.e.32.f.103.e	Serotini dentes	ibidem.d	στραπαλίδες	49.c
Ράφή	16.a	Serum	19.f.20.a.42.h	σσοφείς	16.a
Ράφίς	ibidem	σεσομοφθί ossa	16.a	σσοφίτες	ibidem
Retiformis membrana	8.d	Seuum	18.h	συλίσ	4.h
Renes	10.g.11.a	Sexitana salsamenta	165.g.h.	συλοφθίς processus	15.b
Ρίνος ράχης	4.h		167.f	Sudor	12.f.20.e.f.41.a
Ρίς	4.h.32.f	σιατών	4.h	Sumen	6.c.84.c.g
Ρι.θείκη	179.g	σίαλος	20.f	Supercilia	3.g.4.f
Rostrum	16.f.103.e	Sibilus	27.c	Superciliorum cauda	3.g
Ruga	3.g	σίελος	20.f	Sura	7.c.d
Ρύχης	4.e.16.f.32.f.34.e.	σιμόν iecinoris	11.a	Sura os	15.e.16.c
52.a.103.e		Sinciput	3.f.4.e.13.f	Sutura	16.a
Ρυπτικά	32.a	Sinus cordis	10.d	συκκόν	56.b
	S	Sinus matricis	36.f	συμπεπληχά	31.h
Salina	20.e.f.51.a	σολήν	14.d	σώδεσμος	13.a
Salsamentum	165.f	Sonus Ρόφος	27.c	σώτησιμα	20.f
Salsamenta horææ	ibidem.h	σφρονισήρες	4.d	σύριμος	27.d
Salsura	ibidem.f	στέρωμα	20.b	σύριτες arteria	10.a
Σανδαράχ	179.f	σφαιειον	4.h		T
Sanguis	12.d.f.36.h.37.a.b	σφικωνείς	184.a	Talus	7.d.15.f.16.c.53.f
Sanies	12.e.f	σφλωφθίς os	13.h	τάειχος ο	165.f
Sarda	165.h	σφυσική	11.d.g	τάειχος τδ	ibidem
Sardica salsamenta	ibidem	σφυρά	16.c	τάρσος	3.h.4.f
σάργ	18.c	Spina	6.e.14.a.16.a	τάρσος manus pars	7.b
σάφος	4.g	Spina dorsæ	ibidem	τάρσος pedis pars	ibidem.d.e
σάφιον	4.e	Spina os	13.e	Tarsi ossa	4.f
σκαφοφθίς	15.g.h	Spina piscium	138.d	ταυροκόλλα	74.d

PARTIV M ANIMALIVM

Taurocolla	ibidem	Tubercula ofsium	16.a	Vlna	6.h
ταῦρος	6.c	Tunica	17.e	Vmbilicus	5.f.6.b.38.e
πέλιμα	7.e	τύλοι	3.g	Vmbilicus in piscibus	139.h
Tempora	4.a.e.h	τύλωμα	7.e	Vnguis	6.g
Tendines	12.h.13.a.b	τυφλός πόρος	8.e	Vngula	16.e
Tendones	13.b	τυφλόν ἔνπερον	11.g	Vox	27.c
πέπων	5.d.13.b	τυρός	42.h	Vrina oua	106.f
Testes	5.g.6.c.11.f.25.d.	V		Vropygium	104.b
36.a.53.c		Vas seminarium	36.h	Vterus	5.f.g.6.c.d.11.f.h.36.d
πέφρον	15.g	Vellera	77.g	Vna	4.e.5.b
θήλη	6.b	Velumina	ibidem	Vulua	5.f.6.c.h.11.f
θήλυ	23.a	Vena	12.b.f	Vulua eiectitia	84.b
θέναρ	7.a.b	Vena caua	12.b	Vulua porcaria	ibidem
θέλος in mollibus	198.f.g	Vena ἡπατίτις	ibidem	X	
Thorax	5.e.6.a	Vena iecoraria	ibidem	Xylocolla	74.d
θώρας	20.b.138.b	Venarum ortus & diuisio	12.b	ξύφος in lolligine	167.h.199.
θρίξ	16.h	Venarum nomine etiam arterias	ibidem	α.201.c	
Thurianum falsamentum	165.h	appellari	ibidem	ξύφοδος in xyphia	6.b.14.g
θύμος	6.a	Venenum anguium	67.a	ξύφρη	3.h
θυμός	18.h	Venter	5.f.6.b.35.e.53.c	Υ	
Thynnæum falsamentum	165.h	Venter imus	6.c	Υαλοδής oculi humor	9.a
Thynnium falsamentum	ibidem	Ventriculus	11.b.g	ύμενης	18.b
θυρίδης in fauis apum	179.d	Ventriculi os	ibidem	ύμιω ποδύσειος	17.d
Tibia	7.c.d.15.e.16.c	Ventriculi cerebri	8.g	ύοδής os	16.c
τιτθιον	6.b	Ventriculi cordis	11.a	ύπακτικαί γαστρος	31.a
τιτθης	ibidem	Vertebra	14.a	ύπηναι	4.b
τομαῖς dentes	4.c.5.b	Vertebrae colli	16.a	ύπεξεκώς ύμην	17.e
Tomus Thurianus	167.h	Vesica	11.b.g.18.c	ύπεχόνθριον	6.b
Tonsillæ	4.c.5.a.b	Vesica ceruix	11.h	ύπεδεις	5.c.d
Torcular	8.f	Vesica maior	18.a	ύπογλωσσίς	4.c
τραχέα ἀρπεία	5.d	Vesica minor	ibidem	ύπογλουίς	6.d
τράχλος	ibidem	Vesica bilem continens	ibidem	ύποσημα	5.g.6.c
τράχλος ύτέρας	11.h	Vestretum	184.a	ύποθίναρ	7.a
τραχίτις ofsium	16.a	Vestigium	7.e	ύτέρα	6.c.11.h
τραμῖς	6.c	Vetula	6.b	Z	
Transpiratio sensum latens	20.f	Viscera	10.b.11.a	Ζυγνδής	16.a
τριχία	49.c	Vitellus oui	105.e	ζύγωμα	ibidem
τροχεντῆρες	15.e	Vitreus humor oculi	9.a		

Fol. 1. pag. 2. in margine uersiculo 8. lege ἰδιότροφο. f. 2. uers. 6. malitiose. uers. 22. hirudines. ibi. in marg. uer. 4. ἰλόχορα. fol. 2. b. li. 8. cibi. l. 13. alia. l. 23. praterea in aquatiliū genere que. fol. 4. b. l. 2. una uocatur. li. 9. ἰγχο. li. 11. υεσόφρονον etia μετόπιον dixere. li. 16. ἐντεριώματα. li. 49. uocantur ἰπτε. fol. 5. li. 8. πλιύτρον. γυσοίς. l. 20. ζυμῆς. i. dentes. l. 22. σαφύλη. li. 31. larynx. fol. 5. b. li. 6. κλειδός. li. 13. sub alis. fol. 6. li. 26. κενιδόν. li. 44. ἰδρα. li. 49. κωπλυδών. ibi. b. li. 29. παρζυμοσ. fol. 7. li. 47. interior a. fo. 10. li. 25. carnosum. fo. 11. li. 34. Ar. pa. 2. li. 10. permium. li. 34. κωλός. fo. 12. li. 16. sanguinis. li. 23. quem. pag. 2. li. 21. pasum. fo. 13. πολυμόρφον. in marg. li. 33. ζυγοειδής. fol. 14. li. 19. μασχαλίση. li. 33. eas. p. 2. li. 28. recuruat. f. 15. b. li. 9. per. fo. 16. li. 23. ex rectis. fo. 17. li. 39. τραχέα. pag. 2. li. 40. ἐπιπλόον. fo. 18. li. 27. semine. fo. 20. li. 3. Casews. τυρός. li. 31. atrum. fo. 21. li. 11. eadem. pa. 2. li. 36. calore. fo. 22. li. 19. lacertos. fo. 24. li. 5. feminam. pag. 2. li. 21. ἰχθυόμοις. fo. 25. b. li. 10. sanguinis. fo. 26. b. 33. practinctu. li. 39. uultures. fo. 28. li. 8. imitantur. fo. 30. li. 23. caro. fo. 31. li. 13. peftunculi. fo. 40. li. 21. crassum. fo. 43. li. 21. succi. fo. 41. li. 7. pauos. fo. 52. li. 1. pauos. fo. 80. li. 2. Serpentibus. fo. 83. li. 20. grandinem. fo. 93. li. 40. θρυόφυτες. alias θρυόφυτες. fo. 98. li. 17. abdidit. fo. 100. li. 28. illice. fo. 102. li. 4. magnitudines. li. 31. aduastitaiē. fo. 115. li. 9. in marg. τυγών. fo. 118. li. 41. segnior. fo. 123. li. 40. dele longius. fol. 126. li. 41. officiu. fo. 134. li. 43. potantium. fo. 140. li. 17. uocantur. fo. 149. li. 34. Trebius Niger. fo. 166. li. 36. Clazomenen. fo. 167. li. 2. optimos. li. 21. hamia. fo. 170. li. 17. Gobio. fo. 175. li. 25. practinctu. li. 31. 32. eadem acrius pungunt. fo. 179. li. 24. quo fauos. fo. 183. li. 17. hoc. & fi. fo. 187. li. 1. agre-sis uocatur. li. 189. li. 36. caprificos. fo. 191. in marg. κουλιόπιτα. fo. 192. li. 23. canina sente. fo. 193. li. 1. Coo. fo. 194. li. 27. tensum ad proportionem. fo. 195. li. 21. sisuestrius. fo. 196. li. 3. Alcimzonem. fo. 197. li. 18. a nostris. fo. 203. li. 20. olfactus sensu. fo. 205. li. 1. subiacent. fo. 210. li. 7. ouum hoc. pag. 2. li. 3. in baleantibus insulis. fo. 211. li. 1. coli. fo. 217. li. 22. carnosum. fo. 219. li. 10. Spongia usta.

SMITHSONIAN INSTITUTION LIBRARIES

3 9088 01348 6972